CONSULTA
VARIA,
Theologica, Iuridica, & Regularia,

A R. P. F. ANTONIO

A SPIRITV SANCTO.

CONSULTA VARIA, THEOLOGICA, IVRIDICA, ET REGVLARIA,

PRO CONSCIENTIARVM INSTRVCTIONE CIRCA
Controversias, quæ Authori tam Vlisipone, quàm Matriti, & aliis in locis fuere proposita;

CONFORMITER AD MENTEM, DECRETA, & Declarationes Sedis Apostolicæ & SS. Congregationis:

VBI ETIAM MVLTA IVXTA REGVLAM ET CONSTITVTIONES
Carmelitarum Excalceatorum: Tum juxta leges Municipales Regni Lusitaniæ, conformiter ad illius Regiam Ordinationem:

ACCESSIT ET PRIMATVS SEV PRINCIPATVS ELIÆ,

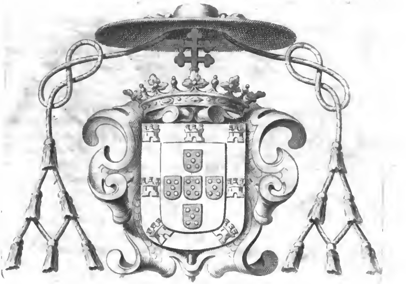
A R. P. F. ANTONIO A SPIRITV SANCTO,
Definitore Generali Carmelitarum Excalceatorum Congregationis Hispaniæ.

EDITIO SECVNDA PRIORI EMENDATIOR.

LVGDVNI,
Sumptibus GVILIELMI BARBIER.

M. DC. LXXV.

CVM PERMISSV ET APPROBATIONE.

EXCELLENTISSIMO PRINCIPI; AC PERILLVSTRISSIMO DOMINO D. PETRO DE ALENCASTRE, OPPIDI DE AVEIRO MERITISSIMO DVCI,

Quondam aulæ Palatinæ vigilantissimo Præsidenti, & ad Archiepiscopatus dignitatem consultò electo.

ET si me non pungit difficultas (EXCELLENTISSIME PRINCEPS) me pudet audaciæ; vt hac oratione, & si brevi calamo picta, cordiali tamen animo pura, meæ possim tenui penicillo pingere obligationis pignora, & tuæ suavi modulo decantare virtutis oblectamenta: non anceps, (inquam) nec in trivio fuit mens, ut statera judicii appensa, inventus sim majorem habens tui obsequii favorem, patrocinii remedium, hujus Consiliorum voluminis umbraculum, ad tanti solis splendorem, ad tanti jubaris solares radios, & si audax Icarus præcipitium quæro; ruinam tamen non experiar, ut meæ fiduciæ excusetur te-

meritas, & temeritatis labe audaciæ nota non infamer; siquidem ad applausum quæro augmentum, ad stilum exemplar, ad judicium speculum, ad Consilia Consiliatorem, & ad hujus libri defensionem firmissimum tutamentum, in hoc vero partita reperies judicia; siquidem tot sunt, quot Consilia ad utrinsque status conducentia; nempè ad Ecclesiasticos religiositatis viget doctrina, ad seculares dictaminis lucet ratio, politica ad Palatinos, & ad Religiosos directoria, & ut in te, GENEROSISSIME PRINCEPS, viridem Religiositatis observationem contempler, observantissimam morum normam conspiciam, spectatæ vitæ ideam admirer, his nixus rationis fundamentis: mea consecrat devotio, dicat affectus, vovet obligatio, & offert mei pignoris amor tuo patrocinio pignoratus Consiliorum volumen; siquidem in te judicium veneratur orbis, consiliorum certitudinem respicit Lusitania, & in secretis rationum votis viget, urgétque integritas, puritas, & æqualitas: inter tot Consiliorum ambages in te quærit volumen lumen ut difficultatum laberinthum inoffenso pede, excusso pulvere, mens lucis clypeo munita judicium splendoris radio illustratum evadat; quærit solem, ut luceat & ardeat: luceat in mente, & in opere ardeat; luceat sub tanti sanguinis jubare, & sub tantarum dignitatum ardeat.

Consulto hic liber in sanguine, ut sole lucet, nempè Regio (ut testatur Europa) Imperatorum vinculata sobole, regalium concatenata stirpe, tantorum Ducum per venas defluente, ad mille Marchionum constipata progenie radiet ut à solis ortu, usque ad occasum laudabilis sit talis sanguis in gentibus; & ne verborum encomiastes, vocum insufflationem propalem, unico tantum verbo dicere sat est Ducem de Anciro bene in orbe cognitum, in corde reveritum te nominat justitia, te laudat ratio, te appellitat Lusitania, te nationes applaudunt exteræ. Ardet in dignitatum auctoritate (teste Palatina aula) cujus præsidens sæpè sæpius generalis Reipublicæ emolumenta anxisti, & in officio judicium; & justitia, correctio sedis tuæ non minus virga, quam baculus Lusitanos consolata sunt, virga, ut rebelles punias, laxos refrænes, dissolutos consolides, dissipatos evellas, & assasinos castiges. Baculo ut benemeritos sustineas, miseris studeas, lapsos erigas, & cadentes sublevés: si justitia æquitate lucet benignitas in applausu splendet: si justitia in supplicio ad correctionem, benignitas in expeditione ad præmium: si in virga ut ducem strenuum in baculo te verum, & pastorem rectum ideat. Sed, proh stupor! ad mitram Archiepiscopalem Eborensem te tua merita evehunt, te tua humilitas fugit, contemptum similem in Ambrosio, in Augustino, in Athanasio, cæterisque Mundi sideribus, & Ecclesiæ lucernis inventum admiramur, in primoque & vero pastore Christo servatore nostro, delineatum: cum eum turbæ in eremo rapere in regem volentes, fugit in montem ipse solus, applaudentes magis vertentem terga regiæ dignitati, quam quinque millia hominum in deserto pascentem. Volebas lucem sub modio ponere, sed merita super candelabrum sistunt, ut lux, sal, & civitas (veri pastoris emblemata) supra montem Eborensem posita; sis lux, ut à peccatorum tenebris devies tuo exemplo, sis sal ut insipidæ animæ tuo sapore dulcescant; sis civitas ad orphanorum refugium, pauperum levamen, inopum solatium, viduarum auxilium, virginum remedium, & omnium statuum unicum tutamen: & ad vivos lucis tuæ favores spargebas ut verus pater, etiam ad mortuos patrocinium quærebas ut contemplator

devotus,

devotus. Sciens namque quod in Navarræ, & Barcinonæ regnis specialia privilegia extarent, ut tria sacrificia in die solemni omnium defunctorum recitentur; hoc indultum, teste hujus libri consulto centesimo primo, etiam in Regno Lusitano floreret, vigeret, & extaret, instanti supplicatione, à Sanctissimis Dominis nostris Clemente IX. & Clemente X. in Curia Romana materiam tractare solicitas, & negotium rogas, hoc æternum memoriale volens mortuis subvenire, vivos triplicato stipendio alere, mortuos pignorans ad salvationis tuæ augmentum Deo studeant vacare: vivos obligans ad Nestorios tuæ vitæ annos, supremo artifici valeant implorare. In hac civitate, mortui, & vivi refugium tenent, sed si civitatis, salis, & lucis nomen humilis fugis, te merita insequuntur, si humilis respicis, tibi patrocinatur justitia in status hæreditario jure sanguinisque præmicerio, in quo virtutum oblectamenta dicere, silentio premit rethorica sua tropica caterva, utpote modestiam offendens; solum alta mente repono, & omnium expono judicio tot divitias in pauperes consumptas nesciente sinistra tua, quid faciebat dextera tua, & benè utraque manu ignorante, ut sic ad dexteræ expensionem, patiatur sinistra, & multiplicatis eleemosynis ad necessitatum repetitionem venererur ætas thesaurum ad pauperum victum, ad miserorum perennans auxilij flumen beneficiorum largitionibus, eleemosynarum perennitate, te tuúmque regalem sanguinem Imperialem domum in cordibus æternizet, clientésque tuos applaudat fama immortalitate unica, sicut Arabica vivens avis, VIVE, VALE.

Tuus obsequentissimus Capellanus, & addictissimus servus,

P.F. ANTONIUS A SPIRITU SANCTO.

AD

AD PIVM LECTOREM.

CUM per viginti fere annos lectionibus Theologiæ moralis apud nostrates assisterem, multi ad me casus delati sunt; vt pro foro conscientiæ, & aliquando etiam pro foro externo responsum præberem; & licet ego non ignorassem insufficientiam meam, & optime cognoscerem, me potius indigere consilio, quàm aliis posse præbere, attamen interrogantium importunitas, & desiderium cunctis subveniendi, me coëgere, vt quid in prædictis casibus intellexerim, responderem, quæ quidem responsa, cum ad præsentem summam devenirent, multi amici desiderarunt, vt prælo mandarentur, at cum eis illorum tenuitatem proponerem, responderunt illud adagium, quod Paulus Manuncius in suo libro adagiorum ponit, sæpe Olitor valde opportuna locutus est, id est, aliquando Rusticus Hortulanus dedit bonum, & accommodatum consilium, huic igitur rationi acquiescens has responsiones ad dicta Consulta in lucem profero, forte enim lector aliquid in illis opportunum reperiet à rustico Olitore dictum, nam vt ait Poëta, Forsitan, & hæc olim meminisse juvabit; si igitur amice Lector aliquid in his responsionibus opportunum inveneris, gratias refer Deo, à quo bona cuncta procedunt, si non inveneris, sustine modicum quid insipientiæ meæ, vt ait Paulus ad Corinth. 11. & vt sustineas alia opera moralia, quæ in tribus præcedentibus tomis prælo mandaui, & quæ errata inveneris corrige, & emenda, ego enim libens cunctorum justæ censuræ, & correctioni parebo. Vale.

F. ANTONIVS A SPIRITV SANCTO.

FR. Stephanus à Sancto Ioseph, Generalis Ordinis Fratrum Excalceatorum Beatæ Mariæ Virginis de Monte Carmeli primitiuæ observantiæ, de consensu nostri Diffinitorij, vt liber cujus titulus est, *Consulta varia Theologica, Iuridica, & Regularia*, à P. F. Antonio à Spiritu Sancto, Diffinitore Generali nostri Ordinis, olim Theologiæ moralis primario Lectore, suis elucubrationibus accuratè compositus, & à grauibus, doctisque viris nostræ Religionis (quibus ipsum videndum, & examinandum commisimus) recognitus, & approbatus, typis mandetur, & in lucem prodeat, quantum in nobis est, tenore præsentium licentiam concedimus. In quorum fidem præsentes litteras manu nostra, ac Secretarij chirographo subscriptas, sigillique nostri prælo munitas fieri jussimus. Matriti, Die XXIX. mensis Martij. Anno Domini M. DC. LXX.

FR. STEPHANVS A SANCTO JOSEPH,
Generalis.

FR. ANTONIVS A MATRE DEI,
Secretarius.

CONSENTEMENT DV PROCVREVR DV ROY.

IE consens pour le Roy qu'il soit permis à sieur GVILLAVME BARBIER d'imprimer un Livre intitulé *Opera Theologica & Regularia* A SPIRITV SANCTO, & que les defenses ordinaires luy soient accordées pour cinq Années. A Lyon le 5. Mars 1675.

VAGINAY.

PERMISSION.

SOit fait suivant les Conclusions du Procureur du Roy, les an & jour cy-dessus.

DE SEVE.

INDEX

INDEX
Consultorum quæ in hoc Opere continentur.

eodem

CONSVLTA]

CONSVLTA VARIA THEOLOGICA, IVRIDICA, ET REGVLARIA.

CONSVLTVM I.

De intelligentia cujusdam motus proprij.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Quem effectum habeat motus proprius, si sit taxatiuus temporis cum derogatione omnium priuilegiorum.*
3 *Quem effectum habeat hec clausula*, cæterisque contrariis quibuscumque.
4 *Hec clausula habet effectum omnimoda derogationis omnium legum.& privilegiorum, etsi non nominentur.*
5 *Quem effectum habeat hec clausula*, non obstantibus constitutionibus Apostolicis, nec non prædicti ordinis, & Prouinciæ, &c.
6 *Per hanc clausulam derogat Pontifex omnia statuta impeditiua dicta gratia.*
7 *Hec clausula*, non obstantibus quibuscumque constitutionibus, *non derogat statutum particulare.*
8 *Quid si Papa addat verba æquipollentia, in quibus statutum particulare includatur?*
9 *Hac clausula*, non obstantibus quibuscunque consuetudinibus apostolicis, &c. *non derogat priuilegium concessum in Concilio generali.*
10 *Quid si Pontifex faciat mentionem talis priuilegij per verba æquipollentia.*
11 *Hac clausula*, cæterisque contrariis quibuscunque, *derogat qualibet priuilegia, etiam si de illis non faciat mentionem.*
12 *Derogat priuilegium, etiam insertum in Corpore iuris, etsi de illo non faciat mentionem.*
13 *Qui legis tempus non obseruat, non dicitur formam legis obseruare.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

SVMMVS Pontifex informatus de 1
subordinatione qua Prælati cujusdam Religionis eligebant Prælatos cujusdam Provinciæ, ex motu proprio, & ex certa scientia, elegit Provincialem, & definitores incipiendos à tertia Dominica post Pascha anni 1667. Et quod hi eligerent omnes priores, & officiales totius Provinciæ, derogando omnibus legibus & statutis, & ordinationibus hujus Provinciæ. Accidit autem quod in Capitulo generali istius Religionis prorogatum fuit ad annum Officium Provincialis hujusmet Provinciæ, antequam Pontifex hoc decretum edidisset.

Quæritur, An Prouincialis electus à Summo Pontifice debeat incipere à Dominica tertia post Pascha anni 1667. vel ab anno sequenti; siquidem officium eius Prouincialis antecessoris prorogatum fuit per annum à Capitulo generali. An per hunc motum proprium talis prorogatio cassata fuerit?

RESPONSIO AVTHORIS.

TAnquam rem certam, & indubitabilem existimo hunc motum proprium Pontificis Alexandri VIII. derogare & cassare decretum capituli generali, in quo prorogatur officium præcedentis Prouincialis ad annum.

Ratio est: quia hic motus proprius est taxa- 2
tiuus, & desinat tempus, in quo nouus Prouincialis debeat suum Officium incipere, derogando omnes leges, & statuta, & ordinationes, non solum Apostolicas, sed etiam ipsius ordinis, & huius Prouinciæ Lusitanicæ in contrarium, etiam si fuerint iuramento Apostolico

confirmatæ, & conſuetudine roboratæ, & ſtatutis ſtabilitæ; quibus omnibus pro expreſſis, etiam de verbo ad verbum, ſi opus fuerit derogat Sanctitas ſua ex certa ſcientia., & de plenitudine poteſtatis motu proprio, & quibuſcunque in contrarium non obſtantibus, vt conſtat ex dicta bullæ. ergo licet non faciat expreſſam mentionem decreti capituli generalis cenſetur ſpecialiter derogatum: ita cum Suario, *lib. 8. de legibus cap. 38 num.*1, Salas, *d. 17. de legibus ſect.* 14. & cum alijs Pelizarius, *tract. 8. cap. 1. n.* 98. Et clarius Barboſa *in tractatibus varijs de clauſulis clauſula* 82. *n.* 6. Vbi refert deciſum à ſacra Congregatione: vbi etiam dicit, quod hæc clauſula, *cæteriſque contrariis quibuſcunque*: inducit nouam
3 diſpoſitionem, & quod tollit ſtatutum, & *n.* 12. idem repetit. Tum quia hic non datur jus aliquod in contrarium ſiquidem illud decretum capituli generalis ſolum fuit quædam fauorabilis extenſio officij Prouincialis, cui Papa per aliud contrarium præjudicare poteſt, etiamſi de illa nullam mentionem expreſſam faciat. Et dato quod fuiſſet lex, vel ſtatutum capituli generalis, illud Pontifex derogauit per illam clauſulam, *cæteriſque contrariis quibuſcunque*, ſiquidem hæc clauſula operatur effectum omnimodæ de-
4 rogationis omnium legum, & ſtatutorum, & priuilegiorum, etiamſi priuilegia non nominentur; vt aſſerit cum Gamb. Barboſa, *de clauſulis, clauſula* 83. *n.* 30.

Secundo Probatur. Quia clauſula derogatoria, qua Pontifex vtitur in hac bulla ſcilicet, non *obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, necnon, quatenus opus ſit prædicto-*
5 *rum Ordinis, & prouinciæ, etiam iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, priuilegiis quoque, & indultis, & literis Apoſtolicis in contrarium permiſſorum, quomodolibet conceſſis, confirmatis, & innouatis, quibus omnibus & ſingulis illorum tenores præſentibus pro plenè & ſuffi ienter, expreſſis, & verbo ad verbum inſertis habentes illis ad permiſſorum effectum expreſſe derogamus cæteriſque contrariis quibuſcunque*: Operatur effectum omnimodæ derogationis omnium legum, & ſtatutorum, etiamſi priuilegia non nominentur, quæ ipſe derogare poteſt, vt docet cum Gloſſa, Barboſa *de clauſulis, clauſula* 83. *num.* 38. Sed ſic eſt quod Papa poterat illi decreto capituli Generalis derogare, vt eſt certum: ergo nullum eſt dubium, quod per illam clauſulam illi derogauit.

Confirmatur: quia per illam clauſulam *non obſtantibus ſtatutis, & ordinationibus prædictorum ordinis & prouinciæ in contrarium permiſſorum quomodolibet conceſſis*, derogat Pontifex omnia
6 ſtatuta impeditiua dictæ gratiæ, vt docet cum Gloſſa, Felino, Moneta, & aliis communiter Barboſa, *de clauſulis, clauſula* 84. *num.* 3. Sed ſic eſt, quod tale decretum eſt impeditiuum iſtius gratiæ; ſiquidem illa eſt quod incipiat nouus Prouincialis à Dominica 3 poſt Paſcha anni 1667. quod fieri non poteſt ſi eius prouincialis anteceſſor per alium annum durauerit in prouincialatu, vt decretum capituli generalis determinat, ſiquidem non dicitur legis formam ſeruare, qui legis tempus non obſeruat: ergo tale decretum quatenus extendit ad annum officium prouincialis anteceſſoris eſt impeditiuum huius Bullæ, ac per conſequens cenſetur derogatum per illam clauſulam motus proprij.

Nec obſtat quod per iſtam clauſulam genera- 7
lem, *non obſtantibus quibuſcunque conſtitutionibus vel ordinationibus Apoſtolicis in contrarium facientibus*, non cenſeatur derogatum ſtatutum particulare, vt cum Rota, Natta, & aliis notat Barboſa, *clauſula* 83. *num.* 16. Reſpondeo namque quod tunc ſolum locum haberet hæc obiectio, quando Papa non faceret mentionem ſtatutorum, & ordinationum dicti Ordinis; faciendo tamen illam, vt de facto facit, per il-
lam clauſulam non obſtantibus ſtatutis & ordi- 8
nationibus prædicti Ordinis, & prouinciæ in contrarium conceſſis, cenſetur derogatum qualecunque decretum, & ordinationem, & ſtatutum dicti ordinis, quod in contrarium factum ſit, ſicut quamuis illa clauſula generalis (non obſtantibus quibuſcunque conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis in contrarium facientibus) non deroget priuilegium conceſſum in conciliis generalibus, vt late probaui in noſtro directorio Regularium, *part.* 1. *tract.* 1. *diſ.* 1. *ſect...num.* 84. Et cum multis probat Barboſa, *de*
clauſulis clauſula 82. *num.* 13. Attamen ſi Papa 9
fecerit mentionem talis legis concilij generalis per verba æquipollentia, v. g. dicendo non obſtante quauis conſtitutione, ſeu lege in concilio generali condita, derogat tale priuilegium conceſſum in quocunque concilio generali, vt loco citato noſtri directorij probaui, & docet cum
multis Barboſa, *loco citato*, *num.* 13. Ergo eo- 10
dem modo vt Papa deroget huiuſmodi decretum capituli generalis ſufficit dicere, non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus prædictorum ordinis, & Prouinciæ.

Confirmatur 2. quia hic non datur lex, aut ſtatutum, ſed tantum quædam extenſio gubernij prouincialis, quæ extenſio fuit quidam fauor, & priuilegium Prouinciali præterito con-
ceſſum; ſed ſic eſt quod per illam clauſulam, 11
cæteriſque contrariis quibuſcunque cenſetur tale priuilegium derogatum etiam ſi de illo non fiat mentio expreſſa, vt docet Barboſa, *de clauſulis clauſula* 83. *n.* 38. Ergo, &c. Confirmatur 3. quia quando clauſula, eſt ampliſſima, *non obſtantibus quibuſcunque priuilegiis ſub quacunque*
forma conceſſis, &c. cenſetur derogatum etiam 12
priuilegium in corpore juris inſertum, etiamſi de eo non fiat expreſſa mentio, vt cum aliis docet Pelizarius, *tract.* 8. *cap.* 1. *n.* 98. Sed ſic eſt quod hoc noſtrum priuilegium ampliſſimis clauſulis eſt conceſſum, vt patet ex illis verbis, *non obſtantibus Apoſtolicis, necnon prædictorum ordinis ſtatutis, & conſuetudinibus, priuilegiis quoque in contrarium permiſſorum quomodolibet conceſſis*: Ergo per talem clauſulam cenſetur derogatum illud decretum, & ordinatio capituli generalis, per quod prorogatum fuit officium prouincialis præteriti ad annum.

Confirmatur tandem, ſiquidem Motus pro-
prius ſignat tempus, à quo debet incipere nouus 13
prouincialis, ſcilicet à tertia Dominica poſt Paſcha anni 1667. Sed ſic eſt quod qui legis tempus non obſeruat non dicitur formam legis obſeruare, *L. obſeruare. §. poſt hac ff. de offic. Proconſul.* vt cum Rebuffo, Cardoſo, Barboſa, *in axiomatibus iuris axioma*, 219. Ergo cum tale decretum capituli generalis impediat quod tempus, quod determinat

motus

monis proprius obseruetur, si quidem extendit gubernium Prouincialis præteriti ad annum, sequitur quod tanquam impeditiuum huius motus proprij Pontificis maneat omnino abrogatum; ac per consequens vt hic motus proprius obseruetur necesse est quod incipiat nouus Prouincialis à tertia Dominica post Pascha: ergo per talem motum proprium censetur derogata ordinatio extendens officium Prouincialis præteriti ad annum. Et ita in facti contingentia in insigni illa Religione fuit practicatum annu Domini 1667.

CONSVLTVM II.

De intelligentia alterius motus proprij *Papæ.*

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Dictio*, omnium, *quem effectum habeat.*
3 *Hæc dictio*, omnium, *nullam admittit restrictionem.*
4 *Idem operatur, ac si de singulis esset facta specialis expressio.*
5 *Complectitur ea, quæ aliàs non includerentur.*
6 *Prolata ab homine nullam restrictionem recipit.*
7 *Non solum extenditur ad præterita, sed etiam ad futura.*
8 *Comprehendit futura quæ aliàs non venirent, quando per talem clausulam confertur titulus institutionis.*
9 *In extensione huius dictionis debent attendi voluntas mandantis, & verba dispositionis.*
10 *Dispositio indefinita comprehendit futurum.*
11 *Quando Papa alicui concedit collationem omnium beneficiorum vnius ciuitatis continentur, non solum beneficia creata tempore concessionis; sed etiam quæ in posterum erigentur.*
12 *Verba generalia & indefinita prolata ab eo, qui aliquid excipere potuit, & non excepit, accipiuntur in lata verborum significatione.*
13 *Priuilegium per quod consuetudini derogatur est fauorabile; & recipit latissimam interpretationem.*
14 *In omnibus dispositionibus finis attendendus est vt contrarium non operetur.*
15 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*
16 *Per clausulam* non obstantibus consuetudinibus in contrarium facientibus *non tollitur consuetudo immemorialis.*
17 *Quid si finis & ratio quam Pontifex habuit sit idem in consuetudine memoriali & immemoriali.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

1 IN quadam Religione est quædam antiqua consuetudo per quam fiunt in definitorio in Capitulo Prouinciali omnes priores conuentuum in quibus pauci habitant religiosi exceptis septem aut octo conuentibus maioribus quorum priores fiunt in capitulo conuentuali ipsorum conuentuum: & hi non fiunt in capitulo prouinciali neque in definitorio, sed tantum confirmantur à prouinciali. His suppositis Summus Pontifex de aliquibus inconuenientibus quæ in his electionibus accidebant informatus, *ex motu proprio*, & ex certa scientia nominauit & elegit Prouincialem dictæ Prouinciæ, & definitores ipsius, & præcepit quòd Prouincialis à se electus cum quatuor à se etiam electis definitoribus, & aliis duobus assistentibus à se ipso etiam nominatis, eligerent omnes priores, & officiales dictæ Prouinciæ Lusitanæ: verba *motus proprij* sunt sequentia.

Qui (loquitur de definitoribus) *coniunctim cum dicto priore Prouinciali, ac dilectis pariter filiis N. & N. Ordinis & Prouinciæ huiusmodi Professoribus, in Sacra Theologia Magistris, ad electionem omnium priorum & aliorum officialium dictæ Prouinciæ procedere debeant, &c. tenore præsentium constituimus, & deputamus.* Et statim reuocat omnes consuetudines & leges quæ fortè in contrarium fuissent in dicta Prouincia per hæc verba. *Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon quatenus opus sit, prædictorum Ordinis, & Prouinciæ, etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus priuilegiis quoque indultis, & litteris Apostolicis, in contrarium permissarum quomodolibet concessis, confirmatis, & innouatis, quibus omnibus & singulis illorum tenores præsentibus pro plene, & sufficienter expressis, & à verbo ad verbum insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, ad permissorum effectum hac vice duntaxat specialiter & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.* His suppositis,

Quæritur, An dicto Prouinciali & definitoribus cum duobus assistentibus pertineat non solum eligere priores conuentuum paucorum Religiosorum; & conuentuum multorum Religiosorum, qui tempore Capituli fuerint sine prælato, vt mos est apud illos; sed etiam Priores illorum conuentuum magnorum, qui postea vacauerint, quorum Priores ex antiqua prouinciæ consuetudine in Capitulo conuentuali eligebantur.

RESPONSIO AVTHORIS.

REspondi Pontificem non solùm committere Prouinciali & definitoribus cæterisque adiunctis electionem Priorum Conuentuum paucorum Religiosorum, & magnorum conuentuum, qui tempore Capituli Prouincialis suis prioribus orbati fuerint, sed etiam electionem Priorum illorum magnorum Conuentuum qui tempore sequenti post Capitulum Prouinciale vacauerint.

Ratio fundamentalis est quia illa clausula, *omnium priorum*, nullum excludit. *l. Iulianus*, & *l.* 2
Testatorem in princip. ff. de leg. 3. Et *l. in hoc articulo, ff. de hæred. instituendis*, & *l. pediculis §. labeo, ff. de auro, & argento*, & cum multis Doctoribus probat Barbosa, *de dictionibus dictione 241. num. 1.* Tum quia ista dictio, *omnium priorum* 3
nullam admittit restrictionem, Rota apud eundem Barbosam *ibi.* Tum quia illa dictio, *omnium priorum*, idem operatur ac si de singulis esset facta 4
specialis exceptio, vt decidit Rota *decisione 417. n. 1. & 2. p. 2.* Et cum Farinatio, & aliis latè probat Barbosa, *de dictionibus, dictione 241. n. 2.* Tum 5
quia hæc dictio, *omnium*, propter suam generalitatem complectitur ea, quæ aliàs non includerentur, vt cum Bartolo, Natta, Surdo, & aliis probat

Barbosa *suprà, n 3* Est enim adeò vniuersalis, vt prolata ab homine nullam restrictionem recipiat secundum Bartolum, *in dicta leg. generali § vxori*, Rom. *consil. 61. n. 1. volum. 5.* Rolandus, *consil. 17. num. 22. & consil 76. num. 46.* Sed sic est quod in præsenti est probata ab homine: ergo nullam restrictionem recipit.

Et quòd hæc clausula, *omnium Priorum*, comprehendat non solùm priores qui de præsenti tempore Definitorij, & Capituli Prouincialis vacauerint; sed etiam per totum triennium postea vacauerint, probatur. Quia hæc dictio, *omnium*, non solùm extenditur ad præsentia, sed etiam ad
7 futura, vt deducitur ex *l. nam quod 14. §. vult cum sequentibus ff. de auro, & argento*, Bero. *quæst. 30. num. 5.* Menochius *de præsumptionibus lib. 4. præsumpt. 127. num 20.* Et quod comprehendat, quæ alias non venirent, dicunt Abbas *in cap. fin. ne*
8 *clerici, vel monachi.* Surdus, *consil. 73. n. 63.* Et quando per talem clausulam confertur titulus institutionis tenet cum multis Barbosa, *de dictionibus. dictione 242.* Sed sic est quòd hic confertur titulus institutionis per illam clausulam, *ad electionem omnium priorum dictæ Prouinciæ procedere debeant*, per quam clausulam constituit Papa prædictos patres electores omnium priorum; ergo talis clausula non solùm extendenda est ad Priores, qui tempore Capituli Prouincialis vacauerunt. Sed etiam ad illos, qui pro sequenti tempore post dictum Capitulum vacauerint.

Confirmatur. 1. quia, vt optime dicit Barbosa
9 *supra, n 13. & 17.* Vt cognoscatur extensio huius dictionis, *omnium*, attendenda est voluntas mandantis & verba dispositionis, an habeant aliquod verbum quod eam restringat; Arqui in hac dispositione non inuenitur verbum quod aliquo modo restringat vniuersalitatem illius ad solos Priores, qui in præsenti vacauerint; imò dispositio loquitur indefinitè, & indeterminatè, & quasi de futuro, *ad electionem omnium priorum, procedere debeant.* Ergo non debet extendi ad solos Priores, qui in præsenti vacauerint, sed ad illos qui in futurum vacauerint. Confirmatur 2.
10 quia dispositio indefinita sine adiectione præteriti, aut præsentis temporis comprehendit futurum, vt cum communi sententia bene probat Barbosa *in collectaneis Doctorum in librum 5. Decretalium de priuilegiis tit. 33. num. 8.* Sed sic est quòd dispositio huius Motus proprij est indefinita, *omnium priorum*; ergo non solùm comprehendit priores qui de præsenti vacauerint, sed & illos, qui de futuro vacauerint.

11 Confirmatur 3. quia quando Papa alicui concedit collationem omnium beneficiorum vnius Ciuitatis, aut princeps concedit donationem omnium officiorum vnius ciuitatis, comprehenduntur in his concessionibus non solùm officia, & beneficia creata tempore concessionis, sed etiam illa, quæ in futurum creabuntur; vt docet cum Innocentio, Conar. Cabedo, Valasco, Bartolo, & aliis multis Barbosa *in collectaneis Doctorum in librum 5. Decretalium de priuilegiis tit. 33. num. 16.* Sed sic est, quòd hic Pontifex concedit electionem omnium Priorum dicto Definitorio; ergo talis concessio non solùm extendenda est ad prioratus qui de præsenti vacui fuerint pro tempore Capituli, sed etiam ad eos qui postea de futuro vacauerint. Patet consequentia, quia si talis concessio extendenda est ad prioratus qui post illam creati de nouo fuerint vt dicit Barbosa multo magis ad prioratus iam creatos, & qui postea in futurum vacauerint, extendenda est.

Confirmatur 4. quia quando verba generaliter, 12
& indefinitè proferuntur ab eo, qui aliquid excipere potuit, & non excepit omnia, venire intelliguntur, quæ venire possunt, & continentur in lata verborum significatione, vt patet ex *cap. quia circa 22. cap. ad audientiam*, & *ex l. veteribus 40. ff. de pactis*, vt late cum aliis probat Barbosa *in collectaneis Doctorum in librum 5. Decretalium de priuilegiis tit. 33. n. 5.* Sed sic est quod hic verba generaliter, & indefinitè proferuntur à Papa, qui poterat aliquid excipere, & non excepit, vt patet ex illis verbis, *omnium priorum*; ergo in hac concessione comprehenduntur electiones omnium priorum quæ continentur in lata verborum significatione; sed in hac, lata verborum significatione non solum continetur electio priorum, qui in præsenti vacant. Sed etiam qui de futuro vacauerint; ergo omnes illi comprehenduntur in hac Pontificis concessione.

Confirmatur 5. quia priuilegium per quod con- 13
suetudini derogatur, est fauorabile, & recipit latissimam interpretationem, vt patet *ex textu in l. si vnus in fine principij. ff de pactis*, & cum Gutierres, Sanchez, Butr. Abbate, & aliis late probat Barbosa *in collectaneis Doctorum in lib. 5. Decretalium de priuilegiis, tit. 33. cap. 7. n. 13.* Sed sic est, quod per hunc motum proprium, & priuilegium concessum dicto definitorio derogatur consuetudini, vt patet ex illis verbis, (non obstantibus constitutionibus, & consuetudinibus, & priuilegiis. quibus specialiter, & expresse derogamus;) ergo tale priuilegium amplissime est interpretandum; ergo non solum debet extendi ad priores qui de præsenti vacauerint, sed ad illos, qui in futurum vacauerint aliàs stricte & non latissimè interpretabitur.

Secundo probatur. Quia in omnibus disposi- 14
tionibus quæ factæ sunt ad aliquem finem, finis spectandus est, vt contrarium non operetur, vt patet *ex l. diximus, ff. de excusat. tutor.* & cum Tiraquell. Mari. Gicuba, & aliis probat Barbosa *in axiomatibus iuris, axiom. 99. n. 5.* Sed sic est quod finis, quem Pontifex habuit in hac dispositione fuit vtilitas spiritualis & temporalis huius prouinciæ, pax Religiosorum, vt constat *ex proœmio* ipsius Bullæ; ergo non solum debet extendi hæc concessio ad priores qui actu vacauerint tempore Capituli prouincialis, sed etiam ad eos, qui postea vacauerint. Patet consequentia, quia alias finis intentus à Papa, qui est vtilitas spiritualis, & temporalis, & pax monasteriorum non consequeretur in maiori parte Prouinciæ, & in principalioribus monasteriis, siquidem, si in illis fierent electiones Priorum, nec fierent cum pace, nec ponerentur personæ idoneæ ad vtilitatem spiritualem, & temporalem conuentuum, quod est finis intentus à Papa in hoc motu proprio; ergo vt hic finis obtineatur, qui est motiuus bullæ Pontificiæ, omnes priores eligendi sunt in Definitorio; quæ ratio meo videri, per se sola sufficiens erat ad probandum intentum; seclusa aliqua speciali passione.

Nec obstat consuetudo quæ datur in hac Pro-
uincia, scilicet quòd priores magnorum conuen- 15
tuum eligantur à Capitulo Conuentuali cuiuslibet Conuentus; Quia id est quod Pontifex hac vice vult tollere hoc Motu proprio, vt etiam abstulit

abstulit à Capitulo Provinciali potestatem eligendi pro hac vice Provincialem, & Definitores ad consequendum finem intentum in hoc motu proprio, qui est vtilitas spiritualis, & temporalis huius Prouinciæ, pax & concordia electionum, quod fecit derogando omnibus legibus, & constitutionibus, & consuetudinibus huius Prouinciæ, vt constat ex illis verbis ipsius Bullæ: *Nec non quatenus opus sit prædictorum ordinis, & Prouincia statutis, & consuetudinibus, priuilegiis quoque, & indultis, quibus expresse derogamus, cæterisque contrariis, quibuscunque.* Per quam clausulam operatur effectum omnimodæ derogationis omnium legum, & consuetudinum, etiam si eas non expresserit, vt docet cum Gamb. Barbosa, *de clausulis, clausula* 83. *n.*38. & *clausula* 87. *n.*3.

Nec obstat quòd hæc consuetudo eligendi priores in magnis conventibus sit immemorialis, & per clausulam non obstantibus consuetudinibus in contrarium facientibus non tollitur consuetudo immemorialis, nisi de ea fiat specialis mentio, vt cum multis probat Barbosa *de clausulis, clausula* 87. *n.* 8. Nam huic objectioni respondetur quod dato quòd hæc consuetudo sit immemorialis, (de quo dubito,) adhuc per hanc clausulam censetur derogata, siquidem doctrina Barbosæ, intelligenda est quando finis & ratio, quam Pontifex habuit ad derogandum consuetudini non est idem in consuetudine immemoriali quam memoriali, vt idemmet explicat Barbosa, *clausula* 87. *n.* 8. *iuxta finem*,
7 & cum Couar, tradit Gonçales, *ad reg.* 8. *Cancellariæ, glossa* 33. *num.* 2. Garcia, *de Beneficiis p.* 3. *cap.* 1. *n.* 190. *in fine*. Sed sic est, quod ratio motiua, & finis, quem Pontifex habuit ad derogandum huic consuetudini est idem in consuetudine immemoriali, ac memoriali, qui est vtilitas spiritualis, & temporalis, pax, & vnio religiosorum, quæ omnia his temporibus diminuta in hac religione inueniuntur; ergo per hanc clausulam, *quacunque consuetudo, etiam immemorialis in contrarium*, censetur derogata. Et sic in facti contingentia, cum omnium laude factum fuit Vlissipone anno Domini 1667.

CONSVLTVM III.

De nominatione cuiusdam Emphyteusis.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*

2 *In Emphyteusi concessa pro masculis, & fœminis succedit ab intestato fœmina senior, & præfertur fratri iuniori.*

3 *Quando emphyteusis conceditur pro masculis, & fœminis fœmina æqualiter sunt vocata cum masculis.*

4 *Quid si emphyteusis concessa sit pro eo qui nominabitur.*

5 *Quomodo sit intelligenda nostra ordinatio Lusitana* lib. 4. tit. 62. §. 3.

6 *Secunda dispositio in institutione emphyteusis intelligenda est iuxta formam prioris.*

7 *Emphyteusis in hoc casu non est diuidenda.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

QVÆDAM Emphyteusis Ecclesiastica data fuit per tres vitas: prima cuidam fœminæ, & secunda eius marito, & quod secunda vita posset nominare filium, vel filiam, qui ex vtroque nasceretur, & deficientibus filiis nominasset consanguineum propinquiorem ejusdem lineæ vxoris. Accidit autem quòd vterque mortuus sit sine liberis, & solum remanserunt vnus frater & vna soror prædictæ vxoris, quorum soror antiquior erat fratre.

Quæritur, An in hoc casu debeat succedere in emphyteusi frater minor ætate, an soror maior ætate, vel an inter illos sit emphyteusis dividenda.

RESPONSIO AVTHORIS.

REspondi in hac emphyteusi succedere sororem seniorem excludendo fratrem minorem : 2
ita cum multis Caldas *lib.* 2. *ordin. lib.* 44. *tit.* 62. §. 3.
q. 14. *n.* 6. Ratio est, quia quando emphyteusis
concessa est pro masculis, & fœminis fœminæ
æqualiter sunt vocatæ cum masculis : ergo non est 3
ratio ad hoc vt masculi minores in ætate præcedant ab intestato fœminis antiquioribus. Ita etiam
Corn. *lib.* 3. *consil.* 27. *n.* 2. Quapropter nostra Or-
dinatio Lusitana *lib.* 4. *tit.* 62. §. 3. Quando dicit 4
quod masculus minor in ætate præcedat in bonis
vinculatis sorori maiori in ætate, intelligitur in
casu, de quo loquitur, hoc est quando emphyteusis 5
concessa est pro eo qui nominabitur, & non quando est concessa pro masculis & fœminis.

Nec obstat quòd institutio emphyteusis in secunda dispositione vocet consanguineum propinquiorem, in quibus terminis videtur dicendum quod succedat frater minor, & non soror senior.
Nam huic objectioni Respondetur, secundam dis- 6
positionem emphyteusis intelligendam esse iuxta formam prioris, hoc est quod nominaret consanguineum propinquiorem masculum, vel fœminam, quapropter cum filia sit senior debet præferri fratri iuniori ex his quæ notat ex multis textibus, & Doctoribus, Cald. *lib.* 1. *q.* 17. *n.* 6. *& sequ.* vbi plura ad intentum quæ non placet transcribere.

Ad id autem quod vltimo loco quæritur, an 7
in hoc casu emphyteusis sit inter hos duos fratres diuidenda? Respondeo negatiue ita cum Valasco Caldas, *lib.* 1. *q.* 17. *n.* 7. & patet ex ordinatione Lusitana *lib.* 4. *tit.* 77. §. *penultimo*.

CONSVLTVM IV.

De venditione cuiusdam Emphyteusis.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*

2 *Emphyteusis Ecclesiastica ad certas vitas præscribetur per quadraginta annos bona fide, & quomodo id intelligendum sit?*

3 *Ignorantia iuris sufficit ad præscribendum.*

4 *Mala fides non præsumitur nisi ostendatur.*

5 *Nemo præsumitur malus nisi probetur.*

6 *Ad præscribendum contra Ecclesiam requiruntur quadraginta anni.*

7 *Qui emphyteusim ad vitas præscripsit validè potest eam vendere & quando id intelligendum sit.*

8 *Emptor non tenetur à proprietario accipere emphyteusim ad certas vitas potest se ei opponere si velit.*

9 *Emphyteuta non potest contra Dominum præscribere proprietatem.*

10 *Emphyteuta licèt non poſſit contra Dominum præſcribere proprietatem; poteſt tamen præſcribere vſumfructum.*

PONITVR CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

1 QVÆDAM fœmina, quæ erat vltima vita cujuſdam emphyteuſis Eccleſiaſticæ, reliquit filiæ ſuæ hanc emphyteuſim, exiſtimans eſſe perpetuam, cum ſola obligatione cuiuſdam penſionis, quæ in Luſitania dicitur *foro*: Accepit ab ea filia emphyteuſim, & ſine vlla nominatione poſſedit eã, ex titulo quod eſſet emphyteuſis perpetua cum ſola obligatione dictæ penſionis per ſpatium quadraginta annorum. Succeſſit autem quod cum mulier iſta eſſet in hac bona fide de licentia Monaſterij, quod etiam ignorabat proprietatem illam eſſe emphyteuſim ad certas vitas, eam vendidit cuidam homini dicens eſſe emphyteuſim perpetuam cum ſola obligatione illius penſionis, quæ dicitur *foro*; Accidit autem quod poſt venditionem illius emphyteuſis repertum fuit teſtamentum inſtitutoris, & inventum eſt quod talis proprietas eſſet emphyteuſis nominationis ad tres vitas, & quod vitæ erant finitæ & quod hæc vltima mulier, quæ eam poſſedit, & vendidit carebat inveſtitura, & nominatione.

Quæritur an mulier illa accipiens prædictam emphyteuſin à matre ſua, & procedens bona fide per ſpatium quadraginta annorum exiſtimans eſſe emphyteuſim perpetuam, cum ſola obligatione illius penſionis præſcripſerit contra Eccleſiam emphyteuſim, ita vt ſolum illi remaneat obligatio ſoluendi penſionem annuam monaſterio? Et an venditio fuiſſet bona? Et an emptor poſſit continuare præſcriptionem contra monaſterium ſoluendo tantum illi penſionem? An verò teneatur à Monaſterio inueſtiri per vitas in hac emphyteuſi, iuxta illius inſtitutionem.

REPONSIO AVTHORIS.

2 RESpondi ad primum quæſitum, quod cum mulier illa acceperit hanc proprietatem a matre ſua titulo hæreditario tanquam emphyteuſim perpetuam, cum ſola illa penſione, & per quadraginta annos in hac bona fide ſine nominatione illam poſſederit, præſcripſit contra Eccleſiam, & per hanc præſcriptionem facit, vt iam emphyteuſis illa amplius non ſit ad certas vitas ſed perpetua cum ſola illa penſione. Ita expreſsè Valaſcus, Molina, & alij quos refert, & ſequitur Caſtro Palaus, *de iuſtitia*.d.10. *p.4.n.5.*

Ratio eſt, quia ſufficit titulus donationis ab eo, qui putabat rem ad eum eo titulo pertinere; ad præſcribendum, vt cum multis docet Lugo, *de iuſtitia, d.7.n.15.* Sed hæc mulier per quadraginta annos poſſedit hanc proprietatem, ſeu emphyteuſim titulo donationis à matre ſua, quæ putabat rem ad eam eò titulo pertinere: ergo præſcripſit contra Eccleſiam.

3 Confirmatur, quia ignorantia iuris ſufficit ad præſcribendum, vt cum aliis docet Lugo, *de iuſtitia, d. 7. num.* 32. Sed hæc mulier habebat ignorantiam iuris, ſiquidem rem illam poſſedit titulo hæreditario tanquam emphyteuſim perpetuam ignorans eſſe emphyteuſim ad vitas, & illam vendidit cum licentia proprietarij, quæ omnia in hac muliere arguunt ignorantiam iuris, vt bene probat Lugo, *ſuprà num.* 33. Ergo præſcripſit contra Eccleſiam.

4 Confirmatur 2. Quia mala fides non præſumitur niſi oſtendatur, vt probat Molina, *tract. 2. d.75. num.*2 Nemo enim præſumitur malus niſi probetur, vt ex multis iuribus colligit Caramuel *in Theologia fundamentali fundamento, 37. n.*886. 5 *folio mihi.* 250. Sed huic mulieri, nec oſtenditur, nec probatur mala fides: ergo præſumendum eſt ſemper fuiſſe in bona fide; ergo præ-6 ſcripſit contra Eccleſiam. Quod autem deberent tranſire quadraginta anni ad præſcriptionem, eſt certum, nam contra res Eccleſiæ non præſcribitur, niſi per ſpatium quadraginta annorum, vt docet cum multis Molina, *diſt.449. num. 5.* vbi totam hanc dubitationem valde illuſtrat.

Ad 2. quæſitum Reſpondeo, quod cum hæc 7 mulier per quadraginta annos poſſederit hanc proprietatem titulo hæreditario, ſine vlla nominatione, & bona fide tanquam emphyteuſim perpetuam, valide illam poterat vendere de licentia proprietarij; & cum emptor talem proprietatem à venditore bona fide acceperit tanquam emphyteuſim perpetuam cum ſola illa penſione, recte continuata fuit præſcriptio, vt cum multis nota-8 uit Lugo, *de iuſtitia, de.6.num.57.* Vnde emptor non tenetur iterum à proprietario accipere em-9 phyteuſin ad certas vitas poſtquam comparuit teſtamentum, ſiquidem eam præſcripſerat bona 10 fide contra Eccleſiam. Vnde poteſt ei ſe opponere ſi velit; Nam licèt emphyteuta non poſſit præſcribere proprietatem contra dominum, poteſt præſcribere vſumfructum illius vt cum multis reſoluit Molina, *tract.2.d.62.n.4.*

CONSVLTVM V.

De cenſu perſonali cum pignore ſeu hypotheca.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur caſus, ſeu factum.*

2 *Contractus in quo homo per ſuam cedulam ſe obligauit ad ſoluendum certum cenſum, dum non ſoluerit capitale, & ad ſecurationem cenſus dedit pignora argentea in aliquorum ſententia eſt cenſus perſonalis miſtus cum hypotheca.*

3 *Cenſus perſonalis in aliquorum ſententia eſt licitus, ſi qui accipit cenſum eſt perſona negociatrix.*

4 *In cenſu perſonali miſto cum hypotheca ſtando in prædicta ſententia cenſus cadit ſuper perſonam.*

5 *Si hypotheca pereat non perit cenſus.*

6 *In cenſu reali ſi perit hypotheca perit cenſus.*

7 *Bona maioratus non poſſunt hypothecari, vel oppignorari.*

8 *Si poſſeſſor maioratus bona maioratus hypothecauit, vel oppignorauit ſucceſſor non tenetur ſoluere ob quod ſunt oppignorata.*

9 *In aliquibus caſibus de iure Luſitano tenetur ſucceſſor in maioratu ſoluere debita ſui anteceſſoris.*

10 *Quid*

10 *Qu d dicendum sit in foro conscientia?*
11 *Vxor non tenetur soluere debita viri sui ex dote sua vel arrhis.*
12 *Quando quis rem aliquam liberaliter promisit in dubio standum est intentioni promittentis.*
13 *Ad probandum constitutionem census requiritur scriptura publica manu notarij facta cum testibus, &c.*
14 *Vxor non tenetur soluere census personales viri sui, si nihil ab eo hæreditavit.*
15 *Mulier quæ liberaliter promisit census, & iura debita viri sui per censum personalem solum tenetur soluere census vsque ad mortem viri.*
16 *Ad se obligandum ad soluendum iura, & census, etiam post mortem viri requirebatur scriptura publica ab ea facta.*
17 *Ponitur quadam objectio & soluitur.*
18 *illa regula communis quod dum res hypothecata non traditur continuatur sensus, intelligitur de censu reali, & non personali, seu misto cum hypotheca.*
19 *In censu personali mortua persona extinguitur census, & hypotheca solum remanet ad securitatem capitalis.*
10 *Bona maioratus non possunt hypothecari.*
21 *Successor in maioratu non tenetur debita soluere sui antecessoris in conscientia.*
22 *Promissio liberalis acceptata tanquam ex iustitia est nulla.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

1 QVIDAM homò exoratus petiuit certam quantitatem pecuniæ ab alio viro sub obligatione census, & ad hoc dedit ei chirographum in quo se obligabat soluere census annuos dum principale non soloeret, & ad capitalis securitatem dedit certa pignora aurea, & argentea, è quibus vnum tantum vasculum erat extra maioratum, alia verò pignora erant propria maioratus; habuit iste homo hanc pecuniam per aliquot annos, in quibus minime soluit census, & tandem mortuus est, nullis solutis censibus, nec principali. Accessit creditor ad eius vxorem. & postulauit, vt soluéret debitum viri sui; fecit illa rationem cum eo & ei promisit per quandam schedulam à se obsignatam se soluturam illi esse debita viri sui, quamuis ad id non tenebatur, eo quod nihil ab eo hæreditasset, & eius matrimonium esset per arrhas & dotem. Post hanc promissionem transierunt aliqui anni in quibus mulier non soluit. Tandem voluit illa soluere debita viri sui, & cum solueret iura vsque ad obitum viri sui, & principale, creditor postulavit vt solueret, etiam censum post mortem viri sui, vsque ad præsens tempus.

Quæritur, 1. An mulier ista teneatur soluere talia iura & census; si quidem ipsa nihil à viro suo hæreditauit, & eius matrimonium erat per arrhas & dotem. 2. An creditor habeat contra illam actionem non solum ad postulandum censum vsque ad obitum viri sui, sed etiam ad sequentes post eius obitum ratione promissionis, quam ipsa fecit soluendi debita viri sui. 3. An pignora pertinentia ad maioratum sint obligata huic debito?

RESPONSIO AVTHORIS PRIMO QVÆSITO,

An mulier ista teneatur soluere talia iura & census, siquidem ipsa nihil à viro suo hæreditauit, & eius matrimonium erat per arrhas & dotem.

PRo explicatione huius casus suppono primò, 2
hunc contractum fuisse quendam censum personalem cum pignore seu hypotheca; siquidem in illo solum dedit iste homo schedulam quandam, in qua se obligabat soluere census dum non solueret capitale, & ad assecurationem capitalis & census, dedit quædam pignora aurea, & argentea, in quibus terminis remanet iste contractus census personalis, mistus cum hypotheca, vt optime explicat cum communi sententia Molina *de iustitia, tract.* 11. *d.* 38. *n.* 4.

Secundo suppono censum personalem in ali- 3
quorum Doctorum sententia esse licitum, vt cum multis tenet Layman, *lib.* 3. *tract.* 4. *cap.* 18. *n.* 7. Quamuis quando persona, quæ accepit censum personalem non est negotiatrix, talis census factus cum hypotheca sit vsura palliata, vt docet cum aliis idem Layman *ibi, n.* 14. Quidquid tamen hoc sit de quo infrà consulto... Suppono hunc censum factum cum pignoribus & hypotheca in prædicta opinione fuisse licitum; suppono enim talem hominem fuisse negotiatorem, & industrium.

Tertiò suppono stando in prædicta sententia 4
in censu personali mixtó cum hypotheca, vel pignoribus, obligationem census cadere super personam & non super hypothecam: hypotheca
enim solum est ad securitatem. Vnde quamuis 5
pereat hypotheca non perit census, sicut quando petit hypotheca in censu reali perit census, etiamsi extet persona, è contra verò in censu persona-
li, si persona super quam erat constitutus census 6
periit, perit census, etiam si hypotheca perseueret, & solum remanet hypotheca obligata censibus vsque ad mortem personæ, & capitale, præcipuè si hypotheca transit ad alium possessorem, qui hæres non sit: ita communiter DD. quos refert, & sequitur Molina *tract.* 2. *d.* 383. *num.* 4. 5. & 6. & 7.

Quarto suppono bona maioratus non posse
hypothecari vel oppignotari, etsi possessor illa 7
oppignorauerit, successor in maioratu non tenetur soluere illud ob quod sunt oppignotata, sed
debitum soluendum est ex bonis propriis debito- 8
ris defuncti si extiterint, aliàs pereunt talia debita; siquidem maioratus solum tenetur soluere debita sui antecessoris in certis casibus quos disponit nostra ordinatio, *lib.* 4. *tit.* 111. vt notauit Fagundez, *in præcepto Decalogi cap.* 14. *nu.* 40. Et in opinione grauissimorum Doctorum, nec
etiam in his casibus quos disponit nostra ordina- 9
tio tenetur successor in maioratu in foro conscientiæ soluere debita sui antecessoris, vt docet
Azor, Sanchez, Alciato, Molina, Gamma quos 10
refert & probabile iudicat Fagundes, *supra numero* 31. & 36.

Quinto suppono vxorem non teneri soluere 11
debita contracta à marito, quæcunque illa sint, ex

ex dote sua vel arrhis. Ita Sanchez, Rodriguez, Arias, Molina, quos refert & probabile putat Fagundes, *in 4. præcepta Decalogi lib. 4. cap. 9. n. 9. & 10.* Mallet *malleatione 13. bractea 1.* Et sic iudicatum fuit sæpè sæpiùs in supremo tribunali huius Lusitaniæ Regni, vt testatur Molina, *tom. 2. de iustitia, d. 435.* Gamma *decis. 366.*

12 Sexto suppono quod quando quis promittit liberaliter rem aliquam, & est dubium, an promissio extendatur ad hanc, vel illam rem, eo quod verba promissionis essent ambigua, promittenti pertinet explicare illud, quod promisit, vt late cum communi sententia probat Molina. *tract. 2. de iustitia, d. 268. n. 1.* Mallerus, *malleatione 66. bractea, 3.*

13 Septimo suppono, quod ad probandam constitutionem census non sufficit quodcumque chirographum, vel schedula particularis, etiamsi sit obsignata; sed est necessaria scriptura publica manu notarij facta & testibus, per quam persona se expresse obliget tali censui, vt docet cum Mascardo, Coa Durand. Mallet. *malleatione, 57. bractea 31.* his suppositis & prænotatis,

14 Respondit primo quæsito prædictam mulierem nullo titulo debuisse prædictos census, nec etiam capitale quod sic probatur. Quia illos non debebat eo quod esset vxor illius viri, qui pecuniam illam accepit ad censum, siquidem illa non fuit heres viri sui, & alias non tenebatur ex dote sua, vel arrhis soluere debita viri sui vt patet ex 5. prænotando: ergo nullo iure tenebatur soluere prædicta debita.

RESPONSIO AVTHORIS
SECVNDO QVÆSITO.

An creditor habeat contra illam actionem, non solum ad postulandos census vsque ad obitum viri sui, sed etiam ad sequentes post eius mortem ratione promissionis quam ipsa fecit soluendi debita viri sui.

Respondi secundo quæsito mulierem illam ratione liberalis promissionis solum teneri soluere capitale, & census vsque ad mortem viri sui, non verò census sequentes post eius mor-
15 tem. Ratio est quia hæc mulier solum se obligauit ad debita, quæ maritus contraxit, sed maritus non contraxit debita nisi vsque ad suam mortem: nam morte illius extinctus fuit census personalis vt patet ex tertio prænotando; ergo ad solos redditus vsque ad mortem illius tenetur vxor ratione promissionis, non vero ad sequentes post mortem eius: Maior est certa, siquidem fatetur se solum voluisse obligare ad redditus contractos vsque ad obitum mariti, & non ad redditus sequentes post eius mortem; sed debemus illi credere quando est dubium ex parte rei promissæ liberaliter, vt constat ex sexto prænotando: ergo, &c.

16 Tum quia vt teneretur ad redditus futuros post eius mortem debebat se obligare per scripturam publicam in qua id exprimeretur, vt constat ex septimo prænotando, quod non fecit, siquidem de hoc non ostenditur publicum instrumentum; sed tantum quædam schedula, in qua illa liberaliter promittit se soluturam debita viri sui huic creditori, & cum census personalis extinguatur morte personæ super quam est fundatus vt patet ex tertio prænotando, mortuo viro periit census in futurum vt constat ex prænotando tertio.

Nec obstat quod pignora non traderentur 17
mulieri; nam pignora remanserunt in manu creditoris ad securitatem redditiuum antecedentium, & capitalis; & non ad vincendum nouos redditus post mortem viri, vt constat ex eodem prænotando. Vnde doctrina communis, quæ asserit quòd dum res hypothecata non traditur, continuatur census, intelligitur de censu reali, in quo dum durat proprietas super quam est fundatus, & non fit realis traditio capitalis conti-
nuatur census; etiamsi persona quæ censum con- 18
stituit moriatur, vt notauit cum communi sententia Molina *loco citato.* Quòd tamen è contrario dicendum est in censu personali, qui cum
fundetur in persona, mortua persona, extingui-
tur census personalis, & hypotheca solum re- 19
manet ad securitatem capitalis, & redditiuum antecedentium mortem personæ super quam erat fundatus census personalis: Et hæc videtur fuisse mens hujus mulieris quando fecit prædictam promissionem liberalem dicto creditori, siquidem habuit rationem cum illo vsque ad diem mortis viri sui, & nihil disposuit de censibus futuris, sed tantum illi consignauit certam pecuniam in suis redditibus, tum ad solutionem capitalis, tum censuum victorum vsque ad obitum viri sui.

RESPONSIO AVTHORIS
TERTIO QVÆSITO.

An pignora pertinentia ad maioratum sint obligata huic debito?

Respondi negatiue. Ratió est quia successor in so
maioratu non tenetur soluere debita sui antecessoris, vt constat ex quarto prænotando: ergo cum hæc mulier soluerit redditus antecedentes, & principale redemit, saltem pignora, quæ pertinebant ad maioratum; & dato quod pignora etiam essent obligata iuribus sequentibus istius hominis, hinc solum sequitur quod illud vasculum, quod non pertinebat ad maioratum maneret huic debito
obligatum, non tamen pignora quæ erant ma- 21
joratus. Siquidem ut diximus successor in majoratu non tenetur soluere debita sui antecessoris: ergo ex solo illo vasculo quod non pertinebat ad majoratum, poterat creditor accipere redditus sequentes, si ad id sufficerent.

Imo addo, quod si creditor quando mulier il- 22
li promisit se soluturam debita viri sui, intellexit quod illa obligabat se ad redditus futuros continuando contractum census, & in hoc sensu acceptauit promissionem, promissio fuit nulla, & potest mulier illam retractare, & soluere illi, tum principale, & redditus antecedentes mortem viri sui cum solo illo vasculo libero à maioratu. Et ratio est quia donatio hæc fuit gratuita, & libera ex parte promittentis, & promissarius illam acceptauit tanquam obligatoriam ex iustitia redditiuum futurorum per modum census; sed

in hoc casu promissio fuit nulla vt probat cum communi sententia Molina, *tract. 2. d. 179. num. 7.* Ergo hæc mulier non tenetur stare promissioni, & cum alias pignora pertinentia ad maiotatus noo sint obligata nec Capitali nec censibus antecedentibus vel subsequentibus mortem sui viri solum illud vasculum argenteum quod est extra maioratum ad id obligatum erit.

CONSVLTVM VI.

De quodam casu constituto à quodam testamentario ex pecunia relicta à testatore.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, sea factum.*

2 *Testamentarius non est heres testatoris, sed merus executor testamenti.*

3 *Dominium vtile in legatis piis pertinet ad locum pium, cui relicta fuere legata.*

4 *Testamentarius habet ius vendendi bona testatoris ad exequendum legata.*

5 *Testamentarius nullum habet dominium vtile super bonis testatoris.*

6 *Testamentarius noc potest pecuniam relictam à testatore ad aliquod legatum pium ponere ad censum, & facere redditus suos.*

7 *Ad efficiendum contractum census requiritur dominium super pecuniam ex parte dantis pecuniam ad censum.*

8 *Testamentarius in foro exteriori tenetur infra sex menses exequi voluntatem testatoris.*

9 *Testamentarius in foro conscientia tenetur exequi voluntatem testatoris quam primum potuerit.*

10 *Testamentarius, qui quam primum potuerit vel saltem intra sex menses non exequitur testamentum, si potest peccat mortaliter contra iustitiam, & charitatem.*

11 *Si testamentarius vtatur pecunia testatoris tempore quo non potest exequi testamentum si tantumdem habeat in prompta ad exequendum quod præcipit testator casu quo pro eo tempore contingat posse exequi testamentum facit redditus annuos dicta pecunia suos.*

12 *Depositarius si tantundem habeat in promptu ad soluendum deponenti potest negotiari pecunia deposita.*

13 *Secus dicendum, si non habeat tantundem in promptu.*

CASVS SIVE FACTI, SPECIES.

QVIDAM homo per mortem suam reliquit certam pecuniam & certos quosdam census, & disposuit suo testamentario, vt reciperet capitale censuum, & simul cum hac pecunia emeret agros, & res immobiles fructiferas, ad hoc vt ex redditibus illarum tot missæ pro anima illius quotannis celebrarentur.

Quæritur primo, An iste testamentarius possit pecuniam illam extantem post mortem testatoris dare ad censum, accipiens super se periculum sortis? Secundo: An in casu quo pecuniam illam censui supponat faciat census, & redditus suos etiam si talis testamentarius non habeat vnde soluat capitale, in casu quo pereat. 3 An teneatur statim distractare censum, & emere res fructiferas ad constituendam capellam missarum pro testatore defuncto.

REPONSIO AVTHORIS.

SVppono testamentarium non esse hæredem 2
testatoris, sed merum executorem testamenti.
Nam quamvis aliqui dicere soliti fuere testamen-
tarium esse veluti hæredem quoad legata pia, vt ita
Phœbus *, *in Decisionibus decisione, q. 5.* Valasco,
consult. 68. n 4 & alij, hæc non intelligitur, quo ad
dominium vtile, nam hoc pertinet ad Ecclesiam 3
in legatis piis, vt ait idem Valascus *supra*, vbi alios
refert, sed solum quoad dispositionem legati; vn-
de ad hunc finem, potest vendere, dare, & com- 4
mutare, vt ait Lugo, *de iustitia, d. 24. n. 16.* Ex
quibus infertur testamentarium nullum habere
dominium vtile super bonis testatoris; nam hoc
dominium fundatur in aliquo iure, & testamen- 5
tarius nullum ius habet super bonis testatoris, sed
tantum habet ius ad vendendum, & alienandum
bona illa ad exequenda legata relicta à testatore,
in quo conveniunt communiter Doctores.

Ex hac communi sententia Doctorum sequitur 6
resolutio prædictorum casuum, scilicet Testamen-
tarium absolute loquendo non posse ponere pe-
cuniam illam ad censum, & facere redditus suos.
Et ratio est, quia ad efficiendum contractum cen- 7
sus requiritur dominium vtile super pecuniam ex
parte dantis pecuniam ad censum; sed testamen-
tarius nullum habet dominium vtile super talem
pecuniam, vt manet probatum: ergo non potest
illam ponere ad censum. Confirmatur quia Te-
stamentarius non potest aliquid disponere contra
testatoris voluntatem, vt cum Molina, & Sanchez,
ait Lugo loco citato; sed testator præcipit, vt pe-
cunia quæ censui erat subiecta extraheretur, & in
rebus radicibus expenderetur: ergo nullo modo
voluit, quod pecunia, quæ erat in suo esse ad cen-
sum de nouo imponeretur.

Confirmatur 2. Quia testamentarius tenetur in 8
foro externo infra sex menses exequi voluntatem
testatoris, & hoc sub pœna amittendi officium te-
stamentarij, vt docet cum Syluestro, Tabiena, An-
gel. Navar. & aliis Sanchez, *in consiliis, lib 4. c. 1.*
dub. 51. Lugo, *vbi suprà*, imo in foro conscientiæ 9
tenetur exequi testamentum quam primum po-
tuerit vt docet Villalobos, in manuali Confesso-
rum, *c. 7.* Castillo, Valeros, Navar. & alij quos re-
fert Sanchez *suprà*: Ergo nullo modo potest vti
pecunia testatoris constituendo illam ad censum,
siquidem iam non exequeretur testamentum quam
primum, vel saltem intra sex menses, cum pecunia
concessa ad censum non possit saltem per annum
extrahi à contractu censuali.

Ex his igitur infertur, quod si testamentarius 10
non statim quam primum potuit vel saltem intra
sex menses non emit res illas immobiles cum
prædicta pecunia testatoris peccasse mortaliter
contra iustitiam respectu illorum quorum erant
legata, & contra charitatem respectu defuncti, ita
cum Syluestro, Molina *de iustitia tom. 1. d. 251.* Fa-
gundes *de iustitia, lib. 6. cap. 4. n. 7.* Nec obstat quod
iste testamentarius accipiat super se periculum
sortis, & non super defunctum. Nam inde non in-
fertur illum habere dominium super talem pecu-

niam, nec facere redditus illius suos cum negotietur re non sua contra voluntatem domini vt cum Rebello notat Villalob. 2 p. tract. 10. dif. 12.

Aduerte tamen, quod licet testator absolutè
11 loquendo non possit vti pecunia testatoris. Si tamen detur casus quod res immobiles non inueniantur quæ emi possint vel testator iusserit quod prædicta pecunia non distrahatur in res fructiferas, dum sensus non recupetantur, si testamentarius sublato dolo pro eo tempore, quo res immobiles procurantur, & quo pecunia censualis recuperatur, vtatur, vel negotietur pecunia, quæ est in suo esse, illam ponendo ad censum non peccare, & facere fructus illius solos, si tantundem habeat in promptu ad emendum res immobiles, si exeant, vel comparandas res immobiles, si census defuncti extrahantur.

Ratio huius resolutionis est, quia depositarius,
12 si tantundem habeat in promptu ad soluendum deponenti, potest negotiari pecunia deposita, vt ait cum Molin. Lessio, & aliis Lugo, *de iustitia, d. 3. 10. 2 sect. 1. n. 4.* Sed sic est quod in hoc casu testamentarius est veluti depositarius illius pecuniæ, dum res immobiles, quæ cum illa emantur non inueniuntur, vel non extrahuntur census ad emendas res immobiles: ergo pro illo tempore si tan-
13 tundem habeat in promptu poterit tali pecunia negotiari, & facere fructus suos. Secus dicendum si non habeat tantundem in promptu, nam tunc nec facit fructus suos, & tenetur statim dissoluere contractum censualem & emere cum pecunia illius res immobiles ad constituendum capellam pro defuncto.

CONSVLTVM VII.

De quodam visitatore regulari excedente suam iurisdictionem.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Visitator qui excedit terminos sua commissionis nulliter procedit.*
3 *Elapso termino quod iudex habet ad iudicandum cessat eius iurisdictio.*
4 *Iurisdictio dependet à lege.*
5 *Visitator in exercitio sua iurisdictionis debet legibus religionis accommodari.*
6 *Antequam aliquem puniat debet eum citare, & audire & dare illi articulos culparum.*
7 *Hoc procedit etiam in causis notoriis.*
8 *Carcer ad custodiam non datur nisi suspecto de fuga.*
9 *Reus qui non est solitus fugere, & alias religionis grauis, non est suspectus de fuga.*
10 *Incarcerato ad custodiam non potest denegari cõmercium cum aliis religiosis, nec missa auditio, & alia qua denegantur veris carceratis.*
11 *Carcer inter regulares est grauissimum, & irreparabile dedecus.*
12 *Visitator qui in puniendo aliquo delicto non citauit reum, nec dedit ei defensionem sufficientem, nec leges religionis in pradicta punitione obseruauit, potest à reo recusari vt suspectus.*
13 *Potest etiam reus ab eo appellare ad suum generalem, & à generali ad sanctam sedem.*
14 *Visitatores ordinarij iuxta Tridentinum non possunt recusari, nec ab eorum sententia datur appellatio.*
15 *Hoc intelligitur, si visitator non excedit terminos visitationis paternalis, nec formet processum in scriptis.*
16 *Si excedat terminos visitationis paternalis, vel formet processum in scriptis potest recusari, & ab eo appellari si dentur sufficientes causa recusationis, vel appellationis.*
17 *Quid si in aliqua religione detur statutum, quod de iniustitiis visitatorum nemo cognoscat, nisi congregatio generalis?*
18 *Non obstante hoc statuto potest reus appellare ab iniustitiis visitatorum ad generalem ex Bulla Clementis VIII. concessa huic religioni.*
19 *Tale statutum non excludit generalem, sed alios pralatos, vel non est in vsu.*
20 *Appellatio ab inferiore ad superiorem est de iure communi.*
21 *Statutum alicuius religionis non confirmatum à Papa non praualet contra ius commune.*
22 *Visitator qui excedit terminos suos iurisdictionis incurrit infamiam iuris, & suspensionem ab officio per vnum annum.*
23 *Si excedit suam iurisdictionem vsurpando iurisdictionem aliorum pralatorum superiorum, incurrit excommunicationem 17. Bulla Cœna.*
24 *Tenetur etiam satisfacere, si possit omnia damna religioso contra quem sine iurisdictione procedit, & ei suam famam restituere.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

IN quadam religione peruenerunt visitatores religionis ad certum conuentum, & fecerunt 1
visitationem ordinariam, & in fine illius præses fecit capitulum culparum, in quo finita fuit illius iurisdictio, iuxta leges huius Religionis, in quibus disponitur quod potestas visitatorum duret vsque ad capitulum culparum in tali domo: facto igitur culparum capitulo post aliquot dies iussit visitator comprehendere abbatem transactum illius conuentus, qui actualiter præsidebat cuidam Ecclesiæ sæculari huius religionis, vt mos est apud illos, & illum reclusit in durissimo carcere, & illi denegauit; non solum commercium cum amicis sed etiam nec confessionem sacramentalem illi permisit, & cum reus ad illum per quandam petitionem recurrisset noluit eum audire, dicens illum tantum comprehendisse ad custodiam, & securitatem.

Quæritur 1. An visitator benè processerit. 2. An reus potuerit eum recusare vt suspectum, & non admissa recusatione. 3. An potuerit ab eo appellare ad generalem, vel ad sanctam sedem. 4. An visitator incurrerit aliquas censuras.

RESPONSIO AVTHORIS PRIMO QVÆSITO.

An visitator bene processerit.

PRimo quæsito respondi, visitatorem nulliter 2
processisse. Ratio est, quia debet procedere contra reum vsque ad capitulum culparum inclusiue: Ergo quidquid postea fecit, fecit sine iurisdictione; Patet antecedens ex legibus huius religionis, in quibus ordinatur quod iurisdictio visitatorum duret vsque ad capitulum culparum; sed prædicti visitatores processerunt contra prædictum reum, transacto capitulo culparum, ergo operati sunt tempore

tempore, quo iam carebant iotisdictione : Ita Camillus, Bercellus, *tom, 1. sua* ... *tract.* 41. *n.* 286. Portel, *tom.* 2 *casu* 56 *n* 4. Confirmatur quia elapso termino quod iudex habet ad iu-
3 dicandum cessat iurisdictio, *cap. causarum de offic. delegat.* Barbosa *ad l.* 1. *in* 2. *artic. n.* 16. *ff. de iurisdict.* & sumitur ex *cap. si clerici de iudiciis*; Sed quod isti visitatores processerunt contra hunc reum, iam erat elapsus terminus, quem illi habebant ad iudicandum; ergo iam cessaverat eorum iurisdictio; ergo vltra procedendo nihil fecerunt, siquidem sine vlla iurisdictione operati sunt.

Imo addo, quod nec in actu visitationis poterat visitator priuare dictum Abbatem Ecclesia in qua erat legitima authoritate sui superioris con-
4 stitutus, nec officio quo fungebatur. Et ratio est quia iurisdictio pendet à lege; sed in lege dictæ religionis & statutum factum in Capitulo generali anno 1619. in quo decernitur, quod si visitatores inuenerint aliquos defectus abbatum, qui eo triennio officio Abbatum functi sunt eos deferant ad congregationem generalem, vt ibi puniantur, & priuentur suis officiis, & locis in quibus extiterint: Ergo visitatores non poterant
5 priuare hunc abbatem Ecclesia in qua tanquam parochus constitutus erat à superiore, nec eum comprehendere, sed si eius defectus digni erant priuatione dictæ Ecclesiæ; & carcerationis, hoc debebat fieri in congregatione generali.

Imo addo, quod dato quod visitatores haberent iurisdictionem ad deponendum abbatem prædictum Ecclesia in qua erat parochus constitutus, debebant prius citare, & audire dictum
6 patrem, & dare illi articula culparum, & post eius defensionem illum iudicare, hoc enim est de iure naturali, vt ait Portel, *in additionibus ad dubia regularia verbo citatio rei*, *n.* 36. Quod verum est etiam in casibus notoriis, vt patet ex *extrauan-*
7 *ganti communibus, extrauag. rem nouam*; ergo cum hæc omnia omiserint prædicti visitatores nulliter processerunt.

Nec obstat id quod respondet visitator dicens illum non comprehēdisse dictum patrem, sed tantum illum retinere in custodia ne refugeret, dum eius culpas differebat ad congregationem generalem. Nam contra hoc est quod in dicto statuto dictæ Religionis non præcipitur, quod visitator comprehendat abbatem culpatum, sed quod illius defectus deferat ad congregationem generalem, vt ibi iudicentur: ergo visitator illum comprehendendo excessit suam iurisdictionem; siquidem ad id non ei dabat lex iurisdictionem, sed tantum ad deferendum eius culpas ad congregationem generalem.

Confirmatur quia licet visitator in prima Instantia posset reum culpatum de graui crimine ad custodiam comprehendere, vt tenent com-
8 muniter DD, id debet intelligi quando reus probabiliter est grauiter suspectus de fuga ob atrocitatem criminis, vt cum multis dixi, *in nostro Directorio regularium p.* 3. *tract.* 4. *d.* 3. *n* 229. Sed iste pater non erat rationabiliter suspectus de fuga; ergo nullo modo poterat ad custodiam comprehendi. Minor patet, quia ille censetur rationabiliter suspectus de fuga, qui solitus est fugere, vel aliquod atrocissimum committit delictum pro-
9 pter quod rationabiliter timeatur eius fuga; atqui prædictus pater nunquam à religione fugit, nec aliquod atrocissimum delictum commisit, imo erat abbas illius conuentus, & fuerat definitor generalis, & erat senex, & religiosus grauissimus, de quo crimen nullum graue dicebatur in religione nec extra, ergo non erat cur visitator de illo suspicaretur fugam.

Confirmatur quia visitator adhuc illi non ostenderat suas culpas, nec ille sciebat ob quam causam comprehenderetur; cur ergo de illo talis suspicio de fuga formanda erat si nullum illi crimen imputabatur; non ergo visitator illum ad custodiam comprehendit, sed ad carcerationem, & ad pœnam. Tum quia illi denegauit dicere, & 10
audire missam, commercium cum aliis Religiosis, illum misit ad alterum longissimum conuentum cum custodia, quæ omnia illi adduxerunt grauissimam infamiam: carcer enim inter regulares est grauissimum & irreparabile dedecus, vt ait 11
Rodriguez, *tom.* 2. *quæstionum regularium q.* 22. *art.* 1 & ego ipse *in nostro Directorio Regularium tract.* 4. *p.* 3 *d.* 3. *n.* 229. Peirinis *de subdito qu.* 2. *cap.* 15. *n.* 12. Sed talis modus carcerationis non potest dici carcer ad custodiam, sed ad pœnam; siquidem carcer ad custodiam solum est detinere personam sub claue in carcere, vel loco munito, ne fugiat, non tamen sic custoditus potest priuari auditione missæ in die festo; si id sine fugæ periculo fieri possit, nec conuersatione amicorum; cum talis reus non sit vere carceratus. Ergo cum hæc omnia absque tali periculo illi denegata fuerint, talis comprehensio non fuit carcer ad custodiam, sed verus carcer ad pœnam; sed visitator solum ad summum poterat reum suspectum de fuga comprehendere ad custodiam; ergo cum iste Religiosus nec esset de fuga suspectus, & illum reipsa vere & realiter incarcerauit, procul dubio excessit suam iurisdictionem.

RESPONSIO AVTHORIS
SECVNDO QVÆSITO.

SEcundo quæsito respondi optime potuisse reum in hoc casu recusare dictum visitatorem. 12
Ratio est quia dictus visitator excessit suam iurisdictionem, vt supra diximus, & euidenti passione contra hunc reum processit; ergo optime potest vt suspectus à Reo recusari. Antecedens patet, quia si visitator in sua visitatione inuenit istum Abbatem culpatum, debebat formare processum, & citare, & audire vsque ad sententiam definitiuam exclusiue, & interim si erat suspectus de fuga debebat illum ponere in simplici custodia, non denegando ei missæ auditionem, nec loquelam cum aliis religiosis, si id sine periculo fugæ fieri poterat, nec in aliquo eum in custodia poterat vexare, vt supra-diximus, & interim remittere processum, & rei responsiones ad Congregationem generalem, vt determinant leges huius religionis, sed prædictus visitator formato processu, reo inaudito, & transacto tempore suæ iurisdictionis illum misit in durissimum carcerem, transferendo eum de illo conuentu ad alium longissimum, manibus pedibusque ligatis, & cum custodia, cum maxima infamia ipsius religiosi, denegando ei missæ auditionem, colloquium cum amicis, & defensionem naturalem; ergo cum in omnibus his excesserit suam iurisdictionem contra formam iuris naturalis, & iuris communis, & suæ

religionis, & visitationis paternalis optime potest vt maxime suspectus à reo recusari: ita Barb. *de potestate Episcopi alleg.73. n.38.* vbi plurimos refert.

RESPONSIO AVTHORIS
TERTIO QVÆSITO

An non admissa recusatione, posset ab eo appellare ad generalem, vel ad Sanctam Sedem?

TErtio quæsito respódi, quod si visitator recusatus nolit admittere recusationé, potest reus
ab eo ad suum generalem licitè appellare, & si à
13 generali etiam repellatur, potest ab eo appellare
ad sanctam sedem. Et ratio est quia licet in Consilio Tridentino *sess. 14. de reformatione, cap. 10.*
ordinetur, quòd visitatores ordinarij non recu-
14 sentur, nec ab eis appelletur etiam ad sanctam sedem. hoc intelligitur, quando visitator non excessit terminos visitationis paternalis, nec formauit processum in scriptis, vt cum multis resoluit Barb. ad Trid. super prædictum textum. *n. 11.*
15 & idem determinat Paulus III. *in quadam bulla,*
quam refert Barbosa, *de potestate Episcopi allegat. 37. n. 38.* Vbi plures refert DD. sed sic est quod
16 dictus visitator formauit processum in scriptis post
Capitulum culpatum, denegauit reo defensionem naturalem, detrusit eum in durissimum carcerem, eum de vno ad alium conuentum transmeauit contra statuta suæ religionis, & contra ius commune, & naturale; ergo ab his grauaminibus optime poterat reus appellare ad suum generalem, & eum vt suspectum recusare.

Nec obstat quod in dicta religione detur statutum quòd de iniustitiis visitatorum nemo cognoscere possit, nisi solum congregatio generalis.
17 Nam per hoc non tollitur appellatio ad generalem, vt patet ex Bulla Clementis VIII. concessa
eidem religioni, & ab ea acceptata, in qua des-
18 cernitur, quod à grauaminibus visitatorum, aliorumque prælatorum, appelletur ad abbatem generalem, & ab ipso ad capitulum intermedium, & ab isto ad capitulum generale, quæ concessio Pontificia est in vsu in dicta Religione; ergo quando
19 statutum ait quod de iniustitiis visitatorum nemo
cognoscat, nisi congregatio generalis, non vult excludere generalem; siquidem ad hunc concedit Pontifex appellationem; sed alios prælatos: vel dicito tale statutum per dictam bullam in esse abrogatum.

Tum quia appellatio ab inferiori ad superiorem est de iure communi, vt colligitur ex *cap. de priore de appellat. 31. cap. ad Romanum 296.* Et ex *cap. licet de officio de legati*; & ex *quadam declaratione Cardinalium*, quam refert Marcilia *lib. 4.*
20 *de appellationibus appellatio, 9. tit. 10* Portel, *to. 2.*
casu 14. n. 2. Ego ipse *in nostro Directorio tract. 4. d. 3. n. 440.* Sed contra ius commune non potest præualere statutum non confirmatum à Papa; er-
21 go optime poterat iste religiosus à prædictis grauaminibus ei a visitatore illatis, tum ex bulla Clementis VIII. tum iure communi appellare ad suum generalem; & si à generali non audiatur ab eo potest ad sanctam sedem absque dubio appellare.

CONSVLTVM VII.
RESPONSIO AVTHORIS
QVARTO QVÆSITO.

An visitator ita procedendo contra dictum reum incurrerit aliquas censuras?

QVARTO quæsito respondi istum visitatorem ita procedendo contra prædictum
religiosum incurrisse primo infamiam
iuris. Secundo suspensionem ab officio per vnum 22
annum, quo durante, si se diuinis immiscuerit; incurrit irregularitatem. Ratio est quia, *cap. 1. de sententia, & re iudicata*, prædictis pœnis innodantur visitatores, qui visitando excedunt terminos suæ iurisdictionis; sed iste visitator excessit terminos suæ iurisdictionis, vt in superioribus probatum manet; ergo incurrit pœnas prædicti capitis 1. de sententia, & re iudicata.

Tertio incurrit iste visitator excommunicationem 17. Bullæ Cœnæ. Ratio est, quia dicta excommunicatió fertur contra vsurpantes iurisdi- 23
ctionem quarumcunque personarum Ecclesiasticarum; sed iste visitator vsurpauit iurisdictionem congregationis generalis: ergo incurrit prædictam excommunicationem; maior est certa; minor patet, quia visitator detrusit istum religiosum in teterrimum carcerem, quod est grauissimum supplicium inter regulares, vt supra diximus; sed supplicium abbatum præteritorum in criminibus grauibus reseruatum erat iuxta leges huius religionis congregationi generalis, ut supra diximus; ergo visitator vsurpando hanc iurisdictionem congregationis generalis incurrit dictam censuram: ita cum Gonzales, & aliis Fragos. *p. 2. lib. 1. d. 3. §. 17. n. 302.*

Tenetur etiam satisfacere, si potest, omnia 24
damna illata huic religioso, & ei suam famam restituere; siquidem iniuste, & sine iurisdictione eum vexauit, & diffamauit vt ex se patet.

CONSVLTVM VIII.

De residentia Vicarij perpetui.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Vicarius perpetuus, & si habeat paruum stipendium tenetur residere.*
3 *Vicarius, qui propter infirmitatem vltra duos menses bona fide, sine licentia Episcopi abfuit non tenetur de fructibus aliquid restituere, si coadiutorem reliquit.*
4 *Si reliquit substitutum, & absque licentia, & sine causa, & mala fide abfuit vltra duos menses aliqui dixerunt de iure natura facere fructus suos.*
5 *Contraria sententia communior & certa est.*
6 *Aliqui dixerunt talem vicarium non teneri restituere ante iudicis sententiam.*
7 *Contraria sententia est certa, & communior inter Doctores.*

8 *In*

8 *In hac communi sententia, quae ait teneri restituere ante sententiam iudicis non tenetur restituere omnes fructus.*
9 *Solum tenetur restituere quintā partē fructuum.*
10 *Hac quinta pars non est mensuranda pro toto anno, sed pro decem mensibus.*
11 *Ex hac quinta parte auferendum est quod dedit coadiutori, qui loco illius inseruiuit Ecclesia.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

1 QVIDAM vicarius perpetuus per aliquod
tempus, vltra duos menses concessos à Trid.
absuit à sua Ecclesia relinquendo in illa curatum,
qui sacramenta parochianis administrasset toto
tempore suæ absentiæ.

Quæsiuit à me an de iure teneatur residere in
sua Ecclesia, & an ob infirmitatem posset abesse
ab Ecclesia sine Episcopi licentia, & in casu, quo
absque vlla causa, & licentia abesset ab Ecclesia
faceret fructus suos.

REPONSIO AVTHORIS.

2 RESpondi Vicarium perpetuum, & si paruum
stipendium habeat teneri residere; residentia
enim omnibus curatis est de iure diuino. Ita Lezius, *lib. 2. cap. 34. n. 160.* Garcias, Gonzales, Barbosa quos refert. & sequitur Castro, Palaus, *tract. 15. d. 5. p. 1. n. 6* estque communis inter DD.

In casu tamen quod parochus, vel iste vicarius infirmetur, si infirmitas patitur recursum ad Episcopum pro licentia, ad id tenetur ad non residendum vltra duos menses concessos à Tridentino: ita Garcia, *p. 5. cap. 2. n. 34.* Bafæus in supplemento verbo residentia, *n.* ... estque communis. Quod si infirmitas talis sit, quod non patiatur talem recursum ad prælatum, eo quod sit periculum in mora, tunc potest licite discedere à loco relicto vicario, & quam primum tenetur certiorem facere Episcopum de sua absentia, ita cum aliis Garcia, *supra, n. 34.* Imo aliqui dicunt etiam sine licentiá posse abesse vltra duos menses concessus à Trid. per quindecim dies, eo quod sit res modica. Ita Vincentius Vingals, in Apolog. pro necessaria residentia parochorum, *n. 47.* quod tamen negat Pascaligus, *in decisionibus variis decisione, 473. n. 3.* Nam cum Trid. iam concesserit parochis duos menses absentiæ illos reputans paruitatem materiæ; non est ampliùs absentia parochorum extendenda; si quidem paruitas materiæ in eodem præcepto non est repetenda ita Pascaligus ibi.

3 Aduerte tamen, quod si istē vicarius propter
suam infirmitatem absuit ab Ecclesia vltra duos
menses bona fide, etiam absque licentia Episcopi,
existimans quod ponendo curam in Ecclesia satisfaceret suæ obligationi, non tenetur aliquid de fructibus restituere. Ita expresse Garcias. *de beneficiis,*
4 *p. 3. cap. 2. n. 36.* Imo aliqui dicunt, quod si parochus absque vlla causa, & mala fide non resideat,
si posuit vicarium in Ecclesia, adhuc facere fructus
5 suos de iure naturæ. Ita Cord. Nau. Cou. quos refert Bonac. *de benef. d. 5. p. 2. n. 6.* ac per consequens
non teneri restituere ante iudicis sententiam, si-
6 quidem decretum Trid. cum sit pœnale, solum obligat post sententiam declaratoriam iudicis. Ita Nauar. Layman, quos refert Basæus: *verb. residentia, n. 8.*
7 Vasquius, Caiet. Lessi. Azor. & alij, quos refert
& sequitur Bauoi, *de benefic. d. 14. q. 3. lit. D fol. mihi 461.* Contraria tamen sententia omnino tenenda
est, est enim communis, vt testatur Basæus. *sup. n. 8.* Nec ratio pro parte contraria aliquid valet, nam illa doctrina intelligitur, nisi aliter in ipsa lege caueatur in Trid. autem cautum est, vt non residentes hanc pœnam subeant ante vllius iudicis sententiam declaratoriam.

Aduerte tamen quod adhuc stando in hac sen- 8
tentia non tenetur Parochus restituere omnes fructus, vt docet Poceuin. Barb. quos refert, & sequitur Bonac. *de variis tractatibus. d. 5. p. 4. n. 5.* & cum Vasq. Palaus *tr. 13. d. 5. p. 3. n. 4.* Bauni, *de benefic. d. 14. q. 3. lit. B. fol. 461.* Sed solum tenetur restituere quintam partem fructuum. Et ratio est, quia Bonac.
t. 1. de variis contract. d. 5. p. 4. n. 5. asserit quod resti- 9
tuendum est id quod correspondit recitationi horarum canonicarum, quod in opinione Bonacinæ est quarta pars, vt ipse ait, *de horis canonicis d. 1. q. 5. p. 3. n. 2.* Ergo cum in opinione Castri Palai, *tr. 7. d. 2. p. 7. n. 9* & Trullenc. *in cruciata lib. 3. cap. 2. n. 3.* correspondeat recitationi quinta pars, hanc solum tenetur iste vicarius restituere in opinione Bonac.

Imo hæc quinta pars non est numeranda pro to-
to anno, sed pro decem mensibus, siquidem per 10
duos menses poterat ille abesse cum causa etiam sine licentia Espiscopi Ita Naldus, Nau. Azo. Zech. Garc, & alij, quos refert, & sequitur Bonac. *suprà d. 5. p. 4. n. 8.* Basæus verb. *residentia. n. 9.* Imo aliqui dicunt cum causa vltra prædictos duos menses posse abesse ab Ecclesia absque licentia Episcopi in scriptis sed ore tenus. Ita Villalob. *t. 2. dif. 18 tr. 9. n. 4* Fr. Christoph. à S. Iosepho *verbo beneficium, dub. 16. n. 1.* alij dicunt sufficere licentiam Episcopi petitam, & non obtentam. Ita cum multis Vidal. *in area vitali titulo de residentia inquisitione vnica. n. 22.* alij dicunt sufficere licentiam Espicopi presumptam, & tacitam. Ita cum Barb Suar. in Enchi-
ridio, Vidal. *in arca vitali supra, n. 19.* Tandem ad- 11
uerte ex hac quinta parte auferendum esse id quod vicarius iste dedit coadiutori, qui loco illius inseruiuit Ecclesiæ, quia nullus propriis stipendiis militat. Ita Bonac. *suprà, d. 5. p. 4. n. 10 propè finem.*

CONSVLTVM IX.

De censu personali cum hypotheca.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Censum personalem cum hypotheca in persona frugifera, & negotiatrice aliqui dicūt esse licitū.*
3 *Imo id aliqui etiam admittunt in persona inutili, & non frugifera de iure natura.*
4 *Hanc opinionem reputo probabilem.*
5 *Census personalis cum hypotheca, etiam eam persona negotiatrice probabilius est non licere, etiam stando in iure natura.*
6 *Census est ius percipiendi annuam pensionē ex re vtili & frugifera certa, & designata alterius.*
7 *Pignora argentea non sunt res fructifera.*
8 *In censu personali nihil emitur, nisi debitum personale ad aliquid successiuè soluendum.*
9 *Census personalis cum hypotheca, licèt iure natura esset licitus, iure tamē canonico est illicitus.*
10 *De iure Ecclesiastico census debet constitui super re immobili, & frugifera.*
11 *Decretum Pij V. de censibus est receptum in Lusitania.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

1 QVIDAM homo dedit ducentos aureos ad
censum: is, qui talem censum recepit hypo-
thecando quædam auri, & argenti vascula loco
proprietatis immobilis

Quæritur an prædictus contractus fuerit vsu-
rarius, an vero censualis, & licitus?

RESPONSIO AVTHORIS.

2 ALiqui Authores dicunt talem contractum
esse censum personalem cum hypotheca, seu
securitate, quem dicunt de iure naturæ esse lici-
tum; si fiat cum persona vtili, & frugifera, vel
quæ artem aliquam, vel industriam habeat. Ita
Conradus *de contractibus, quæst.* 74. & 75. Maior,
in 4. *dist.* 15. *quæst. vltima*, Soto *lib* 6. *quæst.* 5.
art. 1. Medina *de vsura quæst.* 11. Couar. *lib.* 3.
3 *variarum cap.* 7. Salon, *art* 3. *controuersia* 5. Ara-
gonius, 22 *quæst* 78. *art* 4. Silesius *ibidem quæst.* 2.
4 Lessius. *dub.* 64. Malderus, quem refert, & sequi-
tur Amicus *d.* 22. *sect.* 4. Bertranduslot. *tract.* 12.
art. 4. *n* 2. & nos *suprà* diximus *casu* 5. Imo ali-
qui dicunt quod talis contractus initus cum per-
sona inutili & nuda, non est vsurarius iure natu-
ræ, ita Bañes, Ledesma, quos refert Bertran-
dulot, *suprà*, *n.* 2.

Probabiliùs existimo talem contractum, etiam
cum persona vtili, & frugifera & cum hypo-
5 teca securitatis, non solùm stando in Motu Pij V.
& aliorum Pontificum, sed etiam stando in solo
iure naturæ, esse vsurarium. Ita Villalobos 2. *p.*
tr. 23. *dif.* 9. *n.* 2. Lessius, *lib.* 2. *cap.* 22. *dub.* 12. *n.*
57. Bauni, *tom.* 3. *quæst.* 94. *lit. B.* Rebel-
lo, *lib.* 10. *quæst.* 7. *num.* 3. Emanuel, *de censibus*
condict. 2. Suarez, Molina, Gregorius Lopez, Na-
uarra, Phelibertus, Valentia, & alij, quos refert,
& sequitur Lugo, *de iustitia, tom.* 2. *d.* 27. *num.* 25.
Azorius, Bañes, Toletus, Filiutius, Tuscus, Sa-
lis, quos refert, & sequitur Bonacina. *tom.* 2. *d* 3.
de contractibus, q. 4 *p. vnico, n.* 5. & 13. Vrbanus.
ab Ascensione tract. 3. *tit.* 54. *de contract. cap.* 1.
versu primo. Colligiturque *ex clement. exiui de*
paradiso §. *cumque annui redditus.*

6 Ratio est quia census est ius percipiendi an-
nuam pensionem ex re vtili, & frugifera certa,
& designata alterius; sed sic est, quòd pignora
aurea, & argentea, quæ designantur, non sunt
7 fructifera; ergo tale ius est fictitium, ac vsura
palliata; solùm enim super re fructifera potest
dari tale ius; emitur enim ibi pars vsusfructus il-
lius, vt ait Lugo, *iustitia, dist.* 27. *sect.* 2. *n.* 20.

Nec obstat si dicatur, censum personalem fun-
dari super personam fructiferam, & solùm adhi-
8 beri pignora ad securitatem. Nam contra hoc
est, quod in censu personali, nihil aliud emitur,
quam debitum personale ad aliquid successiue sol-
uendum, & ius ad tale debitum exigendum; sed
tale debitum non minus valet, quam res ipsa, quæ
debetur, v.g. debitum soluendi 200. aureos in-
tra decennium, non minùs valet, quàm ipsi 200.
aurei: ergo si sperentur percipiendi 250. aurei,
vel plures, contractus erit iniustus, & vsurarius.

9 Quibus addo, quòd licèt talis contractus ini-
tus cum persona frugifera esset de iure naturæ li-
citus, vt volunt DD. primæ sententiæ, de iure
tamen canonico est illicitus, supposita Bulla
Pij V. & aliorum Pontificum. Nam prima con-
ditio, quam ponit Pius V. *in suo decreto* est, vt
census constituatur super re immobili, aut quæ
pro immobili habeatur, & quæ ex natura sua sit
fructifera, vt refert Lugo referens idem decre-
tum, *d.* 27. *n.* 64 & alij communiter; ergò licet
hæc conditio non sit de iure naturæ, vt volunt 10
contrarij Doctores, in hoc Lusitaniæ Regno,
nullo modo potest constitui census super re mo-
bili, v. g. in pignoribus aureis, vel argenteis, vel in
ipsa persona, stante iure Lusitano; Nam vt dicunt
communiter Doctores, Decretum Pij V. obligat
in conscientia, & in foro externo, vbi est recep-
tum; sed sic est, quod hoc decretum Pij V. est
receptum in Lusitania, vt testatur Rebello *lib.* 11
10. *de censibus quæst. vltima, n.* 3. *lit.* E. & constat
ex Nostra *ordinatione Lusitana lib.* 4. *tit.* 67. *nu.* 9.
in fine; Ergo talis census positus in persona cum
prædictis pignoribus est vsurarius. Fateor hunc
contractum cum prædictis pignoribus maximè
esse in vsu in Vlissipone, & in solo fere Lusita-
niæ regno, vt sæpè sæpius vidi inter mercatores
illius magnæ ciuitatis, sed quo iure id faciant ipsi
viderint, nisi fortè dicere velis, decretum Pij V.
in hac parte non esse iam in vsu in Lusitania quod
communis vsus prædictorum mercatorum in to-
ta fere Lusitania satis probabiliter nobis persua-
det: lex enim, etiam recepta à principio, postea
per contrarium vsum euanescit, vt est certi iuris
apud Doctores.

CONSVLTVM X.

De quodam sedili in Ecclesia regularium.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*

2 *Regulares possunt sedile concessum alicui sæcu-*
lari in sua Ecclesia per aliquot annos ab eo
iterum auferre.

3 *Non obstat possessio per aliquos annos ad dan-*
dum ius sæculari.

4 *Non obstat tolerantia prælati, & Religioso-*
rum.

5 *Non obstat quòd talis homo in eodem loco ha-*
beat ius sepulcri.

6 *Contra regulares non potest præscribi, nisi per*
spatium centum annorum.

7 *Facultas ad sepeliendum mortuos in certo loco*
non extenditur ad ibi habendam sedile in
Ecclesia.

8 *A diuersis non fit illatio.*

9 *Secunda dispositio debet intelligi in eodem sen-*
su, & materia, ac prima.

10 *Dispositio qua aliquam rem supponit non veri-*
ficatur nisi in statu in quo verificatur sup-
positum.

11 *Omnis dispositio intelligitur fieri taliter, vt*
conueniat actui, qui celebratur.

12 *Omnis dispositio quantumuis generalis restrin-*
gitur secundum qualitatem, & naturam rei
super quam fit.

13 *Religiosi possunt reclamare in tempore habili,*
à quacumque licentia concessa à prælatis
antecedentibus.

14 *Habere*

14 *Habere certum locum, & sedile in Ecclesia in loco meliori est dignum pretio.*

15 *Potest vendi absque simonia.*

16 *Conventus vendens sepulturam non præsumitur vendere ius habendi sedile super talem sepulturam, nisi exprimatur.*

17 *Si Religiosi tale sedile concesserunt à principio possunt reclamare.*

18 *Idem dicendum est, si contractus factus fuit sine licentia Provincialis.*

19 *Quid si transacti fuissent anni sufficientes ad præscriptionem.*

20 *Religiosi habent priuilegium minorum ad reclamandum, etiam contra eos, qui contra illos præscripserunt si intra 4. annos reclameat.*

21 *Prælatus concedendo sepulturam non transfert dominium illius in personas sæculares.*

22 *Solum eis concedit vsum sepulchri ad sepeliendos mortuos suos.*

23 *Ille cui conceditur vsus alicuius rei non potest excedere vsum, qui illi conceditur.*

24 *In damnum Ecclesiæ negligentia prælatorum nullum potest inferre præiudicium.*

25 *Gratia concessa à prælato sedendi in sua Ecclesia in certo loco potest ab eo tolli, quando voluerit.*

26 *Quando Ecclesia ex sua fundatione est exempta, laici non possunt præscribere ius patronatus, vel cedendi contra voluntatem prælatorum.*

27 *Regulares infra 4. annos possunt reclamare contra eos qui aliquod ius præscripserunt in suis Ecclesiis.*

CASUS SIVE FACTI SPECIES.

1 QVIDAM homo emit quandam sepulturam in Ecclesia S. Dominici in oppido Vienne in Lusitania, & posuit super illam stratum super quem sedebat ejus vxor, cùm ibat ad Ecclesiam hujus monasterij S. Dominici: fuit illic stratus per spatium triginta annorum, accidit quòd auferretur stratus, vt melius côponeretur, erat enim fractus; cum igitur Religiosi viderent locum sine strato, concesserunt alteri homini, vt illic poneret alium stratum pro vxore sua; quo posito venit primus homo ad Ecclesiam, & videns locum altero strato occupatum, mouit actionem contra religiosos dicens, se velle ponere stratum suæ vxoris super suam sepulturam vt antea erat, & quod secundus stratus tolleretur.

Quæritur, An Religiosi Dominicani teneantur tollere secundum stratum, & dare locum primo, vel an possint sustinere, quod secundus stratus sit in eo loco, & impedire primo, & hoc tam in foro interno, quam externo.

RESPONSIO AVTHORIS.

2 REspondi posse patres illos Dominicanos admittere, & sustinere secundum stratum, & non admittere primum, & posse primum a sua possessione deturbare, non solum in foro conscientiæ, sed etiam in foro externo.

3 Ratio est, quia ex tribus causis non possent prædicti patres demittere primum stratum. Prima, quia primus homo erat in possessione habendi illic suum sedile, vt cum Baldo, Menochio, Marzer, Cardinale, & aliis latè probat Gratianus, *disceptationum forensium, cap. 10. n. 44. & sequentibus,* & latius cum multis textibus, & doctoribus, *to. 1. cap. 111. n. 9. & sequentibus*, Garcia & alij. Secunda quia Prælatus illius conuentus tolerauit illic tale sedile per tot annos, quod videtur sufficere ad hoc, vt tale sedile ab eo non auferatur, vt do- 4
cet loquendo de Episcopo respectu suæ Ecclesiæ Abbas, *in cap. Abolenda, n. 13. col 2. in princip: versu quidquid tamen dicitur, n. 6. de sepulturis*, Molina *de primogeniis, lib. 1. cap. 23. n. 34.* Rota, *diuersarum decisionum, decisione 222. n. 1. p. 1.* Gratianus, *disceptationum forensium, cap. 110. n. 19.*

Tertia quia homo ille erat dominus illius sepulturæ: ergo poterat super eam habere suum sedile patet consequentia, nam licet solum vsum illius 5
haberet, iste vsus extenditur non solum ad ius sepeliendi, sed etiam ad ius sedendi, quod clare videtur in mero vsuario, qui quando ei conceditur vsus alicuius agri, potest non solum colligere ab eo fructus, sed etiam in eo sedere, & deambulare, vt dicitur *in instituta de vsu, & habitatione*, & cum pluribus probat Molina *tom. 1 tract. 2 d. 5. n. 8.* Atqui omnes hæ tres rationes nullius sunt roboris, nec momenti, ergo optime possunt prædicti Patres Dominicani dimittere primum sedile; vel stratum, & secundum admittere.

Minor quo ad primam partem probatur; quia primus homo non fuit in possessione habendi illic 6
suum sedile per spatium centum annorum; sed tantum per spatium triginta annorũ, vt constat ex schedulis, quos offert; sed contra Ecclesias, & bona regularium non potest præscribi; nisi per spatium centum annorum, vt constat *ex bulla Eugenij VI.* quam refert Rodriguez *in bullario, in bullis huius Pontificis*, & docet idem Rodriguez *tom. 3. q. 33. art. 2. & alij*, quos refert, & sequitur Tamburinus *de iure Abbatum tom. 1. d. 6. q. 14. n. 6.* F. Ioannes à cruce, & alij, quos refert, & sequitur Belasius *verbo præscribere c. 7.* Pelizarius *tract. 8. cap. 7. n. 76.* Pottel, quem refert & sequitur Diana *2 p. tract. 2 resol. 88.* ergo talis possessio non potest impedire patres, quin redeant ad suam libertatem, & exemptionem dãdi dictum sedile, cui voluerint, vt in aliis rebus quotidie experimur, specialiter apud Capucinos Monasterij Viennensis, qui cum tolerassent per spatium 40. annorum, quod clerici Cõfraternitatis Spiritus Sancti illius oppidi Viennensis efficerent in sua Ecclesia officium sepulturæ pro cadaueribus sepeliendis, tãdem ab hac possessione eos depellere, quia per spatium centum annorum non præscripserant contra eos, vt iudicatũ fuit in Tribunali Brachar. anno Domini 1652.

Quoad secundam vero partem, etiam liquet; nam ex schedulis, & publicis instrumẽtis, quæ iste homo affert, solum constat patres illos dedisse illi facultatem sepeliendi in eo loco mortuos suos: ergo talis facultas non est amplius extendenda. 7
Nam concedens vnum ex pluribus videtur cætera omnia denegare, *l. tribunus, §. final. ff. de testamento militum.* vbi Bald. & cum eo Surd. *consil. 454. n. 6* Et à diuersis non fit illatio, vt cum multis textibus; & doctoribus latè probat Bard. *in axiomatibus iuris verbo illatio, n. 18.* Et quamuis in eodem instru- 8
mento dicatur, quod talis homo possit disponere de illa sepultura tanquam de re sua; hæc dispositio, & facultas debet intelligi in eadem materia sepeliendi, de qua loquitur prima dispositio, hoc est, quod possit facere dictã sepulturã, vt sibi placuerit 9
& illa vti sicut voluerit; nã dispositio quæ aliquã rem supponit, non verificatur, nisi in casu in quo verificetur.

verificamr præsuppositum, ut cum Roland. Surdo, Cephal, Decio,& aliis notat Barbosa *in axiomatibus iuris lit. D, verbo dispositio, n.* 117.

11 Tum quia omnis dispositio, & concessio intelligitur fieri taliter, ut conueniat actui, qui celebratur, ut cum Tusco, Surdo, Barbosa, *supra*
12 *num.*109. Et omnis dispositio quantumuis generalis restringitur secundum qualitatem, & naturam rei, super qua fit, cuiue adiicitur dispositio, *l.1 § 1. ff de offic. procurat.* Setat. *l.stipulatus §. verum ff.de vsur.l. damni versic.& quod in stipulatione. ff de damni infect l. filius familias, ff. de donat.* Et secundum naturam actus, qui geritur censetur facta: *l.semper in stipulationibus, ff. de reg.iuris in 6.l.quæsiti §.inter locatorem.ff.locati*, Menochius, Castill. Surdo, quos refert, & sequitur Barbosa, *suprà, n.* 109. Sed sic est, quod prima donatio, & dispositio tantum fuit vsus sepulturæ. ergo secunda ad hunc vsum restringenda est: Nemo enim præsumitur donare suum: *l. cum de indebito, 2. §. non vero, ff. de probat.l.fin. ff. de donat.l. Campanus, ff. de oper. libert.* Mascardus, Surdus, Flamin, Flores, Dias, quos refert, & sequitur Barbosa, *de locis, verbo donare, n.*215.

13 Tum quia dato, & non concesso, quod tales patres concesserint dictam licentiam poterant reclamare in tempore habili; at cum multis aduertit Gratianus in eodem casu, *disceptationum forensium, cap.*11.*n.*47.

14 Confirmatur, quia habere certum locum, & sedile in Ecclesia, in loco meliori est dignum pretio, & potest vendi absque simonia, ut cum
15 multis probat Gratianus, *Disceptationū forensium cap.* 20. *num.* 32. Sanchez, *in Consiliis lib.2.cap.3. dub.* 14. Bonacina, *de simonia, d.* 1. *q.*4. §. 6. *n.* 4. Ergo non est præsumendum patres id voluisse includere in concessione sepulturæ. Probatur consequentia, quia homo iste solum dedit quindecim aureos, quod est pretium præcisum sepulturæ;
16 ergo non est præsumendum patres fecisse gratis donationem iuris habendi stratum, seu sedile in sua Ecclesia; nemo enim præsumitur donare suum, *l.cum de indubio* 2. *§.si vero.ff.*

17 Tum quia dato casu, quod prædicti patres, & prælatus talem donationem fecissent, possunt iterum reclamare; siquidem contractus fuit omnino nullus, & nullius valoris: fuit enim in præiudicium monasterij, & fuit factus sine licentia Prouincialis; sed donatio illius loci in Ecclesia ad
18 prædictum sedile sine licentia Prouincialis fuit nulla, ut probat Moronius, *responsio*, 51. *n.*35. Ergo patres possunt iterum reclamare, & redire ad suam antiquam libertatem, etiam si transierint anni sufficientes ad præscriptionem: ita concessit Ioannes XXIII. in quadam bulla, quam refert Pelizarios, *to.2.tract.*8 *cap.7.n.*77. Et Eugenius, IV in
19 alia bulla quam refert idem Pelizarius, *suprà*, & docet Rodriguez, *tom.3.q.35. art.* 3. Pelizarius, *suprà*.

Tum quia prædicti partes possunt recurrere ad
20 priuilegium minorum, etiam si prædictus homo præscripserit contra illos, dummodo intra 4. annos reclament, ut cum Lessio, & aliis tale probat Pelizarius, *suprà*, Ergo cum non dum decurrerint anni sufficientes ad præscriptionem contra prædictos religiosos, possunt rescindere dictum contractum, eo quod læsi inueniantur; siquidem dederunt ius sedendi in certo loco in Ecclesia, & sepeliendi pretio undecim aureorum, quod est pretium ordinarium cujuslibet sepulturæ in illo oppido, & Ecclesia.

Quoad tertiam partem etiam probatur minor. 21
Quia prælatus vendendo sepulturam, non transfert dominium illius in personas sæculares, sed solum concedit eis vsum illius ad sepeliendos mortuos; vt patet ex *l. qua de tota ff. de rei vindicat.* & docet Syluester, Lambertinus, Barbosa, quos refert, & sequitur Peirinis de Pri- 22
uilegiis, *tom.3. in addisamentis ad Const. Leonis X. cap.4. n.*46. Et in nostro casu probatur ex eadem scriptura publica, in qua dicitur, quod illi conceditur vsus illius sepulchri: Ergo homo ille solum potest vti illo sepulchro ad sepeliendos mortuos suos, & non ad alium vsum. Probatur consequentia, quia quando conceditur vsus vnius rei alicui homini, non potest excedere vsum, qui illi conceditur, vt notavit Molina, *tom.1.tract.2,* 23
*d.5 num.*1. & constat ex instituta de vsu, & habitatione, & tenent alij Doctores; sed sic est quod vt constat ex scriptura publica illi patres solum illi concessere vsum illius sepulchri ad sepeliendos mortuos suos; ergo non potest excedere vsum illius, etiam ad viuos, ad sedendum in tali loco.

Nec obstat quod prælati videntes sedile in prædicto loco per tot annos illud non contradixerunt, sed illud tolerarunt. Nam in damnum Ec- 24
clesiæ negligentia prælatorum; aut aliorum nullum infert præiudicium, vt cum multis decisionibus fuit luculenter firmatum in vna Hispalensi decimarum 27. Iunij anno 1644. *in* §.2. & secuta fuit Rota in Toletana decimar.11. Iunij 1649. Ergo talis tolerantia non sufficit, vt talis Ecclesia amittat suam possessionem, præcipuè si tempus præscriptionis non est transactum.

Tum quia iste consensus prælatorum fuit solum quædam tolerantia, & gratia quam potest prælatus impedire auferendo prædictum, sed ille 25
quotiescumque voluerit, vt in proprio casu probant Hostiensis, & Panormitanus, quos refert, & sequitur Moronius, *responsio* 51. *n.*33. Syluester, *verbo sepultura quæst.*3. Peirinis, *de priuilegiis in addisamentis ad const. Leonis X n* 4. Barbosa, *de iure Parochorum cap.26.num.*12. Abbas, Anchatramus, Burr. Card. quos refert, & sequitur Gratianus, *disceptationum Forensium, cap.*211. *n.*47. Vbi ait: (Quemadmodum ex gratia patronus habet jus patronatus in Ecclesia *cap. quoniam de iure patronatus*: sic etiam potest ex gratia concedi jus sedendi:) Ergo cum hic reclamet prælatus antequam iste homo præscripserit contra Ecclesiam, sequitur quod possit illum expellere.

Confirmatur quia quando Ecclesia è sua fundatione est libera, & exempta, laïci non possunt præ- 26
scribere in illa ius patronatus, vel ius sedendi, aut sepeliendi contra Episcopos, vel prælatos Ecclesiæ per nullum tempus, etiam centum annorum, vt docet Molina: Couar. *ad regul. possessor. p.2. §.10.n.8.9.& 10.* Lessius, quos refert, & sequitur Fagund. *de iustitia, lib.2. cap.15. n.*47. Lambert. *de iure patronat.lib.1. q.10. art.5.* Vbi probat, quod si ius patronatus fuit à principio collationis liberam stare præsumptionem contra laïcum, quod ab illo fuerit vsurpatus; sed sic est quod hæc Ecclesia fuit semper libera, & exempta, & hoc ius sedendi fuit semper liberum ab initio collationis; ergo laïci non possunt præscribere contra talem Ecclesiam, etiam si possessio fuisset centum annorum.

Confir

Confirmatur tandem, quia dato, & non concesso, quod talis homo præscripserit contra tales religiosos, possunt prædicti religiosi infra 40. annos post dictam præscriptionem petere restitutionem in integrum, etiamsi præscriptio fuisset facta ipsis scientibus, & valentibus resistere, vt docet Lessius *lib.2.c.6.n.52.* Couar. *ad reg.possessor.p.3 §.3. n....*Pelizarius, *tract.8.cap.7.n.77.* Gratianus *Disceptationum forensium.cap.310. n.6.* Vbi etiam refert Rotæ decisionem; ergo tales religiosi quacunque obstante etiam præscriptione possunt repellere dictum sedile, & dare locum in Ecclesia seu cui voluerint.

CONSVLTVM XI.

De quadam legitimatione regia, an det ius succedendi in bonis patris?

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Pater qui filium spurium legitimauit in Lusitania potest eo testamento instituere hæredem, quem voluerit.*
3 *Filius legitimatus in forma Regni Lusitaniæ non succedit parentibus, nisi ab intestato, vel ex testamento.*
4 *Pater qui habet filium legitimatum potest in vita sua dare bona sua siue Ecclesiastica, siue patrimonialia cui voluerit.*
5 *Si filius, vel filia fuit legitimata tali lege, vt succederet necessario in legitima, vt succedat debet pracedere acceptatio legitimationis ex parte filiæ, vel filij legitimati.*
6 *Filius per legitimationem amittit libertatem, & remanet in dominio patris.*
7 *Legitimatio est priuilegium.*
8 *Priuilegium non fertur in inuitum.*
9 *Ad valorem legitimationis requiritur patris consensus.*
10 *Clericus in laicum consentire non potest.*
11 *Filius clerici licet sit laicus gaudet priuilegio patris.*
12 *Pater qui valide legitimauit filium ea lege, vt succederet necessario in legitima, potest efficere opera pia in vita.*
13 *Potest instituere capellam missarum.*
14 *Quid si tales donationes fuissent excessiuæ.*
15 *Bona patris non sunt bona filij, nisi in spe.*
16 *Legitima filiorum debet regulari per bona quæ pater possidet tempore mortis.*
17 *Quid si pater fecisset donationes particulares extraneis?*
18 *Quid si donationes fuissent inofficiosæ?*
19 *Error, vel dolus dans causam contractui, etiam in qualitatibus vitiat contractum.*
20 *Talis contractus licet sit validus potest rescindi ex parte decepti.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

1 QVIDAM Clericus habebat filiam spuriam, legitimauit illam apud Regem, & nemo, nec etiam ipsa filia notitiam habuit talis legitimationis; post hanc legitimationem fecit talem filiam religiosam, & post eius professionem mortuus est.

Quæritur. An ratione talis legitimationis regiæ conuentus possit hæreditare legitimam istius religiosæ in bonis patris eius, siquidem clericus ille non habebat alios filios legitimatos. Et an posset prædictus clericus relinquere bona sua post mortem suam, quibus voluerit ex testamento? Et an in vita sua potuerit bona sua donare cui voluerit, non obstante hac filia legitimata religiosa.

RESPONSIO AVTHORIS.

Respondi talem clericum posse conficere suum testamentum, & relinquere bona sua, cui sibi videbitur post mortem suam. Hoc est certum apud Doctores, nec in hoc inuenio dubium, non obstante legitimatione huius filiæ, & licet de tali legitimatione constaret. 2

Ratio est, quia filij legitimati in forma huius Lusitaniæ Regni, solum succedunt parentibus suis ab intestato, aut ex testamento, & non contra testamentum, etiam in legitima, vt docet Valascus, *consultatione 163. n.6. & 7.* Cabedo 2. *p. decisione 69. n.3.* Barbosa, *in leg. quæ dotis, ff. solut. matrim. n.65.* Caldas Pereira, *in l. si curatorem verbo sine curatore. n.52.* Molina, *tom.1. de iustitia, tract.2.d.173.* Gamma, *decisione 134. & 383.num.5.* Fragos. *2.p.lib.3.d.6. §.6. n 81.* Et eadem ratione potest pater in vita sua dare, & donare bona sua, quibus sibi videbitur, siue sint Ecclesiastica, siue patrimonialia. Siquidem prædicta filia legitimata, solum succedit ab intestato, & non habet legitimam in bonis patris. 3 4

Et dato quod filia fuisset legitimata tali legitimatione, vt posset succedere necessario in legitima in bonis patris. Adhuc existimo prædictam filiam in hoc casu, & in terminis illius, non posse succedere in bonis prædicti patris. Et ratio est, quia ad valorem legitimationis requiritur, vt legitimatio sit acceptata ab ipsa filia legitimata, requiritur enim consensus illius ad legitimationem, vt docet cum Pinello, & aliis Molina, *tom.1. tract.2.d.173 num.16.* Curt. & alij, quos refert, & sequitur Thomas Delbene, *de immunitate Ecclesiastica.to.2.cap.10.dub.... sect 9.n.7.* Brun Socin.Boer. & alij, quos refert, & sequitur Fragosus, *tom.1. p.1. lib.3. d. 6. num. 4.* Habeturque *in §.generaliter in authentic. quibus modis natur. efficiunt sui.* Et ratio est, quia filius per legitimationem amittit libertatem, & remanet in dominio patris. Tum etiam, quia legitimatio est beneficium, & priuilegium; sed priuilegium non fertur inuito: Ergo, cum talis filia numquam habuerit notitiam talis legitimationis, nec illam acceptauerit, potest pater scindere legitimationem. Nam sicut promissio, aut donatio ante acceptationem iure naturæ non est valida, & potest reuocari, vt cum multis docet Lugo, *de iustitia, tom.2.d.23 sect.2.n.38.* Idem dicendum est de legitimatione, quæ est veluti quædam donatio beneficij legitimationis. 5 6 7

Confirmatur quia talis legitimatio à Rege concessa esto fuisset à filia acceptata, vel talis acceptatio non requireretur; probabile est fuisse nullam, & nullius valoris, vt docet Geminianus, *in cap.vlt. de iudiciis, in 6.* Et fuit decisum in Senatu Parisiensi, vt testatur Petrus Grat. *lib.10. Syntag.*

*Syntag.*14. Et probabile putat Azor, & Cartil-
lius, prout refert Delbene, *suprà, n.* 12.& Moli-
na contrariam opinionem tantam vocat commu-
9 niorem, *tom.* 1. *tract.* 2. *d.* 173. *num.* 3. Et ratio est,
quia in legitimatione requiritur patris consensus,
10 vt docent omnes DD. sed clericus in laicum con-
sentire noo potest *cap. si diligenti de foro com-*
11 *petenti*: ergo confirmatur, quia filius clerici li-
cet sit Laicus gaudet priuilegio patris, vt cum
multis resoluit Delbene *tom.* 1. *cap.* 1. *dub.* 11. *sect.*
4. *& cap* 4. *dub.* 23.

Et addo quod dato, quod hæc legitimatio non
12 fuisset nulla, vt docet probabilior sententia. Ad-
huc existimo posse prædictum clericum efficere
13 opera pia, dotando alias filias, & consobrinas,
& eas efficiendo religiosas, & facere eleemosy-
nas,& alia opera pia, imo instituere capellam mis-
sarum, &c. Ita Nauarrus, *cap. non dicatis* 12. *q.*
1. *n.* 37. Barbosa, *n.* 42. *ad p.* 1. *l.* 1. *ff solut. Matri-
mon.* Rebellus, *de iustitia* 2. *p. lib.* 6. *q.* 2. *n.* 3. quod
14 verum est, & si tales donationes fuissent excessi-
uæ, & quamuis legitima huius filiæ inde dimi-
15 nueretur. Et ratio est, quia bona patris non sunt
bona filiorum, nisi in spe. Et legitima filiorum
16 debet regulari per bona, quæ pater possidet tem-
pore mortis, & noo per ea, quæ possedit tempo-
re vitæ, in quo ditior fuit, vt cum multis nota-
uit Valascus in Praxi partitionum, *cap.* 21. *n.* 21.

Imo addo quod si dictus pater fecisset dona-
tiones particulares, etiam extraneis, dummodo
17 non fuissent inofficiosæ, hoc est, animo frau-
dandi hæredem, tales donationes essent validæ,
18 & prædicta filia eas non posset repetere, vt po-
test repetere donationes inofficiosas re, & consi-
lio, vt optime probat cum multis Rebellus, 2. *p.*
lib. 10. *q.* 11. *n.* 1. etiam si aliàs essent validæ, vt do-
cet cum multis Lugo, *de iustitia, tom.* 2. *d.* 23. *n.* 47.

Et addo, quod esto quod talis legitimatio fuis-
set valida, adhuc prædictus clericus non teneba-
tur in foro conscientiæ dare legitimam prædicto
19 Monasterio. Siquidem hic interuenit error, &
quamuis fuisset in qualitate, dedit causam con-
tractui: Et error etiam in qualitate daos causam
contractui vitiat illum,& quamuis contractus non
sit nullus, potest deceptus rescindere contractum
20 propria authoritate, & non tenetur soluere, vt
cum Sanchez, & aliis late probat Lugo, *de insti-
tia, tom.* 2. *d.* 22. *n.* 95. Quod autem hic interue-
nisset error patet, quia putabat pater monasterium
non posse succedere in bonis suis: ergo.

CONSVLTVM XII.,

De valore cuiusdam dispensationis.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Aliqui Doctores existimant dispensationem in
vno gradu consanguinitatis, non explicato
duplici vinculo eiusdem gradus esse nullam.*
3 *Alij tenent talem dispensationem esse validam.*
4 *Ex duplicitate eiusdem gradus consanguinita-
tis fit vnum tantum impedimentum.*
5 *Duplicatio eiusdem gradus est accidentalis re-
spectu intentionis Ecclesiæ.*
6 *Ex pluribus actibus fornicariis eiusdem speciei
cum eadem persona nascitur vna tantum
affinitas.*
7 *Dispensatio non explicata duplicitate eiusdem
gradus, & matrimonium sicutum validum
est.*
8 *Explicato tertio gradu consanguinitatis non
est necesse explicare quartum.*
9 *Opinio quæ defendit valorem matrimonij, etiam
si sit vnius tantum Doctoris classici, præfe-
renda est opinio multorum.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

QVIDAM homo nupsit cum quadam sua con- 1
sanguinea in tertio, & quarto gradu cum
dispensatione Pontificis, erat tamen quartus gra-
dus duplicatus ex parte patris scilicet, & matris;
& in narratiua ad consequendam dispensationem
solum fuit explicatum, quod essent consangui-
nei in tertio, & quarto gradu, & non explica-
tum, quod quartus gradus esset duplicatus, ex pa-
tre scilicet, & matre.

Quæritur, an tales contrahentes tenerentur ex-
plicare quartum gradum esse duplicatum? Et an
ob hunc defectum matrimonium iam in facie Ec-
clesiæ celebratum fuerit nullum? & teneantur
quærere aliam dispensationem, & iterum ratifica-
re matrimonium?

REPONSIO AVTHORIS.

SAnchez, *lib.* 8. *de Matrimonio, dist.* 14. *num.* 5. 2
existimat talem dispensationem non explica-
to duplici vinculo eiusdem gradus fuisse subrepti-
tiam, ac per consequens matrimonium fuisse nul-
lum. Eandem sententiam tenet Fragoso, 1. *p. lib.*
3. *d.* 6. *n.* 15. Basilius. Coninchus, Gutierres, Hur-
tado, & alij quos refert, & sequitur Palaus, *tom.* 1.
d. 4. *p. vltimo,* §. 3. *n.* 1.

Verum ego existimo talem dispensationem 3
non fuisse subreptitiam, non enim erat necessa-
rium explicare secundum vinculum consanguini-
tatis; siquidem erat in eodem gradu, & eiusdem
speciei cum illo, quod in narratiua continebatur.
Ita docet Henriquez, Ledesma, Veiga, Rodrig.
Texeda, quos refert,& sequitur Diana, 8. *p. tract.*
3. *resol.* 60.

Ratio est quia ex duplici illo gradu consangui- 4
nitatis duplicato fit vnum tantum impedimen-
tum; ergo solus vnus gradus explicandus est in
narratiua. Confirmatur, quia illa duplicatio vin- 5
culorum est materialis, & accidentalis respectu
intentionis Ecclesiæ. Tum quia ex pluribus acti-
bus fornicariis eiusdem speciei, & cum eadem per- 6
sona, non nascitur nisi vna affinitas, quæ solum
debet in narratiua explicari; ergo idem dicendum
est de his vinculis. Alias rationes affert Diana
supra, quæ ibi videri possunt.

Quibus suppositis dico, dispensationem in præ-
dicto casu non fuisse subreptitiam, nec matrimo- 7
nium nullum. Quia licet contrahentes essent con-
sanguinei duplici illo vinculo in 4. gradu, & al-
tero in tertio; explicatus fuit in narratiua ter-
tius, & quartus gradus; & quamuis non expri-
merentur quartum esse per duplicem lineam con-
sanguinitatis, sufficiens fuit quod explicaretur
esse per vnam. Tum quia cum explicatus fuit
tertius gradus consanguinitatis, non erat necesse,
vt

quartus explicatetu r, siquidem quartus gradus continetur in tertio, vt latè cum multis probat Sanchez, *lib. 8. de matrim. d.24. n.17.*

8 Hæc opinio mihi videtur debere sequi in hoc casu, non obstante quod contraria probabilior sit.
9 Nam vt notaui cum Sanchez, Mascardo, Hostiensi, Abbate, Felino., Villalobos, Nauarro, & aliis Palaus, *tom. 1. d. 2. p. 6. n. 2.* Opinio, quæ defendit valorem matrimonij iam facti, etiam sit vnius tantum doctoris classici præferenda est opinione multorum; sed sic est quod opinio quæ asserit in hoc casu fuisse bonam, & validam dispensationem, est multorum, & grauium doctorum, & fauet valori matrimonij iam facti in facie Ecclesiæ; ergo sequi debet in praxi, non obstante contraria sententia.

CONSVLTVM XIII.

De valore alterius dispensationis.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Si in narratiua pro dispensatione ponatur tantum pro causa, quod præcessisset copula inter contrahendos, si ea non præcessit, dispensatio est subreptitia.*
3 *Si in narratiua non solum fuit datum pro causa, copula habita inter contrahendos, sed etiam infamia, vel periculum illius, si hæc vera sunt, & si non præcesserit copula, dispensatio est valida.*
4 *Præcessio copulæ non potest esse causa principalis motiua dispensationis.*
5 *Causa principalis motiua est scandalum, & infamia, vel periculum illius, & quod fœmina maneret innupta.*
6 *Quando inter contrahendos interuenerunt aliquæ facilitates, ex quibus resultauit in vicinia nota, infamia, & scandalum, hoc sufficit ad verificandam dispensationem, & si non præcesserit copula, si id etiam in narratiua fuit Pontifici explicatum.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

1 PETRVS voluit accipere sibi in vxorem Mariam consanguineam suam in secundo gradu consanguinitatis, & vt facilius consequeretur dispensationem, posuit in narratiua habuisse copulam cum illa, & quòd si cum ea non nuberet, erat periculum notæ, scandali, & infamiæ, quia iam talis mulier erat in vicinia cum eo infamata.

Quæritur, an talis dispensatio fuerit valida, si Petrus non habuisset copulam cum prædicta Maria, si tamen illa maneret infamata, eo quod cum illa Petrus sæpe sæpius esset in domo sua comedendo, & bibendo cum illa, & alias habuerit facilitates cum ea, quæ solent haberi inter sponsos de futuro, vnde & ipsa, si cum eo non nuberet, maneret innupta, ob prædictas facilitates, absque tamen copula.

RESPONSIO AVTHORIS.

RESpondi, quod si in narratiua ad consequen- 2
dam facilius dispensationem datum tantum fuit pro causa, quod habita fuerit inter eos copula, cum tamen non ita fuerit, remanet dispensatio nulla, & subreptitia. Ita Portel, *in responsione casuum tom. 2. casu 49. n. 4.* citans Bonacin. & alios, quos omnes citat, & sequitur Diana, *8. p. tract. 3. resol. 65.* Ratio est quia cum solum fuit datum pro causa, quod præcesserit inter eos copula, & hoc verum non sit, remanet narratio tota falsa, & consequenter dispensatio subreptitia; siquidem in omnibus dispensationibus ponitur illa clausula, *si preces veritati nitantur*, sed hic nituntur falsitatis; ergo dispensatio est subreptitia, & nulla.

Aliter dicendum est, si in narratiua, non solum 3
fuit datum pro causa, copula inter contrahendos habita, sed etiam infamia, vel periculum illius, & quod talis fœmina, si cum illo viro non nupserit, maneret innupta, eo quod apud vicinium sit cum illo diffamata; Nam si hæc vera sint, & si inter eos non præcesserit copula, dispensatio non est subreptitia, sed vera, & legitima. Ita Sanchez, *lib. 8. de matrim. d. 21 n. 4* Bonacina, *de legibus d. 1. q. 1. p. 4. § si vere*, Merola, *tom. 2. d. 4. cap. 6. n. 386.* Gaeta, *canone ad limina 30. q. 1. § 4. q. 154. & 385.* Amicus, *tom. 5. d. 6. sect. 8 n. 150.* Texeda, *tom. 2. lib 4. tract. 3. n. 9.* Portel, *in responsione casuum. tom. 2. casu 4 n. 4.* Diana, *8. p. tract. 3. resol. 65.*

Ratio est, quia præcessio copulæ non potest es- 4
se causa motiua ad mouendum Pontificem ad dispensandum, imo copula solet facilitare dispensationem; ergo causa motiua principalis, quam ha-
bet Pontifex ad dispensandum est scandalum, & 5
infamia, & periculum illius, & quod mulier maneret innupta: ergo cum hæc causa subsistat, quæ est motiua finalis, sufficit ad valorem dispensationis, etiamsi inter eos non præcesserit copula, quia copula habita, tantum fuit causa impulsiua, & non motiua.

Ex quibus infertur responsio ad casum propo- 6
situm. Nam cum in prædicto casu inter hos contrahendos præcesserint illæ facilitates, vt sponsus ingrederetur domum sponsæ, & cum ea comederet, &c. è quibus resultauit in vicinia nota, & scandalum, inde fit, quod licet inter eos non præcesserit copula, dispensationem fuisse validam; siquidem causa principalis motiua fuit vera; vnde parochus potest assistere huic matrimonio.

CONSVLTVM XIV.

De puella, que educationis causa erat in conuentu monialium, an possit extrahi, ipsa renuente, ante finitum tempus educationis.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Filij in electione status sunt sui iuris.*
3 *Possunt qualemcumque statum religionis eligere, inuitis parentibus.*
4 *Puellæ quæ sunt in aliquo conuentu educationis causa si exeant ante finitum tempus concessum à Papa, etiam non reuersura, incurrunt in excommunicationem.*

5 *Filia qua est in conuentu educationis causa, etiam ad praceptum parentis non tenetur ab eo exire, si voluerit.*

6 *Antequam anni concessi à Pontifice ad educationem finiantur, non potest pater per vim extrahere filiam à conuentu monialium, in quo est educationis causa.*

7 *Pater non potest impedire filia vt vtatur dispensatione Pontificis.*

8 *Pralatus non potest impedire subdito, vt vtatur dispensatione Pontificis ad recipiendum presbyteratum ante vigesimum quintum annum atatis.*

9 *Educatio in conuentu monialium est res virtuosa.*

10 *Pater non potest abstrahere filios à bonis spiritualibus.*

11 *Vna puella non potest extrahi à conuentu in quo est educationis causa ad alium conuentum, vt ibi etiam educetur, sine noua Pontificis licentia.*

12 *Pater non potest cogere filiam vt fiat religiosa in hoc, vel illo conuentu, in quo illa non vult.*

13 *Papa non potest cogere vnum religiosum, vt transeat ad aliam religionem strictiorem.*

14 *Pater non potest cogere filiam vt sumat religionem strictiorem, quam illa vult.*

15 *Pater tenetur dotare filiam, qua vult effici religiosa in conuentu laxiori.*

16 *Dum non dotat tenetur alimenta prabere.*

17 *Pater de iure Lusitano non potest negare filiis alimenta, nisi in casibus, in quibus potest eos exharedare.*

18 *Pater denegans filia alimenta, vel dotem, vt eam cogat profiteri in conuentu, in quo illa non vult, incurrit excommunicationem.*

19 *Pater denegans alimenta filia, vt illa transeat ad strictiorem conuentum educationis causa, incurrit excommunicationem.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

1 IN quodam monialium conuentu erat quædam puella educationis causa de licentia summi Pontificis, & adhuc illi deerant quinque anni ad complendam licentiam Pontificis, voluit eius pater illam extrahere à dicto conuentu, & ponere illam in altero strictioris obseruantiæ, vt ibi profiteretur, illa renitente, sed in primo conuentu volente perseuerare, & ibi profiteri.

Quæritur, An filia ista in hoc casu teneatur patri suo obedire? & an pater per vim, vel censuras possit eam à tali conuentu extrahere, & in casu quod nolit exire teneatur illi alimenta præbere, & an filia possit patrem cogere, vt ei alimenta, & dotem ad professionem præbeat.

RESPONSIO AVTHORIS.

2 REspondi primo filiam in hoc casu non teneri obedire parentibus. Et est quia filij in
3 electione status sunt sui iuris, & possunt qualemcumque statum religionis eligere, inuitis parentibus, vt cum D. Thoma, Bonac. Sairo, & aliis communiter docet Trullenc. *tom. 1. lib. 4. cap. 1. dub. 2. n. 12.* Fagundez, *in Decalogum lib. 4. in 4. praeceptũ, cap. 4. n. 3.* ergo pater non potest per vim extrahere filiam a dicto conuentu vbi vult esse religiosa, & multo minus potest pater eam cogere censuris, vt egrediatur vt in altero conuentu profiteatur.

Secundo respondi, quod puella ista tantum abest, quod teneatur in hoc patri suo obedire, quod 4
si exierit à prædicto conuentu intra tempus assignatum à Pontifice ad suam educationem incurret excommunicationem, etiamsi exeat animo non reuertendi. Ita cum Palao, Tamburinus, *de iure Abbatissarum, d. 1. q. 2. n. 14.* Licet contrarium teneat Pelizarius. *de clausura monalium tract. 10. cap. 1. n. 187.* ergo talis filia, etiamsi noluerit ibi 5
esse religiosa, non tenetur exire à prædicto conuentu; siquidem exeundo incidit in opinione Tamburini in excommunicationem, ad quod pater eam cogere non potest.

Confirmatur quia ista puella est in hoc con- 6
uentu de licentia Pontificis per certum annorum numerum; ergo antequam anni concessi finiantur
non potest pater per vim eam extrahere; siquidem 7
pater non potest impedire filiæ Pontificis dispen- 8
sationem, vt bene educetur; sicut prælatus regularis non potest impedire suo subdito, vt vtatur dispensatione Pontificis ad recipiendum presbyteratum ante vigesimum quintum annum, vel ad habitandum semper in vno conuentu, vt notauit Vidal, *titulo de censuris inquisitione 2. n. 17.*

Confirmatur 2. Quia educatio in monasterio 9
est res virtuosa: ergo si pater filiæ concessit licentiam ad hanc educationem in conuentu, non potest illam extrahere à tali conuentu contra suam 10
voluntatem. Patet consequentia; quia pater non potest abstrahere filios a bonis spiritualibus, quibus traduntur de eius licentia, vt notauit Trullenc. *tom. 1. lib. 4. cap. 1. dub. 3. n. 1.*

Nec obstat si dicas, patrem velle istam à præ- 11
dicto Monasterio extrahere ad alterum strictioris obseruantiæ, vt ibi melius educetur, & religiosa fiat. Nam ad hoc respondetur. Quod ad hanc educationem in altero conuentu requiritur noua licentia Papæ, vt notauit cum Rodriguez, & aliis
Tamburinus, *de iure Abbatum, d. 1. q. 2. n. 14.* Et 12
dato quod detur talis licentia adhuc ista filia non tenetur in hoc casu patri obedire, quia vult esse religiosa in illo conuentu, & pater non potest cogere illam, vt hanc, vel illam religionem accipiat, vt supra diximus, & est certum inter Doctores.

Confirmatur quia Papa non potest cogere vnũ 13
religiosum, vt transeat ad aliam religionem strictiorem, vel quod faciat vitam strictiorem, quam professus est, vt cum Sanchez, & aliis late probat Pelizarius, *to. 1. tract. 1. cap. 5. n. 29. & 30.* Ergo nec
pater poterit cogere filiam ad assumendum vitam 14
strictiorem, quam illa voluerit. Patet consequentia, quia sicut pater habet potestatem dominatiuam super filios, ita Papa super religiosos; ergo si nec Papa summum Ecclesiæ caput id efficere potest, quomodo id concedendum est patri respectu filiorum.

Tertio respondi, istum patrem teneri dotare 15
hanc filiam, si voluerit esse religiosa in tali conuentu. Ita cum aliis communiter Trullenc. *in De-*
calogum lib 4. cap. 5. dub. 3. n. 17. Et interim tene- 16
tur ei alimenta præbere primo quia eadem bulla per quam concessum est dictæ puellæ viuere in dicto monasterio educationis causa præcipitur, vt ei alimenta à suo patre præbeantur. Secundo quia ad id tenetur pater iure naturali; siquidem pater tenetur iure naturali præbere filiis alimenta, præcipue quando ei non sunt inobedientes, vt late

probat

probat eum communi Trullenc. *suprà, num. 6 & 7.* sed sic est quod hæc filia in hoc casu non fuit inobediens patri; ergo pater tenetur ei alimenta præbere.

17 Confirmatur, quia pater de iure Lusitano non potest negare filiis alimenta, nisi in casibus in quibus potest eos exhæredare, vt notavit cum communi Fagundes, *in Decalogum in 4. præcept. lib. 4. cap. 3. n. 1.* Sed sic esto quod pater non potest exhæredare filios, nisi in casibus qui continentur *in lib. 4. ordinationis Lusitanæ, tit. 88.* in quibus iste non includitur; ergo pater tenetur in hoc casu
18 alimenta præbere filiæ, & ad id per iustitiam potest obligari. Confirmatur 2. Quia iste pater negando filiæ alimenta, eo fine, vt cogatur recipere habitum alterius religionis, vbi nolit esse religiosa, incurrit excommunicationem, vt cum multis notauit Bordonus, *tom. 2. resol. 54. n. 145.* Peirinis, *de subdito q. 1. cap. 29.* ergo pater non potest cogere filiam, vt transeat ad strictiorem conuentum, ei alimenta denegando, & si hoc faciat incurrit excommunicationem.

Nec obstat si dicas Patrem non cogere filiam, vt transeat ad alterum conuentum, vt ibi fiat religiosa, sed educationis causa, nam cum sit obser-
19 uantior conuentus putat ibi melius educandam. Nam contra hoc est, quod pater non solum incurrit excommunicationem obligando filiam accipere alteram religionem, sed etiam vt alterum conuentum ingrediatur educationis causa, vt docet Suarez *de censuris. d. 23. sect. 7. num. 9.* Filiucius *tract. 14. cap. 6. q. 5. n. 89.* & valde probabile putat Portel, *tom. 1. casuum casu 54. n. 1.* licet oppositum sit etiam probabile; ergo pater non solum non potest cogere filiam, vt transeat ad alterum conuentum, vt ibi sit religiosa, sed nec educationis causa; siquidem incurrit excommunicationem hoc efficiendo, illa nolente.

CONSVLTVM XV.

De facultate concessa ad absoluendum à casibus Episcopo reseruatis, an extendatur ad censuras reseruatas?

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Quoties Papa concedit licentiam ad absoluendum à casibus Sedi Apostolicæ reseruatis, concedit etiam licentiam ad censuras Sedi Apostolicæ reseruatas.*
3 *Idem dicendum est in casibus reseruatis Episcopo cum censura.*
4 *Aliqua censura dantur Episcopis reseruata sine casibus, quæ enumerantur.*
5 *Aliqui Doctores videntur inclinare, in facultate concessa ab Episcopis ad omnes casus sibi reseruatos, includi etiam censuras illi reseruatas.*
6 *Facultas concessa ab Episcopo ad omnes casus sibi reseruatos, secundum aliquos extenditur ad censuras annexas.*
7 *Moraliter quando reseruatur censura, præsertim excommunicationis, reseruatur etiam peccatum, ob quod imponitur.*
8 *Licentia concessa ab Episcopo absoluendi ab omnibus casibus sibi reseruatis, late interpretanda est.*
9 *Licentia concessa ab Episcopo absoluendi à casibus sibi reseruatis non extenditur ad censuras.*
10 *Quid si licentia sit ad absoluendum ab omnibus casibus sibi reseruatis.*
11 *Excommunicatio dicitur casus reseruatus.*
12 *Ponitur definitio casus reseruati.*
13 *Cui conuenit definitio, conuenit definitum.*
14 *Verba ambigua intelliguntur secundum communem vsum loquendi.*
15 *Lex generaliter loquens, generaliter est intelligenda.*
16 *An Bulla Cruciata Lusitana concedat licentiam ad absoluendum à censuris Episcopo reseruatis.*
17 *In facultate quam Papa, vel Episcopus concedit ad absoluendum ab omnibus casibus Episcopo reseruatis, non includitur facultas ad absoluendum à censuris Episcopo reseruatis.*
18 *Apud Episcopum censura, & casus sunt res diuersa.*
19 *In re morali non est facile recedendum à communi sententia.*
20 *Nulla est censura Episcopo reseruata, quæ non habeat casum saltem per accidens reseruatum.*
21 *Facultas concessa ab Episcopo ad absoluendum ab omnibus casibus sibi reseruatis, licet latè sit interpretanda, debet tamen interpretari intra proprietatem verborum.*
22 *Censura propria non sunt casus reseruati; sed pœna casus.*
23 *Verba in dubia accipienda sunt in propria significatione.*
24 *Dictio, omnis, restringitur secundum subiectam materiam.*
25 *Quando Episcopus concedit totam suam authoritatem, in tali facultate includitur facultas ad absoluendum à casibus, & censuris sibi reseruatis.*
26 *Hæc facultas non extenditur ad dispensandum in votis, vel irregularitatibus.*
27 *Censura nō dicitur propriè casus sed pœna casus.*
28 *Quid sit casus reseruatus explicatur.*
29 *Illa regula, cui conuenit definitio, conuenit definitum, quomodo intelligenda.*
30 *Rubrica, & tituli non possunt allegari ad decisionem casuum, nisi rationem perfectam contineant.*
31 *Cēsura vere, & realiter nō est casus reseruatus.*
32 *Priuilegium circa modum seruandi interdictum non extenditur ad cessationem à diuinis, nisi exprimatur.*
33 *Verba ambigua semper debent explicari, attento iure communi, & non speciali.*
34 *Censura & casus, secundum ius commune, sunt res diuersæ.*
35 *Diuersitas circa eandem rem non debet induci.*
36 *Lex generaliter loquens, generaliter est intelligenda si non referatur ad casus specialiter notatos.*
37 *Illa verba Bullæ Cruciatæ Lusitanæ, à casibus, qui non sunt reseruati Sedi Apostolicæ eos absoluant toties quoties per se, & ex propria significatione, non includunt facultatem ad absoluendum à censuris.*

38 *Includunt talem facultatem ex verbis antecedentibus, & subsequentibus.*

39 *Ponitur quadam obiectio in contrarium.*

40 *Contraria sententia omnibus authoribus est destituta.*

41 *Habens facultatem ab Episcopo ad absoluendum ab omnibus casibus sibi reseruatis toties quoties, potest absoluere toties quoties ab omnibus casibus Papalibus occultis, etiam intra Bullam Cœna, excepta haresi.*

42 *Probatur id à simili ex Bulla Cruciata.*

43 *Episcopus respectu horum casuum est ordinarius, & potest eos delegare generali, vel speciali delegatione.*

44 *Potestas quam concedit Episcopus ad absoluendum ab omnibus casibus sibi reseruatis, late est interpretanda.*

45 *Casus papales, etiam intra Bullam Cœna, excepta haresi, quando sunt occulti, sunt casus Episcopales.*

46 *Vbi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus.*

47 *Probatur id argumento desumpto ex Bulla Cruciata.*

48 *Quid si Episcopus concedat licentiam ad absoluendum à casibus sibi reseruatis.*

49 *Dictio,* omnes, *quos comprehendat.*

50 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*

51 *Ponitur alia obiectio, & soluitur.*

52 *Ponitur alia obiectio, & soluitur.*

53 *Ponitur alia obiectio, & soluitur.*

54 *In facultate quam Episcopus concedit ad absoluendum ab omnibus casibus sibi reseruatis, non includitur haresis occulta.*

55 *Facultas ad absoluendum ab haresi occulta solum conceditur in Tridentino Episcopis, & non eorum vicariis.*

56 *In nullo priuilegio censetur data potestas ad absoluendum ab haresi, nisi de illa fiat expressa mentio.*

57 *Facultas, quam habent Episcopi per Tridentinum ad absoluendum ab haresi occulta, ablata est ab eis per Bullam Cœna.*

58 *Quilibet confessor potest absoluere ab haresi tantum externa, & materiali.*

59 *Quid si hareticus tantum externus, sit etiam idololatra.*

60 *In casu impotentia recurrendi ad Papam, vel ad inquisitores, à quo debeat pœnitens absolui ab haresi occulta.*

61 *Quid dicendum sit de aliis casibus occultis Bulla Cœna.*

62 *Qua dicantur impedimenta ad recurrendum ad Papam, vel inquisitores pro absolutione haresis occulta.*

63 *Quid si pœnitens possit recurrere ad Papam, vel inquisitores per chartam, vel nuntium.*

64 *Absolutus ab inferiore propter predicta impedimenta, semper habet obligationem comparendi coram Pontifice, vel eius delegato, quando & quomodo potuerit.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

1 IN Archiepiscopatu Bracharensi aliquando concedit ordinarius facultatem parochis, & aliis confessoribus absoluendi ab omnibus casibus sibi reseruatis.

Quæritur primo. An hæc facultas extendatur etiam ad censuras reseruatas eidem ordinario? Secundo an extendatur ad omnes casus papales occultos etiam intra Bullam Cœnæ, excepta hæresi? Tertio quæritur, quid dicendum sit de hæresi occulta?

RESPONSIO AVTHORIS PRIMO QVÆSITO.

An hæc facultas extendatur ad censuras Episcopo reseruatas.

AD maiorem huius consulti explicationem suppono, vt certum, quod quoties Papa concedit licentiam ad absoluendum à casibus sedi A- 2
postolicæ reseruatis, concedere etiam licentiam ad censuras sedi Apostolicæ reseruatas, & vice versa. Ratio est quia Papa non solet reseruare peccata sine censuris, nec censuras sine peccatis: Ergo sicut in fieri taliter dependet peccatum à censura, & censura à peccato, vt non detur peccatum reseruatum sine censura, nec censura sine peccato, ita etiam dependet in conseruari, ita vt sublata censura, non maneat peccatum reseruatum, & ablato peccato, maneat etiam ablata censura. Et idem dicendum in casibus reseruatis Episcopo cum censura, 3
propter eandem rationem. Ita Villalobos, Nauarr. Caietan. Suarez, Sanchez. & alij, quos refert, & sequitur Fagundez, *in praceptis Ecclesia pracepto 2. lib. 8. c. 1. n. 3.* Bonacina, *de censuris, d. 1. q. 3. p. 1. n. 5.* Portel, *in dubiis regularibus, verbo casus reseruati, n. 5.* & cum aliis communiter Trullenc. *in cruciatam lib. 1. §. 7. cap. 2. dub. 1. n. 3.*

Hoc supposito difficultas solum est, quando cen- 4
sura solum est reseruata Episcopo, non tamen casus, propter quem incurritur censura, vt sunt omnes excommunicationes, siue à iure, siue ab homine nulli reseruatæ, aut in iure Episcopo reseruatæ, an in hoc casu, in quo hæ censuræ ex constitutione Synodali, sunt Episcopo reseruatæ, concedendo Episcopus licentiam ad absoluendum ab omnibus casibus sibi reseruatis, extendatur hæc facultas, etiam ad excommunicationes sibi reseruatas.

Pro parte affirmatiua citari potest Suarez *de* 5
censuris, d. 7. c. 4. n. 4. vbi videtur maxime in hanc partem inclinare. Bordonus *resol. 37. n. 2.* Nam licet ibi dicat, quod quando Episcopus concedit facultatem non extendi ad censuras, statim addit, nisi quando concedit omnes casus, inter quos numerantur aliquæ censuræ; nam tunc sub nomine casuum veniunt etiam censuræ. Portel *in dubiis regularibus verbo casus reseruati,* vbi ait Episcopus concedens casus sibi reseruatos, si aliquod specialiter nominet, cætera similia concedere censetur, censuras videlicet reseruatas Villalobos, *1. p. tract. 9. diffi. 17. n. 5.* vbi ita ait, *quando se da facultad pera absoluer de la censura, es justo darla para absoluer de la culpa, è al contrario como dize Suarez, que el esto commun es conceder la authoridad para los casos reseruados*; in quibus videtur etiam fauere hanc opinionem.

Ratio autem huius sententiæ esse potest, quia 6
quoties Episcopus concedit facultatem ad casus sibi reseruatos, extenditur hæc facultas ad censuras annexas talibus casibus reseruatis, vt supra probauimus; sed sic est, quod de facto nulla est censura

cenſura reſeruata Epiſcopo, quæ ſimul non habeat annexum caſum reſeruatum, ob quem incurritur; ergo quoties Epiſcopus concedit facultatem ad omnes caſus ſibi reſeruatos, extendi debet talis facultas ad cenſuras; ſiquidem ſunt annexæ talibus caſibus. Probatur minor in qua eſt
7 difficultas, nam vt notauit Suarez, *d. 7. de cenſuris, ſect. 4 n* 14. Moraliter, nunquam fit, vt cenſura præſertim excommunicationis reſeruetur, & non culpa, ob quàm imponitur; alias vt bene dicit Suarez *de pœnitentia, d.* 28. *ſect.* 2. *n.* 10. Si confeſſor ex malitia ſua abſolueret pœnitentem bona fide accedentem ad Sacramentum, à peccato, non prius eum abſoluendo ab excommunicatione, abſolutio Sacramentalis eſſet valida, vt de excommunicatione non reſeruata docet Præpoſitus, Filiutius, Valentia, & alii, quos refert, & ſequitur Diana, 5. *p. tract.* 9. *reſol.* 82. Sed ſic eſt, quod hoc nullo modo dici poteſt, quia alias nulla eſſet diſtinctio inter excommunicationem reſeruatam, & non reſeruatam in ordine ad abſolutionem peccatorum, propter quæ imponitur; ergo per talem reſeruationem, non ſolum reſeruatur cenſura, ſed etiam culpa, ob quam imponitur; ergo conceſſa facultate ad omnes caſus reſeruatos, conceditur etiam ad omnes cenſuras reſeruatas, vtpote annexas ipſis caſibus.

8 Probatur eadem minor, quia hæc Epiſcopi licentia late interpretanda eſt, ſiquidem eſt fauor, & gratia iuxta, *l.* 3 *ff de conſt. princip* & mos ita declarauit, ſi quem Epiſcopi ita ſolent cócedere ſuos caſus, & conſuetudo facit legem iuxta, *l. legati de offic. de.egat.* Et conſuetudo in hoc Archiepiſcopatu, ita ſe habet, ſiquidem illi, qui habent facultatem ad caſus reſeruatos, abſoluunt etiam à cen-
9 ſuris reſeruatis vt ipſi dicunt. Confirmatur quia licet quando Epiſcopus concedit licentiam ad caſus reſeruatos, hæc facultas non extendatur ad
10 cenſuras, id tamen non videtur dicendum, quando concedit omnes caſus ſibi reſeruatos: Nam illa dictio *omnes*, eſt vniuerſalis, & nihil excludit, ſed omnes caſus comprehendit, *l. Iulian. ff. de alleg.* 3. quamuis alias aliqui non eſſent comprehendendi, *a. g. ex leg. ſi cum ff. de alleg.* 3. vnde merito ait Bordonus, *reſol.* 39. *n.* 59. ſe putare extendi, etiam ad cenſuras, propter magnam vim, quam habet vniuerſalis ſuper indiffinitam.

Probatur 3. quia excommunicatio dicitur caſus reſeruatus; ergo concedendo Epiſcopus licentiam ad omnes caſus reſeruatos, extenditur etiam hæc conceſſio ad cenſuras, Alias talis facultas non eſſet ad omnes caſus reſeruatos, ſed ad partem illorum. Antecedens probatur primo, ex definitione caſus
12 reſeruati; Nam vt illum diffinit Suarez, Luſitanus, *fol.* 2. *n.* 2. Eſt peccatum, ſeu cenſura, ſed cui conuenit diffinitio, conuenit & diffinitum; & argumentum à definitione eſt efficax, vt docet Euerard *in top.* 1. *à definit.* ergo excommunicatio dicitur caſus reſeruatus. Secundo probatur, quia in conſtitutionibus Epiſcopatuum huius Luſitaniæ Regni, ſub titulo caſuum reſeruatorum ponitur excommunicatio; ſed cum aliqua materia ponitur
13 ſub rubro, vel titulo, ex hoc inducitur eſſe illius naturæ cuius eſt titulus, iuxta gloſſam, *in cap.* 1. *& in cap. ſuper.* Griam. *de offic. deleg. lib.* 8 ergo cum excommunicatio ſit ſub titulo caſuum reſeruatorum, merito intelligitur eſſe caſum reſeruatum, quoad hunc effectum abſolutionis.

Probatur quarto idem antecedens ex communi modo loquendi apud noſtrates, ſecundum quem
excommunicatio dicitur caſus: verba enim ambi- 14
gua intelliguntur ſecundum communem vſum loquendi, licet improprientur iuxta, *l. labeo ff. ſuper ſect. l. vt Alphenſ. ff verb. ſign.* ergo cum in hoc Archiepiſcopatu, excommunicatio vocetur caſus re-
ſeruatus, vt talis habenda eſt. Tum quia lex gene- 15
raliter loquens, generaliter eſt intelligenda, *l. de pretio ff. de public. in rem actio l. in fraudem.* §. *vlt. de teſtament. militum*, ergo cum lex huius Archiepiſcopatus excommunicationem appellet caſum reſeruatum, ita abſque dubio eſt intelligenda.

Deinde probatur ab inconuenienti: Nam alias 16
ſequeretur, quod per bullam Cruciatæ in hoc Luſitaniæ Regno non poſſent fideles abſolui à cenſuris reſeruatis Epiſcopo; ſed hoc eſt contra communem ſententiam, vt teſtatur Suarez, Luſitanus, *fol mihi* 164. *n.* 1. ergo, &c. Sequela probatur, quia in bulla non fit mentio cenſurarum reſeruatarum Epiſcopo, ſed ſolum dicitur quod à caſibus, qui non ſunt reſeruati ſedi Apoſtolicæ eos abſoluant toties quoties; ergo ſi concedente Pontifice facultatem ad abſoluendum à caſibus Epiſcopo reſeruatis, non includuntur in hac conceſſione cenſuræ Epiſcopo reſeruatæ, bene ſequitur, quod nec in hac conceſſione bullæ includuntur quod eſt abſurdum.

Quo argumento conuictus Trullenc *in Bullam Cruciata lib.* 2. §. 7. *c* 2. *dub* 2. *n.* 1. ait quare conſulto Pontifex in hoc §. dixit (loquitur de bulla conceſſa Caſtellæ) à caſibus, & cenſuris reſeruatis Epiſcopis, vt omnem Epiſcoporum, & aliorum prælatorum à Papa comprehenderet reſeruationem; ergo cum in noſtra bulla non dicantur illa verba è caſibus, & cenſuris, ſed ſolum à caſibus; dicendum eſt quod bulla non dat talem facultatam ad cenſuras Epiſcopo reſeruatas, quod eſt contra communem ſententiam, aut cenſuras in hoc regno comprehendi nomine caſus, quod nos intendimus. Et hanc ſententiam aliquibus ex his innixus fundamentis tuetur, defendit, & in praxi obſeruat quidam Parochus literatus, vt ipſe mihi plane confeſſus eſt.

Secunda ſententia docet in conceſſione, quam 17
Papa, vel Epiſcopus facit abſoluendi ab omnibus caſibus Epiſcopo reſeruatis, non includit facultatem ad abſoluendum à cenſuris ipſis Epiſcopis reſeruatis. Ita Nauar. *c.* 27. *n.* 161. Coninch *de Sacramentis, d.* 8. *dub.* 12. *n.* 85. Rodrig. *in ſumma to.* 1. *c.* 59. *n.* 2. Suar. *de cenſuris d.* 7. *ſect.* 4. *n.* 12. Sanch. *in ſumma*, quem refert, & ſequitur Bonac. *to.* 1. *de cenſuris in communi d* 1. *q.* 3. *p.* 1. *n.* 15. Sylu. Tab. quos refert, & ſequitur Clauis Regia, *lib.* 1. *c.* 1. *n.* 5. Reginaldus, *lib.* 8. *cap.* 5. *ſect* 3. *n.* 66. Garcias, quem refert, & ſequitur Fagundes, *in præceptis Eccleſiæ, præcepto* 2. *lib.* 8 *c.* 8 *n.* 10 Suar. Luſitanus, *de caſibus reſeruatis, c.* 4. *n.* 20. Trullenc. *in bullam Cruciata, lib.* 2. §. 7. *c.* 2. *dub.* 2. *n. n.* 1. vbi ait eſſe communem ſententiam, Vrbanus ab aſcenſione, *tract.* 2. *c.* 2 *fol. mihi* 118. Coriolanus, *p.* 1. *ſect.* 2. *art.* 9. *n.* 1. Bordonus, *reſol.* 37. *n.* 2. & alii communiter.

Ratio fundamentalis huius ſententiæ eſt, quia 18
apud Epiſcopum cenſuræ, & caſus ſunt res diuerſæ, ſæpe enim inueniuntur caſus Epiſcopo reſeruati, ſine cenſura; Atqui à diuerſis non fit illatio *cap. ad audientiam de decimis, & l. Papinianus, ff de minoribus*, ergo quamuis Pontifex vel Epiſcopus concedant facultatem ad abſoluendum ab omnibus caſibus Epiſcopo reſeruatis, talis facultas non extenditur

extenditur ad censuras, vtpote res diuersæ.

Fateor, me sæpe sæpius in hac re perplexum
fuisse; Nam pro prima sententia videbam non
contemnendas rationes, pro secunda vero com-
mune Doctorum placitum, & consensum, quare
19 libentius vellem aliorum sententias audire, quam
meam in lucem proferre. Cæterùm, quia in re
mortali non est facile recedendum à communi sen-
tentia, & quia nullum inuenio Doctorem, qui
date primam sententiam sustineat, eos autem
qui hanc difficultatem attigerunt vide omnes pro
parte contraria dimicantes, nolo ego in hoc
puncto aliquid de nouo definire, sed partem ne-
gantem, vt communem, & securiorem consule-
te. Ita in simili casu respondet Lugo, *de pænitentia, d. 16. sect. 2. n. 92.* Maioris tamen claritatis
gratia, respondeo argumentis contrariæ partis.

Ad primum respondeo cum Suario de pœnit-
tentia *d. 28. sect. 2. n. 6. & 11.* Distinguendo mi-
20 notem, nulla est censura reseruata Episcopo, quæ
simul non habeat annexum casum reseruatum, ob
quem incurritur. immediate, & in se, nego, per
accidens, & in alio concedo; deinde nego con-
sequentiam. Ad primam probationem minoris
respondeo cum Sanches, Suarez, Conincho, Fa-
gundes, Laiman, quos refert, & sequitur Pa-
laus. *tom. 4. d. vnica. tract. 23. p. 15. §... n. 6.* admit-
tendo sequelam. Ad secundum inconueniens,
quod infert. Respondeo quod censura reseruata,
& non reseruata non differunt inter se, in eo quod
peccatum, ob quod imponitur, sit vel non sit re-
seruatum, sed in eo, quod solum reseruans, vel
eius delegati possint ab illa absoluere.

Ad secundam probationem minoris Respondeo
quod licet facultas Episcopi ad absoluendum à
21 reseruatis non expressis personis absoluendis late
sit interpretanda, vt cum communi sententia do-
cet Palaus, *tom. 1. tract. 3 d. 4. p.* 11. Semper tamen
talis interpretatio debet fieri intra proprietatem
verborum: *l. eam leg. ff. de testam l. 1. §. quod autem, ff. aleator: cap. ad audiendam* 12. *de decimis*; unde cum censuræ propriè non sint casus
reseruati; sed pœna casus, vt præter Doctores
22 citatos tenet Megala, & alij quos refert, & se-
quitur Diana. *p. 2. tract. 2. resol.* 13. Inde est quod
talis facultas, licet sit late interpretanda non de-
bet extendi ad censuras reseruatas, verba namque
in dubio accipienda sunt in propria significatio-
ne: *l. non aliter ff. de legat.* 3. & verba dubia in
23 potiori significata sunt accipienda, *l. 1. §. qui in perpet. ff. si ager vectig.* Et ad id, quod ait de
consuetudine in Archiepiscopatu Bracharensi,
Respondeo talem consuetudinem non dari, ne-
que de ea aliqui Authores Lusitani meminere, &
si aliqui parochi id faciunt male absoluunt, & de
eis præsumi potest, id cum dolo facere; Nam do-
lus, & malus animus præsumitur in eo, qui facit,
quod tenetur non facere, *l. si procuratorem, ff. mand.*

Ad Confirmationem respondeo negando an-
24 tecedens. Ad probationem respondeo, illam vni-
uersalem, omnes, restringi secundum subjectam
materiam. *l. 3. §. si quis haredi. ff. de statu liber.*
Barbosa, *de locis lit. V, n.* 21. Et sic non est ex-
tendenda ad materiam diuersam, vt sunt censuræ,
sed solum debet extendi ad omne illud, quod fue-
rit casus reseruatus, etiamsi in aliquo sit aliqua
ratio specialis, ob quam non includeretur in in-
definita, sed requireretur maior explicatio, vt
docet Bordonus, *resol. 39. n. 59.* Et nos *infrà*
agentes de casibus Pontificis occultis dicemus.
Vnde ad id quod ait ex Bordono respondeo, Bor-
donum non loqui, quando Episcopus dicit con-
cedo tibi omnes casus reseruatos, sed quando di-
cit, concedo tibi omnem meam authoritatem, &
in hoc casu dicit Bordonus, quod hæc facultas 25
etiam extenditur ad censuras, quod & ego, si
alias constet de intentione prælati, vt ait Regi-
naldus, *lib. 8. cap. 5. sect. 3. n. 67.* Etiam liben-
ter admitto; nam illa dictio, omnem, non appel-
lat super casus, vt in nostro casu, sed super au-
thoritatem, & facit hunc censum, concedo tibi
omnem meam authoritatem ad absoluendum, vt
ait Suarez, *de censuris, d. 7. sect. 4. n. 93.* Vnde
cum facultas, & authoritas Episcopi ad absol-
uendum, extendatur etiam ad absoluendum à
censuris, necessario concedendo omnem suam
authoritatem, debet extendi ad censuras; alias
non concederet omnem suam authoritatem ad
absoluendum, sed partem ipsius. Nam qui nihil
excludit, vt recte probat argumentum, omne
concedit. Nec tamen hæc facultas extenditur ad
dispensandum in votis, vel irregularitatibus, vt 26
docent communiter DD. apud Trullenc. *in bulla lib. 1. §. 7. cap 5. dub. 2. n. 1.* Quia diuersa est fa-
cultas ad absoluendum, à facultate ad dispensan-
dum, & vna concessa, non censetur alia concessa;
nam aduersis non fit illatio, *vt suprà* diximus.

Ad tertiam probationem antecedentis respon- 27
deo, quod censura, neque est, nec dicitur casus
propriè, & rigorose, sed pœna casus. Ita Me-
gala. Nauar. quos refert, & sequitur Diana *suprà*, 28
Bordonus, *resol. 37. n. 2.* Casus namque propriè,
& stricte accipitur pro crimine mortali exteriori,
in quo qui labitur non potest à quolibet confes-
sario absolui: Ita Bonacina, *tom. 1. d. 5. q. 7. p. 5. in principio*, vel vt melius definiunt Trullenc.
lib. 1. in bullam, §. 7. cap. 2. dub. 1. n. 1. Bordonus
resol. 37. n 2. Sumitur pro grauiori crimine, cu-
ius absolutio reseruatur superiori, Vnde quando
Theologi appellant censuram casum, id faciunt
impropriè vt ait Suarez Lusitanus vbi *suprà*. Ad
primam probationem antecedentis respondetur
cui conuenit definitio, conuenit & definitum,
distinguo, cui conuenit definitio impropriè, ne-
go, cui conuenit per propriam, & completam
differentiam, conuenit & definitum, concedo;
vt ait Aristoteles, Topicorum, *lib. 6. cap. 1* & 29
optimè probat Barbosa, *de locis vtriusque iuris, verbo definitio, n 9.* Vnde cum definitio casus re-
seruati, quam affert argumentum, non sit pro-
pria per propriam, & completam differentiam,
siquidem conuenit aliis à definito, sequitur quod
solum impropriè conueniat censuris, ac per con-
sequens talis facultas, non extenditur ad censu-
ras, nam vt sæpe diximus, priuilegium licet la-
tè interpretandum sit, semper debet esse infra
proprietatem verborum.

Ad quartam probationem antecedentis respon- 30
deo, quod prædicta regula non procedit quando
titulus, & rubrica non est per se clara, & ex om-
ni parte perfecta. Ita Alderet, Mascard, Meno-
chius, quos refert, & sequitur Barbosa, *de locis, lit. A, n. 207.* Vnde merito ibi ait Barbosa, ru-
bricas, & titulos non posse allegari ad decisio-
nem causarum, nisi rationem perfectam conti-
neant, quæ tamen non dantur in nostro casu, cum
verbum casus reseruati, sit ambiguum ad peccata,
&

& censuras reseruatas. Vnde cum verba ambi-
gua interpretanda sint, secundum ius commune,
cap. cum dilectus de consuetudine, de iure autem cō-
muni excommunicatio propriè non sit casus, vt *in-
frà*, dicemus, sed pœna casus, vt *suprà* diximus, in-
de est quod talis facultas secundum omnem suam
plenitudinem, non debet extendi ad censuras, nam
statutū taliter debet extēdi vt nunquā extrahatur
à propria verborū significatione vt *suprà* diximus.

Ad quintam probationem eiusdem anteceden-
tis respondeo, quod dato, & non concesso, quod
31 censura apud nos in communi vsu loquēdi dicatur
casus, adhuc vere, & realiter non debet talis iudi-
cari, neque priuilegium, etsi sit fauorabile, debet
ad illam extendi, nisi ex antecedentibus, vel conse-
quentibus colligatur, quod Episcopus certo ha-
buerit intentionem extendendi talem facultatem,
etiam ad censuras, vt aduertit Suar. & Fagund. &
Vrban. *suprà* citati, nam vt optime ait Suar. *de leg.
lib. 8. cap. 28. n. 1.* licet Proprietas verborum in pri-
uilegio sumatur ex communi vsu loquendi, hoc ta-
32 mēn semper debet intelligi, secundum ius priuile-
gio proportionatum; vnde priuilegium circa mo-
dum seruandi interdictum, vt ibi ait Suar. non ex-
tenditur ad cessationem à diuinis, nisi exprimatur,
licet alias cessatio à diuinis, etiam dicatur im-
propriè interdictum, vt docet Suar. *de censuris d. 8.
sect. 1. n. 12.* non alia ratione, nisi quia in iure, hæ
duo sunt diuersa; sed in iure censuræ etiā sunt diuer-
sæ à casibus reseruatis, apud Episcopos, ergo facul-
tas cōcessa ad casus, non debet extēdi ad censuras.

Ad id vero, quod dicit argumentum, quod verba
33 ambigua intelliguntur secundum vsum loquendi,
licet improprientur; respondeo, leges ibi allegatas
debere intelligi attento semper iure communi, &
non speciali *l. fin. C. de his qui ve. ata. impe.* Barb *de
locis lib. V. n. 7.* Vnde cum de iure communi excom-
municatio non sit casus, sed pœna casus, parum in-
terest, quod apud nostrates vocetur casus; & quod
34 censuræ, & casus secundum ius commune sint res
diuersæ Probatur, tum ex natura censuræ, quæ non
est casus, sed pœna casus, vt sæpe diximus, tum ex
bullis, & decretis Pontificum, in quibus fit distin-
ctio inter casus, & censuras reseruatos Episcopis;
vt videri est *in bulla Sixti IV.* quā refert Peirinis,
ad constitutionem 2. Sixt. IV. fol. mihi 17. vbi ait ab
omnibus casibus, & excommunicationibus, & in-
terdictis. Et in decreto sacræ Congregationis de
mandato Pauli V. anno 1617. vbi ait, *ab excommu-
nicationibus, vel casibus eiusdem ordinarij*: illa nam-
que particula, vel, est disiūctiua, & importat diuer-
sitatē; vt decisum est in sacra Rota Romana apud
Farinac. *tom. 1. decis. 64. 1. p. n. 5.* Barb. *de dictionibus
35 dictione 306. n. 1.* Et diuersitas circa eandem rem nō
debet induci, *l. cum quis decess. ff de vsu cap.* Tuscus
to. 2. lit. D, concl. 518. Barb. *de locis lit. D, n. 46.* ergo
sub nomine casus Episcopo reseruati, non veniunt
de iure communi censuræ; alias essent superflua
illa verba, *ab excommunicationibus*, nam super-
fluum est dicere, quod iure inest. Vnde dicitur;
quòd tacitè inest, de iure expressum nihil opera-
tur, *l. cum dubitari l. Cornel. ff. de hered. instit.* ergo
dicta verba debent aliquid operari, iuxta vulgares
regulas iuris *l. si quando ff. de leg. 1. l. 3. in principio,
ff. de iure verbo.* Ad vltimā probationem, quæ ait,
36 quod lex generaliter loquens, generaliter est intel-
ligenda, respondeo, ita esse, si talis lex non refera-
tur ad casus specialiter notatos, *l. Sanctio legum, ff.
de pœn. dolo ff. de verb. oblig.* Barb. *de locis verbo
lex n. 29* Vnde cum censuræ sint respectu Episco-
pi casus specialiter notati, & diuersi vt patet ex di-
ctis non debent comprehendi sub generalitate ca-
sus Episcopo reseruati.

Tandem ad inconueniēns quod infert ex bulla
Cruciatæ, nego sequi tale inconueniens. Ad pro- 37
bationem respondeo, quod verum est, illa verba
à casibus, qui non sunt reseruati sedi Apostolicæ,
eos absoluant totiēs quoties, includere etiam fa-
cultatem ad absoluendas censuras. Episcopo reser-
uatas, sed hanc efficaciam non habent illa verba
per se, & ex natura sua, & ex propria significatio-
ne; sed quia hanc esse intentionem Pontificis cer-
to scimus ex antecedentibus, & consequentibus,
quod sufficit vt priuilegium, quamuis per se talem
censum non habeat, ita intelligatur; nam verba 38
præcedentia declarant sequentia, & è conuerso, *l.
si seruum, §. si ff. de legat. 1.* Ita Suarez, & Fagund.
locis citatis, quam intentionem non colligimus
ex verbis quibus Episcopus concedit facultatem
ad casus reseruatos, vt suppono. Quod autem hæc
intentio in dicta bulla colligatur ex antecedenti-
bus, & consequentibus, probatur ex eadem bulla;
nam ante illa verba dicit Pontifex (*E de todos os
mais peccados, delictos, è excessos, por graues, è
enormes, que sejan, ainda que por ellos ouuessem de
recorrer à Sè Apostolica.*) In quibus verbis inclu-
ditur, etiam facultas absoluendi à censuris, vt mul-
tis relatis, probat Suarez Lusitanus, *de casibus re-
seruatis fol. mihi* 165. *n. 1.* Et ratio est, quia illa clau-
sula, *ainda que por ellos ouuessem de recorrer à See
Apostolica*, est augens, & implicatiua, & ponit ca-
sum magis dubitabilem, & supponit minus dubi-
tabilem: *l. etiam C. si tutores, l. curatores, Clemen.
Religiosis de praescript. Clementina vnica, §. fin. de
supplen neglig. praelat. & Clemen. volentes de hæ-
res.* & tradit *in dicta Clement.* cum Zabatello,
Paris, *consil. 36. n. 9.* Menoch *de recuperanda posses-
sione, n. 216.* Vrban. *tract. 2. dist. 1. cap. 1. reg. 8.* Vnde
illa clausula, quæ sequitur, *e dos casos que no sejan
reseruados*, refertur ad omnes casus, & censuras re-
seruatas Episcopo, inclusos in illa prima generali
concessione, est namque illa clausula repetitiua si-
milium, vt probat textus, *in l. quidam relegatus*, &
nos *infra*. fusius dicemus.

Quod autem colligatur etiam hæc intentio ex
verbis sequentibus probatur. Siquidem statim *infrà*
dicit, item *declaron sua Sanctidade que absolusões
que por vigor das presentes letras se fiserem, depois
de satisfeita a parte da excommunicaon, ede autras
censuras Ecclesiasticas*, ab homine latis, & feren-
dis. &c. ergo intentio Pontificis fuit concedere in
verbis antecedentibus facultatem ad absoluendum
ab excommunicationibus. non solum sibi reserua-
tis, sed etiam aliis prælatis inferionbus; siquidem
illa verba, censuris Ecclesiasticis ab homine latis,
& ferendis, hæc omnia includunt, vt ex se patet;
nec fuit necessaria maior explicatio, nam verba,
quæ aliquod præsupponunt circa illud non dispo-
nunt: *l. ex facto in 1. ff. de hered. instituend. l. neque
enim §. si seruum ff. de militum testam.*

Ad id vero quod ait argumentum ex Trullenc:
Respondeo, Trullencum bene locutum fuisse, si- 39
quidem in bulla concessa Castellæ, ex antecedenti-
bus, & consequentibus non poterat certo colligi
intentio Pontificis, si prædicta verba non pone-
rentur; siquidem in illa bulla solum hæc verba
ponuntur, *Et ab eo, quorumcumque peccatorum,
& censurarum, etiam sedi Apostolicæ, & Bulla Cœ-*

na reseraatorum, semel in vita, & semel in articulo mortis, altorum vero sedi Apostolica non reseruatorum, & reseruatorum, toties quoties. Et quibus verbis, si auferantur illa verba, & censurarum, non remanet aliqua coniectura certa ad colligendam Pontificis intentionem; siquidem in cæteris bullæ clausulis, nec verbum quidem est vnde hoc clare posset inferri, quod non accidit in nostra bulla, vt manet explicatum.

E quibus omnibus constat, hanc sententiam esse vt veram practicandam, & consulendam; si- 40 quidem rationes contrariæ sententiæ nullius sunt roboris, vt ex earum solutione constat. Tum quia ab omnibus est destitura authoribus; Nam Bordonus, qui magis videtur fauere huic sententiæ, non loquitur quando censuræ sunt distinctæ à casibus, alias sibi esset contrarius, cum ibi contrarium dicat, sed loquitur quando censuræ sunt casibus annexæ, vt ipse statim explicat, *resol.39.n.59.* vbi ita dicit, concessis omnibus casibus, inter quos recensentur aliquæ censuræ, intelliguntur etiam concessæ censuræ in illis incertæ, quia veniunt sub nomine casuum reseruatorum, quod nos etiam concedimus.

At vero Villalobos, & Portel; quos aliqui dicunt inclinare in hanc partem, nunquam tale quid illis venit in mentem in citatis locis. Nam Villalobos tantum ibi loquitur de casibus papalibus. Et in eodem sensu loquitur Portel; Ambo enim se referunt ad sententiam Nauarri; & Suarij, & in tali sensu loquuntur, vt ipsi fatentur ibi; Nauarrus autem, & Suarez, sequuntur nostram sententiam in sensu à nobis explicato, & licet Suarez ibi aliquantulum corruptius videatur, quatenus proponit illud primum argumentum contra sententiam Nauarri, & non illi respondet, aperte tamen est pro nostra sententia, contrariam non approbat, sed tantum illius rationem ostendit, quod non sufficit, vt dicatur esse pro hac sententia, cum contrariam ibi apertè sustineat, vt consideranti patebit.

RESPONSIO AVTHORIS SECVNDO QVÆSITO.

An licentia Episcopi ad absoluendum ab omnibus casibus sibi reseruatis extendatur ad omnes casus Papales, etiam intra Bullam Cœnæ, excepta hæresi.

HVic difficultati breuiter respondi. Haben-
41 tem facultatem ab Episcopo ad absoluendum ab omnibus casibus sibi reseruatis toties quoties, posse absoluere toties quoties ab omnibus casibus Papalibus occultis, etiam intra bullam cœnæ, excepta hæresi. Hanc sententiam à fortiori debent tenere Diana, *3.p.tract.2. resol. 13. in fine*, Thomas Sanchez, *in Decalogum, lib 4 cap.54. n.27.* Marcellus, *d.1.cap.2 def. 11. n. 540.* Coufers, quem refert Diana, *6.p.tract 6. resol. 54.* Trullenc. *in bullam lib.1. cap.2.§.7. dub.3.* & *dub. 6. eiusdem capitis*, Leander à Martia, quem refert Diana, *9. p.tract.8. resol.50.* Auersa, quem refert Diana, *8. p. tract 7. resol.7.* Mendo, quem refert, & sequitur Ausonius, *verba bullæ cruciatæ. n.31.*

Ratio est, quia licet isti Authores loquantur de
42 facultate bullæ cruciatæ ad absoluendum toties quoties à casibus reseruatis Episcopo, idem consequenter dicendum est de facultate, quam dat Episcopus ad eosdem casus; siquidem non est maior ratio ad restringendum hanc facultatem, quam 43
confert Episcopus, quam illam, quam Pontifex concedit; siquidem si Papa est ordinarius respectu istorum casuum, & potest eos delegare generaliter, vel specialiter, etiam Episcopus est ordinarius respectu horum casuum, & potest eos delegare generali, vel speciali delegatione cui voluerit, more cuiusli bet ordinariæ potestatis, vt multis relatis ait Sanchez, *de matrim. lib...d.40.n.17.* & *in Decalog. cap.15.lib.2. n. 23.* Palaus, *tom. 1. tract.4.d 4 p.3.§.1.n.10.* Trullenc. *vbi suprà, n. 4.* Ausonius, *verbo absoluere, n. 6.* non enim hi casus competunt Episcopo ex aliqua delegatione speciali, vt aliqui volunt, sed iure ordinario, vt ibi latè probant prædicti Authores; Et si priuilegium bullæ latè interpretandum est, ita vt comprehendat omnes casus, quomodocumque adaptabiles casibus in potestate expressis, & sublata verborum significatione vt multis relatis docet Trul- 44
lenc. *in bullam in proœmio, dub. 4. n. 4.* etiam potestas quam concedit Episcopus ad absoluendum ab omnibus casibus sibi reseruatis, eodem modo late est interpretãda, vt cum communi sententia docet Palaus, *tom.1.tract. 3.d.4.p.11.n.2.* ergo si Doctores dicunt, quod concedente Papa licentiam per bullam ad absoluendum toties quoties à casibus reseruatis Episcopis, concedit etiam ad omnes Papales occultos, excepta hæresi, idem dicendum est de facultate, quam concedit Episcopus ad absoluendum ab omnibus casibus sibi reseruatis, vt ex se patet, & non obscure indicauit Bordonus, *resol.39.n.10.* vt statim dicemus, & clarius dicit Mazuchellus, *suprà.*

Ratio fundamentalis huius sententiæ est, quia 45
casus papales, etiam bullæ cœnæ, quando sunt occulti, excepta hæresi, non censentur Papales, sed Episcopales, à quibus possunt Episcopi absoluere iure ordinario, tam antiquo, quam nouo concesso sibi in Tridentino, *sess. 24. cap.6.* non obstante reuocatione facta in bulla cœnæ, vt cum multis docet Coninchius, *de Sacramentis, d. 14. dub. 16. n. 243.* ergo concedendo Episcopus facultatem ad absoluendum ab omnibus casibus Episcopalibus, concedit etiam licentiam ad absoluendum à dictis casibus; Nam potestas concessa ad absoluendum late est interpretanda, vt *suprà* diximus, & vbi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus, 46
l. de pretio, de public. in rem l. non distinguemus. Et si Episcopus aliud voluisset illud expressisset, cum facile posset iuxta, *l. vnicam. §. sin autem ad deficientes, C. de caduc. tol.*

Confirmatur primo, quia confessores per bul- 47
lam cruciatæ possunt absoluere toties quoties à casibus occultis Papæ reseruatis, etiã intra bullam cœnæ, excepta hæresi, vt tenent prædicti Doctores, non alia ratione, nisi quia habent facultatem absoluendi toties quoties à casibus Episcopo reseruatis, vt docent prędicti doctores, quos *suprà* citauimus; ergo idem dicendum est de illo, qui habet facultatem absoluendi ab omnibus casibus Episcopo reseruatis, etiam si hanc facultatem non habeat per bullam cruciatæ concessam, sed concessam ab Episcopo. Patet consequentia, nam quod hæc facultas proueniat à Papa, vel ab Episcopo, per accidẽs est, cum tam Papa, quam Episcopus sint ordinarij respectu istorum casuum, & vtriusque potestas sit late interpretanda, vt *suprà* diximus.

Confirma

Confirmatur 2. quia etiamsi verum sit, quod cõ-
48 cedente Episcopo licentiam ad absoluendum à casibus sibi reseruatis, non sit hæc facultas extendenda ad casus Papales occultos, vt *infrà* dicemus; contrarium tamen dicendum est, quando Episcopus concedit licentiam ad absoluendum ab omnibus casibus sibi reseruatis. siquidem illa dictio *omnibus*, non solum comprehendit casus, quos Epis-
49 copus sibi reseruauit, sed qui altiori reseruatione sunt illi à Papa reseruati. Nam illa dictio, *omnibus*, est vniuersalis, & nihil excludit, sed omnes casus comprehendit, quamuis alios aliqui non essent comprehendendi, propter diuersitatem rationis, & maiorem requirerent expressionem, *argum ex l. si cui ff. de leg. 3.* vbi dicitur, quod si lana indefinitè legetur, non venit lana tincta sub legato, bene tamen, si legetur omnis lana, *l. pediculis § labeo, ff. de auro, & argẽto leg.* & notauit Bord, *resol. 39. n 10. & 59.* & innumeris relatis Barb. *de dictionib. dictione 207. n. 5.* ergo eodẽ modo, etiamsi nomine casus indefinitè prolati non veniant isti casus propter maiorem illorũ reseruationem, bene tamen quãdo Episcopus omnes casus sibi reseruatos concedit.

Nec obstat si dicas, hanc facultatem, quam con-
50 cedit Episcopus esse contrariam iuri communi, siquidem iure communi vnusquisque debet absolui à suo proprio prælato, ergo interpretenda est strictè. Respondetur namque cum Palao. *to. 1. tract. 4. d. 4. p. 11. n. 2.* hanc facultatẽ, quam concedit Ordinarius ad absoluendũ à casibus sibi reseruatis nulli iuri esse contrariam siquidem nullum ius datur, quod prohibeat iudici ordinario posse delegare facultatem ordinariam quam habet, imo potius iuri est maxime conformis hæc delegatio, quia sic occurrentibus necessitatibus facilius subuenitur.

51 Nec obstat si secundò dicas cum Bordono *resol. 39. n. 59.* huiusmodi casus Papales esse censuras, in concessione autem casuum Episcopo reseruatorum non veniunt censuræ reseruatæ, vt *suprà* diximus, Non obstat inquam. Respondeo namque cum eodem Bordono, *resol. 39. n. 59.* huiusmodi censuras non esse separatas à casibus, sed esse annexas simul cum casibus, quare concessis omnibus casibus Episcopalibus, conceduntur etiam censuræ illis annexæ, etiamsi de censuris non fiat mentio, nam, vt *suprà* diximus, tunc nomine casus Episcopo reseruati non veniunt censuræ, quando tales censuræ non sunt annexæ, & simul reseruatæ cum casibus, quod tamen non datur in præsenti, nam casus Papales omnes sunt simul reseruati cum censura, vt *suprà* diximus, & vt tales Episcopo reseruantur.

Nec obstat si 3 dicas cum Vrbano ab Ascensio-
52 ne, *tract. 2. cap. 3. reg. 9.* Huiusmodi casus esse speciali concessione, & priuilegio Episcopo reseruatos, propter industriam personæ; ergo licet Episcopus concedat omnes casus in genere, adhuc non censetur concedere huiusmodi casus. Patet consequentia, nam in generali concessione non veniunt specialia, quæ non esset Episcopus verosimiliter concessurus, *cap. cum in generali de offic. vicarij, in 6. c. 2. de pœnit. & remiss. in 6.* respondeo namque cum Sanch. Trullenc, & aliis *suprà* relatis, hos casus Papales, quando sunt occulti non esse Papales, sed Episcopales, & competunt Episcopo, non ex aliqua delegatione, vt cum aliis vult Vrban *suprà* sed iure ordinario, tanquã perpetuo annexi dignitati Episcopali, nec exigitur industria personæ; alias non posset Episcopus illos delegare quod est omnino falsũ, vt optime notauit Trul *sup. n. 4.* ergo si non excepit illos, censetur omnes illos concedere.

Aduertendum tamen est hanc doctrinam procedere quando Episcopus concedit facultatem ad omnes casus sibi reseruatos, nam si solum concedat casus sibi reseruatos, aliter dicendum est, nam tunc hæc facultas non extenditur ad casus Papales occultos qui de iure sunt Episcopo reseruati. Ita expresse Bordon. *resol. 39. n. 59.* Vrban. *tr. 2. c. 3. reg. 9.* Nam cum isti casus sint Episcopo reseruati altiore reseruatione, requiritur maior expressio, nam in generali concessione non veniunt specialia, quæ non esset Episcopus verosimiliter concessurus, *cap. cum in generali de officio vicarij, in 6. & cap. 2. de pœnit. & remiss. in 6.*

Non obstat si dicas, quod in bulla cruciatæ non 53
ponitur illa dictio, omnes, sed solum dicitur, *è dos casos, que son reseruados à see Apostolica absolua todas las veçes que for necessario*; Et tamen omnes DD. citati dicunt, quod in tali concessione cõprehenduntur omnes casus Papales, quando sunt occulti, excepta hæresi; ergo etiamsi Episcopus solum indefinitè concedat casus sibi reseruatos, talis facultas extẽdenda est ad omnes casus Papales occultos, excepta hæresi. Non obstat inquam. Respondetur namque, quod in bulla Cruciatæ etiamsi in illo loco non ponatur expresse illa dictio, *omnes* poni tamen in cõcessione generali antecedenti, vbi dicitur, *e de todos os mais peccados, è delictos, &c.* quod sufficit, vt in sequenti concessione omnes casus cẽseantur inclusi; siquidem illa clausula, *e dos casos*, similitudinem denotat, & est repetitiua similium, vt probat textus, *in l. quidam relegatus*, & ibi Bart. & alij innumeri, quos refert, & sequitur Barb. *de dictionibus, dictione 17. n. 1.* quod non datur in nostro casu, vt ex se patet. Et idem dicendum est, quando Episcopus concedit hanc facultatem in hac forma, concedo tibi casus meos reseruatos, vel casus reseruatos in constitutionibus huius Episcopati, nam hæc etiam facultas non debet extendi ad casus Papales occultos, est namque facultas limitata ad speciales casus. Ita Graffius, quem refert & sequitur Bordonus, *resol. 39. n. 59.*

RESPONSIO AVTHORIS TERTIO QVÆSITO.

Quid dicendum sit de hæresi occulta?

Circa hæresim occultam, certum est non inclu- 54
di in hac facultate quam Episcopus concedit ad omnes suos casus reseruatos, quidquid sit, an Episcopus possit, vel non possit facultatem, quam habet à Trid. *sess. 24. c. 6.* vt aliqui volunt ad absoluendum ab hæresi occulta delegare, in hoc conueniunt vniuersi DD. & constat ex Trid. *sess. 24 c. 16.*
vbi solum conceditur hæc facultas Espiscopis, & 55
non eorum vicariis. Tum quia in nullo priuilegio censetur data potestas absoluendi ab hæresi, nisi de
illa fiat expressa mentio vt cum aliis notat Diana, 56
6. p. tr 6 resol. 54 in fine. Tum quia hæc facultas, quã Episcopi habebant ex Trident. ad absoluendum ab hæresi occulta, iam ab eis ablata est per reuocationem factam in bulla cœnæ, vt melior docet sen-
tentia, quam cum Fabro, Hurt. docet Diana. *p. 7. tr.* 57
2 resol. 23. Trullenc *in Decalog. to. 5. lib. 1. c. 3. dub. 4. n. 11.* cõtra Gran. *in. 22. contr. 1. tr. 15. d. 24 sect. 2. n 8.*
Rodr. *t. 1. q. 20. a. 11.* quos refert Dia *p. 4. tr 4 res. 139.* 58
Aduerte tamen, quemlibet confessorem, licet non habeat facultatem ad absoluendum à

casibus Episcopo reseruatis, posse absoluere ab heresi, tantum externa, & materiali. Nam cum reseruatio sit odiosa, vt docent communiter DD. apud Bordonum *resol.* 37.*n*.3. strictè est interpretanda, & non debet proprium casum excedere, *reg.* 49.*in* 6. Et cum multis docet Bordonus, *resol.* 38 *n.* 100. Vnde cum talis Hæreticus externus non sit propriè hæreticus, neque excommunicatus, vt docent multi DD. quos refert, & sequitur Trullenc. *in cruciatam, lib.* 1.§.7.*cap*.1.*dub*.7.*n*.4. non debet reseruatio extendi ad illum.

Quod si hic hæreticus materialis tantum, &
59 externus fuerit idololatra; licet incurrat excommunicationem latam à Ioanne XXII. in extrauaganti quæ incipit, *super illius specula*, poterit etiam à quolibet Sacerdote approbato absolui; nam talis excommunicatio non est reseruata. Ita aliis relatis Trullenc. *suprà*. Non poterit tamen in Archiepiscopatu Bracharensi absoluere ab hæresi, etiam pure mentali, sine facultate absoluendi à casibus Episcopo reseruatis, quia hæresis mentalis est reseruata in illo Archiepiscopatu, vt refert Suarez Lusitanus, *de casibus reseruatis folio mihi* 110.*num*.5.

60 Sed quæres, an in casu, quo pœnitens non potest recurrere ad Papam, vel inquisitores per se ipsum pro absolutione hæresis occultæ, propter impotentiam, an in isto casu possit absolui à Parocho, vel ab alio confessore ordinario ab hære-
61 si occulta, etiamsi tales non habeant facultatem absoluendi à casibus Episcopo reseruatis? Respondeo posse. Et idem dicendum est de aliis casibus bullæ cœnæ, si tamen detur aliquod ex his impedimentis. Primum periculum mortis in itinere, *cap. si quis suadente*, & aliis *de sententia excommunicationis*. Secundum infirmitas longa, etiam nõ periculosa. *cap. quod de his de sent. excom.* Tertium Paupertas, nisi mendicare soleat *cap. ea noscitur eodem titulo*. Quartum ætas, siue senilis, *ex dicto cap. ea noscitur*, siue impubertatis, *cap.*
62 *quamuis eodem titulo*. Quintum sexus fœmineus *cap. mulieres eodem titulo*. Sextum subiectio filijfamilias, & serui ad patrem, & dominum, quando sine illorum præiudicio ad Papam, vel inquisitores adire non possunt, *cap. relatum eodem titulo.*

Septimum cura animarum, vel temporale do-
63 minium, quando subiectorum detrimentum timetur, *cap. ne pro dilectione de pœnit. & remis.* Octauum debilitas in viris delicatis, qui labores itineris sustinere non possunt *cap.* quamuis vel etiam debilitas in membris, vel vti in cæco, & claudo *cap. ea noscitur*, vel aliud simile impedimentum arbitrio prudentis, quæ omnia vera sunt, & si pœnitens possit recurrere ad Papam, vel ad inquisitores per chartam, vel nuntium. si tamen per se ipsos personaliter non possint recurrere. Ita Abbas, Ancarranus, Angelus, Syluest. Tabiena, Nauar. Couar. Henriquez, Vgolinus, Sairus, quos refert Sanchez, *in Decalogum cap.* 14 *n.* 36. Palaus, *tom.*1. *tract* 4 *d*.4 *p*.13. §5. *n.* 5. Hurtado, *de excommunicatione*, *d*.15.*dif*. 3. *n.* 10. Diana, 4.*p. tract.* 4. *resolut.* 58. & *part*.7. *tract*.10.*resol*.23 Ausonius, *verbo absoluere à censuris*, *n*.55.

64 Aduerte tamen, sic absolutum semper illi remanere obligationem comparendi coram Pontifice, vel eius delegatis, si quomodo potest, sed de his vide latius, Palaum, *loco citato*.

CONSVLTVM XVI.

De irregularitate ex homicidio.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Homicidium simpliciter voluntarium illud dicitur, quod fit ex intentione occidendi.*
3 *Homicidium vt sit simpliciter voluntarium debet fieri per insidias, & de industria.*
4 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*
5 *Episcopus potest dispensare in irregularitate ex homicidio casuali publico non deductum ad forum contentiosum.*
6 *Episcopus potest dispensare in irregularitate ex homicidio voluntario deducto ad forum contentiosum finito iudicio, & reo iam punito.*
7 *Homicidium quod non est deductum ad forum contentiosum dicitur occultum in hac materia.*
8 *In irregularitate ex homicidio casuali publico deducto ad forum contentiosum, si adhuc lis pendet non potest Episcopus dispensare.*
9 *Quid, si iudicium iam sit finitum, & reus absoluitur falsis, vel veris probationibus.*
10 *Quid si reus fuit punitus.*
11 *Ponitur argumentum in contrarium.*
12 *Si reus à crimine homicidij se purgauit, & si fuisset falsis testibus crimen manet inter terminos occulti.*
13 *In irregularitate ex tali homicidio orta potest Episcopus dispensare.*
14 *Verba accipienda sunt cum effectu.*
15 *Infamia iuris non incurritur, nisi post sententiam iudicis.*
16 *Infamia facti incurritur, quando delictum est publicum, & famosum.*
17 *Dimittente parte, vel Rege delictum maneat ac si non fuisset deductum ad forum contentiosum.*
18 *Vt delictum dicatur occultum, sufficit quod delator per annum taceat, licet iudicium non absoluatur.*
19 *Episcopus, potest dispensare in irregularitate ex homicidio casuali publico.*
20 *Episcopus potest dispensare in irregularitate ex homicidio casuali deducto ad forum contentiosum, si iudicium est finitum, & reus punitus.*
21 *Regulares possunt dispensare cum sæcularibus in omnibus irregularitatibus, in quibus potest Episcopus dispensare iure ordinario.*
22 *Hæc dispensatio data à regularibus, etiam est pro foro exteriori.*
23 *Vt dispensatio data à regularibus prosit pro foro externo, debet acceptari à Prælato.*
24 *Dum non fuerit acceptata, reus in foro externo debet se habere tanquam irregularis.*
25 *Propter homicidium casuale culpabile non incurritur irregularitas.*
26 *Quid si occisor dederit operam rei illicitæ quando aliquem hominem occiderit casualiter.*

CASVS.

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

1 QVIDAM adolescens insonnatus de quodam homine, qui in quadam hæreditate sua aucupabat, eo perrexit animo potius eum fugandi, quam offendendi; accedit autem, quod patet huius adolescentis de eadem aucupatione certior factus iratus ad eundem locum aduenit, & ita correptus, quodam fuste hominem percussit. Videns autem adolescens hominem habentem scopletum in manu, in eum se iniecit, & abstulit ab eo scopletum, ne patrem suum eum percutientem scopleto occideret, & volens illud per aëra exonerare, aduertens quod scopleto destitutus ipse, vel pater eius ab ipso homine percusso occidderentur, erat enim homo rixosus, & plura iam habebat facta homicidia, voluit eum ipso scopleto vulnerare, non tamen occidere, & explodens in eum scopletum, præter suam voluntatem, statim occidit. Viderunt hoc factum quatuor testes à longe, & casus deductus fuit ad forum contentiosum, & in eo probauit occisor per illos quatuor testes, illum non explosisse scopletum in occisum voluntariè, sed fortè, & præter suam intentionem; nam cum illud ab eo auferret illud posuit super humeros eo modo, quo solent venatores efferre, tota scilicet elenata; & cum in domum suam quietus, & pacificus perrexisset, magno vento correptus, & implicatus pallio, quadam illius fimbria tangente rotam scopleti illud repente exploserit, & hominem à tergo illius stantem repente, & inopinatè occidit; Qua probatione à iudice acceptata, & nulla alia in contrarium adducta, Rex perpetuum silentium iussit imponi in dicto casu, iudicans occisionem fuisse fortuitam, & sine vlla culpa.

Quæritur primò; An hoc homicidium fuerit simpliciter voluntarium, aut casuale? Secundo, an dato quod fuerit casuale, & publicum, possit in eo Episcopus dispensare, quoad irregularitatem? Tertio, an dato quod non possit in irregularitate ex eo contracta dispensare, an tale crimen per falsam illam probationem testium, quam dedit ille adolescens in iudicio, ob quam Rex iussit imponi silentium in dicto casu, maneat inter terminos occulti? Quarto, an dato quod non maneat inter terminos occulti possit Episcopus adhuc in hac irregularitate dispensare? Quinto, an in foro conscientiæ possint idem efficere regulares?

RESPONSIO AVTHORIS PRIMO QVÆSITO.

An hoc homicidium fuerit simpliciter voluntarium, vel casuale?

RESpondi hoc homicidium non fuisse simpliciter voluntarium, sed casuale. Ita Rodriguez, Suarez, Miranda, Cruz, Salzedo, Dias, Auila, quos refert, & sequitur Peirinis, *de priuilegiis ad Constitutionem 2. Iulij 2. n.104.* Barbosa, Vasquius, Turrianus, Hurtadus, Diana, *4.p. tract.2. resol.72.& p.2.tract.15.resol.19.*

2 Ratio est, quia illud solum dicitur homicidium simpliciter voluntarium iuxta Tridentinum, *sess.14. de reformatione, cap.7.* quod factum fuit intentione occidendi, vt cum Turriano probat Diana *suprà*; sed sic est, quod hoc homicidium factum fuit sine tali intentione, siquidem reus solum habuit intentionem vulnerandi, non lethaliter; ergo tale homicidium non fuit simpliciter voluntarium, sed casuale.

Confirmatur, quia solum illud homicidium dicitur simpliciter voluntarium in Tridentino, quod fit per insidias, & de industria, vt latissimè probat cum doctoribus citatis Peirinis *suprà*, sed sic est, quod hoc homicidium factum fuit in rixa repente exorta; ergo tale homicidium non fuit simpliciter voluntarium, sed casuale. 3

Nec obstat quòd Tridentinum, *sess. 14. de reformatione, cap.7.* excipiat homicidium ex proposito factum, ibi enim ait, si vero homicidium non ex proposito; ergo non solum vult prohibere, quod Episcopus possit dispensare in homicidio proditorio, sed etiam in homicidio facto ex proposito in rixa repente exorta. Non obstat inquam, quia hoc homicidium non fuit factum ex intentione occidendi, vt supra diximus, & dato casu, quod ita fuisset factum, adhuc Tridentinum nobis non est contrarium; siquidem Tridentinum intelligitur secundum sensum continuatiuum ad verba antecedentia, per insidias, ergo quando excipit homicidium ex proposito factum intelligitur, per insidias, vt latè probat Peirinis *ibi.* 4

RESPONSIO AVTHORIS SECVNDO QVÆSITO.

An in casu, quo fuisset casuale, si esset publicum, posset Episcopus in irregularitate ex illo exorta dispensare?

RESpondi, quod vel fuit publicum deductum ad forum contentiosum, vel solum fuit publicum; sed non deductum ad forum contentiosum; si fuit deductum ad forum contentiosum, *infrà* dicam in quo casu possit Episcopus in hac irregularitate dispensare. Si tamen solum fuit publicum, non tamen deductum ad forum contentiosum, Respondeo, quod in tali casu probabile est posse Episcopum in tali irregularitate dispensare. Ita Marchinus, quem refert, & sequitur Diana, *7.p. tract. 5.resol.31.* Ausonius *verbo Episcopi iurisdictio in irregularitate, n.29.* contra Garciam, *de beneficiis. p.7. cap.11. n.27.* 5

Ratio est, quia Episcopus poterat dispensare, in tali irregularitate ante Tridentinum, per *cap. continebatur*, & *cap. ad audientiam de homicid.* Sed Tridentinum quoad hoc nihil innouauit; ergo adhuc potest Episcopus in illa irregularitate dispensare. Et hanc sententiam debent tenere Sanchez, Auila, Reginaldus, quos refert Bonacina, *tom. 1. de censuris, d.7.q.5.p.1.n.6.* Henriquez, Diana, quos refert, & sequitur Ausonius, *verbo Episcopi iurisdictio, quoad irregularitates, n.14.* quatenus dicunt, quod Episcopi possunt dispensare in irregularitate ex homicidio voluntario deducto ad forum contentiosum finito iudicio, & reo iam punito, non obstante quod crimen sit publicum, nulla alia ratione, nisi quia iam iudicium est finitum, & cessauit scandalum; atqui in hoc nostro casu res non est deducta ad forum conten- 6

tiosum,

tiosum, & cessauit scandalum per partium compositionem, & per silentium perpetuum, quod Rex in eo jussit imponi, vt suppono: ergo juxta mentem horum Doctorum optimè potest Episcopus in tali irregularitate dispensare, non obstante, quod homicidium fuerit publicum, quod
7 à fortiori etiam debet tenere F. Ioannes à S. Thoma, quem refert Diana, *p. 11. tract. 8. resol. vltima*, quatenus ait, quod homicidium, quod non est deductum ad forum contentiosum dici occultum in hac materia, licet aliunde maximè notorium sit, prout testatur Ausonius, *suprà, n. 23.*

Verum si crimen fuit publicum & deductum
8 ad forum contentiosum, respondeo, quod vel adhuc lis pendet, vel reus absolutus fuit à judice, vel condemnatus per sententiam diffinitiuam, vel ad instantiam. Si adhuc lis pendet, certum est non posse Episcopum in tali irregularitate dispensare. Ita Suarez, Sanchez, Toletus, Filliucius, & alij quos refert, & sequitur Bonacina, *de censuris d. 7. q. 5. p. 1. n. 3.* & alij communiter apud Lezanam, *tom. 4. verbo litera Apostolica, n. 28.* & colligitur ex Tridentino, vbi hic casus expresse excipitur.

Difficultas igitur est, an Episcopus possit in hac irregularitate dispensare, quando iudicium iam est finitum? Cui difficultati respondeo, quod vel iudicium iam finitum fuit, quia reus fuit absolutus à iudice veris, vel falsis probationibus, vel quia fuit punitus. Si fuit absolutus, aut fuisset quia purgauit suum delictum testibus veris, aut falsis; respondeo in tali casu posse Episcopum dispensare in hac irregularitate. Ita Henriquez, Rodri-
9 guez, Sairus, Molina, Sanchez, Auila, Suarez, Saa, Filliucius, quos refert, & sequitur Bonacina, *de censuris, d. 7. q. 5. p. 1. n. 5.* Portel quem refert, & sequitur Lezana, *tom. 4. verbo litera Apostolica, n. 28.* Viuald. Garcia, Barbosa, Fagundes, quos refert, & sequitur idem Lezana, *tom. 4. verbo occultum, n. 11.* Si vero finitum fuit iudicium, quia reus fuit
10 punitus, aut fuisset per sententiam definitiuam, aut ad instantiam. Dico, quod quamuis plures Doctores existiment in hoc casu non posse Episcopum dispensare in irregularitate, adhuc tamen probabilius esse posse. Ita Sanchez, *in summa, lib. 2. cap. 11. n. 21.* Auila, Henriquez, Reginaldus, quos refert Bonacina, *d. 7. de censuris, q. 5. p.... n. 6.* Diana, quem refert, & sequitur Ausonius, *verbo Episcopi iurisdictio, quoad irregularitates, n. 24.*

Ratio est, quia eo ipso quod iudicium iam est finitum, iam satisfactum est Tridentino, quod solum reseruauit hanc irregularitatem, quando delictum fuisset deductum ad forum contentiosum, ne tribunal fori contentiosum turbaretur; sed finito iam iudicio non potest tribunal exterius turbari; ergo optimè potest Episcopus in hac irregularitate dispensare.

Nec obstat quod crimen per delationem ad
11 forum contentiosum, & extrinsecum maneat publicum. Nam cum causa reseruandi hoc delictum fuisset propter scandalum, vt optimè ait Sanchez, finito judicio, tollitur scandalum. Ita cum aliis Sanchez *suprà*. Tum quia, vt *suprà* diximus, sublato scandalo, Episcopus potest dispensare in irregularitate ex homicidio casuali publico, *per cap. continebatur*, & *cap. ad audientiam de homicidio*; ergo, &c.

RESPONSIO AVTHORIS TERTIO QVÆSITO.

An dato quod Episcopus non posset in irregularitate ex hoc homicidio contracta dispensare, in tale crimen per falsam illam tertiam probationem, quam dedit ille adolescens in iudicio, ob quam Rex iussit imponi silentium in dicto casu maneat crimen inter terminos occulti?

Respondi affirmatiuè. Ratio est, quia eo ipso quod crimen fuit deductum ad forum contentiosū & reus ab illo se purgavit per testes, etiamsi 12
essent falsi; si judex eum à crimine absoluit, crimen manet inter terminos occulti, & Episcopus potest in irregularitate ex eo exorta dispensare, vt supra diximus cum Rodriguez, Henriquez, Sairo, Molina, Sanchez, Auila, Suarez, & aliis; sed sic est, quod in hoc casu reus se purgauit à delicto testibus falsis, Rex imposuit perpetuum silentium in hoc casu, pars illi veniam concessit; ergo tale crimen manet inter terminos occulti. Probatur consequen- 13
tia, quia ideo hoc delictum manet inter terminos occulti, quando reus absolutus fuit per falsos testes, quia cessauit motiuum illud deducendi ad forum contentiosum, quod fuit supplicium, quod reo infligendum sperabatur, & mansit tale crimen, ac si non fuisset deductum ad forum contentiosum, vt cum prædictis Doctoribus laté probat Bonac. *d. 7. de censuris, q. 5. p. 1. n. 6.* Sed sic est quod idem accidit iubente Rege imponi perpetuum silentium in hoc casu, & dimittente parte reo crimen: ergo etiam in hoc casu manet inter terminos occulti.

Confirmatur primo, quia verba accipienda sunt cum effectu *cap. relatum de clerico non residente*, 14
sed hæc delatio ad forum contentiosum non habuit aliquem effectum, siquidem Rex iussit imponi silentium in tali casu; ergo tale crimen mansit inter terminos occulti, Vide Bonacinam *suprà*. Confirmatur 2. quia iubente Regi imponi silentium in hoc casu, Reus non incurrit aliquam infamiam, vt casus postulabat; ergo tale crimen mansit inter terminos occulti. Consequentia est Bonacinæ, *de censuris d. 7. q. 5. p. 1, n. 5.* Antecedens probatur, quia si reus incurreret infamiam, vel esset infamia iuris, vel infamia facti, non incurrit infamiam iuris, nam hæc non incurritur, nisi post sententiam declaratoriam iudicis, vt docent Azor, Sanchez, Farinacius, Peirinis, & alij quos refert, & sequitur Bordonus, *tom. 2. resol. 56 n. 4.* Non incur- 15
rit infamiam facti; nam hæc infamia tunc incurritur, quando delictum est publicum, & famosum; sed sic est quod hoc delictum non fuit publicum famosum; ergo non produxit infamiam facti. Confirmatur 3. Quia vt hoc delictum produceret infamiam facti, requirebatur quod pars saltem per duos testes ex visu probaret delictum, vt cum Barbosa, & aliis latè probat Bordonus, *resol. 56. n. 53.* Sed sic est quod nullus fuit testis, qui tale quid as- 16
sereret, imo potius dixerunt homicidium fuisse fortuitum, & omnino casuale, & inculpabile; ergo tale crimen mansit inter terminos occulti.

Tum quia dato, & non concesso, quod tale delictum fuisset per duos testes ex visu probatum, adhuc

adhuc dimittente parte crimen, & Rege iubente imponete silentium in tali casu, redactum est etiamen ad pristinum statum,ac si non esset deductum ad forum contentiosum; siquidem iudicium terminatum est, & res in pristinum statum redacta est,vt ex se patet, sed quando judex absoluit reum per sententiam definitiuam, vel ad instantiam, & reduxit rem ad pristinum statum; delictum manet inter terminos occulti, & nullam parit infamiam, etiamsi plures haberet testes conteistes delicti, vt cum Cotar. & aliis late probat Sanchez *de matrim.lib.*8. *d.*34. *n.*37. ergo idem dicendum
18 est in nostro casu.

Confirmatur tandem, quia vt cum aliis probat Diana,*in summa,verbo Episcopus,n.*34. Vt huiusmodi irregularitas dicatur occulta postquam deducta est ad forum contentiosum, sufficit quod accusator per annum taceat, licet aliàs judicium non absoluatur; Atqui in nostro casu accusator nec solum tacuit per annum; sed impositum est illi à Rege perpetuum silentium in hoc casu; ergo multo magis à fortiori iste casus manet inter terminos occulti; ergo Episcopus potest dispensare in illo. Ità cum aliis Diana, *suprà*.

RESPONSIO AVTHORIS QVARTO QVÆSITO.

An dato quod istud crimen non maneret inter terminos occulti, posset Episcopus adhuc in hac irregularitate dispensare?

19 Respondi affirmatiuè, Ratio est, quia hoc homicidium fuit casuale: vt *suprà* probauimus; sed Episcopus potest dispensare in irregularitate contracta ex homicidio casuali publico culpabili; vt docet Henriquez, quem refert & sequitur Diana,*p.*7.*tract.* 3. *resol.* 31. Marquinus, quem refert, & sequitur Ausonius,*verbo Episcopi iurisdictio in irregularitat. n.* 29. ergo optime potest Episcopus in hac irrigularitate dispensare.

20 Confirmatur; quia etsi hoc homicidium fuisset publicum, & iudicium iam vt finitum, & reus punitus, adhuc Episcopus potest iu hac irregularitate dispensare, vt docet Sanchez, *in summa lib.* 2. *cap.*11. *num.* 21. Auilà, Henriquez. Reginaldus, quos refert Bonacina, *d.* 7. *de censuris, q.*5.*p.*1. *n.*1. Diana, quem refert; & sequitur Ausonius, *verbo Episcopi iurisdictio in irregularitates, n.*24. Sed in hoc nostro casu,jam judicium est finitum, siquidem Rex iussit imponete in illo perpetuum silentium, & pars concessit reo veniam, ergo optime potest Episcopus in hac irregularitate dispensare. Confirmatur, quia si reus post judicium, & postquam est judicatus tanquam occisor, & irregularis,potest dispensari ab Episcopo, quia jam in judicio fuit punitus, multo melius dispensari poterit ab Episcopo ille, qui nec occisor, nec irregularis fuit judicatus, cum etiam jam de facto sit finitum judicium.

RESPONSIO AVTHORIS QVINTO QVÆSITO.

An in foro conscientiæ possint idem efficere Regulares?

Respondi, regulares posse dispensare in hac 21
irregularitate in omnibus illis casibus, in quibus diximus posse Episcopum jure ordinario dispensare. Ratio est quia regulares possunt dispensare eum sæcularibus ex priuilegio Sixti IV. *Bulla* 9. & Iulij II.*constitutione, quæ incipit dum ad sacrum Ordinem Minimorum*,in omnibus irregularitatibus,in quibus potest Episcopus iure ordinario, non solum communi, sed etiam speciali per *cap.licet* in Tridentino, vt docet Veiga, Rodriguez, Henriquez, quos refert, & sequitur Portel,*in responsionibus ad casus conscientia, to.*1 *casu* 3.*n.*1.Belasius, *verbo irregularitas, n.* 12. Lezana, *tom.*3. *verbo confessarius regularis, num.*10. Bauni,*tom.*2.*tract.*11.*q.*58. *dicto* 4. Vbi affirmat. hoc priuilegium esse in vsu. Vrbanus,*tract.*2.*dist.*1. *cap.*1.*reg.*13. Martia, *in quæstionibus regularibus, cap.*7. *reg.*98. *n.*8. Citans pro sua sententia Sanchez, Trullenc. & Dianam, quam sententiam referens Diana,9.*p.tract* 8. *resol.*40. non eam contradicit, imo videtur eam probare; sed sic est, quod Episcopus potest in hac irregularitate dispensare iure ordinario, quando est occulta per *cap.licet in Tridentino*, vt probatum manet ex Doctoribus citatis,& quando est publica per *cap. continebatur*. & *cap.ad audientiam de homicidio*, vt manet probatum:ergo optimè possunt Regulares in tali irregularitate dispensare,siue dicamus fuisse occultam, siue publicam.

Aduertendum tamen est, quod licet verum sit, 22
quod hæc dispensatio à regularibus impetrita sit etiam pro foro externo,vt docet Couarruuias, Henriquez, Cordoua, Soto, quos refert Auila, *de censuris* 2.*p.d.*2.*dub.*11. Nauarrus, & alij, quos refert, & sequitur Sairus,*de censuris, lib.*2. *cap.*20. *n.* 3. Lezana, *tom.*5.*in mari magno Minimorum*, §.40.*n.*11. Coriolanus, 1.*p sectione* 2.*art.*4.*n.*1. & alij, quos refert, & sequitur Trullenc. *in cruciatam.lib.*1.§.7.*c.*2. *dub.*10. *num.*1. Attamen vt habeat suum effectum, debet talis dispensatio accep- 23
tari à prælato, & dum non fuerit ab eo acceptata, debet reus haberi in foro externo tanquam 24
irregularis,aliter namque turbaretur tribunal prælatorum. Vide Trullenc. *suprà*, & Castrum Palaum, *tom.*4. *disputat. vnica, tract.* 23. *part.*18. *num.*11.

Vnde colligo, quod si dictus consulens voluerit accipere dispensationem in hoc casu à Regularibus, debet probare in foro externo, quod ipse non incurrerit irregularitatem aliquam. Nam 25
licet verum sit, quod hominem illum occiderit, homicidium tamen fuit omnino casuale, & inculpabile; & propter homicidium casuale, & inculpabile non incurritur irregularitas, vt sumitur *ex cap.lator,cap.ex literis* 1. & 2.*cap.significasti* 1. *cum exhibita de homicid.* & etiam ex declaratione Sacræ Congregationis apud Barbosam *in collectaneis Bullarum verbo homicidium*, & tener D. Thomas, Panormitanus, Toletus, Soto, Nauar. Corneio, & alij communiter, quos refert, & sequitur Lezana, *tom.*3. *verbo irregularitas, num.*78.

*Syntag.*14. Et probabile putat Azor, & Cartillius, provt refert Delbene, *suprà, n.* 12. & Molina contrariam opinionem tantam vocat commu-
9 niorem, *tom.* 1. *tract.* 2. *d.* 173 *num.* 13. Et ratio est, quia in legitimatione requiritur patris consensus,
10 vt docent omnes DD. sed clericus in laicum consentire non potest *cap. si diligenti de foro com-*
11 *petenti*: ergo confirmatur, quia filius clerici licet sit Laicus gaudet priuilegio patris, vt cum multis resoluit Delbene *tom.* 1. *cap.* 1. *dub.* 11. *sect.* 4. *& cap* 4. *dub.* 23.

Et addo quod dato, quod hæc legitimatio non
12 fuisset nulla, vt docet probabilior sententia. Adhuc existimo posse prædictum clericum efficere
13 opera pia, dotando alias filias, & consobrinas, & eas efficiendo religiosas, & facere eleemosynas, & alia opera pia, imo instituere capellam missarum, &c. Ita Nauarrus, *cap. non dicatis* 12. *q.* 1. *n.* 37. Barbosa, *n.* 42. *ad p.* 1. *l.* 1. *ff. solut. Matrimon.* Rebellus, *de iustitia* 2. *p. lib.* 6. *q.* 2. *n.* 3. quod
14 verum est, & si tales donationes fuissent excessiuæ, & quamuis legitima huius filiæ inde dimi-
15 nueretur. Et ratio est, quia bona patris non sunt bona filiorum, nisi in spe. Et legitima filiorum
16 debet regulari per bona, quæ pater possidet tempore mortis, & non per ea, quæ possedit tempore vitæ, in quo ditior fuit, vt cum multis notauit Valascus in Praxi partitionum, *cap.* 21. *n.* 21.

Imo addo quod si dictus pater fecisset dona-
17 tiones particulares, etiam extraneis, dummodo non fuissent inofficiosæ, hoc est, animo fraudandi hæredem, tales donationes essent validæ,
18 & prædicta filia eas non posset repetere, vt potest repetere donationes inofficiosas re, & consilio, vt optime probat cum multis Rebellus, 2. *p. lib.* 10, *q.* 11. *n.* 1. etiam si aliàs essent validæ, vt docet cum multis Lugo, *de iustitia, tom.* 2. *d.* 23. *n.* 47.

Et addo, quod esto quod talis legitimatio fuisset valida, adhuc prædictus clericus non tenebatur in foro conscientiæ dare legitimam prædicto
19 Monasterio. Siquidem hic interueuit error, & quamuis fuisset in qualitate, dedit causam contractui: Et error etiam in qualitate dans causam contractui vitiat illum, & quamuis contractus non sit nullus, potest deceptus rescindere contractum
20 propria authoritate, & non tenetur soluere, vt cum Sanchez, & aliis late probat Lugo, *de iustitia, tom.* 2. *d.* 22. *n.* 95. Quod autem hic interuenisset error patet, quia putabat pater monasterium non posse succedere in bonis suis: ergo.

CONSVLTVM XII.

De valore cuiusdam dispensationis.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Aliqui Doctores existimant dispensationem in vno gradu consanguinitatis, non explicato duplici vinculo eiusdem gradus esse nullam.*
3 *Alij tenent talem dispensationem esse validam.*
4 *Ex duplicitate eiusdem gradus consanguinitatis fit vnum tantum impedimentum.*
5 *Duplicatio eiusdem gradus est accidentalis respectu intentionis Ecclesiæ.*
6 *Ex pluribus actibus fornicariis eiusdem speciei cum eadem persona nascitur vna tantum affinitas.*
7 *Dispensatio non explicata duplicitate eiusdem gradus, & matrimonium secutum validum est.*
8 *Explicato tertio gradu consanguinitatis non est necesse explicare quartum.*
9 *Opinio quæ defendit valorem matrimonij, etiam si sit vnius tantum Doctoris classici, præferenda est opinio multorum.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

QVIDAM homo nupsit cum quadam sua con- 1
sanguinea in tertio, & quarto gradu cum dispensatione Pontificis, erat tamen quartus gradus duplicatus ex parte patris scilicet, & matris; & in narratiua ad consequendam dispensationem solum fuit explicatum, quod essent consanguinei in tertio, & quarto gradu, & non explicarunt, quod quartus gradus esset duplicatus, ex parte scilicet, & matre.

Quæritur, an tales contrahentes tenerentur explicare quartum gradum esse duplicatum? Et an ob hunc defectum matrimonium iam in facie Ecclesiæ celebratum fuerit nullum? & teneantur quærere aliam dispensationem, & iterum ratificare matrimonium?

REPONSIO AVTHORIS.

SAnchez, *lib.* 8. *de Matrimonio. disp.* 24. *num.* 5. 2
existimat talem dispensationem non explicato duplici vinculo eiusdem gradus fuisse subreptitiam, ac per consequens matrimonium fuisse nullum. Eandem sententiam tenet Fragoso, 1. *p. lib.* 3. *d.* 6. *n.* 15. Basilius, Coninchus, Gutierres, Hurtado, & alij quos refert, & sequitur Palaus, *tom.* 1. *d.* 4. *p. vltimo*, §. 3 *n.* 1.

Verum ego existimo talem dispensationem 3
non fuisse subreptitiam, non enim erat necessarium explicare secundum vinculum consanguinitatis; siquidem erat in eodem gradu, & eiusdem speciei cum illo, quod in narratiua continebatur. Ita docet Henriquez, Ledesma, Veiga, Rodrig. Texeda, quos refert, & sequitur Diana, 8. *p. tract.* 3. *resol.* 60.

Ratio est quia ex duplici illo gradu consangui-
nitatis duplicato fit vnum tantum impedimen- 4
tum; ergo solus vnus gradus explicandus est in
narratiua. Confirmatur, quia illa duplicatio vin-
culorum est materialis, & accidentalis respectu 5
intentionis Ecclesiæ. Tum quia ex pluribus acti-
bus fornicariis eiusdem speciei, & cum eadem per-
sona, non nascitur nisi vna affinitas, quæ solum 6
debet in narratiua explicari; ergo idem dicendum est de his vinculis. Alias rationes affert Diana supra, quæ ibi videri possunt.

Quibus suppositis dico, dispensationem in præ-
dicto casu non fuisse subreptitiam, nec matrimo- 7
nium nullum. Quia licet contrahentes essent consanguinei duplici illo vinculo in 4. gradu, & altero in tertio; explicatus fuit in narratiua tertius, & quartus gradus; & quamuis non exprimerentur quartum esse per duplicem lineam consanguinitatis, sufficiens fuit quod explicaretur esse per vnam. Tum quia cum explicatus fuit tertius gradus consanguinitatis, non erat necesse,

vt

quartus explicaretur r, siquidem quartus gradus continetur in tertio, vt latè cum multis probat Sanchez, *lib. 8. de matrim. d.24. n.17.*

8 Hæc opinio mihi videtur debere sequi in hoc casu, non obstante quod contraria probabilior sit.

9 Nam vt notaui cum Sanchez, Mascardo, Hostiensi, Abbate, Felino, Villalobos, Nauarro, & aliis Palaus, *tom.1.d.2.p.1.n.2.* Opinio, quæ defendit valorem matrimonij iam facti, etiam sit vnius tantum doctoris classici præferenda est opinione multorum; sed sic est quod opinio quæ asserit in hoc casu fuisse bonam. & validam dispensationem, est multorum, & grauium doctorum, & fauet valori matrimonij iam facti in facie Ecclesiæ; ergo sequi debet in praxi, non obstante contraria sententia.

CONSVLTVM XIII.

De valore alterius dispensationis.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*

2 *Si in narratiua pro dispensatione ponatur tantum pro causa, quod præcessisset copula inter contrahendos, si causa non præcessit, dispensatio est subreptitia.*

3 *Si in narratiua non solum fuit datum pro causa, copula habita inter contrahendos, sed etiam infamia, vel periculum illius, si hæc vera sunt, & si non præcesserit copula, dispensatio est valida.*

4 *Præcessio copulæ non potest esse causa principalis motiua dispensationis.*

5 *Causa principalis motiua est scandalum, & infamia, vel periculum illius, & quod fœmina maneret innupta.*

6 *Quando inter contrahendos interuenerunt aliquæ facilitates, ex quibus resultauit in vicinia nota, infamia, & scandalum, hoc sufficit ad verificandam dispensationem, & si non præcesserit copula, si id etiam in narratiua fuit Pontifici explicatum.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

1 PETRVS voluit accipere sibi in vxorem Mariam consanguineam suam in secundo gradu consanguinitatis, & vt facilius consequeretur dispensationem, posuit in narratiua habuisse copulam cum illa, & quòd si cum ea non nuberet, erat periculum notæ, scandali, & infamiæ, quia iam talis mulier erat in vicinia cum eo infamata.

Quæritur, an talis dispensatio fuerit valida, si Petrus non habuisset copulam cum prædicta Maria, si tamen illa maneret infamata. eo quod cum illa Petrus sæpe sæpius esset in domo sua comedendo, & bibendo cum illa, & alias habuerit facilitates cum ea, quæ solent haberi inter sponsos de futuro, vnde & ipsa, si cum eo non nuberet, maneret innupta, ob prædictas facilitates, absque tamen copula.

RESPONSIO AVTHORIS.

RESpondi, quod si in narratiua ad consequen- 2 dam facilius dispensationem datum tantum fuit pro causa, quod habita fuerit inter eos copula, cum tamen non ita fuerit, remanet dispensatio nulla, & subreptitia. Ita Portel, *in responsione casuum tom. 2. casu 49. n.4.* citans Bonacin. & alios, quos omnes citat, & sequitur Diana, *8.p.tract.4. resol.65.* Ratio est, quia cum solum fuit datum pro causa, quod præcesserit inter eos copula, & hoc verum non sit, remanet narratio tota falsa, & consequenter dispensatio subreptitia; siquidem in omnibus dispensationibus ponitur illa clausula, *si preces veritati nitantur*, sed hic nituntur falsitatis; ergo dispensatio est subreptitia, & nulla.

3 Aliter dicendum est, si in narratiua, non solum fuit datum pro causa, copula inter contrahendos habita, sed etiam infamia, vel periculum illius, & quod talis fœmina, si cum illo viro non nupserit, maneret innupta, eo quod apud vicinium sit cum illo diffamata; Nam si hæc vera sint, & si inter eos non præcesserit copula, dispensatio non est subreptitia, sed vera, & legitima. Ita Sanchez, *lib.8. de matrim. d.21 n.4* Bonacina, *de leg ibus d. 1.q.1.p.4.§ si vere,* Merola, *tom.2.d.4.cap.6. n.386.* Gaeta, *canone ad limina 30.q 1. § 4.q.134. & 385.* Amicus, *tom.5.d.6.sect.8 n.150.* Texeda. *tom.2. lib 4. tract.3.n.9.* Portel, *in responsione casuum. tom.2. casu 4 n 4.* Diana, *8.p.tract.4.resol.65.*

4 Ratio est, quia præcessio copulæ non potest esse causa motiua ad mouendum Pontificem ad dispensandum, imo copula solet facilitare dispensationem; ergo causa motiua principalis, quam habet Pontifex ad dispensandum est scandalum, & 5 infamia, & periculum illius, & quod mulier maneret innupta: ergo cum hæc causa subsistat, quæ est motiua finalis, sufficit ad valorem dispensationis, etiamsi inter eos non præcesserit copula. quia copula habita, tantum fuit causa impulsiua, & non motiua.

6 Ex quibus infertur responsio ad casum propositum. Nam cum in prædicto casu inter hos contrahendos præcesserint illæ facilitates, vt sponsus ingrederetur domum sponsæ, & cum ea comederet, &c. è quibus resultauit in vicinia nota, & scandalum, inde fit, quod licet inter eos non præcesserit copula, dispensationem fuisse validam; siquidem causa principalis motiua fuit vera; vnde parochus potest assistere huic matrimonio.

CONSVLTVM XIV.

De puella, quæ educationis causa erat in conuentu monialium, an possit extrahi, ipsa renuente, ante finitum tempus educationis.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*

2 *Filij in electione status sunt sui iuris.*

3 *Possunt qualemcumque statum religionis eligere, inuitis parentibus.*

4 *Puella quæ sunt in aliquo conuentu educationis causa si exeant ante finitum tempus concessum à Papa, etiam non reuersura, incurrunt in excommunicationem.*

5 *Filia qua est in conuentu educationis causa, etiam ad praceptum parentis non tenetur ab eo exire, si voluerit.*

6 *Antequam anni concessi à Pontifice ad educationem finiantur, non potest pater per vim extrahere filiam à conuentu monialium, in quo est educ. tionis causa.*

7 *Pater non potest impedire filia vt vtatur dispensatione Pontificis.*

8 *Pralatus non potest impedire subdito, vt vtatur dispensatione Pontificis ad recipiendum presbyteratum ante vigesimum quintum annum atatis.*

9 *Educatio in conuentu monialium est res virtuosa.*

10 *Pater non potest abstrahere filios à bonis spiritualibus.*

11 *Vna puella non potest extrahi à conuentu in quo est educationis causa ad alium conuentum, vt ibi etiam educetur, sine noua Pontificis licentia.*

12 *Pater non potest cogere filiam vt fiat religiosa in hoc vel illo conuentu, in quo illa non vult.*

13 *Papa non potest cogere vnum religiosum, vt transeat ad aliam religionem strictiorem.*

14 *Pater non potest cogere filiam vt sumat religionem strictiorem, quam illa vult.*

15 *Pater tenetur dotare filiam, qua vult effici religiosa in conuentu laxiori.*

16 *Dum non dotat tenetur alimenta prebere.*

17 *Pater de iure Lusitano non potest negare filiis alimenta, nisi in casibus, in quibus potest eos exharedare.*

18 *Pater denegans filia alimenta, vel dotem, vt eam cogat profiterè in conuentu, in quo illa non vult, incurrit excommunicationem.*

19 *Pater denegans alimenta filia, vt illa transeat ad strictiorem conuentum educationis causa, incurrit excommunicationem.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

1 IN quodam monialium conuentu erat quædam puella educationis causa de licentia summi Pontificis, & adhuc illi deerant quinque anni ad complendam licentiam Pontificis, voluit eius pater illam extrahere à dicto conuentu, & ponere, illam in altero strictioris obseruantiæ, vt ibi profiteretur, illa renitente, sed in primo conuentu volentè perseuerare, & ibi profiteri.

Quæritur. An filia ista in hoc casu teneatur patri suo obedire? & an pater per vim, vel censuras possit eam à tali conuentu extrahere, & in casu quod nolit exire teneatur illi alimenta præbere, & an filia possit patrem cogere, vt ei alimenta, & dotem ad professionem præbeat.

RESPONSIO AVTHORIS.

2 REspondi primo filiam in hoc casu non teneri obedire parentibus. Et est quia filij in
3 electione status sunt sui iuris, & possunt qualemcumque statum religionis eligere, inuitis parentibus, vt cum D. Thoma, Bonac. Saito, & aliis communiter docet Trullenc. *tom. 1. lib. 4. cap. 1. dub. 2. n. 12.* Fagundez, *in Decalogum lib. 4. in 4. preceptũ, cap. 4. n. 3* ergo pater non potest per vim extrahere filiam à dicto conuentu vbi vult esse religiosa, & multo minus potest pater eam cogere censuris, vt egrediatur vt in altero conuentu profiteatur.
Secundo respondi, quod puella ista tantum abest, quod teneatur in hoc patri suo obedire, quod 4
si exierit à prædicto conuentu intra tempus assignatum à Pontifice ad suam educationem incurret excommunicationem, etiamsi exeat animo non reuertendi. Ita cum Palao, Tamburinus, *de iure Abbatissarum, d. 1. q. 2. n. 14.* Licet contrarium teneat Pelizarius. *de clausura monalium tract. 10. cap. 1. n. 187.* ergo talis filia, etiamsi noluerit ibi 5
esse religiosa, non tenetur exire à prædicto conuentu; siquidem exeundo incidit in opinione Tamburini in excommunicationem, ad quod pater eam cogere non potest.
Confirmatur quia ista puella est in hoc con- 6
uentu de licentia Pontificis per certum annorum numerum; ergo antequam anni concessi finiantur
non potest pater per vim eam extrahere; siquidem 7
pater non potest impedire filiæ Pontificis dispen- 8
sationem, vt bene educetur; sicut prælatus regularis non potest impedire suo subdito, vt vtatur dispensatione Pontificis ad recipiendum presbyteratum ante vigesimum quintum annum, vel ad habitandum semper in vno conuentu, vt notauit Vidal, *titulo de censuris inquisitione 2. n. 17.*
Confirmatur 2. Quia educatio in monasterio 9
est res virtuosa: ergo si pater filiæ concessit licentiam ad hanc educationem in conuentu, non potest illam extrahere à tali conuentu contra suam 10
voluntatem. Patet consequentia; quia pater non potest abstrahere filios à bonis spiritualibus, quibus traduntur de eius licentia, vt notauit Trullenc. *tom. 1. lib. 4. cap. 1. dub. 3. n. 1.*
Nec obstat si dicas, patrem velle istam à præ- 11
dicto Monasterio extrahere ad alterum strictioris obseruantiæ, vt ibi melius educetur, & religiosa fiat. Nam ad hoc respondemr. Quod ad hanc educationem in altero conuentu requiritur noua licentia Papæ, vt notauit cum Rodriguez, & aliis 12
Tamburinus, *de iure Abbatum, d. 1. q. 2. n. 14.* Et dato quod detur talis licentia adhuc ista filia non tenetur in hoc casu patri obedire, quia vult esse religiosa in illo conuentu, & pater non potest cogere illam, vt hanc, vel illam religionem accipiat, vt supra diximus, & est certum inter Doctores.
Confirmatur quia Papa non potest cogere vnũ 13
religiosum, vt transeat ad aliam religionem strictiorem, vel quod faciat vitam strictiorem, quam professus est, vt cum Sanchez, & aliis late probat Pelizarius, *to. 1. tract. 1. cap. 5. n. 29. & 30.* Ergo nec pater poterit cogere filiam ad assumundum vitam 14
strictiorem, quam illa voluerit. Patet consequentia. quia sicut pater habet potestatem dominatiuam super filios, ita Papa super religiosos; ergo si nec Papa summum Ecclesiæ caput id efficere potest, quomodo id concedendum est patri respectu filiorum.
Tertio respondi, istum patrem teneri dotare 15
hanc filiam, si voluerit esse religiosa in tali conuentu. Ita cum aliis communiter Trullenc. *in Decalogum lib 4. cap. 1. dub. 3. n. 17.* Et interim tene- 16
tur ei alimenta præbere primo quia eadem bulla per quam concessum est dictæ puellæ viuere in dicto monasterio educationis causa præcipitur, vt ei alimenta à suo patre præbeantur. Secundo quia ad id tenetur pater iure naturali; siquidem pater tenetur iure naturali præbere filiis alimenta, præcipue quando ei non sunt inobedientes, vt late

probat

probat cum communi Trullenc. *suprà, num.6 & 7.* sed sic est quod hæc filia in hoc casu non fuit inobediens patri; ergo pater tenetur ei alimenta præbere.

17 Confirmatur, quia pater de iure Lusitano non potest negare filiis alimenta, nisi in casibus in quibus potest eos exhæredare, vt notavit cum communi Fagundes, *in Decalogum in 4. precept. lib.4.cap.3. n.1.* Sed sic esto quod pater non potest exhæredare filios, nisi in casibus qui continentur *in lib.4. ordinationes Lusitana, tit.88.* in quibus iste non includitur; ergo pater tenetur in hoc casu
18 alimenta præbere filiæ, & ad id per iustitiam potest obligari. Confirmatur 2. Quia iste pater negando filiæ alimenta, eo fine, vt cogatur recipere habitum alterius religionis, vbi nolit esse religiosa, incurrit excommunicationem, vt cum multis notauit Bordonus, *tom.2.resol.54. n.145.* Peirinis, *de subdito q 1. cap.29.* ergo pater non potest cogere filiam, vt transeat ad strictiorem conuentum, ei alimenta denegando, & si hoc faciat incurrit excommunicationem.

Nec obstat si dicas Patrem non cogere filiam, vt transeat ad alterum conuentum, vt ibi fiat re-
19 ligiosa, sed educationis causa, nam cum sit obseruantior conuentus putat ibi melius educandam. Nam contra hoc est, quod pater non solum incurrit excommunicationem obligando filiam accipere alteram religionem, sed etiam vt alterum conuentum ingrediatur educationis causa, vt docet Suarez *de censuris. d.23. sect.7. num.9.* Filiucius *tract.34. cap.6. q.5. n.89.* & valde probabile putat Pottel, *tom.1. casuum casu 54. n.1.* licet oppositum sit etiam probabile; ergo pater non solum non potest cogere filiam, vt transeat ad alterum conuentum, ve ibi sit religiosa, sed nec educationis causa; siquidem incurrit excommunicationem hoc efficiendo, illa nolente.

CONSVLTVM XV.

De facultate concessa ad absoluendum à casibus Episcopo reseruatis, an extendatur ad censuras reseruatas?

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Quoties Papa concedit licentiam ad absoluendum à casibus Sedi Apostolica reseruatis, concedit etiam licentiam ad censuras Sedi Apostolica reseruatas.*
3 *Idem dicendum est in casibus reseruatis Episcopo cum censura.*
4 *Aliqua censura dantur Episcopis reseruata sine casibus, qua enumerantur.*
5 *Aliqui Doctores videntur inclinare, in facultate concessa ab Episcopis ad omnes casus sibi reseruatos, includi etiam censuras illi reseruatas.*
6 *Facultas concessa ab Episcopo ad omnes casus sibi reseruatos, secundum aliquos extenditur ad censuras annexas.*
7 *Moraliter quando reseruatur censura, præsertim excommunicationis, reseruatur etiam peccatum, ob quod imponitur.*
8 *Licentia concessa ab Episcopo absoluendi ab omnibus casibus sibi reseruatis, late interpretanda est.*
9 *Licentia concessa ab Episcopo absoluendi à casibus sibi reseruatis non extenditur ad censuras.*
10 *Quid si licentia sit ad absoluendum ab omnibus casibus sibi reseruatis.*
11 *Excommunicatio dicitur casus reseruatus.*
12 *Ponitur definitio casus reseruati.*
13 *Cui conuenit definitio, conuenit definitum.*
14 *Verba ambigua intelliguntur secundum communem vsum loquendi.*
15 *Lex generaliter loquens, generaliter est intelligenda.*
16 *An Bulla Cruciata Lusitana concedat licenciam ad absoluendum à censuris Episcopo reseruatis.*
17 *In facultate quam Papa, vel Episcopus concedit ad absoluendum ab omnibus casibus Episcopo reseruatis, non includitur facultas ad absoluendum à censuris Episcopo reseruatis.*
18 *Apud Episcopum censura, & casus sunt res diuersa.*
19 *In re morali non est facile recedendum à communi sententia.*
20 *Nulla est censura Episcopo reseruata, qua non habeat casum saltem per accidens reseruatum.*
21 *Facultas concessa ab Episcopo ad absoluendum ab omnibus casibus sibi reseruatis, licet late sit interpretanda, debet tamen interpretari intra proprietatem verborum.*
22 *Censura propria non sunt casus reseruati; sed pœna casus.*
23 *Verba in dubio accipienda sunt in propria significatione.*
24 *Dictio, omnis, restringitur secundum subiectam materiam.*
25 *Quando Episcopus concedit totam suam authoritatem, in tali facultate includitur facultas ad absoluendum à casibus, & censuris sibi reseruatis.*
26 *Hæc facultas non extenditur ad dispensandum in votis, vel irregularitatibus.*
27 *Censura nõ dicitur propriè casus sed pœna casus.*
28 *Quid sit casus reseruatus explicatur.*
29 *Illa regula, cui conuenit definitio, conuenit definitum, quomodo intelligenda.*
30 *Rubrica, & tituli non possunt allegari ad decisionem casuum, nisi rationem perfectam contineant.*
31 *Cẽsura vere, & realiter nõ est casus reseruatus.*
32 *Priuilegium circa modum seruandi interdictum non extenditur ad cessationem à diuinis, nisi exprimatur.*
33 *Verba ambigua semper debent explicari, attento iure communi, & non speciali.*
34 *Censura & casus, secundum ius commune, sunt res diuersæ.*
35 *Diuersitas circa eandem rem non debet induci.*
36 *Lex generaliter loquens, generaliter est intelligenda si non referatur ad casus specialiter notatos.*
37 *Illa verba Bulla Cruciata Lusitana, à casibus, qui non sunt reseruati Sedi Apostolica eos absoluant toties quoties per se, & ex propria significatione, non includunt facultatem ad absoluendum à censuris.*

38 *Includunt talem facultatem ex verbis antecedentibus, & subsequentibus.*

39 *Ponitur quadam obiectio in contrarium.*

40 *Contraria sententia omnibus authoribus est destituta.*

41 *Habens facultatem ab Episcopo ad absoluendum ab omnibus casibus sibi reseruatis toties quoties, potest absoluere toties quoties ab omnibus casibus Papalibus occultis, etiam intra Bullam Cœna, excepta haresi.*

42 *Prouatur id à simili ex Bulla Cruciata.*

43 *Episcopus respectu horum casuum est ordinarius, & potest eos delegare generali, vel speciali delegatione.*

44 *Potestas quam concedit Episcopus ad absoluendum ab omnibus casibus sibi reseruatis, late est interpretanda.*

45 *Casus papales, etiam intra Bullam Cœna, excepta haresi, quando sunt occulti, sunt casus Episcopales.*

46 *Vbi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus.*

47 *Probatur id argumento desumpto ex Bulla Cruciata.*

48 *Quid si Episcopus concedat licentiam ad absoluendum à casibus sibi reseruatis.*

49 *Dictio,* omnes, *quos comprehendat.*

50 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*

51 *Ponitur alia obiectio, & soluitur.*

52 *Ponitur alia obiectio, & soluitur.*

53 *Ponitur alia obiectio, & soluitur.*

54 *In facultate quam Episcopus concedit ad absoluendum ab omnibus casibus sibi reseruatis, non includitur haresis occulta.*

55 *Facultas ad absoluendum ab haresi occulta solum conceditur in Tridentino Episcopis, & non eorum vicariis.*

56 *In nullo priuilegio censetur data potestas ad absoluendum ab haresi, nisi de illa fiat expressa mentio.*

57 *Facultas, quam habent Episcopi per Tridentinum ad absoluendum ab haresi occulta, ablata est ab eis per Bullam Cœna.*

58 *Quilibet confessor potest absoluere ab haresi tantum externa, & materiali.*

59 *Quid si hareticus tantum externus, sit etiam idololatra.*

60 *In casu impotentia recurrendi ad Papam, vel ad inquisitores, à quo debeat pœnitens absolui ab haresi occulta.*

61 *Quid dicendum sit de aliis casibus occultis Bulla Cœna.*

62 *Qua dicuntur impedimenta ad recurrendum ad Papam, vel inquisitores pro absolutione haresis occulta.*

63 *Quid si pœnitens possit recurrere ad Papam, vel inquisitores per chartam, vel nuncium.*

64 *Absolutus ab inferiore propter predicta impedimenta, semper habet obligationem comparendi coram Pontifice, vel eius delegato, quando & quomodo potuerit.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

1 IN Archiepiscopatu Bracharensi aliquando concedit ordinarius facultatem parochis, & aliis confessoribus absoluendi ab omnibus casibus sibi reseruatis.

Quæritur primo. An hæc facultas extendatur etiam ad censuras reseruatas eidem ordinario? Secundo an extendatur ad omnes casus papales occultos etiam intra Bullam Cœnæ, excepta hæresi? Tertio quæritur, quid dicendum sit de hæresi occulta?

RESPONSIO AVTHORIS PRIMO QVÆSITO.

An hæc facultas extendatur ad censuras Episcopo reseruatas.

AD maiorem huius consulti explicationem suppono, vt certum, quod quoties Papa concedit 2 licentiam ad absoluendum à casibus sedi Apostolicæ reseruatis, concedere etiam licentiam ad censuras sedi Apostolicæ reseruatas, & vice versa. Ratio est quia Papa non solet reseruare peccata sine censuris, nec censuras sine peccatis: Ergo sicut in fieri taliter dependet peccatum à censura, & censura à peccato, vt non detur peccatum reseruatum sine censura, nec censura sine peccato, ita etiam dependet in conseruari, ita vt sublata censura, non maneat peccatum reseruatum, & ablato peccato, maneat etiam ablata censura. Et idem dicendum in casibus reseruatis Episcopo cum censura, 3 propter eandem rationem. Ita Villalobos, Nauarr. Caietan. Suarez, Sanchez, & alij, quos refert, & sequitur Fagundez, *in praeceptis Ecclesia praecepto 2. lib. 8. c. 1. n. 3.* Bonacina, *de censuris, d. 1. q. 3. p. 1. n. 9.* Portel, *in dubiis regularibus, verbo casus reseruati, n. 5.* & cum aliis communiter Trullenc. *in cruciatam lib. 1. §. 7. cap. 2. dub. 1. n. 3.*

Hoc supposito difficultas solum est, quando censura solum est reseruata Episcopo, non tamen casus, propter quem incurritur censura, vt sunt omnes 4 excommunicationes, siue à iure, siue ab homine nulli reseruatæ, aut in iure Episcopo reseruatæ, an in hoc casu, in quo hæ censuræ ex constitutione Synodali sunt Episcopo reseruatæ, concedendo Episcopus licentiam ad absoluendum ab omnibus casibus sibi reseruatis, extendatur hæc facultas etiam ad excommunicationes sibi reseruatas.

Pro parte affirmatiua citari potest Suarez *de censuris, d. 7. c. 4. n. 4.* vbi videtur maxime in hanc 5 partem inclinare. Bordonus *resol. 57. n. 2.* Nam licet ibi dicat, quod quando Episcopus concedit facultatem non extendi ad censuras, statim addit, nisi quando concedit omnes casus, inter quos numerantur aliquæ censuræ; nam tunc sub nomine casuum veniunt etiam censuræ. Portel *in dubiis regularibus verbo casus reseruati*, vbi ait Episcopus concedens casus sibi reseruatos, si aliquod specialiter nominet, cætera similia concedere censetur, censuras videlicet reseruatas Villalobos, *1. p. tract. 9. diffic. 17. n. 5.* vbi ita ait, *quando se da facultad para absoluer de la censura, es justo darla para absoluer de la culpa, è al contrario como dize Suarez, que el esto commun es conceder la authoridad para los casos reseruados*; in quibus videtur etiam fauere hanc opinionem.

Ratio autem huius sententiæ esse potest, quia 6 quoties Episcopus concedit facultatem ad casus sibi reseruatos, extenditur hæc facultas ad censuras annexas talibus casibus reseruatis, vt supra probauimus; sed sic est, quod de facto nulla est censura

censura reseruata Episcopo, quæ simul non habeat annexum casum reseruatum, ob quem incurritur; ergo quoties Episcopus concedit facultatem ad omnes casus sibi reseruatos, extendi debet talis facultas ad censuras; siquidem sunt annexæ talibus casibus. Probatur minor in qua est
7 difficultas, nam vt notauit Suarez, *d. 7. de censuris, sect. 4 n* 14. Moraliter, numquam fit, vt censura præsertim excommunicationis reseruetur, & non culpa, ob quam imponitur; alias vt bene dicit Suarez. *de pœnitentia, d. 28. sect. 2. n.* 10. Si confessor ex malitia sua absolueret pœnitentem bona fide accedentem ad Sacramentum, à peccato, non prius eum absoluendo ab excommunicatione, absolutio Sacramentalis esset valida, vt de excommunicatione non reseruata docet Præpositus, Filiutius, Valentia, & alii, quos refert, & sequitur Diana, 5. *p. tract* 9. *resol.* 22. Sed sic est, quod hoc nullo modo dici potest, quia alias nulla esset distinctio inter excommunicationem reseruatam, & non reseruatam in ordine ad absolutionem peccatorum, propter quæ imponitur; ergo per talem reseruationem, non solum reseruatur censura, sed etiam culpa, ob quam imponitur; ergo concessa facultate ad omnes casus reseruatos, conceditur etiam ad omnes censuras reseruatas, vtpote annexas ipsis casibus.

8 Probatur 2 eadem minor, quia hæc Episcopi licentia late interpretanda est, siquidem est fauor, & gratia iuxta, *l. 3 ff de const. princip* & mos ita declarauit, si quem Episcopi ita solent cócedere suos casus, & consuetudo facit legem iuxta, *l. legati de offic. de egat.* Et consuetudo in hoc Archiepiscopatu, ita se habet, siquidem illi, qui habent facultatem ad casus reseruatos, absoluunt etiam à cen-
9 suris reseruatis vt ipsi dicunt. Confirmatur quia licet quando Episcopus concedit licentiam ad casus reseruatos, hæc facultas non extendatur ad
10 censuras, id tamen non videtur dicendum, quando concedit omnes casus sibi reseruatos: Nam illa dictio *omnes*, est vniuersalis. & nihil excludit, sed omnes casus comprehendit, *l. Iulian. ff. de alleg.* 3. quamuis alias aliqui non essent comprehendendi, *a. g. ex leg. si eam ff. de alleg.* 3. vnde merito ait Bordonus, *resol.* 39. *n.* 59. se putare extendi, etiam ad censuras, propter magnam vim, quam habet vniuersalis super indiffinitam.

Probatur 3. quia excommunicatio dicitur casus reseruatus; ergo concedendo Episcopus licentiam ad omnes casus reseruatos, extenditur etiam hæc concessio ad censuras, Alias talis facultas non esset ad omnes casus reseruatos, sed ad partem illorum. Antecedens probatur primo. ex definitione casus
12 reseruati; Nam vt illum diffinit Suarez, Lusitanus, *fol.* 2. *n.* 2. Est peccatum, seu censura, sed cui conuenit diffinitio, conuenit & diffinitum; & argumentum à definitione est efficax, vt docet Euerard *in top. l. à definit.* ergo excommunicatio dicitur casus reseruatus. Secundo probatur, quia in constitutionibus Episcopatuum huius Lusitaniæ Regni, sub titulo casuum reseruatorum ponitur excommunicatio; sed cum aliqua materia ponitur
13 sub rubro, vel titulo, ex hoc inducitur esse illius naturæ cuius est titulus, iuxta glossam, *in cap. 1. & in cap. super.* Griam. *de offic. deleg. lib.* 8 ergo cum excommunicatio sit sub titulo casuum reseruatorum, merito intelligitur esse casum reseruatum, quoad hunc effectum absolutionis.

Probatur quarto idem antecedens ex communi modo loquendi apud nostrates, secundum quem
excommunicatio dicitur casus: verba enim ambi- 14
gua intelliguntur secundum communem vsum loquendi, licet improprientur iuxta, *l. labeo ff. super sect. l. vt Alphons. ff verb. sign.* ergo cum in hoc Archiepiscopatu, excommunicatio vocetur casus re-
seruatus, vt talis habenda est. Tum quia lex gene- 15
raliter loquens, generaliter est intelligenda, *l. de pretio ff. de public. in rem actio l. in fraudem. §. vlt. de testament. militum*, ergo cum lex huius Archiepiscopatus excommunicationem appellet casum reseruatum, ita absque dubio est intelligenda.

Deinde probatur ab inconuenienti: Nam alias 16
sequeretur, quod per bullam Cruciatæ in hoc Lusitaniæ Regno non possent fideles absolui à censuris reseruatis Episcopo; sed hoc est contra communem sententiam, vt testatur Suarez, Lusitanus, *fol mihi* 164. *n.* 1. ergo, &c. Sequela probatur, quia in bulla non fit mentio censurarum reseruatarum Episcopo, sed solum dicitur quod à casibus, qui non sunt reseruati sedi Apostolicæ eos absoluant toties quoties; ergo si concedente Pontifice facultatem ad absoluendum à casibus Episcopo reseruatis, non includuntur in hac concessione censuræ Episcopo reseruatæ, bene sequitur, quod nec in hac concessione bullæ includuntur quod est absurdum.

Quo argumento conuictus Trullenc *in Bullam Cruciatæ lib. 2. §. 7. c 2. dub* 2. *n.* 1. ait quare consulto Pontifex in hoc § dixit (loquitur de bulla concessa Castellæ) à casibus, & censuris reseruatis Episcopis, vt omnem Episcoporum, & aliorum prælatorum à Papa comprehenderet reseruationem; ergo cum in nostra bulla non dicantur illa verba è casibus, & censuris, sed solum à casibus; dicendum est quod bulla non dat talem facultatam ad censuras Episcopo reseruatas, quod est contra communem sententiam, aut censuras in hoc regno comprehendi nomine casus, quod nos intendimus. Et hanc sententiam aliquibus ex his innixus fundamentis tuetur, defendit, & in praxi obseruat quidam Parochus literatus, vt ipse mihi plane confessus est.

Secunda sententia docet in concessione, quam 17
Papa, vel Episcopus facit absoluendi ab omnibus casibus Episcopo reseruatis, non includit facultatem ad absoluendum à censuris ipsis Episcopis reseruatis. Ita Nauar. c. 27. *n.* 161. Coninch *de Sacramentis, d. 8. dub. 12. n* 85. Rodrig. *in summa to. 1. c. 59. n. 2.* Suar. *de censuris d. 7 sect. 4. n. 12.* Sanch. *in summa*, quem refert, & sequitur Bonac. *to. 1. de censuris in communi d. 1. q. 3. p. 1. n. 15.* Sylu. Tab. quos refert, & sequitur Clauis Regia, *lib. 1. c. 1. n. 5.* Reginaldus, *lib. 8. cap. 5. sect 3. n.* 66. Garcias, quem refert, & sequitur Fagundes, *in preceptis Ecclesiæ, precepto 2. lib. 8 c. 8 n.* 10 Suar. Lusitanus, *de casibus reseruatis, c. 4. n.* 10. Trullenc. *in bullam Cruciatæ, lib. 2. §. 7. c. 1. dub. 1. n. n. 1.* vbi ait, esse communem sententiam, Vrbanus ab ascensione, *tract. 2. c. a fol. mihi* 118. Coriolanus, *p. 1. sect. 2. art. 9. n. 1.* Bordonus, *resol. 37. n.* 2. & alii communiter.

Ratio fundamentalis huius sententiæ est, quia 18
apud Episcopum censuræ, & casus sunt res diuersæ, sæpe enim inueniuntur casus Episcopo reseruati, sine censura; Atqui à diuersis non fit illatio *cap. ad audientiam de decimis, & l. Papinianus, ff de minoribus*, ergo quamuis Pontifex vel Episcopus concedant facultatem ad absoluendum ab omnibus casibus Episcopo reseruatis, talis facultas non extenditur

extenditur ad censuras, vtpote res diuersæ.
Fateor, me sæpe sæpius in hac re perplexum
fuisse; Nam pro prima sententia videbam non
contemnendas rationes, pro secunda vero com-
mune Doctorum placitum, & consensum, quare
19 libentius vellem aliorum sententias audire, quam
meam in lucem proferre. Cæterùm, quia in re
mortali non est facile recedendum à communi sen-
tentia, & quia nullum inuenio Doctorem, qui
date primam sententiam sustineat, eos autem
qui hanc difficultatem attigerunt vide omnes pro
parte contraria dimicantes, nolo ego in hoc
puncto aliquid de nouo definire, sed partem ne-
gantem, vt communem, & securiorem consule-
re. Ita in simili casu respondet Lugo, *de pœniten-
tia, d. 16. sect. 2. n. 92.* Maioris tamen claritatis
gratia, respondeo argumentis contrariæ partis.
Ad primum respondeo cum Suario de pœni-
tentia *d. 28. sect. 2. n. 6. & 11.* Distinguendo mi-
20 norem, nulla est censura reseruata Episcopo, quæ
simul non habeat annexum casum reseruatum, ob
quem incurritur, immediate, & in se, nego, per
accidens, & in aliu concedo; deinde nego con-
sequentiam. Ad primam probationem minoris
respondeo cum Sanches, Suarez, Coníncho, Fa-
gundes, Lainan, quos refert, & sequitur Pa-
laus, *tom. 4. d. vnica, tract. 23. p. 15. §. ... n. 6.* admit-
tendo sequelam. Ad secundum inconueniens,
quod infert. Respondeo quod censura reseruata,
& non reseruata non differunt inter se, in eo quod
peccatum, ob quod imponitur, sit vel non sit re-
seruatum, sed in eo, quod solum reseruans, vel
eius delegati possint ab illa absoluere.
Ad secundam probationem minoris Respondeo
quod licet facultas Episcopi ad absoluendum à
21 reseruatis non expressis personis absoluendis late
sit interpretanda, vt cum communi sententia do-
cet Palaus, *tom. 1. tract. 3 d. 4. p. 21.* Semper tamen
talis interpretatio debet fieri intra proprietatem
verborum: *l. eam leg. ff. de testam l. 1. §. quod au-
tem, ff. aleator: cap. ad audiendam 12. de deci-
mis*; unde cum censuræ propriè non sint casus
reseruati; sed pœna casus, vt præter Doctores
22 citatos tenet Megala, & alij quos refert, & se-
quitur Diana. *p. 2. tract. 2. resol. 13.* Inde est quod
talis facultas, licet sit late interpretanda non de-
bet extendi ad censuras reseruatas, verba namque
in dubio accipienda sunt in propria significatio-
ne: *l. non aliter ff. de legat. 3.* & verba dubia in
23 potiori significata sunt accipienda, *l. 5. §. qui in
perpet. ff. si ager vectig.* Et ad id, quod ait de
consuetudine in Archiepiscopatu Bracharensi,
Respondeo talem consuetudinem non dari, ne-
que de ea aliqui Authores Lusitani meminere, &
si aliqui parochi id faciunt male absoluunt, & de
eis præsumi potest, id cum dolo facere; Nam do-
lus, & malus animus præsumitur in eo, qui facit,
quod tenetur non facere, *l. si procuratorem, ff.
mand.*
Ad Confirmationem respondeo negando an-
24 tecedens. Ad probationem respondeo, illam vni-
uersalem, omnes, restringi secundum subiectam
materiam, *l. 3. §. si quis hæredi. ff. de statu liber.*
Barbosa, *de locis lit. V, n. 21.* Et sic non est ex-
tendenda ad materiam diuersam, vt sunt censuræ,
sed solum debet extendi ad omne illud, quod fue-
rit casus reseruatus, etiamsi in aliquo sit aliqua
ratio specialis, ob quam non includeretur in in-
definita, sed requireretur maior explicatio, vt
docet Bordonus, *resol. 39. n. 59.* Et nos *infrà*
agentes de casibus Pontificis occultis dicemus.
Vnde ad id quod ait ex Bordono respondeo, Bor-
donum non loqui, quando Episcopus dicit con-
cedo tibi omnes casus reseruatos, sed quando di-
cit, concedo tibi omnem meam authoritatem, &
in hoc casu dicit Bordonus, quod hæc facultas 25
etiam extenditur ad censuras, quod & ego, si
alias constet de intentione prælati, vt ait Regi-
naldus, *lib. 8. cap. 5. sect. 3. n. 67.* Etiam liben-
ter admitto; nam illa dictio, omnem, non appel-
lat super casus, vt in nostro casu, sed super au-
thoritatem, & facit hunc censum, concedo tibi
omnem meam authoritatem ad absoluendum, vt
ait Suarez, *de censuris, d. 7. sect. 4. n. 93.* Vnde
cum facultas, & authoritas Episcopi ad absol-
uendum, extendatur etiam ad absoluendum à
censuris, necessario concedendo omnem suam
authoritatem, debet extendi ad censuras; alias
non concederet omnem suam authoritatem ad
absoluendum, sed partem ipsius. Nam qui nihil
excludit, vt recte probat argumentum, omne
concedit. Nec tamen hæc facultas extenditur ad
dispensandum in votis, vel irregularitatibus, vt 26
docent communiter DD. apud Trullenc. *in bulla
lib. 1. §. 7. cap 2. dub. 2. n. 1.* Quia diuersa est fa-
cultas ad absoluendum, à facultate ad dispensan-
dum, & vna concessa, non censetur alia concessa;
nam aduersis non fit illatio, *vt suprà* diximus.
Ad tertiam probationem antecedentis respon- 27
deo, quod censura, neque est, nec dicitur casus
propriè, & rigorose, sed pœna casus. Ita Me-
gala, Nauar. quos refert, & sequitur Diana *suprà*, 28
Bordonus, *resol. 37. n. 2.* Casus namque propriè,
& stricte accipitur pro crimine mortali exteriori,
in quo qui labitur non potest à quolibet confes-
sario absolui: Ita Bonacina, *tom. 1. d. 5. q. 7. p. 5.
in principio*, vel vt melius definiunt Trullenc.
lib. 1. in bullam, §. 7. cap. 2. dub. 1. n. 1. Bordonus
resol. 37. n 2. Sumitur pro grauiori crimine, cu-
ius absolutio reseruatur superiori. Vnde quando
Theologi appellant censuram casum, id faciunt
impropriè vt ait Suarez Lusitanus vbi *suprà*. Ad
primam probationem antecedentis respondetur
cui conuenit definitio, conuenit & definitum,
distinguo, cui conuenit definitio impropriè, ne-
go, cui conuenit per propriam, & completam
differentiam, conuenit & definitum, concedo;
vt ait Aristoteles, Topicorum, *lib. 6. cap. 1* & 29
optimè probat Barbosa, *de locis vtriusque iuris,
verbo definitio, n. 9.* Vnde cum definitio casus re-
seruati, quam affert argumentum, non sit pro-
pria per propriam, & completam differentiam,
siquidem conuenit aliis à definito, sequitur quod
solum impropriè conueniat censuris, ac per con-
sequens talis facultas, non extenditur ad censu-
ras, nam vt sæpe diximus, priuilegium licet la-
tè interpretandum sit, semper debet esse infra
proprietatem verborum.
Ad quartam probationem antecedentis respon- 30
deo, quod prædicta regula non procedit quando
titulus, & rubrica non est per se clara, & ex om-
ni parte perfecta. Ita Alderet, Mascard, Meno-
chius, quos refert, & sequitur Barbosa, *de locis,
lit. A, n. 207.* Vnde merito ibi ait Barbosa, ru-
bricas, & titulos non posse allegari ad decisio-
nem causarum, nisi rationem perfectam conti-
neant, quæ tamen non dantur in nostro casu, cum
verbum casus reseruati, sit ambiguum ad peccata,
&

& censuras reseruatas. Vnde cum verba ambigua interpretanda sint, secundum ius commune, *cap. cum dilectus de consuetudine*, de iure autem cõmuni excommunicatio propriè non sit casus, vt *infrà* dicemus, sed pœna casus, vt *suprà* diximus, inde est quod talis facultas secundum omnem suam plenitudinem, non debet extendi ad censuras, nam statutũ taliter debet extẽdi vt nunquã extrahatur à propria verborũ significatione vt *suprà* diximus.

Ad quintam probationem eiusdem antecedentis respondeo, quod dato, & non concesso, quod
31 censura apud nos in communi vsu loquẽdi dicatur
casus, adhuc vere, & realiter non debet talis iudicari, neque priuilegium, etsi sit fauorabile, debet ad illam extendi, nisi ex antecedentibus, vel consequentibus colligatur, quod Episcopus certo habuerit intentionem extendendi talem facultatem, etiam ad censuras, vt aduertit Suar. & Fagund. & Vrban. *suprà* citati, nam vt optime ait Suar. *de leg. lib. 8. cap. 28. n. 1.* licet Proprietas verborum in priuilegio sumatur ex communi vsu loquendi, hoc ta-
32 mẽn semper debet intelligi, secundum ius priuilegio proportionatum; vnde priuilegium circa modum seruandi interdictum, vt ibi ait Suar. non extenditur ad cessationem à diuinis, nisi exprimatur, licet alias cessatio à diuinis, etiam dicatur impropriè interdictum, vt docet Suar. *de censuris d. 8. sect. 1. n. 12.* non alia ratione, nisi quia in iure, hæc duo sunt diuersa; sed in iure censuræ etiã sunt diuersæ à casibus reseruatis, apud Episcopos, ergo facultas cõcessa ad casus, non debet extẽdi ad censuras.

Ad id vero, quod dicit argumentum, quod verba
33 ambigua intelliguntur secundum vsum loquendi, licet impropriè; respondeo, leges ibi allegatas debere intelligi attento semper iure communi, & non speciali *l. fin. C. de his qui ve. æt. impe.* Barb. *de locis lib. V. n. 7.* Vnde cum de iure communi excommunicatio non sit casus, sed pœna casus, parum interest, quod apud nostrates vocetur casus; & quod
34 censuræ, & casus secundum ius commune sint res diuersæ Probatur, tum ex natura censuræ, quæ non est casus, sed pœna casus, vt sæpe diximus, tum ex bullis, & decretis Pontificum, in quibus fit distinctio inter casus, & censuras reseruatos Episcopis, vt videri est *in bulla Sixti IV.* quã refert Peirinis, *ad constitutionem 2. Sixti IV. fol. mihi 17.* vbi ait ab omnibus casibus, & excommunicationibus, & interdictis. Et in decreto sacræ Congregationis de mandato Pauli V. annò 1617. vbi ait, *ab excommunicationibus, vel casibus eiusdem ordinarij*: illa namque particula, vel, est disiũctiua, & importat diuersitatẽ; vt decisum est in sacra Rota Romanã apud Farinac. *tom. 1. decis. 69. 1 p. n. 5.* Barb. *de dictionibus*
35 *dictione 306. n. 1.* Et diuersitas circa eandem rẽm nõ debet induci, *l. cum quis ades. ff. de vsu cap.* Tuscus *to. 2. lit. D, concl. 518.* Barb. *de locis lit. D, n. 46.* ergo sub nomine casus Episcopo reseruati, non veniunt de iure communi censuræ; alias essent superflua illa verba, *ab excommunicationibus*; nam superfluum est dicere, quod iure inest. Vnde dicitur; quòd tacitè inest, de iure expressum nihil operatur, *l. cum dubitari l. Cornel. ff. de hered. instit.* ergo dicta verba debent aliquid operari, iuxta vulgares regulas iuris, *l. si quando ff. de leg. 1. l. 3. in principio, ff. de iure verbo.* Ad vltimã probationem, quæ ait,
36 quod lex generaliter loquens, generaliter est intelligenda, respondeo, ita esse, si talis lex non referatur ad casus specialiter notatos, *l. Sanctio legum, ff. de pœn. dolo ff. de verb. oblig.* Barb. *de locis verbo lex. n. 29* Vnde cum censuræ sint respectu Episcopi casus specialiter notati, & diuersi vt patet ex dictis non debent comprehendi sub generalitate casus Episcopo reseruati.

Tandem ad inconueniẽns quod infert ex bulla
Cruciatæ, nego sequi tale inconueniens. Ad pro- 37
bationem respondeo, quod verum est, illa verba à casibus, qui non sunt reseruati sedi Apostolicæ, eos absoluant toties quoties, includere etiam facultatem ad absoluendas censuras Episcopo reseruatas, sed hanc efficaciam non habent illa verba per se, & ex natura sua, & ex propria significatione; sed quia hanc esse intentionem Pontificis certo scimus ex antecedentibus, & consequentibus, quod sufficit vt priuilegium, quamuis per se talem
censum non habeat, ita intelligatur; nam verba 38
præcedentia declarant sequentia, & è conuerso, *l. si seruum, §. si ff. de legat. 1.* Ita Suarez, & Fagund. *locis citatis*, quam intentionem non colligimus ex verbis quibus Episcopus concedit facultatem ad casus reseruatos, vt suppono, Quod autem hæc intentio in dicta bulla colligatur ex antecedentibus, & consequentibus, probatur ex eadem bulla; nam ante illa verba dicit Pontifex (*E de todos os mais peccados, delictos, è excessos, por graues, è enormes, que sejan, ainda que por ellos conuessem de recorrer à Sè Apostolica.*) In quibus verbis includitur, etiam facultas absoluendi à censuris, vt multis relatis, probat Suarez Lusitanus, *de casibus reseruatis fol. mihi 165. n. 1.* Et ratio est, quia illa clausula, *Ainda que por ellos conuessem de recorrer à Sè Apostolica*, est augens, & implicatiua, & ponit casum magis dubitabilem, & supponit minus dubitabilem: *l. etiam C. si tutores, l. curatores, Clement. Religiosis de præscript. Clementina vnica, §. fin. de supplen. neglig. prælat. & Clement. volentes de hæres.* & tradit *in dicta Clement.* cum Zabarello, Paris, *consil. 36. n. 9.* Menoch *de recuperanda possessione, n. 216.* Vrban. *tract. 2. dist. 1. cap. 1. reg. 8.* Vnde illa clausula, quæ sequitur, *e dos casos que no sejan reseruados*, refertur ad omnes casus, & censuras reseruatas Episcopo, inclusos in illa prima generali concessione, est namque illa clausula repetitiua similium, vt probat textus, *in l. quidam relegatus, &* nos *infra*, fusius dicemus.

Quod autem colligatur etiam hæc intentio ex verbis sequentibus probatur. Siquidem statim *infrà* dicit, item *declaron sua Sanctidade que absolusiõs que por vigor das presentes letras se fiserem, depois de satisfeita a parte da excommunicaon, e de autras censuras Ecclesiasticas*, ab homine latis, & ferendis, &c. ergo intentio Pontificis fuit concedere in verbis antecedentibus facultatem ad absoluendum ab excommunicationibus, non solum sibi reseruatis, sed etiam aliis prælatis inferioribus; siquidem illa verba, censuris Ecclesiasticis ab homine latis, & ferendis, hæc omnia includunt, vt ex se patet; nec fuit necessaria maior explicatio, nam verba, quæ aliquod præsupponunt circa illud non disponunt: *l. ex facto in 1. ff. de hered. instituend. l. neque enim §. si seruum ff. de militum testam.*

Ad id vero quod ait argumentum ex Trullenc.
Respondeo, Trullencum bene locutum fuisse, si- 39
quidem in bulla concessa Castellæ, ex antecedentibus, & consequentibus non poterat certo colligi intentio Pontificis, si prædicta verba non ponerentur; siquidem in illa bulla solum hæc verba ponuntur, *Et ab eo, quorumcumque peccatorum, & censurarum, etiam sedi Apostolicæ, & Bulla Cœ-*

na reseruatorum, semel in vita, & semel in articulo mortis, aliorum vero sedi Apostolicæ non reseruatorum, & reseruatorum, toties quoties. Et quibus verbis, si auferantur illa verba, & censuratum, non remanet aliqua coniectura certa ad colligendam Pontificis intentionem; siquidem in cæteris bullæ clausulis, nec verbum quidem est vnde hoc clare posset inferri, quod non accidit in nostra bulla, vt maner explicatum.

E quibus omnibus constat, hanc sententiam esse vt veram practicandam, & consulendam; si-
40 quidem rationes contrariæ sententiæ nullius sunt roboris, vt ex earum solutione constat. Tum quia ab omnibus est destituta authoribus; Nam Bordonus, qui magis videtur fauere huic sententiæ, non loquitur quando censuræ sunt distinctæ à casibus, alias sibi esset contrarius, cum ibi contrarium dicat, sed loquitur quando censuræ sunt casibus annexæ, vt ipse statim explicat, *resol.39.n.59.* vbi ita dicit, concessis omnibus casibus, inter quos recensentur aliquæ censuræ, intelliguntur etiam concessæ censuræ in illis incertæ, quia veniunt sub nomine casuum reseruatorum, quod nos etiam concedimus.

At vero Villalobos, & Portel; quos aliqui dicunt inclinare in hanc partem nunquam tale quid illis venit in mentem in citatis locis. Nam Villalobos tantum ibi loquitur de casibus papalibus: Et in eodem sensu loquitur Portel; Ambo enim se referunt ad sententiam Nauarri; & Suarij, & in tali sensu loquuntur, vt ipsi fatentur ibi; Nauarrus autem, & Suarez, sequuntur nostram sententiam in sensu à nobis explicato, & licet Suarez ibi aliquantulum corruptus videatur, quatenus proponit illud primum argumentum contra sententiam Nauarri, & non illi respondet, aperte tamen est pro nostra sententia, contrariam non approbat, sed tantum illius rationem ostendit, quod non sufficit, vt dicatur esse pro hac sententia, cum contrariam ibi apertè sustineat, vt consideranti patebit.

RESPONSIO AVTHORIS SECVNDO QVÆSITO.

An licentia Episcopi ad absoluendum ab omnibus casibus sibi reseruatis extendatur ad omnes casus Papales, etiam intra Bullam Cœnæ, excepta hæresi.

HVic difficultati breuiter respondi. Haben-
41 tem facultatem ab Episcopo ad absoluendum ab omnibus casibus sibi reseruatis toties quoties, posse absoluere toties quoties ab omnibus casibus Papalibus occultis, etiam intra bullam cœnæ, excepta hæresi. Hanc sententiam à fortiori debent tenere Diana, *3.p.tract.2. resol. 13. in fine*, Thomas Sanchez, *in Decalogum, lib. 4 cap.54. n.27.* Marcellus, *d.1.cap.2 def. 11. n. 540.* Coufers, quem refert Diana, *6.p.tract 6. resol. 54.* Trullenc. *in bullam lib.1.cap.2.§.7. dub.3.& dub. 6. eiusdem capitis*, Leander à Martia, quem refert Diana, *9. p.tract.8. resol.50.* Auersa, quem refert Diana, *8. p. tract 7. resol.7.* Mendo, quem refert, & sequitur Ausonius, *verba bullæ cruciatæ. n.31.*

Ratio est, quia licet isti Authores loquantur de
42 facultate bullæ cruciatæ ad absoluendum toties quoties à casibus reseruatis Episcopo, idem consequenter dicendum est de facultate, quam dat Episcopus ad eosdem casus; siquidem non est maior ratio ad restringendum hanc facultatem, quam 43
confert Episcopus, quam illam, quam Pontifex concedit; siquidem si Papa est ordinarius respectu istorum casuum, & potest eos delegare generaliter, vel specialiter, etiam Episcopus est ordinarius respectu horum casuum, & potest eos delegare generali, vel speciali delegatione cui voluerit, more cuiusl bet ordinariæ potestatis, vt multis relatis ait Sanchez, *de matrim. lib...d.40.n 17. & in Decalog. cap.11, lib.2. n. 23.* Palaus, *tom. 1. tract.4.d 4 p.3.§.1.n.10.* Trullenc. *vbi suprà, n. 4.* Ausonius, *verbo absoluere, n. 6.* non enim hi casus competunt Episcopo ex aliqua delegatione speciali, vt aliqui volunt, sed iure ordinario, vt ibi latè probant prædicti Authores; Et si priuilegium bullæ latè interpretandum est, ita vt comprehendat omnes casus, quomodocumque adaptabiles casibus in potestate expressis, & sublata verborum significatione vt multis relatis docet Trul- 44
lenc. *in bullam in proœmio, dub. 4. n. 4.* etiam potestas quam concedit Episcopus ad absoluendum ab omnibus casibus sibi reseruatis, eodem modo latè est interpretãda, vt cum communi sententia docet Palaus, *tom.1.tract. 3.d.4.p.11.n.2.* ergo si Doctores dicunt, quod concedente Papa licentiam per bullam ad absoluendum toties quoties à casibus reseruatis Episcopis, concedit etiam ad omnes Papales occultos, excepta, hæresi, idem dicendum est de facultate, quam concedit Episcopus ad absoluendum ab omnibus casibus sibi reseruatis, vt ex se patet, & non obscure indicauit Bordonus, *resol.39.n.10.* vt statim dicemus, & clarius dicit Mazuchellus, *suprà.*

Ratio fundamentalis huius sententiæ est, quia 45
casus papales, etiam bullæ cœnæ, quando sunt occulti, excepta hæresi, non censentur Papales, sed Episcopales, à quibus possunt Episcopi absoluere iure ordinario, tam antiquo, quam nouo concessu sibi in Tridentino, *sess.24.cap.6.* non obstante reuocatione facta in bulla cœnæ, vt cum multis docet Coninchius, *de Sacramentis, d. 14. dub. 16. n. 243.* ergo concedendo Episcopus facultatem ad absoluendum ab omnibus casibus Episcopalibus, concedit etiam licentiam ad absoluendum à dictis casibus; Nam potestas concessa ad absoluendum late est interpretanda, vt *suprà* diximus, & vbi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus, 46
l. de pretio, de publit. in rem l. non distinguemus. Et si Episcopus aliud voluisset illud expressisset, cum facile posset iuxta, *l. vnicam. §. sin autem ad deficientes, C. de caduc. tol.*

Confirmatur primo, quia confessores per bul- 47
lam cruciatæ possunt absoluere toties quoties à casibus occultis Papæ reseruatis, etiã intra bullam cœnæ, excepta hæresi, vt tenent prædicti Doctores, non alia ratione, nisi quia habent facultatem absoluendi toties quoties à casibus Episcopo reseruatis, vt docent prędicti doctores, quos *suprà* citauimus; ergo idem dicendum est de illo, qui habet facultatem absoluendi ab omnibus casibus Episcopo reseruatis, etiam si hanc facultatem non habeat per bullam cruciatæ concessam, sed concessam ab Episcopo. Patet consequentia, nam quod hæc facultas proueniat à Papa, vel ab Episcopo, per accidẽs est, cum tam Papa, quam Episcopus sint ordinarij respectu istorum casuum, & vtriusqu potestas sit late interpretanda, vt *suprà* diximus.

Confirma

Confirmatur 2. quia etiamsi verum sit, quod cō-
48 cedente Episcopo licentiam ad absoluendum à
casibus sibi reseruatis, non sit hæc facultas exten-
denda ad casus Papales occultos, vt *infrà* dicemus;
contrarium tamen dicendum est, quando Episco-
pus concedit licentiam ad absoluendum ab omni-
bus casibus sibi reseruatis. siquidem illa dictio *om-
nibus*, non solum comprehendit casus. quos Epis-
49 copus sibi reseruauit, sed qui altiori reseruatione
sunt illi à Papa reseruati. Nam illa dictio, *omnibus*,
est vniuersalis, & nihil excludit, sed omnes casus
comprehendit, quamuis alios aliqui non essent
comprehendendi, propter diuersitatem rationis,
& maiorem requirerent expressionem, *argum ex
l. si cui ff. de leg. 3.* vbi dicitur, quod si lana indefini-
tè legetur. non venit lana tincta sub legato, bene
tamen, si legetur omnis lana, *l. pediculis §. labeo, ff.
de auro, & argẽto leg.* & notauit Bord. *resol. 39. n* 10.
& 59. & innumeris relatis Barb. *de dictionib. dictio-
ne* 207 *n. 2.* ergo eodē modo, etiamsi nomine casus
indefinitè prolati non veniant isti casus propter
maiorem illorū reseruationem, bene tamen quādo
Episcopus omnes casus sibi reseruatos concedit.

Nec obstat si dicas, hanc facultatem. quam con-
50 cedit Episcopus esse contrariam iuri communi, si-
quidem iure communi vnusquisque debet absolui
à suo proprio prælato, ergo interpretenda est stri-
ctè. Respondetur namque cum Palao. 10. 1 *tract. 3.
d 4. p. 11. n. 2.* hanc facultatē. quam concedit Ordi-
narius ad absoluendū à casibus sibi reseruatis nulli
iuri esse contrariam siquidem nullum ius datur,
quod prohibeat iudici ordinario posse delegare fa-
cultatem ordinariam quam habet, imo potius iuri
est maxime conformis hæc delegatio, quia sic oc-
currentibus necessitatibus facilius subuenitur.

51 Nec obstat si secundò dicas cum Bordono *resol.
39. n. 59.* huiusmodi casus Papales esse censuras, in
concessione autem casuum Episcopo reseruatorum
non veniunt censuræ reseruatæ, vt *suprà* diximus.
Non obstat inquam. Respondeo namque cum eo-
dem Bordono, *resol. 39. n. 59.* huiusmodi censuras
non esse separatas à casibus, sed esse annexas simul
cum casibus, quare concessis omnibus casibus Epi-
scopalibus, conceduntur etiam censuræ illis anne-
xæ, etiamsi de censuris non fiat mentio, nam, vt
suprà diximus, tunc nomine casus Episcopo reser-
uati non veniunt censuræ, quando tales censuræ
non sunt annexæ, & simul reseruatæ cum casibus,
quod tamen non datur in præsenti, nam casus Pa-
pales omnes sunt simul reseruati cum censura, vt
suprà diximus, & vt tales Episcopo reseruantur.

Nec obstat si 3 dicas cum Vrbano ab Asce 1sio-
52 ne, *tract. 2. cap. 3. reg. 9.* Huiusmodi casus esse spe-
ciali concessione, & priuilegio Episcopo reseruua-
tos, propter industriam personæ; ergo licet Episco-
pus concedat omnes casus in genere, adhuc non
censetur concedere huiusmodi casus. Patet conse-
quentia, nam in generali concessione non veniunt
specialia, quæ non esset Episcopus vero similiter
concessurus, *cap. cum in generali. de offic. vicarij, in
6. c. 2. de pœnit. & remis. in 6.* respondeo namque
cum Sanch. Trullenc, & aliis *suprà* relatis, hos ca-
sus Papales, quando sunt occulti non esse Papales,
sed Episcopales, & competunt Episcopo, non ex
aliqua delegatione, vt cum aliis vult Vrban. *suprà*
sed iure ordinario, tanquā perpetuo annexi digni-
tati Episcopali, nec exigitur industria personæ; alias
non posset Episcopus illos delegare quod est om-
nino falsū, vt optime notauit Trul *sup. n. 4.* ergo si

non excepit illos, censetur omnes illos concedere.

Aduertendum tamen est hanc doctrinam pro-
cedere quando Episcopus concedit facultatem ad
omnes casus sibi reseruatos, nam si solum concedat
casus sibi reseruatos. aliter dicendum est, nam tunc
hæc facultas non extendimr ad casus Papales oc-
cultos qui de iure sunt Episcopo reseruati. Ita ex-
presse Bordon. *resol. 39. n. 59.* Vrban. *tr. 2. c. 3. reg. 9.*
Nam cum isti casus sint Episcopo reseruati altiore
reseruatione, requiritur maior expressio, nam in
generali concessione non veniunt specialia, quæ
non esset Episcopus verosimiliter concessurus,
*cap. cum in generali de officio vicarij, in 6. & cap.
2. de pœnit. & remiss. in 6.*

Non obstat si dicas, quod in bulla cruciatæ non 53
ponitur illa dictio, omnes, sed solum dicitur, *è dos
casos, que son reseruados à see Apostolica absol-
na todas las veçes que for necessario*; Et tamen om-
nes DD. citati dicunt, quod in tali concessione cō-
prehenduntur omnes casus Papales, quando sunt
occulti, excepta hæresi; ergo etiamsi Episcopus so-
lum indefinitè concedat casus sibi reseruatos, talis
facultas extēdenda est ad omnes casus Papales oc-
cultos, excepta hæresi. Non obstat inquam. Res-
pondetur namque, quod in bulla Cruciatæ etiamsi
in illo loco non ponatur expresse illa dictio, *om-
nes* poni tamen in cōcessione generali antecedenti-
ti, vbi dicitur, *e de todos os mais peccados, è delictos,
&c.* quod sufficit, vt in sequenti concessione omnes
casus cēseantur inclusi; siquidem illa clausula, *e dos
casos*, similitudinem denotat, & est repetitiua simi-
lium, vt probat textus, *in l. quidam relegatus*, & *ibi*
Bart. & alij innumeri, quos refert, & sequitur Barb.
de dictionibus, dictione 17. n. 1. quod non datur in
nostro casu, vt ex se patet. Et idem dicendum est,
quando Episcopus concedit hanc facultatem in
hac forma, concedo tibi casus meos reseruatos, vel
casus reseruatos in constitutionibus huius Episco-
pati, nam hæc etiam facultas non debet extendi
ad casus Papales occultos, est namque facultas li-
mitata ad speciales casus. Ita Graffius, quem refert
& sequitur Bordonus, *resol. 39. n. 59.*

RESPONSIO AVTHORIS
TERTIO QVÆSITO.

Quid dicendum sit de hæresi occulta?

CIrca hæresim occultam, certum est non inclu- 54
di in hac facultate quam Episcopus concedit
ad omnes suos casus reseruatos, quidquid sit, an
Episcopus possit, vel non possit facultatem, quam
habet à Trid. *sess. 24. c. 6.* vt aliqui volunt ad absol-
uendum ab hæresi occulta delegare, in hoc conue-
niunt vniuersi DD. & constat ex Trid. *sess. 24 c. 16.*
vbi solum conceditur hæc facultas Episcopis, & 55
non eorum vicariis. Tum quia in nullo priuilegio
censetur data potestas absoluendi ab hæresi, nisi de
illa fiat expressa mentio vt cum aliis notat Diana; 56
6. p. tr 6. resol. 54 in fine. Tum quia hæc facultas, quā
Episcopi habebant ex Trident. ad absoluendum ab
hæresi occulta, iam ab eis ablata est per reuocatio-
nem factam in bulla cœnæ, vt melior docet sen-
tentia, quam cum Fabro, Hurt. docet Diana, *p. 7. tr.* 57
2 resol. 23. Trullenc *in Decalog. to. 1. lib. 1. c. 3. dub. 4.
n. 21.* cōtra Gran. *in. 22. contr. 1. tr. 15. d. 24 sect. 2. n* 8
Rodr. *t. 1. q. 20. a. 11.* quos refert Dia. *p. 4. tr 4 res. 239.* 58

Aduerte tamen, quemlibet confessorem, li-
cet non habeat facultatem ad absoluendum à

casibus Episcopo reseruatis, posse absoluere ab
heresi, tantum externa, & materiali. Nam cum
reseruatio sit odiosa, vt docent communiter DD.
apud Bordonum *resol. 37. n. 3.* stricte est interpre-
tanda, & non debet proprium casum excedere,
reg. 49. in 6. Et cum multis docet Bordonus, *resol.*
38 n. 100. Vnde cum talis Hæreticus externus
non sit proprie hæreticus, neque excommunica-
tus, vt docent multi DD. quos refert, & sequitur
Trullenc. *in cruciatam, lib. 1. §. 7. cap. 2. dub. 7. n. 4.*
non debet reseruatio extendi ad illum.

Quod si hic hæreticus materialis tantum, &
59 externus fuerit idololatra; licet incurrat excom-
municationem latam à Ioanne XXII. in extraua-
ganti quæ incipit, *super illius specula*, poterit
etiam à quolibet Sacerdote approbato absolui;
nam talis excommunicatio non est reseruata. Ita
aliis relatis Trullenc. *suprà*. Non poterit tamen
in Archiepiscopatu Brachatensi absoluere ab hæ-
resi, etiam pure mentali, sine facultate absoluen-
di à casibus Episcopo reseruatis, quia hæresis men-
talis est reseruata in illo Archiepiscopatu, vt refert
Suarez Lusitanus, *de casibus reseruatis folio mihi*
110. num. 5.

60 Sed quæres, an in casu, quo pœnitens non
potest recurrere ad Papam, vel inquisitores per se
ipsum pro absolutione hæresis occultæ, propter
impotentiam, an in isto casu possit absolui à Pa-
rocho, vel ab alio confessore ordinario ab hære-
61 si occulta, etiamsi tales non habeant facultatem
absoluendi à casibus Episcopo reseruatis? Respon-
deo posse. Et idem dicendum est de aliis casibus
bullæ cœnæ, si tamen detur aliquod ex his im-
pedimentis. Primum periculum mortis in itine-
re, *cap. si quis suadente*, & aliis *de sententia ex-
communicationis*. Secundum infirmitas longa,
etiam nō periculosa. *cap. quod de his de sent. excom.*
Tertium Paupertas, nisi mendicare soleat *cap. ea
noscitur eodem titulo*. Quartum ætas, siue senilis,
ex dicto cap. ea noscitur, siue impubertatis, *cap.*
62 *quamuis eodem titulo*. Quintum sexus fœmineus
cap. mulieres eodem titulo. Sextum subiectio filij-
familias, & serui ad patrem, & dominum, quan-
do sine illorum præiudicio ad Papam, vel inqui-
sitores adire non possunt, *cap. relatum eodem ti-
tulo*.

Septimum cura animarum, vel temporale do-
63 minium, quando subiectorum detrimentum ti-
metur, *cap. ne pro dilectione de pœnit. & remis.*
Octauum debilitas in vitis delicatis, qui labores
itineris sustinere non possunt *cap.* quamuis vel
etiam debilitas in membris, vel vti in cæco, &
claudo *cap. ea noscitur*, vel aliud simile impedi-
mentum arbitrio prudentis, quæ omnia vera
sunt, & si pœnitens possit recurrere ad Papam,
vel ad inquisitores per chartam, vel nuntium, si
tamen per se ipsos personaliter non possint recur-
rere. Ita Abbas, Ancarranus, Angelus, Syluest.
Tabiena, Nauar. Couar. Henriquez, Vgolinus,
Sairus, quos refert Sanchez, *in Decalogum
cap. 14. n. 36.* Palaus, *tom. 1. tract 4. d. 4. p. 13. § 5.
n. 5.* Hurtado, *de excommunicatione, d. 15. def. 3.
n. 10.* Diana, *4. p. tract. 4. resolut. 58. & part. 7.
tract. 10. resol. 23* Ausonius, *verbo absoluere à censu-
ris, n. 55.*

64 Aduerte tamen, sic absolutum semper illi re-
manere obligationem comparendi coram Ponti-
fice, vel eius delegatis, si quomodo potest, sed de
his vide larius, Palaum, *loco citato*.

CONSVLTVM XVI.

De irregularitate ex homicidio.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Homicidium simpliciter voluntarium illud dicitur, quod fit ex intentione occidendi.*
3 *Homicidium vt sit simpliciter voluntarium debet fieri per insidias, & de industria.*
4 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*
5 *Episcopus potest dispensare in irregularitate ex homicidio casuali publico non deductum ad forum contentiosum.*
6 *Episcopus potest dispensare in irregularitate ex homicidio voluntario deducto ad forum contentiosum finito iudicio, & reo iam punito.*
7 *Homicidium quod non est deductum ad forum contentiosum dicitur occultum in hac materia.*
8 *In irregularitate ex homicidio casuali publico deducto ad forum contentiosum, si adhuc lis pendet non potest Episcopus dispensare.*
9 *Quid, si iudicium iam sit finitum, & reus absoluitur falsis, vel veris probationibus.*
10 *Quid si reus fuit punitus.*
11 *Ponitur argumentum in contrarium.*
12 *Si reus à crimine homicidij se purgauit, & si fuisset falsis testibus crimen manet inter terminos occulti.*
13 *In irregularitate ex tali homicidio orta potest Episcopus dispensare.*
14 *Verba accipienda sunt cum effectu.*
15 *Infamia iuris non incurritur, nisi post sententiam iudicis.*
16 *Infamia facti incurritur, quando delictum est publicum, & famosum.*
17 *Dimittente parte, vel Rege delictum maneat ac si non fuisset deductum ad forum contentiosum.*
18 *Vt delictum dicatur occultum, sufficit quod delator per annum taceat, licet iudicium non absoluatur.*
19 *Episcopus, potest dispensare in irregularitate ex homicidio casuali publico.*
20 *Episcopus potest dispensare in irregularitate ex homicidio casuali deducto ad forum contentiosum, si iudicium est finitum, & reus punitus.*
21 *Regulares possunt dispensare cum secularibus in omnibus irregularitatibus, in quibus potest Episcopus dispensare iure ordinario.*
22 *Hac dispensatio data à regularibus, etiam est pro foro exteriori.*
23 *Vt dispensatio data à regularibus prosit pro foro externo, debet acceptari à Prelato.*
24 *Dum non fuerit acceptata, reus in foro externo debet se habere tanquam irregularis.*
25 *Propter homicidium casuale culpabile non incurritur irregularitas.*
26 *Quid si occisor dederit operam rei illicitæ quando aliquem hominem occiderit casualiter.*

CASVS.

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

1 QVIDAM adolescens informatus de quodam homine, qui in quadam hæreditate sua aucupabat, eo perrexit animo potius eum fugandi, quam offendendi; accedit autem, quod pater huius adolescentis de eadem aucupatione certior factus iratus ad eundem locum aduenit, & ita correptus, quodam fuste hominem percussit. Videns autem adolescens hominem habentem scopletam in manu, in eum se iniecit, & abstulit ab eo scopletam, ne patrem suum eum percutientem scopleto occideret, & vulens illud per aëra exonerare, aduertens quod scopleto destitutus ipse, vel pater eius ab ipso homine percusso occiderentur, erat enim homo rixosus, & plura iam habebat facta homicidia, voluit eum ipso scopleto vulnerare, non tamen occidere, & explodens in eum scopletum, præter suam voluntatem, statim occidit. Viderunt hoc factum quatuor testes à longe, & casus deductus fuit ad forum contentiosum, & in eo probauit occisor per illos quatuor testes, illum non explosisse scopletum in occisum voluntariè, sed forte, & præter suam intentionem; nam cum illud ab eo auferret illud posuit super humeros eo modo, quo solent venatores afferre, rota scilicet eleuata; & cum in domum suam quietus, & pacificus perrexisset, magno vento correptus, & implicatus pallio, quadam illius fimbria tangente rotam scopleti illud repente exploserit, & hominem à tergo illius stantem repente, & inopinatè occidit; Qua probatione à iudice acceptata, & nulla alia in contrarium adducta, Rex perpetuum silentium jussit imponi in dicto casu, iudicans occisionem fuisse fortuitam, & sine vlla culpa.

Quæritur primò; An hoc homicidium fuerit simpliciter voluntarium, aut casuale? Secundo, an dato quod fuerit casuale, & publicum, possit in eo Episcopus dispensare, quoad irregularitatem? Tertio, an dato quod non possit in irregularitate ex eo contracta dispensare, an tale crimen per falsam illam probationem testium, quam dedit ille adolescens in iudicio, ob quam Rex jussit imponi silentium in dicto casu, maneat inter terminos occulti? Quarto, an dato quod non maneat inter terminos occulti possit Episcopus adhuc in hac irregularitate dispensare? Quinto, an in foro conscientiæ possint idem efficere regulares?

RESPONSIO AVTHORIS PRIMO QVÆSITO.

An hoc homicidium fuerit simpliciter voluntarium, vel casuale?

RESpondi hoc homicidium non fuisse simpliciter voluntarium, sed casuale. Ita Rodriguez, Suarez, Miranda, Cruz, Salzedo, Dias, Auila, quos refert, & sequitur Peirinis, *de priuilegiis ad Constitutionem* 2. *Iulij* 2. *n*.104. Barbosa, Vasquius, Turrianus, Hurtadus, Diana, 4. *p. tract*. 2. *resol*. 72. *& p*. 2. *tract*. 15. *resol*. 19.

2 Ratio est, quia illud solum dicitur homicidium simpliciter voluntarium juxta Tridentinum, *sess*. 14. *de reformatione, cap*. 7. quod factum fuit intentione occidendi, vt cum Turriano probat Diana *suprà*; sed sic est, quod hoc homicidium factum fuit sine tali intentione, siquidem reus solum habuit intentionem vulnerandi, non lethaliter; ergo tale homicidium non fuit simpliciter voluntarium, sed casuale.

Confirmatur, quia solum illud homicidium 3 dicitur simpliciter voluntarium in Tridentino, quod fit per insidias, & de industria, vt latissimè probat cum doctoribus citatis Peirinis *suprà*, sed sic est, quod hoc homicidium factum fuit in rixa repente exorta; ergo tale homicidium non fuit simpliciter voluntarium, sed casuale.

Nec obstat quòd Tridentinum, *sess*. 14. *de re-* 4 *formatione, cap*. 7. excipiat homicidium ex proposito factum, ibi enim ait, si vero homicidium non ex proposito; ergo non solum vult prohibere, quod Episcopus possit dispensare in homicidio proditorio, sed etiam in homicidio facto ex proposito in rixa repente exorta. Non obstat inquam, quia hoc homicidium non fuit factum ex intentione occidendi, vt supra diximus, & dato casu, quod ita fuisset factum, adhuc Tridentinum nobis non est contrarium; siquidem Tridentinum intelligitur secundum sensum continuatiuum ad verba antecedentia, per insidias, ergo quando excipit homicidium ex proposito factum intelligitur, per insidias, vt late probat Peirinis *ibi*.

RESPONSIO AVTHORIS SECVNDO QVÆSITO.

An in casu, quo fuisset casuale, si esset publicum, posset Episcopus in irregularitate ex illo exorta dispensare?

RESpondi, quod vel fuit publicum deductum ad forum contentiosum, vel solum fuit publicum; sed non deductum ad forum contentiosum; si fuit deductum ad forum contentiosum, *infrà* dicam in quo casu possit Episcopus in hac 5 irregularitate dispensare. Si tamen solum fuit publicum, non tamen deductum ad forum contentiosum, Respondeo, quod in tali casu probabile est posse Episcopum in tali irregularitate dispensare. Ita Marchinus, quem refert, & sequitur Diana, 7. *p. tract*. 5. *resol*. 31. Ausonius *verbo Episcopi iurisdictio in irregularitate, n*. 29. contra Garciam, *de beneficiis. p*. 7. *cap*. 11. *n*. 27.

Ratio est, quia Episcopus poterat dispensare, in tali irregularitate ante Tridentinum, per *cap. continebatur*, & *cap. ad audientiam de homicid.* Sed Tridentinum quoad hoc nihil innouauit; ergo adhuc potest Episcopus in illa irregularitate dispensare. Et hanc sententiam debent tenere Sanchez, Auila, Reginaldus, quos refert Bonacina, *tom*. 1. *de censuris, d*. 7. *q*. 5. *p*. 1. *n*. 6. Henriquez, Diana, quos refert, & sequitur Ausonius, 6 *verbo Episcopi iurisdictio, quoad irregularitates, n*. 14. quatenus dicunt, quod Episcopi possunt dispensare in irregularitate ex homicidio voluntario deducto ad forum contentiosum finito iudicio, & reo iam punito, non obstante quod crimen sit publicum, nulla alia ratione, nisi quia iam iudicium est finitum, & cessauit scandalum; atqui in hoc nostro casu res non est deducta ad forum conten-

tiosum, & cessauit scandalum per partium com-
positionem, & per silentium perpetuum, quod
Rex in eo jussit imponi, vt suppono: ergo juxta
mentem horum Doctorum optime potest Epis-
copus in tali irregularitate dispensare, non ob-
stante, quod homicidium fuerit publicum, quod
7 à fortiori etiam debet tenere F. Ioannes à S. Tho-
ma, quem refert Diana, *p. 11, tract. 8. resol. vltima*,
quatenus ait, quod homicidium, quod non est de-
ductum ad forum contentiosum dici occultum in
hac materia, licet aliunde maxime notorium sit,
prout testatur Ausonius, *suprà, n. 23.*

Verum si crimen fuit publicum & deductum
8 ad forum contentiosum, respondeo, quod vel ad-
huc lis pendet, vel reus absolutus fuit à judice, vel
condemnatus per sententiam diffinitiuam, vel
ad instantiam. Si adhuc lis pendet, certum est
non posse Episcopum in tali irregularitate dispen-
sare. Ita Suarez, Sanchez, Toletus, Filliucius, &
alij quos refert, & sequitur Bonacina, *de censuris
d. 7. q. 5. p. 1. n. 3.* & alij communiter apud Leza-
nam, *tom. 4. verbo litera Apostolica, n. 28*: & colli-
gitur ex Tridentino, vbi hic casus expresse ex-
cipitur.

Difficultas igitur est, an Episcopus possit in hac
irregularitate dispensare, quando iudicium iam
est finitum? Cui difficultati respondeo, quod vel
iudicium iam finitum fuit, quia reus fuit abIolu-
tus à iudice veris, vel falsis probationibus, vel
quia fuit punitus. Si fuit absolutus, aut fuisset quia
purgauit suum delictum testibus veris, aut falsis,
respondeo in tali casu posse Episcopum dispensa-
re in hac irregularitate. Ita Henriquez, Rodri-
9 guez, Sairus, Molina, Sanchez, Auila, Suarez, Saa,
Filliucius, quos refert, & sequitur Bonacina, *de cen-
suris, d. 7. q. 5. p. 1. n. 5.* Portel quem refert, & se-
quitur Lezana, *tom 4. verbo litere Apostolica, n. 28.*
Viuald. Garcia, Barbosa, Fagundes, quos refert,
& sequitur idem Lezana, *tom. 4. verbo occultum,
n. 11.* Si vero finitum fuit iudicium, quia reus fuit
10 punitus, aut fuisset per sententiam definitiuam,
aut ad instantiam, Dico, quod quamuis plures
Doctores existiment in hoc casu non posse Epis-
copum dispensare in irregularitate, adhoc tamen
probabilius esse posse. Ita Sanchez, *in summa,
lib. 2. cap. 11. n. 21.* Auila, Henriquez, Reginaldus,
quos refert Bonacina, *d. 7. de censuris, q. 5. p.... n. 6.*
Diana, quem refert, & sequitur Ausonius, *verbo
Episcopi iurisdictio, quoad irregularitates, n. 24.*

Ratio est, quia eo ipso quod iudicium iam est
finitum, iam satisfactum est Tridentino, quod so-
lum reseruauit hanc irregularitatem, quando de-
lictum fuisset deductum ad forum contentiosum,
ne tribunal fori contentiosum turbaretur; sed fi-
nito iam iudicio non potest tribunal exterius tur-
bari; ergo optimè potest Episcopus in hac irregu-
laritate dispensare.

Nec obstat quod crimen per delationem ad
11 forum contentiosum, & extrinsecum maneat publi-
cum. Nam cum causa reseruandi hoc delictum
fuisset propter scandalum, vt optimè ait Sanchez,
finito judicio, tollitur scandalum. Ita cum aliis
Sanchez *suprà*. Tum quia, vt *suprà* diximus, su-
blato scandalo, Episcopus potest dispensare in ir-
regularitate ex homicidio casuali publico, *per cap.
continebatur*, & *cap. ad audientiam de homicidio*;
ergo, &c.

RESPONSIO AVTHORIS
TERTIO QVÆSITO.

*An dato quod Episcopus non posset in irregu-
laritate ex hoc homicidio contracta dis-
pensare, in tale crimen per falsam illam
tertiam probationem, quam dedit ille ado-
lescens in iudicio, ob quam Rex iussit
imponi silentium in dicto casu maneat
crimen inter terminos occulti?*

Respondi affirmatiuè. Ratio est, quia eo ipso
quod crimen fuit deductum ad forum conten-
tiosū & reus ab illo se purgavit per testes, etiamsi 12
essent falsi; si judex eum a crimine absoluit, crimen
manet inter terminos occulti, & Episcopus potest
in irregularitate ex eo exurta dispensare, vt supra
diximus cum Rodriguez, Henriquez, Sairo, Moli-
na, Sanchez, Auila, Suarez, & aliis; sed sic est, quod
in hoc casu reus se purgauit à delicto testibus
falsis, Rex imposuit perpetuum silentium in hoc
casu, pars illi veniam concessit; ergo tale crimen
manet inter terminos occulti. Probatur consequen- 13
tia, quia ideo hoc delictum manet inter terminos
occulti, quando reus absolutus fuit per falsos te-
stes, quia cessauit motiuum illud deducendi ad fo-
rum contentiosum, quod fuit supplicium, quod reo
infligendum sperabatur, & mansit tale crimen, ac
si non fuisset deductum ad forum contentiosum,
vt cum prædictis Doctoribus laté probat Bonac.
d. 7. de censuris, q. 5. p. 1. n. 6. Sed sic est quod idem
accidit iubente Rege imponi perpetuum silentium
in hoc casu, & dimittente parte reo crimen: ergo
etiam in hoc casu manet inter terminos occulti.

Confirmatur primo, quia verba accipienda sunt
cum effectu *cap. relatum de clerico non residente*, 14
sed hæc delatio ad forum contentiosum non ha-
buit aliquem effectum, siquidem Rex iussit impo-
ni silentium in tali casu; ergo tale crimen, mansit
inter terminos occulti, Vide Bonacinam *suprà*.
Confirmatur 2. quia iubente Regi imponi silen-
tium in hoc casu, Reus non incurrit aliquam in-
famiam, vt casus postulabat; ergo tale crimen man-
sit inter terminos occulti. Consequentia est Buna-
cinæ, *de censuris d. 7. q. 5. p. 1, n. 5.* Antecedens pro-
batur, quia si reus incurreret infamiam, vel esset
infamia iuris, vel infamia facti, non incurrit in-
famiam iuris, nam hæc non incurritur, nisi post
sententiam declaratoriam iudicis, vt docent Azor,
Sanchez, Farinacius, Peitinis, & alij quos refert, &
sequitur Bordonus, *tom. 2. resol. 56 n. 4.* Non incur- 15
rit infamiam facti; nam hæc infamia tunc incur-
ritur, quando delictum est publicum, & famosum;
sed sic est quod hoc delictum non fuit publicum
famosum; ergo non produxit infamiam facti.
Confirmatur 3. Quia vt hoc delictum produceret
infamiam facti, requirebatur quod pars saltem per
duos testes ex visu probaret delictum, vt cum Bar-
bosa, & aliis latè probat Bordonus, *resol. 56. n. 53.*
Sed sic est quod nullus fuit testis, qui tale quid as- 16
sereret, imo potius dixerunt homicidium fuisse
fortuitum, & omnino casuale, & inculpabile; ergo
tale crimen mansit inter terminos occulti.

Tum quia dato, & non concesso, quod tale de-
lictum fuisset per duos testes ex visu probatum,
adhuc

adhuc dimittente parte crimen, & Rege jubente imponere silentium in tali casu, redactum est crimen ad pristinum statum, ac si non esset deductum ad forum contentiosum; siquidem judicium terminatum est, & res in pristinum statum redacta est, vt ex se patet, sed quando judex absoluit reum per sententiam definitiuam, vel ad instantiam, & reduxit rem ad pristinum statum; delictum manet inter terminos occulti, & nullam parit infamiam, etiamsi plures haberet testes contestes delicti, vt cum Couar. & aliis late probat Sanchez *de matrim. lib. 8. d. 34. n. 57.* ergo idem dicendum
58 est in nostro casu.

Confirmatur tandem, quia vt cum aliis probat Diana, *in summa, verbo Episcopus, n. 34.* Vt huiusmodi irregularitas dicatur occulta postquam deducta est ad forum contentiosum, sufficit quod accusator per annum taceat, licet aliàs judicium non absoluatur; Atqui in nostro casu accusator nec solum tacuit per annum, sed impositum est illi à Rege perpetuum silentium in hoc casu; ergo multo magis à fortiori iste casus manet inter terminos occulti; ergo Episcopus potest dispensare in illo. Ità cum aliis Diana, *suprà.*

RESPONSIO AVTHORIS
QVARTO QVÆSITO.

An dato quod istud crimen non maneret inter terminos occulti, posset Episcopus adhuc in hac irregularitate dispensare?

59 Respondi affirmatiuè, Ratio est, quia hoc homicidium fuit casuale: vt *suprà* probauimus; sed Episcopus potest dispensare in irregularitate contracta ex homicidio casuali publico culpabili; vt docet Henriquez, quem refert & sequitur Diana, *p. 7. tract. 3. resol. 31.* Marquinus, quem refert, & sequitur Ausonius, *verbo Episcopi iurisdictio in irregularitat. n. 29.* ergo optimè potest Episcopus in hac irrigularitate dispensare.

60 Confirmatur, quia etsi hoc homicidium fuisset publicum, si judicium iam vt finitum, & reus punitus, adhuc Episcopus potest in hac irregularitate dispensare, vt docet Sanchez, *in summa lib. 2. cap. 11. num. 21.* Auilà, Henriquez, Reginaldus, quos refert Bonacina, *d. 7. de censuris, q. 5. p. 1. n. 1.* Diana, quem refert, & sequitur Ausonius, *verbo Episcopi iurisdictio in irregularitate, n. 24.* Sed in hoc nostro casu, jam judicium est finitum, siquidem Rex jussit imponere in illo perpetuum silentium, & pars concessit reo veniam, ergo optime potest Episcopus in hac irregularitate dispensare. Confirmatur, quia si reus post judicium, & postquam est judicatus tanquam occisor, & irregularis, potest dispensari ab Episcopo, quia jam in judicio fuit punitus, multo melius dispensari poterit ab Episcopo ille, qui nec occisor, nec irregularis fuit judicatus, cum etiam jam de facto sit finitum judicium.

RESPONSIO AVTHORIS
QVINTO QVÆSITO.

An in foro conscientiæ possint idem efficere Regulares?

Respondi, regulares posse dispensare in hac irregularitate in omnibus illis casibus, in 61
quibus diximus posse Episcopum jure ordinario dispensare. Ratio est quia regulares possunt dispensare cum sæcularibus ex priuilegio Sixti IV. *Bulla 9.* & Iulij II. *constitutione, quæ incipit dum ad sacrum Ordinem Minimorum,* in omnibus irregularitatibus, in quibus potest Episcopus iure ordinario, non solum communi, sed etiam speciali per *cap. liceat* in Tridentino, vt docet Veiga, Rodriguez, Henriquez, quos refert, & sequitur Portel, *in responsionibus ad casus conscientia, to. 1. casu 3. n. 1.* Belasius, *verbo irregularitas, n. 51.* Lezana, *tom. 3. verbo confessarius regularis, num. 10.* Bauni, *tom. 1. tract. 11. q. 58. dicto 4.* Vbi affirmat hoc priuilegium esse in vsu. Vrbanus, *tract. 5. dist. 1. cap. 1. reg. 13.* Marria, *in quæstionibus regularibus, cap. 7. reg. 98. n. 8.* Citans pro sua sententia Sanchez, Trullenc. & Dianam, quam sententiam referens Diana, *9. p. tract. 8. reso. 50.* non eam contradicit, imo videtur eam probare; sed sic est, quod Episcopus potest in hac irregularitate dispensare iure ordinario, quando est occulta per *cap. liceat in Tridentino,* vt probatum manet ex Doctoribus citatis, & quando est publica per *cap. continebatur,* & *cap. ad audientiam de homicidio,* vt manet probatum; ergo optimè possunt Regulares in tali irregularitate dispensare, siue dicamus fuisse occultam, siuè publicam.

Aduertendum tamen est, quod licet verum sit, 52
quod hæc dispensatio à regularibus impertita sit etiam pro foro externo, vt docet Couarruuias, Henriquez, Cordoua, Soto, quos refert Auila, *de censuris 1. p. d. 2. dub. 12.* Nauarrus, & alij, quos refert, & sequitur Sairus, *de censuris, lib. 2. cap. 20. n. 3.* Lezana, *tom. 5. in mari magno Minimorum, §. 40. n. 113.* Coriolanus, *1. p. sectione 2. art. 4. n. 1.* & alij, quos refert, & sequitur Trullenc. *in cruciatam lib. 1. §. 7. c. 2. dub. 10. num. 1.* Attamen vt ha- 53
beat suum effectum, debet talis dispensatio acceptari à prælato, & dum non fuerit ab eo acceptata, debet reus haberi in foro externo tanquam 54
irregularis, aliter namque turbaretur tribunal prælatorum. Vide Trullenc. *suprà,* & Castrum Palaum, *tom. 4. disputat. vnica, tract. 25. part. 18. num. 11.*

Vnde colligo, quod si dictus consulens voluerit accipere dispensationem in hoc casu à Regularibus, debet probare in foro externo, quod ipse non incurrerit irregularitatem aliquam. Nam 55
licet verum sit, quod hominem illum occiderit, homicidium tamen fuit omnino casuale, & inculpabile; & propter homicidium casuale, & inculpabile non incurritur irregularitas, vt sumitur *ex cap. lator; cap. ex literis 1. & 2. cap. significasti 1. cum exhibita de homicid.* & etiam ex declaratione Sacræ Congregationis apud Barbosam *in collectaneis Bullarum verbo homicidium,* & tenet D. Thomas, Panormitanus, Toletus, Soto, Nauar. Corneio, & alij communiter, quos refert, & sequitur Lezana, *tom. 3. verbo irregularitas, num. 78.*

num.78. Bordonus, *tom.1. resol.13. n.11.* Et ratio est, quia hoc homicidium fuit omnino inuoluntarium, ac per consequens inculpabile, & homicidium quod inducit irregularitatem debet esse peccatum mortale.

Nec obstat si dicas, hunc hominem dedisse
26 operam rei illicitæ, quando occidit hunc hominem; siquidem accepit scopletum cum Rota eleuata ad humeros, res quidem nimis periculosa. Respondetur namque, hunc hominem accepisse scopletum illud, vt à dicto homine se liberaret, & hæc actio non erat illicita, sed bona, siquidem erat in propriam defensionem, vnde corruit argumentum. Tum quia accipere scopletum, & ponere illud super humeros, vel alteri illud dare, vt illud differret, non est dare operam rei illicitæ, si non præcessit aliqua suspicio, aut conjectura, quod vellet illud in aliquem explodere, vt docet cum aliis Bonacina, *de censuris, d.7. q.4. p.8. num.35.* imo etiamsi præcesserit talis suppositio, vel etiam scientia, quod sequendum erat homicidium, vt docet Hurtado, quem refert, & sequitur Ausonius, *verbo irregularitas, n.48.* Et ratio est, quia accipere scopletum in mano, vel dare illud alteri, est actio indifferens, siquidem hoc armamentum ad plurima deseruit; sed in nostro casu accepit illud, vt ab eo non offenderetur; ergo non incurrit irregularitatem, eo quod dederit operam rei illicitæ; Ac per consequens exhibita hac probatione in foro externo, etiam falsis testibus, & lata sententia, quod non incurrerit irregularitatem à Vicario Generali, vel Episcopo, tunc optimè potest dictos consulens dispensari in hac irregularitate quam vere contraxit, à regularibus, & postea sacris ordinibus initiari, & celebrare tuta conscientia; & sic in facti contingentia factum fuit Vlisipone anno 1659.

CONSVLTVM XVII.

De quadam simonia incursa in receptione cuiusdam Abbatiæ sæcularis.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Pensio non potest absque simonia imponi beneficio, absque licentia Papæ.*
3 *Quid si non ponatur beneficio, sed personæ beneficiarij pro vita sua.*
4 *Ponitur sententia Sanchez.*
5 *Non potest imponi pensio etiam pro vita beneficiarij in beneficio, sine licentia Papæ absque simonia.*
6 *Omne pactum in materia beneficiali est prohibitum iure Ecclesiastico.*
7 *Pactum quod inducit obligationem positiuam est onerosum, & pretio æstimabile.*
8 *Potest absque simonia dari pactum quod qui recipit beneficium tribuat aliquid indeterminatum ex gratitudine illi, qui ei procurauit beneficium.*
9 *Secus si detur pactum de aliquo taxato, vel determinato.*
10 *Si pactum de dando aliquid determinatum etiam ex gratitudine esset licitum nunquam daretur simonia.*
11 *Grauamen, vel pensio non potest poni beneficio sine licentia Papæ.*
12 *Ponuntur aliqua argumenta in contrarium, & soluuntur.*
13 *Qui tantum habet jus ad rem in beneficio non potest redimere vexationem, quando vexatio est immediate circa ipsum beneficium.*
14 *Beneficiarius promittens pro vita sua aliquam donationem redditnum beneficij absque licentia Papæ, præter pœnas impositas simoniacis, incurrit pœnas extrauagantis Ambitiosæ, de rebus Ecclesiæ non alienandis.*
15 *Ius recipiendi fructus Ecclesiæ computatur inter bona immobilia eiusdem Ecclesiæ.*
16 *Hypothecatio redditnum Ecclesiæ per decem annos, est prohibita sub pœnis extrauagantis Ambitiosæ.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

QVIDAM homo N. desiderans quod frater suæ vxoris haberet quandam diuitem Abbatiam sæcularem, vt inde ab Abbate de aliquo remedio prouideretur, erat enim pauper, consecutus fuit à quodam canonico Bracharensi fratre suo, vt prædicto fratri suæ vxoris tribueret in concursu dictam abbatiam, quod cum canonicus fecisset, post eius electionem in concursu ad Abbatiam, petiuit homo iste à dicto Abbate, electo vt sibi quotānis donaret certos redditus cuiusdam Ecclesiæ prædictæ Abbatiæ annexæ in vita ipsius Abbatis, & in casu quo ipse prædictam abbatiam renunciaret, illi dedisset quotannis in vita sua ducentos aureos ex pensione, quam sibi reseruasset in renunciatione ipsius abbatiæ. Respondit ipse Abbas quod ipse absque dubio illi gratum soluturum post confirmationem Papæ ipsius Abbatiæ, interim tamen non posse dare, nec promittere daturum tales redditus, vel pensionem, eo quod esset absque dubio simonia. Noluit homo ille acquiescere, sed innixe ab eo postulauit, vt per publicum instrumentum talem donationem redditoum prædictæ annexæ, vel pensionis irreuocabilem illi fecisset, affirmans non esse simoniam, eo quod talis donatio in gratitudinem sui laboris, intercessionis, & consecutionis liberaliter optime ei sine simonia fieri poterat, annuit tandem ipse Abbas precibus illius conuictus.

Quæritur primo, An in hac donatione, & impositione prædictæ pensionis in dicta Abbatia interuenerit simonia? Secundo an prædictus Abbas incurrerit pœnas in iure contra simoniacos stabilitas?

RESPONSIO AVTHORIS PRIMO QVÆSITO.

An in hac donatione, & impositione prædictæ pensionis interuenerit simonia?

PRo intelligentia huius consulti notandum est, duobus modis posse imponi hanc pensionem primo modo, primario in beneficio, ita vt transeat ad successorem, & hoc modo, certum est 2
non posse beneficiarium absque simonia imponere pensionem in beneficio absque licentia Papæ. Ita Sanchez

Sanchez, *lib. 2. consiliorum cap. 3. dub. 2. num. 12.* Lessius, *lib. 2. de iustitia cap. 34. dub. 38* Aliique
3 communiter. Secundo modo, potest imponi pensio ipsi personæ beneficiarij, & solum secundario ipsi beneficio, hoc est, quod hæc pensio tantum duret pro tempore vitæ beneficiarij: Et in hoc censu controuertitur quæstio in præsenti. An iste Abbas per concursum electus, ante Papæ confirmationem, possit imponere talem pensionem illorum redditum illius annexæ pro vita sua suo beneficio. Et si detur iusta causa pertinente ad vtilitatem Ecclesiæ, dicunt aliqui posse illam imponere de consensu Episcopi. Ita Gigas, Oldrado, Felino, Antonius de Butrio, Ancarrano, Imola, & alij, quos refert Lessius, *vbi suprà*. Sed etiam in hoc censu non controuertitur quæstio; sed an Parochus sine causa pertinente ad vtilitatem suæ Ecclesiæ, & sine licentia Episcopi, vel Papæ, possit in suo beneficio imponere talem pensionem pro vita sua?

Pater Sanchez, *in consiliis lib. 2. cap. 3. dub. 26.*
4 *n. 12.* affirmat posse imponere parochum talem pensionem pro vita sua sine licentia Papæ, vel Episcopi, seclusa praua intentione verba illius sunt. *Potest quis licite promittere alteri, si aliquando obtinuerit beneficium, dare quotannis tantam partem fructuum ad suam sustentationem, hoc enim non est constituere pensionem super beneficium: pensio enim transit ad successores in beneficio, obligatio autem hæc non ad solum est velle dare illi quotannis certam pecuniarum quantitatem ex redditibus beneficij; sic multi retentiores.* Huc vsque Sanchez. In cuius opinione optime poterat hic Abbas promittere marito suæ sororis, quod si ei impetraret beneficium, illi soluturum tantum summam pecuniarum gratuito, & liberaliter, non ad obligandum illum, vt ei procuraret electionem, vel confirmationem beneficiis sed ad ei gratificandam diligentium, quam ille, vt verus amicus, & parens imponeret, ad consequendum ei beneficium, vel illius confirmationem.

5 Verum quidquid sit de probabilitate huius sanctij opinionis. Ego existimo istum Abbatem non potuisse imponere hanc pensionem in suo beneficio in quo solum erat electus, non vero confirmatus, sine licentia Papæ, absque simonia: ita cum communi sententia Bauni, *de beneficiis d. 11. q. 11. lit.* E. Vrbanus, *tract. 3. tit. 7. de beneficiis fol.*
6 *mihi* 677. Ratio est, quia omne pactum in materia beneficiorum est prohibitum iure Ecclesiastico, *cap. sua de simonia. & cap. de ecclesiis dist.* 18. *ca. cam pridem de pactis*, sed hic datur pactum in materia beneficiali; datur enim promissio acceptata soluendi redditus illius annexæ, vel certam pensionem quotannis, cum quo consequeretur beneficium alterius intercessione: ergo tale pactum est iniquum, & simoniacum.

7 Confirmatur 1. quia pactum quod inducit obligationem positiuam, est onerosum, & pretio æstimalibe: sed hoc pactum inducit obligationem onerosam positiuam in beneficiario soluendi quotannis tantam summam, si alter consequatur illi collationem beneficij: ergo tale pactum est simoniacum. Confirmatur 2. quia licet Cœlestinus, Valentia, Tānerus, & alij, quos refert Diana, *p. 6. tr. 7. resol.*
8 42. existimant posse dari pactum, quod qui recipit beneficium tribuat aliquid in gratitudinem illi, qui ei procurauit beneficium, vel pro labore, quem habuit in consequendo beneficio, vel pro compensatione alicuius damni, quod habuit illius procuratione, vt docet Suar. Valentia, apud Dianam *to. 2. tr. 16. resol. 37.* Auson. *verbo simonia, n. 7.* Hoc tamen 9
non debet esse cum obligatione determinata ad tantam summam pecuniæ, nam fuse iam non esset remuneratio, sed pretium, siquidem vbi datur taxatio reputatur pretium; ergo licet aliqua remuneratio possit peti à beneficiario, siue pro labore, siue damno, vel intercessione in opinione prædictorum doctorum, non debet tamen taxari, nec adduci ad certam summam; sed in hoc casu imponitur obligatio huic abbati, vt tribuat quotannis certos redditus vnius Ecclesiæ annexæ, vel certam, & determinatam pensionem; ergo datur pactum rigorosum, ac per consequens simonia.

Confirmatur 3. quia si tale pactum esset licitum, 10
nunquam daretur simonia, vt ait Bordon. *in decision. decisione* 131. Siquidem posset fieri pactum hoc modo, da mihi, vel impetra mihi gratis beneficium, & ego gratis dabo tibi tantam summā dum vixero ex redditibus beneficij; sed hoc est absurdissimum; ergo tale pactum est simoniacum. Confirmatur 4. quia hæc obligatio est quoddam grauamen, vel pensio, quæ imponitur beneficio; sed grauamen, vel pensio non potest à persona particulari imponi beneficio, sine Papæ authoritate, vt habet stilus curiæ, & docet communis opinio; ergo beneficiatius non potest imponere absque simonia talem pensionem in beneficio sine Papæ licentia.

Nec obstat si dicas cum Sanchez, vbi *suprà*, hic
non postulari aliquid debitum ex iustitia, sed tantum ex gratitudine, & beneuolentia. Nam contra hoc est, nam eo ipso quod datur pactum, & determinatur certa quantitas, iam datur rigorosa exactio, non solum titulo gratitudinis, sed ex iustitia, & fidelitate; nam gratitudo non obligat ad rem particularem, vt docet Suar. *de simonia, lib. 4. cap. 45. n. 10.* 12

Nec obstat si dicas, quod hoc tunc procederet, quando tale pactum fieret ante electionem beneficij, secus si fieret, vt factum fuit, post electionem huius abbatis in concursum ad illam abbatiam. respondetur namque quod beneficium adhuc non erat collatum, nec confirmatum, quando factum fuit prædictum pactum, & pacta quæ fiunt ante collationem beneficij sunt in ordinem ad consequendum beneficium; sed omne pactum quod fit in ordinem ad consequendum beneficium est simoniacum, vt docet Candidus, *to. 1. disquisitione 18. art. 38. dub. 2.* imo, & ipse Sanch. *loco citato*, ergo tale pactum proculdubio fuit simoniacum. Tum quia licet tale beneficium iam esset collatum parum interest quod præcedat, vel subsequatur tale pactum ad collationem, vt constat *ex cap. tot. q. 20.* iuncta Glossa, & cum aliis Bordon. *in decisionibus, decisione* 713. Tum quia nostra quæstio versatur impositione pensionis, quæ prohibita est imponi, siue ante, siue post collationem beneficij, absque licentia Papæ; ergo Abbas iste nullo modo potuit imponere hanc pensionem in beneficio absque simonia.

Nec obstat si dicas hic non exigi rigorosam pēsionem, sed quandam liberalem donationem, & promissionem. Respondetur namque hanc instantiam esse quandam fallaciam, quæ titulo liberalis donationis honestatur simonia, & qui hoc dicunt se ipsos seducunt, nam Pensio, vt definiunt Theologi, est ius non perpetuum percipiendi fructus ex alieno beneficio, vt definit Lessius *vbi suprà*: sed hic imponitur huic Abbati quædam obligatio per

pactum irreuocabile soluendi quotannis redditus vnius annexæ, vel certam summam pecuniæ cuidam personæ sæculari marito sororis suæ: ergo hæc obligatio est pensio laicalis, quæ in omni opinione est Papæ reservata.

Nec obstat si dicas, hanc obligationem, quæ imponitur huic abbati esse gratuitam, & liberalem. Nam huic obiectioni Respondeo cum Vidal, *in Arca vitalis inquisitione 1. de simonia*, negando antecedens, Nam omne pactum rei determinatæ inducit obligationem repugnantem obligationi gratuitæ; siquidem ex tali pacto nascitur, non solum obligatio moralis, sed etiam civilis, & legalis; siquidem qui tenetur ex gratitudine, tenetur ex honestate, qui vero tenetur ex pacto, tenetur ex fidelitate, qui soluit ex gratitudine, soluit liberaliter, qui soluit ex facto, soluit ex iustitia: ergo tale pactum est simoniacum.

Nec obstat si dicas, istum Abbatem promisisse illos redditus dictæ annexæ ad redimendam vexationem, si enim illos non promisisset illi homini, procul dubio vexaretur ab eo, denegando ei pecuniam ad soluendas literas Apostolicas qua indigebat Abbas, & poterat petere ab examinatoribus synodalibus, vt eum exacte examinarent, et si inuenirent parum scientem, vt reuera erat illum reprobarent; Sed vnicuique licitum est redimere vexationem iniustam absque simonia: ergo prædictus Abbas promittendo dictam pensionem, nullam committit simoniam.

13 Respondetur namque, quod hic Abbas cum tantum habetet per electionem ius ad rem, & non in re ad beneficium, vt ait Sanchez, *lib. 2. consiliorum cap. 3. dub. 30. n. 2.* Non poterat imponere pensionem super beneficium ad redimendum vexationem, etiam injustam, sine licentia Papæ; omnis enim impositio pensionis in beneficio sine licentia Papæ, etiam ad redimendam vexationem iniustam, est illicita, vt ait Sanchez, *lib. 2. consiliorum, cap. 3. dub. 33. n. 3.*

Nec obstat si dicas, hanc doctrinam solum habere locum in pensione rigorosa, hoc est in impositione pensionis in beneficio, quæ transit ad successores; atqui ille abbas solum promisit redditus illius annexæ in vita sua quod non est vera pensio, quæ transeat ad successores, sed est velle dare illi personæ quotannis tantam summam ex redditibus beneficij, vt ait Sanchez, *lib. 2. consiliorum, cap. 3. dub 26 n. 12.* ergo optime poterat hic abbas illam promissionem facere ad redimendam vexationem absque simonia. Respondetur namque, quod ille Abbas, ideo fecit illam promissionem, vt re ipsa consequeretur collationem illius abbatiæ, tollendo impedimenta denegationis pecuniæ ad consecutionem literarum Apostolicarum, & consequendo fauorem in examine apud examinatores; sed qui tantum habet ius ad rem in beneficio, vt habebat iste abbas, vt *suprà*, diximus, non potest medio aliquo temporali parare viam, vt sibi detur collatio beneficij, etiamsi iniuste vexetur, vt ait Sanchez, *lib. 2. consiliorum, cap. 3. dub. 30. n 3.* ergo iste abbas non poterat sine simonia facere talem promissionem ad consequendam collationem beneficij absque simonia.

Confirmatur quia qui tantum habet ius ad rem in beneficio, non potest redimere vexationem, quando vexatio est immediate circa ipsum beneficium, sed solum quando est circa aliam rem distinctam, vt si vi detineatur, vel iniuste infametur, vel electores vi, vel subornatione impediantur ne eligant, vel confirment, vt ait Sanchez, *lib. 2. consiliorum cap. 3. dub. 5. n. 5.* Atqui in præsenti, non datur talis vexatio, cum homo iste tantum neget pecuniam, quæ sua est ad consequendas literas, & tantum postulet ab examinatoribus, vt faciant suam obligationem, & quod non approbent indignum; ergo hic nulla datur iniusta vexatio, quæ ab isto abbate redimi iuste possit, ergo tale pactum est vera, & rigorosa simonia.

RESPONSIO AVTHORIS SECVNDO QVÆSITO.

An prædictus Abbas incurrerit pœnas in iure contra simoniacos stabilitas.

Respondi dictum abbatem facientem talem 14
promissionem, & donationem redditaum prædictæ annexæ absque licentia Papæ præter pœnas impositas simoniacis, incurrere pœnas extrauagantis ambitiosæ de rebus Ecclesiasticis non alienandis, siue talis pensio fuerit solum in vita pensionarij, siue pro vita beneficiarij. Ita Lessius
suprà, n. 206. Ratio est, quia ius recipiendi fru- 15
ctus Ecclesiæ computatur inter bona immobilia dictæ Ecclesiæ; ergo si Abbas alienat à se tale ius, & illud transfert in laïcum, sequitur quod alienat bona immobilia dictæ Ecclesiæ; sed qui alienat bona immobilia Ecclesiæ, incurrit pœnas ambitiosæ: ergo præter pœnas impositas simoniacis incurrit prædictas pœnas.

Confirmatur quia non est minor alienatio im- 16
ponere sibi obligationem soluendi quotannis redditus dictæ annexæ cuidam homini laico, quam hypothecare, seu conducere redditus dictæ Ecclesiæ per decem annos, sed hæc hypothecatio est prohibita sub prædictis pœnis Ambitiosæ, quia est alienatio bonorum immobilium Ecclesiæ, vt fatentur omnes: ergo à fortiori illa donatio talium reddituum pro vita beneficiarij, erat vera alienatio prohibita in dicta extravaganti, ac per consequens subiecta illius pœnis.

CONSVLTVM XVIII.

De communione, an liceat eam laïco statim post mediam noctem sumere.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Aliqui Doctores affirmant posse sæcularem communicare ex deuotione, quacunque hora diei, dummodo sit ieiunus.*
3 *Contraria sententia probabilior est.*
4 *Extra noctem natalis Domini Sacerdos non celebrat absque priuilegio, nisi intra auroram, & meridiem.*
5 *Laici extra hoc tempus non possunt ex deuotione communicare, etsi ieiuni sint.*
6 *Quando dicatur aurora explicatur.*
7 *In quibus casibus possit Sacerdos ante auroram celebrare explicatur.*

CASVS.

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

1 QVIDAM homo laïcus habebat deuotionem à plurimis annis communicandi in die S. Claræ. Accidit autem, quod eadem die necesse fuit viam arripere ad alium locum statim post mediam noctem.

Quæritur, an possit statim post mediam noctem, vel ad vesperam, si ieiunus sit accipere eadem die communionem, ex sactario ab aliquo sacerdote; quem ad id habebat paratum.

RESPONSIO AVTHORIS

2 AFfirmant cum Angelo, & Syluestro, Azor, *1.p.lib.2.cap.25.q.8* Ausouius, *verbo communio, n.70.* Quorum ratio est, quia nullo iure, aut canone id prohibetur, neque est idem iuris de præcipienda Eucharistia, quod de sacrificio faciendo; ergo qualibet diei hora potest qui rem diuinam non facit, Eucharistiam suscipere ex sactario si ieiunus sit.

3 Verum licèt hæc sententia satis probabilis sit
contrariam reputo certiorem. Hanc tenent expresse Bonac *q.5. de Eucharistia, p.1. n.14.* Sylu.
Sà, Tabiena, Henriquez, Suarez, Posseuinus, quos
refert, & sequitur Bordonus, *tom.2. resol 56. n.161.*
Coninchius *de sacramentis, q.8. art.10. n.85.* Ratio
est, quia excepta nocte natalis Domini, Sacerdos
non celebrat, nisi intra auroram, & meridiem, se-
4 cluso priuilegio, vt docent communiter DD. ergo
nec etiam laici possunt communicare extra hoc
tempus. Patet consequentia; quia tempus quo laïci
debent recipere Eucharistiam, debent regulari cum
tempore, quo Sacerdos potest licitè celebrare;
siquidem militant eædem rationes, & sic tenet vniuersalis consuetudo Ecclesiæ, & postulat reueren-
5 tia tanto debita Sacramento; ergo seclusa die natalis Domini laïcus solum potest communicare eo
tempore, quo Sacerdos potest celebrare; & hanc
sententiam in his terminis docent etiam Rodrig.
Filliuc. Cast. Pal. quos refert, & sequitur Diana *9.p. tract 7. resol. 67.* Nec ratio pro parte contraria aliquid conuincit. Respondetur namque, quod licet
non detur aliquod ius expressum id prohibens, id
tamen iam tenere vniuersalem Ecclesiæ consuetudinem, à qua recedendum non est ob tanti Sacramenti reuerentiam.

6 Si tamen quæras, quando dicatur Aurora, in qua clericus, secluso priuilegio, potest licitè celebrare, & laïcus communicare? Respondeo, esse per duas horas ante solis ortum. Vnde quando Sol oritur, hora sexta, potest clericus celebrare, & laïcus communicare, hora quarta post mediam noctem. Ita Diana. Rodrig. Fernandes, Victoria, Paludanus, Piligianus, quos refert, & sequitur Trullenc. *praxi sacramentorum, lib.3. cap.8. dub.15. n. 5.*

7 Si tandem quæratur an in aliquo casu possit clericus ante hoc tempus missam celebrare? Respondeo, in casu grauis necessitatis posse: v. g. ad communicandum infirmum, vel ad communicandum personas, quibus non licet iuxta patriæ consuetudinem è domo mane exire, si detur namque huiusmodi, vel alia grauis causa, poterit per tres horas ante auroram Missam celebrare, hoc est, hora secunda post mediam noctem, quando sol oritur hora quinta, & hora tertia post mediam noctem, quando Sol oritur hora sexta. Ita Nauarr. Henriq. Azor, & alij, quos refert, & sequitur Fagund. *in primo præcepto Ecclesiæ, lib.3. cap.17. n.14.*

CONSVLTVM XIX.

De Communione, an sit danda indigno, ad euitandum graue damnum?

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Peccatori publico, publice deneganda est communio.*
3 *Si parochus denegando peccatori publico Communionem timeat graue damnum, potest ei dare communionem, si non detur contemptus.*
4 *Actio dandi Communionem ex parte ministri est bona.*
5 *Quilibet ad euitandum graue damnum potest permittere alterius peccatum, si non detur contemptus fidei.*
6 *Casu quo Sacerdos ob timorem grauis damni det Communionem peccatori publico, debet monere populum de causa, cur id fecisset, vt tollatur scandalum.*
7 *Quid si nec hoc efficere possit ob timorem alterius grauissimi damni.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

QVIDAM homo nobilissimus, qui viuebat 1
in concubinatu publico, & notorio, petijt
Feria quinta Cœnæ Domini publicè à Parocho Communionem, quam cum ei Parochus publicè denegasset, eo quod publicè viuebat in concubinatu, cum minatus fuit prædictus homo, quod si in die Paschatis ei non tribuisset communionem, ei grauissimum malum inferendum.

Quæritur, An prædictus parochus possit ei licitè Eucharistiam ministrare; vel an teneatur eam ei etiam cum graui periculo propriæ vitæ denegare.

RESPONSIO AVTHORIS.

PRo explicatione huius casus suppono, prædi- 2
ctum parochum optime fecisse denegando
prædicto peccatori publico Communionem, eo quod occasionem proximam non reliquerit, & in ea publicè perseuerauerit. Ita cum communi sententia Ioann. Sanctius, *in selectis, d.3. n.1.* Ratio est, quia vt ei licite tribueret Communionem, debebat talis peccator publicè ostendere se prædictam mulierem è domo ejecisse, & eam omnino per aliquod tempus reliquisse, vel debebat constare quod sit ortua esset. Ita Nauarr. quem refert, & sequitur Ioan. Sanctius, *in selectis, d.34 n.12. & 15* & alij communiter DD. sed nihil horum fecit ille peccator: sed publice eam domi retinebat; ergo optime fecit parochus ei publice sacram Communionem denegando. His suppositis;

Respondeo ad casum propositum. Quod
si prædictus peccator publicus, vel alius,
qui sit in peccato publico, monitus à paro- 3
cho, vt desistat à peccato publico, noluit
ab occasione peccandi publica desistere, si
parochus timet sibi mortem, vel aliud graue
damnum ei denegando publicè Communionem

posse prædictum parochum eis publice date communionem. Ita Thomas Sanchez, *lib. 4. de matrim. d. 4. n. 12.* Ioannes Sanctius, *in selectis, d. 34. num. 16.*

Ratio est, quia actio dandi communionem ex
4 parte ministri est bona, & potest exerceri absque
peccato, si detur causa excusans, etiamsi recipiens Eucharistiam male vtatur hac actione, dummodo non detur contemptus sacramenti, nec sit
in odium fidei, vel religionis, sed hic, nec datur
contemptus Sacramenti, nec postulatur Eucharistia in odium, vel contemptum fidei, vel religionis, sed tantum ad satisfaciendum præcepto
Ecclesiæ, vt euitentur censuræ, nullum enim
alium finem habuit prædictus homo postulandi
5 in Paschate Eucharistiam; ergo optime poterat
Sacerdos ad euitandam mortem, vel aliud malum graue in vita, honore, vel diuitiis, ei ministrare Eucharistiam, etsi publico peccatori; si
enim ille male vsus fuit actione bona Parochi,
sibi imputet; Nemo enim tenetur cum tanto damno, & onere desistere ab actione bona; qua recipiens si vellet posset bene vti, quod si noluerit,
sibi imputet, non Sacerdoti, Sacerdos namque solum permittit malum illius, & non illud vult, nec
intendit, imo de illo quam maxime dolet.

6 Nec obstat quod Populus videns dare communionem huic publico peccatori in peccato publico perseueranti scandelizetur. Respondetur
namque cum eodem Ioanne Sanctio *supra*, Parochum debere post communionem populum aduertere, se dedisse illi publico peccatori comunionem, eo quod sibi mortem, vel aliud malum graue
7 iuste timuerit. Quod si nec hanc satisfactionem
exhibere possit, quia etiam timet graue damnum,
patienter ferat, fidens Deum veritatem propalaturum, & interim oret pro eo.

CONSVLTVM XX.

De Communione pro adimplendo Paschatis præcepto, an possit extra propriam parochiam ministrari.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus; seu factum.*
2 *Lex, & præceptum humanum non obligat, quando subditus absque graui nota, & periculo honoris non potest illud adimplere.*
3 *Qui absque graui nota, & periculo honoris non potest ire ad Missam in die festo, excusatur à præcepto, & censura, si detur de audienda Missa.*
4 *Sæculares qui confitentur, & communicant in Ecclesiis regularium, etiam pro adimplendo præcepto annuæ confessionis, & communionis sine licentia parochi, satisfaciunt his præceptis.*
5 *Possunt tolerari à parocho, etsi detur excommunicatio, quod omnes communicent ad adimplendum præceptum in parochia.*
6 *Regulares habent priuilegium ad confitendum, & communicandum sæculares in suis Ecclesiis, etiam ad adimplendum præceptum, sine licentia parochi.*
7 *Ordinarius non potest impedire hoc priuilegium regularium.*
8 *Ordinarius non potest præcipere suis ouibus, vt non confiteantur, etiam pro adimplendo præcepto annuæ confessionis cum regularibus.*
9 *Ponitur argumentum in contrarium & soluitur.*

CASVS; SIVE FACTI SPECIES.

IVssit ordinarius cuidam parocho sub excom- 1
municatione, ne concederet licentiam alicui
parochiano, vel parochianæ ad communicandum extra Ecclesiam parochialem pro adimplendo præcepto annuæ communionis.

Quæritur, an in casu vrgentis necessitatis, puta si mulier iuxta patriæ consuetudinem absque nota honoris, vel quia vestes iuxta suum statum non habet non potest conuenire ad parochialem Ecclesiam, possit idem parochus dare communionem huic suæ parochianæ in aliqua Ecclesia regularium, vel eremitorio, vel mittere aliquem sacerdotem, qui ei in tali eremitorio tribuat communionem, vel concedere illi licentiam ad communicandum in Ecclesiis regularium, non obstante dicta Episcopi prohibitione.

RESPONSIO AVTHORIS.

REspondi affirmatiuè ita communiter Docto- 2
res apud Palaum, *tom. 1. tract. 3. d. 5. p. 3. §. 2. n. 3.* Ratio est, quia lex, vel præceptum humanum non obligat, quando subditus absque graui nota, & periculo honoris, & bonæ existimationis non potest illud adimplere; sed hic subditus sine graui nota, & periculo bonæ existimationis, & famæ, ratione patriæ consuetudinis, vel defectu vestimentorum, non potest conuenire ad Ecclesiam parochialem; ergo talis lex non obligat. Maior est communis inter DD. minor verò probatur, quia hæ eædem causæ sufficiunt ad deobligandam fœminam à præcepto audiendi Mis-
sam, etiamsi sit polita excommunicatio contra 3
non audientes Missam, vt docet Nauarrus, & alij, quos refert, & sequitur Trullenc. *in Decalogum. lib. 3. cap. 1. dub. 9. n. 7.* Et à præcepto communicandi in Paschate, si absque prædicta nota, & in honore nequit ad priuatum sacellum noctu conuenire, vt tenent communiter DD. apud Palaum, *tom. 4. tract. 21. d. vnica. p. 15. n. 5.* ergo idem dicendum est in præsenti casu. Et sic præceptum quando imperat quod parochus non det licentiam ad communicandum extra Ecclesiam parochialem, intelligendum est, prudentialiter extra casum vrgentis necessitatis.

Imo addo quod si parochiani talis parochiæ 4
confessi, & communicati fuerint in Ecclesiis regularium, absque parochi licentia, etiamsi alias possent bene conuenire ad Ecclesiam parochialem sine vllo inconueniente, adhuc posse parochum,
si voluerit illos tolerare, & minime teneri eos 5
obligare ad communicandum in Ecclesia parochiali, etiam pro adimplendo præcepto annuæ communionis, absque eo quod violet præceptum, etiam cum excommunicatione positum ab ordinario.

Ratio est, quia regulares habent priuilegium 6
ad confitendum sæculares, & dandam eis communionem, etiam ad adimplendum præceptum

annuæ

annuæ communionis in suis Ecclesiis, vt docent Rodriguez, Sorbo, Veiga, quos refert Palaus, *tom.4.tract. 21.d. vnica, p. 19. nu. 4.* Ioannes de Crus, Beia, quos refert, & non impugnat Diana, *1.p. tract.14. resol. 73* Fundaturque hæc sententia, *in priuilegiis Nicolai V. Pauli III. Pij IV.* quæ refert Diana *suprà*, qui Pontifices concesserunt regularibus, posse dare communionem, etiam in Paschate ad adimplendum præceptum, licentia curatorum minime requisita, & vt sic præcepto Ecclesiæ satisfacerent, non obstantibus contrariis quibuscumque, vt testatur Fr. Ioannes à Cruce, *lib.2. de priuilegiis cap.5. dub. 4. conclusione 3.* ergo optimè potest hic parochus consentire, vt oues suæ, etiam absque vlla necessitate communicent in Ecclesiis regularium ad adimplendum hoc præceptum, non obstante dicto præcepto, & excommunicatione imposita ab ordinario.

Patet consequentia, quia dicta ordinarij ex-
7 communicatio non potest eum obligare ad hoc, vt cogat oues suas non communicandum in Ecclesia parochiali, si ipsæ voluerint in Ecclesiis regularium communicare. Nam id esset impedire, & derogare priuilegium regularium, quod ordinarius efficere non potest; Nam cum Papa sit parochus vniuersalis, potuit eximere oues illas ab illius iurisdictione quoad hoc præceptum, sicut
8 non potest eis præcipere quod non confiteantur in Ecclesiis regularium, etiam pro adimplendo præcepto annuæ confessionis; ergo parochus non dando talem licentiam, sed solum permittendo quod oues suæ communicent in Ecclesiis Regularium, satisfacit præcepto ordinarij, nec incurrit dictam excommunicationem; siquidem præceptum tantum valet, quantum sonat, & cum alias ille licentiam prædictam non det, sed tantum sinat eas vti priuilegio regularium, non facit contra dictum præceptum sui superioris, sicut non facit, quando sinit eas vti priuilegio annuæ confessionis.

Nec obstat excommunicatio imposita à præla-
9 to. Nam huic obiectioni respondeo. Prælatum potuisse talem censuram, seclusis priuilegiis regularium, vel ad summum stando in opinione contraria, quæ negat hæc priuilegia regularibus, quæ etiam probabilis est; sed parochus potest optimè conformari nostræ sententiæ; quia quando prælatus præcipit aliquid sub excommunicatione, de quo est opinio probabilis; quod illud non potest præcipere, non tenetur subditus obedire, vt tenent Spinola, Ianuarius, & alij quos refert Diana, *9.p.tract.9. resol.41.* ergo non obstante tali præcepto, & censura, potest parochus stare nostræ sententiæ, & sinere quod oues suæ communicent, etiam sine necessitate in Ecclesiis regularium recipiendo ab eis schedulas, in quibus detur authenticum testimonium ab ipsis regularibus, quod dictæ personæ in Ecclesiis suis communicarunt.

CONSVLTVM XXI.

De iure cuiusdam Parochi celebrandi certas Missas in sua Ecclesiâ.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Consuetudines laudabiles sunt obseruandæ.*
3 *Quid requiratur, vt aliqua consuetudo dicatur laudabilis.*
4 *Posita laudabili consuetudine datur actio illi, in cuius fauorem fuit introducta.*
5 *Ponitur argumentum in contrarium & soluitur.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

COnfratres Sanctissimi Sacramenti Ecclesiæ, 1
S. Mariæ montis Serrati. Oppidi Vienæ in Lusitania habuerunt consuetudinem à quadraginta annis, & amplius vocandi parochum eiusdem Ecclesiæ ad celebrandum eis quarta quaque dominica cuiuslibet mensis missam solemnissimam sanctissimi Sacramenti, exponendo in ipsa Missâ sanctissimum Sacramentum; tribuendo ei stipendium consuetum pro eadem Missa, & assistentia illius magnæ solemnitatis.

Quæritur, an nunc possint prædicti Confratres alterum clericum, qui non sit parochus illius Ecclesiæ vocare ad celebrandum dictam Missam, & festiuitatem, relicto parocho.

RESPONSIO AVTHORIS.

REspondi negatiuè. Ratio est, quia ista consuetudo dicendi illam Missam, & celebrandi illam festiuitatem, & dandi illi parocho dictum 2
stipendium pro tali Missa, & assistentia est laudabilis; & iuxta sacros canones, *cap. ex parte de censibus, & cap. ex parte Astensis de consensu prabendarum*; Sed sacri canones præcipiunt obseruari consuetudines laudabiles, vt constat ex *cap. ex parte*; ergo talis consuetudo obseruanda est. Maior, hoc est, quod sit laudabilis hæc consuetudo probatur, quia ad hoc vt consuetudo laudabilis probetur, sufficit quod per decennium, hi con- 3
fratres ex voluntate sua soliti sint vocare dictum parochum, & dare illi prædictum stipendium pro tali sacrificio, & solemni assistentia illius festiuitatis; vt constat *ex cap. ad Apostolicam de simonia*, & ex Glossa, *notabili in cap. fin. de consuetudine in 6.* Siquidem vocando illum per tantum tempus, & libere tribuendo ei stipendium, censentur per allegata iura obligari ad semper illum vocandum, & dandum ei consuetum stipendium; sed posita laudabili consuetudine datur actio ipsi, 4
in cuius fauorem est introducta ad eius obseruationem; ergo talis parochus non debet deturbari à sua possessione, sed manutenendus est in illa. Ita tenet Hostiensis, & Abbas, *in cap. suam nobis. num.6. de simonia*, & alij quos refert, & sequitur Mor. *cons.17.n.9. & sequent.*

Nec obstat si dicant Confratres, illos dedisse illud stipendium, & vocasse illum parochum ex mera voluntate sua; sed per illa, quæ sunt meræ

facultatis non introducitur consuetudo; ergo cum illi libere, & voluntariè illum parochum ad hoc ministerium vocassent. Ita nunc cum possunt libere non vocare, sed loco illius vocare alium, cum hæc festiuitas sanctissimi Sacramenti non pertineat ad parochiam, sed sit festiuitas propria illius sæcularis confraternitatis, quæ forte congregata fuit in illa parochia. Non obstat inquam, respondetur namque hoc non procedere, quando simul interuenit labor Sacerdotis, pietas causæ, & fauor animæ; sed hic interuenit labor Sacerdotis, pietas causæ, & fauor animæ; ergo prædictum argumentum non procedit in hoc casu. Major patet, quia quoties per decennium datur aliquid ex mera voluntate, sed talis donatio non vt purè, sed cum aliquo respectu ad aliquem finem, est signum, quod ille qui talem donationem facit vult inducere obligationem in fauorem animæ suæ; sed vocare talem parochum ad celebrandam dictam Missam, & festiuitatem, dando ei prædictum stipendium, non est donatio pura, sed habet aliquos dignos respectus, nempe quia Sacramenta ministrat, quia illius parochiæ curam habet, quia cætera onera sustinet, vt late probat Mor. *suprà*; ergo per illam donationem, & vocationem, introducta fuit laudabilis consuetudo; ergo talis parochus manutenendus est in sua possessione, & non potest alius Sacerdos vocari, relicto parocho, & sic iudicatum fuit in facti contingentia, *in supremo Senatu Portuensi, anno* 1658.

CONSVLTVM XXII.

De quodam ministro militiæ impediente milites suscipere statum clericalem.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Homo liber quoad electionem status nulli alteri homini, siue Regi, Papa, Duci, &c. subditur.*
3 *Potest eligere statum, quem voluerit, pracipuè si fuerit status perfectionis.*
4 *Milites possunt inuitis suis generalibus, & regibus eligere statum clericalem.*
5 *Vnicuique licitum est eligere perfectiorem statum, etiam repugnante Rege, Papa, & proprio patre.*
6 *Miles relicto cingulo militari potest sumere statum monachi.*
7 *Status Sacerdotalis perfectior est statu monachi non Sacerdotis.*
8 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*
9 *Generalis militia qui directe, vel indirecte impedit suos milites, ne suscipiant statum clericalem, vel monachalem, peccat contra iustitiam.*
10 *Incurrit excommunicationem in Tridentino,* sess. 14. cap. 9. *de reformatione.*
11 *Incurrit canonem* 15. *Bulla Cœna.*
12 *Generalis militia, qui vexauit patrem sui militis, eo quod miles factus est sacerdos, peccauit grauiter contra iustitiam.*
13 *Tenetur ad omnia ei damna resarcienda.*
14 *Incurrit excommunicationem Trident.* suprà *relatam.*
15 *Incurrit canonem* 15. *Bulla Cœna.*
16 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*
17 *Sanctus Gregorius Papa procedit contra Mauritium Imperatorem, eo quod prohibebat milites fieri monachos.*
18 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

QVIDAM militum Generalis iussit com- 1
prehendere, & in vinculis detrudere Patrem
cuiusdam sui militis, & illum coëgit ad acceptandum cingulum militare, cum iam senex esset, eo quod eius filius, qui miles erat, ordinatus fuit absque licentia ipsius generalis ordine presbyteratus.

Quæritur, an prædictus generalis potuerit licitè obligare Patrem, vel fratrem prædicti militis, qui presbyteratum suscepit relicta militia, ad suscipiendum cingulum militare, eis inuitis, & an eos obligando ob illam causam incurrerit aliquas censuras in jure?

RESPONSIO AVTHORIS.

HIc casus erat quotidie obvius in hoc Lusitaniæ Regno, ob continua bella, quibus Lusitani ab Iberis premebantur: Sed iam nunc ob felicissimam, & honoratissimam pacem, quam cum Iberis celebrarunt anno 1668. quarta die Martij, iam ab hoc labore, Deo ita permittente, liberati sunt, faxit Deus, vt deinde hoc consilio non indigeant. Quia tamen in aliis locis accidere potest idem casus, etiam inter Lusitanos, qui per totum orbem contra infideles, & barbaras nationes militant, non incongruum videbitur, quid tunc senserim, explicare.

Pro huius casus explicatione suppono primo, prædictum generalem militiæ obligasse illum hominem ad suscipiendum cingulum militare ob eam solum causam, quia eius filius reliquit militiam, & factus est Sacerdos, & non quia alij deessent milites, quia si alios voluisset, multi erant iuuenes, quos poterat eligere ad cingulum militare. Vnde solum prædictum hominem comprehendit, & obligauit accipere cingulum militare, ad sic coërcendos patres, ne promouerent suos filios milites ad clericatum.

Secundo suppono cum D. Thoma, 2. 2. *quæst.* 104. 2
art. 5. in corpore, nullum hominem liberum in
electione status subiici alteri homini, siue Regi,
siue Imperatori, vel Papæ, sed libere posse eligere 3
statum, quem voluerit, & multo magis, si fuerit
status perfectionis, & spiritualis, vt late explicat
Thomas Delbene, *cap.* 8. *de immunitate Ecclesiastica, dub.* 20. *sect.* 4. *n.* 5. His suppositis.

Dico primo Milites possunt inuitis suis generalibus, & Regibus eligere statum clericalem. Ita
habetur, *in cap. eos, qui semel in clero* 20. *q.* 3. *&*
cap. si quis post baptismum, dist. 51. Ratio autem 4
est, quia vnicuique licitum est eligere perfectiorem statum, etiam repugnante Rege, Papa, vel
proprio parente; sed status clericalis perfectior 5
est militia, vt ex se patet, & habetur, *in eodem. cap. eos*; ergo vnusquisque illum licite, & libere eligere potest. Confirmatur, Quia miles relicto cingulo militari potest sumere statum Monachi, vt

6 vt patet, *ex cap. propositum monachi 2. 20 q. 3. & cap. eos, 2. 10 q. 3.* & patet ex facto Gregorij Ma-
gni, qui Mauritium deterruit, eo quod prohibe-
7 bat milites fieri monachos, vt patet ex lectioni-
bus Breuiarij die 12. Martij; sed status Sacerdotalis
perfectior est statu monachi noo Sacerdotis; ergo
sicut quis libere, etiam miles, potest eligere statum
monachi, ita & sacerdotis.

8 Nec obstat *cap. si quis post Baptismum dist. 51.*
Vbi dicitur, militem non posse transire ad statum
diaconi, nisi ex dispensatione Pontificis. Res-
pondetur namque cum Glossa, *verbo militauerit*,
id intelligi, si irregularitatem contraxisset: in no-
stro autem casu, talis miles non contraxit irregu-
laritatem, siquidem in bello adhuc inuentus non
erat, erat enim à pauco tempore factus miles:
ergo non erat cur non posset ad statum Diaconi,
& Presbyteri promoueri.

Dico 2. Generalis militiæ, qui directe, vel in-
directe impedit suos milites, ne accipiant statum
clericalem, vel monachalem, peccat primo con-
9 tra iustitiam, quia impedit hominis libertatem.
Secundo incurrit excommunicationem in Tri-
10 dentino, *sess. 24. cap. 9. de reformatione*, vbi ex-
communicantur omnes illi, qui impedierint qua-
lemcumque personam à susceptione status matri-
monij, quæ censura extenditur ad illos, qui im-
pediunt matrimonium spirituale, quale est ordo
sacer, & status religionis, vt docet cum multis
Delbene, *tom 1. cap. 8. dub. 19 sect. 9.* Tertio incurrit
11 canonem 15. Bullæ Cœnæ, siquidem facit contra
libertatem Ecclesiasticam, secundum quam vni-
cuique liberum est eligere statum Ecclesiasticum,
vel matrimonij. Ita cum multis Delbene, *de immu-
nitate Ecclesiastica cap. 8. dub. 19. sect. 9. n. 11.*

Hinc fit hunc generalem equestrem, compre-
12 hendendo patrem illius militis, qui ordinatus fuit
ordinibus sacris, & vexando eum, & adducendo
eum ad suum iudicium, eo quod eius filius, qui
13 miles erat factus sit sacerdos, peccasse contra iu-
stitiam, & teneri ad omnia damna resarcienda,
procedit enim contra innocentem; siquidem pa-
ter non deliquit, etiam consulendo filio, vt fieret
Sacerdos. Secundò incurrit excommunicatio-
nem *super relatum in Tridentino*, quia indirecte
impediuit matrimonium spirituale, siquidem vi-
14 dendo hoc alij patres non curabunt, quod filij sui
milites fiant sacerdotes. Tertio incurrit canonem
15 15. Bullæ Cœnæ, vbi anathematizantur, qui ad-
ducunt ad suum iudicium directe, vel indirecte
clericos. Et quotiescumque vexantur patres, vel
consanguinei, ob factum clerici, incurritur in hoc
canone, vt docet Suarez *disp. 21. sect. 2. n. 78.* Alte-
rius, *lib. 5. d. 16. cap. 1.* Vgolinus, Filiucius, Duar-
dus, & alij quos refert, & sequitur Leander, *tr. 3.
de censuris, d. 15. q. 6.* Et tandem incurrit in eodem
canone in quo excommunicantur impedientes li-
bertatem Ecclesiasticam directe, vel indirecte,
quam ipse absque dubio impediuit, impediendo
saltem indirecte, quod milites fierent Sacerdotes;
quatenus illorum patres vexabat.

Nec obstat si dicas hunc generalem non pro-
cessisse contra clericum, sed contra merum laï-
16 cum. Respondetur namque cum Suario contra
Regem Angliæ, *lib. 4. cap. 13. num. 6.* quod
quando proceditur contra Laicos, & grauamen
ordinatur ad Ecclesiasticos, talis dispositio, seu
processio, est contra libertatem Ecclesiasticam;
sed hic licet processio fuerit circa laicum, graua-
men ordinabatur ad filium clericum, siquidem
ideo pater vexabatur; quia filius factus fuit cle-
ricus; ergo sic disponentes, & vexantes, incur-
runt prædictum canonem bullæ Cœnæ. Ita La-
derchius, *consil. 103. num. 5. & 9.* Mandelus, *con-
sil. 8. n. 16.* Delbene, *cap. 5. de immunitate Eccle-
siastica dub. 7 sect. 3. n. 2.*

Nec obstat quod hæc vexatio non sit cum ani-
mo offendendi libertatem Ecclesiasticam; siqui-
dem sufficit, quod re ipsa lædatur directè, vel
indirecte, vt cum multis docet Delbene, *cap. 8.
sect. 5. n. 2.* Sed sic est quod in hoc casu ostendi-
tur re ipsa indirectè libertas Ecclesiastica, siqui-
dem ille pater solum fit miles, & comprehendi-
tur, & in vinculis detruditur, eo solum, quia
eius filius, vel frater clericus factus fuit, vt alij
patres, & milites terreantur à suscipiendo statu Ec-
clesiastico, quod est contra hunc canonem bullæ
cœnæ in secunda parte illius, vt dicunt multi Do-
ctores: ergo sic facientes, statuentes, & ordinan-
tes grauissime peccant, & manent excommunicati.

Tandem probatur ex facto S. Gregorij Pa- 17
pæ; qui procedit contra Imperatorem Mauri-
tium, eo quod milites fieri monachos prohibe-
ret, vt constat ex Lectionibus Breuiarij huius
sancti, duodecima die Martij; Lectione 2. Mauri-
tium Imperatorem eos, qui milites fuissent, mona-
chos fieri prohibentem, à sententia deterruit, sed
idem dicendum est de statu clericali, ne de mo-
nachali, ob similitudinem rationis, *vt suprà di-
ximus*, & patet, *ex cap. eos, qui semel 1. 20. q. 3.*
Ergo huiusmodi generalis deterrendus est à sua
sententia, delinquit enim grauissime contra liber-
tatem Ecclesiasticam.

Nec obstat quod plures milites suspiciant sta- 18
tum Clericalem, & Monachalem. Nam huic ob-
jectioni. Respondetur, non omnes velle esse
Ecclesiasticos, nec habere scientiam, & alia re-
quisita ad hunc statum. Et quando tot essent,
qui hunc statum reciperent, quod valde exercitus
deminueretur, & deficerent, qui arma suscipe-
rent; tunc pertinebat ad Prælatos Ecclesiæ de
illo prouidere, & numerum ordinandorum mi-
nuere, & non ad militum generales; mitterent
enim manum in falcem alienam: quod & factum
fuit, nam iste generalis, videns huiusmodi ratio-
nes, statim prædictum hominem liberum dimi-
sit, & milites fieri clericos, & monachos libere
permisit, erat enim vir docilis & summæ Chri-
stianitatis.

CONSVLTVM XXIII.

De quadam compensatione occulta facta ex bonis Regiis, à quodam Regio ministro.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*

2 *Quoties Rex non tribuit suo officiali iustum stipendium, potest officialis, si non habuit animum dimittendi, vti occulta compensatione vsque ad iustum stipendium.*

3 *Stipendium dicitur iustum, iuxta æqualitatem meritorum ministri.*

4 *Minister*

4 *Minister qui acceptauit officium minori stipendio, quia non ausus est resistere Regi, potest occulte compensari vsque ad iustum stipendium.*

5 *Illud censetur iustum stipendium, quod similibus ministris ob idem seruitiam à Rege tribuitur.*

6 *Quando rex indiget ministro, & nolit eum demittere, potest minister compensari vsque ad iustum stipendium.*

7 *Iustum stipendium debitum cuidam ministro est illud quod similibus personis solet tribui in regno, oppido, vel ciuitate.*

8 *Quoties constiterit salarium officialibus taxatum non esse iustum, possunt Officiales sibi occulte compensari.*

9 *Illud censetur iustum stipendium, quod lege, vel consuetudine, taxatur.*

10 *Quando minister, vel famulus inuitus seruit, potest recipere iustum stipendium vtendo compensatione occulta, etsi pro minori pactitauerit.*

11 *Minister potest compensari in pecunia regis, quam accepit ad soluendum aliis officialibus regis.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

1 QVINAM comes acceptauit à Rege officium, & dignitatem cum stipendio ducentorum quiquaginta aureorum pro quolibet mense, quo stipendio, etiam alij similes officiales seruiebant regi; Postea videns Rex stipendium illorum officialium, (erant enim quatuor,) tenuissimum esse, iussit illis, vno tantum excluso, dare quolibet mense quingentos aureos.

Quæritur, an iste officialis regius, qui exclusus fuit, & cui non fuit stipendium auctum, licitè possit occulte ex ære Regis sibi compensari, surripiendo pro quolibet mense quingentos aureos, sicut Rex ipse præcepit aliis similibus officialibus soluere ex redditibus suis, attento quod iste officialis non minorem occupationem, vt alij habebat.

RESPONSIO AVTHORIS.

2 Respondi affirmatiuè Ratio à priori est: Quia quoties .Rex tribuit suo officiali minus stipendium, quam suis meritis debetur, talis officialis seu minister potest vti occulta compensatione vsque ad iustum stipendium, nisi alias cesserit voluntariè, aut condonauerit regi, vt docet cum multis Basæus, *verbo compensatio, num.6.* Sed sic est, quod in hoc casu non datur iustum stipendium huic ministro, & ille nunquam habuit animum demittendi; ergo optime potest occulte compensari. Maior est certa inter DD. minor verò probatur, quia iustum stipendium ministri, non est regulandum per voluntatem regis, sed per merita ministri, vt cum D. Thoma, Soto,
3 Nauarro, & aliis latè probat Fragosus, *p.1.lib.5. d.13. §.9. n.97.* Sed merita huius ministri sunt æqualia meritis illorum trium ministrorum, quibus Rex iussit dare quolibet mense quingentos aureos, tanquam iustum stipendium; ergo iste minister potest ex ære Regis compensari vsque ad hoc iustum sibi debitum stipendium.

Confirmatur, quia si Rex noluerit dare iustum stipendium iuxta æqualitatem meritorum, etiamsi minister acceptet officium cum minori stipendio, quia non ausus fuit resistere Regi, vel quia
non potuit se à tali officio excusare, optimè potest se occulte compensare, vt cum Navarro, Medina, Vasquio, Lessio, & aliis docet Basæus, *verbo compensatio, num.6.* Sed in hoc casu non datur huic ministro iustum stipendium iuxta æqualitatem meritorum, & ille acceptauit tale officium ad redimendam suam vexationem, & quia aliter 4
non potuit; ergo optime potest se occulte compensare. Minor in qua est difficultas probatur, quia hic minister habet idem officium, ac cæteri tres officiales, & eundem laborem, & illi inseruit eadem perfectione, & labore, ac scientia, vt alij tres, vt omnibus notum est, nec negari potest; sed aliis tribus iussit Rex dare quingentos aureos quolibet mense; iudicandos debitos esse suis meritis; ergo cum merita huius ministri sint æqualia, aut maiora, signum est, quod stipendium debitum suis meritis est idem, ac illud quod aliis à Rege impenditur; ergo si rex tale stipendium ei non tribueret, sicut aliis facit, injuste facit, siquidem ei iustum salarium non soluit, ergo talis minister potest sibi occulte compensari. 5

Confirmatur, quia hic minister videns hoc stipendio se non posse sustentari, nec Regi debite seruire, multoties à Rege postulauit licentiam ad declinandum in domum suam, quam licentiam semper Rex ei denegauit, eo quod illius seruitio maxime indigeret; sed quando Rex indiget ministro, & nolit eum à suo seruitio amouere, potest minister compensari vsque ad iustum stipendium debitum suis meritis, etiamsi minori stipendio antea cum Rege pactitauerit, vt cum Vasquio, Lessio, & aliis multis tenet Basæus, *verbo compensatio, n.6.* & cum aliis Fragosus, *p.2.lib.5.d.13.§.9. n.199.* ergo cum rex hic indigeat hoc ministro, & nolit eum relinquere, & non tribuat ei iustum stipendium suis meritis debitum, sequitur quod ipse sibi possit occulte compensari. 6

Confirmatur 3. quia iustum stipendium debitum cuidam ministro est illud, quod similibus personis solet tribui in regno, oppido, vel ciuitate, vbi minister inseruit, vt cum Molina, Azor, Rebello, & aliis docet Lugo, *de institia, d. 29. n.62.* Sed sic est quod Rex præcipit dare aliis similibus ministris regni quingentos aureos quolibet mense, quia id reputauit stipendium debitum suis seruitiis; ergo injustitiam facit huic ministro non ei tribuendo omne stipendium, quod aliis similibus tribuit; ergo patiens prædictam injustitiam, licite potest compensari; siquidem non ei datur stipendium, quod in regno similibus ministris ob eadem seruitia datur. 7.

Confirmatur 4, quia quoties constiterit, quod salarium officialibus taxatum non est iustum, possunt officiales sibi compensari vsque ad iustum stipendium, vt cum Syluestro, S.Antonino, Molina, & aliis docet Fragosus, *p.1. lib.5. d.13.§.9. n.191.* Malleto, *de iure militantis Ecclesiæ, lib.3. p.1.tit.7.§ 2.n.6.* Lugo, *de institia, d.29. n.68.* Fragoso, *p.3.d.22. §.5. num.104.* Sed sic est, quod constat hoc salarium huic ministro taxatum esse injustum; ergo potest sibi occulte compensare vsque ad iustum stipendium: Minor in qua est difficultas probatur, quia ideo Rex præcepit 8

dare

dare quingentos aureos aliis tribus similibus ministris, quia non eis tribuebat iustum stipendium: ergo quingenti aurei, & non pauciores sunt iustum stipendium horum ministrorum.

9 Confirmatur quinto: Quia illud est iustum stipendium, quod lege, & consuetudine taxatur, Lugo *de iustitia d.29.n.62.* Sed lege, & consuetudine, & diplomate ipsius Regis signantur etiam huic officiali quingenti aurei quolibet mense; ergo quamvis Rex alia ordinatione priuata medietatem illius stipendij auferat, si talis minister hanc medietatem illi non remiserit, optime potest illam accipere occulte de bonis ipsius Regis. Patet consequentia, quia iste minister ideo acceptauit medietatem istius stipendij à Rege taxatam, quia amplius non potuit, & est inuitus in prædicto officio, multoties à Rege postulando, vt eum ab hoc officio eximat, & liberet, quia se
10 non potest illa medietate stipendij sustentare; sed sic est quod quando minister, vel famulus inuitus seruit, quia lex illum ad seruiendum obligat, potest recipere omne iustum stipendium; etiamsi de minori stipendio pactitauerit, & officium acceptauerit, vt cum communi sententia docet Bartolus, *verbo compensatio, num.6.* & cum aliis Fragosus, *3.p. lib.5.d.13.§.9. n.197.* & cum Lessio, & aliis multis Lugo, *de iustitia d.16.n.79.* Ergo idem potest facere iste minister, accipiendo occulte per modum compensationis vsque ad iustum stipendium à Rege taxatum sibi, etsi ad redimendam suam vexationem minori promiserit esse contentus.

Et addo, quod si iste minister non inuenerit alia bona regia ad sibi compensandum, optime
11 potest sibi compensari ex pecunia, quam à Rege accepit ad soluendum aliis ministris inferioribus stipendium debitum à rege; non obstante damno, quod inde sequitur aliis inferioribus ministris. Ratio est, quia qui habet pecuniam sui debitoris, potest vti compensatione illa, etiamsi tradita ei fuisset ad soluendum alteri creditori ipsius debitoris, vt cum Machado, Trullenc. docet Diana, *p.7. tract.10. resol.18.* & cum Lugo, Ausonius, *verbo compensatio, n.3.* Sed iste minister apud se habet pecuniam regis sui debitoris, ergo etiamsi ei tradita fuisset ad soluendum stipendia aliis officialibus inferioribus debita ab ipso Rege, potest sibi eam retinere, & occulte in ea compensari. Nec obstat damnum quod inde aliis officialibus sequitur, quia illud est indirectum, & per accidens, & nemo tenetur bono proximi prouidere cum graui dispendio proprio, vt docent communiter DD.

CONSVLTVM XXIV.

De intelligentia cuiusdam breuis pro educatione cuiusdam puellæ in Conventu Carmelitarum excalceatarum.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Ad introducendam consuetudinem sufficiunt duo actus.*
3 *Assuefactio est quid minus consuetudine.*
4 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*
5 *Non obseruata forma, vel conditione dispensationis, non potest commissarius dispensare.*
6 *Dictio, dummodo, quando coniungitur actui perfecto, importat modum, & non conditionem.*
7 *Ponuntur quadam obiectiones in contrarium, & soluuntur.*
8 *Quando clausula, quæ in bulla apponitur tantum est modus, & non conditio, dispensatio sine tali modo facta valet.*
9 *Modus contrarius substantiæ dispositionis non illam annullat.*
10 *Talis modus habetur, tanquam non adiectus.*
11 *Conditio impossibilis de facto non annullat dispositionem vltimæ voluntatis.*
12 *Habetur tanquam non adiecta.*
13 *Idem dicendum est in dispensatione.*
14 *Dispensatio non potest obligare ad actum contrarium illi, in quo fit dispensatio.*
15 *Non est præsumendum Pontificem sibi esse contrarium in eadem dispositione, & sibi corrigere incontinenti.*
16 *Qualibet dispositio, ita interpretanda est, vt vitetur contrarietas, & subita correctio.*
17 *Præsumptio validitatis actus est fortior, & efficacior cæteris præsumptionibus.*
18 *Clausula in fine dispositionis, non refertur ad capita præcedentia, quæ tali relatione fierent inualida.*
19 *Quando constat Pontificem voluisse dispensare, error notarij præter mandantis intentionem, non annullat dispositionem.*
20 *Intentio, potius quam verba attendenda sunt.*
21 *Non sunt æstimanda verba, quæ solita sunt apponi ex stilo notariorum, sed solum attendendum est ad intentionem mandantis.*
22 *Veritas potius, quam scriptura, percipi debet.*
23 *Quando clausula apposita in dispositione non potest de facto personis substitutis conuenire, intelligitur apposita non de mente disponentis, sed ex notarij consuetudine.*
24 *Clausula accessoria, non alterat naturam principalis dispositionis.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

Religiosæ Carmelitæ discalceatæ habent quandam constitutionem, in qua eis prohibetur recipere puellas educationis causa, sed recipiendæ debent habere quindecim annos completos, & solum debent recipi ad statum religiosum iuxta eandem legem. Voluit autem quædam nobilis matrona introducere in quodam conuentu harum religiosarum duas puellas filias suas causa educationis, vt postea essent ibi religiosæ; impetrauit à Summo Pontifice licentiam, cum clausula dispensatiua legis earundem religiosarum in hac forma. *Discretioni tuæ* (loquitur Pontifex cum Vicario Generalis Ciuitatis Vlisiponensis) *per præsentes committimus, & mandamus,*

vt eisdem Mariæ, & Beatrici, Monasterium prædictum educationis causa, etiamsi statuta dicti monasterij Apostolica authoritate forsan confirmata, inter alia nullam puellam in dictum monasterium educationis causa recipiendam, & admittendam esse disponant, dummodo ipsum monasterium puellas ex eadem causa recipere soleat, & illas actu retineat ingrediendi, & inibi donec nubere, aut habitum monachalem suscipere voluerint, degendi licentiã nostra Apostolica authoritate concedas, &c.

Quæritur, An illa clausula dummodo prædictum monasterium puellas ex eadem causa recipere soleat, & eas actu retineat, verificetur, eo quòd in prædicto conuentu recepta fuit, & adhuc existit educationis causa, quædam filia Serenissimi Portugalliæ Regis, cum quadam puella eam comitante. Secundo an dato, quod hoc exemplum non sufficiat, an maneat irrita dispensatio, eo quod in tali conuentu non datur consuetudo recipiendi dictas puellas educationis causa, vel an non obstanti tali clausula, possint prædictæ puellæ ingredi prædictum monasterium & religiosæ eas recipere educationis causa.

RESPONSIO AVTHORIS
PRIMO QVÆSITO.

An illa clausula, dummodo prædictum monasterium puellas ex eadem causa recipere soleat, & eas actu retineat, *verificetur, eo quod in prædicto conventu recepta fuit, & adhuc existit, quædã filia Serenissimi Portugalliæ Regis, cum quadam puella eam comitante?*

2 RESpondi affirmatiuè. Ratio est, qoia ad introducendam consuetudinem sufficiunt duo actus, vt cum multis docet Bocella, Sylvester, quos refert Suarez, *de legib. lib. 7. c. 10. n. 3.* sed in prædicto conuentu recepta fuit filia Regis, & alia puella eius socia, & adhuc retinentur; ergò iã verificata est clausula, dummodo prædictum monasterium puellas ex eadem causa recipere soleat, & eas actu retineat.

3 Confirmatur, quia Pontifex non postulat in hac Bulla rigorosam consuetudinem, sed quandam assuefactionem, quæ explicatur per illud verbum, soleant, sed hæc assuefactio est quid minus consuetudine, vt notavit Suarez, *de legibus, lib. 7. c. 10. n. 3.* ergo illud exemplum filiæ Regis, & eius sociæ, sufficit ad verificandam clausulam huius dispensationis Pontificiæ hanc assuefactionem postulantem.

Nec obstat si dicas, filiam Regis posse libere
4 ingredi monasterium propter suam dignitatem, & celsitudinem, & Pontifex non videtur loqui de illa, sed de aliis puellis, quæ non sunt de sanguine Regio. Respondetur namque quod quamvis probabile sit, quod præceptum clausuræ monialium non comprehendat filias regum, vt doces cum Sanchez, & aliis Pelizarius, *tract. 10. cap. 5. n. 165.* Attamen contrarium etiam est probabile, vt docet cum aliis Bonac. *q. 4. de clausura, p. 14.* Ergo stando in hac Bonacinæ sententia, tam prohibitum est filiabus regum ingredi monialium monasteria educationis causa, quam aliis puellis: ergo cum hæc filia regis, & alia eius socia ingrederentur hoc monasterium educationis causa, & adhuc ibi retineantur, optimè probabiliter saluatur dispensatio-nis Pontificiæ clausula, *dummodo prædictum monasterium puellas ex eadem causa recipere soleat, & eas actu retineat.*

RESPONSIO AVTHORIS
SECVNDO QVÆSITO.

An dato quod hoc exemplum non sufficiat, maneat irrita dispensatio, eo quod in tali conventu non datur consuetudo recipiendi dictas puellas educationis causa, vel an non obstante tali clausula, possint prædictæ puellæ ingredi prædictum monasterium, & religiosæ eas recipere educationis causa?

HVic quæsito difficilior est responsio, nam illa clausula, *dummodo soleant eas ex eadem causa recipere*, videtur importare formam, & conditionem; ergo non obseruata dicta forma, & conditione non posita non potest commissarius dispensare. 5

Verum ego existimo, in hoc casu contrarium dicendum esse; ad cuius probationem supponendum 6 est, illa verba, *dummodo ipsum monasterium puellas ex eadem causa recipere soleat, & eas actu retineat*, non facere conditionem, sed modum; quia faciunt idem sensum ac ista dictio, *dummodo*, sed hæc dictio, *dummodo*, quando iungitur actui perfecto, vt do tibi hoc, dummodo hoc facias, non facit conditionem, sed modum, vt docet cum Rebuff. Tiraq. Mol. Sanch. *de matrimon. lib. 3. d. 33. n. 2.* Lezan *verbo dictio n. 16.* ergo cum illa clausula, *dummodo ipsũ monasterium puellas ex eadem causa recipere soleat, & eas actu retineat*, iungatur actui perfecto, scilicet *verbo, committimus & mandamus*, licentiam authoritate nostra Apostolica arbitrio tuo concedas, sequitur quod non sit conditio, sed modus.

Nec obstat quod Pontifex postulet illam qua- 7 litatem, & solemnitatem in ipsomet actu, & rei effectione; siquidem cum non addat clausulam irritantem, *& non aliter*, non est conditio, aut clausula substantialis, sed accidentalis, & modalis, vt cum multis probat Suar. *de legib. lib. 5. c. 32. n. 4.* Vbi refert exemplum de iuramento à iudicibus dando in principio libri iuxta *l. rem non nouam, C. de iudiciis*, quod in ipso actu postulatur, & tamen licet omittatur, actus est validus, vt ibi Glossa vltima notat, & Suarez ibi. & in simili casu resoluit Surdus, *tom. 4 consilio 482. n. 9.*

Nec obstat, quod in eodem actu det Pontifex primitus iurisdictionem, seruata tali forma, per quod videtur, quod actus factus sine tali forma erit nullus, etiamsi non addatur speciale verbum *irritans*, vt vult Suar. *de legibus, lib. 5. cap. 31. num. 8. & 9.* Nam huic obiectioni respondeo cum eodem Suar. *de legibus, lib. 8. cap. 35. num. 4.* quod hæc doctrina intelligitur quando talis qualitas postulatur vt necessaria tali actui; Atqui ad educandas puellas in quodam conuentu non est necesse, quod in tali conuentu sit consuetudo eas ibi educandi, siquidem hoc non est necessarium ex iure naturæ, nec positiuo, vt ex se patet; ergo dicendum est cum eodem Suario *suprà*, quod talis conditio, etiamsi postuletur in commissione iurisdictionis, quam committit Vicario Generali, non sit substantialis, sed tantum modalis: His suppositis,

Probatur

Probatur nostra resolutio primo Quando clau-
8 sula, quæ in bulla apponitur tantum est modus,
& non conditio, dispensatio facta sine tali modo
valet, vt docet Suarez *de legibus lib.8. cap 15 n.3.*
Sed hæc clausula in hac bulla tantum est modus,
& non conditio: ergo etiamsi non verificetur di-
spensatio valet. Secundo probatur, Quia modus
contrarius substantiæ dispensationis, aut contra-
ctus, non illos annollat, vt tenet Bart. Castro, Sali-
cetus, Alberic. Imola, Soto, & alij, quos refert
9 Sanchez, *lib.5. de matrim. d.19 n.4.* Imo talis mo-
dus habetur tanquam non adiectus, vt tenent
Veruacius, Tabiena, Ledesma, quos refert Sanch.
vbi suprà; sed hic modus, dummodo prædictum
monasterium puellas ex eadem causa recipere so-
leat, & eos actu retineat, est contrarius substan-
tiæ dispensationis in lege per quam prædictis mo-
nialibus prohibetur habere tales puellas educa-
tionis causa; siquidem si tales moniales habent le-
gem in viridi obseruantia non recipiendi puellas
10 educationis causa ante decimum quintum annum,
in qua dispensat Pontifex in eadem bulla, non pos-
sunt habere consuetudinem eas recipiendi educa-
tionis causa quia iam talis consuetudo, si extaret
derogat legem: ergo talis modus habetur tan-
quam non adiectus.

Deinde dato quod talis clausula non fuisset mo-
dus, sed rigorosa conditio, adhuc existimo, quod
moniales possunt vti dicta bulla absque eo quod
11 verificetur talis conditio; quod sic probo. Quia
illa conditio est impossibilis de facto, quia si tales
moniales habent legem in viridi obseruantia, non
recipiẽdi tales puellas educationis causa, est de fa-
cto impossibile habere consuetudinẽ eas recipien-
di siquidem admissa tali consuetudine, iam abro-
garetur lex, vt est certũ apud Doctores; & non in-
digerent dictæ moniales dispẽsatione legis ad reci-
piendas tales puellas educationis causa: ergo si Põ-
tifex in eadem bulla dispensat in lege, quã habent
prædictæ moniales non admittendi puellas educa-
tionis causa, conditio addita dummodo soleant eas
recipere, est impossibilis de facto; sed cõditio im-
possibilis de facto, non annullat dispositionẽ vlti-
mæ voluntatis, iuxta quam debet commensurari
dispensatio Pontificis, vt docet Suar. *de legib. lib.8.*
12 *cap.13. n.3.* Imo habetur tanquam non apposita, vt
cum Eman. de Costa, & aliis docet Mol. *de iust. t.1.*
tr.2 d.296 n.9. & probatur *ex l. si quis ita institutus*
ff. de cond. instit. ergo cum talis conditio sit impos-
sibilis de facto, siquidem impossibile est de facto
est cõiungere legem in viridi obseruantia non re-
cipiendi tales puellas educationis causa, cum con-
suetudine eas recipiendi, habetur talis conditio vt
non apposita, vt in testamentis, & vltimis volun-
tatibus; siquidem vt ait Suar. *suprà*, eodem modo
philosophandum est in conditionibus bullarum
Pontificũ, quã in testamẽtis & vltimis volũtatibus.

13 Confirmatur, quia Pontifex per dictam bullam
dispensauit in dicta lege non recipiendi puellas
educationis causa: ergo in tali dispensatione non
intentauit ponere conditionem habendi consue-
tudinem illas recipiendi. Patet consequentia, quia
dispensatio non potest obligare ad actum contra-
rium illi, in quo fit dispensatio, vt docet Suar. *de le-*
14 *gib. lib.6. c.11. n.3.* Atqui in hoc casu, si talis cõditio
haberetur vt apposita, dispensatio obligaret ad
actum contrarium illi, in quo fit dispensatio; siqui-
dem obligaret ad hoc, quod haberent consuetudi-
nem recipiẽdi puellas educationis causa, contra le-
gem inuiolabilem illas non recipiendi: ergo talis
clausula habetur tanquam non apposita: siquidem
non est præsumendum Pontificem voluisse, & no-
luisse concedere dispensationem; nam si tale quid
præsumeretur, Pontifex esset sibi ipsi contrarius, &
se ipsum corrigeret in instanti, quod non est dicẽ- 15
dum, nec verosimile, iuxta *l. præcipimus in princip.*
C. de appell l. cum hic status §.1. in fine ff. de donatio.
inter virum & vxorem: Et clausula illa, vt vitetur
contrarietas solet naturam suam mutare, vt probat
Curt. sen. *in consil.33* testatur Aug. *Col. gen. in fin.*
ver. & primo, vbi vult, quod potius sit superflua,
quam quod correctionem inducat, Paris, *consil.40.*
n.35. verba, & etiam quia per dictam clausulam, Si-
man. *de Coniect. vltim. volunt. l.3. interpr.3. dubit.4.*
colum.3. n.29. Surdus, *in consiliis consil.362. n.15.*

Tum quia quælibet dispositio ita interpretan- 16
da est, vt vitetur contrarietas, Rota, *1. p. decis.163.*
d.14. Et vt euitetur subita correctio, *l non ad ea,*
ff. de condit. & demonstr. Alciatus *de præsumpt. regu-*
la 3. præsumpt.28. Tum quia præsumptio validita-
tis actus fortior, & efficacior est cæteris præsump- 17
tionibus, vt cum multis legibus, & doctoribus la-
te probat Rota, *in nouissimis decisionibus 2. p. deci-*
sione 26. Alciatus *de præsumption. regul.3 præsumpt.*
44. n.1. Tum quia Clausula in fine dispositionis,
non refertur ad capita præcedentia, quæ tali rela- 18
tione fierent inualida, *l. cum vulgari. ff de dote*
præleg. l. talis scriptura, & ibi Bartol. *de l 1* Ceval-
los, *in practicis quæstionibus q.928 n.152.* Sed sic est
quod talis clausula, si referretur ad dispensatio-
nem antecedentem in lege de non recipiendi puel-
las educationis causa, irritaret talem dispensatio-
nem, siquidem erat impossibile habere legem in
viridi obseruantia non recipiendi tales puellas: er-
go talis clausula non est referenda ad dispensatio-
nem, sed habenda est tanquam non apposita.

Secundo probatur, Quia quando constat Ponti- 19
ficem voluisse dispensare, vel commisisse commis-
sionem dispensationis alicui, error notarij præter
mandantis intentionem non annullat dispensatio-
nem, vel commissionem, sed habetur, vt quid de
materiali respectu dispensationis, vt cum Sanchez
& aliis docet Laiman, *lib.1. tract.4. cap.22. n.27.* In
quouis namque rescripto, & aiunt prædicti Do- 20
ctores, intentio potius, quam verba attendenda est,
neque enim, vt ipsi aiunt: decet vt huiusmodi in-
uoluntarius error veritatis intentioni aliquid de-
roget; atqui dicta clausula fuit apposita errore no-
tarij, siquidem non est, præsumendum Pontificem
dispensasse in lege cum clausula de facto impossi-
bili, & contraria eidem dispensationi: ergo cum
constet Pontificem voluisse dispensare, & de facto,
dispensasse in lege, quæ prædictis monialibus pro-
hibebat recipere puellas educationis causa, clau-
sula quam addidit per errorem notarius, habet se de
materiali, & præter mandantis intentionem, ac per
consequens habenda est tanquam non apposita.

Confirmatur primo quia non sunt æstimanda 21
verba, quæ solita sunt apponi ex stilo, & con-
suetudine notariorum, sed solum attendendum
est ad intentionem concedentis, vt cum Bartol.
notauit Mantica, *lib. 2. tit. 9. tom. 1. num. 3.* Et
cum Alciato, Tiraquello, & aliis communiter,
Ceuallus *in practicis quæstionibus q. 179. num. 1.*
Nã veritas potius, quam scriptura percipi debet, vt 22
dicitur, *in l. plus valet quod agitur*, sed sic est, quod
talis clausula solet apponi ex stilo, & consuetudine
notariorum in similibus concessionibus: ergo

cum constet de mente Pontificis, qui voluit dispensare in dicta lege, non est æstimanda hæc clausula; quæ solet apponi in omnibus rescriptis huius qualitatis.

23 Confirmatur 2. quia quando clausula apposita
in dispositione non potest de facto personis substitutis conuenire, intelligitur fuisse appositam non de mente disponentis, sed ex notarij consuetudine, vt cum Socin. Paris. notauit Surdus, *tom. 2. consil.236 n.28.* ac per consequens, non annullat dispensationem, vt manet probatum; sed sic est, quod ista clausula non potest de facto conuenire tali conuentui monialium, siquidem si habent legem non recipiendi puellas educationis causa, non possunt habere consuetudinem eas recipiendi: ergo talis clausula habetur tanquam non adiecta.

Tandem probatur, quia clausula accessoria non
24 alterat naturam principalis dispositionis, *Clement. 1. de præbend.* Abbas, Decius, Craueta, Nata, & alij quos refert, & sequitur Surdus, *tom. 1. consilio 45. n.6.* Sed hæc clausula est accessoria dispensationi *in lege de non recipiendis puellis educationis causa*, quæ dispensatio fuit simpliciter posita in narratiua; ergo non debet alterare eandem dispositionem specialiter quando principalis dispositio compatitur cum iuris dispositione in quo casu non est inducenda correctio, nec ab ipso iure recedendum, vt cum Ripal. notauit Surdus, *tom. 2. consil. 265. num. 33.* Ergo cum principalis dispositio sit conformis iuri communi, iuxta quem possunt recipi puellæ educationis causa in conuentibus monialium, vt notauit Pelizarius, *tract. 10. cap. 4. n. 176.* & patet ex decreto Sacræ Congregationis, quod ibi refert Pelizarius, bene sequitur, quod non sit æstimanda talis clausula, nec corrigendam principalem dispositionem, sed quod possunt admitti prædictæ puellæ educationis causa, & sic factum fuit anno Domini 1658. in nostro Conuentu S. Theresiæ Vlisiponensi.

CONSVLTVM XXV.

De ordinatione ante legitimam ætatem cuiusdam regularis innixi priuilegio Benedicti III. & aliis concessis suæ religioni.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Regularis qui ordinatus fuit 22. anno ætatis suæ ordine presbyteratus, si casus est occultus, potest absque scrupulo ministrare in sacris.*
3 *Regulares ante Tridentinum poterant recipere ordinem presbyteratus anno 22. suæ ætatis ex priuilegio Benedicti III.*
4 *Prælati regulares possunt dispensare cum suis subditis, vt anno 22. suæ ætatis suscipiant ordinem presbyteratus.*
5 *Regulares possunt vti in foro conscientiæ suis priuilegiis contrariis Tridentino.*
6 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*
7 *Omnia oracula vsque ad Gregorium 15. sunt confirmata per bullam.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

QVIDAM Regularis, cum tantum haberet 1
vigesimum secundum ætatis annum, innixus priuilegio Benedicti III. qui concessit Benedictinis Vallesoleti, posse in ætate 22. annorum ad ordinem presbyteratus promoueri, vt testatur Crus, *in epitome lib. 2. cap. 3. dub. 6.* manifestauit suis prælatis, se habere legitimam ætatem ad ordinem presbyteratus, quod supposito faciliter consecutus fuit demissorias à suo Prouinciali ad ordinem presbyteratus, & de facto ordinatus fuit prædicto ordine, postea cum iam primam missam esset celebraturus, incidit in vehementem scrupulum, an suspensus esset, & licite posset ministrare in sacris, & his agitatus scrupulis,

Quæsiuit à me, an posset tuta conscientia ministrare in ordinibus sacris susceptis, etiam antequam adimpleat ætatem in Tridentino ad ordinem presbyteratus requisitam?

RESPONSIO AVTHORIS.

RESpondi, quod cum casus sit omnino occultus, vt suppono, prædictum religiosum
tute posse absque scrupulo ministrare in sacris,
non obstante quod non habet ætatem requisitam 2
in Tridentino ad ordinem presbyteratus. Ratio
est, quia Regulares ante Tridentinum poterant 3
recipere ordinem presbyteratus in ætate 22. annorum ex priuilegio, *suprà relato Benedicti III.* &
eorum prælati poterant cum eis dispensare, vt in 4
ætate 22. annorum reciperent prædictum ordinem
presbyteratus, *ex priuilegio Innocentij VIII. &*
Iulij II. Vt latius dixi in nostro directorio Re- 5
gularium, *2. p. tract. 2. d. 1. n. 63.* Sed regulares possunt in foro conscientiæ vti suis priuilegiis contrariis Tridentino, ex priuilegio Pij V. quam concessionem à se reuocatam iterum innouauit Gregorius XIII. per viuæ vocis oraculum, vt testatur Amicus, *de ordine d. 15. sect. 4. n. 48.* ergo iste religiosus optime potuit vti prædicto *priuilegio Benedicti III.* in foro conscientiæ ad recipiendum ordinem presbyteratus in ætate 22. annorum, non obstante reuocatione Tridentini *sess. 25. de reformatione cap. 12.* Ergo cum jam de facto vsus sit prædicto priuilegio suscipiendo ordinem presbyteratus in ætate 22. annorum, optime potest sine scrupulo ministrare in sacris, cum alias casus sit occultus. Et hanc resolutionem debent tenere à fortiori omnes DD. qui dicunt, Regulares posse in foro conscientiæ vti suis priuilegiis contrariis Tridentino, vt sunt Veiga, Henriquez, Boja, & alij, quos refert Diana, *2. p. tract. 2. resol. 59.* Alias inconsequenter loquentur, vt aduertit Portel, *in dubiis regularibus verbo priuilegium, n. 164.*

Nec obstat si dicas cum Decastillo, *de ordine* 6
tract. 6. dub. 22. disp. 1. De hoc priuilegio non posse dari vsum in foro interno, quin detur in foro externo; Nam prælati regulares debent in demissoriis ferre testimonium de legitima ætate, iuxta Tridentinum, quod tamen salua veritate facere non possunt, si subditus re ipsa non habeat legitimam ætatem, iuxta Tridentinum: Non obstat inquam; Respondetur namque cum Amico, *suprà, num 48.* Hoc fieri posse, si prælatus non

exprimat

exprimat in demissoriis ætatem; sed solum dicat, ordinandum habere legitimam ætatem. Et idem possunt religiosi facere respectu suorum prælatorum, dicendo se habere legitimam ætatem, hoc est, secundum priuilegium Benedicti III. quod refert Crus, *in Epitome lib.2.c.3.dub.6.* vt de facto fecit iste Religiosus.

7 Nec obstat si dicas, concessionem illam Pij V. postea à Gregorio XIII. confirmatam, qua regularibus concedebat posse vti suis priuilegiis contrariis Tridentino in foro conscientiæ, hodie non videri posse sustineri; nam cum fuerit viuæ vocis oraculum, jam est reuocatum, non solum à Gregorio XV. sed etiam ab Vrbano VIII. *in generali oraculorum reuocatione.* Respondetur namque, omnia oracula vsque ad Gregorium XV. fuisse confirmata per Bullam ab eodem Gregorio XV. ex certa scientia, vt latè probat Vidal, *in Arca vitali tit. de iurisdictione inquisitione 4.n.15.* ac per consequens, non censeri reuocata per illas generales reuocationes Gregorij XV. & Vrbani VIII. vt cum multis latè probat Vidal, *loco citato*; & ego ipse, cum aliis, *in nostro Directorio Regularium p.1.tract.2.d.1.sect.2. §.1. n.63. & sequentibus.*

CONSVLTVM XXVI.

De Regiis tributis; an possint occulte sine peccato mortali, & onere restitutionis defraudari?

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Fraudantes vectigalia, & tributa iusta non peccant mortaliter, nec tenentur ad restitutionem.*
3 *Nemo tenetur soluere aliquod tributum iustum, si tale tributum ab eo non petatur.*
4 *Leges Tributorum non obligant ad non occultandum debitum, nec ad declarandum contractum fundantem debitum tributi.*
5 *Leges solum obligant ad soluenda tributa, si exactor ea petat, vel ad non decipiendum illum, si interroget cum iuramento.*
6 *Tributa ita recipiantur à republica, vt exacta soluantur.*
7 *Decima regia in Lusitania quomodo intelligantur, & fiat à populo recepta.*
8 *Lex pœnalis pura aut mixta non obligat in conscientia, nisi id expresse declaret legislator.*
9 *Leges quæ imponunt gabellas, tributa, & decimas, sunt pura pœnales, aut mixta.*
10 *Quædam aduertentia proponitur.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

1 QVIDAM homo habebat quasdam proprietates, quas aliis commodabat, & vt decimam Regi integram non solueret, hac simulatione vtebatur. Faciebat scripturam commodati minori pretio cum commodatario, & postea commodatarius ei per aliam scripturam faciebat aliam obligationem debiti, in qua continebatur residuum commodati. Veniebat exactor decimarum, quærebat scripturas commodati vt inde sciret quantitatem decimæ soluendæ de prædictis prædiis, dabant ei scripturam, in qua solum erat dimidium pretij, quo erant prædicta prædia commodata, & exactores existimantes nullam simulationem ibi esse, nec inquirentes de alia scriptura anteriori, iuxta prædictam summam ab eo decimam postulabant.

Quæritur, an talis homo vtendo hac simulatione, & medietatem decimarum illorum proprietatum hac simulatione defraudando, peccasset mortaliter, & teneatur ad restitutionem?

RESPONSIO AVTHORIS.

Respondi, nec peccasse mortaliter, nec tene- 2
ri ad restitutionem. Ratio est, quia probabile est fraudantes vectigalia, & tributa regia iusta non peccare mortaliter, nec teneri ad restitutionem, vt cum Lessio, Bonacina, Nauarro, docet Duardus, quem refert, & sequitur Diana, *1.p. tract.10. resol.19* sed huiusmodi decimæ in Lusitania, de quibus est sermo in præsenti, sunt quoddam regium tributum, & vectigal à rege institutum, præter decimam Deo debitam: ergo talis homo fraudando tale decimarum tributum, nec peccauit mortaliter, nec tenetur ad restitutionem

Secundo probatur, quia est opinio probabi- 3
lis, quod nemo tenetur soluere aliquod tributum iustum, nec tenetur ad restitutionem, si
tale tributum ab eo non petatur, & quod quis- 4
que potest occultare titulum fundantem debitum tributi, ad hoc vt ab eo non petatur, vt abscondere merces, facere scripturas simulatas, & vti aliis simulationibus ad fugiendum solutionem tributi, vt docent Soto, Angelus, Veiga, Parladorus, Tabiena, Archidiaconus, Raimundus, Panormitanus, quos refert, & sequitur, Thomas Hurtadus, *tom. 2. tract. 8. cap. 1. resol. 9.a....n.175.* & vt probabile docet Sanch. *in consiliis, lib.2.cap.3. dub. 10 n.5.* Sed hic homo nihil aliud fecit, nisi occultare titulum, ex quo tantam decimam debebat: ergo nec peccauit mortaliter, nec tenetur ad restitutionem.

Confirmatur, & declaratur. Quia leges tri-
butorum non obligant ad non occultandum de- 5
bitum, nec ad declarandum contractum, aut vectationem mercium, aut aliam similem actionem fundantem debitum tributi, quin potius nec obligant ad non occultandum simile debitum, seu fundamentum eius, ac proinde non est contra iustitiam occulte, vel palliate venditio-
nem facere, ne gabella petatur, ac denique so- 6
lum obligant huiusmodi leges ad soluenda hæc tributa, si exactor, seu publicanus occurrat, & petat, vel ad summam ad non decipiendam illam, si interroget cum iuramento, vt docent Nauarrus, Angelus, Tabiena, Medina, Henriquez, Soto, Socinas, quos refert Suarez, *de legibus lib 5, cap.18.n.2.* & vt probabile docet Sanchez, *in consiliis* loquens de omnibus tributis, *lib.2. cap.3. dub.10. n. 5.* & quando tributum est nouum, idem docet cum Caietano, Saa, Petro Nauarra, Molina, Fragosus, *p.1.lib. 3. d.8. n. 20.* Sed hic homo solum occultauit contractum fundantem debitum tributi, nec ab exactore in-

terrogatur de maiori debito, & alias tributum est nouum, ergo neque peccauit, nec tenetur ad restitutionem de fraudando decimam, nec vtendo illa simulatione.

7 Tertio probatur ratione quia tributa, & decimæ, etsi iustissimæ sint, ita recipiantur à republica, vt exactæ, & postulatæ soluantur, & quod si debitores ab eis se possint excusare non teneantur se ipsus offerre exactoribus, & publicanis; ergo cum publicani, & exactores ab hoc homine solum illud debitum, quod ille palliatum habebat in illis scripturis peterent, nec maiorem facerent diligentiam, quam efficere optime poterant ex scripturis antiquis, sequitur quod talis homo, nec peccauit mortaliter, nec tenetur ad restitutionem defraudando prædictam decimam illa simulatione.

Confirmatur primo: quia decima in hoc Lusi-
8 taniæ regno, ita est introducta, quod vnusquisque soluit non rigorosam decimam, sed ex maiori parte suorum redituum, siquidem videmus, quod nemo soluit in rigore pro rata suorum redituum sed ad arbitrium iudicium taxantium decimam, & ex confessione conductorum imo ipse Rex optime norit neminem integram soluere decimam, sed ad summum dimidiam & tamen tacet. & tolerat; ergo cum hoc fere omnes efficiant, non est cur hunc hominem hac simulatione vtentem non excusemus.

Confirmatur 2, quia satis probabile est, quod lex pœnalis puta, aut mixta non obligat in conscien-
9 tia, ni id expresse declaret legislator, vt docet Villalobos, *to. 1. tract. 2. dif. 21. n. 6.* Nauarr, Gomes, Ioannes Andreas, Ceuallo, Decius, Angelus, Tabiena, Valent. Salas, quos refert, & sequitur Thomas Hurt. *tom. 2. tr. 8. cap. 1. resol. 9. n. 183.* sed leges,
10 quæ imperant soluere gabellas, tributa, & decimas sunt leges pœnales puræ, aut mixtæ; ergo nemo tenetur in conscientia soluere tributum, gabellam, vel decimam, nisi ab eo petatur; & potest vnusquisque optime vti omni simulatione, vel palliatione ad non soluendum quodcumque tributum, etsi iustissimum sit; ergo hic homo vtendo tali simulatione ad non soluendam integram decimam tutus est in conscientia.

Aduerte tamen quod si à tali homine interrogetur cum iuramento, an maiori pretio illæ pro-
11 prietates sint conductæ, quam continetur in instrumento, tenetur dicere veritatem, nam tunc tenetur respondere iuxta mentem iudicis interrogantis, vt bene notauit Sanchez, *lib. 2. consiliorum, cap. 3. dub. 10. num. 5.* Caiet. Saà, Nauarrus, Molin. & alij, quos refert. & sequitur Fragosus, *1. part. lib. 3. disp. 820. & alij.*

CONSULTVM XXVII.

De quodam Abbate non residente ob litigium suæ Ecclesiæ, an teneatur restituere pro rata non residentiæ?

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Parochus, etsi beneficium sit litigiosum tenetur residere.*
3 *Parochus potest ab Ecclesia abesse, si eius absentia necessaria fuerit ad occurrendam litigio super ius eiusdem beneficij.*
4 *Ad hoc non requiritur licentia Ordinarij.*
5 *Parochus qui non residat absque aliqua causa approbata ab Ordinario, & de eius licentia vltra duos menses, tenetur restituere fructus beneficij pro rata absentiæ, inter sententiam iudicis.*
6 *Solum tenetur restituere fructus correspondentes residentiæ.*
7 *Pars fructuum correspondens residentiæ est æqualis parti correspondenti recitationi diuini Officij.*
8 *Quæ sit pars fructuum correspondens recitationi Diuini officij.*
9 *Abbas qui ex legitima causa de licentia Episcopi absuit ab Ecclesia, facit fructus suos etsi non habuerit licentiam in scriptis. Episcopi.*
10 *Quomodo sint comparandi fructus debiti ob defectum residentiæ.*
11 *In eis non potest dari compositio per bullam cruciata.*
12 *In parte fructuum, quæ restituenda est ob defectum culpabilem recitationis, potest dari compositio per bullam cruciata.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

QVIDAM Abbas erat in possessione cujusdam Abbatiæ; in qua illi motum est liti- 1
gium. Ipse vt litigio occurreret defuit per aliquod tempus residentiæ eiusdem Abbatiæ.

Quæritur an teneatur fructus, vel partem illorum restituere, & si solum tenetur partem fructuum restituere, ad quam partem teneatur?

RESPONSIO AVTHORIS.

SVppono talem Abbatem possidentem, etsi 2
beneficium sit litigiosum, teneri residere, & officium diuinum recitare. Ita Bonacina *de tractatibus variis d. 5. p. 5. num. 11.* Palaus. *tract. 7. d. 2. p. 1. §. 2. n. 13.* contra Veigam, Rodriguez, & Ceuallos, quos refert *ibi* Palaus. hoc supposito,

Respondi talem Abbatem posse ab Ecclesia ab- 3
esse, si eius absentia necessaria fuerit ad occurrendum litigio super ius eiusdem beneficij, absque eo quod teneatur restituere fructus dictæ abbatiæ, vel partem illorum. Ita habetur, *cap. ex p. de clericis non residentibus,* & *cap. cum non de-* 4
ceat de electione, & ita decidit Rota coram Seraphino 4. Maij 1584. Et ad hoc non requiritur licentia Ordinarij. Ita Garcias, quem refert Bonacina, *supra.*

Quod si prædictus abbas omisit residere abs- 5
que alia causa iusta, & probata ab Ordinario, & de eius licentia vltra duos menses, qui à iure ei conceduntur, tenetur restituere fructus pro rata absentiæ. Ita cum Vasquio, Palaus *tract. 13. d. 5. p. 3. n. 4.* & alij communiter, & hoc etiam ante iudicis sententiam, quidquid dicant Nauarr. Laiman, quos refert Bonac. *supra p. 4. n. 7.*

An autem debeat restituere omnes fructus cor- 6
respondentes tempori, quo culpabiliter omisit residere? Respondeo, solum teneri restituere fructus correspondentes residentiæ, ita Posseuinus, *de officio parochi, cap. 1. num. 35.* Barbosa *de potestate*

Episcopi

Episcopi 3. p. allegat. 43. n. 101. Bonacina, *suprà p. 4 num. 5.* & cum Vasquio, Palaus, *tract. 13. d. 5. p. 3. n. 4.* Bauni, *de beneficiis, d. 14 q. 3. lit. B fol. mihi 461.* Ratio est, quia parochus, etiam absens potest exercere plura officia necessaria suæ parochiæ, vt notauit Palaus, *tract. 7. d. 2. p. 7. num 9.* ergo solum fructus correspondentes absentiæ debet restituere.

Quæ autem sit hæc pars fructuum correspondens absentiæ, seu residentiæ? variant Doctores. Palaus, *tract. 7. d. 2. p. 7. n. 9.* ait, quod cum tot sint obligationes parochi, vltra residentiam, vix relinquitur pars aliqua, quæ ob omissum officium in loco beneficij restitui debeat. Et Bauni de *Beneficiis, d. 14. q. 9. lit. B, fol. mihi* 461. ait, quod in vsu nunquam fuit, sic quod Tridentinum *sess. 23. cap. 1.* præcipit, curatos nempe, fructus absentiæ suæ culpabili correspondentes non facere, sed teneri eos in conscientia: etiam nulla declaratione secuta iudicis reddere, non puto cum eo rigore receptum esse, maxime si per eorum ab-
7 sentiam Ecclesia damnum nullum sit passa, quia illis Vicarius cum authoritate interim dum abessent est propositus Laiman, *lib. 4. tract. 2. cap. 6. n. 6.* hæc Bauni. Ergo si in opinione Palai, vix potest designari pars, quæ correspondeat absentiæ, & decretum Tridentini in hac parte, in opinione Bauni, & Laiman, non est receptum cum tanto rigore, meo videri, sufficiet pars, quæ correspondet omissioni recitationis diuini officij pro rata non residentiæ; ita vt quod si vltra duos menses sibi concessos à iure omisit residere absque causa iusta, & prælati licentia, restituat illam partem redditnum, quæ correspondet omissioni recitationis D. officij. Ita cum Barbosa, & Posseuino, Bonacina, *tom 1. de tractatibus variis, d. 5. p. 4. num. 5.*

8 Si tamen quæras, quæ pars fructuum correspondeat omissioni recitationis? Respondeo, Bonacinam existimare esse quartam partem, *d. 1. de horis canonicis, q. 5. p. 2. n. 1.* Verum ego existimo, esse quintam partem. Ita cum multis Palaus, *tr. 7. d. 2. p. 7. n. 9.* Trullenc. *in cruciatam lib. 3. casu 2. n. 2.* Vnde iuxta opinionem horum doctorum, quintam partem fructuum debet prædictus Abbas restituere pro defectu residentiæ.

9 Aduerte tamen, quod si prædictus Abbas habuit iustam, & legitimam causam absentiæ, si talis causa fuit approbata ab ordinario, etiamsi non habuerit licentiam in scriptis ad non residendum, facit prædictus Abbas omnes fructus suos in conscientia. Ita Lessius, *lib. 2. cap. 34. dub. 29. n. 158.* & cum Barbosa Moroni *responso 67. nu. 49. fol. mihi* 284.

10 Aduerte tandem, quod fructus, qui sunt restituendi ob defectum residentiæ, debere expendi in fabrica parochiæ, vel in eadem Ecclesia ornando, vel meliorando illam, vel distribuendi sunt inter pauperes eiusdem parochiæ: Ita cum
11 Gracia, & aliis Moronius, *Responso 67. n. 47.* Palaus, *tract. 13. d. 5. p. 3. n. 5.* Et in hoc non potest dari compositio per bullam cruciatæ, vt docet cum Garcia, Moronius *ibi*, & cum aliis multis à se relatis Trullenc. *in cruciatam lib. 3. casu 2. n. 6.* Secus dicendum est de illa parte fructuum, quæ restituenda est ob defectum culpabilem recitationis D. officij. quæ etiam est quinta pars: nam de his potest fieri compositio per bullam cruciatæ,
12 exhibendo pro qualibet bulla quatuor vigenas, seu duos regales, vnum pro commissario, & alterum pro fabrica Ecclesiæ. Ita cum multis Palaus, *tract. 7. d. 2. p. 7. n. 9.* Trullenc. *in cruciatam lib. 3. casu 2. n 1. & 5.* Dixi culpabilem, quia quoties parochus absque peccato omisit recitationem, non tenetur ad vllam restitutionem: Ita communiter Doctores.

CONSVLTVM XXVIII.

De voto pœnali non habendi pollutionem cum certa circunstantia.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Quando est dubium de materia ad quam se extendit votum, attendenda est intentio vouentis.*
3 *In materia pœnali, benignior pars amplectenda est.*
4 *Religiosus qui fecit soluere sæcularem, in aliquorum sententia non tenetur exprimere in confessione suum votum, si in se non habuit pollutionem.*
5 *Religiosus ex voto castitatis tenetur vitare omnem actum turpem in se, & in alio.*
6 *Qui fecit votum non habendi pollutionem cum altero, non tenetur ex vi voti vitare omnem actum turpem in se, sed tantum pollutionem.*
7 *Quid si talis homo anceps sit de sua intentione in vouendo.*
8 *Dubitans de voto non tenetur ad votum.*
9 *Quid si vouens suspicetur, se votum cum tali extensione fecisse.*
10 *Votum conditionale, etiam posita conditione, potest commutari, vel dispensari à regularibus.*
11 *Idem dicendum est de voto pœnali.*
12 *Quid si votum sit in fauorem Ecclesiæ, vel tertia persona.*
13 *Quæ obseruanda sunt in dispensatione, vel commutatione horum votorum à regularibus, pro illorum recta dispensatione, vel commutatione.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

QVIDAM homo fecit votum non habendi pollutionem, cum quodam adolescente, 1
cum quo solebat eas habere, sub pœna dandi certam summam pecuniæ cuidam Ecclesiæ, vel pauperibus, successit quod fecit habere pollutionem huic adolescenti, sed ipse homo pollutionem in se ipso non habuit.

Quæsiuit à me, an fregerit suum votum, & teneatur dare summam pecuniæ promissam Ecclesiæ, vel pauperibus. Et in casu quo teneatur soluere dictam summam, an possit talis pœna per bullam cruciatæ commutari, vel dispensari a regularibus?

RESPONSIO AVTHORIS.

PRimo quæsito Respondi in primis attendendam esse intentionem vouentis, nam si ille 2
habuit

habuit intentionem se obligandi tali pœnæ in ca-
su, quo haberet aliquem actum luxuriosum cum
tali adolescente certum est teneri ad pœnam fa-
ciendo eum polliceri. Verum si solum habuit
intentionem se obligandi in casu, quo ipse ha-
buerit pollutionem cum illo, tunc certum est, non
incurrisse talem pœnam, cum talem pollutio-
nem cum illo non habuerit. Si vero non con-
stet de alia intentione, sed solum constet de vo-
to non habendi pollutionem cum illo, tunc exi-
stimo, quod si in se ipso non habuit pollutionem,
non fregisse votum, ac per consequens non tene-
ri ad pœnam.

Ratio est, quia votum fecit non habendi pol-
lutionem cum tali adolescente, & non, non ha-
bendi alios actus venereos cum illo, nam si ta-
lem intentionem haberet, non esset votum non
habendi pollutionem cum illo, sed non haben-
di aliquem actum turpem cum illo; sed ille tan-
3 tum expressit pollutionem, & non alios actus
turpes; ergo non habuit intentionem se obli-
gandi, etiamsi alios actus turpes cum illo habe-
ret, sed tantum, si pollutionem ex parte sua cum
illo haberet, patet consequentia, quia cum si-
mus in materia pœnali benignior pars amplecten-
da est, vt docent communiter Doctores.

Confirmatur, quia in opinione aliquorum
Doctorum, Religiosus, qui fecit habere pol-
4 lutionem sæculari, absque eo quod ipse religio-
sus in se ipso illam haberet, non tenetur expri-
mere in confessione suum votum; siquidem suum
votum solum erat non habendi pollutionem in
se ipso, & non in altero, vt cum Caramuele, ait
Diana, *tract. 11. resol. 17.* Tamburinus, *in metho-
do confessionis lib. 2. cap. 5. §. 10. n. 66.* Ergo à for-
tiori idem dicendum est in nostro casu. Patet
5 consequentia, quia licet prædicta sententia non
sit vera, sed falsissima, eo quod Religiosus ex
voto castitatis tenetur vitare omnem tactum tur-
pem in se, & in alio; attamen in nostro casu
venit ad rem; Nam iste homo, non tenetur ex
vi voti vitare omnem tactum turpem, etiam in
6 se, sed tantum pollutionem cum illo adolescen-
te; ergo cum ipse non habuisset cum illo ex par-
te sua pollutionem, sed tantum eam illi causas-
set, non fregit votum, siquidem votum erat
non habendi pollutionem in se ab illo adolescen-
te excitatam, & non excitandi eam in ipso
adolescente, nisi alias constet de alia intentione,
quando vouit. Ita expresse Tamburinus expli-
cans suam sententiam, prout testatur Tancred.
tom 2. tract. 2. q. 115. versu, nota etiam.

Nec obstat, quod iste homo anceps sit, &
nesciat, an eius intentio se extenderit, non so-
7 lum ad votum non habendi pollutionem cum ta-
li adolescente, sed etiam nec habendi tactus tur-
pes cum illo, nec & illum excitandi ad pollutio-
nem. Non obstat inquam, nam cum dubitet, an
se ad omnem tactum turpem vitandum se velit
obligare, liber est ab obligatione voti; quia du-
bitans de voto non tenetur ad votum, vt tenent
communiter DD. quos refert, & sequitur Tan-
8 cred. *suprà q. 6.* Quod verum est, etsi vouens
suspicatur se tale votum cum illa extensione fe-
cisse, vt docet Garcia, *de beneficiis tract. 2. cap. 2.
n. 25.* Laiman, Bardi, Sanchez, Diana, quos re-
fert, & sequitur Tancred. *ibi.*

9 Sed dato, quod tale votum fuerit non exci-
tandi meis tactibus, etiam pollutionem in illo
adolescente, potest optime tale votum commu- 10
tari & dispensari, etiam postquam cum illo ha-
buit pollutionem. Ratio est quia hic. vel fuit
vnum tantum votum dandi talem summam pecu-
niæ, casu quo talis homo cum illo adolescente
habuisset pollutionem, in quo casu votum est
conditionale, & posita pollutione transit in ab-
solutum dandi talem pecuniam, vel fuere duo vo-
ta, vnum non habendi pollutionem, quod est ab-
solutum, & alterum dandi tantam summam pau-
peribus, si illam habuisset, & quamuis primum
votum, quoad actum præteritum iam non possit
dispensari, cum pollutio iam fuerit habita, &
votum sit violatum, potest tamen dispensari
quoad futurum. Et idem dicendum est de voto
dandi tantam summam, nam licet per positio-
nem pollutionis transierit in absolutum, & obli-
get ad dandam talem summam, adhuc potest 11
commutari, & dispensari, sicut alia vota absolu-
ta. Ita Sanchez, *lib. 4. moralium cap. 56. num. 32.*
debet tamen commutari in materia æquali. Ita
Sanchez, *ibi.*

Nec obstat, quod tale votum fuerit in fauo-
rem Ecclesiæ, vel tertiæ Personæ. Nam id non
interest, vt cum multis resoluit Sanchea, *lib. 4.
moralium, cap. 41. n. 7. & sequentibus.* Imo ad-
do, quod ad commutandum, vel dispensandum
hoc votum, non est necesse quod persona, quæ 12
fecit prædictum votum, quando petit dispensa-
tionem voti, dicat se fecisse votum dandi certam
eleemosynam, si habuisset pollutionem cum tali
adolescente, sed sufficit, si dicat se fecisse votum
dandi certam summam pecuniæ tali Ecclesiæ, vel 13
pauperibus, & quod vult in tali voto dispensari,
vel commutare: nam habere, vel non habere pol-
lutionem, solum fuit conditio, qua posita, votum
transit in absolutum, & iam non dependet à dicta
pollutione. Ita cum Sanchez, Laiman, & aliis Pa-
laus, *d. 1. p. 18. num. 5.*

CONSVLTVM XXIX.

De Abbatissa, an possit præcipere monialibus in virtute Spiritus sancti, & sub præcepto.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Abbatissa potest imponere præcepta obligantia ad mortale, si materia grauis sit in ordine ad regimen Monasterij.*
3 *Quæ erit materia grauis in hoc casu.*
4 *Abbatissa habet potestatem ciuilem, œconomicam, & domesticam.*
5 *Hæc potestas abbatissæ est subordinata prælato.*
6 *Tacita voluntas prælati est, vt talia præcepta non imponat, illo inconsulto, toti communitati.*
7 *Mulieris prudentia insufficiens est ad imponenda præcepta sub mortali toti communitati, inconsulto prælato.*
8 *Aliqui DD. negant abbatissam posse imponere præcepta sub mortali in ordine ad finem supernaturalem.*

9 Contraria

9 *Contraria sententia est satis probabilis.*
10 *Probatur ratione.*
11 *Abbatissa non est incapax potestatis spiritualis, ex concessione sedis Apostolica.*
12 *Abbatissa habet aliquam iurisdictionem concessam à confirmante regulam, & dimanantem à voto obedientia, saltem quoad punienda delicta monialium.*
13 *Hac potestas in suo exercitio est subordinata superiori.*
14 *Hac facultas in ferè omnibus monasteriis est coarctata, & sopita à superioribus.*
15 *Ponuntur aliqua argumenta in contrarium, & soluuntur.*
16 *Praceptum sub mortali impositum à quadam Abbatissa cuidam moniali fuit nullum; eo quod hac potestas illi coarctata esset à superiore.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

1 QVÆDAM Abbatissa sciens certo quandam monialem non recitare D. officium, ad quod tenebatur ex regula, præcepit ei in scriptis in virtute Spiritus sancti, & sub præcepto formali obedientiæ, vt diuinum officium recitaret.

Quæritur, an tale præceptum obligaret dictam monialem sub mortali?

RESPONSIO AVTHORIS.

2 IN primis supponn, Abbatissam, vel priorissam posse imponere præcepta obligantia ad mortale, si materia grauis sit, vel ad veniale, si materia leuis sit, in ordine ad regimen Monasterij, vt si præcipiat ne literas recipiant, aut donaria, ne loquantur cum sæcularibus, ne ad hortos, aut portas exeant, ne per crates Ecclesiæ sermones habeant cum sæcularibus; quæ præcepta, si ad meram reformationem, & ad regulæ obseruantiam maxime conducant, materia grauis erit, & obligabunt sub mortali, vt notat Sanchez, *lib.6. in Decalogum, cap. 1.n.17.* Ratio
3 est quia Abbatissa habet ad minus potestatem ciuilem œconomicam, & domesticam non solum, qualem matres respectu filiorum, sed maiorem, siquidem illæ non habent talem potestatem per
4 regulam approbatam à sede Apostolica, vt Abbatissæ ad conseruandam familiam sibi subiectam in pace, & recto regimine; ergo potest imponere præcepta obligantia, ne pax communis corruat, ne regula dilabatur, ne obseruantia præceps fiat, eaque moniales ex vi subiectionis per votum obedientiæ solemne tenebuntur exequi, iuxta materiæ grauitatem.

5 Aduerte tamen hanc potestatem Abbatissæ subordinatam esse prælato, qui plenam habet in monasterio iurisdictionem spiritualem: Vnde si prælatus inhibuerit abbatissæ, ne ipso inconsulto prædicta præcepta imponat, non potest Abbatissa talia præcepta, illo inconsulto imponere; Et hæc est
6 tacita, & virtualis voluntas prælati, vt toti communitati similia præcepta non imponat, eo inconsulto, vel non approbante, nisi aliter expresserit, siquidem id expedit ad bonum communitatis, mulieris enim prudentia insufficiens est ad im-
7 ponendam obligationem sub mortali toti communitati suo præcepto, sicut non est sufficiens per se ad ferendam legem obligantem totam communitatem, nisi adiecto virorum sapientium consilio. Ita & bene Hurtado *de congrua sustentatione to.2.lib.6.resol.9.§.1.n.1026.*

Tota igitur difficultas est, an Abbatissa possit 8
alicui moniali in particulari imponere præceptum, non solum in ordine ad ciuilem, & politicam gubernationem domus, vt potest prætor alicuius ciuitatis, sed etiam in ordine ad finem spiritualem, vt est præceptum recitandi diuinum officium, quale fuit præceptum, quod imposuit hæc nostra abbatissa; vel præceptum ieiunandi in ieiuniis ordinis, vel Ecclesiæ, vel audiendi Missam diebus festis, &c. Et partem negantem tenet Sanchez. *lib.6.decalogi, cap.1.n.17.* Soto, *in 4.dist.20. q.1.art 4 col.7.* Ludou. Lopez, *p.2.in tract.cap.1.* Barthol. de Ledesma, *in summa sacram.* Vbi de clauibus, *conf 4.dub.vltimo.* Martinus de Ledesma, *2.p.4 q.vnica de clauibus def.5* Henriq. *lib.6 de pœnitentia, cap.2 n.3.& 4.* Siluester, *verbo Abbatissa, n.1.* Rodriguez, *tom.1.q.12.art.2.& q.15.art.1.* Portel, *in dubiis regularibus. verbo Abbatissa. n.1.* Valentia. *to.4.d.7.q.16.p.6.* Baldellus, *lib.5.d.6.con.1.* Sairus, *de claus lib 5.cap.10.n.26.* Merola, *tom.1. d.4.cap.4. n.126.* Villalobos, *tom. 2.tract.25.def.3.* Diana, *p.1.tract.9.resol.16.* Tamburinus *de iure Abbatissarum d.12.q.3.& d.32.q.2.n.2.*

Verum contrariam sententiam existimo satis 9
probabilem. Ita Rodrig. *tom.3.summa.cap.3. n.10.* retractans opinionem, quam alibi docuerat Hieronymus Rodrig. *resol. 2.n. 25.* Miranda. *tract. de monialibus q...art 4.* Et esse in praxi sequendam dicit Villalobos, quamuis speculatiue ipse opinionem primam amplexetur. Salas *de legibus d.8.* 1
sect.19. Belles *Disquisit. cleric. p.1.tit.de discip.cleri.§.8.a...n.19.* Flores de Mena, *lib.1. variarum q. 10.n.4.* Azor. *p.1.lib.3.cap 10.q.7.* Ledesma, *in summa verbo Abbatissa.n.4* Corneio. *3.p. tract. de excommunicatione.d.24.dub 5.n.2.* Reginald. *in praxi lib.32.tract.2.n.25.* Samuel Lambl. *verbo Abbatissa n.2.& 4.* Castro Palao, *t.1.tr.3 d 1.p.23.n. 28.* Hurt. *de sustentatione lib.6.to.2.resol.9.§.1.n.1033.*

Ratio fundamentalis est, quia moniales promittunt obedientiam Abbatissæ, non tanquam 10
matri duntaxat, in regimine domestico, sed tanquam prælatæ, cuius munus approbatum est à sede Apostolica, iuxta regulam, quam profitentur ad regimen spirituale, & temporale gregis sibi commissi, in omnibus illis, quæ non repugnant sexui fœmineo; sed sexui fœmineo non repugnat potestas imponendi præcepta spiritualia, quando adest necessitas, & datur commissio superiorum, vt censetur indulta, eo ipso quod a superioribus confirmatur in officio abbatissatus: ergo Abbatissæ possunt imponere præcepta obligantia sub mortali in ordine ad finem spiritualem. Maior est certa; quia licet nemo ex vi voti simplicis, secluso priuilegio, & constitutione Apostolica, possit alterius se subiicere potestati, vt potestatem spiritualem possit in illum exercere, cum iam sit subiectus, quoad spiritualia Pontifici, & aliis superioribus Ecclesiasticis; poterit tamen id efficere, approbante, & consentiente principe; Atqui summus Pontifex, & Ecclesia approbat religionem particulari regula digestam, in qua emittitur votum solemne obedientiæ, secundum perfectam regulam Abbatissæ, cuius officium instituit, & approbat, vt regat iuxta regulam quam profitentur moniales; ergo moniales

promittunt Abbatissæ obedientiam, non tanquam matri duntaxat, in regimine domestico, sed tanquam prælatæ in ordine ad regimen spirituale: Minor vero, etiam liquet; quia ex eo talis potestas sexui fœmineo repugnaret, quia Abbatissa esset
11 incapax potestatis spiritualis; sed Abbatissa non est incapax potestatis spiritualis ex commissione Sedis Apostolicæ, licet alias sit incapax potestatis & prælationis ordinariæ spiritualis, vt patet *ex cap. dilecta de maiorit. & obedient.* vbi cum Panormitano, Innocentio, & aliis dicit Barbosa, quod qui negant potestatem spiritualem Abbatissæ, loquuntur contra decisionem huius textus; ergo Abbatissæ possunt imponere præcepta obligantia sub mortali ad finem spiritualem.

12 Confirmatur, quia vt ait Sanch. *lib.6.moralium, cap.1. n.27.* Abbatissa habet aliquam iurisdictionem concessam à confirmante regulam, saltem ad punienda delicta monialium; sed hæc legitima puniendi iurisdictio residens in Abbatissa, spiritualis est, vtpote concessa à confirmante regulam, & dimanans à voto solemni obedientiæ, qua moniales se Abbatissæ subdiderunt; ergo Abbatissa habet potestatem spiritualem concessam à confirmante regulam in ordine ad finem spiritualem; ergo potest imponere præcepta in ordine ad illam.

Aduerte tamen, quod licet hæc potestas spiritualis ad imponenda præcepta sit commissa Abbatissæ a superiore confirmante regulam, eo ipso quod
13 Abbatissam confirmant In suo tamen exercitio est subordinata superiori, qui potest illam coarctare, & dilatare, prout sibi placitum, & bene visum fuerit, vt bene notauit Hurt. *suprà n.*1048. Vnde cum ex consuetudine Abbatissæ non soleant in multis re-
14 ligionibus, specialiter in mea, imponere præcepta, non solum in materia spirituali sed etiam nec in ordine ad politicam gubernationem, sed id fiat à prælato, censetur huiusmodi potestas illis coarctata, & sopita à superioribus, ac per consequens non possunt illa vti sine commissione prælati, vbi tamen fuerit in vsu, proculdubio obligabunt præcepta Abbatissæ, non solum in materia graui politica, sed etiam in ordine ad finem supernaturalem.

Nec obstat si dicas cum aduersariis, quod D.
15 Thom. *in 4. dist. 19. ar. 1. q. 4.* dicit quod Abbatissa non habet in moniales iurisdictionem ordinariam, sed quasi ex commissione; ergo non habet propriam iurisdictionem spiritualem. Confirmatur, quia fœmina est incapax iurisdictionis spiritualis saltem iure Ecclesiastico, iuxta *cap. noua de pœnit. & remiss.* Tum quia non decet quod sexui fœmineo ex sua natura ita prudentia destituto Ecclesia communicet potestatem spiritualem in ordine ad finem supernaturalem, sed sat est quod habeat potestatem! eiusdem ad gubernandum monialium communitatem, in ordine ad pacem, & conseruationem domesticam, propter periculum habitandi ibi viros qui eas gubernent,

Non obstant hæc inquam: Respondetur namque D. Thomam solum ibi negare abbatissis prælationem ordinariam, non tamen ex commissione Pontificis, quam solum nos concedimus abbatissis. Ad confirmationem respondetur quod fœmina est incapax potestatis spiritualis ad gubernandum, quæ annexa est sacris ordinibus, & quæ est potestas clauium, non tamen est incapax potestatis spiritualis annexæ officio, & muneri instituto ab Ecclesia; quia eo ipso quod mulier confirmata est in præfato officio, conceditur ei potestas spiritualis ad dirigendum subditos tali officio, non solum quoad ciuilia, sed etiam quoad spiritualia, & Ecclesiastica.

Ad vltimam instantiam respondetur quod sicut decet mulieri habere munus, ac officium ab Ecclesia institutum, ita decet quod habeat potestatem spiritualem illi muneri competentem, alias enim, si Abbatissatus monalium non esset verum officium Ecclesiasticum, non esset simonia illud emere. Nec esset eius electio canonica, nec esset necessarium votis secretis fieri & innumera alia sequerentur absurda, & inconuenientia.

Et ex his deduces resolutionem nostri casus, in principio propositi. Respondeo namque ex huc- 16
vsque dictis, præceptum illud impositum ab illa abbatissa fuisse nullum, non quia Abbatissa non haberet potestatem spiritualem illud imponendi, habebat enim talem potestatem, & iurisdictionem, etiam in ordine ad finem supernaturalem, vt hucvsque diximus, sed quia in eo conuentu non erat in exercitio, & vsu talis potestas, sed erat impedita, & coarctata à superiore, per eius virtualem & tacitam voluntatem vt *suprà* diximus quod tamen non accideret, si prælatus id concederet abbatissæ; non conuenit tamen id eis concedere, nam cum fœminarum prudentia sit adeo limitata, facile acciderent multa inconuenientia, ob quæ hæc potestas illis à superiore ordinario coarctatur.

CONSVLTVM XXX.

De quadam Abbatia vacante in mensibus Papæ; an ex vi aliquorum priuilegiorum possit à quodam Monasterio Religiosorum præsentari?

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Qua beneficia reseruet Pontifex in 8. regula Cancellaria*
3 *In hac regula non reseruantur vicaria ad nutum, siue perpetua.*
4 *Abbatia de Gemeses, etsi sit vnita Ecclesia Sancti Benedicti de Vargen, non est Vicaria perpetua, vel ad nutum, sed vera Abbatia.*
5 *Beneficium alteri vnitum aque principaliter, manet beneficium sicut antea erat.*
6 *Manet in suo antiquo statu, & honore, & proprios redditus cognoscit.*
7 *Ecclesia vnita alteri accessorie est Vicaria, siue ad nutum, siue perpetua.*
8 *Beneficia iuris patronatus Ecclesiastici, comprehenduntur sub reseruatione 8. regula cancellaria.*
9 *Hac reseruatio octaua regula cancellaria in beneficiis patronatus Ecclesiastici non est recepta in Hispania.*
10 *Lex vsu non recepta non obligat.*
11 *Hoc procedit, etsi lex habeat decretum irritans.*
12 *Procedit, etiamsi deroget consuetudini.*
13 *Hac reseruatio octaua regula cancellaria pro beneficiis patronatus Ecclesiastici, recepta est in Regno Lusitania.*

14 Non

14 *Non est recepta in Ecclesia de Gemeses.*
15 *In Eccl.sia in qua non est recepta non obligat.*
16 *Probatur ex quadam sententia Senatus Bracharensis.*
17 *Clausula*, quotiescumque *importat infinitum.*
18 *Verbi proprietas, in dubio attendenda est.*
19 *Qualibet dispositio intelligi debet secundum subiectam materiam.*
20 *Ecclesia de Gemeses exempta est ab hac reseruatione octaua regula cancellaria ex priuilegio* Eugenij IV. & Sixti IV.
21 *Quomodo intelligatur illa clausula*, quatenus sunt in vsu, & non sunt reuocata, nec aliquibus reuocationibus comprehensa, & sacris Canonibus, & Concilij Tridentini decretis minime aduersentur?
22 *Bulla Eugenij derogat Regulis cancellaria, & aliis constitutionibus Apostolicis.*
23 *Priuilegium derogans regulis cancellaria, non censetur derogatum per ipsius regulas cancellaria.*
24 *Quid si regula cancellaria sint publicata in tempore alterius Pontificis successoris illius, qui tale priuilegium concessit.*
25 *Priuilegia qua per modum legis, & pacti conceduntur non censentur inclusa in reuocatione facta à Pontificibus successoribus illorum qui talia priuilegia concessere, nisi id exprimant.*
26 *Pontifex per clausulam derogatoriam, non censetur derogare priuilegio concesso à suis pradecessoribus ex causa onerosa.*
27 *Priuilegia remuneratoria, non derogantur per octauam regulam cancellaria.*
28 *Regula octaua cancellaria non derogat priuilegia, qua transierunt in vim pacti, & contractus.*
29 *Hac octaua regula cancellaria non derogat priuilegia inserta in corpore iuris.*
30 *Patres de Vilar stando in priuilegio Eugenij IV. & aliis rationibus, possunt prasentare Abbatiam de Gemeses, etsi vacaverit in mensibus Papa.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

1 PAtres S. Ioannis Euangelistæ Monasterij de Vilar in Lusitania, habuere quandam bullam ab Eugenio IV. in qua eis concedit prædicto Conuentui de Vilar Ecclesiam S. Saluatoris da Varsea, cum quadam Abbatia annexa, dicta de Gemeses, derogando regulas cancellariæ, & alias constitutiones Apostolicas, etiam Conciliorum Generalium, etiamsi de illis non faciat expressam mentionem: Postea Sixtus IV. confirmauit hæc, & alia priuilegia dicti ordinis, cum clausula, quatenus sunt in vsu, & non sine reuocata, nec sub aliquibus reuocationibus comprehensa existant, & sacris Canonibus, & Concilij Tridentini decretis minime aduersentur. Accidit autem iam abhinc multis annis, quod hæc Ecclesia de Gemeses vacauerit in mensibus Papæ reseruatis; voluit ordinarius ponere prædictam Ecclesiam ad concursum? Restiterunt prædicti Religiosi, & habuerunt sententiam in suum fauorem, quod ad eos pertinebat præsentatio dictæ Ecclesiæ, quotiescunque vacauerit, & non alteri, & manutenti fuerunt in sua possessione præsentandi, etiam in mensibus Papæ reseruatis, prout hunc præsentarunt. Vacauit iterum his diebus in eisdem mensibus hæc Ecclesia. Voluit iterum Ordinarius ponere illum ad concursum allegans dictas Bullas, & priuilegia Eugenij, & Sixti IV. esse reuocatas per octauam regulam cancellariæ.

Quæsierunt dicti Patres à me: An hæc præsentatio non obstanti tali regula cancellariæ, & aliis reuocationibus, adhuc hodie pertineat ad prædictos Patres conuentus de Vilar? An vero ponenda sit dicta Ecclesia ad concursum à dicto ordinario?

RESPONSIO AVTHORIS.

REspondi quod stando in rigore iuris, talis Ecclesia comprehenditur sub reseruatione octauæ regulæ Cancellariæ, non obstante priuilegio Eugenij IV. & Sixti IV. Ita Garcias *de Beneficiis 5.p.cap.1.n.680.* Palaus *tract. 13. de beneficiis d.2. p.22. §.1. n.1.* Ratio est, quia Pontifex in octaua regula cancellariæ, reseruat sibi cum derogatione omnium priuilegiorum, quæcunque beneficia Ecclesiastica, cum cura, & sine cura, sæcularia, & regularia, quæ proprie beneficia sunt, qualia sunt beneficia perpetua, etiamsi sint iuris patronatus Ecclesiastici, non tamen laici, vt docet Gonzales. *Glossa 18. num. 6.* Lessius *lib. 2. cap. 34. dub 9. num. 36.* Vasquius, *opusculo de Beneficiis cap. 2. §. 1. dub. 8. n. 22.* Azor, *p. 2. lib. 6 cap. 23. q. 2.* Couarruuias, *practicarum cap. 36. n. 5.* Palaus, *tract. 13. d. 2. de Beneficiis p. 10 n. 3.* Garcias, *de Beneficiis, p. 5. cap. 1. n. 551.* Sed hæc Abbatia est beneficium perpetuum, & non ad nutum patronatus Ecclesiastici, & non laici; ergo censetur reseruatum in hac octaua regula cancellariæ. 2

Dices, Vicariæ non solum ad nutum, sed etiam perpetuæ, non includuntur in reseruatione huius octauæ regulæ cancellariæ, etiamsi vacent in mensibus Papæ; sed hæc Ecclesia de Gemeses, est Vicaria perpetua; ergo non includitur in hac reseruatione major, quoad Vicarias ad nutum est certa, eam tenet Palaus. *tract. 13. de Beneficiis d. 2. p. 22. § 1. n. 1.* Garcias, *de Beneficiis 5. p. cap. 1. n. 141.* Barbosa, *2. p. de potestate Episcopi allegat. 370. n. 141.* Gonsales. *glossa 5. § 6. n. 9.* Quoad Vicarias verò perpetuas, habetur in vna Tirasonan Vicariæ coram Domino Leta 13. Octobris, & 4 Decembris 595. vbi ait Rota tenuit etiam in mensibus Apostolicis, posse nominare, seu præsentare ad Vicarias, eos quorum Ecclesiis Parochialibus sunt vnitæ, ex *dicta const. 46. Pij V.* quæ incipit, *Ad consequendum*, quam ait procedere, etiam in mensibus Papæ reseruatis, siquidem constitutio 46. *Pij V.* & Concilium Tridentinum, *sess. 7. de reformatione, cap. 7.* Loquuntur de Vicariis perpetuis, quæ ante Concilium non habebant Vicarios perpetuos, vt constat ex quadam declaratione Sacræ Congregationis, in Ecclesiis, in quibus, ante Concilium Tridentinum Vicariæ perpetuæ iam erectæ erant, nec decretum Concilij, nec Constitutio Pij V. de Vicariis perpetuis, habet locum, vt latè probat Garcias, *de Beneficiis 9. p. cap. 2. n. 321.* Barbosa, *in Collectaneis Doctorum in Tridentinum, sess. 7. de reformatione cap. 7. num. 18.* 3

Minor vero probatur: Quia hæc Ecclesia de Gemeses est vnita Ecclesiæ, S. Benedicti da Vargen; sed vnio operatur, vt Ecclesia, quæ antea

erat curata, fiat vicaria perpetua, vt cum Abbate, & aliis multis probat Garcias, *p. 2. de beneficiis, cap. 2. n. 35.* Beneficium namque alteri vnitum, amplius beneficium dici non potest, sed indicatur, vt prædium eius, cui fit vnio, vt cum multis probat Garcias, *de beneficiis, p. 12. cap. 2. n. 2.* ergo cum hæc Ecclesia de Gemeses ante vnionem, solum esset curata, per vnionem teneantur quædam vicaria perpetua, ac per consequens non includitur in hac reseruatione octauæ regulæ cancellariæ. Nec obstat quod vocetur Abbatia. Nam per vnionem vnius Ecclesiæ ad aliam non alteratur status Ecclesiæ vnitæ, sed solum debet ei seruiri per Vicarium perpetuum, vt probat Garcias, *suprà, num. 35.*

4 Respondetur hoc argumentum satis efficax esse, sed cum hæc abbatia hodie gubernetur non per vicarium, cui certi tantùm fructus solent assignari, sed per abbatem, qui omnes fructus ipsius Ecclesiæ comedit, existimo talem Ecclesiam, licet vnicam, non esse vicariam perpetuam, sed verum beneficium, & solum esse vnitum Ecclesiæ, S. Saluatoris da Vargen æque principaliter, & non accessoriè, Vnio autem æque principalis solum facit,
5 vt vtraque Ecclesia pertineat ad patronatum Monasterij de Vilar, vtrumque tamen beneficium manet beneficium sicut erat, & quælibet Ecclesia in suo statu, & honore remanet, & proprios redditus agnoscit, & gaudet suis priuilegiis, vt ex multis textibus, & doctoribus latè probat Garcias, *de beneficiis p. 12. cap 2. n. 37.* ergo talis Ecclesia non
6 est Vicaria perpetua, sed verum beneficium curatum ac per consequens inclusum in reseruatione octauæ regulæ cancellariæ stando in rigore iuris. Ad argumentum vero respondetur, doctrinam in eo contentam, solum habere locum in Ecclesia vnita alteri accessoriè, vt ibi latè probat Garcias, & Barbosa *de potestate Episcopi p. 3. allegat. 57.*
7 *n. 158.* Non vero, quando est vnita alteri æque principaliter vt in præsenti. Secundo Respondetur, hanc vnionem Ecclesiarum, solum fuisse factam, quoad erectionem, & gubernationem vero, vt bona illarum communicentur; siquidem Abbas de Gemeses comedit omnes fructus huius Ecclesiæ, non vero Patres de Vilar, & in hoc casu habet locum reseruatio huius regulæ, vt docet Gonçales *gloss. 5 § 7. n. 112.* Barb. *de potestate Episcopi p. 3. allegat. 57. n. 158.*

Verum licet hæc omnia ita sint stando in rigore iuris: adhuc tamen existimo, prædictos Patres de Villar, posse manuteneri in sua possessione præsentandi Ecclesiam istam de Gemeses, etsi non
8 sit Vicaria perpetua, sed sit verum beneficium, & etiamsi vacauerit in mensibus Papæ reseruatis. Ratio fundamentalis est, quia licet beneficia iuris patronatus Ecclesiastici comprehendantur sub hac reseruatione octauæ regulæ cancellariæ, & in aliis reseruationibus, vt *suprà* diximus: hoc tamen non obseruatur in Hispania, sed indifferenter beneficia iuris patronatus, etiam Ecclesiastici, ad præsentationem patronorum prouidentur in partibus, in quocunque mense vacauerint, vt quo-
9 tidie videmus, ait Garc. *de Beneficiis p. 5. cap. 557. & p. 9. cap. 2 n. 314.* Et sic non est in his Regnis re-
10 cepta, nec etiam in vsu hæc reseruatio in patronatibus Ecclesiasticis, vt optimè notat Felin. *in cap. 1. de treuga, & pace.* Lex enim vsu non recepta non obligat, *cap. fin. de consuetudine,* vt innumeris do-
11 ctoribus probat Garc. *de Beneficiis, p. 11. cap. 5. n. 150.* quod procedit, etiamsi lex habeat decretum irritans, vt cum multis Garc. *suprà, n. 152.* & etiamsi deroget consuetudini, Garc. *suprà, n. 154.*

Nec obstat, quod hæc reseruatio octauæ regulæ 12
cancellariæ & Tridentini, sit recepta in hoc Portugalliæ Regno. Sufficit namque quod non sit re-
cepta in hac Ecclesia de Gemeses, ita cum multis 13
Garcias, *ibi n. 59. & 160.* omnino videndus. Et in 14
hoc videtur nisi sententia Senatus Bracharensis, quam hi Patres quondam pro manutenentia suæ
possessionis habuere in alia vacatione huius Eccle- 15
siæ in mensibus Papæ, in qua dicitur, quod præsentatio huius Ecclesiæ pertinet ad Rectorem de Vilar, & ad Rectorem de Bantus, quotiescunque vacauerit in solidum; siquidem hæc clausula, *quo-
tiescumque,* importat infinitum, ita vt non solum 16
pro vna vice, vel pro centum vicibus, sed quoties-
cunque vsque in infinitum, Tuscus, *verbo clausula,* 17
n 58 Et verbi proprietas in dubio attendi debet,
Sard. *consil. 15.* Grat. *decis. 43. n. 12.* & ab ea non est 18
recedendum, quantumvis rigida sit dispositio: Mangil. *de imputat. q. 52. n. 40. & 44.*

Tum quia debet intelligi secundum subiectam
materiam, Maschard *de probationibus, conclus. 1231.* 19
Gonçales *ad regulam 8. Cancellariæ* Glossa 48. *n. 51. & 54. & 58.* Sed sic est, quod hæc verba, *quotiescunque vacauerit in solidum,* posuit ea iudex iudicando hanc Ecclesiam pertinere ad Patres de Vilar, & non alteri, indicando ad eos pertinere præsentationem dictæ Ecclesiæ, quæ vacauerat in mensibus Papæ; ergo eius intentio fuit absoluta excludendi etiam menses reseruatos in futurum, alias malè diceret. *Quotiescunque in solidum:* ergo stando in hac sententia, præsentatio huius Ecclesiæ pertinet ad Patres de Vilar, etiamsi vacauerit in mensibus Papæ reseruatis.

Secundo probatur. *Ex priuilegio Eugenij IV.* 20
in quo derogantur regulæ Cancellariæ, & aliæ constitutiones Apostolicæ, & ex *priuilegio confirmatorio Sixti IV.* Nec obstat, quod in priuilegio Sixti IV. ponantur illa verbo. *Quatenus sunt in
vsu, & non sunt reuocata, nec sub aliquibus reuoca-* 21
tionibus comprehensa, & sacris Canonibus, & Concilij Tridentini decretis minime aduersentur: Non obstat inquam, siquidem, quod hæc præsentatio fiat à prædictis Patribus in mensibus Papæ reseruatis, est in vsu; vt constat ex sententia relata. Non comprehenditur sub reuocationibus octauæ regulæ cancellariæ, saltem in Hispania, vt *suprà* diximus nec in hac Ecclesia, vt ibi explicauimus. Et non continet aliquid contrarium Tridentini decretis; siquidem non sufficit, quod illud, quod priuilegium continet sit contrarium sacris canonibus, & decretis Tridentini, sed debet aliquid continere, quod sit ab illo reuocatum; siquidem solum dicitur Priuilegium contrarium Tridentino, quod ab illo est reuocatum, vt docet Moron. *Responso 76. n. 88.* Tamburinus, *de iure Abbatum, d. 18. q. 6. n. 3.* & cum aliis multis ego ipse, *in nostro Directorio Regularium 1. p. tract. 1. d. 1. n. 72.* Sed hoc priuilegium non est à Tridentino reuocatum: Ergo adhuc hodie est in suo vigore; & ratione illius possunt prædicti Patres manu teneri in sua possessione præsentandi dictam Abbatiam de Gemeses in mensibus Papæ reseruatis.

Confirmatur, quia dato quod hæc clausula abstu- 22
lisset vigorem huius Bullæ Sixti IV. ad effectum quem pertendimus sufficit Bulla Eugenij IV. Nam excludit regulas cancellariæ, vt *suprà* diximus. Nec

non

non regulis cancellariæ de expressione priuilegiorum ad instar, & alias constitutiones Apostolicas, etiam conciliorum generalium, etiamsi de illis non faciat expressam mentionem sed priuilegium derogans regulas cancellariæ, & alias constitutio-
23 nes Apostolicas, non censetur reuocatum per ipsam octauam regulam cancellariæ, & alias constitutiones Apostolicas; Alias sibi ipsi esset contrarius Pontifex, vt docet Gonçales, *Gloss.* 8. *n* 126. Bonacina, *de redditibus*, *q.* 1. *p.* 2. *n.* 8. Bordon. *to.* 1. *resol.* 52. *n.* 131. ergo tale priuilegium Eugenij IV, adhuc hodie est in suo vigore.

24 Dies quod licet tale priuilegium non reuocetur per publicationem dictæ octauæ regulæ cancellariæ, & alias constitutiones eiusdem Pontificis, qui tale priuilegium concessit, reuocari tamen per publicationem aliarum regularum cancellariæ, ab aliis Pontificibus postea factam; ergo licet hoc priuilegium tempore Eugenij extiterit in suo vigore, non tamen hodie, cum postea à Pontificibus successoribus per easdem regulas cancellariæ, & alias constitutiones Apostolicas fuerit reuocatum.
25 Respondetur cum Castro Palao, *tract.* 13. *d.* 2. *p.* 22. §. 1. dictam regulam octauam Cancellariæ etiam ab aliis Pontificibus postea factam, solum derogare priuilegia, & indulta quibusuis personis, & collegis concessa, quæ vera indulta, & priuilegia sunt; secus verò quæ per modum legis, & pacti conceduntur, & eandem sententiam tenet Garc. 5. *p. de beneficiis cap.* 1. *n.* 679. & 9. *p. cap* 2. *n.* 109. Vbi id ex variis decisionibus Rotæ probat; sed priuilegia concessa regularibus conceduntur per modum legis, vt cum D.Thoma, Sanchez, & aliis probat Vidal. *in arca vitali, titulo de casibus reseruatis, inquisitione* 1. *n.* 115. Ergo hoc priuilegium, cum sit regularibus concessum, non includitur in illa derogatione huius octauæ regulæ cancellariæ, etiam provt fuit ab aliis Pontificibus successoribus facta.

Confirmatur secundo. Quia Pontifex per clau-
26 sulam derogatoriam in hac lege generali, non censetur derogare priuilegium ex causa onerosa concessum. Sed solum gratiosum, vt in hoc casu docet Palaus, *tract. de legibus disp. de priuilegiis, circa finem.* & *p.* 13. *d.* 2. *p.* 3 *n.* 13. & cum multis tenet Garcias, *de beneficiis*, *p.* 5. *cap.* 9 *n.* 120, Sed hoc priuilegium concessum est ex causa onerum, siquidem concessum est ob labores, quos hi religiosi sustinent in obseruantia regulari, vt constat ex eadem bulla; ergo tale priuilegium adhuc est in suo vigore. Confirmatur 3. quia priuilegium
27 remuneratorium laborum non derogatur per hanc octauam regulam cancellariæ, vt docet Romanus, *consil.* 436. *n.* 14. & 15. Gonçales, *in regulam octauam cancellariæ glossa* 28. *num.* 23. Sed sic est, quod hoc priuilegium est remuneratorium laborum, vt docet cum Lezana, & aliis multis Vidal, *in arca vitali, titulo de casibus reseruatis, inquisitione* 1. *numero* 123. Ergo tale priuilegium adhuc hodie est in suo vigore.

28 Confirmatur quarto. Quia hæc regula octaua cancellariæ non derogat priuilegia, quæ transeunt in vim pacti, & contractus, vt latè probat Gonçales, *in octauam regulam cancellariæ glossa* 36. *num.* 36. Sed priuilegia regularium sunt concessa in vim pacti, & contractus, & docet cum Lezana, & aliis multis Vidal, *in arca vitali titulo de casibus reseruatis, inquisitione* 1. *num.* 123. Ergo tale priuilegium per dictam regulam non censetur reuocatum. Confirmatur
tandem, quia hæc octaua regula cancellariæ non 29
derogat priuilegia incerta in corpore iuris, vt docet cum multis Gonçales, *sup. à glossa* 36. *numero* 34. Sed sic est quod priuilegia regularium æquantur legi, & sunt incerta in corpore iuris, vt docet cum Sanchez, & aliis Vidal. *suprà, inquisitione* 1. *num.* 115. Ergo stando in hoc priuilegio Eugenij IV. & in aliis rationibus supra relatis, prædicti Patres de Vilar possunt præ-
sentare prædictam Ecclesiam de Gemeses, etiam- 30
si vacauerit in mensibus Papæ reseruatis, & in sua possessione sunt manutenendi, non obstante contraria dispositione prædictæ octauæ regulæ cancellariæ, & ita iudicatum fuit.

CONSVLTVM XXXI.

De Sacerdote nunquam celebrante, an si ob id in peccato mortali?

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Sacrificium in genere est de iure naturali.*
3 *Sacrificium Missæ est de iure diuino positiuo.*
4 *Simplex Sacerdos secluso contemptu, & scandalo, in multorum sententia non tenetur vnquam celebrare in tota vita.*
5 *Præcepta sub mortali non sunt imponenda, sine graui fundamento.*
6 *Soluitur argumentum in contrarium.*
7 *Sacerdos communicando in Paschali more laicorum, secluso contemptu, & scandalo, satisfacit præcepto annuæ communionis.*
8 *Sententia quæ asserit Sacerdotem teneri sub mortali, saltem semel in anno celebrare probabilior est, & consulenda.*
9 *Parochus tenetur celebrare iure diuino naturali, quoties fuerit necessarium ad satisfaciendum muneri suo.*
10 *Tenetur celebrare omnibus dominicis, & festiuis diebus, vt populus Missam audiat.*
11 *Huic obligationi potest satisfacere per alium Sacerdotem.*
12 *Parochus si diebus festis proponat Sacerdotem, qui parochianis Missam celebret non tenetur in dicta sententia celebrare.*
13 *Parochus nunquam celebrans, difficillime poterit vitare populi scandalum, etsi per alium celebret diebus festis suis parochianis.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

QVIDAM Sacerdos cum à multis annis 1
esset Sacerdos nunquam dixit primam Missam, reprehensus ab aliquibus, eo quod nunquam celebrasset,

Quæsiuit à me, An sacrificium esset iuris diuini, vel Ecclesiastici, & an Sacerdos iure diuino, vel Ecclesiastico teneretur aliquando Missam celebrare, & an parochus satisfaciat suæ

obligationi, si dicat Missam suis parochianis per suum Curam, non celebrando ipse, absque vlla causa.

RESPONSIO AVTHORIS.

2 PRimo quæsito respondi sacrificium in genere esse de iure diuino naturali, vt cum D. Thoma, & aliis communiter late probat Suarez, *to. 3. in tertiam partem d. 73 sect.* 8. Decastillius, *de sacramentis, tom. 1. tract. 5. d. 1. dub. 3. n.* 56. Et hoc
3 non indiget probatione. Sacrificium vero Missæ, esse de iure diuino positiuo est de fide definitum in Tridentino, *sess. 22. cap. 1. & canone 1. & 3. &* 4. Colligiturque ex illis verbis, hoc facite in meam commemorationem, *Luca*, 22.
4 Secundo quæsito respondi simplicem Sacerdotem non teneri, secluso scandalo, & contemptu, Missam in tota vita vnquam sub mortali celebrare, nec iure diuino, nec Ecclesiastico. Ita Alensis. 4. *p. q.* 51. *membro* 2. Bonauentura, *dist.* 12. *p. 2. art. 2. q. 2.* Gabriel, *lectione 87. in canonem, lec.* R, Ricardus, & Paludanus, *dist.* 13. Ledesma 1. *p* 4 *q.* 23 *art.* 10. Victoria, Panteanus, quos refert, & sequitur Rodriguez, *verbo Missa cap. 24. conclus.* 4. Decastillius, *de Eucharistia d. 4. dub. 1. n.* 10. & vt probabile tenet Henriquez, *lib. 9. cap. 23. n.* 2 Suarez, *tom. 3. in tertiam partem d.* 80 *sect.* 1. Lugo. *de Eucharistia, d.* 20 *n* 2. Diana. 2. *p. tract. 14. resol.* 19. Caietanus, *in tertiam partem, ad quæstionem* 82. *art.* 1. Franciscus Amicus, *de Eucharistia, d. 33. sect 9. n.* 292. Filiucius, *tom. 1. tract. 5. cap. 4. n. 96. in fine,* Bonacina, *tom. 1. d. 4. p. 7 n.* 1 Trulenc praxi sacramentorum, *lib. 3. cap. 8. dub. 9. n. 2.*
5 Ratio est, quia non est imponendum præceptum sub mortali, sine graui fundamento; sed sic est, quod nulla est ratio efficax, quæ probet sacerdotem teneri aliquando in vita Missam sub mortali celebrare; siquidem illa verba Christi
6 *Luca* 22. hoc facite in meam commemorationem, quamuis contineant præceptum respectu communitatis Apostolorum, & in illis respectu Sacerdotum in communi, non tamen illud continent pro singulis Sacerdotibus, sicut quædam communitas religiosa tenetur sub mortali ire ad chorum, sed hoc præceptum non singulos obligat, sed totam communitatem; ergo cum non
7 detur alia ratio efficax ad imponendum talem obligationem sub mortali Sacerdotibus, communicando talis Sacerdos, sicut laicus in Paschate resurrectionis, si scandalum, & contemptus absit, non peccat mortaliter stando in hac opinione, quæ satis probabilis est, licet
8 contraria, quæ docet teneri Sacerdotem, saltem semel in anno sub mortali celebrare, sit communior, & securior, & eam docet cum multis Decastilius, *de Eucharistia, d. 4. dub.... n.* 10. & alij.
9 Tertio quæsito respondi Parochum teneri iure diuino naturali toties celebrare, quoties fuerit necessarium ad satisfaciendum muneri suo, vt patet ex Tridentino, *sess. 23. cap. 14. de reformatione*, & docet cum Soto, Nauarro, Vasquio, Valentia, Diana, *p. 2. tract. 14. resol.* 26. Decastillius,
10 *d. 4. dub. 1, n,* 11. Vnde tenetur Missam celebrare omnibus dominicis, & festiuis diebus, vt populus missam audiat, vt cum Villalobos, Siluio, Ioanne à Cruce, & aliis communiter docet Diana, *p. 2. tract. 14. resol.* 26.

Huic tamen obligationi celebrandi his diebus, 11
satisfacere potest, vel per se, vel per alium Sacerdotem in sui loco, vt docent iidem Doctores citati, quibus adde Toletum, *lib. 2. cap. 5. Syluestrum verbo Missa* 1. §. 7. Nauarrum, Azorium, Vasquium, Bonacinam, quos refert. & sequitur Trulenc. *praxi Sacramentorum, lib. 3. cap. 8. dub. 9. n.* 6. Sa. & alij, quos refert, & sequitur Decastillius, *d. 4. de Eucharistia, dub. 1. n.* 12. Ratio est, quia parochus de iure diuino naturali, solum tenetur Missam celebrare, vt sui parochiani Missam audiant; sed hoc non interest, quod illud per se, vel per alium adimpleat, siquidem sacrificium est idem, & populus nullum patitur detri- 12
mentum ex eo, quod illud celebret alius Sacerdos, vel parochus; ergo saluo scandalo, & contemptu, non tenetur parochus Missam per se ipsum aliqua die celebrare, stando in opinione, quod Sacerdos iure diuino naturali, vel diuino positiuo, vel Ecclesiastico, non tenetur aliqua die in tota vita celebrare.

Aduerte tamen hoc scandalum difficile posse 13
vnquam vitari in parocho, nam cum Parochiani videant suum parochum nunquam celebrare, magnum illis tribuitur fundamentum suspicandi, eum esse in malo statu, & ideo non celebrare. Vnde ego semper in praxi consulerem huic parocho, vt saltem in omnibus maioribus festiuitatibus, ter vel quater, ad minus in anno, coram suis ouibus celebraret, & idem consulerem cuilibet simplici Sacerdoti, ad tollendum notam, & scandalum in populo, qui licet illum videat communicare more laicorum in paschate, potest ad minus suspicari, illum esse irregularem, & ideo non celebrare.

CONSVLTVM XXXII.

De contractu, quem in solutione decimarum faciebat quidam parochus.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Parochus, qui est in possessione plus centum annorum recipiendi decimam piscationis in pecunia à quodam ministro Regio illam colligentem in propria specie à piscatoribus, potest continuare in sua possessione.*
3 *Si est in possessione plus quindecim annorum recipiendi talem decimam in tanta pecunia, manu tenendus est in illa.*
4 *Contractus fortuna est licitus.*
5 *Parochus, nec eius colonus non tenetur soluere decimam de passalibus Ecclesiæ.*
6 *Parochus non tenetur soluere Ecclesiæ cuius est parochus decimam mixtam, nec prædialem, ex terris, quæ titulo patrimoniali possidet.*
7 *Fructus mixti, sequuntur naturam prædialium.*
8 *Parochus non tenetur soluere decimam de fœtibus cuiusdam equæ, quam pro suo seruitio habet.*
9 *Non datur consuetudo talis decimæ in sua parochia.*

CASVS

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

1 IN quadam Ecclesia abhinc plus centum annorum, solitum fuit solui decimam piscationis parocho à conductoribus decimarum Regis (solent enim illi conductores decimæ regiæ, & decimam regiam, & Ecclesiasticam recipere) solitum igitur fuit ab eis solui decimam parocho in pecunia, dando ei pro vnoquoque pisce, qui vulgo dicitur Lusitane, *Pescada*, quinque vigenas; Lusitane, *bun tostaun*, siue multi, siue pauci essent similes pisces expiscati.

Quæsiuit à me parochus iste, an esset tutus in conscientia, tum recipiendo decimam piscium in pecunia, tum recipiendo tantam pecuniam pro quolibet istorum piscium, siue multa, siue parua sit abundantia istorum piscium; & tandem quæsiuit, an ipse teneatur soluere decimam de pascalibus suæ Ecclesiæ, & de quadam equa, quam habebat, quæ quolibet anno afferebat ei quendam pullum.

RESPONSIO AVTHORIS.

2 PRimo quæsito breuiter respondi tute posse talem parochum recipere illam decimam piscium à conductoribus decimæ regiæ in pecunia, & in tanta pecunia. Ratio est: Quia ipse, & eius antecessores erant in possessione recipiendi decimam illam in tanta pecunia abhinc plus centum annorum à prædictis conductoribus decimæ regiæ; ergo præscripsit contra dictos conductores. Confirmatur, quia prædictus parochus & eius antecessores cum titulo per totum tempus perseuerarunt in hac possessione; sed ad præscribendum res immobiles, quales sunt iura, & redditus, & prouentus beneficiorum sufficiunt decem anni inter
3 præsentes, vt cum communi sententia notauit Fagund. *de iustitia, lib. 2. cap. 15. n. 34.* & constat ex ordinatione Lusitana, *lib. 4. tit. 33* §. 1. Ergo cum iste parochus per plus quindecim annorum à prædictis conductoribus receperit talem decimam in tanta pecunia, & illius antecessores per plus centum annorum, omninò præscripsit contra eos, quod talem decimam ei soluant in pecunia, & tanta pecunia.

Secundo probatur, quia dato, quod adhuc non præscripsisset, talis contractus est iustus; siqui-
4 dem si vno die quilibet illorum piscium minus valeat altero die plus valet quinque vigenis, & est contractus fortunæ, siquidem pendet a mari; sed contractus fundatus cum illa incertitudine ex vtraque parte est iustus, sicut enim parochus exponitur periculo plus accipiendi, si plures fuerint pisces, ita conductor exponitur maiori lucro, si pisces pauci fuerint, pendet enim hæc decima ex fortuna maris; Ergo optimè potest dictus parochus continuare dictum contractum cum conductoribus. Ita cum D. Thoma Amicus, *de iustitia, d. 27. num. 190.*

5 Secundo quæsito respondi, Nec parochum, nec eius colonum teneri soluere decimam ex pascalibus suæ Ecclesiæ. Ita Fagund. *in 5. precepto Ecclesiæ lib. 2. cap. 2. n. 10.* Ratio autem est, quia parochus possidet has terras titulo spirituali, & quando eas confert colono, transeunt cum hoc priuilegio. Ita cum multis Fagundes, *loco citato.*

Tertio quæsito respondi, parochum non teneri soluere decimam ex fœtibus suæ equæ. Ratio 6 est, quia cum parochus seruiat suæ Ecclesiæ, probabilissimum est non teneri soluere decimam, non solum mixtam, sed nec etiam prædialem ex terris, quas titulo patrimoniali possidet Ecclesiæ cuius est parochus, vt docent Sà. Syluester, Alensis, Angelus, & alij, quos refert, & probabile putat Fagundez, *in preceptis Ecclesiæ, precepto 5. lib 2. cap. 2. n. 3 & 4.* Sed prædicti pulli pertinent ad decimam mixtam; ergo ex eis non tenetur soluere decimam.

Confirmatur, quia fructus mixti sequuntur naturam prædialium, vt docent communiter DD. 7 Sed hæc equa sustentatur ex pratis pascalium eiusdem Ecclesiæ, ex quibus parochus iste non tenetur soluere decimam; Ergo nec etiam tenetur soluere decimam ex fœtibus ipsius equæ. Nec obstat, quod aliquando parochus iste emerit ex aliis pratis herbam ad eam sustentandam, nam 8 ex illa herba empta ex aliis pratis, & pascuis, soluit decimam qui eam vendit. Tandem probatur, quia de hoc non datur talis consuetudo in illa parochia, nec in aliis viciniotibus, cum nullus parochus talem decimam soluerit, sed in solutione decimarum standum est consuetudini parochiæ, vt tenent communiter DD. ergo talis parochus non tenetur soluere decimam de pullis suæ equæ.

Et hinc soluitur casus, de quo à quadam Matrona nobilissima Vlissipone fui interrogatus, an scilicet teneretur soluere decimam de pullis vnius gallinæ peregrinæ, quam domi suæ ad ostensionem, & curiositatem nutriebat. Et respondi negatiuè, cuius ratio est, quia illa persona, non nutriebat illos pullos, nisi ex curiositate, sed nunquam de similibus auibus adeo raris, & quæ ad oblectamentum solum nutriantur, & ex curiositate, solitum alicubi fuit soluere decimam; ergo de tali gallina, vel illius pullis, non tenetur dicta Illustris Domina soluere decimam propter rationes *suprà* assignatas.

CONSVLTVM XXXIII.

De auro reputato ferro à rustico, & alteri pro ferro vendito, inuento auro, cui ex duobus pertineat?

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Contractus debet esse aqualis.*
3 *Vnus ex contrahentibus non est decipiendus infra iustum pretium saltem infimum.*
4 *Quoties emptor cognoscit deceptionem, tenetur rescindere contractum, aut reducere illum ad aqualitatem.*
5 *Qui emit campum vbi erat thesaurus ignotus à venditore, non tenetur aliquid venditori restituere.*
6 *Quid de eo qui emit saccum plenum puluere tormentario, in quo erat abscondita lamina auri.*
7 *Quid dicendum de rustico qui vendidit fasciculum herbarum, in quo erat mixta cum aliis herba*

herba pretiosa, & magni valoris.

8 *Iustum pretium rei sumitur ex communi hominum æstimatione, & non præcisè ex maiori vtilitate rei.*

9 *Lusitani emendo aurum, & margaritas, vel ambarum à nigris, tintinnabulis, non tenentur eis aliquid restituere.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

1 QVIDAM homo rusticus inuenit in quodam loco deserto fragmentum magnum metalli, & illud ferrum existimans, vendidit alteri homini rustico, qui etiam quando illud emit putauit esse ferrum, postea iussit ex eo facere rusticum instrumentum ad culturam agri, & faber ferrarius mittens illud in fornacem inuenit esse purissimum aurum, & ita manifestauit dicto rustico, quod eius metallum quod illi præbuisset ad dictum instrumentum fabricandum esset verum aurum.

Quæsiuit à me, an illud aurum pertineat ad primum illum rusticum, qui illud in loco deserto inuenit, & postea vendidit alteri rustico, an huic rustico, qui illud emit bona fide existimans esse ferrum.

RESPONSIO AVTHORIS.

RESpondi aurum illud pertinere & esse illius rustici, qui illud primo loco deserto inuenit, & postea alteri rustico vendidit, & sic, si emptor illud voluerit, tenetur augere pretium vsque ad valorem auri, saltem infimum. Ita D. Thomas, Conradus, Lessius, Medina, Soto. Siluester, Nauar. Molina, quos refert, & sequitur Fagundez, *de iustitia, lib.5. cap.*38.*n.*16. Diana, 1 *p.tract.*8.*resol.*79. Lugo, *de iustitia, tom.*1. *d.*6. *sect.*11.*n.*17. Trullenc. *in Decalogum lib.*7. *cap.*20. *dub.*11.*num.*10. estque communis, & indubitabilis sententia apud Theologos, vt testatur ibi Trullenc. & Diana; nec contrarium dici potest
2 probabiliter, vt ibi testatur Fagundes. Et rationem assignat Villalobos. 2.*p. tract.*11. *dif.*13. *n.*1. Quia contractus debet esse æqualis, & non est vnus ex contrahentibus decipiendus infrà iustum pretium, saltem infimum; sed hic venditor deceptus fuit, siquidem multo inæquali pretio vendidit
3 aurum emptori: ergo auferendus est dolus, & reduci debet contractus ad iustum pretium, saltem infimum.

Nec obstat, quod hic dolus fuerit commissus
4 absque culpa emptoris. Nam quoties emptor cognoscit deceptionem, tenetur rescindere contractum, aut reducere illum ad æqualitatem, sicut ille, qui vendidit vitrum existimans esse adamantem, postea inuento dolo, tenetur reducere excessum pretij, quod pro vitro ab emptore accepit.

Nec obstat si dicas, illum qui emit campum, in quo absconditus erat Thesaurus à venditore ignoratus, inuento Thesauro, non teneri aliquid amplius venditori restituere; Et idem dicitur de eo, qui à milite emit saccum plenum puluere tormentario, quod abstulit ex campo inimici, in quo erat inclusa lamina finissimi auri, quam miles venditor non viderat; ergo idem vi-
5 detur dicendum *in nostro casu*. Non obstat inquam, Respondeo namque cum Lugo, *de iustitia tom.*1. *d.*6. *sess.*11. *n.*130. concedendo prædictos duos casus, & negàndo consequentiam, & ratio est, quia Dominus campi, in quo erat thesaurus,
non acquisiuerat dominium thesauri, nec miles 6
acquisiuerat dominium laminæ auri, quæ erat intra saccum, siquidem illum nondum inuenerat, nec viderat, & rusticus noster inuenerat illud metallum, & solum ob suam ignorantiam non agnoscit esse aurum.

Nec obstat si iterum dicas, quod si rusticus collegerit fasciculum herbarum, & venale in foro posuerit, & inter illas herbas rusticas mixta 7
fuerit quædam herba medicinalis magni valoris, quam solum agnouit phamacopola doctissimus, posse dictum pharmacopolam emere dictum fasciculum herbarum pretio communi, absque obligatione aliquid rustico venditori restituendi; ergo idem dicendum videtur in nostro casu, nam sicut rusticus ille ignorauit herbam, ita noster rusticus ignorauit aurum. Non obstat inquam, res-
pondetur namque cum Molina, Lessio, & aliis, 8
quos refert Diana *supra*, iustum pretium rei non desumi præcisè ex maiori vtilitate rei, sed ex communi hominum æstimatione, vnde etiamsi res sit vtilissima, si homines communiter eam non æstimant, potest emi vili pretio, vnde cum illa herba etiamsi vtilissima non fuisset cognita, nec ab hominibus illius loci communiter esset in æstimatione, optime poterat illam emere pharmaco-
pola peritissimus minori pretio, quam valebat. 9
sicut faciunt in India Orientali Lusitani, emendo aurum, & lapides pretiosos, ambarum, & coralia, à Nigris illius terræ, tintinnabulis, vt rectè ait cum multis Diana *supra*, quod non accidit in nostro casu, siquidem aurum apud omnes Europas idem pretium habet, & per accidens fuit, quod hic rusticus illud ignorasset.

CONSVLTVM XXXIV.

De pensione posita in beneficio litigioso de licentia Papæ, an licite recipi possit, à beneficiario?

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*

2 *Beneficiarius, qui licite, & valide potest renunciare suum beneficium, potest ei de licentia Papa ponere pensionem.*

3 *Beneficiarius, qui est in possessione beneficij, non obstante aliquo litigio supradicto beneficio, potest illud valide, & licite renuntiare de licentia Papa.*

4 *Quandiu beneficiarius non deturbatur à possessione beneficij, potest illud valide renuntiare.*

5 *Quando possessio nemini præiudicat, valet talis renunciatio, absque consensu partis litigantis.*

6 *Passim in curia recipiuntur renunciationes litigantium, & sedentibus assignantur pensiones.*

7 *Stilus curiæ facit ius.*

8 *Beneficiarius, qui possedit beneficium bona fide,*
non

non obstante litigio, potest præsentare beneficia annexa tali beneficio, quod possidet.

9 *Possessor beneficij, ex eo quod litiget super eodem beneficio, non censetur esse possessor malæ fidei.*

10 *Quando ius beneficiati est canonizatum per rem iudicatam, valida est pensio reseruata in renunciatione beneficij religiosi, etiamsi in reseruatione non fieret mentio litigij.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

1 QVIDAM clericus præsentatus, & collatus fuit in quodam beneficio parochiali, & postquam illius possessionem accepit, motum est ei litigium super iure eiusdem beneficij, & durante litigio, postquam iam vnam pro se sententiam habuit, renunciavit idem beneficium in fauorem alterius cum reseruatione cuiusdam pensionis de licentia Papæ.

Quæritur, an postquam Papa annuit dictæ renunciationi, & reseruationi pensionis, possit tutè, & licite recipere dictam pensionem non obstante litigio?

RESPONSIO AVTHORIS.

2 REspondi posse. Ratio est, quia omnis beneficiarius, qui licite, & valide potest beneficium renunciare, potest in renunciatione licite, & valide imponere pensionem de consensu Papæ; sed hic beneficiarius, non obstante tali liti-
3 gio, potuit licite, & valide renunciare beneficium; ergo optime potest in illo ponere pensionem. Maior, si aliàs beneficium est capax pensionis, docetur à Bauni *de beneficiis, d.11. q.19. lit.B*, Minor vero probatur, quia quandiu beneficiatus
4 non deturbatur a possessione beneficij, potest illud renunciare, etsi sit litigiosum, vt docet Bauni, *de beneficiis, d.9. q.33. lit.B. fol. mihi* 1314. Sed iste beneficiatius huc vsque non est deturbatus à possessione huius beneficij, imo est in illius possessione; ergo optime illud potest renunciare cum reseruatione pensionis, non obstante tali litigio.

5 Confirmatur 1. quia quando pensio nemini præiudicat, siue patrono, vel alteri, qui habet regressum, vel ingressum ad beneficium valet talis pensio absque consensu talis partis, dummodo sit sine eius detrimento, vt docet Gigas, *de pensionibus, q.7. n.9.* Rota, Flaminius, Puteus, quos refert, & sequitur Azor, *p.2. lib.8. cap.8. q.12.* Sed hæc pensio non potest præiudicare parti litiganti, siquidem, si dicta pars litigans vicerit, cessat talis pensio, & renunciatio; ergo dum durat litigium, talis pensio est valida, & potest accipi à renunciante beneficium.

6 Confirmatur 2. quia reseruatio pensionis facta à Papa illi qui renunciat beneficium, in quo non habet titulum canonicum valet, etiamsi in narratiua non faciat mentionem defectus tituli, si in supplicatione dixerit, se renunciare ex quibusdam causis animum suum mouentibus, & latè
7 docet Nauar. *lib.1. consiliorum consilio 12. num.6.* Passim enim, vt ait Nauarrus in curia fiunt, & recipiuntur resignationes litigantium, & cedentibus assignantur pensiones, nec curant partes, neque cancellariæ, an cedentes habeant ius, necne, & stilus curiæ facit ius; ergo multo à fortiori valebit reseruatio pensionis facta ab eo, qui habet titulum litigiosum, absque mentione talis defectus. Patet consequentia, quia maior defectus est carere titulo omnino, quam habere illum litigiosum, sed sic est, quod valet reseruatio facta à Papa etiam illi, qui absque titulo aliquo, sed solum quia erat in possessione beneficij renunciauit; ergo idem dicendum est, quando habet titulum litigiosum, vt in nostro casu.

Confirmatur tertio: quia beneficiarius, qui pos- 8
sidet bona fide aliquod beneficium, potest non obstante quod litiget super beneficio, vel super iure patronatus illius, præsentare ad beneficia annexa tali beneficio, quod possidet iuxta *cap. consultationibus, de iure patronatus*, vt cum Lamb. docet Nauarr. *lib.3. consiliorum de iure patronatus cons.2.*
n.1. Et talis possessor beneficij ex eo solum, quod 9
litiget super illo iure patronatus, non censetur esse possessor malæ fidei, ut cum eodem Lamb. notauit ibi Nauarr. ergo etiam poterit renunciare eundem beneficium, quia si potest præsentare beneficia illi annexa, non obstante dicto litigio, quæ ratio dari potest, vt non possit renunciare idem beneficium, etsi ex eo, quod præsentet beneficia tali beneficio annexa, non facit iniuriam, vel damnum alteri litiganti, nec etiam tale damnum efficiet, si renunciet eidem beneficio; siquidem si ab altero litigante vincatur, tam præsentationes, quas fecit, quam renunciatio corruunt. Vnde existimo optime posse prædictum beneficiarium renunciare eidem beneficio, specialiter si in postulatione apposuit verba generalia, in quibus tale litigium includeretur, vt si diceret, ex quibusdam causis animum suum mouentibus, vel si Papa aliquas clausulas generales apposuit, quæ virtualiter includerent litigium, vt latè explicat Nauar. *lib.1. consiliorum de rescriptis consil. 12 n.71.*

Confirmatur tandem: quia quando ius beneficia- 10
ti est per rem iudicatam canonizatum, est valida pensio reseruata in renunciatione beneficij litigiosi, etiamsi in reseruatione non fieret mentio litigij, vt bene aduertit, cum quadam decisione Rotæ Garcia, *de beneficiis p.11. cap.3. n.133.* Sed sic est, quod hic beneficiatius, iam pro se habuit vnam sententiam coram iudice delegato Papæ, & ius suum fuit canonizatum per rem iudicatam; ergo valet pensio imposita in renunciatione talis beneficij etiam non facta mentione talis litigij.

CONSVLTVM XXXV.

De nominatione cuiusdam emphyteusis.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*

2 *Prælatus, siue sæcularis, siue regularis potest concedere licentiam nominandi emphyteusim liberæ nominationis, sine consensu sui capituli.*

3 *Aliquæ conditiones ad id requiruntur, quæ ibi ponuntur.*

4 *Si detur aliqua alteratio in dictis conditionibus, requiritur consensus capituli.*

5 *Abbatissa habent liberam administrationem bonorum suorum conuentuum.*

6 *Nominatio emphyteusis liberæ nominationis de solo*

consensu abbatissa absque conuentu non valet.

7 *Consensus domini directi, & alia solemnitates non possunt vltra terminum concessum prorogari.*

8 *Actus agentium non operantur vltra eorum intentionem.*

9 *Renouatio emphyteusis, est nouus contractus, & non extentio eiusdem*

10 *Administratio Abbatissarum hodie non est absoluta, sed dependens à consensu sui capituli, & aliquando à consensu prælati.*

11 *Legitime consuetudini standum est.*

12 *Abbatissa non possunt facere contractus circa bona immobilia, sine consensu sui capituli.*

13 *Renouatio emphyteusis est nouus contractus.*

14 *In casibus magni momenti disponere de bonis conuentus pertinet ad abbatissam cum discretis, vel capitulo.*

15 *Dominus directus in casu, quo deuoluatur ad eum nominatio emphyteusi libera nominationis, potest nominare quem voluerit, etiam extra generationem vltimi possessoris, etiam stando in iure Lusitano.*

16 *Dominus directus potest efficere illud, quod de eius consensu facit emphyteuta.*

17 *Dominus directus non est prioris conditionis ac emphyteusis.*

18 *Casu quo dominus directus teneatur nominare aliquem de generatione, tenetur nominare proximiorem consanguineum vltimo possessori.*

19 *In casu quo concurrant ad nominationem emphyteusis consanguinei vltimi possessoris æquales in gradu potest dominus directus eligere quem maluerit.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

1 PETRVS habebat emphyteusim liberæ nominationis, qui cum iam esset in vltima vita, petiuit à domino directo, qui erat conuentus quidam monialium licentiam ad nominandum suam vxorem in prædicta emphyteusi. Annuit Abbatissa conuentus, absque consensu sui capituli conuentualis, & de facto Petrus nominauit suam vxorem in tali emphyteusi, post suam mortem mortuus est Petrus absque alia nominatione prædictæ emphyteusis.

Quæritur primo, An hæc nominatio fuerit nulla, & nominatio deuoluta ad conuentum, eo quod defecerit in licentia concessa ab abbatissa consensus sui capituli? Secundo quæritur, An in casu quo talis nominatio deuoluatur ad conuentum, teneantur moniales nominare aliquem ex Petri generatione, vel an libere possint nominare, quem voluerint, etiam extra generationem Petri vltimi possessoris? Quæritur tertio, An in casu, quo debeant nominare aliquem de generatione vltimi possessoris, teneantur nominare consanguineum proximiorem vltimo possessori, vel possint alterum, quemcumque de generatione vltimi possessoris nominare?

RESPONSIO AVTHORIS.
PRIMO QVÆSITO.

An hæc nominatio fuerit nulla, & nominatio deuoluta ad conuentum, eo quo defecerit in licentia concessa ab Abbatissa consensus sui Capituli?

AD intelligentiam primi quæsiti sciendum est, An prima institutio huius emphyteusis fuerit liberæ nominationis, etiam extra generationem possidentis, vel an solum sit liberæ nominationis intra generationem vltimi possessoris; hoc supposito, 2

Respondi, communem sententiam Theologorum, Canonistarum, & Iuristarum tenere, prælatum, siue sæcularem siue regularem, posse concedere talem licentiam nominandi ad emphyteusim, sine consensu sui capituli, dummodo in nihilo alteretur primus contractus; sed si primus 3 contractus erat, ad nominandum intra, vel extra generationem vltimi possessoris, eodem modo concedatur prædicta licentia, ad nominandum absque aliqua mutatione Secus si detur ali- 4 qua mutatio, nam tunc debet fieri de consensu sui capituli, & aliis iuris solemnitatibus, & debet esse in euidentem vtilitatem conuentus. Ita cum innumeris à se relatis Delb. *cap.* 17. *dub.* 5. *n.* 2. Palaus, *de reuerentia debita Ecclesiasticis, d. vnica, p.* 15. §. 4. *num.* 3. Molina Theologus, *d.* 468. *num.* 18. Pelizarius, *tract.* 6. *cap.* 7. *num.* 29. Ventigrilia *annotation. de alienatione, num.* 26. Tamburinus *de iure Abbatum, tom.* 3. *d.* 14. *q.* 7. per totam. Megala *verbo alienatio, n.* 10.

Difficultas igitur solum est, An hoc idem di- 5 cendum sit respectu Abbatissarum? Et videtur affirmatiuè respondendum; siquidem Abbatissæ habent liberam administrationem bonorum suorum conuentuum sicut ipsi Abbates, & priores, & possunt de illis disponere eodem modo, quo Abbates, & priores, vt cum Nauarro, Sanchez, & aliis latè probat Pelizarius, *tract.* 10. *cap.* 11. *numero* 146.

Verum his non obstantibus existimo talem 6 nominationem emphyteusis factam de solo consensu Abbatissæ, absque consensu sui capituli conuentualis fuisse nullam. Ita Dominicus de sancto Gemis. *consilio* 128. *num.* 5. & allegat notata per glossam, & Innocentium, *in cap. per tuas de arbitris*, & *in cap. cum dilect. de emptione, & vendit.* & expresse tenet Caldas, *de renouatione emphyteusis, q.* 14. *n.* 4. Et quando renouatio conceditur ad extraneos à generatione, vt fuit in præsenti casu, docet eandem sententiam Iulius Clarus, & Couarruuias, quos refert Molina, *d.* 469. *numero* 8. Et constat hæc sententia, vt bene aduertit Caldas, *suprà, num.* 3., Ex communi vsu, & stilo huius Regni Lusitaniæ, & ex constitutionibus synodalibus, quibus hæ religiosæ obligantur, vtpote subiectæ ipsi ordinario; & consuetudo localis semper attendenda est, in his renouationibus, vt cum Fabro, Decio, Hipolyto, Reminaldo notauit Caldas in iure, & consuetudinibus huius regni versatissimus, *suprà, num.* 3. Qua propter docet hanc sententiam, etiam stando in iure communi, vt communiorem, & veriorem, quidquid reclamet Molina,

etiam

etiam ſtando in iure Luſitano, *d. 468. n. 18.*

7 Ratio fundamentalis noſtræ, & Caldas ſen-
tentiæ eſt. Quia conſenſus domini directi, &
aliæ ſolemnitates, quæ interuenerunt in prima
conceſſione emphyteuſis cum reſpicerent certum
terminum, non poſſunt vlterius prorogari; ſi-
8 quidem actus agentium, non operantur vltra
eorum intentionem, *l. nan amuis, ff. ſi cer. pet.
iuncta, l. in agris, ff. de acquirend. rerum dom.* Vr-
get etiam textus, *l. nuptia, ff. de ritu nuptiarum,
& in l. vt ſi propoui. C. de nuptiis*, vbi ſolemni-
tas in primis nuptiis requiſita, in ſecundis etiam
requiritur. Stringit etiam communis reſolutio
Bart. & DD. *in l. 1 § ſi quis adificium, & in l. de
pupillo, § ſi quis riuos. ff de operis noui nunciatio.*
Vbi reficiens illud, quod penitus deſtructum eſt,
dicitur de nouo facere.

9 . Confirmatur, quia renouatio emphyteuſis, eſt
nouus contractus, & non prorogatio, vel exten-
tio eiuſdem contractus; ergo finita priori em-
phyteuſi, neceſſe eſt quod de nouo fiat, & non
quod ſolum reintegretur, argumento textus *in le-
ge, ſed ſi manente, ff. de precario.* ibi, ſi vero præ-
terita die rogas, proprius eſt, vt ſoluta iam cau-
ſa precarij, non redintegretur, ſed noua cauſa
conſtituatur: ergo renouatio prædictæ emphy-
teuſis poſtulat nouam ſcripturam, & noua pacta,
ac per conſequens ſolemnitates requiſitas in prima
conceſſione, ac per conſequens requiritur nouus
conſenſus capituli, de quibus late agit Cald. *q. 14.
& 20. per totam.*

10 Confirmatur 2. quia dato, & non conceſſo,
quod etiam ſtando in iure Luſitano Abbates, &
Prælati conuentuum, poſſent abſque ſuis capitu-
lis renouare emphyteuſim; Attamen id non poſ-
ſunt efficere Abbatiſſæ, vel prioriſſæ, abſque ſuis
capitulis. Et ratio eſt, quia quamvis verum ſit
prioriſſas, & Abbatiſſas de iure communi poſſe
adminiſtrare bona ſuorum conventuum eodem
modo, ac Abbates, & Priores; Attamen hæc ad-
miniſtratio hodie non eſt abſoluta, & indepen-
dens, ſed in omnibus conuentibus monialium,
dicit relationem, & reſpectum ad cæteras monia-
les, & in caſibus magni momenti ad ſuos præla-
11 tos, vt bene notauit Pelizarius, *tract. 10. cap. 10.
n. 147.* Tamburinus, *de iure Abbatum, d. 32. q. 13.
num. 3.* Sed ſic eſt, quod legitimæ conſuetudini,
vtpote vim legis habenti, ſtandum eſt, vt ibi
bene obſeruat Pelizarius; Ergo cum hæc ſit con-
ſuetudo omnium religionum, & practica in hoc
regno Luſitaniæ, & præcepta in omnibus con-
ſtitutionibus Sinodalibus, provt teſtatur Caldas,
ſuprà, debet obſeruari in tali conuentu, non obſtan-
te, quod de hoc non detur in tali conuentu ſpe-
ciali ſtatutum.

12 Confirmatur 3. Quia Abbatiſſæ non poſſunt
facere aliquem contractum circa bona immobi-
lia conuentus, abſque conſenſu ſui capituli, &
ſui prælati, vt cum multis Doctoribus reſoluit
Pelizarius, *tract. 10. cap. 10. num. 148.* & patet ex
conceſſione Leonis X. & Gregorij XIII. pro
monialibus, S. Auguſtini, quam refert ex Rode-
rico ibi Pelizatius; Sed ſic eſt, quod talis reno-
uatio emphyteuſis, eſt nouus contractus, vt *ſu-
pra* diximus, & magni momenti, ſiquidem requi-
13 ritur, quod videatur, an ſit in commodum con-
uentus, vel non, quod non poteſt per ſe ſolam
efficere Abbatiſſa, vel Prioriſſa; ergo talis con-
tractus, & renouatio fuit nulla ex defectu

conſenſus ſuperioris, & capituli.

Confirmatur 4. Quia in omnibus ſere religio- 14
nibus, diſponere de bonis conuentus, non perti-
net de iure ſpeciali ſoli Abbatiſſæ, ſed illi, & ſe-
nioribus, vel diſcretis, & in caſibus grauioribus
Abbatiſſæ, diſcretis. & capitulo; ſed hic caſus eſt
magni momenti, & vt talis per conſtitutiones ſy-
nodales huius regni non poteſt fieri talis renoua-
tio ſine conſenſu capituli; ergo idem dicendum
eſt de his monialibus. Quapropter in hoc regno,
hanc reſolutionem certam exiſtimo; ſiquidem in
illo eſt vniuerſalis conſuetudo, quæ vim legis ha-
bet vt teſtatur Chaldas *ſuprà*.

RESPONSIO AVTHORIS, SECVNDO QVÆSITO.

An in caſu, quo talis nominatio deuoluatur ad conventum, teneantur moniales, nominare aliquem ex Petri generatione, vel an libere poſſint nominare quem voluerint, etiam extrà generationem Petri vltimi poſſeſſoris?

REſpondi communem ſententiam tenere, quod
finitis vitis, tenetur Dominus directus reno-
uare emphyteuſim liberæ nominationis in hære-
de, ſiue proximiori conſanguineo vltimi poſſeſ-
ſoris, ſi ille id poſtulauerit, intra annum. Ita cum
communi ſententia Iulius Clarus, Caldas, & alij 15
innumeri, quos refert Molina, *d 484 num. 7.* Ve-
rum hæc ſententia, licet communis. eſt omnino
falſa. Ita expreſſe Molina, *d. 484. num. 10.* vbi
latiſſime probat. dominum directum, non ſolùm
ſæcularem, ſed etiam Eccleſiaſticum, non teneri
renouare emphyteuſim de pacto, & prouidentia,
& liberæ nominationis in ſucceſſore vltimi poſ-
ſeſſoris, ſed poſſe nominare pro emphyteuſi, quem
voluerit, etiam ſtando in iure Luſitano, vt ibi
videre poteſt. Et probatur alterius ex his, quæ 16
dicit Caldas de renouatione emphyteuſis *q. 17.
num. 26.* Nam ſi primus, & ſecundus emphyteu-
ta, poteſt nominare quem voluerit, etiam ex-
tra generationem vltimi poſſeſſoris, & hoc ex
conceſſione domini directi; deuoluto iure nomi-
nandi ad dominum directum, multo melius id po-
terit efficere; Nam propter quod vnum quodque
tale, & illud magis, vt eſt vulgare proloquium phi-
loſophorum.

Confirmatur, Quia ſi procurator domini di- 17
recti, qualis eſt Emphyteuta, vt traditur per Bar-
tolum, Alex. & Iaſon, *in l. 1. § fin. ff. de noui
operis nunc.* poteſt eligere durante iure ſuo vtili,
quem voluerit, etiam extra generationem vltimi
poſſeſſoris; Non prioris conditionis debet eſſe
dominus, quam procurator, vel dominus, quam
vaſſallus, & facit ad hoc textus in *l. cum quibus,
ff. de legat. 2. in l. ſi Titia, & Maeuio, ff. eodem*
vel de his videatur latius Molina Theologus.

RESPONSIO AVTHORIS, TERTIO QVÆSITO.

An in casu, quo debeant nominare aliquem de generatione vltimi possessoris, teneantur nominare consanguineum proximiorem vltimo possessori, vel possint alterum quemcunque de generatione vltimi possessoris nominare?

18 RESpondi, quod dato, quod dictus contentus teneatur nominare aliquem ex dicta generatione vltimi possessoris, teneri in hoc casu renovare emphyteusim in consanguineo proximiori vltimo possessori. Ita cum Bartolo, & aliis multis resoluit Caldas, *de renouatione emphyteusis, q.8.n.2.& q.17.num.*14. Vbi illas videre potes, & multas rationes pro probando hoc quæsito. Quamvis multi, & gravissimi DD. quos refert Caldas, *ibi, q.8.n.6.* contrarium teneant in emphyteusi Ecclesiastica, qualis est ista, tu elige opinionem quam malueris, vtraque enim probabilissima est.

19 Addo, quod in casu, quo concurrant ad nominationem consanguineis æquales in gradu, potest Dominus directus eligere, quem voluerit, etiam anteponendo fœminam masculo, vt cum multis latissime, & dilucide probat Caldas, *de renouatione emphyteusis. q.17. num.*16. quæ nobis non placet transcribere, sed si arrideat tibi, ibi videre poteris.

CONSVLTVM XXXVI.

De quadam dispensatione Pontificis, in successione vnius maioratus, an fuerit valida?

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*

2 *Pontifex extra suum territorium solùm potest commutare voluntates testatorum, quoad legata pia.*

3 *Papa non potest auferre dominium ab aliquo laico, qui illi non fuerit subiectus temporaliter.*

4 *Nec ab aliquo clerico, qui vixerit, extra terras temporaliter Pontifici subiectas, quoad bona patrimonialia.*

5 *Papa non habet in terris Regum Christianorum dominium actu, neque iurisdictionem, quoad temporalia.*

6 *Papa etiam de potestate absoluta non potest mutare voluntates testatorum, etiam quoad legata pia, absque causa iusta, publica, & vniversali.*

7 *De iure naturali est, quod voluntas testatoris in specifica forma impleatur.*

8 *Pontifex non potest dispensare in iure naturali.*

9 *Papa non potest auferre ordinem iudiciariam, nisi quoad suum forum.*

10 *Papa non potest sine iniuria tertij auferre dominium priuatum, nisi ex causa fidei, vel Ecclesiæ.*

11 *Papa non potest aliquem legitimare extra terras, vbi habet iurisdictionem, quoad bona temporalia.*

12 *Papa non potest legitimare in præiudicium tertij.*

13 *Ponitur obiectio in contrarium, & soluitur.*

14 *Papa nec respectu sui subditi potest exercere suam iurisdictionem temporalem respectu rei, quæ est extra suum territorium temporale.*

15 *Papa non potest legitimare filium sæcularem clerici, vt succedat in bonis patrimonialibus patris sui clerici extra terras sibi temporaliter subiectas.*

16 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*

17 *Papa non potest priuare Regno personam, cui venit regnum per successionem, vel electionem, nisi ad bonum fidei, vel Ecclesiæ.*

18 *Papa non potest valide, nec licite agere contra iustitiam commutatiuam.*

19 *Ponitur argumentum contrarium, & soluitur.*

20 *Nostra voluntas dupliciter accipi potest, vel quoad finem temporalem, vel supernaturalem.*

21 *Papa non habet potestatem super nostram voluntatem, quoad finem temporalem, & naturalem sed solum quando ordinatur ad finem supernaturalem.*

22 *Papa non potest mutare contractus ciuile, vel in eis dispensare.*

23 *Quomodo Papa possit legitimare ad bona temporalia, dispensando in radice matrimonij.*

24 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*

25 *Dispositio testamenti persona Ecclesiastica, quo ad bona hæreditaria extra terras Papæ, non ad Papam, sed ad Regem spectat.*

26 *Papa, dato quod possit mutare voluntatem testatoris extra suum territorium, quoad bona profana, debet esse cum causa publica, & probata, quæ ad bonum publicum spectet.*

27 *Nec in legatis piis de potestate ordinaria potest Papa mutare voluntatem testatoris, sine iusta causa.*

28 *Vt causa probetur, debet citari pars, cui talis mutatio voluntatis testatoris præiudicat.*

29 *Papa nunquam vult dispensare cum præiudicio tertij, nisi dicat id facere ex certa scientia.*

30 *Si causa motiua allegata ad dispensationem fuit falsa, ruit dispensatio.*

31 *Si tempore, quo primo exequitur dispensatio, causa motiua non subsistit, ruit dispensatio.*

32 *Causa debet subsistere, non solum quando postulata fuit dispensatio, & Papa illam commisit, & ordinarius dispensauit, sed etiam quando primo exequitur.*

33 *Cessante causa finali cessat effectus.*

34 *Clausula* in defectu filiorum masculorum ex fratribus, comprehendit etiam masculos ex sororibus.

35 *Apellatione fratrum venit soror.*

36 *Quando in eadem dispositione nominantur fratres masculi, & statim nominantur fratres, absque eo quod vocentur masculi, in illo nomine,*

nomine. fratres, comprehenduntur fratres, & sorores.

37 *In dispositione Pontificis, non est admittendum aliquod verbum otiosum, & superfluum.*

38 *Commutatio voluntatis testatoris facta à Papa, in dubio debet interpretari, vt quantum minus fieri possit derogetur menti testatoris.*

39 *Papa in dubio non videtur velle derogari iuri tertij.*

40 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*

41 *Verbum* descendentibus *adiectum filiis, operari solet, ne filiorum appellatione, nepotes veniant.*

42 *Qui sunt specifice substituti, prius succedere debent.*

43 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*

44 *Quando dispensatio Papæ solum vocat descendentes, non possunt succedere ascendentes.*

45 *Causa limitata, limitatum producit effectum.*

46 *Vnius lineæ inclusio, alterius est plena exclusio.*

47 *Emphyteusis, quæ concessa est descendentibus, non potest venire ascendentibus, ratione formæ concessionis.*

48 *Grauatus iniuste à iudice Ecclesiastico, potest recurrere ad iudicem regium, vt tollat violentiam iniustam.*

49 *Ponitur obiectio in contrarium, & soluitur.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

QVIDAM Archiepiscopus fecit maioratum
1 de suis bonis patrimonialibus, & iussit in suo testamento, quod in tali maioratu nunquam posset succedere fœmina; sed quod semper succederet vir, & filius masculi, vel vir filius fœminæ proximior vltimo possessori, etiamsi fuisset clericus. Transactis post huiusmodi institutionem plurimis annis F. qui tunc erat possessor dicti maioratus, supplicauit à Papa Pio IV. vt mutaret voluntatem huius institutoris, vt possent succedere in dicto maioratu in defectu filiorum legitimorum masculorum, vel in defectu filiorum masculorum fratrum, etiam filiæ, præcedendo senior iuniori, & quod idem in lineis transuersalibus obseruaretur, allegando pro causa huius dispensationis, quod si ille, qui de præsenti possidebat dictum maioratum, absque filiis masculis e vita discederet, qui iuxta dictam institutionem possent in dicto maioratu succedere, necessario transiret successio dicti maioratus, cuidam consanguineo, adeo distanti, quod quasi iam erat extraneus, remanentibus eius filiabus, absque dote. Dispensauit Pontifex in hac forma: Quod cum maioratus transiret ad personam adeo remotam, & quasi extraneam a generatione, post mortem ipsius possessoris, si forte absque filiis masculis moreretur, & remanerent eius filiæ absque dote, in hoc casu, succederent filiæ, in defectu filiorum legitimorum masculorum, vel loco filiorum masculorum fratrum.

Quæritur ergo primo, An Pontifex posset mutare successionem huius majoratus, mutando voluntatem institutoris? Secundo quæritur, An in casu, quo posset, an posset id efficere absque causa, & quæ causa ad id requirebatur? Tertio quæritur, An si causa allegata esset falsa, scilicet quod mortuo hoc vltimo possessore, successio transibat ad personam nimis remotam, & quasi extraneam, cum actu esset consanguineus in secundo gradu vltimi possessoris vocatus Franciscus de Tobar, maneat irrita talis dispensatio, & commutatio Papæ? Quarto quæritur, An si de facto nunc non existeret causa, quæ tunc allegata fuit Papæ Pio IV. ad commutandam dictam voluntatem huius testatoris, cesset talis commutatio, & dispensatio? Quinto quæritur, An in casu, quo dicta dispensatio sit valida, an filius filiæ secundæ, debeat præcedere in successione sorori seniori matri suæ, siquidem dicit Pontifex, quod succedant fœminæ, siquidem dicit Pontifex, quod succedant fœminæ, in defectu filiorum masculorum, vel filiorum masculorum fratrum? Sexto quæritur, An pars grauata in hoc casu possit recurrere ad judicem Regium, vt tollat violentiam, quæ illi infertur executione huius rescripti Apostolici?

RESPONSIO AVTHORIS, PRIMO QVÆSITO.

An Pontifex posset mutare successionem huius maioratus, mutando voluntatem institutoris?

RESpondi primo Quæsito, Papam non posse commutare voluntatem dicti institutoris, ad hoc vt succederent etiam fœminæ. Ita expresse Pinellus, *cap. de rescindenda venditione* 1. *p. rub. num.* 19. cum Baldo, & aliis. Eandem sententiam tenet Castro, *consilio* 288. estque de mente multorum, quos infra referam, qui hanc potestatem adimunt à principe supremo, nisi ex causa publica.

Ratio fundamentalis est: Quia Pontifex ex-
tra suum territorium, solum potest commutare 2
voluntates testatorum, quoad legata Pia, vt bene aduertit Pinellus, *loco citato*; sed sic est, quod institutio huius maioratus non est legatum pium, sed ex bonis sæcularibus, & patrimonialibus, in quo pretenditur extensio, & successio generationis, & honor familiæ, &c. Ergo Papa non potest commutare talem voluntatem, nisi solum in terris, in quibus habet iurisdictionem temporalem, & etiam tunc ex causa, vt statim dicam.

Secundo probatur; Quia Papa, vt optime ait
Castro *consilio* 288. *num.* 3. non potest auferre 3
dominium ab aliquo laïco, qui illi non fuerit temporaliter subiectus: Nec etiam ab aliquo clerico, qui vixerit extra terras, quæ sunt subiectæ temporaliter ipsi Papæ, verba Castri sunt hæc: *Papa non potest auferre dominium alicui laico non
supposito suæ iurisdictioni temporali; non enim po-* 4
test actum iurisdictionalem in illum exercere; Et idem dicendum est de clerico, qui non esset subditus, nisi ratione clericatus, vt qui non esset de terra supposita temporali iurisdictioni Papæ: nam dico, quod dominium rei, quam non haberet vt clericus sed vt laicus quilibet, puta ex successione, vel suo contractu, aliunde, quam de bonis Ecclesiæ, sic non posset sibi Papa auferre, sicut nec alicui laïco, non habetur, vt laicus, argumento, ff. de adop. si pater, §. 1. ad exhibendum, l. de eo, §. fin. cum si Hucusque Castro, sed sic est, quod hic maioratus

eſt extra terras, vbi Papa habet iuriſdictionem temporalem: Atqui epiſcopus, qui illum inſtituit non eſt ſubiectus Papæ, niſi vt clericus, ſiquidem eſt naturalis regni, extra iuriſdictionem temporalem Papæ, talis maioratus non fuit inſtitutus ex bonis Eccleſiæ, ſed ex bonis patrimonialibus, quæ Archiepiſcopus poſſidebat vt laicus; ergo Papa non poterat priuare eius ſucceſſores vocatos, iuxta inſtitutionem eiuſdem maioratus dominio ſuo, nec poterat priuare talem inſtitutorem dominio ſuæ voluntatis, quæ temporaliter non erat illi ſubiecta.

Tertio probatur. Quia Papa non habet in ter-
5 ris Regum Chriſtianorum dominium actu, neque iuriſdictionem, quoad temporalia, *cap. per venerabilem*, *§. rationibus*, & ibi Innocentius, & alij apud Alexandrum, *lib. 1 conſilsorum conſilio 3. n. 1.* Vbi dicit, quod Papa non debet ſe intromittere cum ſubditis Imperatoris, niſi quando ille negligeret facere iuſtitiam; ſed ſic eſt, qood mutare voluntatem huius teſtatoris, eſt exercere iuriſdictionem, quoad temporalia, & intromittere ſe cum ſubditis alterius regis abſoluti; ergo Papa non poteſt id facere extra terras ſibi temporaliter ſubiectas, & in quibus habet actu dominium & exercitium iuriſdictionis.

6 Quarto probatur. Quia Papa etiam de poteſtate abſoluta non poteſt mutare voluntates teſtatorum, etiam quoad legata pia, niſi ex cauſa iuſta, publica, & vniuerſali, vt tenet cum Pinello, Burg. de Paz, Sarmiento, Molina, Soſimo, Driedo, & aliis Sanchez, *in conſiliis lib. 4. cap. 2. dub. 2. n. 3.* Mantica, *lib. 1. tit. 7. n. 19.* Ergo a fortiori neque quoad bona ſæcularia, & ſucceſſiones maioratuum; Sed ſic eſt, quod Papa in hoc caſu, diſpenſauit abſque cauſa publica, & vniuerſali: Ergo talis diſpenſatio fuit ſubreptitia. Minor ſubſumpta probatur; cætera enim patent, nam vt conſtat *ex bulla*, cauſa, quæ mouit Pontificem, fuit ne maioratus tranſiret ad conſanguineum remotum, & quaſi extraneum, remanentibus filiabus vltimi poſſeſſoris abſque dote; Sed ſic eſt, quod hæc cauſa eſt particularis, & non pertinet ad bonum publicum, & commune, nec eſt propter publicam vtilitatem, quæ cauſa omnino erat neceſſaria, vt cum multis latè probat Couarruuias, *lib. 3. variorum, cap. 6. n. 8.* Et cum Craueta, Bart. & aliis Marta, *de iuriſdictione p. 4. ſent. 1. caſu 74. n. 16.* Ergo Papa non poterat commutare voluntatem teſtatoris, & per conſequens talis commutatio fuit ſubreptitia.

7 Quinto probatur. Quia eſt de iure naturali, quod voluntas teſtatoris in ſpecifica forma im-
8 pleatur, vt cum communi Doctorum probat Sanchez, *in conſiliis lib. 4. cap. 2. dub. 1.* Sed ſic eſt quod Pontifex non poteſt diſpenſare in iure naturali, abſque cauſa pertinente ad bonum publicum, & vtilitatem reipublicæ, vt cum multis latè probat Sanchez, *ſuprà*, ergo cum in caſu præſenti non daretur cauſa pertinens ad bonum commune, non poterat Pontifex diſpenſare in tali iure naturali. Vnde concludit Couarruuias *lib. 3. variarum, cap. 6 n. 8.* & cum aliis Marta, *ſuprà, n. 18.* Quod ſi princeps mutando abſque cauſa publica voluntatem teſtatoris, potius tyrannidem, quam iura, & leges exercet.

9 Sexto probatur, quia Papa non poteſt auferre ordinem iudiciarium, niſi quoad ſuum forum, vt ait Gloſſa, *in Clementinam diſpendioſam de iudiciis, in verbo vſuris*, vt cum aliis notauit Alexander, *lib. 5. conſilsorum conſilio 3. n. 2.* Quod etiam notauit Baldus, *in C. cornm. §. in fin. C. de vſuris*; Sed ſic eſt, quod ſi extra ſuas terras, vbi Papa habet iuriſdictionem temporalem, poſſet mutare voluntates teſtatorum, quoad bona profana, tolleret ordinem iudiciarium extra ſuum forum; ergo Papa non poterat mutare voluntatem huius teſtatoris. 10

Septimo probatur: Quia Pontifex non poteſt ſine iniuria tertij auferre dominium priuatum, niſi ex cauſa fidei vtili, vel Eccleſiæ, vt ex multis teſtibus, & Doctoribus probat Couarruuias, *variarum lib. 3. cap. 6.* & *in epit. 2. cap. 8. §. 8. n. 56.* ſed ſic eſt. quod ſi Papa poſſet mutare voluntatem huius teſtatoris priuaret tertium, ad quem veniebat hic maioratus dominio, cum illius iniuria, ſine cauſa vtili fidei, vel Eccleſiæ: ergo non poteſt mutare talem voluntatem.

Octauo probatur. Quia Pontifex non poteſt 11 aliquem legitimare extra terras, vbi habet iuriſdictionem temporalem ad bona temporalia, vt cum multis notavit Couarruuias, *in Epit. cap. 8. §. 8. n. 14.* Molina *tract. 2 de iuſtitia, tom. 1. d. 173. n. 2.* Molina *de primogenius lib. 3. cap. 2. n. 11* & patet, *ex cap. per venerabilem qui filij ſint legitimi.* Et ratio eſt, quia faceret magnam iniuriam Regi, diſponendo de ſuis ſubditis, & auferendo ab eis ius, quod reſpectu illorum habebat illos legitimandi, vt bene cum multis notauit Couarruuias *ſuprà*; ſed ſic eſt, quod eandem iniuriam faceret regi, ſi poſſet habilitare fœminas, vt ſuccederent in hoc maioratu, quando ex teſtamento erant excluſæ; ergo Papa non poteſt illas habilitare, quoad bona temporalia. 12

Confirmatur primò. Quia Pontifex non poteſt legitimare in præiudicium tertij, vt late probat Alexander *lib. 5. conſilio 3. num. 1.* Sed ſic eſt quod hic habilitat in præiudicium tertij, ſcilicet ſucceſſorum vocatorum à teſtatore; ergo Papa non poteſt illas habilitare. 13 Nec obſtat quod ius adhuc ſucceſſoribus non eſſet acquiſitum; Nam vt bene reſpondit Couarruuias, *lib. 3. variarum cap. 6. num. 9.* ex hoc reſcripto, teſtatori verum dominium habenti, & eius voluntati omnino præiudicatur. 14

Confirmatur 2. Quia vt cum multis notat Couarruuias, *ſuprà nu. 14.* Pontifex, nec etiam reſpectu ſui proprij ſubditi poteſt exercere ſuam iuriſdictionem temporalem reſpectu rei, quæ eſt extra ſuum territorium temporale; ſed ſic eſt, quod hic maioratus eſt extra territorium temporale Pontificis; ergo etiam ſi teſtator fuiſſet ſubditus Pontificis, quoad temporalia, non poſſet exercere in illo ſuam iuriſdictionem, quoad talia bona temporalia, quæ ſunt extra ſuum territorium temporale, qualis eſt hic maioratus.

Confirmatur 3. quia Pontifex non poteſt legi- 15 timare filium ſæcularem clerici, vt ſuccedat in bonis patrimonialibus patris ſui clerici extra terras ſibi temporaliter ſubiectas, vt cum multis late probat Couarruuias, *ſuprà n. 19.* eſtque ſententia communis; Et ratio eſt, quia perſona, quæ legitimanda eſt, ſæcularis eſt, & bona ſunt temporalia, ſed ſic eſt, quod idem procedit in habilitatione fœminarum, vt poſſint ſuccedere in hoc maioratu, ſiquidem perſonæ habilitandæ ſunt ſæculares, bona ſunt profana, & temporalia; ergo Pontifex extra terras vbi habet iuriſdictionem

tempora

temporalem, non potest habilitare tales mulietes, nec commutare voluntatem testatoris.

16 Nec obstat si dicas, Pontificem posse commutare voluntates testatorum iuxta Tridentinum, *sess. 21. cap 6. de reformatione*. Respondetur namque, id intelligi respectu legatorum piorum, & non respectu bonorum temporalium, & maioratuum, specialiter quando est in damnum tertij, vt ex Baldo, Pinellus, *1. p. Codic. de rescindenda venditione cap. 2. n. 19.* Et in eodem sensu loquitur Barbosa, *in Collectaneis Doctorum super Tridentinum. sess. 22. de reformatione cap. 6. per totum*, Rodriguez, *2. tom. quaestionum regularium, q. 126. art. 9.* Molina, *tom. 1. de iustitia, d. 29. num. 28.* Fragosus, *tom. 3. d. 19. §. 1. n. 3.* Quod euidenter probatur; nam idem Molina, *tom. 1. de iustitia, d. 29. num. 8.* quærit, An possit Pontifex auferre Regnum à quadam persona, cui ex successione, vel electione Regnum venit. & alteri dare? Et respondit cum Victoria, Turrecremata, & aliis, non posse nouos constituere, priuando eum regno, ad quem in defectu depositi, ius regni alioquin pertineret, quales essent respublica, & optimates illius. Excipe nisi in ordine ad bonum Ecclesiæ, vt statim addit. Vnde sic argumentor,

17 Pontifex non potest priuare regno personam, cui venit regnum per successionem, vel electionem, nisi ad bonum fidei, vel Ecclesiæ: ergo etiam non poterit priuare aliquem maioratu temporali, ad quem venit successione, vel vocatione testatoris; consequentia præter quam quod sit certa, siquidem in maioratibus philosophatur sicut in regnis, probatur, quia si Pontifex ideo potest mutare successionem maioratus, quia potest mutare, & alterare voluntatem testatoris, quia est actus potentiæ spiritualis, eodem modo poterit alterare voluntatem primi regni institutoris, qui regnum à Barbaris occupauit, & qui disposuit formam successorum, vel actum electionis reipublicæ, siquidem est actus voluntatis; sed sic est, quod non obstante, quod hi sint actus voluntatis, Papa non potest tale quid efficere, quia est circa bona profana, nisi in ordine ad finem spiritualem, ergo eodem modo philosophandum est de aliis maioratibus bonorum temporalium, vnde dispensatio in hoc pertinet ad Regem, & non ad Papam.

18 Confirmatur 4 quia Pontifex non potest, nec validè, nec licitè agere contra iustitiam commutatiuam, quæ exigit vt detur vnicuique quod suum est, & quod nemo priuetur, neque quoad totum; neque quoad partem suo iure, quod habet ad rem, & in re validè, & iustè, & licitè possessam, vt probat Vidal, *in Arca vitali, titulo de indice, inquisitione 5 num. 24.* Delbene, *tom 1. cap. 5. dub. 26. num. 5.* Sed sic est, quod vocatus ad hunc maioratum per institutorem, habet ius ad rem ad hunc maioratum iustè, & licitè acquisitum; ergo Pontifex non potest eum illo priuare, nec validè, nec licitè, nisi indirectè, ad aliquod bonum spirituale, vt probat Delbene, *tom. 1. cap. 6. dub. 30. sess. 1. num. 9.*

19 Nec obstat si vrgeas cum aduersariis, voluntatem testatoris, etiam circa profana esse spiritualem; sed Pontifex habet potestatem super omnem rem spiritualem; ergo potest commutare voluntatem testatoris, vt pote rem spiritualem Confirmatur: quia ex eo Pontifex potest legitimare ad bona profana dispensando in radice Matrimonij quando fuit nullum, quia matrimonium est quid spirituale; sed voluntas testatoris est quid spirituale; ergo sicut potest legitimare ad bona temporalia, dispensando in radice matrimonij nullius, ita habilitare ad successionem maioratus, commutando voluntatem testatoris. Non obstat inquam. Respondetur namque ad instantiam, non omne illud quod est spirituale esse subiectum Papæ dispositioni, siquidem omnes leges principum Christianorum sunt voluntates talium principum, vt latè dicit cum communi sententia Palaus, *tract. 3. d. 1. p. 1 num. 2.* & tamen Papa non potest in aliqua dispensare, nisi in ordine ad bonum supernaturale, vt cum communi sententia notat Molina, *tract. 2. d. 11. num. 20.* Ergo quamuis hæc voluntas testatoris sit spiritualis, non potest Papa in ea dispensare, siquidem est quædam lex testatoris, & iuris naturalis, & positiui Regni, quod imperat voluntatem testatoris inuiolabiliter obseruari.

Pro quo notandum est, nostram voluntatem 20 dupliciter posse accipi, vel dum ordinatur ad finem temporalem; vel in quantum ordinatur ad finem supernaturalem; sumpta prout ordinatur ad finem naturalem, etiamsi sit spiritualis, Pontifex non habet super illam potestatem, quia alias 21 haberet eandem potestatem super gentilium voluntates, quia etiam sunt spirituales, quod est falsum, vt latè probat Molina, *tract. 2. d. 12. n. 15.* Confirmatur quia Christiani per fidem non amittunt libertatem naturalem, nec dominium rerum suarum, nec iura sua, vt notauit Molina, *suprà, num. 15.* Sed sic est quod, si Papa posset mutare voluntates testatorum circa bona profana, jam testatores priuarentur sua libertate, & iure suo, siquidem mutatæ fuere eorum voluntates, & eorum bona aliis dabuntur: ergo Pontifex non potest illorum voluntates mutare ob spiritualitatem, nisi talis voluntas sit de re pia, aut supernaturali.

Confirmatur 2 Quia si Papa posset mutare voluntates testatorum quoad bona profana, quia tales voluntates sunt res spirituales, frustranea esset sententia communis Doctorum, quæ dicit Papam posse mutare voluntatem testatorum quoad legata pia, non vero quoad temporalia. Dicendum est ergo non sufficere quod voluntas testatoris sit spiritualis, vt statim Papa possit eam mutare, & alterare; sed vt sit subiecta, necessarium est, quod sit voluntas in ordine ad finem supernaturalem. Et hinc fit, quod licet contractus ciuiles 22 sint actus voluntatis, Papam non posse eos abrogare, vel in eis dispensare, dispensando in voluntate contrahentium, vt latè probat Delbene cum communi Doctorum, & tenetur stare contractui à se innito cum aliis, vt probat idem Delbene, *tom. 1. cap. 5. dub. 14. sect. 12. a... n. 1.* Nec potest auferre dominium bonorum temporalium à domino suo, & est subiectus iuri naturali, & gentium, vt probat idem Delbene, *ibi.* Sed sic est quod mutando institutionem huius maioratus, aufert dominium ab illo, cui veniebat iure naturali, & gentium; ergo id non potest Papa efficere.

Ad confirmationem respondetur, quod adhuc concesso, quod Papa posset legitimare ad bona profana, dispensando in radice matrimonij, quando matrimonium non fuit nullum iure naturali, 23 sed Ecclesiastico, vt docent plures Doctores, non obstante

obstante quod contrarium probabilius sit, vt docent plures DD. quos refert, & sequitur Decastillus, *de matrimonio, d. 8. n. 17.* Adhuc nihil inde infertur contra nos: nam ideo Papa potest in dicto casu legitimare filios ad bona profana dispensando in radice matrimonij, quia dispensat in impedimento canonico, ratione cuius matrimonium fuit nullum; vnde quando non præcedit figura matrimonij non potest concedere talem dispensationem extra suum territorium, vt cum Sanchez, & aliis communiter docet Decastillus, *de Matrimonio. d. 8. n. 27.* Et multo minus potest Papa dispensare in radice matrimonij, quando matrimonium fuit nullum iure naturali ex defectu consensus, nec quando matrimonium erat infidelium, vt docent communiter DD. quos refert Sanchez, *lib. 8. de matrim. d. 7. n. 3.* Molina, *tom. 2. d. 614 n. 3.* Thomas Hurtadus, *tract. 12. p. 2. cap. 1. num. 642,* quia tunc non erat nullum matrimonium ratione alicuius legis Ecclesiasticæ, in qua Papa posset dispensare; ergo ex hoc argumento nihil inferri potest contra nostrum casum, quia quod hic maioratus non transeat ad fœminas, non prouenit ex aliqua lege canonica, sed ex voluntate testatoris, quæ secundum legem naturalem, & regiam debet obseruari; ergo cum Papa non possit in his legibus dispensare, nisi quando sunt in ordine ad finem supernaturalem, cum hæc voluntas solum sit in ordine ad finem temporalem, non potest Papa in illa dispensare.

24 Nec obstat id quod ait, quod hæc voluntas testatoris ex eo, quod vt spiritualis est subiecta Papæ. Non obstat inquam, nam vt iam diximus, res spiritualis potest dupliciter sumi, vel vt est spiritualis naturaliter, id est, in ordine ad finem temporalem, vel potest sumi supernaturaliter, id est, quatenus ordinatur ad finem supernaturalem; si sumatur solum quoad suum esse naturale, non est subiecta Pontifici, vt videri est in legibus regum, quæ cum sint actus intellectus, & voluntatis regum, non sunt subiectæ Pontifici, nisi quatenus opponuntur bono supernaturali, & vt videri est in contractibus inter homines, quos Papa annullare non potest extra suum territorium temporale, nisi quatenus sunt contra bonum animæ, vt aduertit Molina *suprà, n. 14.*

25 Nec etiam obstat, quod hic institutor maioratus fuerit Archiepiscopus, ac per consequens subiectus Pontifici. Non obstat inquam, nam dispositio eius testamenti, quoad bona hæreditaria, & patrimonialia non Pontifici, sed Regi, & eius legibus subiecta est; ita ex communi sententia, Abbas, *in cap.* ex literis in fine de pignoribus, Felinus *in dicto capite Ecclesia sancta Maria. n. 7.* Barbosa, *in lib. 1. decretalium lit. 3. in selectis ad Collectenea Doctorum folio mihi 7. n. 18.* Vbi alios multos citat; sed sic est quod bona, ex quibus iste Archiepiscopus instituit hunc maioratum erant bona patrimonialia, vt constat ex sententia quam dedit Cardinalis Infans in iustificatione præmissarum pro executione huius breuis, in qua dicit probatum fuisse bona maioratus esse patrimonialia; ergo dispositio eius testamenti quoad hæc bona non est subiecta Pontifici, sed Regi.

RESPONSIO AVTHORIS, SECVNDO QVÆSITO.

An in casu quo Pontifex posset mutare successionem huius maioratus, id posset efficere absque causa, & quæ causa ad id requirebatur?

SEcundo quæsito respondi: Quod dato, & non
concesso, quod Papa de plenitudine potesta- 26
tis posset commutare voluntatem huius testatoris, & substituere fœminas in dicto maioratu, adhuc debebat esse cum causa publica, & probata, quæ ad bonum publicum spectaret Ita expresse ex multis testibus, & Doctoribus laté probat Molina, *de primogeniis lib. 1. cap. 8. num. 31.* Couaruuias, *variarum, lib. 3. cap. 6. a.... num. 7.* Marta,
de iurisdictione, p. 4. cent. 1. casu 74 n. 15. Quod 27
adeo verum est, quod nec in legatis piis, Pontifex vtendo potestate ordinaria potest mutare voluntatem testatoris, sine iusta causa, vt cum multis laté probat Marta, *suprà, num. 4.* ergo à fortiori non potest mutare voluntatem testatoris respectu bonorum sæcularium extra suum territorium temporale, nisi eo modo quo potest princeps supremus, hoc est, cum publica causa pertinente ad bonum commune reipublicæ, vt late probat Molina, Couarruvias, & Marta, *locis citatis*, sed sic est, quod in hac dispositione commutationis vltimæ voluntatis huius testatoris, quam fecit Pontifex non allegatur, nec probatur causa publica pertinens ad bonum publicum, sed solum quod alias transiret maioratus ad personam consanguineam nimis remotam, & quasi extraneam, remanentibus filiabus vltimi possessoris absque dote, quæ omnia sunt bona priuata, nec Papa in tali Bulla vtitur de plenitudine potestatis: ergo talis Bulla debet vt subreptitia iudicari.

28 Confirmatur primo. Quia vt causa probetur debet citari pars, cui hæc dispensatio voluntatis testatoris præiudicabat, quæ erat illa persona nimis remota, & quasi extranea, de qua loquitur brevis, vt cum multis Doctoribus resoluit Molina, *de primogeniis, lib. 1. c. 8. num. 33.* vbi plures affert textus, & Doctores; sed sic est quod in tali breui, nec in probatione præmissarum non fit mentio talis citationis partis, quod erat necessarium, siquidem disponendo Pontifex aliquid in præiudicium successorum, causa non præsumitur, nisi probata fuerit, & constet de citatione partis, vt ibi cum multis resoluit Molina, & Marta, *suprà, num. 18.* Ergo cum tali breui non fiat talis mentio, præsumitur subreptitium, & nullum esse.

29 Confirmatur 2. Quia Pontifex quando dispensat in radice matrimonij, nunquam vult dispensare cum præiudicio tertij, nisi in dispensatione dicat, id facere ex certa scientia; semper enim in rescriptis intelligitur, sine tertij præiudicio, vt patet per textum, *in l. prima, §. si quis à principe, ff. ne quid in loco publico*, & tenet cum Saliceto, Hippolyto, Remin. *consil. 46. num. 2. col. 1.* & cum Sanchez, Decastillus, *de matrim. d. 8. n. 25.* Sed sic est, quod in hoc rescripto non dicit Pontifex se id efficere ex certa scientia; ergo non vult dispensare cum præiudicio tertij: Sed hæc dispensatio erat

etat in grauissimum præiudicium illius tertiæ personæ remotæ, & quasi extraneæ, siquidem ab eo auferebat grauissimum, & ditissimum maioratum: ergo talis dispensatio fuit omnino nulla, & subreptitia.

RESPONSIO AVTHORIS, TERTIO QVÆSITO.

An si causa allegata esset falsa, scilicet quod mortuo hoc vltimo possessore successio transibat ad personam nimis remotam, & quasi extraneam, cum actu esset quidam consanguineus in secundo gradu vltimi possessoris vocatus Sancius de Touar mansit irrita talis commutatio; & dispensatio Pontificia.

TErtio quæsito respondi, quod si causa moti-
30 tiua, quæ allegata fuit ad dispensationem fuit falsa dispensatio, & commutatio est totaliter irrita, & nulla in hac conclusione; conueniunt omnes textus, & Doctores apud Sanchez, *de Matrimonio lib.8.d.3.num.4.* Et patet *ex cap. circa de consanguin. cap. si eo tempore de rescriptis in 6.* Vnde si tempore quo Papa committit dispensationem, & exequitur dispensatio ab Ordinario causa motiua est falsa, certum est talem dispensationem esse nullam, & subreptitiam, vt cum multis late probat Gutierres, *tractatu de Matrimonio,*
31 *cap.26.n.1.* Imo etiam si causa tantum sit impulsiua, vt tenent multi DD. quos refert Sanchez, *de matrimonio lib.d.19.n.10.* Vnde cum in hac dispensatione, nec in supplicatione in breui, al a causa allegatur, nisi quod ne successio huius maioratus iret ad personam nimis remotam, & quasi extraneam si tempore quo petita fuit dispensatio existebat aliquis consanguineus nimis propinquus, qualis est consanguineus in secundo gradu, sequitur quod talis supplica fuit subreptitia, siquidem tacuit veritatem, & supplicauit quandam falsitatem, ob quam motus est Pontifex ad dispensandum; ergo cum de facto in illo tempore, quo facta est supplica existeret quidam consanguineus in secundo gradu lineæ transuersalis filius fratris vltimi possessoris vocatus Sanciua de Touar, qui ex dispositione testamenti veniebat hic maioratus, sequitur talem dispensationem fuisse subreptitiam ex defectu veritatis causæ motiuæ, quæ fuit allegata, quæ si ita sunt, nescio quæ dubitatio esse potest bullam fuisse subreptitiam.

RESPONSIO AVTHORIS. QVARTO QVÆSITO.

An si de facto nunc non existeret causa, quæ tunc allegata fuit Papæ Pio IV. ad commutandum dictam voluntatem huius testatoris, cesset talis commutatio, & dispensatio?

QVarto quæsito respondi quod dato quod cau-
32 sa quam allegauit supplicans fuisset vera tempore quo Pontifex commisit dispensationem Cardinali Infanti & dictus Cardinalis dispensauit, si nunc de facto non existit talis causa, quando primo exequenda est talis dispensatio, eo quod huc vsque nunquam executa fuit, ruit talis dispensatio, & omnino manet irrita. Et ratio est, quia causa, quæ mouit Papam ad concedendum talem dispensationem volũtatis testatoris, non solum verificanda est, & existere debet quando gratia, & rescriptum postulatum fuit, & quãdo Papa illud cõmisit ordinario, & quando ordinarius dispensauit, sed etiam quando talis gratia, & dispensatio primo exequitur, & habet suum effectum, vt patet ex *cap. generaliter. 16. q. 1. & cap. sua de cleric. non resident & ex l. Vranius 72. versic. sed cum duo ff. de fideiussor.* & præter alios textus, quos late congerit Sanchez hanc sententiam tenent Gloss. Dec. Ioan. Andreas, Alex. Bald. Felin. Probus, Tiraq. & alij, quos refert, & sequitur Sanch. *lib.8. de matrim. d.30.n.34.* & illam probat Gut *de matrim. cap. 126. n.2.*

Ratio autem est: Quia cessante causa finali, cessat effectus: ergo cum effectus huius dispensationis adhuc non sit positus, cessante causa; quæ mouit Pontificem ad dispensandum, esset talis dis- 33
pensatio. Alias rationes vide apud Sanchez loco citato? sed sic est quod in casu præsenti, adhuc non est sortita suum effectum talis dispensatio, & gratia Puntificis siquidem postquam concessa est, vsque nunc non habuit locum, quia semper extitere filij masculi vltimi possessoris: ergo si de præsenti non existit causa quæ mouit Pontificem ad concedendum talem dispensationem, & commutationem, cessat, & non sortietur effectum talis dispensatio, & commutatio; sed sic est quod de præsenti deficit causa, quæ mouit Pontificem ad concedendum talem dispensationem, siquidem causa, quæ illum mouit fuit ne successio maioratus transiret ad personam remotissimam, & quasi extraneam, remanentibus filiabus possessoris sine dote, siquidem in præsenti talis maioratus non transit ad personam remotissimam, sed ad consanguineum in secundo gradu vltimi possessoris, filium sororis matris vltimi possessoris, nec vltimus possessor reliquit filias, quæ maneant indotatæ, siquidem absque filiis, & filiabus puer discessit è vita, & alias eius mater remanet vxorata & dotata aliis bonis; ergo
talis commutatio, & dispensatio cessat in casu præ- 34
senti, & non debet sortiri effectum, sed standum est clausulæ testatoris, quæ ait; quod succedat vir semper in maioratu, & solum poterit vti tali rescripto, quando concurrerint causæ, quæ mouerant Pontificem ad illud concedendum, dato, quod illud in tali casu valide posset concedere.

RESPONSIO AVTHORIS, QVINTO QVÆSITO.

An in casu quo dicta dispensatio sit valida, An filius filiæ secundæ debeat præcedere in successione sorori seniori matris suæ, siquidem Pontifex dicit, quod succedant fæminæ in defectu filiorum masculorum, vel filiorum masculorum fratrum.

QVinto quæsito respondi, Quod dato, & non concesso, quod Pontifex posset mutare talem voluntatem testatoris, & quod ad id dateur causa publica, & hæc fuisset vera, & cum citatione partis; & nunc de præsenti existeret, adhuc dico quod

quod in hoc maioratu debet præferri filius ſecundæ filiæ ſorori ſeniori matris ſuæ; ſiquidem ſic diſpoſuit idem reſcriptum Pontificium in illis verbis, *quod ſuccedant fœminæ in defectu filiorum maſculorum vltimi poſſeſſoris, vel filiorum maſculorum ex fratribus*. Et ratio eſt, quia illa clauſula, in defectu filiorum maſculorum ex fratribus, comprehendit etiam filios maſculos ex ſororibus: appellatione

35 namque fratrum, venit ſoror, *l. Lucius, §. Mævia*, vt cum Baldo, Alexandro, & aliis multis Barboſa, *de appellat. verb. viri ſignif. appellat.* 102 *n.* 4. præcipue quando refertur in plurali, prout in caſu noſtro, vt cum Caſtro, Alexander, *lib. 5. conſiliorum, conſil.* 85. *n.* 14. Et cum aliis Barboſa *ſuprà*; Et non colligitur aliud ex mente Pontificis, ſiquidem eius intentio fuit, quantum poſſibile erat accedere ad mentem inſtitutoris, & ſolum ſubſtituere fœminas in caſu, quo maioratus tranſiret ad perſonas adeo remotas, quæ fuiſſent quaſi extraneæ, vt conſtat ex eodem reſcripto.

36 Confirmatur primo: Quia quando in eadem diſpoſitione nominantur fratres maſculi, & ſtatim nominantur fratres, abſque eo quod vocentur maſculi, colligitur, quod in clauſula, in qua ponuntur ſolum fratres, includi fratres, & ſorores vt cum Tuſco probat Barboſa, *verb. iuris ſignif. appellat.* 102. *n* 6. Sed ſic eſt, quod in hac diſpoſitione dicit Pontifex, quod ſuccedant fœminæ in defectu filiorum maſculorum vltimi poſſeſſoris, vel filiorum maſculorum ex fratribus; ergo ſi vellet dicere, quod ſuccederent filij maſculi ex fratribus, & non ex ſororibus, debebat dicere ex fratribus maſculis, ſicut antea dicit, in defectu filiorum maſculorum vltimi poſſeſſoris; ergo ſi ſolum poſuit nomen fratrum, & non fratrum maſculorum, voluit abſque dubio includere fratres maſculos, & fœminas.

37 Confirmatur 2. quia in diſpoſitione Pontificis non eſt admittendum aliquod verbum ſuperfluum & ſine myſterio, vt dicit Baldus, *in rubric. de contract. empt. in q. 9. l. ita ſtipulatus in principio, ff. de vſur. & l. huc leg. ff. de contract. empt. facit l. ſi quando in princ. de leg. 1. & cap. ſi Papa de priuileg. in 6.* & notat Alexander, *conſilio* 85. *n.* 10. Sed ſic eſt, quod illa verba, filiorum maſculorum, fuiſſet ſuperfluum apponere illa in vna parte diſpoſitionis, & non in altera; ergo colligendum eſt, Pontificem ideo poſuiſſe filios maſculos, & non fratres maſculos, vt declararet, quod ſolum deberent ſuccedere filij maſculi vltimi poſſeſſoris vel filij maſculi fratrum vltimi poſſeſſoris, ſiue fuiſſent tales fratres vltimi poſſeſſoris maſculi, ſiue fœminæ.

38 Confirmatur 3. quia commutatio voluntatis teſtatoris facta a Papa, in dubio debet interpretari, vt quantum minus fieri potuerit derogetur menti teſtatoris Anch. *conſil.* 282 *per totum*, Tuſcus, *tom 6. concluſ.* 53. *n.* 12. Sed ſic eſt, quod ſumus in dubio, an nomen fratrum, comprehendat etiam filios maſculos ſororis: ergo cum comprehendere illos ſit conformius ad mentem teſtatoris, ſic intelligendum eſt.

39 Confirmatur 4. quia Papa in dubio, non videtur velle derogare iuri tertij, maxime cum de eo mentionem non faciat, *cap. ſuper eo de offic. deleg. cap. quamuis de reſcriptis, in 6. l. nec accuſ. C. de eman. libe. l. impuberi, ff. de admin.* & tenet Alexander, *conſilio 3. lib. 5. n.* 1. Sed ſic eſt quod ſumus in dubio. An nomine fratrum velit Papa comprehendere ſorores; ergo præſumendum eſt noluiſſe præiudicare filiis maſculis ſororum vltimi poſſeſſoris, ſiquidem id non declarauit.

Nec obſtat ſi dicas, quod appellatione fratrum, non venit ſoror, eo quia in odioſis, maſculinum non includit fœmininum: Nam huic obiectioni, reſpondeo cum Baldo, & aliis, quos refert, & ſequitur Alexander, *lib. 4 conſil.* 85. *num* 14. 40
Quod vbicunque aliqua diſpoſitio, vel ſtatutum concernit qualitatem perſonarum, tunc reſpectu perſonarum, quibus fauetur illa diſpoſitio, eſt fauorabilis, & extendenda, quoad illas perſonas, quibus fauetur; reſpectu vero illarum perſonarum, quæ ex dicta diſpoſitione grauantur, illa diſpoſitio cenſetur odioſa, & reſtringenda, per illam doctrinam, & ex gloſſa, *in dicta l. vnica*, & notat gloſſa, *in l. ſed ſi hac §. ſi ff. eo & in l. qui bona §. ſi aliena de dam. infe.* ex quo inferunt Bald. & Sal. *in dicta. l. vnica*, prædictam diſpoſitionem ex parte fratrum, qui vocantur cenſeri fauorabilem, & extendendam, vt appellatione fratrum, contineatur ſoror, vt in *dicta l. Lucius §. Mauia*; Hæc omnia Alexander, *lib. 4. conſil.* 85. *num.* 14 Et quod hæc diſpoſitio non ſit ad conſeruandam agnitionem probatur, quia hæc diſpoſitio admittit fœminas in defectu maſculorum, vt ex multis late probat Alexander, *lib. 4 conſil.* 85. *num.* 6.

Tandem concludo, dico, quod adhuc ſtando in verbis prædicti reſcripti, hic maioratus venit ad filium ſororis matris vltimi poſſeſſoris, quod ex verbis ipſius bullæ ſic probo. *Si illum, vel quemcunque alium legitimum dicti maioratus ſucceſſorem, abſque filiis, & deſcendentibus maſculis legitimis, ſiue laicis, ſiue clericis diſcedere contigerit, tunc & eo caſu, ſucceſſio maioratus præfati ad eius filiam, &c. deueniat.* Vbi notandum eſt 41
hunc maioratum, etiam ſtando in diſpoſitione Papali, ſolum poſſe venire ad filiam maiorem vltimi poſſeſſoris, quando vltimus ipſe poſſeſſor mortuus fuerit abſque filiis, & deſcendentibus maſculis, ſed ſic eſt quod Pater dominæ pertendentis, ſi mortuus fuit abſque filiis maſculis, non mortuus fuit abſque deſcendentibus maſculis, ſiquidem quando e viuis diſceſſit, iam habebat quendam nepotem, qui eſt verus, & legitimus deſcendens, ſiquidem illud verbum, *deſcendentibus*, adiectum filiis, operari ſolet, ne appellatione filiorum nepotes veniant Soncinas iunior, *conſ.* 168. *n.* 2. Hier. Mago. Dec. Luca 83. *n* 2. & notauit Burſato, *lib. 3. conſiliarum conſil.* 127. *n.* 14. & qui ſunt 42
ſpecifice ſubſtituti, prius ſuccedere debent, & donec quis de illis ſuperſit, nemo comprehenſus in collectiua generali, vel eius liberorum admittitur, *Decis. conſil.* 1. *in fine*, Curt. iun. *conſil.* 58. *num.* 3. & *conſ.* 161. *n.* 2. Alciat *in l liberorum verſ.* 4. *ff. de verb. ſignif.* & cum multis appellat communem Burſato, *lib.* 2. *conſ.* 170, *n.* 19. Ergo talis maioratus exiſtendo, vt de facto exiſtebat nepos, & deſcendens maſculus, non poterat venire ad filiam poſſeſſoris, ſed veniebat ad nepotem.

Nec obſtat quod talis nepos adhuc non fuiſ- 43
ſet natus tempore mortis vltimi poſſeſſoris, ſiquidem ſufficiebat, quod fuiſſet conceptus; nam conceptus pro iam nato habetur: *l. qui in vtero, ff. de ſtatu homin. l. communi, §. ſed ſi ff. communi decid. l. cum inter, C. de fidei. C. libert.* Tiraquellus, qui plura refert, *de retract. §. 1, gloſſa 9. num.* 75. & *in l. ſi vnquam, verbo ſuſceperit liberos, num* 123. & ita omnes ſcribentes, vt

teſtatur

testatur Molina, *de primogeniis, lib.3. cap.10.n.2.* ergo cum nepos iam fuisset conceptus, non poterat filia succedere in maioratu ex defectu descendentium masculorum, siquidem iam extabat nepos, qui erat legitimus descendens masculus; quapropter si eius mater, quæ de illo grauida erat possessionem dicti maioratus accepit, fuit loco filij, quo grauidata erat, & non pro se, vt clare apparet, & in hoc non inuenio aliquam difficultatem.

Hoc supposito addito, quod mortuo tali nepote, qui fuit per aliquos annos vltimus possessor istius maioratus, ei succedendus est in hoc maioratu eius consanguineus masculus filius alterius sororis matris suæ, etiam stando in eadem dispositione Pontificia, siquidem in illa disponit Pontifex in hac forma. *Et idem in transuersalibus dicti maioratus pro tempore possessoris in perpetuum obseruetur, vt quod, si possessor ipse, absque descendentibus, masculis legitimis, & fœmininis decesserit, successio ad eius proximiorem in gradu deueniat; ita quod si fœmina laica, legitima, honeste viuens, & de consensu patris vel matris, vel sub eius protectione fuerit nupta, aut soluta, soror ipsius possessoris fuerit illa, non existentibus fratribus masculis legitimis possessoris, vel filiis legitimis masculis ex fratribus, admittatur.* Sed sic est, quod hic vltimus possessor decessit absque filiis, vel filiabus, neque descendentibus, nec habet fratres, aut sorores, vel filios fratrum, aut sororum: ergo successura est in hoc maioratu persona proximior in gradu ex linea transuersali, & in eodem gradu debet masculus præcedere fœminæ; sed sic est, quod in secundo gradu lineæ transuersalis est fœmina soror matris vltimi possessoris. cum quodam filio masculo legitimo ex Domino Ioanne de Saldanha: ergo iste puer, vt masculus, & eiusdem gradus, & vt filius sororis penultimi possessoris huius maioratus hoc titulo debet succedere in dicto maioratu, & non mater vltimi possessoris, cui infans mortuus est.

Et ratio est, quia Breuis Pontificius solum admittit filium, & descendentes vltimi possessoris & in defectu illorum substituit ex linea trans-
44 uersali proximiorem in gradu, præcedendo in eodem gradu masculos fœminam; sed in his terminis, non potest succedere mater vltimi possessoris, siquidem est ascendens, & non descendens; ergo succedere debet eius consanguineus in secundo gradu filius sororis matris vltimi possessoris; siquidem tanquam masculus præcedit in eadem linea matri suæ, quæ est soror matris vltimi possessoris, quæ cum vltimo possessore est etiam in secundo gradu consanguinitatis. Et quod non possit succedere mater vltimi possessoris probatur, quia successionis verba, solos descendentes respiciunt, & illis conueniunt: ergo talis maio-
45 ratus non potest venire ascendentibus ex vulgata regula, *l. in agris, ff. de acquirend. rerum domin.* vbi causa limitata, limitatum producit, effectum, obstat enim concedentis voluntates, qui in fauorem descendentium duntaxat concessit maioratum, patentes namque noluit admittere, quod etiam ex *regula l. cum prætor, ff. de iudic.* deduci-
46 tur. Tum quia in defectu filiorum, & descendentium vltimi possessoris vocat transuersales; sed sic est, quod vnius lineæ inclusio, alterius scilicet parentum est plena exclusio, vt habetur, *in 6. nonne de præsumpt. & in l. maioratus, C. de præsumpt.* ergo talis maioratus debet transire ad lineam transuersalem, & non retrocedere ad matrem vltimi possessoris.

Continuatur, quia in emphyteusi, quando conceditur filiis, & descendentibus, non potest talis emphyteusis venire ad patrem, vel matrem vltimi possessoris, ratione formæ concessionis, quæ solum respicit filios, & descendentes, & non ascendentes, vt cum multis late probat Caldas, *de iure emphyteutico, lib. 2. q. 12. n. 38.* Ergo cum Pontifex in hoc Breui disponat, quod te manente vltimo possessore absque filiis, & descendentibus transeat maioratus ad lineam transuersalem, ad consanguineum in gradu proximiorem, præcedendo in eodem gradu masculos fœminæ, non potest talis maioratus transire ad matrem vltimi possessoris, si quidem hæc non est descendens, neque ex linea transuersali, quod si durum videtur, formæ concessionis tribuendum est; vt optime ait Caldas, *supra num. 38. prope finem*: quapropter dico, quod hic maioratus venit omnibus viis huic consanguineo in secundo gradu vltimi possessoris filio sororis matris ipsius vltimi possessoris. Tum ex vi primæ institutionis, tum ex omnibus clausulis dispensationis Pontificiæ. 47

RESPONSIO AVTHORIS, SEXTO QVÆSITO.

An pars grauata in hoc casu possit recurrere ad iudicem regium, vt tollat violentiam, quæ illi infertur in executione huius rescripti Pontificis.

Pro nota huius quæsiti sciendum est, matrem vltimi possessoris huius maioratus accepisse possessionem huius maioratus, dicens ad ipsam ex vi prædictarum literarum Apostolicarum, vt pote filiam seniorem penultimi possessoris aui vltimi possessoris venire ipsum maioratum, excludendo secundam filiam eius sororem, & eius filium masculum legitimum. In hoc ergo casu quæritur, an hic filius eius sororis iunioris, cui deuenite maioratum ex omnibus titulis indicauimus, tam ex vi primæ institutionis, quam ex dispositione Pontificia grauatus à iudice Ecclesiastico, qui minus bene iudicauit maioratum ex vi prædicta dispensationis Pontificiæ pertinere ad filiam seniorem penultimi possessoris possit recurrere ad iudicem regium pro tollenda violentia, quæ illi infertur in mala executione huius rescripti Apostolici?

Et respondi posse, sic enim practicatur in hoc regno, & satis probabile est, id non continere aliquid contra libertatem Ecclesiasticam, vt docent Couarruuias, Dreido, Humada, Azeuedo, Pereira, quos refert, & sequitur Fr. Cristophorus à S. Ioseph, verbo bulla cœnæ. *dub. 3. conclus. 13. num. 3.* Salgado, Segura, Callistus, Auendaños, Soce, Aragonius, Cenedus, quos refert 48 Delbene, *tom. 2. cap. 9. dub. 6. sect. 1. num. 21.* Consa, Portel, Emmanuel à Monte Oliueti; quos ego retuli, & secutus sum *in nostro directorio confessariorum, p. 2.* in expositione decimæ tertiæ excommunicationis bullæ cœnæ.

Ratio autem est, quia vel hæc bulla disponit aliquid contra hanc prætendentem; vel non; si non disponit aliquid contra illum, vt supra probauimus

bauimus reſponſo 5. violentiam illi intulit iudex Eccleſiaſticus mittendo matrem vltimi poſſeſſoris in poſſeſſionem huius maioratus, cum non ad illum, ſed ad eius conſobrinum filium ſororis ſuæ pertineret; & in hoc caſu poteſt hic grauatus recurrere ad iudicem regium, vt auferat violentiam; ſi vero prædicta bulla aliquid diſponit contra hunc prætendeotem, recurrere etiam poteſt ad iudicem regium, ſiquidem tunc infert ingentem violentiam ſucceſſoribus huius maioratus, & contineret diſpenſationem duram, & iniuſtam, & ſine cauſa, ex defectu informationis Pontificis; ergo ad iudices regios ſpectat, & non ad Eccleſiaſticos, videre an hæc bulla ſit ſubreptitia, vel an contineat aliquid iniuſtum, & contra leges, & gubernium huius Regni.

49 Nec obſtat, quod vt bona ſint indicata à D. Cardinali Infante, vt legato Apoſtolico huius regni; quia Cardinalis ſolum iudicauit non eſſe ſubreptitiam, non tamen eſſe iuſtam, nec conuenientem gubernio huius regni, & cum fuiſſet legatus Pontificis in ordine ad regem eius ſententia non haber vigorem, & ſic debet Rex præcipere videre talem bullam per ſuos miniſtros regios, An ſit contra gubernium iſtorum regnorum, An contineat aliquid iniuſtum contra aliquem vaſſalum ſuum, an Pontifex ſe intromittat in iuriſdictione reali, vt de facto in hoc caſu ſe intromiſit, diſpenſando in voluntate huius teſtatoris, quoad bona profana, etſi ita eſſe inuenerit, poteſt Rex nolle ſtare diſpoſitioni factæ, & prætenſorem iſtum mittere in poſſeſſionem maioratus, vtpote ſucceſſor vocatus ex inſtitutione teſtatoris. Et ſic factum fuit, & maioratus adiudicatus fuit filio ſororis matris vltimi poſſeſſoris, pro quo huc vſque dimicauimus

Sed huius magni ſerpentis capite detruncato, aliud ſurrexit durius contra prædictum puerum, qui potentioribus armis illum prætendit deuorare: Erat iſte quidem filius cuiuſdam ſororis penultimi poſſeſſoris, qui nepotem hunc ipſius penultimi poſſeſſoris prætendit excludere, eo quod nepos non erat natus, ſed tantum conceptus, quando vltimus poſſeſſor maioratus è vita deceſſit; ait enim iſte prætenſor, inſtitutionem maioratus poſtulare, quod ſucceſſor actu exiſtat in humanis, tempore ſucceſſionis, & cum nepos adhuc fuerit in vtero matris, non tamen ipſe, ad illum ex vi inſtitutionis pertinere maioratum. Huic rationi accedit fauor iudicum, qui meo videri contra omne ius, & rationem illi prædictum maioratum, ob ſpeciales reſpectus toti orbi notorios adiudicarunt, ſed non ob id expaueſcit Poſthumus, ſed mutato regni gubernio, & feliciſſime tranſlato ad ſereniſſimum, & ſemper auguſtum Principem noſtrum Petrum, & ab eo conceſſo, vt par erat, nouo recurſu, & finali iudicio iterum aſſumpſit arma contra dictum iam iniuſtum maioratus poſſeſſorem, & litigio coram nouis iudicibus à rege deſtinatis iterum de nouo agitato ſequens conſultum ego pro huius pueri defenſiooe propoſui.

CONSVLTVM XXXVII.

De ſucceſſione cuiuſdam maioratus, & intelligentia illius inſtitutionis.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur caſus, ſeu factum.*

2 *Ponitur ſententia multorum iuriſperitorum in hoc conſulto.*

3 *Probatur hec ſententia ex verbis inſtitutionis huius maioratus.*

4 *Si ad fidei commiſſum ſubſtituatur is, qui tempore mortis grauati reperiatur, ille admittendus eſt, qui talem qualitatem habet, non vero alias.*

5 *Poſthumus non eſt ſuccedendus in maioratu, ſi in illius inſtitutione dicatur, quod ſucceſſor exiſtat tempore mortis vltimi poſſeſſoris.*

6 *Qui in vtero eſt, non exiſtit realiter in humanis, nec in rerum natura.*

7 *Fœtus dum in vtero eſt, portio viſcerum matris eſt.*

8 *Qualitas requiſita ad ſucceſſionem debet adeſſe in ſucceſſore, tempore quo ſucceſſio defertur.*

9 *Illa verba*, ſe a hi ouuet, oũ à hi naon ouuet, *quæ reperiantur in inſtitutione huius maioratus reſpiciant tempus, quo ſucceſſio deferenda eſt.*

10 *Dictio*, tum, *vel*, tunc, *reſtringit diſpoſitionem ad perſonas extantes cum qualitate requiſita.*

11 *Verba quæ apponuntur poſt diſpoſitionem factam pro demonſtratiuis reputantur.*

12 *Diſpoſitiones morientium in pendenti eſſe non poſſunt.*

13 *Sicut temporis limitatio continet certam incluſionem, quoad eos quibus eo tempore qualitas requiſita conuenit, ita continet excluſionem, quoad eos, qui eam qualitatem non habeat.*

14 *Illa verba*, ſe ahi ouuer, ou, ahi naon ouuer, *includunt conditionem exiſtentiæ tempore mortis vltimi poſſeſſoris.*

15 *Hæc verba*, ſe ahi ouuer, *ſunt ſimilia his*, ſi ſe halhare.

16 *Hæc verba*, que ſe alhare, *includunt dictam conditionem ſuper exiſtentia tempore mortis.*

17 *Dictio*, ipſi, *eſt perſonaliſſima, & demonſtrat perſonam ad oculum.*

18 *Is qui in vtero eſt demonſtrari, & oſtendi non poteſt ad oculum.*

19 *Verba multoties in diſpoſitione repetita non debent dici otioſa, ſed omnia cum effectu ſuſcipienda.*

20 *Quando teſtator vocauit maſculum exiſtentem tempore mortis vltimi poſſeſſoris, idem eſt, ac ſi proprio nomine vocaret.*

21 *Ille qui in vtero eſt nullam habet qualitatem.*

22 *Ponitur argumentum in contrarium, & ſoluitur.*

23 *Diſpoſi*

23 *Dispositiones hominum non sunt ciuiliter ad perfectionem intelligendæ, sed vere, & naturaliter.*
24 *Si verba ad duplicem sensum trahi possunt, scilicet ciuilem, & naturalem, tunc potius ad naturalem trahenda sunt.*
25 *Fictio non potest fieri in præiudicium tertij, qui interim ius acquisiuit.*
26 *Fictio veritati prœualere non debet.*
27 *Si quis ex concubina habeat filium, & postea ducat vxorem, & ex ea habeat filium, si mortua vxore, nubat cum concubina, licet filius antea habitus ex concubina legitimetur per subsequens matrimonium non excludit tamen filium qui legitimus natus fuit à successione maioratus.*
28 *Fictio retrotractiua, qua filius naturalis per subsequens matrimonium factus est legitimus, non potest nocere legitimo vero, cui ante fictionem erat ius quæsitum.*
29 *Maioratus, nec etiam per momentum potest esse in pendenti, sed mortuo possessore defertur. personæ habili, quæ habeat qualitates à testatore requisitas.*
30 *Posthumi solum admittuntur ad successionem maioratuum in maioratibus simplicibus, & ordinariis.*
31 *Secus est dicendum in maioratibus qualificatis, & extraordinariis, in quibus institutor certam aliquam qualitatem, & certo, ac determinato tempore requirit.*
32 *Repræsentatio, & posthumus haberi pro nato sunt fictiones iuris.*
33 *Fictio repræsentationis cessat, quando institutor disponit, vt ille succedat, qui tempore exiistat.*
34 *Quando institutor vocat aliquem ad maioratum post mortem successoris, idem est ac dicere, si extet, & reperiatur viuus.*
35 *Proximitas ad succedendum consideratur non in vita vltimi possessoris, sed ex tempore, quo successio maioratus defertur.*
36 *Qualitates requisitæ ad succedendum adesse debent tempore, quo successio defertur.*
37 *Ponitur contraria sententia Authoris.*
38 *Probatur ex verbis institutionis huius maioratus.*
39 *Confirmatur* 1. *ex verbis ipsius institutionis.*
40. *Confirmatur* 2. *ex eisdem verbis.*
41 *Melior explicatio alicuius verbi dubij institutionis sunt similia verba in eadem institutione.*
42 *Mentio mortis facta in verbis conditionalibus, ex quibus resultat conditio, si liberos habuerit, impletur in posthumo.*
43 *Illa verba*, se o ouuer, ou a hi o naon ouuer, *sunt demonstratiua temporis, & non realis conditio super exiistentia illius, qui successurus est.*
44 *Illa verba*, à sa morte, *sunt idem, ac vsque ad mortem.*
45 *Vt dispositio dicatur conditionalis debet esse talis formaliter.*
46 *Omnis actus in dubio secundùm ius præsumitur purus, & non conditionalis.*
47 *Clericus succedere potest in maioratu facto à clerico, si in institutione non excludatur, etiamsi institutio excludat fœminas.*
48 *Si institutor volebat excludere posthumum ab hac successione, id debebat declarare.*
49 *Quæ testatur doctus scienter, & non expressit, ea noluit.*
50 *Etiamsi in hac institutione daretur conditio nati, tempore mortis vltimi possessoris, adhuc posthumus ad hanc successionem admittendus esset.*
51 *posthumus iam anima rationali animatus adimplet conditionem nati tempore mortis vltimi possessoris.*
52 *Probatur multis textibus, & authoritatibus.*
53 *Hæc resolutio procedit, etiam contra libertatem datam sub conditione, si tempore mortis non fuerit filius.*
54 *Probatur resolutio ex lege duodecim tabularum.*
55 *Probatur ex edicto Prætoris*, l. idem prætor.
56 *Probatur ex substitutione patris familias filiis, quos sub sua potestate habet, iuxta nostram ordinationem*, lib. 4. tit. 87.
57 *Si institutor diceret, quod alienante successore aliqua bona maioratus, statim succedat consanguineus proximior, qui tunc inueniatur, posthumus successurus est.*
58 *Conceptus in vtero, habetur pro nato.*
59 *Probatur id multis locis sacra Scriptura.*
60 *Ignorantia illius, qui nosciturus est, nihil facit, vt conceptus excludatur à successione maioratus.*
61 *Successio sequitur rei veritatem, & non dubium hominum.*
62 *Dubium præsens facit iustum illud, quod accidere potest, quod fit iniustum de futuro.*
63 *Monstrum, neque abortus, nunquam iure præsumendum est.*
64 *Omnes leges, & Doctores ad omnes hæreditates, siue regulares, siue extraordinarias, siue legitimas, siue testamentarias, etiamsi habeant conditionem nati tempore mortis vltimi possessoris admittunt posthumum, si tempore mortis vltimi possessoris iam conceptus erat.*
65 *Probatur ex successione Regni Franciæ.*
66 *Probatur ex successione in bonis Coronæ in Regno Portugalliæ, iuxta nostram ordinationem.*
67 *Probatur ex successione Regum Lusitaniæ.*
68 *Probatur ex aliis exemplis.*
69 *Non datur fictio vbi est realitas.*
70 *Qui conceptus est in vtero, homo realiter est.*
71 *Conceptus, si sit vir, post quadraginta dies habet animam rationalem.*
72 *Qui habet animam rationalem vere, & realiter est homo.*
73 *Posthumus non indiget fictione, vt succedat in hoc maioratu, ex hominis dispositione.*
74 *Si reguletur successio ob intestato, lex reputat natum posthumum.*
75 *Contra dispositionem legis, nequit aliquid opponi.*
76 *Non potest aliquid opponi contra præsumptionem de iuris, & iure.*
77 *Lex quæ reputat posthumum natum, quando agitur de eius commodo, non potest tantum dici fingere, quanto quod disponit.*
78 *Lex in vtero, & Lex qui in vtero, procedunt in omnibus dispositionibus, tum legis, tum in successione testamentaria ab homine, vel quando successio defertur*

 ad

ad tempus natiuitatis, vel quando est ab intestato.

79 *Ius ciuile taliter ampliavit privilegia concepti, vt in omnibus casibus illa vtilibus, vtilitatem eis reseruauit ad tempus natiuitatis.*

80 *Dispositio legis, potentior est dispositione hominis.*

81 *Dispositio testamentaria & legitima in iure aquiparantur.*

82 *In iure semper est facienda benignior interpretatio.*

83 *Dubium voluntatis testatoris semper interpretandum est in fauorem concepti.*

84 *In dubio voluntatis institutoris, regulanda est illius voluntas per ius commune.*

85 *Semper illa interpretatio fuit securior, qua secuta est regulas iuris ciuilis.*

86 *Ius ciuile, & commune reseruauit posthumis omnem vtilitatem ad tempus natiuitatis, absque differentia successionis per legem, vel ex testamento.*

87 *Æqualiter admittuntur coniectura in dispositionibus testamentariis, quam in dispositionibus legitimis.*

88 *In iure, etiam admittuntur coniectura, & fictiones in dispositione hominis.*

89 *Posthumi sunt tacite vocati in hac institutione ex voluntate testatoris.*

90 *Probatur ex verbis instit. utionis.*

91 *Ponitur prima coniectura.*

92 *Ponitur secunda coniectura.*

93 *Ponitur tertia coniectura.*

94 *Ponitur quarta coniectura.*

95 *Ponitur quinta coniectura.*

96 *In hac institutione expresse vocatus est posthumus.*

97 *Probatur ex verbis institutionis.*

98 *Si institutor pr(a)eciperet in hac institutione, quod posthumus non admitteretur ad illum, talis conditio esset nulla.*

99 *Hac conditio esset contra ius.*

100 *Conditio contra ius habetur, vt non apposita.*

101 *In quocunque actu debet quis se restringere ad leges de eo loquentes.*

102 *Ponitur obiectio in contrarium, & soluitur.*

103 *Lex de nouo lata, non extenditur ad praterita.*

104 *Noster posthumus, ex eo quod conceptus iam erat, existebat in humanis tempore successionis.*

105 *Lex cum inter veteres non dicit conceptum non esse hominem, sed non esse hominem perfectum.*

106 *In posthumo existunt omnes qualitates requisita ad successionem.*

107 *Illa verba*, se ahi ouuer, oo, ahi non ouuer, *verificantur in posthumo.*

108 *Non est idem*, se ahi ouaër, ou, que se alhare, *nam prima verba dicunt solum existentiam in rerum natura, secunda existentiam extra vterum matris.*

109 *Vocatio masculi vere existentis verificatur in posthumo.*

110 *Dictio, ipsi, non demonstrat personam ad oculum, sed refert eandem.*

111 *Demonstrat etiam in ventre, & non ad oculum.*

112 *Probatur ex loco sacra scriptura.*

113 *Illa verba*, à sa morte, *solum volunt dicere*, per sua morte.

114 *Idem dicendum est in successione testamentaria ac ex lege.*

115 *Non est necesse quod dispositio hominis expresse voceт posthumum.*

116 *Posthumi per legem sunt comprehensi.*

117 *Excipe nisi expresse excludantur.*

118 *Hic non datur fictio retrotractiua, sed realitas.*

119 *Posthumus in ventre, vere & realiter existit.*

120 *Hic non datur retrotractio in praiudicium tertij.*

121 *Solum praiudicat tertio, quot sit contra ius.*

122 *Exemplum de filio concubina non venit ad rem, cum tempore, quo ius fuit acquisitum filio legitimo, filius concubina erat incapax successionis.*

123 *Si datur posthumus conceptus, maioratus non est in pendente, cum statim illi defertur.*

114 *Posthumum haberi pro nato, non est fictio iuris, sicut repræsentatio.*

125 *Posthumum haberi pro nato, est priuilegium iuris, non tamen fictio iuris.*

126 *Si in successione detur conditio, quod solum succederet ille, qui tempore mortis vltimi possessoris existeret, adhuc censeretur vocatus posthumus.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

MARTONVS Bracharensis Archiepiscopus Hispaniarum primas, de bonis 1
suis patrimonialibus in vltimo testamento maioratum, nuncupatum da Vliueira, instituit: dictumque maioratum priori loco eius fratri Mendo Peres reliquit: ita quod ipso Mendo vita functo, filius eius masculus maior, laïcus, & legitimus succederet, & post eum eius filius masculus, laicus, legitimus, & postea cæteris alios descendentes à Mendo, ipsa forma, & ordine seruato, ad successionem vocauit. Postmodum vero, deficientibus dicti Mendi filiis, filium natum maiorem alterius fratris Ioannis, & eius filium, ac descendentes, sub eadem forma substituit; quibus deficientibus, tertio loco, filios, ac descendentes ex quadam sorore illius ad successionem perpetuo, ac generaliter vocavit. Hisque deficientibus, filios, ac descendentes alterius sororis, ac tandem clericos descendētes ex vocatis, ad successionem vocauit. Tandem perpetuo, ac generaliter, atque absolute, atque indistincte fœminas à successione excludit, verba autem, quibus prædictus vocationes fecit, in quibus tota versatur controuersia sunt sequentia in lingua Lusitana, in qua ipse Archiepiscopus testavit.

Mando esse lugar da Oliveira à meu Irman Men Peres, con esta condison, que esse Men Peres meu irmaman em toda à su vida aia, e posua odito lugar, &c. Et infrà, *è mando que por morte do dito Men Pere, ô dito lugar da Oliveira fique à seu filho primeiro, lidimo, leigo, baran, su o ouuer, que nan seia filho de Guiomar Martins.* Et postea substituit. *Ece aquelle filho do Men Peres ouuer à su morte, filho legitimo, leigo, è baran, ò dito Lugar da Oliveira, fique à esse seu filho primeiro, en su vida, com aquella maneira,*

maneira , è condisois ditas. Et posteà. *Ese naon ouuer filho leigo ledimo , ou baraon , è ouuer filho elerigo , aiuodito Lugar da Oliueira en sa vida.è ●si mundo que va pera todo sempre, e aia cada hum os ditos herdamentos, tum solumente en su vida de cada hum.* Et secundam vocationem fecit hoc modo. *Ese poruentura Men Peres , à su morte, nuon ouuesse filho baraon, leigo, como dito he, ese acontecesse , que à morte duquello sen filho, nan fiquasse à hi sen filho leigo ledimo, è baruon, nen elerigo, como dito he mundo que olugar da Oliu ira fique filho ledimo, leigo, primeiro baraon, de meu irman Ioan Peres, e se esse filho d: m u irman Ioan Peres, ouuesse filho baru● leigo, e ledimo à su morte, fiquem lhe os ditos erdamentos, e asin mando que va pera todo sempre por netos , è que aia euda humos ditos herdamentos tan solamente en sa vida.* Postea sub eadem forma , & eisdem verbis , & eodem modo, cæteras vocationes filiorum sororum illius fecit, vt ex institutione apparet , & tandem fœminas omnino excludit.

Contingit postea quod finita agnitione Mendi Peres primo loco vocati in persona Ludouici, sine liberis masculis defuncti , & nulla data descendentia agnatitia Ioannis Peres secundo loco vocati , nec etiam existente masculo ex descendentibus illarum trium sororum institutoris , quarum filij masculi fuerunt ordine expresse ad successionem vocati , nec etiam aliquo existente clerico institutoris agnato, seu cognato, de successione dicti maioratus contendunt actor , filius sororis illius , Coduuisi vltimi possessoris , & opponens eius nepos , ex filia ipsius vltimi possessoris. Et tota difficultas in eo versatur , quod nepos nondum erat natus , quando auus e vivis discessit , licet iam fuerit conceptus quatuor mensium; Vnde de filiis sororis Ludouici pertendit nepotem excludere, eo qood tempore mortis vltimi possessoris nondum erat natus. E contra verò nepos illum excludere pertendit , eo quod iam à quatuor mensibus fuerit conceptus; & sit descendens vltimi possessoris per lineam rectam; & cum maioratus de quo in præsenti agitur sit ditissimus , magna lis inter iuris peritos nostri temporis mota est super intelligentia verborum institutoris; vtraque enim pars potentissima erat , & vtraque pro parte sua plura iura, & doctores afferebat.

Ponitur sententia excludens posthumum, & admittens filium sororis prædicti Ludouici vltimi possessoris in successione huius maioratus.

2 QVidam præstantissimi Senatores regij in eam fuere sententiam , quod iste maioratus filio sororis vltimi possessoris deberet adiudicari, nepote excluso, & de facto adiudicarunt, eo quod nepos non erat natus tempore mortis vltimi pos-
3 sessoris, quorũ fundamenta hæc sunt. Primum quia institutor in omnibus vocationibus, & substitutionibus, quas fecit de filiis nepotibus & prænepotibus ac descendentibus tam fratrum quam sororum suarũ semper vocauit illũ masculũ, qui reperiretur, & superstes esset tempore mortis vltimi possessoris, vt patet discurrendo per institutionem vbi dicit post vocatum primum fratrem Mendum Peres,

Mando que a morte do dito meu Irman Men Peres si quem à sen filho primeiro ledimo , leigo è baran , se ò ouuer. Et ibi, *E se aquelle filho de Men Peres ouuer à sa morte filho ledimo , leigo , baran, fiquem à esse sen filho primeiro , è se nan ò ouuer lidimo, leigo, baran, &c. è ouuer filho clerigo , &c. aia o dito lugar, e asin mando que va pera todo sempre por netos , è bisnetos. è por todos àquelles que descenderem de dito men Peres ,* & finitis masculis de linea, *Mendi Peres,* vocauit , & substituit masculos descendentes ex linea alterius fratris Ioan. Peres, hoc modo. *E se poruentura Men Peres à sa morte , nan ouuesse filho baran , &c. E se acontecesse que ubi ò ouuesse. è à sa morte daquelle sen filho nan fiquasse abi sen filho leigo ledimo, è baran non elerigo, como dito he , munde que ò dito lugar da Oliueira, &c. Fique à ò filho ledimo, leigo primeiro, è baran de meu irman Ioan Peres, per aquela maneira, &c. E se esse filho de men irman Ioan Peres ouuesse filho leigo, lidimo, e baran à sa morte , fiquem lhe os ditos erdamentos , &c. E se abi nan ouuesse filho leigo , baran do dito Ioan Peres, nem de sen filho , è abi ouuer filho , ou neto elerigo de algum delles , fiquem lhe esses erdamentos, &c. e an sim mando que va pera todo sempre per netos, è bisnetos, &c* Et in eadem forma, & eisdem vocationibus , & conditionibus post extinctos masculos è fratrum lineis descendentes , disposuit circa filius masculos , nepotes , & prænepotes , ac alios descendentes ex sororibus Osendæ , Mariæ , & Theresiæ. Ecce qualiter Archiepiscopus institutor expressis verbis toties repetitis , & geminatis , vocat, substituit , & inuitat illum tantummodo masculum , qui extiterit , superfuerit , vel reperiatur tempore mortis eius , qui maioratum possedit, ibi , *à sa morte* . & tam in conditionibus , ibi , *se o ouuer* , & ibi , *è se nam ò ouuer*, quam in dispositionibus ibi , *si quem a esse sen filho primeiro* , & ibi , *si quem à esse sen filho* ; & ibi , *à sa morte o dito lugar da Oliueira.*

De iure vero est quod si ad fideicommissum 4 substituatur is , qui tempore mortis grauati reperiatur , ipse admittatur , non vero ille , qui eam qualitatem non habet eo tempore mortis , *l. cum pater 69.* § hæreditatem. 1. *ff. leg. 2. ibi*, qui eo tempore vixerunt, *l. cum ita 33. §. 1. in fideicommissis*, Cod. *l. in substitutione 31. ff vulgari, l. ex facto 17. §. penultimo , ff ad* Trebellian. *l. vnum ex familia 69. §.* Rogo, *in fin ff. leg. 2. l. pater alium; 36. § filiam, ff. de leg. 3 bone* , Surdus , *consil. 375. n. 31. versiculo vltimo* , etsi eo tempore mortis aliqua qualitas requiratur, is qui eam habet eo tempore succedit , vt in specie in maioratibus tradunt Decius , *consilio 63. à n. 2.* Alciatus , *responso. 119.* 5 *num. 20. lib. 9* Valasco de iure emphyteutico, *q. 50, num. 13.* Costa de patruo , & nepote *1. p. num. 12.* Caldas, *consilio. 15. n* 21. 25. 28. *& lib. 1. receptarum, q. 19. n. 21.* Gabriel Pereira , *decisione* 116. *n.* 20, infinitos refert Molina, *lib. 3. cap. 8. n. 17.* Surdus, *consilio* 403. *num.* 57. Mantica, *de coniecturis lib. 110. tit. 6. n. 36. & 7.* Menochius : *consil.* 330. *per totum* , Peregrinus, *consil. 33. n. 16. lib. 3. & de fideicommissis, art. 29. n. 1. vsque ad* 13. Valenzuela, *tom. 1. consil. 23. n. 103. 153. 157. & consilio 97. num. 26.* Capicius Galeot. *tom. 1. controuersia 48. n. 18. 27. & . 47.* Auendaño *. lib. 40. tauri gloss. 8. num. 11.* Castillo , *5. controuers. cap. 91. num. 45.* Ioannes Tanglias de facto Rotæ Romanæ auditorio, *lib. 1. cap. 6. decisione 17. num. 21.* Allogradus. *tom. 1. consilio 60. num. 25. & . 26.* cum ergo tempore

RESPONSIO AVTHORIS, TERTIO QVÆSITO.

An in casu, quo debeant nominare aliquem de generatione vltimi possessoris, teneantur nominare consanguineum proximiorem vltimo possessori, vel possint alterum quemcunque de generatione vltimi possessoris nominare?

18 Respondi, quod dato, quod dictus contentus teneatur nominare aliquem ex dicta generatione vltimi possessoris, teneri in hoc casu renovare emphyteusim in consanguineo proximiori vltimo possessori. Ita cum Bartolo, & aliis multis resoluit Caldas, *de renouatione emphyteusis, q.8.n.2.& q.17. num.24.* Vbi illas videre potes, & multas rationes pro probando hoc quæsito. Quamvis multi,& gravissimi DD. quos refert Caldas, *ibi, q.8.n.6.* contrarium teneant in emphyteusi Ecclesiastica, qualis est ista, tu elige opinionem quam malueris, vtraque enim probabilissima est.

19 Addo, quod in casu, quo concurrant ad nominationem consanguineis æquales in gradu, potest Dominus directus eligere, quem voluerit, etiam anteponendo fœminam masculo, vt cum multis latissime, & dilucide probat Caldas, *de renouatione emphyteusis. q.17. num.16.* quæ nobis non placet transcribere, sed si arrideat tibi, ibi videre poteris.

CONSVLTVM XXXVI.

De quadam dispensatione Pontificis, in successione vnius maioratus, an fuerit valida?

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Pontifex extra suum territorium solùm potest commutare voluntates testatorum, quoad legata pia.*
3 *Papa non potest auferre dominium ab aliquo laico, qui illi non fuerit subiectus temporaliter.*
4 *Nec ab aliquo clerico, qui vixerit, extra terras temporaliter Pontifici subiectas, quoad bona patrimonialia.*
5 *Papa non habet in terris Regum Christianorum dominium actu, neque iurisdictionem, quoad temporalia.*
6 *Papa etiam de potestate absoluta non potest mutare voluntates testatorum, etiam quoad legata pia, absque causa iusta, publica, & vniuersali.*
7 *De iure naturali est, quod voluntas testatoris in specifica forma impleatur.*
8 *Pontifex non potest dispensare in iure naturali.*
9 *Papa non potest auferre ordinem iudiciarium, nisi quoad suum forum.*
10 *Papa non potest sine iniuria tertij auferre dominium priuatum, nisi ex causa fidei, vel Ecclesiæ.*
11 *Papa non potest aliquem legitimare extra terras, vbi habet iurisdictionem, quoad bona temporalia.*
12 *Papa non potest legitimare in praiudicium tertij.*
13 *Ponitur obiectio in contrarium, & soluitur.*
14 *Papa nec respectu sui subditi potest exercere suam iurisdictionem temporalem respectu rei, quæ est extra suum territorium temporale.*
15 *Papa non potest legitimare filium sacularem clerici, vt succedat in bonis patrimonialibus patris sui clerici extra terras sibi temporaliter subiectas.*
16 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*
17 *Papa non potest priuare Regno personam, cui venit regnum per successionem, vel electionem, nisi ad bonum fidei, vel Ecclesiæ.*
18 *Papa non potest valide, nec licite agere contra iustitiam commutatiuam.*
19 *Ponitur argumentum contrarium, & soluitur.*
20 *Nostra voluntas dupliciter accipi potest, vel quoad finem temporalem, vel supernaturalem.*
21 *Papa non habet potestatem super nostram voluntatem, quoad finem temporalem, & naturalem sed solum quando ordinatur ad finem supernaturalem.*
22 *Papa non potest mutare contractus ciuile, vel in eis dispensare.*
23 *Quomodo Papa possit legitimare ad bona temporalia, dispensando in radice matrimonij.*
24 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*
25 *Dispositio testamenti persona Ecclesiastica, quoad bona hereditaria extra terras Papa, non ad Papam, sed ad Regem spectat.*
26 *Papa, dato quod possit mutare voluntatem testatoris extra suum territorium, quoad bona profana, debet esse cum causa publica, & probata, qua ad bonum publicum spectet.*
27 *Nec in legatis piis de potestate ordinaria potest Papa mutare voluntatem testatoris, sine iusta causa.*
28 *Vt causa probetur, debet citari pars, cui talis mutatio voluntatis testatoris praiudicat.*
29 *Papa nunquam vult dispensare cum praiudicio tertij, nisi dicat id facere ex certa scientia.*
30 *Si causa motiua allegata ad dispensationem fuit falsa, ruit dispensatio.*
31 *Si tempore, quo primo exequitur dispensatio, causa motiua non subsistit, ruit dispensatio.*
32 *Causa debet subsistere, non solum quando postulata fuit dispensatio, & Papa illam commisit, & ordinarius dispensauit, sed etiam quando primo exequitur.*
33 *Cessante causa finali cessat effectus.*
34 *Clausula* in defectu filiorum masculorum ex fratribus, comprehendit etiam masculos ex sororibus.
35 *Apellatione fratrum venit soror.*
36 *Quando in eadem dispositione nominantur fratres masculi, & statim nominantur fratres, absque eo quod vocentur masculi, in illo nomine,*

nomine. fratres, comprehenduntur fratres, & sorores.

37 *In dispositione Pontificis, non est admittendum aliquod verbum otiosum, & superfluum.*

38 *Commutatio voluntatis testatoris facta à Papa, in dubio debet interpretari, vt quantum minus fieri possit derogetur menti testatoris.*

39 *Papa in dubio non videtur velle derogari iuri tertij.*

40 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*

41 *Verbum* descendentibus *adiectum filiis, operari solet, ne filiorum appellatione, nepotes veniant.*

42 *Qui sunt specifice substituti, prius succedere debent.*

43 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*

44 *Quando dispensatio Papa solum vocat descendentes, non possunt succedere ascendentes.*

45 *Causa limitata, limitatum producit effectum.*

46 *Vnius lineæ inclusio, alterius est plena exclusio.*

47 *Emphyteusis, qua concessa est descendentibus, non potest venire ascendentibus, ratione forma concessionis.*

48 *Grauatus iniuste à iudice Ecclesiastico, potest recurrere ad iudicem regium, vt tollat violentiam iniustam.*

49 *Ponitur obiectio in contrarium, & soluitur.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

QVINAM Archiepiscopus fecit maioratum
1 de suis bonis patrimonialibus, & iussit in suo testamento, quod in tali maioratu nunquam posset succedere fœmina; sed quod semper succederet vir, & filius masculi, vel vir filius fœminæ proximior vltimo possessori, etiamsi fuisset clericus. Transactis post huiusmodi institutionem plurimis annis F. qui tunc erat possessor dicti maioratus, supplicauit à Papa Pio IV. vt mutaret voluntatem huius institutoris, vt possent succedere in dicto maioratu in defectu filiorum legitimorum masculorum, vel in defectu filiorum masculorum fratrum, etiam filiæ, præcedendo senior iuniori, & quod idem in lineis transuersalibus obseruaretur, allegando pro causa huius dispensationis, quod si ille, qui de præsenti possidebat dictum maioratum, absque filiis masculis e vita discederet, qui iuxta dictam institutionem possent in dicto maioratu succedere, necessario transiret successio dicti maioratus, cuidam consanguineo, adeo distanti, quod quasi iam erat extraneus, remanentibus eius filiabus, absque dote. Dispensauit Pontifex in hac forma: Quod cum maioratus transitet ad personam adeo remotam, & quasi extraneam à generatione, post mortem ipsius possessoris, si forte absque filiis masculis moreretur, & remanerent eius filiæ absque dote, in hoc casu, succederent filiæ, in defectu filiorum legitimorum masculorum, vel loco filiorum masculorum fratrum.

Quæritur ergo primo, An Pontifex posset mutare successionem huius majoratus, mutando voluntatem institutoris? Secundo quæritur, An in casu, quo posset, an posset id efficere absque causa, & quæ causa ad id requirebatur? Tertio quæritur, An si causa allegata esset falsa, scilicet quod mortuo hoc vltimo possessore, successio transibat ad personam nimis remotam, & quasi extraneam, cum actu esset consanguineus in secundo gradu vltimi possessoris vocatus Franciscus de Tobar, mansit irrita talis dispensatio, & commutatio Papæ? Quarto quæritur, An si de facto nunc non existeret causa, quæ tunc allegata fuit Papæ Pio IV. ad commutandam dictam voluntatem huius testatoris, cesset talis commutatio, & dispensatio? Quinto quæritur, An in casu, quo dicta dispensatio sit valida, an filius filiæ secundæ, debeat præcedere in successione sorori seniori matri suæ, siquidem dicit Pontifex, quod succedant fœminæ, siquidem dicit Pontifex, quod succedant fœminæ, in defectu filiorum masculorum, vel filiorum masculorum fratrum? Sexto quæritur, An pars grauata in hoc casu possit recurrere ad judicem Regium, vt tollat violentiam, quæ illi infertur executione huius rescripti Apostolici?

RESPONSIO AVTHORIS, PRIMO QVÆSITO.

An Pontifex posset mutare successionem huius maioratus, mutando voluntatem institutoris?

RESpondi primo Quæsito, Papam non posse commutare voluntatem dicti institutoris, ad hoc vt succederent etiam fœminæ. Ita expresse Pinellus. *cap. de rescindenda venditione 1.p. rub. num.* 19. cum Baldo, & aliis. Eandem sententiam tenet Castro, *consilio* 288. estque de mente multorum, quos infra referam, qui hanc potestatem adimunt à principe supremo, nisi ex causa publica.

Ratio fundamentalis est: Quia Pontifex extra suum territorium, solum potest commutare 2
voluntates testatorum, quoad legata Pia, vt bene aduertit Pinellus, *loco citato*; sed sic est, quod institutio huius maioratus non est legatum pium, sed ex bonis sæcularibus, & patrimonialibus, in quo pretenditur extensio, & successio generationis, & honor familiæ, &c. Ergo Papa non potest commutare talem voluntatem, nisi solum in terris, in quibus habet iurisdictionem temporalem, & etiam tunc ex causa, vt statim dicam.

Secundo probatur; Quia Papa, vt optime ait Castro *consilio* 288. *num.* 3. non potest auferre 3
dominium ab aliquo laïco, qui illi non fuerit temporaliter subiectus: Nec etiam ab aliquo clerico, qui vixerit extra terras, quæ sunt subiectæ temporaliter ipsi Papæ, verba Castri sunt hæc: *Papa non potest auferre dominium alicui laico non supposito sua iurisdictioni temporali; non enim potest actum iurisdictionalem in illum exercere; Et* 4
idem dicendum est de clerico, qui non esset subditus, nisi ratione clericatus, vt qui non esset de terra supposita temporali iurisdictioni Papæ: nam dico, quod dominium rei, quam non haberet vt clericus sed vt laicus quilibet, puta ex successione, vel suo contractu, aliunde, quam de bonis Ecclesiæ, sic non posset sibi Papa auferre, sicut nec alicui laico, non habetur, vt laïcus, argumento, ff. de adop. si pater, §. 1. ad exhibendum, l. de eo, §. fin. cum si Hucusque Castro, sed sic est, quod hic maioratus

RESPONSIO AVTHORIS, TERTIO QVÆSITO.

An in casu, quo debeant nominare aliquem de generatione vltimi possessoris, teneantur nominare consanguineum proximiorem vltimo possessori, vel possint alterum quemcunque de generatione vltimi possessoris nominare?

18 Respondi, quod dato, quod dictus contentus teneatur nominare aliquem ex dicta generatione vltimi possessoris, teneri in hoc casu renovare emphyteusim in consanguineo proximiori vltimo possessori. Ita cum Bartolo, & aliis multis resoluit Caldas, *de renouatione emphyteusis. q.8.n.2.& q.17. num 14.* Vbi illas videre potes, & multas rationes pro probando hoc quæsito. Quamvis multi, & gravissimi DD. quos refert Caldas, *ibi, q.8.n.6.* contrarium teneant in emphyteusi Ecclesiastica, qualis est ista, tu elige opinionem quam malueris, vtraque enim probabilissima est.

19 Addo, quod in casu, quo concurrant ad nominationem consanguineis æquales in gradu, potest Dominus directus eligere, quem voluerit, etiam anteponendo fœminam masculo, vt cum multis latissime, & dilucide probat Caldas, *de renountione emphytensis. q.17. num.26.* quæ nobis non placet transcribere, sed si arrideat tibi, ibi videre poteris.

CONSVLTVM XXXVI.

De quadam dispensatione Pontificis, in successione vnius maioratus, an fuerit valida?

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Pontifex extra suum territorium solùm potest commutare voluntates testatorum, quoad legata pia.*
3 *Papa non potest auferre dominium ab aliquo laico, qui illi non fuerit subiectus temporaliter.*
4 *Nec ab aliquo clerico, qui vixerit, extra terras temporaliter Pontifici subiectas, quoad bona patrimonialia.*
5 *Papa non habet in terris Regnum Christianorum dominium actu, neque iurisdictionem, quoad temporalia.*
6 *Papa etiam de potestate absoluta non potest mutare voluntates testatorum, etiam quoad legata pia, absque causa iusta, publica, & vniversali.*
7 *De iure naturali est, quod voluntas testatoris in specifica forma impleatur.*
8 *Pontifex non potest dispensare in iure naturali.*
9 *Papa non potest auferre ordinem iudiciarium, nisi quoad suum forum.*
10 *Papa non potest sine iniuria tertij auferre dominium priuatum, nisi ex causa fidei, vel Ecclesiæ.*
11 *Papa non potest aliquem legitimare extra terras, vbi habet iurisdictionem, quoad bona temporalia.*
12 *Papa non potest legitimare in præiudicium tertij.*
13 *Ponitur obiectio in contrarium, & soluitur.*
14 *Papa nec respectu sui subditi potest exercere suam iurisdictionem temporalem respectu rei, quæ est extra suum territorium temporale.*
15 *Papa non potest legitimare filium sæcularem clerici, vt succedat in bonis patrimonialibus patris sui clerici extra terras sibi temporaliter subiectas.*
16 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*
17 *Papa non potest priuare Regno personam, cui venit regnum per successionem, vel electionem, nisi ad bonum fidei, vel Ecclesiæ.*
18 *Papa non potest valide, nec licite agere contra iustitiam commutatiuam.*
19 *Ponitur argumentum contrarium, & soluitur.*
20 *Nostra voluntas dupliciter accipi potest, vel quoad finem temporalem, vel supernaturalem.*
21 *Papa non habet potestatem super nostram voluntatem, quoad finem temporalem, & naturalem sed solum quando ordinatur ad finem supernaturalem.*
22 *Papa non potest mutare contractus ciuile, vel in eis dispensare.*
23 *Quomodo Papa possit legitimare ad bona temporalia, dispensando in radice matrimonij.*
24 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*
25 *Dispositio testamenti personæ Ecclesiasticæ, quoad bona hereditaria extra terras Papæ, non ad Papam, sed ad Regem spectat.*
26 *Papa, dato quod possit mutare voluntatem testatoris extra suum territorium, quoad bona profana, debet esse cum causa publica, & probata, quæ ad bonum publicum spectet.*
27 *Nec in legatis piis de potestate ordinaria potest Papa mutare voluntatem testatoris, sine iusta causa.*
28 *Vt causa probetur, debet citari pars, cui talis mutatio voluntatis testatoris præiudicat.*
29 *Papa nunquam vult dispensare cum præiudicio tertij, nisi dicat id facere ex certa scientia.*
30 *Si causa motiua allegata ad dispensationem fuit falsa, ruit dispensatio.*
31 *Si tempore, quo primo exequitur dispensatio, causa motiua non subsistit, ruit dispensatio.*
32 *Causa debet subsistere, non solum quando postulata fuit dispensatio, & Papa illam commisit, & ordinarius dispensauit, sed etiam quando primo exequitur.*
33 *Cessante causa finali cessat effectus.*
34 *Clausula* in defectu filiorum masculorum ex fratribus, comprehendit etiam masculos ex sororibus.
35 *Apellatione fratrum venit soror.*
36 *Quando in eadem dispositione nominantur fratres masculi, & statim nominantur fratres, absque eo quod vocentur masculi, in illo nomine,*

nomine. fratres, comprehenduntur fratres, & sorores.

37 *In dispositione Pontificis, non est admittendum aliquod verbum otiosum, & superfluum.*

38 *Commutatio voluntatis testatoris facta à Papa, in dubio debet interpretari, vt quantum minus fieri possit derogetur menti testatoris.*

39 *Papa in dubio non videtur velle derogari iuri tertij.*

40 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*

41 *Verbum* descendentibus *adiectum filiis, operari solet, ne filiorum appellatione, nepotes veniant.*

42 *Qui sunt specifice substituti, prius succedere debent.*

43 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*

44 *Quando dispensatio Papa solum vocat descendentes, non possunt succedere ascendentes.*

45 *Causa limitata, limitatum producit effectum.*

46 *Vnius lineæ inclusio, alterius est plena exclusio.*

47 *Emphyteusis, quæ concessa est descendentibus, non potest venire ascendentibus, ratione formæ concessionis.*

48 *Grauatus iniuste à iudice Ecclesiastico, potest recurrere ad iudicem regium, vt tollat violentiam iniustam.*

49 *Ponitur obiectio in contrarium, & soluitur.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

1 QVIDAM Archiepiscopus fecit maioratu in de suis bonis patrimonialibus, & iussit in suo testamento, quod in tali maioratu nunquam posset succedere fœmina; sed quod semper succederet vir, & filius masculi, vel vir filius fœminæ proximior vltimo possessori, etiamsi fuisset clericus. Transactis post huiusmodi institutionem plorimis annis F. qui tunc erat possessor dicti maioratus, supplicauit à Papa Pio IV. vt mutaret voluntatem huius institutoris, vt possent succedere in dicto maioratu in defectu filiorum legitimorum masculorum, vel in defectu filiorum masculorum fratrum, etiam filiæ, præcedendo senior iuniori, & quod idem in lineis transuersalibus obseruaretur, allegando pro causa huius dispensationis, quod si ille, qui de præsenti possidebat dictum maioratum, absque filiis masculis e vita discederet, qui iuxta dictam institutionem possent in dicto maioratu succedere, necessario transiret successio dicti maioratus, cuidam consanguineo, adeo distanti, quod quasi iam erat extraneus, remanentibus eius filiabus, absque dote. Dispensauit Pontifex in hac forma: Quod cum maioratus transiret ad personam adeo remotam, & quasi extraneam à generatione, post mortem ipsius possessoris, si forte absque filiis masculis moreretur, & remanerent eius filiæ absque dote, in hoc casu, succederent filiæ, in defectu filiorum legitimorum masculorum, vel loco filiorum masculorum fratrum.

Quæritur ergo primo, An Pontifex posset mutare successionem huius majoratus, mutando voluntatem institutoris? Secundo quæritur, An in casu, quo posset, an posset id efficere absque causa, & quæ causa ad id requirebatur? Tertio quæritur, An si causa allegata esset falsa, scilicet quod mortuo hoc vltimo possessore, successio transibat ad personam nimis remotam, & quasi extraneam, cum actu esset consanguineus in secundo gradu vltimi possessoris vocatus Franciscus de Tobar, mansit irrita talis dispensatio, & commutatio Papæ? Quarto quæritur, An si de facto nunc non existeret causa, quæ tunc allegata fuit Papæ Pio IV. ad commutandam dictam voluntatem huius testatoris, cesset talis commutatio, & dispensatio? Quinto quæritur, An in casu, quo dicta dispensatio sit valida, an filius filiæ secundæ, debeat præcedere in successione sorori seniori matri suæ, siquidem dicit Pontifex, quod succedant fœminæ, siquidem dicit Pontifex, quod succedant fœminæ, in defectu filiorum masculorum, vel filiorum masculorum fratrum? Sexto quæritur, An pars grauata in hoc casu possit recurrere ad judicem Regium, vt tollat violentiam, quæ illi infertur executione huius rescripti Apostolici?

RESPONSIO AVTHORIS, PRIMO QVÆSITO.

An Pontifex posset mutare successionem huius maioratus, mutando voluntatem institutoris?

RESpondi primo Quæsito, Papam non posse commutare voluntatem dicti institutoris, ad hoc vt succederent etiam fœminæ. Ita expresse Pinellus, *cap. de rescindenda venditione* 1. *p. rub. num.* 19. cum Baldo, & aliis. Eandem sententiam tenet Castro, *consilio* 288. estque de mente multorum, quos infra referam, qui hanc potestatem adimunt à principe supremo, nisi ex causa publica.

Ratio fundamentalis est: Quia Pontifex extra suum territorium, solum potest commutare 2
voluntates testatorum, quoad legata Pia, vt bene aduertit Pinellus, *loco citato*; sed sic est, quod institutio huius maioratus non est legatum pium, sed ex bonis sæcularibus, & patrimonialibus, in quo pertenditur extensio, & successio generationis, & honor familiæ, &c. Ergo Papa non potest commutare talem voluntatem, nisi solum in terris, in quibus habet iurisdictionem temporalem, & etiam tunc ex causa, vt statim dicam.

Secundo probatur; Quia Papa, vt optime ait Castro *consilio* 288. *num.* 3. non potest auferre 3
dominium ab aliquo laïco, qui illi non fuerit temporaliter subiectus: Nec etiam ab aliquo clerico, qui vixerit extra terras, quæ sunt subiectæ temporaliter ipsi Papæ, verba Castri sunt hæc: *Papa non potest auferre dominium alicui laico non supposito suæ iurisdictioni temporali; non enim potest* 4
actum iurisdictionalem in illum exercere; Et idem dicendum est de clerico, qui non esset subditus, nisi ratione clericatus, vt qui non esses de terra supposita temporali iurisdictioni Papæ: nam dico, quod dominium rei, quam non haberet vt clericus sed vt laicus quilibet, puta ex successione, vel suo contractu, aliunde, quam de bonis Ecclesiæ, sic non posset sibi Papa auferre, sicut nec alicui laico, non habetur, vt loïcus, argumento, ff. de adop. si pater, §.1. ad exhibendum, l. de eo, §. fin. cum si Hucusque Castro, sed sic est, quod hic maioratus

est extra terras, vbi Papa habet iurisdictionem temporalem: Atqui episcopus, qui illum instituit non est subiectus Papæ, nisi vt clericus, siquidem est naturalis regni, extra iurisdictionem temporalem Papæ, talis maioratus non fuit institutus ex bonis Ecclesiæ, sed ex bonis patrimonialibus, quæ Archiepiscopus possidebat vt laicus; ergo Papa non poterat priuare eius successores vocatos, iuxta institutionem eiusdem maioratus dominio suo, nec poterat priuare talem institutorem dominio suæ voluntatis, quæ temporaliter non erat illi subiecta.

5 Tertio probatur Quia Papa non habet in terris Regum Christianorum dominium actu, neque iurisdictionem, quoad temporalia, *cap. per venerabilem*, *§. rationibus*, & ibi Innocentius. & alij apud Alexandrum, *lib. 1 consiliorum consilio 3. n. 1.* Vbi dicit, quod Papa non debet se intromittere cum subditis Imperatoris, nisi quando ille negligeret facere iustitiam; sed sic est, quod mutare voluntatem huius testatoris, est exercere iurisdictionem, quoad temporalia, & intromittere se cum subditis alterius regis absoluti; ergo Papa non potest id facere extra terras sibi temporaliter subiectas, & in quibus habet actu dominium & exercitium iurisdictionis.

6 Quarto probatur. Quia Papa etiam de potestate absoluta non potest mutare voluntates testatorum, etiam quoad legata pia, nisi ex causa iusta, publica, & vniuersali, vt tenet cum Pinello, Burg. de Paz, Sarmiento, Molina, Sosimo, Driedo, & aliis Sanchez, *in consiliis lib. 4. cap. 2. dub. 2. n. 3.* Mantica, *lib. 1. tit. 7. n. 19.* Ergo a fortiori neque quoad bona sæcularia, & successiones maioratuum; Sed sic est, quod Papa in hoc casu, dispensauit absque causa publica, & vniuersali: Ergo talis dispensatio fuit subreptitia. Minor subsumpta probatur; cætera enim patent, nam vt constat *ex bulla*, causa, quæ mouit Pontificem, fuit ne maioratus transiret ad consanguineum remotum, & quasi extraneum, remanentibus filiabus vltimi possessoris absque dote; Sed sic est, quod hæc causa est particularis, & non pertinet ad bonum publicum, & commune, nec est propter publicam vtilitatem, quæ causa omnino erat necessaria, vt cum multis latè probat Couarruuias, *lib. 3. variorum. cap. 6. n. 8.* Et cum Crauetta, Bart. & aliis Marta, *de iurisdictione p. 4. sent. 1. casu 74. n. 16.* Ergo Papa non poterat commutare voluntatem testatoris, & per consequens talis commutatio fuit subreptitia.

7 Quinto probatur. Quia est de iure naturali, quod voluntas testatoris in specifica forma im-
8 pleatur, vt cum communi Doctorum probat Sanchez, *in consiliis lib. 4. cap. 2. dub. 1.* Sed sic est quod Pontifex non potest dispensare in iure naturali, absque causa pertinente ad bonum publicum, & vtilitatem reipublicæ, vt cum multis latè probat Sanchez, *suprà*; ergo cum in casu præsenti non daretur causa pertinens ad bonum commune, non poterat Pontifex dispensare in tali iure naturali. Vnde concludit Couarruuias *lib. 3. variarum. cap. 6 n. 8.* & cum aliis. Marta, *suprà, n. 18.* Quod si princeps mutando absque causa publica voluntatem testatoris, potius tyrannidem, quam iura, & leges exercet

9 Sexto probatur, quia Papa non potest auferre ordinem iudiciarium, nisi quoad suum forum, vt ait Glossa, *in Clementinam dispendiosam de iudiciis, in verbo vsuris*, vt cum aliis notauit Alexander, *lib. 5. consiliorum consilio 3. n. 2.* Quod etiam notauit Baldus, *in C. eorum. §. in fin. C. de vsuris*; Sed sic est, quod si extra suas terras, vbi Papa habet iurisdictionem temporalem, posset mutare voluntates testatorum, quoad bona profana, tolleret ordinem iudiciarium extra suum forum; ergo Papa non poterat mutare voluntatem huius testatoris. 10

Septimo probatur: Quia Pontifex non potest sine iniuria tertij auferre dominium priuatum, nisi ex causa fidei vtili, vel Ecclesiæ, vt ex multis testibus, & Doctoribus probat Couarruuias, *variarum lib. 3. cap. 6.* & *in epit. 2. cap. 8. §. 8. n. 16.* sed sic est. quod si Papa posset mutare voluntatem huius testatoris priuaret tertium, ad quem veniebat hic maioratus dominio, cum illius iniuria, sine causa vtili fidei, vel Ecclesiæ: ergo non potest mutare talem voluntatem.

Octauo probatur. Quia Pontifex non potest 11 aliquem legitimare extra terras, vbi habet iurisdictionem temporalem ad bona temporalia, vt cum multis notavit Couarruuias, *in Epit. cap. 8, §. 8. n. 14.* Molina *tract. 2 de iustitia, tom. 1. d. 173. n. 2.* Molina *de primogenitis lib. 3. cap. 2. n. 11* & patet, *ex cap. per venerabilem qui filij sint legitimi.* Et ratio est, quia faceret magnam iniuriam Regi, disponendo de suis subditis, & auferendo ab eis ius, quod respectu illorum habebat illos legitimandi, vt bene cum multis notauit Couarruuias *suprà*; sed sic est, quod eandem iniuriam faceret regi, si posset habilitare fœminas, vt succederent in hoc maioratu, quando ex testamento erant exclusæ; ergo Papa non potest illas habilitare, quoad bona temporalia.

Confirmatur primò. Quia Pontifex non po- 12
test legitimare in præiudicium tertij, vt late probat Alexander *lib. 5. consilio 3. num. 1.* Sed sic est quod hic habilitat in præiudicium tertij, scilicet successorum vocatorum à testatore; ergo Papa
non potest illas habilitare. Nec obstat quod ius 13
adhuc successoribus non esset acquisitum; Nam vt bene respondit Couarruuias. *lib. 3. variarum cap. 6. num. 9.* ex hoc rescripto, testatori verum dominium habenti, & eius voluntati omnino præ-
iudicatur. 14

Confirmatur 2. Quia vt cum multis notat Couarruuias, *suprà nu 14.* Pontifex, nec etiam respectu sui proprij subditi potest exercere suam iurisdictionem temporalem respectu rei, quæ est extra suum territorium temporale; sed sic est, quod hic maioratus est extra territorium temporale Pontificis; ergo etiam si testator fuisset subditus Pontificis, quoad temporalia, non posset exercere in illo suam iurisdictionem, quoad talia bona temporalia, quæ sunt extra suum territorium temporale, qualis est hic maioratus.

Confirmatur 3. quia Pontifex non potest legi- 15
timare filium sæcularem clerici, vt succedat in bonis patrimonialibus patris sui clerici extra terras sibi temporaliter subiectas, vt cum multis late probat Couarruuias, *suprà n. 19.* estque sententia communis; Et ratio est, quia persona, quæ legitimanda est, sæcularis est, & bona sunt temporalia, sed sic est, quod idem procedit in habilitatione fœminarum, vt possint succedere in hoc maioratu, siquidem personæ habilitandæ sunt sæculares, bona sunt profana, & temporalia; ergo Pontifex extra terras vbi habet iurisdictionem

tempora

temporalem, non potest habilitare tales mulieres, nec commutare voluntatem testatoris.

16 Nec obstat si dicas, Pontificem posse commutare voluntates testatorum iuxta Tridentinum, *sess. 22. cap. 6. de reformatione*. Respondetur namque, id intelligi respectu legatorum piorum, & non respectu bonorum temporalium, & maioratuum, specialiter quando est in damnum tertij, vt ex Baldo, Pinellus, *1. p. Codic. de rescindenda venditione cap. 2. n. 19*. Et in eodem sensu loquitur Barbosa, *in Collectaneis Doctorum super Tridentinum, sess. 22. de reformatione cap. 6. per totum*, Rodriguez, *2. tom. quaestionum regularium, q. 126. art. 9*. Molina, *tom. 1. de iustitia, d. 29. num. 28*. Fragosus, *tom. 3. d. 19. §. 1. n. 3*. Quod euidenter probatur; nam idem Molina, *tom. 1. de iustitia, d. 29. num. 8*. quaerit, An possit Pontifex auferre Regnum à quadam persona, cui ex successione, vel electione Regnum venit, & alteri dare? Et respondit cum Victoria, Turrecremata, & aliis, non posse nouos constituere, priuando eum regno, ad quem in defectu depositi, ius regni alioquin pertineret, quales essent respublica, & optimates illius. Excipe nisi in ordine ad bonum Ecclesiae, vt statim addit. Vnde sic argumentor,

17 Pontifex non potest priuare regno personam, cui venit regnum per successionem, vel electionem, nisi ad bonum fidei, vel Ecclesiae: ergo etiam non poterit priuare aliquem maioratu temporali, ad quem venit successione, vel vocatione testatoris; consequentia praeter quam quod sit certa, siquidem in maioratibus philosophatur sicut in regnis, probatur, quia si Pontifex ideo potest mutare successionem maioratus, quia potest mutare, & alterare voluntatem testatoris, quia est actus potentiae spiritualis, eodem modo poterit alterare voluntatem primi regni institutoris, qui regnum à Barbaris occupauit, & qui disposuit formam successorum, vel actum electionis reipublicae, siquidem est actus voluntatis; sed sic est, quod non obstante, quod hi sint actus voluntatis, Papa non potest tale quid efficere, quia est circa bona profana, nisi in ordine ad finem spiritualem, ergo eodem modo philosophandum est de aliis maioratibus bonorum temporalium, vnde dispensatio in hoc pertinet ad Regem, & non ad Papam.

18 Confirmatur 4. quia Pontifex non potest, nec valide, nec licitè agere contra iustitiam commutatiuam, quae exigit vt detur vnicuique quod suum est, & quod nemo priuetur, neque quoad totum, neque quoad partem suo iure, quod habet ad rem, & in re valide, & iuste, & licitè possessam, vt probat Vidal, *in Arca vitali, titulo de iudice. inquisitione 5. num. 24*. Delbene, *tom 1. cap. 5. dub. 26. num. 5*. Sed sic est, quod vocatus ad hunc maioratum per institutorem, habet ius ad rem ad hunc maioratum iuste, & licite acquisitum; ergo Pontifex non potest eum illo priuare, nec valide, nec licitè, nisi indirecte, ad aliquod bonum spirituale, vt probat Delbene, *tom. 1. cap. 6. dub. 30. sess. 1. num. 9*

19 Nec obstat si vrgeas cum aduersariis, voluntatem testatoris, etiam circa profana esse spiritualem; sed Pontifex habet potestatem super omnem rem spiritualem; ergo potest commutare voluntatem testatoris, vt pote rem spiritualem. Confirmatur: quia ex eo Pontifex potest legitimare ad bona profana dispensando in radice Matrimonij quando fuit nullum, quia matrimonium est quid spirituale; sed voluntas testatoris est quid spirituale; ergo sicut potest legitimare ad bona temporalia, dispensando in radice matrimonij nullius, ita habilitare ad successionem maioratus, commutando voluntatem testatoris. Non obstat inquam. Respondetur namque ad instantiam, non omne illud quod est spirituale esse subiectum Papae dispositioni, siquidem omnes leges principum Christianorum sunt voluntates talium principum, vt latè dicit cum communi sententia Palaus, *tract. 3. d. 1. p. 1 num 2*. & tamen Papa non potest in aliqua dispensare, nisi in ordine ad bonum supernaturale, vt cum communi sententia notat Molina, *tract. 2. d. 22. num. 20*. Ergo quamuis haec voluntas testatoris sit spiritualis, non potest Papa in ea dispensare, siquidem est quaedam lex testatoris, & iuris naturalis, & positiui Regni, quod imperat voluntatem testatoris inuiolabiliter obseruari.

Pro quo notandum est, nostram voluntatem 20
dupliciter posse accipi, vel dum ordinatur ad finem temporalem; vel in quantum ordinatur ad finem supernaturalem; sumpta prout ordinatur ad finem naturalem, etiamsi sit spiritualis, Pontifex non habet super illam potestatem, quia alias 21
haberet eandem potestatem super gentilium voluntates, quia etiam sunt spirituales, quod est falsum, vt latè probat Molina, *tract. 2. d. 12. n. 15*. Confirmatur quia Christiani per fidem non amittunt libertatem naturalem, nec dominium rerum suarum, nec iura sua, vt notauit Molina, *suprà, num. 15*. Sed sic est quod, si Papa posset mutare voluntates testatorum circa bona profana, iam testatores priuarentur sua libertate, & iure suo, siquidem mutatae fuere eorum voluntates, & eorum bona aliis dabuntur: ergo Pontifex non potest illorum voluntates mutare ob spiritualitatem, nisi talis voluntas sit de re pia, aut supernaturali.

Confirmatur 2. Quia si Papa posset mutare voluntates testatorum quoad bona profana, quia tales voluntates sunt res spirituales, frustranea esset sententia communis Doctorum, quae dicit Papam posse mutare voluntatem testatorum quoad legata pia, non vero quoad temporalia. Dicendum est ergo non sufficere quod voluntas testatoris sit spiritualis, vt statim Papa possit eam mutare, & alterare; sed vt sit subiecta, necessarium est, quod sit voluntas in ordine ad finem supernaturalem. Et hinc fit, quod licet contractus ciuiles 22
sint actus voluntatis, Papam non posse eos abrogare, vel in eis dispensare, dispensando in voluntate contrahentium, vt laté probat Delbene cum communi Doctorum, & tenetur stare contractui à se innito cum aliis, vt probat idem Delbene, *tom. 1. cap. 5. dub. 14. sect. 12. a... n. 1*. Nec potest auferre dominium bonorum temporalium à domino suo, & est subiectus iuri naturali, & gentium, vt probat idem Delbene, *ibi*. Sed sic est quod mutando institutionem huius maioratus, aufert dominium ab illo, cui veniebat iure naturali, & gentium; ergo id non potest Papa efficere.

Ad confirmationem respondetur, quod adhuc concesso, quod Papa posset legitimare ad bona profana, dispensando in radice matrimonij, quando matrimonium non fuit nullum iure naturali, 23
sed Ecclesiastico, vt docent plures Doctores, non

obstante

obſtante quod contrarium probabilius ſit, vt docent plures DD. quos refert, & ſequitur Decaſtillus, *de matrimonio*, d. 8. n. 17. Adhuc nihil inde infertur contra nos: nam ideo Papa poteſt in dicto caſu legitimare filios ad bona profana diſpenſando in radice matrimonij, quia diſpenſat in impedimento canonico, ratione cuius matrimonium fuit nullum; vnde quando non præcedit figura matrimonij non poteſt concedere talem diſpenſationem extra ſuum territorium, vt cum Sanchez, & aliis communiter docet Decaſtillus, *de Matrimonio*. d.8.n. 27. Et multo minus poteſt Papa diſpenſare in radice matrimonij, quando matrimonium fuit nullum iure naturali ex defectu conſenſus, nec quando matrimonium erat infidelium, vt docent communiter DD. quos refert Sanchez, *lib*.8. *de matrim*.d.7.n. 3. Molina, *tom*. 1.d.614 *n*.3. Thomas Hurtadus, *tract*. 12. p. 1. *cap*. 1. *num*. 641, quia tunc non erat nullum matrimonium ratione alicuius legis Eccleſiaſticæ, in qua Papa poſſet diſpenſare; ergo ex hoc argumento nihil inferri poteſt contra noſtrum caſum, quia quod hic maioratus non tranſeat ad fœminas, non provenit ex aliqua lege canonica, ſed ex voluntate teſtatoris, quæ ſecundum legem naturalem, & regiam debet obſeruari; ergo cum Papa non poſſit in his legibus diſpenſare, niſi quando ſunt in ordine ad finem ſupernaturalem, cum hæc voluntas ſolum ſit in ordine ad finem temporalem, non poteſt Papa in illa diſpenſare.

24 Nec obſtat id quod ait, quod hæc voluntas teſtatoris ex eo, quod vt ſpiritualis eſt ſubiecta Papæ. Non obſtat inquam, nam vt iam diximus, res ſpiritualis poteſt dupliciter ſumi, vel vt eſt ſpiritualis naturaliter, id eſt, in ordine ad finem temporalem, vel poteſt ſumi ſupernaturaliter, id eſt, quatenus ordinatur ad finem ſupernaturalem; ſi ſumatur ſolum quoad ſuum eſſe naturale, non eſt ſubiecta Pontifici, vt videri eſt in legibus regum, quæ cum ſint actus intellectus, & voluntatis regum, non ſunt ſubiectæ Pontifici, niſi quatenus opponuntur bono ſupernaturali, & vt videri eſt in contractibus inter homines, quos Papa annullare non poteſt extra ſuum territorium temporale, niſi quatenus ſunt contra bonum animæ, vt aduertit Molina *ſuprà*.n.14.

25 Nec etiam obſtat, quod hic inſtitutor maioratus fuerit Archiepiſcopus, ac per conſequens ſubiectus Pontifici. Non obſtat inquam, nam diſpoſitio eius teſtamenti, quoad bona hæreditaria, & patrimonialia non Pontifici, ſed Regi, & eius legibus ſubiecta eſt; ita ex communi ſententia, Abbas, *in cap*. ex literis in fine de pignoribus, Felinus *in dicto capite Eccleſia ſancta Maria*.n.7. Barboſa, *in lib*.1. *decretalium tit*.3. *in ſelectis ad Collectanea Doctorum folio mihi* 7. n. 18. Vbi alios multos citat; ſed ſic eſt quod bona, ex quibus iſte Archiepiſcopus inſtituit hunc maioratum erant bona patrimonialia, vt conſtat ex ſententia quam dedit Cardinalis Infans in iuſtificatione præmiſſarum pro executione huius breuis, in qua dicit probatum fuiſſe bona maioratus eſſe patrimonialia; ergo diſpoſitio eius teſtamenti quoad hæc bona non eſt ſubiecta Pontifici, ſed Regi.

RESPONSIO AVTHORIS, SECVNDO QVÆSITO.

An in caſu quo Pontifex poſſet mutare ſucceſſionem huius maioratus, id poſſet efficere abſque cauſa, & quæ cauſa ad id requirebatur?

SEcundo quæſito reſpondi: Quod dato, & non
conceſſo, quod Papa de plenitudine poteſta- 26
tis poſſet commutare voluntatem huius teſtatoris, & ſubſtituere fœminas in dicto maioratu, adhuc debebat eſſe cum cauſa publica, & probata, quæ ad bonum publicum ſpectaret. Ita expreſſe ex multis teſtibus, & Doctoribus laté probat Molina, *de primogeniis lib*. 1. *cap*.8. *num*.31. Couarruuias, *variarum*, *lib*.3.*cap*.6. a.... *num*.7. Marta,
de iuriſdictione, p.4. *cent*.1.*caſu* 74. n.15. Quod 27
adeo verum eſt, quod nec in legatis piis, Pontifex vtendo poteſtate ordinaria poteſt mutare voluntatem teſtatoris, ſine iuſta cauſa, vt cum multis laté probat Marta, *ſuprà*, *num*.4. ergo à fortiori non poteſt mutare voluntatem teſtatoris reſpectu bonorum ſæcularium extra ſuum territorium temporale, niſi eo modo quo poteſt princeps ſupremus, hoc eſt, cum publica cauſa pertinente ad bonum commune reipublicæ, vt late probat Molina, Couarruvias, & Marta, *locis citatis*. ſed ſic eſt, quod in hac diſpoſitione commutationis vltimæ voluntatis huius teſtatoris, quam fecit Pontifex non allegatur, nec probatur cauſa publica pertinens ad bonum publicum, ſed ſolum quod alias tranſiret maioratus ad perſonam conſanguineam nimis remotam, & quaſi extraneam, remanentibus filiabus vltimi poſſeſſoris abſque dote, quæ omnia ſunt bona priuata, nec Papa in tali Bulla vtitur de plenitudine poteſtatis: ergo talis Bulla debet vt ſubreptitia iudicari.

Confirmatur primo. Quia vt cauſa probetur 28
debet citari pars, cui hæc diſpenſatio voluntatis teſtatoris præiudicabat, quæ erat illa perſona nimis remota, & quaſi extranea, de qua loquitur brevis, vt cum multis Doctoribus reſoluit Molina, *de primogeniis*, *lib*.1.c 8. *num*.33. vbi plures affert textus, & Doctores; ſed ſic eſt quod in tali breui, nec in probatione præmiſſarum non fit mentio talis citationis partis, quod erat neceſſarium, ſiquidem diſponendo Pontifex aliquid in præiudicium ſucceſſorum, cauſa non præſumitur, niſi probata fuerit, & conſtet de citatione partis, vt ibi cum multis reſoluit Molina, & Marta, *ſuprà*, *num*.18. Ergo cum tali breui non fiat talis mentio, præſumitur ſubreptitium, & nullum eſſe.

Confirmatur 2. Quia Pontifex quando diſpen-
ſat in radice matrimonij, nunquam vult diſpenſa- 29
re cum præiudicio tertij, niſi in diſpenſatione dicat, id facere ex certa ſcientia; ſemper enim in reſcriptis intelligitur, ſine tertij præjudicio, vt patet per textum, *in l.prima*, §. *ſi quis à principe*, *ff.ne quid in loco publico*, & tenet cum Saliceto, Hippolyto, Remin. *conſil*.46.*num*.2. *col*.1. & cum Sanchez, Decaſtillus, *de matrim*. d.8.n.25. Sed ſic eſt, quod in hoc reſcripto non dicit Pontifex ſe id efficere ex certa ſcientia; ergo non vult diſpenſare cum præiudicio tertij: Sed hæc diſpenſatio
erat

erat in grauissimum præiudicium illius tertiæ personæ remotæ, & quasi extraneæ, siquidem ab eo auferebat grauissimum, & ditissimum maioratum: ergo talis dispensatio fuit omnino nulla, & subreptitia.

RESPONSIO AVTHORIS, TERTIO QVÆSITO.

An si causa allegata esset falsa, scilicet quod mortuo hoc vltimo possessore successio transibat ad personam nimis remotam, & quasi extraneam, cum actu esset quidam consanguineus in secundo gradu vltimi possessoris vocatus Sanctius de Touar mansit irrita talis commutatio, & dispensatio Pontificia.

30 TErtio quæsito respondi, quod si causa motiua, quæ allegata fuit ad dispensationem fuit falsa dispensatio, & commutatio est totaliter irrita, & nulla in hac conclusione; conueniunt omnes textus, & Doctores apud Sanchez, *de Matrimonio lib.8 d.3.num.4.* Et patet *ex cap. circa de consanguin. cap. si eo tempore de rescriptis in 6.* Vnde si tempore quo Papa committit dispensationem, & exequitur dispensatio ab Ordinario causa motiua est falsa, certum est talem dispensationem esse nullam, & subreptitiam, vt cum multis laté probat Gutierres, *tractatu de Matrimonio, cap.26.n.1.* Imo etiam si causa tantum sit impulsiua, vt tenent multi DD. quos refert Sanchez, *de matrimonio lib.d.19.n.10.* Vnde cum in hac dispensatione, nec in supplicatione in breui, al à 31 causa allegatur, nisi quod ne successio huius maioratus iret ad personam nimis remotam, & quasi extraneam si tempore quo petita fuit dispensatio existebat aliquis consanguineus nimis propinquus, qualis est consanguineus in secondo gradu, sequitur quod talis supplica fuit subreptitia, siquidem tacuit veritatem, & supplicauit quandam falsitatem, ob quam motus est Pontifex ad dispensandum; ergo cum de facto in illo tempore, quo facta est supplica existeret quidam consanguineus in secundo gradu hoeæ transuersalis filius fratris vltimi possessoris vocatus Sancius de Touar, qui ex dispositione testamenti veniebat hic maioratus, sequitur talem dispensationem fuisse subreptitiam ex defectu veritatis causæ motiuæ, quæ fuit allegata, quæ si ita sunt, nescio quæ dubitatio esse potest nullam fuisse subreptitiam.

RESPONSIO AVTHORIS. QVARTO QVÆSITO.

An si de facto nunc non existeret causa, quæ tunc allegata fuit Papæ Pio IV. ad commutandum dictam voluntatem huius testatoris, cesset talis commutatio, & dispensatio?

32 QVarto quæsito respondi quod dato quod causa quam allegauit supplicans fuisset vera tempore quo Pontifex commisit dispensationem Cardinali Infanti & dictus Cardinalis dispensauit, si nunc de facto non existit talis causa, quando primo exequenda est talis dispensatio, eo quod huc vsque nunquam executa fuit, ruit talis dispensatio, & omnino manet irrita. Et ratio est, quia causa, quæ mouit Papam ad concedendum talem dispensationem volótatis testatoris, non solum verificanda est, & existere debet quando gratia, & rescriptum postulatum fuit, & quãdo Papa illud cõmisit ordinatio, & quando ordinatius dispensauit, sed etiam quando talis gratia, & dispensatio primo exequitur, & habet suum effectum, vt patet ex *cap. generaliter. 16. q. 1. & cap. tua de cleric. non residend & ex l. Vranius 72. versic. sed cum duo ff. de fideiussor.* & præter alios textus, quos late congerit Sanchez hanc sententiam tenent Gloss. Dec. Ioan. Andreas, Alex. Bald. Felin. Probus, Tiraq. & alij, quos refert, & sequitur Sanch. *lib.8. de matrim. d.30.n.14.* & illam probat Gut *de matrim. cap. 126. n.2.*

Ratio autem est: Quia cessante causa finali, cessat effectus: ergo cum effectus huius dispensationis adhuc non sit positus, cessante causa; quæ mouit Pontificem ad dispensandum, esset talis dispensatio. Alias rationes vide apud Sanchez loco 33 citato? sed sic est quod in casu præsenti, adhuc non est sortita suum effectum talis dispensatio, & gratia Pontificis siquidem postquam concessa est, vsque nunc non habuit locum, quia semper extitere filij masculi vltimi possessoris: ergo si de præsenti non existit causa quæ mouit Pontificem ad concedendum talem dispensationem, & commutationem, cessat, & non sortietur effectum talis dispensatio, & commutatio; sed sic est quod de præsenti deficit causa, quæ mouit Pontificem ad concedendum talem dispensationem, siquidem causa, quæ illum mouit fuit ne successio maioratus transiret ad personam remotissimam, & quasi extraneam, remanentibus filiabus possessoris sine dote, siquidem in præsenti talis maioratus non transit ad personam remotissimam, sed ad consanguineum in secundo gradu vltimi possessoris, filium sororis matris vltimi possessoris, nec vltimus possessor reliquit filias, quæ maneant indotatæ, siquidem absque filiis, & filiabus puer discessit è vita, & alias eius mater remanet vxorata & dotata aliis bonis; ergo talis commutatio, & dispensatio cessat in casu præsenti, & non debet sortiri effectum, sed standum 34 est clausulæ testatoris, quæ ait; quod succedat vir semper in maioratu, & solum poterit vti tali rescripto, quando concurrerint causæ, quæ mouerant Pontificem ad illud concedendum, dato, quod illud in tali casu valide posset concedere.

RESPONSIO AVTHORIS, QVINTO QVÆSITO.

An in casu quo dicta dispensatio sit valida, An filius filiæ secundæ debeat præcedere in successione sorori seniori matris suæ, siquidem Pontifex dicit, quod succedant fæminæ in defectu filiorum masculorum, vel filiorum masculorum fratrum.

QVinto quæsito respondi, Quod dato, & non concesso, quod Pontifex posset mutare talem voluntatem testatoris, & quod ad id daretur causa publica, & hæc fuisset vera, & cum citatione partis, & nunc de præsenti existeret, adhuc dico quod

quod in hoc maioratu debet præferri filius secundæ filiæ sorori seniori matris suæ; siquidem sic disponit idem rescriptum Pontificium in illis verbis, *quod succedant fœminæ in defectu filiorum masculorum vltimi possessoris, vel filiorum masculorum ex fratribus.* Et ratio est, quia illa clausula, in defectu filiorum masculorum ex fratribus, comprehendit etiam filios masculos ex sororibus: appellatione
35 namque fratrum, venit soror, *l. Lucius, §. Mæuia,* vt cum Baldo, Alexandro, & aliis multis Barbosa, *de appellat. verb. viri signif. appellat.* 102 *n.* 4. præcipue quando refertur in plurali, prout in casu nostro, vt cum Castro, Alexander, *lib.* 5. *consiliorum, consil.* 85. *n.* 14. Et cum aliis Barbosa *suprà*; Et non colligitur aliud ex mente Pontificis, siquidem eius intentio fuit, quantum possibile erat accedere ad mentem institutoris, & solum substituere fœminas in casu, quo maioratus transiret ad personas adeo remotas, quæ fuissent quasi extraneæ, vt constat ex eodem rescripto.

36 Confirmatur primo: Quia quando in eadem dispositione nominantur fratres masculi, & statim nominantur fratres, absque eo quod vocentur masculi, colligitur, quod in clausula, in qua ponuntur solum fratres, includi fratres, & sorores, vt cum Tusco probat Barbosa, *verb. iuris signif. appellat.* 102. *n* 6. Sed sic est, quod in hac dispositione dicit Pontifex, quod succedunt fœminæ in defectu filiorum masculorum vltimi possessoris, vel filiorum masculorum ex fratribus; ergo si vellet dicere, quod succederent filij masculi ex fratribus, & non ex sororibus, debebat dicere ex fratribus masculis, sicut antea dicit, in defectu filiorum masculorum vltimi possessoris; ergo si solum posuit nomen fratrum, & non fratrum masculorum, voluit absque dubio includere fratres masculos, & fœminas.

37 Confirmatur 2. quia in dispositione Pontificis non est admittendum aliquod verbum superfluum & sine mysterio, vt dicit Baldus, *in rubric. de contract. empt. in q.* 9. *l. ita stipulatus in principio. ff. de vsur. & l. hac leg. ff. de contract. empt. facit l. si quando in princ. de leg.* 1. *& cap. si Papa de priuileg. in* 6. & notat Alexander, *consilio* 85. *n.* 10. Sed sic est, quod illa verba, filiorum masculorum, fuisset superfluum apponere illa in vna parte dispositionis, & non in altera; ergo colligendum est, Pontificem ideo posuisse filios masculos, & non fratres masculos, vt declararet, quod solum deberent succedere filij masculi vltimi possessoris vel filij masculi fratrum vltimi possessoris, siue fuissent tales fratres vltimi possessoris masculi, siue fœminæ.

38 Confirmatur 3. quia commutatio voluntatis testatoris facta à Papa, in dubio debet interpretari, vt quantum minus fieri potuerit derogetur menti testatoris Anch *consil.* 282 *per totum*, Tuscus, *tom* 6. *conclus.* 53. *n.* 12. Sed sic est, quod sumus in dubio, an nomen fratrum, comprehendat etiam filios masculos sororis: ergo eum comprehendere illos sit conformius ad mentem testatoris, sic intelligendum est.

39 Confirmatur 4. quia Papa in dubio, non videtur velle derogare iuri tertij, maxime cum de eo mentionem non faciat, *cap. super eo de offic. delegat. cap. quamuis de rescriptis, in* 6. *l. nec accus. C de eman. libe l impuberi, ff. de admin. & tenet* Alexander, *consilio* 3. *lib.* 5. *n.* 4. Sed sic est quod sumus in dubio. An nomine fratrum velit Papa comprehendere sorores; ergo præsumendum est noluisse præiudicare filiis masculis sororum vltimi possessoris, siquidem id non declarauit.

Nec obstat si dicas, quod appellatione fra- 40
trum, non venit soror, eo quia in odiosis, masculinum non includit fœmininum: Nam huic obiectioni, respondeo cum Baldo, & aliis, quos refert, & sequitur Alexander, *lib.* 4. *consil.* 85. *num* 14. Quod vbicunque aliqua dispositio, vel statutum concernit qualitatem personarum, tunc respectu personarum, quibus fauetur illa dispositio, est fauorabilis, & extendenda, quoad illas personas, quibus fauetur; respectu vero illarum personarum, quæ ex dicta dispositione grauantur, illa dispositio censetur odiosa, & restringenda, per illam doctrinam, & ex glossa, *in dicta l. vnica,* & notat glossa, *in l. sed si hac §. si ff. eo & in l. qui bona §. si aliena de dam. infe.* ex quo inferunt Bald. & Sal. *in dicta. l. vnica.* prædictam dispositionem ex parte fratrum, qui vocantur censeri fauorabilem, & extendendam, vt appellatione fratrum, contineatur soror, vt in *dicta l. Lucius §. Mæuia*; Hæc omnia Alexander, *lib.* 4. *consil.* 85. *num.* 14 Et quod hæc dispositio non sit ad conseruandam agnitionem probatur, quia hæc dispositio admittit fœminas in defectu masculorum, vt ex multis late probat Alexander, *lib.* 4 *consil.* 85. *num.* 6.

Tandem concludo, dico, quod adhuc stando in verbis prædicti rescripti, hic maioratus venit ad filium sororis matris vltimi possessoris, quod ex verbis ipsius bullæ sic probo. *Si illum, vel quemcunque alium legitimum dicti maioratus successorem, absque filiis, & descendentibus masculis legitimis, siue laicis, siue clericis discedere contigerit, tunc & eo casu, successio maioratus præfati* 41
ad eius filiam, &c. deueniat. Vbi notandum est hunc maioratum, etiam stando in dispositione Papali, solum posse venire ad filiam maiorem vltimi possessoris, quando vltimus ipse possessor mortuus fuerit absque filiis, & descendentibus masculis, sed sic est quod Pater dominæ pertendentis, si mortuus fuit absque filiis masculis, non mortuus fuit absque descendentibus masculis, siquidem quando è vivis discessit, iam habebat quendam nepotem, qui est verus, & legitimus descendens, siquidem illud verbum, *descendentibus,* adiectum filiis, operari solet, ne appellatione filiorum nepotes veniant Soncinas iunior, *cons.* 168.
n. 2. Hier, Mago, Dec. Luca 83 *n.* 2. & notant Bur- 42
sato, *lib.* 3. *consiliorum consil.* 127. *n.* 14. & qui sunt specifice substituti, prius succedere debent, & donec quis de illis superest, nemo comprehensus in collectiua generali, vel eius liberorum admittitur, *Decis. consil.* 1. *in fine*, Curt. iun. *consil.* 58. *num.* 3. & *cons.* 161. *n.* 2. Alciat *in l. liberorum versi.* 4. *ff. de verb. signif.* & cum multis appellat communem Bursato, *lib.* 2. *cons.* 170, *n.* 19. Ergo talis maioratus existendo, vt de facto existebat nepos, & descendens masculus, non poterat, venire ad filiam possessoris, sed veniebat ad nepotem.

Nec obstat quod talis nepos adhuc non fuis- 43
set natus tempore mortis vltimi possessoris, siquidem sufficiebat, quod fuisset conceptus; nam conceptus pro iam nato habetur: *l. qui in vtero, ff. de statu homin. l. commum, §. sed si ff. communi decid. l. cum inter, C. de fidei. C. libert.* Tiraquellus, qui plura refert, *de retract. §.* 1. *glossa* 9. *num.* 75. *& in l. si vnquam, verbo susceperis liberos, num* 123. & ita omnes scribentes, vt

testatur

testatur Molina, *de primogeniis, lib. 3. cap. 10. n. x.* ergo cum nepos iam fuisset conceptus, non poterat filia succedere in maioratu ex defectu descendentium masculorum, siquidem iam extabat nepos, qui erat legitimus descendens masculus; quapropter si eius mater, quæ de illo grauida erat possessionem dicti maioratus accepit, fuit loco filij, quo grauidata erat, & non pro se, vt clare apparet, & in hoc non inuenio aliquam difficultatem.

Hoc supposito addito, quod mortuo tali nepote, qui fuit per aliquos annos vltimus possessor istius maioratus, ei succedendus est in hoc maioratu eius consanguineus masculus filius alterius sororis matris suæ, etiam stando in eadem dispositione Pontificia, siquidem in illa disponit Pontifex in hac forma. *Et idem in transuersalibus dicti maioratus pro tempore possessoris in perpetuum obseruetur, vt quod, si possessor ipse, absque descendentibus, masculis legitimis, & fœmininis decesserit, successio ad eius proximiorem in gradu deueniat; ita quod si fœmina laica, legitima, honeste viuens, & de consensu patris vel matris, vel sub eius protectione fuerit nupta, aut solata, soror ipsius possessoris fuerit illa, non existentibus fratribus masculis legitimis possessoris, vel filiis legitimis masculis ex fratribus, admittatur.* Sed sic est, quod hic vltimus possessor decessit absque filiis, vel filiabus, neque descendentibus, nec habet fratres, aut sorores, vel filios fratrum, aut sororum: ergo successura est in hoc maioratu persona proximior in gradu ex linea transuersali, & in eodem gradu debet masculus præcedere fœminæ; sed sic est, quod in secundo gradu lineæ transuersalis est fœmina soror matris vltimi possessoris cum quodam filio masculo legitimo ex Domino Ioanne de Saldanha: ergo iste puer, vt masculus, & eiusdem gradus, & vt filius sororis penultimi possessoris huius maioratus hoc titulo debet succedere in dicto maioratu, & non mater vltimi possessoris, cui infans mortuus est.

Et ratio est, quia Breuis Pontificius solum admittit filium, & descendentes vltimi possessoris & in defectu illorum substituit ex linea trans-
44 uersali proximiorem in gradu, præcedendo in eodem gradu masculos fœminam; sed in his terminis, non potest succedere mater vltimi possessoris, siquidem est ascendens, & non descendens; ergo succedere debet eius consanguineus in secundo gradu filius sororis matris vltimi possessoris; siquidem tanquam masculus præcedit in eadem linea matri suæ, quæ est soror matris vltimi possessoris, quæ cum vltimo possessore est etiam in secundo gradu consanguinitatis. Et quod non possit succedere mater vltimi possessoris probatur, quia successionis verba, solos descendentes respiciunt, & illis conueniunt: ergo talis maio-
45 ratus non potest venire ascendentibus ex vulgata regula, *l. in agris, ff. de acquirend. rerum domin.* vbi causa limitata, limitatum producit effectum, obstat enim concedentis voluntates, qui in fauorem descendentium duntaxat concessit maioratum, parentes namque noluit admittere, quod etiam ex *regula l. tum præter, ff. de iudic.* deduci-
46 tur. Tum quia in defectu filiorum, & descendentium vltimi possessoris vocat transuersales, sed sic est, quod vnius lineæ inclusio, alterius scilicet parentum est plena exclusio, vt habetur, *in 6. nonne de præsumpt. & in l. maioratus, C. de præsumpt.* ergo talis maioratus debet transire ad lineam transuersalem, & non retrocedere ad matrem vltimi possessoris.

Confirmatur, quia in emphyteusi, quando conceditur filiis, & descendentibus, non potest talis emphyteusis venire ad patrem, vel matrem vlti- 47
mi possessoris, ratione formæ concessionis, quæ solum respicit filios, & descendentes, & non ascendentes, vt cum multis latè probat Caldas, *de iure emphyteutico, lib. 2. q. 12. n. 38.* Ergo cum Pontifex in hoc Breui disponat, quod te manente vltimo possessore absque filiis, & descendentibus transeat maioratus ad lineam transuersalem, ad consanguineum in gradu proximiorem, præcedendo in eodem gradu masculos fœminæ, non potest talis maioratus transire ad matrem vltimi possessoris, si quidem hæc non est descendens, neque ex linea transuersali, quod si durum videtur, formæ concessionis tribuendum est, vt optimè ait Caldas, *suprà num. 38. prope finem*: quapropter dico, quod hic maioratus venit omnibus viis huic consanguineo in secundo gradu vltimi possessoris filio sororis matris ipsius vltimi possessoris. Tum ex vi primæ institutionis, tum ex omnibus clausulis dispensationis Pontificiæ.

RESPONSIO AVTHORIS, SEXTO QVÆSITO.

An pars grauata in hoc casu possit recurrere ad iudicem regium, vt tollat violentiam, quæ illi infertur in executione huius rescripti Pontificis.

PRO nota huius quæsiti sciendum est, matrem vltimi possessoris huius maioratus accepisse possessionem huius maioratus, dicens ad ipsam ex vi prædictarum literarum Apostolicarum, vt pote filiam seniorem penultimi possessoris aui vltimi possessoris venire ipsum maioratum, excludendo secundam filiam eius sororem, & eius filium masculum legitimum. In hoc ergo casu quæritur, an hic filius eius sororis iunioris, cui deuenire maioratum ex omnibus titulis indicauimus, tam ex vi primæ institutionis, quam ex dispositione Pontificia grauatus à iudice Ecclesiastico, qui minus bene iudicauit maioratum ex vi prædicta dispensationis Pontificiæ pertinere ad filiam seniorem penultimi possessoris possit recurrere ad iudicem regium pro tollenda violentia, quæ illi infertur in mala executione huius rescripti Apostolici?

Et respondi posse, sic enim practicatur in hoc regno; & satis probabile est, id non continere aliquid contra libertatem Ecclesiasticam, vt docent Couarruuias, Dreido, Humada, Azeuedo, Pereita, quos refert, & sequitur Fr. Cristophorus à S. Ioseph. verbo bulla cœnæ. *dub. 3. conclus. 13. num. 3.* Salgado, Segura, Callistus, Auendaños, Soce, Aragonius, Cenedus, quos refert 48
Delbene, *tom. 2. cap. 9. dub. 6. sect. 1. num. 21.* Consa, Pottel, Emmanuel à Monte Oliueti; quos ego retuli, & secutus sum *in nostro directorio confessariorum, p. x.* in expositione decimæ tertiæ excommunicationis bullæ cœnæ.

Ratio autem est, quia vel hæc bulla disponit aliquid contra hunc prætendentem; vel non; si non disponit aliquid contra illum, vt supra pro-

banimus responso 5. violentiam illi intulit iudex Ecclesiasticus mittendo matrem vltimi possessoris in possessionem huius maioratus, cum non ad illum, sed ad eius consobrinum filium sororis suæ pertineret; & in hoc casu potest hic grauatus recurrere ad iudicem regium, vt auferat violentiam; si vero prædicta bulla aliquid disponit contra hunc prætendentem, recurrere etiam potest ad iudicem regium, siquidem tunc infert ingentem violentiam successoribus huius maioratus, & contineret dispensationem duram, & iniustam, & sine causa, ex defectu informationis Pontificis; ergo ad iudices regios spectat, & non ad Ecclesiasticos, videre an hæc bulla sit subreptitia, vel an contineat aliquid iniustum, & contra leges, & gubernium huius Regni.

49 Nec obstat, quod vt bona sint indicata à D. Cardinali Infante, vt legato Apostolico huius regni; quia Cardinalis solum iudicauit non esse subreptitiam, non tamen esse iustam, nec conuenientem gubernio huius regni, & cum fuisset legatus Pontificis in ordine ad regem eius sententia non habet vigorem, & sic debet Rex præcipere videre talem bullam per suos ministros regios, An sit contra gubernium istorum regnorum, An contineat aliquid iniustum contra aliquem vassalum suum, an Pontifex se intromittat in iurisdictione reali, vt de facto in hoc casu se intromisit, dispensando in voluntate huius testatoris, quoad bona profana, etsi ita esse inuenerit, potest Rex nolle stare dispositioni factæ, & prætensorem istum mittere in possessionem maioratus, vtpote successor vocatus ex institutione testatoris. Et sic factum fuit, & maioratus adiudicatus fuit filio sororis matris vltimi possessoris, pro quo huc vsque dimicauimus

Sed huius magni serpentis capite detruncato, aliud surrexit durius contra prædictum puerum, qui potentioribus armis illum prætendit deuorare: Erat iste quidem filius cuiusdam sororis penultimi possessoris, qui nepotem hunc ipsius penultimi possessoris prætendit excludere, eo quod nepos non erat natus, sed tantum conceptus, quando vltimus possessor maioratus è vita decessit; ait enim iste prætensor, institutionem maioratus postulare, quod successor actu existat in humanis, tempore successionis, & cum nepos adhuc fuerit in vtero matris, non tamen ipse, ad illum ex vi institutionis pertinere maioratum. Huic rationi accedit fauor iudicum, qui meo videri contra omne ius, & rationem illi prædictum maioratum, ob speciales respectus toti orbi notorios adiudicarunt, sed non ob id expauescit Posthumus, sed mutato regni gubernio, & felicissime translato ad serenissimum, & semper augustum Principem nostrum Petrum, & ab eo concesso, vt par erat, nouo recursu, & finali iudicio iterum assumpsit arma contra dictum iam iniustum maioratus possessorem, & litigio coram nouis iudicibus à rege destinatis iterum de nouo agitato sequens consultum ego pro huius pueri defensione proposui.

CONSVLTVM XXXVII.

De successione cuiusdam maioratus, & intelligentia illius institutionis.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Ponitur sententia multorum iurisperitorum in hoc consulto.*
3 *Probatur hæc sententia ex verbis institutionis huius maioratus.*
4 *Si ad fidei commissum substituatur is, qui tempore mortis grauati reperiatur, ille admittendus est, qui talem qualitatem habet, non vero alius.*
5 *Posthumus non est succedendus in maioratu, si in illius institutione dicatur, quod successor existat tempore mortis vltimi possessoris.*
6 *Qui in vtero est, non existit realiter in humanis, nec in rerum natura.*
7 *Fœtus dum in vtero est, portio viscerum matris est.*
8 *Qualitas requisita ad successionem debet adesse in successore, tempore quo successio defertur.*
9 *Illa verba*, se a hi ouuer, ou à hi naon ouuer, *quæ reperiuntur in institutione huius maioratus respiciunt tempus, quo successio deferenda est.*
10 *Dictio*, tum, *vel*, tunc, *restringit dispositionem ad personas extantes cum qualitate requisita.*
11 *Verba quæ apponuntur post dispositionem factam pro demonstratiuis reputantur.*
12 *Dispositiones morientium in pendenti esse non possunt.*
13 *Sicut temporis limitatio continet certam inclusionem, quoad eos quibus eo tempore qualitas requisita conuenit, ita continet exclusionem, quoad eos, qui eam qualitatem non habeat.*
14 *Illa verba*, se ahi ouuer, ou, ahi naon ouuer, *includunt conditionem existentiæ tempore mortis vltimi possessoris.*
15 *Hæc verba*, se ahi ouuer, *sunt similia his*, si se halhare.
16 *Hæc verba*, que se alhare, *includunt dictam conditionem super existentia tempors mortis.*
17 *Dictio*, ipsi, *est personalissima, & demonstrat personam ad oculum.*
18 *Is qui in vtero est demonstrari, & ostendi non potest ad oculum.*
19 *Verba multoties in dispositione repetita non debent dici otiosa, sed omnia cum effectu suscipienda.*
20 *Quando testator vocauit masculum existentem tempore mortis vltimi possessoris, idem est, ac si proprio nomine vocaret.*
21 *Ille qui in vtero est nullam habet qualitatem.*
22 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*

23 *Disposi*

23 *Dispositiones hominum non sunt ciuiliter ad perfectionem intelligenda, sed vere, & naturaliter.*

24 *Si verba ad duplicem sensum trahi possunt, scilicet ciuilem, & naturalem, tunc potius ad naturalem trahenda sunt.*

25 *Fictio non potest fieri in praeiudicium tertij, qui interim ius acquisiuit.*

26 *Fictio veritati praualere non debet.*

27 *Si quis ex concubina habeat filium, & postea ducat vxorem, & ex ea habeat filium, si mortua vxore, nubat cum concubina, licet filius antea habitus ex concubina legitimetur per subsequens matrimonium non excludit tamen filium qui legitimus natus fuit à successione maioratus.*

28 *Fictio retrotractiua, qua filius naturalis per subsequens matrimonium factus est legitimus, non potest nocere legitimo vero, cui ante fictionem erat ius quasitum.*

29 *Maioratus, nec etiam per momentum potest esse in pendenti, sed mortuo possessore defertur, persona habili, qua habeat qualitates à testatore requisitas.*

30 *Posthumi solum admittuntur ad successionem maioratuum in maioratibus simplicibus, & ordinariis.*

31 *Secus est dicendum in maioratibus qualificatis, & extraordinariis, in quibus institutor certam aliquam qualitatem, & certo, ac determinato tempore requirit.*

32 *Repraesentatio, & posthumus haberi pro nato sunt fictiones iuris.*

33 *Fictio repraesentationis cessat, quando institutor disponit, vt ille succedat, qui tempore existat.*

34 *Quando institutor vocat aliquem ad maioratum post mortem successoris, idem est ac dicere, si extet, & reperiatur viuus.*

35 *Proximitas ad succedendum consideratur non in vita vltimi possessoris, sed ex tempore, quo successio maioratus defertur.*

36 *Qualitates requisita ad succedendum adesse debent tempore, quo successio defertur.*

37 *Ponitur contraria sententia Authoris.*

38 *Probatur ex verbis institutionis huius maioratus.*

39 *Confirmatur 1. ex verbis ipsius institutionis.*

40. *Confirmatur 2. ex eisdem verbis.*

41 *Melior explicatio alicuius verbi dubij institutionis sunt similia verba in eadem institutione.*

42 *Mentio mortis facta in verbis conditionalibus, ex quibus resultat conditio, si liberos habuerit, impletur in posthumo.*

43 *Illa verba*, se o ouuer, ou a hi o naon ouuer, *sunt demonstratiua temporis, & non realis conditio super existentia illius, qui successurus est.*

44 *Illa verba*, à sa morte, *sunt idem, ac vsque ad mortem.*

45 *Vt dispositio dicatur conditionalis debet esse talis formaliter.*

46 *Omnis actus in dubio secundùm ius praesumitur purus, & non conditionalis.*

47 *Clericus succedere potest in maioratu facto à clerico, si in institutione non excludatur, etiamsi institutio excludat foeminas.*

48 *Si institutor volebat excludere posthumum ab hac successione, id debebat declarare.*

49 *Quae testatur doctus sciebat, & non expressit, ea noluit.*

50 *Etiamsi in hac institutione daretur conditio nati, tempore mortis vltimi possessoris, adhuc posthumus ad hanc successionem admittendus esset.*

51 *posthumus iam anima rationali animatus adimplet conditionem nati tempore mortis vltimi possessoris.*

52 *Probatur multis textibus, & authoritatibus.*

53 *Haec resolutio procedit, etiam contra libertatem datam sub conditione, si tempore mortis non fuerit filius.*

54 *Probatur resolutio ex lege duodecim tabularum.*

55 *Probatur ex edicto Praetoris*, l. idem praetor.

56 *Probatur ex substitutione patris familias filiis, quos sub sua potestate habet, iuxta nostram ordinationem*, lib. 4. tit. 87.

57 *Si institutor diceret, quod alienante successore aliqua bona maioratus, statim succedat consanguineus proximior, qui tunc inueniatur, posthumus successurus est.*

58 *Conceptus in vtero, habetur pro nato.*

59 *Probatur id multis locis sacra Scriptura.*

60 *Ignorantia illius, qui nasciturus est, nihil facit, vt conceptus excludatur à successione maioratus.*

61 *Successio sequitur rei veritatem, & non dubium hominum.*

62 *Dubium praesens, facit iustum illud, quod accidere potest, quod sit iniustum de futuro.*

63 *Monstrum, neque abortus, nunquam iure praesumendum est.*

64 *Omnes leges, & Doctores ad omnes haereditates, siue regulares, siue extraordinarias, siue legitimas, siue testamentarias, etiamsi habeant conditionem nati tempore mortis vltimi possessoris admittunt posthumum, si tempore mortis vltimi possessoris iam conceptus erat.*

65 *Probatur ex successione Regni Franciae.*

66. *Probatur ex successione in bonis Coronae in Regno Portugalliae, iuxta nostram ordinationem.*

67 *Probatur ex successione Regum Lusitaniae.*

68 *Probatur ex aliis exemplis.*

69 *Non datur fictio vbi est realitas.*

70 *Qui conceptus est in vtero, homo realiter est.*

71 *Conceptus, si sit vir, post quadraginta dies habet animam rationalem.*

72 *Qui habet animam rationalem vere, & realiter est homo.*

73 *Posthumus non indiget fictione, vt succedat in hoc maioratu, ex hominis dispositione.*

74 *Si reguletur successio ab intestato, lex reputat natum posthumum.*

75 *Contra dispositionem legis, nequit aliquid opponi.*

76 *Non potest aliquid opponi contra praesumptionem de iuris, & iure.*

77 *Lex qua reputat posthumum natum, quando agitur de eius commodo, non potest tantum dici fingere, quanto quod disponit.*

78 *Lex in vtero, & Lex qui in vtero, procedunt in omnibus dispositionibus, tum legis, tum in successione testamentaria ab homine, vel quando successio defertur*

ad tempus natiuitatis, vel quando est ab intestato.

79 *Ius ciuile taliter ampliavit privilegia conceptis, vt in omnibus casibus illa vtilibus, vtilitatem eis reseruauit ad tempus natiuitatis.*

80 *Dispositio legis, potentior est dispositione hominis.*

81 *Dispositio testamentaria & legitima in iure aquiparantur.*

82 *In iure semper est facienda benignior interpretatio.*

83 *Dubium voluntatis testatoris semper interpretandum est in fauorem concepti.*

84 *In dubio voluntatis institutoris, regulanda est illius voluntas per ius commune.*

85 *Semper illa interpretatio fuit securior, qua secuta est regulas iuris ciuiles.*

86 *Ius ciuile, & commune reservauit posthumis omnem vtilitatem ad tempus natiuitatis, absque differentia successionis per legem, vel ex testamento.*

87 *Æqualiter admittuntur coniectura in dispositionibus testamentariis, quam in dispositionibus legitimis.*

88 *In iure, etiam admittuntur coniectura, & fictionis in dispositione hominis.*

89 *Posthumi sunt tacite vocati in hac institutione ex voluntate testatoris.*

90 *Probatur ex verbis institutionis.*

91 *Ponitur prima coniectura.*

92 *Ponitur secunda coniectura.*

93 *Ponitur tertia coniectura.*

94 *Ponitur quarta coniectura.*

95 *Ponitur quinta coniectura.*

96 *In hac institutione expresse vocatus est posthumus.*

97 *Probatur ex verbis institutionis.*

98 *Si institutor praciperet in hac institutione, quod posthumus non admitteretur ad illam, talis conditio esset nulla.*

99 *Hac conditio esset contra ius.*

100 *Conditio contra ius habetur, vt non apposita.*

101 *In quocunque actu debet quis se restringere ad leges de eo loquentes.*

102 *Ponitur obiectio in contrarium, & soluitur.*

103 *Lex de nouo lata, non extenditur ad praterita.*

104 *Noster posthumus, ex eo quod conceptus iam erat, existebat in humanis tempore successionis.*

105 *Lex cum inter veteres non dicit conceptum non esse hominem, sed non esse hominem perfectum.*

106 *In posthumo existunt omnes qualitates requisita ad successionem.*

107 *Illa verba*, se ahi ouuer, ou, ahi non ouuer, *verificantur in posthumo.*

108 *Non est idem*, se ahi ouuer, ou, que se alhare, *nam prima verba dicunt solam existentiam in rerum natura, secunda existentiam extra vterum matris.*

109 *Vocatio masculi vere existentis verificatur in posthumo.*

110 *Dictio, ipsi, non demonstrat personam ad oculum, sed refert eandem.*

111 *Demonstrat etiam in ventre, & non ad oculum.*

112 *Probatur ex loco sacra scriptura.*

113 *Illa verba*, à sa morte, *solum volunt dicere*, per sua morte.

114 *Idem dicendum est in successione testamentaria ac ex lege.*

115 *Non est necesse quod dispositio hominis expresse vocet posthumum.*

116 *Posthumi per legem sunt comprehensi.*

117 *Excipe nisi expresse excludantur.*

118 *Hic non datur fictio retrotractiua, sed realitas.*

119 *Posthumus in ventre, vere & realiter existit.*

120 *Hic non datur retrotractio in praiudicium tertij.*

121 *Solum praiudicat tertio, quot sit contra ius.*

122 *Exemplum de filio concubina non venit ad rem, cum tempore, quo ius fuit acquisitum filio legitimo, filius concubina erat incapax successionis.*

123 *Si datur posthumus conceptus, maioratus non est in pendente, cum statim illi deferatur.*

124 *Posthumum haberi pro nato, non est fictio iuris, sicut repraesentatio.*

125 *Posthumum haberi pro nato, est priuilegium iuris, non tamen fictio iuris.*

126 *Si in successione detur conditio, quod solum succederet ille, qui tempore mortis vltimi possessoris existeret, adhuc censeretur vocatus posthumus.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

MARTINVS Bracharensis Archiepiscopus Hispaniarum primas, de bonis 1
suis patrimonialibus in vltimo testamento maioratum, nuncupatum da Vliueira, instituit: dictumque maioratum priori loco eius fratri Mendo Peres reliquit: ita quod ipso Mendo vita functo, filius eius masculus maior, laïcus, & legitimus succederet, & post eum eius filius masculus, laicus, legitimus, & postea cæteris alios descendentes à Mendo, ipsa forma, & ordine servato, ad successionem vocauit. Postmodum vero, deficientibus dicti Mendi filiis, filium natum maiorem alterius fratris Ioannis, & eius filium, ac descendentes, sub eadem forma substituit; quibus deficientibus, tertio loco, filios, ac descendentes ex quadam sorore illius ad successionem perpetuo, ac generaliter vocavit. Hisque deficientibus, filios, ac descendentes alterius sororis, ac tandem clericos descendētes ex vocatis, ad successionem vocauit. Tandem perpetuo, ac generaliter, atque absolute, atque indistincte fœminas à successione excludit, verba autem, quibus prædictus vocationes fecit, in quibus tota versatur controuersia sunt sequentia in lingua Lusitana, in qua ipse Archiepiscopus testavit.

Mando esse lagar da Oliueira à meu Irman Men Peres, con esta condison, que esse Men Peres meu irmaman em toda à sa vida aia, e posua o dito lugar, &c. Et infrà, *é mando que por morte do dito Men Pere, ò dito lugar da Oliaeira fique à seu filho primeiro, lidimo, leigo, baran, se ò ouuer, que non seia filho de Guiomar Martins.* Et postea substituit. *Ece aquelle filho de Men Peres ouuer à sa morte, filho legitimo, leigo, é baran, ò dito Lagar da Oliaeira, fique à esse seu filho primeiro, en sa vida, com aquella maneira,*

maneira , è condisois ditas. Et posteà. *E se naon ouuer filho leigo ledimo , ou baraon , è ouuer fillo clerigo , aia odito Lugar da Olineira en sa vida.è asi mando que va pera todo sempre, e aia cadahum os ditos herdamentos. tam solomente en sa vida de cada hum.* Et secundam vocationem fecit hoc modo. *E se pornentura Men Peres , à sa morte, naon ounesse filho baraon, leigo, como dito he, ese acontecesse , que à morte daquello seu filho,nan fiquasse à hi sea filho leigo ledimo,è baraon,nen clerigo,como dito ne mando que olugar da Oliveira fique filho ledimo, leigo, primeiro baraon, de meu irman Ioan Peres,e se esse filho de meu irman Ioan Peres, ouuesse filho baraon leigo, e ledimo à sa morte,fiquem lhe os ditos erdamentos, e asin mando que va pera todo sempre por netos , è que aia cada humos ditos herdamentos tan solamente en sa vida.* Postea sub eadem forma , & eisdem verbis , & eodemmodo, cæteras vocationes filiorum sororum illius fecit, vt ex institutione apparet , & tandem fœminas omnino excluit.

Contingit postea quod finita agnitione Mendi Peres primo loco vocati in persona Ludouici, sine liberis masculis defuncti , & nulla data descendentia agnatitia Ioannis Peres secundo loco vocati , nec etiam existente masculo ex descendentibus illarum trium sororum institutoris , quarum filij masculi fuerunt ordine expresse ad successionem vocati , nec etiam aliquo existente clerico institutoris agnato,seu cognato,de successione dicti maioratus contendunt actor , filius sororis illius . Coduuisi vltimi possessoris , & opponens eius nepos , ex filia ipsius vltimi possessoris. Et tota difficultas in eo versatur , quod nepos nondum erat natus , quando avus e vivis discessit , licet iam fuerit conceptus quatuor mensium; Vnde de filiis sororis Ludouici pertendit nepotem excludere, eo quod tempore mortis vltimi possessoris nondum erat natus. E contra verò nepos illum excludere pertendit , eo quod iam à quatuor mensibus fuerit conceptus; & sit descendens vltimi possessoris per lineam rectam; & cum maioratus de quo in præsenti agitur sit ditissimus , magna lis inter iuris peritos nostri temporis mota est super intelligentia verborum institutoris; vtraque enim pars potentissima erat , & vtraque pro parte sua plura iura, & doctores afferebat.

Ponitur sententia excludens posthumum, & admittens filium sororis prædicti Ludouici vltimi possessoris in successione huius maioratus.

2 QVidam præstantissimi Senatores regij in eam fuere sententiam , quod iste maioratus filio sororis vltimi possessoris deberet adiudicari , nepote exclusu, & de facto adiudicarunt,eo quod nepos non erat natus tempore mortis vltimi pos-
3 sessoris,quorũ fundamenta hæc sunt.Primum quia institutor in omnibus vocationibus,& substitutionibus,quas fecit de filiis nepotibus & pronepotibus ac descendentibus tum fratrum quam sororum suarũ semper vocauit illũ masculũ,qui reperiretur, & superstes esset tempore mortis vltimi possessoris,vt patet discurrendo per institutionem vbi dicit post vocatum primum fratrem Mendum Peres.

Mando que a morte do dito meu Irman Men Peres si quem à sea filho primeirol ledimo , leigo è baran , se o ouaer. Et ibi, *E se aquelle filho de Men Peres ouuer à sa morte filho ledimo , leigo , baran, fiquem à esse seu filho primeiro , è se nan ò ouuer lidimo, leigo, baran, &c.è ouuer filho clerigo , &c. aia o dito lugar,e asin mando que vo pera todo sempre por netos , è bisnetos. è por todos aquelles que descenderem de dito men Peres* , & finitis masculis de linea, *Mendi Peres*, vocauit , & substituit masculos descendentes ex linea alterius fratris Ioan. Peres,hoc modo. *E se pornentura Men Peres à sa morte , nan ounesse filho baran , &c. E se acontecesse que obi ò ounesse.è à sa morte daquelle seu filho nan fiquesse abi sen filho leigo ledimo, è baran non clerigo, como dito he , mande que ò dito lagar da Oliaeira,&c. Fiqae à ò filho ledimo, leigo primeiro, è baran de men irman Ioan Peres, per aquela maneira,&c. E se esse filho de meu irman Ioan Peres ounesse filho leigo, lidimo,e baran à sa morte , fiquemlhe os ditos erdamentos , &c. E se abi nan ounesse filho leigo , baran do dito Ioan Peres, nem de seu filho , è abi ouuer filho , ou neto clerigo de algum delles , fiquem lhe esses erdamentos, &c. e an sim mando que va pera todo sempre per netos, è bisnetos,&c* Et in eadem forma, & eisdem vocationibus , & conditionibus post extinctos masculos è fratrum lineis descendentes , disposuit circa filios masculos , nepotes , & pronepotes , ac alios descendentes ex sororibus Osendæ , Matiæ , & Theresiæ. Ecce qualiter Archiepiscopus institutor expressis verbis toties repetitis , & geminatis , vocat, substituit , & inuitat illum tantummodo masculum , qui extiterit , superfuerit , vel reperiatur tempore mortis eius , qui maioratum possedit, ibi , *à sa morte* . & tam in conditionibus , ibi , *se o ouaer* , & ibi , *è se nam ò ouaer*, quam in dispositionibus ibi , *si quem a esse sea filho primeiro* , & ibi , *si quem à esse seu filho* ; & ibi , *à sa morte o dito lugar da Oliueira.*

De iure vero est quod si ad fideicommissum 4
substituantur is, qui tempore mortis grauati reperiatur , ipse admittatur , non vero ille , qui eam qualitatem non habet eo tempore mortis , *l. cum pater* 69. § hæreditatem.1.*ff.leg.2.ibi*, qui eo tempore vixerunt, *l.cum ita* 33. §. 1. *in fideicommissis*, Cod. *l. in substitutione* 31. *ff vulgari,l. ex facto* 17. §. *penultimo* , *ff ad* Trebellian. *l. vnum ex familia* 69. §. Rogo, *in fin ff. leg.* 2. *l. pater alium*; 36.§ *filiam*, *ff. de leg.* 3 *bone* , Surdus , *consil*.375. *n*.31. *versiculo vltimo* , etsi eo tempore mortis aliqua qualitas requiratur, is qui eam habet eo tempore succedit , vt in specie in maioratibus tradunt
Decius , *consilio* 63.*à.n*.2. Alciatus , *responso*. 119. 5
num.20.*lib*.9 Valasco de iure emphyteutico, *q*. 50, *num*.13. Costa de patruo , & nepote 1.*p. num*.12. Caldas.*consilio*.15.*n* 21.25.28. *& lib*. 1,*receptarum*,*q*.19.*n*.21. Gabriel Pereira , *decisione* 116. *n*. 20,infinitos refert Molina, *lib*.3,*cap*.8. *n*. 17. Surdus, *consilio* 403. *num*. 57.Mantica, *de coniecturis lib*. 110.*tit*.6.*n*.36. & 7. Menochius ; *consil*. 330. *per totum* ,Peregrinus, *consil*. 33. *n*. 16.*lib*.3.& *de fideicommissis*, *art*. 29.*n*.1. *vsque ad* 13. Valenzuela, *tom*.1.*consil*.23.*n*.101. 153. 157. & *consilio* 97. *num*. 26.Capicius Galeot. *tom*. 1. *controuersia* 48. *n*.18.27. & . 47. Auendaño , *lib*. 40. *tauri gloss*. 8. *num*.11. Castillo , 5. *controuers*. *cap*. 91. *num*. 45. Ioannes Tanglias de sacro Rotæ Romanæ auditorio,*lib*. 1,*cap*.6. *decisione* 17. *num*. 21. Allogradus. *tom*. 1.*consilio* 61.*num*. 25.&. 26. cum ergo tempore

6 tempore mortis Ludouici Francisci vltimi possessoris, nepos adhuc esset in vtero, & non existeret in humanis, tanquam non habens qualitates requisitas ab institutore non poterat admitti, & excluditur à filio sororis ipsius vltimi possessoris, eam qualitatem eo tempore habente.

Confirmatur primo: Quia dominus Ludouicus, quamuis in vtero esset iam conceptus, non existebat realiter in humanis, *l. sed si plures. 10. §. 1 ff. vulgari, l. circa in principio, l. vbicumque cum sequentibus, ff. ventre in possessionem mittendo, l. generaliter. 24. § seruo eius, ff. fideicommiss. l. si quis 7. §. de fructibus, ff. exceptione rei iudicat. l. cum inter veteres 14. C. fideicommiss. libert.* Quinimo, nec in rerum natura, vt docuit Consultus
7 Pomponius, *in l. quod in rerum. 24 ff. leg. 1.* & Iustinianus, *in §. ea quoque res 8. instit. de legat.* Nam fœtus dum non editur, sed tantum in vtero est, portionem viscerum matris, & spem animanti tantum, non vero hominem esse, neque animal, omnes iurisconsulti censuerunt vnanimiter, *l. 1. §. ex hoc rescripto, ff. ventre inspiciendo, l. si mulierem, §. ff. ad leg. Cornel. l. 2. ff. mort. inferendo Papinian. in l. falcidia*, tradunt Acurs. *versiculo prosit in l. qui in vtero, ff. statu hominis*, Baldus, *in dicta l. si unquam, verbo superstit liberos, num.* 148. Donel. *de iure ciuili lib.* 8, *cap.* 15. Pinel. *lib. 2 selectarum cap.* 1. Amaya, *lib. 3. obseruationum, cap. 1.* §. 2. Carranea, *de legit. par. tu, cap.* 90. *n.* 50. Valentia, *tract* 4. *cap.* 1. *n.* 3. Petrus Gregotius, *Syntagmat. lib. 7. cap. 1. n.* 10. Surdus, *consil.* 375. *n.* 35. & 36. Salzedo, *lib.* 2. *cap.* 2. *num.* 50. Si ergo fœtus in vtero conceptus, neque in humanis, neque in rerum natura est, neque homo, vel animal, sed tantum portio viscerum matris, & spes animantis, nullatenus dici potest ipsum esse masculum, illum vocatum à testatore, existentem, & superstitem tempore mortis vltimi possessoris.

8 Confirmatur 2. Quia de iure est vt qualitas requisita ad successionem adsit in successore, vel substituto eo tempore, quo successio defertur, aut fideicommissum, l. non oportet. 52. *ff. leg.* 2. *§. cum qui 104. ff. condict. & demonstr. l. interuenit. 24. ff. leg. prestat. l. 1. §. 1. ff. vnde cognati*, cum pluribus aliis iuribus, & in maioratibus tempore mortis vltimi possessoris tradunt in specie Molina, *lib. 1. cap.* 18. *num.* 36. Castillo, 8. *controuers. cap.* 15. *num.* 2. & 5. & *cap.* 9. *n.* 5. & 21. Surdus, *consilio.* 125. *n.* 154. & plurimis relatis Larrea, 2. *p. decisione.* 52. *num.* 19. Valenzuela 1 *tom. consil.* 88. *n.* 30. Atqui tempore successionis huius maioratus, Ludouicus clausus in vtero matris non habebat qualitates requisitas ad successionem, siquidem in rerum natura non existebat, nec in humanis erat, prout postulabat ipsa institutio maioratus: ergo ei non potuit deferri successio huius maioratus, sed ei qui actu existebat.

Confirmatur 3. ex relatis verbis institutionis
9 ibi, *Ese abi ouuer*, & ibi, *è abi naon ouuer*, quæ verba respiciunt tempus, quo vocaretur maioratus; & successio eius deferenda esset, nam dictio illa, *abi*, nostro idiomate, præsertim anti-
10 quis temporibus, & hodie, *abi* idem significant quod Latine, tum temporis, vel, tunc, quod clarius expressit testator infra dicendo, *e se abi naon ouuer à quelle tempo fillio, nem noto, nem bisneto, &c.* Igitur testator dispositionem, vocationem, ac substitutionem restrinxit, ad illum masculum, qui tunc temporis existeret, ac superestet; nam dictio illa, tum, vel, tunc, restringit dispositionem ad personas extantes cum qualitate requisita, *l. in substitutione 31. ad fin ff. vulgari. l. 4. §. finali, ff condit. & demonstrat. l. huiusmodi 64. ff. verb. oblig.* Et tradunt in specie Decius, *consilio* 63. *num.* 2. Bart. *in l. qui se patris, n.* 3. *C. vnde liberi.* Auendaño, *l. 40. Tauri, glossa.* 8. *n.* 30. Surdus *consil.* 545. *n.* 16. *versiculo.* 3. Fusar. *de substitutione, q.* 5. 8. *n.* 28. & *q.* 583. *n.* 31. Tanaglia, *decisione.* 17 *n.* 26. Sed tunc temporis Ludouicus in humanis non existebat, cum esset adhuc clausus in vtero matris; ergo successio non ad eum delata fuit, qui qualitatem requisitam existentiæ non habebat, sed ad filium sororis vltimi possessoris, qui tempore mortis existebat.

Confirmatur 4. quia illa verba institutionis,
à morte, à sa morte, à sua morte, &c. Toties re- 11
perita, apertissime indicant voluntatem testatoris. Nam verba quæ apponuntur post dispositionem factam, pro demonstratiuis reputantur, vt ait Giurba de Seud. *cap.* 118. *§.* 2. *glossa.* 6. *n.* 5. Ergo verba illa duo indicant voluisse testatorem, tempe illum cæteris præferendum, qui tempore mortis vltimi possessoris esset proximior, quæ dispositio conformis est regulæ textus, *in. l. 1. § si quis proximior. ff. vnde cognat. l. per. §. quandiu ff. in l. 1. § sciendum, ff suis, & legitimis hered. versiculo solummodo*, attenditur ad proximitatem, & capacitatem tempore mortis illius personæ, cui succeditur, *l. si cognatis, ff. de rebus dub. te inter-*
uenit. ff. de legat. Deinde voluit testator, quod 12
dispositio sua, nec momento temporis esset in pendente, in quo etiam fuit conformis communi resolutioni, quæ tenet dispositiones morientium in pendente esse non posse, pro qua resolutione pugnant duodecim fundamenta, quæ adducit Molina, *de primogeniis, lib. 3. cap.* 10. *num.* 3. Cumque solus actor existeret in humanis tempore mortis vltimi possessoris, ad eum deferendus est maioratus, ne maneat in pendente.

Confirmatur 5. quia si in institutione daretur conditio, quod solum succederet ille, qui tempore mortis vltimi possessoris existeret, non censeretur vocatus ille, qui esset inclusus in vtero matris; Atqui in institutione datur talis condi-
tio; ergo posthumus in illa censetur exclusus. Ma- 13
ior videtur certa; nam sicut temporis limitatio continet certam inclusionem, quoad eos quibus eo tempore qualitas requisita conuenit, ita expressam exclusionem continet, quoad alios, qui eam non habent qualitatem, Valasco. *de iure emphyteutico, q.* 5. *n.* 12. Caldas; *receptar. quæst.... lib.* 1. *q.* 19. *n.* 21. quia cum sit clausula posita in incertum mortis diem, in hoc casu pro conditione
habetur Surdus, *consil.* 375. *num.* 21. Minor ve- 14
ro probatur ex illis verbis institutoris, *se abi ouuer, e so abi naon ouuer*, quæ verba includunt conditionem existentiæ tempore mortis vltimi possessoris.

Et ratio est, quia hæc verba, *se abi o ouuer*, sunt similia sui, *que se albare*, atqui hæc verba, *que se algare* includunt dictam conditionem super existentiæ tempore mortis vltimi possessoris, vt tradit Valenzuela, *tom. 1. consil.* 28. *num.* 1. *his verbis, illa verba* que se alhate, *includunt conditionem, ita vt videatur, vocatus, qui tempore mor-*
tis fuerit inuentus solummodo, ex textu in l. Sti- 15
chus, qui meus erit, ff. de leg. 1. Idem Valenzuela *num.* 157.

*num.*157. ibi, *sola persona censetur vocata, in qua*
potest verificari talis conditio. Idem docet Surdus,
consil. 371. *n.* 31, ibi *non succedit, qui nondum est na-*
tus tempore conditionis impleta. Peregr. *de fidei-*
commissis art. 29. *n.* 6. vbi ita scripsit, *qualitas quo*
determinat, verbum, per quod significatur tempus,
à quo dispositio sumit effectum, illo adesse debet
tempore, quo dispositio effectum, sumit idque per
text. *in l. in substitutione, ff. de vulgari,* vbi Bart.
col. 2. Et Valenzuela, *consil.* 23. *n.* 10. sic scriptum
16 reliquit, *si testator, seu institutor vocat illum, qui*
tempore mortis existit per verba, que se alhare, *re-*
quiritur quod sit viuus natus, & superstes, & ibi, quod
importat, ac si vocasset superuiuentem cum maiori
propinquitate tempore mortis vltimi possessoris, & *n.*
140. ibi, *nec debẽt esse otiosa verba illa,* que so alha-
re, *sed operari omne possibile, quod fuerit, quia esset*
plus operari fictionem, quam veritatem si contrariũ
diceremus, Cald. *recept. q.* 19. *n.* 43. his verbis, *si vo-*
cet filium maiorem existentem tempore mortis pa-
tris, qualitas illius, qui reperitur tẽpore mortis, debet
attendi non illius, qui non est in rerum natura, Ca-
stillo, *lib.* 1 *contron.* 91. *n.* 45. in hæc verba, *Quoties*
maioratus institutor vocationes, substitutionesque, eã
verborum forma ordinauit, quod ad tempus mortis
possessoris se restrinxerit, tunc habilitas, & qualitas
necessaria ad succedendum eo tempore considerari,
ac præcisè interuenire debet, nec qualitas postmo-
dum nati, aut concepti, in conditione habetur; cum
ergo in domino Ludouico, non verificetur præ-
dicta conditio existentiæ tempore mortis vltimi
possessoris, cum adhuc esset inclusus in vtero ma-
tris, procul dubio censetur exclusus.

Confirmatur 6. quia testator expressis verbis
vocauit masculum vere existentem, illum ad ocu-
lum demonstrans, vt patet ex illis verbis institu-
tionis, *e se aquelle filho de Men Peres onner à sa*
morte filho ledimo, leigo, Baran o dito lugar da Oli-
17 *ueira e os ditos herdamentos, como dito he, fiquen a*
esse seu filho primeiro, &c. Et notanda est dictio illa,
a esse, quæ Latinè dicitur, ipsi, quæ quidem dictio
est personalissima, Cal. *de extinct. c.* 13. *n.* 34. Phœb.
1. *p. decis* 4. *n.* 70 Grat. 1. *forens. c.* 104 *n.* 13 vbi quod
demonstrat personam ad oculum, vt etiam dicunt,
Surd *consil.* 53. *n.* 11. & *dec.* 210. *n.* 18. Menocb. *cons.*
105. *n.* 30. Et excludit omnes alias personas, Iason.
in l. filiusfamilias, §. dixi in 2. *lectura, n.* 181. *ff. leg.* 1.
Et ibi Ripa, *n.* 111. Tiraq. *de retract conuent.* § 1. *gloss.*
18 6. *n.* 259. & decisum tradit Farinac. *decis.* 619. *n.* 3. *p. in*
recentioribus. Quare cum is, qui in vtero erat, de-
monstrari, & ostendi non posset ad oculum, non
potest dici ipsum esse masculum vocatum à testa-
tore; ergo solus filius sororis vltimi possessoris,
qui tempore mortis ad oculum demonstrabatur,
ipse solus erat vocatus, vt est textus aptissimus, *in*
l. vnum ex familia 69. §. *rogo in fin. ff. leg.* 2. *ibi,* & ita
demum petere possit vnus, si solus viuente eo su-
perfuerit, Bart. *in l. demonstr.* §. *argento, n.* 10. *ff. auro,*
& *argento leg.* & post plures, Valenz. *consil.* 23. *n.*
153. *cum sequent.* vbi *n.* 155. dicit, quod non est in
esse productum demonstrari non posse, ex Bart. *in*
l. demonstr. falsa in princ. ff. cond. & *demõstr.* & pro-
bat text. *in l si nominatim* 34 *ff. eodẽ;* cum ergo Do-
minus Ludouicus nõ existeret realiter, neque mas-
culus in esse productus esset, vere non potest de-
mõstrari, sed solus filius sororis vltimi possessoris.

Confirmatur 7. quia oon debent dici otiosa ver-
19 ba illa, *à morte, à sa morte,* toties repetita, sed omnia
accipienda sunt cum effectu *cap. relatum de cleric.*

non resident. Squilante *eodem tract. cap.* 2. *n.* 99 ergo
qualitas illa, seu temporis mortis additio, requirit
realem, & actualẽ existentiam in humanis, & non
sufficit quod postea superueniant, vt patet ex text.
in l. instituit. 31. *ff. de vulgari,* quæ vtrumque earum
comprehendit, Cast 5. *contr. cap.* 91. *n.* 43. & 44.
Carol. Bandel. *consil.* 24. *n.* 19. *lib.* 1.

Confirmatur 8 quia testator semper vocauit
masculum existentem, & superstitem tempore 20
mortis vltimi possessoris, & hoc indubitato signo
vocatus, idem est ac si cum proprio nomine voca-
ret, & demonstraret. *l. si nominatim* 34. *ff. cond.* &
demonstr. l. scribit. 36. §. *final. ff. auro,* & *argent.* Et
tradit Valenz. *consil.* 23. *à n.* 157. & *consil.* 97. *n.* 28.
31. & 32. Menocb. *consil.* 442. *n.* 6. *lib.* 5. Capic. Ga-
leot. *com.* 1. *controu.* 48. *n.* 24. Fuzar. *de substit. q.* 371.
n. 93. vbi dicit, quod hoc fortius procedit, quando
testator verbis geminatis superstitem vocauit;
Mantica, *de coniecturis lib.* 3. *tit.* 6. *n.* 10. vbi dicit,
quod testator hunc tantum superstitem admittit, &
alios excludit; Atqui per rerum naturam incertum,
& impossibile est scire, an ille, qui in vtero est, sit
masculus, an sit fœmina, vt dicit Anchare. *cons.* 354. 21
Tangl. *in l. Arbusa col.* 2. *ff. stetu homin.* Auend. *res-*
ponso 28. *n.* 2. Surd. *consil.* 375. *n.* 44. Valenz. *consil.* 46.
n. 7. Valasc. *to.* 2. *consil.* 129. *n.* 6. vbi etiam dicit cum
Auendaño eum, qui in vtero est nullam habere
qualitatem, subindeque non vere dici posse Domi-
num Ludouicum in vtero inclusum esse masculum,
& multo minus vocatũ, vt bene in terminis arguit,
Auend. *dicto n.* 2. *versien o facit.* Sicque non habere
qualitatem à testatore requisitam tempore mortis
vltimi possessoris.

Nec obstat, *l. qui in vtero cum similibus,* quibus 22
dicitur eum, qui in vtero est perinde haberi, ac si
natus esset in illis, quæ sibi vtilia sunt. Nam con-
tra hoc est, quod dictæ leges non loquũtur per rei
veritatem, sed per fictionem iuris, ad aliquos le-
gum effectus, vt explicat eleganter Cuiacius, *lib.*
19. *quæstion. Papinian. in l.* 9. *ff. ad l. Falcid.* & post
Baldum, Aretin. & Angel. Surdus, *consil.* 375.
n. 43. Carranca, *cap.* 20. *n.* 8 Et ita dicta fictio tan-
tum operatur, quoad aliquos effectus ciuiles iu-
ris, vt optime Marcellus, *in dicta l. penultima ibi,*
in toto pœnæ iure ciuili, & non quoad omnes vt
bene explicat Carranca, *dicto* §. 4. *n.* 3. introducta-
que vt propter legitimas hæreditates, quæ ab ipsa
lege deferuntur, *dicta l. penultima ibi,* nam, & le-
gitimæ hæreditates his restituuntur; & ob id di-
cta fictio non extenditur, nec procedit in illis, quæ
ex testamento deferantur, vt notabiliter tradit
Faber iuris prudentiæ Papinianus, *titulo* 4. *princip.*
5. *illatione* 3. *confutatione* 4. Schifordeger *tract.* 16.
q. 4. Carranca, *dicto* §. 4 *n.* 14. & 15. Valenz. *dicto c.*
2. *n.* 10. Salzedo; *dicto cap.* 2. *n.* 8. & vltra ratiooes,
quas ipsi tradunt ex eo etiam merito factum est.

Qoia sola lex æquitate suadente ob fauorem
publicum fingere potest, homo vero fingere non
potest: *l. si forte* 8 *ff. castr. pecul. l. codicillis.* 91. §.
fin. ff. leg. 3. & docent Bart. *in l. is qui pro emptore*
in 21. *in fine,* & 24. Iason. *n.* 174. *ff. vsucap.* Va-
lasco, *de iure emphyteutico q.* 50. *n.* 6. & *tom.* 2. *cons.*
248. *n.* 8. Giurba. *de feudis.* §. 2. *gl.* 2. *n.* 20. Atque ob
hanc rationem verba, & dispositionem hominum, 23
non sunt ciuiliter ad perfectionem intelligenda,
sed vere, & naturaliter *ff. fideicommiss.* 76 *ff. cond.* &
demonst. l. ex ea parte. 125. *l. insulam ff. verb. l. fin. C.*
his qui ven. atat. Ita in maioratibus tradant Gam.
decis. 307. *n.* 9. Peregr. *dec.* 116. *n.* 2. Mol. *in proœm. n.* 5.

Casanate consil.58. n.30. Larrea, tom.1. decisione
34.n.18 Valenzuela, cons.23.n.104. Salzedo, lib.3.
cap.14.n.25. vbi n.23. addit, quod si verba ad duplicem
censum ciuilem, & naturalem trahi possunt,
tunc potius ad naturalem trahenda sunt,
dicto §.insulam l.3. §. hac verba ff.negot. Et post
alios Castillus, tom.6 cap.131.n.6. Quare fictio di-
24 ctatum legum, nihil prodest opponenti, neque ob-
stat actori, qui vere superstes erat tempore mortis
vltimi possessoris, cum agatur de dispositione,
quæ fingere non potest, & non de dispositione
legis, neque de hæreditate legitima, quæ a lege
defertur, sed de dispositione testamentaria, cuius
verba naturaliter intelligenda sunt.

Et confirmatur 9. quia cum hæc fictio sit re-
trotractiua, siue translatiua de tempore natiuitatis,
25 ad tempus conceptionis, non potest fieri in præ-
iudicium tertij, qui interim ius acquisiuit, cap. si
pro te, c. quamuis de rescriptis in 6. & docet Gloss.
per textum ibi, in l. si mulier 2. iuncta regula, l. in-
sulam, 42. §. fin. Bart. in l. si indebitum, §. 1. & l.
bonorum, n. 2 ff. rem ratam haberi, cum multis Tira-
quello, de primogeniis, q. 34. iunctis his, quæ per
textum, in l. 2. & 4 ff. natalis, & resoluit Gomes, l. 9.
Tauri, n. 64. Et late Pinellus, in rubrica, 6. rescind.
1 p. cap. 20. per totum, & n. 8. & 17. Ioseph Vella,
dissertatione 31. n. 20. Sfortia, cons. 38. n. 79. Giurba,
ad stat. C. 1 gloss. 4. n. 103. vbi allegat. Bart. Roman.
cons. 6 n. 34. Costa retrotract. 19. casu 26 n. 3 Larrea;
disput. 8. n. 51. Proindeque, in hoc casu fieri non
26 poterat in præiudicium actoris masculi naturaliter,
& vere existentis in humanis, ac nati, & quia
fictio veritati præualere non debet, l. filio, quem
pater 24 versic. ne imagine naturæ veritas adum-
bretur, ff. liber. & posth. vbi glossa, versiculo imagi-
ne, & omnes, Valenzuela, consil. 23. n. 104.

Quod & optime à simili comprobatur. Nam si
quis ex concubina habeat filium naturalem, ac po-
stea ducat aliam in vxorem, ex qua legitimum
27 generet filium, defunctaque vxore matrimonium
contrahat cum concubina, sicque filius naturalis
primo natus fiat legitimus ex fictione retrotracti-
ua, cap. tanta, qui filij sint legitimi l. cum quis, C.
naturalibus liberis, non nocebit hæc fictio illi, qui
vere legitimus natus est, & is in maioratu succe-
det, Molina, de primogeniis, lib. 3. cap. 1. n. 7. Surd.
consilio 369. n. 23. Costa, de retrotractione cap. 43.
casu 32. n. 6. Gomes, l. 9. Tauri, n. 63. Auendaño, l.
40. Tauri, n. 41. Peregr. fideicommiss. art. 54. n. 35.
Pater Molina, de iustitia, d. 172. versiculo merito.
Ceuallos, commun. q. 606. n. 25. Casanate, consil. 56.
n. 14. Giurba, de statu, Mesan, cap. 1. gloss. 4. n. 120.
ex ea scilicet ratione, quia legitimus verè natus
28 est legitimus, naturalis autem, etsi postea per fictio-
nem retrotractiuam factus est legitimus à tem-
pore natiuitatis, ea fictio nocere non potuit legi-
timo vero, cui ante fictionem erat ius quæsitum;
sic in proposito, cum actor vere, & naturaliter tem-
pore delati maioratus natus, & solus masculus exi-
steret, eoque tempore Ludouicus, qui in vtero
erat, nec homo, nec animal verum esset, sed viscerum
matris portio, cum per fictionem intelligeretur na-
tus à tempore conceptionis, hæc retrotractio præ-
judicari non potuit actori vero nato, nec tollere
jus illi quæsitum ad maioratus successionem.

Quod etiam maxime confirmatur 10. ex natura
maioratus, quæ ea est, vt nec per momentum pos-
29 sit esse in pendenti, sed mortuo vltimo possesso-
re illico defertur personæ habili proximiori ex-
tanti, & quæ habeat qualitates à testatore requisi-
tas, ex regula, l. fin ff. commun. pro vt cum aliis pro-
bat Molina, lib. 3. cap. .. n 4. vsque 15. vbi multos ad-
ducit & tandem sequitur, n. 38. Alciat. responso 119.
n. 9. lit. 9 Auendaño, l. 40. Tauri, gloss. 6 n. 13. Flor. de
Mena, in additamentis ad Gamam decis. 27. n. 44.
Fuzar. de substit. q 318 n. 3. Molina, dicto c. 20. n. 1.
vsque 44. Tangl. decis. 17. n. 2. Quare reseruatio, quæ
in l. antiqui, & similibus fit ventri ac tempus nascen-
di, non potest applicari huic maioratui, qui in pen-
denti esse non poterat, sed illico deferendum pro-
ximiori habenti qualitatem à testatore requisitam,
vnde DD. qui ad successionem maioratus admit- 30
tunt eos, qui in vtero sunt, intelliguntur generali-
ter, & in maioratibus simplicibus, & ordinariis,
cum in illis vocentur indistincte, & indeterminate
omnes posteri, descendentes, & collaterales, & con-
sanguinei de familia, atque ita tam nati, quam nas-
cituri vocati censentur, quasi in certum euentum,
& conditionaliter, neque tunc necesse est, quod
successor sit natus tempore mortis, & sufficit quod
conceptus sit, vt notant Socin. in l. si cognatis, n. 30.
ff. reb. aut. & sic conciliantur text. in l. cum pater 79.
§ hæreditatem, 1. ff. leg. 2. cum l. cum ita legatur
33. §. in fideicomm. ff. eod. vt tradit Molin. lib. 1.
cap. 6. num. 49. Salzed. de repræsentatione, lib. 2.
cap. 2. n. 18.

Secus vero est dicendum in majoratibus qualifi- 31
catis, & extraordinariis, in quibus institutor certam
aliquam qualitatem, certo atque determinato tem-
pore requirit; tunc enim est admittendus so-
lus, qui eam qualitatem habeat, certo illo, & deter-
minato tẽpore, vt in nostra hypothesi; Quoniam
ante omnia seruanda est forma data in scriptura
maioratus, Mol. lib. 1, cap. 5. n. fin. Valenzuelà 2. p.
consil. 113. n. 118. Castillo, controu. 115. in fine, Giur-
ba, de feudis, præludio. 4. n. 73. Solorzano de iure In-
diarum 2. tom. lib. 2. cap. 11. n. 21. Salg. de protectione
reg. 4. p. cap. 8. n. 44. Cum ergo ex forma, & tenore
huius maioratus, ille masculus vocetur, qui reali-
ter superstit, & perexistat tempore mortis vltimi
possessoris, vt probatum manet, non succedit in eo,
qui natus non est, nec realiter existit. Ita expresse
distinguit, & iudicatum dicit cum Griuello, Galeo-
ta, lib. 1. controu. 48. n. 43. Tanglius, decis. 17. n. 24.
Surd. consil. 375. n. 31.

Confirmatur 15. quia & repræsentatio, & post-
humus haberi pro nato, sunt fictiones iuris, & am-
bulant pari passu; atqui secundum veriorem opi- 32
nionem fictio repræsentationis, cessat quando in-
stitutor disponit, vt ille succedat, qui tempore exi-
stebat; ergo etiam in posthumo debet cessare fi-
ctio, quando talis concurrat dispositio. Minorem
probant DD. quos citat Mol. lib. 3. c. 8. n. 19. Costa
1. p. de Patruo & nepote. n. 9. Gabr. tit. de fict. concl. 3.
num. 8. Valasc. de iure emphyteut. q. 50, n. 40. Auend.
l. 40. Tauri gloss. 8. num 37. Mant. 8. de coniect. tit. 9.
n. 5. Menoch. consil. 124. num. 95. Castillo, tom. 3. 33
controuers. 19. num. 128. consequentia est neces-
saria; ergo.

Confirmatur 11. quia quando institutor vocat
ad maioratum aliquem post mortem successoris,
idem est ac dicere, si extet, & reperiatur viuus, quia
sub hac conditione facta videtur vocatio ex textu, 34
in l. cum pater § hered. ff. d. l. 2. versic qui eo tempore
vixerit, Pereir à Castr. decis. 116. n. 3. Cald. consil. 15.
n. 21. 25. & 23 Cast. c. 91. n. 45. & 46. Et hãc esse ve-
riorẽ sententiã, quidquid alij censeant, tenet Castr.
dec. 116. n. 8. Et cũ in hoc casu censeãtur vocari, qui
extant

extant nati, posthumi, pro natis non habentur, Surdus, *consil. 369. n. 21. & consilio. 375. n. 35.* Molina, *de primogeniis, lib. 3. cap. 8. n. 19.* Capicius Galeota, *lib. 1. controuers. 48. num. 18.* in hæc verba. *Comprobantur prædicta ex eo, quod proximitas ad succedendum consideratur in hoc nostro maioratu, non in vita vltimi possessoris, sed ex tempore quo successio maioratus defertur, vt clarissime indicant*
35 *verba illa*, que lo aia el hiio varon, maior legitimo que deixare al tempo que se finare, *ex his namque verbis aptissime cõspicitur fundatoris voluntatẽ voluisse repræsentantem excludere, cum qualitas ad succedendum in dicto maioratu debent adesse proprie, & vere tempore mortis vltimi possessoris.* Idemque confirmat idem Capicius Galeota, *n. 27. 89. & 47.* Robles *de repræsentatione, cap. 14. nu. 28.* Tanglius *de sacra Rota Romana auditorio, lib. 1. cap. 6. decisione 17. num. 28.* Et confirmatur ex illa regula generali, secundam quam qualitates requisitæ ad succedendum adesse debent tempore, quo successio defertur, *ex l. interuenit. ff. de le-*
36 *gat. præstand. l. 1. §. proximior ff. vnde cognati.* Castrilho, *lib. 4. controuers. cap. 15. n. 20.* Valenxuelà *tom. 1. consil. 83.* Molina, Guttierres, Thesaur. & alij laudati à Castrillo, *dicto, cap. 91.* Sed tempore delatæ successionis, non existebant qualitates requisitæ, scilicet existentiæ in humanis in prædicto Domino Ludouico, sed solum in filio sororis vltimi possessoris, cum Ludouicus adhuc esset clausus in vtero matris; ergo prædicto filio sororis vltimi possessoris adiudicandus est prædictus maioratus.

Hæc sunt fundamenta, quibus freti aliqui Regij Senatores prædictum maioratum filio sororis vltimi possessoris adiudicaruot, relicto nepote vltimi successoris posthumo, eo quòd adhuc esset inclusus in vtero matris.

RESPONSIO, ET SENTENTIA AVTHORIS.

VErum ego nunquam in prædictam sententiam horum Senatorum adduci potui, sicut
37 neque alij præstantissimi regij Senatores, qui pro parte posthumi demicantes, inuicti semper stetere, quorum fundamenta repono, & contrariorum iacula tandem in patronos suos retorqueam. Sit ergo primum fundamentum.
38 Tota ratio authorum primæ sententiæ ad excludendum posthumum est, quia testator posuit mortis tempus pro conditione ad succedendum; taliter quod masculus esset natus, & realiter existens, tempore mortis vltimi possessoris, vt patet ex illis verbis *mando que à morse do dito Men Peres fiquem à seu filho primeiro, ledimo, baraon, &c. se o ouuer, è se aquelle filho do Men Peres ouuer à sa morte filho ledimo, &c. fiquem lhe. &c. E so unon o ouuer*, & infrà, *e so porueutura Men Peres à sa morte naon ouuesse filho bardon, &c. è se acontecesse, que a bi ouuesse, è asa morte da quelle seu filho naon ficasse n bi seu filho leigo baraon, &c. mando que fique ao o filho de meu Irmaon Iuaon Peres, e se esse filho de meu Irmaon Ioan Peres ouuesse filho leigo baraon à sa morte, fiquemlhe os ditos herdamentos.* Atqui talia verba non postulant existentiam realem tempore mortis vltimi possessoris in eo, qui successurus est pro conditione, vt patet ex verbis ipsius institutionis, vbi quando testator voluit ponere tempus mortis pro conditione, id expressit, vt patet ex illis verbis. *è por todosos fructos, que abi ouuer ao tempo de minha morte*, & infrà, *con todas as cousas, que abi ouuer ao tempo de minha morte*, & iterum, *e se acontece que ao tempo de minha morte, minhas diuidas fossem pagadas fiquemlhe os ditos herdamentos en esta maneira, e con esta condisaon, &c.* Ergo si testator vellet ponere tempus mortis pro conditione, id exprimeret, vt fecit in his casibus minoris momenti.

Confirmatur primo: Quia illa clausula, *à mor-*
te, & à sa morte, in dispositione testatoris, habent 39
diuersum significatum ab illis, *e se ao tempo de minha morte*; ergo male pro idem vsurpatur, antecedens probatur; quia quando testator voluit ponere tempus mortis pro conditione, non dixit, *à morte, vel à sa morte*, sed *e se à tempo de minha morte*; ergo illa clausula, *à sa morte*, non est idem, ac *e se ao tempo de minha morte*, sed in conceptu disponentis habebat diuersum significatum, & ideo quando voluit ponere conditionem dixit, *e se ao tempo de minha morte*, quando vero solum voluit significare tempus successionis dixit, *à sa morte, vel à morte.*

Confirmatur 2. quia illa verba institutionis; 40
posua em su vida, toties in institutione repetita, hoc habent significatum *posua pro sua vida*, ergo illa verba, *herdera à sa morte o filho varaon*, significant, *que per morte Men Peres herdara o filho barao o dito morgado*; Patet consequentia, quia in eodẽ testamento eadem verba non debent habere diuersum significatum. Tum quia in iure melior explicatio alicuius verbi dubij institutionis sunt similia verba in eadem institutione. Sed illa clau-
sula, *à sa*, quando coniungitur, vitæ significat *por* 41
vida, ergo quando coniungitur, morti, significat, *por morte*; non ergo includit conditionem naturalis superexistentiæ tempore mortis vltimi possessoris, sed significat tempus, quo debet fieri successio maioratus.

Confirmatur, quia in dispositione, si sine liberis discesserit, illa verba, sine liberis, referuntur, & determinantur ad verbum, decesserit, ex Mantica de coniecturis. *lib. 11. tit. 6. num. 3.* versiculo consequenter; ergo etiam illa verba, *à sa morte, vel, à morte*, referuntur ad illa verba, *fiquem, herdem*; ergo prædicta verba, solum demonstrant tempus, quo substituto locus sit, vt in conditione, si sine liberis discesserit, non autem naturalem existentiam illius inducunt.

Confirmatur 3. quia in prædictis vocationibus,
& substitutionibus mentio mortis facta est, non 42
in verbis dispositiuis, vt qualitatem in substituto possint inducere, sed in verbis conditionalibus, ex quibus resultat conditio, si liberos habuerit; sed hæc conditio, si liberoa habuerit, impletur si testator mulierem prægnantem relinquat; ex textu in l. quia ita legatis Castillo, *to. 5. cap. 91. num. 20.* Et illa conditio, si sine liberis dicesserit, cessat per posthumum, *ex textu si qui prægnantem, ff. regul.* Mantica, *de coniecturis, lib. 11. tit. 6. n. 9.* Castillo, *contron. tom. 5. cap. 91. num. 20.* Tuzar. *p. 318. num. 13. & 66.* Ergo idem dicendum est in nostro casu.

Confirmatur 4. quia illud verbum, *se o ouuer,*
ou abi naon o ouuer, non volunt dicere, si tunc 43
temporis non fuerit, sed, si ibi non fuerit, sed hæ clausulæ sunt demonstratiuæ temporis, & non

conditio realis superexistentiæ illius, qui succes-
surus sit: ergo hæc clausula non excludit post-
humum. Tum quia illud verbum, *se o ouuer*, non
includit conditionem, si iungatur verbo futuri
temporis; siquidem non est relatiuum, sed tan-
tummodo est demonstratiuum personæ, *& de sui
natura*, attribuit actum vnicuique, ex *l. huius-
modi, § penult. ff. de legat.* 1. Glossa, *in cap. quod
clericis in principio de foro competenti*, & notat
Phœbus 1. *p. decisione* 9 *n.* 9. Tum quia illa clau-
sula, *à sa morte*, est idem, ac vsque ad mortem,
44 & solum significat tempus, in quo debeat fieri
successio, & non quod sit natus ille, qui successu-
rus est, Barbosa cum aliis *dictione 6. n. 4. & 20.* Er-
go istæ clausulæ non excludunt posthumum.

Confirmatur 5. quia dispositio, vt dicatur con-
45 ditionalis debet esse talis formaliter, vt si dice-
ret, *e se o filho de Mun Peres nauo tiner filro vivo
nacido eo tempo de sua morte suceda fulano.* Valasc.
2. *tom. consil* 149. *n.* 3. Reinoso, *obseruat. 44. n. 29.*
Caldas, *de potestate eligendi: cap. 2. n. 16.* Atqui in
tota dispositione talis non ponitur conditio; ergo
à doctoribus non est adstruenda; siquidem mu-
rientium desideria non sunt ex arbitrio viuen-
tium, sine iusta causa interpretanda, vt dicit Me-
nochius. 1. *p. lib. 3. cap. 15. n. 15.* Tum quia secun-
dum ius, omnis actus in dubio præsumitur purus,
46 & non conditionalis. vt patet *ex textu in l. omnia,
ff. de legat.* 2. & cum ratione, quia conditio est
quid facti, vt probatur *in l. Mauius, ff. de cond. &
demonstr.* Factum autem non præsumitur, sed
probari debet. vt probatur. *in l. in bello. § facti. ff
de captiuis, & postlimin. recurs.* Ergo clare con-
uincitur hanc dispositionem arbitrarie, & non se-
cundum dispositionem iuris fieri conditionalem.
Tum quia ipsa est pura, tum quia, cum ad minus
sit dubia, debet secundum ius præsumi pura, &
non conditionalis.

Confirmatur 6. quia testator cum esset vir sa-
pientissimus, plura declarauit in testamento, quæ
47 non erant necessaria, & quæ secundum ius optimè
currebant, vt fuit quod posset in hoc maioratu
succedere clericus, cum alias clericus non exclu-
datur a successione maioratus facti per clericum,
si alias illum non excludit, etiamsi exclusisset fœ-
minas: Bruno, *in tract. sup. statuto*, quod stanti-
bus masculis fœminæ non succedant, *art.* 12.
num. 161. Geminianus, Bald. *consil.* 65. Soncina
iunior, *consil.* 10. *numero.* 23. Surdus, *decisione* 10.
num. 2. & cum multis Molina, *de primogeniis,
lib.* 10. *cap.* 13. *num.* 70. Tum quia optimè scie-
bat vocationem toties repetitam masculorum,
esse exclusionem fœminarum, vt docet Bart. *in
l. 1. nu. 1. & 6 ff. de leg. & ibi*, Iason, *n.* 13. Decius, *in
l. fœminæ, n. 97. ff. de regul. iuris.* Gabriel, *lib. 6. com-
mun. tit. de verb. signif. concl. 6. n. 115.* Menoch *consil.*
1006. Cassanate, *consil. 50. n. 34.* Castillo, *contrau. lib.
2. cap. 4. n. 79. & lib. 5. cap. 92. n. 2.* & tamen hac scien-
tia, & cognitione declarauit clericos posse succe-
dere, & fœminas fore excludendas; ergo si vellet,
quod posthumus excluderetur, id debebat aduer-
tere, & declarare, nam vt vir literatus optimè scie-
bat posthumum secundum ius non esse exclusum
48 in successionibus maioratum, imo potius toto iure
esse admissum, vt patet *ex l. qui in vtero 7. & 26. l.
communi § sed si ff. commun. l. cum inter. C. de fideic.
libert.* & cum multis docet Mol. *de inst. to. 3. tra.* 318.
n. 1. Menoch. *consil. 413. n. 16.* Fusar *de subst. q.* 318.
n. 1. Cast *contrau. to. 5. ca. 95. n. 45.* Solorz. *de iure t.
2. lib. ... c. 18. n. 90.* Bald. *de iure vnius, lib 1. c. 8. n. 137.*
Valent. *Illustr. 1. 3. tit de liberi. & post. cap. 10. n. 6.* 49
Giurba, *de feudis § 2. glossa 4. n. 14.* & alij quos *in-
frà*, lata manu referemus; cumque id optime sci-
ret vir ille doctus, & posthumum non exclusit, eui-
denter præsumitur, noluisse illum excludere, nec
posuisse conditionem illam, fuisse natum tempore
mortis vltimi possessoris, nam si id voluisset facilli-
me expressisset, vt fecit in aliis dispositionibus tex-
tu. *in l. si seruus § prætor ait versiculo non dixit. ff ac-
quirend. hæredit.* Tiraq *in l. si vnquam verbo libertus,
n. 1 Cod. reuocand don.* Menoch. *consil.* 140. *n.* 4. Surd.
decis. 322. *n.* 22. Menoch. *consil. 30. n. 6.* Marta, *cons.
29. n. 14.* in quo casu est validissimum argumen-
tum in iure, data scientia testator non expressit;
ergo noluit, Altogrado loquens de testatore lite-
rato, *cons. 61. n. 66. to. 1.* Mantica *de coniecturis, lib. 3.
tit. 5. n. 7.* cum ergo testator eximius doctor esset
in vtroque iure, & id optime sciret, & non expres-
sit talem conditionem, præsumitur illam noluisse.

Sed dato, & non concesso, quod conditionem
nati tempore mortis vltimi possessoris posuisset,
quod ipse minime fecit, vt probatum manet, adhuc 50
dico, posthumum esse ad hanc successionem ad-
mittendum, si iam erat conceptus tempore delatæ
successionis, vt de facto noster illustrissimus post-
humus conceptus erat quatuor mensium.

Ratio est quia cum posthumus iam esset anima
rationali animatus, adimplet totam conditionem
nati tempore mortis vltimi possessoris. Ita expres- 51
se Ancarran *consil.* 354. Guillerm. Bendict. *in cap.
Rain p. 2 verb. & sobolos quā gestabat in vtero, n. 64.*
Lara *de vita hom. c. 6. n. 12. l. intelligendus 53. ff.
de verb. sign. l. qui in vtero 7. & 2. l. si circumscriptus* 52
*6 in fine, Cod. de soluto matrim. l. vel si viuo, 7. ff. de
suis, & leg. hered.* Et hoc solo textu eleganter resol-
uit Rota Florent. vt notat Nata. *consil. 168. n. 41. de
successione leg. p. 4. q. 2. art. 16. n. 18.* Barb. *de appellat.
verb. signif. appellat.* 159. vbi alleg. *l. 1. § sed si seruus,
ff. de ventre, inspic.* Rebuffus. *ad l. natos appellat
versiculo interdum natus, ff. de verb. signif. pag.* 436.
Mieres, *de maior. p. 3. q. 2. n. 6.* Molina, *de primogeniis
lib. 3. cap. 10. n. 1. & 2.* Castill. *lib. 5. contrau. cap. 91.
n. 2. & t. 3. cap. 19. n. 103. vsque. 109.* & in propriis ter-
minis resoluit Lessius, Altogr. 2. *tom. consil. 66. n. 19.*
cuius verba sunt hæc, *licet Lumbertinus relatus
per Ioannem Andream dixerit descendentes admit-
tendos post mortem hæredis grauati natos esse debe-
re tempore mortis ipsiusmet hæredis alias fieri locū
irreuocabiliter successioni alterius substituti successi-
ne vocati: Nihilominus verior, & receptior est sen-
tentia sufficere quod descendentes prædicti, quocum-
que tempore nascantur, etiam post obitum hæredis
grauati ad hoc vt sint omnino admittendi, statim as-
signati sunt*, Idem eleganter resoluit Giurba *de
feudis, § 2. glossa. 4. n. 14.* & est textus expressus, *in
l. cum quidam § 1. acquirend. vel amittend. hæred.* 53
ibi, Et in ventre idem accipias, qui legitimum vel
consanguineum pariturus est, quoniam mortis
tempore, qui in vtero est, quantum ad moram fa-
ciendum inferioribus, & sibi locum faciendum, si
fuerit editus pro iam nato habetur, idemque &
per bonorum possessionem editalem. Habetur
etiam eadem dispositio, *in l. si quis prægnantem, ff.
de regul. iuris l. iubemus, § si quis autem ff. de Treb.*
& ita docet Mantica *de coniecturis, lib. 11. tit. 6. n. 9.
& 16. & 32. & lib. 8. tit. 12. n. 22.* Quæ resolutio
adeo

adeo vera est, vt procedat etiam contra libertatem datam sub conditione, si tempore mortis non fuerit filius; nam etiam tunc cooceptus in ventre, & posthumus habetur pro nato, & non consequitur libertatem, qui sunt fortiores terminis, vt eleganter, & omnino videndus tradit Lartea, *dec.* 43.*n.*13.

54 Confirmatur primo: quia ius ciuile, & lex duodecim tabularum vocat ad hæreditates legitimas agnatos proximos, qui fuerint tempore mortis illius, cui succedendum est § *proximus autem instit. de legitima agnatorum successione.* Faber, *in rationali ad l. antiqui, ff si pars hæreditatis petatur*, ibi, in lege duodecim tabularum proximus ille intelligitur, qui mortis tempore proximus reperitur. Et tamen est principium indubitabile, quod in dictis hæreditatibus succedit ille, qui tempore mortis possessoris remanet in ventre conceptus, *dicta l. antiqui, l. cum quidam* 30.§.1, *ff. de acquirend. hæred.* Gomes *variarum. to.*1.*cap.*11.*n.*6.7.8. & nouissime Ailon in illustrationes ad Gomes. *dicto tomo, & capite*, Valencia. *to.*3. *tract* 4 *cap* 2.*n.*9. Ezuald. ad Dooel. *lib.* 69. Digest. Iuliani, *in l. qui in vtero. ff. de stat. homin.* eo quod ille, qui remanet in ventre conceptus tempore mortis, iam reputatur agnatus proximus ad effectum, vt in eo verificetur dispositio iuris; quod defert hæreditates legitimas proximo agnato, qui fuerit tempore mortis: ergo etiam aliæ vocationes verificantur in eo, qui remansit in ventre tempore mortis illius, cui succedendum est.

55 Confirmatur 2. quia prætor in suo edito promittit bonorum possessionem vnde cognati illis, qui fuerint cognati tempore mortis illius; de cuius hæreditate agitur, *l. item prætor ff. de suis & legit. hæred. ibi.* Item prætor edito suo proximitatis nomine bonorum possessionem pollicetur iis, qui defuncto mortis tempore cognati fuerint, & tamen hæc vocatio cognati proximi facta cum restrictione ad tempus mortis, verificatur in illo, qui tempore delatæ hæreditatis remanet conceptus in ventre, *l* 1.§ *si quis proximior. ff. vnde cognati, l. fin. ff. de ventre in possessionem mittendo*: ergo idem dicendum est de aliis vocationibus, licet sint cum restrictione ad tempus mortis vltimis possessoris, qualem restrictionem non habet nostra institutio, dato tamen, & non concesso, quod illam haberet, adhuc non excluseret posthumum.

56 Confirmatur 3. quia patresfamilias solum possunt facere substitutionem pupillarem filiis, quos sub sua patria potestate habent *ord. lib.* 4.*tit.* 87.*l.* 2. *ff. de vulgar.* præ ertim instit. *de pupil. substit.* quæ existentia sub potestate patris, qui talem facit substitutionem, est præcise necessaria tempore mortis *sne l cohæred* 41.§ *cum filio ff. de vulgari*, Glossa, *in dicta l.* 2 verbo potestate, & ibi Bart. Garc. § *institu-to, q.* 23 *n.*5. Pichard. *n.*26. & alij. Et tamē sine dubio est quod dicta existentia sub patria potestate tempore mortis illius, qui facit substitutionem pupillarem verificatur in eo, qui dicto tempore erat cōceptus, vt patet *ex dicta l.* 2. *& l. paterfamilias* 46. *ff. eodem tit.* Pichard. in dicto principio, *n.*69. Lancelotus polit. de substitutione titulo de pupillari substitutione, *n.*36. Lartea, *decis.* 43.*n.*12. vbi alios refert, qui omnino videndus est: ergo idem dicendum est in nostro casu.

57 Confirmatur 4. quia in terminis quibus institutor maioratus vocat consanguineum proximiorem vltimo possessori cum restrictione ad aliquod certum tempus; vt si institutor diceret, quod deficiente possessore in conditionibus maioratus, vel alienante talia bona illius, succederet statim consanguineus proximior, qui tunc temporis, inueniretur absque dubio præferendus est in successione ille consanguineus, qui tali tempore remansit io ventre matris iam conceptus, aliis consanguineis remotioribus, vt tradit in terminis Molina *de primogeniis lib.* 3.6.10.*n* 1.& 2. Et idem docent Menuch *lib.* 4. *præsumptione q.* 3.*n.*4. *& cons.* 106 *n.*29, *& consil.* 118.*n.* 17. Fuzar. *de substit. q.* 318.*n.*35. Ergo idem dicendum est, quando testator vocauerit ad successionem consanguineum proximiorē cum restrictione ad tempus mortis vltimi possessoris;
ita cum Alex. Tiraq. *in l. si vnquam. C. de reuocand.*
donat. 114. vbi dicit, quod qui est in ventre con- 58
ceptus, habetur pro iam nato, & quod obstat sequentibus in gradu; idem habetur *l. quod dicimus*, 231. *ff. de verb sign. & l. vbicumque. ff de ventre, in possessionem mittendo*, idem resoluit Alciat. *cons.* 594. vbi ponit casom cuiusdam filij, vel nepotis in quo dabatur conditio, quod esset natus tempore mortis vltimi possessoris, & resoluit, tam natis, quam posthumis, deferri successionem & solum excludit non conceptos; nec natos. Idē docet Paul. de Castr. *consil.* 16. *lib.* 2.*n.*5. Menoch. *consil.* 413.*n.* 8. *&* 15.16. *&* 19. *& consil.* 566.*n.*8. *& lib.* 4. *præsumpt. q.* 3.*n.*4. Pereg. *de fideicom. art.* 22.*n.*7. Fuzar, *de substitut. q.* 318.*n.*1. *&* 56. Valentia *Illustr. lib.* 3. *tract.* 4. *cap.* 2.*num.*9. Auendaño *responso* 28. Mantica, *lib.* 11. *tit.*6. *num.*9. Robles, *de præsent. lib.*2. *cap.*2. *n.*6. *&* 28.

Confirmatur 5. ex locis sacræ scripturæ, in qui-
bus conceptus in vtero habetur pro nato, *vt patet*
*ex illo loco Matth.*1. Quod in ea natum est, de Spi- 59
ritu sancto est, & quando Angelus hoc dixit B. Ioseph, Christus tantum erat conceptus; realis enim conceptio reputatur natiuitas, vt tenet Glossa ordinaria, & D. Th. Abul. & Caiet. ad hunc locum, qui omnes dicunt, quod conceptio est natiuitas in vtero, per quod differt ab alia natiuitate quæ dicitur ex vtero, videatur D. Th. *in* 3 *p. d.* 1.*q.*1. *art.* 9. *ad* 2. *& d.* 891. *art.* 1. Probatur etiam ex illo *Luc.* 1. quod enim ex te nascitur Sanctū, &c. qui locus non solum intelligitur de natiuitate ex vtero, sed etiam de conceptione, vt notat Toletus, *ibi, annotat.* 103. *& ann.* 23. Mitto alia loca, quæ in confirmationem afferri poterant; ergo etiamsi in nostra institutione postularetur, quod ille, cui hic maioratus deferendus esset, fuisset natus tempore mortis vltimi possessoris, adhuc de nostro posthumo iam in vtero concepto verificaretur conditio, quanto magis quod talis conditio non inuenitur in dicta institutione.

Nec obstat id, quod dicunt, quod si non fuisset
in rerum natura natus, non possent de eo qualitates 60
postulatæ verificari, vt quod sit masculus, vel homo, quia potest nasci monstrum. Nam huic obiectioni respondetur, hoc inconueniens etiam reperiri in maioratibus non califieatis, & ordinariis, & tamen in eis non solum ius, sed etiā Authores contrarij docent, ventrem esse mittendum in possessionem maioratus, imo nostra Ordinatio: *li.* 3.*tit.*8.§.7. statuit dari portionem bonorum ei, qui in vtero matris est, & ventrem mittendum esse io possessionem, & idem statuitur, *l.* 1. §. *& generaliter. ff. de ventre in possessione mittendo, l. vbicunque de ventr.* in possess. mitt. *l.* 1.§. *quoties ff eod. tit. l. si quis pragn. ff reg. iur. l. Luc. ff. de lib. & posth l. commodissime, l. posth. C. de leg. l. vbicumq. l si quis posth. l. sicut. ff de vent. in possess. mittend. l. curator. l. pater*, § 1 *ff.* 1 *ff. de tut.*

l.3. C.qui testam. tut. dari potest, *l.si curatorem*, l.si quis filiibus, cum sequentibus, *ff. de testament. tutel. l.nomen filiarum,164. ff.de verb signif. l.item prætor. agnate*, *l.fin.ff.de ventr. in possess. mittend. l paterfamilias*, & idem docent innumeri Doctores; ergo ideo dicendum est in nostro casu.

Quod enim ignoretur, quid nasciturum sit, non est ratio, vt ille qui est in ventre iam conceptus excludatur a successione, & ideo leges statuere spectandum esse tempus natiuitatis, & interim ius esse suspensum, vt patet, *ex l.antiqui ff. si pars har. peta.* & *l. Siculi* § qoare etsi exhæredatio facta sit, successio enim sequitur rei veritatem, & non dubium hominem, vt explicauit 61 Mieres exemplo illius, qui putabatur mortuus, & est textus expressus, *in §. cond. instit. de verb. obligat.* Tum quia fœtus semel conceptus, vel est masculus, vel fœmina; ergo vel conditiones postulatæ iam existunt realiter in rerum natura, vel non, si existant, parum interest, quod id à nobis sciatur; & licet possit accidere, quod sit fœmina, non tamen propter hoc non est venter mittendus in possessionem, si quidem dubium præsens facit iustum illud, quod accidere potest, quod sit iniustum de futuro, vt per Bartolum notauit Valasco, *consult.* 119. *num.* 10. Auendaño *responso* 28. Ergo secundum ius ad successiones non sunt admittendi sequentes in gradu, dum non 61 constat de natiuitate illius, qui conceptus erat in ventre, *l. antiqui ff. si pars hered. petat.* Et sicut captiuo ab hostibus reseruantur in suspenso omnia iura, ac si esset præsens in ciuitate, & excluduntur sequentes agnati, *l.illa institutio.32. §.1. ff. de hared.* instituend. sic concepto in ventre, reseruatur totum suum integrum vsque ad tem- 63 pus natiuitatis: Nec contra id facit aliquid illud, quod dicit argumentum, scilicet posse nasci monstrum, nam id, neque abortus, numquam iure præsumendus est; natura enim & lex bene sperant, & abominantur metum abortus. Fabet in rationali, *ad l.qui in vtero ff.de testament.homin.*

64 Nec obstat id quod dicunt Doctores contrarij, leges prædictas, & DD. loqui de maioratibus ordinariis, & regularibus; nam hi regulantur per leges, non vero illi, qui pendent ab institutorum voluntatibus, in his namque verba testatorum sumenda sunt in proprio, & naturali sensu, & non per fictiones iuris. Non obstat inquam, nam contra hoc est, quod omnes leges huc vsque relatæ, & Doctores, absolutè dicunt ad omnes hæreditates, siue regulares, siue extraordinarias; siue legitimas, siue testamentarias, etiamsi babeant conditionem nati, vt supra diximus admittendum esse posthumum, si tempore successionis jam conceptus erat. Tum quia hic maioratus, vt supra diximus, non est irregularis; nam in eo expresse non petitur, vt ille qui successurus est sit natus tempore mortis vltimi possessoris; & in dubio præsumendum est fuisse conformem dispositioni iuris, vt bene resoluit Bartolus, *in l. haredes mei, §.cum ita, ff.ad Trebellian.* & docet esse communem opinionem Acursio iun. *consil.* 57. *num.* 8. Tum quia in maioratibus irregularibus, quales sunt agnitionis, succedunt concepti, vt cum multis eleganter tradit Giurba *de feudis*, *§.2.glossa* 12. *n.*57. Narbon. *annot. iuris annot.* 1. *quæst.*1. *num.* 5. Olea, *decisione iuris, tit.*3. *q.*4. *num.* 26. Robles de repræsent. *lib.*2. *cap.* 2. vbi omnibus allegationibus in contrarium respondit.

Confirmatur 6. Quia maxime irregularis est iussio Regni Franciæ, quæ dicitur Salica, secundum quam legem, solum successurus est in Re- 65 gnu ille vir agnatus, qui inuentus fuerit tempore mortis vltimi possessoris, exrludendo omnes alios consanguineos: & tamen in hac successione admittitur conceptus, & in ventre reputatur tanquam proximior agnatus tempore mortis vltimi possessoris, vt iudicatum, & executioni mandatum fuit cum Ludouico Vtin. Rege Franciæ, vt refert Paulus Emilius in vita Ludouici Vtin. *fol.* 178. Gariuai, *lib.*16. *cap.*13. Guicciardino, *lib.*12. *fol.*336. Mariano, *lib.*15. *cap.*11. & idem successit dum Rege Carolo, vt refert Paulus Emilius in vita Regis Ludouici Balbi, *fol.*57. Ruberto Guagin. in compendio historiæ Franciæ, *lib.*5. *fol.*37. & alia exempla in comprobationem huius doctrinæ affert Valenzuela, *lib.*2. *consf.*198. *n.*82. Ergo idem dicendum est in nostro casu.

Confirmatur 7. quia nostra ordinatio, *lib.*2. *tit.* 66 35. maxime irregularis est in successione bonorum Coronæ, siquidem excludit fœminas, & excludit nepotem vltimi possessoris, cuius pater jam mortuus fuerit, & solum admitit masculum, qui repertus fuerit tempore mortis vltimi possessoris, vt patet ex §.1. ibi, *succedera o filho varaon maior, que dele ficase, e naon o neto*, & §.2. ibi, *ò fillo maior varaon se otiuese*; Et tamen filius conceptus semper fuit admissus, vt fuit Dominus Ioannes Luis da Vasconcelos Dominus Malpræ; & idem accidit in Comite Odomiræ Domino Sanctio, qui è viuis discessit anno 1642. Ergo idem dicendum est in nostro maiotatu, etsi talem conditionem haberet, quam vt supra diximus nullo modo habet. 67

Confirmatur 8. quia Comitia, quæ fecit Rex Alphonsus Portugalliæ primus, quæ refert Monarchia Lusitana, 3. *p. lib.* 1. *cap.*15. & sunt in *turre do Tombo* statuunt, quod si Rex tempore mortis suæ non habuerit filium, succedat in Regno filia, & idem dicit testamentum Regis Alphonsi II. & testamentum Domini Regis Ioannis I. & testamentum Regis Alphonsi V. Et tamen non obstantibus his clausulis, quod tempore mortis vltimi possessoris sit filius, tam in comitiis, quam in Regum testamentis, Dominus Sebastianus Rex non fuit à successione Regni exclusus, sed libenter admissus; Cur ergo noster posthumus Ludouicus excludendus est à maiotatu da Oliueira, cum in testamento institutoris tales clausulæ non dentur, sed quia ibi dicitur, *à sa morte*, quæ verba non conditionem existentiæ tempore mortis vltimi possessoris, sed tantum tempus successionis designant, vt supra diximus.

Confirmatur 9. quia non abhinc multis an- 68 nis è viuis discessit Dominus Iorce de Ataide Comes da Castanheira, quæ domus habet clausulam, quod solum succedat ille, qui repertus fuerit tempore mortis vltimi possessoris; Et tamen eius filius Posthumus in hac domo successit, vt in confesso est apud omnes: ergo licet institutio nostri maioratus haberet eandem conditionem, adhuc posthumus admittendus est ad illius successionem.

Sed quid plura exempla refero, si institutio nostri maioratus talem conditionem non habet, sed omnes filios, nepotes, & pronepotes vocat,

eo

ao modo, quo ius ipsũ vocat. Suppone tamẽ quod
talem conditionem habet, ad hoc, vt in tali
dispositione, concepti in vtero ad successionẽ ad-
69 mittantur, non indigent fictione iuris, cum ipsi
vere, & realiter iam in rerum natura existant, in
ventre matris. & fictio solum dicitur respectu il-
lius, qui talis non est, qui tamen vere est ho-
mo, vt est conceptus in vtero, non indiget fictio-
ne iuris, vt sit homo, sed solum est priuilegium,
vt conceptus habeatur pro nato, & non fictio, vt
optime ait Bartolomæus Phelipe, *de fictionibus 3.
p. cap. 9.* Vbi ait, non esse fictionem, quod post-
humus admittatur ad successionem secundum le-
gem, *qui in vtero*; sed solum esse quandam præ-
rogatiuam, quod habeatur pro nato, qui enim in
ventre portatur, non homo fingitur, sed speratur
hominem factum iri.

Confirmatur 10. quia non datur fictio, vbi est
realitas; atqui ille qui conceptus est in vtero, ho-
70 mo realiter est, ergo non indiget fictione iuris, vt
sit homo. Minor patet, quia conceptus in vtero,
si est vir, vt in præsenti, post quadraginta dies
habet animam rationalem, vt docent Aristoteles,
lib. 7. de generatione, cap. 3. Plinius, *lib. 7. cap. 6.*
71 Suarez, de vita Christi, *d. 10. sess. 2.* Syluester,
verb homicidium, n. 3. Barbosa, *in collectu. ad prin-
cip. distinct. 5. n. 2.* Machado, *lib. 2. p. 3. tract. 17.
docum. 8. num. 2.* Valenzuela, *lib. 2. controu. cap. 9.* &
72 cum Philosophorum, Theologorum, & Medi-
corum communi sententia Diana, *p. 7. tract. 5. re-
sol. 6.* Sed qui habet animam rationalem vere &
realiter est homo; ergo non indiget fictione vt
sit homo secundum *consil.* Crauetæ 579 *num.* 15.
Et idem eleganter docet Ioseph Vella, *dissertatio-
ne 31. num. 12.* & est expressus, *textus in l. filium,
quem pater 23 ff. de liber. & posthum.* ad quem
textum dicit Gotofridus hæc verba, veritas vbi
habetur, non est opus fictione, nec fictio cum
veritate conuenit, Decius, *ad l. 5. ff. de regulis
iuris.*

73 Tum quia posthumus non indiget fictione, vt
succedat in hoc maioratu ex hominis dispositio-
ne, siquidem regulando hanc successionem ab
74 intestato, lex reputat natum posthumum, & con-
tra suam dispositionem non potest aliquid oppo-
ni, sicut non potest aliquid opponi contra præ-
sumptionem de iuris & iure, & lex quæ posthumum
75 reputat natum, quando agitur de eius commodo,
non potest tantum dici fingere, quæsito quod dis-
76 ponit; sic disponunt leges, & sic est in realitate;
nam conceptus nascitur, & natus vocatur exi-
77 stens in vtero, Matthæi. 1. *num.* 20 quod in ea na-
tum est, de Spiritu sancto est; Lara, *de vita hom.
cap. 6. n. 35.*

78 Tum quia lex *in vtero*, & lex *qui in vtero*, 26,
ff. de stat. homin. procedit in omnibus dispositio-
nibus, tum hominis, tum legis, tum in succes-
sione testamentaria ab homine, quam quando ef-
fectus defertur ad tempus natiuitatis, vel quan-
do est ab intestato à lege, & in vtroque casu post-
humus habetur pro nato, quoties de eius com-
modo agitur, Carranca, *de legit. part. designat.
cap. 2. §. 4. n. 11.* vbi laudat Cuiacium, qui hæc
& alia exornat, & prosequitur, *in l. 2. ff. de excu-
sat. tutor.* Et ad successiones testamentarias prin-
cipaliter reputat ius posthumi pro nato, si cum
effectu nascatur postea, Carranca, *dicto §. 4. n. 49.*
Siquidem præcipit illum instituere, etsi præteri-
tus fuit rumpit testamentum. Et idem est cum
posthumis, quam cum filiis natis, *l. 3. §. vnde, ff.
de iniusto rupto*, ibi, idem in posthumo, quod
in filio seruandum est, nec ratio diuersitatis reddi
potest iunctis *titulis, ff. de liber. & posthumis,
& de iniusto rupto*, & sic non prodest octo-
ri, nec præiudicat posthumo dicta conside-
ratio, siquidem ille successit ex dispositione ho-
minis, absque eo quod esset necesse adjuuari
fictione, & regulando successionem ab intestato,
etiam ex dispositione legis pro nato habetur, quo-
ties de eius commodo agitur, siquidem iam erat
animatus in ventre, & existebat, & erat verus
homo, descendens à linea recta effectiua, & author
ex linea contemptiua, quæ non erat vocata ad
hanc successionem, vt constat ex omnibus vocatio-
nibus in linea recta.

Confirmatur 11. quia ius ciuile ampliauit tali- 79
ter priuilegia conceptis, vt in omnibus casibus,
ex quibus illis potest considerari aliqua vtilitas,
eam illis reseruauit ad tempus natiuitatis, absque
eo quod detur differentia inter successionem,
quæ illis defertur per legem, aut ab Intestato,
l. antiqui, ff. si pars hæreditatis petatur. Antiqui
(dixit Paulus) in libero ventre, ita prospexerunt,
vt in tempus nascendi omnia iura integra reseruа-
rent, vbi nota, quod ait Iurisconsultus, omnia
ei iura integra, quasi diceret, Iurisconsultus, om-
nes successiones, tam ex lege, quam ex testamen-
to ad tempus nascendi posthumo reseruantur; si-
quidem illam vim habet illa dictio, *omnia*, quæ
est vniuersalis, Bart. *in l. Moschis, in vltimo in fin.
ff. de iure fisc.*, Gloss. *in cap 1. §.* ipsas omnes de te-
sernat. Suidus, *decisione* 268. *n. 1. & decisione* 319.
num. 6. Ergo non est cur posthumus solum ad
successiones legitimas admittatur, & non ad testa-
mentarias.

Tum, quia dispositio legis potentior est dispo- 80
sitione hominis, *cap. inferior* 21. *dist. cap. cum
inferior de maiorit. & obedient. Clementina ne Ro-
mani vbi DD. de election. l. fin. Cod de legit.* Si
ergo etiamsi esset necessaria fictio, potest admitti
in dispositione legitima, cum sit fortior, quo-
modo non poterit admitti in testamentaria, cum
non sit ita fortior, argumentum enim de maiori
ad minus validum est, *l. in suis in fin. liber. &
posthum. l. nec in ea 22. ff. de adulter. auth. multo* 81
magis Cod. de sacrosanct. Ecclesi. Farinacius *in
praxi criminali. p. 4. cons. 60. n. 109.* Et multo ma-
gis, quia dispositio testamentaria, & legitima in
iure æquiparantur, *l. si.* ita fuerit in fine, & ibi Bar-
tolus, *ff. eodem, l. cum quidam* Menochius, *consil,
97. n. 24* Surdus, *consil. 178. n 9.* Et argumenta-
tur ab vno ad alterum, *l. non impossibile ff. de pa-
ctis, l. verbis legis. ff. de verb. signif. Auth. de nup-
tiis, §. disponat. coll. 4.* Valasco, *tom. 2 consil,* 108.
n. 2. Caualli *ad Cap. Reyn. de test. 2. p. n. 137.* &
est lex de l. verbis legis. 120. *de verbor. l. 1 ff. ad
l. falcid.* Iustinian. *in §. 1. instit. de leg. falcid.* Pi-
chard. *ad rubric. inst. eodem. & disput. de mora, n.*
202. Ergo sicut est lex dispositio legitima, est
etiam lex dispositio testamentaria; & omne est
eadem lex; ergo si admittitur coniectura, vel fi-
ctio (quando esset necessaria) in dispositione le-
gitima, à fortiori admittenda est in testamen-
taria.

Tum quia quando in casu fuisset necessarium 82
voluntatem testatoris interpretari, certum est
in iure faciendam esse interpretationem benig-
niorem, *l. si de interpretatione, & l. minime, ff.*
de

de legibus,l. benignius, & quod notatur in l.neque
l.in ambiguis.ff. eodem,l. in ambiguis.ff. neque vir
Albert.Brus. in terminis in consil.feudal.consil.85.
num.3 ergo pro posthum. concepto. facienda est
83 interpretatio, quia benignius est deferri succes-
sionem descendentibus. Tum, quia si esset du-
bium volontatis institutoris, semper interpre-
tanda erat in fapotem concepti, siquidem reali-
ter est nepos vltimi possessoris, quia si de hoc
fuisset intertogatus institutor, vbique ita respon-
disset, iuxta notata per Bartolum in l. Titius,
§. Lucius, ff. liber. & posthum. glossa communi-
ter approbata in l. tale pactum, §.fin.ff. de pactis,
multa congerit Tiraquellus in l. si vnquam, lib. 3.
titulo 2. num. 6.alias fuisset facere benigniorem
interptetationem legis, quam eiusdem homi-
nis, contra dispositionem iuris, iuxta tradita per
Morl. in empor. iuris par. 1. titulo de legibus,
num. 20.

Tum, quia in dubio circa voluntatem insti-
84 tutoris, regulanda est illius voluntas per eius
commune, cap. ab exordio 10. dist. glossa verbo
numerandum in cap.statutum de electionibus,
lib.6.tradit. Gama decis. 173. à num. 12. Cabedo
1. par.decis.74. num.5.& 2.par.decis.86.num.1.spe-
cialiter si testator fuerit homo literatus, vt in
præsenti iuxta notata per Doctores in l. hære-
des mei, § cum ita.ff.ad Trebell. & tenuit elegan-
ter Menochius lib.4. præsumptione 202. num.7,
Gratian.Florentium tom.4. cap.664. in principio,
85 Robles de repræsent. lib.3.cap.35. in principio, &
numeris sequentibus. Tum, quia semper illa in-
terpretatio fuit secutior, quæ secuta est regulas
iuris ciuilis, argumento textus in l. si vnius,
§. pactus, ne peteret, ff.pact. & ibi Iason. Glossa
receptissima in cap.statutum 13. de præbend. lib.6.
Couar. 3. variar. cap. 6. num.4. Tiraquello de
primogen.quæst.25.num.6. Gutier.ad lect.6.n.329.
86 ff.de legat.1.Molina de primogeniis,lib.3.c.1.n.25.
Sanchez de matrim.lib.1.d.11. num. 2. Atqui ius
ciuile, & commune taliter ampliauit priuilegia
conceptis, vt in omni casu vnde illis posset
considerari vtilitas, eam illis reseruauit ad tem-
pus natiuitatis, absque vlla differentia, inter suc
cessionem, quæ illis defertur per legem, siue
ex testamento, vt patet ex l.antiqui. ff. si pars
hæred.petat; ergo in omni casu illi differenda
est.

Nec obstat id, quod contrarij asserant, scili-
cet prædictas leges loqui de dispositionibus le-
gitimis, non verò de testamentariis, qualis est
87 hæc. Nam contra hoc est, quia æqualiter admit-
tuntur, si essent necessaria, coniecturæ in dis-
positionibus testamentariis, quam in disposi-
88 tionibus legitimis, siquidem etiam in iu-
re admittuntur coniecturæ, & fictiones in dis-
positione hominis, vt patet in decisione textus
in l.cum Auus 101. ff.de condit.& demonstr. vbi
Acursius in glossa huius textus. Et facit in con-
firmationem textus in l. cum acutissimi, Cod. de
fideicommiss. l. quoties, ff. hæred. instit. & textus
in l.generaliter, §.fin.de instit.& substit. cum mul-
tis aliis, & tenent Ozuald. ad Donel. lib.8.cap.1.
lib.3.Ailon in additamentis ad Gomez 1.par. va-
riarum, cap.5. num.35. §.procedit eleganter; ergo
idem dicendum est in dispositionibus testamenta-
riis quia in legitimis.
89 Confirmatur 12. Quia posthumi sunt taci-
tè vocati in institutione ex voluntate test atoris;
sed hoc sufficit vt non censeantur exclusi, vt ex
Menochio, Surdo, Fuzar, Rota, Ruin. tradit ele-
ganter Altogrado consilio 66. num.22. Castillo
dicto cap. 91.num. 42.& 43. ergo noster posthu-
mus nullo modo censeatur exclusus. Maior est
certa; quia omnes coniecturæ persuadent insti-
tutorem tacitè vocasse conceptum, Quod pro-
batur ex verbis, & forma institutionis, ex qui- 90
bus resultant sequentes coniecturæ. Prima con-
iectura resultat ex eo, quòd institutor substi-
tuit descendentes fratris sui Menodi Peres. 91
vt patet ex institutione; sed ex hoc resultat con-
iectura, posthumos esse vocatos, vt tradit Rir
minald. Iun. consil. 546. num. 16. Et idem cum
aliis resoluit Altogradus 2. tom. consil. 66. num.
22. ergo.

Secunda coniectura resultat ex eo, quod insti-
tutor fecit digressionem, sed plures gradus sub- 92
stitutionum vocando filios, nepotes, & de-
scendentes fratris sui, & in eorum defectu
vocauit personas in institutione; sed in his ter-
minis posthumi considerantur vocati, & qui
non erant nati ad tempus mortis vltimi posses-
soris, vt in terminis resoluit ex Sonc. in Set. Fu-
garo. Nata. Rota, Altogradus dicto cons.66. n.23. 93
Mantica de coniecturis, lib.8. tit. num.22.& 28.
ergo. Tertia coniectura resultat ex verbis illis to-
ties repetitis, vt patet ex institutione, sed in his
terminis iudicantur vocati posthumi, vt ex textu
in l.cum ita legatur. §. in fideicommiss. in fine, ff.
leg.2.& ex Soncino, Reminaldo, Rota resoluit Al-
togradus dicto cons.66.n.24. ergo.

Quarta coniectura resultat ex eo, quod insti- 94
tutor prohibuit alienationem, & voluit quod
bona semper conseruarentur in familia cum vo-
cationibus contentis, vt in institutione; sed in
his terminis censetur vocare posthumos, vt ex
Soncin. Rota, & aliis resoluit Altogradus dicto 95
consil.66,num.26. ergo, Quinta coniectura resultat
ex eo, quod institutor, vocauit primum possesso-
rem, fratrem suum Men. Peres, & declarauit,
quod mortuo illo transirent bona sua ad suos de-
scendentes masculos, & in illis semper perse-
verassent; sed in his terminis præsumitur voluis-
se vocare posthumus, qui descenderent ab vlti-
mo possessore, vt ex Roman. Menochio, Alciat.
Petegrin resoluit eleganter Altogradus dicto con-
sil.66.num.27.vsque ad num.35. ergo in his termi-
nis ex coniecturata mente defuncti, visa firma
institutionis, non poterat actor procedere, oppo-
nentem posthumum, ex Castillo lib.5.cap.91.nu.31.
& in hoc casu excludit posthumum auctorem,
etiam si fuisset frater pater sui, ex Giurba de feud.
§.2.glossa 4.num.41.

Tandem etiamsi in omnibus huc vsque dictis
posset dari dubium, & etiam ex coniecturis, an 96
voluntas testatoris fuisset vocare posthumum,
constat quod in eadem institutione vocatus est
posthumus expresse, cum quo cessant omnes du-
bitationes, quæ contra conceptum possent op-
poni, quod sic probo. Institutor vocauit filios 97
Mendi Peres in tempore, in quo eos nondum
habebat; sed ex hac vocatione resultat expressa
vocatio posthumi concepti, vt post Castrum,
Roman. Ruin. Surd. Nat. Menochium, Rotam,
Gratian. resoluit Altograd. consil.66. n.25. & cum
multis Doctoribus Fusat. q.318. n.92. & cum Ge-
ronymo G..btiel. Castrens. Alexander, num.96.
& 99. & elegat Ruin. consil.22. num.13. Ergo
posthu

posthumus expresse fuit vocatus in dicta institu-
tione.
Confirmatur: quia institotor vocauit filios Men-
di Peres, qui non nascerentur ex Guiomar Martins,
cum qua tunc Men. Peres erat matrimonio con-
iunctus, sed ex altera legitima vxore, cum qua po-
stea nuberet post mortem dictæ Guiomaris Mar-
tins; sed in hac vocatione intrauit noster posth-
mus Ludouicus; siquidem posthumus illius mu-
lieris, cum qua nondum erat contractum matri-
monium poterat institui, & de facto iostitutus fuit
in illa vocatione, *l. placet 4. cum l. sequenti l. si quis
posthumus 9. §. 1. & §. penultimo, & vltimo, l. filius
28. §. si quis ex certa, & §. si quis ex eo tempore ff. de
liberis, & posthum* & hæc est differentia, quæ est
inter dispositionem legis, & hominis, quod lega-
lis non est in suspenso, & hominis; differtur, &
suspenditur ad tempus in quo posthumus nascatur,
vt optime probat Valentia, ad rem loquitur *tract.*
4. *cap. 2. & 3.* Ergo noster posthumus expresse fuit
vocatus in illa vocatione testatoris, videatur Va-
lentia, qui hæc omnia expresse habet.
Tandem addo. Quod etiamsi institutor præci-
98 peret, quod posthumus conceptus non admittere-
tur ad hanc successionem, qood non præcepit, ad-
99 huc talis conditio esset nulla; siquidem erat con-
tra ius, ac per consequens haberetur vt non posita,
vt patet ex textu, *in l. facta §. sub conditione. ff. ad
Trebellian. l. si quis inquilin. §. si quis scripserit ff.
de leg. 2.* vbi hoc ipso quod conditio apposita in
100 institutione sit contra leges, aut constitutiones,
habetur pro non apposita, & nihilominus hæ-
res consequitur maioratum; aut hæreditatem.
Quod etiam probatur, *ex textu in l. conditiones 1.
& 2. & l. quidem in suo. ff. de condit. institut. cap.
requisisti. & textus tunc nobis de testament. l. qua-
ramus ff. eodem.* quia nemo potest facere, ne leges
101 in suo testamento locum non habeāt, *l. nemo potest.
vbi glossa 1.* Imo debet quis in qoocumque actu
restringere se ad leges de eo loquentes, & dispo-
nentes, vt post Menochium, *de adipiscend. reme-
dio 4 alias 44 n. 35.* & post Bartolum resoluit Va-
lascus, *consil. 132. n. 19 tom. 2.* Surdus, *de aliment. ti.
2. q. 11. n. 12.* Paul de Castro, *in l. nemo potest. n. 9 ff.
de leg. 1.* & ibi Iason, *n. 32.* & patet ex textu, *l. nemo
potest 58. ff. de legat. 1.* Et quod dispositum est in
hac lege intelligatur dispositum à testatore resol-
uit Bartolus, *in l. si quis legauerit. 124 ff. de legat. 1.
in fin.* & idem resoluit Menochius, *consil. 50 n. 20.
& consil. 93. n. 48. & consil. 150. n. 46. & de præsump-
tionibus, lib. 4. q. 84. n. 2.* Tuscus, *lit. A, concl. 496. n. 4.*
102 Nec contra hoc facit id, quod statuitur in Or-
dinatione huius Regni, *lib. 4. tit. 100. §. 3.* vbi ait,
*Estudo o que asima dito he, se entendera naon decla-
rando, ou dispondo o instituidor em qualquer dos di-
tos casos, ou em outra maneira, porque o que elle
ordenar, o dispuser se comprira.* Nam huic obie-
ctiooi respondetur quod dicta libertas concessa in
ordinatione, non debet extendi, nisi ad id, quod
dicitur in duobus patatis antecedentibus circa re-
præsentationem, & super præcedentiam viri, vel
fœminæ, vel quod succedat consanguineus pro-
ximior vltimi possessoris, vt bene declarat, §. 3.
vbi, E tudo o que asima dito he, per quod videtur
restringere potestatem testatoris ad id, quod
manebat relatum, & alij casus manebant in dis-
positione iuris, & cum omne ius reputet concep-
tum pro nato hæc debet sequi.
F. Ant. à Spir. Sanct. Consult. var.

Tum quia Ordinatio ait, si testator contrarium
non declarauerit; Atqui in nostro casu testatore
posthumum conceptum non exclusit, nec tale
quid declarauit, vt patet ex institutione; ergo.
Tum quia dictus maioratus fuit institutus ante
dictam ordinationem, nam ordinatio facta fuit
anno 1505. vt ait Osorius in vita Regis Domini
Manuelis, *lib 4 fol. 108. & 109.* Et hic maioratus
fuit institutus in anno 1306. vt patet ex institu-
tione; Atqui lex, quæ de nouo fit, non com-
prehendit institutionem, testamentum, aut dis-
positiooem ante ipsam factam. Lex enim de no- 103
uo lata non extenditur ad præterita, vt patet ex
textu, *in l. cum lex ff. de legibus l. diuersus, Cod de
mandat.* Quia princeps sua lege nunquam vult
alteri præiudicium inferre, *l. 2. §. marito si quis à
principe, ff. ne quis in flumine fiat.* & idem resol-
uit nostra Ordinatio, *lib. 2. tit. 35. §. 27.* in quo de-
claratur, quod lex posterior non comprehendit
donationem anteriorem, & idem resolutum fuit
in successione domus de Bolas, & sic etiam in-
tellecta fuit ordinatio in casu inter Vincentem
Burges de Sousa, & sororem suam D. Margari-
tam; ergo iste maioratus ex omnibus titulis huc
vsque relatis adiudicandus est nostro Illustrissimo
posthumo Ludouico, & non actori.

Respondetur argumentis in principio in contrarium factis.

AD primum concesso antecedenti responde- 104
tur Ludouicum existere in humanis cum
qualitatibus à testatore requisitis. Ad primam
confirmationem Respondetur, quod *l. cum inter
veteres 14. de fideicommiss.* non vult dicere 105
conceptum non esse hominem, sed non esse ho-
minem perfectum, sicut infans non potest dici
homo perfectus in frigore. Tum quia illa doctri-
na erat iuris antiqui, non tamen novi, vt pa-
tet ex verbis eiusdem textus, ibi nos vetus iur-
gium discidentes. Et eodem modo debent aliæ
leges allegatæ intelligi, quæ vel loquuntur de
posthumo nondum concepto, vel de homine
non perfecto, vt supra late probauimus. Ad se- 106
cundam confirmationem respondetur in posthu-
mo existere omnes qualitates requisitas ad suc-
cessionem, vt supra late probauimus. Ad ter- 107
tiam, quartam, & quintam confirmationem res-
pondetur, illa verba, *se abi o ouuer, ou a hi o naon
ouuer,* verificari in posthumo, siquidem vere exi- 108
stebat, & erat ibi, licet occultatus in ventre ma-
tris, nec est idem, *so abi o ouuer, ac que so se
achar, me alhar, nam se ali o ouuer, dis to exi-
stentia fora dosor mera mento poti vel, è o que se
achar, dis existentia achada, isto he, que se possa
demonstrar sensu aliquo.*
Ad sextam confirmatiooem respondetur testa- 109
torem vocasse masculum vere existentem, quod
verificatur in posthumo. Nec est necesse quod 110
ad oculum demonstretur; nec illa dictio, ipsi,
demonstrat personam ad oculum, sed refert
eandem; est enim relatiua, & demonstrat etiam
in ventre, & non ad oculum, vt patet ex 111
verbis Angeli ad D. Ioseph ipse enim saluum fa-
ciet popolum suum à peccatis eorum Matthæi c. 1.
quod etiam patet ex aliis multis scripturæ locis:

112 Ad septimam confirmationem respondetur: illa
verba, *à sa morte*, solum velle dicere, *per sua*
113 *morte*, vt supra late probauimus, non vero requi-
rere, quod vere in humanis existeret. Ad octa-
uam confirmationem bene ibi responsum est. Ad
114 instantiam respondetur idem dicendum esse in
successione testamentaria, quam ex lege quoad
successionem posthumi, nisi testator exclusetit
115 posthumum, quod tamen non fecit in præsenti,
vt late supra ostendimus. Nec est necesse quod
dispositio hominis expresse vocet posthumos,
116 nam ipsi per legem sunt comprehensi, sed so-
lum est necesse quod non sunt exclusi expresse, vel
117 vero similiter.
Ad nonam confirmationem respondetur hic
118 non dari fictionem retrotractiuam, sed realitatem,
cum posthumus in ventre vere existat, vnde non
datur retrotractio in præiudicium tertij, tunc
119 enim solum esset præiudicium tertij, si ille ter-
tius habuisset aliquod ius quæsitum, vel posset
acquirere ad maioratum, non tamen venter esset
120 in primo loco, ille quæsitum fecit ius, vt dicit
eadem lex *antiquis*, & hoc non est præiudicare
tertio, qui nunquam ius acquisiuit, Glossa, *in de-
cem ff. de verbor. sig.* Alias non successione filij dice-
remus, quod esset in præiudicium illius, qui esset
in remotiori gradu, quod non est dicendum, so-
lum enim præiudicat tertio, quod si contra ius,
121 *l. nemo 94 ff. de regul. iuris ibi*; Nec exemplum
de illo, qui ex concubina habuit filium, cum non
esset vxoratus valet, nam licet postea post mor-
122 tem vxoris contrahat cum concubina matrimo-
nium, non habet filius concubinæ legitimatus
per matrimonium ius quæsitum, qui tempore,
quo ius fuit quæsitum filio legitimo vxoris, fi-
lius concubinæ erat incapax successionis, quod
non accidit in posthumo, qui tempore, quo erat
in ventre non erat incapax successionis secun-
dum ius.
Ad decimam confirmationem respondetur, ma-
123 ioratum non esse in pendenti. Nam cum posthu-
mus iam esset conceptus, & verus homo, illi sta-
tim defertur maioratus, quod probat Mieres
exemplo absentis, qui putabatur mortuus. Le-
gendus est etiam Palaus, *apud Castill. lib. 1. cap. 91.
n. 10.* Et confirmatur exemplo maioratuum com-
munium, in quibus statim succedit posthumus,
antequam nascatur, aliàs esset maioratus in pen-
denti, quod non admittitur in aliquo maioratu,
Molina *de primogeniis, lib. 3. cap.* 10. Sufficiebat
ergo fœtum esse animatum, ne penderet maiora-
tus. Ad vndecimam confirmationem negatur
124 posthumum haberi pro nato esse fictionem iuris,
sicut repræsentatio. Nam posthumum haberi pro
nato est priuilegium iuris, non tamen fictio iu-
125 ris, cum posthumus vere existat, quod non habet
mortuus, quem filius repræsentat. Videatur Va-
lenzuela, *tom. 2. consil.* 198. *n.* 82. Ad duodecimam
confirmationem respondetur quod si in institu-
tione daretur conditio, quod solum succederet
ille, qui tempore mortis vltimi possessoris existe-
ret, adhuc censeretur vocatus posthumus, vt su-
126 pra late probauimus, siquidem vere iam existebat
in rerum natura, per quod patet, ad decimam ter-
tiam confirmationem.

CONSVLTVM XXXVIII.

De iure cuiusdam confraternitatis ad celebrandas Missas, & exequias defunctorum in Ecclesia Parochiali.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Confratres confraternitatis Spiritus sancti populi Viennensis in Lusitania, habent potestatem libere celebrandi Missas, & Officia defunctorum, absque eo quod teneantur vocare parochum, aut canonicos dictæ Ecclesiæ.*
3 *Naturales Vienna consuetudine immemoriali soliti sunt vocare ad hæc officia, & Missas dictam confraternitatem.*
4 *In hoc nunquam offensi sunt ius parochiale, aut canonicorum.*
5 *Exequiæ, & Missæ pro defunctis de iure non pertinent ad Parochos, vel Canonicos.*
6 *Ad hæc officia, & Missas possunt testamentarij vocare clericos sibi bene visos.*
7 *Quæ de iure communi competant parochiæ in suis Ecclesiis referantur.*
8 *Parochus de iure non tenetur assistere exequiis defunctorum.*
9 *Casu quo eis velit assistere, non debet dari ei aliqua portio eleemosynæ, quæ datur aliis clericis exequias celebrantibus.*
10 *Possunt hæredes defuncti illi aliud stipendium dare, si voluerint.*
11 *Tenentur illi tale stipendium dare, si detur laudabilis consuetudo introducta.*
12 *Parochi Ecclesiæ Viennensis non sunt in possessione, quod vocentur ad tales exequias, vel Missas, nec quod eis detur aliquod stipendium pro sua assistentia.*
13 *Hæredes defunctorum in Oppido Vienna solent à tempore immemoriali vocare ad tales exequias, & Missas confratres dictæ confraternitatis.*
14 *Hodie non possunt vocare alios.*
15 *In pure facultatiuis non potest introduci consuetudo laudabilis, etiam immemorialis.*
16 *Quando res non sunt pure facultatiuæ sed habent aliquos respectus in bonum animæ, potest introduci laudabilis consuetudo per decennium.*
17 *Assistere exequiis defunctorum non pertinet ad ius parochiale.*
18 *Canonici qui non sunt confratres huius confraternitatis, nullum ius habent vt vocentur.*
19 *Confratres huius confraternitatis omnes sunt naturales eiusdem oppidi Viennensis.*
20 *Clerici qui non admittuntur ad prædictas exequias, & Missas sunt extranei, & alienigenæ.*
21 *Iuxta ius diuinum, & canonicum ad bona Ecclesiastica, prius admittendi sunt naturales digni, quare alienigenæ.*
22 *Probatur ex iure diuino.*
23 *Probatur ex iure canonico.*
24 *Probatur ratione.*
25 *Prouisio beneficiorum Ecclesiasticorum, si fiat extraneis,*

extraneis, existentibus clericis naturalibus dignis, est nulla, iuxta plurimorum sententiam.

26 *Patronus qui instituit aliquam capellam, vel testator, qui reliquit aliquas Missas, potest præcipere, vt prius vocentur naturales, & consanguinei digni, quam extranei.*

27 *Intentio omnium testatorum in oppido Vienna est, quod ad suas exequias, & Missas vocentur confratres Spiritus sancti.*

28 *Chorarij Sedis Bracharensis non admittunt ad officia, & Missas defunctorum alios clericos, qui non sint Chorarij.*

29 *Ita facientes, non faciunt contra ius canonicum.*

30 *Non est credibile ordinarium confirmasse statutum iniquum, & contrarium iuri communi.*

31 *Præscriptio immemorialis, etiam contraria iuri communi habet vim priuilegij.*

32 *Sufficit allegare hoc priuilegium, etsi titulus non probetur.*

33 *Sufficit allegare tempus sine titulo.*

34 *Præscriptio immemorialis habet vim priuilegij ex certa scientia.*

35 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*

36 *Ordinarius potest facere statutum, quod in funeribus non vocentur, nisi tot religiosi, vel clerici, vt sumptus sint moderati.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

1 IN notabili oppido Viennæ in Lusitania in Prouincia Anteramnensi in principali Ecclesia illius, S. Ioannis Baptistæ sita est quædam nobilissima, & ditissima Capella Spiritus sancti, quæ à tempore immemoriali, & à fundatione ipsius Ecclesiæ, vt naturalis dicunt consueuit gubernari per quandam nobilissimam coofraternitatem Clericorum laudatæ, & approbatæ vitæ, & sanguinis puritatè comprobata, in qua est quidam prouisor, scriba, & alij ministri necessarij pro gubernio ipsius Capellæ. Consueuerunt autem fideles illius populi prædictos clericos Coofratres dictæ Capellæ vocare ad associanda cadauera ad sepulturas, ad celebrandas exequias defunctorum, ad dicendas Missas, quas pro animabus suis volunt sibi post mortem celebrari, hæc enim omnia peragunt dicti confratres perfectissimè; cum igitur hi religiosissimi clerici, hac exactione, & perfectione, prædicta officia, & Missas celebrent, consueuerunt naturales illius oppidi, non parocho, sed ipsi prouisori Capellæ, & eius ministris dare omnem summam pecuniarum pro Missis, & dictis officiis celebrandis, & sic præcipiunt in suis testamentis, vt eis talia summa tribuatur, & cum ipsi celebrent pro ipsorum animis, etiam eosdem consueuerunt vocare ad associandum corpora ad sepulturam, ad celebrandum cum cantu, & sine illo, eorum exequias. Creuit cœtus clericorum, deducta est ad statum perfectum huiusmodi confraternitas, fecit quædam laudabilia statuta, in quibus quomodo Missæ distribuendæ erant assignatur, quod stipendium pro celebrando quolibet officio à tota confraternitate postulando, quot clerici essent admittendi ad confraternitatem, & quod solum naturales, & liberi à sanguine Sarracenorum, & Hebræorum admitterentur. Præsentarunt huiusmodi, & alia statuta Ordinario, qui ea semel, & iterum, vt laudabilia approbauit. Cum igitur huiusmodi religiosi patres essent in hac sua possessione à tempore immemoriali, videntibus, & non reclamantibus parochis, & canonicis dictæ Ecclesiæ, sed potius approbantibus, (parochum enim, etsi extraneum solebant ad confraternitatem recipere non tamen canonicos) quo non obstante cum per multos annos in hac sua possessione immemoriabili existerent.

Accidit, quod quidam parochus, qui noluit intrare dictam confraternitatem, & aliqui Canonici dictæ Ecclesiæ (habet enim illa Ecclesia vltra prædictam confraternitatem suum parochum, & canonicos) voluere assistere prædictis officiis defunctorum, & quod Missæ etiam eis distribuerentur. Responderunt prædicti confratres, parochum posse assistere dictis officiis, si vellet, eos tamen ex stipendio, quod eis dabatur pro officio celebrando, nihil ei daturos, sed tantum ei daturos eleemosynam pro Missæ officio, vt mos erat apud illos à tempore immemoriali, Canonici autem si vellent assistere officiis, nec eleemosinam eis daturos, nec Missas esse distribuendas, nam hæc omnia ex voluntate defunctorum, non ad canonicos, sed ad ipsos pertinere; non tamen negarant, nec negant, posse testatores, si velint eos vocare, & soluere stipendium sui laboris, & alias Missas distribuere. Non est credibile quam indignati fuere canonici, & clerici illius Ecclesiæ, voces cœlum penetrarunt, Romam perierunt, & adhuc illic perseuerant ab hinc plurimis annis, & erunt, dicebant enim, ad parochum pertinere distributionem Missarum, ipsum debere vocare clericos pro celebrandis officiis defunctorum, vt solet fieri in toto Regno; clamabant hanc consuetudinem Viennensem esse abusum, ipsos clericos confraternitatis esse excommunicatos excommunicatione Bullæ Cœnæ, siquidem impediebant vocare alios clericos ad Officia, & Missas defunctorum, cum solum permitterent vocari confratres suæ confraternitatis, qui solum poterant esse naturales, & non extranei: delata igitur huiusmodi querela ad Ordinarium, sæpe sæpius in fauorem confraternitatis iudicauit, delata ad Romanum Pontificem, iussit iudices commissarios, & delegatos, qui etiam in fauorem confraternitatis iudicarunt. Cum autem his temporibus, huc & illico pluta essent iurgia, & aliqui ex vna parte, & alij ex alia super iustitia horum clericorum dubitarent.

Quæsierunt isti religiosi clerici à me: An hæc confraternitas Spiritus sancti oppidi Viennensis, prout stabilita est à tempore immemorabili, possit efficere officia omnium defunctorum huius villæ, celebrare omnes Missas, quæ in illis iubentur dici, absque eo quod teneantur vocare parochos, qui non fuerint confratres eiusdem confraternitatis, aut canonicos, absque eo quod faciant aliquid contra ius canonicum, diuinum, vel naturale.

RESPONSIO AVTHORIS.

RESpondi, Confratres huius celeberrimæ confraternitatis Spiritus sancti notabilis oppidi 2
Viennensis in Archiepiscopatu Bracharensi in Lusitania, posse libere celebrare talia officia defunctorum, & dicere tales Missas, absque eo quod teneatur vocare parochum, nec canonicos eiusdem

Eccleſiæ, eo quod ad ſolos prædictos confratres
pertineat efficere talia Officia defunctorum, &
prædicta defunctorum Miſſas celebrare, quod
ſic probo.
3 Ex conſuetudine immemorabili ſolent hære-
des teſtamentarij defunctorum bieius oppidi
Viennenſis vocare patres huirs confraternitatis
Spiritus ſancti ad celebranda dicta Officia, & di-
cendas prædictas defunctorum Miſſas, & illis
tribuunt eleemoſynas illorum; ſed ſic eſt, quod
in hoc nunquam offenderunt ius parochiale, aut
canonicorum; ergo ad ipſos ſolos confratres Spi-
4 ritus ſancti pertinet hodie efficere prædicta Of-
ficia defunctorum, & tales Miſſas celebrare.
Maior probatur latiſſime ex teſtibus, qui exhi-
biti ſunt in actibus, & ex poſſeſſione, in qua ſunt
huiuſmodi confratres à tempore commemorabili;
Minor verò, hoc eſt, quod nunquam in hoc of-
fenderunt ius parochiale, aut canonicorum, etiam
probatur.
5 Quia Officia defunctorum, & Miſſæ pro de-
functis de iure non pertinent ad Parochos, aut
canonicos, ſed ſunt ſuffragia libera, quæ hæ-
redes, & teſtatores iubent celebrare pro ani-
mabus ſuis, ad quæ ſecundum ius canonicum
poſſunt teſtamentarij vocare Clericos ſibi benè
viſos, vt declarauit Sacra Congregatio anno
6 1617 die 5. Maij, vt refert Barboſa de Officio
curæ *cap. 27. num. 27.* & ſic determinauit Vrba-
nus VIII. *in Conſtitutione ſua 21. §. 1. tom. 4 Bul-
larum. in folio 250.* confirmans ex certa ſcientia
Conſtitutionem Pauli V. vt teſtatur Peiiinis in
additamentis ad Conſtitutionem Leonis X. *c. 4.
num. 7.* Et ego ipſe dixi in noſtro Directorio Re-
gularium *tract. 2. d. 3. ſect. 4 num. 135.*
7 Quod autem huiuſmodi ſuffragia, ſecundùm
ius canonicum non pertineant ad Parochos,
etiam liquet. Nam parochis de iure ſolum com-
petit, quod illorum parochiant audiant illo-
rum Miſſam in ſua parochia quod ſoluant eis
decimas, & primitias, & oblationes, & quod
ipſi eis miniſtrent Sacramenta, & eos ſocient ad
ſepulturam, & faciant Officium ſepulturæ, &
tribuant eis benedictiones nuptiales, vt cum
Syluestro, notauit Moronius, *reſponſo 99.
numero* 135. & cum Tabiena, & aliis communi-
ter Regindus *lib. 30. tract. 1. cap. 8. ſectione 4.
numero* 51. ergo Officia, & Miſſæ defuncto-
rum non pertinent ad ius parochiale, nec canoni-
corum.
8 Et hinc fit, parochum de iure non teneri aſſi-
ſtere, & præſidere huiuſmodi Officiis defuncto-
rum, & in caſu quo eis velit aſſiſtere, vt poteſt,
non debere ei dari aliquam certam portionem ex
9 eleemoſyna, quæ datur Clericis vocatis pro tali
Officio, niſi hæredes libere alteram eleemoſynam
illi veliot dare, vel detur conſuetudo legitime in-
10 troducta, eam illi dandi, nam tunc poſſunt obli-
gare hæredes ad obſeruandam laudabilem con-
ſuetudinem, *cap. ad Apoſtolicam.* & ibi Gloſſa, &
11 Abbas *n. 3. & 4.* Felinus *n. 2.* Hoſtienſ. *n. 6.* & tenet
cum Azor. Malleto de Hierarchia, & iur. Eccle-
ſiæ *lib. 3. tit. 30. §. 1. num. 5.* ergo ſi non detur talis
conſuetudo, vel libere talem eleemoſynam hære-
des velint illis dare, aſſiſtere debent talibus Offi-
ciis gratis, nam ideo recipiunt decimas, & obla-
tiones defunctorum, vt notauit Malletus, loco
12 citato, Sed ſic eſt, quod nec parochi huius Ec-
cleſiæ ſunt in poſſeſſione, quod vocentur ad hæc
Officia, nec eſt conſuetudo dandi eis aliquam
portionem eleemoſynæ, quæ ſolet dari pro Officiis
defunctorum in caſu quo non ſint confratres il-
lius confraternitatis; ergo ſi ex tempore imme-
morabili hæredes & teſtamentarij huius oppidi,
ſolum ſolent vocare confratres huius confrater-
nitatis Spiritus ſancti, ad talia Officia, & Miſſas 13
defunctorum hodie non poſſunt non illos voca-
re vocando alios, ſed ſolam dictam confraterni-
tatem debent vocare, & illi ſoli, & eius confratri- 14
bus debent diſtribuere ſtipendia relicta pro Miſ-
ſis, & cum illis talia Officia defunctorum cele-
brare, & non cum Parocho, vel canonicis dictæ
Eccleſiæ.
Patet hæc vltima conſequentia euidenter pri- 15
mo: Quia quamuis in pure facultatiuis non poſ-
ſit introduci conſuetudo laudabilis, & poſſeſſio,
etiamſi ſit immemorialis non ſufficiat ad illam
introducendam, vt conſtat *ex l. 1. C. de ſeruit. &
aqua,* & tenet Bartolus *in l. cum in rem verſic. ff. de
vſuris,* Innocentius *in c. bona, 2. de poſtul. prælator.*
Cinus *in l. 1. & 2. Cod. quæ ſit longa conſuetudo,* &
clarius conſtat *ex cap. ad Apoſtolicam de ſimo-
nia:* attamen quando res non ſunt pure faculta- 16
tiuæ, & voluntariæ ſed habent certos reſpectus
in bonum animæ, cum aliquo onere, ſi per longum
tempus, v. g. decem annorum ſoleat certis per-
ſonis committi, talis conſuetudo debet obſer-
uari, vt patet *ex cap. ex parte de cenſibus, & ex
cap. Aſtenſis de conceſſ. prabend.* vt notauit Ab-
bas *in cap. ſuam nobis, num. 8. de ſimonia,* & mul-
to melius conſtat *ex cap. Abbate de conſuetudine,
& cap. ſi Epiſcopus de offic. ordin. in 6. & cap. quo-
niam eodem titulo, ſed non eodem libro,* vt latius
cum multis probat Moronius, *reſponſo 27 num. 15.*
Sed ſic eſt, quod hic ſunt certi reſpectus, vt eſt
labor Sacerdotum in celebrandis dictis defun-
ctorum Officiis, & Miſſis, pietas cauſæ, & fa-
uor animæ dantis; ergo optime in his poteſt in-
troduci laudabilis conſuetudo, ſi per decem an-
nos ſolitum fuiſſet vocari tales patres ad tales
Miſſas, & Officia; Atqui ſolitum eſt vocari ta-
les patres à quolibet de populo à tempore im-
memorabili: ergo iam eſt introducta talis con-
ſuetudo, & poſſeſſio, & debent vocari tales pa-
tres huius confraternitatis ad tales Miſſas, &
Officia defunctorum, & non alij: Ita docet ex-
preſsè in ſimili caſu Moronius *reſponſo 27. num. 2.*
vbi latiſſimè probat quandam curam annualem
cujuſdam parochi, qui à multis annis ſolebat
vocari ab hæredibus defunctorum cujuſdam ciui-
tatus ad Miſſas, & Officia defunctorum, tene-
bantur eum vocare, & non alium Clericum eius
loco, non obſtante, quod à principio illis libe-
rum fuiſſet vocare illum, vel alterum, quem
voluiſſent, & hoc non alia ratione, niſi ratio-
ne conſuetudinis, quam in bonum animarum
ſuarum introduxerant, & ob poſſeſſionem, &
præſcriptionem in qua erat talis cura; ergo cum
hic tales coofratres ſint in poſſeſſione, vt ipſi &
non alij vocarentur ad prædicta Officia, & Miſ-
ſas, & ſiot præſcripti, & hæc conſuetudo ſit lau-
dabilis, ſiquidem eſt in bonum animarum de-
functorum, & habet annexum laborem ſpiritua-
lem, ſic debet obſeruari in poſterum & manu-
teneri, vt in ſimili caſu reſoluit Rota Romana
in quadam deciſione coram Illuſtriſſimo Cardi-
nale Mantica anno 1597. die 21. Martij, quam
refert Hurtado de congrua ſuſtentatione *ap-
pen*

pendice tertio folio mihi 390.numero quarto.
17 Et quod parochus non debeat vocari ad hæc
Officia, & in caſu quo illis velit aſſiſtere, non-
teneantur hæredes defunctorum & dare partem
ſtipendij, quod ſolet dari prædictæ confrater-
nitati. Probatur, Nam vt ſupra diximus, aſ-
ſiſtere his Officiis non pertinet ad ius paro-
chiale, & in caſu, quo ipſe velit aſſiſtere debet
gratis aſſiſtere, niſi detur conſuetudo dandi ei
aliquod ſtipendium, vt ſupra diximus; ſed ſic
eſt, quod in hac Eccleſia numquam ſolitum fuit
dare illi talem eleemoſynam, ſi non eſſet confra-
ter prædictæ confraternitatis, nec etiam canoni-
18 cis, qui nunquam fuere admiſſi, ſi non erant
confratres; ergo nec canonici, qui non ſunt
confratres prædictæ confraternitatis debent ad-
mitti ad prædicta Officia, & Miſſas, nec parochi
debent eſſe numerati in prædictis ſtipendiis Of-
ficiorum, quia ſunt eleemoſynæ liberæ. & ſo-
lum in his habent ius acquiſitum confratres hu-
ius confraternitatis, ob poſſeſſionem, & conſue-
tudinem laudabilem, & immemorabilem in
qua ſunt.
19 Quod autem hæc conſuetudo ſit ſancta, iuſta,
& laudabilis, & conformis iuri communi pro-
20 batur. Quia confratres huius confraternitatis
omnes ſunt naturales eiuſdem oppidi Viennenſis,
& Clerici, qui non admittuntur ad hæc Officia,
& Miſſas ſunt ſoli extranei, & alienigenæ; ſed
eſt, quod eſt maxime conforme iuri diuino, &
canonico, quod ad bona eccleſiaſtica ſint prius
admiſſi Clerici naturales digni, quam alienige-
næ, & quod ſi dentur Clerici naturales digni, ex-
21 tranei excludantur; ergo cum ſint tot Clerici hu-
ius oppidi naturales, inter quos poſſint diſtribui
hæ Miſſæ, & fieri hæc Officia, non eſt iuſtum,
quod dentur extraneis, priuando his bonis ec-
cleſiaſticis naturales. Maior eſt certa, nam vt con-
ſtat, omnes Clerici naturales huius oppidi, qui
volunt ingredi hanc confraternitatem, ſi non
ſint ex ſanguine maculato, vel in vita deprauati,
ſunt admiſſi ad illam, vt conſtat ex ſtatutis
huius confraternitatis. Minor vero probatur:
22 Et quod ſit iuxta ius diuinum probatur, *ex Deu-
teronomio* 18. Prophetam de gente tua 12. *&c.*17.
23 *non poteris alterius gentis facere regem*, & quod
ſit iuxta ius canonicum conſtat, *ex Tridentino.
ſeſſ. 5. cap. 5. de reformatione, & ex cap.bona 2.
de poſtulat.verſiculo quia vero, & cap.ne pro defectu
de electione,cap.nec è meritis,& cap.nullus,61.diſt.
cap. fin.de cler.* Peregrin.*cap. Aphroſ.quaeſt*.8. *diſt.
cap.neminem* 70. *diſt.& l.in Eccleſiis*,ibi in vico,
*natus. C de Epiſcopis, & Clericis, & l.vna.C.non
licere habitat. lib*.11. In quibus textibus ordina-
tur, quod exiſtentibus naturalibus dignis, hi
præferantur in bonis Eccleſiaſticis alienigenis, &
extraneis.
Et ratio iſtius eſt, quia ſecundum rectam ra-
24 tionem, & bonum regimen eſt, quod ſi dentur
filij huius populi digni, alienigenæ non præfe-
rantur, non enim eſt æquum panem filio-
rum eripere, & dare alienigenis, nec eſt bo-
num, quod naturales eſuriant, & extranei gau-
deant beneficiis, & bonis patriæ ſuæ; ergo
ſecundum bonam rationem eſt, quod exiſten-
tibus Clericis dignis & naturalibus, hi præ-
ferantur in bonis ſuæ Eccleſiæ alienigenis. Tum,
quia hæ bona exeunt ex bonis parentum horum
Clericorum; & conueniens eſt, vt ipſi in diſtribu-
tione illorum præferantur extraneis, & alienige-
nis, ſi ipſi commode æque poſſint efficere offi-
cia, quæ extranei facturi erant. Hinc plures DD.
dicunt prouiſionem beneficiorum Eccleſiaſtico-
rum, ſi fiat extraneis, exiſtentibus clericis natura-
libus dignis, eſſe nullam, vt docet Rebuffus, Pa-
normitanus, Gloſſa, Lopes, Felinus, Corſetus, Sel-
ua, Salzedo, Auendaño, Innocentius; Decius, 25
Couar. Mandoſius, Nauarrus, Dueñas, Rochus,
Ledeſma, Gomes, quos larga manu refert, & ſe-
quitur Sanchez, *in conſiliis lib.2. cap.1.dub.8.à n.2.*
Ergo cum clerici huius confraternitatis ſunt om-
nes naturales huius oppidi, ſequitur quod eſt
maxime conforme iuri diuino, & Eccleſiaſti-
co, & rationi naturali, quod præferantur in
his bonis ſuæ Eccleſiæ alienigenis, & extra-
neis.
Confirmatur: Nam vt plures Authores dicunt; 26
patronus, qui inſtituit quandam capellam, aut
beneficium, vel teſtator, qui præcepit dicere
aliquas Miſſas, poteſt præcipere, quod præfe-
rantur in præſentatione talis capellæ, & in ſa-
crificiis dicendis eius conſanguinei, aut natu-
rales, ſi digni ſint, excludendo extraneos, vt
cum Lambertino, & Innocentio, docet San-
chez, *lib.2.Conſiliorum cap.* 1. *dub.* 10. *num.* 10.
Sed ſic eſt quod intentio omnium, qui in hoc op-
pido Viennæ inſtituunt capellas, vel iubent dice-
re Miſſas pro animabus ſuis, eſt, quod eas cele-
brent tantum prædicti patres confraternitatis Spi- 27
ritus ſancti, & non alij alienigenæ, & extranei,
& hæc eſt voluntas omnium teſtatorum, & na-
turalium illius oppidi, vt ego à multis ipſorum,
adhuc viuentibus ſæpe ſæpius audiui; ergo
prædicti patres, excludendo alienigenas, &
omnes qui non ſunt confratres ſuæ confraterni-
tatis, non faciunt aliquid iniuſtum, ſed con-
forme iuri communi, & ſecundum voluntatem
teſtatorum.
Confirmatur 2. quia clerici Chorarij ſedis Bra- 28
charenſis non admittunt ad officia, vel Miſſas
defunctorum alios clericos, qui non ſunt chora-
rij eiuſdem ſedis, vt quotidie cernimus in dicta
ſede Bracharenſi, & teſtatur Fragoſo, *p.2. lib.* 8.
diſp. 19 §. 7. *num.* 26. Et hoc ex ſtatuto confir-
mato ab ordinario, & hoc abſque eo, quod fa-
ciant contra aliquod ius canonicum: Ergo idem
poſſunt efficere Viennæ Patres confraternitatis.
Conſequentia recte infertur; quia tam vnum, 29
quam alterum ſtatutum eſt confirmatum ab or-
dinario, & vltra Patres confraternitatis Spiritus
ſancti ſunt in poſſeſſione immemorabili. Ante-
cedens vero quoad ſecundam partem, etiam pro-
batur; quia non eſt credibile ordinarium appro-
baſſe ſtatutum iniquum, & contrarium iuri com-
muni, ergo ſi hoc ſtatutum actualiter in ſede Bra-
charenſi obſeruatur, quid intereſt, quod obſerue-
tur in collegiata inſigni Viennenſi, cum antiquior
ſit in illa hæc conſuetudo.
Confirmatur 3. Quia non eſt credibile, tot 30
prælatos, quot fuere in illa Cathedra Bracharen-
ſi, conſenſiſſe illis ſtatutis, & conſuetudini per
tot annos ſi continerent aliquam iniquitatem
contra ius Canonicum, vel libertatem Eccle-
ſiaſticam, abſque eo quod illa reformaſſent; Sed
ſic eſt, quod nec Bracharæ, nec Viennæ, huc vſ-
que prælatus aliquis impediuit, vel reprobauit
hæc ſtatuta, & conſuetudinem; ergo ſignum eſt
nullam continere iniquitatem, nec eſſe contrarius
L 3 canoni

canonicum, aut libertatem Eccleſiaſticam.

Confirmauit 4. quia dato, & non conceſſo, quod hæc conſuetudo fuiſſet contraria iuri communi, ſecundum quod hæc officia, & diſtributio
31 Miſſarum pertinerent ad ius parochiale, vel canonicorum, adhuc iſti patres debent in ſua poſſeſſione manu teneri. Et ratio eſt, quia præſcriptio temporis, cuius memoria non extat, habet vim priuilegij, ac iuſti tituli, ita vt per eam acquirantur, etiam ea, quæ principi ſunt reſeruata, tamen obſtet præſumptio iuris communis contra præſcribentem, *cap. ſuper quibuſdam de verb. ſignif. cap.1. de præſcript. in 6. l. hoc iure §. ductus*
32 *aquæ, ff. de aqu. quot. & æſt.* Aretin. *conſil.50. n.4.* Decius, *conſil.85. verſic. his non obſtant. & conſil. 231. n.2. in fine.* Vnde ſufficit allegare hoc priuilegium, etſi titulus non probetur Bellon. *conſ.1.*
33 *num.5.* Quinimo ſufficit allegare tempus ſine titulo, Rota, *deciſ.20. n.2. de reb. Eccleſ. non alien. in antiquis*, Paulus de Caſtro, *in conſil.425. num.2. verſic. in contrarium, lib.2.* Alexander, *conſil.6. n.1. & 2. lib.1.* Felinus, *in cap. accendentes enim verſic. ſed diceres, & in cap. cum officiis, n.4. de præſcript.* habet enim hæc præſcriptio vim priuilegij expreſſi, & conceſſi ex certa ſcientia, quia proinde habentur, ac ſi ab eo, qui hanc habet authoritatem fuiſſet conceſſum, Cornelius, *conſil. 384. n.1. & 3. lib.4.* Et ideo licentia etiam Pa-
34 pæ, & principis conſenſus præſumitur, Aretin. *conſil.56. in principio, & num.1. & ſequentibus*, Couarr. *in cap. dum in officiis, num 9. verſic. nam & illa bona de teſtam. & in cap. poſſeſſor. 2. p. §.7. & 10. n.1. verſic. firmet tamen de regulis iuris in 6.* Atqui huiuſmodi patres habent hanc conſuetudinem, & præſcriptionem à tempore immemorabili: ergo poſſunt allegare quemcunque titulum voluerint, vt eſt tritum, & promulgatum, & in nota acceptiſſimum; igitur poſſunt etiam allegare priuilegium recipiendi tales eleemoſynas, & faciendi illa officia independenter à parocho, & canonicis à ſummo Pontifice ex certa ſcientia confirmatum, vt præter ſupra dicta iura, & DD. latè decidit ſacra Rota in quadam declaratione coram Illuſtriſſimo Cardinale Mantica, anno 1597. die 12. Martij, quam refert Thomas Hurtadus, *de congrua ſuſtentatione clericorum appendice 3. folio mihi, 390. n.4.*

35 Nec inde ſequitur aliqua violatio immunitatis Eccleſiaſticæ, vel illius libertatis, vt vult colligere Fragoſus, *p.2. lib.7. d.19. §.7. n.27.* Nec aliquod monopolium, vt dicit idem Author ibi, nec iniuſtitia contra libertatem hominum, aut ſimonia, ſiquidem tales patres confraternitatis non dicunt clericos, qui non ſunt confratres huius confraternitatis non poſſe vocari ab hæredibus, & teſtamentariis, tam Viennæ, quam in omni loco ad Miſſas, & officia defunctorum, ſi enim id dicerent optimè procedit ſententia Fragoſi, *loco citato*; ſed ſolum dicunt, quod de facto hodie non eſſe vocandos, nec numerandos in hoc oppido ad has Miſſas, & officia defunctorum, eo quod ius liberum, quod hæredes, & teſtamentarij defunctorum, & etiam ipſi teſtatores habebant ad vocandos hos, & non alios clericos, translatum eſt ad hanc confraternitatem, ob conſuetudinem laudabilem, & poſſeſſionem immemorialem, in qua ſunt, vt manet probatum; vnde ſicut hæredes poterant vocare clericos, quos voluiſſent, admittendo alios, & excludendo alteros, iuxta decretum Sacræ Congregationis, & Vrbani VIII. & Pauli V. abſque eo quod facerent aliquid contra libertatem Eccleſiaſticam, vel libertatem hominum, & abſque ſimonia, vel monopolio, idem poteſt efficere hodie hæc confraternitas, in quam tranſlatum eſt ius teſtatorum, hæredum, & teſtamentorum, ratione poſſeſſionis, & conſuetudinis laudabilis, & immemorialis, in qua ſunt, quæ omnia clare videntur in hoc exemplo Theologico; ſicut enim ex infallibilitate ſaluationis prædeſtinati, non ſequitur defectus libertatis ad ſe condemnandum in prædeſtinato, ſed ſolum ſequitur poſſe condemnari, ſed quod de facto non ſit condemnandus, ſed omnino ſaluandus, quia iam eſt prædeſtinatus; ita ex eo quod prædicti confratres de facto non vocent, nec ſint vocaturi clericos, qui non fuerint confratres ſuæ confraternitatis, non infertur defectus libertatis, & potentiæ ad hoc, vt vocentur, ſed ſolum ſequitur quod non ſunt de facto vocandi, eo quod dicta confraternitas habet iam præſcriptum per conſuetudinem laudabilem, & poſſeſſionem immemorabilem ius liberum, quod teſtatores habebant ad vocandum quos clericos voluiſſent, & quia de facto habent decretum, & ſtatutum abſolutum fundatum in dicta poſſeſſione, & præſcriptione iuris teſtatorum, hæredum, & teſtamentorum non vocandi alteros, qui non fuerint confratres eiuſdem confraternitatis.

Secundo reſpondetur, quod ordinarius poteſt 36
facere ſtatutum, quod in funeribus non vocentur, niſi tot religioſi, vel clerici, vel confraternitates, vt ſumptus ſint moderati, abſque eo quod faciat contra libertatem Eccleſiaſticam, vt docet Panormitanus, *in cap. fin. de rebus Eccleſiaſticis non alienandis*, Caietanus, *in ſumma verbo communicatio cap.11.* Graſſius, Vgolinus, quos refert, & ſui ipſius oblitus ſequitur Fragoſus, *p.2. lib.1. d.3. n.188.* Et ratio eſt, quia tale decretum non ordinat aliquid per ſe contra perſonas Eccleſiaſticas, ſed ſolum per accidens, ſiquidem quod intendit eſt, quod ſumptus in exequiis, & funeribus defunctorum ſint moderati, & non vani, vt dicit Fragoſus *ſuprà*: ergo cum ſtatutum huius confraternitatis ſit confirmatum ab ordinario, & ſolum præcipiat, quod non vocentur ad exequias, & Miſſas defunctorum, niſi tantum Sacerdotes huius confraternitatis ad moderandos ſumptus, (ſiquidem incredibile eſt, quam tenuiſſimum ſit ſtipendium, quod confraternitati ſoluitur ob celebrationem harum exequiarum; in quibus aſſiſtunt ad minus octoginta clerici) ſequitur tale decretum non eſſe contra libertatem Eccleſiaſticam, nec naturalem, & multo minus eſſe monopolium, vel ſimoniam; videatur Fragoſus *loco citato*, qui neſcio quo fundamento hoc ſtatutum vt bonum admittat, & ſtatum Chorariorum ſedis Bracharenſis reſpuat *p.2. lib.8. d.19 §.7. num.26.* Nam ſicut hoc ſtatutum præcipit, vt non vocentur, niſi tot clerici, tot confraternitates, tot religioſi ad euitandos ſumptus, ita illud ſtatutum Chorariorum ſedis Bracharenſis, & horum confratrum Spiritus ſancti Eccleſiæ Vienenſis præcipit, vt non vocentur niſi Chorarij ipſius ſedis, vel confratres Spiritus ſancti ad euitandum ſumptus vanos; vel ergo vtrumque ſtatutum eſt malum, vel vtrumque bonum; ſed hoc vt bonum admittit Fragoſus, *p.2. lib.1. d.3. n.288.* Ergo & illud, Corariorum Sedis Bracharenſis &

conſequen

conſequenter noſtrorum confratrum Spiritus ſancti vt bonum debebat admittere. Imo Alterius, *d. 16. cap. 3. fol. 691.* docet ſtatuentes contra priuilegium perſonæ Eccleſiaſticæ particularis, etiam directè non incurrere hanc cenſuram ; vt videri eſt apud Fragoſum, *ſuprà, n. 288.* per quod manet magis roboratum ſtatutum noſtræ confraternitatis.

CONSVLTVM XXXIX.

De Equitibus militaribus, an teneantur ſoluere decimas de bonis patrimonialibus?

SVMMARIVM.

1 *Ponitur caſus, ſeu factum.*
2 *Commendator Equitum Chriſti non tenetur ſoluere decimas ex redditibus, vel terris ſua commenda.*
3 *Probatur ratione.*
4 *Equites Chriſti non tenentur ſoluere decimas ex bonis patrimonialibus.*
5 *Probatur authoritate Doctorum.*
6 *Equites Chriſti, etiam vxorati ſunt veri religioſi.*
7 *Religioſi exempti ſunt à decimis, tum iure communi tum ex priuilegiis.*
8 *Hi milites habent multa priuilegia ad non ſoluendas decimas.*
9 *Hæc priuilegia competunt etiam Equitibus vxoratis.*
10 *Ponitur argumentum in contrarium, & ſoluitur.*
11 *Priuilegium habet latam, & latiſſimam interpretationem intra verborum proprietatem; dummodo mens concedentis non offendatur.*
12 *Hic non offenditur mens concedentis, ſi hæc priuilegia ad bona patrimonialia extendantur.*
13 *Ponitur argumentum in contrarium, & eius ſolutio.*
14 *Secunda ſolutio einſdem argumenti proponitur.*
15 *Ponitur aliud argumentum in contrarium, & ſoluitur.*
16 *Ponitur ſecunda ſolutio einſdem argumenti.*
17 *Hæc priuilegia non fuere reuocata per cap. nuper de decimis.*
18 *Opinio Themudi in hac parte refellitur.*
19 *Sententia lata contra aliquos milites non offendunt illos, contra quos non fuere lata.*
20 *Milites multas habent ſententias pro ſe in iudicio legali huius regni.*
21 *Sententia lata in iudicio ordinarij contra equites nihil eis proſunt.*
22 *Epiſcopi poſſunt cognoſcere de propriis cauſis, quando cauſa mouetur cum ſibi ſubdito, ſecus cum exemptis.*
23 *Equites ſunt exempti à iuriſdictione Epiſcoporum.*
24 *Religioſi exempti non tenentur reſpondere coram Epiſcopo ſuper decimis.*
25 *Valet argumentum de rebus ad perſonas.*
26 *Equites habent ſuum iudicem priuatiuum à ſede Apoſtolica.*
27 *Talis cognitio pertinet ad hunc iudicem.*
28 *Nullus ordinarius poteſt interpretare breuia Apoſtolica.*
29 *Hæc interpretatio reſeruatur Papæ.*
30 *Ponitur argumentum in contrarium, & ſoluitur.*
31 *Hæc priuilegia Equitum non ſoluendi decimas non ſunt ſublata per non vſum.*
32 *Renunciatio per non vſum ſolum habet locum in priuilegio affirmatiuo.*
33 *Priuilegium non ſoluendi decimas eſt negatiuum.*
34 *Priuilegium negatiuum, vt per non vſum amittatur requiritur, vt interueniat prohibitio, & quod poſt talem prohibitionem tranſierint centum anni.*
35 *Priuilegia regularium non amittuntur per non vſum.*
36 *Contra illa ad ſummum ſolum poteſt præſcribi per non vſum centum annorum.*
37 *Ponitur argumentum in contrarium, & ſoluitur.*
38 *Magnus magiſter non poteſt per ſe ſolum renunciare priuilegiis ordinis.*
39 *Id debet fieri in capitulo generali.*
40 *Generalis nec capitulum generale non poteſt renunciare priuilegium exemptionis, abſque licentia Papæ.*
41 *Renunciatio magni magiſtri ſolum eſt reſpectu Eccleſiarum, quæ ſunt in poſſeſſione recipiendi decimas à talibus Equitibus.*
42 *Hæc Eccleſia non eſt in tali poſſeſſione reſpectu noſtri Equitis.*
43 *In pari caſu melior eſt conditio poſſidentis.*
44 *Dum non conſtat de veritate fauendum eſt poſſeſſori.*
45 *Quando dantur duæ opiniones probabiles ſequenda eſt opinio poſſidentis, etſi ſit minus probabilis.*
46 *Rota ſolum iudicauit quendam Equitem teneri ſoluere decimas, quia non erat in poſſeſſione non ſoluendi.*
47 *Hæc reſolutio Rotæ non nocet noſtro Equiti, qui eſt in poſſeſſione non ſoluendi decimas.*
48 *Iſte Eques non tenetur ſoluere decimas de terris patrimonialibus, quas aliis conduxit.*
49 *Probatur id ex variis privilegiis.*
50 *Hæc priuilegia quæ eximunt Equites à ſolutione decimarum ſunt realia.*
51 *Ponitur obiectio in contrarium & ſoluitur.*
52 *Coloni tenentur ſoluere decimas ipſis Equitibus, quorum terras excolunt.*
53 *Probatur id ex variis priuilegiis, & doctoribus.*
54 *Equites non tenentur ſoluere decimas ex terris alienis, quas ipſi conduxerunt, & ſuis ſumptibus colunt.*
55 *Probatur id ex variis priuilegiis.*
56 *Conſuetudo dat titulum in conſcientia, & deobligat à ſolutione decimarum.*
57 *In materia decimarum ſtandum eſt ſemper Eccleſiæ conſuetudini.*
58 *Hæc conſuetudo præſcribit per ſpatium centum annorum contra Papam.*
59 *Conſuetudo cum titulo colorato ſufficit ad præſcribendum exemptionem à decimis.*
60 *Ponitur argumentum in contrarium, & ſoluitur.*

CASVS

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

1 QVIDAM Eques militaris Ordinis Iesu Christi in Lusitania, & commendator illius, habebat multas possessiones, & terras, tam ipsius commendæ, quam patrimoniales, & acquisitas, ante, & postquam habuit dictam commendam, quas & conductas aliis commodabat, & alias terras alienas ipse condrcebat, & suis sumptibus colebat, quod & eius patet, & alius per plures annos cum esset commendator eiusdem commendæ etiam faciebat, absque eo quod nunquam ex terris ipsius commendæ, vel patrimonialibus, seu acquisitis, vel commodaris, suæ parochiæ solueret decimas, mortuus est pàter eius, & in possessione non soluendi decimas, tam ex terris commendæ, quam patrimonialibus, vel etiam conductis, successit eius filius, etiam commendator eiusdem commendæ, & in ea pacifica possessione per plus viginti annorum stetit, accidit autem vt moueretur parochus, qui de postulatione decimarum huius Equitis non curabat, & cum alius exalniot ei succederet, postulauit à prædicto commendatore decimas, tam de terris commendæ, quam patrimonialibus, vel etiam acquisitis, & conductis.

Quæritur ergo primum, An iste commendator teneatur soluere decimas ex redditibus & terris suæ commendæ? Secundò quæritur, An teneatur soluere decimas ex bonis patrimonialibus, & ex aliis acquisitis, ante & post habitam commendam, siue prædictas terras colat per suos seruos, siue per colonos. Tertio an teneatur soluere decimas ex terris patrimonialibus, quàm aliis conductas dedit? Quartò, An teneatur soluere decimas ex terris alienis, quas ipse conduxit, & suis sumptibus colit? Quintò, An si de facto haberet hanc obligationem soluendi prædictas decimas, ab hac obligatione eximeretur, ex eo quod eius pater, & auus per multos annos talem decimam non soluit, in qua possessione ipse hodie adhuc inuenitur.

RESPONSIO AVTHORIS, PRIMO QVÆSITO.

An iste commendator teneatur soluere decimas ex redditibus, vel terris suæ commendæ?

2 REspondi nequaquam talem obligationem te-
nere, in hoc conueniunt DD. etiam contra-
rij, vt testatur Brito *de locato 3.p. cap.2. num.*40.
Et hæc sententia procedit, siue ipsi Equites sint
veri religiosi, siue sint tantum personæ Ecclesia-
sticæ. Ratio est, quia redditus commendæ sunt
ipsæmet decimæ, quas coloni soluunt ex terris
3 ipsius commendæ, vel si commendator aliquas
terras possidet, censentur veluti passalia ipsius
commendæ, sed ex decimis, nec passalibus, non
soluuntur decimæ; Ergo iste commendator non
tenetur de redditibus vel terris suæ commendæ
soluere decimas. & in hoc nulla est difficultas, vel
controuersia inter DD.

RESPONSIO AVTHORIS, SECVNDO QVÆSITO.

An iste commendator teneatur solvere decimas ex terris patrimonialibus, & ex aliis acquisitis, ante & post habitam commendam, siue eas colat per suos seruos, siue per colonos?

REspondi me in nostro Directorio Regula- 4
rium 1.*p. tract.* 2. *d.*3. *n.*180. docuisse illos
tenere soluere decimas ex prædictis terris. Per
hoc tamen nolui asserere contrariam sententiam
non esse probabilem, sed potius id multis argu-
mentis, & rationibus satis indicari, vt dixi *in
nostro Directorio Confessariorum 3 p. tract.... n....*
Vnde sententiam negantem ipsos teneri soluere de-
cimas semper reputaui probabilem, quæ proba-
bilitas vt clariùs elucescat, probatur hæc opinio,
primo authoritate, deinde probabitur ratione.

Authoritate, quia ita docet Nauarrus, *tom.*2.
de redditibus Ecclesiasticis, fol. mihi 332. *num.*1,
Gabriel Pereira de Castro, *decisione.*9. *per totam:*
Phœbus, quem citat Themudus, 1.*p. decisione* 2.
*n.*36. Tamburinus; *tom.*2. *de iure Abbatum d.*24.
*q.*5. *num.*72. *&* 79. Lezana *tom.*1. *cap.*5. *num.*55.
Eandem sententiam acerrime defendit Pater Isi-
doris a Leite, Religionis Sanctissimæ Trinitatis
lucidissimum iubar, Conimbricensis Vniuersita-
tis Cathredaticus primarius controuersiarum, in
quodam consulto de hac re, quod sæpe sæpius præ
manibus habui. Et tandem hanc sententiam de-
bent tenere omnes illi DD. qui dicunt suos equi-
tes etiam vxoratos esse veros religiosos, vt sunt 6
multi, quos refert, & sequitur Sanchez *in sum-
ma, lib.*4. *cap.*16. *n.*11. Diana, 2.*p. tract.*2. *resol.*10.
Barbosa, *de potestate Episcopi, allegatione* 12. *n* 46.
Lezana, *tom.*1. *cap.*5. *n.*6. & cum Nouario, Ric-
cio, Valenzuela, 4.*p. tract... res.*86. *& p* 10. *tract.*
2. *resol.*1. & cum multis Ioannes Sanctius, *in selec-
tis, d.*49. *n.*1. *&* 15. Amicus, *tom.*8. *q.*15. *sect.*3.
*n.*93. Leander. *de Sacrament. p.*1. *tract* 5. *d.*11.
*q.*47. Bordonus *resol.*36. *n.*7. Suarez, *de Religione.
tom.*4. *lib.*1. *cap.*4. *n.*8. Pelizarius, *tom.*1. *tract.*1. *cap.*
3. *q.*19. Palaus, *tom.*4. *tract.*16. *d.*1. *p.*1. *n.*34 Larrea,
*tom.*1. *à leg.*64. *n.*2. *&* 3. Aiala, *in declaratione re-
gula S. Iacobi*, Mota, *in opere speciali de hac re*,
Valascus, *consult.*14. *n.*27. *& consult.*66. *n.*31. *lib* 1.
Mendes à Castro, *in praxi, lib.*2. *cap.*1. *n.*10. Fra-
gosus, *p.*2. *lib.*1. *d.*2. §.2. *n.*44. Fagundez *de iustitia,
lib.*6. *cap.*11. *num.*2. Rebello, *p.*12. *lib.*3. *n.*13. Ego
ipse *in nostro Directorio Regularium, tract.*2. *d.*3.
*p.*1. *sect.*6.

Quod autem hi Doctores debeant tenere hu- 7
iusmodi opinionem, videtur necessario sequi;
nam ipsi fatentur prædictos Equites etiam vxora-
tos esse veros religiosos; sed Religiosi exempti
sunt à decimis, tum iure communi *cap. ex parte
de decimis, & cap. quasti. & cap. decimis*, tum
ex variis priuilegiis, de quibus Miranda, *tom.*1.
*q.*25. *art.*12. Lezana, *tom.*1. *cap* 3. *n.*1. Suarez, *tom.*1.
*de religione lib.*1. *cap.*19. *n.*2. Diana, *p.*10. *tract.*12.
*resol.*52. Fagundes, *in præcepta Ecclesiæ precept.*5.
*lib.*2. *cap.*9 *dub.*4. *concl.*4. Palaus, *tom.*2. *tract.*10.
*d. vnica, p.*19. *num.*2. ergo ex authoritate suorum
Doctorum

suorum Doctorum probabilissimum est, hos equites, etiam vxoratos exemptos esse à solutione decimarum ex terris patrimonialibus; siquidem tot, & tam graues Doctores eos eximunt; Ergo Equites decimas non soluentes de bonis patrimonialibus tuti sunt in conscientia, saltem per principia extrinseca, ex authoritate horum doctorum.

8 Deinde probatur Ratione. Quia tales milites habent multa priuilegia ad non soluendas decimas, ergo non tenentur eas soluere. Antecedens probatur. Quia Martinus V. *in bulla Militanti Ecclesiæ*, tam Militiæ Iesu Christi, quam de Auis, & D. Iacobi, quam aliis, quæ pertinent ad ordinem Cister cienfem, concessit priuilegia eiusdem ordinis Cistercienfis S. Iustinæ, & Montis Casini, vt constat, *ex bulla Gregorij XIV*, Sed ordo Cisterciensis habet multa priuilegia ad non soluendas decimas, vt patet ex multis bullis, quas refert Lezana, *tom. 2. cap. 2. num. 16*. Ergo hi milites non tenentur soluere decimas.

Adeo clara sunt, & manifesta hæc, & alia priuilegia, vt Brito, *de locato 1. p. cap. 2. num. 4.* quamvis sit acerrimus contrariæ opinionis defensor illa confitetur, negat tamen illa prodesse Equi-
9 tibus, qui non viuunt in communitate, sed viuunt vxorati. Sed contra hoc est, quod Gregorius XIII. anno 1571. bullam ex Apostolicæ sedis, concessit ad instantiam Regis Sebastiani his Equitibus huius regni, qui iam tunc viuebant vxorati, omnia priuilegia, & indulta concessa Equitibus D. Iacobi de Alcantara, vt fatetur Rodriguez, *in bullario folio mihi 793*. Et postea idem conformavit idem Gregorius XIII. in alia bulla, quam refert Cherubinus, *tom. 2. pag. mihi. 500*. Sed militia D. Iacobi de Alcantara non tenetur soluere decimas; vt constat, *ex bullis, Honorij III. Sixti IV. & Leonis X.* vt testatur Tamburinus, *tom. 2. d. 24. q. 5. num. 79*. Ergo tales equites etiam vxorati non tenentur soluere decimas. Confirmatur *ex alio privilegio Leonis X.* quod continetur, *in libro gladiorum, fol. 30.* quæ omnia renovavit Gregorius XIII. vt constat, *ex libro gladiorum fol. 18. & 25.*

10 Nec obstat si dicas, in exemptione decimarum non prodesse communicationem privilegiorum, vt decisum est à sacra Rota, vt testatur Trullenc. *in Decalogum, tom. 1. lib. 9. dub. 11. num. 4.* Respondetur namque quod contrarium docet Fr. Joannes à Cruce, Raphael de la Torre, Lezana, Philippus à Cruce. Garcias, quos refert Diana *10. p. tract. 12. resol. 49*. Et probatur ex altera decisione Rotæ, *2. p. in novissimis decisione. 166*. Tum quia quando agitur de causa pia, & in favorem religionis, privilegia sunt late interpretanda; vnde alteri decisioni Rotæ non est necessariò illi standum. Et dato quod illi standum esset, adhuc tales Equites non tenentur soluere decimas; siquidem *in bulla Leonis X.* quæ refertur, *in libro gladiorum fol. 309.* vt testatur Pereira; *suprà*, eis conceditur directè hæc exemptio decimarum, & clarius constat, *ex bulla Iulij II.* qui ad instandam D. Iorje Magistri Militiæ D. Iacobi huius Regni concessit eidem militiæ D. Iacobi Lusitaniæ hanc exemptionem decimarum.

Dices privilegium non soluendi decimas solum fuit concessum, quoad bona in communi, ex bulla Bonifacij, Martini V. Sixti IV. quas refert Brito *suprà*; ergo non debet extendi ad bona patrimonialia; nam priuilegium contra ius commune, & Ecclesiasticum debet restringi; odiaque à iure *de regulis iuris, in 6. cap. 1. de filiis presbyterorum, & in cap. sane, cap. porro de priuilegiis, est enim*
11 *odium*. Respondetur namque, extra dubium esse, priuilegium habere latam, & latissimam interpretationem infra verborum proprietatem, *cap. intelligentia de verb. signif. cap. secundo requiritis*, quia sequimur non verba, sed mentem concedentis, *cap. ad audientiam de decimis, & cap. olim, cap. reci-*
12 *pimus*, & tenet Abbas, *in cap. ad audientiam*, Marianus, Iunior, Tiraquellus, quos refert, & sequitur Pereira, *decisione 90*. dummodo mens concedentis non offendatur, sed hic non offenditur mens concedentis, si hoc priuilegium ad bona patrimonialia extendatur, siquidem priuilegia loquuntur de bonis conventuum, particulariumque personarum dicti ordinis, vt statim dicemus; ergo.

13 Nec obstat quod privilegium odiosum sit restringendum, quale est omne privilegium, quod est contra ius commune, ut docet Perein *ad const. Clementis VIII. n. 10*. Respondetur namque, hoc deberi intelligi de restrictione, quæ fit intra verborum limites, & mentem concedentis, in hoc enim dispositio fauorabilis, & odiosa diuersificantur, quia fauorabilis respicit extensionem iuxta verborum proprietatem ex rationibus extrinsecis, *l. non possum ff. de legibus*. Odiosa vero, respicit extensionem intra verborum proprietatem ex rationibus intrinsecis. vnde falsa est illorum opinio, qui censuerunt, quod vbi priuilegium in aliquo verificatur, etiam minimo, hoc sufficit, vt in aliis debeat restringi. Contraria namque est vera, & melior opinio, & comprobatur ex textu, *in cap. ad audientiam, cap. quia circa de priuilegiis*: Ergo cum hoc priuilegium loquatur de personis singularibus, vt patet, *ex Priuilegio Eugenij IV*. Cæterum de quibuscumque personis vbilibet constitutis, quæ in præsenti sunt, & in futurum erunt, &c. & *ex Priuilegio, Sixti IV.* quatenus Abbates, & fratres eiusdem ordinis, à præstatione decimarum, &c. & *ex alia bulla eiusdem Sixti IV*. omnes, & singulos Abbates, Priores, ac Abbatissas; nec non omnia, & singula monasteria præsentia, futura, vbilibet existentia, singularesve personas dicti ordinis, & *ex bulla Iulij II.* quæ illius prælati, monachi, vel personæ colunt; cum igitur hæc priuilegia loquantur de personis singularibus, iam illorum verborum proprietas ostendit, quod Equites, quatenus tales, etiamsi in sæculo degant, gaudent eodem privilegio non soluendi decimas.

Secundo, & melius Respondetur, hic non fieri 14
extensionem privilegij; quia dato, & non concesso, quod privilegium solum sit, quod non soluant decimas de bonis Religionis in communi, vt contrarij fatentur; Adhuc nihil infertur contra nos; nam bona patrimonialia illorum militum, non ipsorum propria, ad Religionis sunt, solum enim habent illorum vsum in ordine ad licita, & honesta, non tanquam suorum, sed tanquam sibi commissorum, ac commendatorum, nutu, & voluntate superiorum, pro vt alij Religiosi, maiori tamen amplitudine, possunt namque instituere maioratus, aliquas donationes, & cæteros contractus efficere, testari, &c. non quia habeant dominium suorum bonorum, sed quia hoc illis permittit sui prælati, de licentia Papæ, vt bene notat Az. Mnt. Rod. Nau. quos refert, & sequitur Lezan. *to. 2. c. 5. n. 18*. Ergo Equites de his bonis non tenentur soluere decimas. Tertio

Respondetur priuilegia, quæ sunt in fauorem Re-
ligionis, licet sint contraria iuri communi, non
esse odiosa; sed fauorabilia, & vt talia laté in-
terpretanda, vt docent Suarez, *de legibus, lib.8.
cap.29.n.7.* Pereinis, *tom.1. ad Const. Clementis 7.
num.12.* Sed hoc priuilegium est in fauorem Re-
ligionis, est enim in commodum, & augmentum
bonorum Religionis, nam bona patrimonialia
militum, non ipsorum, sed propria Religionis
sunt; ergo.

Nec obstat quod verba priuilegiorum videan-
15 tur dirigi ad bona Conuentuum, & Religionis,
quare non debent extendi ad bona patrimonialia
ad instar priuilegij clericalis, quod ad bona pa-
trimonialia non extenditur. Respondetur nam-
que primò, bona patrimonialia esse bona con-
uentus, vt supra diximus. Secundo Responde-
tur, quod dato quod hæc bona non sint conuen-
tus, eo quod ipsi milites non sint veri Religiosi,
sed personæ Ecclesiasticæ; adhuc non teneri sol-
16 uere decimas; Nam verba priuilegiorum non so-
lum ad bona conuentus, sed etiam particularium
personarum extenduntur, vt supra ostendimus;
Vnde hoc priuilegium non est reale, sed perso-
nale, nam vt priuilegium sit reale, debet dirigi
ad ipsas res, v. g. si dicat ne soluant nec eorum
fundi, &c. Si tamen dicat eximo talem religio-
nem à solutione decimarum, vel tales personas,
vel si dicat de propriis fundis, vel agris, quos
propriis sumptibus excolunt, non soluant, tunc
priuilegium est personale Suarez; *tom.1. de Reli-
gione, cap.17 n.14.* Surdus, Barbosa, *in l. qua ta-
le, n.3. & 11.* quos refert & sequitur Gabriel Pe-
reirà, *decisione 91. num. 13.* Sed hæc priuilegia
concedunt his militibus, ne soluant decimas de
prædiis, quæ excedunt suis sumptibus, & eo-
rum personas eximunt; ergo talia priuilegia sunt
personalia, & ad bona patrimonialia extendantur;
ergo licet ipsi tantum sint personæ Ecclesiasticæ,
non tenentur de bonis suis patrimonialibus sol-
uere decimas.

Tam claræ, & indubitabiles sunt hæ ratio-
nes pro militibus, vt Themadus, *t.p. decisione 2.
num. 36.* videns imbecillitatem suarum rationum,
fugit ad aliud fundamentum, & dicit hæc om-
17 nia priuilegia fuisse reuocata, *in cap. nuper de de-
cimis in Concilio Lateranensi*; Sed bone Deus,
quàm longè à veritate discrepat Themados; si-
quidem adeo cœcus fuit iste author, quod etiam
in computatione annorum à veritate discessit, si-
quidem post derogationem, *in cap. nuper de de-
cimis factam in Concilio Lateranensi*, fuere alia
18 priuilegia non soluendi decimas concessa his mili-
tibus, vt constat ex priuilegio Martini V. qui vi-
xit 200. annos post prædictum Concilium Latera-
nense, in quo factum fuit prædictum, *cap. nuper
de decimis*, siquidem tale Concilium fuit celebra-
tum anno Christi 1215. & Martinus V. regnauit
anno 1431. vt refert Historia Pontificalis 2. *part.
cap.2* Probatur etiam ex priuilegiis Gregorij XIII.
Leonis X. & Iulij II. & ex aliis suprà relatis, quæ
multos post annos à dicto concilio prædictis Equi-
tibus fuere concessa.

19 Hoc conuictus argumento Themadus ad ali-
quas sententias confugit, quas pro se habuere
parochi contra prædictos Equites. Sed nec hoc
fundamentum aliquid conuincit, nam hæ sen-
tentiæ non fuere latæ contra Magnum Magi-
strum, & ordinem in communi, sed solum con-
tra aliquos particulares milites, eo quod suam
iustitiam nescierunt allegare; sententiæ autem la-
tæ contra particulares personas non nocent toti
ordini, nec illis, contra quos non fuerunt pro-
latæ, vt in simili Ripa, Cruz, Iason, Tiraquellus,
Gomes, Molina, Barbosa, Valasco, quos refert,
& sequitur Gabriel Pereira, *suprà, n.34.* Et si sen- 20
tentiis pugnandum est, plures latæ proponuntur
in fauorem Militum, non solum in Regio Tri-
bunali; sed in iudicio legati huius Regni, qua-
rum tenorem refert Pereira in calce quæstionis,
quæ sententiæ maiorem fidem faciunt, quia latæ
sunt in iudicio Ecclesiastico, & competenti Cle-
ment. *dispendiosam de indic. cap. literas de iuram.
cap. sua de decimis.* Nec sententiæ latæ in iudicio
Ordinariorum, quidquam prosunt, quia ipsi ordi- 21
narij sunt notoriè suspecti ad causam, cum pro-
priam vtilitatem prætendant ex non obseruantia
horum priuilegiorum, & succedit regula. *l. omnibus
contra de testibus, cap. 14. q. 4.*

Dices de iure Episcopis concessum est, tan- 22
quam supremis principibus, vt de propriis cau-
sis cognoscere valeant, *glossa in cap. cum venis-
sent verb. causa sua actualis de indic.* Responde-
tur hoc ita esse, quando causa mouetur cum
eo, qui Episcopo subditus est, Ita Ruin. Ale- 23
xand. Andreas, Alciatus, Surdus, Abbas, De-
cius, & alij quos refert, & sequitur Pereira, *su-
prà, num.33.* Atqui Equites sunt exempti à iu-
risdictione Episcoporum ex vi suorum priuile-
giorum: ergo Episcopi non possunt respectu il-
lorum cognoscere de causa decimarum suæ Ec-
clesiæ.

Nec contra hoc pugnat textus, *in cap.2. §. 24
Diœcesano, lib. 6.* Vbi videtur ostendere, quod
etiam priuilegiati teneantur respondere coram
Episcopo super decimis. Respondetur namque,
illum textum non loqui de religiosis exemptis à
iurisdictione Episcopi, quia in eodem textu fa-
tetur Pontifex, quod de illis non potest Episco-
pus cognoscere, ibi nisi de rebus exemptis aga-
tur, &c. Et valet argumentum de rebus ad per- 25
sonas; vnde cum milites, eorumque priuilegia
suum priuatiuum iudicem habeant à Sede Apo-
stolica, ad illum eundem iudicem spectat talis co-
gnitio, cum maior sit ordinario, *cap. sane 15. de
officio delegati cap.2. eodem titulo cap. cum con-
tingat de rescriptis*, & tenent Menochius, Men- 26
dosius, quos refert, & sequitur Pereira, *suprà.* Et
ad hunc iudicem spectat cognoscere, an sua sit
iurisdictio, *l. si quis ex alieno de iudic.* Nec aliud 27
probat, *cap. cum persona de priuileg. lib.6.* quia
procedit in exhibitione priuilegij, quod debet in-
sinuari coram ordinario, vt de facto constat, Non
autem vt de viribus illius cognoscet, quia tunc
debet illud remittere ad concedentem. vt dicit
Antonius de Butrio, *in cap. super literas de rescrip-
tis.* Felinus, & alij quos refert, & sequitur Pereira,
suprà, num. 35.

Deinde, quia dictæ sententiæ alia laborant nul- 28
litate, quia latæ sunt super interpretationem
breuium Apostolicorum, quæ nullus ordina-
rius potest interpretari, quia reseruatur inter- 29
pretatio illorum Summo Pontifici, Glossa, &
omnes, *in dicto cap. cum venissent de iudic.* &
tenent Palacius, Syluester, Seraphinus, Rota,
Henriquez, quos refert, & sequitur, *suprà, nu-
mero 37.* Et quamvis aliqui DD. censuerint quod
inferior potest cognoscere de interpretatione
indulti

indulti Apostolici, quando incidenter de eo co-
gnoscitur, quando non versatur cognitio circa
potestatem principis concedentis. vt dixit Bal-
dus, Abbas, Decius, Henriquez. quos refert Pe-
reira, *suprà. num.* 37. Tamen omnes conueniunt,
quod quando agitur principaliter de interpreta-
tione priuilegij, & intentione concedentis, & du-
bium est graue, quod in his casibus, quamuis in-
cidenter cognoscatur, cognitio ad ipsam sedem
Apostolicam spectat. quando cum facilitate obti-
neri potest declaratio, vt tenent Abbas, Decius,
Rota, & alij, quos refert, & sequitur Pereira, *su-
prà, num.* 17. Vnde cum in præsenti actum sit de
interpretando priuilegio Pontificis principaliter,
& dubium sit graue valde, ordinariorum senten-
tias sequitur aperta nullitas, ex regula, *quæ
sunt, de regulis iuris in 6. cap. at si clerici de
iudic.*

Videns Themudus imbecillitatem harum sua-
31 rum rationum, fugit ad aliud fundamentum, &
ait hæc priuilegia sublata esse per non vsum; nam
non vsus, cum sit quædam tacita priuilegij re-
nunciatio, sufficit ad hoc, *vt priuilegium amit-
tatur, l. 1. ff de nundin.* & videre est apud Sua-
rium, *de legibus, lib. 8. cap. 34. num.* 2. & alios.
Sed nec hoc argumentum ei suffragatur. Res-
32 pondeo namque negando talia priuilegia su-
blata esse per non vsum pro quo sciendum est
priuilegia alia esse affirmatiua, alia negatiua; re-
nunciatio autem per non vsum; solum habet lo-
cum in priuilegio affirmatiuo, quia hoc solum
33 extinguitur per non vsum, Suarez, *vbi suprà,
cap. 34. num* 34. In negatiuis vero, noo sufficit
non vsus: quale est hoc de quo agimus, qood
consistit in non soluendis decimis, quod vt per
noo vsum censeatur derogatum, requiritur vt in-
34 teruenіat prohibitio, & post illam, quod tem-
pus effluxisset necessarium ad præscribendum
contra priuilegium, vt tenent Molina, Theolo-
gus, Suar. Mascardus, quos refert, & sequitur,
Gabriel Pereira, *suprà n.* 18.

35 Tum quia priuilegia Regularium, vel non
possunt amitti per oon vsum, vt patet *ex bulla
Eugenij IV.* concessa Congregationi S. Iustinæ
Benedictinorum, qua gaudent huiusmodi mili-
tes, vt supra diximus, quam refert Rodriguez,
36 *in bullario, fol. mi:i* 194. & sequitur Porrel, quem
refert, & sequitur Diana, *1. p. tract. 2. resol.* 88.
vel contra illos non potest præscribi per non
vsum, nisi post centum annos, vt constat ex
alia bulla, quam refert, & sequitur Diana ibi.

Nec obstat si dicas, in nostro casu constare
37 Prælatos contraxisse, & ab illa prohibitione plus
centum annos effluxisse; ergo tale priuilegium
debet censeri reuocatum. Respondetur namque;
non omnem prohibitionem sufficere, vt priui-
legium abrogetur, sed tantum illam quæ fit illis
personis, quibus priuilegium principaliter est con-
cessum fuit. Et ratio est quia cum in hoc inclu-
datur tacita renunciatio, hæc nunquam potest
præsumi, nisi facta ab eo, qui expresse tali priui-
legio renunciare potest; vnde cum priuilegium
de non soluendis decimis fuisset principaliter con-
cessum ordini, seu militiæ, eius: Ergo magno Ma-
gistro, & ordini in communi, nec tacite, nec ex-
presse potest remitti à particularibus personis,
seu Equitibus, *ex reg. cap. si diligenter cap. si-
gnificasti:* Quare lites aliter motæ, oon possunt
nocere ordini in communi Suarez, *de legibus,
cap. 34. num.* 3. cum ergo talis prohibitio non
fuerit, vnquam facta Magno Magistro, & toti
ordini, sed particularibus Equitibus inde est,
quod non potest tali priuilegio præiudicare.

Hanc rationum vim penetrans Themudus, 3.
p. decisione 260. & 262. Quærit alia fundamen-
ta ad probandam suam sententiam, & sic asse-
rit sic fuisse declaratum, & imperatum à Se-
renissimis Regibus, D. Ioanne III. & D. Seba-
stiano I. D. Henriquez, non tanquam à Regi-
bus, sed tanquam magnis Magistris dictorum
ordinum, quorum diplomata ad instantiam sta-
tus Ecclesiastici nouiter iussit obseruare in com-
mitiis semper Magnus, & semper Augustus, &
inuictus D. Ioannes IV. Rex à Lusitanis, semper
desideratissimus; vt magnus Magister, *anno* 1645.
cap. 6. pag. 65. 66. & 83.

Sed hoc fundamentum nullius roboris est, 38
primo, quia Magnus magister non potest per se
solum renunciare priuilegiis ordinis, sed hoc de-
bet fieri in Capitulo generali; vt concessit Leo 39
X. & Gregorius XIII. *in bullis*, quas refert Pe-
liaarius, *tom. 2. tract. 1. cap. 8. sect. 2. num.* 7. &
cum aliis tenet Diana, *1. p. tract. 2. resol.* 87. Quod
non fecit Rex noster Ioannes IV. nec eius An-
tecessores. Tum quia hoc priuilegium, est pri-
uilegium exemptionis ab ordinario, sed sic est
quod nec Generalis, nec capitulum generale, po- 40
test renunciare priuilegio exemptionis absque li-
centia Papæ vt decidit sacra Rota, apud Leza-
nam. *tom 5. in mari magno Carmelitarum*, §. 33.
& 38. & tenent plures DD. quos refert idem Le-
zana, *in conciliis, concilio 5. num.* 5. Et ego ip-
se in nostro Directorio Regularium, *1 p. tract.
2. d. 3. num.* 17. Ergo prædictus Rex, nec etiam
in Capitulo Generali poterat renunciare tali pri-
uilegio.

Tum quia dictum decretum Regis Ioannis IV.
non militat in casu huius equitis, de quo agi- 41
mus; imo ei fauet, si quidem decretum Regium
ait, *Mando aos Corregedores, que sendo requiri-* 41
*dos pello dito Daiaon, &c. è constandelhe ouuidas
as partes à quem tocar sumariamente, que odito
cabido esta em posse de auerlhe pagarem os di-
tos dicimus os mantenhaon nadita posse*; Sed sic
est quod hæc Ecclesia non est in possessione re-
cipiendi decimas ex terris patrimonialibus, si-
ue conductis huius Equitis, imo ipse Eques, &
eius antecessores sunt in possessione longinqua,
vltra quadraginta annorum, non soluendi deci-
mas; Ergo iuxta decretum prædictum Regium,
non tenetur iste Eques soluere decimas nec Mi-
nistri Regij ad id eum possunt cogere; Imo ad-
do quod etiamsi decretum Regium non fuisset
adeo expressum, adhuc talis Eques non est cogen-
dus à Ministris Regiis, vel Ecclesiasticis ad soluen-
dum tales decimas.

Et ratio est, quia hic Eques est in antiqua pos- 42
sessione non soluendi decimas, habet deinde
pro se opinionem satis probabilem, quod ad id
non tenetur: ergo manutenendus est in sua pos-
sessione. Maior est certa, constat enim de pos-
sessione. Minor satis manet probans. Conse-
quentia vero probatur: Quia in pari casu me-
lior est conditio possidentis regula, *in pari* 65.
de reg. iuris in 6. & 170. ff. de regul. iuris. Et 43
dum non constat de veritate, fauendum est pos-
sessori.

44 fessori, nec ei præcipienda est restitutio, *iuxta. l.
15. qui destinauit ff. de rei vendicata & §. retinen-
da instit. de interdictis, & consonat, l. 27. tit. 2. p. 3.*
vt cum multis probat Palaus, *tom 1. d. 3 p 5 n. 6.*
Sed sic est, quod non constat, quod huiusmodi
decimæ huius Ecelesiæ debeantur. imo contrarium
est æquè probabile; ergo non est cogendus talis
Eqves ad soluendum tales decimas.

Confirmatur quia satis probabile est, quod ta-
45 lis commendatarius non tenetur soluete decimas;
ergo cum sit in possessione eas non soluendi, ma-
nutenendus est in sua possessione. Patet conse-
quentia, quia quando dantur duæ opiniones pro-
babiles, etiamsi opinio possidentis sit minus pro-
babilis, hæc sequenda est, siquidem titulus pos-
sessionis facit hanc opinionem magis pendere, vt
docet cum Salas, & Lessio, Dicastillus, *de insti-
tia lib. 2. tract. 1. d. 1. dub. 10. n. 200. & lib. 2. tract.
1. d. 10. dub. 16 §. 5. n. 343.*

46 Confirmatur 2. Ex quadam sententia sacræ
Rotæ contra quendam Equitem Calatrauæ, quam
refert Diana, *p. 10. in decisionibus Rotæ. fol. 10.* de
Toletana decimatum, vbi tota ratio, in qua se
fundat Rota ad dandam talem sententiam contra
illum Equitem fuit, quia probatum fuit, quod
Archiepiscopus erat in possessione recipiendi de-
cimas ex bonis patrimonialibus huius Equitis &
quod dictus eqves non probauit se habere posses-
47 sionem in contrarium, cum scientia dicti Archi-
episcopi; sed sic est, quod noster eques, & eius
pater, & auus per plures annos fuit in possessio-
ne non soluendi decimas suæ parochiæ, vidente
id eius parocho, & non contradicente, & hodie
est in tali possessione ergo iuxta dictam sententiam
Rotæ non tenetur soluere decimas, vsque quo ca-
sus Romæ diffiniatur.

RESPONSIO AVTHORIS, TERTIO QVÆSITO.

An teneatur dictus Eques soluere decimas de terris patrimonialibus, quas aliis conductas dedit?

RESpondi negatiuè ita Suarez, *tom. 1. de Reli-
48 gione lib. 1. cap. 19. num. 13.* Collector priui-
legiorum Cistercciensium verbo decimæ, Mando-
zius, Rodriguez, Peirines, Henriquez, quos re-
fert Diana, *p. 10. tract. 12. resol. 32.* Ratio est quia
ita concesserunt Ioannes 22. *Cartusianis*, Lucius
III. & Bonifacius VIII. *Religiosis. S. Ioannes*, Gre-
49 gorius XI. & Pius III. & Gregorius XIII. *Patri-
bus, S. Hieronymi*, quæ omnia priuilegia participant
Patres Benedictini, & Cistercienses virtute bullæ
Gregorij XIV. quam refert Rodriguez, *tom. 5. q. 55.
art. 7.* & eidem Religioni specialiter concessit Six-
tus IV. vt refert Gabriel Pereira, *suprà num. 5.* Et
Eugenius IV. *in bulla*, quæ habetur inter priui-
legia, D. Benedicti, *fol. 135.* Sanè de fructibus
terrarum, & possessionum vestrarum, ac etiam
noualium, quæ propriis manibus ac sumptibus
colitis, vel per homines vestros, aut alios exco-
li facietis, in propriis prædiis, in quo priuilegio,
vt vides concedit exemptionem à decimis, non
solum de terris, quas ipsi Religiosi suis sumptibus
excolunt, sed nec de eis, quas aliis suis sumpti-
bus excolendas tradunt.

Confirmatur, quia hæc priuilegia eximunt præ-
dictos Equites à solutione decimarum ex terris, &
possessionibus, quomodocunque, & qualitercun-
que excolantur. vt ait Sixtus IV. & Iulius III. *in
bullis suis*; Sed prædictæ clausulæ, quomodocun-
que, & qualitercunque, debent extendi ad ter-
ras, quas aliis colendas ipsi Equites tradunt, vt
probat Barbosa in dictionibus vsu frequentiori-
bus, verbo qualitercunque, & quomodocunque,
Menochius, *consilio 335. n. 25.* Seraphin. *decisione
317. n. 17.* Etiamsi materia sit odiosa, vt docet
Gonzales, *ad reg. 8. Cancellariæ. glossa 9. n. 121.*
specialiter, quando hæ duæ dictiones iunguntur,
vt in prædictis bullis Pontificis; ergo qualiter-
cunque colant prædictas terras exemptæ sunt à so-
lutione decimarum.

Confirmatur 2. quia hoc priuilegium quod exi- 50
mit huiusmodi Equites à solutione decimarum est
reale, vt docet Menochius. *consil. 276. n 7. lib. 3.*
Henriquez, *lib. 7. cap. 27. n. 7. & in glossa litera A,*
Mendoza, *in priuilegiis ad instar gloss. 15. n. 14.*
Manuel Rodriguez, *tom. 2. quæstionum Regularium
q. 45. n. 5.* Peirinis, *tom. 1. ad Constitutionem 5. Ia-
lij II.* Diana, *p. 3. tract. 2. resolut. 23.* Suarez, *su-
prà, n. 13.* Ergo translato iure de ipsis terris ad
colonos, coloni ex eis non tenentur soluere de-
cimas Ecclesiæ parochiali.

Nec obstat si dicas, huiusmodi priuilegia non 51
esse in vsu. Respondetur namque, quod priuilegia,
vt supra diximus, non amittuntur per non vsum, &
quando non vsus fuisset sufficiens, debebat esse
non vsum per spatium centum annorum à data
priuilegiorum, vt docet Belasius, *verbo præscribere,
num. 72.* Sed ab vltima confirmatione horum pri-
uilegiorum nondum transierunt centum anni; ergo.
Tum quia non vsus, vel contrarius vsus, debebat
esse generalis, & non particularium personarum,
vt declarat Eugenius IV. apud Tamburinum,
tom. 1. d. 16. q. 17. n. 4. Tum quia priuilegia horum
militum sunt concessa intuitu laboris; sed priuile-
gia concessa intuitu laboris, non amittuntur per
non vsum, vel contrarium vsum, vt docet Cabe-
do, *decis. 86. n. 5. & decisione 94. 2. p.* Azeuedo, *l. 14.
lib. 1. tit. 13. n. 44.* Pereira, *decis. 91. n. 33.* ergo. Tum
quia multi Equites vsi fuere, & vtuntur huius-
modi priuilegiis. vt fecit hic commendator, de quo
est noster casus, & alij; sed solus vsus vnius sufficit
ad saluandum priuilegium ne amittatur per non
vsum, vt docet Panormitanus, *cons. 54. lib. 1.* Rota
coram Seraphino, *decis. 951. n. 2.* ergo.

Quod si quæras, quibus coloni, & conducto- 52
res harum terrarum teneantur soluere decimas,
cum non debeant soluere Ecclesiæ parochiali?
Respondeo teneri soluere decimam ipsis Equi-
tibus, quorum terras excolant. Ita Suarez, 53
tom. 1. religionis, cap. 19. num. 17. Peirinis,
*tom. 1. priuilegiorum ad Const. 2. Iulij II. §. 1.
num. 132.* Diana, *part. 1. tract. 10. resolut. 13.*
Mendocius, *de priuilegiis ad instar gloss. 5. art 4.*
Rodriguez, *tom. 1. quæstionum regularium, q. 42.
art. 4.* Et ratio est, quia ita concessit Ioann. XXII.
Carthusiensibus etiam de terris, & possessionibus
domorum aliis ad colendum traditis possunt præ-
cipere & habere decimas, quas coloni soluere
aliis tenentur, etiamsi aliæ Ecclesiæ, vel perso-
næ ex possessione, vel quasi, eas à colonis exa-
cturi fuerint, quod priuilegium habetur in com-
pendio priuilegiorum Cistercienfium, verbo de-
cimæ, §. 4. Idem priuilegium concessit Gre-
gorius

gotius XI. *Religioſis*, D.Hieronymi Lucius III. &
Bonifacius XIII Militibus D.Ioannis Melitenſis.
quæ videri poſſunt in Rodetico ſupra, ergo præ-
dicti coloni ipſis militibus tenentur ſoluere deci-
mas, & non parochis, & ſi aliud fit, faciunt contra
prædicta priuilegia.

RESPONSIO AVTHORIS, QVARTO QVÆSITO.

An iſte Eques teneatur ſolvere decimas ex terris alienis quas ipſe conduxit, & ſuis ſumptibus colit?

54 RESpondi Negatiue. Ita Pereira, *deciſione* 91.
n. 4.& 20. Et à fortiori debent tenere alij
DD huius ſententiæ ſupra citati. Et probatur ex
priuilegiis Iulij III. & Sixti IV. in quibus exi-
55 muntur huiuſmodi Equites abſolutione decimarum,
tam de poſſeſſionibus habitis ante, & poſt Conci-
lium Lateranenſe, quàm de cæteris habendis, &
acquirendis, quas propriis ſumptibus excolunt,
quàm alias quomodocunque, & qualitercunque
excoluntur; ſed illa verba quomodocunque, &
qualitercunque, debent extendi ad omnem mo-
dum, quo ipſi Equites prædictas terras excolant,
etiamſi extentio ſit odioſa, vt docent Surdus, *con-
ſil.*497. Barboſa in dictionibus, verbo qualiter-
cunque & quomodocunque, Menochius, *conſil.*135.
*n.*22. Gonzales *ad Reg.*8. Cancellariæ, *gloſſa* 9, *n.*321.
Ergo debent extendi ad terras alienas, quas ipſi
Equites conducunt, & propriis ſumptibus colunt.

Secundo probatur, quia omnia priuilegia exi-
munt huiuſmodi Equites à ſolutione decimarum
ex terris, quas propriis ſumptibus excolunt, ſed
huiuſmodi terras alienas conductas propriis ſump-
tibus colunt; ergo neque ex eis tenentur ſolue-
re decimas. Tertio probatur quia hoc priuile-
gium verbis expreſſis concedit Pontifex Grego-
rius XIII. patribus D. Hieronymi, quod refert
Rodrig. *tom.*2. *quæſtionum regularium*, *q.*45. *art.*4.
Etiamſi ea ab aliis conductis, dum illa veſtris
manibus ſeu ſumptibus excolitis. Et Eugenius IV.
Cœleſtinis Congregationis Diui Benedicti idem
conceſſit, quæ propriis manibus, & ſumptibus
excolitis, vel per homines veſtros, vel alias excoli
facitis, in propriis prædiis, ſiue etiam alienis;
ergo huiuſmodi Equites non ſolum ex terris ſuis,
ſed etiam neque ab aliis conductis tenentur ſol-
vere decimas, ſi eas propriis ſumptibus exco-
lant.

RESPONSIO AVTHORIS, QVINTO QVÆSITO.

An ſi de facto hic Eques haberet hanc obligationem ſolvendi decimas, ab ea eximeretur, ex eo quod eius pater per multos annos tales decimas non ſolverit, in qua poſſeſſione ipſe hodie adhuc invenitur?

RESpondi, quod dato, & non conceſſo, quod
huiuſmodi Equiti non conſtaſſet tam clare de
huiuſmodi priuilegio exemptionis à ſolutione de-
cimarum, poterat continuare tuta conſcientia in
poſſeſſione, in qua eius pater, & auus per multos
annos fuere, & eum in illa reliquerunt.

Ratio eſt, quia conſuetudo dat titulum in con- 56
ſcientia, qui deobligat à ſolutione decimarum
illum, qui alios à tali ſolutione ex priuilegio non
erat exemptus, Menochius, *conſil.*276. *num.*10. Suar.
de religione, *tom.*1. *cap.*13. *n.*16. & *cap.*30. *num.*60.
Ergo quamuis iſte eques priuilegio non eſſet
exemptus, ſufficiebat prædicta conſuetudo ad
eum eximendum. Confirmatur primo, quia in 57
materia decimarum ſtandum eſt conſuetudini, *ex
cap. commiſſum, cap. cum ſint homines, cap. Apoſto-
lica de dominio decimarum.* Confirmatur 2. quia
licet eſſet lex obligans equites ad ſolutionem de-
cimarum, hæc iam erat abrogata per talem con-
ſuetudinem non illas ſoluendi; Nam prædicta
conſuetudo præſcribit, etiam contra ſummum 58
Pontificem, ſi ſit per centum annos, vt cum mul-
tis probat Lezana in mari Magno Carmelitarum,
*num.*125.

Confirmatur 3. quia ſi conſuetudo per ſe ſo- 59
la non ſufficeret, abſque dubio ſufficeret cum ti-
tulo colorato, qualis eſt præſumptio priuilegij,
& latè probat Suarez, *de legibus*, *cap.*3. *n.*8. & 9.
vbi concludit. Tunc autem præſcriptio non eſt
propria præſcriptio rei, ſeu iuris, ſed eſt quaſi
præſcriptio priuilegij, ſeu talis præſumptio eius,
quæ & conſcientiam reddat ſecuram, & det actio-
nem, & ius etiam in foro exteriori; ſed huiuſ-
modi Eques ex antiqua conſuetudine non ſoluit
decimas, ſiquidem nec eius pater, & auus eas
ſoluerunt, in qua poſſeſſione ipſe ſuccedit ex ti-
tulo colorato priuilegij, ergo tuta conſcientia eas
non ſoluit, & eas repetere poteſt, *ex cap.* 1. *de
decimis in* 6.

Nec obſtat ſi dicas, id procedere quando con- 60
ſuetudo eſt immemorabilis, non vero quando ita
non eſt. Reſpondetur namque, ad id non requi-
ri conſuetudinem immemorabilem, ſed ſufficere
conſuetudinem centum annorum, vt dicunt mul-
ti apud Couar. *lib.*1. *variarum*, *cap.*17. *n.*10. Man-
docius, *conſil.*4. *n.*50. & 64. Cabedo, 2. *p. deciſio-
ne* 17. *num.*2. Imo aliqui dicunt ſufficere con-
ſuetudinem quadragiota annorum, quando con-
iungitur cum præſumptione priuilegij; ſecus
quando non eſt talis præſumptio priuilegij; nam
tunc requiritur conſuetudo immemorialis. Ita
Socinus Iunior, *conſil.* 76. *n.*91. *lib.*1. Quintena-
dueñas in ſingularibus Theologiæ moralis, de
celebratione Miſſarum ſingulari 11. Atqui hu-
iuſmodi Eques per plus quadraginta annorum eſt
in poſſeſſione non ſoluendi decimas, & hoc ex
præſumptione, & fama priuilegij: Ergo etſi illas
deberet iam eſt exemptus à ſolutione decimarum,
ex prædicta conſuetudine quadragenaria cum ti-
tulo colorato priuilegij.

CONSVLTVM XL.

De reelectione cuiusdam Priorissæ in Vicariam eiusdem conventus, vbi perfecerat triennium Priorissa.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Priorissa, quæ compleuit triennium in nostra Religione, si detur iusta causa potest poni à Prouinciali pro Vicaria eiusdem conuentus per triennium.*
3 *Non datur lex Religionis, vel ius, aut decretum Pontificium in contrarium.*
4 *Aliqua Bullæ Pontificum, quæ dantur in contrarium, non militant in nostris monialibus.*
5 *In nostra Religione solum datur lex, quod non reeligantur in priorissas, vel superiorissas.*
6 *Idem statuit Bulla Gregorij XIV.*
7 *Officium vicariæ constituta à prouinciali multum differt ab officio priorissæ.*
8 *Constitutiones quæ loquuntur de reelectione priorissæ, vel abbatissæ, non sunt extendendæ ad officium vicariæ positæ à Prouinciali.*
9 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*
10 *Non datur aliqua lex obligans prouincialem ad statim faciendam electionem priorissæ.*
11 *Ad definitorium, vel capitulum generale non spectat electio priorissarum.*
12 *Prouincialis data legitima causa potest per tres annos dilatare electionem priorissæ.*
13 *Ita factum fuit multoties in nostra Religione.*
14 *Abbatissæ Sanctæ Claræ, quæ triennium compleuerunt, ex iusta causa possunt eligi in vicarias ad breue tempus.*
15 *Hoc aliquando pertinet ad bonum regimen monialium.*
16 *Constitutiones Pontificiæ in contrarium benigne possunt interpretari.*
17 *Multo melius id potest effici in nostris monialibus.*
18 *Iusta causa ad id faciendum, est postulatio totius communitatis.*
19 *Secunda causa est; si non sit alia persona conueniens ad pacem & quietem, & bonum regimen conuentus, & quod monasterium sit de nouo fundatum.*
20 *Tertia causa est, si priorissa fuerit fundatrix monasterij.*
21 *Abbatissa fundatrix in conuentibus Sanctæ Claræ potest reeligi per viginti annos continuos.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

1 IN quodam Conuentu nostrarum Monialium perfecit triennium priorissæ quædam monialis, & cum plures causæ extarent, vt ipsa per plus tempus prædictum monasterium gubernaret, Provincialis eandem monialem constituit Vicariam prædicti conventus per sequens triennium dilatando electionem nouæ priorissæ.

Quæritur an id posset efficere, tam iure communi, quam iuxta nostras constitutiones Carmelitanas discalceatas, & quæ causa ad id sufficiat, & necessaria sit.

RESPONSIO AVTHORIS,

PRIMO QVÆSITO.

An Provincialis id posset efficere, tam iure communi, quam iuxta nostras institutiones Carmelitanas excalceatas?

REspondi posse: Ratio est, quia non datur 2
ius, nec decretum vllum Pontificium, vel
aliqua lex religionis hoc prohibens; ergo id potest
efficere. Antecedens quoad ius commune est
certum, nullum enim extat id prohibens. Quoad
Bullas verò Pontificias probatur: Quia solum 3
extat quædam Bulla Gregorij XIII. in qua præcipit
quod officium abbatissarum exspiret finito
triennio, & quod non possint eligi in officium
gubernij, vt Vicariæ, & præsidentis, &c. illæ quæ
per triennium habuere officium Abbatissæ; &
Sixtus V. idem præcipit in alia bulla anno 1587.
vt refert Diana, *p.7.tract.12.resol.19.* Pottel verbo
Abbatissa, *num.4.* Rodriguez, *tom.1.quæstionum
Regularium, q.16. art.3.* Lezana, *in summa verbo*
Abbatissa, *num.12.& alij:* Atqui nec Bulla Gre- 4
gorij XIII. *nec Sixti V.* id prohibent respectu nostrarum
religiosarum: ergo nullum datur ius Pontificium,
nec Bulla Pontificis id prohibens.

Minor patet, quia Bulla Gregorij XIII. solum fuit pro Monasteriis Italiæ, & vtriusque Siciliæ, vt advertunt Pottel, Lezana, Diana. Rodriguez, *locis citatis*, Bulla vero Sixti V. solum habet locum, quoad Abbatissas S. Claræ, vt declararunt prædicti DD. specialiter Pottel, *suprà, n.4.* ibi. At Gregorius XIII. pro sola Italia id præcipit circa omnes Abbatissas, & Sixtus V. pro solis Abbatissis, S.Claræ, & idem ait Lezana verbo Abbatissa *num.4.* Ergo prædictæ bullæ non sunt extendendæ ad Religiosas Carmelitas excalceatas. Quod autem non detur lex Religionis hoc prohibens patet, quia ex constitutionibus religionis non constat de aliqua prohibitione, sed solum præcipitur; quod priorissæ finito triennio non reeligantur in priorissas, vt patet ex constitutione earundem religiosarum, *cap.1.n.5.* vbi dicitur, *las prioras no pueden ser reelcitas en los mismos Conuentos, donde antes lo fueron en prioras, ni en suprioras, salvo passados tres annos.* Ex iure vero communi, seu bullis Pontificiis, solum extat constitutio Gre-
gorij XIV. quæ habetur in nostro Bullario, *pag.*
169. Vbi præcipit Pontifex, quod priorissæ in 6
eisdem conuentibus, vbi antea fuerunt, non nisi peracto triennio reeligantur in Priorissas, quemadmodum in fratribus prioribus constitutum est; Atqui tam constitutio Religionis, quam Gregorij XIV. solum loquuntur de reelectione priorissæ in idem officium priorissæ, vel subpriorissæ factæ monialium votis: ergo non debent extendi ad officium Vicariæ, vel præsidentis constitutæ à solo Prouinciali.

Probatur

7 Probatur hæc vltima minor, quia officium Vicariæ impositæ à Prouinciali maximè differt ab officio priorissæ; Nam priorissa habet iurisdictionem ordinariam, quæ nisi ex culpa, vel inhabilitate ab ea auferri potest à Prouinciali, bene tamen officium Vicariæ, cum habeat iurisdictionem delegatam quæ, tandiu durat, quandiu delegaos voluerit, & sine iniuria aufferri potest;
8 Deinde officium abbatissæ fit per vota secreta Religiosarum, officium Vicariæ de quo loquimur delegatur à Prouinciali; ergo constitutiones, quæ loquuntur de reelectione abbatissæ, seu priorissæ non debent extendi ad constitutionem Vicariæ à Prouinciali positæ; sumus enim in materia rigorosa, & non fauorabili, & secundum ius verba legis rigorosæ in rigore proprietatis intelligenda sunt.

9 Dices in bulla Sixti V. præcipitur vt electiones Monialium in priorissas fiant, quemadmodum in fratribus prioribus constitutum est, & in constitutionibus harum Monialium, *cap. 15. n. 3.* præcipitur, quod in materia gubernei Monialium obseruentur leges Religiosorum in eis rebus, quæ non fuerint expressæ in constitutionibus Monialium, vel non fuerint contrariæ eisdem constitutionibus Monialium? Atqui priores inter religiosos finito suo triennio non possunt in eodem conuentu religi in Vicarios à Generali, vel Prouinciali, nec etiam à definitorio, siquidem tenetur definitorium eligere prælatos iuxta nostram constitutionem, *3. p. cap. 6. n. 3.* Ergo idem dicendum est de monialibus; cum non habeant legem repugnantem. Respondetur concedendo maiorem: deinde ad minorem. Respondetur, negando generalem vel Provincialem non posse constituere Vicarium in conuentu eundem priorem, qui desiit officium prioris per triennium: verum quidem est, quod capitulum generale, & definitorium generale tenetur eligere priores finito triennio, dum tamen Electi non veniunt ad domos suas, priores antiqui iubentur in eadem constitutione præsidere in eisdem conventibus, & si casus accidat, quod prior electus moriatur poterit Provincialis, vel generalis constituere Vicarium priorem transactum, id enim conveniens est ad bonum regimen Monasterij: Nam si in Religione, S. Claræ id fit ob bonum regimen, dum non fit noua electio, non obstanti prohibitione Gregorij XIII. quanto magis in nostra religione, vbi nulla datur prohibitio; imo existimo, non posse prouincialem alterum Vicarium eligere; etiamsi prior electus moriatur, cum lex præcipiat, quod prior qui perfecit suum triennium in conuentu, in eodem præsideat is ad vsque veniat nouiter electus; ergo si ille noluerit discedere, non potest absque causa. Generalis, vel Prouincialis ponere alium Vicarium, sed vel debent consentire eum præsidere vsque ad nouam prioris electionem, vel ipsummet Vicarium constituere, & potest dari casus, quod per totum triennium persistat in Vicaria, vt si electi ab vno quoque definitorio post electionem, antequam venirent ad domum suam morerentur, qui casus quamuis sit rarus, & moraliter videtur impossibilis, cum tamen sit possibilis, optimè declarat non repugnantiam officij Vicarij, vel præsidentis in priore, qui per triennium functus est tali officio.

Nec contra id facit, quod ait argumentum, scilicet quod Capitulum generale, vel definitorium tenentur statim priorem nouum eligere, & non possunt constituere Vicarios in conuentibus, in quibus officium prioris expirauit; ergo idem videtur dicendum in conuentibus monialium ob prædictam legem, & constitutionem Gregorij XIV. Respondetur namque hoc ideo esse in conventibus fratrum, quia de hoc datur lex obligans dictum capitulum generale, & definitorium quoties celebratur ad talem electionem 10 statim faciendam, non tamen datur lex aliqua obligans prouincialem ad faciendum statim electionem priorissæ, nec ad eum extendi potest lex, quæ obligat definitorium, vel capitulum generale, nam ad definitorium, vel capitulum generale non pertinet electio priorissarum, & cum simus 11 in materia rigorosa benigne interpretanda, & limitanda, & non extendenda ad prouinciales; ergo prouincialis optimè poterit ex iusta causa dilatare, etiam per tres annos electionem priorissæ, & interim constituere Vicariam illam Monialem quæ desiit esse per triennium priorissa, 12 quæ omnia comprobantur ex vsu, nam anno 1637. Ita factum fuit à P. Fr. Andrea ab Incarnatione in Conuentu S. Alberti Ciuitatis Vlisiponensis, cum M. Michaela Margarita Cannuente, P. N. Generali, Fr. Ioanne à Spiritu sancto. Et anno 1647. Id iterum fecit in Conuentu, S. Theresiæ 13 de Carnide Fr. Sebastianus à Conceptione Prouincialis huius Prouinciæ, vt scientiæ eminentissimæ, & sanctitatis eximiæ, cum eadem, M. Michaela Magaritæ, quam, postquam finivit suum triennium priorissæ in eodem conventu Vicariam constituit per aliud triennium.

Confirmatur: Quia in Religione, S. Claræ in 14 qua datur expressa prohibitio, quod monialis finito triennio abbatissæ non reeligatur in Vicariam, vel præsidentem eiusdem conventus, adhuc potest reeligi ad breue tempus, non obstante dicta constitutione Gregorij; ergo multo melius id poterit fieri, non solum ad breue tempus, sed per triennium, si detur sufficiens causa in religione, vbi talis prohibitio non extat. Antecedens probatur, quia ita docet Portel, *suprà*, *n. 8.* Vbi ait, quod non obstante; quod pro Claristis Sixtus V. citata sua bulla de triennio abbatissæ dicat, non posse fieri Vicariam illam, quæ desiit esse abbatissa in illo triennio, neque habere aliud officium regiminis, si tamen vsus obtinuit, vt finito officio abbatissæ fiant Vicariæ, vel quid simile, potest tolerari, & tale regimen obtinere; Et Rodriguez, *additamentis ad summam, tom. 3. cap. 4. concl.* 6. addit, hic vsus introductus est in prouincia Algrabiorum in prouincia Portugalliæ, vbi vidi hoc bis fieri, &c & *in quæstionibus regularibus, tom. 1. q. 6. art.* 3. dicit, Non tamen vetatur ipsas finito sui abbatissatus munere esse præsidentes, donec aliæ loco ipsarum eligantur, hoc enim pertinet ad bonum regimen; & Diana, *p. 7. tract.* 12. *resol.* 19. referens Mirandam in Manuali 15 prælatorum, *tractatu de sacris monialibus q. 7. art. 9. conclus.* 2. dicit, probabilis mihi videtur pars affirmatiua, quia id videtur pertinere ad bonum regimen, debitamque administrationem monasteriorum monialium, vt scilicet pro paruo aliquo tempore eædem ipsæ, non vero aliæ præsidentes constituantur.

Et Pelizarius, *in manuali regularium 2. to. tract.* 10. *tract.* 8. *num.* 59. ait. Illud hic controuerti potest,

potest. An attenta constitutione Gregorij XIII.
possit Abbatissa, completo triennio sui abbatis-
satus, obtinere munus præsidentis, donec eliga-
tur noua abbatissa? Et ratio dubitandi est, quod
in ea constitutione de Abbatissis statuitur, vt post-
quam elapso triennio, suis officiis perfunctæ,
præesse desinant, omni prorsus careant authori-
tate, ac regimine, & administratione Monasterij
per triennium à die finitæ administrationis in-
16 choandum. Respondeo videri probabile, quod pos-
sit, cum id cedat in magnum commodum Mo-
nasterij, vt notauit Miranda, *q. 7. de Monialibus,*
num. 9. Et aliàs constitutio citata Gregorij pos-
sit benigne interpretari, sicut aliam similem Six-
ti IV. interpretatur idem Miranda, nimirum
quod abbatissæ, expleto triennio sui abbatissatus,
non possint habere quodcunque aliud officium
ad aliud triennium, non verò quod eligi non pos-
sint ad breue tempus in præsidentes Monasterij
modo dicto, ita viri docti à me consulti, & in ter-
minis Tamburinus, q. 3. pro se allegans Lanerium,
nobis consentit Sanctorus, *in comm. ad Const.*
minorum, cap. 11. stat. 7. & cum illo Diana, *p. 7.*
tract. 12. resol. 19. Et hoc non obstante declaratio-
ne Sacræ Congregationis adducta à Gauanto *in*
Manuali, verbo Monialium officiales, num. 20.
his verbis, *officium Abbatissa finito triennio expi-*
rat, nec Episcopus potest illud prorogare, qua de-
claratio benigne potest explicari sicut modo expli-
cauimus constitutionem Gregorij XIII.

Ex quibus infero consequentiam, in Sicilia,
17 & in Monasteriis S. Claræ, in quibus Pontifex
in suis bullis præcipit tanto rigore, quod non re-
eligantur abbatissæ finito suo triennio, adhuc est
opinio probabilis, & in vsu obseruatur, quod
Prouinciales prædictas Abbatissas nominent, in
Vicarios, aut præsidentes eorundem conuen-
tuum, quibus præfuerunt, vsque quo fiat noua
electio Abbatissæ, & hoc quia id necessarium est
ad bonum regimen eorundem conuentuum; ergo
à fortiori id poterit efficere Prouincialis nostra-
rum Monialium Carmelitarum excalceatarum,
circa quas tales constitutiones Pontificiæ, nec
aliæ dantur, & si ei videbitur ex causa vrgenti,
poterit per aliud triennium prorogare electionem
nouæ abbatissæ, siquidem id, nec iure communi,
aut religionis, aut bulla aliqua Pontificia ei
prohibetur.

RESPONSIO AVTHORIS,

SECVNDO QVÆSITO.

Quæ causa ad id faciendam sufficiat?

18 Respondi primam iustam, & efficaciorem cau-
sam esse postulationem totius communitatis
earundem monialium: Quæ ratio est adeo ef-
ficax, quod in Conuentibus Monialium Domini-
carum, non obstante, quod habeant legem pro-
hibentem fieri reelectionem abbatissarum in eo-
dem conuentu, si interuenit postulatio totius
communitatis, deuoluitur electio ad generalem,
vel prouincialem, & dispensant in conuentibus
Monialium, vt postulata reeligatur in Abbatis-
sam; Atqui in casu præsenti, tota communitas
harum Monialium postulauit à Prouinciali, vt
M. Michaela Margarita, saltem vt vicaria con-
stitueretur pro sequenti triennio; ergo hæc po-
stulatio, causa sufficiens fuit, vt Prouincialis an-
nueret earum postulationi.

Secunda causa est, si non sit persona conue- 19
niens ad pacem, & quietem & bonum regimen
conuentus, & ad bonam existimationem sæcu-
larium, nisi eadem priorissa, eo quod Monaste-
rium sit à paucis annis fundatum. Quod autem
hæc causa sit sufficiens in præsenti casu probatur;
quia apud Dominicanos, est lex, quod Abbatissæ
non possint esse reelectæ nisi Monasterium fue-
rit de nouo fundatum, vel reformatum, nam tunc
possunt esse reelectæ abbatissæ, vt testatur Peliza-
rius, *tract. 10. cap. 10. sect. 2. n. 113.* Et hoc non
alia ratione, nisi ob defectum subiectorum ad
hoc officium; Atqui hoc Monasterium erat de no-
uo fundatum, & in eo adhuc non erant religiosæ
capaces tanti muneris iuxta nostras leges, vt est
notum; Ergo si in religione Dominicana hæc ra-
tio sufficit, vt priorissæ reeligantur in idem offi-
cium, ratio sufficiens erit, vt hæc nostra priorissa
saltem in vicariam constituatur à Prouinciali.

Tertia ratio est, si prædicta abbatissa fuerit 20
fundatrix eiusdem conuentus. Quod autem hæc
causa sit sufficiens ostenditur. Nam in Religione
Franciscana, in qua datur prohibitio Grego-
rij XIII. ne Abbatissæ, S. Claræ reeligantur, nec
in officium regiminis, vt Vicariæ, vel præsiden-
tis constituantur, sufficit hæc ratio, vt Abbatis- 21
sa, quæ est fundatrix eiusdem conuentus reeliga-
tur per viginti annos continuos, non obstante
dicta constitutione Gregoriana, vt testatur Por-
tel, *verbo Abbatissa, n. 10.* vbi ait, Abbatissa pri-
ma fundatrix alicuius conuentus potest continua-
ri in officio per viginti annos apud Claristas, Mi-
randa, *in expositione regulæ, S. Claræ*; Atqui Ma-
ter Michaela Margarita fuit fundatrix huius Con-
uentus de Carnide à sua prima erectione, vt est
notum apud omnes, & adhuc conuentus non est
perfectus, & sua industria, virtute, & nobilita-
te, tam in spiritualibus, quam in temporalibus
augetur, & in dies crescit; ergo non est ratio, vt
non possit continuare officium, si non priorissæ,
ad minus vicariæ per viginti annos, vt faciunt
Claristæ, siquidem nulla est lex, aut ius, aut bulla
Pontificia id prohibens, & hoc est necessarium
ad bonum regimen, & augmentum spirituale, &
temporale illius conuentus, quod & factum fuit:
quod an bene, videant viri docti; ego enim existi-
mo recte factum fuisse.

CONSVLTVM XLI.

De testamentario, An possit diminuere sti-pendium Missarum relictum à testatore, quando est nimis pingue ad dotandas sorores ipsius testatoris?

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*

2 *Testamentarius, cui relictum fuit à testatore, vt sibi tot Missas præciperet celebrare, si inueniat qui illas minore stipendio celebret, quam reliquit testator, potest sibi retinere residuum pecuniæ.*

3 *Hoc*

3 *Hoc lucrum est fructus industriæ suæ.*
4 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*
5 *Iure naturæ non est prohibitum, quod Sacerdos, qui accipit dicendas centum Missas pro tanto stipendio, eas præcipiat dicere minori stipendio, si inueniat, qui illas illi velit celebrare.*
6 *Contrarium disponit sacra Congregatio.*
7 *Decretum sacræ Congregationis non loquitur de testamentario.*
8 *Legatarius potest præcipere Missas celebrare minori stipendio, quam reliquit testator, dummodo det iustum stipendium, retento sibi excessu.*
6 *Quando constat testatorem noluisse instituere capellam pinguem, si reliquit maiorem quantitatem, quam stipendium ordinarium ad certas Missas, debet numerus Missarum augeri.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

1 QVIDAM testator reliquit in suo testamento cuidam clerico fratri suo, quem fecit suum testamentarium, vt constitueret in quodam conuentu Religiosorum vnam Missam, in quacunque hebdomada in perpetuum, ad quam reliquit etiam certam summam pecuniæ, quæ notabiliter excedebat quantitatem, quæ in tali religione solet pro prædicta Missa postulari. Et addit ipse testator, quod si prædicta religio noluerit acceptare prædictam summam pro dicenda illa Missa, sed maiorem expostulet, in tali casu, eius frater clericus, & testamentarius dicat in vita sua eandem Missam, & prædictam pecuniam ponat ad censum, vt ex redditibus illius Missa in perpetuum in vnaquaque hebdomada celebretur. Accidit autem, quod prædictus clericus eius frater, & testator, accessit ad vnum conuentum prædictæ religionis, & quæsiuit an velint prædictam Missam in perpetuum accipere dicendam in quacunque hebdomada, & cum religiosi benigne annuerent, pacti sunt super eleemosyna prædictæ Missæ, & conuentus contentus fuit minori summa ea, quam reliquerat testator per dimidium, nesciens defunctum maiorem summam reliquisse.

Quæritur, an Clericus testamentarius, possit tuta conscientia sibi retinere excessum pecuniæ relictæ à defuncto, ad dotandam quandam sororem suam, sororem etiam ipsius testatoris defuncti, an verò teneatur totam eleemosynam relictam tradere dicto conuentui.

RESPONSIO AVTHORIS.

1 REspondi posse retinere excessum pecuniæ ad dotandam sororem suam, & testatoris, siue ad id, quod voluerit. Ita expresse Pelizarius, *tom. 1. tract. 6. cap. 3. n. 23. versiculo addo*, vbi ait, Quod si religiosus, & idem dic de clerico, factus testamenti executor, curaret minori stipendio, quod dicerentur tot Missæ, quot relictæ sunt à testatore, potest sibi retinere, quod residuum est pecuniæ, quæ foret expendenda in loco testatoris, si ibi celebratæ essent, quia hoc lucrum est industriæ executoris, sicut qui rem alienam vendendam in aliquo loco accepit, si alio
transferat, in quo carius vendatur, excessus rei,
non domino rei, sed industriæ venditoris debe- 3
tur. Unde ait, quod quando sacra Congregatio præcipit, quod sacerdos, qui accepit stipendium Missarum, si per alium celebret, tenetur ei dare integrum stipendium acceptum, loqui de sacerdote, qui tantum est collector Missarum,
vel qui eas ad celebrandum recipit, non verò
de Sacerdote, qui est testamenti executor, hic 4
enim per accidens est, quod sit Sacerdos, potest enim esse laicus, cui non est prohibitum hoc lucrum ex industria huc vsque Pelizarius, & probabile putat Tamburinus, *opusculo de sacrificio Missæ, lib. 3. cap. 1. §. 5. num. 16. versic. ad idem*, Coronius, *in Controversiis 1. p. lib. 3. controversia 5. cap. 3. num. 65.* Quidquid in contrarium dicat Pascaligus, *de sacrificio, q. 972. num. 2. & q. 971. num. 2.*

Ex quibus sic formo argumentum, Sacerdos testamentarius, qui accepit tantam pecuniam à testatore ad dicendas Missas in certo loco, potest eas facere celebrare in alio loco minori stipendio, retento sibi residuo stipendij, non obstante declaratione sacræ Congregationis, quia de eo non loquitur; ergo idem poterit efficere iste sacerdos testamentarius, quando testator ex multis conuentibus nullum designauit, & in aliquo minori stipendio assignato à testatore, ei tot Missæ relictæ celebrantur, non enim apparet maior ratio, cum etiam in quærendo Monasterium, qui minori stipendio contentum esset, habuit suam industriam testamentarius.

Confirmatur. Quia iure naturæ non est pro-
hibitum, quod sacerdos suscipiat onus dicen- 5
di Missas, vel procurandi sacerdotes, qui eas dicant, & quod si minori stipendio, quam testator dixit, Sacerdotes qui dicant tales Missas inueniat, vel ipse nequit eas dicere, possit residuum sibi retinere, quod maxime verum tenet, si Sacerdos sit pauper, & non turpis lucri gratia, sed suæ congruæ sustentationis id faciat; vt ait Decastillus, *tract. 5. d. 4. dub. 16. n. 378.* & Suarez. *tom. 3. in 3. partem, d. 86. sect. 6.* & cum aliis Thomas Hurtado, *tom. 1. moral. tract. 2. resol. 16. per totum*, Atqui huiusmodi Sacerdos non id facit turpis lucri gratia, sed ad dotandam sororem suam, & testatoris, quod etiam pertinet ad congruam sustentationem sacerdotis, vt ait cum Bañes, Henriquez, Orelana, Veiga, Nuño, & aliis idem Thomas Hurtado, *2. tom. moralium. de sustentatione Ecclesiasticorum Appendice 2. §. 15. num. 497.* Ergo stando in iure naturæ, id non
est prohibitum. Dixi stando in iure naturæ, 6
nam licet id sacra Congregatio prohibeat respectu Sacerdotum, qui Missas recipiunt ad eas celebrandum, vt testatur ipse Hurtadus, *suprà numero 499.* Non id prohibuit respectu testamentarij, vt ait Pelizarius, *suprà*, quidquid dicat in contrarium Decastillus, *suprà, numero 378.* ex Diana, *p. 6. tract. 14. resolut. 10.* & ipse Hurtadus, *de sustentatione, §. 13, numero 409.* Et in eodem sensu videtur loqui decretum Alexandri VII. cum etiam non loquatur de testamentario, si forte alicubi est receptum, vel promulgatum de quo adhuc non constat in tota Hispania.

Confirmatur 2. Quia legatarius potest præcipere Missas celebrare minori stipendio, quam reliquit

testatur, dummodo det iustum stipendium, retento sibi excessu, vt docet Lugo, *de Eucharistia, d.21.num.*30. Et cum Soto, Nauarro, Riccio, Tamburinus, *lib.3. de sacrificio cap.1. § 5.num.*10. Ergo idem potest efficere testamentarius, præcipuè si non solum dederit iustum stipendium, sed etiam pingue stipendium, reseruando sibi excessum, vt fecit iste testamentarius, qui non solum dedit iustum, sed etiam pingue stipendium, quia Eleemosyna relicta à testatore erat excessiua.

19 Confirmatur 3. quia quando ex circunstantiis constat, quod testator noluit instituere capellam pinguem, si reliquit maiorem quantitatem, quam stipendium ordinarium ad certas Missas celebrandas, debet numerus Missarum augeri vt probat Tamburinus, *lib. 3. de sacrificio, cap.1.§.3.num* 93. Sed hic ex circunstantiis constat testatorem noluisse instituere capellam pinguem, siquidem in suo testamento præcepit, quod si religio illo stipendio non esset contenta, (putabat enim esse adhuc parvam eleemosynam) quod prædicta pecunia censui exponeretur, & quod ex redditibus illius eius frater in vita sua prædictas Missas celebraret, & per mortem alium sacerdotem institueret pro eadem capella, & sic in perpetuum, nolens prædictam obligationem ad aliam religionem, vel Ecclesiam transire; ergo cum constet de mente testatoris noluisse instituere capellam pinguem, sed grauare quam minus possibile fuisset suum hæredem, & testamentarium, vel sunt augendæ Missæ, quod tamen ex circunstantiis constat noluisse testatorem, vel excessus dandus est sorori testatoris, quæ est illius hæres, quia constat testatorem illum, quam minus possibile foret voluisse grauare, vt patet ex verbis ipsius testamenti; sed talis Sacerdos nullam aliam intentionem habet recipiendo illud residuum pecuniæ, nisi date illud sorori, & hæredi ipsius testatoris, est enim pauper: ergo id optime efficere potest vt de facto factum fuit, consentiente in id definitorio generali dictæ Religionis, quod libenter dimisit excessum illius pecuniæ ad dotandam sororem illius testatoris in quo casu nullum est dubium sed nostrum consultum procedit absolute, ignorante religione de tali excessu, nec eo dimittente.

CONSVLTVM XLII.

De successione cuiusdam Maioratus.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Consanguineus propinquior vltimi possessoris maioratus non succedit in maioratu, si non est de sanguine institutoris.*
3 *Quando institutor maioratus vocauit familiam, non sentit de familia grauati, sed de propria familia.*
4 *Quando institutor maioratus vocauit aliquem ad maioratum, dummodo nuberet cum tali fœmina, non instituit maioratum per modum dotis, vel donationis propter nuptias, vel ob finem matrimonij.*
5 *Illud praeceptum testatoris, quod nubat cum tali fœmina, alias amittat maioratum & pura conditio, vel modus.*
6 *Donatio propter nuptias iam non est in vsu.*
7 *Donatio ob causam matrimonij, sed ad nuptias facta viro, soluto matrimonio morte viri, redit ad consanguineos mariti, quando bona qua dantur viro sunt vinculata, vel non nubant per chartam medietatis.*
8 *Dos solum constituitur, mulieribus, & non viris.*
9 *Dominium ciuile dotis est apud virum.*
10 *Dominium naturale dotis est apud mulierem.*
11 *Dominium dotis, mortuo marito transit ad vxorem.*
12 *Quoties in contractu matrimonij non fit expressio dotis, præsumendum est, voluisse nubere modo vulgari.*
13 *Quando non fit pactum dotis, non censentur bona vero data in dotem.*
14 *Dos probanda est per scripturas vel testes.*
15 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*
16 *Sufficit amicitia inter dantem, & recipientem, vt præsumatur, quod donatio facta sit ob amicitiam, tanquam finem proximum.*
17 *Quando testator instituit aliquem in successorem alicuius maioratus cum conditione quod nubat cum tali fœmina, si talis fœmina noluerit cum eo copulari remanet, vir institutus dominus maioratus, cum per eum non steterit.*
18 *Testamentarius non potest disponere aliquid de bonis testatoris contra voluntatem testatoris.*
19 *Non potest ponere aliquod grauamen legato, vel maioratu relicto.*
20 *Vocatus ad maioratum in vno casu, censetur exclusus, illo casu deficiente.*
21 *Deficiente conditione, deficit dispositio.*
22 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*
23 *In conditionibus attendendum est ad principium prima existentia, & non ad quod ex post factum successerit.*
24 *In maioratibus succeditur sicut in hæreditatibus ab intestato.*
25 *Institutor maioratus non restringit successionem ad solos vocatos, sed relinquit maioratum totæ familiæ, suo ordine.*
26 *Ponitur argumentum in contrarium.*
27 *Ponitur eius solutio.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

ANTONIVS maioratum instituit in suo testamento, & vocauit in administratorem illius suum consanguineum in secundo gradu Franciscum, qui si forte mortuus fuisset ad tempus mortis ipsius testatoris, reliquit administrationem filio ipsius Francisci seniori masculo, Et si forte nullus est dicto Francisco filius masculus extaret, in hoc casu succederet in administratione majoratus, proximior consanguineus masculus illi testatori, & quod ita in perpetuum continuaret administratio maioratus in dicta linea ipsuis testatoris in consanguineo proximiori masculo 1

masculo. Post hanc institutionem, quam fecit in suo testamento, fecit quendam codicillum, in quo præcepit, quod in omnibus suum testamentum adimpleretur, excepto quod post mortem ipsius testatoris, vocabat in primum successorem, & administratorem huius maioratus, quendam consanguineum suum in secundo gradu innuptum, ex duobus, qui tunc erant, quem determinasset quidem homo vocatus Paulus maritus sororis ipsius testatoris, & illius testamentarius, vt nuberet cum quadam consanguinea in secundo gradu ipsius testatoris vocata Maria, & quod tunc maioratus descenderet ad filium masculum maiorem ipsius Mariæ, & in defectu masculi descenderet ad filiam seniorem, etsi daretur casus, quod nullus ex prædictis duobus suis consanguineis in secundo gradu vellet ducere prædictam Mariam, volebat quod succederet in dicto maioratu suus consanguineus in secundo gradu Franciscus, iuxta verba testamenti, quod condiderat; Et si forte aliquis ex duobus consanguineis duceret prædictam Mariam, si forte non haberet filios, nec filias, tunc succederet idem Franciscus; & filij eius in forma præscripta in testamento. Accidit autem, quod vnus ex duabus dictis consanguineis in secundo gradu testatoris, ille quem determinauit prædictus Paulus, iuxta verba codicilli, nupsit cum dicta Maria, quia ratione accepit possessionem maioratus, iuxta verba codicilli, & illo mortuo ei successit filius eius habitus ex prædicta Maria, qui etiam mortuus est, absque filiis, vel filiabus.

Quæritur ergo primo; An dicta Maria habeat aliquod ius ad maioratum, eo quod sit proximior consanguinea suo filio vltimo possessori. Secundo quæritur; An ex eo quod testator ordinauit in suo codicillo, quod relinquebat illum maioratum cuidam suo consanguineo, quem determinasset Paulus, qui nuberet cum prædicta Maria, competat dictæ Mariæ ius aliquod, saltem ad fructus ipsius maioratus, siquidem ipse nupsit cum prædicta Maria, vt ordinauit testator in codicillo. Tertio quæritur, An ratione cuiusdam scripturæ, quam dictus Paulus testamentarius ipsius testatoris fecit prædicto consanguineo testatoris, qui nupsit cum eadem Maria, in qua ei dabat prædictum maioratum in dotem, vt nuberet cum prædicta Maria, habeat dicta Maria post mortem viri sui ad dictum maioratum aliquod ius, si non ad ipsum maioratum, saltem ad fructus illius de vitu sua? Quarto quæritur, An mortuo vltimo possessore huius maioratus habeat aliquod ius ad illum Franciscus, supposito quod in codicillo dicit testator, quod in casu, quod nullus ex prædictis duobus suis consanguineis in secundo gradu vellet ducere in vxorem prædictam Mariam, & si forte nuberet, si filios, nec filias non haberet succederet Franciscus? An verò sit successurus, consanguineus proximior vltimo possessori, qui fuerit ex sanguine ipsius testatoris.

RESPONSIO AVTHORIS, PRIMO QVÆSITO.

An dicta Maria habeat aliquod ius ad maioratum, eo quod sit proximior consanguinea suo filio vltimo possessori?

Respondi negatiuè nec in hoc potest moueri dubium. Quia quamvis dicta Maria sit consanguinea proximior vltimi possessoris, non est de sanguine institutoris, quod erat necessarium ad succedendum in dicto maioratu suo filio, nam quando institutor maioratus vocauit familiam, non sensit de familia grauati, sed de propria familia, vt docet Bartolus, *in l. peto. §. patre. ff. de legat. 2. n. 1.* Decius, Iason, *consil. 25. col. 1. lib. 2. & consil. 159.* Peralta, *in dicto §. in fideicommisso*, & probatur ex glossa singulari, *in l. ex facto in princip. verb. sua ff. de Trebell.* Molina, *de primogeniis, lib. 3 cap. 9.* vbi dicit esse communem, & veram sententiam, *num. 20.* Acosta, *in quæstione patrui, & nepotis, pag. 131.* & hoc decisum est in nostra ordinatione Lusitana, *lib. 4. tit. 100. §. 2.* 1 3

RESPONSIO AVTHORIS, SECVNDO QVÆSITO.

An ex eo, quod testator ordinauit in suo codicillo, quod relinquebat illum maioratum cuidam consanguineo, quem determinasset Paulus eius testamentarius, qui nuberet cum prædicta Maria; competat eidem Mariæ soluto matrimonio, aliquod ius, saltem ad fructus ipsius maioratus, siquidem consanguineus nominatus nupsit cum prædicta Maria; vt ordinauit testator in Codicillo?

Respondi quod licet testator posuerit illam clausulam, quod si prædictus consanguineus situs in secundo gradu non duceret dictam Mariam, transiret maioratus ad alterum, non inde potest inferri, quod dictum maioratum instituit per modum dotis, vel donationis propter nuptias, vel ob finem matrimonij ipsi Mariæ. Nam illud præceptum testatoris, quo præcepit, quod dictus consanguineus duceret dictam Mariam; sub pœna amittendi maioratum, est pura conditio, aut modus, quem per modum præmij testator voluit ponere primo successori ad facilitandum matrimonium cum dicta Maria, vt constat ex *l. Titio centum, §. Titio centum, & l. 1. ff. de conditionibus, & demonstr.* & tenent Bartholus, Oldradus, Felin. Rainuncius, Xuares, & alij communiter, quos refert, & sequitur Molina, *de primogeniis, lib. 1. cap. 13. n. 2. & 3.* Sanchez *de matrim. lib. 1. d. 33. num 7. & 8.* Vbi inoumeros refert; sed sic est, quod posito modo, vel conditione, legatum sit legatarij, vt cum communi sententia tenet Lugo, *de iustitia, tom. 2. d. 24. sect. 9. §. 1. n. 14.* Dominium namque non potest 4 5

potest esse in aëre, sed statim posita conditione, vel modo, acquiritur legatario, Molina *de primogenijs, lib. 3. cap. 10. n. 6.* Ergo talis maioratus non fuit institutus per modum dotis, aut donationis propter nuptias: sed solum cum dicta conditione, vel modo, quo posito, maioratus statim acquisitus fuit illi consanguineo testatoris, qui cum tali Maria nupsit.

Patet consequentia: Et in primis, quod non
6 fuerit institutus per modum donationis propter nuptias constat, siquidem huiusmodi donationes iam non sunt in vsu, vt dicit Baldus, Gomes, Suarez, & alij, quos refert, Valascus, *decisione* 2. *n.* 11. Et quod hæc donatio fuisset facta ob causam matrimonii, seu ad nuptias, nihil facit contra nos, quia donatio ob causam matrimonij facta viro, soluto matrimonio morte viri, redit ad
7 consanguineos mariti, vt patet *ex textu in l. fin. C. de donationibus, ante nupt. textus in l. si liberis, eodem titulo, text. in cap plerumque de donat. inter virum, & vxorem.* & ibi glossa, & communiter DD. apud Gomes. *in l. 50. Tauri, n.* 10. Quod debet intelligi, quando bona quæ dantur viro, sunt vinculata maioratui, vel non nubunt per chartam medietatis, Rebell. *de obligationibus iustitia, lib. 6. q. 11. sect. 1. n.* 4. Et habetur *in ordinatione Lusitana, lib. 4. tit. 95. n. 1.* Sed sic est quod in præsenti casu bona, quæ data fuere huic viro, sunt vinculata maioratui: Ergo talis mulier per mortem viri sui nullum habet ius ad talia bona, etiamsi fuissent data ob causam matrimonij.

Et quod non fuissent dos probatur euidenter; quia vt talis maioratus esset dos, debet testator nominare in successorem ipsius maiotatus
8 prædictam Mariam, & non eius virum, nam dos solum constituitur mulieribus, *l. fin. C. de dot. promit.* Valascus, *cap.* 13. *num.* 40. Nec obstat quod dominium dotis sit apud maritum, & non apud vxorem, vt dicatur quod ideo testator nominauit in successorem matitum, & non vxorem. Nam huic obiectioni Respondeo, quod illud intelligitur de dominio ciuili, subrilitate iuris introducto, & non de dominio naturali, nam hoc residet apud vxorem, constante matri-
9 monio, vt colligitur, *ex l. dotis ad initium, ff. de iure dotis, & ex l. in rebus, Cod. eodem*, & tenent Barbosa, & D. Thomas quos refert, & sequitur Rebello, *lib. 5. q. 1. num.* 18. & multos referens Valascus, *cap.* 36. *num.* 7. Molina, *de iustitia, tract. 2. tom. 2. d. 426, num.* 2. Nisi dos tradatus vito æstimata æstimatione faciente conditionem, quod non est in præsenti casu, vt constat ex ipsa maiotatus institutione.

10 Et dato quod dominium naturale dotis esset apud virum, adhuc non sequitur, quod talis institutio maiotatus fuit facta per modum dotis huic mulieri, quod probetur, quia dominium dotis, mortuo marito, transit ad vxorem,
11 & hæredes matiti intra certum tempus tenentur tradere eam illi, vt docet cum communi DD. Rebello, *lib 6. q. 11. num.* 2. habeturque in nostra ordinatione, *lib. 4. tit. 95. num.* 4. Sed sic est, quod testator præcipit, quod talis maioratus, mortuo marito huius mulieris, transeat ad suos successores, si extiterint, & quod si non extiterint, transeat ad Franciscum; ergo non habuit intentionem faciendi dotem tali mulieri, siquidem in morte viri non vult, quod talis maioratus ei maneat, alias vellet duo contradictoria, quod non est præsumendum, nam voluntas testatoris exponenda est secundum ius commune *cap. Abbate de verb. signif.* ita Sylu. Armila, Tabien. Angelus, Sarmiento, quos refert, & sequitur Sanchez, *in consiliis 2. p. lib. 4. cap. 2. dub. 4. num.* 5.

Confirmatur primo: Quia quoties in contra- 12
ctu matrimonij non fit expressio dotis, præsumendum est voluisse nubere modo vulgari, vt docet Rebellus, *de obligationibus iustitia 2. p. lib. 5. q. 2. num.* 6. & est de hoc expressa ordinatio Lusitana, *lib. 4. tit.* 46. Sed sic est quod hic testator nominando, & instituendo suum consanguineum in secundo gradu in hoc maioratu, ea conditione vt nuberet cum dicta Maria, non fecit aliquam expressionem, vel mentionem dotis; Ergo illius intentio fuit, quod illam duceret in vxorem modo vulgari.

Confirmatur 2. Quia quando non fit pa- 13
ctum dotis, non censeretur omnia bona, quæ viro dantur data in dotem, vt docet Couarruuias, *tom.* 2 *cap.* 5. Roland. Mascard. Barbosa, Imola, Gabriel, Menochius, Matienzo.
Glossa, & ex Theologis Palud. Lopez, Em- 14
manuel, quos refert, & sequitur Sanchez, *de matrimonio, lib. 1. d. 59. num.* 3. Et dos probanda est per scripturas publicas, & testes, vt habetur in nostra ordinatione, *lib. 3. tit. 59. in principio.* Ergo cum his testator non fecisset pactum dotis, instituendo hunc maioratum, nec constet de aliqua scriptura publica facta à testatore optime sequitur, quod maioratus, quem illi reliquit, non fuit per modum dotis.

Nec obstat si dicant, quod quamuis dictus 15
maioratus non fuisset datus in dotem, fuit tamen datus ob causam matrimonij, & quando testator taliter dat maiotatum, vel aliam rem viro, propter vxorem, quod illi non dedisset, si non talem fœminam duceret in vxorem, præsumitur quod donatio facta fuit illi, & soluto matrimonio, ius vxori acquiritur, vt docet Sanchez, *lib. 6. de matrimonio d. 26. num.* 6. Ergo cum hæc institutio fuisset facta huic homini taliter quod si non nuberet cum tali muliere, transiret ad alterum; optime sequitur, quod mortuo marito, & filio suo, ad quem per specialem clausulam descendebat maioratus, ius vxori acquiritur. Non obstat inquam; Respondetur namque quod doctrina huius instantiæ; si forte procedit in maioratibus, non habet locum, quando constat de voluntate contraria testatoris, vt ait Sanchez, *ibi, num.* 4. Sed sic est quod hic constat, quod voluntas testatoris non fuit facere prædictæ mulieri donationem, sed viro, siquidem nominat virum, & non vxorem, & præcipit, quod mortuo marito, maioratus non ad illum, sed ad suos successores descendat, vel quando hi non extiterint, quod transeat ad alteram lineam; ergo dictum argumentum hic non habet locum.

Tum quia doctrina huius Argumenti procedit, quando mulier, & non vir, est consanguinea testatoris, quia tunc præsumitur, quod mulier fuit causa proxima huius donationis, non vero quando vir, & non mulier est consanguineus testatoris; nam tunc mulier tantum est fi-

nis

nis remotus, & occasio, & causa proxima est consanguinitas mariti; & sic præsumitur donationem factam fuisse io rito, & sic soluto matrimonio, acquiritur ius hæredibus viri, quod probatur, quia sufficit, quod detur amicitia inter dantem, & recipientem, vt præsumatur, quod donatio in hoc casu facta fuit ob amicitiam tanquam finem proximum, vt constat ex *l. sed si plures*, §. *in arrogato fine ff. de vulgata*, 16 *& l. si quid earum in principio vers. ex quibus, ff. de legat.* & docet Bart. Decius, & alij, quos refert. & sequitur Sanchez, *de matrimon. lib.6. d.16. numero* 11. Sed sic est, quod eodem modo debemus Philosophare circa donationes factas à testatore cuidam amico suo ob finem matrimonij cum aliqua fœmina determinata, ac circa donationes factas suo consanguineo, vt colligitur, ex *l. sed si plures*, §. *in arrogato, ff. de vulgari si arrogantis amicus, & cognatus, l. cum allegat. C. de castrensi peculio*, & tenent, Matienzo, Azeuedo, Farinac. Aretin. Syluester, Gutier. Lopez, quos refert, & sequitur idem Sanchez, *lib.6. de matrimon, d. 36. numero* 2. Ergo cum in præsenti casu vir, & non mulier, sit consanguineus testatoris, sequitur quod donatio non fuit facta fœminæ, nec propter illam, vt finis proximus, sed marito, vtpote consanguineo testatoris, & sic soluto matrimonio, successuri sunt hæredes viri, & non eius vxor.

Confirmatur 3. Quia si hæc donatio facta fuisset huic mulieri, vel propter illam, vt causam proximam, nolendo vir adimplere conditionem ducendi illam, ipsa fœmina succederet in maioratu; sed sic est, quod hoc est contra voluotatem testatoris, siquidem præcipit, quod nolente illo ducere illam, transeat maioratus ad aliam lineam; ergo non fuit intentio testatoris facere prædictæ mulieri hanc donationem, aut propter illam, vt finem proximum, 17 vel modum dotis. Maior probatur, quia quando testator instituit aliqueio in successorem alicuius maioratus cum conditione, quod nubat cum tali muliere; si talis mulier noluerit cum eo copulari, remanet institutus Dominus maioratus, siquidem per eum non stetit adimplere conditionem, vt docet Sanchez, *lib. 1. de matrimon. d.33. numero* 14. Molina, *de iustitia, tom. 1. tract. 2. d.* 106. *&* 107. Pontius, *de matrimon. lib.3. cap. 17. numero* 6. Molina, *de primogeniis, lib.1. cap.13. numero* 13. Ergo si intenoo testatoris in hoc casu fuisset instituere prædictam fœminam in majoratu nolente viro ducere illam, successura erat illa in maioratu; ergo cum constet contrarium de voluntate testatoris, sequitur, quod non fuit eius intentio, quod hic maioratus, vel fructus illius aliquando venissent huic mulieri, soluto matrimonio.

RESPONSIO AVTHORIS, TERTIO QVÆSITO.

An ratione cuiusdam scripturæ, quam dictus Paulus testamentarius ipsius testatoris fecit prædicto consanguineo testatoris, qui nupsit cum eadem Maria, in qua ei dabat prædictum maioratum in dotem, vt nuberet cum dicta Maria, habeat dicta Maria, post mortem viri, ad dictum maioratum aliquod ius, si non ad maioratum, saltem ad fructus illius in vita sua?

RESpondi negatiuè: Et ratio est, quia testamentarius non potest disponere aliquid de bonis testatoris cootra voluntatem ipsius testatoris, nec potest in aliquo dicedere à voluntate testatoris, imponendo noua onera, vel grauando legata quæ testator reliquit absque tali grauamine, sed solum habet potestatem exequendi, quod testator ordinauit in testamento, vel codicillo, vt constet, *ex c. tua nobis de testamentis*, &c. aliis iuribus, & tenet Molina, *de iustitia, to.1. tr.2. d.249. n.1.* Fagund. *de iustit. lib.6. c.5. n.11.* Bonac. *de contractibus, d.3. q.18. p.4. n.1.* Sanch. *in consiliis, 2. p. lib.4. c.1. dub.47. n.1.* vbi plurimos refert; sed sic est, quod imponere maioratui obligationem dotis, eius grauare illum, dos namque ex patre viri pertinet ad causam onerosam, *l. pro oneribus, c. de iure dotium*, & tenent Valasco, *c.31. n.1.* Pinellus, *3. p. n. 61.* Rebello, *lib.5. de contractu dotali, q.1. n.13.* Ergo cum testator noo ordinauerit in testamento dicto testamentario, quod dedisset dictum maioratum in dotem suo coosaoguineo in secundo gradu, sed solum quod ex duobus suis cõsanguineis in secundo gradu eligeret illum, quem voluisset, vt nuberet cum dicta Maria, non poterat dictus testamentarius facere talem scripturã dotis etsi de facto eam fecit, fuit nulla, & nullius valoris, siquidem excessit potestatem, quam habebat, sed maioratus statim acquisitus fuit consanguineo illi testatoris, quem ille elegit ad nubendum cum dicta Maria, eo ipso quod cum ea contraxit matrimoniũ ex vi dispositionis testatoris, vt ex se patet, & in hoc non mihi videtur posse dari aliquam controuersiã. 18 19

RESPONSIO AVTHORIS, QVARTO QVÆSITO.

An mortuo vltimo possessore huius maioratus habeat aliquod ius ad illum Franciscus, supposito quod in Codicillo dicit testator, quod in casu, quod nullus ex duabus suis consanguineis in secundo gradu vellet ducere in vxorem dictam Mariam, & si forte nuberet, filios, vel filias non haberet, succederet Franciscus. An verò sit successurus consanguineus proximior vltimo possessori, qui fuerit de sanguine ipsius testatoris?

RESpondi, quod supposito quod primus vocatus ad hunc maioratum nupsit cum prædicta Ma- 20

 ria

ria, vt disposuit testator, & ex ea habuit vnum fi-
lium, qui per mortem patris illi successit in maiora-
tu, absque dubio mansit caduca nominatio, & in-
stitutio dicti Francisci, & sic maioratus debet tran-
sire ad propinquiorem consanguineum vltimi
possessoris, qui fuerit de sanguine ipsius institu-
toris. Prima pars huius asserti, scilicet quod re-
maneret caduca institutio prædicti Francisci, pro-
batur euidenter.

Quia eo ipso quod fuit vocatus, in casu quo
primus possessor nuberet cum dicta Maria, &
moreretur absque filiis, vel filiabus, eo ipso cen-
setur exclusus, si ille mortuus est, relicto filio,
21 *l. 1. C. de cond. in certa, l. ex facto. §. penultim. ff.
de Trebellian. l. filiusfamilias, §. cum quis, ff. de
legat.* & docet Decius, *consil.* 428. *num.* 1. Cepha-
lus, *consil.* 17. *num.* 4. Tum quia vocatus in vno
casu, censetur exclusus, illo casu deficiente, *l.
commodissime, ff. de liberis, & posthumis*, & do-
cet Valascus, *consultatione* 139. *num.* 11. Tum quia
deficiente conditione defecit dispositio, *l. vni-
ca, §. sin autem sub conditione. C. de cadu. tollen.* &
in propriis terminis docet Aret. *Consil.* 159. Va-
lascus, *cons.* 110. *n.* 19.

Nec obstat, quod filius primi possessoris mor-
22 tuus sit, nullo relicto hærede necessario; Nam
huic obiectioni Respondeo, quod mortuus est
post mortem patris, & sufficit quod per momen-
tum viueret post mortem patris, vt secundus vo-
catus maneret exclusus, quia sufficit conditionem
esse defectam, licet non duret defectus nisi per
momentum temporis, *l. cum vxorem, C. quando
dies legat.* & in propriis terminis docet Aret. *con-
sil.* 159. Cephal. Mantun. Decius, Iason, quos re-
fert, & sequitur Valascus, *cons.* 120. *n.* 19.

Tum quia in conditionibus attendendum est
23 ad principium primæ existentiæ, non autem quod
ex post factum successerit, vt decidit Baldus. *in
l. precib. n* 6. *C. de impub. & aliis subst.* Baldus, *in
Autem. sect. & si quis C. de secundis nuptiis*, suffi-
cit namque, quod implementum conditionis tem-
pore dictæ successionis existat, etsi ex post factum
non durauerit; *l. si quis hæred. C. de instit. & substit*,
& tenet Molina, *de primogeniis, lib.* 3. *cap.* 10. *n.* 8.
Sed sic est, quod testator præcepit, quod dictus
Franciscus succederet in maioratu, in casu quo
suus consanguineus in secundo gradu nollet du-
cere in vxorem prædictam Mariam, vel ex ea non
haberet filios, vel filias, ergo cum ille eam in
vxorem duceret, & ex ea haberet vnicum filium,
qui ei per aliquod tempus successit in maioratu,
sequitur quod nominatio, & institutio Francisci
mansit caduca.

Et sic resolutoriè dico, quod supposito, quod
vltimus possessor huius maioratus discessit absque
filiis, succedit in hoc maioratu consanguineus
propinquior vltimi possessoris, qui fuerit de san-
guine institutoris, mota quæstione inter paren-
tes transuersales, ita Gouar. Portius, Imola, Ro-
land. Cephalos, Costa, & alij, quos refert, &
sequitur Molina, *de primogeniis lib.* 3. *cap.* 9. *num.* 3.
quos licet conuictus sequitur Valascus, *cons.* 121.
n. 7. & de hoc datur quædam ordinatio Lusitana,
24 *lib.* 5. *tit.* 78. Et ratio est, quia in maioratibus, si-
cut in fideicommissis familiæ, succeditur sicut in
hæreditatibus ab intestato, *l. fin. C. de verb. si-
gnif.* Glossa, *in l. cum ita legat. §. in fideicommisso*,
& tenent. Alexander, Ruin, quos refert Molina,
suprà, Sed sic est, quod ab intestato succedit
consanguineus proximior vltimo possessori; Er-
go idem dicendum est in successione maioratuum
si aliud non disposuerit institutor, & de facto in
hoc casu non disposuit.

Nec obstat quod talis consanguineus propin-
quior vltimi possessoris non fuisset vocatus à te-
statore. Nam in primis in nostro casu fuit voca-
tus, siquidem in testamento in defectu aliorum
vocat consanguineos suos proximiores: dato ta-
men quod eum non vocaret, adhuc eius consan-
guineus proximior successurus erat; siquidem 25
institutor cuiuscunque maioratus, non restringit
successionem maioratus ad solos vocatos, sed re-
linquit maioratum toti familiæ suo ordine, taliter
quod nominati præcedant, siquidem hoc com-
prehendit illa conditio, vt bona ipsa iure maio-
ratus possideant, quod probatur à simili ex *deci-
sione in textu, in l. cum ita legat. § in fideicomm.
ff. de legat* 2. & tenent Bart. Palud. Imola, Petalt,
& alij quos refert, & sequitur Molina, *de primo-
geniis; lib.* 1. *cap.* 4 *num.* 32. Ergo bene sequitur,
quod etiamsi talis consanguineus propinquior non
fuisset vocatus à testatore, adhuc in hoc casu suc-
cessurus erat.

Dices admisso descendente propinquiore vlti- 26
mi possessoris ad possessionem maioratus, cæteri
consanguinei cæterarum linearum præcedentium,
censentur perpetuo exclusi, etiamsi causa exclu-
sionis non daret, semel namque exclusus, sem-
per censetur exclusus, ita vt vlterius succedere
non possit, quamuis ille, qui eum exclusit absque
filiis, & descendentibus moriatur, vt probatur *ex
decisione textus, in cap.* 1. *§. quin etiam Episcopum
& abbatem in vsibus feudor.* per quem textum id
notant Bal. Bartol. *in l. fin. §. quando ff. ad Ter-
tull. num.* 1. & sequitur Decius, Mantua, & alij,
quos refert Molina, *de primogeniis, lib.* 1. *cap.* 6.
num. 21. Sed sic est, quod in nostro casu, vltimo
possessori maioratus successit eius filius, qui erat
ei propinquior; ergo cæteræ lineæ transuersales
præcedentes remanserunt in perpetuum exclusæ,
ac per consequens. Patruus huius vltimi posses-
soris, frater eius patris, non poterit succedere in
hoc maioratu, etiamsi sit propinquior vltimo
possessori ex sanguine institutoris, & eidem in-
stitutori, vt de facto est.

Respondeo cum Molina de primogeniis, *lib.* 1.
cap. 6. Quod dantur duæ exclusiones, alia sim- 27
plex, & alia temporalis, quæ est veluti suspensio
temporalis, & quando dicunt DD. suprà citati in
argumento, quod semel exclusus semper censetur
exclusus, intelligitur de exclusione simplici, vt
docent Baldus, Bart. Paul. Alexander. Socin. De-
cius, Albert. Paris, Ruin. Mantua, quos refert,
& sequitur Molina, *ibi num.* 22. Et non de tem-
porali. Nam hæc cessante exclusiue, debet ad-
mitti, non enim aliter potest voluntas testato-
ris durare, & perpetua effici, quod probatur, *ex
textu in l. si quis ita legauerit, ff. de condit. & ex
textu in l. si à te*, vbi Iason, Bald. Paul. Imola, &
alij, quos refert, & sequitur Molina, *de primo-
geniis, lib.* 1. *cap.* 6. *numero* 18. Vnde cum in no-
stro casu exclusio tantum fuisset temporalis, si-
quidem in tantum excludebat lineas transuer-
sales præcedentes, quatenus extabant descen-
dentes lineæ vltimi possessoris, vt latè pro-
bat Molina plurimos referens, *vbi suprà*, opti-
me sequitur, quod consanguineus vltimi pos-
sessoris, etiamsi sit ex linea transuersali præce-
denti,

denti, successurus est in hoc maioratu, dummodo sit ex sanguine testatoris.

CONSVLTVM XLIII.

De quodam Capellano monialium, qui intrauit clausuram monialium ad ponendam reliquiam super infirmam, an incurrerit censuras contra intrantes clausuram monialium impositas in iure?

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Sacerdos qui intrauit clausuram monialium ad ponendam reliquiam super infirmam, bona fide, non incurrit censuras positas contra intrantes clausuram monialium.*
3 *Ad incurrendas censuras contra intrantes clausuram monialium requiritur præsumptio, & dolus.*
4 *Qui intrat clausuram ex causa iusta, & cum licentia, non incurrit prædictas censuras.*
5 *Sacerdos qui intrauit clausuram ad ponendam reliquiam super monialem infirmam habuit iustam causam intrandi.*
6 *Abbatissa, secundum aliquos, potest dare licentiam ad introeundam clausuram in casibus licitis.*
7 *Contra opinio est probabilior, & sequenda.*
8 *In casu manifestæ necessitatis, non requiritur licentia Prælati in scriptis, vel in voce.*
9 *Sacerdos qui intrauit clausuram ex causa licita, potest ibi detineri ad celebrandum absque incursu censurarum.*
10 *Si intro dubitauit, an possit detineri ad celebrandum, si non deposito dubio, se detinuit peccauit mortaliter, non tamen incurrit censuras.*
11 *Balla Pontificia solum anathematizant præsumentes, hoc est, intrantes clausuram mala fide.*
12 *Qui operatus est cum dubio, & ignorantia crassa, & supina, non dicitur præsumens.*
13 *Dubium, an sit contra præceptum, non est sufficiens ad incurrendas censuras casu quo præceptum postulet præsumptionem.*
14 *Detinens se intra clausuram sine causa, & etiam ad malam finem, non incurrit aliquam censuram, si intrauit bona fide.*
15 *Bulla Pontificia, solum anathematizant intrantes illicite, & non detinentes ibi absque causa.*
16 *Confessor potest intrare clausuram, & ibi detineri ad administranda Sacramenta confessionis, communionis, & extremæ-vnctionis infirmis.*
17 *Ad assistendam eis in articulo mortis.*
18 *Ad confitendam infirmas, quæ non possunt venire ad cratem, etiam ob deuotionem.*
19 *Potest intra clausuram celebrare, vt commodius administret communionem.*
20 *Potest Sacerdos introire ad ponendam reliquiam super infirmam.*
21 *Prælati superiores possunt in aliquibus casibus introire.*
22 *Possunt introire officiales ad faciendum aliquod opus conuentus.*
23 *Possunt introire homines ad deferenda onera, quæ non possunt deferre moniales.*
24 *Hæc onera possunt deferri ab hominibus nobilibus ad per transennam videndum conuentum, vel aliquam monialem.*
25 *Si aliqua persona nobilis, vir, vel fœmina, sciat aperire venam infirmis, potest introire ad hoc ministerium exercendum.*
26 *Possunt introire Hortulani.*
27 *Potest introire syndicus ad quærendum in archiuo aliquod instrumentum.*
28 *Possunt aliqui introire ad expellendum delinquentem ex conuentu.*
29 *Possunt introire medici, & chirurgi, & barbitonsores ad aperiendam venam infirmis.*
30 *Possunt introire sartores ad aptandas vestes monialium.*
31 *Potest introiri clausura, quoties necessitas iuris naturalis id postulauerit, vt incendium, inundatio, &c.*
32 *In omnibus his casibus requiritur licentia Prælati in scriptis, si haberi commodè potest.*
33 *Si fuerit periculum in mora, possunt prædicti introire sine tali licentia.*
34 *Ad introeundum in casibus vrgentis necessitatis, v.g. incendij, vel inundationis, non requiritur necessitas extrema, sed sufficit quod sit moralis.*
35 *In casibus in quibus vrget ius naturale, non est necessaria licentia superioris.*
36 *Qui in prædictis casibus intrat clausuram, finito negotio, tenetur statim exire.*
37 *Qui si per breue tempus curiositatis gratia detineatur ad videndas officinas*
38 *Si per multum tempus, & ad malam finem detineatur, licet non incurrat censuras, peccat mortaliter.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

QVIDAM confessor monialium, qui habebat licentiam à suo Prælato superiore ipsarum monialium ad introeundum intra clausuram, ad administranda Sacramenta infirmis, cum quædam monialis esset graui morbo correpta, intrauit intra clausuram de licentia, & mandato Abbatissæ, deferendo in calice sacrato reliquiam cuiusdam sancti, per quem Deus faciebat plura miracula, ad ponendam illam super caput infirmæ existimans bona fide licentiam, quam habebat ad introeundum ad administranda Sacramenta monialibus infirmis extendi, etiam ad hunc casum, & postquam intrauit Missam celebrauit, in quadam capella intra clausuram earundem monialium dubitans, an illi liceret hæc mora intra clausuram, absque alia necessitate dictæ Missæ, quam deuotio monialium, putans tamen semper se intrasse licite. 1

Quæritur ergo primo. An introeundo clausuram ad ponendam dictam reliquiam super infirmam absque alia licentia, quam illa, quam habebat ad introeundum ad administranda Sacramenta, & mandatum abbatissæ, incurrerit censuras positas contra intrantes clausuram monialium absque licentia, & necessitate? Quæritur secundo, An dicendo Missam intra clausuram cum

cum prædicta dubitatione peccauerit mortaliter,&
si peccauit mortaliter, an etiam incurrerit prædi-
ctas censuras contra intran es clausuram?

RESPONSIO AVTHORIS, PRIMO QVÆSITO.

An Capellanus introeundo clausuram ad ponendam dictam reliquiam super infirmam absque alia licentia, quam illa, quam habebat ad introeundum ad administranda Sacramenta, & mandatum Abbatissæ, incurrerit censuras impositas contra intrantes clausuram, absque licentia, & necessitate?

2 REspondi, quod si talis Sacerdos, quando intra-
vit ad poneodam reliquiam super monialem
infirmam, existimauit se habere iustam causam, &
quod licentia Prælati se extendebat ad hunc ca-
sum, etiamsi causa de facto non fuisset iusta, nec
licentia dicta se extenderit ad hunc casum, vt de
facto in meliori opinione non se extendit; non in-
currisse pœnas impositas contra intrantes clausu-
ram monialium. Ita Rodriguez, *tom. 1. quæstionum
regularium, q. 46. art. 2.* Nauarrus, quem refert, &
sequitur Portel *verbo clausura, n. 78.* Villalobos,
tom 2. tract. 35. dif. 46. n. 6. Et ratio est quia Gre-
gor. XIII. postulat, vt incurrantur dictæ censuræ
ob præsumptionem, & dolum; sed hic Sacerdos,
3 nec habuit præsumptionem, vel dolum: sed bona
fide intrauit. ergo non incurrit prædictas censuras.

Confirmatur primo: Quia iste Sacerdos intra-
uit in clausuram ex causa iusta, & de licentia præ-
4 lati, qui illam præbere poterat; ergo non incur-
rit censuram aliquam. Consequentia est certa.
Antecedens probatur. Et in primis, quod causa
fuisset iusta, ita in terminis in simili casu docet
5 Pereinis, *ad Const. Pij V. pag. 265. n. 3. in medio.*
citans alios. Et quod intrauerit de licentia præ-
lati potentis dare talem licentiam probatur, quia
6 intrauit de licentia Abbatissæ, quæ absolute po-
test concedere licentiam ad introeundum clausu-
ram in casibus licitis, & necessariis, vt docet Na-
uarrus, *in summà, cap 28. additione 2. ad n. 143.
cap. 25.* quem refert, & non impugnat Sanchez,
in decalogum. lib. 6. cap. 16. num. 21. Imo videtur
concedere hanc sententiam Nauarri esse probabi-
lem, siquidem, *num. 37.* ait, quod adhuc sub iudice
est, an Abbatissa iure ordinario possit concedere
talem licentiam.

7 Dato tamen, vt certum existimo, Abbatissam
non posse dare talem licentiam iure ordinario,
attamen in casu manifestæ necessitatis, vt est hic,
8 non est necessaria specialis licentia prælati supe-
rioris, neque in scriptis, neque in voce, vt ex
multis iuribus, & doctoribus probat Lhamas *in
sua methodo curationis in appendice, quàm po-
suit, in fine, §. 6. Paulo post principium*, quem
sequitur Fr. Ioannes à Cruce, *lib. 1. de statu re-
lig. cap. 5. dub. 2. conclusione 3. notabili 3.* Barbosa,
de potestate Espicopi alleg. 102. num. 47. & in re-
missionibus ad Trident. *cap. 3. circa finem*, quid-
quid in contrarium dicat Sanchez, *in Decalogum
lib. 6. cap. 16. num. 327.* Palaus, *tom. 3. d. 4. p. 16.
§. 2. num 27.* Ergo cum iste Sacerdos introisset,
clausuram, causa iusta, & necessitate manifesta,
siquidem vt talem reputat hanc Pereinis cum aliis,
vt supra diximus, & introisset de licentia abbatis-
sæ, quæ in opinione Nauarri illam concedere po-
terat, bene sequitur quod nullam incurrit cen-
suram. Aduertere tamen oportet hanc, opinio-
nem Nauarti, quamuis post factum aliquo mo-
do possit sequi ad aliquem à censuris excusan-
dum, non tamen ante factum, quia omnes DD.
improbant hanc opinionem, & videtur non esse
in vsu, & ita non consulto vt illa quis vtatur,
imo potius illam reiicio, non obstante authori-
tate Nauarri.

RESPONSIO AVTHORIS, SECVNDO QVÆSITO.

An dicendo Missam intra clausuram cum prædicta dubitatione peccauerit mortaliter, & incurrerit dictas censuras?

RΕspondi, non solum potuisse dictum sacer- 9
dotem intra clausuram immorati ad cele-
brandum dictam Missam, absque eo quod incur-
rerit prædictas censuras, Sed addo, quod etiamsi
postquam clausuram intrauit, dubitauerit an lici-
te introierit, vel non, si de facto certo non pu-
tauit se illicite introisse, etiamsi habuisset ali-
quam ignorantiam crassam, & supinam in depo-
nendo tale dubium, non incurrit aliquam censu-
ram, quamuis si de facto habuit talem ignoran-
tiam, peccauit mortaliter; non statim exeundo, 10
sed potius se immorando, vt de facto peccauit,
supposita tali ignorantia, siquidem operatus fuit
cum conscientia erronea, & culpabili, vt docent
communiter Doctores.

Quod tamen in tali casu prædictus Sacerdos
censuras non incurrerit, etiam quando dubitavit,
an licite introisset, vel non, etiamsi non statim
exierit probatur. Quia dato, & non concesso,
quod postquam hic Sacerdos bona fide intrauit si
ei certo constaret, se illicite introisse, statim te-
neretur exire à clausura sub pœna prædictarum
censurarum, attamen si de facto talem certitudi-
nem non habuit, etiamsi de facto dubium habuis-
set, & se detinuisset cum conscientia erronea, &
ignorantia crassa, & supina, non incurrit tales
censuras; Ita Suarez, *tom. 5. in 3. partem, d. 25.
sect. 29.* Caietanus, & alij, quos refert, & sequi-
tur Sanchez, *in Decalogum, lib. 6. cap. 8. num. 43.*
Nauarrus, Rodriguez, & Portel. quos refert, &
sequitur Villalobos, *2. p. tract. 25. dif. 46. num. 6.*
Bonacina, *tract. de Clausura. tom. 1. q. 4. p. 7. n. 8.*

Ratio est, quia bullæ Pontificiæ in materia
clausuræ, non anathematizant, nisi præsumentes, 11
hoc est, intrantes clausuram mala fide; Ergo si
aliquis introierit ignorantia, etiamsi sit crassa, &
supina excusabitur à prædictis censuris, vt do- 12
cent communiter DD. apud Portel, *in responsione
casuum tom. 2. casu 76.* Sed sic est quod operans
in dubio, an faciat contra aliquod præceptum, 13
operatur cum conscientia erronea, & ignorantia
crassa, & supina, & non vt præsumens, vt docet
Sanchez, *in Decalogum, lib. 6. cap. 8. num. 44.* Er-
go cum talis sacerdos postquam introiuit clau-
suram

suram, solum dubitaverit, an rectè introiisset vel non, non incurrit prædictas censuras, siquidem solum operatus fuit cum conscientia erronea, & ignorantia crassa, & supina, quæ licet eum non liberauit à peccato, quia tenebatur talem conscientiam deponere, & ignorantiam, liberauit ab incursu censurarum, eo quod non fuerit præsumens. Vide Sanctium, *loco citato*.

Et hinc euidenter infertur, hunc Sacerdorem in casu præserti non incurrisse aliquam censuram, etiamsi censura fuisset imposita contra eos qui absque causa detinerentur intra clausuram postquam licite intrauerunt, vt plurimi volunt, quos refert, & sequitur Palaus, *tom.3. tractat. de voto obedientia.d.4.p.*10.§.3. *num.*12. Et ratio est, quia noster Sacerdos solum habuit dubium, an licite posset detineri ad celebrandum Missam, absque eo quod procederet contra bullas Apostolicas; sed sic est quod dubium, an sit contra præceptum, vel non, non est sufficiens ad incurrendas censuras; in casu quo præceptum postulet præsumptionem, vt manet probatum; Ergo cum in casu bullæ Pontificiæ postulent præsumptionem in intrante clausuram, & detinente intra illam, sequitur, quod etiamsi censuræ impositæ essent contra absque causa intra clausuram detinentes postquam licite intrauerunt, non incurreret noster sacerdos tales censuras.

Tum quia iste Sacerdos, etiamsi voluntariè se
14 detinuisset per moltum tempus absque causa intra clausuram, & etiamsi se detinuisset cum praua intentione; v.g. fornicandi cum aliqua moniali, non incurrit aliquam censuram, si de facto intrauit bona fide. Ita Sanchez, *in Decalogum libro sexto, cap. decimo sexto, numero sexagesimo nono*, & alij, quos refert Portel. *in responsione casuum, tom.2. casu 76. numero* 3. Barriola, Naldus, quos refert, & non impugnat Diana
15 *4.p. tract. 4. resol. 90.* Et ratio est, quia bullæ Pontificiæ solum anatgematizant eos, qui intrant illicite, & non se detinentes intra clausuram absque causa postquam licite intrauerunt. quidquid in contrarium dicat Palaus, & alij *supra*, relati; Ergo cum talis Sacerdos licite intrauerit, siquidem bona fide intrauit, etiamsi postquam intrauit dubitauerit, an posset detineri ad dicendum Missam, vel non, de facto non incurrit aliquam censuram, siquidem tali detentioni, de qua ille dubitabat, non erat imposita aliqua censura, vt manet probatum, & censura solum incurritur in casibus, in quibus imposita est, & non in casibus, in quibus quis ignoranter existimat esse impositam, si de facto imposita non est, vt docent communiter Doctores.

Et hinc colligi potest certa regula ad sciendas conditiones, quæ requiruntur, vt aliqua per-
16 sona sæcularis licite intret clausuram monialium, & vt ibi possit immorari. In primis potest introire Confessor; & hic potest intro de-
17 tineri per omne tempus, quod necessarium fuerit ad administranda Sacramenta confessionis, & communionis, & extremæ-vnctionis infirmis. Ad
18 assistendum eis in articulo mortis, & ad confitendum, & dandum communionem infirmis, quæ non possunt descendere ad cratem Ecclesiæ, quoties illæ postulauerint, & habuerint deuotionem communicandi, etiamsi non sit in diebus ordinariis in quibus cæteræ moniales communicant, secluso speciali statuto alicuius reli-
gionis. Ita Sanchez, *in Decalogum, lib. 6. cap.* 19
16. *per totum innumeros referens*. Imo potest celebrare Missam intra clausuram, vt commodius administret Eucharistiam infirmis. Debet tamen quando intrat ad administrandum hæc Sacramenta, aut res similes, intrare cum superpelicio, aut
alba, & stola, & sociatus aliquo ministro. Potest 20
etiam introire Sacerdos ad deferendam reliquiam alicuius sancti, per quam Deus facit miracula alicui infirmæ. Ita Peireines alios referens, *ad Const Pij V. num.*3.

Secundo possunt prælati superiores introire in aliquibus casibus, quos refert Palaus, *tom.3.*
d.4.p. 11. §. 3. *per totum*. Possunt etiam introire 21
officiales ad reparandum aliquod opus conuentus, aut ad illud faciendum, vt fabri, & alij si- 22
miles. Possunt etiam introire homines ad deferenda onera, vel res, quas religiosæ non possunt 23
deferre, vel ad aliquid ex clausura extrahendum. Imo addit Sanchez, *suprà, libro sexto, cap. decima sexto, numero quarto*, Bonacina, *tomo primo. tractatu de clausura, quæstione quarta pars. quæst. 4.*
num. 8. Portel. *in responsione casuum, tom.2. casu* 24
76. num. 2. Quod si huiusmodi res magni ponderis eas detulerit aliqua persona grauis, & honorata, etiamsi hoc non habeat ex officio, sed solum eas deferat, vt per transennam videat conuentum, vel visitet aliquam monialem, non incurrere prædictas censuras. Et idem dicendum
est, si aliqua persona nobilis, siue vir, siue fœ- 25
mina, sciret venam ad sanguinem emittendum aperire: Nam hæc posset etiam intrare ad aperiendum venam alicuius monialis infirmæ, etiamsi hoc non habeat ex officio, sed mera curiositate faciat, sed hoc caute fiat, & raro.

Tertio possunt introire hortulani ad plan- 26
tandas arbores, scindendum terram, &c. Item si necessum fuerit quærere aliquod instrumen-
tum in Archiuo conuentûs. potest introire Syn- 27
dicus, vel procurator, vel qui habuerit curam rerum ipsarum monialium. Item possunt in-
troire aliqui ad expellendum ex clausura de- 28
linquentes, qui illuc confugerunt. Possunt
etiam introire Medici, & Chirurgi, ad curan- 29
das moniales infirmas; Barbitonsores ad venam
aperiendam, & personæ ad id necessariæ. Po- 30
test etiam introire officialis ad scindendum, & aptandas vestes monialium. Ita Sanchez *suprà*.
Et tandem, possunt personæ sæculares intrare 31
clausuram, quoties necessitas iuris naturalis id postulauerit, vt ad extinguendum ignem, ad extrahendas moniales ab inundatione, & in casibus similibus. Ita Rodriguez, & alij, quos refert, & sequitur Villalobos, *tom. 2. tract. 5 difi.* 46. *num.* 11.

Aduertendum tamen est, quod in omnibus 32
his casibus, requiritur licentia Prælati in scriptis, si commode potest haberi; si tamen fuerit periculum in mora, potest quis optime introire, etiamsi talis non detur licentia prælati in scriptis, neque in voce, specialiter quo- 33
ties inopinate successerit aliqua ex prædictis necessitatibus, aut alia similis, & non possit dari recursus ad prælatum absque periculo in mora, nam tunc sufficit sola licentia Abbatissæ, vt docent communiter DD. quos refert, & sequitur Sanchez *suprà*. Secundo aduerte,

quod quando dico posse sæculares intrare clau-
suram in casu vrgentis necessitatis, vt inun-
34 dationis, vel incendij, non est necesse, quod
hæc causa sit extrema, vel vrgentissima, sed
sufficit quod sit moralis, & tunc erit mora-
lis, quando id, quod est faciendum, sit con-
uentui necessarium, vel alicui religiosæ, &
non potest commode, vel decenter fieri ab
ipsis monialibus absque eo, quod intret ali-
quis sæcularis; secus dicendum est, si talis res
potest fieri commode à monialibus. Ita cum
multis Peirines, *ad const. 6. Pij V. fol. 165. nu-
mero* 3. Rodriguez, *tom. 1. quæstionum regula-
rium, q. 46 art.* 4. Sanchez, *in decalogum, cap.*
16. Bonacina, Villalobos, *vbi suprà*, & alij
35 communiter, qui etiam aduertunt, quod in
casibus, in quibus obligat ius naturale, non
est necessaria licentia superiorum, nam in his
casibus non obligant leges clausuræ, videatur
Villalobos.

Tandem aduerte, quod qui in his casibus
36 introiuit clausuram, finito negotio, ad quod
introiuit, tenetur statim exire à clausura. Ita
communiter DD. sed hoc non ita stricte in-
telligendum est, quod qualiscunque mora sit
sufficiens ad peccatum mortale; vnde etiamsi
quis ex curiositate detineretur ad videndas offi-
cinas, vel alias res conuentus, non incurrit
37 prædictas censuras, nec peccat mortaliter aut
venialiter. Ita Peirines, & Palaus, *suprà*. San-
chez, *in Decalogum, lib 6. cap. 16. num. 69.*
Qui addit ibi, cum Naldo, & Barbosa, quos
refert Diana, *p. 4. tractat. 4. resolut.* 90. Quod
etiamsi talis homo per multum tempus detine-
38 retur intra clausuram, non solum bona fide,
sed ex mala intentione, v. g. luxuriandi cum
aliqua Moniali, non incurrit prædictas censu-
ras, non obstante, quod peccauerit mortali-
ter, tum in notabili mora absque necessitate,
quam in malo fine, quem habuit, vt ait Por-
tel, *in responsione casuum, tom. 2. casu* 76. Et
ratio est, quia censuræ non sunt impositæ con-
tra immorantes absque causa intra clausuram,
sed contra illicite intrantes in clausuram: ergo
cum hic intrauerit licite, vt supponimus, sequi-
tur, quod censuras non incurrerit, etiamsi per
multum tempus ibi detentus fuisset absque cau-
sa, & etiam praua intentione faciendi ibi ali-
quod malum.

CONSVLTVM XLIV.

De validitate cuiusdam Electionis cuiusdam conuentus regularis.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Nostrum definitorium generale habet iurisdictionem, & potestatem limitatam ad solos illos casus, qui illi sunt expressi in nostris constitutionibus.*
3 *Omnes electiones in nostra religione competunt capitulo generali.*
4 *Electiones intermedia competunt nostro definitorio generali.*
5 *Definitores in suis congregationibus faciunt electiones eorum officiorum, quæ eo tempore fuerint vacua.*
6 *Ecclesia quæ vacant dicuntur Romæ vacare.*
7 *Lex capituli octaui nostrarum constitutionum, quam potestatem det in aliquorum opinione definitorio ad electiones.*
8 *Quomodo intelligant aliqui hanc legem.*
9 *Actus agentium, quando non faciunt, quod intendunt, faciunt quod possunt.*
10 *Definitorium potest ponere Vicarios in nouis fundationibus.*
11 *Definitorium generale non potest dispensare in legibus gubernij.*
12 *Prouincialis an possit sine causa auferre Vicarium, quem posuit in vna fundatione.*
13 *Proponitur punctum controuersia in hoc consulto.*
14 *Vbi casus legis est, nulla dubitatio, aut dispositio cadit.*
15 *Vbi constat de mente disponentis expressa, vel præsumpta, verborum qualitas non attenditur.*
16 *Quid per officia intermedia in nostra constitutione intelligatur.*
17 *Dictio, sive, quid importet.*
18 *Definitorio generali competit electio noui conuentus, si occurrat eius electio extra capitulum generale.*
19 *Omnes electiones ad capitulum generale spectant.*
20 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*
21 *Consuetudo generalis vnius religionis debet comprehendere omnes Ecclesias eiusdem religionis, vbi non est talis consuetudo.*
22 *Quando datur eadem ratio, consuetudo vnius Ecclesia, extenditur ad alias.*
23 *Vt Ecclesia sit in consuetudine recipiendi decimas de nonalibus, non est necesse, quod ex hoc campo numero semel iam illas receperit, sed sufficit, quod detur consuetudo recipiendi illas ex aliis nonalibus.*
24 *Vt dicatur Ecclesiam esse in possessione recipiendi decimas personales à Petro, sufficit quod Petrus habitet in parochia vbi est talis consuetudo recipiendi decimas personales.*
25 *Præscriptio realis causata à iure, extenditur ad omnes illos, adversus quos præscriptum non fuit.*
26 *Definitorium potest eligere primum Vicarium unius conventus de novo fundati.*
27 *Vbi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus.*
28 *Ponitur argumentum in contrarium, & solvitur.*
29 *Verba generalia statutorum, secundum ius commune debent intelligi.*
30 *Concessum censetur, quidquid expresse non invenitur prohibitum.*
31 *Confirmatio omnium electionum, excepta Patris nostris generalis, competit definitorio generali.*
32 *Electio primi prioris pro noua conuentu committitur expresse à lege nostro definitorio.*

33. *Vt*

33 *Vt capitulum generale dicatur solere efficere electionem prioris pro vno conuentu de nouo fundato sufficit, quod sit in possessione faciendi tales electiones pro aliis conuentibus de nouo fundatis.*
34 *Vt dicatur verus conuentus non requiritur, quod habitatio sit propria, sufficit quod habeat alia requisita ad conuentum.*
35 *Officium manuale potest auferri sine causa ab eo, qui illum dedit.*
36 *Priuatus voce passiua, non potest eligi in Vicarium, vel præsidentem alicuius conuentus.*
37 *Multa dicit passio, quæ mẽs ab ea expers exhorret*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

1 IN nostra religione Carmelitana excalceata
facta fuit electio definitorio huius Prouinciæ,
quod habet ex concessione Apostolica eandem iu-
risdictionem, ac definitorium generale, in primum
Priorem vnius conuentus de nouo fundati.

Quæritur an talis electio fuerit valida?

RESPONSIO AVTHORIS.

CVm nullum sit delirium, quod non habeat sectatorem, quidam religiosus insignis authoritatis eiusdem Prouinciæ huiusmodi difficultates, absque vllo strepitu iudiciali proposuit, quibus suo videri probabat talem electionem fuisse nullam, quæ cum ad futurum possint aliquando deseruire, non grauabor scribere.

2 Dicebat igitur primo, talem electionem fuisse
nullam, siquidem nostrum definitorium genera-
le habet iurisdictionem, & potestatem limita-
tam ad solos casus, qui illi sunt expressi in nostris
constitutionibus, vt constat *ex 3. p. nostrarum con-
stitutionum cap. 8. num. 24.* Sed sic est, quod iste
casus non est illi expressus in lege; ergo non po-
terat definitorium talem Priorem eligere. Maior
est certa, minor vero probatur, quia lex solum
dat potestatem definitorio ad faciendum electio-
nes intermedias, quæ sunt electiones officiorum,
quæ fuerunt factæ in capitulo generali, quæ va-
carunt in medio triennij per mortem, aut renun-
ciationem prælatorum electorum; sed hæc ele-
ctio non fuit officij, quod vocasset intra trien-
nium; ergo non competit definitorio.

Confirmatur primo: quia omnes electiones
competunt capitulo generali, *3. p. cap. 2. num. 1.*
3 & solum electiones intermediæ, si vacauerint ali-
qua officia committit lex definitorio, vt patet *ex
3. p. nostrarum constitutionum cap. 18. num. 20.* Er-
go si non fuerint officia vacantia, non habet de-
4 finitorium potestatem eligendi; sed sic est, quod
hoc officium non vacauit, sed fuit de nouo crea-
tum; ergo electio illius non definitorio, sed soli
capitulo generali pertinebat.

5 Confirmatur 2. *ex cap. 8. num. 2. eiusdem tertia
partis nostrarum constitutionum.* vbi dicitur, quod
definitores in suis Congregationibus faciant ele-
ctiones officiorum, quæ eo tempore fuerint va-
cantia; sed sic est, quod hæc fuere officia, quæ fue-
runt electa in capitulo generali, quæ ob aliquam
causam vacarunt; ergo hæc potestas definitorij
non potest extendi ad officia, quæ nunquam ha-
buerunt prælatum, nec vacarunt; sed sic est quod
hoc officium fuit creatum de nouo; Ergo ad hunc
casum non se extendit potestas definitorij ge-
neralis.

Confirmatur 3. quia quando nostra lex, *3. p.
cap. 8. num.* 20. dicit, posse definitorium eligere
officia occurrentia, intelligitur vacantia, quod pro- 6
batur ex beneficiis, quæ quando vacant; dicimus
tot Ecclesiæ Romæ occurrunt; Ergo cum hoc
officium non vacauerit, non potest dici occurrens;
& sic lex tertiæ partis nostrarum constitutionum,
cap. 8. num. 20. debet explicari cum lege, *cap. 2.
num.* 15. quæ solum loquitur de officiis vacanti-
bus, hoc est, quæ habuerunt prælatos positos à
capitulo generali, alias loqueretur legislator cum
æquiuocatione, contra proprietatem legis, siqui-
dem, *in cap. 2. num. 15. & cap. 8. num. 2.* loquitur
solum de electionibus officiorum vacantium, &
in cap. 8. num. 20. volunt, quod loquatur de om-
nibus officiis, quod esset æquiuocatio.

Confirmatur 4. quia lex *capituli 8. nostrarum
constitutionum, n. 2.* nec dat, nec potest dare maio-
rem potestatem ad faciendas electiones definito- 7
rio illa, quam dat lex antecedens, *capituli 2 num. 2.*
Sed sic est, quod hæc solum dat potestatem ad of-
ficia vacantia, hoc est, quæ vacarunt post capitu-
lum generale; ergo lex *capituli 8. num.* 20. solum
ad has electiones officiorum vacantium dat pote-
statem. Minor probatur *ex lege capituli 2. num. 2.*
quæ solùm ad electionem officiorum vacantium
dat potestatem definitorio: ergo cum non expri-
mat in alia parte alia officia, de his debet intelligi
lex *capituli 8. n. 2.*

Nec potest dici, quod lex *capituli 8. num. 2.* lo-
quitur solum de congregationibus definitorij præ-
fixis, & non de voluntariis, & quod in his po-
terunt eligi alia officia de nouo creata virtute le-
gis *capituli 8. n. 20.* Nam huic obiectioni responde- 8
tur quod lex *capituli 8. n. 2.* loquitur vniuersaliter
de omnibus Congregationibus, cum sola hac diffe-
rentia, quod in præfixis, tenetur definitorium eli-
gere officia vacantia, sed non in voluntariis.

Secundo probatur: quia lex *capituli 8. num. 20.*
ait, quod dat potestatem ad electionem omnium
officiorum ordinis; quæ secundum nostras con-
stitutiones solent fieri in capitulo generali: sed sic
est, quod hæc lex solum loquitur de officiis va-
cantibus; ergo non est extendenda ad officia de
nouo creata. Minor probatur, quia sola officia
vacantia sunt, quæ solent eligi in capitulo gene-
rali; siquidem quod nunquam factum fuit, non
potest dici solere fieri, sed solum illud, quod in
capitulo generali semel, ad minus fuit factum, vt
probat Cabedo; *de pot. Reg. cap. 6.* Caldas, *consil.
52.* Couar. *practicarum, cap. 14 n. 12.*

Nec obstat si dicant, quod si illa electio non
valuit, quatenus fuit electio prioratus, voluisse
quatenus fuit electio Vicariatus, ex illa regula 9
iuris, actus agentium, quando non faciunt, quod
intendunt, faciunt tamen, quod possunt. Et de-
finitorium potest ponere vicarios in fundationi-
bus, ergo electio, etsi non fuisset valida in offi-
cio prioris, esset valida in officio vicarij: & quod
definitorium possit ponere Vicarium in fundatio-
nibus probatur, siquidem prouincialis potest il-
lum ponere: ergo etiam definitorium, quod ha-
bet maiorem potestatem: Tum quia *in tertia p.
nostrarum const. cap. 4. num. 3.* dicitur, quod post
priores sedeant Vicarij electi à definitorio, dum-
modo sit Sacramentum in eorum Ecclesiis. Non
obstat inquam, huic enim obiectioni Respondetur,

quod sicut definitorium non potest eligere Pri-
mum priorem, nec etiam potest eligere primum
vicarium, eo quod habeat potestatem limitatam,
vnde illa constitutio tertiæ partis, *cap.4 n 3.* loqui-
tur de Vicariis, qui semel jam fuere electi à capitu-
lo generali.

Tertio probatur ex lege secundæ partis no-
strarum constitutionum, *cap. 1. numero 4.* vbi
dicitur. Nec deinceps Religiosi in Monaste-
riis nouiter receptis commoretur, donec in
eis sit competens clausura, & habitatio pro
quindecim saltem religiosis, præter fratres do-
natos, exceptis duobus, vel tribus fratribus,
quibus ibidem pro directione ædificij liceat assi-
11 stere; ergo ad ponendum pauciores religiosos, &
priorem, requiritur dispensatio huius legis; sed
hanc non potest concedere definitorium genera-
le, sed solum capitulum generale, siquidem est
lex gubernij; ergo definitorium non potest elige-
re priorem, vel Vicarium huius fundationis,
quia ad hoc requirebatur dispensatio huius legis,
quia hæc fundatio est in domibus non propriis,
& in quibus non est construendus conuentus.
Nec obstat si dicant hanc legem esse per contra-
rium vsum abrogatam, siquidem nulla ex nostris
legibus est abrogata, vt constat *ex prologo nostræ
constitutionis.*

Quarto tandem probatur, Quia Prouincia-
lis non poterat auferre Vicarium, quem posue-
rat in hac fundatione, absque causa, & hæc
probata, & ipso Vicario audito; sed sic est,
quod hæc omnia omissa fuere: Ergo ele-
ctio noui prioris, vel Vicarij, fuit omnino
nulla.

12 Hæc sunt fundamenta, quæ quidam religiosus
non ignobilis scientiæ, & authoritatis obtulit,
contra electionem prædicti prioris factam à defi-
nitorio: sed meo videri nullius sunt roboris, aut
momenti.

13 Pro quo notandum est, nobis hic non esse
necesse mouere quæstionem super legem ter-
tiæ partis nostrarum constitutionum, *cap.8. nu-
mero 2.* nec super legem tertiæ partis, *cap. 8.
numero 20.* nec super legem tertiæ partis, *cap.1.
numero 15.* quæ loquuntur de electionibus va-
cantibus, & intermediis, quid intelligatur per
electiones vacantes, aut intermedias, siqui-
dem omnes quæstiones, quæ super hoc mo-
14 ueri possunt, ad nihil prosunt, siquidem quæ-
rere explicationem legis, quando lex se ipsam
explicat, est conterere tempus sine fructu.
Tum quia vbi casus legis est, nulla dubitatio,
aut dispositio cadit; *l. ille autem, §. cum in ver-
bis delegatis 3. l. ancilla, C. de furt.* Cæphalus,
consil.414. num.70. colum.3. Nauarrus, & alij,
quos refert: & sequitur Vas Barbosa, *in axio-
15 matibus iuris, lit.C. num.2.* & vbicunque con-
stat de mente disponentis expressa, vel præ-
sumpta, verborum qualitas non attenditur, *l.
3. C. de liber. prater. l. quoniam indignum, C.
de testament.* Et verba clara non indigent in-
terpretatione; *l. licet Imperator.* Toscus, *tom.7.
litera V. concl.108.* Sed sic est quod lex tertiæ
partis, *cap.8. num.20.* explicat, quid intelliga-
tur per officia vacantia, & intermedia, ibi, Ele-
ctiones intermedias, siue quæ extra capitulum
16 generale occurrunt facere, & confirmare pro om-
nibus ordinis officiis, quæ in ipso capitulo ge-
nerali fieri solent, iuxta nostras constitutiones,
& in constitutionibus linguæ maternæ ait, *Azer
electiones entremedias, esto es, las que ocorren
fuera del capitulo general:* Ergo non est cur in-
quiramus, quæ sint officia vacantia, quæ in-
termedia, quæ continentur in capitulo primo
tertiæ partis nostrarum constitutionum, vbi ait,
à quo etiam electiones intermediæ per ipsum fa-
ctæ confirmari debent. & *3.partis, cap.2. num.15.*
Electiones intermediæ, si quæ officia in toto or-
dine vacauerint, & *3.partis, cap 8. num.1.* quando
definitorium congregatur pro omnibus officiis
ordinis, tam vacantibus, personas idoneas eligat, &
tertia partis, cap.8.n.20. Electiooes intermedias, &
tario est.

Quia omnes has leges explicat legislator di-
cendo, quod per officia intermedia intelligit om-
nia officia, quæ occurrunt extra capitulum ge-
nerale, quæ iuxta nostras constitutiones solent
fieri in capitulo generali, sic enim habetur in
constitutionibus linguæ maternæ liberorum,
*Azer electionet intermedias, esto es, las que ocor-
rem fuera del capitulo general*; Et licet in con-
stitutionibus latinis nouissimis confirmatis ab
Alexandro VII. non ponatur illa explicatio,
hoc est, quæ correspondet clausulæ constitutio- 17
num linguæ maternæ, id non obstat, quia lo-
co illius ponitur dictio, siue, & illa dictio, si-
ve, idem explicat, ponitur enim declaratiue,
seu expositione, pro, id est, vt cum Bartolo,
Tuseo, Cenedo, & aliis notat Barbosa, *de di-
ctionibus dictione 375. num. 6.* Tum quia quan-
do non significaret idem, non potest negari,
quod sit noua iuris dispositio, & per illam no-
vam clausulam committit constitutio definito-
rio, non solum electiones intermedias, sed om-
nes, quæ extra capitulum generale occurrerint,
dummodo secundum nostras constitutiones so-
leant fieri in capitulo generali, est enim illa di-
ctio, siue, aliquando ampliatiua, vt cum Ro-
ta, & Farinacio, notauit Barbosa, *suprà, num.4.*
Quapropter solum nobis agendum est de in-
telligentia huius legis, siquidem vel est declara-
toria aliarum, vt diximus, vel noua lex, &
ampliatio illarum, iuxta constitutiones latinas
confirmatas ab Alexandro VII. anno 1658.

Dico igitur ratione huius legis, competere de- 18
finitorio generali electionem primi prioris hu-
ius conuentus, quod sit euidenter probo. Lex
disponit, quod ad definitorium pertineat ele-
ctio officiorum intermediorum, seu omnium of-
ficiorum, quæ occurrerint extra capitulum ge-
nerale, quæ secundum nostras constitutiones
solent fieri in capitulo generali; sed sic est, quod
officium primi prioris iuxta nostras constitu-
tiones solet fieri in capitulo generali: ergo ele-
ctio eiusdem prioris, quando occurrerit extra
capitulum generale, pertinet ad definitorium
generale. Minor in qua est difficultas probatur, ex
3.p. nostrarum constitutionum, cap.2. num.1. vbi 19
dicitur, omnes electiones ad totum capitulum ge-
nerale spectabunt; & de facto multæ electiones
primorum priorum factæ sunt in capitulo genera-
li; ergo primus prior ad conuentum de nouo fun-
datum, iuxta nostras leges, solet fieri in capi-
tulo generali, sic enim videmus legem præcipere,
& consuetudinem declarare.

Nec obstat si dicas; quod cum hæc sit pri- 20
ma electio illius prioris pro illo nouo conuen-
tu, non solet electio talis prioris fieri in ca-
pitulo

pitulo generali, & sic non comperit definitorio, siquidem definitorio solum competit electio illorum officiorum, quæ solent eligi in capitulo generali, & hoc officium non solet eligi in capitulo generali, siquidem nunquam fuit in eo electum. Non obstat inquam hæc objectio, nam mutat suppositionem. Nam lex non postulat, quod officia quorum electionem committit definitorio soleant eligi in capitulo generali, appellans consuetudinem super officia, sed solum postulat, quod iuxta legem soleat eligi tale officium in capitulo generali, ibi electiones intermedias, siue quæ extra capitulum generale occurrunt facere, & confirmari, pro omnibus officiis, quæ in ipso capitulo generali fieri solent iuxta nostras constitutiones; sed sic est, quod iuxta nostras constitutiones officium primi prioris solet fieri in capitulo generali, siquidem consuetudo secundum legem est illi, quæ conformatur cum eadem lege. & est executio, & obedientia ipsius legis, nec addit legi, nisi praxim, & obedientiam ipsius legis, vt cum Gratiano, Abbate, & aliis late probat Laiman *lib. 1. tract. 4 cap. 24. n. 3.* & sumitur ex pluribus locis, vt ex illo *Lucæ 2.* vt facerent secundum consuetudinem legis pro eo, vbi per consuetudinem secundum legem, intelligunt Doctores, exercitium, & obedientiam legis, & illius executionem.

Vnde talis consuetudo secundum legem, non postulat conditiones, quas postulat consuetudo præter legem, vel contra legem, nec est propriè consuetudo, vt cum Mancino, docet Barbosa, *in collectaneis Doctorũ, tom. 2. in addictamentis in collectanea in decretum Gratiani, dist. 1. cap. consuetudo 5. n. 2.* Et idem docent Doctores, *suprà* citatis. Ergo non est necesse, quod talis prioratus fuisset iam semel electus, vt dicatur solere eligi iuxta nostras constitutiones; ergo quando lex dicit, quod committit definitorio electionem omnium officiorum, quæ iuxta nostras constitutiones solent fieri in capitulo generali, non vult dicere quod committit definitorio electionem officiorum quæ aliquando iam fuere electa in capitulo generali, sed solum vult dicere, quod committit definitorio electionem omnium officiorum, quæ de facto eligantur in capitulo generali; sed sic est; quod officium primi prioris de facto eligitur in capitulo generali; ergo si occurrent extra capitulum generale, iuxta hanc legem, pertinet ad definitorium, siquidem electio officiorum, quæ occurrunt extra capitulum generale, pertineat ad nostrum definitorium iuxta nostras constitutiones.

Confirmatur primo: Quia dato, & non concesso, quod lex diceret, quod ad definitorium pertinebat electio officiorum, quæ solent fieri in capitulo generali, absque positione illius clausulæ, *secundum nostras constitutiones*, adhuc dico, quod definitorium, poterat eligere primum priorem alicuius conuentus, quod sic probo. Lex committit definitorio electionem officiorum, quæ solent eligi in capitulo generali; sed sic est, quod capitulum generale solet eligere primos priores conuentuum; ergo idem potest efficere definitorium generale; nec est necesse, quod officium particulare, quod eligendum est à definitorio, aliquando fuisset electum in capitulo generali, vt dicatur solere eligi à capitulo generali, sed sufficit, quod elegerit hoc officium multoties, & quod sit in possessione illud eligendi apud alios conuentus antiquiores, patet hæc vltima consequentia.

Nam consuetudo generalis vnius religionis, 21 debet comprehendere omnes Ecclesias ejusdem religionis, in quibus non est talis consuetudo, nisi ibi fuerit aliqua specialis consuetudo, quæ opponatur generali, vt docet Aimon. *de antiquitate temporis 4. p. sect. 1. num. 57.* Caput aquem Rochus, *de consuetudine, sect. 4. n. 16. & 17. & 20.* & facit textus, *cap. cum Ecclesia Vlterana ad fin.* faciunt etiam tradita per Felin. *in cap. audiiis de præscriptis, n. 19.* & cum aliis multis tenet Garcia, *de beneficiis; p. 5. cap. 4. n. 93.* Et quando datur 22 eadem ratio, consuetudo vnius Ecclesiæ, extenditur ad alias, vnde si fundetur de nouo Academia; frui posset omnibus priuilegiis, quæ scholasticis conceduntur, *in Authentica habita, Cod. ne filius*, vt cum Parisio, Iasone, Bartol. Menochio, tenet Rebellus, *lib. 1. de præludiis iustitiæ, q. 5. num. 14.* Sed sic est, quod capitulum generale est in possessione, & consuetudine eligendi ad conuentus de nouo fundatos primos priores; ergo talis consuetudo comprehendit omnes conuentus de nouo fundatos; ergo etiamsi nunquam elegerit priorem huius determinati conuentus, potest dici de capitulo generali, quod habeat consuetudinem eligendi talem priorem, quia consuetudo, quam iam habet eligendi, extenditur ad hunc nouum conuentum.

Tum quia vt quædam parochia dicatur esse 23 in possessione, & consuetudine recipiendi decimas de noualibus, non est necesse, quod de hoc campo numero, semel iam illas receperit, sed sufficit, quod detur in tali Ecclesia consuetudo recipiendi decimas de noualibus sitis in districtu parochiæ, vt tradit cum Rebuffo, & Gutierres, Barbosa; *de potestate Parochi p. 3. cap. 28. §. 3. n. 59.* & patet, *ex cap. cum contingat. & cap. quoniam de decimis*; Ergo eodem modo. vt dicatur, quod capitulum generale solet eligere officium primi prioris, non est necesse, quod iam semel elegisset hunc numero priorem huius domus determinatæ, sed sufficit, quod elegerit alios primos priores aliorum conuentuum eiusdem religionis.

Confirmatur 2. quia vt dicatur, quod ali- 24 qua Ecclesia est in possessione, & consuetudine recipiendi decimas personales à Petro, v. g. non est necesse, quod aliquando ab eo recepisset decimas personales, sed sufficit, quod talis Petrus venisset ad locum, & parochiam vbi talis Ecclesia habet consuetudinem legitime præscriptam recipiendi decimas personales, vt late probat cum Bartolo, Barbosa, *de potestate parochi, p. 3. cap. 28. §. 2. num. 61.* Ergo eodem modo, vt dicatur, quod capitulum generale habet consuetudinem eligendi primum priorem alicuius conuentus, non est necesse, quod eum iam elegisset, sed sufficit quod talis conuentus fundetur in religione, in qua dictum capitulum est in possessione, & consuetudine legitime præscripta eligendi primos Priores conuentuum de nouo fundatorum.

Et, ratio est, quia illa præscriptio in tali loco 25 est realis, & præscriptio realis causata à iure extenditur ad omnes illos; aduersus quos præ-

O 3 scriptum

ſcriptum non fuit, ſiquidem tunc non dicitur
præſcriptio in una perſona, ad aliam extendi, ſed
in iam f. &i reſpectu generis, comprehendi ſpe-
ciem, quæ offerti r, quamuis aduerſus illam ſpe-
ei fice præſcripnim non ſit, vt recte cum Bartolo,
explicat Barboſa *ſuprà, num.* 62. Sed ſic eſt, quod
capitulum generale habet conſuetudinem eligen-
di primos priores, aut Vicarios conuentuum de
nouo fundatorum in noſtra religione; ergo quan-
do lex concedit definitorio poſſe eligere officia,
quæ ſolent eligi in capitulo generali, hæc com-
miſſio extenditur ad hoc officiom primi prioris
conuentus de nouo fundati, ſiquidem de eo veri-
ficatur, quod capitulum generale habet conſue-
tudinem, & poſſeſſionem illud eligendi.

26 Confirmatur 3. Quia dato, & non conceſſo,
quod definitorium generale non poſſet eligere
officium primi prioris huius conuentus, non po-
teſt negari, quod poſſit eligere officium primi vi-
carij; ergo quando prælatus electus à definitorio
noo eſſet prior, ad minus eſſet Vicarius; ſiquidem
vt ait noſter adverſarius, actus agentium, quan-
do non faciunt, quod intendunt, faciunt quod poſ-
ſunt, & vtile per inutile non vitiatur. Antece-
dens probatur: quia noſtra conſtitutio ſupponit,
quod definitorium poteſt eligere Vicarios ad con-
ventus de novo fundatos, quia loquendo de ſe-
de; quam debent habere tales Vicatij in capitulo
Provinciali dicit, quod vicatij electi in definito-
rio, ſi in ſuis conventibus fuerit iam Euchari-
ſtia, habeant ſedem, & vocem poſt Priores; er-
go definitorium poteſt facere Vicarios, etiam an-
tequam ſit Eucharistia in Eccleſiis ſuorum con-
ventuum, ſiquidem illa verba, dummodo ſit Eu-
chariſtia in illorum Eccleſiis, ſupponit poſſe eſſe
conventus cum Euchariſtia, & ſine illa, &
in vtriſque poſſe eſſe vicarios electos à definito-
rio, nam exceptio firmat regulam in contrarium, vt
eſt commune iuris proloquium; ergo definito-
rium poteſt efficere primum Vicarium alicuius
connentus.

Patet conſequentia: Quia vbi lex non diſtin-
27 guit, nec nos diſtinguere debemus. vt ex vulga-
ribus iuribus probat Barboſa, *in axiomatibus iu-
ris, axioma.* 136. *num.* 4. Et lex generaliter loquens,
generaliter eſt intelligenda, vt ex pluribus probat
idem Barboſa, *ibi, num.* 1. Quod procedit etiamſi
ſit maior ratio in vno, quam in alio, nam ſi lex
voluiſſet, expreſſiſſet, *l. vnica §. ſin autem ad de-
ficientis, C. de cadut. tollend.* & ex aliis iuribus
comprobat Barboſa, *ibi, num.* 5. Sed ſic eſt, quod
nec in hoc loco lex facit diſtinctionem primi, aut
ſecundi vicarij, nec quando committit poteſta-
tem definitorio, ſed ſolum dicit, quod poterit
efficere omnes prælatos, quorum electio occur-
rerit extra capitulum generale, quæ iuxta noſtras
conſtitutiones ſolet fieri in capitulo generali: er-
go non debemus reſtringere talem legem, ſi-
quidem non eſt maior ratio, vt poſſit eligere
ſecundum vicarium, potius quam primum.

28 Nec obſtat ſi dicas, quod hoc non eſt expreſ-
ſum in lege, & noſtra conſtitutio *3. p. cap. 8. n.* 24.
præcipit, quod definitorium aliud numquam ne-
gotium, vel cauſam ad ſe advocare poſſit, extra
ea, quæ in noſtris conſtitutionibus expreſſe ei
committuntur. Non obſtat inquam, reſpondeo
namque, quod eo ipſo quod lex expreſſe facit
confirmatorem omnium electionum definitorium
generale, neceſſario illi conceſſit omne illud, quod
de iure pertinet ad talem confirmatorem; con-
ceſſo namque vno, conceſſum dicitur omne, quod
ad illud requiritur, *l. 2. de iuriſdict. omni iudic.* 29
cap. præterea de offic. de legat. & cum multis te-
net Vas Barboſa, *lit. C. n.* 98. *& litera N, num.* 14.
& verba generalia ſtatutorum ſecundum ius com-
mune debent intelligi, *iuxta l. 1. §. quod autem
D. de aleator. l. in fraudem,* & cum Garcia, Gi-
rondo, tenet Vas Barboſa, *litera V. num.* 72. ſed 30
ſic eſt, quod lex abſolute committit officium con-
firmatoris omnium electionum definitorio gene-
rali, excepta electione Patris noſtri Generalis, vt
patet *ex 3 p. noſtrarum conſtitutionum, cap.* 10.
n. 6. *&* 13. ibi Præſes cum definitorio illas confir-
mabit; Ergo etiam illi concedit poſſe eligere in
caſibus, in quibus ſecundum ius, hoc competit
confirmatori; conceſſum namque dicitur quid- 31
quid expreſſe prohibitum non inuenitur, *l. nec-
non §. quod eius,* & cum aliis Vas Barboſa, *lit. C.
num.* 99. Atqui confirmatio huius primi Vicarij
pertinebat ad definitorium ſecundum ius noſtrum
3. p. cap. 1. *num.* 18. Ergo etiam electio huius
prioris, vel vicarij, ad illud pertinebit in caſu,
quo non detur capitulum generale, quod illum 32
eligat; Atqui ſumus in præſenti caſu; ergo. Tum
quia noſtra conſtitutio expreſſe committit noſtro
definitorio omnes electiones officiorum occur-
rentium, quæ ſolent fieri in Capitulo generali;
ſed non ſolum electio ſecundi Vicarij ſolet fieri
in capitulo generali, ſed etiam primi Vicarij, vel
prioris, vt ſupra probauimus; ergo hæc electio
primi vicarij, vel prioris, expreſſe commiſſa eſt in
lege prædicto definitorio generali.

Et ex his corruunt omnia fundamenta poſita
pro parte contraria, omnia enim illa claudicant
in mala legum intelligentia. Concedimus enim
ad primum, definitorium habere iuriſdictionem
limitatam ad caſus ſibi expreſſos in lege, iſte ta-
men caſus eſt illi expreſſus, *in lege cap.* 8 *num.* 20.
noſtrarum conſtitutionum, in quo illi committit
electiones intermedias, ſiue quæ extra capitulum
generale occurrerint, quæ in ipſo capitulo gene-
rali fieri ſolent iuxta noſtras conſtitutiones, per
quod euaneſcunt prima, ſecunda, & tertia, &
quarta confirmatio, omnes enim eodem vitio la-
borant.

Ad ſecundum Reſpondetur, quod vt verifice-
tur, quod capitulum generale ſolet efficere hanc 33
electionem, non eſt neceſſe, quod ſemel illam
pro illo determinato conuentu feciſſet, ſed ſuffi-
cit, quod ſit in poſſeſſione tales primas electiones
pro conuentibus de nouo fundatis faciendi, vt
ſuprà, oſtendimus. Et eodem modo Reſpondetur
inſtantiæ; Ridiculum enim eſt dicere, defini-
torium poſſe eligere ſecundum vicarium pro vno
conuentu, non vero primum vicarium, vt *ſuprà*
diximus.

Ad tertium reſpondetur: Verum quidem eſſe,
quod ſecundum, *legem 1. partis noſtræ conſtitutio-
nis. cap.* 1. *num.* 4. debere dari monaſterium cum
competenti clauſura, & habitatione pro quinde-
cim religioſis, præter fratres donatos, vt religioſi
communiter ibi cum ſuo priore, vel vicario com-
morentur; id tamen totum factum fuit, nam con-
uentus habet Eccleſiam cum D. Sacramento, & 34
competentem clauſuram, & habitationem pro
plus quindecim religioſis, quod autem locus non
fuiſſet adhuc proprius religionis, & quod mutan-
dus ſit ad alium diſtrictum ad maiorem commo-
ditatem

ditatem religiosorum, vt de facto mutatus fuit id per accidens est. quotidie enim conuentus de vno territorio ad aliud commodius transferuntur, & lex non decernit, quod ædificium sit proprium, & perpetuo duraturum, sed solum, quod in eo sit competens clausura, & habitatio pro quindecim saltem religiosis præter fratres donatos. quos quidem habebat prædictus conuentus. Imo sanctissima M. noster Theresia sæpe sæpius plura monasteria fundauit in domibus conductis cum Priorissa, & aliis officialibus, vt constat ex libro suarum fundationum, quam si secuti fuerimus, non poterimus oberrare, nec aliquid contra nostras constitutiones. quas ipsa dictauit, & approbauit efficere.

35 Ad quartum Respondetur, quod cum officium dicti præsidentis fuisset manuale, & ad nutum poterat Prouincialis licite, & validè illum auferre, quando sibi visum fuisset, absque aliqua causa, quam quia ita sibi conueniens visum fuit. Ita Legisinumdus, & alij quos refert, & sequitur Diana, *2. p. de dubiis regularibus resolut.* 117. Lezana, *tom. 2. cap.* 13. *num.* 16. Et dato quod licite ea absque causa non posset auferre, de facto ex-
36 tabat causa ad eum auferendum; quia prædictus præses erat priuatus à definitorio voce passiua, & priuatus voce passiua non potest eligi in Vicarium, nec exercere tale officium, vt cum Sanctoro, & aliis dixi, *in nostro Directorio Regularium, p. 3. tract. 4. d. 3. n.* 164.

Tum quia si talis consultor dicit, quod talis conuentus non potest habere prælatum iuxta nostras constitutiones, Vicarius positus à Prouinciali non erat prælatus, nec habebat iurisdictionem ordinariam, sed solum erat merus præses iure antiquitatis, vel ad summum delegatus Prouincialis, qui poterat eum auferre quoties voluisset, suspendendo illi iurisdictionem delegatam, & sic nullam illi iniuriam fecit. Tum quia si bonus iste religiosus dicit, quod non potest dari conuentus iuxta nostras leges, nisi sit competens clausura, & habitatio pro quindecim religiosis, sed solum ibi posse assistere duos, vel tres fratres ad directionem ædificij, quod nos libenter admittimus; quomodo vult, quod sua
37 præsidentia esset vera prælatia, & vicaria, à qua ni si ex culpa poterat auferri. Fateor multa licere passionem, quæ mens ab ea expers exhorret.

CONSVLTVM XLV.

De interdicto an illud teneantur obseruare regulares, si illud non obseruat cathedralis, vel Parochialis loci?

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Mendicantes non teneatur obseruare interdicta generalia, quando cathedralis, vel matrix, vel parochialis loci illius non obseruat.*
3 *In materia pœnali non est facienda extensio.*
4 *Nulla parochia potest dici parochialis loci, si ibi deatur alia parochia, vel cathedralis.*
5 *Nomine Ecclesia loci venit cathedralis.*
6 *Si in aliquo oppido deatur plures Ecclesiæ, & nulla sit matrix, nulla potest dici Ecclesia parochialis loci, sed ex loco.*
7 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*
8 *Mendicantes non tenentur obseruare, nisi illa interdicta, quæ obseruat matrix, vel cathedralis, vel parochialis loci.*
9 *Referuntur plura exempla, in quibus regulares non obseruarunt interdicta, quia cathedralis ea non obseruabat.*
10 *Ponitur obiectio in contrarium, & soluitur.*
11 *Quid dicendum, quando in pago non est nisi vna Ecclesia, & interdicitur Ecclesia, non vero ambitum illius.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

IN Ecclesia Sanctorum in ciuitate Vlisiponensi positum fuit interdictum generale pro 1
tota parochia. non fuit tamen impositum in Cathedrali ipsius ciuitatis; & cum in prædicta parochia Sanctorum sint plures conuentus regularium.

Quæsitum fuit à me, An monasteria, quæ sunt intra parochiam generaliter interdictam, teneantur obseruare dictum interdictum generale?

RESPONSIO AVTHORIS.

REspondi negatiuè. Ratio est, quia vt dixi, *in* 2
nostro directorio Regularium p. 1. tract. 2. d. 5. p. 1. num. 99. Mendicantes non solum non tenentur obseruare interdicta specialia imposita ab ordinario; vel legato Apostolico absque speciali sedis Apostolicæ facultate, sed nec interdicta generalia, quando Cathedralis, vel matrix, aut parochialis loci illius non obseruat, vt patet ex *Clement. I. de sent. excomm.* Sed in nostro casu, cathedralis, vel matrix non obseruat interdictum; ergo nec regulares tenentur illud obseruare, etsi parochia in cuius ambitu sibi sunt illud obseruet. Patet consequentia, quia cum simus in materia pœnali, non est facienda extensio, iuxta *l. factum*
cuique, l. in pœnalibus, vbi Decius, & cum aliis 3
Barbosa, *in axiomatibus iuris axiomate* 181, *numero* 9. & tenet Pelizarius, *tractat. 7. cap.* 29. *numero*. 85.

Confirmatur, Quia *in dicta Clementina I. de sent. excomm.* statuitur, quod religiosi teneantur seruare interdicta generalia, cum viderint obser-
uare Cathedralem, vel matricem, vel parochia- 4
lem loci, vbi nota, non dicere, cum viderint obseruare interdictum Ecclesiam parochialem, sed parochialem loci; Atqui nulla parochia potest dici Ecclesia parochialis loci, si in eodem loco aliæ dentur parochiæ, sed solum potest dici vna ex parochialibus loci, vt bene aduertit Sairus, *lib. 3 de censuris cap.* 33. *num.* 46. Rodriguez *tom. 2. q.* 109. *art.* 3. Pelizarius, *tom. 2. tract. 7. cap. 2. num.* 185. Et multo minus si in eodem loco de-
tur Ecclesia Cathedralis, nam nomen Ecclesiæ 5
loci in singulari, & antonomastice susceptum, venit Cathedralis, maxime in fauorabilibus, vt ex antiquo stylo curiæ probat cum multis decisio Rotæ anno 1630. *n. 6.* quibus adde Barbosam *de canonic. cap. 3. num. 9. Et de appellat. verb. iuris signif. appellat.* 83. *num.* 7. & cum Fulgosio, Tusco, Rota, Villat. *in scholiis ad decreta Curia in C.*

Lezana,

Lezana, *in consiliis cap.3 .in Cathedralitate Ecclesia S.Maria do Pilar*; Ergo si in tali loco dantur aliæ Ecclesiæ parochiales; vel Cathedralis, vt in præsenti casu non obseruantes interdictum. Regulares qui morantur in tali parochia interdicta, non tenentur tale interdictum obseruare, & ita tenent Couarruuias, *in cap. alma mater 2 p.cap.*11. Syluester. *verbo interdictum q.3.* Plouius, *tractatu de interdicto in principio. num.2.* Glossa, *ad dictam Clementinam, verbo matrix ad finem.* Nauarr. *manuali, cap.27.num,*146. Auila *de censuris.p.5.dub.3.concl.2.* Toletus, *in summa lib.1.cap.39. num.* 15. Azor, *tom.1.lib.22. cap.* 1. §.18. Bonacina, *de censuris in particulari, d.2.q.8. p.24.num 7.* Tamburinus, *de iure Abbatum, tom.2. d.26.q.3.§.praterea*, Ego ipse *in nostro Directorio Regularium, p.1. tract.2. d.1. num.* 110. & cum aliis multis admodum R. P. N. Magister Ioannes de Sylueira Carmelita regularis Obseruantiæ, vir nostræ ætatis celeberrimus, & totius Carmelitanæ familiæ decus, & ornamentum, cuius sapientiam totus veneratur orbis, cuncti anhelant, plures inuident, non pauci imitantur, sed nemo æquiparat, in suo doctissimo manuscripto de hac re, vtinam lucem videret, sicut & alia opera moralia, quibus equidem non minus orbem illustraret, ac aliis, quibus concionatores ornat, docet, & illustrat; faxit Deus, ac votis meis eueniat opus.

6 Et idem dicendum est, si in aliquo oppido dentur multæ parochiæ æque principales, & nulla illarum sit matrix; nam si in aliquibus illarum seruetur interdictum, in aliquibus vero non, tunc regulares non tenentur tale interdictum obseruare, esto parochialis intra cuius ambitum viuunt. & extat monasterium, seruet interdictum; quia sic non est verum dicere, parochialem illius loci seruare interdictum, sed aliquam parochialem loci seruare, aliquam vero non, cum tamen ad hoc, vt regulares iuxta dictam Clementinam teneantur seruare interdictum requiratur, quod Ecclesia parochialis loci illud seruet. Secus dicendum est, si omnes parochiæ illius loci, vel oppidi, seruent interdictum; nam tunc verum esset dicere, parochialam loci seruare interdictum, cum omnes oppidi parochiæ illud seruent, vt bene cum Toleto, Sairo, & aliis communiter aduertit Pelizarius, *tract.7.cap.2.num.*185. Ego ipse *in nostro Directorio Regularium p.1.tract.*2. *d.2. n.97.* Tamburinus, *tom.2.d.1.q.3 n.3.*

7 Nec obstat si cum Sairo, *d.22. sect.2. num.9.* Alterio, *d.1.de interdicto cap.4. dub.2.* & aliis Dicas, Clementinam excipere interdictum generale ab Ecclesia parochiali seruatum; sed quando ponitur interdictum, non solum in Ecclesia parochiali, sed in eius ambitu, & districtu, tale interdictum est generale: ergo conuentus in tali districtu parochiæ tenetur tale interdictum seruare; Non obstat inquam, Respondetur namque distinguendo maiorem, Clementina excipit interdictum generale obseruatum à parochia distinguo, interdictum simpliciter generale concedo, interdictum secundum quid nego. Vel secundo respondemus; excipit interdictum generale obseruatum à Cathedrali, vel matrice, vel parochiali loci concedo, obseruatum ab vna ex parochialibus loci nego; Deinde distinguo minorem, sed quando ponitur interdictum in parochia, & eius districtu est generale, distinguo, est generale simpliciter, & quale postulat clementina nego, est generale secundum quid concedo; deinde negatur consequentia.

Quorum omnium ratio est; quia mendicantes non tenentur seruare quælibet generalia interdicta, sed illa tantum, quæ obseruat Cathedralis, matrix, vel parochialis loci, vt patet ex Clementina *suprà citata*; sed quando in vno oppido dantur plures Ecclesiæ simul cum Cathedrali, vel sine illa, parochialis loci non dicitur vna ex illis, sed solum illa dicitur parochialis loci, quæ est vnica in pago, oppido, vel ciuitate: ergo licet vna ex parochialibus loci cum suo districtu sit interdicta, regulares ibi morantes non tenentur seruare interdictum. 8

Et hac ratione non obseruantur in hac Ciuitate Vlisiponensi à Regularibus quæcunque interdicta obseruata à Parochialibus huius ciuitatis, dum non interdicitur Cathedralis Vlisiponensis, vt fecerunt Patres Societatis Iesu anno Domini 1658. Patres Franciscani anno 1659. Et eodem anno idem fecerunt Patres Dominicani, Et anno 1656. Patres diuinæ prouidentiæ, & anno 1658. Patres Carmelitæ antiquæ obseruantiæ, & Nostrates excalceati anno 1661. Imo cum tota hæc Vlisiponensis ciuitas esset interdicta, & solum Cathedralis fuisset exclusa à nuncio Apostolico Hermareto anno 1659. Patres Dominicani nunquam tale interdictum voluere obseruare iuxta prædictam Clementinam, & hoc in oculis ipsorum prælatorum, & totius huius magnæ, & inclytæ ciuitatis Vlisiponensis, in quo sapientissime iuxta hanc sententiam opinati sunt. Vnde rejiciendi sunt aliqui regulares minus docti, qui opinioni paucorum doctorum fieti, obseruant interdicta, quæ obseruantur ab aliquibus parochialibus, etiamsi matrix, vel Cathedralis non obseruet. 9

10 Nec obstat Tridentinum, *sess. 25.cap.* 12. *de regularibus*, vbi ait, interdicta, ne dum à sede Apostolica, sed ab ordinariis promulgata, mandante Episcopo, a regularibus in eorum Ecclesiis publicentur, atque obseruentur. Respondetur namque Tridentinum ibi non derogasse priuilegia regularium, vt cum Miranda, Henriquez, Sairo, Sotbo, Peregrino, Crus, Peirino, docet Pelizarius, *tract. 8. cap 5. num.97.* Ac per consequens adhuc priuilegia prædicta regularium persistere. Vel secundo respondeo, concilium loqui de interdicto generali, de quo loquitur Clementina I. *de sent. excomm.* & iuxta illam, nam cum Trid, specialiter non derogauerit dictam Clementinam, adhuc voluit esse in suo robore, siquidem ius commune non censetur reuocatum, nisi de eo fiat specifica mentio, vt cum multis docet Suarez, *de legibus, lib.8. cap.* 38. *n.*10.

Vnde iuxta Tridentinum, solum tenentur regulares obseruare interdictum generale, quod obseruatur à Cathedrali, vel matrice, vel parochiali loci, in quo dantur aliæ parochiæ: secus si interdictum fuerit speciale, vt si Cathedralis, vel matrix, specialiter interdicatur; nam tunc si interdictum non fuerit generale, sed aliæ parochiæ eiusdem ciuitatis, vel oppidi non fuerint generaliter interdictæ, mendicantes, & cum eis communicantes, non tenentur tale interdictum obseruare, etsi cathedralis, vel matrix illud obseruet, vt recte aduertit Pelizarius, *tract.8.cap.3.num.97.* Et idem dicendum est, quando non est in pago

nisi

nisi vna parochia, & interdicitur Ecclesia, non vero districtus parochiæ, vt cum alius dixi *in nostro Directorio Regularium, p.2.tract.3. d.6. n.1019.* quæ omnia sempet in mente tetinenda sunt pro praxi.

CONSVLTVM XLVI.

De quodam contractu societatis, & speciali quadam circunstantia, quæ in eo accidit.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Quando aliqui inierunt societatem, miscentes quilibet suam partem frumenti in quodam cumulo, vt alibi asportetur, dominium illius cumuli pertinet ad illos, qui talem societatem inierunt.*
3 *Si aliquod frumentum ex tali cumulo naufragio, vel alio accidenti deperditum fuerit, amissio diuidenda est inter eos pro rata.*
4 *Si aliquis ex illis, qui inierunt societatem extraxit aliquam partem illius frumenti ex naufragio, vel incendio, tenetur illud deponere in manu fideli, vt inter omnes diuidatur, deductis expensis.*
5 *Socij debent æqualiter participare lucrum, & damnum.*
6 *Res quæ est pro derelicto, est primi occupantis.*
7 *Fures qui aliquam partem illius frumenti furati sunt, si illam restituant, debet diuidi inter socios.*
8 *Vnus ex creditoribus non potest petere monitoriū à Prælato, dicendo à se furatum tantum frumentum fuisse, quod sibi restituatur.*
9 *Potest illud petere, tanquam vnus ex creditoribus, vt restituatur in manu fideli vt inter socios diuidatur.*
10 *Qui rem miscuit cum re alterius, iam non habet dominium super certam partem mixti, sed pro tanta parte illius indeterminata.*
11 *Censura debet esse de re certa, & determinata, vt possit obligare.*
12 *Ad hoc vt detur actio in rem, requiritur res determinata.*
13 *Censura prolata de re incerta non valet.*
14 *Valet, si postuletur ab vno ex creditoribus pro toto cumulo ablato; vt si restituatur inter omnes diuidatur.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

1 PETRVS simul cum aliis nouem personis deposuere decem millia modiorum tritici in quodam nauigio, vt Vlisiponem deportaretur, & ibi venderetur, & ad maiorem commoditatem de communi consensu omne triticum miscuere in ipso nauigio, & omne illud, in quodam aceruo congregarunt. Accidit autem, quod nauigium impetu procellarum deductum, naufragium fecit, & magno vndarum impetu ad littora maris peruenit. Concurrit Petrus, & antequam nauigium penitus submergeretur, ab eo extraxit magnam tritici quantitatem, non tamen abstulit mille modios, quos ipse in prædicto nauigio posuerat, quia aliæ multæ personæ similiter ad nauigium accurrentes, vnaquæque abstulit, quod potuit, ita vt pene omne triticum extraheretur. Petrus videns se non abstulisse totum triticum, quod nauigio imposuerat, petiuit à prælato quoddam monitorium contra omnes illos, qui suum frumentum furati sunt; quo monitorio multæ ex illis personis, quæ triticum à dicto nauigio abstulerunt, illud prædicto Petro restituerunt, & ipse Petrus cum aliquibus compositionem fecit, super prædicto tritico extracto, eis aliquam partem dimittendo iuxta quantitatem, quam ipse in prædicto nauigio reposuerat.

Quæritur primo, An Petrus licite potuisset prædictum triticum, tam à nauigio extrahere sibi, quam à prædictis personis restituentibus sibi accipere, vsque quo integraret quantitatem quam in nauigio reposuerat. An vero prædictum triticum inter alios nouem socios teneatur diuidere pro rata. Secundo quæritur, An personæ, quæ prædictum triticum extraxere, non illud restituentes, incurrant prædictam excommunicationem.

RESPONSIO AVTHORIS, PRIMO QVÆSITO.

An Petrus licite potuisset prædictum triticum, tam è nauigio extrahere sibi, quam à prædictis personis restituentibus sibi accipere, vsque quo integraret quantitatem, quam in nauigio reposuerat, an vero prædictum triticum inter alios novem socios teneatur diuidere pro rata?

AD intelligentiam huius casus suppono, Huiusmodi personas, quæ prædictum triticum in nauigio reposuere, iniisse societatem, & de communi consensu omne triticum miscuisse in vno aceruo, vt maior tritici quantitas deportaretur, erant autem decem personæ, quarum vna quæque mille modios reposuit, & aceruus communis continebat decem millia modiorum his suppositis.

Dico primo: Dominium totius illius frumenti ad omnes illius decem homines pertinebat in communi, non quia quilibet habuisset dominium in toto aceruo decem millium modiorum, sed vnusquisque habebat dominium super mille modiis indeterminatis ex illo commuto decem millium modiorum. Ita Lugo, *de iustitia, d.6. num. 165.* Decastillus, *de iustitia, tractat. 50. d. 3. dub. 11. num. 43.* Tamburinus, *in decalogum; tract.3. cap.3.* §.4. *n 11.* & alij communiter Doctores. 2

Dico secundo si ex prædicto naufragio aliquod triticum perditum fuit, amissio diuidenda est pro rata inter decem illos homines, qui prædictum triticum in nauigio imposuere, ita vt, quod si mille modij perditi sunt, vnusquisque centum modios minus habebit, quam reposuit, ita Lugo, Decastillus, & Tamburinus *locis citatis.* 3

4 Dico 3. si aliquis ex decem illis creditoribus abstulit aliquod triticum è dicto nauigio, tenebatur illud deponere in quodam certo loco, & in manu personæ fidelis, & postquam omne illud fuisset congregatum, tenebatur illud diuidere inter omnes illos decem creditores, vnicuique pro rata deductis expensis, quæ soluendæ sunt, extrahendi frumentum ex naufragio. Quorum omnium ratio est, quia cum omne illud frumentum esset mixtum, non poterat Petrus separare suum triticum, siquidem quamcumque partem auferret, in ea simul ibat pars aliorum, & sicut de communi consensu facta fuit mixtio, ita de communi consensu, aut per beneficium iudicis, facienda erat diuisio, & cum omnes intrauerint æqualiter ad cumulum, omnes debebant æqualiter par-
5 ticipare lucrum, vel damnum, quod in illo cumulo accideret, & non quidam auferre totam suam integram partem, & alter nullam partem recipere, verum quidem est quod illi, qui frumentum è naufragio eripuit, soluendæ sunt expensæ, quas fecit in illa extractione; Et ratio est, quia vel illud frumentum erat pro derelicto, vel non, si iam erat pro derelicto, erat primi occupantis,
6 etsi non erat pro derelicto, vt de facto non erat, vt cum multis probat Trullenc. *in Decalogum, lib. 7. cap. 2. dub. 9. n. 1. & 2.* vbicunque extat, domino extat; ergo deductis expensis, restituendum est domino suo.

7 Vnde si forte successit, quod aliqui fures furati sint aliquam partem ipsius frumenti, si eam restituerint, debet simul coniungi, & diuidi pro rata inter creditores, vel ex communi consensu, vel beneficio iudicis, & furi soluendæ sunt expensæ, quas fecit in extrahendo tali frumento è naufragio, si forte tale frumentum esset periturum, si latro illud non abstulisset; secus si essent personæ qui eum vellent auferre expensis creditorum, & latro illud furatum fuit à dominis suis, nam tunc sibi imputabitur labor, quem habuit, siquidem illum habuit absque vlla necessitate, siquidem erant aliæ personæ, quæ tale frumentum auferebant. Ita expresse Lugo, *supra, n. 173.* Tamburinus, *suprà, n. 16.*

RESPONSIO AVTHORIS SECVNDO QVÆSITO.

An personæ quæ prædictum triticum extraxere, non illud restituentes, incurrant prædictam Excommunicationem?

PRo responsione huius quæsiti suppono duobus modis potuisse Petrum postulare illud monitorium; primo dicendo, à se furatos fuisse ducentos, vel trecentos modios frumenti ex nauigio, vbi eos constituerat, quapropter postulabat vt iudex præciperet sub pœna excommunicationis, quod ei fuissent restituti à personis, quæ illud furto abstulerunt. Secundo modo poterat officium iudicis implorare dicendo, se cum aliis nouem personis reposuisse in naui decem millia modiorum tritici, & quod furati sunt ex eo mille modij, quapropter ille, tanquam vnus ex creditoribus, postulabat, vt præciperet sub excommunicatione, vt qui tale frumentum furatus fuit, illud statim restitueret in manu cuiusdã depositarij, aut parochi, vt inde pro rata distribueretur creditoribus.

His suppositis dico: Quod Petrus non poterat 8
petere prædictum monitorium primo modo, nec compositionem facere cum personis restituentibus prædictum frumentum, nec sibi soli recipere illud. Et ratio est, quia eo ipso, quod prædictus Petrus reposuit in naui suum frumentum mixtum cum frumento aliarum nouem personarum, non habebat iam dominium super certa parte illius frumenti, sed dominium omnibus illis decem personis erat commune; cuilibet pro decima parte indeterminata; ergo nulla erat pars in illo frumento, quam Petrus posset dicere determinate esse suam, quæ simul non esset aliorum, quia de communi consensu totum frumentum erat mixtum? ita Tamburinus, *suprà, n. 11.* Hinc fit neminem illorum creditorum habere actionem in rem ad illud triticum, quia non apparet, quæ pars ex illo mixto, cuique competat, quod ad dictam actionem concedendam necessarium erat, iuxta *l. idem Pomponius ff. de rei vindicat.* Non enim conceditur alicui actio in rem, nisi res cum suis qualitatibus designari possit. *l. si in rem, ff. de rei vindicat.* vt optimè probat Palaus, *de iustitia in genere, d. vnica, p. 21. num. 5,* Ergo solum cuique illorum com- 9
petebat ius iudicem implorandi, vt illud indiuiduum ius diuideret, & singulis applicaret, prout cuiusque iuri conuenire iudicasset; ergo Petrus non poterat postulare monitorium dicens ab eo furatos fuisse ducentos modios frumenti ex quadam naui, vbi eos reposuerat. Patet consequentia.

Nam cum ille in tali naui non haberet partem
determinatam, & certam, quæ sua esset, & su- 10
per quam haberet dominium, non habet actionem in partem determinatam; atqui censura de-
bet esse de re certa, & determinata, nam vt ait 11
Glossa, *in cap. Sacerdos de officio ordinarij,* sententia incertæ rei iudicatæ, authoritatem non habet, sicut & illa, quæ certam quantitatem non habet nulla est, *l. penult. & vltim. C. de sent.*
quæ sine certa quant. vt optime probat Gibal- 12
linus, *de censuris disquisitione 3, q. 4. num. 6.* Et quando persona est incerta, debet in censura determinari per ordinem ad delictum certum, & determinatum, vt docet cum Suario, Bonacina, Filiucio, Candido, Bauni, & aliis Leander, *tract. 1. de censuris, d. 4. q. 10.* Ergo Petrus non poterat postulare prædictum monitorium, siquidem ab eo non fuit furata res certa, vel determinata, sed res incerta, & indeterminata, circa quam non potest ferri censuram.

Hinc fit talem censuram sic postulatam esse
nullam, nec ligare eos, qui è naui furati sunt 13
frumentum, nec Petrum posse sibi recipere prædictum frumentum restitutum, siquidem recipit alienum, nec posse compositionem facere cum furibus, nec illis aliquam partem dimittere, siquidem non est dominus illius frumenti, & potest accidere, quod frumentum, quod ille in naui reposuit, periisset fluctibus, vnde solum potest implorare officium iudicis, veluti vnus ex creditoribus, vt præcipiat sub excommunicatione, quod omnes, qui tale frumentum abstulerunt, illud restituant, & seponant in manu personæ fidelis, vt inde inter creditores pro rata diuidatur, vel de communi consenso, vel officio iudicis, ad hoc enim sufficit intesesse illius, qui monitorium

exorauit

exoranit, & si tale interesse non sit certum, sed dubium, vt optimè probat Gibalinus, *de consaris disquisitione 2.q 5.n.10.*

14 Quapropter resolutorie dico, quod si censura prolata fuit primo modo non obligat, bene tamen si fuit prolata secundo modo. In vtroque tamen casu, prædictus Petrus tenetur totum frumentum a se extractum è prædicta naui, & illud quod à furibus accepit, statim reponere in manu parochi, vel alterius depositarij, vt inde officio judicis, vel de communi consensu, inter illas decem personas, quarum interest diuidatur pro rata, deductis expensis, quas fecit Petrus in extractione frumenti. Insuper debet Petrus accipere in suam partem omne frumentum, quod demisit foribus, sublatis expensis, quas ipsi fures fecerunt in extractione frumenti, si alius non erat, qui illud è fluctibus, vel naui extraheret; secus si erat, qui frumentum extraheret, nam tunc sibi imputent fures super se accipere hunc laborem; & Petrus sibi etiam imputet, talem compositionem de alieno cum eis facere; vnde si velit, ab eis recuperet, sic censeo. An autem prædicti fures surripientes hoc frumentum incurrerint excommunicationem Bullæ Cœnæ contra subripientes bona naufragantium; alia est quæstio, de qua late egimus *in nostro Directorio Confessariorum, secunda parte* agentes de hac censura; quam si placet videre ibi poteris, ego enim hic ab hoc abstineo, ne eadem repetamus.

CONSVLTVM XLVII.

De absolutione casuum Episcopo reseruatorum ex vi cuiusdam Bullæ S. Antonij Vlisiponensis.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Confratres S. Antonij Vlisiponensis possunt virtute Bulla S. Antonij absolui toties quoties à casibus Episcopo reseruatis.*
3 *Ponitur quadam obiectio, & soluitur.*
4 *Confirmatur solutio.*
5 *Tale priuilegium non est reuocatum,* ab Vrbano VIII.
6 *Decretum Vrbani, quod solum est contra regulares, non fuit promulgatum, nec receptum, nec intimatum regularibus.*
7 *Bulla reuocatoria* Vrbani VIII. *non fuit recepta in Hispania.*
8 *Non fuit registrata per Senatum Castella, vel Lusitania, quod erat necessarium, vt obligaret in aliquorum opinione.*
9 *Licet talis reuocatio fuerit recepta, vel promulgata, adhuc mendicantes possunt absoluere à casibus Episcopo reseruatis.*
10 *Hac reuocatio Vrbani, solum reuocauit facultatum à casibus Episcopo reseruatis, quam Tridentinum abrogauerat.*
11 *Non reuocauit potestatem concessam per* Paulum V. & Gregorium XV.
12 *Eodem modo explicandum est decretum sacra Congregationis de mandato* Innocentij X.
13 Alexander VII. *damnat hanc propositionem, Mendicantes possunt absoluere à casibus Episcopo reseruatis, non obtenta ad id Episcoporum facultate.*
14 *Hoc decretum solum afficit regulares mendicantes, non vero huiusmodi confratres, si quod ad id habent priuilegium.*
15 *Hoc decretum Alexandri VII. non derogat priuilegia mendicantium.*
16 *Dispositio absolute prolata, debet intelligi secundum ius commune.*
17 *Omnis dispositio simpliciter prolata intelligitur, ampliatur, & restringitur, secundum ius commune.*
18 *Pontifex in hoc decreto solum damnat opinionem aliquorum Doctorum, qui dixerunt mendicantes, secundum ius commune, posse absoluere à casibus Episcopo reseruatis, non obtenta ad id Episcoporum facultate.*
19 *Opinio qua asserit Mendicantes ex iure communi posse absoluere à casibus Episcopo reseruatis est falsa, & ut talis condemnata ab Alexandro VII. nec de ea licet amplius loqui.*
20 *Hac propositio, Mendicantes ex vi priuilegiorum Pauli V. & Gregorij XV. possunt absoluere à casibus Episcopo reseruatis, non est damnata ab Alexandro VII.*
21 *Pontifex potest concedere facultatem mendicantibus ad absoluendum à casibus Episcopo reseruatis.*
22 *Alexander VII. non damnauit opinionem dicentium talia priuilegia non esse reuocata ab Vrbano VIII. vel Innocentio X.*
23 *Probatur id argumento desumpto ex Trid.*
24 *Quandiu non constat legem Pontificiam loqui, de pradicta opinione, lex non possidet contra mendicantes.*
25 *In dubio priuilegium non censetur reuocatum.*
26 *In dubio melior est conditio possidentis.*
27 *Quod Pontifex non expressit, dicere noluit.*
28 *Exceptio firmat regulam in contrarium.*
29 *Lex qua importat obligationem stricte est interpretanda.*
30 *Quando lex est odiosa, in eius interpretatione benignior pars est complectenda.*
31 *Lex imponens aliquod grauamen non obligat, nisi clare & expresse illud imponat.*
32 *Leges, & decreta Pontificum non obligant ante illorum promulgationem in omnibus prouinciis.*
33 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*
34 *Decretum Alexandri VII. licet sit promulgatum, nihil facit contra hoc priuilegium confratrum S. Antonij Vlisiponensis.*
35 *Decretum Alexandri VIII solum est contra mendicantes.*
36 *Decretum reuocatorium Vrbani VIII. solum est contra Regulares.*
37 *Non est extendendum ad priuilegia concessa sacularibus.*
38 *Reuocatio priuilegij est odiosa, & restringenda.*
39 *Ponitur obiectio in contrarium, & soluitur.*
40 *Derogatio Priuilegiorum facta à Clem. VIII. non derogat hoc priuilegium.*
41 *Debebat de eo fieri expressa mentio, vt in ipso postulatur.*
42 *Reuocatio Priuilegiorum facta à Clem. VIII. solum obligat intra Italiam.*
43 *Tridentinum non reuocat hoc priuilegium.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

1 RAINVNCIVS Cardinalis anno 1559. de mandato Pontificis concessit quandam Bullã Ecclesiæ S. Antonij in Vlisipone, in qua inter alias gratias, & priuilegia concessit, vt quilibet confrater Confraternitatis S. Antonij Vlisiponensis, qui daret certam eleemosynam pro illa bulla ad fabricam Ecclesiæ prædicti S. Antonij, posset in perpetuum eligere confessorem regularem, vel sæcularem approbatum ab ordinario, qui respectiue eos absolueret à quibuscunque excommunicationibus, vel interdictis, vel ab aliis quibuscunque censuris Ecclesiasticis, & à censuris à iure, vel ab homine, ex qualicunque occasione impositis, & à quibuscunque peccatis, & excessibus, & delictis, quantumvis grauia, & enormia fuissent, & reseruatã Sedi Apostolicæ, exceptis casibus Bullæ Cœnæ Domini, & a reseruatis semel in vita, & semel in articulo mortis: & ab aliis, qui non fuerint sedi Apostolicæ reseruati, quod possint ab eo absolui toties quoties fuerit necessarium: Accidit autem, quod his temporibus defuerit in hoc regno Lusitaniæ bulla Cruciatæ.

Quæsierunt igitur Confratres huius confraternitatis à me Primo. An ratione huius bullæ possint eligere confessorem approbatum, qui eos toties quoties absoluat à casibus & censuris Episcopo reseruatis. Secundo an ratione huius priuilegij possint confratres huius confraternitatis, etiam absolui à casibus Papæ, etiam intra bullam cœnæ reseruatis, toties quoties, dummodo sint occulta, excepta hæresi.

RESPONSIO AVTHORIS, PRIMO QVÆSITO.

An ratione huius Bullæ possint Confratres S. Antonij Vlisiponensis eligere confessorem approbatum, qui eos toties quoties absoluat à casibus, & censuris Episcopo reseruatis, non solum iure, sed ea, quæ solent specialiter Episcopi reseruare?

PRimo quæsito respondi, affirmatiue. Ratio est, quia priuilegium ita concedit, sed huiusmodi
2 priuilegium huc vsque non est reuocatum, vt ex solutione argumentorum in contrarium constabit, & de facto in præsenti in hoc Lusitaniæ regno non datur bulla cruciatæ, in qua priuilegia, exceptis concessis regularibus pro se ipsis tantum, reuocantur, ergo non est principium, vnde colligamus huiusmodi confratres non posse tutè vti hoc suo amplissimo priuilegio.

3 Dices, huiusmodi priuilegium tantum concedit, quod à reseruatis solum absoluantur semel in vita, & semel in articulo mortis; ergo Sacerdos ex vi illius absoluentes, non possunt absoluere à reseruatis Episcopo toties quoties. Respondeo, quod illa verba, solum intelliguntur de casibus Papalibus extra bullam cœnæ, non vero de Episcopalibus, vt constat ex verbis sequentibus, & ab aliis casibus, qui non sunt Sedi Apostolicæ reseruati possint absolui toties quoties, quæ clausula, & ab aliis casibus, qui non sunt Sedi Apostolicæ reseruati, non est intelligenda de casibus, qui non sunt aliquo modo reseruati, nam illa clausula, & de aliis casibus, est relatiua, & refertur ad casus reseruatos præcedentes cum omnibus suis qualitatibus; vt docent Glossa, *cap. abbat. de elect. 16.* Rebuffus, *l. 1. ff. de verb signif.* Nauarr. *cap. si quando remed. 6. n. 5. de rescriptis*, Gonzales, Seraphin. & Rota Romana apud Farinacium, *decisione 377. tom. 1. p. 2.* Ergo cum illa clausula, & de aliis casibus, referatur ad casus reseruatos, & hi non possint esse reseruati Sedi Apostolicæ, siquidem eadem bulla eos excludit sequitur euidenter de casibus, & censuris Episcopo reseruatis esse intelligendum, siquidem non dantur alij casus, de quibus loquatur.

Confirmatur: Quia in bulla Cruciatæ, ponuntur in terminis eadem verba, & à casibus, qui non 4
sunt Sedi Apostolicæ reseruati eos absoluat toties quoties, & tamen virtute horum verborum dicunt communiter DD quod potest confessor toties quoties virtute Cruciatæ absoluere pœnitentem ab omnibus casibus, & censuris Episcopo reservatis, vt late probat Trull. *in bullam Cruciatæ, lib. 1 §. 7. c. 2. dub. 11. n. 4* & cum communi sententia supponit Palaus, *tom. 4. tr. 10. d vnica, p 8. §. 1. n. 4.* Diana, *1. p. tr. 11. res. 28.* Ergo idem de hac bulla dicendum est, Patet consequentia, quia vna, & eadem res, non debet diuerso iure censeri *l. qui ades, ff. de vsu, cap. agnouimus 12. q. 2. cap. qui circa 22. de priuil.* quos refert, & sequitur Barb. *de locis comm. fol. mihi 207.*

Nec obstat si dicas, huiusmodi priuilegium, quoad absolutionem a casibus Episcopo reseruatis esse reuocatum per quoddam decretum Sacræ Congregationis factum de mandato Vrbani VIII. anno 1618. sub die 27 Nouembris. vbi omnia priuilegia talem facultatem concedentia omnino reuocat; vt communiter docent omnes DD. moderni, qui post tale decretum scripsere, vt ait Diana, *9 p. tr. 6.
resol. 55. in fine.* Non obstat inquam, quia omnes 5
recentiores dicunt tale decretum solum reuocasse de facto priuilegia regularium, contra quos solum loquitur prædictum decretum, vt infrà dicemus. Imo plures Doctores dicunt tale decretum, nec etiam priuilegia regularium de facto reuocasse, siquidem non fuit authenticum, nec receptum, nec intimatum Regularibus, quæ omnia erant necessaria, vt priuilegia regularium per illud censerentur
reuocata, vt late defendit, & probat post dictum de- 6
cretum, defendendo contrariam sententiam, etiam respectu regularium, Quintanaduenas, quem refert Diana, *p. 9. tr. 7. resol. 51.* Noster Vrbanus, *tr. 2. dist. 1. cap. 1. regul. 7.* Vidal. *in Arca Theologia moralis, tit. de casibus reseruatis inquisitione 1. n. 121.* & nouissime Arauio, *in suis decis. moralibus, tr. 1. de statu
Ecclesiast. q. 8. n. 19. casu 2.* vbi ait, Bullam reuocato- 7
riam Vrbani VIII. non fuisse receptam in Hispania, neque ad praxim reductam, eo quod non fuit per Senatum Castellæ, aut Lusitaniæ registrata, quam conditionem esse essentialem, vt rescripta Ponti-
ficum obligent, docent Solorz. *tom. 2. de iure Indiarum,* 8

rum, lib.3. cap. 5. Et Salg. *de retenti one bullarum.1.*
p. cap 4. Neque declarationes Cardinalium postea
emanatæ vim præcepti, aut iuris obligantis ha-
bent, vt ait ipse Arauio, *ibi, n.* 17.
9 Tum quia dato quod reuocatio Vrbani VIII.
fuisset promulgata, & recepta in Hispania, & Lusi-
tania, adhuc illi non esse standum à regularibus
existimat Castill. *verbo casus reseruati difficult.35.*
dicto 2. Tamburin. *in methodo Confessionis lib.3.c.7.*
§ 4.n.17. Bruno Cassaing *tract.5. de priuilegiis cap.*
2. proposis.2. Arauio *suprà, n.19.* Tum quia hoc de-
cretum Vrbani VIII. solum reuocauit à regulari-
bus facultatem absoluendi à casibus Episcopo re-
10 seruatis, quam Tridentinum, & decreta sacræ Con-
gregationis abrogauerant, non vero, quæ postea
fuere concessa, vt est priuilegium Pauli V. conces-
sum Societati, & Gregorij XV. concessum Teati-
nis, & eodem modo responderi potest decreto sacræ
Congregationis de mandato Innocentij X. anno
11 1647. & dixi *in nostro Directorio Regularium. p.1.*
tract.2. d.3.n.30. Tum denique, quia licet hæc om-
12 nia vera essent, & talis reuocatio fuisset promul-
gata, & acceptata, & extenderetur etiam ad præ-
dicta priuilegia Pauli V. & Gregorij XV. concessa
regularibus post Tridentinum; adhuc nihil obstant
quia ipse Vrbanus VIII. nouo sequenti post dictam
reuocationem, scilicet anno 1629 Idem priuilegium
pro Iesuitis confirmauit, quod & cæteri mendican-
tes per communicationem participant, vt testatur
Pater Arauius primarius Vniuersitatis Salmanti-
censis Cathedraticus, & Segouiensis Ecclesiæ
Episcopus, *suprà n.19.* de cuius fide, & veritate non
licet dubitare; ergo non obstante tali reuocatione
adhuc priuilegia etiam regularium, de quibus tan-
ta loquitur reuocatio Vrbana, sunt in suo vigore.
13 Nec obstat Decretum Alexandri VII. datum
anno 1665. in quo damnat, vt ad minimum scanda-
losam hanc propositionem *Mendicantes possunt*
absoluere à casibus Episcopo reseruatis, non obtenta
ad id Episcoporum facultate. In quo decreto, sub
excommunicatione prohibet ne quis eam doceat,
defendat, edat nec de ea nec de aliis propositioni-
bus in hoc decreto à se damnatis publice, vel pri-
uatim tractet, nisi forsan impugnando, & sub præ-
cepto præcipit, ne quis eam, vel aliquam ex prædi-
ctis propositionibus, in praxim reducat, vt constat
ex tenore decreti. Non obstat inquam. Respon-
detur namque, hoc decretum solum afficere regu-
14 lares mendicantes, vt patet ex eadem propositio-
ne, non vero Confratres sæculares huius confrater-
nitatis D. Antonij; si quod a Papa habent aliquod
priuilegium ad absoluendum à casibus Episcopo
reseruatis, vt est hoc de quo disputamus.
15 Secundo, respondetur. Hoc decretum non dero-
gare priuilegia mendicantium; de hoc enim nec
verbum quidem dicit, sed solum damnat hanc pro-
positionem. *Mendicantes possunt absoluere à casi-*
16 *bus Episcopo reseruatis, non obtenta ad id Episcopo-*
rum facultate. Sed hæc dispositio absolute prola-
ta debet intelligi secundum ius commune, siqui-
dem omnis dispositio simpliciter prolata intelli-
17 gitur, & ampliatur, ac restringitur secundum ius
commune, vt docet Petrus de Ancharrano, *consil. 6.*
viso themate n.13. versu omnis enim dispositio, &
cons.82. thema est, n.7. & cons.404. tria dubia, n.3.
& cons.421. præmittendũ in principio, vbi exten-
dit in statutis, & omnibus dispositionibus inter-
pretandis, quia semper reducuntur ad ius commu-
ne, Romanus, *consil.350. in casu n.24.* vbi extendit

in rescripto, cuius verba debent semper reduci ad
sensum iuris, Tiraquell. *in tract. de mot. part.2. de-*
clarat.2.n.2. Tuscus, *tom.2. lit. D. concl.510.* Valas-
cus *consult.42.n.7.* Barbosa, *in l.1 ff soluto matrim.*
p.1.n.61. eius filios Augustinus Barbosa, *in axio-*
matibus iuris, axiomate 73. n. 20. Ergo Pontifex 18
in prædicta dispositione, solum intendit damnare
opinionem aliquorum Doctorum, qui dixerunt
Regulares mendicantes, secundum ius commune
posse absoluere ab omnibus casibus Episcopo re-
seruatis, ex Clementina *Dudum*, & extrauaganti
inter cunctos, vt fecerunt Panormitanus, Felinus,
Bonifacius, Ioannes de Ligniano, S. Antoninus,
Angelus, Tabiena, Armilla, quos citat, & sequitur
Emanuel, *tom. 1. q.61. art. 2.* Quintanaduenas *in*
Theologia morali, tom.1. tract.3. singulari 16. Fran-
ciscus de Arauio, *in suis decisionibus moralibus,*
tract. 1. q. 8. de Ecclesiastico statu, n.20. vbi ait,
hoc priuilegium esse insertum in iure communi
in dicta Clementina *Dudũ*, ac per consequens non
censetur derogari per generales derogationes, ni-
si de eo fiat expressa mentio. vt notant Grego-
tius Lopez, *leg.2. tit.18. partita 3.* & Sanchez *tom.*
2. consiliorum lib.7. cap.1. dub.23. & doctrina Gloss.
in l. hæres, ff. de iudiciis. Bartol. & Bald. *in au-*
thentica Cod. vbi de crimine agi oportet. & Felin.
cap.1. de rescriptis, ac per consequens, cum Vrba-
nus VIII. non fecerit expressam mentionem de
hac Clementina, adhuc privilegia regularium,
quoad absolvendum à prædictis casibus Episcopo
reservatis manent, etsi omnia alia privilegia ab
Vrbano VIII. fuissent reuocata huc vsque Ara-
uio, *loco citato*: quam quidem opinionem non so-
lum scandalosam, vt ait Alexander VII. sed fal- 19
sam omnino reputo; Mendicantes enim ex eo
quod mendicantes sint, talem facultatem à iure
communi non habent, vt recte cum Palao, Bor-
dono, Lezana, & aliis notauit Diana, *p.9. tract. 6.*
Miscellaneo. resol.5. Ergo mendicantes stando in
terminis iuris communis, falsum est dicere, pos-
se absoluere à casibus Episcopo reseruatis, non ob-
tenta ad id Episcoporum facultate, nec de hac
difficultate nobis est sermo in præsenti, nec esse
potest, iuxta prædictum decretum Alexandri VII.
An autem hæc propositio, Mendicantes ex vi
priuilegiorum concessorum à Paulo V. & Grego-
rio XV. quæ supra diximus non fuisse reuoca-
tam per decreta sacræ Congregationis de manda- 20
to Vrbani VIII. & Innocentij X. sed potius ab
eodem Vrbano VIII. anno sequenti confirmatam,
vt supra diximus, possint absoluere, à casibus Epis-
copo reseruatis, sit damnata ab Alexandro VII. in
prædicto decreto. Fateor me tale quid non perci-
pere, nec mihi videri esse damnatam, multo enim
differunt hæ duæ propositiones, Mendicantes pos-
sunt absoluere à casibus Episcopo reseruatis, non
obtenta ad id Episcoporum facultate, ab hac, Men-
dicantes ex priuilegio Pauli V. & Gregorij XV.
confirmato ab Vrbano VIII. post reuocationem
priuilegiorum; possunt absoluere à casibus Episco-
po reseruatis, non obtenta ad id Episcoporum fa-
cultate. Nam primam, falsam, & scandalosam, secun-
dã verò veram reputamus; quis enim negabit Pon- 21
tificem ad id posse concedere facultatem, etiam nõ
obtenta facultate Episcopi? Non ergo Alexander
VII. opinionem tot grauissimorum doctorũ, quos
supra retulimus dicentiũ eorum priuilegia non esse
reuocata per decretum sacræ Congregationis de 22
mandato Vrbani VIII. & Innocentij X. sed potius

ab eodem Vrbano VIII. anno ſequenti con-
firmatâ damnauit, cum id in decreto non reperia-
tur, ſed ſolum primam propoſitionem abſolute
prolatam, & in terminis iuris communis, vt illam
propoſuit Alexander VII. vt ſcandaloſam damna-
uit, quod ſic euidenter demonſtro.

23 Ex eo quod Tridentinum, *ſeſſ.* 14. *cap.* 7. de
pœnitentia dixit Sacerdotes extra articulum mor-
tis nihil poſſe quoad reſeruata non per hoc vo-
luit, nec intendit reuocare, & auferre priuilegia
quæ ante ipſum concilium habebant Sacerdotes,
tam ſæculares, quam regulares ad abſoluendum
à caſibus Epiſcopo, vel Papæ reſeruatis, ſed tan-
tum locutum fuit Concilium, ſtando in iure com-
muni. vt docet Tamburinus, *lib.* 3. *expedita Con-
feſſionis, cap.* 7. *num.* 16. Peliccionus, *quæſtionum il-
luſtrium* 8. *cap.* 2. Cotonius *in controuerſiis, lib.* 2.
controuerſia 8. *cap.* 3. *n.* 130. Ergo idem dicendum
eſt de hac propoſitione Alexandri VII. ſicur
enim Alexand. VII. ait. *Mendicantes non poſſe
abſoluere à caſibus Epiſcopo reſeruatis*: ita Conci-
lium Tridentinum dicebat, Sacerdotes nihil poſ-
ſe circa reſeruata, ſed Concilium intelligitur ſtan-
do in terminis iuris communis; ergo eodem mo-
do debet intelligi hoc decretum Alexandri VII.
non enim apparet maior ratio.

24 Secundo probatur: Quia in hoc caſu non con-
ſtat certo Pontificem condemnaſſe hanc propoſi-
tionem, mendicantes ex vi priuilegiorum à Pau-
lo V. & Gregorio XV. & Vrbano VII. conceſſo-
rum, poſſunt hodie abſoluere à caſibus Epiſcopis
reſeruatis, non obtenta Epiſcoporum facultate;
ſed tantum hanc [Mendicantes poſſunt, abſoluere
à caſibus Epiſcopo reſeruatis,] non obtenta Epiſ-
coporum facultate; ergo ſententia condemnato-
ria Pontificis non eſt extendenda ad priorem
propoſitionem; ſed ſolum debet verificari in ſe-
cunda propoſitione; patet conſequentia, quia
quandiu non conſtat legem Pontificiam ad prio-
rem propoſitionem extendi, lex non poſſidet cir-
ca obligationem non abſoluendi contra mendi-
cantes, ſed mendicantes poſſident ſuam liberta-
tem abſoluendi ex vi priuilegij Pontificij, vel ad
minus ſumus in dubio, an ad id prædicta lex Pon-
tificia extendatur; ſed in dubio priuilegium non
cenſetur reuocatum, vt docet Cochier, *de conſ.
Eccleſ. q.* 102. *num.* 2. Rota Romana *volumine* 2.
25 *deciſione* 1292. & alij apud Bordonum, *reſol.* 52.
num. 127. & regulariter, non quoties oppoſitum
eius, quod conceſſum erat ſtatuitur, cenſetur re-
uocatum priuilegium, ſi per aliud verificari, &
impleri poſſit diſpoſitio, vt cum Bordono, docet
Cotonius, *in controuerſiis lib.* 4. *controuerſia* 8.
cap. 1. *num.* 13. Et in dubio melior eſt conditio
poſſidentis, vt tenet commune proloquium; er-
26 go cum mendicantes poſſideant libertatem ab-
ſoluendi à prædictis caſibus ex vi ſuorum priuile-
giorum, & alias ſumus in dubio, an contra eo-
rum priuilegia diſponat Pontifex, & optime poſ-
ſit diſpoſitio Pontificia in alio ſenſu verificari, non
tenentur exiſtimare prædictam ſententiam dam-
natoriam Pontificis eos afficere.

Confirmatur primo: quia ſi Pontifex vellet di-
cere Regulares, nec etiam ex priuilegiis. poſt re-
uocationem priuilegiorum factam ab Vrbano
VIII. poſſe abſoluere à caſibus Epiſcopo reſerua-
tis, id debebat explicare, vt fecit, quando in eo-
dem decreto damnauit opinionem aſſerentem,
poſſe ſacerdotem duplex accipere ſtipendium
pro vna Miſſa, dando vni partem propriam Sacer-
dotis, & alteri partem conſuetam, vbi ait Ponti-
fex, idque poſt decretum Vrbani VIII. Atqui
Pontifex id non fecit condemnando hanc propo-
ſitionem; ergo Pontifex noluit condemnare pro-
poſitionem aſſerentem, mendicantes ex vi ſuo-
rum priuilegiorum, etiam poſt reuocationem Vr-
bani VIII. poſſe adhuc abſoluere à caſibus Epiſ-
copo reſeruatis, patet conſequentia, quia ſi Pon-
tifex vellet loqui de priuilegiis reuocatis ab Vr-
bano VIII. id facillime declaraſſet, vt fecit in pri-
ma propoſitione de ſtipendio Miſſarum; Ergo
cum id non fecerit, non eſt dicendum in hoc ſen-
ſu locutum fuiſſe, quod enim non expreſſit, di-
cere noluit, nam ſi aliud dicere voluiſſet, expreſ-
ſiſſet, iuxta, *l. vnic.* §. *ſi autem ad deficientis, C.
de caduc. tollend. l. ſi ſeruus,* §. *Prætor. cit. verſic.
non dixit. ff de acquirend. hæred. cap. ad audien-
tiam* 12. *extra de decimis cap. inter corporalia* poſt 27
medium, & ex aliis iuribus, & Doctoribus pro-
bat, Menochius, *conſil.* 178. *& conſ.* 140. *n.* 4. Surd.
deciſ. 88. *n.* 4. Gutierres, *pract. quæſtion. lib.* 22. *n.* 7.
Gonzales, *ad reg.* 8. *cancellariæ gloſſa* 9. §. 1. *n.* 33.
Cardoſ. *in praxi iudic. verbo lex*, *n.* 28. Tuſcus,
lit V, concl. 89 *n.* 5. & alij multi, quos refert. &
ſequitur Ducnas, *in axiomatibus iuris verbo lex
num.* 63. Ergo cum Pontifex id non exprimat, &
aliunde clare, & expreſſe loquatur de mendicanti-
bus, nulla mentione facta de priuilegiis, ita eius
propoſitio intelligenda eſt.

Confirmatur 2. quia exceptio firmat regulam 28
in contrarium vt eſt commune proloquium: At-
qui Pontifex damnando propoſitionem aſſeren-
tem, Sacerdotem poſſe accipere duplex ſtipen-
dium pro vna Miſſa, addit, idque poſt decre-
tum Vrbani VIII. non tamen quando damnat pro-
poſitionem aſſerentem, mendicantes poſſe abſol-
uere à caſibus Epiſcopo reſeruatis, ergo non in-
tendit condemnare propoſitionem aſſerentem,
mendicantes ex vi ſuorum priuilegiorum poſſe ab-
ſoluere à caſibus Epiſcopo reſeruatis, etiam poſt
reuocationem Vrbani, ſed tantum illam propoſi-
tionem quam Pontifex expreſſe poſuit, mendi-
cantes non poſſunt abſoluere à caſibus Epiſcopo
reſeruatis, non obtenta ad id Epiſcoporum facul-
tate: Patet conſequentia, quia exceptio in vna
propoſitione, firmat alteram propoſitionem in
contrario ſenſu, vtraque namque propoſitio, per
decretum Vrbani erat reprobata; tam illa de du-
plici ſtipendio quam de caſibus Epiſcopo reſer-
uatis, vt videri eſt in eodem decreto Vrba-
ni VIII.

Confirmatur 3. Quia lex quæ imponit obliga- 29
tionem ſtricte eſt interpretanda, *l. quidquid aſtrin-
genda. ff. de verb. obligat. quæ fundatur in reg. iu-
ris communis odia reſtringenda &c. reg. iuris in* 6.
Et lex pœnalis, & odioſa non eſt extendenda vltra
proprietatem verborum, etiam ex paritate ratio-
nis, & etiamſi maior vrgeat ratio, vt ait Portel.
in additionibus, num. 13. Sanchez, *tom.* 1. *ſumma,
lib.* 4. *cap.* 4. *num.* 4. & ex multis exornat Cotonius
in controuerſiis lib. 1. *controuerſia* 1. *cap.* 5. *n.* 95. At-
qui hæc lex Pontificia eſt obligatoria, pœnalis, &
odioſa; ergo reſtringi debet, & non extendi vltra
proprietatem verborum; ſed intra proprietatem
verborum non ait mendicantes ex vi ſuorum pri-
uilegiorum non poſſe abſoluere à caſibus Epiſco-
po reſeruatis, etiam poſt reuocationem Vrbani,
ergo ad id non eſt extendenda.

Confir

30 Confirmatur 4. quia lex odiosa, in eius interpretatione benignior pars est complectenda, *l. pœna.ff. de pœnis, cap. in pœnis de reg. iuris in 6. cap. ex literis de constit.* Tiraquellus, *in l. non vnquam verb. reseruatur, n.* 246. *C. de reuocand. donat.* Riccius, *in praxi rerum forens. Eccles. resol.* 303. *n.* 2. *in* 2. *editione*, Thomas de Thomaset. *regul.* 158. Vgolinus, *de offic. & potestate Episcopi, cap.* 6. *n.* 3. §. 1. Ioannes Maria Nouar *quæst. forens. lib.* 1. *q.* 152. *num.* 7. Sed huiusmodi lex, quæ adimit potestatem regularium est odiosa; ergo in benigniorem partem est interpretanda, vt ad solam primam propositionem extendatur.

31 Confirmatur 5. quia lex aliquando grauamen imponens, non obligat ad ipsum grauamen subeundum, nisi clare, & expresse illud imponat iuxta textum, *in authent. de non eligend. secund. nub.* §. *cum igitur*, *l. ut si quis impediat*, § *Diuus autem*, *Marcus*, *ff de relig. & sumpt. funer. l. cum quid. ff de liber. & posthum.* Glossa, *in cap. fin. de iure patron.* & circa hos plures refert Man. Anton. *Variarum lib.* 5. *resol.* 39. *num.* 21. & *num.* 32. Giron. *de priuileg. seu exempt. applicat. n.* 6. *versic.* & est regula communis, *p* 2. Menochius, *de arbitris casu.* 276. *lib.* 2. *controuers.* 7. Sed Pontifex in suo decreto, non clare damnat hanc propositionem, Mendicantes ex vi suorum Priuilegiorum possunt absoluere à casibus Episcopo reseruatis, sed solum damnat hanc propositionem, Mendicantes possunt absoluere à casibus Episcopo reseruatis, non obtenta ad id Episcoporum facultate; ergo de hac sola propositione intelligendum est grauamen, & non de altera propositione; tantum enim vna differt ab alia, vt hæc, quam Pontifex damnat, falsissima sit, & vt talis a Papa damnata, prima vero est catholica, & vera, & minime à Papa condemnata, vt *suprà* diximus.

Demus tamen, quod sanctissimus, etiam nostram propositionem, quod absit, condemnasset scilicet, mendicantes ex vi suorum priuilegiorum possunt absoluere à casibus Episcopo reseruatis post reuocationem Vrbani VIII. Quæro vbi constat de tali Pontificis damnatione, vnde constat tale decretum esse authenticum, vbi fuit publicatum? non in tota Hispania, non in Lusitania,
32 vt est certum apud omnes; Atqui leges, & decreta Pontificia non obligant ante earum promulgationem in omnibus Prouinciis, vt late probat Quintanadueñas apud Dianam, *p.* 9. *tr.* 6. *resol.* 51. & idem docet Valerus, *verbo iurisdictio different,* 14. *n.* 2. & *de legibus reuocantibus priuilegia*, idem docet Escobar, *tom.* 1. *Theolog. Moral. lib.* 5. *n.* 88. Vigerez, *in.* 12. *q.* 77. *art.* 4. *à n.* 84. apud Dianam, *p.* 5. *tract.* 14. *resol.* 15. Ergo cum adhuc hoc decretum, nec in Castella, aut aliquo Hispaniæ regno, nec in Lusitania, fuerit promulgatum, nec nobis authentice de eo constet, & sit reuocatorium priuilegiorum; non tenemur in conscientia ei obedire.

33 Dices aliquos Religiosos, qui ex Roma venerunt, dicere illic huiusmodi decretum fuisse promulgatum, & ex illa Ciuitate illud impressum adduxere. Respondeo primo id satis non esse, nam lex reuocatoria priuilegiorum vt obliget debet non solum Romæ; sed vbique in parochiis totius orbis publicari, vt cum Valentia, Becano, docet Scobar. *tom.* 1. *Theolog. moral. lib.* 5. *num.* 11. & ita vidimus Decretum Alexandri VII. de denunciandis suspectis de fide absque correctione fraterna vbique à Dominis inquisitoribus huius Lusitaniæ Regni fuisse publicatum; ergo cum hoc decretum non fuerit ab eisdem Dominis inquisitoribus, vel ab ordinariis publicatum, signum est, tale decretum nunquam extitisse, nec à Pontifice emanasse; sed ab aliquo homine otioso, qui id voluit efficere, ad perturbandos Regulares. Secundo Respondeo, Neminem teneri credere testi fide digno in suum præiudicium, vt ait cum Nauarro, Cornejo, *tom.* 2. *in* 3. *partem tract.* 5. *d.* 10. *dub* 2. Bonacina, *tom.* 1. *d.* 2. *p.* 6. *n* 46. & habetur, *in cap. cum a nobis de testibus*: Ergo quidquid dicant tales religiosi, qui è Roma venerunt, non tenemur illis credere, etsi Pontifex vult regulares extra vrbem obligare, præcipiat tale decretum in his regnis promulgare, vt fecit cum decreto non dandæ correptionis fraternæ in casibus suspicionis fidei.

Tum, quia dato quod tale decretum Alexandri 34
esset legitime promulgatum, adhuc nihil facit contra hoc priuilegium horum Confratrum S. Antonij Vlisiponensis, etiamsi esset confirmatiuum decreti derogatorij Vrbani, quod sic pro- 35
batur: quia decretum Alexandri VII. vt constat ex verbis ipsius decreti, solum est contra mendicantes, & decretum derogatorium Vrbani VIII. 36
solum derogabat priuilegia regularium, quoad absolutionem à casibus Episcopo reseruatis, ergo non est extendendum ad reuocanda priuilegia sæ- 37
cularium; Patet consequentia, quia reuocatio priuilegij etiam odiosi, est odiosa, vt tenet Surdus, *consil.* 419. *n.* 5. Gonzales, & alij, quos refert, & 38
sequitur Valle. *de inquisitionibus sect.* 3. *cap.* 1. *n.* 5. Sed dispositio odiosa non est extendenda extra proprietatem verborum, iuxta vulgares regulas iuris, odia restringenda sunt; *l. cum quidam, ff. de liber. & posthum.* Ergo decretum derogatorium Vrbani non est extendendum ad derogandum priuilegia sæcularium.

Dices, quod licet priuilegium huius bullæ S. 39
Antonij non includatur in reuocatione facta ab Vrbano VIII. attamen negari non posse fuisse comprehensum in vniuersali derogatione facta a Clemente VIII. in qua, solum priuilegia Regularium ad absoluendum à casibus Episcopo reseruatis fuere reuocata, sed quæcunque priuilegia, quibuscunque personis & locis concessa, vt testatur Fr. Ioannes à Cruce, *de priuileg. lib.* 2. *cap.* 6. *dub.* 7. *argum.* 3. etiam cum derogatione priuilegiorum contrariorum, vt constat ex verbis ipsius decreti: *Præcepit sub excommunicatione, & priuatione officiorum, & dignitatum, & inhabilitatione ad prælatias ipso facto confessariis, sæcularibus, & regularibus, ne prætextu quorumlibet priuilegiorum absoluant à censuris, aut reseruandis ab ordinariis.*

40 Respondetur, in hoc decreto non derogari priuilegia, sed solum prohiberi absoluere eorum prætextu; & sic per hoc non excluditur absolutio, quæ fit legitima facultate. Nam illud verbum prætextu, est velamen, quo moueri se quis ad aliquid agendum simulat, vt ait Gonzales, & alij quos refert, & sequitur Villalobos, *tom.* 1 *tract.* 9. *dif.* 62. *num.* 5. & colligitur *ex l. sub. prætextu* 1. & 2. *C. de transact. cap. sub prætextu cap. de hæred.*

Nec obstat si dicas, sacram Congregationem de mandato Pauli V. confirmasse hoc decretum Clementis VIII. auferendo illa verba, ne prætextu quorumlibet priuilegiorum, absolute derogando omnia

omnia priuilegia, vt testatur Bordonus, *reso. 6. num. 9.* in hac forma, *Ac insuper, vt nulli ex sacerdotibus prædictis, quibuscunque priuilegiis, indultis, ac facultatibus suffultis, ab excommunicatione, vel à casibus eisdem ordinariis, vel sedi Apostolicæ reseruatis absoluant.* Non obstat, inquam. Respondeo namque primo, debere fieri in hac derogatione mentionem huius priuilegij, sal-
41 tem per aliquam clausulam reflexivam, v. g. dicendo, non obstante quocunque priuilegio, sub quacunque forma verborum concesso, vel aliis similibus; siquidem hoc priuilegium habet clausulam, quod non censeatur reuocatum in quacunque reuocatione, nisi de eo fiat expressa mentio, vnde cum in tali reuocatione non fiat hæc mentio, saltem per verba æquiualentia, sed solum dicatur, quibuscunque priuilegiis, &c. non obstantibus, non debet tale priuilegium censeri reuocatum, vt optime cum multis docet Suarius, *lib 8. de legibus, cap. 38. numero 2.* Peirines, *tom. 1. de priuilegiis ad const. Sixti IV. §. 4. numero 13.*

42 Secundo Respondeo, hæc decreta Clementis VIII. & Pauli V. solum obligasse intra Italiam, non verò extra Italiam vt constat ex eodem decreto, in illis verbis, Sacerdotibus omnibus tam sæcularibus, quam regularibus per vniuersam Italiam extra Vrbem degentibus; & ita docet Pottel, *in dubiis regularibus, verbo confessor erga sæculares, numero 22.* Rodriguez, & alij, quos refert, & sequitur Villalobos, *1 p. tr. 9. dific. 61. num. 1.* Lezana, *tom. 1. cap 15. num. 26.* Naldus, quem refert, & sequitur Peitines, *ad Const. 2. Iulij II. §. 12. num. 16.* D. Rodericus à Caña, *in expositione Iubilæi, cap. 10. dub. 8. in fine,* Lugo, *de pœnitentia d. 20. sect. 1. n. 5.* Quidquid in contrarium dicat Bordonus, *resol. 6. num. 13.* Coronius, *in controuersiis, lib. 4. controuersia 8. cap. 3. n. 141.*

43 Nec obstat si dicas, hoc priuilegium bullæ S. Antonij fuisse concessum ante Tridentinum, vt constat, *ex data ipsius*, quæ fuit anno 1559. die 17. Decembris, & Concilium Trid. publicatum fuit anno 1570. vt constat, *ex contextu ipsius*: ergo tale priuilegium est reuocatum à Concilio, siquidem Tridentinum, *sess. 14. de pænit. cap. 7.* ordinauit, quod Episcopi possent reseruare casus, à quibus inferiores non possent absoluere. Respondeo, Tridentinum locutum fuisse de Sacerdote non priuilegiato, non tamen derogasse priuilegia, si quæ erant in contrarium; quod necessarium erat, vt priuaret tam regulares, quam sæculares priuilegiis a Pontificibus antea habitis, ita Respondet Fr. Ioannes à Cruce, *de priuilegiis cap. 6. concl. 3. arg. 1.* Quintanadueñas, quem refert Diana, *9. p. tract. 6. resol 51.* Pellicionus *quæst. illustr. 8. cap. 2.* Tamburinus, *lib. 3. expedita confessionis, cap. 7. num 16.* Coronius, *in controuersiis, lib. 4 controuersia 8 cap. 3. n. 130.*

44 Nec obstat si dicas, quod prædictum priuilegiū S. Antonij, licet per Tridentinum, *sess. 14. de pænit. cap. 7.* non fuerit reuocatum fuisse statim reuocatum à Pio IV. *in const. in Principis Apostolorum sede*, vt aduertit Pellicionus *suprà*, nam ibi abrogauit, Pius IV. omnia priuilegia aduersantia Tridentino, etiam ab ipso non derogata; Non obstat inquam, Respondeo namque primo, hanc bullam Pij IV. solum derogasse priuilegia aduersantia Tridentino ab ipso derogata, vt ait Rodriguez, *tom 1. quæst. reg. q. 8. art. 6.* Secundo respondetur hanc bullam Pij IV. fuisse posteà reuocatam, & priuilegia ab ea reuocata iterum reualidata à Pio V. in bulla, & si Mendicantium, vt testatur Coronius, *in controuersiis, lib. 4. contr. 8. c. 3. num. 131.* Ergo licet hoc priuilegium à Pio IV. fuerit reuocatum, postea à Pio V. fuit restitutum, & reualidatum.

Nec obstat si dicas, hoc priuilegium esse oraculum, vt constat ex ipsius verbis, quapropter nos vestris precibus inclinati; authoritate Sanctitatis suæ, cuius pœnitentiæ curam gerimus, & de illius speciali mandato super hoc nobis exhibito ore suo, & viua voce, vobis concedimus, &c, Sed sic est, quod Vrbanus VIII. reuocauit omnia oracula in bulla edita 18. decembris anno Domini 1631. vt testatur Lezana, & alij, quos refert, & sequitur Diana, *p. 1. tract. 7. resol. 61.* Ergo bene sequitur; hoc priuilegium nullum hodie habere valorem. Respondetur primo; Per hoc oraculum fuisse ad summum datam potestatem Cardinali pœnitentiario ad concedendum hoc priuilegium, & ille illud executioni mandauit expediendo Breue, & ita hoc oraculum iam habuit omnem suum effectum, & sic non censetur reuocatum ab Vrbano VIII. per generalem illam reuocationem oraculorum, siquidem oracula, quæ habuere suum effectum ante dictam reuocationem, etiamsi effectus habeat tractum successiuum in futurum, non fuere comprehensa in illa reuocatione oraculorum facta ab Vrbano VIII. vt docet cum Lezana, & Peitino, Bordonus, *resolutione 3. n. 8* 45

Secundo Respondetur: Quod Pontifex iussit summo Pœnitentiario, quod ille ex suo munere expediret hoc Breue, vt ex tenore ipsius constat; & Breue quod officialis Papæ expedit de illius mandato, non continetur inter oracula reuocata, vt constat ex decretis expeditis à sacris congregationibus, quæ solum expediuntur de mandato Pontificis, re cum illo ore tenus communicata; & multoties Pontifex committit Pœnitentiariæ vt expediat multas dispensationes, quam commissionem facit, ore tenus; & tamen talia Breuia non habentur vt oracula mera, vel vt comprehensa in hac reuocatione Vrbani VIII. vt docet Lezana, *tom. 3 verbo affinitas, num. 4.* Ergo cum hoc breue sit expeditum ab officiali sacræ pœnitentiariæ de mandato Pontificis, vt ex illo constat, non fuit inclusum in illa reuocatione, vel ad minus magnum dubium extat, an fuerit per illam reuocationem comprehensum: Atqui in dubio, An priuilegium fuerit reuocatum, non debet haberi tanquam reuocatum, vt docet Gratianus, *discep. forens. cap. 8. q. 3. n. 57.* qui id multis probat, Cordeiro quem refert, & sequitur Peitines, *ad additam. ad const. Sixti IV. cap. 2. num. 38.* Bord. *resol 52. num. 127.* Rota Romana, *col. 2. decisione 129. num. 6.* & cum Cocheiet, Coronius *in controuersiis controuers. 8. cap. 1. num. 13.* Ergo tale priuilegium adhuc hodie est in suo vigore, & illo possunt vti tuta conscientia Confratres huius confraternitatis, S. Antonij, sic censeo.

RESPON

RESPONSIO AVTHORIS, SECVNDO QVÆSITO.

An ratione huius privilegij possint Confratres huius Confraternitatis absolui à casibus Papæ, etiam intra Bullam Cœnæ reseruatis toties quoties, dummodo sint occulta, excepta hæresi?

46 R.Espondi affirmatiuè. Ita à fortiori debent tenere Cousers, quem refert Diana, 9. 1. *tract.6.resol.54.* Auena, quem refert Diana, 8. *p. tract.7.resol.67.* Vrbanus, *tract.2.dist.1.cap.1.regul.*8.Fr.Martinus à S.Ioseph,*n.*530. Vidal. *tit. de*
47 *casibus reseruatis,inquisitione n 99.* consonat Sanchez *in Decalogum,lib.4.cap.54.n.27.* Trullenc.*in Cruciatam,lib.1.cap.2.§ 7.dub.3.& 6.* & à fortiori debet tenere Mazuchellus, quem refert Diana, 8. *p.tract.7. resol.67.* Leander a Murtia quem refert Diana,*9 p.tract.8.resol.50.* Ego ipse,*in nostro Directorio Regularium p 1.tract.2. d.3. n.47.* Bosius, *sect.1.casu 7.n.2.*

Ratio est, quia omnes hi Doctores dicunt, huiusmodi casus reseruatos bullæ cœnæ, excepta hæresi, posse absolui virtute bullæ Cruciatæ, vel virtute priuilegiorum regularium, eo quod in bulla, & in dictis priuilegijs conceditur facultas ad absoluendum toties quoties à casibus Episcopalibus, quales redduntur casus omnes bullæ cœnæ, excepta hæresi, quando sunt occulti; Atqui etiam in hac bulla conceditur huiusmodi Confratribus, S. Antonij per eadem verba, ac in bulla Cruciatæ, & priuilegiis regularium, posse absolui toties quoties à casibus Episcopo reseruatis;Ergo de omnibus his priuilegiis idem iudicium faciendum est; Ergo cum prædicti Doctores dicant, per bullam cruciatæ, & priuilegia regularium posse absolui casus omnes occultos bullæ cœnæ, excepta hæresi, idem de hoc priuilegio dicendum est; Patet consequentia, quia vbi est eadem ratio, datur eadem iuris dispositio,*l illud, ff.ad leg.* vt ex aliis textibus colligit Barbosa, *de locis lit.R, n.6.* Et vbi diuersa ratio reddi non potest, diuersum ius induci non debet,*l.3.§.1. de ininst, nupt.* Ergo cum hic, nec dari, nec excogitari possit diuersa ratio, idem de omnibus his priuilegiis dicendum est.

48 Nec obstat quod casus Bullæ Cœnæ, etiam occulti sint Papales; & tam per bullam cruciatæ, quam priuilegia regularium, & hoc priuilegium, non detur facultas absoluendi à casibus Papalibus, nisi semel in vita; & semel in articulo mortis. Non obstat inquam; Respondetur namque, cum prædictis Doctoribus *suprà* citatis, quod hi casus Papales bullæ cœnæ, eo ipso quod sunt occulti, censentur Episcopales,& competunt Episcopo virtute Tridentini,*in cap.* liceat,non iure delegationis, sed iure ordinario tanquam perpetuo annexi dignitati Episcopali, nec exigitur industria personæ,alias non posset illos Episcopus delegare, quod est omnino falsum,vt optime notauit Trullenc *suprà,n.4.* Cum ergo in bulla,& priuilegiis Regularium, & in hoc priuilegio, casus Episcopales committantur, hi etiam casus bullæ cœnæ, quando sunt occulti, excepta hæresi, vt vere Episcopales censentur commissi; vt latius diximus, *in nostro Directorio Regularium loco citato.*

CONSVLTVM XLVIII.

De dicto vxoris offensæ à marito in re grauissima, an faciat fidem in iudicio contra maritum?

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Qui impetu iracundia alterius crimen occultum propalauit, vel falsum imposuit, si iracundia talis fuit, vt libertatem abstulerit, non peccauit.*
3 *Impetus iracundia comparatur dementia.*
4 *Qui tale crimen falsum imposuit, tenetur dicere in iudicio se id ex impetu iracundia falso dixisse.*
5. *Idem tenetur dicere si res qua dixit vera erat, erat tamen occulta.*
6 *Non est prasumendum quempiam dicere, quod prius non præmeditauit.*
7 *Quando concurrunt dua prasumptiones contraria, efficacior elidit minus efficacem.*
8 *Gesta calore iracundia non valent.*
9 *Vxor non admittitur vt testis contra virum suum, nec in defensionem illius.*
10 *Talis testis, etiam in casu fidei, non habetur vt testis integer, nec est exceptione maior.*
11 *Inimicus non potest esse testis contra suum inimicum.*
12 *Ex dicto illius, non solum non resultat probatio in iudicio, sed nec indicium.*
13 *Qui iniuste alterum infamauit, tenetur dicere in iudicio se mentitum fuisse, si potest absque graui praiuditio.*
14 *Persona qua tale quid audierat ab vxore inimica contra virum suum teneatur iurare in iudicio, tale quid non audiuisse, vtendo amphibologia.*
15 *Qui rem audiuit à persona non fide digna potest dicere in iudicio, talem rem non audiuisse, etiam in casu fidei.*
16 *Persona qua repellitur à testimonio in iudicio non est fide digna.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

IN quadam ciuitate commissum fuit grauissimum delictum, vt furtum grauissimum 1
Ecclesiæ, vel quædam occisio hominis grauissimi, violatio cuiusdam monialis intra monasterium, cum violentia, peccatum nefandum cum puero nobili, simul cum raptu, quod fuit casus præsentis quæstionis; vel aliud quod simile, & cum factum fuisset publicum, ignorabatur omnino author illius, ita vt nec per famam, vel indicia aliqua, aut testem sciri, aut probari poterat. Accidit autem, quod quædam mulier nobilissima, habuit graue dissidium, & rixam cum marito suo, & cum vir vxorem suam in fronte grauissime vulnerasset, illa sic in fronte grauissime vulnerata, rapta furore iracundiæ, & passione correpta dixit viro suo; ah infamis homo, quid mi-

rum, quod hoc mihi feceris, cum fueris ille perditus homo, qui nefandum illud crimen cum raptu excellentissimi pueri commisisti, toties in hac ciuitate deplotatum; audierunt hoc aliqui, qui præsentes erant rixæ, & cum fama ex dicto ipsius mulieris increbuisset, accessit etiam ad aures iudicis, iudex ergo cum casus esset grauissimus inquisitionem statim fecit.

Quæsierunt igitur à me, an dictum huius mulieris faciat aliquam probationem in iudicio contra virum suum, & an Personæ quæ tale quid à dicta muliere audierunt faciant probationem in iudicio, si non dentur alij testes, vel coniecturæ, & quid faciendum sit in hoc casu in foro conscientiæ?

RESPONSIO AVTHORIS.

2 IN primis Respondi, Quod si mulier isto impetu iracundiæ correpta, falsò imposuit tale crimen viro suo, si impetus iracundiæ adeo vehemens fuit, vt libertatem abstulerit, proculdubio non peccauit, quod verum est, etsi blasphemiam, vel hæresim protulerit, vt cum D. Thomas, Lopez, & aliis latè probat Carena, *p. 2. tit. 2. de blasphemis, num.* 30. Et ratio est, quia im-
3 petus passionis æquiparatur dementiæ, & sic talis mulier in iudicio delata tenetur dicere, se impetu iracundiæ ignorasse quod dixit, & quod tunc temporis erat incapax rationis, & extra se.
4 Et idem tenetur facere, si eius maritus vere quidem tale delictum perpetrauit, si tamen tale delictum erat occultum, & sic eius dictum non facit probationem aliquam in iudicio, quod sic probatur primò.

6 Quia quamuis in hoc casu præsumatur contra talem mulierem, quod illa dixit id, quod sciebat; non enim præsumendus est quispiam dicere, quod prius non præmeditauit, & verborum qualitas est mentis testimonium, ex abundantia enim cordis os loquitur, vt cum Tiraquelio, Paramo, & aliis latè probat Carena, *p. 3. tit. §. 8. n.* 25. Attamen quando concurrunt duæ præsumptiones contrariæ, efficacior elidit minus efficacem, vt docent omnes DD. quos refert Carena, *suprà*; sed sic est, quod præsumptio exclusiua delicti præfertur præsumptioni delictum includenti, vt cum Mendoz. Farinacio, & aliis latè probat Carena, *p. 3. tit. 4. num.* 37. Ergo cum hæc mulier iracundiæ calore dixisset, maritum suum commisisse tale delictum, & ex dicto illius præsumatur ita fuisse, & quod illa peccauerit manifestando tale delictum occultum, & ea ira qua tale quid dixit præsumatur, quod tanta passione dixerit, quod non erat compos sui, sequitur, quod in foro exteriori præsumendum est in fauorem talis mulieris, quod non peccauerit, & quod non erat compos sui, quando tale quid dixit, ne dicamus illam peccatum commisisse, manifestando delictum occultum.

8 Confirmatur primò: Quia gesta calore iracundiæ non valent, nisi perseuerantia apparuerit indicium animi fuisse, vt patet, *ex cap. diuortium de pœnit. ad* 1. *& cap. si quis iratus* 2. *q* 3. *& ex regula quidquid, calore* 48 *ff. de reg. iuris, &* 63. *ff. de diuort.* Et sic iuramentum, & votum, & alius contractus calore iracundiæ facti non valent, vt patet, *ex l. 2. ad l. Iuli*, & tenent Glossa, Hostiensis, Panormitanus, Viraquellus, Ricardus, & alij, quos refert, & sequitur Sanchez, *de matrim. d.* 8 *lib.* 1. *num.* 4. Sed sic est, quod hæc mulier dixit illa verba delictum manifestantia calore iracundiæ; ergo nullius valoris sunt, nec de eis curandum est, vt de iuramento, & voto factis calore iracundiæ fit.

Confirmatur 2. quia mulier non admittitur vt 9
testis contra virum suum, nec in defensionem illius, vt late probat Farinacius, *de testibus, q.* 54. *n.* 103. Gillaus, *in arbore criminali, cap. 6. p.* 3 *num.* 18 quia vir, & vxor sunt vna caro secundum Baldum, *l. si cum dotem, §. si maritus, ff solut. matrim.* & talis testis, etiam in casu fidei ha- 10
betur tanquam testis non integra, nec est exceptione maior, vt probat Farinacius, *suprà q. 56. n.* 680. *& sequentibus*; Ergo talis mulier vocata potest negare se tale quid dixisse, nec etiamsi confessa fuit se ita dixisse, eius dictum facit probationem in iudicio, quia illa non potest esse testis contra virum suum in iudicio.

Confirmatur 3 Quia esto quod mulier posset 11
esse testis in iudicio contra virum suum, adhuc in hoc casu hæc mulier, testis contra maritum suum esse non potest; si quidem erat eius inimica, eo quod vir ei impegerat grauissimum in fronte vulnus, quod mulier magis facit, quam amissionem vitæ, & cum vulnus fuisset grauissimum, & in fronte reputanda est talis mulier, vt inimica, vt late probat Gomez, ex multis textibus, & doctoribus, *tom. 3. variarum, cap. 12, n.* 14. Et sic præsumenda est ex odio imposuisse tale delictum viro suo, & vt talis non est admittendum eius testimonium in iudicio, etiamsi fuisset in crimine læsæ maie- 12
statis, vt ex multis textibus, & doctoribus latè probat Gomes, *suprà n.* 14. Et dato quod talis mulier in iudicio admissa fuerit, & illa dixerit ita fuisse, ex dicto illius non solum non resultat probatio, sed nec indicium contra virum suum, specialiter si vir protestauit illam locutam fuisse ex odio, & inimicitia; Nam cum iniuria quæ fuit causa inimicitiæ fuisset grauissima, præsumitur illam mentitam fuisse, & eius dictum non facit præsumptionem contra reum, *arg. textus in l. 1. §. præterea, ff. de quæst.* & cum multis resoluit Gomez, *suprà n.* 21.

Tum, quia talis mulier in iudicio tenetur di- 13
cere se nescire quod dixerit, & quod si tale quid protulit mentitam fuisse, nam cum iniuste infamauerit virum suum, esto quod ille commiserit tale dictum, tenetur illa resarcire damnum, si potest absque graui præiudicio, vt hic accidit, vt cum communi sententia latè probat Lugo, *de iustitia d. 39 sect. 3. n.* 19. Imo etiam cum periculo vitæ vt docet Vultherus Stroueldorf. *q. 70. de iustitia, & iure, concl.* 3. quem refert Diana, *p. 4 tract. 4. miscellaneo, resol.* 99.

Ex dictis infertur quod personæ, quæ ab hac 14
muliere audierunt tale delictum viri sui, non tenentur iurare in iudicio tale quid ab ea audiuisse,
nam cum audierint à persona non fide digna, non 15
habent talem obligationem etiam in casu hæresis, vt late cum Corduba, Gutierrez, Sanctarello, & aliis probat Carena, *p. 2. tit. 9. n.* 31. Et quod hæc
mulier à qua tale delictum audierunt non sit fide 16
digna probatur, quia est persona, quæ repellitur ex testimonio & est inhabilis ad testificandum, *vt suprà* probauimus. Quapropter resolutoriè dico, quod mulier ista potest in iudicio negare se tale quid dixisse; idem possunt facere testes, qui tale quid ab ea audierunt, vtendo æquiuocatione, &

amphi

amphibologia, hoc est, se non audisse ad illud dicendum in iudicio, nam cum iudez juridice non interroget, non tenentur testes respondere ad mentem judicis. Ita mihi videtur debere fieri, tam in foro interiori, quam exteriori, & ita factum fuit.

CONSVLTVM XLIX.

De Abbatissa, an possit conuertere in vsus communes conuentus legatum relictum suæ montali, contra voluntatem ipsius monialis?

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Aliqua supponuntur ad intelligentium consulti.*
3 *Legatum relictum moniali pertinet ad conuentum, & à conuentu sumenda est illius possessio.*
4 *Per professionem solemnem omnia iura monialium transeunt in conuentum.*
5 *Monialis professa non potest habere proprium.*
6 *Monialis potest sumere possessionem legati de consensu Prælatæ, & nomine conuentus.*
7 *Quod monachus acquirit, non sibi, sed monasterio acquirit.*
8 *Legatum relictum moniali omnibus viis pertinet ad conuentum.*
9 *Abbatissa potest concedere moniali vsum legati, & redditnum illius in vita sua, dependenter à voluntate Prælati.*
10 *Potest ei concedere licentium ad illud expendendum in vsus licitos, & honestos.*
11 *Redditus qui conceduntur à Prælato moniali ad vsum non debent esse superflui.*
12 *Quod vni moniali est superfluum, alteri moniali, poterit esse necessarium.*
13 *Monialibus, quæ non tam strictum paupertatem profitentur vt moniales sanctæ Claræ possunt concedi ampliores redditus ad suum vsum.*
14 *Possunt etiam concedi tales redditus ad faciendas eleemosynas, dicendas Missas, & dotandas sorores, &c.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

1 QVIDAM homo reliquit in suo testamento nuncupatiuo duabus sororibus suis monialibus certas proprietates, vt redditibus illarum in vita sua potirentur, & quod post earum mortem venirent ad conuentum.

Quæritur, An Abbatissa conuentus, in quo prædictæ sorores illius testatoris sunt moniales, possit accipere possessionem illarum proprietatum, & an possit eas conuertere in vsus conuentus contra prædictarum monialium voluntatem, quibus relictæ fuere.

RESPONSIO AVTHORIS.

2 AD huius casus clariorem notitiam suppono, quod quando testator reliquit illas proprietates sororibus suis monialibus, & post mortem, illarum Conuentui, fuit cum intentione; vt ipsæ moniales vterentur redditibus illarum in vita sua, & quod post illarum mortem omnia remanerent conuentui; hæc enim est communis testatorum intentio, vt notauit Tamburinus, *de iure Abbatissarum, d.8.quæst.5. num. 2.* Lezana, *tom.1.c.6. n.34.* his suppositis,

Respondi, quod non obstante quod legatum in dicta forma fuerit relictum, non pertinet ad dicta moniales particulares præcipere suo nomine accipere possessionem illarum proprietatum, sed hoc debebat fieri ab Abbatissa nomine conuentus, vnde optime fecit Abbatissa sic faciendo. Ita cum Couarruuias, Molina, & aliis Castro Palaus, *tom.3.d.3.p.5.num.3.&c.* cum multis Sanchez, *in summa, lib.7. cap.12.num.36.* & est communis sententia. 3

Ratio resolutionis est, quia per professionem solemnem monialium, omnia iura monialium, & earum voluntas translata sunt ad conuentum taliter, quod ex tunc nulla monialis amplius habet propriam voluntatem, nec aliquid proprium, vt constat *ex cap.nolo, cap.non dicatis 12.q.1.cap.si religiosus de electione in 6.* Ergo tales moniales non poterant nomine suo accipere possessionem illarum proprietatum, sed talis possessio capienda erat nomine monasterij, vt factum fuit. 4 5

Tum quia dato, quod dictæ moniales possent accipere dictam possessionem suo nomine, vt aliqui volunt, id parum interest, cum id semper deberet fieri de licentia prælatæ, & dominium illarum proprietatum acquirebatur conuentui; siquidem tales religiosæ erant incapaces dominij, vt cum communi sententia probet Palaus, *suprà, n.2. & constat ex l, placeat de acquirend.hered. cap. in præsentia de approbat.* Vbi dicitur; quidquid monachus acquirit, non sibi, sed monasterio acquirit, non solum quantum ad dominium, sed etiam quoad vsum, vt notauit cum multis Lezana *tom. 1.cap. 6. n.40.* 6 7

Hinc fit tale legatum omnibus viis ad conuentum pertinere, & Abbatissam posse de illo disponere, vt sibi placuerit in commodum conuentus etiam contradicentibus ipsis monialibus, quibus relictum fuit, absque eo quod eis teneretur aliquid amplius dare de prædicto legato, quam cæteris monialibus eiusdem conuentus, vt optime probat Rodriguez, *in quæstionibus Regularibus, tom.2.q.126. & tit.6.* 8

Verum quidem est, quod si Abbatissa, vel prælatus istarum monalium voluissent, possent optime concedere his monialibus, vt in vita sua vterentur redditibus illarum proprietatum, dependenter tamen à voluntate superiorum, vt cum multis probat Palaus, *loco citato, n 5.* & cum multis Thomas Hurtado, *tom.2. moralium, tract.8.cap.7. num.90.* Imo possunt eis concedere licentiam ad quoscumque vsus indeterminatè, ita vt possent in vita donare, & disponere de eis in eos vsus, & eo modo, in quos, & quomodo ipse prælatus posset disponere, ita cum Nauarro, Sanchez, Peres, Thomas Hurtado, *suprà, num. 825.* Peirinis, *tom.1. de subdito, q. 2 cap.2. §.1.* Lessius *lib.2. cap.4.dub. 5.num. 30.* 9 10

Aduerte tamen, hos omnes redditus concessos à prælato, debere esse moderatos, & necessarios ipsis monialibus, alias esset superfluum, quod non est licitum monialibus, aut religiosis 11

concedere, ut docet Lezana, *tom.1. cap.6. num.18.* Thomas Hurtado, *suprà, n. 837.* & habetur, *in c. exiit qui seminat §. insuper de verb. signif. in 6.* Atte ndi tamen debet personarum qualitas, temporum varietas, locorum conditio, & aliæ circunstantiæ, vt *in dicto cap. exiit qui seminat*, pro
12 monialibus Franciscanis statuit Pontifex, quod enim vni moniali est superfluum, alteri sæpe erit sufficiens, & quod in vno loco superfluit, in alio non, imo addo, quod si Pontifex in ordine S. Francisci, in quo strictissima paupertas obseruatur, concedit posse prælatos concedere monialibus annuos redditus sufficientes, iuxta qualitatem personarum, & temporum, & locorum, in ordini-
13 bus, qui non tam strictam paupertatem profitentur, si alias non habeant statutum, vel regulam in contrarium, existimo posse prælatos ampliore redditus concedere, dummodo expendantur in vsus honestos; vt in eleemosynas factas in moniales pauperes, vel alios religiosos eiusdem,
14 vel alterius ordinis de licentia saltem tacita superioris, vel si expendantur in dotandis sororibus, sustentandis parentibus, & in bonis ipsius conuentus, vt in ornamentis Ecclesiæ, in dicendis missis, hi enim redditus, etsi amplissimi sint; si ita expendantur, non possunt dici superflui, sed necessarij, vt recte ait Thomas Hurtado, *tom.2. operum moralium, tract. 8. cap. 8. n. 838.*

CONSVLTVM L.

De legato relicto moniali, an ei possit Prælatus concedere licentiam ad ponendum illud ad censum vitalitium?

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Moniales si non habeant statutum in contrarium possunt habere annuos redditus ad suos vsus honestos; & necessarios.*
3 *Decretum Tridentini in contrarium, contrario vsu est abrogatum, vel non fuit vsu receptum.*
4 *Hi redditus possunt poni à monialibus ad censum nomine suo de licentia superioris, vel nomine conuentus.*
5 *Pecunia quæ non est incorporata conuentui; potest superior dare licentiam, vt imponatur ad censum redimibilem.*
6 *Potest Prælatus dare licentiam, vt monialis ponat mille aureos, siue ex labore, hæreditate, vel donatione acquisitos ad censum vitalitium.*
7 *Pecunia dum non est destinata ad aliquid immobile, vel mobile pretiosum, non est res pretiosa, quæ seruando seruari possit.*
8 *Prælatus potest concedere moniali, vt mille aureos in suos vsus consumat.*
9 *Potest ei dare licentiam, vt ponat eos ad censum vitalitium.*
10 *Si mille aurei relinquantur moniali vt vtatur redditibus illius in vita sua, & per mortem maneant conuentui, non potest monialis etiam de licentia Prælati ponere eos ad censum vitalitium.*
11 *Potest conuentus in hoc casu de licentia Prælati renuntiare illi iuri, & sic monialis emere sibi censum vitalitium,*
12 *Si moniali relinquatur res immobilis, vt ex redditibus illius in vita sua vtatur, & post mortem maneat conuentui, non potest conuentus, vel prælatus cedere huic iuri, nisi cum solemnitatibus requisitis ad alienandum res immobiles.*
13 *Hæ res ex natura sua sunt immobiles, & pertinent ad conuentum.*
14 *Hoc verum est etsi monialis sit grauata ære alieno.*
15 *Conuentus non tenetur soluere debita monialis, nisi contracta sint illius intuitu, vel quia moniali non tribuit alimenta necessaria.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

QVIDAM homo reliquit cuidam moniali professæ mille aureos, vt ex redditibus illorum sustentaretur ista monialis dum viueret, petiit illa à suis prælatis licentiam imponendi prædictos mille aureos ad censum vitalitium, concessit prælatus libenter licentiam petitam. Postea considerans attente, in censu vitalitio amitti principale morte imponentis censum vitalitium, & multum differre censum vitalitium à perpetuo, etiam redimibili, in quo principale non amittitur, bene tamen in vitalitio morte censum imponentis scrupulis anxiatus. 1

Quæsiuit à me, An talem licentiam potuisset concedere, vel si non poterat, quid facere debuisset, ad quietem suæ conscientiæ?

RESPONSIO AVTHORIS.

PRo expositione huius casus, qui quotidianus est hac tempestate in his Hispaniæ, & Lusitaniæ partibus in hac materia suppono primo licite posse omnes moniales, nisi aliàs habeant statutum proprium in contrarium, vt sunt nostræ Carmelitæ Excalceatæ, habere annuos redditus ad suos proprios, & honestos vsus, de licentia suorum superiorum. Ita habetur, *cap. insinuante, qui clerici vel vouentes, cap. de viduis 27. q. 1.* & tenent omnes Canonistæ, *ad cap. cum monasterium de statu Monachorum*, Azor *tom. 1. lib. 12. cap. 9. num. 2.* & cum Bartolo, Lessio, Garcia, Ceuallos, Miranda, Rodriguez, Sanchez, Suarez, & aliis multis docet Thom. Hurtado, *tom. 2. moralium tract. 8. cap. 8. n. 819. & 798.* 2

Nec contra hoc facit Tridentinum, *sess. 25. cap. 2. de regularibus*, vbi prohibet, ne liceat superioribus bona stabilia alicui religioso concedere, etiam ad vsumfructum, & vsusfructus administrationem, vel commendam. Non obstat, inquam, quia hoc præceptum Tridentini contraria consuetudine est abrogatum, vt ait Basilius Legionensis, *quæst. 9. quodlibet, scholast. cap. 4.* vel à principio non fuit receptum in Hispania, & Lusitania, nec in multis locis Italiæ, in quibus moniales, & etiam monachi annuos redditus habent, vt notauit Thomas Hurtado, *de congrua sustentatione Ecclesiasticorum, tom. 2 lib. 6. n. 115.* 3

Secundo suppono huiusmodi annuos redditus posse habere moniales, siue super bonum stabile imponantur nomine conuentus, siue nomine ipsarum monialium, siue hos annuos redditus reser- 4
uauerint

uauerint quando professæ sunt, siue ex his, quæ ipsæ licite ex laboribus manuum suarum, & negotiatione honesta, vel illicite ob turpem amicitiam acquisiere. Nam etsi quidquid acquirit monialis, sicut & monachus, acquirat monasterio, vndequaque illis proueniant bona acquisita, vt dicit Rota apud Farinacium, *tom. 2. decis. 76. n. 4.* Et censum nullus imponere possit, nisi valeat alienare, & qui prohibitus est alienare, ei etiam prohibetur censum imponere, vt ait Rota apud Farinacium,
5 *tom. 2. decis. 456. n. 5. & tom. 1. decis. 678.* vbi plures citantur idem sentientes; Nihilominus cum hæc bona sic acquisita non sint adhuc incorporata conuentui; sed sint in deposito particulari, potest superior dare licentiam, vt imponatur census redimibilis, siue nomine monialis, siue conuentus. Nam quando ponitur nomine monialis, si dicitur id fieri de superioris licentia, implicite ponitur nomine conuentus. Ita Thom. Hurtado, *de sustentatione, tom. 2. lib. 6. n.*
6 *121.* his suppositis.

Respondi proposito casui, posse prælatum dare licentiam moniali professæ, vt si habuit mille aureos, siue ex donatione, amicitia, legato, vel etiam ex sua negotiatione, & industria acquisitos, censum vitalitium sumat. Ita insinuat Suarez, *tom. 3. de religione, lib. 8. cap. 15. n. 24.* Thomas Hurta-
7 do, *de substentatione, tom. 2. lib. 6. n. 727.* Ratio est, quia pecunia dum non est destituta ad aliquod immobile, vel mobile pretiosum, non est res pretiosa, quæ seruando seruari possit, vt docet Riccius, *in praxi resol. 56.* Molina, *tom. 1. tract. 2. d. 45.* Mantica, *de coniecturis. lib. 9. tit. 3.* Lessius, & alij, quos refert, & sequitur, Sanchez, *lib. 7 summæ cap. 22. n. 16.* Ergo de licentia superioris alienari potest,
8 etiam in censum vitalitium. Patet consequentia, quia sicut prælatus poterat licentiam concedere huic moniali, vt illos mille aureos insumeret, vel simul vel per partes in suis vsibus piis, & honestis, & in suis necessitatibus, ita potest dare facultatem, vt emat censum vitalitium, vel quod faciat alium contractum cum periculo amittendi principale.

Confirmatur. Quia ista summa pecuniæ non erat incorporata conuentui; & in libris introitus & exitus reposita; ergo quamuis conuentus esset dominus illius, & non monialis, ad cuius vsus destinatur à donante, consentiente superiore, opti-
9 me potest ipse superior dare licentiam prædictæ moniali, vt emeret prædictum censum vitalitium ad commodius suis necessitatibus succurrendum, sicut si monialis haberet plura vasa argentea, vel illi donaretur aliquis lapis pretiosus, aut alia similia, quæ seruando seruari possent, vt ea monialis diuenderet, aut distraheret, cum non sint conuentui incorporata, non exigitur licentia Pontificis vt hæc distrahantur, & alienentur, sed sufficit licentia prælati inferioris, vt consuetudine est introductum; bullæ enim quæ prohibent harum rerum alienationem sic sunt acceptatæ, vt tantum intelligantur de rebus, quæ sunt incorporatæ Ecclesiæ, vel monasterio; ergo sicut in hoc casu potest prælatus dare licentiam moniali, vt prædicta
10 alienet, ita & quod constituat censum vitalitium.

Advette tamen, quod si summa ista pecuniaria donata, vel legata sit moniali, vt vtatur ea dum vixerit, & postea conventui adveniat, non potest emere censum vitalitium, nec ad hoc potest prælatus licentiam impertiri, quia est in damnum conuentus. Potest tamen emere censum perpetuum redimibilem, quamuis enim iste non sit res immobilis, quia ex specie sua non est perpetuus absolute, sed temporaneus, potest enim redimi quando censuarius voluerit reddens sortem principalem, vt egregie notarunt Garcia, *de beneficiis, p. 2. cap. 5. n. 95.* Gomes, *de censibus, cap. 3. n. 4.* Molina, *de primogeniis. lib. 2. cap. 10. n. 3.* tamen semper manet secura sors principalis, quæ redditur, si redimatur, quod non contingit in censu vitalitio, vbi sors principalis deperditur. Ita Hurtado, *supra. n. 192.*

Secundo aduerte, quod quando pecunia dona- 11
ta, vel legata fuit moniali vt ea vteretur dum vixerit, & postea conuentui adueniat, poterit tunc conuentus de licentia prælati renuntiare illi iuri; & sic monialis emere censum vitalitium. Ita Hurtado, *suprà, n. 133.* Ratio est, quia licet ius illud res immobilis videatur, cum tamen sit de pecunia, quæ non est destinata à donante ad aliquid immobile, vel pretiosum, quod seruando seruari possit, sicut conuentus potest pecuniam illam in quoscunque vsus honestos expendere, ita potest ius ad illam cedere de licentia superioris, quod maxime locum tenet, si renuntiet ius istud in remunerationem monialis, vel quia iudicat non profane, sed pie disposituram de tali summa, nisi hæc adeo ingens sit, vt valde depauperetur monasterium, vt ab ære alieno egredi nequiret.

Aliter dicendum existimo, si alicui moniali re- 12
linquatur, vel donetur domus, vel vinea, vel alia res immobilis, vt ex redditibus illius in sua vita sustentetur, & per mortem illius transeat ad monasterium, nam in hoc casu, non poterit prælatus dare licentiam ad vendendas prædictas res, & emendum censum vitalitium sine solemnitatibus, quas diximus, *in nostro Directorio Regularium, p. 1.*
tract. 2. d. 1. num. 152. Ratio est, quia huiusmodi 13
res ex natura sua habent immobilitatem, ratione cuius necessario debent venire ad conuentum, & sic eo ipso conuentui incorporantur, licet administratio sit apud monialem; sed res immobilis conuentui incorporata non potest alienari, nisi certis iuris solemnitatibus, quas late diximus *in nostro Directorio loco citato*; ergo sine illis, talis licentia, nec etiam à prælato, siue à conuentu concedi potest, etsi forte talem licentiam dedere, sine prædictis solemnitatibus, non possunt cedere iuri, quod habent ad recuperandum Molina, *tract. 2. de iustitia, tom. 2. d. 446.* Suarez, *tom. 4. de reli-*
gione, tract. 8. cap. 27. n. 20. quod verum est, etsi 14
monialis sit grauata ære alieno, à quo non potest
liberari, nisi bonum hoc immobile distrahatur, & 15
alienetur, quia conuentus non tenetur soluere debita monialis, nisi contracta sint illius intuitu, vel quia moniali non tribuit alimenta necessaria. Ita Hurtado, *supra, n. 138.*

CONSVLTVM LI.

De voto absoluto castitatis facto calore iracundiæ, an sit validum, vel saltem, an possit à regularibus dispensari per sua priuilegia?

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*

2 *Aliqui DD. docent votum factum calore iracundia non valere.*

3 *In hac opinione, votum vt sit validum debet fieri matura deliberatione.*

4 *Contraria sententia est communis.*

5 *Ad votum sufficit aduertentia, quæ sufficit ad peccandum mortaliter.*

6 *Votum factum motu primo primus, vel secundo primus non valet.*

7 *Qui fecit votum castitatis, si est pauper, & non potest recurrere ad Papam pro dispensatione, vel si potest recurrere, est tamen periculum in mora, potest dispensari ab Episcopo.*

8 *Idem potest fieri à Regularibus in dicto casu.*

9 *Si non est periculum in mora, & potest recurrere ad Papam, si votum castitatis factum fuit calore iracundiæ, & subiectum est inuenis, potest ab Episcopo iure ordinario dispensari.*

10 *Idem possunt facere in dicto casu regulares per sua priuilegia.*

11 *Votum castitatis, vel religionis, non censetur Papæ reseruatum, quando dubitatur de valore voti, vel datur opinio quod non sit validum.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

VIDAM mulieri nobili quoddam maximum testimonium in suo honore impositum fuit, illa calore iracundiæ correpta fecit votum absolutum castitatis, quo facto eam parentes ignari voti iuueni nobili desponsarunt; at illa voti memor, & ex alia parte verecondia, & timore parentum, nimia anxietate perplexa.

Quæsiuit à me primo, An tale votum factum iracundiæ calore fuerit validum. Secundo, An in casu, quo votum fuerit validum, possit ab Episcopo, vel à regularibus ex vi suorum priuilegiorum dispensari, ad effectum contrahendi prædictum matrimonium.

RESPONSIO AVTHORIS, PRIMO QVÆSITO.

An votum factum calore iracundiæ fuerit validum?

1 RESpondi primo quæsito, non defuisse DD.
qui dixerunt votum factum calore iracundiæ
esse nullum; siquidem vt votum esset validum
debebat fieri matura, & plena deliberatione, &
non sufficere ad votum eam deliberationem, quæ
3 sufficit ad peccandum mortaliter, & si votum
factum ex aliqua animi subita passione esse nul-
lum. Ita tenet Glossa, Panormitanus, Hostiensis,
Antoninus, Felinus, Romanus, Tiraquellus Bar-
tolus, quos refert Suarez, *tom. 2. de religione, cap.
9. lib. 1. de essentia voti, n. 2.* Ricardus, Antonius
de Buttio, quos refert Raphael de la Torre, *q. 98.
art. 1. d. 4. n. 3.* Et fauent huic opinioni Doctores,
& iura, quæ dicunt facta calore iracundiæ non va-
lere donec transacta passione confirmentur, *l. quid-
quid, ff. de reg. iuris*. vbi Glossa, & Bartolus, &
alij multi, quos refert Tiraquellus, quem refert
Suarez *suprà*.

4 Verum contraria sententia est communis. Ita
Suarez, *loco citato, num. 4* Tancred. *tract. 3. d. 1.
q. 7.* Tamburinus, *lib. 3. cap. 10. §. 1. num. 1.* Raphael
de la Torre *suprà*, & alij communiter, qui om-
nes dicunt ad valorem voti sufficere deliberatio-
nem, quæ sufficiens est ad peccandum mortaliter, 5
quod ex coniecturis colligendum est, quærendo
à pœnitente, An quando tale votum fecit, ha-
buerit aduertentiam sufficientem ad id, ad quod
se obligabat, aut an sciret quod faciebat, & quam
sibi obligationem imponebat. Ratio omnium
est, quia ea libertas, & non minor, sufficit ad
votum, quæ sufficit ad faciendum actum simpli-
citer humanum; sed libertas quæ sufficit ad pec-
candum mortaliter, est quæ sufficit ad faciendum
actum simpliciter humanum; ergo hæc libertas
sufficit ad votum.

Hinc fit, quod si actus fiat motu non solum 6
primo primus, sed secundo primus, non sufficere
ad votum, quia motus secundo primus, tantum
continet aduertentiam sufficientem ad peccan-
dum venialiter, non tamen ad peccandum morta-
liter: inquirendum igitur ab hac muliere, an
habuerit sufficientem deliberationem ad pecca-
tum mortale, vel an taliter fuerit calore iracun-
diæ correpta, vt actus tantum fuerit primo pri-
mus, vel secundo primus, & si ita inueniatur fuis-
se, non tenet votum, bene tamen si fuit fa-
ctum cum sufficienti libertate ad peccandum
mortaliter.

RESPONSIO AVTHORIS, SECVNDO QVÆSITO.

An in casu, quo votum sit validum, possit ab Episcopo, vel à regularibus ex vi suorum priuilegiorum dispensari.

RESpondi, quod si dicta fœmina est pauper, & 7
non potest recurrere ad Papam, vel si potest
recurrere, datur tamen periculum in mora, certum
est posse Episcopum in tali voto dispensare, vt
cum multis resoluit Sanchez, *de matrimonio, lib.
8. d. 9. num. 22.* Palaus, *de voto, 12. d. 2. n. 4.* Trul-
lenc. *in Decalogum. lib. 2. cap. 2. dub. 39. num. 8.* Et 8
idem possunt efficere Regulares per sua priuile-
gia, siquidem possunt dispensare in omnibus vo-
tis, in quibus ratione vrgentis necessitatis potest
Episcopus dispensare. *ex priuilegio bullato Euge-
nij IV.* Vt tenent Quintanaduenas, *tract. 3. sin-
gulari 19.* Vidal, *tractatu de voto, inquisitione 3. n.
77.* Bruno Casaing. *tract. 5. cap. 5. propositione 2.*
Basæus *tom. 1. verb. votum. 9. n. 29.* Coucers, quem
refert Diana. *p. 6. tract. 6 resol. 5.* Leander à Mar-
tia, quem refert Diana, *p. 9. tract. 6. resol. 50.* Pasca-
ligus, quem refert Diana, *9. p. tract. 9. resol. 61.* Auer-
sa, quem refert Diana, *6. p. tract. 6. resol. 50.* pro-
babile putat aliter Leander, *tract. 1. de iuramento,
disp. 17. n. 134.* Ego ipse *in nostro Directorio Regu-
larium, p. 1. tract. 2. d. 3. n. 84.*

Sed si prædicta mulier potest recurrere ad Pa- 9
pam, & non datur periculum in mora, maius du-
bium est, An in hoc casu possit adhuc Episcopus
in hoc voto dispensare? Et respondi satis proba-
bile esse posse dispensare in hoc casu, & quod
idem possunt facere Regulares; Et quoad Episco-
pum probatur. Quia quando aliquod Canon Iuris
permittit, & concedit Episcopo, posse in aliquo
casu dispensare, concedit illi potestatem ordina-
riam super tali casu, non solum in casu vrgentis
necessi

necessitatis,& quando non est recursus ad Papam, sed absolutè, vt ex multis textibus,& Doctoribus late probat Sanchez, *de matrimonio.lib.8. d.5.n.1.* Sed sic est,quod *in cap. veniens qui cleric. vel voaent.* datur facultas Episcopis, vt possit dispensare in voto castitatis ex perturbatione animi emisso, quando vouens est iuuenis,& hoc ob periculum incontinentiæ,vt docent Speculator, Abbas, Alexander de Neuo, Cardinalis, Angelus, Armilla, Gambara, & vt probabile docet Paludanus, & Azorius, quos refert, sed non sequitur Sanchez, *de matrim. lib.8.d.9. num.14.* Ergo Episcopus potest optime dispensare in hoc casu si quidem votum illud, factum fuit ex animi perturbatione,& mulier est iuuenis, & iam desponsata,ac per consequens in grauissimo periculo incontinentiæ. Sic docent DD. allegati.

10 Quod autem Regulares ex vi suorum priuilegiorum possint dispensare etiam in hoc casu probatur. Quia Regulares possunt dispensare in omnibus votis, in quibus Episcopus iure ordinario potest dispensare, vt docent Portel, Rodriguez, Nauarr. Sanchez, & alij, quos refert, & sequitur Bordonus, *tom 1.resol. 15. num.14.* Auersa,Murtia, Pascaligus. Vidal. quos retuli, & secutus fui, *in nostro Directorio Regularium, p.1.tract.2. d.3.a.84.* Sed Episcopus potest dispensare in hoc voto iure ordinario, vt manet probatum, *ex cap. veniens, qui cleric. & vouent*,& ex citatis doctoribus;Ergo optime possunt regulares in hoc voto dispensare.

11 Secundò probatur: Quia vota castitatis, religionis, &c. non censentur Papæ reseruata, quando dubitatur de valore voti, vel dantur opiniones probabiles, vna quæ dicat votum fuisse nullum, & altera quæ dicat fuisse validum, siquidem reseruatio, cum sit odiosa, debet solum intelligi, quandò casus est certus, vt cum Sancio, Suario, Bonacina, & aliis optime resoluit Bordonus, *tom.1. resol. 15. num.3.* Sed in hoc casu datur multorum doctorum opinio, qui dicunt hoc votum calore iracundiæ factum fuisse nullum, vt docent Speculator, Glossa, Hostiensis, Panormitanus, Antonius, Fenius, Romanus, Tiraquellus, Bartolus, quos refert Suarez, *tom. 2.de religione, lib.1. de essentia voti, cap. 9.n.2.* & nos *supra* citauimus; Ergo tale votum cum de eo non solum detur dubium an sit validum, sed detur opinio satis probabilis fuisse nullum, ad minus non erit Papæ reseruatum, ac per consequens, optime poterit in illo Episcopus dispensare, & consequenter etiam regulares, cum possint dispensare in omnibus votis, in quibus iure ordinario potest dispensare.

CONSVLTVM LII.

De quodam Sacerdote plura stipendia pro vna Missa accipiente.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Multi DD. ante decretum Vrbani VIII. dixerant posse Sacerdotem pro vna Missa sumere plura stipendia, vsque ad congruam sustentationem, qui ibi referuntur.*
3 *Post decretum Vrbani aliqui idem non verentur asserere, qui ibi referuntur.*
4 *Probant id ex loco Sacræ Scripturæ.*
5 *Probant ex eo quod Sacerdos sit publicus Ecclesiæ minister.*
6 *Probant ex Christi institutione.*
7 *Probant id ex iure naturali.*
8 *Probant, ex eo quod sacrificium pro pluribus oblatum, tantum prosit vni, quam pluribus.*
9 *Probant ex titulo honesto, quo talia stipendia accipiuntur.*
10 *Probant ex necessitate Sacerdotis.*
11 *Probant ex voluntate præsumpta dantium talia stipendia.*
12 *Probant ex necessitate graui, in qua est Sacerdos.*
13 *Probant ex eo quod lex Vrbana instante, & vrgente necessitate non obligat.*
14 *Probant ex decreto Alexandri VII.*
15 *Probant ex vrgenti necessitate.*
16 *Ex prædictis rationibus formant vnum argumentum ad probandum suum intentum.*
17 *Filij de iure naturæ tenentur alere parentes.*
18 *Aliqui voluere asserere conuentus religiosorum posse sumere ex eleemosynis Missarum totam congruam sustentationem.*
19 *Sacrificium Missæ ex Christi institutione offertur pro toto populo.*
20 *Sacerdos in vrgenti necessitate non potest sumere ex stipendiis Missarum totam congruam sustentationem.*
21 *Probatur authoritate Doctorum.*
22 *Ex iure Diuino solum possunt Sacerdotes sustentari ex eleemosynis, quas fideles libere offerant pro Missæ sacrificiis.*
23 *Nullus fidelis dat stipendium, nisi cum pacto, quod nullus alius admittatur ad participandum fructum medium sacrificij cum illo.*
24 *Fideles per decimas, & oblationes satisfaciunt iuri diuino alendi Sacerdotes.*
25 *Obligatio quam habent fideles sustentandi Sacerdotes sacrificantes non est ad integram sustentationem, sed ad partem.*
26 *Alia pars sustentationis sumenda est ex decimis, vel ex patrimonio.*
27 *Sacerdos sumens plura stipendia pro vna Missa non efficit sua stipendia.*
28 *Dominium non potest acquiri contra voluntatem dantis.*
29 *Intentio Christi nō est, quod Sacerdos viuat ex sola Missa, sed ex ea & aliis ministeriis Sacerdotij.*
30 *exhibens maius ministerium est dignus maiorē stipendio.*
31 *Maius stipendium debetur Parocho quam Sacerdoti qui solum celebrat.*
32 *Ponitur argumentum in contrarium.*
33 *Ponitur solutio huius argumenti.*
34 *Paupertas non dat titulum violandi iustitiam.*
35 *Neque ad exigendum pro ministerio plusquam debitum stipendium.*
36 *Stipendium Missæ non respicit maiorem aut minorem Sacerdotis necessitatem, sed solum respicit ministerium exhibitum.*
37 *Ponitur obiectio in contrarium & soluitur.*
38 *Sacerdos sumens plura stipendia pro vno sacrificio sumit alienum inuito domino.*
39 *Paupertas non dat ius decipiendi vel aliter accipiendi nisi sub alia forma alienam pecuniam quam à Domino exhibetur.*
40 *Ponitur argumentum in contrarium & soluitur.*
41 *Ex vi ministerij non est debita tota congrua sustentatio Sacerdoti.*

42 Decre

42 *Decreta ſacra congregationis ſupponunt ſtipendia Miſſarum non debere eſſe ſufficientia pro tota ſuſtentatione.*

43 *Tridentinum prohibet ſacerdotibus alienare patrimonium ad cuius titulum ordinati ſunt.*

44 *Sacerdos non poteſt ſumere niſi vnum ſtipendium pro vna Miſſa iuxta decreta ſacra congregationis.*

45 *Refellitur opinio contraria & illorum authores reiiciuntur.*

46 *Ex iure diuino naturali non tenetur poſtulans Miſſam dare totam ſuſtentationem Sacerdoti ſed iuxta menſuram ſeruitij.*

47 *Eccleſia prouidit de ſuſtentatione Sacerdotum.*

48 *Sacerdos cui perijt patrimonium debet accipere vnum ſtipendium pro vna Miſſa, & ad cætera quæ ſibi ſunt neceſſaria debet vti aliquo miniſterio honeſto.*

49 *Si nec hoc miniſterium poteſt efficere melius illi eſt mendicare quam accipere alienum.*

50 *Poterit etiam colore celebrandi ratione extrema neceſſitatis accipere plura ſtipendia ad ſuam ſuſtentationem ſicut alius in ſimili neceſſitate poteſt ſumere alienum non tamen poteſt pluribus ſtipendiis vna Miſſa ſatisfacere.*

51 *Sacerdos qui poſitus in extrema vel graui neceſſitate plura ſtipendia colore celebrandi accepit & conſumpſit etſi ad meliorem fortunam deueniat non tenetur pro ſtipendiis ſic conſumptis Miſſas applicare.*

52 *Bonum conſilium erit Miſſas quas dicit pro illis ſtipendiis, & aliis de nouo acceptis applicare.*

53 *Tacitus conſenſus Eccleſiæ ſolum eſt quod Sacerdos habeat ſuſtentationem iuxta menſuram miniſterij ſui.*

54 *Sacerdos ex Chriſti inſtitutione debet viuere ex ſumptibus fidelium iuxta menſuram miniſterij ſui.*

55 *Sacerdos à nemine prohiberi poteſt quod accipiat ſuſtentationem ſuam ex miniſteriis ſuis iuxta menſuram miniſterij.*

56 *Eccleſia ſtatuit quod omnes Sacerdotes haberent ſuum patrimonium vnde viuerent.*

57 *Siue ſacrificium ſit finiti ſiue infiniti valoris nullo modo Sacerdos poteſt ſumere multa ſtipendia pro vna Miſſa.*

58 *Datur decretum ſacræ congregationis quod ſolum vnum ſtipendium ſumatur pro vna Miſſa.*

59 *Reſtitutio non obligat ſemper ſed ſuo tempore, & certis circunſtantiis concurrentibus.*

60 *Paupertas non eſt titulus ſuſcipiendi alienum niſi quis ſit in extrema vel graui neceſſitate,*

61 *Occaſio proxima, & periculum peccati in ſe non ſunt peccata niſi libere & voluntarie aſſumantur.*

62 *Suſceptio plurium ſtipendiorum pro vna Miſſa ex cauſa vrgenti in ſe eſt peccatum.*

63 *In neceſſitate extrema vel etiam graui poteſt quis ſumere alienum ſine peccato.*

64 *Sacerdoti de iure diuino non eſt debitum ſtipendium niſi iuxta menſuram ſeruitij.*

65 *Fideles dando eleemoſynas pro miſſis non ſolum intendunt quod pro eis fiat in ſacrificio commemoratio ſed quod eis applicentur fructus medij ſiue conſortio alterius.*

66 *Stipendium datur pro labore vel obligatione & ſeruitute illa celebrandi vel pro miniſtri aliquali ſuſtentatione iuxta varias opiniones.*

67 *Ex neceſſitate vrgenti non habet Sacerdos ius ad accipiendam totam ſuſtentationem ex ſtipendiis Miſſarum.*

68 *Declaratio ſacræ Congregationis de mandato Vrbani VIII. est declaratoria iuris naturalis.*

69 *Decretum Alexandrij VII. non damnat hanc opinionem licet falſam.*

70 *Ponitur argumentum in contrarium & ſoluitur.*

71 *Dato & non conceſſo quod Sacerdos poſſet ſumere totam ſuſtentationem ex ſacrificio pro ſe non tamen ad ſuſtentandum parentes, filios, & ſorores.*

72 *Suſtentatio miniſtri altaris eſt perſonalis.*

73 *Si Sacerdos non habet vnde patrem, vel filios ſuſtentet vtatur poteſtate ſibi conceſſa à natura non tamen poteſt ſatisfacere pluribus ſtipendiis vno ſacrificio.*

74 *Religioſi non poſſunt ſumere niſi vnum ſtipendium pro vna Miſſa.*

75 *Aliqua priuilegia conceſſa regularibus ad accipienda plura ſtipendia pro vna Miſſa, hac tempeſtate dormiunt vbi quid dicendum de quodam priuilegio Vrbani VIII.*

76 *Sacerdos nec ad ſubueniendum ſibi ipſi poteſt ſumere plura ſtipendia pro vna Miſſa, quanto magis ad ſubueniendum aliis.*

77 *Ponitur argumentum in contrarium & ſoluitur.*

78 *Confirmatur ſolutio eiuſdem argumenti.*

79 *Ponitur argumentum in contrarium.*

80 *Ponitur illius ſolutio.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

QVIDAM Saeerdos pauper qoi tantum patrimonium tenuiſſimum habebat cum patrem matrem, & tres ſorores, & duos filios haberet ad quos alendos minime ſufficiebant vires patrimonij ſuſcipiebat plura Miſſarum ſtipendia, & ex eis accipiens illud quo indigebat ad ſuam patris, matris, ſororum, ac filiorum, & cuiuſdam ſerui, & ancillæ quos habebat ſuſtentationem poſt aliquos annus quod hæc fecit videns decretum Vrban. VIII. quod hoc prohibebat ſcrupulis agitatus venit ad me & ſequentia propoſuit, erat enim ſane eruditus. 1

Proponuntur fundamenta quæ iſte Sacerdos pro ſe allegauit.

MVltorum opinio fuit ante decretum Vrbani. VIII. poſſe Sacerdotem pauperem pro vna Miſſa tot ſtipendia accipere quot ſufficiant ad ſuam diurnam ſuſtentationem, veſtitum decentem, &c. vt fuere Arauius, Bañes, Caietanus, Ledeſma, Lorea, Soto, Aragonius, Syluester, Remilla, Angelus, Henriquez, Nauarra, Honeala, Chametota, Graffis, Rodriguez, Cabeſado, Molpheſius, Ioannes de la Cruz, quos refert Thomas Hurtado, *de congrua ſuſtentatione Sacerdotem Appendice 1. §.12. num.451.* & alij quos refert Diana, *p.1. tract. de celebratione Miſſarum, reſol.*8. Fernandos Beia, Veiga, Ludouic. à S. Ioann. quos refert Paſcaligus, *de ſacrificio, q.939.n.2.* 2

3 Et post Decretum Vrbani VIII. non pauci dicunt adhuc id esse probabile vt sunt, secluso decreto sacræ Congregationis, & Vrbani VIII. Lesxana, *tom.3. verbo. Missa, n.* 13. Dubal. *de Sacramentis. cap.* 4. *dub.*7. *d.*3. *de Missa, n.*. Et absolute stante Decreto sacræ Congregationis, & Vrbani VIII. illam adhuc tenent, vt probabilem Bordonus *resol.*25.*q.*6. *tom.*1. *n.*13. Bauni, *tom.* 2. *tract.* 10. *q.*12. Leonsinus, *de priuilegiis pauperum* 2. *p. priuilegio* 263. *n.*5. Thomas Hortado, *de congrua sustentatione Sacerdotum Appendice* 1. §. 12. *n.*429. Columbus, *lib* 4, *de Hierarch. cap* 62. *n.*24. Vbi dicit vnica Missa multis oneribus & eleemosynis satisfieri posse, non obstantibus decretis sacræ Congregationis, & Vrbani VIII. pro vt refert Aulonius, *in controuersiis. lib.* 3. *controuersia* 5. *cap.* 2. *n.*6. Ergo stando in opinione horum doctorum, qui post tale decretum Vrbani VIII. scripserunt, adhuc non obstante tali decreto, potest Sacerdos pauper plura stipendia accipere pro vna Missa: Non enim dici potest opinionem tot grauissimorum Doctorum esse improbabilem, siquidem decretum Vrbani explicant; & dicunt non loqui de Sacerdote paupere, vt videri est apud Hurtadum, Leonsillum, Columbum; & alios locis citatis, Nec eorum explicatio, & opinio huc vsque reiecta est ab Ecclesia, nec est falsa, condemnata, aut vt improbabilis reputata, non enim constat de tali censura.

4 Secundo probat id licitè posse fieri ratione. 1. Quia vt optime ait Th. Hurtad. *de congrua sustentatione clericorum Appendice* 1. §. 2, *n.*224. Ius diuinum in vtroque testamento disponit, & præcipit, quod qui altario seruiũt, hoc est cultui diuino sunt mancipati, de altario edant, 1. *ad Corinth.* 9. Et hoc ratio ipsa naturalis dictat, ita vt etiam apud barbaras geotes respectu suorum falsæ Deitatis Sacerdotum obseruatum sit; ergo si Sacerdos non habuerit officium sibi decens, modum aliumve honestum acquirendi sibi necessaria ad victum, vestitum, & alia: quæ congruam ingrediuntur, cum indecens valde sit, quod Sacerdos mendicus sit, & ostiatim stipem quærat mendicans, poterit de sacrificio sumere congruam sustentationem, non obstanti decreto Vrbani VIII. & sacræ Congregationis, cum ex vi sui officij, quod publicũ est in Ecclesia Dei, sit minister publici cultus, & Religionis Christianæ.

Confirmatur 1. ex eodem Th. Hurt. *suprà n.*250.
5 Quia eo ipso, quod quis sit dicatus diuino seruitio inmobiliter per Sacerdotium; cum sit minister publicus Ecclesiæ; vt cultum deferat Deo pro populo, est quidam tacitus consensus Ecclesiæ, vt congruam sustentationem habeat ex vi officij, & ministerij sui, cum non deceat eum mendicare & hoc primum attendũt fideles dum stipendia Missarum tribuunt: ergo Sacerdos pauper recipiendo plura stipendia pro vno sacrificio, quot sufficiant ad suam sustentationem, conformatur Ecclesiæ intentioni, quæ est, vt ex sacrario manducet, & ea quæ ad victũ & vestitum honestum sunt necessaria habeat.

6 Confirmatur 2. quia Sacerdos ex Christi propria institutione offert Missæ sacrificium pro toto populo: ergo Sacerdos ex Christi institutione habet potestatem viuendi de sumptibus fidelium, vt ait D. Augustinus, *lib. de operibus monachorum cap.* 23. *tom.* 3. vbi ait: *Si Euangelistæ sunt, fateor, habent potestatem viuendi de sumptibus fidelium; si ministri altaris, dispensatores sacramentorum, sibi ista non arrogant, sed plene vendicant potestatem, & hoc ideo quia sacrificium altaris vbicunque agatur, commune est toti populo fidelium.* Et idem docet D. Thomas, 2.2.*q.*107. *art.*4. Caietanus, *ibi*: Ergo Sacerdos pauper sumendo congruam sustentationem de stipendiis à fidelibus oblatis, offerendo pro omnibus vnum sacrificium, nulli facit iniuriam, cum vtatur potestate sibi à Deo diuinitus concessa, à qua vrgente necessitate, nulla potestate humana deturbari potest.

Confirmatur 3. quia eo ipso quod quis rite, & 7
solemniter est dicatus, & consecratus minister publicus in Ecclesia, iste nequit prohiberi, quod ex ministeriis officij sui, & ex eleemosynis pro illis oblatis à fidelibus sustentationem congruam non accipiat: hoc enim est de iure naturali, & diuino dispositum in vtroque testamento: ergo si non habet alios sumptus præter vniuersalia, & Missæ celebrationem, ex istis sustentari licite potest. & nisi Ecclesia ex aliis prouideat, nequit id prohibere; cum ergo decretum Vrbanini VIII. non prouideat Sacerdotibus, qui non habent congruam sustentationem, id eis non intendit prohibere cum potestas humana non possit resistere potestati diuinæ, nec ius humanum tollere ius diuinum, & naturale.

Confirmatur 4. Quia sacrificium Missæ pro 8
pluribus oblatum, tantum prodest vni, quantũ pluribus, iuxta suscipientium dispositionem, cum sit vniuersalis applicatio passionis Christi. & sit idem ac sacrificium cruentum, & solum incruento modo celebratum, vt cum D. Thoma, Caietano, & aliis innumeris doctoribus probat Thomas Hurtado, *suprà, n.*367. Ergo Sacerdos ex iusta causa accipiens plura stipendia pro vna Missa, præsertim à diuersis, nulli eorum facit iniuriam, cum tribuat vnicuique integrum sacrificium. quod postulat, nec etiam faciet contra prohibitionem Ecclesiæ, quia non ex auaritia prædicta stipendia sumit, quæ est ratio prohibitionis Ecclesiæ, sed ad suam congruam sustentationem.

Confirmatur 5. Quia nulla datur lex Ecclesiastica, quæ expresse prohibeat Sacerdotem pauperem posse plura stipendia pro vna Missa ad suam congruam sustentationem accipere. Nec constitutio Vrbana id decernit, sed solum præcipit, vt tot Missæ celebrentur, quot ad rationem attributæ eleemosynæ præscriptæ fuerint, sed prædicta lex Vrbana intelligi potest seclusa vrgenti necessitate, vt eam plures DD. quos supra citauimus intelligunt, ergo in hoc sensu intelligenda est, nec extendenda ad Sacerdotes pauperes.

Confirmatur 6. Quia licet accipere plura sti-
pendia pro vno sacrificio, independenter à quo- 9
cunque titulo, offerendo illud pro pluribus ea dantibus, sit malum, quia prohibitum lege Ecclesiastica, vel ideo sit prohibitum lege Ecclesiastica, quia malum, vt constat *ex decreto Vrbani VIII.* & dicunt communiter DD. quos refert Thomas Hurtado, *de sustentatione appendice* 1. *num.*411. Pascaligus, *q.*937. *de sacrificio, num.* 2. contra Ruiguetium, & Montagnolum, tamen non est id ita intrinsece malum, quin ex aliqua honesta causa, & iusto titulo cohonestari non possit, sicut non restituere alienum, prohibitum est, quia malum, exponere se periculo, & occasioni proximæ peccandi, quia malum, prohibitum est, & tamen multæ causæ possunt interuenire, quæ à restitutione excusent, & propter quas

quis licite poſſit ſe exponere periculo, & occaſioni proximæ peccandi, vt cum multis probat Thomas Hurtado, *tom.1. moralium, reſol.4.* Ergo ſi adeſt cauſa honeſta, & iuſtus titulus, ad hoc vt Sacerdos pluribus obligationibus contractis ex ſtipendiis vnico Sacrificio ſatisfaciat, cum alius nullus ex contrahentibus patiatur notabile detrimentum in fructu ſacrificij ex opere operato proueniente iuxta probabiliſſimam opinionem, licite id faciet, nec tenebitur ad aliquam reſtitutionem, quia prohibitio facta ab Vrbano VIII. non obligat, ſtante titulo honeſto.

10 Confirmatur 7. Quia per accidens eſt, quod ſacrificium altaris habeat infinitatem extenſiuam, vel ſolummodo ſit finiti valoris, & fructus, vt Sacerdos exiſtens in vrgenti neceſſitate poſſit applicare pluribus, qui plura dederunt ſtipendia, idem ſacrificium; Ergo data vrgenti neceſſitate, id optime efficere poteſt. Antecedens patet, quia ſuſtentatio eſt de iure naturæ debita Sacerdoti, & eleemoſynam oſtiatim quærere ad ſe ſuſtentandum de iure naturæ eſt indecens Sacerdoti qui non eſt profeſſus ſolemniter paupertatem; ergo omnes fideles ratione ducti, ſi Sacerdos non habet congruam ſuſtentationem, concurrunt voluntarie, vt congrue ſuſtentetur, eo modo quo poſſunt: ergo ſi Sacerdos à pluribus plura accipiat ſtipendia vt congrue ſuſtentetur voluntarie fideles ea conferunt, quidquid ſit, an ſacrificium ſit finiti, vel infiniti valoris, dummodo Sacerdos memoriam faciat ipſorum in ſacrificij oblatione.

11 Confirmatur 8. quia fideles dando eleemoſynas Sacerdoti, vt pro eis dicat ſacrificium, quod ſolum præcipuè intendunt eſt, vt pro ipſis faciat memoriam in ſacrificij oblatione, & pro ipſis ſolis, ſi alias Sacerdos habet vnde congrue ſuſtentetur; ergo Sacerdos accipiendo à pluribus plura ſtipendia, vt congrue ſuſtentetur, faciendo memoriam illorum in ſacrificio, ſatisfacit ſuæ obligationi, quidquid ſit an ſacrificium ſit finiti, vel infiniti valoris. Antecedens prætetquam quod illud docet Thomas Hurtado, *ſuprà, n.440.* probatur. Quia offerentes ſtipem pro Miſſa celebranda debent conformari Chriſti inſtitutioni, & Apoſtolicæ traditioni; ſed Chriſtus pro omnibus fidelibus hoc ſacrificium applicauit, nullum excludendo, vt patet ex illis verbis, *hoc eſt corpus meum, quod pro vobis tradetur, hic eſt ſanguis meus, qui pro vobis, & pro multis effundetur.* Et idem facit Eccleſia applicando illud pro Papa, pro Rege, pro Epiſcopo, & pro omnibus circumſtantibus; Ergo Sacerdos applicando Miſſam pro multis eleemoſynis à fidelibus oblatis, conformatur Chriſti inſtitutioni, & nulli offerentium ſtipem facit iniuriam.

Confirmatur 9. Quia Sacerdos conſtitutus in vrgenti neceſſitate habet ius vt ſuſtentetur à fidelibus ex ſtipendiis taxatis pro miniſterio altaris cum indiget, ne cogatur mendicare, vt late probat Hurtado, *ſuprà, n 446.* Ergo accipiendo plura ſtipendia ad ſuam congruam ſuſtentationem nulli facit iniuriam, qui enim vtitur iure ſuo, nulli facit iniuriam.

12 Confirmatur 10. Quia perſona, cui indecens eſt mendicare, ſi ſit in vrgenti neceſſitate, poteſt clam à diuite accipere, quo ab illa vrgenti neceſſitate liberetur, neque enim ad hoc requiritur extrema neceſſitas, ſed ſufficit vrgens, vt tenet Diana, *p.2. tract.17. reſ.29.* Coninchius, *de actibus ſupernaturalibus d.17. n.162.* Vuiguetez. *2.2. q.82. art.6 n.53.* Duualius, *tract. de charitate q.8. art.3.* Maldetus, *tract.4. cap.7. dub.1. concl.1.* Vaſquez, *opuſculo de Eleemoſyna, cap.2. dub.7. n.6.* Valinacedarius, *d.149. §.59. & 92.* Palaus, *tom.1. tr.6. d.2 p.10 n.5.* Nauarr. *de reſtitutione, lib.3. cap.1. n.367.* Valde probabile putat Leſſius, *lib.2. cap.12. dub.16. n.17. & 18.* Ergo multo magis id erit licitum Sacerdoti vrgenti neceſſitate preſſo, accipiendo à pluribus plura ſtipendia pro vna Miſſa; patet conſequentia, quia Miſſa applicata ſingulis, tantum valet vnicuique ſacrificium, ac ſi pro vno ſolo offerretur; ergo à pluribus accipiendo ſtipendium, nulli facit iniuriam.

Confirmatur 11. quia dato, quod quis in vrgenti neceſſitate non poſſet ſumere clam ſibi neceſſaria à diuitibus, ſed tantum in neceſſitate extrema, vt docent grauiſſimi DD. id ideo eſt, quia diues, inuitus eſt, ſiquidem poteſt habere alios indigentes, quibus ſubuenire ſtrictiori vinculo ſit obligatus; Atqui fideles ſtipendia pro Miſſis offerentes non ſunt inuiti, ſi Sacerdos plura accipiat ſtipendia pro vna Miſſa ad ſuam congruam ſuſtentationem, ſi quidem ea voluntarie, & liberaliter tribuunt, & offerunt Sacerdotibus in ordine ad ſuam congruam ſuſtentationem; Ergo ſi Sacerdos in vrgenti neceſſitate ſuſcipiat ea, quæ ſufficiunt ad ſuam congruam ſuſtentationem, non peccat, nec tenetur ad reſtitutionem. 13

Nec contra id facit conſtitutio, & decretum Vrbani quia inſtante vrgenti neceſſitate, lex Vrbana de non accipiendo plura ſtipendia pro vna Miſſa non obligat, ergo cum alias de iure diuino id poſſit efficere Sacerdos, non eſt cur ab hoc impediatur. Antecedens patet, quia lex iſta humana Vrbani VIII. non plus obligat, quam lex quod Canonicus, qui eſt abſens non lucretur diſtributiones, quæ dantur propter aſſiſtentiam in choro; & tamen ſi adeſt iuſta cauſa non intereſſendi, iuſte & licite quis retinet diſtributiones has, vt bene dicit Pelizarius, *tom.1. tract 5 cap.8. n.146. & 147.* ex Palao, & aliis, argumento manifeſto *ex cap. vnico de cleric. non reſident. in 6.* Ergo ſtante iuſta cauſa ad accipiendum plura ſtipendia pro vna Miſſa, id licitè poterit efficere Sacerdos, non obſtante Vrbani VIII. prohibitione. 14

Confirmatur 12. quia Alexander VII. ter propoſitiones, quas condemnauit, & ſub anathemate prohibuit, non poſuit hanc, cum ibi alias opiniones de hac materia, ſtante Vrbani conſtitutione condemnauit, vt in decreto Alexandri videre eſt, ergo ſignum eſt, quod hanc ſententiam probabilem intrinſece, & extrinſece iudicauit: Ergo Sacerdos illam ſequendo nullo periculo ſe exponit. 15

Confirmatur 13. Quia ſtante extrema neceſſitate, poteſt Sacerdos ſatisfacere vna Miſſa pluribus ſtipendiis, vt tradunt Suarez, *d.86. de Euchariſtia, ſect.4. verbo dico ergo,* Villalobos, *p.1. tract.8. diff.16. n.2.* Fraxinerus, *de obligat. Sacerdotis ſect 5. in corollario, n.1.* Marcerus, *de ſacram. q.83. art.1. dub.3. notabili 3.* Lezana, *tom.1. cap.21. num.5.* Franciſcus de Lugo, *lib.5. de ſacram. cap.12. q.4. num.2.* Eſcobar, *tom.2. lib.11. ſect.2. problema 138. num.604.* Marchinus, *p.2. tract.2. de ſacrif. Miſſa, cap.16. n.22.* Ergo idem efficere poteſt in vrgenti neceſſitate. Patet conſequentia, quia extrema neceſſitas non alterat æqualitatem iuſtitiæ, ita vt faciat, quod pro aliquo miniſterio aliquid

plus

plus debitum sit, quam alias esset ipsa seclusa, vt
optime ait Pascaligus. *de sacrificio*, *q.940.num.5.*
Ergo si Sacerdos in opinione prædictorum docto-
rum potest pluribus stipendiis vna Missa satisfa-
cere, hoc ideo est, quia id totum est debitum de
iure naturali prædicto ministerio, existente iusta
causa, vt *suprà* diximus, sed existente vrgenti ne-
cessitate, vrget iusta causa: Ergo sicut in extrema
necessitate Sacerdos potest vnica Missa pluribus
satisfacere stipendiis, ita vrgente necessitate graui
16 paupertatis, licet non sit extrema.

His sic propositis, & prælibatis, vlterius pro-
grediebatur prædictus Sacerdos. Iuxta Christi
institutionem, & iuxta naturale ius, quod nulla
lege Ecclesiæ inficiari potest, & iuxta rationabi-
lem voluntatem offerentium, Sacerdos pauper po-
test plura stipendia à pluribus accipere pro vna
Missa, quot sufficiant ad suam congruam susten-
tationem, vt huc vsque ostensum est; sed ad con-
gruam sustentationem Sacerdotis pertinet, non
solum victus, & vestitus, & habitatio pro se, sed
pro patre, & matre, pro filiis, & sororibus, & pro
famulis necessario eis inseruientibus; ergo Sacer-
dos, siue sæcularis, siue regularis pro his omnibus
sumendo Missarum eleemosynas, non operatur in-
iuste, nec tenetur ad restitutionem.

Minor in quo est difficultas, præterquam quod
eam doceant Caietan. 2. 2. *q.100. art.* 34. Bañes,
quem refert Henriquez, *lib.9. de Missa. cap.* 22.
17 *n.4. in comment. lit. A*, & cum Oreiana, Vela, *in
summa*, *tom.2. cap.* 41. *casu* 1. Cabeçudo, 3. *p. tom.*
1. *art.2. dub.* 10. *de sacrificio conclusione* 4. Proba-
tur ratione quia filij de iure naturæ tenentur ale-
re parentes, & parentes filios, & sorores existen-
tes in vrgenti necessitate, nec habentes vnde ali-
ter sustententur; Ergo Sacerdos pro suorum su-
stentatione plura accipiendo Missarum stipendia,
pro congrua sibi debita accipit; ergo nulli facit
injuriam, nec decretum Vrbani id prohibet, cum
nulli offerenti stipendium fiat injuria, siquidem ei
applicatur integrum sacrificium, & stipendium
non profane expenditur, sed in illo ad quod Sacer-
dos iure ipso naturæ obligatur.

Confirmatur: quia in sententia Thomæ Hur-
18 tadi, *de sustentatione appendice* 1. *n.495.* Ludouici
à S. Ioanne, *in summa*, *q.10. art.6. ad* 2. In con-
ventibus Religiosorum pauperum potest sumi ex
Missarum stipendiis ea, quæ desunt prouentibus
annuis, & consuetis eleemosynis, ad congruam
sustentationem strictam conuentus, ad soluenda
debita contracta ad congruam sustentationem sibi
& potus, habitationis, ornamentorum altaris, re-
parationis domus, & similia, etsi conuentus plures
habeat religiosos, quam decreuit constitutio Vr-
bana, cum talis lex Vrbana, præsertim in Hispa-
nia, practicari sit moraliter impossibile, & de
facto non fuit executioni mandata, vidente id
Papa, & non contradicente: ergo idem poterit effi-
cere quilibet Sacerdos pro sua familia, quam iu-
re naturali tenetur sustentare, & hæc videtur
genuina, & fere omnium patrum communis in-
telligentia illius dicti Pauli 1. *ad Corinth. 9. qui
altari seruit, de altari viuere debet*, hoc est si alias
non habeat vnde viuat, & alium qui eum alat non
habeat in terra.

19 Ex quibus omnibus sic prælibatis conclusit
prædictus Sacerdos, quod cum non haberet suf-
ficiens patrimonium, vt se, & parentes, filios, &
sorores posset sustentare, & alias sibi deesset non
esset pro eis subveniendis mendicare, licitum ei
esse ex stipendiis fidelium voluntariè oblatis su-
mere pro his omnibus necessaria, offerendo pro
eis omnia sua sacrificia, & quotidie pro eis sacri-
ficando Hæc mihi legit ex quadam schedula, quam
secum deferebat iste Sacerdos, postulans vt quod
mihi de probabilitate huius sententiæ videretur,
ei consulerem.

RESPONSIO AVTHORIS.

ATtente audiui ratiocinationem illius docti
Sacerdotis, quam equidem ex Thom. Hurta-
do, ebibit; Et fateor rationes non esse contem-
ptibiles. Verum si fas est dicere quod censeo, 20
nunquam in eam sententiam adduci potui, quod
Sacerdos pauper ex sacrificio posset sumere con-
gruam sustentationem, etiam in vrgenti necessi-
tate; de qua solum est sermo in præsenti. Vnde
clare respondi prædicto Sacerdoti, illum prædicta
non posse efficere, & teneri ad restitutionem, si
habet vnde restituat. Ita cum bonacina, Fagun-
dez, Auersa, Toleto, Escobar, *tom.2. lib.*21 *sect.*2.
de Missa problema 158. *n.*603. & cum Nauarro, 21
Corduba, Suario, Couarruuias, Azorio. Gutierres,
Marchinus, *p.* 2. *tract.*3. *de sacrificio*, *cap.* 16.
n. 22. Gerson, Ioan. Andreas, Archidiaconus,
Corduba, D. Antoninus, Vasquius, Lessius, Me-
dina, Rodriguez, Miranda, Reginaldus, Conin-
chus, Villalobos, Machadus, Posseuinus, Grana-
dus, Decastillus, Baunius, Alphonsus de Leone,
Lugo Cardin. Lezana, Franciscus de Lugo, Tam-
burinus, Nouarrius, quos refert, & sequitur Pascali-
gus, *de sacrificio*, *q.939. n.3.*

Ratio fundamentalis est, quia de iure diuino,
solum possunt Sacerdotes sustentari ex eleemo- 22
synis; quas fideles voluntariè, & liberè offerunt
pro Missis sibi dicendis; Atqui nullus fidelis vo-
luntarie, & libere offert eleemosynam pro vna
Missa, nisi cum pacto; quod ad participandum
in illa Missa nullus alius admittatur quoad fru- 23
ctum medium; ergo Sacerdos admittens alios ad
participationem illius fructus medij; non recipit
eleemosynas à fidelibus liberè dantibus. Maior
probatur, quia populus iam concurrit obligatio-
ni, quam habebat, de iure diuino alendi Sacer- 24
dotes per exhibitionem decimarum, & obligatio,
quæ vnicuique remanet concurrendi ad susten-
tationem Sacerdotis sacrificantis pro se ipso, non
est ad integram sustentationem, sed ad partem;
nam alia pars iam determinata est ab Ecclesia per 25
patrimonium, sine quo nullum permittit ordina-
ri, vel per beneficium proveniens ex decimis;
cum ergo postulans Missam, iam contulerit sti- 26
pendium, quod statuit Ecclesia, iam satisfe-
cit omni quod habebat ex iure diuino; Ergo re-
siduum quod Sacerdos suscipit pro ipsa Missa,
accipit contra voluntatem dantis, siquidem
nullus vult pro se fieri sacrificium altaris quoad
fructuum medium, nisi alij in eo non admittan- 27
tur; Ergo Sacerdos alios ad participationem
prædicti effectus admittens, non efficit suam
eleemosynam, siquidem illius non potest 28
acquirere dominium contra voluntatem dan-
tis.

Dices, voluntatem offerentis stipem, debere
in conditionibus appositis pro sacrificio altaris
postulato conformari intentioni Christi, vt sit re-
cta, alias conditio apposita habebitur vt turpis, &

tanquam non adiecta; sed intentio Christi est, quod Sacerdos seruiens altari, de eo viuat iuxta illud Pauli, qui altari seruit, de altari viuere debet: ergo quidquid ad victum requiritur, ab altari & ab eleemosynis fidelium potest assumere Sacerdos, vt sibi debitum ex vi ministerij sui. Respondetur concedendo maiorem. Ad minorem
29 Respondetur, intentionem Christi esse, quod Sacerdos seruiens altari de eo viuat iuxta mensuram seruitij sui, non enim est intentio Christi, vt ex sola Missa viuat Sacerdos, sed ex omnibus aliis ministeriis Sacerdotij, quæ exercent alij Sacerdotes. Et ratio à priori est, quia obligatio oriens ex iure naturali, & diuino ministrandi sustentationem Sacerdotibus exhibentibus nobis suum ministerium est cum proportione ad ipsum ministerium, quia si est dignus operarius mercede sua, vt
30 ait Christus *Lucæ* 10. exhibens maius ministerium est dignus maiori stipendio; cum ergo ministerium celebrandi non occupet totum, quod exhibere potest Sacerdos, sed tantum partem, & relinquat locum pro aliis ministeriis, non fundabit ius ad totam, & integram sustentationem, sed ad partem; alioqui non maior sustentatio deberetur parocho, qui tota die occupatur in ministratione
31 Sacramentorum, ac cæteris functionibus Ecclesiasticis, quam deberetur simplici clerico, qui vnica vice celebrationi inseruiret. Ita Respondet Pascaligus, *de sacrificio*, *q.* 939. *num.* 9. & *q.* 923. *num.* 8. & 11.

Dices, omnes Episcopi à principio nascentis
32 Ecclesiæ taxarunt talem eleemosynam pro qualibet Missa, vt ea sola sufficeret pro integra sustentatione Sacerdotis; tempore enim antiquo, duæ vigenæ cum dimidia, Lusitanè *meo tostam*, quod erat minimum stipendium taxatum in Episcopatibus huius Lusitaniæ Regni, erat integra sustentatio Sacerdotis, eo quod tunc res minori pretio comparabantur, & quod tunc vna vigena comparabatur, hodie non sufficiunt decem, vt patet in hoc regno, in quo tempore Ioannis 2. Regis taxatum fuit modium tritici vigena vna, & dimidia, Lusitane *trinta reis*, vt constat ex chronica huius Regni, & hodie duodecim vigenis non reperitur: ergo patres antiqui illius temporis, & tota Ecclesia intellexere hanc fuisse Christi intentionem, quod Sacerdos integram sustentationem è Missæ sacrificio reciperet; siquidem eis assignabant stipendium, quo integra sustentatio haberi posset; Atqui hodie res cariores factæ sunt, & pluris valent; ergo vt Christi, & antiquorum Patrum intentioni conformemur, vel stipendium debet augeri iuxta augmentum pretij, quod res decursu temporis habuere, vt bene ait Pascaligus, *q.* 925. Lex enim, & consuetudo habet tacitam conditionem, quod permaneant res in eodem statu, vel Sacerdos id iuste efficere potest, sumendo pro qualibet Missa stipendium commensuratum taxæ antiquæ, & valori antiquo rerum, quia quæ nunc binis argenteis emuntur, tunc propter pecuniæ penuriam, vnico solo emebantur, vt bene notant, & docent Petrus Nauarra, *lib.* 2. *de restitutione*, *cap.* 2. *n.* 330. & Aragonius, *de iustitia*, & *iure q.* 85. *art.* 3. §. *his non obstantibus*, apud Marchinam, *tract.* 3. *p.* 2. *cap.* 16 *de sacrificio*, *n.* 7.

33 Respondeo cum Pascaligo, *q.* 914. *n.* 4. & 916. *n.* 5. Quod in taxatione stipendij Missarum; non solum concurrit obligatio iuris naturalis de ministranda debita sustentatione Sacerdoti, alias posset quis sine beneficio, & patrimonio ordinari, contra Tridentinum, *sess.* 21. *de reformatione*, *cap.* 2. Sed etiam attenditur ratio qualitatis, & dignitatis ministerij, quo enim magis est dignum ministerium, eo etiam magis dignum supponit ministrum, & maior dignitas personæ exhibentis ministerium fundat ius ad maiorem recognitionem, attenditur etiam in taxatione stipendij Missæ deuotio commendantis Missas, qui cum habeat pro fine fructum sacrificij, quo maius est stipendium, eo maior est fructus, siquidem maius erogans stipendium, magis influit in oblationem sacrificij. Hinc factum fuit, quod antiquitus Episcopi attendentes ad dignitatem ministri, ad deuotionem erogantium eleemosynas, & etiam ad aliquam partem sustentationis Sacerdotis, taxauerunt stipendium, ita amplum pro illo tempore, quia tunc minor erat numerus Sacerdotum, ac per consequens minor numerus Missarum, vnde vt ex vna Missa quilibet reciperet fructum, qui resultat ex maiori eleemosyna, quem posset recipere è duabus, si minor foret eleemosyna, ideo tam amplum taxarunt Patres illius temporis stipendium; At quia iam nunc adest infinitus Sacerdotum numerus, & Missæ multæ sunt, non est necesse amplum taxare stipendium, cum fideles si velint plus impendere in celebratione Missarum, possunt plures Missas facere dicere è quibus reportabunt illum fructum, qui adcrescebat antiquitus ex maiori eleemosyna.

Tum, quia eo tempore necesse fuit attendere ad maiorem deuotionem Fidelium, constituendo ita pingue stipendium, quia tunc non erant in Ecclesia Dei tot Religiosi pauperes, circa quos charitatem exercerent; At hodie cum tot sint, circa quos exercent charitatem eos sustentando, noluere Episcopi fideles magis grauare augendo stipendium Missarum, ne sic grauati desisterent a sustentatione religiosorum pauperum, & cum alias relinquant stipendium secundum dignitatem ministri, & sufficiens ad mediam sustentationem Sacerdotis, non curarunt de augenda taxa, quæ quidem non videtur iniusta, cum sit iuxta circunstantias loci, & temporis, secundum quas circunstantias habenda est ratio in taxatione stipendij, vt cum Caietano, Soto Aragonio, Henriquez, & aliis notauit Pascaligus, *q.* 915. *n.* 1. Quod si alicubi videatur stipendium minus iustum, conquerantur Sacerdotes coram Episcopo, vt illud ad maiorem summam eleuet, ad Episcopum enim pertinet taxatio stipendij Missæ, si consuetudine taxatum non sit, vt cum communi sententia notat Pascaligus, *q.* 926. *n.* 1. Interim tamen, dum Episcopus vel consuetudo non eleuat, & auget stipendium, tenetur quilibet Sacerdos, etiam regularis contentus esse solo stipendio taxato, siquidem tenetur obseruare legem sancitam pro recto regimine communitatis, & in materia in qua facile scandalum oriri potest, vt notat Pascaligus, *q.* 929. *n.* 5. Nec potest conqueri, quod stipendium sit iniustum, cum illud stipendium censeatur iustum, quod lege vniuersali, vel vniuersali consuetudine sancitum est; vnde si maius stipendium clam accipiat, tenetur excessum restituere, vt cum Azorio, Ledesma, Molphesio; Bonacina, Vasquio, Nugno, Suario, Rodriguez, Miranda, Franchineto, Fausto, docet Pascaligus, *quæst.* 929. *n.* 1. & 8.

Secundo probatur nostra sententia, Quia paupertas

34 pertas non præbet titulum violandi iustitiam, &
proinde neque etiam ad exigendum pro ministe-
rio aliquid vltra iustum stipendium, neque ad de-
cipiendum aliquem in contractu; ergo non dat
titulum ad recipienda plura stipendia exhibita
35 pro pluribus missis, vt inseruiant pro vna Missa,
nam in hoc violatur iustitia. Tum quia accipitur
plusquam sit iustum stipendium pro ministerio,
inuito exhibente; tum quia non satisfit obliga-
tioni annexæ stipendio, & quæ simul cum ipso
suscipitur, aut saltem debet suscipi, tum de iure
diuino, tum de iure positiuo; tum quia accipien-
do plura stipendia pro pluribus Missis, & eas
non celebrando, sed celebrando vnam pro plu-
ribus stipendiis decipit postulantes Missas in re
graui.

Dices, licet Paupertas non sit sufficiens titu-
lus, vt possit Sacerdos accipere aliquid vltra iu-
stum stipendium, esse tamen titulum iustum, vt
stipendium sit sufficiens pro sustentatione. Ve-
rum hoc non potest subsistere, quia cum istud sti-
pendium considerandum sit in ordine ad minste-
rium, semper est idem, siue Sacerdos sit pau-
36 per, siue non, præsertim quia paupertas est titu-
lus ad exigendum eleemosynam, non autem ad
exigendum maius stipendium est iustitia. Dein-
de dato quod esset iustus titulus ad maius stipen-
dium, non tamen erit iustus titulus ad vniend-
dum in vnum plura stipendia, quæ data sunt pro
pluribus missis, & pro quibus ea acceptans se
obligauit.

37 Dices, constitutum in paupertate non teneri
soluere debita subtrahendo sibi debitam susten-
tationem; ergo nec Sacerdos tenetur soluere de-
bitum celebrandi tot Missas, quot accepit stipen-
dia, sed potest vnica satisfacere pluribus, quia
soluit quantum potest; sed neque hos iuuat, quia
ad summum sequeretur, quod si iam contraxit de-
bitum celebrandi plures Missas, & non potuit ab-
stinere ob paupertatem ab acceptatione nouorum
stipendiorum, excusaretur à celebratione præce-
dentium Missarum pro tunc remanente tamen
semper obligatione satisfaciendi quando poterit,
sicut remanet in debitore, non autem quod possit
vnire plura stipendia in vnum pro vna Missa;
Deinde hoc solum potest locum habere, si pau-
pertas superueniret, contracta iam obligatione
celebrationis Missarum, non autem facit pauper-
tas, quod possit acceptare plura stipendia exhibi-
ta pro pluribus Missis, & satisfacere vnica tan-
tum. Nam debet alio modo licitò consulere
paupertati, non autem modo illicito, qui sit con-
tra iustitiam, & contineat deceptionem; vt esset
accipere plura stipendia pro vna Missa, vt con-
stat ex dictis.

38 Tertiò probatur nostra sententia: Quia Sacer-
dos accipiens stipendium taxatum consentit in
petitionem exhibentis stipendium, non datur sub
onere celebrandi vnam Missam, ac proinde acce-
ptatio est consensus in onus, vel ergo intendit se
obligare ad illam celebrandam illo stipendio ta-
xato, & tunc cedit iuri suo exigendi maius stipen-
dium, vel non intendit se obligare, & tunc cum
signum externum præseferat animum se obligan-
di, dum non intendit se obligare, decipit exhi-
bentem stipendium, nec illud facit suum, quia
non acceptat illud sub onere, sub quo datur, &
dum plura stipendia reducit ad vnum stipendium
iuxta suam congruam sustentationem contrahat
alienum inuito domino, & facit id quod est con-
tra eius voluntatem, quia vult vt se declaret, quod
quodlibet ex illis stipendiis taxatis inseruiat pro
qualibet Missa.

Dices illa ita acceptare necessitate compulsum,
sicut qui acceptat mutuam pecuniam sub vsuris. Ve-
rum hoc non iuuat; quia qui acceptat pecuniam
sub vsuris scit, quod dans ad vsuram non potest
dare, & quod semper tenetur vsuras restituere; At
Sacerdos acceptans stipendium taxatum scit, quod
potest acceptare, & iis contentus esse, & ideò
tenet acceptatio sub onere sub quo datur stipen- 39
dium. Deinde paupertas non dat ius decipiendi, nec
aliter recipiendi, aut sub alia forma alienam pecu-
niam, quam à domino exhibetur.

Dices: Si famulus obliget suum famulatum
domino mercede minori, quam sit iuxta, eo quod
dominus non vult amplius exhibere, potest se 40
indemnem seruare, resarciendo occulte damnum,
quia dum dominus consentit contractui, subit obli-
gationem, quæ intrinsece inest contractui, quæ est
de æqualitate mercedis, sicuti petenti mutuum, &
promittenti vsuras, non debentur vsuræ, licèt pro-
missione illarum inducatur ad mutandum vsura-
rius; quia mutuans obligat se ad leges intrinsecas
mutui; ergo etiam Sacerdos, qui promittit Missas
ob stipendium interius sibi debitum iuxta suam su-
stentationem, ad quod iure diuino habet ius ex vi
ministerij sui, poterit se indemnem seruarè plura
stipendia vsque ad debitam sustentationem coniun-
gendo pro vna Missa; licèt postulans Missam in-
ducatur ad dandum stipendium ex promissione di-
cendi tot Missas, quot stipendia, quia postulans
Missam obligat se ad legem Diuinam intrinsecam
dandi iustum stipendium, & hoc iuxta ius diui-
num est integra Sacerdotis sustentatio, vt ait Pau-
lus, *1. ad Corint. 9. qui altari seruit, de altari
viuere debet.*

Respondeo nequaquam talem famulum posse
se indemnem seruare, quia cum sit in eius liber-
tate locare suum famulatum, quacumque mercede,
quæ sit minor iusta, aut etiam gratis exhibere,
cum locat minori mercede, cedit iuri suo absque
vlla coactione, quia paupertas non est causa ex-
trinseca, quæ inferat coactionem, ac proinde di-
catur vim pati, & damnificari. Vnde cum non ha-
beat aliquod damnum, non potest se indemnem
seruare, vt potest ille, qui per vim obligatur serui-
re. Accedit etiam, quod vel reperit maiorem mer-
cedem pro suo famulatu, & tunc si contentus
est locare tribuendo minorem mercedem, euidens
est quod omnino libere eligit minorem merce-
dem, ita vt neque ratione paupertatis eligat,
vel non reperit, & tunc habetur pro iusta merce-
de, quæ reperitur, quia sicut emptorum raritas facit
vilescere merces, ita etiam non reperire domi-
nos, qui conducant seruos, facit vilescere eorum
famulatum.

Nec est eadem ratio de promittente vsuras,
quia hæc promissio cum sit de eo, quod licite exi-
gi non potest, non inducit obligationem, & dans
mutuum non potest exigere vsuras, non quia ra-
tione mutui se obliget ad non petendas, sed quia
vsuræ repugnant mutuationi, & sunt de iure na-
turæ prohibitæ, quod non contingit in accep-
tando famulatu alicuius, nam sicut licitè potest
exhiberi minori mercede, ita etiam acceptari, nec
acceptans censetur se obligare ad iustam merce-
dem, quia talis obligatio non venit in consequen-

tiam ad contractum, nec est ab ipso inseparabilis eum absque iniustitia possit separari, sicut de facto separarat consensu partium; vnde idem dicendum est de aceeptante stipendia secundum taxam prò Missis, quia cum licite fieri possit, & interueniat consensus, non patitur Sacerdos aliquod damnum, cum volenti non fiat iniuria, & ideò non relinquitur ei locus indemnem se seruandi.

Quæ adeò vera existimo, quod si Sacerdos accipiat etiam minus stipendium pro qualibet Missa, taxato, existimo non posse ea vnire, & reducere ad stipendium taxatum, minuendo numerum Missarum propter rationem huc vsque dictam, alias argumentum factum etiam in casu præcedenti optime procedit, vnde vt ab argumento facto nos liberemus, id necessarium, licet durum nimis videatur, à nobis concedendum est, etiam in hoc casu, vt illud concedunt Palaus *p. 4. tr. 22. d. vnica p. 14. num.* 6. Bonac. *d. 4. de sacrament. q. 7. §. 2. num.* 8. Baldell. *in summa verbo Missa n. 13.* Tamb. *de iure Abbatum. tom. 2. d. 5. q. 9. num* 11. Lugo. *lib. 5. de sacram. c. 12. q. 5* Auers. *q. 21. de Euch. sect.* 17. Amic. *tom. 7. d.* 33. *sect.* 8. *n.* 281. Trullench. *lib. 3. de sacram. c. 8. dub. 11. n.* 8. Coninch. *de sacr. q. 83. art. 1. d.* 10. *n.* 193. Et patet *ex decret. sacræ Congregationis de celebratione Missarum. §. Deinde.* Quidquid alij dicant in contrarium, quos refert, & sequitur Alter Tamb. *opusc. de sacr. Miss. lib. 3. c. 3. §. 3. n.* 50. *&* 53. Megala *res. 14. n. 45. & res. 63. n.* 6. Portel *in dubiis regularibus verbo Missa. num.* 6. Baunius *p. 1. tract.* 10. *q.* 12. & alij.

Quartò probatur nostra sententia: Quia ex eo posset Sacerdos sumere plura stipendia, quot sufficiant pro sua sustentatione diutna pro Missa singulorum dierum, quia ratione ministerij esset illi debita talis sustentatio; sed non est illi debita talis
41 sustentatio, vt constat ex praxi, quæ declarat huc debitum quale sit: nam nullibi siue attendatur consuetudo, siue taxa per legem, stipendium est tantum, quod in illo loco sufficiat pro integra sustentatione, & decreta sacræ Congregationis supponunt sti-
42 pendium non debere sufficere pro tota sustentatione, dum volunt quod taxentur Missæ secundum consuetudinem regionis, & Concilium Tridentinum idem sentit, dum prohibet Sacerdotes alienare patrimonium, ad cuius titulum sunt ordinati, vt ha-
43 beant vnde sustententur, nisi obtineant æquiualens beneficium; ergo Sacerdos etiam pauper pro qualibet Missa non potest sumere totam integram sustentationem, sed solum stipendium taxatum.

Quintò probatur, quia id disponunt Decre-
44 ta sacræ Congregationis, dum præcipiunt sub attestatione Diuini Iudicij, quod tot Missæ celebrantur, quot fuerint præscriptæ à dantibus stipendia, quod clariùs constat ex responsione ad secundum dubium ex propositis super eodem decreto dum ait, esse celebrandum numerum Missarum præscriptum à dante Eleemosynam, neque excipit casum paupertatis Sacerdotis, imò includit, dum præcepit, quod absolutè hoc est, sine vlla exceptione, tot Missæ celebrentur, quot ad rationem datæ eleemosynæ præscriptæ fuerint; ergo Sacerdos pauper non potest pro vna Missa sumere tot stipendia, quot fuerint necessaria ad sui ipsius sustentationem, quanto magis ad suæ familiæ sustentationem, per quod patet ad rationes nostri Sacerdotis Consulentis.

Respondetur argumentis in principio factis contra hanc nostram sententiam.

AD primum deductum ex authoritate illorum 45
Doctorum, qui ibi referuntur respondeo cum Pascaligo, *q. 957. de sacrificio, n.* 6. Talem opinionem quatenus docet posse impleri plures obligationes ex accepto stipendio vnica Missa non esse sequendam, quia non est probabile solutione incerta extingui debitum certum, nec quod satisfiat obligationi, si quod exhibetur non correspondeat per omnia obligationi absque periculo, quod creditor patiatur detrimentum, & non obtineat totum quod debet obtinere. Secundo Respondetur, talem opinionem esse reiiciendam, vt pote deterrentem fideles à petitione Missarum, & ideo reiectam esse à sacra Congregatione, ac per consequens nullo modo consulendam, sed potius fugiendam, quidquid sit de illius probabilitate.

Ad secundum ex ratione petitum Respon- 46
detur iure diuino naturali non teneri postulantem Missam dare totam sustentationem Sacerdotis, sed iuxta mensuram seruitij illius, iuxta illud Pauli, *qui altari seruit, de altare viuere debet*, hoc est, debet viuere iuxta seruitium, quod exhibet, dignus enim est operarius mercede sua, non tamen diei potest, quod oblatiu sacrificij sit adæquatum ministerium Sacerdotis, aliàs non plus deberetur parocho, qui in administrandis Sacramentis, & sacrificio tota die occupatur, quam simplici Sacerdoti solum celebranti, quod quam alienum sit à ratione nemo est qui non videat? Et ad id quod ait de Gentilitate respondetur, quod dato quod gentiles darent totam sustentationem suis Sacerdotibus falsæ deitatis, de quo nobis adhuc non constat, id tamen faciebant, quia non prouiderant de congrua substentatione talium Sacerdotum. At Ecclesia iam prouidit de sustentatione
suorum Sacerdotum, si quidem in Tridentino, 47
sess. 21. cap. 2. de reformatione prohibuit, quod nullus sine beneficio, aut sufficienti patrimonio ordinetur, alias sustentetur ab Episcopo ordinante.

Ex quo fit, quod si quis decursu temporis per- 48
diderit patrimonium, debet esse contentus stipendio taxato pro qualibet Missa, & aliquod opus honestum facere ad suam sustentationem iuxta, *cap. clericus dist. 91. vbi ex Consil. Cartag. 4. cap. 5.* dicitur, clericus victum, & vestitum sibi artificioso, vel agricultura, absque officij sui duntaxat detrimento paret. Quod si adeo inhabilis sit vel senex quod ad nihil aliud deseruire possit, nisi ad celebrandum, & alias careat patrimonio, quia vel illud prodige consumpsit, vel amisit, melius illi es-
set mendicare, vt ait Pasehalig. *q. 939. n.* 10. quam 49
non implere obligationem ex iustitia, quia mendicando non peccat, bene tamen non implendo obligationem ex iustitia.

Vel dicito, quod tunc haberet sufficientem cau- 50
sam, vt colore celebrandi Missas reciperet stipendia sufficientia ad suam congruam sustentationem, cum positus in ea necessitate mendicandi, sit iuxta statum Sacerdotis

in

in necessitate extrema, cum indecens ei sit mendicare, vt bene notauit cum Villalobos, Franciscus Dubal, *de sacramentis, cap. 4. d.3. dub. 7. de Missa, n.* 288. Non tamen habet titulum, vt pro pluribus stipendiis possit satisfacere vnica Missa, nam in hoc intenderetur satisfactio ex iustitia, & exercerentur actus iniustitiæ, quia pro ministerio fraudulenter extorqueretur stipendium supra iustum, & quod non deberetur pro stipendio, acciperetur tanquam stipendium, non autem tanquam aliàs debitum de iure naturali, intuitu extremæ necessitatis, vt optime notauit Pascaligus, *q.940. num.8.*

Hinc fit, Sacerdotem qui positus in prædicta extrema, vel etiam graui necessitate colore Missas
51 celebrandi plura stipendia accepit, & consumpsit, etiamsi ad meliorem fortunam deueniat, non teneri prædictas Missas celebrare, si quidem talia stipendia, non titulo sacrificandi accepit, sed quia positus in extrema, vel graui necessitate alienum licite accipere poterat, vt rectè cum Syluestro, & Villalobos, notauit Dubal, *supra, n.* 288. *&* 289. contra Arauium, *1.2. q.32. dub. 2. num.* 8. Satis enim probabilis est sententia, quæ asserit eum, qui in graui, vel extrema necessitate alienum consumpsit, non teneri postea, etsi ad meliorem fortunam deueniat, illud restituere, vt cum Villalobos, & Syluestro, notauit *ibi* Dubal. Bonum tamen consilium erit, si talis Sacerdos ap-
52 plicet Missas, quas tunc dicit pro illis stipendiis, quæ in necessitate extrema, vel graui consumpsit, & simul pro nouis stipendiis, quæ pro illis recepit, siquidem hoc modo nullam facit iniuriam danti de nouo stipendium, & Sacrificium aliis prodest, ac si pro illis offerretur, iuxta opinionem dicentem sacrificium esse infiniti valoris, & tantum valorem vni, quam pluribus applicatum. Ita & rectè Dubal. *suprà, n.*288.

53 Ad primam Confirmationem Respondetur tacitum consensum Ecclesiæ solum esse, vt Sacerdos habeat sustentationem iuxta mensuram ministerij sui, dignus est enim operarius mercede sua, vnde cum totum ministerium Sacerdotis non sit solum Missa, non intendit Ecclesia, quod ex ea habeat totam sustentationem, vt *suprà* diximus. Vnde Sacerdos accipiens plus stipendio taxato, non conformatur Ecclesiæ intentioni taxatio enim stipendij declarat, quod taxatum stipendium sit iustum, secundum mensuram obligationis subministrandi sustentationem: ergo si Sacerdotes acceperint maius stipendium taxato, ostendent se velle plusquam de iure naturali, & diuino illis debetur à commendantibus Missas, & præbebunt occasionem murmurationibus, vt optime ait Pascaligus, *de sacrificio, q.926 n.6.*

54 Ad secundam Confirmationem Respondetur Sacerdotem habere ex Christi institutione potestatem viuendi ex sumptibus fidelium, iuxta mensuram ministerij sui, vt *suprà* diximus, & non vltra. Vnde in hoc sensu explicandus est S. Augustinus, & Angelicus præceptor. Ad tertiam Con-
55 firmationem Respondetur Sacerdotem à nemine posse prohiberi, quod ex ministeriis officij sui, & ex eleemosynis pro illis oblatis à fidelibus sustentationem congruam non accipiat, iuxta mensuram ministerij sui, vt *suprà* diximus, posse tamen prohiberi, & de facto prohibetur, ne pro sula Missa accipiat integram sustentationem, nam id iure di-
56 uino, & naturali non est ei debitum, cum Missa non sit totum ministerium Sacerdotis, & alias Ecclesia iam prouiderit, quod quilibet Sacerdos habeat suum patrimonium, vel beneficium, quod si iam consumpsit, quærat aliud medium honestum, quo victum quærat, & non alienum inuito domino subripiat.

Ad quartam Confirmationem Respondetur, 57
quod siue sacrificium sit finiti siue infiniti valoris, nullo modo Sacerdotem posse accipere pro vna Missa, nisi stipendium taxatum, vnde si amplius recipiat, facit iniuriam danti stipendium. Nec obstat id, quod ait argumentum, sacerdotem date vnicuique integrum sacrificium. Respondetur namque, quod etiam stando in illa opinione, quod sacrificium pro pluribus oblatum, tantum prosit vni; quam pluribus, adhuc Sacerdotem non tribuere danti stipendium id, quod donans petit, & Sacerdos promisit, nam donans petit sacrificium sine consortio alterius in fructu medio, quod cum non faciat Sacerdos, non dat quod promisit, ac per consequens facit iniuriam danti stipendium, qui si tale quid sciret, minime daret stipendium pro tali sacrificio, vt nolit sacrificium sub opinione, sed certum: Nec obstat quod Sacerdos id non faciat ex auaritia, sed ex necessitate, nam necessitas erit titulus ad surripiendum alienum; non tamen ad hoc, vt vnum sacrificium satisfaciat pluribus stipendiis, vt infra dicemus.

Ad quintam Confirmationem Respondetur 58
de hoc dari decretum sacræ Congregationis, in quo expresse præcipit sub attestatione Diuini iudicij, quod tot Missæ celebrentur, quot fuerint præscriptæ à dantibus stipendia, neque excludit casum paupertatis, imo virtualiter includit, dum præcipit, quod absolute, hoc est sine exceptione tot Missæ celebrentur, quot fuerint attributæ eleemosynæ, & licet aliqui DD. illam constitutionem ita velint intelligi, vt non includat casum vrgentis necessitatis, contraria declaratio est magis conformior legi, ac per consequens sequenda, & consulenda, quidquid sit de opinione illorum Doctorum.

Ad sextam confirmationem respondetur, ne- 59
gando secundam partem antecedentis: Ad probationem respondetur dari diuersam rationem; nam restitutio cum sit præceptum affirmatiuum non obligat semper, sed suo tempore, & certis circunstantiis concurrentibus, vnde multæ possunt esse causæ, quæ per aliquod tempus excusent à restitutione, non tamen vt quis fiat Dominus rei non restitutæ, nam hoc licet ob aliquam causam retineatur, semper est domini sui, quod non accidit in Sacerdote, qui plura subripuit stipendia pro vna Missa, nam hic in sententia horum doctorum fit dominus illorum stipendiorum, paupertatem autem 60
certum est non esse titulum surripiendi alienum, nisi sit extrema, vel grauis in aliquorum opinione, de quo non agimus in præsenti.

Ad id autem quod ait argumentum de occasio- 61
ne proxima, & periculo peccati respondetur occasionem proximam, & periculum peccati in se non esse peccatum, nisi libere, & voluntarie sumantur, quatenus infallibiliter, & moraliter inducunt ad peccatum, secus si ex vrgenti causa, & inuoluntariè quis in eis ponatur, vt *suprà* diximus: & susceptio plurium stipendiorum ex causa vrgenti pro vna Missa est in se peccatum, quia est 62
acceptio, & contrectatio rei alienæ, inuito domino,

domino, quæ in nullo casu, excepto extremæ, vel gravis necessitatis licitum esse potest; in præsenti autem non agimus, an quis in necessitate extrema, vel gravi possit surripere alienum; sed an in vrgenti necessitate; vnica Missa ex iustitia satisfaciat pluribus stipendiis, & id solum est quod
63 negamus, non verò quod ex iure naturali in necessitate gravi, vel extrema, possit surripere alienum; hæc enim est alia quæstio, de qua non agimus in præsenti; & illam vt probabilissimam supponimus, vt *suprà* diximus in responsione ad primum argumentum.

64 Ad septimam Confirmationem, concesso antecedenti negatur consequentia. Ad probationem in contrarium respondetur, Sacerdoti de iure diuino naturali non esse debitum stipendium, nisi iuxta mensuram seruitij sui, hoc autem non est tota sustentatio, sed pars, & hanc partem solum intendunt, & volunt fideles exhibere, nam altera pars sustentationis, quæ Sacerdotibus etiam erat debita de iure diuino, iam de ea Ecclesia & fideles prouiderunt per decimas, vel patrimonium. Vnde si amplius à Sacerdote suscipiatur, suscipitur invitis dominis, & vltra propriam sustentationem, nam sustentatio integra sumitur ex decimis, vel patrimonio, & ex stipendio taxato; sed hoc totum iam habet quilibet Sacerdos, nam si non recipit decimas, quia non habet beneficium, habet suum patrimonium, & alias recipit taxatum stipendium, quod est alia pars sustentationis; ergo si plus accipit, accipit vltra propriam, & debitam de iure diuino sustentationem, invitis dantibus, qui solum intendunt dare id, ad quod iure naturali, & diuino obligantur.

65 Ad octauam confirmationem respondetur, negando antecedens: non enim fideles dando eleemosynam solum intendunt; vt pro eis fiat in sacrificio commemoratio, sed quod eis applicetur fructus medius, sine consortio alterius in tali applicatione. Ad probationem in contrarium respondetur concedendo Christum pro omnibus hoc sacrificium obtulisse, & idem facit Sacerdos, quoad fructum generalem, imo & efficere potest pro pluribus, quoad fructum medium, sine detrimento alicuius, siquidem est etiam infinitum extensiue, & æque multis, ac paucis prodest, vt bene cum multis ait Marchinus, *tract.3. p.2. de sacri-*
66 *ficio, cap.16.num.9.* Non potest tamen Sacerdos pro vna Missa plura stipendia accipere, nam stipendium non datur, vt pretium Missæ, vel fructus eius, sed vel pro labore, vel pro obligatione, & servitute illa celebrandi, vel ad ministri aliqualem sustentationem, iuxta varias sententias, sed hæc omnia possunt legitimo, certoque pretio taxari, quia non continent pretium infinitum; ergo cum de facto stipendium taxatum sit, non poterit Sacerdos pro sua volontate vel necessitate plura stipendia accipere, sed solum sustentationem iuxta mensuram seruitij sui, vt *suprà* diximus, vel quantum æstimabilis est labor ille ministrandi, & servitus pro illo celebrandi, qui stipendium concedit, quæ tria certo pretio definiri possunt.

67 Ad nonam Confirmationem respondetur, Distinguendo antecedens Sacerdos in necessitate vrgenti constitutus habet ius vt sustentetur à fidelibus ex Missarum stipendiis distingo, quoad totam sustentationem nego, quoad mensuram ministerij præstiti in celebrando concedo; vnde si Sacerdos ex stipendiis sumat totam sustentationem dicendo vnam Missam pro pluribus stipendiis, offendit ius petentium Missas, vt suprà diximus. Ad decimam Confirmationem Respondetur. Concedendo antecedens in ea opinione, & negatur consequentia; nam, vt suprà diximus, quis in extrema, vel etiam graui necessitate, potest surripere alienum, non tamen potest vnica Missa multis stipendiis satisfacere, nam id esse iniustum, iam *suprà* diximus.

Ad vndecimam Confirmationem Respondetur, Fideles minimè velle, vel intendere quod Sacerdos necessitate pressus vnica Missa vniris stipendiis satisfaciat, imò si id scirent, non ei suas darent eleemosynas pro Missis dicendis. Ad id verò 68
quod ait contra legem Vrbanam Respondetur, negando antecedens. Nam constitutio illa est declaratoria iuris naturalis. Ad probationem Respondetur, dari diuersam rationem de lege præscribente assistentiam in choro ad lucrandas distributiones. Nam hæ distributiones secundum ius commune, ex causa ægritudinis, vel absentiæ in euidentem vtilitatem Ecclesiæ sunt concessæ non interessentibus, vt patet ex *cap. ad audientiam de Cleric. non resident.* & ex textu *in cap.1. de Cleric. ægrotan. vel debilit.* & facit textus *in l. arboribus, §. de illo, ff. de vsufructu*, textus in Clementina *vt hi qui*, vt cum multis docet Saldas *consil.20. num.22.* Vnde cum hoc statutum de non lucrandis distributionibus quotidianis nisi interessentes, sit consonne iuri communi, vt ex prædictis textibus patet, debet recipere eandem interpretationem, ac sensum, ac ius ipsum commune, *l. ius autem ciuile à contrario sensu, ff. de iustitia & iure, l. Cæsar, ff. de publica, & vectigal. l.2. C. de noxalibus, l. vlt. C de testam. milit. cap. cum dilectus*, & cum multis Saldas *suprà, num.22.* cum ergo ius commune ex æquitate recipiat eam interpretationem, vt qui ægritudine, vel in euidentem vtilitatem suæ Ecclesiæ detinetur, gaudeat fructibus, & distributionibus quotidianis, idem de lege prohibente, quod distributiones quotidianæ distribuantur absentibus dicendum est.

Contrarium tamen dicendum est in lege Vrbana de recipiendo vno stipendio pro qualibet Missa. Nam cum hæc lex sit declaratio iuris naturalis, & ius naturale in nullo casu, etiam extremæ necessitatis admittat vt clericus vna Missa possit satisfacere duplici stipendio, idem dicendum est de hac lege Vrbana, quæ illas tantum debet admittere interpretationes, quæ fuerint conformes iuri naturali, secundum quod totum ex priuilegio Pontificio id fieri potest. Nam tunc Pontifex supplet effectum sacrificij ex thesauro Ecclesiæ, ne damnificetur contra iustitiam tribuens stipendium, quæ priuilegia non pauca aliquibus habuere regulares, secundum quæ poterant plura sumere, & vnire stipendia, etiam iusta pro vna Missa, quæ tamen hodie dormiunt, quidquid dicat Cosaing. *suprà*, per quod patet ad argumentum.

Ad duodecimam Confirmationem Responde- 69
tur, Alexandrum VII. non omnes propositiones falsas condemnare sed magis scandalosas, hæc autem cum clarè, & expressè non sit prohibita ab Vrbano VIII *in Decreto de celebratione Missarum.* ideò non fuit ab Alexandro VII. damnata. Non tamen inde infertur esse veram, nam à diuersis non fit illatio. Ad decimam tertiam Confirmationem

nem, negatur antecedens, licet enim Sacerdos in extrema necessitate possit colore celebrandi Missas plura sumere stipendia ad se sustentandum, vt *suprà* diximus, non tamen potest eis vnica Missa satisfacere, nam primum ei concedit ius naturale, non tamen secundum, vnde illa opinio illorum Doctorum reiicienda est, vel in hoc sensu explicanda, alias argumentum bene procedit.

70 Dices. D. Thomas, *2.2. q.87. art.1. in corpore*, ait: *Eis qui diuino cultui ministrant ad salutẽ totius populi ratio naturalis dictat, quod populus necessaria victus ministret, sicut & his, qui communi vtilitati inuigilant, scilicet principibus, & militibus stipendia victus debentur à populis.* Hæc D. Thomas: Ex quibus verbis sic formo argumentum, Sacerdotibus cum pro salute populi inuigilent coram Deo sacrificiis suis, & aliis actionibus, quibus Ecclesia taxauit stipendia, ista debentur à populo præstari, non secus, ac præstantur Principi, aut militibus; sed principi & militibus debetur à populo tota sustentatio; ergo etiam debetur Sacerdotibus; ergo si stipendium taxatum sustentationi Sacerdotis non fuerit sufficiens, potest Sacerdos à pluribus de populo ea stipendia corrodere, quæ sufficiunt ad expellendam indigentiam, & mendicitatem; qua premitur, cum ex vi dignitatis ipsius, non ei deceat mendicare, & ad hoc ex vi institutionis Sacerdotij, & populi obligatione, quilibet fidelis præbet consensum virtualem. Maior, & minor est D. Thomæ, consequentia verò videtur certa in omnibus Sacerdotibus: in regularibus verò, qui solemnem paupertatem profitentur magis vrget, nam hi cum ex dispositione Ecclesiæ pro populo continuo orent, ex vi talis ordinationis, populus tenetur eos congrue sustentare, & ipsi ex altaris ministerio possint congruam suscipere, si alias non habeant sufficientes eleemosynas liberas, & alios prouentus annuos, nec enim par est, vt qui abdicatis, & relictis omnibus se diuino seruitio, & orationi pro populo manciparunt; indigentia, & penuria in victu molestentur; ergo si indigerint, ratio naturalis dictat; vt ex stipendiis altaris sustententur, nec hoc est alienum, nec contra voluntatem rationabilem domini rapere, sed debitum compensare.

Respondetur cum Pascaligo *q.903. num.9.* concedendo de iure naturali populum teneri sustentare integre Sacerdotes, & Sacerdotes teneri offerre sacrificium pro vniuerso populo, ad satisfaciendum autem huic debito populi, introductæ sunt decimæ, tanquam alimenta Sacerdotum, quæ subministrari debent à populo; quia tamen decimæ inseruiunt præcipue pro his, qui in beneficium populi exercent munus Sacerdotale quoad curam animarum, ideo introductum est; vt obligatio Sacerdotum in offerendo sacrificio determinaretur, vt offerretur in beneficium huius, potius quam alterius, seu ad instantiam singularium personarum, atque adeo, quod in his singularibus personis consurgeret specialis obligatio concurrendi ad sustentationem Sacerdotis ad sui instantiam impendentis suum ministerium; At quia possent deesse personæ, qui vellent pro se ipsis Missam impendi, & quia durum visum fuit, quod vna persona daret totam congruam sustentationem pro die, qua Sacerdos pro ea celebrasset, statuit Ecclesia; quod quilibet Sacerdos, si non habuisset beneficium, haberet patrimonium, vt ex eo posset sustentari, & hac ratione populus liberatur ab obligatione alendi particulares Sacerdotes, quia cum Ecclesia eis prouiderit, non est necessaria alia sustentatio, & solum postulans Missam tenetur Sacerdoti dare stipendium taxatum ad adjuvandam eius sustentationem.

Quod si contendas, adhuc hanc obligationem alendi integre Sacerdotes durare in populo, posset Sacerdos, etiam à non postulantibus Missas sumere congruam sustentationem celebrando pro eis; nam cum populus teneatur alere Sacerdotes iure naturali, etiam ab ipsis non petentibus Missas posset Sacerdos sibi compensare, quod huc vsque nemo dixit: Non ergo Sacerdos, siue sæcularis, siue regularis potest ex stipendiis totam sumere sustentationem, sed partem, *vt suprà* diximus, & aliam partem ex patrimonio sibi ab Ecclesia applicato ad hanc sustentationem, & regularis mendicans ab eleemosynis fidelium, cum ei non sit indecens mendicare, cum id ex instituto habeat,

Quod si Sacerdoti desit patrimonium, & regularibus desint eleemosynæ voluntariæ, tunc non ideo insurgit iterum obligatio naturalis in populo eum alendi, cum huic obligationi iam populus per exhibitionem decimarum satisfecerit, & aliis Sacerdotibus non beneficiatis sit prouisum ab Ecclesia per patrimonium, & stipendium taxatum; alias si a petente Missam tota congrua Sacerdoti fuisset exhibita pro die qua pro eo sacrificauit & Sacerdos illam ludo, vel casu amisisset, teneretur iterum ille, qui petiit Missam, dare aliam congruam, quod nemo vnquam dixit; non ergo è Missa suscipienda est tota congrua sustentatio, sed si patrimonium desit, alio artificioso, vel opere honesto debet Sacerdos victum quærere, vt ius disponit, quod si nec hoc sufficiat, nec vires suppetant, habeat se Sacerdos tanquam in extrema necessitate constitutum, & tunc vtatur iure, quod à natura habet surripiendi alienum, quod etiam efficere potest suscipiendo plura stipendia, quantum sufficiat ad suam sustentationem colore celebrandi, *vt suprà* diximus cum Villalob. & Duhal, non tamen existimet se vnica Missa multis satisfacere stipendiis, *vt suprà* diximus.

Et ex his omnibus respondetur ad illationem 71
nostri Sacerdotis consulentis, quod dato, & non concesso, quod Sacerdos posset accipere pro vna Missa totam congruam sustentationem pro se, non tamen posse sumere pro parentibus, filiis, sororibus, & servis illorum, vt optimè ait Marchinus, *tr.3. de sacrificio, p.2. c.16. n.18.* Pascaligus, *q.922.*
n.10: Nam sustentatio ministri altaris est persona- 72
lis, vnde fideles ad summum iure diuino, solos altaris ministros alere debent. Quod si Sacerdos parentes, aut filios; aut sorores habent pauperes, aliunde quærat illis victum, & vestitum, nimirum honesto aliquo exercitio, aut eleemosynam pro illis à viris piis petendo, quod si nulla alia via possit illis prouidere & illi in grauissima egestate constituti
essent tunc existimandi essent in extrema necessi- 73
tate, & tunc posset vti priuilegio sibi à natura concesso *vt suprà* diximus, non tamen vno sacrificio multis stipendiis satisfacere; *vt suprà* diximus.

Ad Confirmationem respondetur, negan-
do antecedens, Religiosi namque eodem mo- 74
do, quo alij Sacerdotes sæculares non possunt sumere pro vna Missa, nisi vnum stipendium taxatum, & quoad nostrates patet; *ex nostra constitutione c.p. cap.* 10. Vbi præcipitur, vt nunquam

in ordine pro vna Missa, nisi vnam tantum pitantiam recipiant prælati, & sic vidi semper in illa per totam vitam meam practicare, non obstantibus priuilegiis Iudij II. & Leonis X. quæ refert Peirinis, *ad const. Leonis X. num. 6. & ad const. Iulij II.* §. 5. quidquid alij dicant, talia namque
75 priuilegia, hac tempestate dormiunt, & nullo modo licet eis vti, vt latius dixi, *in nostro Directorio regularium, p.1. tract. 2. d. 1. n. 138.* vbi dixi esse subrepritia, vt existimat Decastillus, *tract. 5. de sacrificio Missa, d. 4. dub. 19. num 31.* Vel fuisse concessa pro aliqua particulari Prouincia, vel domo paupere; vnde non debent aliis tam eiusdem, quam aliorum ordinum conuentibus communicari, vt dixi cum Lezana, Basæo, *in nostro directorio, loco citato*, nec solo in aliqua religione practicari præcipuè post declarationem Vrbani, & sacræ Congregationis, in qua prædicta priuilegia omnino reuocantur. Sed de his vide, quæ latius dixi, *in nostro Directorio Regularium, p.1 tract. 2. d. 2 §. 3. à n. 190.*

Aduerte tamen, quod post dictam reuocationem priuilegiorum factam à sacra Congregatione de mandato Vrbani VIII. concessit idem Vrbanus VIII. fratribus Minimis cænobij Genuensis, vt legata Missarum perpetua exigua, & oneri annexo imparia, ad rationem quinquaginta scutorum monetæ Romanæ pro qualibet Missa reducerentur, decernitque, per celebrationem Missarum sic reductarum salui animarum eorum; quorum intentione Missæ sic reductæ fundatæ fuerunt suffragari, perinde ac si illæ verè, & realiter, & cum effectu celebrarentur. Hanc constitutionem refert Peirinis, *ad const. 5. Vrbani VIII. pag. 274 tom. priuilegiorum*, & illo in pari casu possunt vti omnes aliæ religiones, quæ cum Minimis habent communicationem. Ita docet Marchinus, *tract. 3. p. 2. de sacrificio, cap. 20. n. 6.* Nec ad hanc reductionem requiritur alius consensus, nisi prioris, nec requiritur capitulum generale, vel prouinciale, aut conuentuale, nec consensus aliorum prælatorum, siquidem reductio fit ab ipso Papa, vt patet ex verbis bullæ. [nos onera, seu & Missas huiusmodi, ad rationem scutorum quinquaginta monetæ Romanæ pro qualibet Missa quotidiana perpetua reducimus,] quæ sunt valde notanda, nam hoc priuilegium fuit concessum anno sequenti post reuocationem priuilegiorum, & constitutionem eiusdem Vrbani VIII. *de celebratione Missarum*, nam constitutio de celebratione Missarum data fuit anno 1625. die 21. Iunij, hæc vero constitutio data fuit sequenti anno 1626. die 13. Iulij, nec huc vsque ab aliquo ex sequentibus Pontificibus fuit reuocata; vnde tuta conscientia possunt illa vti omnes prælati regulares communicantes cum Minimis sine alicuius capituli, vel definitoris, aut superioris prælati consensu; siquidem hæc concessio, & reductio facta fuit à Papa ad instantiam Deodati, prioris conuentus Ianuensis, & procuratoris generalis totius Ordinis Minimorum, & cum reductio facta sit à Papa, solum requiritur acceptatio illius, & cum concessio dirigatur ad conuentum; & illius priorem, sufficit acceptatio prioris nomine conuentus; non enim aliquam conditionem postulat constitutio, vt ex ea videri potest.

Si tamen quæras, quid importent in moneta Hispania quinquaginta scuta monetæ Romanæ? Respondeo, quod vt à personis fidelissimis, & in hac re versatissimis, & peritissimis cognoui, quinquaginta scuta monetæ Romanæ important, *septingenta regalia argentea*. Hispane, *seiscientos reales de plata*, & correspondent Missæ cuiuslibet diei, *duo ragalia argentea*, Hispane, *dos reales de plata*, non enim hic loquimur de moneta, quæ Hispane dicitur, *Bellon*, nam de hac, multum plus importat, in quo, quia non potest quantitas certa assignari, cum hæc moneta quotidie augeatur, & diminuatur, ideo de ea non loquimur: Lusitane vero, quinquaginta scuta monetæ Romanæ important, *sincoenta è dois mil, è duzentos reis, a reson de seis tostois apatata, como oie curre, ao qual valor se ha redusida toda aprata, è ouro; è corresponde à Missa de cada dia sento è quarenta e tres reis, è sobraon sinco reis*, ad hanc igitur quantitatem reduxit Vrbanus VIII. Missas quotidianas; quam reductionem, si aliquis prior voluerit acceptare, & executioni mandare, non illi inficior, His tamen relictis.

Veniendo iterum ad nostrum Sacerdotem con- 76
sulentem resolutoriè illi respondi, se non posse plura stipendia pro vna Missa accipere, non solum ad subueniendum parentibus, filiis, & sororibus, sed neque ad subueniendum sibi ipsi. Quod si aliqua stipendia iam recepit, & bona fide consumpsit fretus prædictæ opinioni, dum perseuerat in illa bona fide, non tenetur restituere, sublata tamen bona fide, quam auferre debet, viso decreto sacræ Congregationis, vt ait Pascaligus, q. 948. *num.* 4. tenetur restituere, si habeat vnde restituat, non ex iniusta acceptione, cum ipse bona fide receperit talia stipendia, & consumpserit, ac per consequens non peccauerit, sed ex re accepta, sicut qui rem alienam accepit, & consumpsit, putans esse suam, nam sicut iste, sublata bona fide, & cognoscens rem esse alienam, tenetur eam restituere, si extat ex re accepta, vel si eam consumpsit, tenetur restituere id, in quo factus est ditior, ita & iste Sacerdos in hoc casu quod si in prædicta opinione voluerit perseuerare forte deceptus in terribili die domini inueniatur, non mihi, sed sibi & illis, quos sequutus fuit imputet suum errorem.

Dices qui vnica Missa pluribus stipendiis iustis 77
satisfecit ex vrgenti necessitate secutus fuit opinionem probabilem, quam *suprà* retulimus; sed qui secutus fuit opinionem probabilem in applicatione huius sacrificij pro pluribus stipendiis non tenetur ad restitutionem, vt docent Bordonus, *in consiliis regularibus, resol.* 25. q. 13. n. 2. Leander, *tract. 8. de Sacramentis, d. 4. q. 10.* Peirinis, *de priuilegiis, tom. 3. cap. 1. n. 2. in additamentis ad Const. Phirri*, Marchinus, *de ordine, tract. 4. p. 2. cap.* 17. Ergo cum iste Sacerdos ex illa probabili opinione acceperit, & consumpserit illa stipendia, non tenetur ea, si extent restituere, nec id in quo factus est ditior, si ea consumpsit, etiamsi postea mutet sententiam, & sequatur nostram opinionem.

Respondeo, quod licet opinio, quæ docet posse Sacerdotem in vrgenti necessitate sumere plura stipendia pro vna Missa sit probabilis, de quo nunc non disputo, adhuc in praxi nullo modo sequi potest recipiendo plura stipendia pro vna Missa. Ita Bossius. *in opere morali, p. 1. tr. 1. §. 25. n. 397.* Pasc. *de sac. q.* 961. *n.* 3. Ratio est, quia opinio probabilis quatenus est mensura operationis non se extēdit ad ditandum vltra honestatem operationis, nec facit quod satisfactio sit æqualis debito, si alias non est, quia ista

æqualitas

æqualitas non dependet ab opinione, sed debet intervenire secundum rei veritatem, quia debitum debet in re, & non in opinione extingui, atque adeo per æqualitatem, quæ sit in re, & non secundum opinionem; ergo non obstante quacunque opinione probabili, nemo satisfiet oneri Missarum, nisi satisfactio sit secundum se ad æqualitatem, ita vt hujusmodi æqualitas sit certa, extinctio namque debiti probabilis, cum æqualitate probabili, non æquiualet solutioni certæ debiti certi, quale fuit stipendium acceptum.

78 Confirmatur, nam licet quando opiniones probabiles sunt de præcisa honestate, & turpitudine actus, vel de obligatione ad operandum, vel non operandum, vnicuique liceat sequi in praxi opinionem, etiam minus probabilem, & minus tutam, relicta probabiliori, & tutiori, vt cum Gerson, Azorio, Vasquio, Sanchez, Portel, Granado, Basæo, Gordonio, Arriaga, docet Bocius, *in opere morali, p.1. tract.1. §.17. num.*118. & 125. & 338. Pascaligus, *decisione* 17. & 37. Attamen quando opiniones non sunt de præcisa honestate actus, sed de facti natura, vel conditione; aut modo, periculove damni notabilis à nobis vel proximo incurrendi, quod ex charitate, vel ex iustitia quis tenetur vitare; tunc si adest via certa, quam si in praxi sequamur nullum sequitur damnum, illam sequi debemus, relicta quacunque, etiam opinione probabiliori, ex cujus amplexu, quia in re potest esse falsa, sequi potest damnum, vt tradunt Beçanus, *p.1. tract.1. cap.4 q.9. num.7.* Baões, *2.2.q.10.art.1.dub.3. conclus.4* Aluares, *2.q.19 art.6.d.*80.*num.9.* Reginaldus, *tom.1. lib.13. num.95.* Gordonus, *in summa, lib.1.q.9.num.*30. & alij communiter, quos refert, & sequitur Bocius, *supra, p.1.tit.1. §.25. numero* 396. Sed qui iustum stipendium accepit ab aliquo, vt sacrificium pro illo iuxta propriam intentionem celebret, & applicet; si aliis applicet sequens opinionem asserentem sacrificium tantum prodesse vni quàm pluribus, & quod id potest efficere ex aliqua vrgenti causa, sequitur viam incertam, ex qua sequi potest damnum notabile proximo, scilicet priuatio debiti fructus sacrificij eidem offerenti stipendium, vel illi pro quo voluit sacrificium applicari, cum opinio illa à parte rei possit esse falsa; ergo grauiter peccat contra prudentiam, charitatem, & iustitiam.

79 Dices qui habet opinionem probabilem aliquid esse suum non tenetur illud restituere, etsi probabile, imo, & probabilius sit, esse alterius, vt tenet Sanchez, *in summa, cap.9. lib.1. n.21.* Salas, *d. vnica, num.*95. Bonacina, *de peccatis, d.2. q.4. p.9. num.1.* Sairus, Reginaldus, Gordonus, Portel, quos refert, & sequitur Bocius, *supra p.1. tit.1. §.22. n.*201. & *§ 25. n.*399. Ergo etiam Sacerdos, qui vnica Missa pluribus stipendiis satisfecit secutus opinionem probabilem, non tenebitur restituere. Patet consequentia, quia si habens opinionem probabilem rem esse suam, ideo non tenetur restituere, quia exponeretur periculo inferendi sibi damnum, restituendo rem, quæ forte in rei veritate esset sua, ita Sacerdos restituendo eleemosynas acceptas, quibus vnica Missa satisfecit, exponit se periculo restituendi id, quod forte in rei veritate erat suum.

80 Respondetur cum Bocio, *suprà, num.*399. Debitorem, vel qui rem possidet, de qua est opinio, an sit aliena, non teneri ex charitate, vel iustitia magis prospicere bono proximi, quam suo: quare licet non restituendo exponat se periculo inferendi damnum proximo, restituendo tamen exponit se periculo inferendi damnum sibi, quoties autem ex amplexu sententiæ, ex qua alicui prouenit commodum, vel damnum; præcauetur æquale, vel simile damnum operanti, iuxta illam sententiam, vel aliæ tertiæ personæ, nulla adest obligatio ex charitate; vel ex iustitia, sequendi illam sententiam, relicta opposita opinione probabili, eo quod, cum notabili detrimento nostro, non constringimur ex charitate aliorum bono prospicere. In nostro autem casu, Sacerdos post acceptum iustum stipendium pro Missæ celebratione, & sacrificij applicatione, ex iustitia eroganti eleemosynam, vel ei pro quo erogat, tenetur prospicere, & procurare sua applicatione integrum fructum sacrificij, & consequenter tenetur ex iustitia, & charitate eligere viam certam, relicta probabili, dubia, & incerta, sicut etiam minister conferens Sacramenta, tenetur ex charitate prospicere bono spirituali suscipientis, & ita administrare iuxta viam certam cum potest: quod tamen non facit Sacerdos applicando pluribus sacrificium vt talis opinio in rei veritate possit esse falsa.

CONSVLTVM LIII.

De quodam Sacerdote, qui multa stipendia Missarum recepit, & distribuit, & Missas non celebrauit, an teneatur distributa, & consumpta stipendia restituere si habet vnde restituat?

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*

2 *Quidam neotericus asserere voluit, quod si Sacerdos plura stipendia Missarum accepit ad illas dicendas, si eis non satisfecit, non teneri ad restitutionem stipendiorum.*

3 *Quoties aliquid absolutè donatur animo alliciendi aliquem ad aliquid faciendum in commodum donatoris non tenetur donatarius acceptum restituere, etsi non faciat id, quod donans intendit.*

4 *Eleemosynæ quæ dantur ad Missas, dantur absolute ad alliciendos Sacerdotes ad illas celebrandas.*

5 *Probatur id D. Thomæ, & aliorum Doctorum authoritate.*

6 *Id quod deuotione donatur, absolute donatur.*

7 *Esse aliquid gratis donatum, & esse debitum ex iustitia, opponuntur ex diametro.*

8 *Sacerdotes nequeunt recipere pitantias pro Missis, nisi earum donatio sit gratuita.*

9 *Fideles stipendia pro Missis donant absolute in eleemosynam.*

10 *Fortior est obligatio voti, quam promissionis.*

11 *Quando materia voti est actio propria voventis, & votum est personale, vovens non tenetur per alium adimplere votum personale quando factus est impotens adimplendi votum.*

12 *Sacerdos qui plura stipendia ad Missas dicendas*

accepit, si eas non celebrauit peccauit grauissime, & tenetur stipendia accepta restituere si habeat vnde restituat.

13 *Probatur id authoritate Doctorum.*

14 *Sacerdos ex debito naturali iustitia tenetur sacrificare pro eo, qui dedit stipendium.*

15 *Ponitur argumentum in contrarium.*

16 *Referuntur variæ solutiones Doctorum.*

17 *Refertur solutio Hurtadi.*

18 *Solutio Hurtadi impugnatur.*

19 *Ponitur prima responsio authoris ad dictum argumentum.*

20 *Ponitur secunda responsio.*

21 *Omnia stipendia data pro Missis sunt liberales donationes absolutæ, & non sub conditione.*

22 *Dicta stipendia non solum dantur Sacerdotibus ad eos allicitandos ad dicendas Missas sed ad eos sustentandos.*

23 *Donatio stipendij prout refertur ad Missam est liberalis, & absoluta donatio.*

24 *Qui vult sacrificium, ex suppositione quod illud vult, tenetur ex iustitia alere celebrantem.*

25 *Celebrans eo ipso quod ei datur sustentatio, tenetur ex iustitia celebrare pro eo, qui eum sustentat.*

26 *In hoc sensu intelligendus est D. Thomas.*

27 *Eleemosyna solum datur pauperi ad alliciendum eum ad orandum pro dante.*

28 *Pitantia Missarum dantur non solum ad alliciendos Sacerdotes ad dicendas Missas, sed etiam in sustentationem Sacerdotum.*

29 *Explicatur hoc ex authoritate D. Thomæ.*

30 *Stipendium transit in dominium Sacerdotis sub obligatione celebrandi pro dante illud.*

31 *Stipendium respicit Sacerdotem celebrantem pro dante illud.*

32 *Quando error versatur circa personam donatarij, donatio non subsistit.*

33 *Donatio stipendij solum dirigitur ad Sacerdotem celebrantem pro dante stipendium.*

34 *Esse gratis donatum, & esse debitum ex iustitia respectu eiusdem opponuntur, non vero respectu diuersorum, & sub diuersa ratione formali.*

35 *Idem stipendium est pura, & liberalis donatio pro sacrificio, & debitum ex iustitia respectu personæ sacrificantis, quatenus respicit illius sustentationem.*

36 *Stipendia non exiguntur vt pretium sacrificij, sed vt sustentatio debita iure naturæ Sacerdoti.*

37 *Sacerdos accipiens stipendia ad celebrandas Missas, statim fit dominus illorum cum obligatione celebrandi Missas.*

38 *Qui donatione à Sacerdote accepit pecuniam, quam Sacerdos collegerat ex stipendiis Missarum ad Missas celebrandas, in aliquorum sententia non tenetur restituere prædicta stipendia, si per inductionem non fuit causa illius donationis.*

39 *Hoc verum est in illorum sententia, etsi accipiens donationem sciret esse ex stipendiis Missarum, & quod Sacerdos ea dando reddebatur impotens ad ea restituenda, casu quo non celebrasset.*

40 *Sacerdos habebat verum dominium illius pecuniæ donatæ, & illa non erat subiecta alicui hypothecæ reali.*

41 *Si quis aliquid dedit in præiudicium creditorum, quibus bona defuncti satisfacere non possunt, donatio est valida.*

42 *Donatio stipendiorum facta à clerico per se non fuit damnificatiua creditorum, sed per accidens.*

43 *Qui dono bona fide à fure accepit pecuniam, quam habebat iam cum sua permixtam, non manet obligatus ad restitutionem.*

44 *Per mistionem acquisiuit dominium pecuniæ.*

45 *Sacerdos per acceptionem stipendiorum ad Missas dicendas acquisiuit illorum dominium.*

46 *Ponitur sententia Authoris.*

47 *Probatur ratione.*

48 *Ponitur confirmatio sententiæ Authoris.*

49 *Respondetur argumentis contrariorum.*

50 *Ponitur quædam aduertentia.*

51 *Fama est superioris ordinis, quam pecunia.*

52 *Nemo tenetur suum graue delictum manifestare.*

53 *Nemo tenetur cum iactura famæ alienas distantias restituere.*

54 *Mulier quæ supposuit sibi filium, non tenetur marito tale crimen reuelare.*

55 *Filius adulterinus reputatus legitimus, non tenetur credere matri ei dicenti esse adulterinum.*

56 *Quando donator tenetur de euictione rei donatæ, repellitur in iudicio à testificando contra donatarium.*

57 *Filius adulterinus non potest cogi dimittere hæreditatem ex solo dicto matris confitentis illum esse adulterinum, etsi hoc dicat in articulo mortis.*

58 *Nemo tenetur credere testi fide digno in sui præiudicium.*

59 *Testis, etsi fide dignus, de facto proprio deponens in præiudicium tertij non plene probat.*

60 *Quid si dentur alia coniectura vltra dictum testis deponentis de proprio facto.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

QVIDAM clericus plures eleemosynas Missarum accepit ad eas dicendas, & congregata magna summa pecuniæ, eam cuidam sorori dedit, qua & ipsa quasdam proprietates emit. Clericus igitur suæ obligationis dicendi Missas oblitus, peruenit ad articulum mortis, & quadam confusione perterritus vocauit me, & quæsiuit. 1

Primò, An dato quod haberet aliqua bona, teneatur stipendia prædicta accepta, & non satisfacta restituere? Secundo, An in casu, quo non habeat vnde restituat, teneatur eius soror sciens donationem illam fuisse ex stipendiis Missarum illa restituere? Tertiò, An ipse Sacerdos morti proximus teneatur id sorori suæ manifestare, vt ipsa illa stipendia restituat? Quartò, An in casu quo id in suo testamento, vel coram testibus clericus declarasset, posset eius soror per iudicem cogi ad soluendam illam summam, quam clericus dicit fuisse ex Missarum stipendiis?

RESPONSIO AVTHORIS, PRIMO QVÆSITO.

An dato quod dictus Sacerdos haberet aliqua bona, teneatur stipendia prædicta accepta, & non satisfacta restituere?

CVm de hoc casu fuissem ioterrogatus, cum nollum sit delitium, quod non habear secta-
2 torem, quidam celebris Theologus amicus meus
voluit opinare exercitij gratia illum clericum
non teneri restituere prædicta illa stipendia in
foro conscientiæ, & si bona habuerit unde re-
stituisset, si voluisset, licèt aliàs grauissimè pec-
cauerit non dicendo prædictas Missas, & solum
teneri si vixerit, per se ipsum prædictas Missas
celebrare, si potuerit, quod si nec hoc efficere
potuerit, ad nihil aliud obligari constantissimè
asserebat; & quia doctrina huius consulti ad
plurimos casus de hac re deseruire potest, non
grauabor hic illam apponere; probabat autem
prædictus Theologus suum assertum acutissimè
in hunc modum.

3 Quotiës aliquid absolutè donatur animo alli-
ciendi aliquem ad aliquid in commodum donato-
ris faciendum, non tenetur donatarius acce-
ptum restituere, & si non faciat id, ob cuius
consecutionem facta fuit prædicta donatio, quod
procedit, etsi donator esset dispositus, vt non
dedisset si credidisset donatarium non esse alli-
ciendum, si quidem donatio non fuit, condi-
tionata, sed absoluta cum animo alliciendi, vt
cum Lessio, Valero, & aliis docet Trullenc,
lib. 7. in Decalogum cap. 16. dub. 9. num. 4. & lib. 7. cap. 18. dub. 13. num. 1. Diana *part. 1. tract. 2. Miscel. resol.* 40. & cum Molina, & aliis communiter
Lugo, *de iustitia d. 23. sect. 7. num.* 101. Et sumitur
4 *ex l. si repetendi. Cod. de donatione ob causam*; Sed
omnes eleemosynæ, quæ Sacerdoribus dantur
pro Missis dicendis sunt donationes absolutæ,
animo alliciendi eos ad Missas dicendas, & non
donationes conditiooatas; ergo Sacerdores eas
recipientes, & si non celebrent Missas licèt
alias peccauerint mortaliter, cum promiserint
celebrare, non tamen tenebuntur ad restitutio-
nem stipendiorum acceptorum, & si donans es-
set taliter dispositus, quando dedit stipendia,
quod si sciret Sacerdores non esse pro eis cele-
braturos, stipendia non dedisset.

5 Minor in qua est difficultas probatur, *authoritate D. Thomæ in 4. dist. 25. quæst. 3. art. 2. ad 1. & 2.* vbi ita ait, *in solutione ad 1. quod anniuersarium celebrare est actus spiritualis primo modo, & ideò nullo modo licèt paciscì pro eo celebrando si tamen cum deuotione aliquid datur Ecclesiæ, Ecclesia tenetur celebrare pro illis, pro quibus rogatur, & in solutione ad 2. ait quod oratio est spiritualis primo, & secundo modo, quia ex spirituali deuotione efficaciam habet, & aliquid spirituale decet in ea peti, vnde nullo modo debet sub pretio poni nec illi qui dant pecuniam pauperibus, vt pro eis orent, orationem emunt, sed animos pauperum alliciunt ad orandum pro se, & eos sibi faciunt debitores.* Et idem repetit 2. 2. *quæst.* 100. *art.* 3. *ad* 2. Ergo in sententia D. Thom. eleemosynæ datæ ad Missas dicendas non sunt donationes conditionales, sed absolutæ ad alliciendos animos Sacerdotum; & eandem sententiam tenet Thomas Hurtado *de congrua sustentatione Sacerdotum appendice* 1. §. 4. *num.* 194. Eandem sententiam tenuere Durandus, & Paludanus, *in* 4. *d.* 25. *q.* 3. Scotus, *quæst.* 2. *quodlibet.* 9. & nouissimè Columbus *lib.* 4. *de Hierarchia cap.* 62. *num.* 24. Caietanus, *hic §. ad secundum versicul, sed hac opinio* P. Fr. Gabriel à S. Vincenño *de sacramentis, de sacrificio Missæ, d.* 3. *q.* 6. *quæsito* 2. vbi dicit stipendium Missæ non dari titulo iustitiæ, sed religionis; ergo Sacerdotes tales eleemosynas recipienres, licer alias teneantur sub mortali celebrare pro illis, pro quibus rogantur, vt ait D. Thomas, & Doctores citati; si tamen fiant incapaces celebrandi non tenebuntur celebrare. Patet consequentia, quia Sacerdotes solum tenentur celebrare ex promissione, & fidelitate, vel ex religione, & nullo modo ex iustitia, aut veru contractu, ergo non satisfaciunt suæ obligationi restituendo stipendia, quæ non promiserunt, & quarum plenum dominium acquisierunt absque vlla conditione, sed dicendo Missas, quas promiserunt, ergo si fiant incapaces eas dicendi, excusabuntur etiam à celebratione ipsarum, quia obligatio promissionis, si res promissa facta sit impossibilis promissario, cessat vt docent cum Lessio, Turriano, & aliis Lugo, *de iustitia* d. 23. *sect.* 7. *num.* 112. & cum Caierano, Molina, & aliis communiter Castro Palaus *de iustitia commutatiua, d.* 2. *p.* 12. *n.* 1.

Confirmatur primò quia id, quod ex deuotio- 6
ne donatur absolutè donatur, quia gratis donatur, vnde gratuita donatio, est donatio absoluta transferens dominium rei donatæ in donatarium; Atqui pitantia, & eleemosyna pro sacrificio faciendo donatur ex deuotione, non secus ac illa, quæ datur pauperi, aut monasterio, vt orent pro donante, vt ait D. Thomas, & Doctores citati, & est certum, ita quod nec Ecclesia posset determinare, quod perfecta pecunia detur in pretium sacrificij; esset enim simonia iure D. prohibita, contra quod nequit Ecclesia dispensare; ergo clericus recipiens prædictam eleemosynam, & si Missæ postulatæ non satisfecerit non tenetur ex iustitia eam iterum restituere. Confirmatur secundò, quia quod nequit dari in pretium, neque ex pacto, aut contractu oneroso dari potest, quia hoc est prohibitum quia malum, vt egregie adnotauit Caietanus §. *ad secundum, versicul. sed hac apinio*; ergo necessario est donatio absoluta, & noo conditionalis, do vt facias, quia hæc petit obligationam iustitiæ in donatario ponendi conditionem, scilicet sacrificium, & sic ex iustitia teneretur dare spirituale pro temporali, quod re ipsa, & facto est venditio, quamuis absit intentio expressa vendendi, aut emendi, hæc enim intentio; aut eius defectus non facit quod actus exterior non sit contractus inducens exterius, & interius obligationem iustitiæ, sicut qui abnegat fidem exterius, & interius non habet intentionem eam abiurandi in foro exteriori hæreticus est, & vt talis damnabitur, & punietur.

Probatur secundò: Quia esse aliquid gratis 7
donatum, & esse debitum ex iustitia opponuntur ex diametro, & sacrificij incruenti applicationem, cum sit pure spiritualis, & supernaturalis, esse gratis faciendam constat ex domini sententia dicentis gratis accepistis; gratis date, ergo

donatio pecuniæ facta Sacerdoti abſoluta eſt & non condinonalis. Conſequentia eſt euidens, Quia eſt conditionalis. Do pecuniam vt applices Miſſaio, ita vt donans pertendat à donatario ius ſtrictum reſpectu applicationis ſactificij, & eſt velle pecunia poſſidere donum Dei, vt voluit Simon Magus, cuius peccatum non aliud fuit exterius, quam velle, vt pro pecunia oblata gratia miraculorum illi conferretur, & ſob hac conditione pecuniam donabat, & ſic donatio eius fuit conditionalis, quæ eſt verus, & rigoroſus cuntractus inducens obligationem reſtitutionis, non impleta conditione, & directè pugnat cum gratioſitate, quam imbibit applicatio ſacrificij; ergo donatio pitantiatum pro Miſſis celebrandis à Sacerdotibus alias non obligatis ratione capellaniæ, aut beneficij abſoluta eſt, & omnino liberalis; & gratioſa, ſicut & ipſa Miſſæ applicatio, ac per conſequens non inducens in donatario obligationem reſtitutionis eiuſdem eleemoſynæ; caſu quo non adimpleat promiſſionem ſacrificij, ſed tantum imponentis obligationem celebrandi ex fidelitate; ratione promiſſionis acceptatæ ſactificij.

8 Probatus tertiò: Quia Sacerdotes ipſi nequeunt aliter recipere pitantias datas à fidelibus, niſi earum donatio ſit gratuita, & abſoluta, nec eas ſub titulo aliquo iuſtitiæ exigere, etiam poſtquam Miſſas celebrarunt, alias exigerent eas tanquam pretium tanti ſacrificij, quod reprehendit Dominus. *Matth. 27.* dicens *quod miniſtri faciunt domum Dei, domum negotiationis*: Vnde Beda *homil. 7. in quadrageſima*, quæ habetur. *tom. 7.* qui ſunt inquit in templo Dei hodie, qui columbas vendunt niſi qui in Eccleſia pretium de impoſitione manuum accipiunt? & quid obſecto eſt pretium de impoſitione manuum accipere, niſi non imponere manus, niſi pecunia recepta, non expectando quod gratis offeratur? Et hoc idem faciunt Sacerdotes, qui non expectantes gratuitam donationem, illam ita expoſcunt, vt non offerant ſacrificia, niſi prius accepta pecunia, ex quo abuſu multa ſequuntur abſurda, mille fraudes, & inconuenientia in detrimentũ animarũ.

9 Quartò id conſtat ex praxi apud cordatos viros, qui ad ſuas pitantias pro Miſſis celebrandis eligunt monaſteria pauperiora, imo aliquando ditiora excludunt, ſignum manifeſtum, quod pecuniam pro Miſſis aſſignatam, & taxatam donant abſolutè in eleemoſynam Sacerdotibus, & ideò quærunt eos qui magis indigent & pauperiores ſunt, qui ex fidelitate, & gratitudine tenentur tot ſacrificia offerre, quot pitantias taxatas acceperunt; ergo ſi tales Sacerdotes fiant impotentes ad celebrandum non eos obligabit fidelitas, aut gratitudo, cum fidelitas non obliget, quando res promiſſa redacta eſt promittenti impoſſibilis, vt tenent communiter DD. & cum alias Sacerdos non teneatur ex iuſtitia, nec ex fidelitate pitantias acceptas reſtituere, cum id non promiſerit, ſed ſacrificia, vt ſupra diximus, evidenter ſequitur, ad nihil amplius teneri, & ſi multa bona habeat vnde poſſet prædictas pitantias reſtituere.

Dices: Stando in hac ſententia, ad minus tenebitur Sacerdos pitantias receptas aliis dare, vt ſatisfaciat promiſſioni dicendi Miſſas, quam ex fidelitate fecit eroganti prædictas eleemoſynas.

10 Sed contra quia fortior eſt obligatio voti quam promiſſionis liberalis factæ homini, ſiquidem promiſſio voti, non ſolum obligat ex fidelitate, ſed ex religione; & tameo quando materia voti eſt actio propria ipſius vouentis, & votum eſt perſonale, vouens non tenetur per alium adimplere votum perſonale, quando factus eſt impotens ad votum adimplendum per ſe ipſum, ſiue factus ſit impotens propria culpa, ſiue abſque culpa impotentia ſuperuenerit, vt cum Suario, Azario, Nauarro, Syluestro, Sanchez, Bonacina, & aliis communiter docet Trullenc. *in Decalogum lib. 2. cap. 2. dub. 14. num. 2.* Ergo cum iſte Sacerdos tantum promiſerit Miſſas per ſe ipſum celebrare, ſi factus eſt impotens ad celebrandum, etiam ſi id ſua culpa acciderit, quia celebrationem dilatauit ad tantum tempus, non tenebitur per alios Sacerdotes prædictis Miſſis ſatisfacere, ſiquidem eius promiſſio fuit de actione propria ſacrificandi à ſe ipſo exercita, & non ab alio. 11

Hæc ſunt fundamina huius ſententiæ, quæ inermia non ſunt, nec paruam habent energiam ſed ego aliter dicendum exiſtimo iuxta praxim Eccleſiæ, quam declarant Concilia, Canones, & decreta ſacræ Congregationis. Exiſtimo igitur, illum Sacerdotem, non ſolum grauiſſimè peccaſſe, ſed ex iuſtitia teneri omnia ſtipendia accepta reſtituere, ſi alias habet vnde reſtituat: ita innumeris relatis Paſcaligus *quæſt. 903. num. 5.* & cum communi ſententia Lugo *de Eucharistia, d. 21. ſect. 1. n. 4.* Eſt expreſſa D. Thomæ 2. 2. *quæſt. 100. artic. 3. in fine corporis. & artic. 5. ad 4.* eam docet cum Tamburino, Auzonius, *in controuerſiis lib. 3. controuerſia 3. cap. 5. num. 7.* Thomas Hurtado *de ſuſtentatione, appendice 5. num. 300.* Suarius *tom. de religion. lib. 4. cap. 1. n. 10.* Et conſtat *ex decreto ſacræ Congregationis. §. Deinde*, vbi ait, quinimo grauiter peccant, & ad reſtitutionem tenentur. 12 13

14 Ratio fundamentalis eſt, quia Sacerdos recipiendo pro Miſſis eleemoſynas, eo ipſo ex debito naturali iuſtitiæ tenetur, quod ſui muneris, & officij eſt exhibere pro eo qui ei dedit, vel totam, vel partem ſuſtentationis, iuxta morem receptum Eccleſiæ; ergo ſi pro alio ſacrificauit, vel abſolute non ſacrificauit, tenetur reſtituere eleemoſynam acceptam.

15 Dices: Ergo eleemoſyna non fuit gratis donata; nam quod recipitur ex debito iuſtitiæ, non recipitur gratis; ergo neque gratis datur. Patet conſequentia: Nam debitum, & gratia opponuntur, & vbi non eſt debitum, eſt gratia, & vbi eſt gratia, non eſt debitum iuſtitiæ, hæc enim ſunt quaſi correlatiua, & ideò pariformitatem inter ſe ſeruant, ac per conſequens, ſi miniſtri ex iuſtitia tenentur dicere Miſſas, & petentes illas ex iuſtitia tenebuntur conferre pro illis ſtipendia; ſed hoc videtur contra illam ſententiam Domini; gratis accepiſtis, gratis date, & contra tam antiquos, quam recentiores Theologos, qui omnes dicunt, & miniſtros Eccleſiæ gratis miniſtrare, & fideles gratis illis præbere ſtipendium ſuſtentationis, vt docet D. Thomas *locis citatis*. & cum multis Suarez *lib. 4. de Simonia cap. 4. num. 10.* & cum Tamburino, Auzonius *in controuerſiis lib. 3. controuerſia 5. cap. 2. num 7.* & cum multis Paſcaligus *quæſt. 903. num. 1.* Lugo *de Eucharistia diſt. 21. ſect. 5. num. 13.* Thomas Hurtado *de ſuſtentatione appendice 5. num. 296.* Ergo

Sacerdos

Sacerdotes non tenentur ex iustitia dicere Missas, vel restituere stipendia, sed solum ex promissione liberali tenentur Missas promissas celebrare.

16 Non est facile explicatu quomodo DD. diuisi sint in solutione huius argumenti, quod omnes maxime torquet. Alij namque dixerunt, pecuniam dari Sacerdotibus, non ex debito iustitiæ, sed obedientiæ: Alij, pecunias non dari, vt pretium Missæ, sed sub conditione Missæ: Alij, dari titulo pietatis, & religionis: Alij dixerunt dari non pro Missa, sed pro obligatione, qua Sacerdos se obligat ad celebrandum. Alij dari, pro labore, & opere Sacerdotis, qui interuenit, quos omnes modos satis erudite impugnat Lugo *de Eucharistia, distinct.* 21. *sect.* 1. *à num.* 1. *vsque ad* 13.

17 Tandem non grauabor referre modum soluendi Thomæ Hurtadi huius ætatis celeberrimi Theologi, quem dicit ebibisse ex mente D. Thomæ, ait enim *in opere de sustentatione clericorum appendice* 1. *num.* 296. donationem stipendij, tam ex parte dantium, quam recipientium, esse liberalem, & absolutam donationem, sine vlla conditione, aut pacto explicito, vel implicito iustitiæ. Addit tamen *num.* 300. Sacerdotes recipientes tales eleemosynas absolute à fidelibus pro Missis donatas, teneri eas ex iustitia restituere, si Missas assignatas non celebrauerint, non quia ad id teneantur ex aliquo debito iustitiæ, ex pacto, conuentione, conditione, vel contractu; nam pecunia prout dimanat à dante, & recipitur à ministro, liberalis est, & absoluta illius donatio, libera ab omni emptione, & venditione, & quolibet alio inducente in dante, & accipiente obligationem rigorosæ iustitiæ, cuius debitum gratiosæ exhibitioni spiritualium est oppositum, & gratiositatem excludit; sed quia ex taxa Ecclesiæ, illa donatio, quæ ex parte donantium erat absoluta, & omnino liberalis, fit conditionalis, ita vt non transeat in possessionem, & dominium donatarij, nisi iste actus pro quo facta est taxa exerceatur; si ergo Missa non fuit exhibita tenetur Sacerdos stipendium acceptum, vtpote alienum restituere danti, siquidem donatio liberalis non habuit effectum ex lege, & dispositione Ecclesiæ, & redit in donantem. Hæc respondit Hurtadus, & dicit hanc solutionem desumpsisse ex D. Thoma 2. 2. *quæst.* 100. *art.* 1. *ad.* 2. vbi ait, *si aliqua exigantur, quasi pretium rei spiritualis, cum intentione emendi, vel vendendi, est manifesta simonia, & præcipuè si ab inuito exigantur; si vero exigantur quasi quædam stipendia per consuetudinem approbatam, non est simonia, si tamen desit intentio emendi, vel vendendi, sed intentio referatur ad solam consuetudinis obseruantiam, & præcipuè quando aliquis voluntarie soluit.*

18 Sed huic solutioni Hurtadi nullo modo potui assentiri, nec meo videri tale quid voluit asserere Angelicus Doctor, quod sic ostendo. Ipsemet Hurtadus vbi *suprà. num.* 194 ait, quod pro nullo actu spirituali potest fieri donatio conditionalis, quæ pariat obligationem iustitiæ, & restitutionis; Nam id ait ipse Hurtadus *num.* 190. re ipsa, & facto est venditio iure diuino prohibita, quamuis absit intentio expressa emendi, vel vendendi; Ex quibus verbis sic argumentor. Ecclesia nihil disponere potest contra ius diuinum; Atqui per te est contra ius diuinum donatio conditionalis pro actu spirituali, quæ pariat in donatario obligationem iustitiæ, & restitutionis; ergo Ecclesia sua lege non potuit ordinare, vt donatio liberalis ex parte fidelium pro Missis celebrandis esset conditionalis, & pareret obligationem iustitiæ, & restitutionis in donatario, qui Missas pro quibus recepit stipendium non celebrasset. Patet consequentia: Nam si id omnibus fidelibus de iure diuino prohibitum est quia malum, idē de Ecclesia omnino dicendum est, cum Ecclesia super ius diuinum nullam habeat potestatem ad illud auferendum; Non ergo Ecclesia id efficere potest; nec ex verbis D. Thomæ tale quid colligi potest, nam S. Doctor solum ibi ait, donata illa à fidelibus recipi vt stipendium, consuetum in Ecclesia; & ex intentione obseruandi hanc Ecclesiæ consuetudinem, in quo autem fundetur hæc consuetudo Ecclesiæ, hic opus, & labor est.

Secundò Respondeo eidem Hurtado, quod dato, & non concesso, quod Ecclesia sua lege possit efficere, quod Sacerdos non faciat suam eleemosynam; nec acquirat illius dominium, nisi exerceat actum pro quo facta est eleemosyna, de facto tamen id non fecit, cum grauissimi DD. quos in responsione ad secundum quæsitum huius consulti afferemus dicant, Sacerdotem eleemosynam recipientem cum intentione celebrandi, statim facere illam suam, & statim acquirere illius dominium; non ergo lex Ecclesiæ illos reddit incapaces dominij ante Missæ celebrationem, & licet Ecclesia sua lege posset efficere, quod Sacerdos non celebrando Missam promissam statim ipso iure amittat dominium eleemosynæ acceptæ, de facto tamen lex id non fecit, quia lex pœnalis, qualis est hæc, exigit iudicis sententiam, vt Sacerdos amittat dominium eleemosynæ acceptæ vt rectè cum Navarro, Vasquio, & aliis in simili casu notat Leander à Murcia *in disquisitionibus moralibus, lib.* 2. *resol.* 20. *num.* 1. & 6. Ergo dum non datur sententia iudicis obligans Sacerdotem ad restitutionem stipendiorum acceptorum; pro quibus non celebrauit, non tenetur ad restitutionem, siquidem donatio ex parte dantis fuit liberalis, & absoluta, & recipiens solum peccavit contra legem prohibentem, ac per consequens contra iustitiam legalem, quæ non obligat ad restitutionem, vt rectè notauit cum communi sententia Murcia, *suprà, num.* 2. Relicta ergo hac Hurtadi solutione, quæ maiora absurda continet, quam omnes suprà relata. 19

Respondeo cum Suario *de simonia, lib.* 4 *cap.* 4. *num.* 10. Concedo, quod sicut ministri Ecclesiæ gratis ministrant, ita fideles gratis illis præbent stipendium sustentationis, quia sicut illi non vendunt sua ministeria, ita nec isti illa emunt, quia nec isti dant pretium pro re spirituali, nec illi recipiunt, itaque per comparationem rei ad rem gratis vterque dat, & recipit, quia non dat rem vnam pro alia; Nihilominus tamen vterque ex debito iustitiæ quod sui muneris est exhibet; nam ipsa æquitas iustitiæ postulat, vt si vnus ex officio obligatur ex iustitia ad ministrandum; alius teneatur ex eodem iustitiæ debito ad alendum sibi ministrantem. Certum est autem ministros Ecclesiæ teneri ex iustitia ad implenda sua munera pro quibus ab Ecclesia aluntur; ergo etiam fideles tenentur ex iustitia dare stipendia ad sustentationem Sacerdotum pro eis celebrantium. 20

Ad id autem quod dicit Argumentum, quod debitum & gratia opponuntur, & vbi est debitum iustitiæ, 21

institiæ, non est grana, & è contra. Respondetur. respectu rei ad rem sic esse, si enim res gratis datur, non datur ex debito institiæ: Respectu tamen personatum dantium spiritoale, & temporale, ex alio capite potest interuenire obligario iustitiæ; Nam petens Missam, ex supposition quod vult, quod Sacerdos pro eo gratis celebret, tenetur ei dare necessaria ad celebrationem; sed inter necessaria ad sacrificium, vnum est potissimum sc. sustentatio ipsius Sacerdotis, si enim Sacerdos non habuerit vnde sustentetur, morietur, & non erit possibile sacrificium, siquidem hoc sine Sacerdote offerri non potest; ergo fidelis petens Missam tenetur ex debito iustitiæ concurrere ad sustentationem Sacerdotis, in ea mensura, quam statuit Ecclesia, vel consuetudo vniuersalis: Econtra vero Sacerdos, eo ipso, quod ei exhibetur sustentatio, tenetur ex debito iustitiæ liberaliter offerre Sacrificium pro eo, qui ei administrauit sustentationem. Ita Lugo *de Eucharistia, d. xi. sect. 1. num. 14.* Per quod patet ad argumenta super relata illius Theologi amici mei.

Ad primum namque Respondetur, concedendo omnes pitantias à fidelibus datas pro Missis dicendis esse liberas donationes absolute, & non sub conditione, non tamen solum fuisse datas ad alliciendos animos Sacerdotum, sed etiam
22 ad eos sustentandos; Vnde licet ipsa donatio
prout refertur ad sacrificium sit liberalis, & absoluta donatio, siquidem sacrificium non datur
pro ea, ex parte tamen dantium, & accipien-
23 tium, interuenit obligatio iustitiæ; Nam dans
stipendium ex suppositione quod vult sacrificium,
tenetur alere ministrantem, & ministrans eo
24 ipso quod ei datur sustentatio, tenetur pro eo
qui illum sustentat sacrificare, & in hoc sensu
25 debet intelligi D. Thomas, vt ipse se explicat.
26 *2. 2. quæst. 100. art. 3. in corpore* vbi sic ait, *Accipere, & dare aliquid pro sustentatione ministrantium spiritualia secundum ordinationem Ecclesiæ, & consuetudinem approbatam licitum est.* Nec idem dicendum est de eleemosyna data pauperi,
vt oret pro dante, quod de stipendio diximus, vt
27 vult argumentum inferre ex verbis D. Thomæ,
Nam eleemosyna solum datur pauperi ad alliciendum eius animum, vt oret; at vero pitantiæ Missarum dantur in sustentationem ministri,
28 quem dans tenetur ex debito iustitiæ sustentare, vel saltem concurrere ad eius sustentationem, iuxta morem & taxam Ecclesiæ ex suppositione quod voluit, quod Sacerdos pro eo sacrificasset, vt colligitur ex verbis D. Thomæ, *in 4. distinct. 25. quæst. 3. artic. 2. & quæst. 3. ad 1.* vbi ait, *si tamen cum deuotione aliquid detur Ecclesiæ, Ecclesia tenetur rogare pro illis pro quibus rogatur.*

Ex quibus verbis sic arguo, tenetur Ecclesia
29 rogare; ergo si roget, tenetur rogans ministros Ecclesiæ alere, vtraq; enim obligatio est correlatiua; Et licet Angelicus præceptor ibi non declaret, an hæc vtriusq; obligatio sit ex iustitia, vel ex fidelitate, aut ex religione, id explicat *art. 3 eiusdem quæstionis in fine corporis*, vbi sic ait, *spiritualibus prius exhibitis, licitè possunt statuta, & consueta oblationes, & quicunque alij prouentus exigi à nolentibus, & valentibus soluere authoritate superioris interueniente.* Et idem repetit *art. 2. ad 4. eiusdem quæstionis* 100. vt *suprà* diximus, dum dicit, si vero exigantur quasi quædam stipendia per consuetudinem approbatam non est simonia, si tamen desit intentio emendi, vel vendendi, sed intentio referatur ad solam consuetudinis obseruantiam, vbi nota illud verbum, exigantur, exigere enim præcipue iudicis authoritate est ex iustitia stipendium debitum postulare, vt notat Thomas Hurtado *suprà num.* 30. licet ille alio modo hunc locum intelligat.

Ad primam Confirmationem Respondetur 30
illam donationem per comparationem rei ad
rem esse gratiosam, liberalem, & ex deuotione,
dum tamen respicit sustentationem Sacerdotis
transire in eius dominium sub obligatione cele-
brandi, non quia donatio ex parte donantis sit
conditionalis, est enim absoluta, & liberalis,
sed quia respicit Sacerdotem celebrantem ex
officio pro ministrante ei alimenta; Atqui 31
quando error versatur circa personam donatarij, donatio non subsistit, vt cum Lessio & aliis
communiter docet Trullenc *lib. 7. Decalogi, c. 17.* 32
dub. 14. num. 1. Ergo cum Sacerdos non celebrauerit, non potuit res donata in eum transire, cum solum donatio dirigeretur ad Sacer-
dotem celebrantem, & pro eius sustentatione,
& non ad Sacerdotem non celebrantem; tene- 33
tur ergo Sacerdos restituere eleemosynam acceptam, siquidem pro dante non celebrauit; Et licèt hoc difficile sit intellectu, reuera ita est, & ita à supradictis Doctoribus explicatur, & vniuersali consuetudine, imò & lege Ecclesiæ stabilitur.

Ad secundam Confirmationem, Respondetur 34
concedendo, quod id quod nequit dari vt pretium, nequit dari ex pacto, & contractu oneroso, respectu eiusdem rei, & sub eadem formalitate, & ideo stipendium gratis datur in sensu explicato, id est vt subsidium personæ, & non vt pretium ministerij, non enim datur stipendium vt ita dicam ratione rei, sed ratione subiecti, idest, non datur vt pretium commensurandum, vel commensurabile ministerio, vel labori operantis, sed conditioni personæ indigenti sua, & familiæ sibi proportionata congrua sustentatione; per hos tamen non tollitur, quin respectu personæ Sacerdotis dari possit pactum, non solum implicitum, sed etiam expressum, vt ei detur stipendium, non vt pretium sacrificij, sed vt sustentatio ex debito iustitiæ debita Sacerdoti à petente Missam. Nec hoc pactum obstat quominus largitio, & acceptatio temporalium pure fiat, siquidem per pactum non additur noua obligatio, sed explicatur, & declaratur quia inest de iure naturali alendi Sacerdotem celebrantem, vt cum Caietano, Imola, Adriano, Nauarro, Suario, Vasquez, Rodrigues, Henriquez, Fausto, Fragoso, Vgolino, Fernandes, Coniocho, Franxinello, Lessio, Bonacina, Decastillo, Lugo, docet Pascaligus *de sacrificio, quæst. 904. num. 1.*

Ad secundum Respondetur. Esse aliquod 35
gratis donatum, & esse debitum ex iustitia opponuntur ex diametro, distinguo respectu eiusdem rei concedo, respectu diuersorum, & sub diuersa ratione formali nego, gratia enim data impio iustificanti, & est gratiosa donatio respectu illius, & debita ex iustitia respectu Christi; bene ergo potest idem stipendium esse pura & liberalis donatio pro sacrificio, & debitum ex

ex institia respectu personæ sacrificantis, quatenus respicit illius sustentationem, per quæ corruunt omnia, quæ in argumento congeruntur.

36 *Ad tertium negatur antecedens. Neque inde fit exigi stipendia, vt pretium sacrificij, sed vt sustentationem debitam iure naturæ personæ Sacerdotis. & ad id quod dicitur de Beda: Respondetur id verum esse, quando non imponitur manus, hoc est, non datur sacrificium, nisi sub conditione stipendij, vt optime cum Lugo, notat Pascaligus, *q.* 903. *num.* 12. Secus quando Missa, & stipendium libere donantur, & solum exigitur stipendium, non in pretium Missæ, sed in sustentationem Sacerdotis, per quod etiam patet ad quartum argumentum; ex eo enim quod illa stipendiorum largitio liberalis est, ideo fideles quærunt pauperiores conuentus, inde tamen non fit, quod idem stipendium, quod respectu sacrificij est pura, & liberalis donatio respectu sustentationis Sacerdotis celebrantis non sit debita ex iustitia, per quæ corruunt quæ ibi coogeruntur.

RESPONSIO AVTHORIS, SECVNDO QVÆSITO.

An in casu, quo prædictus Sacerdos non habeat vnde restituat, teneatur eius soror, sciens donationem illam fuisse ex stipendiis Missarum, illam restituere?

37 Responsio huius quæsiti dependet ex notitia alterius quæstionis, scilicet an Sacerdos accipiens stipendia Missarum ad Missas celebrandas, statim fiat dominus illorum, & in eum transferatur dominium stipendiorum acceptorum; Et statim illorum acquirere dominium sub obligatione celebrandi Missas iuxta intentionem dantium stipendia tenent Vasquius, *p.* 3. *de* 234. *cap* 4. *n.* 31. Suarez, *de* 86. *de Eucharistia, sect.* 3. *versu hac vero*, Rodriguez, *tom.* 1. *sum.* 5. *cap.* 250. *n.* 9. *& tom.* 4. *cap.* 2. *n.* 9 Naldus, *in summa, verb. Missa, num.* 4. Reginaldus, *lib.* 13. *num.* 140. Sa, *verbo Missa, n.* 45. Homobonus, *p.* 1. *exem. tract.* 8. *cap.* 24. *q.* 131. Bonacina, *d.* 4. *de sacram. q. vltima, p.* 2. *n.* 18. Posseuinus, *de officio curati, cap.* 2. *n.* 19. Franxinerus, *de obligatione Sacerdotum, sect.* 3. *pranot.* 5. §. 4. Palaus, 4. *p. tract.* 2. *d. vnica, p.* 14. *n.* 9. Decastillus, *de Sacrament. tract.* 5. *d* 4. *dub.* 2. *n.* 172. Granado, 3. *p. contr.* 6. *tract.* 14 *d.* 10. *n.* 10.

38 Hæc ergo sententia, quæ conuenientior est, supposita, dicendum videtur hanc mulierem in foro conscientiæ non teneri restituere prædicta stipendia, si per inductionem non fuit causa illius donationis stipendiorum, etsi conscia alias esset
39 illam pecuniam esse ex Missarum stipendiis, & quod clericus ea dando reddebatur impotens ad ea restituenda, casu quo non celebrasset Missas, ita expresse docet in simili casu Molina, *tract.* 1. *de iustitia, d.* 328. *conclus.* 3. *&* 4. Petrus Nauarr. *lib.* 3. *cap.* 4. *n.* 218 Lessius, *lib.* 2. *cap.* 20. *dub.* 19. *n.* 168 Salas, *tract. de vsur. dub.* 41. Probabile putat Pal *to.* 7. *d.* 1. *de iustitia commutatiua, p.* 14. *n.* 7. Th. Tamburinus, *lib.* 8. *decalogi, tract.* 3. *cap* 3. §. 4. *n.* 26. & cum Laim. Lugo, *de iust. d.* 17. *n.* 17. Diana, *p.* 2. *tr.* 5. *ref.* 39.

40 Ratio fundamentalis est, quia illa pecunia donata nemini erat subiecta reali hypotheca, sed erat propria ipsius clerici donantis, *vt suprà* probauimus, illius enim habebat verum, & absolutum dominium; ergo accipiens consequitur illius dominium, cum nulla lege inhabilis reddatur, ad hoc vt in eum transferatur dominium. Confirmatur, quia
si quis aliquid dedit in præiudicium creditoris, qui- 41
bus bona defuncti satisfacere non sufficiunt, datur creditoribus petentibus sic donatum intra annum rescissoria actio. *§. idem si quis in fraudem inst. de actionibus*; ergo donatio valida fuit, alias non daretur actio rescissoria, sed declararetur irrita omnino donatio. Tum quia id expresse colligitur, *ex l. si sciens. ff. de contrah. emptione* Tum *ex l. vlt. § si procurator, versic. non solum ff. quæ in fraudem creditor.*

Confirmatur 2. Quia illa donatio stipendio- 42
rum facta a clerico in se non fuit damnificatiua creditorum, sed solum per accidens, quatenus donantem impotentem reddidit creditoribus satisfaciendi, quæ impotentia non tam ex donatione, quam ex defectu aliorum bonorum prouenit; Atqui recipiens non fuit causa; quod donanti illa bona deficerent, nec fuit causa quod illis deficientibus velit donare, sed posito quod eam voluntatem habuerit proprio iure vsus fuit donatum acceptans; ergo creditores non possunt conqueri huius donationis, cum nec iustitia, nec charitas exigat; vt quis suum commodum contemnat, & creditorum vtilitati consulat.

Confirmatur 3. Quia qui dono bona fide à fure 43
accepit res vsu consumptibiles, vt pecuniam, farinam, vinum, oleum, &c. quas fur habebat cum suis iam permistas, non manet obligatus ad restitutionem, & idem de re vsura comparata cum propria, quam vsurarius alienauit docet cum Lessio, Villalobos, & aliis Trullenc. *lib.* 7. *Decalogi cap.* 19. *dub.* 17. *n.* 2. & colligitur *ex §. si duorum instit. de rerum diuisione, & ex l. si alieni. ff. de solut.* Et hoc nulla alia ratione, nisi quia cum fur, vsu-
rarios per missionem illarum rerum acquisierit do- 44
minium, transtulit per donationem dominium in acceptantem; Atqui etiam Sacerdos per acceptationem stipendij pro Missis dicendis, illorum ac-
quisiuit verum, & absolutum dominium, vt cum 45
communiori, & probabiliori sententia diximus suprà; ergo illa ex dono recipiens non tenetur ea restituere, & si clericus ex dicta donatione factus fuerit impotens ad eam restituendam.

Hanc sententiam certam existimo, si clericus 46
eam summam pecuniæ dedit sorori, cui dicendo Missas per modicum tempus, posset stipendiis datis satisfacere. nam tunc non censetur fieri impotentem ex donatione, sed ex sua malitia, qui cum benè posset Missis satisfacere eas dicendo, noluit, ita in simili casu Lessius *lib.* 2. *cap.* 2 *dub.* 19. *n.* 169. Rebellus 2 *p. lib.* 1. *q.* 7. *n.* 10. Palaus *d. vnica tom.* 7. *de iustitia commutatiua p.* 14. *n* 8. & faciunt omnia, quæ pro hac sententia suprà diximus; At si summa pecuniæ data tanta fuit, quod, mulier ex eius donatione videbat, vel cognoscere debebat ipsum non posse intra multos annos stipendiis acceptis satisfacere Missas dicendo, imò aliis stipendiis indigere ad se ipsum sustentandum, nec alias habere vnde illa restitueret, creditoribus, existimo talem mulierem, si conscia erat illam pecuniam esse ex stipendiis Missarum, teneri eam restituere siue extet in æquiualenti. Ita in simili casu Caiet. 1. 2. *opusc. tr.* 8. *c.* 4. Adrianus *de restitutione in materia de vsura q. vlt.* Gabriel *in* 4. *dist.* 15. *q.* 11. *art.* 4. *ad* 3. Nauarr. *cap.* 17. *n.* 226. Angel. *verbo restitutio* 1. *dum de vsura agit.*

num. 17. Palud. *q.* 2. *art.* 5. *n.* 27. Sotus, *lib. de restitutione*, *q.* 1. *art.* 4. *ad* 3. Syluester, *verbo vsura* 8. *num.* 1. Couarruuias, 3. *variarum*, *cap.* 3. *num.* 6. Rebellus, 2. *p. lib.* 1. *q.* 7. *n.* 54. Salas, *tract. de vsuris cap.* 42. *n.* 5 Palaus, *d. vnica de iustitia. p.* 14. *n.* 7. *& constat. ex §. si quis in fraudem instit. de actionibus & §. in fraudem instit. quibus manumit. non licet. & l. 5. & sequentibus per totum, tit. C. & ff. quæ in fraudem credit.*

Ratio est, quia licet per donationem illa mu-
47 lier acquisisset verum dominium rei donatæ, vtpote datæ à vero domino, & ab eo, qui illius pecuniæ habebat dominium; Attamen tale dominium erat nimis debile, infirmum, siquidem erat sub onere id ipsum creditoribus restituendi, vti erat in clerico donante, si Missas non celebrasset; atqui clericus de facto Missas non celebrauit; ergo eius soror tenetur illa stipendia Missarum accepta restituere, vt tot ex illis Missæ celebrentur. Probatur maior quoad illam partem, in qua asserit tale dominium; habere annexum onus restituendi. Clericus donans illa stipendia iniustus fuit, siquidem illorum donatione redditus fuit impotens ad restituendum illa, & alias non poterat intra modicum tempus Missas celebrare, vel aliis indigebat stipendiis ad se ipsum sustentandum, vt *suprà* diximus; ergo eius soror sciens illam pecuniam esse ex stipendiis Missarum, quibus ipse non poterat satisfacere, acceptans illam fuit causa illius donationis iniustæ, siquidem illam acceptans, reddit efficacem donationem; sed qui est causa iniusta damnificationis alienæ, tenetur ad restitutionem; ergo cum hæc mulier concurrerit ad hanc damnificationem alienam, tenetur sic acceptum restituere.

Confirmatur. Quia Sacerdos accipiens illa sti-
48 pendia pro celebrandis Missis, licet acquisierit illorum dominium, vt *suprà diximus*, tale dominium erat resolubile, quia erat sub modo, nempe sub onere celebrandi, sed de natura modi est, quod si non impleatur, resoluat acquisitionem, *l. libertas*, *§. hac scriptura. ff. man. testam.* & notat. cum Bartolo, Decio. Durand. & aliis Pascaligus, *de sacrificio*, *q.* 974. *n.* 7. Ergo cum clericus non dixerit prædictas Missas, resolutum fuit dominium, non solum in ipso clerico, sed consequenter in accipiente prædicta stipendia ex illius donatione, siquidem acceptatio donationis illius fuit causa efficax constituens ipsum clericum impotentem prædicta stipendia restituendi.

49 Vnde ad Argumenta in contrarium responde-
tur ad primum, illam pecuniam esse obligatam illi oneri dicendi Missas, vnde licet clericus habuisset illius dominium, si Missis non satisfecit, resolutum fuit dominium pecuniæ, non solum in ipso, sed etiam in donatario acceptante siquidem fuit causa efficax reddendi illum impotentem ad restituendum. Ad primam confirmationem respondetur illam alienationem fuisse veram, sed resolubilem, & ideo in illis textibus præcipitur rescindi. Ad secundam confirmationem respondetur illam donationem per se fuisse causam reddendi donantem impotentem ad restituendum, siquidem fuit acceptatio stipendiorum, quibus ipse etiamsi vellet non poterat satisfacere, nec Missas dicere, cum ad hæc plures anni requirerentur, & alias ille aliis stipendiis ad se ipsum sustentandum indigebat, & alias non habebat alia bona vnde restitueret, *vt suprà* diximus. Ad vltimam Confirmationem respondetur, eodem modo Philosophandum esse in donatione facta à fure, vel vsurario, qui rem alienam cum propria miscuit, & qui ex donatione impotens factus est ad restituendum propter eandem rationem.

Aduerte tamen, quod si ista mulier, quando 50
recepit illam pecuniam nesciebat esse ex stipendiis Missarum, quibus clericus non poterat satisfacere, dum certo ei non constat fuisse ex illis, non teneri restituere, siquidem est possessor bonæ fidei. At dum ei certo constat illam pecuniam esse Missis dicendis obnoxiam, tenetur statim restituere eandem pecuniam si extat in se, siue in æquiualenti. Quod si illam consumpsit, tenetur solum restituere id, in quo facta est ditior. Quod si in nullo facta est ditior, ad nihil tenetur. Ita cum communi sententia Decastillus, *lib.* 2. *de iustitia, tract.* 2. *d.* 5. *num.* 6. *&* 8. Ratio huius asserti est, quia possessor bonæ fidei, non tenetur restituere ex re aliena, quam putans esse suam consumpsit, nisi id in quo factus est ditior; sed hæc mulier fuit possessor bonæ fidei illius pecuniæ, dum ei certo non constitit fuisse collectam ex stipendiis Missarum, quibus clericus non satisfecit, nec potuit satisfacere; ergo solum tenetur restituere id, in quo facta est ditior.

RESPONSIO AVTHORIS
TERTIO QVÆSITO.

An ipse Sacerdos morti proximus teneatur id sorori suæ manifestare, vt illa ipsa stipendia restituat.

Respondi negatiuè, quamuis sciat sororem credituram, & restituturam. Probatur primo, *ex cap. officij de pœnit. & remission.* Ita in simili casu Nauarrus, *cap.* 16. *n.* 44. Caietanus, *tom.* 1 *opuscul. tract.* 31. Lessius, *lib.* 2. *cap.* 10. *dub.* 7. *n* 55.
Petrus Nauarr. *lib* 3. *cap.* 1. *n.* 148 Couarruu. *in* 51
epitom. 2. *p. decret. cap.* 7. *§.* 1. *n.* 10. Ratio fundamentalis est, quia fama est multo superioris ordinis quam pecunia, & præstat bonum nomen, magis quam diuitiæ multæ, *prouerbiorum* 22. Atqui iste clericus, vt suppono erat in bona fama, & bono nomine, etiam apud sororem suum, nec ipsa vn-
quam existimauit illum ex stipendiis furatis illam 52
pecuniam ei dedisse, vt suppono. ergo non tenetur suum delictum furti, quod grauissimum est, prodere, vt soror eius restituat.

Confirmatur 1. Quia nemo tenetur cum iactu- 53
ra famæ alienas diuitias restituere, vt cum Caietano, Nauarro, Petro Nauarr. Lessio, Sa, Laiman, & aliis communiter docet Pal. *d.* 1. *de iustitia commutatiua p.* 17. *§.* 3. *n.* 5. Respectu enim cuiuscunque fama excellentius bonum est, quam diuitiæ. Sed hic clericus manifestando sorori suæ illam pecuniam donatam fuisse ex stipendiis Missarum, quibus non satisfecit, pandit suum delictũ, & manifestat se fuisse infidelem, iniustum, latronem, & semper dixisse Missas in peccato mortali cum non curasset de satisfaciendis Missis acceptis, sed alias. & alias cõquisiuisse in grauem suæ animæ perditioné, & proximorum detrimentum, ergo clericus cum tanto detrimento suæ famæ non tenetur id sorori suæ manifestare.

Confirmatur 2. Quia mulier quæ supposuit si- 54
bi filium, etsi adulterium non commisisset, non tenetur tale crimen marito reuelare, vel ipsi filio supposito,

supposito, aut consanguineis, etiam ad impediendum ne regnum huic supposito deferatur; relicto filio proprio, & legitimo, etiam si sciret filium crediturum, & regnum dimissurum, nec propter id aliquod ei malum inferendum, nec suum peccatum ab aliis sciendum, nisi à solo ipso filio supposito, vel marito, vt tenet cum multis, Trullenc. *lib. 7. decalogi, cap. 9. dub. 5. n. 5.* Ergo idem dicendum est de isto clerico pater consequentia quia minus indecorum videtur filium sibi supponere absque adulterio; cum id excusari posset ex amore successionis; eo quod, proprios non haberet, quam pecuniam alienam titulo sacrificandi surripere, homines decipiendo, & alia damna, etiam animabus purgatorij causando; si ergo in illo casu mulier, etiam in articulo mortis, non tenetur filio supposito aperire veritatem ob amissionem propriæ famæ apud illam, etsi nullum aliud malum timeatur, quam quod eius peccatum à filio supposito sciatur, idem de hoc clerico procul dubio dicendum est.

55 Confirmatur 5. Quia soror, etsi clericus id in articulo mortis, etiam cum iuramento dicat, non tenetur ei fidem adhibere, vt in simili casu de filio adultero respectu matris docet cum Panormitano, Sa, Bartol. Medina, Lessio, Bonacina, Trullenc. *lib. 7. decalogi, cap. 8. dub. 6. n. 1.* Alleganti enim suam turpitudinem, præsertim cum præiudicio tertij, nulla adhibetur fides; ergo non est cur iste clericus suum delictum prodat, cum eius soror, adhuc eo detecto possit licite ei non credere, nec restituere quod à fortiori dicendum est, quod ipse clericus dubitat., an illa ex manifestatione sui delicti, prædicta stipendia restituenda sint.

RESPONSIO AVTHORIS
QVARTO QVÆSITO.

An in casu, quo id in suo testamento, vel coram testibus clericus declarasset, posset eius soror per iudicem cogi ad soluendam illam summam, quam clericus dicit fuisse ex Missarum stipendiis?

Respondi negatiuè, si aliæ non dentur coniecturæ, & probationes, bene tamen si den-
56 tur. Prima pars probatur. Quia quando donator tenetur de euictione rei donatæ, repellitur in iure à testificando contra donatarium, vt cum Ancharrano, Antonio de Bestr. & aliis communiter docet Farinacius, *in tractatu de testibus, lib. 2. tit. 6. q. 6. num 363.* Atqui iste clericus declaratus in testamento dedisse illam summam ex stipendiis Missarum, tenetur *de euictione*, ergo omnino repellitur à testificando.

57 Confirmatur primò. Quia filius adulterinus non potest cogi demittere hæreditatem ex solo dicto matris confitentis illum esse adulterinum, etsi hoc dicat in articulo mortis cum iuramento, nisi certas probationes offerat, quibus filius necessario conuincatur; Nemò enim tenetur credere
58 testi fide digno in suum præiudicium, vt cum Petro Nauarra, Riccio, Lessio, & aliis docet Trull. *lib. 7. decalogi cap. 8. dub. 6. n. 2.* Ergo idem dicendum de hac muliere.

Confirmatur 2. Quia testis, etsi fide dignus, etiamsi sit Cardinalis, de facto proprio deponens
in præiudicium tertij non plene probat, vt cum 59
multis laté probat Farinacius, *in tractatu de testibus, lib. 2. tit. 6. q. 63. n. 219 & q. 60. num. 1.* Atqui hic clericus deponit in testamento de facto proprio in præiudicium tertij; ergo non plene probat in iudicio.

Secus dicendum est, si dentur aliæ coniecturæ, 60
& probationes, nam tunc datur actio in iudicio aduersus hanc fœminam donatariam, & potest à iudice cogi intra annum ad soluendam pecuniam datam in præiudicium creditorum, etiamsi bona fide receperit. Ita cum Molina, Lessio, Rebello, Salas, & aliis Palaus, *d. 1. de iustitia commutatiua p. 14 num. 5. & habetur in l. quod autem, ff. quæ in fraudem creditorum & l. qui à debitore, ff. quæ in fraudem creditorum.* Ratio autem est, quia hæc fœmina eo solum excusatur à restitutione in iudicio, quia dictum clerici deponentis in suo testamento, se dedisse illam summam in præiudicium creditorum, non facit plenam fidem in præiudicium tertij; ergo si aliæ coniecturæ; & probationes adiungantur procul dubio obligabitur fœmina in iudiciu ad restituendum totam summam.

CONSVLTVM LIV.

De quodam testamento metu facto non reuocato à potente illud reuocare an sit validum?

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Preces importunæ non sufficiunt ad annullandum testamentum, etiamsi iungantur cum metu reuerentiali.*
3 *Metus reuerentialis, si cum eo non iungantur minæ, verbera, aut ictus, non est sufficiens ad annullandum aliquem contractum.*
4 *Minæ sola non sufficiunt ad annullandum actum, si ille qui minauit non est solitus minas exequi.*
5 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*
6 *Preces importunæ & blanditiæ, non sufficiunt ad annullandum testamentum.*
7 *Mulier quæ per multum tempus potuit rumpere testamentum, quod vi, vel metu fecit, & illud conseruauit, censetur illud ratificare.*
8 *Lætitia, hilaritas, & iucunditas post factum testamentum est signum illud, vt validum reputare, qui illud fecit.*
9 *Metus illatus censetur sublatus quando fuit opportunitas illum fugiendi, & qui illum passus est noluit.*
10 *Quando testator agnoscit nullitatem sui testamenti, & non curat illud rescindere, & aliud efficere, cum commode possit, censetur illud ratificare, & velle.*
11 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*
12 *Quando metus à patiente illud facile repelli potest, non censetur grauis.*
13 *Metus censetur purgatus, quando persona cui illatus fuit metus posita est in sua libertate.*
14 *Animus ab operibus dignoscitur, & talis*

præſumitur qualem facta demonſtrant.

15 *Ex verbis dignoſcitur animus, & intentio hominis.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

1 QVÆDAM mulier nupta, cum proxima eſſet morti, fecit ſuum teſtamentum, & relinquit maritum ſuum hæredem vniuerſalem: Arguunt autem parentes huius mulieris teſtamentum fuiſſe nullum, ſiquidem fuit factum per metum cadentem in virum conſtantem. Quod probant, eo quod maritus illius precibus importunis coëgit hanc mulierem vt faceret eum ſuum hæredem, ei inferendo grauem metum; quod ſi ſana euaderet eam male tractaturum, nec cum ea amplius habiturum pacem, & quietem, quod cum videret mulier, timens quod grauiter ab eo vexaretur, ſi ab infirmitate ſana euaderet, mota illius importunis precibus, blanditiis & minis, fecit prædictum teſtamentum, & reliquit eum hæredem ſuum vniuerſalem contra ſuam voluntatem, quæ omnia ipſa narrauit certis, & fide dignis perſonis. Accidit autem quod mulier hæc ab illa infirmitate ſua euaderet; & vixit adhuc per 17. annos, & per ſeptem annos abſens fuit à marito ſuo per ſpatium quinquaginta leucarum, abſque eo quod in toto hoc tempore reuocauerit, nec mutauerit dictum teſtamentum, imo illud cuſtodiuit, & conſeruauit, & reſeruauit in ſcrinio, vbi res maioris ponderis habebat, cum facillime in tanto tempore abſentiæ mariti aliud efficere poſſet, & de facto eius maritus, cum illa iterum eſſet infirma infirmitate, qua & mortua eſt, ei dixit, quod faceret aliud teſtamentum, & relinqueret hæreditatem ſuam cui voluiſſet quod illa efficere minime voluit, imo ſe mori relinquit cum primo teſtamento.

Quæritur ergo 1. An hoc teſtamentum ex illo metu factum fuerit validum? Secundo quæritur. An in caſu quo non fuiſſet validum, cenſeatur ratificatum, & reualidatum, eo quod illud non reuocauerit, caſſauerit, vel ruperit, cum id poſſet per tantum tempus efficere, & hora mortis id ab ea poſtulante etiam marito.

RESPONSIO AVTHORIS, PRIMO QVÆSITO.

An hoc teſtamentum ex illo metu factum fuerit validum?

AD intelligentiam huius conſulti notandum eſt, hunc hominem de quo dicitur intuliſſe prædictum metum, eſſe hominem doctum, & optimum Chriſtianum, nec de eo dictum vnquam fuit, quod aliquem vulnerauerit, aut occiderit, nec cum aliquo rixas habuerit, nec quod aliquid fuerit furatus, nec erat homo malarum artium, nec vnquam vxorem malè tractauit, ſed potius eam ſummo amore tractauit, quæ omnia ſunt notoria. His ſuppoſitis.

2 Reſpondi primo quæſito, tale teſtamentum fuiſſe validum primo. Quia dato quod præceſſiſſent dictæ preces importunæ, id non ſufficit ad annullandum tale teſtamentum, nec alium contractum, etiamſi ſimul cum talibus importunis precibus iungerentur metus reuerentialis. Ita Abbas, Rolandus, Gabriel, Henriquez, Leſdeſma, quos refert, & vt probabiliſſimum tenet Sanch. *de matrim. d.8. dub. 4. num.* 6. Tum quia metus re- 3
uerentialis, ſi cum eo non iungantur minæ, verbera, aut ictus, non eſt ſufficiens ad annullandum aliquem contractum, vt patet, *ex cap. ex litteris de ſponſ. impub. & ex cap. 22. de pactis, n. 6. & ex l. ſi patre cogente 2 ff. de ritu nuptiarum, & ex l. fideiuſſor impetrante 16. §. Pater Sei ff. de pignoribus*, & cum Abbate, Ancharrano, Hoſtienſe, Nata, Decio, Gamma, Gutierres, Matienzo, Molina, & aliis tenet Sanchez, *de matrim. lib. 4. d. 6. num. 7*, & multoties decidit ſacra Rota apud Farinacium, *lib. 2. conſ. crim. & deciſ. 783. & deciſ. 728. num. 6.* apud Baratum, & ibidem in annotatione Fernantillas, & etiam in annota. *ad deciſ.* 205. Atqui iſte homo nunquam huic mulieri grauiter minatus eſt, nec ei ictus, vel verba intulit, ſed potius eam bene tractauit, ergo non eſt cur tale teſtamentum inualidum, & nullum iudicemus.

Confirmatur. Quia dato quod præceſſiſſent di- 4
ctæ minæ, quas dicunt contrarij, non ſufficiunt ſolæ minæ ad annullandum actum, ſi ille qui minatus eſt non eſt homo crudelis, & qui ſoleat tales minas executioni mandare, vt cum Nata, Maſcardo, Padilla, & aliis multis docet Sanchez, *de matrim. lib. 4. d. 6. num.* 21. Sed ſic eſt, quod iſte homo nunquam offendit vxorem ſuam, vel aliam perſonam, eo quod homo bonæ vitæ, & timoratæ conſcientiæ erat; ergo talis metus non fuit cadens in virum, vel mulierem conſtantem, ac per conſequens non annullauit teſtamentum.

Nec contra hoc facit id, quod iſta mulier præ- 5
dictis illis perſonis dixit, ſcilicet ſe feciſſe dictum teſtamentum contra ſuam voluntatem. Nam contra hoc eſt, quod proteſtatio contraria facto non releuat, *l. cum in plures, §. locator ff. locati, cap. gratum de officio delegati.* & docet Baldus, Cephalis, Surdus, Tuſcus, & alij apud Barboſam. *in axiomatibus iuris, axiomate 194. num.* 1. Tum quia proteſtatio facta poſt actum ceſſat per actum ſequentem contrarium, vt docet Cephalus, Crauetta, Surdus, Menochius, Rota, apud Farinacium, *p. 2. recent.* Et proteſtans ſi non repetat in omnibus proteſtationem, cenſetur ab ea receſſiſſe, Rota apud Paulum, *de rubeis deciſ. 25. n. 19. & deciſ. 91. n. 12. tom. 2. diuerſarum*: Sed ſic eſt quod hæc mulier nunquam proteſtata eſt hoc teſtamentum factum fuiſſe per metum, & quod vt tale illud annullabat, ſed ſolum dixit aliquibus perſonis, quod ex metu mariti ſui illud fecerit, & dato quod proteſtata fuerit, quod ex metu illud fecerit, & quod nunquam voluntatem illud condendi habuerit, non continuauit in omnibus eandem proteſtationem, imo illud ſuſtinendo, & non illud rumpendo, tacitè approbauit, & ratificauit; ergo tale teſtamentum fuit validum. Confirmatur quia hæc mulier non ſolum tenebatur proteſtare ſe tale teſtamentum propter metum feciſſe, ſed quod ſi adhuc talis metus non duraret, abſque dubio tale teſtamentum infringeret, & annullaret, vt cum Mantica, docet Fragoſ. *p. 3. lib. 4. d. 7. §. 1. num.* 9. Ergo cum hæc mulier tale quid nunquam dixerit, ſequitur quod cum tale teſtamentum non reuocauerit, validum ſemper permanſiſſe.

Nec obſtat id quod dicunt contrarij de pre- 6
cibus, & blanditiis. Nam dato quod fuiſſent importu

impottunæ, adhuc non sunt sufficientes ad annullandum dictum testamentum, vt docent Abbas, Rolandus, Gabriel, Henriques, Lopez, Villalobos, & alij, quos refert, & sequitur Bosius *de matrim. cap. 12. num.*118. Nauarrus *in manuali cap. 17. num.* 16. Ledesma, *part. 4. quæst.*49. *artic. 3. ad finem*, & in propriis terminis tenet cum Bartolo, Fragosius *part. 3. lib. 4.d.7.§.1.n.9.*

RESPONSIO AVTHORIS, SECVNDO QVÆSITO.

An in casu, quo hoc testamentum non fuerit validum, censeatur reualidatum, & ratificatum, ex eo quod cum mulier illud non reuocauerit, cassauerit, vel ruperit, cum id posset per tantum tempus efficere, & hora mortis id ab ea postulante merito?

7 Respondi affirmatiuè: Ratio est, quia eo ipso quod illa per tot annos, in quibus fuit absens à suo marito non reuocauit tale testamentum, quod alias putabat esse nullum, eo quod metu factum fuerit, *iuxta l. fin. ff. si quis aliquem testari prohib.* Sed potius illud conseruauit, censetur illud ratificasse: Nam cum toto hoc tempore illud libere potuisset rescindere, & annullare, & non fecit, censetur illud approbare. Ita cum Alciato, Menochio, ; Genuensi, Bosius *de matrim. cap. 10. num.*397.

Confirmatur 1. Quia hæc mulier per multos annos conseruauit hoc testamentum, quod libere rumpere, & delineare poterat; ergo cum id non fecerit, censetur illud velle, & appro-
8 bare. Menochius *præsumptione 4. num.*28. Parisius *consil.*170.*num.*15. *lib.* 4. Genuensis *cap.* 87.*num.*6. Confirmatur 2. Quia postquam hæc mulier fecit hoc testamentum vixit per multos annos alacris, & iucunda cum marito, absque eo quod vnquam procurauerit rescindere tale testamentum; sed sic est quod hæc lætitia, iucunditas, & hilaritas, signum est quod testamentum vt bonum, & validum reputabat, siquidem si persisteret adhuc in tali voluntate contraria tristis incederet, & absque consolatione. vt cum Parisio, Ruino, Menochio, probat Bosius, *suprà num.* 401. Ergo tale testamentum validum fuit.

Nec obstat, Quod metus semel illatus non censetur sublatus durante causa metus; Atqui viuente marito, censetur durare causa metus. vt cum multis textibus, & Doctoribus probat Bosius *suprà, num.* 407. Ergo Non obstat inquam.
9 Respondeo namque, cum Sanches *de matrim. lib.* 4.*d.*18.*n.*7. id intelligi quando non fuit opportunitas fugiendi præ timore; sed sic est, quod hæc mulier per spatium 17. annorum, in quibus fuit absens à viro suo, poterat absque vllo timore facere suum testamentum occulte iuxta voluntatem suam; ergo si illud non fecit, & antiquum conseruauit, censetur illud approbasse, & velle.

10 Confirmatur. Quia hæc mulier vixit per spatium decem & septem annorum postquam fecit primum testamentum; atqui toto hoc tempore numquam illud reuocauit, imò conseruauit in scrinio, & inter scripta chariora custodiuit; ergo tacite voluit fuisse validum. Patet consequentia, quia quando testator cognoscit nullitatem sui testamenti & non curat illud reuocare, vel in aliam formam reducere cum id possit facere, imò illud conseruat inter scripturas amabiliores in scrinio domus suæ, censetur illud approbare; vt in propriis terminis tenet Menochius *libro 4. præsumptione. 7. num. 5.* & alij, apud Gratian. *discept. forens. cap.* 135. *num.*19. Sed sic est, quod hæc omnia acciderunt in hoc casu; ergo tale testamentum fuit validum.

Nec obstat si dicas, quod cum vir illius adhuc vixerit, etiam si absens esset, adhuc mulier timebat, quod in notitiam illius venisset, & præ metu illud non rumpebat. Non obstat inquam. Respondeo namque, quod per absentiam tanti temporis constituta est mulier ista in sua plena libertate, specialiter ad vnum actum; quem occulte facere poterat, absque eo quod venisset in notitiam mariti absentis, vt patet *ex l. 2. Cod. de his qui vi.* Et ibidem Baldus *num.*1. & Gailus *de obseruat.* 93. *num.* 23. Afflictus *decis.* 336. *in fine.* Balbus *decis.* 22. Riccius *d. Collect.* 878. & alij apud eundem. 11

Tum quia hæc mulier si vellet, cum esset per tantum tempus absens a viro suo, facillimè poterat facere aliud testamentum implorando auxilium iudicis, si necessarium foret; absque eo quod maritus suus eam potuisset offendere, sed sic est, quod quando metus facilè repelli potest, non censetur grauis, vt patet ex *cap. fin de electione.* & cum Angelo, Caro, & aliis docet Sanches *lib. 4. de matrim d. 1. n.* 2. Ergo si id noluit facere, censetur tale testamentum approbasse. 12

Confirmatur tandem: Quia hæc mulier cum iterum proxima esset morti vir eius ei dixit, quod fecisset aliud testamentum in quacumque forma voluisset iuxta voluntatem suam quod illa efficere noluit, ergo censetur approbasse iam factum. Patet consequentia; quia metus censetur purgatus, quando persona cui illatus fuit metus reposita est in sua libertate, vt *cum communi sententia, & pluribus Rotæ decisionibus*, probat Bosius *de matrim. cap.* 12. *num.* 411. Sed sic est, quod hic homo reposuit hanc mulierem in sua libertate, dicens ei quod conderet aliud testamentum iuxta voluntatem suam, absque aliquo metu; ergo si illa illud efficere noluit, censetur antiquum approbare. 13

Nec obstat si dicant, illam alterum testamentum non fecisse, quia adhuc timuit, quod illa mariti verba essent ficta, & fraudulenta. Nam huic obiectioni Respondetur, quod animus ab operibus operatis dignoscitur, & talis præsumitur, qualem facta *demonstrant, l.* 1. *§. fin. ff. de dolo*, Mascardus *de probationibus consil.* 95.*num.*1. & *conclus.* 1304. *num.* 24. Farinacius *praxi crimin. quæst.* 89. *num.* 76. Maximè si verba etiam iunguntur, quia ex illis dignoscitur animus, & in- 14
tentio hominis. *l. Labeo. ff. de supplen. leg. cap.2. requisitis de appellat.* Albanus *consil.* 119. & *consil.*119. & *cons.* 616. *num.* 9. Surdus *consil.*83.*n.*33. & *cons.* 47.*n.* 40. Sed sic est, quod hic homo clare dixit suæ vxori, quod faceret suum testamentum in quacumque forma voluisset iuxta voluntatem suam, ergo si illa illud efficere noluit, signum euidens est. voluisse ratificare iam factum, Et nulla ratione de marito præsumi potest, quod ficte hæc verba ei protulerit; siquidem ad hoc 15

nullum erat fundamentum: Qua propter intelligo talem hominem fuisse verum hæredem vxoris suæ, et quod testamentum ab ea factum in vtroque foro fuerit validum, & vt tale defendendum, & sui hæredes possunt adire hæreditatem ex vi illius.

CONSVLTVM LV.

De religioso, an possit celebrare in arce, vel Castris tempore belli, vt milites Missam audiant?

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Religio D. Ioannis Militensis gaudet omnibus priuilegiis, quibus gaudet religio Sancti Augustini.*
3 *Religio S. Augustini, & alij mendicantes habent priuilegium ad erigendum Altare, & celebrandum in castris, & arcibus in aula Gubernatoris, & in cameris; & plateis, si opus sit.*
4 *Ponitur obiectio in contrarium; & soluitur.*
5 *Religiosus S. Ioannis Militensis, qui residet in quadam arce vbi sunt multi milites, tenetur ex charitate in dicta arce erigere Altare, & Missam celebrare, vt milites Missam audiant in die festo.*
6 *Si id noluerit efficere, potest id efficere quilibet Sacerdos sæcularis in die festo.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

1 IN loco non procul ab inimicis in prouincia Interamnensi in hoc Lusitaniæ regno quando bellum inter illius, & Hiberiæ Serenissimos Reges exercebat: *Hac enim die in qua hac transcribo, quæ est prima Martij anni* 1668. *semper in Lusitania celebris, stabilita fuit perpetua pax inter vtrumque Regem ab omnibus adeo concupitam, & desideratam, quam Deus in æternum firmet, & conseruet.* In hoc igitur Lusitaniæ loco facta fuit quædam arx ad expugnandos inimicos, & cum in ea adhuc non fuisset Eremitorium, & aliàs Milites, Duces, & gubernator illius non possent extra ad Ecclesias propinquiores exire, eo quod diebus præteritis, cum quidam gubernator cuiusdam arcis dictæ Castro Laboreiro exiret ad audiendam Missam ad Ecclesiam loci, milites illius arcis se rebellarunt contra suum gubernatorem, & tradiderunt arcem inimicis, quapropter præceptum impositum fuit singulis arcium gubernatoribus, vt nunquam ab eis exirent, nec etiam ad Missam audiendam.

Quæsiuit ergo à me armorum gubernator, an quidam clericus religiosus S. Ioannis Militensis, qui forte tunc residebat in illa arce, posset in domo gubernatoris in prædicta arce, vel in alio honestiori loco eiusdem arcis, Missam celebrare ad milites satisfaciendos præcepto Ecclesiæ audiendi Missam?

RESPONSIO AVTHORIS.

2 REspondi affirmatiue. Ratio est, quia Religio D. Ioannis Militensis gaudet omnibus priuilegiis, quibus gaudet Religio S. Augustini, vt constat ex Bulla Gregorij XIV. quam ego ipse refero *in nostro Directorio Regularium part. 1. tract. 2. d. 5. sect. 6. num.* 167. Sed sic est quod tam Religio S. Augustini, quam aliæ mendicantes 3
cum suis ordinibus militaribus habent priuilegium ad erigendum Altare, & celebrandum, non solum in Castris, sed etiam in arcibus, vt concessit Vrbanus V. Bulla prima, & alij Pontifices, vt ego ipse dixi *in nostro Directorio Regularium, part. 1. tract. 2. d. sect. 4. num.* 174. Ergo non solum possunt erigere Altare in dictis arcibus in Eremitoriis de nouo fundatis, sed etiam in aula gubernatoris, vt concessit Sixtus V. Bulla XIV. & Eugenius IV. Imò non solum in aula gubernatoris, sed etiam in cameris, in quibus dormiunt homines sæculares, & in plateis, vt concessit Alexander VI. non obstante quod cameræ vbi sæculares dormiunt, & plateæ videantur loca inhonesta.

Nec contra hoc obstat Concilium Tridentinum *sess.* 22. vbi præcipitur, quod Episcopi non 4
permittant celebrare in domibus particularibus. Nam huic obiectioni Respondeo, Concilium non derogare priuilegia regularium, sed solum præcipere, ne Episcopi permittant, quod religiosi celebrent in domibus priuatis, & sic dum Episcopus speciali decreto non prohibuerit celebrare in talibus domibus priuatis, possunt regulares vti suis priuilegiis, vt docent Fr. Ioannes à Cruce, Ledesma, Rodrigues, Portel, quos refert, & sequitur Diana *p. 2. tract. 2. resol.* 80. Lezana *tom. 3. verbo Altare, n.* 13. Pascaligus, Marchinus, Decastillus, Lugo, & alij, quos ego ipse refero, & sequor *in nostro Directorio Regularium, p. 1. tract. 2. d. 2. sect. 4. num.* 174. & 175.

Hinc fit, quod cum prædictus Pater Fr. sit Religiosus S. Ioannis Militensis, & vt talis gaudeat 5
supradictis priuilegiis; & cum interim non possit in dicta arce construi Eremitorium ob immensos sumptus belli, & aliàs sit necessarium, quod gubernator, Duces, & Milites non exeant ab arce ad audiendam Missam, ne illis eueniat, quod non ab hinc multis diebus accidit gubernatori Castro Laboreiro, & alias Episcopus id non prohibeat. Dico quod tenetur talis religiosus vti hoc priuilegio dicendi Missam in loco honestiori, quæ inventa fuerit in dicta arce, & si non detur nisi domus vbi dormiant milites hæc decenter præparanda est, & componenda, vt ibi possit erigi Altare, & Missæ sacrificium celebrari ob tantam militum necessitatem. Tenebitur autem ad hoc talis religiosus ex charitate, ne dicti milites in diebus festis Missa careant, & sic gubernator armorum debet dicto Religioso præcipere vt erigat Altare cum id ex priuilegio efficere possit, & Missam celebret, dum Eremitorium expensis regiis non erigitur, ne milites maneant absque hoc auxilio spirituali.

Addo, quod & si prædictus Pater Fr. non 6
fuisset regularis, nec haberet prædicta priuilegia, sed esset quidam simplex clericus adhuc posset erigere Altare in dicta arca, & Missam celebrare in quacunque domo honesta, & composita, vel etiam in platea; vt milites Missam audirent diebus festis. Ita habetur *in c. sicut de consecrat. d.* 5. Necessitas namque non carendi tanto tempore hoc sacrificio tales milites, & defectu potentiæ

exeundi

exuendi extra arcem ad Missam audiendam sufficit, vt quilibet clericus possit in prædictis locis celebrare, vt ibi Missam habeant, *non obstante dicto decreto Tridentini, sess.22. cap de vitandis in celebratione Missaram.* Ita docet Henriquez, Sà, Hurtado, Lugo, Suarez, Villalobos, Machado, Valerus, quos refert & sequitur Leander, *de Sacramentis, tract 8. disp.... q.16.* Quapropter resolutorie dico, quod si prædictus pater, S.Ioannis Melitensis noluerit celebrare in dicta arce modo dicta, potest gubernator armorum præcipere cuicunque clerico, vt erigat altare in dicta arce, & ibi Missam celebret, ne milites Missæ sacrificio
6 careant in diebus festis. Nec ad hoc requiritur licentia ordinarij, siquidem necessitas sufficit, & præsumitur talis licentia, & jus commune illam concedit, *in cap. sicut de consecratione, dist.1.* videatur Suarez, *d.81. sect.4.* & Leander, *loco citato.*

CONSVLTVM LVI.

De operibus præceptis pro consecutione iubilæi duarum hebdomadarum, an debeant omnia fieri in eadem hebdomada, in qua consequitur Iubilæum; vel possint fieri partim in vna, & partim in alia hebdomada?

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Ad consequendum Iubilæum sufficit quod opera præcepta fiant intra duas hebdomadas assignatas ad lucrandum.*
3 *Hæc opinio est. nimis probabilis, licet detur etiam opinio probabilis in contrarium.*
4 *Qui ad consequendum Iubilæum secutus fuit opinionem probabilem, consequitur illud.*
5 *Si Bulla Iubilæi dicat quod opera fiant intra duas hebdomadas vt fuit Iubilæum in assumptione Innocentij X. hoc est extra quæstionem.*
6 *Si postulet vt opera fiant in vna hebdomada adhuc est probabilis opinio, quod si fiant in duabus hebdomadibus sufficit.*
7 *Confessor potest immutare opera Iubilæi, quæ intra eadem hebdomadam non fecit pœnitens in alia.*
8 *Qui vsque ad vltimum diem Iubilæi nullum fecit opus assignatam pro Iubilæo si à confessore opera immutentur in alia, quæ possit facere ipsa vltima die, consequitur Iubilæum.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

1 SVMMVS Pontifex Innocentius X. cum ad cathedram D. Petri assumptus fuerit concessit Iubilæum per duas hebdomadas, ad cuius consecutionem præcepit vt aliqua opera fierent ad lucrandum dictum Iubilæum. Aliqui pœnitentes in quadam hebdomada faciebant partem illorum operum, & in alia alteram partem, quapropter inter eos magnum jurgium de hac re exortum est, aliquibus hic inde disputantibus.

Quæsierunt igitur à me, An sic facientes opera postulata in dicto Iubilæo consequerentur illud?

RESPONSIO AVTHORIS.

Respondi satis esse ad consequendum Iubilæum quod ea quæ continentur in Bulla Iubilæi executioni mandentur intra duas hebdomadas signatas ad consequendum ipsum Iubilæum. Vnde qui in prima hebdomada fecit medietatem operum præceptorum, & in altera aliam medietatem, vel aliquod ex prædictis operibus, quod defuit illi in prima hebdomada, consequitur Iubilæum. Et ratio est: Quia licet detur opinio probabilis quæ asserit omnia opera exequenda esse in eadem hebdomada in qua lucratur Iubilæum, vt cum Henriquez, Villalobos, Pottel, docet D. Rodericus de Cuña, *de Iubilæo, cap.4. n.2.* Santaretus, Zeroæla, & alij, quos refert Diana, *5.p. tract.12. resol.24.* Attamen opinio contraria, quæ docet sufficere ad lucrandum Iubilæum, quod qui faciat aliqua opera præcepta in vna hebdomada, & alia in altera hebdomada est etiam probabilis, & secura, vt docet Præpositus, Laiman. Naldus, quos refert, & sequitur Diana, *5.p. tract. 12. resol. 24.* & sic responderunt Patres sacræ pœnitentiariæ Romanæ de hoc interrogati, vt testatur Diana, *loco citato.* Et de hoc datur quædam declaratio sacræ Congregationis, vt testatur Diana, *loco citato*, & docent etiam hanc sententiam Bonacina, *in præsenti, d.6.p.5.q.1. n.34.* Pelizarius, *tract. 10. cap. 9. n.2.* & vt probabilem docet Decastillus, *de pœnitentia tract. 9.d.2. dub. 25 n.332.* vbi ait quod in eo quod attinet ad communionem probabilius esse posse quempiam in prima hebdomada ieiunare, & distribuere eleemosynas, & in secunda confiteri, & communicare; imo hanc esse communem opinionem vsitatam in Ecclesia; eandem sententiam tenet Palaus, *tom.4 tract.24.d. vnica, p.12. num. 19.* Ergo cum hæc opinio sit satis secura, & probabilis, qui fecerit partem illorum operum in prima hebdomada, & partem in secunda, absque dubio lucrabitur Iubilæum. 2 3

Confirmatur 1. Quia opinio satis probabilis est, quod ille qui tempore Iubilæi secutus fuerit opinionem probabilem circa consecutionem Iubilæi absque dubio consequitur ipsum Iubilæum, vt docet Leander, *de Sacramentis, tom.1. tract.5. d.14. q. 164.* qui testatur eandem sententiam tenuisse plures DD, inter quos fuit Fr. à S. Iuliano, eandem sententiam docet Fr. Martin. à S. Ioseph, *tom.1. lib.2. de indulgentiis, tract.12. n.2.* P. D. Paulus Maria, quem refert, & sequitur Diana, *p.10. tract.11. resol.34. in fine*; cum ergo sit sententia satis probabilis, dicens quod qui fecerit partem operum in Iubilæo præceptorum in prima hebdomada, & partem in secunda consequitur Iubilæum, euidenter sequitur, quod ille qui hanc opinionem secutus fuerit absque dubio consequitur Iubilæum. 4

Confirmatur 2. Quia id, in hoc Iubilæo de quo agitur est euidentius, siquidem in illo Pontifex ait se concedere Iubilæum illis, qui in spatio duarum hebdomadarum visitauerint semel ad minus vnam Ecclesiam ex nominatis, & ieiunauerint feria quarta, sexta, & Sabbato, vniuscuiusque illarum duarum hebdomadarum, & confessi 5

confessi fuerint, & communicauerint, vel in dominica die sequenti, in qua finitur hebdomada, vel in quacunque die illius, & dederint aliquam eleemosynam modo in bulla assignato; Atqui Pontifex hic non postulat vt omnia opera fiant in eadem hebdomada, imo dicit sufficere si fiant per spatium duarum hebdomadarum prædictarum; ergo in hoc iubilæo nulla de hac re dari potest quæstio cum verba bullæ sic videantur admittere.

Vnde opinio contraria solum est quando in bulla Iubilæi postulatur vt opera omnia fiant intra eandem hebdomadam in qua lucratur Iubilæum vt dicebat bulla Iubilæi Gregorij XV. & Pauli V. de quibus loquitur D Rodericus à Cuña, *suprà* citatus; videndus ergo est tenor bullæ & cum Farinacio aduertit Fragosus, *de regimine Reipublicæ Christianæ, p.2. lib.2.d.4.§.3. num.18.in fine* ea namque id sæpe clare constat, vt in bulla præsenti. Addo tamen quod quando bulla non esset
6 adeo clara, sed solùm fuisset vt illa Gregorij XV. & Pauli V. adhuc dicendum esse facientem opera partim in vna; partim in altera hebdomada consequi Iubilæum, vt docent DD *suprà citati*..

Imo addo, quod licet contraria sententia fuisset certa quod non est, imò nostra probabilior est adhuc dicendum est, quod homo qui non fecit omnia opera in vna ex prædictis hebdomadibus poterit consequi Iubilæum; si confessor illi commutauerit opera quæ illi defuerunt quod illa in
7 altera die exequatur, aut quod loco illorum faciat aliud opus, quod optime efficere potest confessor in casu quo in eadem dicta hebdomada prædictus homo non possit exequi omnia prædicta opera; vel ea faciendi immemor fuit. Ita Veiga, Nauarrus, Graffius, & alij, quos refert, & sequitur Fragosus, *p.2.lib.2. d.4. §.3. num.19.* D. Rodericus a Cuña, *de hoc Iubilæo, cap. 1. num.6.* Vbi etiam ait, quod si quis transisset omnes quindecim dies assignatos ad lucrandum Iubilæum absque eo quod in eis aliquod opus executioni mandauerit, adhuc posse in vltimo die consequi Iubilæum si confessor ei commutauerit omnia opera postulata in Iubilæo in alia, quæ in ipsa die possit executioni mandare. Ita etiam docet Henriquez, *lib 7.cap.10.n.6.* Sanchez, *lib 4.decalogi c 54. n.10.* Rodriguez, *in summa, verbo Iubilæum, n.10.* Villalobos, *tract.16.d.24.n.5.*

CONSVLTVM LVII.

De testamento non assignato à testatore ob accelerationem mortis, an possit probari validum, vt nuncupatiuum?

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*

2 *Ad testamentum nuncupatiuum iure Lusitano requiruntur sex testes, siue viri, siue fæmina.*

3 *Testamentum nuncupatiuum in quo non fuerunt sex testes est nullum.*

4 *Testator qui antequam inciperet testamentum scriptum declarauit totam suam voluntatem coram sex testibus & tabellione fecit testamentum nuncupatiuum validum.*

5 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*

6 *Nominatio emphyteusis probata per quinque testes valet.*

7 *Nominatio emphyteusis, etsi fiat in testamento est actus meri facti inter viuos.*

8 *Nominatio emphyteusis facta in testamento nulla valet, probato testamento.*

9 *Nominatio ad petendam renouationem emphyteusis si probetur tribus testibus valet.*

10 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*

11 *Quomodo intelligatur nostra Ordinatio Regia, lib 4.tit.37 §.4 quæ videtur nostræ resolutioni opposita.*

12 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*

13 *In emphyteusi liberæ nominationis non attenditur quod successor sit de sanguine primæ lineæ, quæ emphyteusim obtinuit.*

14 *Solum attenditur quod sit nominatus ab vltimo possessore, vel proximior consanguineus illius*

15 *In emphyteusi liberæ nominationis non solum possunt petere renouationem descendentes, sed & transuersales.*

16 *Consanguineus proximior est ille qui est in gradu proximiori vltimæ vitæ.*

17 *Dominus directus tenetur eligere qui est in gradu proximiori vltimæ vitæ.*

18 *Quando non dantur testes ad probandam nominationem emphyteusis proximior vltimæ vitæ habet ius petendi renouationem.*

19 *Si vltima vita nominauit coram sufficientibus testibus ius petendæ renouationis remotiori consanguineo, hic præferendus est proximiori in renouatione emphyteusis.*

20 *Dominus directus tenetur sequi in renouatione emphyteusis liberæ nominationis electionem, & voluntatem vltimæ vitæ.*

21 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*

22 *Quid si vltima vita dicens coram testibus se relicturam suam emphyteusim Francisco verbi gratia.*

23 *Si domino directo certo constet per testes vltimam vitam aliquem nominasse tenetur in hoc renouare emphyteusim.*

24 *Si de hoc ei non constet tenetur nominare personam proximiorem vltimæ vitæ.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

ERAT Maria v.g. infirma infirmitate, qua est mortua, & cum proxima esset morti 1
vocauit tabellionem vt faceret suum testamentum ad nominandum in eo quandã emphyteusim liberæ nominationis, & antequam inciperet testamentum dixit coram notario, & quinque testibus instituere suam hæredem Ioannem consanguineam suam in secundo gradu, & quod eam nominabat ad emphyteusim, quam habebat post hæc, & sic peracta incepit tabellio scribere testamentum, & antequam ab infirma subscriberetur mortua est testatrix.

Quæritur ergo primo. An testamentum illud scriptum, eo quod non fuerit assignatum à testatrice possit probari saltem vt validum nuncupatiuum. Secundo, An casu quo nec sit nuncupatiuum validum valeat nominatio emphyteusis quæ

quæ postea per illas quinque testes fuit probata. Tertio an etiam valeat nominatio ad petendam renouationem emphyteusis facta in testamento nuncupatiuo nullo à testatore qui iam non habebat ius ad nominandum ad emphyteusim si tribus testibus probetur. Quarto an in casu quo testamentum nec vt nuncupatiuum valeat, nec etiam nominatio emphyteusis, possit dominus directus dare emphyteusim huic consanguineæ in tertio gradu defunctæ testatricis, relinquendo quandam filiam sororis ipsius defunctæ, vel cui facienda sit hæc renouatio emphyteusis?

RESPONSIO AVTHORIS, PRIMO QVÆSITO.

An testamentum illud scriptum, eo quod non fuerit assignatum à testatrice possit probari, saltem vt validum nuncupatiuum?

2 RESpondi tale testamentum, nec vt nuncupatiuum valuisse. Et ratio est, quia ad testamentum nuncupatiuum de iure Lusitano requiruntur sex testes, siue viri, siue fœminæ, vt patet *ex ordinatione, lib. 4. tit. 8. §. vltimo*; Sed hic non
3 fuit talis numerus testium, ergo nec vt scriptum, nec vt nuncupatiuum valet, nec etiam vt codicillum, *l. si quis cum test. 3 l. ab intestato 16 ff. iure codicil.* non enim hic habemus clausulam codicillarem, nec iste casus est ex illis in quibus illa præsumitur.

Aliter dicendum esset si adessent sex testes,
4 nam tunc valeret tale testamentum vt nuncupatiuum *iuxta ordinationem, lib. 4. tit. 8. §. vltimo*; Nam licet testatrix intenderet facere testamentum scriptum, & dispositio non valet, nisi in ea forma quam disponens intendit, argument. *contractus, ff. dictum instrum. l. verbis ciuilibus, ff. de vulgari*, Cabedo, *decis.* 159. latissimè Caldas, *de emptione cap. 14. n. 6.* Phœbus, *2. p. decis.* 188. *n.* 10. Attamen hic ex modo quo ista testatrix disposuit, aliter dicendum esset: illa enim antequam inciperet scribere testamentum, voluntatem suam coram testibus totam exposuit, & in his terminis valet testamentum, vt nuncupatiuum Maranta, *disp. 4. n. 13* Clarus, *§. test. q. 4. n. 2. ad finem*, & cum Mantica, Burg. de Paz, & aliis bene resoluit Gutier. *lib. 3. pract. c. 45. n. 2.* Cald. *vbi suprà, n.* 8. Phœbus, *loco citato, n. 3. & 4* Reinoso, *obseru. 43. n.* 18.

5 Nec obstat quod testatrix volebat vltra progredi, & facere testamentum in scriptis; ergo si mortua est eo non finito testamentum manet nullum, vtpote imperfectum *ex l. si quis testamentum; l. ex ea scriptura. ff. de testam.* Surd, *cons.* 258. *n.* 19. Stephanus Gratian. *forens. cap.* 550. *n.* 9. Non obstat inquam, respondeo namque testamentum nuncupatiuum in hoc casu iam esse finitum; & perfectum, siquidem testatrix dixerat coram testibus omnia quæ volebat disponere instituendo hæredem nominando emphyteusin, & voluntas semper præsumitur completa, & absoluta Alexander, *consil.* 109. *ad fin lib.* 7. Quod autem scriptura non esset finita, id non interest, cum hic non agatur de valore testamenti scripti, sed nuncupatiui; vnde qui voluerit dicere testatricem non dixisse omnia, quæ volebat disponere circa institutionem hæredis, & alia ad testamentum requisita, debet id probare & non sufficit probare illum, etiam quod vice protulerat voluisse scribi, ita eleganter resoluit Rota apud Steph. Gratianum *d. c.* 550. *n.* 49. fatetur idem Gratianus *n.* 11. & 12. & alij Doctores *relati ab ipsa Rota loco citato.*

RESPONSIO AVTHORIS SECVNDO QVÆSITO.

An casu quo non fuerit validum testamentum nuncupatiuum, valeat nominatio emphyteusis quæ postea per illos quinque testes fuit probata?

RESpondi affirmatiuè. Ratio est quia nominatio emphyteusis ita pendet ex nuda nominantis voluntate, vt nullam aliam solemnitatem requirat; & sufficit quod de ipsa voluntate constet, Gamma *decis.* 287. *n.* 1. Cald. *de nominat. q. 1. n.* 21. Phebus *decis.* 124. *n.* 13. & patet *ex textu in l. vult, ff. rebus eorum.* Decius *in l. fin. n.* 10. Peralta *in l. si quis in principio, ff. licet, 3. n.* 215. Valascus *consult.* 61. *n.* 15. Caldas *de potestate eligendi cap. 12. n.* 4. Surdus *de aliment. tit. 9. n.* 92. vbi concludit sufficere quod testator aliquid voluerit, quia etsi actus postea non habuerit effectum, tamen probatur, & sustentatur voluntas testatoris; atqui hic per testes con- 6
stat ex testamento de voluntate testatricis; ergo nominatio quæ solum ab ipsa voluntate dependet, cum de illa constet per ipsum testamentum, sustinenda est vt res distincta, etiam si testamentum ex defectu alicuius solemnitatis fuerit nullum.

Probatur 2, quia nominatio emphyteusis, etiamsi fiat in testamento, est actus mere facti inter viuos, vt post Bart. & alios notat Valascus *cons.* 61. *n.* 5. 7
Caldas *cons.* 10. *n.* 40. & 45. & nullam dependentiam habet à testamento, quia per se subsistit, vt ex multis aduertit Phebus 1. *p. decis.* 30. *n.* 21. & 2. *p. dec.* 124. *n.* 27. & 46. Nec partis præsentiam requirit, vt post Paulum, & Bartolum fatetur idem Caldas *suprà, n.* 4. Gamma *dec.* 17. *n* 9. ergo etiam si testamentum annulletur ex defectu alicuius solemnitatis nominatio in eo facta vt res independens à testamento, & quæ per se stare potest sustinenda est ex ratione principali *in l. etiam ff. in officios testam.* si in ipso testamento inueniatur sufficiens probatio quæ ad nominationem requiritur vt benè concludit Valascus *suprà n.* 5. atqui hic in testamento reperitur sufficiens probatio requisita, ad valorem nominationis; ergo.

Confirmatur, quia quando nominatio fuit facta in testamento in scriptis, & testamentum fuit nullum ex defectu additionis hæreditatis, quia defecit ca- 8
put testamenti, sustinenda est nominatio emphyteusis in eo facta probato ipso testamento nullo, vt resoluit Cald. *cons.* 10. *n* 40. & cum multis Pheb. *dec.* 124. *n.* 9. vbi dicit sic fuisse iudicatum; ergo à fortiori sustinenda est nominatio emphyteusis facta in testamento nuncupatiuo nullo ex defectu vnius testis, vt ex Mol. notat Pheb *suprà, n* 51. Cald. *n.* 49. Patet consequentia, quia in testamento nuncupatiuo testes deponunt se vidisse, & audisse, & nuncupatim specificant id, quod testator ordinauit, & nominationē, quam ab eo audierunt, & testamentum solum est nullum eo quod defecit vnus testis, sed in testamento in scriptis si defecit vnus testis nullus ex aliis scit in specie; nec deponit de dispositione aliqua, quam testator fecisset, nec de re quā ab illo audierit ordinare, & tamen in hoc casu adhuc nominatio emphyteusis in eo facta est valida, *vt sup.* ex Cald.

Molina & Phœbo, ostendimus: Ergo à fortiori erit
valida quando testamentum est nuncupatiuum.

RESPONSIO AVTHORIS
TERTIO QVÆSITO.

An valeat nominatio ad petendam renouationem emphyteusis facta in testamento noncupatiuo nullo à testatore, qui iam non habebat ius ad nominandum aliquam vitam ad emphyteusim si tribus testibus probetur?

RESpondi affirmatiue? Ratio est, quia ius pe-
tendi tenouationem est idem ac nominatio,
& eisdem regulis mentiendum est, nec ex parte
getentis datur differentia in eo quod detur in vita;
vel in morte vt àduertit Pereita, *decis.31.n.6.* Siqui-
9 dem in vtroque est eadem ratio, & vbi diuersa ra-
tio assignati non potest, diuersum ius indici non
debet, *l. Titio, ff. de verbor. l.3.§.1. ff. iniusto rupto.*
& eodem modo quo potest fieri nominatio em-
phyteusis, potest etiam fieri donatio, vel nomina-
tio iutis petendi renouationem, quod in illius lo-
cum succedit, & quasi subtrogatut in locum nomi-
nationis, ac proinde eiusdem nominationis natu-
ram sapit iuxta vulgeres regulas, vnde non solum
in morte potest relinqui hoc ius petendi renoua-
tionem vt sentit Gamma, *decis.* 41. *n.* 4. Valascus,
consult. 157. *n,* 11. Gabriel Pereira, *decis.* 128, *n.1.*
& 3. & de manu regia, 2.p. cap. 28.*n.*15. Egidius
Lusitanus, *in l. ex hoc iure 2. p. cap.* 11.*n.*72. Sed
etiam in vita potest fieri nominatio huius iuris re-
nouandi emphyteusim, & sicut nominatio, eo quod
sit actus intet viuos non pendet à testamento, si
testibus probari possit, eodem modo probari po-
test hæc nominatio iuris petendi renouationem.

Dices tam contra resolutionem huius quæsiti,
10 quàm antecedentis, omnia contenta in testamen-
to testamenti naturam induunt, *l.* 1. §. *si filius, ff.*
leg.3. Et ibi Bart. *ff. leg. præstand. l. si veritas, l. eam*
quam, C. de fideicommis. iuuat tegula accessorium,
de regulis iuris in 6. & docet Paulus Castr. *in l. fi-*
deicommis. Molin. *de primogen. lib. 2. cap.* 4.*n.*36.
Sed prædictum testamentum de quo in præsenti
est sermo fuit nullum; ergo tam nominatio ad
emphyteusim, quam nominatio iuris petendi re-
nouationem fuere nullæ, & frustra quæritur de
probatione nominationis, nam si nominatio fuit
nulla, quod nullum est, pro non facto habetur, *l.4.*
§. condemnatum, ff. re iudic. cum vulgaribus, nec
potest aliquem effectum producere, *l. si aut nul-*
lum, C. de legit. hæred. l. non dubium, C. de legibus.
Confirmatur quia nominatio ad emphyteusim,
& institutio hæredis, totum fuit simul factum, &
est vnica voluntas, & vnica dispositio, quæ diui-
di. aut seperari non potest, sed testamentum est
actus indiuiduus qui pro parte valere nequit, *l.*
nam absurdum, ff. bon. libert. Baldus, per textum,
ibi in l. si qui legem, ff. de testam. Ergo si non valet
institutio hæredis, & alia legata eò quod testamen-
tum fuit nullum, nec etiam nominatio facta in
eodem testametro, aliàs testatrix mortua est ex
parte testata. & ex parte intestata *contra regul. l. ius*
nostrum, vbi Decius, *n.* 1. *ff. regul. iuris.*

Respondetur tam argumento quàm eius confir-
mationi, ibi dicta procedere in bis, quæ habent
effectum vltimæ voluntatis, vt probat Gamma,
decis.339.n.4. Phebus *dicta decis.* 124.*n.* 30. & non
in nominatione, quæ licet fiat in testamento, con-
seruat suam naturam actus inter viuos, vt pet cita-
tos ab eodem Phœbo, *vbi suprà* probatum est, &
ita vt tes diuersa, & separata potest probari etiam
pet testamentum nullum.

Dices ordinatio Lusitana, *lib.4.tit.37.§.4.* ex dia- 11
metro videtur contrarium decidere. Respondetut
ordinationem loqui de casibus, in quibus nomina-
tio potest reuocari, & procedit in fauorem nomi-
nantis, & ad respectum illius iudicat nullam no-
minationem factam in testamento nullo, vt de no-
uo possit nominare, etiam in terminis in quibus
nominatio sit irreuocabilis, vt aduertit Valascus,
consil. 61. *n.* 5. Non autem loquitur de casibus, in
quibus non fuit reuocatio nec altera voluntas in
contrarium, sed nominans perseuerauit in nomi-
natione facta ante mortem. Denique quod dicta
ordinatio sit correctoria, & non obstet nostræ re-
solutioni declarat Caldas, *consil.* 10. *n.* 39. Gamma,
decis 339.n 4. Phœbus, *decis.* 124. *n.* 40.

Dices, quando annullatur testamentum quoad 12
institutionem hæredis, & non quoad legata, *iuxta*
authent. ex causa, C. de liber. præterit. & ordinat.
lib 4. *tit.* 82. §. 1. etiam tunc nominatio emphy-
teusis est nulla ex generalitate ordinationis, *dicto*
titulo 37.§.4. vt defendit Valascus, & iudicatum
refert *consult.* 61.*n.*6. ergo à fortiori erit nulla ta-
lis nominatio quando fit in testamento quod in
solidum est nullum, tam quoad institutionem, quam
quoad legata. Respondetur opinionem Valasci esse
communiter in hoc casu reprobatam, siquidem
nominatio emphyteusis vt valida semper iudicatur
in casibus illorum textuum; ita Molina, *d.175. per*
totum, Caldas, *de potestate eligendi, cap.8.n.7.* post
Costam. & alios, quos refert & sequitur Thomas
Valasc. *allegat.61.n.17.* Phœbus, qui etiam multos
refert, *1.p. decis.30.n.16. & decis.189.n.* 26. & sic in
nullo ex nostris casibus habet vim hoc argumentum

RESPONSIO AVTHORIS
QVARTO QVÆSITO.

An in casu quo testamentum, nec vt nuncupatiuum valeat, nec etiam nominatio emphyteusis, dominus directus dare emphyteusim huic consanguineæ in tertio gradu defunctæ testatricis, relinquendo quandam filiam sororis ipsius defunctæ, vel cui facienda sit hæc renouatio emphyteusis?

AD resolutionem huius quæsiti suppono hanc 13
emphyteusim esse liberæ nominationis vn-
de in ea non attenditur quod successor sit de san-
guine primæ lineæ, quæ emphyteusim obtinuit,
sed solum attenditur quod sit, vel nominatus ab 14
vltimo possessore, vel consanguineus proximior
illius, vt advertit cum aliis Caldas, *de renouatione,*
q. 9.n.5. & 35. & q. 13.n.8. Secundo suppono in his
emphyteusibus liberæ nominationis etiam Eccle-
siasticis, non solum posse petere renouationem des- 15
cendentes, sed etiam transuersales, vt aduertit De-
cius, *consil.* 531. Alexander. *consil.8. volumine* 1. An-
tonius. Gabriel, *lib.3. concl.* 1.*n.*16. Clarus, *de em-*
phyteusi,

phyteusi. q. 43. n. 1. Caldas, *q. 9. n. 16.* Anton. Riccius,
in praxi Ecclesiastica Neapolit. decis. 83. *n.* 4. Et
competit hoc ius petendi renouationem consan-
guineo proximiori vltimi possessoris, Baldus, *in
cap. Titij si defend.* Iason *in l. 2. n. 23. C. de iure em-
phy.* Decius, *consil.* 78. *n.* 3. Caldas, *de renouatione, q.
27. n.* 4. Et per consanguineum proximiorem intel-
16 ligitur ille, qui est in gradu proximiori vltimæ vi-
tæ, quia ex prioritate gradus proximitas demon-
stratur, *l. 1. §. hac autem, & §. gradatim, ff. vnde co-
gnat. §. 1. plures instit. de legit. agnat. succ. ssione.* Et
non potest dominus directus eligere eum, qui est
in gradu remotiori, & præferre illum illi, qui est
in gradu proximiori, vt docet Caldas, *dicta q. 17.*
17 *n. 26. in principio.* Ex his tamen qui fuerint in eo-
dem gradu potest eligere quem maluerit, aut mas-
culum, aut fœminam, aut seniorem, aut iuniorem
Paris, *consil. 22. per totum,* Bald. *in c. 1. quem ad feud.*
& cum multis Caldas, *q. 18. n. 23.* his suppositis.
18 Respondi quod in casu quo non solum testa-
mentum fuit nullum, sed etiam nominatio em-
phyteusis in eo facta, eo quod talis nominatio,
nec etiam per testes probari possit, ius petendi re-
nouationem pertinet ad propinquiorem consan-
guineum, & erit ille, qui eo quod proximior sit, fuit
hæres ab intestato vltimi possessoris; vnde in hoc
casu præferenda erat filia sororis ipsius defunctæ
consanguineæ in tertio gradu, eo quod sit proxi-
mior vltimæ vitæ, *in gradu, l. 1. § si intra ff. success.*
Aloisius, *decis.* 83. *n.* 10. Et huic tenetur dominus
directus facere renouationem, vt suprà diximus ex
Caldas, *suprà, n.* 4. In nostro tamen casu in quo
19 constat per quinque testes vltimam vitam nomi-
nasse ius petendæ renouationis, in quadam con-
sanguinea in tertio gradu, hæc consanguinea in
tertio gradu præferenda est in renouatione em-
phyteusis filiæ sororis vltimæ vitæ defunctæ.
Ratio est, quia æquitas quæ introduxit reno-
uandam esse emphyteusim proximiori consan-
guineo vltimæ vitæ iuxta tradita per Bartolum,
in l. 1. §. permittitur, ff. aqua quotid. ab omnibus
20 secutum, eadem æquitas introduxit, vt domi-
nus directus sequeretur in renouatione volunta-
tem, & electionem vltimæ vitæ, quod adeo ve-
rum est vt in praxi iam ab vltima vita relinquitur
hoc ius petendi renouationem, cum alias vltima
vita non possit nominare, nec disponere de em-
phyteusi post mortem suam, siquidem per illam
ius illius finitur *ex reg. l. Titio cum morietur, ff.
vsufruct. l. hæres, §. quamuis ff. cond. & demonstr.*
& notat Gamma, *in titulo de legat. n.* 15. Et sic in
toto rigore manet statim emphyteusis deuoluta
ad dominum directum ex latè adductis per Ga-
brielem Pereira, *decis.* 31. *n.* 1. Sed sic est quod
hæc mulier reliquit hoc ius petendi renouatio-
nem consanguineæ in tertio gradu; ergo cum do-
mino directo constet per quinque testes de hac
voluntate vltimæ vitæ, huic debet facere renoua-
tionem emphyteusis, & non filiæ sororis vltimæ
vitæ, vt bene considerat Egidius Lusitanus *in l. ex
hoc iure, p. 1. cap. 31. n. 26. & 27.*
21 Dices hanc voluntatem vltimæ vitæ debere
solemniter constare, vel ex testamento valido,
vel per tres testes. Non obstat inquam; sufficit
namque quod constet de hac voluntate ex quo-
cunque modo absque aliqua solemnitate. Ita Cal-
das, *de nominatione, q. 1. n. 29.* Phœbus, *decis.* 124.
n. 13. vbi dicit sufficit nuda voluntas nominanti,
absque alia solemnitate, dummodo de ea nobi
F. Ant. Spir. à Sanct. Consult. var.

constet, imo non solum differt ius in his casibus
voluntati dispositiuæ nominantis, sed etiam eius
desideriis, & intentioni, vt aduertit Caldas, *de
potestate eligendi, cap. 9. n.* 7. Ergo quamuis in no-
stro casu nihil aliud daretur nisi testamentum nul-
lum propter quod iudicatum fuit mortuam fuisse
testatricem ab intestato, sufficit hoc testamentum
nullum ad hoc vt dominus directus sciat, & co-
gnoscat voluntatem, & intentionem testatricis,
quam ipse scire solum desiderat, ad renouandam
emphyteusim, siquidem ad hoc non requiritur ali-
qua dispositio solemnis testamenti ex parte vlti-
mæ vitæ defunctæ, quæ det actionem ad aliquid
petendum sed solum requiritur cognitio volunta-
tis, quam habuit prima vita ad eam dominus di-
rectus sequendam in renouatione facienda, & hoc
modo efficaciter ostenditur voluntas ex testamen-
to nullo, & hæc est formaliter decisio text. *in l. fin.
ff. rebus eorum,* vt resoluunt Doctores citati; Non
enim illo testamento nullo volumus probare no-
minationem, nec voluntatem nominandi, quæ tri-
buat ius ad nominationem in emphyteusi alicui, in
casibus, in quibus testator poterat nominare, cum
qua voluntate sine alia interuentione domini dire-
cti nominatus recipiat emphyteusim, nam tunc non
habebit locum dicta lex vltima, sed volumus so-
lum cognoscere quale fuit desiderium quod defuncta
habebat vt dominus directus tribuat emphyteu-
sim conformando se illi suo desiderio, & ad hoc ma-
xime seruit dispositio dictæ legis vltimæ, & sic eam
intelligunt DD. *suprà* citati, quibus adde Menoch.
de arbitrar. casu 17 *n.* 70. Mascard. *concl.* 14.22. *n.* 40.
Et ad maiorem probationem voluntatis defunctæ 22
iuuat efficaciter quod ipsa dum viueret sæpe dixit
antequam faceret testamentum se relicturam esse
suam emphyteusim suæ consanguineæ in tertio
gradu, & sic hoc probandum est per testes qui id
ab ea audierunt antequam moreretur, quæ probatio
extra testamentum declarat voluntatem testatricis,
argumento l. cum virum, C. de fideicomm. Cald. *con-
sil. 9. n.* 57. & post Bart. Alex. & alios sequitur Moli-
na, *de primogeniis lib. 1. ca. 5. n.* 40. Gratian. *Forens.
cap.* 500. *n.* 33. vbi dicit ad hoc sufficere duo testes;
ergo cum post mortem ex testamento nullo osten-
datur quod ipsa de facto nominauit, vt dixerat in
vita se nominaturam hanc suam consanguineam,
optime colligitur ad hunc effectum voluntas testa-
tricis; Facit denique ad hoc decisio Gammæ 287.
vbi dicit quod si ille qui nominaturus erat, multo-
ties dixit in vita se determinatum esse nominare
Petrum, v. g. in emphyteusi, eo quod illum maxime
diligebat, & postea nominatio vt nulla iudicata
fuit, eo quod solum duobus testibus suspectis fuit
iustificata, id sufficere ad sustentandam nomina-
tionem, ergo à fortiori id dicendum est quando
testes fuerint exceptione maiores, & qualificatæ 24
vt in nostro casu.
Ex quibus deducitur quod cum dominus di- 25
rectus sciat voluntatem vltimæ vitæ fuisse nomi-
nandi in emphyteusim hanc consanguineam in
tertio gradu, non solum posse sequi hanc vo-
luntatem, sed ad id teneri etiamsi filia sororis
defunctæ sit propinquior in sanguinitate & ratio-
ne proximitatis præferenda esset; iniquum enim
esset, quod agnatus admitteretur ad renouatio-
nem emphyteusis contra voluntatem defunctæ,
vt expresse ait Gratianus *Forens. tom. 1. cap.* 88.
numero penultimo, & sequenti, eo maxime
quia filia sororis defunctæ hic non est hæres

V 2 nec

nec habet titulum, ant aliquam qualitatem cum qua repræsentet defunctam, vt ex iure requirirur vt aduertit Cald. *de renouatione, q.9.n.28. & 29.*

Concludo igitur satisfaciendo rigori quæsiti quod stante nullitate testamenti, & nominationis, & semota omni voluntate vltimæ vitæ, renouandam esse emphyteusim in filia sororis testatricis defunctæ, siquidem in hæreditate semper præferenda esset alteri consanguineæ in tertio gradu. & hoc ius renouationis regulatur ab ea qualitate, quæ præstare potest succedendi potestatem, vt declarant DD. de hac materia tractantes, & in specie, Caldas, *dicta q.9.n.19.* Sed hæc omnia cessant, si constiterit domino directo, *de voluntate vltima vita*, vt factum fuit in præsenti.

CONSVLTVM LVIII.

De quibusdam bonis dotatis post mortem dotantis, an possit in eis per mortem dotantis imponi aliquod onus quod à principio non fuit impositum.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Per contractum dotis transfertur dominium dotis in dotatam iuxta dispositionem contrahentium.*
3 *Qui habet solum dominium vtile non potest alienare proprietatem.*
4 *Ponitur quadam aduertentia.*
5 *Qui bona sua dotauit alteri non potest amplius prædicta bona grauare.*
6 *Contractus dotalis est onerosus.*
7 *Contractus onerosi producunt obligationem inuariabilem.*
8 *Si quis alteri fecit promissionem, & promissarius acceptauit, qui promisit non potest amplius ponere aliquod grauamen dicta promissioni.*
9 *Dotatus potest in iudicio obligare dotantem vt illi assecuret dotem promissam.*
10 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*
11 *Pater non potest ponere vinculum maioratus, vel capella in legitima filiorum.*
12 *Pater qui fecit dotem non potest ponere conditionem, vt pars dotis transeat ad filium primogenitum illius matrimonij via maioratus.*
13 *Nemo potest instituere maioratum nisi de propriis bonis de quibus libere potest disponere, vel illa legare.*
14 *Vxor non tenetur adimplere testamentum nullum viri sui.*
15 *Dispositio de rebus alicuis non valet.*
16 *Qui bona sua dotauit non potest postea in testamento illi adiungere vinculum maioratus.*
17 *Ille cui bona absolute fuere dotata non potest consentire, vt dotans in testamento bonis libere dotatis iungat vinculum maioratus, nisi ex suo tertio velit integrare legitimas filiorum.*
18 *Pater non potest instituere maioratum defraudando legitimas filiorum.*
19 *Is cui bona fuere absolute dotata tenetur sub peccato procurare talia bona dotata acquirere sine vinculo maioratus postea eis addito.*
20 *Maritus est administrator bonorum dotalium, & vt talis tenetur curare, vt bona dotata non minuantur.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

BERNARDVS cum vxore sua dotarunt Francisco omnia bona sua habita, & habenda, reseruando sibi fructus illorum in vita sua, ea conditione, vt Franciscus acciperet in vxorem Mariam sororem vxoris Bernardi. Acceptauit Franciscus, & accepit prædictam Mariam in vxorem, ex qua & plures filios habuit: Post aliquot annos cum Bernardus proximus esset morti fecit quoddam testamentum, & in illo reliquit suam medietatem bonorum suæ vxori, vt ea in vita sua poriretur, & quod per mortem ex ea institueret quandam capellam, seu maioratum cum duabus Missis perpetuis in quacunque hebdomada. Dicta autem vxor Bernardi obediendo viro suo, cum etiam proxima esset morti, fecit suum testamentum, & in eo iussit, vt ex bonis sui mariti, & suis, fieret quidam maioratus cum duabus Missis perpetuis in quacunque hebdomada, & in dicto maioratu nominauit primum administratorem quandam sororem suam Paulam, & per mortem illius dictum Franciscum maritum alterius sororis suæ Mariæ, & iussit quod si dictus Franciscus circa hanc dispositionem moueret aliquod litigium se reliquisse sororem suam Paulam vniuersalem hæredem suam. 1

Quæritur ergo primo, An dictus Bernardus posset relinquere medietatem suam iam dotatam Francisco & vxori suæ. Secundo an posset relinquere vt ex ea institueretur maioratus ab vxore sua cum onere prædictarum Missarum. Tertio an vxor teneretur instituere maioratum cum prædicta obligatione de bonis mariti, & an id etiam efficere posset de bonis suis nominando in administratorem sororem suam Paulam, & in casu quo prædictus Franciscus litigium moueret facere illam hæredem suam vniuersalem. Quarto an prædictus Franciscus possit absque mortali consentire in institutione dicti maioratus, & an obligatus sit stare eius institutioni, & obligationibus.

RESPONSIO AVTHORIS, PRIMO QVÆSITO.

An dictus Bernardus posset relinquere medietatem suam iam dotatam Francisco & vxori suæ?

RESpondi non potuisse dictum Bernardum relinquere bona sua vxori suæ post mortem suam; siquidem omnia dotauerat prædicto Francisco, & solum reseruauerat vsumfructum pro sua sustentatione in vita sua. Ratio autem est, quia per contractum dotis transfertur dominium, vel absolutum, vel ad minus directum, iuxta dispositionem contrahentium, vt cum multis Doctoribus probar Oñate, *d. 24. sect. 2. n. 51.* de contractibus; sed qui solum habet dominium vtile non 2 3

potest

potest alienare proprietatem, vt cum communi sententia late probat Oñate, *d.* 24. *sect.* 4. *n.* 86. & *sequentibus*, sed solum potest vti re, & fructibus illius in vita sua; ergo prædictus Bernardus non poterat relinquere suam medietatem bonorum suæ vxori per mortem, sed mortuo illo, statim prædicta medietas bonorum transibat ad prædictum Franciscum dotatum, si quidem mortuo vsufructuario fructus consolidatur cum proprietate, vt cum communi sententia resoluit Oñate *loco citato*.

4 Aduerte tamen quod si prædicti dotantes solum intenderunt dotare omnia bona sua post mortem vtriusque, tunc bona mariti potest eius vxor in vita sua comedere; sed ad hoc requiritur quod in scriptura dotis id exprimatur, quod si de tali re in prædicta scriptura dotis non constat, statim bona mariti transeunt ad Franciscum dotatum & in his nulla reperitur difficultas.

RESPONSIO AVTHORIS. SECVNDO QVÆSITO.

An prædictus Bernardus posset disponere vt ex sua medietate bonorum instituer etur maioratus ab vxore sua cum onere prædictarum Missarum?

5 Respondi negatiue: Ratio est quia iste homo per illum contractum dotis quem fecit cum Francisco transtulit dominium directum proprietatis illorum bonorum Francisco, reseruando solum fructus in vita sua; ergo non potest amplius grauare talem dotem onere vinculi maioratus, & tot Missarum in perpetuum: Patet consequentia, quia id esset minuere proprietatem, sed hoc ille non potest efficere, siquidem quando fecit testamentum solum erat vsufructuarius talium bonorum, *vt suprà* diximus, & latè probat Oñate, *supra. num.* 87. ergo.

6 Secundo probatur: Quia contractus dotalis est onerosus, sed contractus onerosi producunt obligationem inuariabilem inter contrahentes, vt di-
7 cunt communiter DD. ergo talis homo non poterat mutare seu grauare talem contractum, alias destruerentur contractus onerosi. Confirmatur pri-
8 mo: Quia si quis alteri fecerit quandam promissionem etiam liberalem, si promissarius acceptauerit, iam ille qui promisit non potest ponere aliquod grauamen in tali promissione, vt docet Lugo, *de iustitia, d.* 21. *n.* 108. Molina, *tract.* 2. *d.* 265. *n.* 1. & habetur expresse, *l. perfecta. C. de donat.* quæ sub modo, quam etiam sententiam tenet Couarruuias cum communi DD. quos refert Molina *suprà*, sed sic est, quod hæc dos fuit quædam promissio non liberalis, sed onerosa, & acceptata à prædicto Francisco; ergo dictus Bernardus post dictam acceptationem non poterat addere aliquod grauamen tali promissioni.

9 Confirmatur 2. quia prædictus Franciscus poterat in iudicio obligare dictum Bernardum quod illi assecurasset dotem promissam, vt cum communi sententia tenet Molina, *tract.* 2. *d.* 255. *n.* 9. Ex promissione namque dotis acceptata oritur ciuilis obligatio, & datur actio aduersus promittentem, vt constat ex, *l. ad exactionem, C. de dote promissa, & l. vnica,* §. 1. §. *& vt plenius. versiculo & nemo, C. de re vxor. act.* & docet cum communi sententia Molina, *suprà eodem tractatu, d.* 423. *num.* 5. Ergo talis Bernardus tenebatur facere bonam dotem promissam eo modo quo illam promisit, sed sic est quod si illam grauat titulo maioratus, & onere Missarum iam non dat quod promisit; ergo potest Franciscus obligare suos hæredes ad hoc, vt illi tradant bona promissa absque vllo onere, sicut illi fuere promissa in dote, vt constat ex *l. ob res* 10. *ff. de pactis dotalibus*, & docet cum communi sententia Oñate, *d.* 39. *sect.* 4. *num* 250.

Nec obstat quod hæc donatio fuerit causa mor- 10
tis omnium bonorum præsentium, & futurorum, quæ videtur non fuisse validam, & eam poterat ipse Bernardus reuocare, & in ea ponere eas conditiones, quas voluisset. Nam huic obiectioni Respondetur, talem donationem fuisse inter viuos, cum reseruatione fructuum ad suam sustentationem, siquidem prædictus Franciscus dotatus statim accepit possessionem dictorum bonorum in vita dotantium; sed donatio omnium bonorum præsentium & futurorum inter viuos cum reseruatione fructuum est valida, vt cum communi sententia tenet Molina *de primogeniis*, Menchaca; & alij communiter quos refert & sequitur Molina Theologus *suprà, n.* 19 & per illam transfertur dominium directum proprietatis vt probat Oñate, *d.* 24 *sect.* 2. *n.* 51. Ergo.

Confirmatur 3. Quia pater non potest ponere 11
vinculum maioratus, aut capellæ in legitima, quæ post mortem illius venit ad filios, vt resoluit cum communi sententia Molina, *de primogeniis, lib.* 2. *cap.* 11. *num.* 3. quia licet legitima in vita patris non sit debita filiis, est tamen quasi debita vt patet ex, *l. fin.* §. *penult. ibi quasi debita ad posteritatem suam deuoluitur, C. de curat. fur. & l. vna ibi tanquam debita, C. in qui ante apert. est quæ communis sententia*, vt probat Valascus, *tom.* 1. *consil.* 69. *num.* 8. Ergo dotans à fortiori non potest imponere vinculum maioratus, vel capellæ super bona iam dotata; Patet consequentia tum quia idem dicendum est de dote, quam de legitima, vt probat Molina, *de primogeniis, lib.* 2. *cap.* 15. *num.* 15. Tum quia talia bona per promissionem dotis acceptata remanserunt, non solum quasi debita, sed absolute debita & bona dotantis remanserunt tacite illis hypothecata vt constat *ex l. vna,* §. *vt plenius, C. de rei vxor. act.* & docet cum communi sententia Oñate, *d.* 38. *sect.* 12. *n.* 212. Ergo talis dotans non poterat imponere tale vinculum super dotem quam fecerat.

Confirmatur 4. Quia pater quando facit dona-
tionem dotis non potest ponere pactum quod dos 12
vel pars illius transeat ad filium primogenitum illius matrimonij via maioratus. Tum quia tale pactum est à iure reprobatum, vt latissime ostendit Tiraquellus, *de primog. q.* 6. per totam Valascus, *tom.* 2. *consil.* 130. *num.* 10. vbi plures citat DD. Tum quia est in effectu hæreditatem viuentis pacto inter viuos dari contra, *l. ex eo. C. de inutilibus stipulationibus*, vt tradit Valascus, *suprà, n.* 10. Ergo multo à fortiori non poterit poni tale pactum post factam & acceptatam donationem dotis; sed sic est quod hic dotator posuit tale pactum post factam, & acceptatam promissionem dotis; ergo certi iuris est quod non poterat talem conditionem imponere in dicta dote.

Confirmatur 5. Quia nullus homo potest insti- 13

tuere maioratum vel capellam nisi de propriis bonis, quibus libere possit disponere, vel illa legare, & non de bonis quæ post mortem suam necessario absque eo quod ille id possit impedire veniunt ad alias personas, vt cum communi sententia docet Molina, *de primogeniis, lib. 2. cap. 10. num.* 61. Sed sic est quod bona dotata non potest dotans amplius de illis disponere, siquidem eo ipso exierunt de patrimonio dotantis, & facta sunt patrimonium personæ dotatæ, vt patet *ex l. 3. §. sed utrum in fine, ff. de minoribus, l. 1. §. fin.* ibi & docet cum communi sententia Valascus, *in praxi partitionum, cap. 19. n. 9.* Ergo talis homo non poterat instituere dictum maioratũ, aut capellam in bonis quæ dotauerat prædicto Francisco.

RESPONSIO AVTHORIS.
TERTIO QVÆSITO.

An vxor Bernardi teneretur instituere dictum maioratum cum prædicta obligatione de bonis mariti, & an id efficere posset de bonis suis nominando in administratorem sororem suam Paulam; & in casu quo prædictus Franciscus litigium moueret, facere illam hæredem suam vniuersalem?

RESpondi nec vxorem prædicti Bernardi potuisse etiam facere maioratum ex sua medietate bo-
14 norum, siquidem eam etiam prædicto Francisco dotauerat, ob easdem rationes. Nec tenebatur adimplere voluntatem mariti sui instituendo dictum maioratum, vel capellam, siquidem clausula testamenti viri sui, quoad hanc partem fuit nulla, & nullius
15 valoris, nec transtulit aliquod ius in illam, vt probatum manet; siquidem fuit dispositio de rebus alienis. Et multo minus poterat nominare in tali maioratu primum administratorem sororem suam, vt constat. Secundo fit multo minus potuisse prædictam Ioannam vxorem Bernardi præcipere in suo testamento, quod si prædictus Franciscus repugnasset, vel mouisset litigium super institutionẽ dicti maioratus, illam relinquere suam medietatem sorori suæ Paulæ, nam si hæc mulier prædictam medietatẽ
16 Francisco dotauerat, iam non poterat illi imponere prædictum vinculum maioratus, & multo minus illam ab eo auferre, & alteri dare solam; quia ille quod suum erat quæreret: vt probatum manet.

RESPONSIO AVTHORIS
QVARTO QVÆSITO.

An prædictus Franciscus possit absque mortali consentire in institutione dicti maioratus, & an obligatus sit eius institutioni, & obligationibus?

RESpondi prædictum Franciscum non posse
17 in conscientia absque peccato mortali, & obligatione restitutionis consentire in tali institutione maioratus, seu capellæ, nisi ex tertio suo velit integrare partem legitimarum quæ in his bonis venit suis secundis filiis. Ratio est, quia
pater non potest instituere maioratum defraudan- 18
do legitimas filiorum, vt ex multis legibus, & Doctoribus late probat Molina, *de primogeniis, lib. 2. cap. 10. n. 61.* Siquidem pater nec etiam de licentia Regis potest instituere maioratum, nisi de bonis de quibus libere potest disponere, vt est tertium bonorum in Lusitania, & non de bonis quæ ex legis dispositione absque parentis ministerio à lege filiis assignata sunt, vt notauit Molina *suprà*; Sed sic est, quod pater non potest libere disponere de legitimis filiorum suorum quæ ex iure illis adueniunt; vt notauit ibi cum multis Molina; ergo prædictus Franciscus non potest consentire in institutione talis maioratus, nisi obligando se ad integrandas legitimas filiis secundis ex tertio bonorum suorum.

Hinc fit dictum Franciscum teneri sub morta- 19
li, & obligatione restitutionis procurare acquirere ab hæredibus dotantium prædictam dotem, absque vllo vinculo, vel onere Missarum, eo modo quo illi fuit facta, vt cum communi sententia notauit Oñate, *d. 39. n. 246.* Et si in hac negligens fuerit, tenebitur filiis, & vxori ad interesse, si nupsit per chartam medietatis, & si nupsit per chartam dotis, tenebitur voti, vt patet ex *l. si extraneus 3. ff. de iure dotis*, & ibi Glossa, & Baldus, & alij DD. *& l. in rebus dotalibus 17. eodem & l. ob. res 20. ff. de pactis dotalibus. & l. Mauia 41. ff. sola mea & aliis.* & tenet Molina Theologus, *d. 427. n. 1.* & alij, quos refert, & sequitur
Oñate *suprà*. Et ratio est, quia maritus est admini- 20
strator bonorum dotalium, & vt talis tenetur curare, & nulla ratione amittantur, vel minuantur sub pœna restitutionis si interuenerit culpa vt cum communi sententia docet Oñate *suprà*; sed si prædictus Franciscus consentiat prædicto vinculo & oneri bona dotata minuuntur, ergo.

CONSVLTVM LIX.

De quadam capella, quam quædam testatrix iussit fieri à suis hæredibus in monasterio Carmelitarum, si ipsi Carmelitæ velint; vel eis nolentibus, in Ecclesia Eremitarum, S. Augustini. An teneatur hæres eam facere in Ecclesia Carmelitarum, volentibus ipsis Carmelitis, iuxta dispositionem testatricis?

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Contractus potest fieri de re actu non existente in se, si existat in spe morali.*
3 *Potest quis mense Decembri vendere centũ modios tritici sui agri colligendos mense Augusti.*
4 *Qui vendit domum quam putabat existere, si tempore venditionis ruit valet contractus, & solum detrahitur de pretio pro ratione damni.*
5 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*
6 *Verba testatoris intelligenda sunt de illo quod est possibile.*
7 *Omnis dispositio intelligi debet de habili.*

8 *Verba*

8 *Verba in dispositione secundum vsum communem loquendi intelligenda sunt.*
9 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*
10 *Verbum facere aliquando sumitur pro perficere, & ornare, & consummare id quod cœptum est.*
11 *Facere non dicitur, qui causam ad finem non produxit.*
12 *Verba dispositionis impropriari debent, vt materia de qua agitur conueniant.*
13 *Verba restringuntur ne absurdum sequatur.*
24 *Nomine conuentus, vel monasterij, non venit Ecclesia in odiosis.*
15 *Capella non est pars Ecclesiæ, sed quid separatum, & contiguum illi.*
16 *Capella est per se oratorium, seu ædes sacra.*
17 *Capella potest fieri in conuentu absque eo, quod ibi sit Ecclesia perpetuo duratura.*
18 *Nomine Ecclesiæ, vel capellæ venit Ecclesia, seu capella cœpta authoritate Episcopi.*
19 *Ecclesia seu capella cœpta gaudet immunitate, & aliis priuilegiis.*
20 *Polluitur in casibus in quibus polluatur Ecclesia perfecta.*
21 *In ea possunt mortui sepeliri.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

1 PRæcapit Maria in suo testamento quod suus hæres illi faceret in Monasterio Carmelitarum discalceatorum Ciuitatis Bracharensis quandam capellam, dando Patribus Carmelitis eleemosynam consuetam, & in casu quo Patres Carmelitæ talem eleemosynam nollent acceptare tunc hæres suus præciperet facere talem capellam in conuentu Eremitarum S. Augustini; Voluere religiosi Carmelitæ quod in suo conuentu construeretur talis capella, contenti prædicta eleemosyna consueta in illa ciuitate.

Quæritur primo, An si in tali conuentu Carmelitarum nondum fuerit Ecclesia perpetuo duratura, vel capella constructa, sed tantum sit in fieri, possit hæres facere contractum cum prædictis Religiosis Carmelitis super construenda tali capella, vel an ex eo quod iam non sit constructa, possit hæres eam acceptare in Ecclesia Eremitarum, S. Augustini, non obstante quod ipsi Carmelitæ velint eam in sua Ecclesia fieri. Secundo an Carmelitæ teneantur habere constructam hanc capellam, vt hæres eam accipiat, an vero hæres teneatur illam construere, casu quo nondum sit constructa. Tertio an hæc capella necessario construenda sit in Ecclesia, an sufficiat ad satisfaciendum voluntati testatricis quod fiat intra prædictum conuentum. Quarto an ad construendam hanc capellam necessarium sit, quod Ecclesia construatur, aut quod iam constructa sit. Quinto an sufficiat quod Ecclesia & capella sint cœptæ, vt dicatur quod de facto est Ecclesia. & capella, vt circa illam fiat contractus.

RESPONSIO AVTHORIS. PRIMO QVÆSITO.

An si in tali conuentu Carmelitarum nondum fuerit Ecclesia, vel capella constructa; sed tantum sit in fieri, possit hæres facere contractum cum prædictis religiosis Carmelitis super construenda tali capella, vel an ex eo quod iam non sit constructa, possit hæres eam acceptare in Ecclesia Eremitarum, S. Augustini, non obstante quod ipsi Carmelitæ velint eam in sua Ecclesia fieri.

RESpondi optimè posse vendi, & fieri contractum de re actu non existente in se, si existat in spe morali. Habetur hæc resolutio, *l. nec empt. ff. de contrahenda emptione, & l. si in empti. 34 ff. de contrahenda emptione, ibi, quamuis diximus futuras res emi posse, §. omnium idem l. quæ nondum de pignoribus. & l. interdum, §. & ligantur de verborum obligat.* Et concordat *l. 11. tit, §. p. 5.* Glossa, *super l. nec empt.* & Bart. Paul. & alij DD, in prædictis iuribus Molina, *d. 340. §. quamuis.* Filiucius, *tract. 33. cap. 2. q. 1. n. 32.* Bonacina, *d. 3. q. 2. p. 2. n. 4.* Oñate, *tract. 2. de contractibus, d. 5. sect. 2. n. 251.* Thomas Tamburinus, *lib. 8. in Decalogum, tract. 3. cap. 7. §. 3. n. 10.* Gomes a. *variarum, cap. 2. n. 7.* Malleto, *in Decalogum malfectione 46. Bructea 5.* Lugo, *de iustitia, d. 26. n. 15. & 16.* Castro Palaus, *de iustitia, d. 5. p. 18. n. 10.* Fagundez, *de iustitia, lib. 5. cap. 14. n. 6.* 2

Ratio resolutionis est: Quia licet res tunc non existat in re quando fit contractus, refertur per intellectum, & voluntatem contrahentium ad tempus in quo futura est. Hinc fit posse Petrum mense Decembri vendere centum modios tritici sui agri, & soluere illos mense Augusti recipiendo illorum pecuniam mense decembri, quando celebrata fuit venditio, ad illâ fabricandum, & seminandum agrum, qui daturus est tale triticum, vt probat Thomas Tamburinus, *tract. 3. in decalogum. cap. 7. §. 7. n. 9.* Sed sic est quod hæc capella moraliter existit in spe, siquidem Ecclesia de facto iam construitur cum suis capellis, imo iam medium ipsius capellæ est factum; ergo optimè potest vendi nunc ad tempus quo finienda est; Imo potest vendi solutione anticipata; vt illa pecunia melius perficiatur, vt venditur triticum quod nondum natum est, nec seminatum anticipate, vt solutione illius ager fabricetur, vbi nasciturum est triticum. 3

Confirmatur: Quia si Petrus vendidit quandam domum Paulo existimans illam existere, cum tamen medium illius cecidisset, valet contractus venditionis, & solum detrahitur de pretio pro rata ratione damni resarciendi, vt constat ex *l. domum, & arboribus, ff. de contrahenda emptione,* & docet Lugo, *de iustitia, d. 26. n. 16.* Sed sic est quod hic iam existit dimidium capellæ iam factum & dimidium Ecclesiæ, & alia medietas existit in spe morali; ergo circa talem capellam optime potest fieri contractus validus venditionis, computando illud quod consumendum 4

est

est in consummando opete ipsius capellæ.
5 Nec obstat si dicas . quod super tem, quæ non
existit in terum natura,non poteit fieri,contractus,
siquidem contractus non fit sine te, *l. nec emptio,*
ff. contrahend. empt. Nec emptio, nee vendioo sine
re quæ veneat potest intelligi; non obstat inquam,
tespondetur namque huic obiectioni cum Oñate,
tract. 2. de contractibus. d. 5. sect. 2. n. 146. Hos
textus intelligi quando tes non existit in te, nec in
spe , quando tamen res existit in spe morali, va-
let contactua , vt docet idem Oñate, *ibi n. 252.*
cum doctoribus, *suprà citatis.*

RESPONSIO AVTHORIS.
SECVNDO QVÆSITO.

An Carmelitæ teneantur habere constructam hanc capellam, vt hæres eam accipiat, an vero hæres teneatur illam construere, casu quo nondum sit constructa.

REspondi Religiosos Carmelitas non teneti
habere iam constructam capellam , vt hæ-
tes eam aecipiat , sed hætes ipse eam construe-
re tenetur in dicto monasterio Quod probatur
ex verbis ipsius testatricis, meus hætes faciet
quandam capellam in monasterio Carmelitarum
excalceatorum huius ciuitatis Bracharensis. Sed
hæc elausula non potest intelligi de capella iam
facta, quæ ab hærede in dicto Monasterio ac-
cipiatur, vt volunt aduersarij; ergo intelligen-
da est in sensu , quem sonant verba : Probatur
minor , quia testatrix optime sciebat in conuen-
tu Carmelitarum de facto non existere capellas
factas ; etgo si vellet dicere quod acciperetur
iam facta , quoddam impossibile dicebat , sed ver-
ba testatoris intelligenda sunt secundum illud
6 quod est possibile , vt latè dicet Lugo *de iustitia*
d. 22. num. 347. Et omnis dispositio intelligi de-
bet de habili *l. 1. vbi glossa, Cod. de Sacrment.*
Eccles. Tuscua, *lit. D. concl.* 505. & omnis dispo-
sitio tecipit restrictionem de habilitate , Bart. *in*
7 *authent. de nuptiis num. 3. col. 4.* & verba dispositionis ad intellectum possibilem teferenda sunt
l. fin. in princip. C. de contrah. & commit. stipul. l.
stipulat. ista §. hi qui sunt de verbor. obligat. etgo
cum nondum esset constructa capella in cooventu
Carmelitarum , non est præsumendum testatri-
cem præcipisse assumere capellam iam factam,
siquidem id erat postulare quid impossibile, cum
ad hoc vt daretur capella facta necessario tequi-
reretur quod Ecclesia etiam esset facta , vt dicunt
aduersarij, quæ tamen quando testatrix è viuis de-
cessit etat in fundamenos.
Confirmatur quia testatrix præcepit quod
suus heres faceret quandam Capellam in Mona-
sterio Carmelitarum maiori breuitate possibili;
ego clarum est præcipere illam de nouo construi
ab hærede, & non quod illam reciperet iam factam,
siquidem non erat possibile fieri à religiosis illa
breuitate , qood sic probatur . quia verba in dis-
positione secundum vsum communem loquendi
8 intelligenda sunt , & secundum propriam signifi-
cationem interpretanda , & in dubio secundum
gramaticalem sensum accipienda sunt , & contra
profetentem sunt interpretanda , vt ex multis iu-
ribus , & Doctoribus latè probat Simon Vas
Barbosa, *lit. V. num. 23. & sequentibus*, & verba
clara non indigent interpretatione , Vas Barbosa
suprà num. 84. Sed sic est quod illa verba testa-
tricis sunt adeò clara, & possibilia secundum com-
munem vsum loquendi vsitatum , & significant
propriam constructionem Capellæ , & in eo nul-
lum est inconoeniens; cur ergo impropriandа sunt,
& dicere quod fuit idem ac si diceret quod accipe-
retur Capella iam facta.
Nec obstat si dicas testatricem præcipere quod 9
si Carmelitæ noluerint esse contenti eleemosyna
consueta , testator suus illam præcipiat facere
in Conuentu Eremitarum. S. Augustini , quibus
verbis , pro idem intellexit testatrix præcipere
facere Capellam . ac accipere iam factam; siqui-
dem in Manasterio. S. Augustini iam Capellæ
sunt constructæ. Non obstat inquam, respon-
deò namque primo , voluisse testatricem aliam
de nouo fieri Capellam in Monasterio , S. Augu-
stini, & voluisse aliquam ex iam factis , & con-
stat id euidenter , quia tempore , quo testatrix id
disposuit nulla erat Capella in Ecclesia, S. Augu-
stini , quæ non esset vendita.
Secundò respondeo , accepisse ibi testatricem
futuram Capellæ pro perfecta constructione.
hoc est , vt eam ornamentis , & aliis necessariis
perficeret , & eodem modo potest etiam dici lo-
cutam fuisse de Capella in Monasterio Carmeli-
tarum , quæ illo tempore iam erat cœpta , &
quod illud verbum, factio, sumatur pro perficere, 10
& ornare , & consummare , id quod cœptum est,
probatur; quia solum ille dicitur facere tem, qui
illam perfecit , nam factum nihil videtur cum
aliquid cœperat agendum Surdus *consil.* 168. Si-
mo. vas Barbosa *lit. F. num.* 64. & facere non di-
citur , qui causam ad finem non produxit *l. qui*
vas Barbosæ *lit. F. num.* 9. ergo qui tem ad finem 11
produxit solum dicitur fuisse , & in hoc sensu
in vtroque conuentu talis locutio verificari po-
test; siquidem etiam Capella in Ecclesia Carme-
litarum erat iam cœpta.
Tertiò respondeo , quod dato , & non con-
cesso qood nullo ex prædictis modis posset in-
telligi illud verbum facere , in hoc casu tunc
poterat impropriari, nam verba impropriari de-
bent , vt materiæ de qua agitur conueniant, &
verba restringuntur ne absurdum quid sequa-
tur , ex vulgatis iuribus ; ergo si Capella iam est
constructa in Ecclesia S. Augustini quando te-
statrix dixit quod in ea construatur Capella , de-
bet intelligi quod assumatur iam facta . nec se-
quatur absurdum faciendi quod factum iam est,
quæ impropriеtas non est necessaria quando lo-
quitur de Ecclesia Carmelitatum , quia ibi non-
dum erat Capella constructa , & verba clara non
indigent interpretatione, *l. licet. Imperator.* Bar-
bosa *suprà n.* 83. Deinde in sequenti responsione
clarius hoc argumentum patefiet.

RESPON

RESPONSIO AVTHORIS.
TERTIO QVÆSITO.

An hæc capella necessario construenda sit in Ecclesia, an vero sufficiat ad satisfaciendum voluntati testatricis, vt fiat intra prædictum conuentum.

RESpondi quod cum testatrix non dicat in sua dispositione quod capella construatur in Ecclesia Carmelitarum, illis annuentibus, vel illis repugnantibus, in Ecclesia Eremitarum, S. Augustini, sed solum quod fiat in conuentu Carmelitarum, si illi annuerint,& contenti fuerint eleemosyna consueta,alias quod fiat in conuentu Eremitarum, S. Augustini, sufficere quod construatur talis capella in conuentu Carmelitarum, vel illo renoente, in conuentu Eremitarum,S. Augustini, ac per consequens non est necessarium, accipere illam, quæ iam facta, & constructa est in Ecclesia Eremitarum, S. Augustini, sed debet alia de nouo fieri in conuentu, & quod in hoc sensu possint, & debeant intelligi verba testatricis probatur.

14 Quia nomine conuentus, vel Monasterij non venit Ecclesia in odiosis, in his namque semper iura vtrumque exprimunt, *vt patet ex titulo de religiosis domibus, cap.6. & 8. cap.1.de suppl. negl. prælat & in 6. cap.8. sia. de sent. excom. in 6.* & cum multis latè probat Bordonus,*tom.2. resol. 52.num.* 317. Sed sic est, quod in hoc casu odiosum est Carmelitis intelligi per Monasterium Ecclesiam, siquidem vult testamentarius quod ex eo quod non habeant constructam Ecclesiam perpetuo duraturam amittant legatum; ergo non est intelligenda nomine Monasterij Ecclesia, imo interpretanda est hæc clausula contra testatricem, nam verba in dubio contra proferentem interpretanda sunt, *l. veteribus* 40 & ex multis iuribus probat Barbosa, *suprà num.* 47. Ergo cum conuentus Carmelitarum iam existat, potest in eo fieri capella in claustro, vel vbi hæres voluerit,absque eo quod aliquid faciant contra voluntatem testatricis, imo secundum illam.

RESPONSIO AVTHORIS.
QVARTO QVÆSITO.

An ad construendam hanc capellam necessarium sit, quod Ecclesia perpetuo duratura construatur,aut quod iam constructa sit?

15 REspondi negatiue. Et ratio est, quia capella non est pars Ecclesiæ, sed quid separatum ab illa, & illi contiguum & sic sufficit quod fiat iuxta Ecclesiam.Ita Azor, *p.1.institutionum moralium,lib.3.cap.1.in fine*, vbi dicit hanc esse inter capellam, & capellaniam distinctionem, quod

16 capellam vocant, quæ est per se Oratorium, siue ædes sacra ab alia separata, & diuisa, Capellaniam vero, quando est altare in aliqua æde sacra ab aliis altaribus separatum, huc vsque Azor, videatur etiam Fragosus, *p.2.de regimine Reipublica Christianæ,lib.1.d.1. §.4. n.1. fol.mihi* 770. vbi ita ait, Capella dicitur, quæ est per se Oratorium, seu ædes sacra ab alia separata, Capellania autem, est altaris in æde sacta, ab aliis quidem altaribus separatum, & non seiunctum ab ipsa æde sacra; sed sic est quod hic testatoris non petit in Ecclesia, vel conuentu Carmelitarum Cappellaniam, sed tantum Capellam, vt constat ex verbis testamenti; ergo cum capella sit Oratorium per se separatum ab Ecclesia, optime potest fieri, absque eo quod fiat Ecclesia, quod esse non potest in Capellania, siquidem hæc est quoddam 17
altare ipsius Ecclesiæ ab aliis seiunctum, & vsus id ostendit, siquidem capellæ construuntur ad lateta Ecclesiæ per modum nouæ Ecclesiæ, vel Oratorij seiuncti ab Ecclesia, remanendo corpus Capellæ extra parietes Ecclesiæ, & solum patet aditus ad illam per Ecclesiam, ergo cum Ecclesia Carmelitarum sit iam media constructa optime potest iuxta illam fieri prædicta capella, vel eligi aliqua ex tribus iam factis.

RESPONSIO AVTHORIS
QUINTO QVÆSITO.

An sufficiat quod Ecclesia, & capella sint cœpta, vt dicatur quod de facto est Ecclesia, & Capella vt circa illam fiat contractus.

REspondi affirmatiuè. Ratio est, quia nomine Ecclesiæ, & Capellæ venit Ecclesia, & 18
Capella cœptæ authoritate Episcopi, & benedictæ etiamsi nondum sint finitæ, nec in eis Missa adhuc celebretur, vt docet cum Couarruuias, Syluester, Sanchez, *de matrimon. lib.9. d.15.num.*16. & cum multis Delbene, *de immunitate Ecclesiæ, cap.16. dub. 9. sect.5.* vbi citat Farinacium, & alios, qui probant talem Ecclesiam cœptam venire nomine Ecclesiæ, & capellæ, & gaudere immunitate, & omnibus priuilegiis, & pollui si in ea sanguis, vel semen humanum effundatur, & in ea possunt mortui sepeliri;ergo cum Ecclesia Carmelitarum sit in medio constructa, & non solum cœpta, & capel- 19
la iam quasi facta, & hoc authoritate Episcopi, & sit iam benedicta, iam existit Ecclesia, & 20
capella, & circa illas potest celebrari contractus, quando non sufficerent quæ suprà diximus; 21
Alias si necessarium est quod ædificium Ecclesiæ sit omnino perfectum, nec etiam Ecclesia Eremitarum S. Augustini est omnino constructa, cum solum medietas illius sit facta, ex quibus omnibus constat Patres D. Augustini nullam habere iustitiam contra Carmelitas, & Domini iudices debent sententiam proferre pro Carmelitis, siquidem iam existit capella apud Carmelitas, circa quam potest celebrari contractus, & Ecclesia existit etiam in spe morali, vt manet probatum, & sic in facti contingentia fuit in Senatu Bracharensi iudicatum; licet à prædictis patribus fuerit ad sanctam sedem appellatum de quo infra suo loco redibit sermo.

CONSVLTVM LX.

De quadam alienatione facta ab vno conventu, an fuerit valida.

SVMMARIVM.

1 *Penitur casus, siu factum.*
2 *Iura, & annui redditus longi temporis censentur bonu immobiliu.*
3 *Ad alienationem rerum Ecclesiasticarum immobilium sufficit iuxtu nostru priuilegia iustu causa, consensus Prelati. & conuentus.*
4 *Non requiritur consensus Apostelicus.*
5 *Hac priuilegia non sunt reuecatu.*
6 *Reuocatio priuilegiorum facta à Sacra Congregatione de mandate Vrbani VIII. non fuit promulgata in regne Lusitania.*
7 *Pontificiu leges, vt obligent requiritur promulgatio illurum.*
8 *Requiritur vt promulgentur in omnibus prouinciis.*
9 *Declaratio legis non indiget hac promulgatione.*
10 *Declaratio legis si contineat derogationem priuilegiorum requirit dictum promulgationem.*
11 *Quando possessio rei est publicu conuentus non tenetur ostendere titulum suu possessionis.*
12 *Nemo tenetur probare titulum suu possessionis.*
13 *Stunte legitima possessione sufficienter constat de titulo.*
14 *Quando res est publicu, & notoriu, non indiget probatione.*
15 *Alienatio potest fieri à regularibus ob solum vtilitatem conuentus.*
16 *De iure præsumendum est in alienatione facta à regularibus interuenisse talem vtilitatem.*
17 *Quando constat interuenisse in alienatione solemnitate iuris, præsumitur interuenisse iustam causam.*
18 *In dubio standum est pro valore actus.*
19 *Qui dicit alienationem fuisse nullam ex defectu causa, illi incumbit onus probandi talem causam fuisse.*
20 *Testamentarius legatum mille aureorum relictum ad eleemosynas quotannis faciendas ab ipso testamentario, potest illud dare totum simul vni hospitali.*
21 *Potest testamentarius preuenire tempus restituenda hareditatis.*
22 *In legatis quando seruatur voluntas testatoris, verbu non inspiciuntur.*
23 *Conuentus de licentia Prouincialis potest commutare legatum sibi ad vnam rem relictum, in alium.*
25 *Potest Prouincialis legatum relictum ad operu conuentus conuertere in emptionem cuiusdam Bibliotheca.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

QVÆDAM nobilis mulier reliquit culdam 1
Monasterio Carmelitarum excalceatorum
quingentos aureos quotannis in quodam iure regio, quod habebat ad perficiendum ipsum Monasterium, non enim erat adhuc perfectum, & illa illius accepit patronatum. indiguit autem prior dicti conuentus trecentis aureis, ad faciendum, claustrum eiusdem conuentus, adhuc enim non erat factum, & ad hoc de licentia prælati superioris, & sui conuentus vendidit alteri conuentui eiusdem ordinis quindecim aureos quotannis ex illis quingentis, quos in prædicto iure regio habebat, & solum non fuit dictum in scriptura titulum prædicti iuris fuisse præsentatum, nec prædictam venditionem fuisse factam ob necessitatem prædicti conuentus.

Quæritur ergo primo, An non obstantibus prædictis defectibus, talis alienatio sit valida, Secundo quæritur, An dictus conuentus posset alienare dictum ius, vel illius partem, ad perficiendum ipsum conuentum supposito quod testatrix illud reliquit ad constituendum ipsum conuentum.

RESPONSIO AVTHORIS; PRIMO QVÆSITO.

An non obstantibus prædictis defectibus; talis alienatio sit valida?

REspondi affirmatiuè: ratio est quia ad licitam
alienationem rerum Ecclesiasticarum immo-
bilium . *prout reputantur iura, & annui redditus* 2
longi temporis, vt docet Lezana, *tom. 1. cap. 10. n. 4.*
Ego ipse *in nostro Directorio Regularium, p. 1. tr. 2.*
d. 1. sect. 6. n. 148. Sufficit secundum priuilegia
nostra iusta causa, consensus prælati, & conuen-
tus, & definitorij generalis, nec amplius requi-
ritur consensus Apostolicus, aut sacræ Congre- 3
gationis, vt constat ex priuilegio Pauli III. & Gre-
gorii XIII. quæ retuli *in nostro Directorio Regular.* 4
vbi suprà, n. 153. & docet Tamburinus, *tom. 3. d. 1.*
q. 6. n. 2. Delbene, *tom. 2. cap. 17. dub. 9. n. 16.* Ego ipse
in nostro Directorio Regul. suprà, n. 152. Atqui in
præsenti hæc venditio fuit facta ex causa de con-
sensu nostri definitorij Generalis, & Conuentus, &
Prælati illius; ergo fuit bona, licita, & valida.

Nec obstat quod non fuerit requisitus consen-
sus Apostolicus, vel Sacræ Congregationis. Res-
pondetur namque huiusmodi consensum non esse
requisitum ex prædictis priuilegiis Pauli III. &
Gregorij XIII, & aliorum Pontificum. Nec etiam 5
obstat si instes hæc priuilegia esse reuocata à sa-
cra Congregatione de mandato Vrbani VIII. pro
vt refert Tamburin. *suprà, n. 7.* Non obstat inquam
respondetur namque hanc reuocationem priuile-
giorum non fuisse promulgatam in hoc Lusitaniæ 6
regno, vt autem talis reuocatio obligationem in-
duceret in vtroque foro necessario requirebatur
publicatio iuridica, sine qua non obligant etiam 7
Pontificiæ leges bullæ, & decreta, vt est communis, & certa sententia: promulgatio enim legis, & publicatio est modus ita intrinsecus legi, vt iste sine illo non exerat vires suas ad obligendum, non secus ac ignis non exerit vim corendi, nisi applicatus, vt bene Greg. Martines, 12. q. 99. art. 4. *dub. 1.*
concl.

*concl.*4.Montesinus Vasqu. & alij expositores cum
D. Thoma, vnde Bandell.*lib.5.delege, d.27.n 7*.Mo-
lina,*d.395.n.4.de iustitia,& iure*,Reginald.*in praxi
lib.3 à n.152* .Sot.*lib.1.de iustitia q.1.art.4*. Malde-
rus,*lib.2.q.90.art.4*.Th.Hurtado,*de congrua susten-
tione Ecclesiasticorum, lib.1.resol.2.n. 269*. & alij
8 plures sentiunt, quod vt leges etiam Pontificiæ
obligent in conscientia debent publicari in quali-
bet Prouincia argumento ex authentico, vt nouæ
factæ constitutiones, C.de legibus, vbi id deter-
minatur de legibus imperialibus,quæ determinatio
nisi aliter Pontifex discernat in sua lege vim habet
ex naturali dictamine,etiam in legibus Ecclesiasticis
9 Nec obstat si dicas cum Manrique, *de differen-
tiis vtriusque iuris,q.54.n.6*.quem sequitur Salgad.
*de supplicationibus ad sanctissimum, p.2.cap.2.n.11.
vsque ad 22*.Th.Hurtados, *to.1. moral,tract.3.resol.
45.n.354.& 395.& de sustentatione Ecclesiasticorum
lib.1.resol 2.n.273*.Declarationes Concilij quantum
ad declarationem legis conciliaris,& bullæ Paulinæ,
non indigere noua publicatione, declaratio enim
nihil noui dat, nec de nouo aliquid inducit, nec
nouum actum ad dispositionem nouam facit, sed
duntaxat ostendit quid dispositum, & factum fue-
rit à principio; seu qualis fuerit antiqua dispositiõ,
solummodo aperit & demonstrat, vt notarunt
Burgos de Pax, *in proœmio legis Tau-i, à n. 432.*
Mieres *de maioribus, 1.p.q.44.n.14*.Castillo, *to.m.3.
cap.186*.Valenzuela.*consil.23.n.10*.ergo licet prædi-
cta declaratio sacræ Congregationis non fuisset in
hoc Lusitaniæ Regno promulgata, nullo modo,ea
10 state,possunt regulares vti prædictis suis priuilegiis.
Non obstat,inquam; respondeo namque, quod
data & concessa illa doctrina, adhuc nihil contra
non inferri. Nam prædicta Cardinalium declaratio
non solum continet legis antiquæ declarationem,
sed etiam continet derogationem priuilegiorum,
quæ contra præfatam legem concesserunt iusta
ex causa summi Pontifices religiosis Communita-
tibus; Ad hanc autem derogationem non sufficit
præcisa declaratio legis iam publicatæ sed vlterius
requiritur iuridica publicatio, quæ requiritur in
aliis legibus,quæ de nouo feruntur, vt bene aduer-
tit P. Suar.*lib.8.de leg.cap.vlt.n.2*.Bandell.*lib. 5. de
legib.d.15.n.4*. Regin. *in praxi.lib.13. cap.16. n.156.*
qui ex Nauar.*cons.2.de constit.n.36.& 37*.notat *cir-
ca bullam Pij V. de censibus*,quod si in aliqua Pro-
uincia non sit promulgata, habendam ibi esse ac si
non fuisset edita, & probabile putat Hurt. *de con-
grua sustentatione Ecclesiasticor. lib. 1. resol.n.275.*
cum ergo hæc reuocatio Priuilegiorum facta à sa-
cra Congregatione de mandato Vrbani VIII. vel
etiam ab ipso Vrbano VIII. speciali bulla non fue-
rit in hoc regno promulgata, iuridice non obligat.
nec regulares in vtroque foro illi tenentur stare,ac
per consequens dicendum est prædictã alienationẽ
sine prædicto consensu Apostolico fuisse validam.
11 Nec obstat si dicas in illa alienatione non præ-
sentasse partes illius conuentus titulum quo possi-
debant illud ius. Respondetur namque ex hoc ca-
pite talem contractum non fuisse nullum, siquidem
12 constabat omnibus contrahentibus de titulo & de
possessione illius per plus 30. annorum, & hoc erat
publicum, & notorium omnibus; ergo conuentus
non tenebatur ostendere titulum suæ possessionis;
Patet consequentia,quia nemo cogitur probare ti-
tulum suæ possessionis,*l.cogi C.de pet. her.* speciali-
ter quando non datur præsumptio contra posses-
sorem, vt cum multis Doctoribus probat Grat. *dis-
cep.forensium cap.310*. Alias si quilibet regularium
conuentus vellet vendere quendam calicem non
possiet illum vendere,siquidem talis conuentus non 13
habet alium titulum quam possessionem, siquidem
illum non possidet per scripturas, vt constat
Tum quia quando res est publica, notoria, & 14
manifesta,non indiget probatione, *argument. cap.
de manifesta 17.2.q.1.l.si vero,§.1. ff.qui satis*, &
cum Rodrig & aliis tenet Bordon.*to.2.res.52.n.85*.
Sed sic est,quod est publicum,notorium,& manife-
stum in illo oppido, vbi est conuentus,& in tota
religione,& regno,quod illa domina illustris dedit
illud ius illi conuentui; ergo non est necesse quod
talis titulus præsentetur. Tum quia inde tantum se-
quitur quod possit pars petere, vt illi ostendatur
titulus,non vero potest argui quod contractus fue-
rit nullus. Tum quia casu dato, quod fuerit neces-
sarium ad validitatem contractus quod ostendere-
tur,& exhiberetur titulus,hoc debebat esse coram
iudice Ecclesiastico,hoc est coram illo prælato,qui
dedit talem licentiam ad faciendum dictum con-
tractum,nec prælatus tenetur rationem reddere iu-
dici sæculari in licentia quam dedit, an contractus
fuerit, vel non rite celebratus,sed id solum pertinet
ad iudicem Ecclesiasticum, vt late cum multis DD.
probat Delb.*de immunit.Eccl.to.2.c.10.n.1.& 2.*
Dices hanc alienationem ex alio capite fuisse
nullam, scilicet quia non fuit dictum in scriptura,
quod fieret ex necessitate prædictis conuentus.Re-
spondetur id non esse necessarium,quia absque ne-
cessitate poterat fieri prædicta alienatio, ob solam
vtilitatem,& commodum conuentus, vt constat ex 15
priuilegio Greg.XIII. & Pauli III.apud nostrum
compendium,*fol.272*.& ex alia bulla Pauli III. quã
refert Tambur.*de iure Abbat.d.12.to.1.q.16 n.2* &
ex duabus bullis,vna Leonis X.& altera Greg.XIII.
quas refert Tamburin.*loco citato*. Imo addo,quod
Paulus III.in bulla,quam nobis concessit,solum po-
nit conditionem,quod talis alienatio fiat secundum
leges nostres,vt constat ex bulla quã refert nostrũ
Compend. *f.272*. ergo cum alienatio fuisset facta
secundum leges nostras,sequitur quod fuerit valida.
Nec etiam obstat si dicas, in prædicta scriptura,
nec etiam dici talem alienationem fieri in vtilitatẽ
& cõmodum conuentus.Respondeo namque quod 16
licet id non dicatur in scriptura, de iure communi
esse præsumendum interuenisse talem vtilitatem,
& alias solemnitates ex iure,& ex priuilegiis requi-
sitas, vt cum multis Doctoribus probat Gamma,
*decis.49*Mol.*de iustitia,d.468.n.15*.Ex qua doctrina
etiam probatur id quod supra diximus scilicet non
esse necesse ad valorem alienationis, quod in
scriptura fiat mentio tituli, sed debet præsumi
titulum fuisse præsentatum.
Tum quia quando constat fuisse obseruatum 17
solemnitatem iuris,præsumitur interuenisse iustam
causam quando contrarium non constat, nec pro-
batur,Mol.*suprà*,cum Baldo,Iason. Couar. & aliis,
Felin.Bonac.Vasq.quos refert & sequitur Delben.
tom.1.de immunit. Ecclesiastica c.17. dub.10.n.13. 18
Et ratio est,quia non est præsumendum Ecclesiam
voluisse alienationem inualidam ex causa non le-
gitima,vnde quando est dubium,an dicta alienatio
fuerit in vtilitate,eo quod non constat de scriptura,
præsumendũ est fuisse factam in vtilitatem,quia in
dubio standũ est pro valore actus, & quia in dubiis 19
nemo præsumitur malus,& non præsumitur delictũ
nisi demonstretur,vt ex vulgaribus iuribus constat,
& sic illi qui dicit talem alienationem fuisse nullam

incumbit onus probandi non fuisse in vtilitatem conventus, Maic. *de probaiioribus, conf.* 488. *&* 1112. Rodoanus, 978. Sopranus, *cap.* 5. *q.* 5. Menochius, *lib.* 2. *præsumpt.* 75. *n.* 15. & est decisum à sacra Rota, 1. *p. diuersurum decisionum*, *decisione* 716. Laiman, *lib.* 1. *tract.* 1. *cap.* 5. §. 4. Delbeoe, *tomo* 1. *cap.* 17. *dub* 9. *num.* 10.

RESPONSIO AVTHORIS. SECVNDO QVÆSITO.

An conventus potuisset alienare dictum ius, vel illius partem, ad perficiendum ipsum conuentum, supposito quod testatrix illud reliquit ad construendum ipsum conuentum?

20 REspoodi affirmatiuè. Ratio est quia testamentarius potest censum annuum mille ducatorum relictum ad eleemosynas quotantis faciendas ab ipso testamentario totum, simul clare vtu hospitali, priuando se iure quotannis distribuendi dictum legatum, vt docet Sanchez, *lib.* 4. *consiliorum*, *cap.* 2. *dub.* 12. potest enim præueniri tempus
21 restituendæ hæreditatis, vt patet *ex l. post mortem C. de fideicommiss.* Idem docet Diana, *p.* 4. *tract.* 4. *resol.* 140. §. *nota* 4. quidquid dicat Thomas Hurtado, *de congruà sustentatione Ecclesiasticorum tom.* 2. *lib.* 6. *resol.* 14 *n.* 1930. Atqui iste conuentus est executor testamenti prædictæ testatricis; ergo censuum annum quingentorum aureorum relictum ad quotannis distribuendum ab eodem conuentu in opera ipsius conuentus poterit totum simul insumere io vno anno in operibus eiusdem conuentus, non enim apparet maior ratio in contrarium;

Confirmatur 1. quia In legatis quando serua-
22 tur voluntas testatoris verba non inspiciuntur, *l. penultimu eodem titulo, l. hæred. mei*, §. *cum ita ff. de Trebell. l. cum virum de fideicommiss.* sed voluntas testatricis in præsenti solum fuit ædificare illum conuentum; ergo si ad hoc pars annui census relicti venditur, vt commodiùs & citius conuentus construatur, omnino seruatur voluntas testatricis, ac per consequens talis alienatio erit valida.

23 Confirmatur 2. quia Prouincialis de consensu illius conuentus poterat commutare illud legatum in aliam rem extra illam ad quam fuerat relictum. Ergo multo à fortiori illud poterit commutare ad perficiendum id ad quod fuit relictum, licet non seruetur modus, quo fuit relictus; Patet consequentia, quia si potest mutare legatum quoad substantiam in aliam rem diuersam ab ea ad quam illud reliquit testatrix, multo magis poterit mutare quoad modum; Antecedens probatur, quia ita concessit Sixtus IV. & Leo X. *in duabus bullis*, quas refert Rodrig. *tom.* 2. *quæstionum regularium q.* 125. *art.* 9 & docet Henriquez, Capucinus, quos refert, & sequitur idem Rodrig. ibi. Vnde potest Prouincialis legatum relictum ad opera conuentus, conuertere in emptionem cuiusdam Bibliothecæ, vel
24 in soluendis debitis eiusdem conuentus, vel in aliam rem vtiliorem conuentui, vt late probat Bordon. *tom.* 2. *resol.* 55. *n.* 49. Ergo multo melius poterit illud mutare ad meliori modo satisfaciendum voluntati ipsius testatricis; ergo cum talis alienatio facta fuerit de consensu Prouincialis, & definitorij generalis valida fuit, & vt talis sustinenda.

CONSVLTVM LXI.

De quodam ordinato cum patrimonio cum promissione illud restituendi, post ordinationem, an incurrerit aliquam suspensionem, vel teneatur restituere illud.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *In aliquibus textibus variæ puniuntur pœna ordinatis sine sufficienti titulo.*
3 *Qui ordinem suscepit patrimoniu vero, sed cum promissione illud restituendi, nullam ex prædictis pœnis incurrit.*
4 *Probatur discurrendo per omnes.*
5 *Constitutio Sixti V. in hac materia fuit abrogata à Clemente VIII.*
9 *Pœnæ contra simoniacè ordinantes, & ordinatos in sua vi permanserunt.*
7 *Ordinatus cum patrimonio vero, sed cum promissione illud restituendi, non potest dici ordinatus sine titulo.*
8 *Ordinatus cum prædicto patrimonio non incurris prædictas pœnas, etsi omnes in sua vi persisterent.*
9 *Peccauit mortaliter, & incurrit pœnas positas sic ordinatis in suo Episcopatu per constitutiones Sinodales.*
10 *Clericus qui ficto patrimonio accepit demissorias vt ab alieno Episcopu promoueretur; & de facto promotus fuit, non incurrit pœnas*, in cap. 8. sess. 23. Tridentini.
11 *In pœnalibus non fit extensio, præsertim vbi est dissimilis ratio.*
12 *Ordinatus qui ante ordinationem iniit pactum de non petendo, vel de restituendo patrimonio non incurrit pœnas*, in cap. per tuas, & cap. penult. de simonia.
13 *Probatur ratione.*
14 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*
15 *Ordinatus qui accepit patrimonium cum pacto post ordinationem illud restituendi, tenetur illud restituere.*
16 *Episcopus sic ordinatum cum promissione restituendi patrimonium non tenetur alere.*
17 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

QVIDAM adolescens pauper volens fieri 1
Sacerdos, petiuit à quodam homine diuite, vt ei faceret patrimonium, promittens quod postquam ordinatus fuisset, illud iterum ei restitueret, annuit diues ille cum pacto de patrimonio post ordinationem restituendo, facto igitur sic patrimonio, ordinatus fuit ordinibus sacris prædictus adolescens, & antequam restitueret patrimonium.

Quæsiuit à me. An sic ordinatus incurrerit aliquam suspensionem. Secundo an teneatur restituere patrimonium.

RESPON

RESPONSIO AVTHORIS,
PRIMO QVÆSITO.

An sic ordinatus incurrerit aliquam suspensionem.

2 AD intelligentiam huius casus suppono *in c. neminem, & cap. sanctorum, dist.* 70. imponi ipo facto suspensionem, quoad executionem ordinis illis, qui sine certo titulo, promouentur ad ordines sactos, *& cap. cum secundum Apostolum, & cap. Episcopus de prabendis* prohiberi quempiam sacris initiari absque sufficienti titulo, imposita pœna sic ordinanti, vt teneatur ordinato prouidere; donec titulum habeat. Tridentinum vero *sess.* 21. *cap.* 2. iubet neminem sine sufficienti titulo ordinari in sacris, innouando antiquorum Canonum pœnas. Et Sixtus V. in Constitutione sua, quæ incipit *sanctum. & salutare* impponit suspensionem promotis ad ordinem sactum frauduleoter, sioe titulo: his suppositis.

3 Respondi nullam ex prædictis suspensionibus incurrisse sic ordinatum cum vero patrimonio, cum promissione de restituendo illud post ordinationem. Ratio est, quia in primis non incurrit suspensionem *in c. neminem*, neque quæ habetur *in cap. sanctorum*, deinde probabo quod neque incurrit suspensionem positam in constitutione Sixti V. ergo cum alia in iure non detur, nullam suspensionem incurrit sic ordinatus.

4 Antecedens quo ad primam partem patet. Quia *cap. neminem, & cap. sanctorum, d.* 70. fuere reuocata ab Alexandro III. *in cap. Episcopus*, & ab Innocentio III. *in dicto cap.* cum secundum Apostolum de præbendis, atqui Tridentinum non innouauit pœnas impositas *in cap. neminem, nec in cap. sanctorum, d.* 70. sed solum pœnam impositam *in cap. cum secundum Apostolum, & cap. Episcopus, de prabendis*, vt tenet Henriquez *l.* 13. *summa cap* 37. §. 2. Toletus *in summa lib.* 1. *cap.* 49. *num.* 18. Sà *verbo suspensio num.* 18. Saitus *de censuris* 4. *cap.* 14. *num.* 16. Gutierrez *pract. lib.* 2. *q.* 65. *num.* 1. Auila *de censuris part.* 3. *d.* 5. *dub.* 4. *&* 5. Garcias *p.* 2. *cap.* 5. *num.* 28. Gonzalez *ad reg* 8. *cancellaria. glossa* 5. §. 10. *num.* 22. Sispæus *lib.* 1. *tit. de ordinandis n.* 15. 25. *&* 26. Sanctarellus *resolut. quast.* 46. *num.* 15. Squilantes *de obligatione clericorum p.* 3. *num.* 12. Piasseeius *in praxi p.* 2. *num.* 42. Homobonus *de examine part.* 2. *tract.* 11. *cap.* 11. *quast.* 22. Augustinus Barbosa *de potestate Episcopi allegat.* 20. *n.* 27. *& tom.* 1. *collect. lib.* 3. *tit.* 5. *cap. cum secundum num.* 7. *tom.* 4. *d.* 70. *n.* 5. *& collectanea ad cap.* 2. *sect.* 21. *n.* 67. Diana *p.* 2. *tract.* 16. *resol.* 5. *& p.* 5. *tract.* 10. *resol.* 50. Marchinus *de ordine tract.* 3. *p.* 6. *cap.* 8. *num.* 9. Et constat ex quadam declaratione sacræ Congregationis, quam refert Farinacius *in declarationibus additum cap.* 2. Trid ergo cum *in dicto cap. cum secundum Apostolum. & cap. Episcopus de prabendis*, nulla ponatur suspensio ordinantis fictio, vel falso titulo. sed solum imponatur obligatio ordinantibus sic ordinatis alendi; si sua culpa eos ficto patrimonio ordinarunt, sequitur quod sic ordinatis, etiam patrimonio ficto, quanto magis patrimonio vero cum promissione de eo restituendo, non incurrerit suspensionem latam *in dicto cap. neminem, & cap. sanctorum*, cum iam omnino sint abrogata, & ita in terminis tenent Doctores suprà citati, quibus adde Bonum *tom.* 2. *moralium tit. de ordinibus*, §. 1. *num.* 3. quidquid alij in contrarium dicunt. quos refert Diana *p.* 2. *tract.* 16. *resol.* 5. *& p.* 5. *tract.* 10. *resol.* 50.

Quod autem nec etiam incurrerit suspensionem latam à Sixto V. in sua constitutione, quæ 5
incipit sanctum, & salutare, probatur, quia talis constitutio cum nimis rigida multis visa fuisset, & scrupulos varios tam promouentibus, quam promotis generaret, fuit posteà abrogata à Clemente VIII. Constitutione sua incipiente Romanum Pontificem motu proprio, & ex certa scientia de Apostolicæ potestatis plenitudine sua perpetuo valitura ad terminos sacrorum Canonum, & constitutionis Pij II. incipientis cum ex sacrorum, & ad dispositionem Tridentini restricta & educta moderatis, & sublatis censuris, & pœnis in eadem Sixti Constitutione contrà quoscumque latis, exceptis contra simoniacè ordinantes, & ordinatos, quam voluit Clemens VIII. in suo robore permane- 6
re; ergo cum prædicta pœna sublata sit à Clemente VIII. non potuit à sic ordinato incurri. Ita Sanctarellus *variarum resol. quast.* 49. *num.* 13. Barbosa *tom.* 4. *collect. d.* 70 *n.* 6. *& collect. ad c.* 7. *sect.* 21. Trident. *n.* 68. vbi alios allegat Sairus *lib.* 4. *thesauri cap.* 12. *in fine*, Bossius *suprà* §. 2. *n.* 6. quidquid in contrarium dicat Gonzalez *dicta glossa* 5. §. 10. *n.* 54.

Imò addo, quod dato, quod dictum *cap. neminem, & cap. sanctorum d.* 70. fuerint innouata per Tridentinum, vt multi autumant, quos refert Diana *sup.* & dato quod constitutio Sixti V. esset in suo vigore, adhuc ordinatus de quo est sermo in præsenti non incurrit prædictas pœnas. Ita Garcias *de beneficiis p.* 2. *cap.* 5. *n.* 161. *&* 162. Marchinus *capit.* 8. *num.* 10. & alij, quos refert, & sequitur Barbosa *de potestate Episcopi allegat.* 20. *num.* 30. *& tom.* 2. *collect. lib.* 5. *tract.* 3. *cap.* 37. *num.* 7. & alij quos refert etiam Garcias *dicta cap.* 5. *num.* 165. & ratio est, Quia iste non
potest dici ordinatus sine titulo, nam reuera est 7
ordinatus patrimonio vero, & non ficto, & illa donatio patrimonij fuit vera, & transtulit dominium in donatarium, licet fuisset cum pacto de restituendo. Imò etsi donatio fuisset formaliter ficta, & pro forma, & ad apparentiam, adhuc non incurrit prædictam pœnam in motu Sixti V. nec aliorum Canonum, vt probant Garcias, & Marchinus, & Gonzalez *ad reg.* 8. *glossa* 5. *num* 18 Diana *p.* 1. *tract.* 4. *resol.* 180. & alij ab eo relati. Nam dicti Canones neminem, &
Sanctorum, & constitutio Sixti V. non loquun- 8
tur de ordinato cum ficto patrimonio, sed indefinite de ordinato sine titulo, & alibi in iure non reperitur suspensio lata contra ordinatum cum ficto patrimonio; ergo siue donatio fuerit valida cum pacto restituendi, siue fuerit ficta cum pacto non petendi id, quod datum fuit, nec eo vtendi, sic ordinatus ficto patrimonio nullam incurrit suspensionem, licet aliàs pecca-
uerit mortaliter, nisi forte aliqua suspensio lata 9
sit per constitutionem Synodalem in eo Episcopatu vbi aliquis sic ordinatus fuit. Ita Bossius, *suprà num.* 9.

An autem Clericus, qui cum ficto patrimonio fraudulenter, obtinuit literas dimissorias

à proprio Episcopo vt ab alieno promoueretur,
10 & virtute illarum est promotus incurrat suspensionem *in cap. 8. sess. 23. de reformatione à Concilio Tridens.* statutam contra ordinatos ab alieno Episcopo absque demissoriis proprij Episcopi? Respondi negatiuè. Ita Henriquez *lib. 13. summa cap. 37. §. 2. lit. G.* Diana *part. 2 tract. 16. resolut. 5. & p. 5. tract. 10. resol. 50. & 55.* Bosius *suprà num. 21.* quidquid dicat Suarez *de censuris d. 31. sect. 1. num. 36,* Reginaldus *in praxi tom. 2. lib. 32. tract 2. cap. 25. sect. 3. num. 71.* Ratio est
11 quia Concilium *dicto cap. 8. sess. 23.* loquitur de ordinatis absolute sine dimissoriis, seu facultate, & licentia proprij Episcopi, sed qui per fraudem demissorias seu licentiam obtinet, veram habet licentiam, etsi alioquin habita scientia de ficto patrimonio fuisset negata; ergo non incurrit dictam suspensionem. Confirmatur quia ad Episcopum pertinet sumere informationem de titulo, sicut sumit de moribus, literis, & natalibus ordinandi; ergo sicut is qui in his decipit Episcopum, & per fraudem obtinet demissorias non incurrit suspensionem, ita neque qui in titulo decipit.

12 An autem ordinatus qui ante ordinationem iniit pactum cum dante sibi patrimonium, seu cum donatore patre, & aliis, de non petendo, vel restituendo statim post ordines susceptos patrimonio, comprehendatur pœnis suspensionis statutis *in cap. per tuas, & cap. penult. de simonia.* Respondi negatiuè. Ita Nauarrus sibi contrarius *consil. 17. num. 2. in nouis* Gonzalez *ad reg. 8. glossa 5. §. 10. num. 27.* Henriquez *lib. 10. summa c. 17. §. 3. in glossa lit. O,* Toletus *lib. 1. summa c. 15. num. 5.* Garcias *de beneficiis p. 2. cap. 5. num. 168. & 175.* Quaranta *verbo ordo, versiculo quod intellige pag. 491.* Sanctatellus *variarum resolut. quæst. 49. num. 20.* Bonacina *de Sacram. d. 84. quæst. vnica, p. 4. num. 27.* Barbosa *de potestate Episcopi allegat. 10. n. 29. & tom. 2 collect. lib. 5. titul. 3. c. 37. num. 6.* quidquid in contrarium dicat Azor. *p. 3. lib. 12. cap. 15. quæst. 1.* Suarez *de censuris d. 3 sect. 1. num. 35. & de relig. tom. 1. tract. 3. lib. 4. cap. 38. num 4. & 5.*

13 Ratio est, quia præfati textus *cap. per tuas, & cap. penult.* loquuntur de ordinato ineunte pactum cum ordinante de non petendo pensionem, seu alimenta ab ipso ordinante, vel cum beneficiario à præsentante, in quibus casibus apparet aliqua ratio simoniæ, atqui donatio patrimonij etiam ad illum finem vt quis possit ordinari, & pactum de illo restituendo, est res distincta ab ordinatione nullam inducens simoniam, cum dare alicui patrimonium non sit spirituale, sed vendi & emi possit; ergo cum sit dissimilis casus, & diuersa ratio, non est facienda extensio prædictorum textuum, quorum pœna prodire videtur à simonia, quam non nisi remittentes ordinatori, & præsentatori ad ordines, vel ad beneficium committunt.

Nec dici potest donantem patrimonium etiam
14 ad finem suscipiendi ordines præsentare ad illos, nam id proprium est episcopi dantis demissorias, vel beneficiati præsentantis ad titulum suæ Ecclesiæ, vel beneficij, quare prædictum pactum cum dante patrimonium non inducere suspensionem declarauit signatura pœnitentiariæ, vt referunt Garcia, & Quaranta *locis citatis.*

RESPONSIO AVTHORIS, SECVNDO QVÆSITO.

An sic ordinatus teneatur, vel possit licitè restituere patrimonium datum cum pacto de restituendo illo?

Respondi posse licitè, & teneri dictum patri- 15
monium restituere. Ita Zipæus *li. 1. tit. de ordinand. n 18.* Sanch. *lib. 6. de matr. d. 32. n. 8.* Garc. *d. n. 163.* March. *tr. 2. p. 2. c. 8. n. 8.* Bosius *sup. n. 11.* Ratio est, quia prædicta remissio solum cedit in remittentis præiudicium, sed quilibet in re sua est moderator, & arbiter; ergo si ordinatus à principio promisit non petere patrimonium, vel illud restituere, tenetur stare promissioni, cum solum cedat in sui ipsius præiudicium, quod volens subire potest.

Nec obstat si dicas, id cedere etiam in Episcopi præiudicium qui tenetur alere eum quem sine legitimo patrimonio ad ordines promouit, vt 16
patet *ex c. Epis. & c. cum secundum Apost. & c. tuis quæst. de prebendis.* Non obstat inquam, Respondeo namq; cum Sanch. *sup. n. 8.* negando id cedere in Episcopi præiudicium, quoniam cum bona fide illum ad ordines promouerit, & ita culpæ expers sit, non tenetur eum alere vt benè docent Decius *c. Episc. n. 13. de preb.* Nauar. *lib. consilior. tit. 11. de temp. ord. in 1. edit. cons. 14. & 46.* Tum quia cum iure potuerit habere patrimonium fictionem patrimonij supponere non debuit, quia crimina non præsumunt. Bosiu *sup. n 11.*

Nec obstat quod patrimonium non possit alie- 17
nari ob causam publicam; ne ordinatus cogatur mendicare, & alienatio à Concilio declaratur irrita. Nam loquitur Concilium in obtinentibus verè patrimonium, non in fictis, concludunt tamen Sanch. & Zypæus *locis cit.* quod vterq; fingentium peccat; & ordinatus poterit extraordinariè puniri per Episcopum, & ficte donans rē donata priuari per sententiam eiusdem Episcopi, & idem docent Quar. *verbo ordo, §. quod intellige,* Garc. *d. c. 5. n. 152.* Barb. *collect. ad c. 2. sess. 21. n. 7.* Dia. *p. 3. tr. 4. res. 189.*

CONSVLTVM LXII.

De quodā qui ante ordinationē patrimonium suum cuidam sorori dotauit, an possit ad titulum patrimonij dotati, ordinari in sacris.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Qui post constitutionem patrimonij promisit illud in dotem sua sorori potest ad tit. illius ordinari.*
3 *Patrimonium non est subiectum solutioni debiti post patrimonij constitutionem contracti.*
4 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*
5 *Si res ante constitutionem patrimonij erat alteri pro debito obligata non est sufficiens titulus ad patrimonium.*
6 *Si Clericus tali patrimonio bona fide ordinatus fuit, non incurrit pœnas* cap. 2. sess. 21. de reformatione Trid.
7 *Si Clericus post ordinationem habet vnde congrue viuat, potest dare sua sorori in dotem suum patrimonium.*
8 *Dictio*, donec, *restringit omnia antecedentia & habet naturam suspensiuam.*

6 *Ante*

9 *Ante Tridentinum iure communi poterat patrimonium alienari.*

10 *In dubio, ius commune non censetur correctum per Tridentinum.*

11 *Cessante causa, cessat dispositio, ob prædictam causam facta.*

12 *Donans patrimonium alicui ad ordines potest ei apponere conditionem de eo reddendo cum ordinatus habuerit beneficium, vel vnde congrue viuat.*

13 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*

14 *Patrimonium gaudet priuilegiis bonorum Ecclesiasticorum.*

15 *Ante Tridentinum patrimonium his priuilegiis gaudebat, & tamen poterat sine licentia Episcopi alienari.*

16 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*

17 *Clericus qui habens vnde sufficienter viueret dedit in dotem sorori suæ suum patrimonium, si ea quæ habebat prodige consumpsit, non potest repetere patrimonium.*

18 *Episcopus antequam ille consumat prodige patrimonium potest illi prohibere distractionem illius.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

1 QVIDAM adolescens accepit à patre donatione sufficiens patrimonium, v. g. prædium vt ad titulum illius ad ordines promoueretur, & posteà ante ordinationem in sacris promisit cuidam sorori suæ certam summam, vt nuberet, quæ summa maior est valore prædij, vel illi æqualis, contraxit soror matrimonium prædicta promissione facta, vult adolescens ordinari.

Quæsiuit à me primò. An possit ad titulum illius prædij ordinari, & adhuc dicator habere sufficientem titulum, an verò si ordinetur dici debeat ordinatus sine titulo sufficienti, & incurrat suspensionem, quæ lata est in suo episcopato contra promotos absque titulo, secundo An dato quod possit ad titulum illius patrimonij ordinari, post ordinationem, si habeat vnde congruè viuere, possit dare dictum prædium, ad cuius titulum ordinatus fuit prædictæ sorori suæ absque licentia Episcopi.

RESPONSIO AVTHORIS PRIMO QVÆSITO.

An prædictus adolescens possit ad titulum illius prædij ordinari, & adhuc dicatur habere sufficientem titulum; an verò si ordinetur dici debeat ordinatus sine titulo sufficienti, & incurrat suspensionem, quæ lata est in suo Episcopatu contra promotos absque titulo.

2 RESpondi posse prædictum adolescentem ad talis prædij titulum ordinari tanquam habentem verum titulum, & per ordinationem nullam incurrere pœnam contra promotos sine titulo latam in suo Episcopatu. Ita Nauarrus *consil. 18. de tempor. ordinan. in 2. editè.* Rodriguez *tom. 2. summa cap. 15.* Sanch. *lib. 7. cap. 1. dub 42.* Bosius *tom. 2. moralium. tit. 3. de ordinibus, §. 4 n. 79.* Ratio est, quia cum debitum fuerit contractum post patrimonium constitutum ad ordines, patrimonium non manet subiectum solutioni illius debiti, nec ad illud soluendum potest alienari vt constat ex Tridentino, *sess. 21. cap. 22.* 3

Dices bona intelliguntur cuiusque, quæ deducto ære alieno supersunt. *l. sub signatum, §. bona, ff de verb signif. & cogi, ff. ad Trebellianum.* Vnde venit regula paria videri non habere bona, & debere tantundem. Respondetur hoc argumentum solum procedere quando æs alienum potest, & debet solui de illis bonis, vt quando debetur pure, & statim peti potest, & nulla iusta exceptione impediri; at debita in hoc casu, non possunt, nec debent solui de illo patrimonio, quia illud non potest peti vnde ordinationem, quia donatum fuit causa ordinationis faciendæ *per l. 1. & 2. C. de donat.* quæ sub modo, nec post ordinationem si aliàs non habeat beneficium, vel patrimonium sufficiens, quia vsque tunc non potest alienari ex Tridentino *dicto c. 2. vt suprà* probatum est. Argumentum igitur solum probat in casu quo bona patrimonij ante ipsius patrimonij constitutionem, & donationem factam alicui, vt causa ordinationis fuissent alteri obligata, nam tunc non esset sufficiens titulus, quamuis bona fide, & cum ignorantia obligationis ad titulum illius patrimonij sacris initiatus excusaretur ab omni pœna, vt decidit sacra Rota *die 26. Iunij 1621* prout refert Barbosa *dicto cap. 43 n. 159.* cuius declarationis verba sunt, ordinatus ad titulum patrimonij ipsi à patre, & patruo assignati, qui habuit posteà notitiam prioris obligationis dicti patrimonij, cum fuerit ab initio, cum bona fide, non incurrit *pœnas cap. 2. sess. 21. de reformatione.* 4 5 6

RESPONSIO AVTHORIS SECVNDO QVÆSITO.

An in casu quo possit ad titulum prædicti patrimonij ordinari, post ordinationem si habeat vnde congrue viuere, possit dare validè, & licitè dictum prædium ad cuius titulum ordinatus fuit prædictæ sorori absque licentia Episcopi?

RESpondi affirmatiuè. Ita Ceuallos *commun. contra commun. quæst. 527. & quæst. 561. num. 33.* Garcias *p. 2. cap. 5. num. 186.* Stephanus Gratianus *cap. 159. num. 14.* Azotius, Flaminius, Parisius, Azeuedo, quos refert, & sequitur Bosius *tom. 2. moralium tit. 3. de ordinibus §. 4. num. 69.* quidquid in contrarium dicat Marchinus *c. 5. n. 12.* Barbosa *de potestate Episcopi allegatione 19. num. 90.* Ratio est, quia Concilium Tridentinum *sess. 21. c. 2.* prius decernendo dicit, quod deinceps sine licentia Episcopi alienari patrimonium non possit, posteà limitans addit, donec sufficiens beneficium sint adepti, vel aliunde habeant vnde viuere possint; ergo ex verbis Concilij non est prohibita alienatio sine licentia Episcopi, sed potius est præmissa, siquidem exceptio debet esse de regula *ex l. præter. de iudiciis*, alioquin tam regula tradita à Concilio, quam eius exceptio idem disponeret, quod esset absurdum. 7

Quod

Quod autem prædicta verba, *donec* &c. limi-
8 tationem præcedentium continent, probatur,
quia illud aduerbium, *donec*, restringit omnia
antecedentia, est enim particula restrictiua temporis, & habet naturam suspensiuam ex notatis per Surdum *consil*.186. *n*.15. & *consil* 319. *num*.5. Ceuallos *suprà quæst*.806.*n*.15. Bertazolum *ad clausul instrum. clausul*.15.*glossa* 14.*n*.1. & per August. Barbosa *dicta alleg*.19.*n*.8. & *tractatu de dictionibus dict*.93.*num*.3.

Confirmatur hæc sententia. Tum quia cum de
9 iure communi ante Tridentinum posset patrimonium absolutè alienari, vt docet Glossa *in cap.suis de præbendis*, Imola, & Abbas *n*.8. Felin. *in c. Eccles.S.Mariæ,n*.610.*de constit.* & ibidem Decius *n*.8, Couarruuias *in cap.Raynaldus, de testam*.§.2. *num*.7. Gomezius, Selua, Vasquez, Gutierrez, quos refert Ceuallos *dicta q*.527,*n*.1. Gratianus *dicto c*.5. *n*.281, Sanch. *lib*.7.*consil*,*c*.1.*dub*.43. hoc in casu dubio non censetur correctum per Tridentinum. Tum
10 quia cum clericus habeat aliunde congruam sustentationem, cessat ratio Concilij, scilicet ne
11 cum opprobrio status cogatur mendicare.

Confirmatur 2. Quia donans patrimonium alicui ad ordines, rectè potest apponere pactum, &
12 conditionem de eo reddendo cùm ordinatus habuerit beneficium, vel aliàs vnde viuere possit, & tale patrimonium est sufficiens vt ordinari possit, non obstante tali pacto, quia hoc non est contra Concilium, vt tradunt Garcias *cap*.5 *n*.169. Barbosa *allegat*.20. *n*.31. & *collectanea ad dictum cap*.2. *sess* 21.*n*.4. vbi ex Bellio *in selectis Canonicis,cap*.3. *n*.1. refert ita resolutum fuisse à sacra Congregatione Concilij in Eugubino 22. *Maij* 1590. quæ resolutio continetur sequentibus verbis scilicet, patrimonium donatum per parentes ea conditione, vt filius vsumfructum interim dum beneficium aliquod, vel bona alia ad congruam sustentationem sufficientia acquirit, est sufficiens, & ad illius titulum potest ordinari; at qui in hoc casu patrimonium extinguitur, eo ipso quod bona sufficientia ad viuendum honestè acquisita sunt, vel beneficium cum pacifica possessione obtinetur; ergo mens Concilij quoad durationem, & perseuerantiam patrimonij solum fuit, vt ordinatus non careat victu honesto certo; ergo si aliunde talis victus haberi potest, eo ipso extinguitur patrimonium, ergo cum in nostro casu ordinatus iam habeat vnde congruè, & honestè sustentetur, optimè potest dare patrimonium sorori suæ, imò ad id tenebitur cum donatio ita debeat intelligi, & non aliter, vt suprà dixi.

Dices ad Episcopum pertinet arbitrari an beneficium, vel quid aliud sit sufficiens ad con-
13 gruam sustentationem, iuxta Tridentinum, & Doctores communiter; ergo sine licentia Episcopi non potest ordinatus alienare patrimonium, etsi bona sufficientia habeat ad congruam sustentationem, donec id per Episcopum discernatur. Respondetur hoc argumentum solum probare quoad constitutionem patrimonij examen quantitatis sufficientis spectare ad Episcopum, id enim solum colligitur *ex d. c*.2. Tridentini, & declarauit Sacra Congregatio. An autem posteà ad derelinquendum patrimonium habeat, vel non bona sufficientia, id non pertinet ad Episcopum, nec tale quid colligitur ex Trid.

Dices patrimonium erectum in titulum connumeratur inter bona ecclesiastica, & gaudet priuilegiis, quæ conceduntur à iure bonis Eccle-
clesiasticis, vt docent Menoch. *remed*. 15. *recuper*. 14
n. 21. Garc. *d. c*.259. *n*.27. Barb. *alleg*.19.*n*.92. Vasq. *de successionum creat. lib*.3. §.22.*n*. 41. ergo potest alienari absque licentia Episcopi. Respondetur quod etiam ante Tridentinum huiusmodi bona habuisse iure communi attento priuilegium bonorum ecclesiasticorum, & tamen secundum ius antiquum commune poterant talia bona abs-
que licentia Episcopi alienari, ergo illud priuile- 15
gium ex se non impedit alienationem.

Dices si ordinatus ad titulum patrimonij dum habet aliunde victum, posset sine licentia Episco-
pi patrimonium alienare, & carens congruendi 16
victu nec cum licentia Episcopi illud posset distrahere, nullius effectus essent illa verba Trid. *in d.c.2. sine licentia Episc.* & frustratoriè essent addita contra vulgare axioma, quod in legibus nullum verbum iudicatur superfluum. Respondetur ex Garcia *c*.5. *n*. 188. verba illa non carere omni effectu, esse frustratoriè apposita, nam potest occurrere talis necessitas seu causa ita vrgens, vt possit, ac debeat dari licentia alienandi patrimonium, etiamsi ordinatus non habeat vnde viuere possit, v.g. si ipse, aut parentes, eius essent captivi; ad sui, & parentum redemptionem deberet dari dicta licentia, item si pater aut frater clerici ob homicidium, vel aliud delictum perpetratum essent puniendi pœna mortis, nisi parti accusanti pro remissione daretur certa quantitas, & filius, aut fratres volendo non possent subuenire, nisi alienando patrimonium, quæ causa id faciendi iustissima esset, sicut etiam, talis causa esset prouidere sorori versanti in magno periculo perdendi se, cum enim Episcopus ex simili iusta causa concederet licentiam alienandi patrimonium ad cuius titulum quis ordinatus est, ipse Episcopus maneret securus, etiam si illi non haberet aliunde vnde viuere posset.

Sed quæres an clericus, qui prædictæ sorori 17
tradidit patrimonium eo quod habebat sufficienter aliunde vnde viueret decenter, si fortè hæc quæ habebat prodigè distraxit, & consumpsit possit iterum repetere patrimonium, & qui illud accepit teneatur iterum illud reddere? Respondeo negatiuè. Nam talis alienatio fuit omnino valida, & consequenter donatarius non potest cogi ad restitutionem. Ita cum prædictis Doctorib. Bos. *sup. n*. 75. Poterit tamen Episcopus pœna arbitra-
ria punire clericum, qui post alienationem patri- 18
monij prodigè distraxit bona acquisita, quorum intuitu alienauit patrimonium, & antequam prodigè ea bona distrahat poterit illi prohibere distractionem talium bonorum, nisi prius aliunde habeat vnde decenter viuat.

CONSVLTVM LXIII.

De quodam qui professionem solemnem & ordines sacros per metum cadentem in virum constantem accepit, an sublato metu, possit inire Matrimonium.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Ponuntur sufficientes causa metus cadentis in virum constantem.*

3 *Metus*

3 *Metus cadens in viram constantem ad annallandam professionem debet durare tempore professionis.*

4 *Qui professas est ex meta cadente in viram constantem, etsi interins consenserit professio est irrita iare Ecclesiastico.*

5 *Religiosus qui professus est ex meta non reclamās viaente eo, qai metum intalit non est in mora.*

6 *Adolescens qui ex metu cadente in viram constantem professus est, eius professio fuit nulla.*

7 *Protestatio facta paulo ante professionem est claram iadicium, qaod in professione defait consensus.*

8 *Ponuntar aliqua obiectiones, & solauatar.*

9 *Ex querimoniis continuis illias, qui professus est per metum, metus censetur probatas.*

10 *Professio facta per metum cadentem in viram constantem, etsi fuerit intentio profitendi ex parte profitentis iure Ecclesiastico est irrita.*

11 *Ordinatio facta per metum cadentem in virum constantē si ordinatus in ea cōsensit est valida.*

12 *Ponitur argumentam in contrarîam, & solnitur.*

13 *Ordinatus per metam cadentem in viram constantem non tenetur ad continentiam obseruandam, sed potest inire matrimoniam.*

14 *Obligatio castitatis non est annexa per se ordini sacro. sed ex lege Ecclesia vel ex voto.*

15 *Ponitur argamentam in contrarium. & solaitur.*

16 *Votum solum est annexum ordini sacro, quando ordo libere fuit receptus. & non ex metu cadente in virum constantem.*

17 *Qai ex metu graas fuit baptizatus, tenetur ad fidem seraandam, & alias leges Ecclesia.*

18 *Decisio consilij Prouincialis non obligat totam Ecclesiam, si talis decisio non fuit recepta in tota Ecclesia.*

19 *Ordinatas per metum, si naluerit vti ordine, nec continere, non gaudet priuilegiis clericorum.*

20 *Vxoratus qui violenter fait ordinatas, si contineat, non petendo debitum, & clericoram more viuat, & non fuerit bigamus gaudet priuilegiis clericorum.*

21 *Sic per vim ordinatus post matrimonium etiam non consummatum, po est si velit, vti matrimonio. ac si nunquam fuisset ordinatas.*

22 *Ordinatus per metum cadentem in virum constantem, etsi multoties Missam dixerit durante metu potest postea contrahere matrimonium.*

23 *Si cessante metu semel sciens, & volens celebrauit, iam non potest contrahere matrimoniam.*

24 *Gesta per metum, per ratificationem postea conualescant.*

25 *Quid si sublato metu errore ductas credens teneri ad continentiam iterum celebrauit.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

1 IN oppido Viennæ in Lusitania, quidam homo nobilis petiuit à filio suo, vt ingrederetur quandam religionem, & ibi profiteretur quod cum filius nollet efficere, pater eum apprehendit, & in quadam domo reclusum, ligatum per duos annos continuos habuit, ei parcissimum victum tribuens, & quotidie eum magnis cruciatibus, & minis deterrens, absque eo quod puer vellet patris precibus importunis & minis; imo & flagellis acquiescere; videns pater pertinaciam adolescentis, cum

manibus, & pedibus ligatum misit in nauim, vt ad Indiam deportaretur, vt ibi labore, & ærumna, fame, & siti moreretur, & præcepit nauis præsidi vt eum nimis affligeret. Videns puer maximam persecutionem patris. & quomodo non posset aliter euadere: dixit absque vlla voluntate, sed inuitus, se velle intrare religionem. Gauisus maxime fuit pater. & statim omnia ad ingressum parata sunt. Ingressus fuit adolescens protestando coram aliquibus amicis, se inuitum assumere illum statum. Assumpto igitur habitu, cum annum nouitiatus perficeret, professus est præmissa eadem protestatione coram amicis, se nolle profiteri, & se solum profiteri ob metum parentis: Postea intra annum ordinatus fuit omnibus ordinibus sacris, instante ipso patre, & per duos annos in eis ministrauit, interim mortuo patre filius sic professus, & Sacerdos vult relinquere statum religiosum. imo & clericatum, & ducere vxorem.

Quæsitum: ergo à me primò, an eius professio fuerit nulla; & an probata illius nullitate posset exire à Religione. Secundò an illa susceptio sacrorum ordinum facta per metum cadentem in virum constantem fuerit irrita. Tertio an casu quo fuisset valide ordinatus, teneatur vitam saltem clericalem seruare, vel possit transire ad matrimonium. Quarto an ex eo quod multoties Missam celebrauerit, remanserit inhabilis ad contrahendum matrimonium.

RESPONSIO AVTHORIS PRIMO QVÆSITO.

An professio facta per metum cadentem in virum constantem fuerit nulla, & an probata eius nullitate possit exire à Religione?

PRo huius consulti intelligentia, suppono primo, esse causam sufficientem ad metum caden- 2
tem in virum constantem primo iniustum carcerem, tunc enim oritur metus cruciatus corporis si id fiat ad extorquendam professionem. Ita cum multis Bosius, *de matrimonio, cap. 12, num. 46.* Quod etiam intelligendum est de carcere priuato, vt ibi late probat Bosius, & constat *ex l. qua in carcerem ff. de eo quod metus causa, l. si donationibus, l. si per impressionem; C. de his qua vi metu.* Mascardus, *de probat. concl. 1051. à n. 30. & n. 41.* vbi de eo qui tenetur clausus, & restrictus, Tuscus, *verbo metus concl. 217. n. 5. & 12. cum sequentibus, & concl. 221. n. 16. & 24. & concl. 222. n. 3. & concl. 223. n. 34.* 3
& concl. 224. n. 4. Sanchez, *de matrim. lib. 4 d. 5. n. 9.* Farinac. *in frag. metus reuerentialis, n. 107.*

Secunda causa grauis metus cadentis in virum constantem est timor magnæ verecundiæ, vt quando quis aliquem denudauit capite, vel corpore, ita vt non posset apparere sine dedecore. Ita cum Bartolo, Baldo, Barbosa, & aliis Bosius, *supra, n. 44.* Tertia causa metus cadentis in virum constantem est periculum mortis. Ita cum communi sententia Bosius, *supra, n. 38.* Quarto oritur metus cadens in virum constantem, quando agitur de perdendo magno lucro, vel de incurrendo graue damnum, *l. fin. § si fænerator. de eo qui metus causa.* Sanchez, *de matrim. lib. 4. d. 5. num. 27.* Farinac. *supra, n. 111.* Quinto metus dicitur iustus, & cadens in

virum constantem quando ex eo timetur amissio omnium bonorum, aut maioris partis eorum, *cap. cum dilectus, de eo quod metus causa 12. eodem tit.* Farinacius, *suprà*, *n.*87. Sanchez *dicta disp.*5. *n.*20. Vbi hanc conclusionem ampliat tribus modis, vt procedat etiam in paupere habente pauca bona, secundo quando amissa maiori parte bonorum posset metum passus se sustentare, tertio etiam si non sit timor maioris partis bonorum, sed solùm alicuius rei magnæ, & notabilis, sequitur Menochius, *consil.*441. *n.*55.

Sexto metus iustus cadens in constantem virum nascitur ex importunis precibus, assiduisque sollicitationibus, & molestiis, præsertim eorum, qui aut iubere possunt, aut potentes sunt, *l.*1. *§.*2. *ff. sirn. corrap.* Felinus, *in cap.*1. *post. num.*2. *de officio deleg.* Sanchez, *de matrim. lib.*4. *d.*7. *n.*5. *&* 7. Farinacius, *suprà*, *n.*98. *&* 99. Tuscus, *verbo metus concl.*217. *n.*22. *& consil.*219. *n.*3. *concl.*323. Septimo metus iustus, & cadens in virum constantem oritur ex timore grauis exilij, & amissionis status, Farinacius, *suprà n.*117. Sanchez, *de matrim. d.*5. *lib.*4. *n.*8. *&* 14. Octauo oritur metus grauis cadens in constantem virum ex denegatione alimentorum, cum alimenta negare sit necare, & causet metum mortis, *l. necare videtur*, *ff. de agnosc.* & facit ordinatio Lusitana, *lib* 4. *tit.*99. *§.*1. Nonò etiam metus reuerentialis, si ei adiungantur minæ, & atroces cruciatus, sufficiens est ad annullandum votum tali metu extortum; vt cum multis latè probat Sanchez, *de matrim. lib.*4. *disp.*6. *n.* 18. Et Portel, *in responsionibus ad casus*, *p.* 2. *casu* 32. *n.*3. Lugo, *de iustitia*, *d.*22. *sect.*7. *n.*145. & cum multis Lezana, *in consiliis consil.*47. *n.*63. Pelizarius, *tract.*3. *cap.*1. *n.*56.

3 Secundo suppono non sufficere quod metus sit impositus quando filius ingreditur religionem ad annullandam professionem, sed insuper debere persistere quando actu profitetur, vt cum communi sententia docet Moronius, *responso* 73. *n.*10. Tertio suppono, quod si quis emiserit professionem ex metu graui cadente in virum constantem,
4 etiamsi dicat verba professionis intendens profiteri, & se obligare, adhuc professio est nulla, siquidem ab Ecclesia irritatur talis professio. Ita cum Sanchez & aliis Portel. 2. *tom. casuum p.* 3. *casu* 32. *n.*2. Videatur Sanchez, *in decalog. tom.*1. *lib.*4. *cap.*3. *n.*13.

5 Quarto suppono Religiosum non reclamantem viuente patre, qui metum intulit, non esse in mora, & posse post eius mortem, si iusto metu patris professus est reclamare. Ita Nauarrus *in commentario* 4. *de regularibus*, *n.*71. *versu* 4. Pontius, *de matrim. lib.*4 *cap.*17. *n.*3. Tuscus, *verbo metus concl.*220. Farinacius, *verbo metus*, *n.*163. *& decis.*705. *n.*2. Nauar. *consil.*6. *n.*2. *tit. de his qui vi*: metus enim illatus semper durat, nisi per actus contrarios sublatus doceatur Bart. *in l.*2. *n.*10. *ff. quod metus causa.* Alex. *consil.*98. *n.*8. *l.*3. Decius, *in l. in omnibus causis*, *n.*14. *ff de reg. iuris*, Ozasco, *dec.* 179. Themudus, *decis.*125. *n.*30. his suppositis.

6 Respondi primo quæsito, Professionem emissam à tali adolescente fuisse omnino nullam; ac proinde posse exire à Religione. Ratio est, vt quia professio facta per metum cadentem in virum constantem in vtroque foro est nulla, vt cum communi sententia docet Sanchez, *in Decalog. lib.* 4. *cap.*3. *num.* 12. Azor. *lib.*11. *instit. moral. cap.*15. *n.*7. Portel, *in* 1. *tom. casuum*, *p.*3. *casu* 32. *num.* 1. Atqui iste adolescens professus est ex metu cadente in virum constantem; ergo eius professio fuit nulla & potest exire a Religione. Minor in qua est dubium probatur, quia metus iustus cadens in virum constantem oritur ex carcere etiam priuato, ex verecundia orta ex dedecore, ex periculo mortis, & amissione magni lucri, vel grauis damni, ex amissione omnium bonorum, vel partis magnæ illorum, ex importunis precibus, assiduisque sollicitationibus, & molestiis, præcipuè si iungantur minæ, ex timore grauis exilij, ex denegatione alimentorum, ex minis, & cruciatibus, vt probauimus in primo prænotando, atqui hic adolescens per duos annos fuit ligatus, & carceratus, vestibus denudatus, alimenta ei fuere denegata, iuxta suam qualitatem, magnis cruciatibus, minis, & precibus fuit deterritus per duos annos continuos, in naui ad Indiam fuit relegatus, vt ibi ærumna, fame, & siti, omni auxilio humano destitutus moreretur, vt constat ex his, quæ in narratione casus ponuntur; Ergo eius professio fuit irrita, & nulla ex multis capitibus.

Confirmatur: quia iste adolescens antequam 7
profiteretur coram aliquibus amicis protestatus fuit, se non habere intentionem profitendi, vt constat ex actis; ergo eius professio postea secuta, fuit nulla; Patet consequentia; quia protestatio facta paulò ante professionem est clarum iudicium quod in ipsa professione defuit consensus, vt cum Ioanne Andreas, Caldera, Bart. Gabriel. Ledesma, Emmanuel, docet Portel, *tom.*1. *casuum*, *p.*3. *casu* 32. *n.*1. Sanchez, *de matrim. d.*45. *q.*2. *n.* 7. Atqui iste adolescens ante professionem protestauit; Ergo nec obstat quod protestatio non fuerit facta in ipso actu professionis, sed antecedenter. Nam vt talis protestatio annullet professionem non est necesse quod fiat in ipso actu professionis, sed sufficit quod fiat ante, quando quis habitum suscepit. Ita Gemeni. *consilio* 15. *num.*13. Cornel *consil.*41. *n.*14. Parisius, *consil.*62. *n.*14. *lib.*4. Couarruuias, *de sponsalibus*, *p.*2. *cap.*3. *§.*5. *n.*22. Bosius, *de matrim. cap.*12. *§.*22. *n.*361. 8

Nec obstat, quod talis protestatio fieret absente patre, qui metum intulit, nam etiam eo absente facta sufficit, ad annullandam professionem, vt cum Baldo, Glossa, Imola, Castro, Iason ibi probat Bosius, & Portel. *tom.*1. *casuum*, *p.*3. *casu* 32. *n.*1. Imo si constiterit illum fecisse talem protestationem ante sumptionem habitus id sufficit, ad annullandam professionem, etiā aliter metus non probetur. Ita cum Glossa, Celso, Imola, Alexandro, Bosius, *vbi suprà*; Dum enim persona quæ intulit metum durat, & persistit in eadem voluntate, & potentia, non purgatur causa metus, vt ex Aretino, Socino, Boërio. Rota. Bosio, & aliis probat Lez. *in consiliis consil.*47. *n.*118. vbi dicit metus causam durare, donec viuit ille, qui metum intulit, & ille qui metum passus est non est in sua plena libertate, sed sub potestate illius, qui metum intulit, vt etiam cum multis probat Sanchez, *de matrim. lib.*4. *cap.*17. *n.*7. & nos diximus, *in* 4. *prænotando*; Ergo cum toto tempore, quo iste adolescens viuit in religione pater viueret, & statim quod ei de eius morte constitit, cœpit reclamare professionem, sequitur illum ex solo metu patris perstitisse in religione.

Confirm. 2. quia toto tempore quo iste adolescēs 9
fuit religiosus, & antequā religionē ingrederetur, & profite

voluntatem fieri, & esse religiosum; sed in hoc casu ex solis his querimoniis continuis metus cencensetur probatus secundum Farinacium, *tom.* 2. *decis.* 643.*n.*17. *& decisione crimin.* 224*n.* 190. & secundum Themudam, *decis.* 235.*n.*29. Ergo professio huius religiosi fuit omnino nulla.

Confirmatur 3. quia dato quod iste adolescens quando professus est habuerit intentionem profitendi, adhuc professio fuit omnino irrita iure Ecclesiastico, vt patet ex tertio pernotando, & cum communi sententia docet Sanchez, *in De-*
10 *calog. lib.* 4. *cap.* 5. *n.*13. Ecclesia namque illum consensum extortum per metum cadentem in virum constantem irritat, & insufficientem reddit, vt ex eo voti obligatio oriatur, sicut consensum clandestinum in matrimonium irritat, ne ex eo obligatio matrimonij oriatur, alias nihil peculiare concederetur metui, nam etiam eo deficiente, votum absque animo se obligandi est irritum; ergo quantumuis hic adolescens quando professus fuit habuerit animum profitendi, si alias ex metu graui cadente in virum constantem professus est, vt de facto fuit professus, eius professio fuit omnino irrita, & nulla iure Ecclesiastico, ac per consequens licite potest petere vt emittatur à religione vt de facto factum fuit.

RESPONSIO AVTHORIS
SECVNDO QVÆSITO.

An susceptio sacrorum ordinum facta per metum cadentem in virum constantem fuerit irrita.

11 RESpondi negatiue. Fuit enim talis ordinatio valida, si alias ordinatus quando actu recepit ordines non habuit voluntatem expressam non recipiendi ordinea, secus si consensit ordinationi, licet hoc ex meto mortis efficeret. Vtrumque assertum patet, *ex cap. maiores* §. *item quæritur de baptismo, & cap. de iudiciis dist.* 45. *& cap. vbi ista. dist.* 74. quibus in textibus distinguitur duplex coactio, altera præcisa, & absoluta, vt quando aliquis reclamans, & nolens vi detinetur, & contradicens baptizatur, vel ordinatur, nam tunc non recipit Sacramentum, nec caractetem, alia coactio dicitur conditionalis, vt quando quis vt mortem vitet, vel ne aliam sibi ominatam pœnam patiatur, baptismum, vel ordinem sibi conferri permittit, nam tunc recipit Sacramentum, & caracterem quia iste est conditionaliter volens, licet absolute nolit Sacramentum recipere; Atqui prædictus adolescens in præsenti ex metu graui iniusto patris eius voluntati acquieuit, & ordines sacros succepit ordines. Ita Glossa, *in dictum cap. Maiores, verbo conditionaliter,* Henriquez, *lib.*10.*cap.*14.*n.*3.Suarez, *tom.*3.*de religione, lib.*9.*cap.*17.*n.*17. *&* 23. Comitolus, *responsorum moralium lib.*1.*q.*45.*n.*1. Bonacina, *de sacramentis, d.* 8. *n.* 4.Barbosa, *de potestate Episcopi allegat.* 2.*n.* 6. cum aliis communiter Sanchez. *lib.* 7. *de matrim. d* 29.*n.*1.

12 Nec obstat si dicas hunc adolescentem permittentem se ordinare ex metu caruisse intentione recipiendi sacros ordines, & habuisse voluntatem contrariam illos non recipiendi, siquidem protestatus fuit se non solum nolle esse religiosum, sed multo minus Sacerdotem. Non obstat inquam, Respondeo namque illam protestationem solum esse ad probandum metum extrinsecum, non vero ad probandam intentionem, nam de hac solus ipsemet ordinatus debet testari, metus enim extrinsecus non tollit voluntarium absolute, sed secundum quid, voluntas namque coacta per metum est vera voluntas, *cap. merito,* 15.*q.*1. & sufficienter voluntaria ad validam ordinationem; ergo si de facto iste adolescens consensit ordinationi, etiamsi ex metu coactus consenserit, vere fuit ordinatus quidquid in contrarium, dicat Nauarrus, *cons.*3.*n.*1. de his quæ metúsve.

RESPONSIO AVTHORIS.
TERTIO QVÆSITO.

An casu quo fuisset valide ordinatus teneatur vitam clericalem seruare, vel possit transire ad matrimonium?

RESpondi minimè teneri ad continentiam; sed statim relicto habitu clericali post iudicis sententiam posse transire ad matrimonium. Ita Glossa, *in cap. maiores.* & cum multis Azor. 1. *p. lib.* 13 13. *cap.*14 *q.*8. Sanchez, *de Matrim. lib.* 7. *d.* 29. *n.*5. Gutierres, *de Matrim. cap.* 90.*n.* 16. Rota, *in nouissimis, p.*1. *decisione* 561. Nauarrus, *in manuali, cap.* 21.*n.*51.*& consil.* 1.*n.*8. Henriquez, *lib.*10. *cap.*14*n.*3.*& lib* 12.*cap.*5 §.9 *lit. Q.* Barbosa, *collectanea ad cap. maiores de baptismo, n.*5. *& Collectanea ad cap. vbi ista dist.* 74. *n.* 4 Vgolinus, *de potestate Episcopi, cap.* 13. *n.*3. Sairus, *lib.*6. *clauis cap.* 4. *n.*20. Reginaldus, *in praxi fori pœnit. lib.*31. *n.* 145. Laiman, *lib.*5.*tract.*9 *cap.*11. *n.*2. Squilantes, *de obligatione clericorum, p.*1.*n.*8. Suarez, *cap.*17. *n.*26. Bonacina, *d. matrim. q.* 3.*p.*9.*n* 11.*& de sacramentis, d.*8 *q. vnica, p.*5*n.*40. Marchinus, *de ordine, tract.* 2 *p.*6.*cap.* 8. *difficult.* 6. Villalobos, *p.* 1. *tract.* 14. *difficult.* 14. *n.*4. Diana, *p.* 3. *tr.* 4. *resol.* 143. Auena, *de ordine q* 4 *sect.* §. *putandum tamen,* Perez, *de matr. tit.*3.*de ordinibus,* §.20.*n.*169. Themudus, *decisione* 125. *n.*38. Escobar. *lib.*23. *Theologia moralis, sect.*1.*cap.*20.*problema* 127.*n.*483.

Ratio fundamentalis est, quia obligatio castitatis non est annexa ordini sacro ex natura rei, sed 14 vel ex lege Ecclesiæ, vel ratione voti, quod Ecclesia statuit implicite amitti ab eo; qui sacrum ordinem suscipit; sed in hoc casu, nec lex Ecclesiæ, nec votum sic ordinatum per metum grauem, iniuste incussum obligat ad perpetuam castitatem; ergo sic ordinatus nullo modo tenetur ad perpetuam castitatem. Minor quoad primam partem probatur, quia lex Ecclesiæ solum obligat, quando quis sponte ordinem sacrum suscepit, non vero quando quis coacte, & per metum cadentem in virum constantem ab extrinseco iniuste ad id illatum ordinem suscepit, siquidem lex humana, siue canonica, siue ciuilis non obligat ad sui obseruantiam cum probabili vitæ periculo, aut æquiualentis nocumenti, vt docet Azorius, *p.*1 *lib.*1. *cap.*11.*q.* 1. Sanchez, *lib.*1.*summa cap.*18. Suar. *cap.*29.*n.*26.*& alij;* Quoad secundam vero partem etiam patet, quia quodcunque votum, siue solemne, siue simplex in ordine sacro metu graui extrinseco emissum est iure diuino & naturali irritum est late probat Bos. *de matr. cap.*12.*n.*276. Et dato quod non sit irritum iure

naturæ, saltem est irritum iure Ecclesiastico, vt tradunt communiter DD. quos refert, & sequitur Barbosa, *Collectanea ad cap. perlatum. t. de his quæ vi. num.* 3. Ecclesia enim in votis, etiam simplicibus, exegit maximam libertatem, vt patet, *ex cap. perlatum, & ex cap. nouisicasti*, 33. *q.* 5. *& ex cap.* 17. *sess.* 25. Trident. *de regul.* Ergo sic ordinatus per metum cadentem in virum constantem ab extrinseco iniuste illatum non contraxit obligationem obseruandi perpetuam castitatem, nec ex statuto Ecclesiæ, nec ex voto ordini sacro annexo.

15 Dices susceptio ordinis sacri per metum cadentem in virum constantem fuit valida vt *suprà* diximus; Sed obligatio obseruandi castitatem cum inhabilitate ad contrahendum valide matrimonium est annexa ordini sacro; ergo si susceptio ordinis sacri fuit valida, etiam obligatio castitatis fuit vere suscepta. Patet consequentia quia accessorium sequitur naturam principalis, *reg. accessorium, de reg. iuris in* 6. & adiectum alicui rei secundùm illius terminos est iudicandum *cap. translato de constitutionibus*, Bartolus, *in l. si conueneris, & l.* 2. *§. nulla, n.* 2. *de pignoribus*, Rota, *in nouissimis, p.* 1. *decisione* 561. *n.* 12. Respondetur primo obligationem seruandi castitatem solum esse annexam ordini sacro, quando ordo fuit sponte susceptus, & absque metu extrinseco iniusto cadente in virum constantem. Ita Rota, *decisione* 561. *num.* 13.

Secundo respondetur ex Rota ibidem, idem iudicium faciendum de principali, & annexo, & accessorio, quando sunt essentialiter, vel connaturaliter connexa, vel secundam necessariam consequentiam sunt indiuidua; in præsenti aut sacer ordo obligatio castitatis non sunt essentialiter, vel connaturaliter connexa; neque iure naturali, vel diuino inseparabilia, sed, iure tantum humano Ecclesiastico coniuncta, & ita per metum qui humana rescindit, non diuina, licet non impediatur essentia Sacramenti ordinis, quod est diuinum; & ponitur in esse positis substantialibus, ex Christi institutione, impeditur tamen coniunctio continentiæ, quæ est humana. Tertio respondetur regulam accessoriam procedere quando inter principale, & accessorium est eadem, & par ratio, non quando est diuersa, hic autem non militat eadem ratio in essentia Sacramenti ordinis, & obligatione continentiæ; Nam ad recipiendum ordinem, & characterem sufficit quæcumque voluntas; seu non resistentia per carentiam contradictionis, seu nolitionis in adulto, vel sola voluntas Ecclesiæ, in infante, ad contrahendam autem continentiæ obligationem, vel emittendum votum validum, requiritur plena libertas, seu voluntas perfecte libera, *vt suprà* ostensum est.

Dices, qui per metum cadentem in virum constantem suscepit ordinem sacrum vere vult ordinari, & in ordinem consentit; ergo etiam consequenter vult vouere castitatem ei annexam; Sed tale votum iure naturali est validum, nec iure Ecclesiastico irritatur, nam *cap. perlatum*, & alia iura quæ vota per metum immissa irritant, solum loquuntur de voto immisso in professione religiosa, & non de aliis; ergo sicut ordo sacer per metum
16 susceptus fuit validus, ita & votum castitatis ei annexum. Respondetur negando primam consequentiam. Nam tale votum vt *suprà* diximus solum est annexum ordini, quando ordo sine graui metu libere recipitur. Ad probationem respondetur, quod licet tale votum esset annexum ordini sacro iure diuino, vel saltem Ecclesiastica, irritari vt *suprà* diximus.

Dices qui ex metu graui iniuste baptizatur tenetur ad fidem seruandam, & alias leges Ecclesiæ, & ad id est cogendus eo quod recepit characterem baptismi, *cap. de Iudæis, dist.* 45. Ergo etiam qui ordinem suscepit ex metu graui tenetur ad perpetuam continentiam, siquidem etiam recepit characterem ordinis.

Respondetur dando diuersam rationem, nam 17
obligatio profitendi fidem est annexa essentialiter, & naturaliter iure diuino characteri baptismatis, quæ ab Ecclesia irritari nequit & qualicunque voluntate in adulto contrahitur, & in infante sola Ecclesiæ voluntate, ac proinde ex mera Sacramenti natura oritur obligatio profitendi fidem, & religionem Catholicam. At continentia perpetua, & inhabilitas ad matrimonium est ordini sacro annexa ex sola lege Ecclesiastica, vel mediante voto tacito, vel implicito, quæ omnia iure etiam Ecclesiastico irritantur, quando fiunt per metum vt *suprà* diximus.

Dices Concilium Toletanum VIII. *cap.* 7. dicit inuite vel per metum seu terrorem ordinatos teneri permanere in statu Ecclesiastico, prohibetque eos contrahere matrimonium; ergo signum est ordinatos per metum ad id teneri. Respondetur illud consilium forte secutum fuisse contra-
riam sententiam, quam tenent multi quos refert 18
Azorius, 1. *p. lib.* 13. *cap.* 14. *q.* 8. Rebellus, *de obligationibus iustit. p.* 2. *lib.* 3. *q.* 12. *n.* 9. Vasquius, *to.* 3. *in* 3. *partem, d.* 236. *cap.* 3. Pontius, *de matrim. lib.* 7. *cap.* 29. Gaspar. Hurtadus, *de matrim. d.* 16. *difficult.* 8. Baun. *p. tract.* 7. *post quæstionem* 13. *dub.* 7. Sed ideo non adest necessitas amplectendi eius decisionem, quia, vt ait Suarez fuit Prouinciale, nec fuit quoad illum canonem in Ecclesia receptum, nec communi corpori iuris insertum. Secundo Respondetur Concilium loqui de ordinatis per metum qui postea sponte ratificauerunt ordinem per ordinis administrationem omnino liberam, quos certum est obligari ad castitatem, & esse inhabiles ad matrimonium vt *infrà* dicemus.

Aduerte tamen, sic ordinatum quoad forum externum cum metus regulariter non præsumatur, sed per allegantem sit probandus, debere in in foro externo probare adfuisse metum grauem cadentem in virum constantem coram iudice Ecclesiastico, vt sic ordinatus possit, seu ab Ecclesia permittatur contrahere matrimonium, neque ante iudicium prælati Ecclesiastici, quod metus interuenerit sufficiens ad impediendam hanc obligationem poterit, per se loquendo, matrimonium contrahere; quod si talem adfuisse violentiam (cum tamen certum sit ordinato fuisse illatam) non possit in foro externo, & coram iudice Ecclesiastico probare, tunc si velit contrahere matrimonium, oportebit vitare scandalum, obtinendo dispensationem, quam facile à Papa obtinebit, alias debet se habere vt clericus, non tamen tenebitur diuinum officium recitare sublato scandalo, quia hoc onus annexum est ordini sacro sponte assumpto, ita Nauarrus *dicto cap.* 21. *n.* 51. Sanch. *d.* 29. *n.* 7. & alij *suprà* relati.

Aduertendum est secundò sic ordinatum in sa- 19
cris ex metu graui iniuste incusso nolente vti ordine, nec continere, non gaudere, nec posse frui

priuile

priuilegiis clericorum, cum æquum non sit; vt qui onus sentire recusat, sentiat commodum, contra regulam, qui sentit, *de reg. iuris in 6.* In Glossa, *in dicto cap. te maiores, §. item quaeritur ver. conditionaliter fine de baptismo*, & dictum, *cap. vbi istu verbo honorem, dist. 74.* Hostiensis, *in dictum cap. maiores eodem, §. & verbo, num. 38.* Cardinalis, *ibidem, n. 1. q. 4.* Azorius, *dicta, q. 8.* Sanchez, *d. 29. n. 3.* Poterit tamen vti his priuilegiis dum non transit ad actum contrarium, vt in simili habetur, *cap. quisquis*, & ibidem Glossa, & post Hostiensem tradit Sanchez, *suprà, n. 3.*

20 Aliter dicendum est de eo, qui cum esset vxoratus per iniustam violentiam ordinatus fuit in sacris, nam is si vxore nolente ipse eligat quantum sibi per leges matrimonij permittitur continere, scilicet non petendo debitum, & obliget se ad castitatem, & more clericorum viuat, & non sit bigamus, gaudebit priuilegiis clericorum, *iuxta cap. multorum 29. q. 2.* Non tamen omnibus priuilegiis clericalibus, sed tantum his, quibus fruuntur cæteri clerici coniugati, cum vnica, & virgine, portantes coronam, & viuentes clericaliter, *iuxta cap. vnicum de clericis coniugatis in 6. ita post alios*, Sanchez, *suprà, n. 3.* Boius, *suprà, n. 185.* & alij.

21 Aduerte etiam tertio sic ordinatum post matrimonium per iniustam violentiam posse si velit vti matrimonio ac si nunquam fuisset ordinatus etiamsi matrimonium non fuisset consummatum ante ordinationem, & etiamsi vxor vellet contineri. Ita Sanchez, *suprà, n. 1.* Abbas. *in cap. maiores, § item quaeritur, n. 7.* non enim consentaneum rationi est priuari sic metu graui ordinatum iure vtendi matrimonio antea inito.

RESPONSIO AVTHORIS.
QVARTO QVÆSITO.

An ex eo quod iste sic per metum ordinatus multoties Missam celebrauit, remanserit inhabilis ad contrahendum matrimonium?

22 RESpondi primo; quod si sic ordinatus sciens ex sua ordinatione meticulosa nullam fuisse ortam obligationem, aut inhabilitatem ad matrimonium, actum ordinis sacri per violentiam suscepti exercuit, v. g. Missam celebrando durante tamen metu, v. g quia metu cadente in virum constantem à patre, vel à superiore illato ordinem sacrum suscepit, & patre seu superiore viuente semel, vel pluries in ordine violenter suscepto administrauit, vel dixit se velle permanere in statu Ecclesiastico, in hoc casu non censetur ratificasse ordinem, sed adhuc manet liber ab obligatione continentiæ, etiamsi millies celebrasset, hæc enim ratificatio tam expressa, quam tacita censetur coacta, nam quandiu durat causa, & ratio metus semel illati in omnes actus sequentes influere præsumitur, vt cum communi sententia tenet Barbosa, *suprà, n. 10.* Bosius, *suprà, n. 188.*

23 Secus dicendum est si sciens ex vi talis ordinationis meticulosæ non teneri ad continentiam volens & absque omni coactione, & omnino sponte, & libere ordinationem verbo, vel facto ipso celebrando, etiam semel ratificauit, quia per illam ratificationem omnino spontaneam & liberam elegit in ordine permanere, atque adeo ad eius onera ex tunc obligabitur sicut etiam professio tacita inducitur faciendo opera propria professorum, *cap. vidua, de regularibus.* Tum quia gesta per metum, 24
etiamsi ab initio sint inualida, per ratificationem tunc subsequentem conualescunt, *cap. ad id de sponsalibus, & cap. de illis 2. de sponsalibus & l. 2. C. quod metus causa*, & docent multi DD. quos refert, & sequitur Barbosa, *collectanea ad cap. 1. de his quæ vi metusve n. 10.* quæ doctrina procedit non solum in ratificatione expressa, sed etiam in tacita, vt est casus, *in dicto cap. vidua & dicto cap. ad id*, & in terminis docet Butrius, *n. 8.* Ioannes Andreas, *in fine*, Nauarrus, *consil. 1. n. 9. titulo de his quæ vi metusve causa in 1. editione & consil. 4. n. 2.* Sanchez, *d. 29. n. 9.* Perez, *d. & sect. 5. n. 9.* & ferè omnes *suprà*, citati Doctores.

25 Secundo Respondi, quod si iste per metum ordinatus errore ductus, & credens se ad sacri ordinis per violentiam suscepti obseruantiam, & obligationes adimplendas adstrictum esse actus ordinis exercuit, vel verbis, expressis obligationem ratificauit, licet iam sublata causa metus, eoque amplius non perdurante, v. g. quia iam pater, vel superior qui ab initio metum incussit sit defunctus, adhuc non tenetur ad obligationes ordinis. Ita Nauarrus, *dicto consilio 1. fere per totum.* Sanchez, & Perez, locis citatis, Bosius, *suprà, n. 189.* Ratio est, quia in tali casu non censetur ratificare, seu habere animum ratificandi vere, quoniam nunquam fit ratificatio actus nulli, dum ignoratur actum fuisse nullum, siquidem error tollit consensum, cum nihil tam contrarium sit consensui, quam error. *l. si per errorem. ff. de iurisdict. omnium iudic.* & doctores communiter.

CONSVLTVM LXIV.

De quodam matrimonio contracto in facie Ecclesiæ post ordinem sacrum susceptum ex metu leui, & reuerentiali iniuste incusso in loco vbi talis ordinatio ignorabatur; an sit validum.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Qui ordinatus fuit ex metu leui, ita vt si ille non fuisset non ordinaretur in foro externo teneretur abstinere à matrimonio, & viuere modo clericali.*
3 *Si constet iudici Ecclesiastico illum contraxisse matrimonium seperandus est; & puniendus pœnis statutis contra eos, qui ordinati in sacris ducunt vxores.*
4 *Metus leuis, etsi sit causa principalis actus, actum non annullat in foro externo.*
5 *Qui ex metu leui ordinatus est in loco vbi est ignotus potest licite ducere vxorem.*
6 *Omnes actus humani præter matrimonium gesti per metum leuem iniuste incussum tanquam propter causam principalem iure natura & in foro conscientiæ sunt nulli, nullumque obligationem inducant.*
7 *Probabile est metum leuem, & reuerentialem*

in foro conscientia, imo & in foro externo annullare professionem.

8 *Qui post talem ordinationem factam per metum leuem duxit vxorem in loco in quo ignotus est potest perseuerare in matrimonio contracto.*

9 *Bonum consilium erit, si postulat dispensationem.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

1 QVIDAM adolescens natus in Indiis Occidentalibus, ibi ex metu leui & reuerentiali Patris, iniustè tamen incusso, ordinatus fuit ordine Diaconatus, qui metus & respectus patris si non adesset nullatenus ordinaretur, sed ille fuit tota causa suscipiendi talem ordinem, cum igitur sic iam esset ordinatus, mortuos fuit eius pater, & ipse vendita hæreditate, quæ parua non erat, relicto habitu clericali, transfretauit in Indiam Orientalem, deinde transfretauit in Lusitaniam, & feliciter ignotus omnino peruenit ad hanc Vlisiponensem Ciuitatem, & cum diuitiis abundaret, plura ei, & nobilia matrimonia oblata sunt, existimantes ipsum esse sæcularem, & tandem ipse amore cuiusdam puellæ captus, cum ea iniit matrimonium sibi interius persuadens se non teneri ad castitatem, & abstinendum à matrimonio, cum prædictum ordinem propter patris metum recepisset, postea tamen scrupulis agitatus peruenit ad me, & hæc omnia mihi narrauit.

Et quæsiuit an eius matrimonium post ordinem sacrum ex metu leui susceptum fuisset validum, vel an dimissa vxore teneatur redire ad ordinem susceptum.

RESPONSIO AVTHORIS.

2 RESpondi ipsum in foro externo verè contraxisse obligationem obseruandi castitatem & abstinendi à matrimonio, vnde si constet iudici Ecclesiastico eum post ordinem sacrum, etiam per metum leuem susceptum contraxisse matrimonium, & separandum esse ab vxore; & puniendum pœnis statutis contra ordinatos in sa-
3 cris ducentes vxorem. Ita Nauarrus *consil. 1.n. 7. titul. de his qua vi metusvè causa in prima editione, & consil. 3. num. 9. eodem titulo in secunda editione*, & cum communi sententia Bosius 2. *tom. moralium titul.* 3. §. 20. *num.* 195. Ratio est, quia metus leuis qualis est reuerentialis, etsi sit causa principalis actus, v. g. voti etiam solemnis re-
4 ligionis; aut cuiusvis alterius actus in foro externo, & iure positiuo tam ciuili quam Ecclesiastico, illum non rescindit, neque annullat, impeditvè obligationem, vt constat *ex cap. cum dilectus de his qua vi, metusvè causa, & toto titulo ff. de eo quod metus causa*, quidquid in contrarium cum multis dicat Portel. *tom. 1. casuum, part. 3. casu.* 32. *n.* 2. Atqui huiusmodi adolescens ex solo metu leui & reuerentiali ordinem sacrum suscepit; ergo licet metus fuisset causa recipiendi talem ordinem, illum in foro externo non annullauit, ac per consequens si de eo constet iudici Ecclesiastico, debet eum separare à coniugio, & cogere vt ad ordinem susceptum redeat.

5 Verùm licet hæc ita sint in foro externo, in foro tamen conscientiæ. Respondi, talem adolescentem non teneri abstinere à matrimonio, sed posse licitè ducere vxorem in loco, vbi eius ordinatio esset omnino ignota, nec esset spes, vt illius notitia ad locum vbi matrimonium contraheret, perueniret. Ita Coninkius *de sacramentis d.* 14.*n.* 149. Perez *de matrimon. d.* 17. *sect.* 5. *n.* 10. Bonacina *de matrim. quæst* 3.*p.*9. *n.* 12. probabilius putat Sanchez *de matrim. lib.*7.*d.* 29.*n.* 8. Nauarrus *consil.* 1. *n.* 7. *tit. de his qua vi, metusvè causa*, Bosius 2. *tom. moralium tit.* 3. §. 20. *n.* 196. & faciunt pro hac parte quæ dicit cum multis Portel. *tom.* 1. *casuum.* 3. *part. casu.* 32. *n.* 2.

Ratio est quia omnes actus humani præter ma- 6
trimonium gesti per metum leuem iniuste incussum tanquam propter causam principalem, & sine quo gesti non fuissent, iure naturæ & in foro conscientiæ, sunt nulli, nullamque inducunt obligationem faciendi id quod præstandum; aliàs teneretur qui actum gessit, si absque tali metu omnino liberè fecisset; vt cum in numeris Doctoribus latè probat Sanchez *lib.* 4. *de matrim. d.* 9. *n.* 4. atqui iste adolescens, si non fuisset metus incussus à patre, non susciperet ordinem sacrum, ergo in foro conscientiæ non tenetur ad obseruantiam continentiæ quæ ex tali ordinatione consurgit: ergo vbi omnino fuerit ignotus poterit in foro conscientiæ licitè ducere vxorem, cum ibi ignoretur in foro externo eius ordinatio.

Confirmatur, quia satis probabile est metum 7
leuem, & reuerentialem annullare in foro conscientiæ, imo & in foro externo professionem solemnem Religiosam, vt cum Farinacio, Sanchez Riccio, Sairo, Barbosa, Valero, Molina, & aliis viginti Doctoribus latè probat Portel. *tom.* 1. *casuum p.* 3. *casu.* 32. *n.* 2. ergo à fortiori annullabit votum quod implicitè immittitur in sacra ordinatione, non enim apparet maior ratio.

Quapropter cum iste adolescens versetur in 8
Vlisipone, vbi omnino ignotus est, nec sit spes vt eius ordinatio vnquam sciatur, cum ex India Occidentali venerit in Indiam Orientalem, & inde in Vlisiponem, omnibus etiam cum eo venientibus omnino ignotus, & matrimonium iam sit contractum in facie Ecclesiæ, & in foro conscientiæ sit validum, respondi ipsum posse persistere 9
in matrimonio, nec teneri redire ad ordinem, aut se manifestare, quamuis bonum Consilium esset, à Pontifice dispensationem quærere pro maiori securitate, quam ipse in foro etiam externo facilimè concedet, vt benè notauit Bosius *suprà n.*196. dum tamen eam non postulat, vel nolit impetrare, posse persistere in matrimonio.

CONSVLTVM LXV.

De occasione proxima peccandi, an ob aliquam causam vtilem, & notabiliter proficuam permitti possit.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*

2 *Clericus qui habet ancillam, qua de re familiari optimè*

optimè tractat, & optimè in omnibus inseruit, ita vt difficulter alia similis inueniatur, si cum ea habet occasionem proximam peccandi, aliqui volaere asserere non tenere illam è domo ejicere.

3 *Proponantur pro hac sententia aliqua rationes.*

4 *Proponuntur alia rationes.*

5 *Talis parochus tenetur ejicere statim talem ancillam, qua sibi est occasio peccandi, etiamsi sit valdè vtilis, & proficua.*

6 *Omnis occasio proxima peccandi demittenda est, etiamsi ex ea maxima vtilitas sequatur.*

7 *Charitas obligat ad praferenda bona potiora bonis inferioris ordinis.*

8 *Si detur causa vrgens, & necessaria, & quasi moraliter impellens non tenetur quis ejicere occasionem proximam.*

9 *Qui ex causa vrgenti, & necessaria ponit se in periculo proximo peccandi non commutat bona potiora cum bonis inferioris ordinis.*

10 *Solum permittit occasionem per accidens, perdendo bona potiora ob bona inferioris ordinis.*

11 *Bona inferioris ordinis sunt necessaria ad conseruationem vita, & boni communis.*

12 *Adolescens qui versatur inter fœminas laborando &c. ad lucrandum victum non tenetur relinquere hoc exercitium, etiamsi fœmina sint sibi occasio peccandi.*

13 *Concubinarius potest absolui si non demittit concubinam ob magnum detrimentum vita, honoris, vel fama.*

14 *Hospita potest absolui, si non demittit hospitium, quod sibi est occasio peccandi cum hospitibus, si alias id non potest efficere sine graui & magno detrimento.*

15 *Qui frequenter relabitur in periurium potest toties quoties absolui.*

16 *Qui multoties relabitur in fornicationem, si domi non habeat concubinam, nec eam in alia domo habeat, suis expensis vbi quoties voluerit possit accedere, sed ex fragilitate ad domum illius multoties tendit, potest toties quoties absolui, si alias proponat emendam, & pœniteat de prateritis.*

17 *Concubinarius qui iam nihil habet cum concubina, si eam adhuc cum scandalo domi habet non potest absolui.*

18 *Opinio Ioannis Sanctij de non dimittente occasionem proximam peccandi ob vtilitatem oblectamenti in epulis deleta est à Sacra Congregatione.*

16 *Alij Doctores qui dicunt ob vtilitatem posse domi retineri concubinas explicandi sunt de vtilitate vrgente, & necessaria, alias illorum opinio rejicienda est.*

20 *Bonum vtile non necessarium non dat ius ad perseuerandam in occasione proxima peccandi.*

21 *Ex petitione mutui sub vsuris ab vsurario parato, & ex ornatu fœmine, solum per accidens sequitur aliorum peccatum ex illorum malitia.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

1 QVIDAM parochus habebat domi suæ ancillam, quæ de re familiari optimè tractabat, & omnes res ipsius clerici optimè sollicitabat, ei optimè in omnibus inseruiebat, ita vt difficulter aliam similem posset inuenire, cum ea tamen multoties relabatur prædictus Sacerdos, & cum sæpè sæpius proposuisset ab ea abstinere, multoties occasioni succumbebat, confitebatur tamen, at confessor cum esset indoctus nunquam ei præcepit ejicere illam famulam. Peruenit tandem iste parochus ad confessorem doctum, qui ei dixit se teneri ejicere è domo illam fœminam. Renuit ipse parochus dicens illi esse nimis vtilem illam famulam, non posse eam vllo modo excusare, se tamen proponere amplius cum ea non peccaturum. Instituit confessor quod non obstante tali vtilitate, ipsum teneri eam statim è domo ejicere. Noluit parochus, acquiescere, ob quod, & ei confessor absolutionem denegauit, infirmauit parochus, erat enim doctus in Theologia, & ad me profectus post narrationem casus sequentia proposuit.

Proponuntur rationes, quibus monitus prædictus parochus nolebat ejicere occasionem proximam peccandi.

DIcebat igitur ille Parochus; vir sane doctus, se non teneri illam mulierem è domo eiicere etsi ei esset periculum relabendi in fornicationem; nam cum illa esset ei adeo vtilis, vt raro similem inueniret, ipsum non teneri se priuare illa vtilitate, & quomodo ob periculum peccandi, sed sufficere se dolere de præteritis, & habere firmum propositum non peccandi cum ea, & credulitatem quod Deo iuuante non peccabit iterum cum ea, quam quidem credulitatem, dolorem, & propositum ipse vere tenebat, quoties confitebatur, licet posteà ex fragilitate appetitui & occasioni succumberet, & in confirmationem suæ sententiæ dicebat hanc esse opinionem Bauni *tract. 4 quæst. 4.* vbi ait bene potest confessarium absoluere pœnitentem, qui firmiter non proponit & statuit peccati mortalis occasiones propinquas vitare, concurrentibus quatuor circunstantiis; prima quod sit vera pœnitudo præteritorum, secunda verum propositum non redeundi ad illa, tertia propositum semper cauendi adiuvante Deo ne peccet ob eam, quarta quod subsit aliqua notabilis causa non se abstinendi, & citat Bauni pro hac sententia Grafium, Veigam, Layman. 2

Et eandem sententiam tenet Henriquez *lib. 4. de pœnitentia cap. 25. num 3.* vbi ait. Tertium periculum quod extrinsece adjacet, & tamen expertus est homo se facile ex fragilitate, & in cautela peccare dum ad certum locum, vel alicuius societatem accedit, quod periculum quamuis in generali debeat homo vitare, ab eo tamen cum in se ipso peccatum non sit, sed peccati occasio excusatur aliquando per impotentiam moralem, quæ occasionem reddit huic homini inuoluntariam, aut non imputabilem, aut ob aliam notabilem causam; imo Nauarrus *in manuali cap. 3. num. 15.* non petit quod subsit notabilis causa sed rationabilis causa, ita enim ibi ait, quartum requiritur, vt subsit aliqua rationabilis causa non se separandi ab ea. Et idem docet Sà, *in summa verbo absolutio:* vbi ait, item absolui potest qui ex rationabili, & iusta causa non

vult

vult omittere peccandi occasionem, modo proponat firmiter non peccare, etiamsi aliquando sit relapsus.

Et idem docet Iosephus ab ortu *in specul'o, cap.* 10. *n.* 3. non solum si aliquando relapsus fuerit, sed etiamsi pluries, imo septuagesies septies, sit relapsus, dum tamen verum propositum non relabendi habeat, & subsit aliqua rationabilis causa se non separandi ab occasione peccandi, v. g. à concubina, quam sententiam etiam docet Tabiena, *verbo concubinatus, n.* 2. vbi ait posse absolui concubinarium promittentem abstinere, licet non eiiciat concubinam, & alios casus similes ponit Diana, *p.* 4. *tract.* 4. *resol.* 165. licet illos aliorum iudicio remittat, & Ioannes Sanctius, *in selectis, q.* 10. *num.* 2. ait si concubina nimis vtilis esset ob oblectamentum concubinatij vulgo *regalo*, dum deficiente illo, nimis ægre ageret vitam, & aliæ epulæ tædio magno concubinarium afficerent, & alia famula ad id nimis difficile adinueniretur, eiicere illam non erit concubinarius obligandus, quia oblectamentum dictis circunstantiis consideratum est maioris æstimationis, quam quodcunque bonum temporale.

3 Ex quibus hoc formabat prædictus parochus argumentum. In opinione Bauni, Grasij, Veig, Laiman, & Henriquez, sufficit notabilis causa, & in opinione Nauarri, & Iosephi ab ortu, & Tabienæ, rationabilis causa, & in opinione Ioannis Sanctij vtilitas, seu speciale oblectamentum, etiam in epulis ad non eiiciendam concubinam cum qua quis habet occasionem proximam peccandi; sed illa mulier est mihi non solum vtilis ad oblectamentum epularum, sed notabiliter, & rationabiliter proficua omni rei familiari, ita vt raro similis inueniri possit; ergo subest notabilis, rationabilis, & vtilis causa ad eam non eiiciendam; cum ergo hoc sufficiat, si adsit dolor de præteritis, & propositum firmum non peccandi, non est cur habenti similes causas absolutio denegetur, eo quod nolit eiicere mulierem, quæ sæpe illi est occasio peccandi.

Deinde proposuit huiusmodi rationes. Qui
4 vere pœnitet de peccatis, & firmiter proponit in futurum, si habeat causam rationabilem, seu notabilem ad non vitandam occasionem, eo ipso habet ius non vitandi illam, sed qui vtitur iure suo, nec Deo, nec Sacramento, nec sibi ipsi facit iniuriam; ergo non tenetur vitare illam occasionem proximam peccandi. Confirmatur 1. quia ex eo qui petit pecunias ab vsurario parato, vel Sacramentum à parocho existenti in peccato non peccat, licet sequatur peccatum vsurarij, & parochi, quia petens peccatum illorum non intendit, sed vtitur iure suo; sed qui exponit se occasioni proximæ ex rationabili causa, de facto nec committit, nec intendit peccatum, sed potius illud detestatur; sed tantum vtitur iure suo non dimittendi occasionem ex iusta causa; ergo illam non dimittendo non peccat; non enim apparet maior ratio.

Confirmatur 2. quia qui non dimittit occasionem ex iusta, & rationabili causa, non amat, nec vult periculum relabendi, sed solum vult illud bonum, quod sequitur ex illa iusta causa non euitandi periculum, sed velle illud bonum quod sequitur ex occasione non dimissa non est intrinsecè malum, licet aliàs ex illa per accidens sequatur peccatum, vt patet in fœmina se ornante iuxta morem patriæ, licet præuideat quod propter ornatum turpiter à lasciuis concupiscendam, quod ipsa non intendit, sed tantum ornatum suum, ad quod habet ius; ergo eodem modo habens causam rationabilem non deserendi occasionem proximam peccandi, non erit causa sui peccati, si illam non deserat, cum ex vna parte habeat iustam causam ad hoc, & ex alia parte non det operam rei per se illicitæ, nec vlla ratione intendat peccatum, imo de illo pœniteat, licet alias data illa occasione sequatur peccatum, siquidem hoc non per se, sed per accidens sequitur; ergo sic accedens ad Sacramentum, non dimissa occasione proxima peccandi, non debet priuari beneficio absolutionis.

RESPONSIO AVTHORIS.

PRopositis illius parochi non contemnendis argumentis, quæ libenter, non sine animi oblectatione audiui, illius fundamentis, & relatis opinionibus adhærere non potui, sed ei resolutoriè 5
Respondi, ipsum teneri, prædictam ancillam è domo eiicere, & rationem reddidi. Quia nemo potest se exponere periculo proximo, siue proximæ occasioni peccandi mortaliter sine causa vrgente, & moraliter impotente, ad non deserendum, vel fugiendum periculum ipsum peccandi mortaliter, siue eiusdem peccati occasionem proximam, ita vt in illa maneat operans ex quadam impotentia morali, & nullatenus ex causa aliqua voluntaria, etiamsi sit valde vtilis, & rationabilis, vt docent D. Thomas, 2. 2. *q* 10. *art.* 9. Sotus, *lib.* 5. *de iustitia, q.* 1. *art.* 6. *concl.* 2. Corduba, *in summa, q.* 41. *fol.* 19. Suarez, *de pœnit. d.* 32. *n.* 4. Sanchez, *lib.* 1. *summa, cap.* 8. *n.* 3. & cum aliis Diana, *p.* 2. *tract.* 6. *resol.* 47. Lugo, *de pœnitentia, d.* 14. *n.* 152. & 156. Basilius, *de matrim. in appendice; q.* 6. *per totam*, vbi quatuordecim Authores graues citat, & alij communiter; Atqui operatio, & solicitudo rei familiaris quam hæc mulier exhibet in suo famulatu huic parocho, licet sit valde vtilis, & proficua, est tamen libera, & nullo modo vrgenter, & moraliter necessaria; cum possit aliam famulam inuenire, quæ etiam sufficienter de re familiari cogitet, & ei prospiciat; ergo si eam non vult dimittere, & aliam quærere, libenter, & non necessitatus vult periculum peccati, sed qui amat periculum peribit in illo, *iuxta illud Ecclesiastici* 3. Ergo talis parochus non dimittens talem famulam, est in peccato, & non potest ei impendi absolutio.

Confirmatur 1. quia omnis occasio peccandi 6
dimittenda est, etiamsi ex ea maxima nobis vtilitas sequatur, *iuxta illud Matthei* 16. *versic.* 26. [Quid prodest homini si vniuersum mundum lucretur, animæ vero suæ detrimentum patiatur, aut quam dabit homo commutationem pro anima sua;] ergo licet causa in occasione proxima permanendi sit magnæ vtilitatis, & commodi, dummodò non sit vrgens, & moraliter quasi necessaria, ex ea
non poterit quis se exponere periculo lethaliter 7
peccandi. Confirmatur 2. quia charitas obligat ad præferenda bona potiora aliis inferioris ordinis in genere boni; sed maius bonum est vitare Dei offensam, quam bonum totius mundi; ergo est iniqua commutatio præferre temporalia bonis spiritualibus, & æternis; ergo ex causa etiam valde vtili, dummodo non sit ex vrgente, & quasi necessaria

necessaria non poterit quis manere in occasione peccati mortalis proxima, seu illi se exponere cum periculo amittendæ gratiæ vitæ, & bonum incommutabile, & infinitum, quod est Deus, propter quandam vtilitatem, seu commodum temporale.

Dices, ergo etiamsi detur causa vrgens, & necessaria nunquam erit licitum, vt quis ob bonum temporale se exponat occasioni proximæ, vel periculo amittendi gratiam, & committendi peccatum; siquidem iniquum est bona potiora bonis inferioris ordinis commutare; ergo si causa
8 vrgens, & necessaria sufficit vt id fiat sine peccato, ita vt causa vtilis, & commoda. Respondeo negando illationem; ad probationem Respondetur illum qui ob causam vrgentem & necessariam ponit se in periculo proximo, vel occasione peccandi, non commutare bona potiora bonis
9 inferioris ordinis, sed solum permittere occasionem per accidens perdendo bona potiora ob bona inferioris ordinis, quod tamen quis potest efficere, quando ad id datur vrgens, & necessaria
10 causa, siquidem bona inferioris ordinis necessaria etiam sunt ad conseruationem vitæ quam quis
11 absque peccato prodigere non potest omittendo bona temporalia, & necessaria ad illius conseruationem, vel ad conseruationem boni communis.

Hinc fit D. Baptistam militibus interrogantibus quid facturi essent ad salutem consequendam, non eos obligauit ad deserendam militiam, quæ valde periculosa est, & occasionata peccato, sed tantum dixit, neminem conuetiatis, neque calumniam faciatis, sed contenti estote stipendiis vestris, nulla alia ratione, nisi quia talia officia necessaria erant reipublicæ, & ex eis reportabant milites stipendium, quo viuebant; nemo autem tenetur cum tanto detrimento, scilicet deserendi officium, vel rem de qua viuit obligare occasionem proximam peccandi. Secus, dicendum est quando non datur causa vrgens, & necessaria, nam tunc non inuoluntariè, & ex necessitate, sed liberè, & spontè, absque vlla necessitate eligitur periculum peccati ob bonum temporale non necessarium, sed solum vtile ad conseruationem vitæ, quod tamen homo vitare debet ob bonum spirituale, quid enim prodest homini si vniuersum mundum lucretur, animæ verò suæ detrimentum patiatur.

Et ex hac resolutione plures resoluuntur casus de occasione proxima, quæ forte obuia apud alios
12 non inuenies. Primum posse absolui adolescentes, seu viros qui conuersantur frequenter cum fœminis laborando, emendo, & vendendo, vel in aliis diuersis ministeriis cum ipsis conuersando, in quibus suam operam nauant, vel suam industriam exercent, ad lucrandum victum, vel alia sibi, vel suis vxoribus, liberis, parentibus, fratribus, vel sororibus necessaria, etsi ex tali occasione, consensu, tactibus, verbis obscœnis, vel copula peccent mortaliter, & ab ea occasione nolint abstinere propter prædictam rationem, dummodo cum ipsis fœminis in eadem domo sine causa vrgente non habitent, & habeant pœnitudinem de peccatis præteritis, & propositum de futuro. Ita Nauarrus, *in manuali. cap.3.num* 17. Lugo, *de pœnitentia, d.14.num.*150. Candidus, *disquisitione 24.n.27. dub 9.* Veiga, *1.p. casu 39.* Leander, *de sacram. pœnitentia, tract.5. d.7. q 74.* contra Caietanum, Rodriguez, Lopez, Granad. & alios, quos ibi refert Leander.

Secundò posse absolui toties quoties concubi- 13
narium, non rejecta è domo concubina, quando absque magno detrimento vitæ, honoris, vel famæ, vel notabilis iacturæ rei familiaris. eam eiicere non potest propter eandem rationem. Ita Vualdus, *de absolut. num. 89.* Sanctius, *in selectis, l. 10. num.16.* Diana, *p. 2.tract.16.resol.47.* Lugo, *de pœnit. n. 156.& 152.* Gaspar Hurtado, *de pœnitentia, d. 10.difficult. 23.* Bonacina *de Sacramentis, q.4 p.14.n.11.* Sà verbo *absolutio*, Veiga, Laiman, Graffius, quos refert & sequitur Baunius, *tract.4. q. 14.* contra Nauarrum, Suarium, Reginaldum, & alios. In eo enim euentu non dicitur pœnitens velle occasionem peccati mortalis, sed tantum illum subire, & permittere, ne damnum in vita, honore, fama, vel re familiari incurrat.

Tertiò ob eandem rationem potest absolui hospita,, licet non habeat propositum non recipiendi 14
hospitem, cum quo pluries peccauit, si absque magno scandalo, & detrimento non possit eum ab hospitio suo prohibere. Ita Nauarrus, Lugo, Candidus, Leander, Baunius, & Hurtado locis citatis. Imò si ipsa hospita habeat ancillas, quæ vertunt domos, sternunt lectulos, &c. & ferè semper cum hospitibus copulantur, si alias fœminas honestas non possit habere, quæ prædicta ministeria faciant, nec eas eiicere possit sine notabili detrimento suo, vel nocumento, quia videlicet ad suum hospitium hospites non venirent, tunc potest absolui hospita ipsa toties quoties, etsi non proponat tales ancillas eiicere, dummodo: eas non sollicitet, vt peccando alliciant hospites; Nam si hoc fecerit nequaquam absolui debet quo vsque proponat omittere talem solicitationem. Ita cum Hurtado, Leander, *suprà, tract.5.d.7.n. 53.* Ipsæ vero ancillæ si ibi sint vt faciant officium meretricum non sunt, absoluendæ quoad vsque tale officium relinquant, secus si ibi sint animo seruiendi, & absque notabili incommodo, seu damno, vel scandalo non possint recedere ab hospitio, vel quia sunt hospitæ, vel hospitis consanguineæ, vel quia ab ineunte ætate cum ea commorantur, nec facile alibi habebunt vnde viuant, vel quia parentes earum sub stipendio pro suo seruitio cum pacto eas ibi collocarunt. Ita Gaspar Hurtado vbi *suprà*.

Quartò deducitur posse absolui toties quoties pœnitentem, qui sæpius absolutus relabitur in 15
periurium, mollities, aut frequentem fornicationem cum fœminis, quibus non cohabitat, nec illis domum; victum, nec vestitum præbet, vt sint paratæ ad copulam cum ipso, aut in alia peccata, in quæ ex inueterata consuetudine relabitur, non obstante præterita consuetudine, licet confessarius ex ea, & ex forti propensione quam ad ea peccata videt in pœnitente scilicet quod sit relapsurus, dum tamen iudicet illum verum dolorem de præteritis, & firmum propositum non relabendi habere. Non enim emendatio futura est dispositio Sacramenti, sed verus dolor de præteritis, & propositum firmum de futuro; secus dicendum, si confessor ex parua dispositione pœnitentis, hic & nunc iudicat illum non habere verum dolorem de præteritis, & propositum firmum non iterum relabendi.

Nam tunc etſi pœnitens dicat ſe verum propoſi-
tum,& dolorem habere,non debet Sacerdos illi cre-
de e , nec illum abſoluere. Ita Lugo, *de pœnitentia*
diſp. 14. *num.* 166. Reginaldus. Sanchez. Sua-
rez,quos refert,& ſequitur Granadus. *controverſia*
16 *7.tract.* 10.*d.*9. *num.*18. Henriquez. *lib.*4. *cap.* 24.
numero 4. Azor. *tom.* 1. *lib.* 12. *cap.*3. *quæſt.*4. con-
tra Petrum de Ledeſma, Medinam, Lopez, Ro-
driguez, & alios. Et idem dicendum eſt de fœ-
minis comedentibus terram. buccaros , ſaleio,
&c, ſi enim firmiter ab his abſtinete proponant,
toties quoties abſoluendæ ſunt, imo ſi dum præ-
gnantes ſunt, parum de bis comedant, vt ſuc-
currant ſuo appetitui,cui ſi non ſuccurrerint abor-
tiri ſolent, non ſunt exiſtimandæ peccare, nec
etiam venialiter, tum quia parum veneni non no-
cet, tum quia id faciunt ne ſequatur abortus. Ita
Ioannes Sanctius, *in ſelectis, d.*2. *num.*15 Leander,
*tract.*5. *d.* 7. *q* 82.

17 Quinto deducitur non eſſe abſoluendum con-
cubinarium, qui iam nihil habet cum concubina,
eam tamen abſque graui neceſſitate domi ſuæ re-
tinet, vel eam frequenter inuiſitat cum ſcandalo
viciniæ, quæ adhuc exiſtimat illum rem habere
cum illa, quoad vſque veritas publicetur, & ratio
eſt quia iſte licet non ſit in occaſione proxima
peccandi peccato luxuriæ, eſt in occaſione pro-
xima peccandi peccato ſcandali, quam ſine vr-
genti cauſa non vult deſerere; ita Sanctius, *in*
ſelectis, d. 10. *num.* 12. Candidus, *diſquiſitione* 24.
dub. 6, Baunius, *tract.*4 *q.* 5. & cum Nauarro,
Manuele, Syluestro, Grafio; Bonacina, Thomas
Hurtadus, *tract.* 1.*cap.*6, *reſol.*24. Et eadem ra-
tione non eſt abſoluenda concubina, quæ non
vult relinquere occaſionem, & voluntatem viſi-
tandi ſuum concubinarium ægrotatem, aut por-
rigendi ei candelam in agone mortis, ſi ſcieba-
tur eſſe eius concubinam propter ſcandalum, ita
cum Nauarro, Lopez, Leander, *ſuprà, q.*54. Imo
ſi neſciretur eſſe illius concubinam, propter
ſcandalum quod ipſi ægrotanti præbet: ita præ-
dicti DD.

Nec aſſentior illis, qui dicunt, quod ſi illa ha-
beret intentionem adhortandi infirmum ad pœ-
nitentiam præteritorum in generali, vt eorum me-
moria per præſentiam renouata, ſit potius remē-
dium, quam venenum poſſe abſolui; exiſtimo
enim tale remedium potius fugiendum, & dete-
ſtandum, quam permittendum; vidi enim quen-
dam ægrotantem morti proximum, ad quem
cum acceſſiſſet eius concubina: & ei plura diceret
de contritione veterum peccatorum, ille excla-
mauit dicens; auferte iſtam hinc; quia non eſt
contenta me ſeducendi in vita, ſed etiam nunc
vult in infernum me detrudere, quod cum audiſ-
ſem, neſciebam enim illam fuiſſe illius concubi-
nam, illam è domo ſtatim eieci, & cum per oſtium
nollet exire tentaui eam præcipitare è feneſtra, il-
la tamen videns meam reſolutionem; per oſtium
quieta exiuit, & ſtatim acceſſi ad infirmum, &
diſpoſitum abſolui, & magna cordis contritionē
mortuus eſt. Relegandæ igitur ſunt prædictæ con-
cubinæ è domo concubinantium ægrotantium, &
nulla ratione eis permittendum ibi adeſſe. ſed ſta-
tim eiiciendæ, niſi aliquando magnum ſcanda-
lum ſequatur, eo quod concubinatus ſecretus ſit:
nam tunc ſufficit ſi à præſentia infirmi eiiciantur,
ita colligo ex *ſuprà* dictis Doctoribus, ſed de bis,
& aliis vide quæ latius dixi, *in noſtro Directorio*
Confeſſariorum p. 1. *in tractatu de pœnitentia.* 18

Et ex his Reſpondetur ad argumenta noſtri pa-
rochi in principio huius conſulti propoſita. Ad
primum ex authoritate Ioannis Sanctij, & alio-
rum reſpondeo doctrinam illam Ioannis Sanctij
exploſam eſſe à Sacra Congregatione iudicis an-
no 1646. prout teſtatur Thomas Hurtado, *to-*
mo 1. *moralium*, *cap.*5.*reſol.*11 *numero* 88. Vbi
eam vt ſcandaloſam reiicit ipſe Hurtadus, & alie-
nam à viro Catholico. Aliorum vero Doctorum 19
opiniones, debent intelligi in bono ſenſu: per
notabilem enim, & rationabilem cauſam intel-
ligat cauſam vrgentem, neceſſariam, & morali-
ter competentem, quod ſi aliud velint dicere
omnino reiiciendi, nec audiendi ſunt, quoties
enim cauſa libera eſt, etiam occaſio eſt libera. &
peccaminoſa, & per conſequens deſerenda; & di-
mittenda.

Ad primam rationem reſpondeo, negando an- 20
tecedens. Ex ſuppoſitione enim quod proſequi
aliquod bonum vtile, non tamen neceſſarium,
ſit occaſio proxima peccandi, non habet quis ius
proſequendi illud, ſed potius ex charitate pro-
pria tenetur à tali vtilitate abſtinere, debet
enim præferre amicitiam Dei omni bono tem-
porali voluntario, & non omnino neceſſario,
vt ſuprà diximus. Ad confirmationem de pe-
tente vſuras ab vſurario, & Sacramenta à paro-
cho exiſtente in peccato, & illud de fœmina ſe 21
ornante ſecundum morem patriæ; Reſpondeo,
ex his actionibus non ſequi per ſe aliorum pec-
catum, ſed per accidens ex ipſarum malitia,
quia adhuc poſita tali petitione, & omnes fœ-
minæ, poſſent illi faciliter non peccare, cum
talis actio per ſe non ſit inductiua peccati illo-
rum; at occaſio proxima per ſe eſt inductiua
peccati, & exiſtentem in illa traxit ad peccan-
dum tum forti efficacia, vt ferè compellat ho-
minem moraliter loquendo ad committendum
peccatum, adeo vt quaſi impoſſibile ſit morali-
ter peccatum euadere: hæc reſpondi, an bene iu-
dicent viri docti.

CONSVLTVM LXVI.

De irregularitate, an plures irruentes in vnum repente, ſi neſciatur à quo vulnus lethale inflictum fuit, omnes maneant irregulares?

SVMMARIVM.

1 *Ponitur caſus, ſeu factum.*
2 *Si plures de communi conſilio aliquem aggreſ-ſi ſunt, & occiderunt, ſiue aggreſſus vno, ſiue pluribus vulneribus mortuus ſit, omnes ſunt rei homicidij, & irregulares.*
3 *Si plures in repentina rixa abſque communi conſenſu contra vnum inſurrexerunt, ſi vnum tantum vulnus lethale fuit, & ignoratur à quo illatum ſit probabile eſt nullum in foro conſcientia manere irregularem.*
4 *In foro externo poſt ſententiam iudicis om-nes*

nes habendi sunt irregulares.
5 *In dubio melior est conditio possidentis.*
6 *Pœna sunt molliendæ.*
7 *Textus de irregularitate loquentes, videntur loqui in foro externo.*
8 *Causa dubia non potest producere effectum certum moraliter.*
9 *Iniustum est pro facto peccaminoso dubio certam pœnam imponere.*
10 *Sanctius est impunitum relinquere factum nocentis quam innocentem damnare.*
11 *In dubio iuris nemo post sufficientem diligentiam censendus est irregularis.*
12 *Qui in pugna emittit sagittas in hostes, & dubitat an aliquem occiderit, nec de hoc facta diligentia potest constare, non tenetur, nec in foro externo, vel interno, se habere tanquam irregularem.*
13 *Qui consuluit, vel mandauit fieri abortum, in dubio an fœtus fuerit animatus, probabile est non incurrere irregularitatem, si post moralem diligentiam, adhuc perseuerat dubium.*
14 *Quando plures non inito consilio, sed ex negligentia culpabili, singuli proiecerunt lapides per fenestram, & pertransiens illac vnius lapidis mortuus est, nullus ex illis incurrit irregularitatem, si ignoratur à quo lapide fuerit occisus.*
15 *Contraria sententia quæ est authoris est probabilior.*
16 *Probatur authoritate Doctorum.*
17 *Probatur ex variis textibus iuris.*
18 *Probatur ratione.*
19 *Qui habet contra se præsumptionem iuris non est in possessione suæ immunitatis.*
20 *Pœna est emollienda, si non detur præsumptio iuris in contrarium.*
21 *Textus loquuntur in vtroque foro.*
22 *Causa certa præsumptione iuris potest certum producere effectum.*
23 *Omnes irruentes in vnum hominem censentur præsumptione iuris nocentes, etsi non irruerent initio consilio.*
24 *In dubio facti censendus est quis irregularis, secus in dubio iuris.*
25 *Quando non constat de homicidio nemo censendus est irregularis.*
26 *Qui iussit fieri abortum, licet dubitetur an fœtus sit animatus incurrit irregularitatem.*
27 *Quando plures ejecerunt lapides per fenestras, & transiens ex vno lapide mortuus est, omnes qui eiecerunt lapides manent irregulares.*
28 *Quid si vnus solus ejiceret vnum lapidem, & hic ignoratur.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

1 IN quodam foro erant decem homines colloquentes, accedit Petrus, & ab vno ex adstantibus, nescio quid petiuit, & cum ille ei petitum denegasset, exorta est quædam repentina rixa inter eos, & cum vnus gladium euaginasset, omnes simul euaginauerunt, & omnes in Petrum irruentes eum lethaliter percusserunt, & inter paucos dies mortuus est ex prædicto vulnere, dubitatum fuit quis ex adstantibus illum lethaliter percusserit, & occiderit, & cum facta fuisset diligentia super hoc, & non posset sciri quis percusserit.

Quæsierunt à me, An omnes qui præsentes erant, & gladios in Petrum aggressorem euaginarunt, incurrerint irregularitatem, an vero omnes liberi essent ab irregularitate.

RESPONSIO AVTHORIS.

RESpondi primo, quod si omnes illi, qui in foro adstabant de communi consilio, & con- 2
sensu aggressi sunt Petrum, omnes sunt rei homicidij, & incurrerunt irregularitatem, siue vno tantum vulnere, siue pluribus vulneribus inflictis, aggressus interierit, & siue sciatur, siue nesciatur, quis vulnus lethale intulerit, Et ratio est, quia omnes tunc fuerunt cooperatores ad illud homicidium. Ita Iurisperiti, & Theologi communiter. Ita ex iurisperitis alios allegantes Couarruuias, *in Clement. si furiosus, cap.2 §.3.n.3.* Gomez *3. variarum, cap.3. n.36.* Vgolinus, *de irregularitate, cap.14. num 5.* Rota, *1.p. diuersarum*, Farinacius, *decisione 44. num.1.* Farinacius Frag. *crimin. 2.p. lit.I, num.446.* Augustinus Barbosa, Collectan. *ad cap. significasti 2. numero 9.* Ex Theologis Molina, *de iustitia tom.4. tract.3.d.53. membro 1. & membro 7.* Henriquez *lib.14.cap.14.num.2.* Suarez, *de censuris, d. 44. sect.3.n.31. & d.45. sect.3. num.9.* Sayrus, *de censuris, lib.7. cap.4. num.12.* Coninch. *de Sacramentis, d.18. num.70.* Villalobos, *part.1. tract. 21. difficult.22. numero 20.* Bauni, *part. 2. tract. 11. quæst.6. & q.27. quæstiuncula 6.* Bonacina, *de censuris, d.7. q.4. p.8. numero 22.* Gaspar Hurtadus, *de irregularitate, dist.2. difficult.6. num. 21.* Escobar, *in Theologia morali tractatu 4. examine 6. numero 88.* Gordonus, *lib.7. quæst.58. num.41. & 51.*

Secundo Respondi, quod si Petrus ab illis decem adstantibus in foro sine sociali concursu in repentina rixa fuit vulneratus, vel vno tantum vulnere, eoque lethali, vel si pluribus vulneribus, vnum tamen vulnus lethale apparet, ex quo & in breui mortuus est, si post factam moralem diligentiam ignoratur, seu dubium est, 3
quis ex rixantibus lethaliter percusserit, in tali dubio satis probabile existimo, nullum eorum in foro conscientiæ manere irregularem, sed solum in foro externo post latam iudicis sententiam, & non antea. Ita Henriquez, *libro 14. 4*
de irregularitate, cap.13. num.3. & 4. & cap. 14. numero 3. & cap.15 numero 3. & citat Hostiensem; Ioannem Andream, & Perez, probabile putat Suarez, *de censuris, disp.40. sect.6. numero 10.* Salas, *12. quæst.21. tractatu 8. disp. vnica, sectione 6. numero 7.* Rebellus, *tractatu de obligationibus iustitiæ, part.2. lib.1. quæst.3. sect.2. numero 13.* Leander à Murcia, *in primam secundæ*, D. Thomæ, *lib 1. d. vnica resolut.7. numero 34.* Couarruuias, *Clement si furiosus, p 2.§.2. num.5.*

Ratio est, quia in dubio melior est conditio 5
possidentis; sed isti possident suam immunitatem; ergo in foro conscientiæ non sunt censendi incurrisse irregularitatem. Confirmatur 1. Quia pœnæ sunt molliendæ ex regula in pœ- 6
nis, *de regulis iuris in 6.* cum ergo hæc irregu-

laritas sit delictum, pœna est potius mollienda ne censeatur in dubio contrahi in foro conscientiæ.

7 Confirmatur 2. quia textus irregularitatem statuentes, videntur clare loqui in foro externo, vt patet *in cap. ad audientiam de homicidio ibi.* Ad audientiam Apostolicam nostram peruenit: Confirmatur 3. quia factum, seu culpa est causa pœnæ irregularitatis in genere meriti, id est in ge-
8 nere causæ efficientis moralis, sed factum est dubium, & causa dubia non potest producere effectum certum moraliter; ergo ex dubio facti non potest nasci irregularitas certa.

9 Confirmatur 4. quia iniustum videtur pro culpa, & facto peccaminoso dubio certam pœnam imponere, sed factum est dubium; ergo in eo du-
10 bio nemo censendus est certo irregularis. Confirmatur 5. quia sanctius est impunitum relinqui factum nocentis, quam innocentem damnare,
11 *l. absentem, ff de pœnis.* Confirmatur 6. qui in dubio iuris nemo post debitam diligentiam censendus est irregularis, nec in foro interno, nec externo, vt tenet cum innumeris Doctoribus Bosius, *in opere morali, p. 2. de conscientia, tit. 1 §. 40. num.* 1290. & cum aliis Leander à Murcia, *in 2. 2. D.*
12 Thomæ, *lib. 1 de vnica, resol. 7. n. 9.* contra Vasquium, Sanchez, & alios; ergo idem dicendum est in dubio facti. Confirmatur 7. Quia qui in pugna immittit sagittas in hostes, vel in eos explosit scopetum, vel bombardam, & dubitat an aliquem occiderit, nec de hoc facta diligentia potest constare, non tenetur se in foro interno, vel externo habere tanquam irregularem, vt docet Sanchez, *lib 1. summa, cap. 10. n. 44.* Bauni, *Theolog. morali, tom. 1. tract. 11. q. 36. versiculo, hac sententia*, Præpositus, *in 1. partem, q. 5. dub. 15. n 58.* Diana, *p 4. tract. x. resol. 16.* Arriaga, 12. *tom. 1. d. 25. n. 15.* Bosius *suprà, num.* 1317. Ergo idem dicendum est in nostro casu, nam vtrumque est dubium facti, & per accidens est quod in vno constet de homicidio, non verò in alio.

13 Confirmatur 8. quia qui consuluit, vel mandauit fieri abortum, in dubio an fœtus sit animatus, probabile est eum non incurrere irregularitatem, si post moralem diligentiam adhuc perseuerat dubium, an fœtus fuerit animatus, vt tenet Præpositus, *suprà, n 58.* Bañes, quem refert, & probabile putat Diana, *p. 4 tract. 1. resol. 16.* Gomez, *3. variorum, cap. 3.* Bajardus, *q. 68. versiculo, idem adde quod in dubio.* Quidquid cum aliis melius dicat Bosius, *suprà, n. 1319.* Ergo idem dicendum est in nostro casu, nam etiam hic est dubium facti
14 homicidij, cum constet de abortu, & solum dubitetur de animatione fœtus. Confirmatur 9 quia quando plures sine præmisso consilio, nec ex dolo, nec ex mutua cooperatione, sed solum ex negligentia culpabili, singuli proiecerunt lapidem ex fenestra domus, & pertransiens ictu vnius lapidis occisus est, & constat vno tantum lapide fuisse percussum, nemo ex illis incurrit irregularitatem, vt tenet Henriquez, *lib. 14. cap. 14. n. 1335.* Villadiego *cap 6. n 45.* Auila, *p. 7. d. 6. sect. 3. dub. 3. conclus. 1.* Farinacius, 2 *p fragm. criminal. lit. I. n. 456.* Ergo idem dicendum est in nostro casu. Patet consequentia, nam etiam in hoc casu constat de facto homicidij, & nescitur à quo fuerit commissum.

15 Verum licet hæc sententia satis probabilis sit, & tute possit sequi in foro conscientiæ, communis tamen sententia docet omnes censendos esse, etiam in foro conscientiæ irregulares. Ita Glossa, *in cap. si quatuor, verbo quinque, 23 q. 8. & in cap. cupientes, § verborum verb. qui culpabiles de electione in 6* & cum Butrio, Abbate Gofredo, Anania, Cardinale, Farinacio, Barbosa, Sairo, Moli- 16
na, Suario, Auila, Bonacina, Gordono, Escobar, Hurtado, Bauni, Bosius, *in opere morali, p. 2. de conscientia, tit. 1. §. 51. n* 1326. & cum Azore, Salas, Sanchez, & aliis Leander à Murcia, *in 2. 2. lib. 2. d vnico, resol. 7. n. 5.* 17

Et probatur primo: Quia ita expresse, deciditur, *in cap ad audientiam, & cap significasti x. de homicidio*, quod cum iustum sit, nec falsæ præsumptioni innitatur, obligat in vtroque foro instar cuiuscunque legis iustæ, nec textus, *in cap. significasti.* loquitur tantum, quando est verisimilius fuisse commissum homicidium; sed absolute in casu dubio, licet ex superabundanti post decisionem addat Pontifex rationes, quibus constabat esse verosimilius fuisse commissum homicidium; *& cap. ad audientiam*, loquitur aperte in casu dubio, & casus illius textus indicat clare non esse verosimilius fuisse commissum homicidium.

Secundo probatur: Quia in foro externo, hic condemnaretur tanquam irregularis, iuxta illorum textuum decisionem, nec ex falsa præsumptione, cum constet homicidium esse dubium; ergo similiter est damnandus in foro conscientiæ, cum in vtroque foro idem iudicium sit, quando externum non innititur falsæ præsumptioni, vt citatis aliis probat Thomas Sanchez, *in summa,* 18
lib. 1. cap. 10. n. 11. Et denique probatur ratione *ab vtroque textu cap. ad audientiam, & cap significasti,* adducta, scilicet quod in dubiis tutior pars sit eligenda, sed tutior pars est, vt hic se habeat pro irregulari, ne se exponat periculo peccandi, si celebret; ergo habendus est tanquam irregularis.

Nec obstat id, quod dicitur in primo contrariorum fundamento, scilicet hunc esse in posses- 19
sione suæ immunitatis, à censura, & quod in dubio melior est conditio possidentis. quia ad hoc respondetur, istum non esse in possessione suæ immunitatis; Nam qui habet contra se præsumptionem iuris, non habet possessionem, imo possessio stat pro iuris præsumptione contraria, vt docet, & probat prædictus Sanchez, *vbi suprà,*
n. 13. Ad primam confirmationem respondetur, pœ- 20
nam esse molliendam, si non detur præsumptio iuris in contrarium, vt in præsenti: ad secundam confirmationem respondetur textus loqui in vtro- 21
que foro, *vbi suprà*, diximus in ratione pro nostra sententia.

Ad tertiam confirmationem respondetur, concedendo maiorem, ad minorem respondetur, causam esse certam dispositione, & præsumptione 22
iuris, ac per consequens posse producere effectum certum moraliter. Ad quartam confirmationem respondetur, in hoc casu factum esse certum, cum constet de homicidio patrato, quod autem ignoretur quis ex multis illud perpetrauit, hoc non tollit quin ius possit in dubio pro omnibus ad il-
lud concurrentibus irregularitatem statuere. Ad 23
quintam confirmationem respondetur, hic non damnari innocentem, cum omnes concurrerint ad idem homicidium irruendo in illum hominem, quod licet non fuisset ex inito consilio, attamen omnes simul in illum irruerunt, vnde sicut per accidens in illum simul irruerunt, ita per accidens

omnibus

omnibus à iore imputatur, cum difeerni nequeat, quis illorum commiserit homicidium.

24 Ad sextam confirmatiooem respondetur, concedendo in dubio iuris neminem censeri irregularem, te us in dubio facti. Et ratio diuersitatis est, quia licet irregularitas procedat ex facto tanquam ex occasione, vel tanquam ex radice, at per se oritur ex iure eam statuente tanquam ex causa efficiente, & ideo si ius est dubium, nequit effectum certum producere. scilicet rectam irregularitatem, ac stante facto dubio, potest esse ius certam statuens in eo dubio irregularitatem; ergo licet in dubio facti quis censendus sit irregularis, non tamen in dubio iuris.

25 Ad septimam confirmatiooem respondetur, concedendo antecedens cum Bosio, *suprà, n.* 1317. Deinde negatur coosequentia. Ad probationem respondetur dari diuersam rationem, nam in primo casu, non constat de homicidio, & irregularitas non est annexa incertitudini factorum, sed ipsi facto, & iam posito in re, & durum esset priuare hominem sua libertate, & eum obligare ad habendum se tanquam irregularem, & abstinendum à diuinis in casu, in quo non constat, nec constare potest de facto, seu occisione; Secus dicendum est in nostro casu, in quo constat de homicidio, & solum ignoratur quis ex pluribus ad illud concurrentibus illud re ipsa perpetrauerit.

Ad octauam confirmationem negatur antecedens cum Sanchez, *in summu dicto, cap.* 10. *n* 47.
26 Barbosa, Quaranta, Molina, Rebello, Portel. Scortia, Bauni, Trullenc. & alij communiter, quos refert, & sequitur Bosius, *suprà, n.* 1319. Et ratio est, quia hic constat de delicto, vt in nostro casu, & solum dubitatur; an fœtus fuerit animatus.

Ad nonam Confirmationem respondetur, negando antecedens cum Bosio, *suprà, n.* 1349. Secos dicendum est quando vnus solùm ex pluribus in eadem domo existentibus ex negligentia colpabili, vel etiam dolo lapidem projecit qui hominem prætereuntem interfecit, nam tunc, si pror-
27 sus ignoretur quis projecerit, nec de vllo in particulari indicia sint, tunc in foro iudiciali tenetur iudex omnibus comminari, vt qui lapidem projecit, sciat se esse irregularem, nemioem tamen
28 poterit declarare irregularem, ob rationem textus, *in l. absentem, ff de pœnis*, quod sanctius est impunitum relinquere, quam condemnare innocentem, vt etiam in terminis tradit cum Majolo, Farinacius, *suprà, n* 436 Molina. *d.* 34. *n.* 7. & cum aliis Bosius, *suprà, n.* 1350. Nec idem potest dici in nostro casu, nam hic solùm vnus projecit lapidem, at vero in nostro casu omoes gladiis euaginatis irruerunt in hominem interfectum, vel projecerunt singuli singulos lapides, & per accidens est quod nesciatur quis interfecerit, cum omnes ad homicidium concurrerint.

CONSVLTVM LXVII.

De filio nato à muliere vxorata adultera, an censendus sit legitimus, vel potius spurius, & adulterinus.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Adolescens natus ex fœmina vxorata ex ante matrimonio vero, præsumitur legitimus.*
3 *Hæc procedunt, etsi mater illius conuicta sit de adulterio.*
4 *In dubio illa præsumptio accipienda est, quæ benignior est partui.*
5 *Excipienti de illegitimitate incumbit onus probandi.*
6 *Delictum non præsumitur, donec probetur.*
7 *Honesta coniectura inhonestam præsumptionem excludit in fauorem Innocentiæ.*
8 *Extantibus contrariis famis, vna de legitimitate, altera de illegitimitate, bona fama prævalere debet.*
9 *Esse illegitimum est infamia facti.*
10 *Ponitur argumentum in contrarium.*
11 *Ponitur illius solutio.*
12 *Etiamsi vxor habitet continuo in domo adulteri, & ibi concipiat, & pariat, si alias maritus habebat accessum ad illum quando volebat, partus præsumitur legitimus.*
13 *Quid si mulier post mortem viri intra decem menses peperit, cum antea non peperit per annum.*
14 *Etiamsi filius nascatur post nouem, aut decem menses à morte mariti, censetur legitimus.*
15 *Quid si mulier vidua statim post mortem viri nubat alteri, & intra nouem menses pariat, cui marito tribuendus est fœtus.*
16 *In casu dubij actualis, possessio matrimonij possidet.*
17 *Quid si dentur contrariæ verosimiles coniecturæ.*
18 *Ponuntur plures coniecturæ, ob quas filius natus præsumi possit adulterinus.*
19 *Ponitur resolutio quæstionis.*
20 *Contra sic conceptum in domo adulteri semper remanet apud cordates suspicio, quod sit illegitimus.*
21 *Religio non tenetur recipere hunc adolescentem de quo est talis suspicio.*
22 *Si sit receptus in religione debet manuteneri in sua possessione.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

MARIA cum per aliquot annos fuisset Antonij concubina, tandem Antonius eam in matrimonium conjunxit Francisco famulo suo, qui post matrimonium celebratum eam in domum suam asportauit, vbi per decem dies permansit, quibus peractis, rediit ad domum Antonij, vbi per annum stetit, & multoties concubuit in hoc anno cum Antonio eius antiquo amasio, marito id sciente, & permittente, post annum mortuus est vir eius Franciscus adhuc illa stante in domo Antonij, & à die mortis viri sui ad nouem menses, & quinque dies, peperit filium, de quo mota est quæstio, an habendus taoquam filius Antonij, vel censendus sit filius mariti demortui, & quia Antonius erat ex genere Hebræorum, Franciscus vero Christianus vetus, & adolescens volebat iogredi quandam illustrem Religionem, erat enim adolescens optimo ingenio & aliis dotibus ornatus. 1

Quæsierunt à me, an iste adolescens censendus foret filius Antonij; An vero Francisci, ac per consequens, an censendus ex gene-

re Hebræorum, An ex immaculato sanguine pro-
ce lens.

RESPONSIO AVTHORIS

RExpondi adoleſcentem illum iudicandum
eſſe filium mariti demortui, ac per conſe-
2 quens vt ex ſanguine immaculato procedentem
habendum, & vt talem in vtroque foro iudican-
dum. Ratio fundamentalis eſt, quia huiuſmodi ado-
leſcens natus fuit ex fœmina vxorata, extante ma-
trimonio vero, & putatiuo, vicinis id ſcientibus;
ſed hæc coniectura eſt ſufficiens ad inducendam
quaſi poſſeſſionem legitimitatis, & vt filius præ-
ſumatur legitimus, & ex matrimonio procreatus,
vt habetur l. filium 6. ff de his qui ſunt ſui, vel
alieni iuris, l. non Epiſtolis, Cod. de probat. cap. per
tuas de probat & cap. tranſmiſſa qui filij ſunt legi-
timi. quæ procedunt etiam ſi vxor conuicta ſit de
3 adulterio, vt docent Gaillus obſeru. pract. lib. 2. ob-
ſeruat. 97. n. 7. Vaſq. quæſt. illuſt. c. 48. n 20. 21. & 22.
Paleotus de nothis, c. 20. n. 4 Menoch de arbitris
caſu. 89. n. 20. & lib. 6. præſ. 53. n. 3. & præſum. 54. n.
24 Stephanus Gratia. diſceptionum forenſium tom.
4. c. 653. n. 50. & colligitur ex l. miles § defunct. ff ad
legem, Iuliam, de adulteriis; ergo talis adoleſcens
habendus eſt tanquam filius legitimus.

Confirmatur primo: Quia in dubio illa præ-
4 ſumptio eſt capienda, quæ benignior eſt, & par-
tui fauorabilior, cap. eſtote de reg. iuris & l. quoties
dubia, ff eod. titulo. Tum quia in dubio ſtat poſ-
5 ſeſſio legitimitatis pro filio; ergo excipienti de
legitimitate incumbit onus illam probandi. Ita
Baldus conſil. 74. lib. 1. & conſil. 437. lib. 5. Ioannes
Fati. in § vult. inſtitut. de adopt. Cæpolla cautela
1. 8 Galliaula in rubric. de verbor. oblig. num. 161.
Beto conſil. 19. num. 10. & conſil. 20. lib. 2. Paleotus
de nothis c. 20. per totum, Menochius de præſumpt.
lib. 6. præſumpt. 54. n. 20. Surdus de alimentis tit. 1.
quæſt. 10. num. 36. Simon de Prætis lib. 3. interpret. 1.
dub. 1. ſolut. 2. num. 4. Caualcanus deciſ. 12. num. 12.
Farinacius in repert. indic. quæſt. 43. num. 52. Vaſ-
quez 12. d 76. cap. 8. Sairus lib. 1. clauis, cap. 13.
num. 19. Salas 1. 2. tract. 8 ſect. 54. Azorius p. 1.
lib. 4. cap. 19. quæſt. 7. Villalobos p. 1. tract. 1. def. 20.
num. 11. Sanctatellus variarum reſolut. p. 1. quæſt. 24.
num. 23. Pontius de matrim. lib. 11. cap. 9. num. 4.
Breſſerus de conſcientia lib. 4. cap. 13. Arriaga 12.
tom. 1. d. 26. n. 17. Layman lib. 5. tr. 19. p. 3. cap. 5. n. 22.
Coninx de ſacram d. 18. n. 105. & alij quos refert,
& ſequitur Diana p. 4. tract. 3. reſolut. 6. & colligitur
tum ex cap lator. qui filij ſint legitim. tum ex cap.
accedens de prax. canonic.

Confirmatur 2. Quia delictum non præſumitur
6 donec probatur leg. merito ff pro ſocio; ergo quan-
do ex aliquo actu duæ poſſunt capi coniecturæ,
quarum vna delictum ſignificat, & altera excludit,
potius eligenda eſt ea, quæ vitio, & crimine ca-
ret; ergo cum neceſſe ſit filium naſci ex coitu lici-
to, vel illicito, præſumendum eſt natum ex licito,
& legitimo, ſemper enim præſumendum id, quod
eſt honeſtum, vt ait Baldus in l. filium ff. de his, qui
ſunt ſui, vel alien. iuris. Bartolus in l. non ſolum,
§ ſed vt probari n. 5. ff. de operis noui nunc. Vaſquez
ſuprà n 20. Gaillus obſeruatione 97. n. 2. & 7.

Confirmatur 3. Quia honeſta coniectura in
7 honeſtam præſumptionem excludit fauore in-
nocentis prolis, vt dicunt Baldus in l. 1. num. 31.
Cod. de his qui accuſare non poſſunt. Abbas in cap.
per tuas, num. 2. de probat. Menochius præſumpt. 54.
num 22. Gratianus diſcept. forenſ. tom. 4 cap. 613.
num. 8. idque argum. textus in l. miles, ff defunct.
ff. de adulteriis, tum quia in dubio iudicandum
eſt pro legitimitate. Ananias in cap. 2. de infans.
expoſit. Gaillus obſeruat. pract. lib. 2. de obſeruat.
97. Puteus deciſion. 2. lib. 3. vbi ait, quod extan- 8
tibus contrariis famis, vna de legitimitate, altera
de illegitimitate, bona fama prævalere debet, &
in tali dubio pro legitimitate iudicandum, & idem
ait Peregrin. de fideicommiſ. art. 43 n. 71. Menochius
conſil. 18. n. 15. col. 1. Mantica de coniecturis vlt.
volunt. lib. 11. titul. 12. num. 1. Sanchez de matrim.
lib. 3. d. 44. num. 2. & cum Barbatio, & aliis Merli-
nus de legitima. lib. 2. titul. 2. quæſt. 7 n. 20. eſt enim
legitimitas maximè fauorabilis, vt tradunt Tira-
quellus de iure primog. q. 38. n. 20. Oſaſcus deciſ. 119.
n. 1. Mantica de coniecturis lib. 11. tit. 12. n. 1.

Confirmatur 4. Quia eſſe illegitimum eſt quæ- 9
dam non leuis, non ſolum filij, ſed etiam ad
parentes, præſertim matrem, ſe extendens in-
famia facti, vt tradit Azo. in ſumma, Cod. de his
qui not infam. Curtius conſil. 136 num. 12. Paleotus
vbi ſuprà, & cum aliis Menochius dicta præſum-
ptione 54. num. 30. Sed infamia cum præſupponat
delictum non præſumitur cap. dudum de præſum-
ptionibus, Felin. ibi num. 14. Paleotus cap. 20. num. 5.
& 6. Menochius præſumpt. 54. num. 30. ergo in
dubio filius legitimus præſumi debet, & ad-
mitti ad hæreditatem patris, ſiue ipſe, ſiue alter
poſſideat.

Dices hæc omnia vera eſſe, ſi extante ma- 10
trimonio vero, vel putatiuo filius natus ſit ex
vxore in domo mariti, ſimul cohabitantibus, &
vicinis id ſcientibus, vt docet Gaillus obſeru. 97.
num. 1. Gratianus tom. 2. cap. 267. num. 32. Palaus
tom 3. p. 1. d. 3. p. 5. num 8. Maſcardus, de probationi-
bus concl 788. num. 1. & concl. 198. num. 1. Paleotus
cap. 22. Petrus Barboſa in rubric. ſolut. matrim. p.
1. num 19. & 20. & alij communiter, id enim ſuffi-
cit ad probandam filiationem, etſi vxor ſit con-
uicta de adulterio, ſeu habuiſſe conſuetudi-
nem cum adultero tempore conceptionis in do-
mo mariti, vt rectè concludit cum multis Palaus
ſuprà num. 5. imo etſi probetur alicuius vxorem
concubuiſſe cum decem ſcholaribus, ita cum mul-
tis Gaillus obſeruat. quæſt. 7. num. 7. Menochius
caſu. 89. num. 20. Atqui hæc mulier concepit, &
peperit extra domum mariti, & poſt mortem
mariti nouem menſes, & decem dies, ergo fi-
lius non debet præſumi legitimus, ſed illegi-
timus.

Reſpondetur, non ſolum quando filius con- 11
ceptus, & natus eſt in domo patris deberi repu-
tari legitimum in caſibus aſſignatis, ſed etiamſi
vxor habitaret extra domum mariti in domo
adulteri, ſi maritus ad eam accedere ſolebat,
nam etiam tunc filius præſumitur mariti. Ita
Gaillus obſeruat. 97. num. 9. Paleotus cap. 24.
Menochius dicto caſu 89. num. 2. & præſumpt. 53.
num. 4. Maſcardus conſil. 788. num. 9. Gratianus c. 53.
num. 8. Vaſquez quæſt. illuſtr. cap. 48. num. 20. Et
idem dicendum eſt, licet habitaret vxor in lu-
panari tanquam meretrix, dummodo ad eam ſo-
leret accedere maritus, ita omnes præcitati DD.
Et ratio eſt, qui cum ipſa cauſa matrimonij con-
currat, etiam ipſe acceſſus, ſeu ipſa cohabitatio
mariti

mariti qua fieri potest vt filius ex ipso marito sit procreatus sufficit, vt filius illius reputetur, vt honestius præsumatur, & quia in dubio proli vt pote innocenti fauendum est, & hoc idem de nato ex muliere, licet habitandi in lupanari ad quam accedere soleret maritus admittit etiam Petra *de fideicommiss. quæst.* 11. *num.* 340. nam cum filius inquit natus sit in prostibulo, nulla certa persona ostendi potest, ex quo potius præsumatur procreatos, quam ex marito.

12 Dices id verum esse, si vxor non continuo habitabat in domo adulteri; at si continuo habitabat in domo adulteri, & ibi concepit, & peperit, partus præsumitur illegitimus, & generatus ab adultero. Ita Capra *consil.* 2. *numero* 2. Ancarranus *consil.* 225. *num.* 5. Corneus *consil.* 1. *num.*22.*lib.* 3. Alexander *consil.*88. *num.*14. *lib.*7. Gozadinus *consil.* 13.*num.*23.Surdus *consil.*1.*n.*44. *& 57.lib.*1.*& cum multis præsumpt.* 57.*num.*19.vbi dicit esse communem. Respondetur, quod nec in hoc casu filius debet præsumi illegitimus, si aliàs maritus habebat liberum aditum ad vxorem, vt in præsenti habebat, Ita Petra *de fideicommiss.quæst.* 11.*num.*402. Gailus *suprà*, Couarruuias *de sponsalibus c.*6 §.3. *num.* 446. semper enim militat eadem ratio præsumptionis, si nihil aliud in contrarium sit, nempe constantia matrimonij, quod legitimam prolem monstrat, & fauor eiusdem matrimonij, & prolis.

13 Nec obstat quod mulier eo tempore, quo habuit maritum viuum nunquam pepererit, & statim post mortem viri intra decem menses peperisset. Respondetur namque id nihil obstare, vt filius dicatur mariti natus in ea figura, & circumstantia matrimonij, cum semper fauendum sit in dubio legitimitati, & quod proli fauorabilius, & honorabilius est, ita Felinus *in cap. per tuas de probat.* Alciatus *de præsumpt. reg.*3.*præsumpt.* 57.*num* 8. Ruin. *consil.* 53. *colum* 5.Mascardus *consil.* 788.*num.*2.Paleotus *cap.*24.*num.*5. Menochius *de arbitris casu.* 89.*n.*1. Quæ procedunt etiamsi si vxor facta vidua in continenti post mortem viri effecta sit concubina vnius scholaris, & intra nouem menses peperit puerum; nam & in hoc casu filius præsumitur mariti fauore legitimitatis, ita Vasquz *quæst. illustr. cap.* 48. *num.*20. Baldus *in l. si mater Cod. de suis,& legit.hæred per d. l. miles,§ defunct.ff ad leg.Iuliam de adult.* Franciscus Cremensis *singular.* 127.Mascard. *consil.*788. *num*, 23 Quæ omnia vera sunt etiam detur fama, seu existimatio, & opinio communis filium esse adulterinum, id enim non tollit præsumptionem iuris: *dicta l. filium*, ita Abbas *in cap. accedem num.*6. *de purg.canonic.* Mantica *consil.*98. *colum.* 1. Mascardus *consil.* 788. *num.* 13. quia vbi agitur de graui præiudicio, fama non probat, vt post alios Puteus *decis.*77. *num.*6.*lib.* 2.*qui addit num.* 8.*alios allegans*, quod non solum ex sola fama non potest quis illegitimus iudicare, sed neque etiam ex fama cum vno teste, Bolius *in opere morali p.* 2. *titul.* 1. §. 43. *num.* 1455. excipe nisi concurrant simul aliæ coniecturæ, vt infra dicemus.

14 Nec obstat id, quod ait peperisse post mortem mariti vltra nouem menses. Respondetur namque, id nihil obstare, vt filius dicatur legitimus, etiam si nascatur non solum post nouem menses, & decem dies, sed nec si nasceretur intra integros decem menses à morte viri, vt habetur *l. gallus in principio, ff. de liberis, & posthumis, & l. intestato,§. post decem menses, mortis ff. de suis, & legit.hæred.& l.*12.*tabularum*, & tenent Mynsingerus, *singular. obseruat. cent.* 6. *obseruat.* 40. *num.*16. *alios Iuristas allegans* Laymann *lib.*5.*tract.*19 *p.*2. *cap.*5. *num.*22. nisi aliud seu verosimilis, & potens coniectura contrarium suadens obstet, nam partus iuxta Medicorum, Philosophorum, & Iurisconsultorum communem sententiam perficitur, & nascitur spatio nouem, aut decem mensium lunarium, à conceptione, quod tale explicat Menochius *de arbitris casu.* 89. *num.*39. ac proinde filius natus intra dictum spatium à morte viri, vel à diuortio, præsumi debet mariti, Sceuola *in l. gallus in principio* ibi, *in decem mensibus proximis. ff. de liberis, & posthumis*, & colligitur ex Vulpiano *in l. in testato*, §. *post decem de suis & legit. hæred.* Menochius *dicto casu* 59.*num.* 40.*ad* 49.

Dices, ergo si mulier vidua effecta, statim post mortem viri alteri nubat, & in nono, vel decimo mense pariat, filius natus censendus est primi, & non posterioris mariti. Respondeo, 15
relictis variis dicendi modis. de quibus consule Bolium *in opere morali p.*2.*tit.*1.§.43.*n.*1466.quod si ex coniecturis non constet fœminam tempore mortis primi mariti esse prægnantem, nec aliunde veritas certo sciri possit, tunc debere partum præsumi filium eius, in cuius domo natus est, ac per consequens secundum filium illius, qui actualiter est in possessione matrimonij, ita colligitur *ex l. si vicinus, Cod. de nuptiis*, Baldus *in l. si matre, Cod de suis & legit. hæred.* Bætous *consil.*162.*num.*9.*lib.*6.Menochius *de præsumptionibus, præsumpt.*53.*num.*19.Vasquez 1.2.*d.*66.*cap.*8. Salas *ibidem tract.*8.*d.vnica sect.*4. *num.*245. Palaus *tomo* 1.*tract.*1.*d.*3.*p.*5.*num.*7.Breslerus *de conscientia lib.*4.*cap.*13.*num.*122. & ratio est, quia habenda est ratio eius, qui est in actuali possessione matrimonij, potius quam alterius mariti defuncti, nisi aliunde constet contrarium; putà de impotentia coëundi, seu generandi secundi mariti, nam in dubio possessio actualis præualere debet, quod si filius natus esset vitalis ante septimum mensem à secundis nuptiis, tunc iudicandus esset primi mariti.

Nec inde inferri potest, quod sit filius intra decem menses à morte mariti nascatur in domo adulteri, propter eandem rationem. Nam huic 16
illationi: Respondetur, dari diuersam rationem, nam in casu dubij actualis possessio matrimonij, præualet, nec hoc resultat in detrimentum filij, quoad legitimitatem, nam siue vnius, siue alterius mariti dicatur filius, semper est legitimus, at adulter nec erat in actuali possessione matrimonij, & illud resultat in damnum prolis. Ita Bolius *suprà*, *n.*1274.

Dixi nisi aliud,seu verosimilis, & potens con- 17
iectura contrarium suadens obstet, nam si probetur maritum tempore conceptionis non concubuisse cum vxore, vel propter diuturnam absentiam, vel morbum, aut valetudinem, vel aliud impedimentum, putà senectutis, aut nimiæ frigiditatis, tunc filius non debet præsumi mariti, sed adulteri, ita habetur: *l. filium, ff. de his, qui sunt sui, vel alieni iuris*, Gallus *lib.*1. *obseruat.*97 *num.*16.*&* 20. Menochius *de arbitr. casu* 89. *num.*40. *&* 45. Paleotus *dicto cap.*24.*n* 3. Couarruuias *de sponsalibus*, *cap.*6. §. 3. *num.*8.

Vasquius

Vasquius *quæst. illustr. cap.*48.*num.*26. & idem dicendum est, si constet tempore conceptionis maritum non habuisse facultatem accedendi, vel non accessisse ad vxorem extra domum mariti habitaorem, nam tunc accessum probate debet, qui partum illum asserit esse filium mariti, ita post Salicetum Abbatem Castrensem, Alciatum, Menochius *præsumptione* 53.*num.*19. & alij, quos refert, & sequitur Petra q. 11. n.400.

18 Et idem dicendum est, si marims raro accederet ad vxorem in domo adulteri habitantem, nam tunc ex ea natus potius præsumitur filius adulteri, qui frequentius cum muliere versabatur, quam mariti, ita Alciatus *de præsumpt. reg.* 1. *præsumpt.* 37. *num.*11. Petra *de fideicommiss. quæst.* 11.*num.*401. Mascardus *consil.* 788. *n.* 11. Quamuis alij eriam in hoc caso probabilius existiment censendum esse filium mariti, nam cum constet maritum ad eam, licet tatò, accessisse, potiùs præsumendus est filius mariti, quam adulteri, in fauorem matrimonij, ita cum Paleoto, Vasquio, & aliis Bosius *suprà n.*1473.

. Non debet etiam præsumi filius mariti, si dentur aliæ plures cōniecturæ contrariæ, vt si filius fuisset educatus, tractatus, nominatus. legitimatus, institutus, tanquam filius adulteri, & etiam concurrat vox publica, & fama viciniæ, seu talis teputetur à vicinis, maximè si etiam natus esset in domo adulteri, & multo magis si tanquam eius filius baptizatus, prædicta omnia marito approbante, seu permittente, & nullo modo contradicente, atque ita tanquam filius adulterinus haberetur, non solum à matre adultera, & ab eodem filio, & à vicinis, sed etiam ab ipso marito, hoc enim casu præsumeretur filius adulteri. Ita Paulus de Castro *consil.* 115. *lib.*1. Hipolitus *in l.*1 *§ ad quæstionem de quæstionibus*, Ancharanus, *consil.* 255. *secundo dubio* Corneus *consil.* 1.*colum.*3. Alexander *consil.*88. *num.*7.*vol.*7. Barbatia *consil.*68.*vol.*4. & cum aliis Bosius *suprà num.* 1478. omnes enim illæ coniecturæ simul sumptæ, illidunt præsumptionem iuris de legitimitate.

19 Ex quibus omnibus sic diligenter præpensis, existimo prædictum adolescentem, de quo est quæstio in præsenti reputandum esse filium Francisci, & non Antonij, ac per consequens censendum esse legitimum, & absque sanguine maculato productum, non obstante fama concubinatus matris illius, nec obstanti quod fuerit etiam post matrimonium contractum concubina Antonij sanguine Iudæorum maculati, nec obstanti quod pepererit post nouem menses & decem dies à morte viri, vt in superioribus probatum manet; Et ratio est, quia sola fama, & communis opinio adulterij non sufficit vt supra probauimus, nec etiam sufficit quod illa ante mortem viri non conceperit, cum matrimonium per solum vnum annum durauerit, vnde accidere potuit, quod per paucos dies ante mortem maritus filium genuisset, nec etiam obstat quod illa per totum tempus matrimonij habitasset in domo adulteri, si quidem ibi habebat etiam eius maritus accessum ad illam, quando volebat *vt suprà* diximus.

Verum licet hæc stando in citatis iuribus ita sint, prædictæ tamen religioni consilium non darem vt talem adolescentem intra se reciperent, nec ego si prælatus fuissem illum ad statum religiosum recipirem, non obstanti, quod ille ad id habeat ius, vt admittatur vt docet Gallialua *in rubric. ff de verbor. obligat. n.* 161. Mascardus *dicto consil.* 885. *n.*10. & Palaus *d. p.*5.*n.*4. Bosius *suprà* 20
*n.*1450. Nam licet hæc omnia secundum ius ita sint, maxima tamen remanet apud cordatos suspicio, quod prædictus adolescens sit illegitimus, & per consequens ex sanguine maculato procedens, & cum Religio non teneatur illum recipere, non est cur in tali dubio se periculo recipiendi Hebræum 21
exponatur, secus dicerem, si adolescens iam esset receptus, nam tunc cum iam sit in possessione illius status debet manuteneri in sua possessione, donec ab opponente contrarium probetur, ita Gallialuam *in rubricam ff. de verbor. obligat. num.* 161. 22
Mascardus *consil.* 885.*n.*9. *& consil.* 595.*n.*8. Rota *decis.* 1. *in antiquis*, Menochius *de præsumpt. præsumpt.* 54. *n.*54. Bosius *in opere morali part.* 2. *titul.* 1. §. 43. *n.* 1419.

CONSVLTVM LXVIII.

De quodam qui perdidit testamentum, vel aliud publicum instrumentum, ex cuius amissione sibi resultat amissio hæreditatis, an conficiendo priuatim occultè aliud omnino simile peccet mortaliter, & teneatur ad restitutionem?

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Notarius faciens instrumentum falsum peccat contra institiam, & tenetur ad restitutionem.*
3 *Notarius si priuatim instrumenta deperdita conficiat, & si deperditis sint omnino & in omnibus similia peccat mortaliter.*
4 *Probabile est hominem particularem conficientem instrumentum publicum omnino simile deperdito, non peccare mortaliter.*
5 *Sententia authoris est contraria, & probabilior.*
6 *Contraria non caret sua probabilitate.*
7 *Referuntur DD. pro hac sententia.*
8 *Iste homo conficiendo tale instrumentum, non commisit crimen falsi.*
9 *In quo consistat crimen falsi?*
10 *Ponitur argumentum in contrarium, & illius solutio.*
11 *Ponitur aliud argumentum, & illius solutio.*
12 *Ponitur aliud argumentum, & illius solutio.*
13 *Conficiens tale instrumentum, si illius delictum sciatur, puniendus est.*
14 *Præsumendus est vehementer in foro exteriori falsarius.*
15 *In foro conscientia, solum veritas attenditur.*
16 *Si tale instrumentum fiat aliis scientibus, continebit malitiam scandali, & contemptus legis.*
17 *Si caute fiat, & à nemine sciatur, ab his extrinsecis malitiis denudabitur.*
18 *Conficiens tale testamentum non tenetur restituere maioratum sibi ob tale instrumentum adiudicatum.*
19 *Qui in compensatione oculta omisit aliquam circum*

circunstantiam postulatam à doctoribus, licet peccauerit, non tenetur tamen rem compensatam restituere.

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

1 PEtrvs habebat antiquum testamentum
institutoris cuiusdam maioratus, quod ei
dabat certum ius ad succedendum in dicto
maioratu. Accidit quod cum combureret quasdam
papyros inter eas combussit prædictum testamen-
tum, & ob defectum illius maioratus absque du-
bio alteri adiudicandus erat, quapropter Petrus
necessitate compulsus alterum omnino simile fe-
cit testamentum alteri combusto, quo viso existi-
mantes iudices ipsum esse testamentum antiquum
institutoris illius maioratus, ei maioratum adiu-
dicarunt, ipse tamen Petrus scrupulis agitatus.

Quæsiuit à me, an in confectione illius testa-
menti peccauerit mortaliter. & an maioratum sibi
ob illud testamentum confictum, adiudicatum te-
neatur restituere.

RESPONSIO AVTHORIS.

2 PRo huius casus solutione suppono conficien-
tem talem scripturam non esse tabellionem, seu
notarium. hic enim non solum peccat mortali-
ter cum onere restitutionis, si falsa instrumenta
in damnum alicuius conficiat, sed etiam si priua-
tim instrumenta conficiat absque authoritate pu-
blica, quamuis ex eis nulli damnum inferatur, pec-
cat enim contra sui muneris fidelitatem reipublicæ
promissam. & debitam, cum tabellio habeat pu-
blicam authoritatem inscribendi instrumenta, vt
3 bene notat Machado, *tomo 2. de perfecto confessore, libro 6. p. 3. tract. 2. docum. 2.* Trullenc. *tom. 2. in præcepta Decalogi. lib. 7. cap. 2. dub. 2.* & alij Diffi-
cultas igitur solum est de eo, qui priuatim scriptu-
ram deperditam absque vlla additione confecit,
sed eandem prorsus transcripsit: his suppositis,

4 Respondi satis probabile esse prædictum Fran-
ciscum non peccasse mortaliter conficiendo tale te-
stamentum omnino simile deperdito. Dixi satis pro-
5 babile esse, quia stando in mea opinione confectio
talis instrumenti est peccatum mortale cuius ratio
est, quia talis ficta confectio instrumenti continet
peccatum contra virtutem veritatis cum rei publicæ
pernicie, sed intentare mendacio perniciem reipu-
blicæ non potest non esse peccatum mortale; ergo
talis confectio instrumenti est grauiter peccamino-
sa. Verum quia hæc ratio licet satis firma suam po-
6 test habere explicationem, vt statim videbimus,
ideo dico satis probabile esse, prædictum Francis-
cum conficiendo tale testamentum non peccasse
mortaliter.

7 Hanc sententiam docet Caietanus, *in summa verbo falsarius*, Emmanuel Saà, *in summa verbo falsarius*, Nauarrus, *in summa Latina, cap. 17. n. 168.* Mendo, *in statera opinionum dissert. 13. q. 16. n. 252.* Fauent qui asserunt non esse falsarium, qui mu-
tat scripturam in aliqua re dummodo veritati in-
nitatur, hi sunt Iulius Clarus, *lib. 4. § falsum, n. 34.* Grammaticus, *in voto 26. n. 12.* Craueta. *consil. 46. n. 8.* Cotneus, *consil. 26. n. 15.* Alciatus, *consil. 461. n. 6.* Menochius, *de præsumptionibus, lib. 5. præsumptione 20. n. 32.* Gyptius, *tract. de casibus reseruatis, cap. 13. consil. 7. n. 7.* vbi ait quod amisso instrumento
in quo testis subscripserat, si nouum conficiatur,
posse subscriptionem similem primæ apponi, ita
refertur a Diana cum aliis, *p. 5. tract. 14 resol. 40.*
Fauent etiam illi, qui dicunt quod deperdita scri-
ptura priuata, seu syngrapha, non esse peccatum
mortale aliam similem conficere: hi sunt Mazuch.
tr. de casibus reseruatis, d. 2. cap. 28. q. 2. n. 33. & alij.

Ratio huius resolutionis est, quia iste homo
conficiendo tale instrumentum non committit cri-
men falsi, sed non datur aliud crimen graue, quod
in confectione illius instrumenti posset committe-
re; ergo conficiendo tale instrumentum non pec-
cauit mortaliter; Maior in qua est difficultas pro- 9
batur. Quia crimen falsi est peruersio veritatis cum
dolo, & alterius iactura, vt ait Syluester, *verbo Falsarius, n. 1.* Sed qui deperdito testamento, vel
alia scriptura publica, et aliam omnino similem
confecit, non peruertit veritatem cum dolo, vel
alterius iactura; ergo non committit crimen falsi.
Minor in qua est difficultas probatur, quia impri-
mis non datur dolus, cum reuera antea præcesserit
verum testamentum, nec iactura alicuius, siquidem
solum conficitur omnino simile instrumentum de-
perdito, vnde idemmet ius, quod ex primo habeba-
tur, & non aliud, habetur ex secundo; ergo cum
ea testamenti substitutio nulli obsit, & prosit illud
conficienti, non est vnde in eo dolus arguatur,
nec iactura alterius.

Dices dari iacturam, & iniustitiam contra rem 10
publicam; sed contra, quia hæc iactura contra
bonum commune reipublicæ est generalis, &
communis, & necessario reperitur in omni scri-
ptura priuatim confecta. Leges autem prohiben-
tes instrumenta publica priuatim confici, non in-
tendunt hanc iacturam generalem, sed iacturam
specialem, in qua dolus, & iactura alicuius repe-
riatur, aut quod in eis aliquid apponatur priua-
tim, quod authoritate publica non fuit apposi-
tum, siquidem ex eis solum instrumentis ruinam
pateretur bonum commune, & priuatum, non au-
tem ex scriptura in qua nihil contra veritatem,
vel in præiudicium alterius imponitur, sed solum
veritas, quæ in primo instrumento erat de nouo
inscribitur, sed iste homo eandem prorsus scriptu-
ram transcripsit; ergo non incurrit crimen falsi, ac
per consequens non peccauit mortaliter.

Dices, iste homo conficiendo tale instrumen- 11
tum intendit deceptionem iudicum, qui ei prædi-
ctum maioratum ex vi talis instrumenti adiudi-
candi sunt; sed deceptio iudicum est contra
bonum commune; ergo talis homo committit
crimen falsi. Respondetur concesso maiori, di-
stinguendo minorem, deceptio iudicum est con-
tra bonum commune, quando deceptio est cum
dolo, & iactura alterius concedo, quando non con-
tinet dolum, vel iacturam alterius nego, in præsen-
ti autem hæc deceptio pro subiecto, vel materia
illius non continet falsitatem, vel iacturam alte-
rius, cum instrumentum productum nihil aliud
contineat, quam id quod antiquum continebat,
Fateor sic decipientem iudices peccare venialiter
contra veritatem, sed quia talis deceptio nec est iu-
rata, nec est in damnum alicuius, solum est men-
dacium leue, sicut pœnitens, si interrogetur à
Confessore de aliquo non pertinente ad confe-
ssionem, & illud neget, peccabit quidem contra
veritatem, & decipiet confessarium, quia tamen
talis res negata non continebat aliquid pertinens
ad præsentem confessionem, nec in damnum
alterius, tantum erit culpa venialis, sic ergo

in præsenti, licet illa confectio instrumenti iu lices
decipiat. quia tameo non continet aliquid dolo-
sum, nec in præiudicium alterius, non erit culpa
grauis falsi, sed tantum venialis.

12 Dices, ergo talis confectio instrumenti oec
etiam culpam venialem contra veritatem contine-
bit, patet illatio, quia mendacium est aliquid
proferre, contra id quod quis habet in mente; sed
iste bomo nihil aliud fecit faciendo illud instru-
mentum quam ponere in execurione id, quod ha-
bebat in mente, scilicet rranscribere id, quod re-
uera continebatur in instrumento deperdito; Er-
go faciendo tale instrumentum oon commisit cri-
men mendacij. Nec obstat quod ex tali confe-
ctione instrumenti alij decipiantur putantes esse
idem, nam eorum deceptionem noo intendit coo-
ficiens iostrumentum, sed solum inteodit recu-
perare suum maioratum, honorem, aut famam,
quod autem inde aliorum sequatur deceptio, id
per accidens est, cum id à cooficiente instrumeo-
tum non intendatur.

Respondetur negando illationem; ad proba-
tionem, concessa maiori. ad minorem bene ibi res-
ponsum est. Ad probationem in contrarium res-
pondetur conficientem instrumenrum non so-
lum primario. & per se intendere recuperare bo-
na sua, sed alios decipere, siquidem primo, &
per se intendit aliis persuadere illud testamentum
esse primum authoritate publica confectum, si-
quidem aliter instrumentum eius fioi ad nihil de-
seruiret, nisi quatenus existimatur primum, &
leg le, sed ista deceptio est inseparabilis à con-
fectione instrumenti, nec resultat per accidens, sed
primario à conficiente intenditur, siquidem sine
illa non potest adipisci bona, quæ intendit;
ergo sic conficiens testamentum peccat cootra
veritatem, non tamen commisit peccatum mor-
tale, quia vt diximus, tale mendacium, nec iuratur,
nec est in damnum alterius.

13 Hinc sit conficientem tale instrumentum pu-
niendum fore, si in hac falsitate deprehendatur,
siquidem foruo exterius semper contra eum præ-
14 sumet talia instrumenta non continere id, quod
instrumenta deperdita continebant, sed esse de
nouo dolosè confecta, & sic conficientem solere
falsa instrumenta priuatim conficere, & ita per in-
dicia vehementia falsarius censebitur, & vt ta-
lis punietur; At in foro conscientiæ in qoo so-
lum veritas attenditur, si conficiens tale instru-
15 mentum nihil addidit, vel detraxit de primo instru-
mento, sed fideliter quidquid in altero deperdito
erat in hoc transcripsit, noo peccauit mortaliter,
quantum est ex vi confectionis instrumenti. Dixi
ex vi confectioois instrumenti, nam si tale instru-
mentum non fuerit factum cum summo secreto,
16 dabitur peccatum scandali, cum ignorantibus ani-
mum, & finem possit apparere falsificatio, & ad
ruinam impellere seu excitare ad alia instruoenta
dolosa conficienda, quia & contemptus legum
ac publicæ authoritatis ex ea actione dimaoare
posset, verum hæc omnia sunt extrinieca, & de
his non loquimur, sed solum loquimur de ipsa
actione conficiendi instrumentum priuatim, in
17 locum alterius amissi, prædicta enim quæ ex hac
actione possunt dimanare omnia tollentur, si in-
strumentum secretissimè, & omni cautela
fieret.

Secundo sit conficientem tale instrumentum
18 non teneri restituere maioratum ei ex tali instru-
mento adiudicatum, nam cum in foro conscientiæ
ad illum re ipsa pertineat, licet alias ille hoc il-
licito medio procurauerit consecutionem illius,
licet alias id nullo modo sit consulendum ante fa-
ctum, cum patratio venialis nunquam sit consu- 19
lenda, supposito tamen peracto, potest licite possi-
dere maioratum, sicut si quis rem suam non pos-
set aliter recuperare, nisi compensando se occul-
te, nam is si compensationem occultam fecerit,
non seruatis condirioolbus à Doctoribus requisi-
tis ad licitam occultam compensationem, pecca-
bit quidem, rem tamen non tenebitur restituere,
sed eam retinere potest, oemo enim tenetur re-
stituere quod suum est, licet medio illiciro acqui-
sierit, ita cum Medina, Lessio, Vasquio, & aliis Lu-
go, *de iustitia*, *d. 16. num.* 108. Sic ergo in præ-
senti philosophandum est.

CONSVLTVM LXIX.

De fœminis intrantibus clausuram Religioso-rum sine prætextu priuilegiorum, an peccent mortaliter, & incurrant aliquam censuram?

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Fœmina intrantes clausuram religiosorum, etiam sine prætextu priuilegiorum in multorum sententia peccant mortaliter, & incurrunt excommunicationem.*
3 *Probatur ex motu Pij V.*
4 *Talis motus fuit promulgatus.*
5 *Ignorantia etiam affectata in hoc casu excusat à censura.*
6 *Quoties in motu proprio postulatur præsumptio, ignorantia, etiam affectata, excusat ab incursu censurarum.*
7 *Probabile est mulieres intrantes clausuram religiosorum absque prætextu priuilegiorum, nec peccare mortaliter, seclusa intentione malè finis, nec incurrere aliquam censuram.*
8 *Motus Pij V. nec fuit authenticue, nec fuit promulgatus.*
9 *Religiosi admittentes tales fœminas intra clausuram sine prætextu priuilegiorum, nec incurrunt suspensionem à diuinis, nec priuationem ab officio.*
10 *Tales religiosi sic fœminas intra clausuram admittentes, incurrunt pœnas positas in constitutionibus suæ religionis.*
11 *Nostri religiosi admittentes tales fœminae incurrunt priuationem ab officio, & excommunicationem.*
12 *Conuenenales nostrorum eremorum peccant mortaliter, & incurrunt excommunicationem fœminas admittentes intra clausurum eremorum, etsi non fiat prætextu priuilegiorum.*
13 *Motus Pij V. casu quod obligasset, non comprehendit Imperatrices, vel reginas, vel earum filias.*
14 *Imperatrices, Reges, & Imperatores, & eorum filij, & filiæ, possunt intrare clausurã monialium.*
15 *Fundatrices possunt intrare clausurã religiosorũ.*
16 *Fœminæ possunt ingredi claustra religiosorum in aliquibus casibus.*

17 Si

17 *Si ingressu diuertantur ad interiorem conuentus non incurrunt excommunicationem.*

18 *Nuncius potest concedere fœminis licentiam ingrediendi clausuram religiosorum.*

19 *Quando regina, vel alia fœmina ex priuilegio ingreditur clausuram religiosorum, possunt eam aliæ fœminæ comitari, quantum necessarium fuerit ad eius ornatum decentem.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

1 QVÆDAM fœmina absque prætextu priuilegiorum ingressa est quoddam monasterium Religiosorum ex curiositate illud videndi absque malo fine.

Quæsiuit à me, an peccauerit mortaliter, & incurrerit aliquam censuram.

RESPONSIO AVTHORIS.

2 REspondi plures Doctores asserere fœminas intrantes clausuram religiosorum etiam absque prætextu licentiarum, sed temere, & cum præsumptione, etiamsi fiat ex curiositate absque intentione mali finis peccare mortaliter, & incurrere excommunicationem Pontifici reseruatam. Ita Sanchez, *in opere morali, lib.6. cap.17.* Gibalinus, Comitolus, Pelizarius, Palaus, Henriquez, Tamburinus, quos refert, & sequitur Andreas Mendo, *in statera opinionum, dissert.13.q.13. n.170.* quorum ratio est.

3 Quia licet Gregorius XIII. solum prohibuerit huiusmodi ingressum fœminis respectu Monasteriorum virorum quando fit sub prætextu alicuius Priuilegij, postea Pius V. in quodam motu proprio, qui incipit Romanus Pontifex, *edito 16. Iulij 1570.* declarauit mentem Gregorij, non solum comprehendere fœminas, quæ prætextu priuilegiorum prætendant intrare dicta Monasteria, sed etiam omnes, & quascunque fœminas, alias tam in genere, quam in specie, & eundem tenorem continet quædam declaratio sacræ Congregationis, quam refert Quarantam, *verbo monasteria, & conuentus, vol. 2.* Ergo siue prædictæ fœminæ intrent prætexto priuilegiorum, sine illo, semper peccant mortaliter, & incurrunt excommunicationem Pontifici reseruatam.

4 Nec obstat id, quod communiter dicunt aduersarij, scilicet motum Pij V. non fuisse promulgatum: nam iste motus eadem solemnitate, qua primus fuit promulgatus, & habetur inter motus proprios huius Pontificis, & praxi Pœnitentiariæ Romanæ ostendit eum motum proprium vigere. addunt tamen prædicti Doctores huiusmodi fœminas intrantes clausuram religiosorum sine prætextu priuilegiorum excusari ab
hac censura, si bona fides; vel ignorantia etiam
5 vincibilis crassa, & supina, vel etiam affectata eas
comitetur, nam cum in dictis motibus pera-
6 tur præsumptio in intrante clausuram quælibet
ex prædictis ignorantiis excusat ab incursu censuræ. Ita cum aliis Mendo, *suprà, n.173.*

7 Verum licet hæc sententia satis probabilis sit, & vt talis semper consulenda. Contraria tamen quæ asserit mulieres intrantes clausuram virorum sine prætextu priuilegiorum, si excludatur circunstantia praui finis, scandali, violentiæ, vel iniuriæ Monasterio illatæ, non peccare mortaliter, nec incurrere, excommunicationem Papæ reseruatam, non caret sua probabilitate, eam tenent Rodriguez, *tom.1. q.47. art.1.* Pheliarchus, *de officio Sacerdotum tom 1. p.1 lib.3. cap.30.* Zerola, *in praxi Episcoporum in secunda editione, p. 1. verbo monialis*, ad octauum quæsitum, Saïrus, *de censuris, lib.3. cap.31. num.10.* Layman, *libro 4. tractatu 5. cap.12. numero 4.* Suarez, *tomo 5. de censuris. disput.22. sect.6.* & alij quos refert, & sequitur Delbene, *tom. 2. cap.19. dub.76 num.5.*

Ratio est, quia in Bulla Gregorij XIII. excommunicatio fertur contra fœminas præsumentes ingredi Monasteria virorum prætextu priuilegiorum; ergo cæteræ fœminæ non intrantes cum tali prætextu non comprehenduntur in tali censura. Patet consequentia quia excommunicatio vtpote odiosa non est amplianda. Nec obstat id, quod dicunt contrarij Doctores, de Motu Pij V qui mentem Gregorij XIII. explicauit, & extendit ad omnes fœminas etiam intrantes sine prætextu priuilegiorum. Respondetur namque de hac declaratione, & motu Pij V. non constare authentice, nec fuisse promulgatum. Ita cum Suario, Rodriguez, Saïro, Miranda, Barbosa, Zechio, Coriolano, Bonacina, Nauarro, Beja, & aliis Delbene *tom. 2. cap. 19. dub. 58. num. 8.* Nec obstat quod talis motus contineatur inter motus huius Pontificis, nam multi motus proprij, & bullæ ibi continentur, quæ alias nunquam fuere receptæ, nec promulgatæ. 8

Et idem dicendum est de religiosis tales fœminas intra clausuram suorum Monasteriorum admitentibus absque prætextu priuilegiorum, nam licet iuxta motum Gregorij XIII. Religiosi qui præsumunt intromittere, vel admittere fœminas intra clausuram incurrant ipso facto suspensionem à diuinis, & priuationem officiorum, atque inhabilitatem ad illa, & alia in posterum obtinenda, talis pœna solum est respectu eorum, qui eas admittunt vel introducunt prætextu alicuius priuilegij, non tamen quando absque tali prætextu, eas admittunt, vt aduertit cum Bonacina, Mendo, *suprà, num. 174.* & hoc etiam stando in contraria sententia; quidquid in contrarium dicat Filiucius, *tract. 15.q.9. num. 119.* 9

Aduerte tamen 1. quod licet prædicti Religiosi tales fœminas admittentes sine prætextu priuilegiorum non incurrant dictas pœnas a Gregorio XIII. impositas, incurrere pœnas impositas in suis legibus, & constitutionibus. Vnde si statuta tantum contineant pœnam, hanc solum incurrunt; si vero contineant peccatum, vel censuram, ad hanc etiam obligabantur, vt aduenit cum aliis Delbene, *suprà. n. 6.* Vnde cum
in nostris constitutionibus p. 1.cap.9.h.8. imponatur
præceptum, & excommunicatio admitentibus 11
mulieres intra solam clausuram hanc absque dubis incurrent, vt diximus, *in nostro Directorio regulari num.3. d. 6 sect.5.§.4.n.683.* & idem dicendum
est de admittentibus fœminas intra septa nostro- 12
rum eremorum vt patet, ex *2. p.cap.8 §.3.n.9.* vbi
lex ponit præceptum, & excommunicationem permittentibus mulieres ingredi clausuram nostrorum eremorum, 10

Aduerte. 2. Quod dato quod motus Pij V.

13 obligasset, hæc prohibitio non comprehendit
Imperatrices, nec Reginas, aut illarum filias, ita
Suarez. *tom.5. de censuris. d.* 22. *sect,*6. *num.* 22.
Sanchez, *in opere naturali, lib.6. cap,*17. *n.*9. Imo
Imperatores, reges, Imperatrices, & reginæ, &
14 illarum filij, & filiæ, non solum virorum, sed etiam
monialium clausuram ingredi valent, ita Rodri-
guez, Sanchez, Palaus, Gibulinus, & alij quos re-
15 fert, & sequitur Mendo *suprà,,n.* 175. Imo aliqui
dicunt Fundatrices posse ingredi monasteria re-
ligiosorum, ita cum Palao, Gibalino, Bonacina,
Mendo, *supra, n.* 176.

Possunt etiam fœminæ ingredi claustra mona-
16 steriorum religiosorum, quando in eis fiunt pro-
cessiones, aut aliquæ festæ, ob quas claustra or-
nantur, etsi in claustris sint capellæ, & ibi diui-
na celebrentur. Ita declarauit Pius V. vt cum Ro-
driguez, Quaranta. & aliis notat Mendo, *suprà,*
*n.*178. Imo aliqui dicunt posse fœminas ingredi
dicta claustra, si ibi in aliqua capella dicatur Mis-
sa, vel vesperæ, vel officium defunctorum, vel
cum datur habitus nouitio, ita Texeda, Portel, Pe-
lizarius, quos refert, Diana, *p.7. tract.* 12. *resol.* 6.
& p 9. *tract. 7. resol.* 55. An autem si mulieres in
17 casibus permissis ad claustra ingressæ ad alia lo-
ca Monasterij progrediantur, incurrant dictam
censuram, affirmat Mendo, *suprà, n.* 178. Ve-
rum alij dicunt non incurrere, quia censura lata
est contra præsumentes ingredi, illæ autem solum
illicite immorantur, non autem illicite ingressæ
sunt, ita cum Bonacina, Diana, *p.4. tract.4. re-
solut.*174.

18 An autem Nuncius possit concedere fœminis
licentiam ingrediendi monasteria virorum? Res-
pondeo affirmatiue, habet enim hanc à Ponti-
fice potestatem, ita Mendo, *suprà, n.*178. Quan-
do autem aliqua fœmina, vt regina, vel alia ex
priuilegio ingreditur Monasteria virorum, cum
ea possunt ingredi aliæ fœminæ, quæ ad de-
centem eius comitatum necessariæ sunt, cum sit
quid annexum, nec potest præsumi, aut credi
19 Pontifices prohibentes ingressum fœminarum in-
tra Monasteria virorum, velle quod si aliqua ex
20 priuilegio ingrediatur, decenter comitata non
incedat ita Mendo, *suprà, n.*180.

CONSVLTVM LXX.

De quodam qui non impediuit cum posset mortem filij sui, an incurrerit irregularitatem.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Pater non impediens mortem filij cum posset, multorum sententia incurrit irregularitatem.*
3 *Contraria sententia est satis probabilis.*
4 *Irregularitas non incurritur nisi ad mortem detur concursus positiuus.*
5 *Pater qui filium occidit petendo dispensationem super irregularitate non tenetur declarare occisum fuisse filium suum.*
6 *Qualitas personæ, quoad irregularitatem, est quid extrinsecum & accidentale.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

PETRVS rem habuit cum Maria, & cum ab 1
eo esset grauidata ei dixit Maria se velle
procurare abortum, Petrus nihil ei re-
spondetur, sed tacuit, quod videns Maria abortum
procurauit, & consecuta fuit, cum autem abortiret,
abortiuit filium adhuc viuum, Petrus autem sciens
illam abortisse filium viuum, accessit ad domum
Mariæ, & absque baptismo puerum occidit, ne
casua à vicinis deprehenderetur, quibus peractis,
Petrus vult sacros ordines suscipere, quia tamen
est irregularis.

Quærit primo, An non impediendo abortum
huius mulieris, sed tacendo, cum illa ei dixit se
velle procurare abortum incurrerit irregularita-
tem: secundo, An dato quod non incurrerit, in
postulatione dispensationis irregularitatis, quam
contraxit ex occisione illa infantis, teneatur de-
clarare infantem occisum esse suum filium, & fuis-
se occisum absque baptismo, vel sufficiat dicere
se hominem occidisse,

RESPONSIO AVTHORIS, PRIMO QVÆSITO.

PRimo quæsito respondi multos Doctores di- 2
xisse scientem fœminam à se grauidatam
abortum procurare, & id non impedientem cum
posset, fieri irregularem Ita Syluester, Nauarr. San-
chez, Reginaldus, Bonacina, Sà, Portel. Bariol.
Rodriguez, Layman quos refert Diana, *tom.4. tract.
de irregularitate, resol.*8. Quorum ratio est, quia
pater tenetur defendere, & seruare vitam filij,
eiusque occisionem impedire; verùm licet hæc 3
sententia securior sit, satis probabile est patrem
non impedientem mortem filij non incurrere ir-
regularitatem. Ita Turrianus, *de censuris, lib.9. d.*63.
*dub.*3. Hurtado, *de irregularitate, d.*2. *difficult.*9.
*num.*34. Bauni *tom.2. tract.*11. *q.*32. *dicto* 2. Conin-
chus, Præpositus, Vasquez, & alij, quos refert, &
sequitur Diana, *p.4. tract.2. resol.7. & p.7. tract.5.
resol.*28. Lugo *de iustitia, d.*10. *tom.*1. *sect.*1. *n.*222.

Ratio est, quia pater, siue ex iustitia, siue ex
pietate sola teneatur ad defensionem vitæ filij, 4
non impediendo tamen illius mortem, positiue
non concurrit, nec cooperatus est ad illius mor-
tem, sed solum mere negatiue, non defendendo,
quem defendere tenebatur; sed irregularitas so-
lum incurritur per cooperationem positiuam, ad
homicidium; ergo cum Franciscus solum negatiue
concurrerit ad filij mortem, nullo modo incurrit
irregularitatem minor in qua est difficultas pro-
batur, quia irregularitas ex homicidio, solum in-
curritur ab eo qui vere occidit; sed qui nullum
influxum habuit in homicidium non potest dici
occidisse; ergo cum hic pater nullum influxum po-
sitiuum haberet in homicidium filij: non incurrit
irregularitatem. Hinc fit scientem alios velle oc-
cidere aliquem propter iniuriam sibi illatam, &
non contradicentem, non incurrere irregularita-
tem. Ita cum Vasquio, Turriano, Hurt. Diano, Lugo,
*suprà, n.*223. Excipe, quando iniuriam passus non
solum non prohibuit homicidium, quod in vindi-
ctam illius alij facere volebant, sed in eo consen-
sit: nam consensus ille, aliqua cooperatio posi-
tiua fuit, ad homicidium. Ita Lugo, *suprà, n.*521.
Secundò

5 Secundò quæsito, Respondi: Franciscum petendo dispensationem super irregularitate, quam contraxit ex occisione sui filij, non teneti dicere in narratiua occisum fuisse illius filium, sed sufficit si dicat se voluntariè hominem occidisse: Ita expresse Sanchez *de matrim. lib.* 8. *d.* 21. *num.* 22. Salas, Basilius, quos refert; & sequitur Palaus *tom.* 1. *tract.* 3. *dub.* 6. *p.* 16. §. 4. *num.* 16. Portel, Merola, Texeda, & alij, quos refert, & sequitur Diana *p.* 8. *tract.* 3. *resol.* 11.

Ratio est quia irregularitas non tantum imponitur propter grauitatem criminis, quam propter
6 defectum perfectæ lenitatis; ergo quod occisus sit pater, vel filius, baptizatus, vel non baptizatus, masculus, vel fœmina, Clericus, vel Laicus, quid extrinsecum, & accidentale est ad irregularitatem; ergo licet qualitas occisi taceatur, non per hoc vitiatur dispensatio, cum hæc qualitas per accidens se habeat ad irregularitatem.

CONSVLTVM LXXI.

De pluribus qui furtum commiserunt; si vnus vult restituere, non vero alij, iste teneatur ad restituendam totam summam furatam, an sufficiat restituere id, quod ipse furatus est.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Qui est causa principalis furti tenetur in defectu aliorum, qui de furta participarunt totum damnum restituere.*
3 *Quando vnus solùm fuit socius furti, & non causa principalis, solum tenetur restituere partem, quam furatus fuit.*
4 *Tota ratio obligationis restituendi est causalitas & influxus in damnum.*
5 *Non debet esse maior obligatio restituendi, quam influxus in damnum.*
6 *Potest dari casus, quod plures concurrant ad aliquod damnum, & nullus sit causa principalis illius.*
7 *Persuasio, est iterata suasio cum instantia, & quodam improbitate.*
Causalitas in effectum ita potest diminui, vt fere non sit causa illius.
9 *Vnusquisque solum tenetur restituere id, in quo alterum damnificauit.*
10 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*
11 *Vtilius est domino, à quo res furata fuit, vt singuli fures ad solum partem quam furati sunt teneantur restituere.*
12 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*
13 *Ponitur Authoris sententia.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

DVM homines cognouerunt Petrum; v. g. habere magnam pecuniæ summam in quadam villa sua extra ciuitatem, & cum quadam die Petrus villam solam absque seruis reliquisset, dixit vous qui Franciscus dicebatur ex decem illis viris ad alios, Petrus relicta villa venit hodie ad ciuitatem, habemus opportunam occasionem ad furandum eius pecuniam, vultisne vt eamus, & eum pecunia spoliemus? Responderunt omnes, volumus, & facta nocte, omnes simul properarunt ad locum vbi erat pecunia, & fractis foribus domus ingressi sunt, & vnusquisque asportauit quantitatem pecuniæ, quam afferre potuit, & vnusquisque ea quantitate, quàm assumpsit contentus fuit. Post furti commissionem Frsnciscus tactus dolore cordis intrinsecus pœnituit facti, & ab aliis petiuit, vt simul cum eo vellent summam furatam restituere vnusquisque suam partem reddendo; Responderunt cæteri, se nolle restituere, recurrit Franciscus qui volebat restituere ad me, & quæsiuit.

Ao ipse, nolentibus aliis suas partes furatas restituere, teneatur ipse restituere totam summam furatam, An satisfaciat suæ obligationi si solum partem quàm furatus fuit suo domino restituisset?

RESPONSIO AVTHORIS.

REspondi aliquos Doctores dixisse satisfacere dictum furem suæ obligationi si partem a se furatam restituat, & non teneri totam summam in defectu aliorum restituere. Ratio illorum est, quia licet ille, qui est causa principalis 2
totius furti, & damni illati proximo, vt si fuit dux, caput, & causa alios prouocans, vel persuadens, vel imperans, sicut dominus seruo, eques famulo, princeps subdito, qui ergo in tali re, & facto imperio furatus est, aut aliis pecunias debet pro furti, vel delicti patratione. teneatur ad restitutionem totius damni in defectu aliorum sociorum, vt docet D. Thomas 2. 2. *quæst.* 62. *artic.* 7. *ad* 2. vbi Caietanus, & Mercado *opuscul.* 4. 3
fol. 186. & alij communiter DD. Quando tameo quis solum fuit socius delicti, & non fuit causa principalis illius, solum tenetur ad partem, quam furatus est restituere. vt docent Henriquez, Strouerdorff, *tract. de iustitia, & iure quæst.* 62. *articul*, 8 d. 4. *conclus.* 2. quem refert, nec impugnat Diana 4. *p. tract.* 4. *resol.* 74. Nauarrus, *in summà Latina. cap.* 17. *num.* 20. probabilem putat Lugo *tom.* 1. *d.* 19. *de iustitia sect.* 2. *num.* 5. Ioannes Henriquez Augustinianus *in summa sect.* 10. *quæst.* 8. Quintanadueñas 2. *p. singularium, tract.* 3. *ad secundum Ecclesiæ præceptum singulari* 20. 21. & 22. Escobar *lib.* 37. *num.* 187. Trullenc. *lib.* 7. *Decalogi cap.* 13. §. 2. *num.* 4. Atqui Franciscus solum fuit socius criminis, & non causa principalis illius. ergo solum tenetur partem, quam furatus fuit restituere.

Maior quoad primam partem est communis 4
quoad secundam, eam docent citati DD. estque probabilis. Minor vero probatur. Quia tota ratio restituendi est causalitas, & influxus in damnum; ergo non debet esse maior obligatio, quam est ipse influxus, sed Franciscus, & quilibet alio- 5
rum solum partialiter concurrerunt ad damnum; ergo solum partialiter obligabuntur ad restitutionem. Antecedens, & consequens est certum, & ea admittunt etiam DD. contrariæ sententiæ.

Minor vero subsumpta probatur, qoia potest dari casus, in quo multi simul ex condicto, & quasi cogitato consilio concurrant ad aliquod opus, & tamen quod nullus sit causa totalis concursus aliorum ad idem opus, imo nec causa concursus cuiuslibet concurrentium, vt patet *ex Evangelio*
6 *Ioannis cap.* 21. vbi dicitur, *Erant simul Simon, Petrus, & Thomas, qui dicitur Didimus, & Nathanael, qui erat à Cana Galilæa, & filij Zebedei, & alij ex discipulis eius duo, dicit eis Simon Petrus, vado piscari, dicunt ei venimus & nos tecum, & exierunt, & ascenderunt in navim, & illa nocte nihil prendiderunt.* In quo casu, Petrus non fuit causa principalis moralis piscationis aliorum discipulorum: ipse enim nec suasit ipsis piscationem, nec iussit, nec consiliatus est; sed solum eis proposuit, quod volebat ire ad piscandum; Atqui in præsenti: Franciscus solum proposuit occasionem furandi, & quæsiuit ab aliis, an aliquis vellet ire committere furtum, non tamen eis id persuasit, nec præcepit; ergo in hoc casu Franciscus non fuit causa totalis illius damni, sed tantum partialis; ergo solum tenetur ad restituendum partem, quam furatus est.

Nec obstat illa interrogatio Francisci, qua Franciscus alios veluti inuitauit, & suasit ad fu-
7 randum, quia illa interrogatio, licet fuisset quædam propositio, seu leuis suasio, qua Franciscus eis proposuit furtum, & occasionem illius, non tamen dici potest persuasio, quia persuasio est iterata suasio, cum instantia, & quadam improbitate, vt optime notat Leander à Murtia, *in disquisitionibus moralibus, lib.2.d.2.resol.14.num.12.* Atqui Franciscus non eis persuasit furtum cum instantia, aut improbitate, sed solum ab eis simpliciter quæsiuit, an velint ire committere furtum illatum pecuniarum, non eis exhibendo ad id consilium, nec eis id impetrando, sed solum proponendo optimam occasionem, eo quod domus esset sola, in loco deserto; ergo Franciscus, nec aliquis illorum, non tenetur restituere, nisi eam pecuniæ partem, quam secum asportarunt.

8 Confirmatur primo: Quia sicut diminui potest causalitas ex parte effectus propter minorem partem effectus, ad quem quis concurrit, ita diminui potest magis, & magis ex parte ipsius causalitatis, quæ adeo potest extenuari, vt licet terminetur ad totum damnum, ita tamen diminute, vt fere non sit causa illius propter debilissimam causalitatem qua concurrit; atqui in præsenti Franciscus solum concurrit ad totum illud furtum inquirendo ab aliis, an velint ire ad furandum, non vero eis id persuasit, consuluit, vel præcepit; ergo licet illa interrogatione aliquem conuersum habuerit ad totum furtum, fuit tamen tam debilis, vt non possit dici causa totalis illius, sed tantum partialis; ergo solum tenetur partem ad quam concurrit restituere. Confirmatur 2. quia
9 id solum tenetur quisque restituere, in quo alterum damnificauit; sed Franciscus solum damnificauit, in ea parte, quam ipse subripuit, & quæ sibi obtigit ex furto, ergo ad eam solum restituendam tenetur.

10 Dices hoc argumento conuinci etiam imperantem, consulentem, persuadentem, si ex furto solum partem retinuit, hanc solum teneri restituere, siquidem solum in illa proximum damnificauit, sed id negant Caietanus, 2. 2. q. 62. *art.* 7. & ibi Bañes, Sanchez, *lib.7.decalogi, cap.21.num.19.* Petrus Nauarra, *lib. 3. de restitut. cap.1. num.* 413. Bonacina, *d.1.de restitutione. q.2.p.* 16. Fagundez, *lib.7.cap.14.n.* 2. Serra, 2. 2. q. 62. *art. 7. concl.6.* & alij communiter; ergo sicut qui iussit, persuasit, consuluit, &c. furtum, tenetur ad totum, si alij participantes illius non restituerint, vt docent prædicti DD. ita socij furti, si se ad inuicem exhortari, & suasi sunt, tenebuntur singuli ad restitutionem totius furti, si alij noluerint restituere. Respondent, negando illationem, ad probationem Respondetur, dari diuersam rationem, quia consulens impetans, persuadens, &c. tuere causa principalis totius damni, vnde moraliter totum damnum illis imputatur, licet alias non susciperent physice totum furtum; at in nostro casu omnes illi se ad inuicem exhortantes fuere causæ partiales, & nullus habuit influxum, vt causa principalis in alios, & ideo solum quisque tenetur id, in quo proximum damnificauit restituere. 12

Confirmatur 2. quia vtilius est domino, à quo res furata fuit, vt singuli fures ad solam partem, quam furati sunt teneantur restituere, quam quod vnusquisque teneatur ad totam summam, siquidem difficilior vnicuique redditur restituto illius rei, quam nec accepit, nec vidit, quam illius, quam secum asportauit, comedit, & bibit, vt optime notat. Quintenaduenas *3 tom. 2. tract. 3. ad secundum Ecclesiæ præceptum singulari 2e. n. 6,* Muntia, *suprà, num.* 6. Ergo attendendo maiori commoditati domini, melius est his furibus consulere, vt vnusquisque restituat quod assumpsit, & consumpsit, quam quod totum furtum restituat, si quidem primum facilius consequetur, & secundum tardius, vel nunquam. 12

Dices si decem homines furati fuissent magnum tripodem auri, quem solum decem homines possent amouere, vnusquisque teneretur ad restitutionem totius tripodis in defectu aliorum, ergo pari ratione, si decem homines furati sunt magnam pecuniæ summam, quam solum decem homines secum possent asportare, vnusquisque tenebitur ad totam summam, si alij noluerint restituere, non enim apparet maior ratio. Respondent prædicti DD. concedendo antecedens, deinde distinguunt consequens, si decem homines furati sunt magnam pecuniæ summam, quam solum decem homines secum possent asportare, vtriusquisque tenebitur ad totam summam, si alij noluerint restituere, distinguunt, etsi illam pecuniam asportarunt per modum vnius concedunt, si illam asportarunt diuisibiliter negant: & ratio diuersitatis est, quia tribus ille non poterat asportari nisi à decem viris, vnde vno deficiente furtum non committebatur; eodem ergo modo dicendum est, quando pecunia esset reseruata in magna arca, vel scrinio, quæ non possent frangi, vel aperiri, & ad ea adsportanda decem homines essent necessarij, & non pauciores; nam tunc si vnus deficeret, iam furtum non committeretur, & alias in actu furandi partes furti non poterant separari.

Secus quando furtum est diuisibile, nam tunc vnusquisque assumit quod vult, & ex eo quod aliquis nolit suam partem accipere, non ob id impeditur furtum aliorum vt impeditur in nolente concurrere ad asportandum tripodem, arcamve plenam nũmis aureis, vel argenteis, vt optime notauit Leander à Martia, *suprà, num.*12. Cum ergo in dicto casu pecunia furata non esset in aliqua

arca

area magna, vel scrinio, nec furata fuerit per modum vnius, sed diuisibiliter asportando vnusquisq;ue eam quantit tem, quam potuit, sequitur euidentet neminem illorum teneri ad totam summam restituendam, sed satisfacere suæ obligationi si partem quam assumpsit domino restituat.

13 Verum licet hæc sententia sic relata & defensa, aliquibus fortasse probabilis videatur ego contrariam sustineo. Nam illa interrogatio Francisci fuit sua persuasio & consilium in communi modo loquendo, vnde sicut consulens, & suadens tenetur in defectu aliorum totum damnum restituere, vt *suprà*, dictum est, ita in hoc casu Franciscus in defectu aliorum tenetur totum damnum restituere vt consulens, & suadens per quæ corruunt omnia pro contraria parte allegata, sed hæc saluo meliori iudicio.

CONSVLTVM LXXII.

De quodam venatore venante in locis prohibitis, an peccaverit, & teneatur ad restitutionem ferarum captarum, & quid dicendum sit de custodibus id permittentibus.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Venari in loco à Rege prohibito quod Lusitanice dicitur,* Contada. *solum est veniale.*
3 *Lex prohibens venationem in locis venationi principum iuste assignatis, non obligat plusquam venialiter.*
4 *Hæc lex tantum obligat ex obedientia, non vero ex iustitia.*
5 *Lex prohibens, ne quis vendat tabacum, saponem, nec asportet ex India piper, margaritas, adamantes, &c. solum obligat ex obedientia, & ad pœnam.*
6 *Lex humana ciuilis aliquando potest obligare ad culpam mortalem.*
7 *Lex pœnalis, si solum conducat ad bonum regimen, solum obligat ad pœnam, & non ad culpam.*
8 *Venator qui feras venatus fuit in prædicto loco prohibito non tenetur ad restitutionem ferarum captarum, vel illarum pretij.*
9 *Iste venator non peccauit contra iustitiam commutatiuam.*
10 *Dominus illius loci, qui dicitur,* Contada, *non erat dominus ferarum, sed solum habebat ius venandi.*
11 *Venator venando non abstulit à Domino ius venandi.*
12 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*
13 *Ius venandi occulte, & cum periculo soluendi pœnas non est pretio æstimabilis.*
14 *Custodes permittentes venari in prædictis locis prohibitis non peccarunt mortaliter, nec tenentur ad restitutionem ferarum.*
15 *Probatur ratione.*
16 *Custodes tenentur sub mortali impedire venationem grauiter iniustam.*
17 *In aliis casibus, si venationem non impediant, tenentur restituere pretium acceptum pro custodia in parte, vel in totum, iuxta eorum negligentiam.*
18 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

QVIDAM venator plura animalia per lon- 1
gum tempus apprehendit in quibusdam locis, in quibus lege regia erat prohibitum venari, quos Lusitanicè dicimus, *coutadas reais*, & vt hoc securius efficeret, ipsos custodes nemorum regalium donis corrumpebat, vt ei permitterent venationem: post aliquod tempis cœpit ipse venator dubitare, an id licite posset efficere, an vero venando, & multo magis ad id custodes donis alliciendo peccaret contra iustitiam, & veniens ad me.

Quæsiuit primo, an ipse venando in prædictis locis peccasset mortaliter. Secundo an teneatur ad restitutionem ferarum captarum, vel illarum pretij. Tertio an custodes id ei permittentes peccauerint, & teneantur ad restitutionem.

RESPONSIO AVTHORIS.
PRIMO QVÆSITO.

An ipse venando in prædictis locis peccasset mortaliter?

RESpondi venantem in prædicto loco ad sum- 2
mum solum peccasse venialiter. Ita cum aliis
Lugo, *de Iustitia, d.6.n.68.* & cum aliis Trullenc.
lib.7. Decalogi, cap. 5. dub.6.n.7. Et cum Lessio,
& Ianuario, Leander à Murtia, *in disquisitionibus*
moralibus, lib. 2.d. 2. resol.20. n.3. in fine. Ratio 3
est, quia communiter loquendo, hæc lex prohi-
bens venationem in locis venationi Principum iu-
ste assignatis non videtur tum stricte obligare,
quamuis ibi Domini soleant venari. Nam feræ
sunt nullius, & syluæ sunt communes, & in his
locis feræ vtuntur sua natiua libertate, & fiunt
primi occupantis, non enim ibi fit sepimentum,
vt feræ, vel frises ibi facilius capiantur, sed ne
inde ad alia loca fugiant, & vt maior copia suppe- 4
tat venationis, nec prohibitio principis obligat
ex iustitia, sed tantum ex obedientia, sicut quan-
do princeps prohibet, ne quis ex India asportet
piper vel gemmas, aut adamantes, vel quando pro- 5
hibet nè quis faciat saponem, vel vendat taba-
cum; nam his & similibus prohibitionibus non
intendit obligare ex iustitia, sed tantum ex obe-
dientia; ergo aliter facientes solum pœnæ legis
subiacent, non vero culpæ, vel ad summum culpæ
veniali contra obedientiam.

Confirmatur, quia licet lex humana etiam ci- 6
uilis possit obligare ad culpam, & pœnam impositam, vt cum Castro, Soto, Medina, Henriques, Toleto, Bartolo, Felino, Syluestro, Angelo, Armilla, & aliis docet Leander à Murtia, *in disquisitionibus moralibus, lib.2. d.6. resol.6. num.5.* Suarez, *lib.5. de legibus, cap.3. n.6.* contra Nauarr. *in cap. fraternitas 12.q.1.n. 22. & in summa, cap.23. n. 55.* Decium *in cap. non concupiscentia de constitut. lection. 2.n.7.* Imolam, *in cap.2 de maioritate. & in cap. cum contingat, de iureiurando,* Ludouic. Gomez,

Gomez, *in cap.2.de constitutionibus, in 6. num.60.* attamen lex pœnalis, præcipuè si solum conducat ad bonum regimen politicum, & parum conducat ad bonum animæ, nullatenus obligat ad culpam, sed tantum ad pœnam, vt docent Nauarrus, & alij DD. *suprà* citati, quibus adde Victoriam *relectione de potestate ciuil. num.20.* Castrum *de lege pœnali,lib.1,cap.8.* Suarium *lib.5. de legibus,cap.4.* Mutciam *suprà resol.7. num 5.* Atqui hæc lex prohibens venationem solum respexit regimen politicum, & nullo modo bonum animæ, vt docet cum aliis Murcia, *suprà num.9.* ergo facientes contra dictam probibitionem nullo modo peccant mortaliter, sed ad summam venialiter contra obedientiam.

RESPONSIO AVTHORIS
SECVNDO QVÆSITO.

An teneatur ad restitutionem ferarum captarum, vel illarum pretij?

8 RESpondi nullo modo teneri ad restitutionem ferarum captarum, vel illarum pretij. Ita Vasquez *de restitutione cap.5. dub.7. num.28.* Turrianus *d.36.dub.2.num.19.* Ianuarius *resol.moral.p.1.resol.67.* Decastillus *de iustitia lib.2. tr.2. d.9.dub.10 num.308.* Diana *p.9 tract.9.res 39.* probabile putat Lugo *de iustitia tom 1.d.1.sect.7.n.75.* Leander à Murtia *in disquisitionibus moralibus lib.2.d 1 resol.20.n.2.*

Ratio est quia iste venator non peccauit con-
9 tra iustitiam commutatiuam, sed solum contra legem prohibentem, vt suprà diximus; sed iustitia legalis non obligat ad restitutionem, vt cum communi sententia docet Lessius *lib.2.cap.1. dub.3.num.11.*& nos diximus *in septimo precepto Decalogi sect.1.dicto 2.* ergo iste venator non tenetur ad restitutionem ferarum captarum, vel illarum pretij. Maior in qua solum est difficultas
10 probatur. Quia dominus illius loci diplomate regis probibiti nondum erat dominus ferarum, quia illæ adhuc nullius erant in bonis, & licet dominus syluæ haberet ius eas capiendi, noodum tamen eas ceperat; adque adeo sylvestres manebant, & in sua libertate; ergo animalia adhuc erant communia, & in sua libertate, & apta vt fierent primi occupantis; ergo venator eas capiendo non lædit aliquod ius domini, hic enim vt diximus solum habet ius venandi, & capiendi feras, quam facultatem, & ius non adimit ab eo venator
11 præripiens animalia, sed relinquit ei totam facultatem, & licentiam quam babebat venandi impune, vtitur tamen iure suo, sicut qui in loco communi non prohibito venatur, non lædit iniuste ius alterius, qui poterat etiam sibi impune venari in eodem loco, & capere feras.

Nec obstat quod in nostro casu prohibitum
12 sit in prædicto loco venari, quæ probibitio non datur in loco communi; Non obstat inquam, nam id parum interest, siquidem prohibitio solum facit quod talis venatio sit contra obedientiam, & contra legem, seu iustitiam legalem, non vero quod sit contra iustitiam commutatiuam, cum feræ illæ adhuc maneant nollius in bonis, & aptæ vt fiant primi occupantis. Nec obstat quod locus sit circumseptus, nam si locus vastus sit, vt vnius leucæ, ita vt in illo animalia difficillimè capiantur, animalia degentia adhuc sunt dicenda communia, & non propria, si quidem gaudent sua libertate, vt docet cum Decastillo, Leander à Murtia *in disquisitionibus moralibus, lib.2.resol.20.num.2.* ergo illa capientes non teneutur ad restitutionem, siquidem non læserunt ius alicuius, vt rectè cum Decastillo notauit ibi Leander à Murtia. Dixi si locus vastus sit: nam si sit locus paruus, & circumseptus, ita vt facilè posset dominus ea capere, vt cuniculos in cuniculario, gallinas in gallinario, pisces in stagno,&c. illa sunt in dominio domini, & illa surripere est furtum contra iustitiam, & obnoxium restitutioni, vt docent communiter DD. & notauit ibi Leander, sed in nostro casu sic venator feras cepit in loco vasto regio, vbi feræ sua libertate gaudebant, & nimia difficultate capi poterant; ergo nullius lædit ius, nec tenetur ad restitutionem.

Dices ius venandi est pretio æstimabile; ergo 13
si aliquis venator lædit aliquid pretio æstimabile tenetur ad restitutionem, sed iste venator læsit ius venandi domini illius loci; ergo tenetur ad restitutionem. Respondetur cum Ianuario ibi suprà distinguendo antecedens, ius venandi tanquam potestatem habendo libere, & ad libitum est pretio æstimabile concedo antecedens, ius venandi feras habentes suam libertatem clam, & occultè, & cum periculo soluendi pœnas impositas est pretio æstimabile nego. Id enim quod emitur non est ius ad animalia, cum dum retinent suam naturalem libertatem, nemo habet ius speciale ad illa, sed vnusquisque habet ius capiendi ea à iure gentium, sed emitur tantum ius speciale libere, & ad libitum piscandi, vel feras capiendi in hoc loco, sine periculo luendi pœnas; & cum potestate applicandi sibi pœnas piscantium, vel venantium sine licentia, quæ pœnæ debentur post iudicis sententiam, & sic negatur consequentia, quia ius conductoris non læditur per venationem clandestine factam cum periculo pœnas luendi, cum eiusdem conductoris ius sit libere piscari, & venari sine periculo pœnas luendi, & pœnas piscantium, vel venantium sine licentia sibi applicare, quæ omnia nullo modo læduntur per piscationem, & venationem clandestinam.

RESPONSIO AVTHORIS.
TERTIO QVÆSITO.

An custodes id ei permittentes peccaverint, & teneantur ad restitutionem.

RESpondi custodes talium nemorum, vel flu- 14
uiorum, in quibus sunt feræ in sua naturali libertate non peccasse mortaliter, nec teneri ad restitutionem ferarum captarum, si non custodierunt vel permiserunt venatoribus ea capere. Ita cum Nauar. Trull. *lib.7.Decalogi c.13. dub.3.n.4.* & cum aliis Leander à Murcia *suprà num.4.* &
ratio est, quia non cooperati sunt ad rem grauiter iniustam, seu ad venationem iniustè factam; 15
ergo nec peccauerunt mortaliter, nec tenentur ad restitutionem. Antecedens patet, quia venator venando prædictas feras non commisit peccatum furti, nec operatus fuit contra iustitiam commutatiuam, siquidem dominus nemoris non

erat

erat dominos ferarum, sed solum habebat ius eas capiendi, nondum tantum eas ceperat, & adhuc erant in sua natiua libertate; sed hoe ius ob eo non abstulit venator, sed liberum vt antea reliquit; etgo non peccaunt peccato furti, nec iniustitiæ; ergo custodes cum eo cooperantes, nec peccarunt mortaliter, nec tenentur feras captas restituere.

16 Dices ex parte custodum dari peccatum, siquidem tenebantur ex contractu venationem impedire. Respondetur custodes solum teneri sub
17 mortali impedire venationem grauitet iniustam, quod si in aliis casibus venationem non impediunt, tenebuntur restituere primum, quod accipiunt pto custodia syluarum in totum, vel in partem secundum eorum negligentiam, non tamen peccabunt mortaliter, net tenebuntur ad restitutionem ferarum captarum, quia venatores eas capientes non peccarunt mortalitet.

18 Dices venatores venando prædictas feras peccarunt mortaliter; etgo custodes eos permittentes etiam peccarunt mottalitet, & tenentur ad restitutionem. Antecedens patet, quia venatores venando abstulerunt à domino syluarum ius prædictas feras libere capiendi, nam si feræ a venatoribus capiantur, quando eas voluerit capere dominus syluarum non eas inueniet, ac per consequens dominus syluarum priuabitur iure libere eas capiendi. Respondeo negando antecedens: ad probationem respondetur, quod cum sylua illa adeo vasta sit, vt supponimus, non enim erat locus angustus, vt cunicularius, vel gallinarius, vt *suprà* diximus, sed sylua Regia, etsi venatores multos capiant coniculos, vel alias feras, semper manebit magnus ferarum numerus, quas potest dominus syluæ capere, si voluerit, quod si non sint tantæ, quantæ poterant esse, si venatores eas non cepereot, id per accidens est.

Secundo respondetur, quod cum feræ non sint domini syluæ, cum adhuc sint in sua natiua libertate, nullam iniuriam facere venatores domino syluæ, si eas capiant; per accidens enim est quod domini volentes venari eas non inueniant. Venatores enim non abstulerunt à dominis ius venandi libere, licet alias abstraherent feras. Nam ius venandi libere dari potest sine feris, quæ venari possint, vt patet in venatoribus, qui in syluis communibus venantur, nam per hoc quod in ipsis syluis communibus non inueniant feras, vel quia alij antea eas ceperant, vel quia ibi forte non erant, non per hoc eorum ius venandi libere sublatum, vel diminutum fuit.

CONSVLTVM LXXIII.

De Altari priuilegiato pro omnibus hebdomadæ diebus, an possit à prioribus nostrorum Conuentuum de nouo fundatorum assignari ex vi nostrorum priuilegiorum in vnaquaque Ecclesia prædictorum Monasteriorum.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*

2 *Nostri Priores possunt designare vnum altare priuilegiatum in vnoquoque conuentu, etiam nunc denuo fundato.*

3 *Priuilegium, vel indulgentia concessa vni, vel pluribus ex nostris conuentibus, extenditur ad omnes, etiam de nouo fundandos quando ratio concessionis est generalis.*

4 *Probatur id ex variis priuilegiis.*

5 *Ratio concessionis huius priuilegij est eadem in omnibus conuentibus, iam fundatis, quam fundandis.*

6 *Eadem ratio concessionis militat æqualiter in omnibus conuentibus constructis, & construendis.*

7 *Gratia quæ fuit extensa ad omnes conuentus totius ordinis, fuit gratia facta religioni in communi.*

8 *In generali concessione veniunt ea, quæ quis esset concessurus, si fuisset de eo interrogatus.*

9 *Quando excluduntur conuentus aliorum ordinum, conuentus ordinis non censentur exclusi.*

10 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

GREGORIVS XV. concessit vnum altare priuilegiatum od omnes hebdomadæ dies io vnaquaque Ecclesiarum Carmelitarum discalceatorum, quæ vsque tunc essent fundatæ, vt constat *ex compendio nostrorum priuilegiorum, fol.* 310. 1
Et Gregorius XIII. concessit idem altare priuilegiatum pro omnibus hebdomadæ diebus pro vnoquoque conuentu Carmelitarum sine distinctione ex iam fundatis, vel de nouo fundandis. & quod Prior vniuscuiusque conuentus posset tale altare designate io qualibet Ecclesia, vt patet ex tribus eius bullis, quæ refert Ioannes à Cruce ad finem Epitomi in compendio, & ego refero. *in nostro Directorio Regularium, tract* 2. *d* 5. *sect.* 2. §. 3. *n* 41. Accidit autem quod postquam hi Pontifices hæc concessere priuilegia, plura monasteria Carmelitarum discalceatorum de nouo fundata sunt.

Quæritur ergo: An priores horum nouorum conuentuum ex vi prædictorum priuilegiorum possint assignare, & deputare in vnaquaque Ecclesia horum nouorum Monasteriorum vnum altare priuilegiatum pro omnibus hebdomadæ diebus sicut fecerunt Priores conuentuum iam fundatorum, tempore concessionis prædictorum priuilegiorum.

RESPONSIO AVTHORIS.

RESpondi affirmatiuè. Et omitto priuilegium Pauli V. quod refert nostrum compendium *fol.* 309. Nam hoc solum concedit vnum altare priuilegiatum pro tribus conuentibus vniuscuiusque Prouinciæ, vel iam fundatis, vel fundandis pro aliquibus hebdomadæ diebus, vt constar ex eius bulla, quæ incipit *omnium saluti*, apud Bozerium *in regesto, tom.* 2 *annalium pag.* 977. & refert P. Fr. Augustinus à Virgine Maria, Carmelita, *verbo Missa, n.* 31. 2

Ratio nostræ resolutionis est, quia priuilegiũ, vel indulgentia cõcessa vni, vel multis nostrorũ conuẽtuũ extenditur ad omnes, tam ad iam fundatos quã de nouo fundandos, quando ratio concessionis est, propter generalẽ rationẽ, vt dixi; *in nostro Director.* 3

Regularium, tract 1. d.1 sect. 3. n. 46. Et clarius
constat ex *bulla Iulij 2.* quæ incipit *Dudum* vbi
ita ait, *num.* 14 Quin etiam omnia priuilegia, &
indulgentiæ, &c. vni. aut pluribus ordinis domi-
bus in genere concessa, & in posterum conceden-
da, omnibus & singulis aliis domibus, & fratri-
bus eiusdem ordinis essent, & intelligantur con-
4 cessa. Et eadem bulla, *n. 15.* addit, Idem intelli-
gendum esse vult, de omnibus domibus, etiam
in posterum construendis. Et Clemens VII. idem
concessit bulla Deuotionis 2. apud Confessum, &
apud Peirinum, quæ ad hoc vnice data fuit, vt
etiam testatur Fr. Augustinus à Virgine Maria,
verbo communicatio, n. 9. quod etiam constat ex
aliis innumeris priuilegiis, quæ breuitatis causa
5 omitto. Atqui ratio concessionis huius priuile-
gij in omnibus conuentibus iam fundatis, quam
de nouo fundandis est eadem, & generalis, vt
patet, *ex bulla Gregorij XIII.* quæ concedit di-
ctum priuilegium omnibus conuentibus Carme-
litarum Excalceatorum, non distinguendo inter
iam fundatos, vel de nouo fundandos, ergo ad om-
nes Conuentus, tam iam fundatos, quam de no-
uo fundandos extenditur.

6 Confirmatur primo. Quia eadem ratio conces-
sionis æqualiter militat in conuentibus constru-
ctis, & construendis, neque adest peculiaris ratio
in vno, quam in alio, quæ mouere posset volun-
tatem Pontificis concedentis, sed quando eadem
ratio militat in vno, ac in alio conuentu, gratia
concessa vni, extenditur ad alium conuentum,
etiam de nouo construendum, ergo eadem gratia
non solum conuentibus constructis, sed de non
7 construendis debet communicari. Confirmatur 2.
quia eo ipso quod illa gratia fuit extensa ad om-
nes conuentus totius religionis satis diffusæ per
orbem fuit gratia facta religioni in communi; er-
go non est localis, sed generalis; ergo sicut con-
uentus nouiter constructi participant omnia alia
priuilegia communia religionis, ita debent partici-
pare præsens priuilegium.

8 Confirmatur 3. Quia in generali concessione
veniunt ea, quæ quis esset concessurus, si fuisset
de eo interrogatus; at Pontifices qui dictam gra-
tiam ex peculiari affectu ad Religionem, & ob pe-
culiares rationes sibi notas, quæ in omnibus con-
uentibus æqualiter currunt, id certe concessissent
si fuissent interrogati; ergo. Confirmatur 4. Ex
dictione exclusiua participationis aliarum Reli-
gionum, vbi non excluduntur Conuentus ipsius
9 ordinis, sed aliorum; ergo reputantur inclusi ex
communi axiomate exceptio firmat regulam in
contrarium, maxime in re fauorabili pro salute
animarum, qualis est prædicta gratia, vnde hanc
sententiam docet acerrime P. Fr. Petrus ab An-
gelis, *in speculo priuilegiorum, d. 2. sect. 2. num. 19.*
& ego probabilissimum existimo propter prædi-
ctas rationes.

10 Nec obstat si dicas clausulam illam vsque in il-
lum diem iam fundati videri taxatiuam, & ex-
clusiuam aliorum conuentuum, qui post talem
concessionem fundati sunt. Respondetur nam-
que, quod illa clausula vsque in illum diem con-
structi, non contineri nisi *in bulla Gregorij XV.*
Non vero *in bulla Gregorij XIII.* Iste namque ab-
solute concessit pro omnibus conuentibus Car-
melitarum discalceatorum, non distinguendo
inter conuentus iam fundatos, vel de nouo fun-
dandos, & clausula vniuersalis ad omnes debet
extendi, quando in omnibus militat eadem ra-
tio, vt diximus. Dato tamen quod in vtraque
bulla tam Gregorij XV. quam Gregorij XIII.
esset eadem taxatiua, vsque in illam diem con-
structi, Respondeo istam clausulam non deberi
regulari taxatiuam in hoc casu. sed magis expres-
siuam affectus, & voluntatis Pontificis circa hanc
religionem, quod ex alia dictione exclusiua alia-
rum religionum satis clare constat. Ita Respondet
P. Fr. Petrus ab Angelis, *suprà*, *n. 20.*

CONSVLTVM LXXIV.

De Religioso atrocissimum delictum committente, An propter illud posset à religione expelli absque eo quod fuisset ter pro eodem delicto punitus, vel per annum incarceratus.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Sacra Congregatio decreuit nullum religiosum posse expelli ab ordine, nisi fuerit vere incorrigibilis.*
3 *Quando censentur quis incorrigibilis.*
4 *Præcipit etiam quod per annum incarceretur, & pœnitentiis affligatur, etsi resipuerit non expellatur.*
5 *Religiosus qui commisit atrocissimum delictum ob quod meretur pœnam mortis, potest statim expelli absque eo quod ter sit punitus, & absque eo quod per annum sit incarceratus vel nolit pœnitentiam acceptare.*
6 *Datur incorrigibilis de facto, & incorrigibilis præsumptione iuris.*
7 *Quid vtrumque sit.*
8 *Iste licet non sit incorrigibilis de facto est incorrigibilis præsumptione iuris.*
9 *Decreta Congregationis præcipiunt expellere incorrigibiles.*
10 *Potest dari delictum adeo atrox, & scandalosum, vt non possit alia pœna puniri, neque alia via scandalo satisfieri, nisi expulsione.*
11 *Bonum commune singulari est præferendum.*
12 *Trina monitio non est de forma legis, sed datur ad solemnitatem experimenti.*
13 *In hoc casu magis attenditur ad satisfactionem dandam pro scandalo quam ad emendationem delinquentis.*
14 *Visitatores possunt expellere rebelles, iuxta, cap. fin. de statu monachorum.*
15 *Qui inter bonos malus est, inter malos peior erit.*
16 *Ad triremes damnatus manet perpetuo infamis.*
17 *De homine infami nulla in futurum spes emendæ moraliter dari potest.*
18 *Proponitur argumentum in contrarium, & ponitur etiam illius solutio.*

CASVS

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

1 QVIDAM religiosus commisit atrocissimum delictum cum scandalo sæcularium, quod sane dignum erat morte, vel condemnationis ad Triremes.

Quæsitum fuit à me, An Religio in pœnam illius delicti posset eum expellere a Religione, absque eo quod ter fuisset pro eodem delicto punitus, vel per annum incarceratus.

RESPONSIO AVTHORIS.

PRo expositione huius casus, qui sane grauissi-
2 mus est, suppono, Sacram Congregationem per suum decretum approbatum, & publicatum ab Vrbano VIII. datum Romæ 21. Septembris anno 1624. decreuisse, quod deinceps nullus religiosus professus è Religione expelli posset, ni-
3 si fuerit vere incorrigibilis, & quod nullus, vt talis iudicetur, nisi concurrant illa, quæ ius commune requirit, videlicet quod sit prius de delicto, vel delictis punitus, & quod post punitionem non præbeat spem emendationis, quod tunc accidit, quando delinquens correctus, & punitus tribus vicibus reincidit in culpas graues, esto sint speciei diuersæ, vel quando delinquens non vult acceptare pœnitentiam pro suis delictis, vel quando delinquens iuste incarceratus pro suis delictis fugit à carcere, vt docet cum S. Augustino, Panormitano, Sairo, Alderete, Sanchez, & aliis Fr. Petrus ab Angelis, *in suo ordine iudiciali, cap. 26 n. 2.*
4 Et insuper præcipit Pontifex, quod sit incarceratus per integrum annum, afflictusque ieiuniis, & pœnitentiis, & transacto anno, si se non emendauerit, veluti vt membrum putridum abscindatur, & à Religione expellatur, & tales sic expulsos condemnat Pontifex ad perpetuam suspensionem ab exercitio ordinum interdicendo Episcopi facultatem concedendi eis licentiam eos exercendi, quæ omnia patent ex ipso decreto, quod refert P. Fr. Petrus ab Angelis, *in suo ordine iudiciali suprà, n. 26.* His igitur suppositis inquirit prædictum consultum, An non obstanti tali decreto, si religiosus aliquis commiserit atrocissimum delictum, vt si suum prælatum occiderit vel crimen Sodomiæ commiserit, vel raptum cum scandalo sæcularium commiserit, vel crimen læsæ Maiestatis
5 Diuinæ, vel humanæ, vel per annum fuerit in Apostasia, vel quid simile, ob quod mereretur pœnam mortis, vel triremium, possit statim expelli à Religione, absque eo quod ter sit punitus, & non emendatus, & absque eo quod per annum sit incarceratus, vel nolit pœnitentiam acceptare.

6 Et respondi affirmatiue. Pro quo sciendum est dari duo genera incorrigibilium, scilicet incorrigibilem de facto, & incorrigibilem præsumptione iuris. Incorrigibilis de facto est ille, qui ter monitus, & per annum incarceratus non resi-
7 piscit, nec de eo est spes emendæ. Incorrigibilis præsumptione iuris est ille, qui ausus est committere delictum, qui merito præsumi potest eadem sæpe, & grauiora committere, vt est homicidium qualificatum, crimen læsæ Majestatis, hæresis, Sodomiæ, falsificationis monetæ, rebellionis, & aliorum similium, vt notauit Palaus, *tom. 3. de voto, p. 19. num. 17.* & cum Peirino, Miranda, Rodriguez, Portel, Sylvestro, & aliis Sanctorius, quem refert P. Fr. Petrus ab Angelis, *in additionibus ad suum ordinem iudicialem, additione ad cap. 26. dicto 3.* His ergo suppositis, sumitur ratio nostræ resolutionis.

Iste talis licet non sit incorrigibilis de facto 8
est tamen incorrigibilis præsumptione iuris; sed decreta sacræ Congregationis concedunt, & præcipiunt expelli incorrigibiles secundum ius
commune; ergo Religiosi qui prædicta crimina 9
commiserunt, etsi nondum de eis fuissent puniti, nec per annum carcerati, statim expelli possunt à Religione, vtpote præsumptione iuris incorrigibiles.

Confirmatur primo. Quia dari potest, vnum
solum delictum ita atrox, graue, & scandalosum, 10
vt non possit alia pœna puniri, neque alia via scandalo satisfieri, neque honori religionis con-
suli, nisi expulsione à religione; poteritque tunc 11
delinquens expelli, siquidem bonum commune singulari est præferendum. Hæc ratio est Castri Palai, a quo si quæras, quæ sint hæc crimina; Respondet, *num.* 8. putatem esse peccatum, quod à sæculari commissum, pœnam mortis mereretur, quia raro huius criminis reus, absque nota religionis contineri in religione potest, hoc tamen requirit maturum examen, & magnam prudentiam, attendendo ad grauitatem, & substantiam delicti, prout notarunt Rodriguez, Miranda, & alij.

Confirmatur 2. quia trina monitio non est de
forma legis, adeo vt ea non seruata actus cor- 12
ruat, sed datur ad solemnitatem experimenti; sed tale experimentum cumulatissime habetur sine tali solemnitate, cum notorium sit hunc esse pestilentem; ergo non est necesse vt illud aliunde venemur expectando trinam monitionem, pecus enim morbidum eiiciendum est, antequam alius inficiat, non enim expectare debemus, vt qui suum prælatum occidit; v. g. occidat alterum, & hic est scopus sacrorum canonum, neque enim ita adhærere debemus literæ legis, vt contra legis voluntatem nitamur.

Confirmatur 3. Quia in hoc casu non tantum
attenditur ad emendationem delinquentis, quan- 13
tum ad satisfactionem dandam pro scandalo, & infligendam pœnam pro delicto, ad terrorem cæterorum, nec non ad bonum religionis, extirpando, & eradicando arborem tam malos, & nociuos fructus proferentem; vt qui his omnibus non satisfit, nisi expulsione talium delinquentium; ergo etsi non sit præmissa trina monitio; nec præcesserit annus carcerationis, tales sic delinquentes expellendi sunt.

Confirmatur 4. Quia *in cap. fin.* de statu monachorum conceditur visitatoribus posse ejicere
ab ordine, quos contumaces inuenerint, & rebel- 14
les; sed contumacia licet regulariter trinam monitionem requirat, sufficit tamen vna pro tribus, vt aperte traditur, *cap. contingit. de sententia excommunicationis in 6.* Ergo in hoc, & similibus casibus, licet non præcesserit trina monitio, stando in iure communi, tales delinquentes, vt incorrigibiles de iure expellendi sunt.

Confirmatur 5. Quia cum tales scelerati sint ad triremes damnandi, expulsio videtur omnino necessaria, quia in societate aliorum remigantium hominum adeo deprauatorum non sunt meliorandi

quoad mores, ſed potius deteriorandi; quia qui
15 inter bonos malus eſt, multo peior erit inter malos, & perverſos; Tum quia ſic ad triremes damnati manent perpetuo infames; ſed de ſic infamibus nulla in futurum mortaliter loquendo affulget
16 ſpes emendæ, ſed potius timeri poſſunt plura incommoda, & nocumenta, & ipſi, & Religioni,
17 nam vt ait D. Thomas, *cap.19. n.15.* Si Religioſi quando ſe infamatos conſpiciunt irrefrænato peccant, multo magis peccabunt, quando ſe infames conſpiciunt de facto, & de iure, & in religione euadunt, vt plurimum magis temerarij, & inſolentes, quam fuerint in ſæculo, propter minorem timorem cum quo viuunt abutentes pietate, & compaſſione bonorum; ergo tales omnino eiiciendi ſunt à religione ne pecus morbida alias inficiat.
18

Et hanc ſententiam tenet Sanctorus poſt prædicta decreta ſacræ Congregationis, quem refert Fr. Petrus ab Angelis, *in additionibus ad ordinem iudicialem dicto 3.* tenet eam etiam Palaus, *de voto religioſa obedientia, p.19.n.17.* Brunus Caſaingus, *tract.4.cap.6. propoſitione 9. poſtulato 2. verſiculo, ſi certo conſtaret de aliquo*, eam probabilem iudicauit ipſe P.Fr. Petrus ab Angelis, nam licet in prædicto loco ſuatum additionum ad ſuum ordinem iudicialem, eam viris doctis enucleandum relinquat, interrogatus tamen à me Matriti anno 1668 quid ipſe cenſuerit in hoc caſu? Reſpondit, ſe dictam ſententiam ſemper probabiliſſimam iudicaſſe, & ad praxim reduci poſſe, & ipſum eam reduxiſſe cum eſſet Definitor generalis noſtræ Congregationis.

Nec obſtat prædictum decretum ſacræ Congregationis de electis præcipiens ſeruari quæ ex iuris communis diſpoſitione mandantur, quia vt vidimus ius commune declarat etiam incorrigibilem, non tantum ter monitum, & punitum, ſed etiam qui contumax & rebellis fuerit, & per vnum delictum quando eſt nimis atrox talis è iure delinqueos præſumitur, & iudicatur vt *ſuprà* diximus; ergo hac ratione extra ius commune non ſumus, maxime cum tot graues, & Pij Doctores in banc ſententiam veniant, ita Sanctorus *ſuprà*, & ego ſaluo meliori iudicio.

CONSVLTVM LXXV.

De quodam priore ſuſpenſo ab officio, an antequam inciperet ſuſpenſionem poſſet aſſignare vicarium pro ſuo conuentu, an neceſſario debet ſuccedere Subprior in noſtra Religione.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur caſus, ſeu factum.*
2 *Prior ſuſpenſus ab officio antequam incipiat ſuſpenſionem non poteſt deſignare vicarium pro ſuo conuentu, cui vices ſuas deleget pro tempore ſuæ ſuſpenſionis.*
3 *In noſtra religione pro tempore ſuſpenſionis prioris preſidere debet eſt ſubprior, niſi Vicarius à Prouinciali imponatur.*
4 *Iuriſdictio data à priore Vicario à ſe electo pro tempore ſuæ ſuſpenſionis finitur ſtatim, ac prior incipit ſuam ſuſpenſionem.*
5 *Extincta voce authoris, extinguitur ius ſucceſſoris.*
6 *Nullus actus incipere poteſt, vbi finem accipere debet.*
7 *Ponitur argumentum in contrarium, & ſoluitur.*
8 *Idem dicendum eſt quoties ceſſat iuriſdictio prioris, ſiue per mortem, vel priuationem ab officio.*
9 *Idem dicendum eſt quando prior eſt excommunicatus vel ſuſpenſus dummodo ſit denunciatus.*
10 *Quando Prior eſt in ſeparata adicula intra cæpta Monaſterij iuriſdictio prioris non deuoluitur ad ſuperiorem.*
11 *Ponitur argumentum in contrarium, & ſoluitur.*
12 *In caſibus vrgentis neceſſitatis in quibus eſt periculum in mora, & non poteſt prior adiri, tunc deuoluitur iuriſdictio prioris ad tales caſus ad ſubpriorem.*
13 *Ponitur quadam inſtantia in contrarium, & ſoluitur.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

Nvioam prior Carmelita excalceatus fuit 1
à Prouinciali pro ſuis culpis per duos menſes ſuſpenſus ab officio prioris.

Quæſitum fuit à me, Antequam iſte prior inciperet tempus ſuæ ſuſpenſionis, poſſet deſignare Vicarium pro ſuo conuentu, cui vices ſuas delegaret pro toto tempore ſuæ ſuſpenſionis, an vero neceſſario debeat ſuccedere ſubprior conuentus, niſi alius Vicarius à Prouinciali fuiſſet deſignatus.

RESPONSIO AVTHORIS.

Reſpondi nullo modo poſſe priores talem Vi- 2
carium deſignare, qui præſit tempore ſuæ ſuſpenſionis, ſed neceſſario debet præſidere ſubprior conuentus, niſi aliter à Prouinciali ſit diſ- 3
poſitum. Ratio eſt, quia Vicarij electi à priore
iuriſdictio eſt delegata à priore, & ab eo dependet; 4
ergo illius ſuſpenſione finitur, vt patet ex textu, *in l. quod principi iuncta, l. ſi Auguſta ſeq. ff. de leg. 2.* & tradunt Fulg. *in l. More, n.25 ff. de iuriſd. omni. iud.* Sebaſt de Medina. *tr. Mors omnia ſoluit, n.81.* Nam
extincto iure authoris extinguitur ius ſucceſſoris, *l.* 5
lex vectigalis, ff de pign. l.1. C. ſi pignus pignori da-
tum ſit. Confirmatur quia nullus actus incipere po- 6
teſt, vbi finem accipere debet, iuxta illud Philoſophi ſyntheſis rerum, ſic ſe habet cum analyſi, vt ex inde primum ſyntheſis cœperit, ibi Analyſis terminetur, alias duos effectus contrarios daremus, quod cum ipſa rei natura pugnat.

Nec obſtat id, quod ait noſtra conſtitutio. 3. 7
part. cap.13. num. 12. Subprior in abſentia prioris præſideat, niſi ab eo alius Vicarius fuerit deſignatus. Reſpondetur namque conſtitutionem loqui de abſentia prioris à conuentu retento munere priorali & habituali iuriſdictione, tunc enim integrū illi eſt Vicarium deſignare, non vero in noſtro caſu, in quo eſt prior ſuſpenſus à iuriſdictione; eſſet enim maxima verborum cōtorſio, ſeu impropria vſurpatio ſi verbū illud, in abſentia prioris, intelligeretur de ſuſpen

suspensione, verba autem debent intelligi iuxta
communem loquendi vsum *l.li.§.quod tamen ca-*
sus,vbi Bartol. *ff de legat.3 l.Labeo,ff.de supellect.*
leg. Mantica *de coniecturis, lib.3. titul.* 8. *num.*1.
Sousa *in relectione de censuris bulla cœna cap.*2.
n. 4.*& cap.*6. *d.*39.*n.*3.*& cap.*7.*num.*5.verbum ve-
ro absentia, iuxta vulgarem vsum solum signifi-
cat egressionem à loco in locum, seu defectio-
nem à loco, non vero defectionem ab officio;
cum ergo nullus alius detur locus vnde culliga-
tur, quod prior tempore suspensionis ab officio
possit Vicarium designare, euidenter sequitur
deuolui prioris iurisdictionem ad superiorem,
nam cum lex non disponat quid in hoc casu fa-
ciendum sit, id iuris communis dispositioni re-
lictum credimus, nam casus à noua constitutio-
ne omissus intelligitur secundum ius antiquum
l.si vero,§.de viro,ff solut.matrim. l.com nodatissi-
mè,ff.de liber. & posth. Gironda *de priuileg.n.* 556.
& 586. ius autem commune decernit, quod ab-
bate suspenso à collatione beneficiorum ad
priorem claustralem collatio deuoluatur Cle-
mentina *in agro §.si quis autem, vers. abbate de*
statu monach

8 Et idem dicendum est quoties cesset iurisdi-
ctio prioris, siue per mortem, vel priuationem
ab officio; siquidem in his casibus eadem est ra-
tio, & prorsus in iure æquiparantur, vt patet
ex cap. 1. *de officio vicarij in* 6.Et idem dicendum
est, quando prior est excommunicatus, vt patet
*ex text.*9 *in cap.*1 *de officio vicarii in* 6.vbi sancitur,
nullius esse valoris, quidquid Episcopo excom-
9 municato eius vicarius exequitur, & tenent plu-
res DD. citati à Sanchez *lib.*3.*d.* 30.*num.*6.Rebuf.
*regul.*3. Barbach *in repertor.verb.vicarius,num.*20.
Maranta *specul. aur p.*4. *dist.* 1. *num.*7. Guttierrez
1.*canonicarum quæstionum cap.* 1.*num.*83.Vgolinus
*de censuris tab.*2.*cap.*11 §.3. *num.* 8. debet tamen
esse denunciatus, vel publicus percussor clerici,
iuxta Constantiensis Concilij determinationem
decernentis excommunicatum non amittere iu-
risdictionem, nisi duobus casibus prædictis; vt
multis probat Sanchez 3. *de matr. d.* 22. *num.* 32.
& idem dicendum est, quando prior est suspen-
sus, provt suspensio est censura, requiritur ta-
men vt sit denunciatus, vt aduertit Sanchez *di-*
cta disp. 3. *de matrim. num.*8. quia antequam de-
nuncietur, adhuc prior retinet iurisdictionem,
& consequenter perseuerat iurisdictio sui vicarij
argum. text. in dicto cap. 1. *de officio vicarij lib* 6.
& ita receptum est in mea religione, statim enim
ac Prior decedit, siue per aliquod tempus su-
spenditur, etsi suspensio non sit censura, sed
tantum cessatio ab officio, vel si promouetur
ad aliquod officium incompatibile cum munere
priorali, eo ipso absque alia nominatione suc-
cedit superior in regimine conuentus, & ad il-
lum tota potestas prioris deuoluitur, nisi aliud
à Prouinciali, vel Generali fuerit sancitum.

10 Sed quæres, An prioris iurisdictio deuoluatur
etiam ad Subpriorem modo dicto, quoties ipse
prior in sacris separata ædicula à communitate,
semotus spiritualibus exercitiis operam nauat,
ac si prorsus abesset prior? Respondeo negatiuè,
Ita P. Fr. Ioannes a sanctissimo Sacramento *in*
disquisitionibus regularibus 4.*p.num.* 105.Ratio est,
quia in hoc casu prior domi est, nulla ergo gra-
ui præpeditus infirmitate, aliovè constrictus im-
pedimento, ne possit domestico gubernio inten-
dere, sed præsente priore, nulla præter œco-
nomicam, seu propriùs domesticam conceditur
subpriori potestas, & hæc, non nisi dependen-
ter à priore præsenti, cuius subest iurisdictioni;
ergo pro tempore, quo prior est in ædicula se-
paratus, non deuoluitur iurisdictio conuentus
ad subpriorem. Conf. quia velle priorem sese in
cellam seu sacram ædicolam ad tempus recipere,
vt intentius spiritualibus vacet, non tollit ab eo
iurisdictionem, vel Conuentus regimen; sed
tantum occasioni est vt ille ampliorem subpriori
potestatem mandet, vt sic expeditior curis tem-
poralium exutus interiora tractare valeat, quo
casu quidquid à superiore tractandum sit iure
delegationis illi conueniet, poterit ergo pro libi-
to prior mandatam reassumere potestatem, quia
sicut sponte illam commisit, ita poterit commis-
sionem,siue coarctare, siue auferre iuxta textum
*in cap.*1.*de reg. iuris in* 6.

Nec obstat si sacra ædicula sit extra claustra,
siue extra clausuram sita, nam quoad hoc pro
parte Conuentus reputatur, cum intra conuen- 11
tus cœpta conclusa sit, ideoque de priore inibi
degente, ac si communitati interesset loquendum
est. Nec etiam obstat talis segregatio, vt possit
ad priorem deferri quidquid tempore talium
exercitiorum gerendum occurrat, si enim diu
quidquam se obtulerit facillimè potest adiri prior,
si vero noctu necesse sit vt aliquis religiosus egre-
diatur ad confitendum infirmum, vel quid simile;
tunc sicut fores vt egrediatur aperiantur, sic vt
prior fiat certior ad aperiri queunt; Imo Quinta-
ñad.*sing.ad septem Eccl. Sacr.t.*1 *tr.*4. *sing.*13.*n.*2.
sentit, nullam Subpriori potestatem accrescere,
eo quod prior ad vicinum aliquod prædium re-
creationis, seu visitationis causa per vnum, vel
duos dies diuerterit, quasi idem sit in suburbiis,
seu vicino prædio degere, ac manere domi. ergo à
fortiori id concedere debet de priore habitante in
sacra ædicula intra cœpta Monasterij.

Sed non ideo comprehensos volo casus vr- 12
gentis necessitatis, in quibus, si consulatur prior,
aliquid imminet periculi moræ causa; tunc enim
ipsa necessitas post se raptat [quamvis prior spi-
ritualibus exercitiis non insisteret] omnes leges,
omniumque legum dispositiones, necessitas enim
non habet legem; vnde vt benè subdit Quinta-
naduenas *dicto num.*2.si communicandi, aut ce-
lebrandi vrget tempus, poterit Subprior, si non
est aditus ad Priorem à reseruatis absolutionem
concedere, cum onere comparendi, & à fortiori
idem dicetur de concessione, siue facultate ad alia
leuia; siue minus grauia.

Hæc omnia inspecto iuris rigore certissima 13
autumo, nec vllo modo nostris constitutioni-
bus contraria. Nam licet, 1.*p.cap.*3 .*num.*2. dica-
tur quod, qui in huiusmodi exercitiis versantur,
ab omni officio, & conuersatione liberi esse de-
beant, noctu, diuque in cella, siue solitaria
ædicula Deo vacantes morari,non intelligitur de
Prælatis, sed de reliquis conuentus Officialibus,
& ministris exterioribus occupationibus depu-
tatis: Nec ad consequendum finem, quem ipsa
constitutio exoptat, scilicet spiritualium frequen-
tationem exercitiorum,supposita humana fragili-
tate, proportionatum medium foret, priores tan-
diu ab officio suspendere; quandiu vacaret præ-
dictis exercitiis, sed æquum fuit eorum arbitrio
relinqui, vt vel omnino à negotiis supersede-

rent, vel aliquibus intendere possent, debito pro suo libito gubernationis onere. cum Subpriore, vt antea dicebamus.

CONSVLTVM LXXVI.

De Subpriore succedente Priori demortuo, vel priuato ab Officio, an debeat Priori succedere in loco Prioris, & an ei debeatur honorificus titulus, Patris nostri, & an debeat benedictionem in prima, & completorio impertire.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Subprior in nostra religione licet per priuationem Officij, vel mortem Prioris succedat in omni iurisdictione Prioris, non succedit in loco illius.*
3 *Non potest impertire benedictionem in prima, vel completorio.*
4 *Vicarius electus à definitorio succedit in loco Prioris.*
5 *Vicarij electi, siue à Generali Prouinciali, vel Priore, habent eminentiorem locum Superiore Conuentus.*
6 *Qui de vno dicit, de alio negare videtur.*
7 *Electio vnius, est alterius reprobatio.*
8 *Titulus Patris nostri, nec Superiori, nec Vicario electo, Generalo, tribuendus est.*
9 *Ponuntur Pralati quibus talis titulus de iure nostro dandus est.*
10 *Probatur id ex consuetudine religionis.*
11 *Probatur ex multis capitibus iuris.*
12 *Subprior licet habeat totam iurisdictionem conventus, non potest dicere confessionem, vel impertire benedictionem in choro in prima, vel in completorio.*
13 *Idem dicendum est de Vicario etiam posito à Generali.*
14 *Subprior, etsi prasideat in Conuentu sedet in Choro post Sacerdotes vestibus sacris indutos.*
15 *Idem dicendum est de Vicariis etiam electis à Generali.*
16 *Qui per Pralatos intelligantur in nostris constitutionibus de iure nostro.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

1 [illegible]VRNAM Prior nostræ Congregationis Carmelitanæ Excalceatæ priuatus fuit ab Officio, & eius Subprior successit in iurisdictione Conuentus cum omni potestate, ac si Prior esset in defectu Prioris ex vi legis, ex eo quod Provincialis alium Vicarium non designauit, dubitatum fuit.

Et quæsitum fuit à me, an successerit etiam in loco Prioris, & an deberet dare benedictionem in completorio, & in prima, & an deberet ei dari titulus honorificus Patris nostri, aliis Prælatis debitus: & quid dicendum foret de aliis Vicariis, tam electis à definitorio, quam à Prouinciali, vel Generali, vel etiam Priore?

RESPONSIO AVTHORIS.

Respondeo nullo modo deberi Subpriori per 2
vacationem Prioris locum debitum Priori.
Ita P. Fr. Ioannes à sanctissimo Sacramento *in*
disquisitionibus regularibus p.4 num. 121 Et ratio
est, quia licet Subprior ex vi nostræ constitutio-
nis, & iuris communis, & antiquæ consuetudi-
nis succedat in omni iurisdictione ordinaria Prio-
ris, id tamen intelligitur limitationibus, quæ ex
eadem constitutione habentur; Atqui nostra
constitutio *3.p. cap. 11. num.* 13. decernit, quod 3
solus Vicarius electus à definitorio eandem po-
testatem, & præeminentiam habeat, ac si esset
Prior; ergo si præeminentiam Prioris hoc solo 4
Vicario à definitorio electo concedit, euidenter
sequitur eam aliis Vicariis, & præsidentibus,
etiam positis a lege denegare.

Confirmatur: Quia nostrum Capitulum gene- 5
rale anno 1667. concessit Vicariis positis, non so-
lum a definiturio, sed etiam à Generali, Prouin-
ciali, vel Priore eminentiorem locum Superiori 6
Conuentus; vt patet *ex declaratione prædicti capi-*
tuli, n.43. & nihil disposuit de Superiore quan-
do ex vi legis præsidet in conuentu; ergo si-
gnum est noluisse illum in loco meliorare in de-
fectu Prioris; patet consequentia, quia qui de
vno dicit, de alio negare videtur, vt constat per
textum *in cap. nonne de præsumpt. cum similibus,* 7
& electio vnius est alterius reprobatio *l cum ita*
legatum, §.1 ff de condit. & demonstr. Surdo *con-*
sil. 418. *num.*8. ergo cum lex superiorem locum
prædictis Vicariis concedat, & nihil de Superio-
ribus disponat, voluit eos relinquere in sua sede,
quam antea habebant, non si lex aliud voluis-
set, expressisset.

Et idem dicendum est de honorifico titulo
Patris nostri, nam hic titulus dandus est solum 8
Patri nostro generali, & definitoribus generali-
bus in toto ordine, prouincialibus in suis pro-
uinciis, & prioribus in suis conuentibus. Et ra-
tio est, quia nostra Constitutio *1.p.cap. 15. num.*
finali determinat Prælatos, qui hoc titulo hono- 9
randi sunt, scilicet generalem, & definitores ge-
nerales in toto ordine, prouincialem in sua pro-
uincia, & priorem in suo conuentu; ergo præ-
ter hos, nulli alteri etiam, si sit præses conuen-
tus vel Prouinciæ, vt infra dicemus, dandus est
talis titulus, Patris nostri. Patet consequentia,
quia illa particula, scilicet, est præcedentium de-
claratoria, vt tenet cum multis Barbosa *de dictio-* 10
nibus, dictione 423. *num.*1. ergo euidenter exclu-
dit superiorem, etiamsi cum plena potestate
præsideat in conuentu, & idem dicendum est de
aliis Vicariis siue positis à Prioribus siue à Pro-
uincialibus, vel à Generale, propter eandem ra-
tionem vt *infrà* magis explicabimus.

Confirmatur ex vsu, & consuetudine totius Religionis, quæ nunquam consueuit tales Vicarios, siue præsidentes titulo Patris nostri honorare; sed consuetudo generalis Religionis est optima legum interpres, vt patet *ex cap. cum dilectus de consuetudine. l. more ff. de legibus l. si de interpretatione ff. eodem,* Siluan. *consil* 88. *num.* 27. Tiraquello *de nobilitate cap.* 10. *num.* 9. Afflictis *decis.* 166. *num.* 9. Menoch. *consil.* 33. *num.* 44. Mascard. *de probationibus consil.* 1415. *num.* 10. Caldas *in l. si curatorem, verbo contractum, n.* 29.

Cod.

11 *Cod. de in integr. restit.* ergo nullo modo talis titulus prædictis Vicariis, vel præsidentibus dandus est

13 Et eadem ratione in prima, & completorio nec confessionem, nec benedictionem impertire debent, vel possunt, vt habetur *in nostro ceremoniali, cap. 7, num.* 5. Nam hæc pertinent ad prælatum, & non ad superiorem, vel vicarium, insuper licet Priores in Choro ministris, & heb-
14 domadario sacris indultis præcedant, vt ibi habetur, Subprior etsi præsideat in Conuentu minime, sed primus ab illis sedet, & idem dicendum est etiam de Vicariis conuentualibus, positis à Generali; in omnibus enim his casibus co-
15 arctata est authoritas Subprioris, & Vicariorum, vt colligitur *ex cap. 12. nostri ceremonialis, num.* 3. vbi cum disposuisset debere ministros altaris sedere in Choro immediate post Prælatos subiungit, nomine autem Prælatorum intelligitur. P. Fr. Generalis, & Definitores generales in toto ordine, Prouincialis in sua Prouincia, & Prior in suo Conuentu, & in quocunque loco vbi Prælatorum facta fuerit mentio ad similes res,
16 dicti intelligantur, vbi nota, ad similes res, id est, ad præcedentiam loci, & aliàs præeminentias; ergo tam Subprior quam alij Vicarij ab his omnibus præeminentiis a lege excluduntur. Ita P. Fr. Ioannes à sanctissimo Sacramento *p. 4. in disquisitionibus regularibus n.* 120.

CONSVLTVM LXXVII.

De Religioso irrogante iniuriam Subpriori actu præsidenti in Conuentu, an puniendus sit eadem pœna, si ac iniuriam Priori ipsi irrogaret?

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Subditus qui percussit Subpriorem præsidentem in Conuentu idem delictum commisit, ac si Priorem percuteret.*
3 *Subprior quando habet eandem iurisdictionem ac Prior, eadem reuerentia tractandus est.*
4 *Subprior in absentia Prælati potest imponere præcepta.*
5 *Subditi in absentia Prioris tenentur obedire Subpriori, ac Priori.*
6 *Constitutio correctoria iuris communis, solum in casibus assignatis obseruanda est, & minimè ad alios similes extrahenda.*
7 *Vicario non est tribuendus tantus honor sicut principali, quando Vicarius actualiter subditus est principali, & iurisdictione caret.*
8 *Secus quando vices Prælati exercet.*
9 *Honor non debetur Superiori quando præsidet in Conuentu ratione personæ, sed officij.*
10 *Si in aliqua religione datur certa pœna contra offendentem Prælatum, eadem pœna mulctandus est offendens Subpriorem quando actu præsidet in Conuentu.*
11 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*
12 *Qui in Prælatos iniicit manus puniendus est iure nostro considerata Prælatorum qualitate.*
13 *Subprior cum præsidet in Conuentu non est minor Prælatus, quam Prior.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

QVIDAM Religiosus oblitus vocationis 1
suæ, irrogauit quandam iniuriam grauem subpriori, tempore quo ipse præsidebat in Conuentu in absentia Prioris per multum tempus.

Quæsitum fuit à me an puniendus esset delinquens eadem pœna, ac si Priorem ipsum eadem iniuria afficeret.

RESPONSIO AVTHORIS.

REspondi affirmatiuè, Ita P. Fr. Ioannes à 2
sanctissimo Sacramento *in disquisitionibus regularibus p. 4. num.* 127. Ratio est, quia tunc temporis Subprior Prælati locum obtinebat, & eadem potestate fungebatur; ergo eadem reueren- 3
tia à subditis illi præstanda erat, ac Priori; ergo subditus iniuria illum afficiens eadem pœna puniendus est, ac si Priorem ipsum iniuria afficeret.

Confirmatur: quia Subprior in ordine nostro in 4
absentia Prælati potest imponere præcepta; ergo subditi ei obedire tenentur eodem modo, ac si à 5
Prælato impositi fuissent, nihil enim in hoc nostra constitutio minuit Superioris Vicarij authoritatem.

Confirmatur 2. Quia constitutio, quæ Sub- 6
prioris authoritatem aliqualiter minuit, est iuris communis correctoria; ergo solum in casibus expressè ad illa assignatis obseruanda est, & minimè ad alios similes extrahenda. vt patet *ex l. præcipimus, Cod. de appellat.* & cum communi Doctorum tenet Veracruz *in appendice dubio 14. consil.* 3.

Nec obstat si dicas cum Roderico *tom. 1. regul.* 7
quæst. 33. art. 2. non tantum honorem deberi Vicario, sicut principali. Respondetur namque id intelligi, quando Vicarius actualiter Prælato subditus est, omnique iurisdictione est viduatus, secus quando ipse vices Prælati exercet cum authoritate ordinaria. Nec obstat aliquando sub- 8
priorem iuuenem esse, & non dignum tanta authoritate, & reuerentia, ac Prælatus ipse, nam hic honor non illi debetur ratione personæ, sed officij, quod sufficit, vt iniurius in illum eadem pœna mulctetur, ac si in Prælatum ipsum delinqueret, vnde si in aliqua religione assignata est pœna pro tali, vel tali iniuria inferente in Præla- 9
tum, eadem pœna mulctandus est, qui Subpriorem
præsidentem affecit. 10

Nec obstat, quod in nostra Religione Sub-
prioris authoritas quando præsidet in Conuentu 11
in aliquibus deminuta sit, siquidem lex nostra, vt *suprà* diximus illi non concedit præeminentias Priori debitas, quæ attento iure communi illi debebantur quando actualiter præsidet; ergo non illum iniurians æquali pœna puniendus est, ac si Priorem iniuriasset: siquidem non eædem præeminentiæ illi debitæ sunt ac Priori, & pœna debet commensurari delicto *cap. non adferamus 24. q. 1. authentico, vt patrisfamilias succedat. §. quia viro*

vero cap. Felices versu, illud autem de pœnis lib. 6 cap. final. de his qua fiunt à maiori parte capitu-li Sanchez *de matrim. d. 22. n. 9.*

Respondetur namque constitutionem nostram solum limitare iurisdictionem Subprioris quoad præeminentias ibi assignatas, vt patet *ex illis verbis capituli 2 num. 3. pera causas similhantes,* quæ verba solum loquuntur de præeminentiis ibi assignatis, aut similibus, vnde illa restrictio non est ad alios casus dissimiles pertrahenda, nam lex diminuens authoritatem Subprioris est iuris communis correctoria, & ideo solum in casibus expressis est obseruanda, & non ad dissimiles casus pertrahenda, *l. præcipimus, Cod. de appellationibus.*

12 Nec obstat quod nostra constitutio *p. 4. c. 4 § 4.* loquens de percussoribus, quo supplicio castigandi sint, quando manus violentas injiciunt in Prælatos dicit, quod qui in prælatum manus violentas injicit, puniendus est considerata prælatorum qualitate; ergo cum authoritas Subprioris minor sit, ac prælati, videtur dicendum, quod stando in nostra lege minori pœna puniendus sit, qui in Subpriorem, v. g. alapam iniecit, quam si in prælatum injiceret. Respondetur legem solum velle dicere minori pœna puniendum esse, qui minorem prælatum iniuria afficeret, in præsenti autem Subprior non est minor prælatus, ac ipse Prior, cum

13 eadem prorsus fulgeat authoritate, ac potestate, vnde delinquens eadem pœna puniendus est; ac si Priorem ipsum iniuria afficeret.

CONSVLTVM LXXVIII.

De Subpriore præsidente in Conuentu in absentia Prioris: An antequam transirent 24. horæ absentiæ Prioris, possit amouere Officiales Conuentus à suis Officiis, & inobedientes injicere in carcerem, & de eis formare processus, &c.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*

2 *In Subpriorem non deuoluitur iurisdictio ordinaria in absentia Prioris, nisi transactis 24. horis, dummodo aliud lege non sit sancitum.*

3 *Pro nostratibus datur de hoc lex in nostris constitutionibus.*

4 *Per hanc legem non habent locum variæ opiniones, quæ de hoc dantur in nostra Congregatione.*

5 *Nostra lex quæ disponit quod Subprior non possit imponere in absentia Prioris præcepta in Conuentu, nisi post 24. horas, idem disponit in aliis actibus iurisdictionis.*

6 *Casus præcepti, exempli gratia expressus fuit, & non restringit legem generalem.*

7 *Subprior in absentia Prioris antequam sint transacta 24. horæ non potest ostiarum positum à Prælato amouere ab officio, ipso remittente.*

8 *Subprior in absentia Prioris nequit aliquid innouare.*

9 *Dictio*, aliquid, *pro minima etiam re supponit.*

10 *Remouere officialem ab Officio, in quo eum posuit Prælatus, est magna innouatio.*

11 *Si sit periculum in mora, potest Subprior remouere officialem ab Officio in quo erat positus à Priore.*

12 *Lex solum prohibet, ne Subprior aliquid in absentia Prioris innouare præsumat.*

13 *Qui ex iusta causa operatur, non temere, vel fraudulenter operatur.*

14 *Præsumptio, dolum & temeritatem profert.*

15 *Talis remotio ab officio ex causa est conformis legi.*

16 *Capitulum sede vacante cum causa potest excommunicare subditos rebelles.*

17 *In nostro casu non erat periculum in mora, nec iusta causa amouendi ostiarium ab officio.*

18 *Quoties lex aliquid prohibet nulla adiecta pœna pro transgressoribus, quamuis lex non apponat clausulam annullantem, quidquid contra illam prohibitionem fit, est nullum.*

19 *Secus dicendum est quando lex imponit pœnam.*

20 *Lex nostra prohibens Subprioribus ne aliquid innouent in absentia Prioris, nullam imponit pœnam.*

21 *Subprior in absentia Prioris antequam transeant 24. horæ non potest formare processum contra aliquem religiosum.*

22 *Non potest, probato crimine, illum in carcerem detrudere.*

23 *Subprior antequam transeant 24. horæ nullam habet iurisdictionem in conuentu.*

24 *Formare processum, injicere in carcerem est actus iurisdictionis contentiosæ.*

25 *Castigare Religiosum pertinet priuatiuè ad illius Prælatum, vel ad Papam.*

26 *Subprior antequam transeant 24. horæ ab absentia Prioris non est prælatus Conuentus.*

27 *Quod non inuenitur concessum, expressè intelligitur esse prohibitum.*

28 *Priores nostri ex vi legis, etiam absentes habent omnem iurisdictionem, non solum habitualem, sed actualem in subditos suos.*

29 *Lex non absolutè concedit iurisdictionem Subprioribus in absentia Prioris, sed cum limitatione, vt nihil innouare possit.*

30 *Pro tempore absentiæ Prioris dandus est prælatus, qui absolutam habeat totam iurisdictionem Conuentus.*

31 *Prior etiam absens potest exercere omnem iurisdictionem voluntariam in subditos, dummodo possint scripto mandari.*

32 *In aliis religionibus deuoluitur omnis iurisdictio ad Subpriores, & solum remanet habitualis in prioribus.*

33 *Subprior pro eo tempore, quo ad eum iurisdictio non est deuoluta non est prælatus Conuentus etsi in eo præsideat.*

34 *Solum est coadiutor Prioris, & habet ius præcipiendi intra limites domesticæ gubernationis.*

35 *Subditi in prædictis rebus domesticis tenentur ei obedire ex vi voti obedientiæ.*

36 *Si Subprior excedat limites suæ iurisdictionis quæ solum est ad res leues, & ad gubernationem domus concernentes, subditi non tenentur ei obedire.*

37 *Si culpæ religiosorum sunt graues Subprior dum ad eum iurisdictio deuoluta non est non potest*

coe

eos corrigere, & castigare.

38 *Excipe nisi periculum sit in moru, num tunc potest carcerare religiosum ne fugiat, non tamen formare processum; interrogare testes, vel alia similia efficere.*

39 *Pradictus Subprior incarcerando dictam religiosam incurrit in censuram* si quis suadente Diabolo.

40 *Carcer solùm ex magna causa tribuendum est religiosis, pracipue in ordine nostro.*

41 *Carcer in nostro ordine est magna infamia.*

42 *Pradictus religiosus pro eo tempore non tenebatur subpriori eum pracipitanti in carcerem obedire.*

43 *Sententia carceris lata pro eo tempore à subpriore fuit lata à non iudice,*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

1 QVIDAM Subprior nostræ Congregationis, recedentè à Conuentu priore, non reuersurus per multos dies, cum præsideret in conuentu iuxta formam legis, accidit quod post paucas horas quod prælatus a domo exierat, ostiarius domus noluit facere rem quandam quam subprior illi præceperat, iratus subprior eum statim ab officio amouit, & statim de inobedientia formauit processum, & probata inobedientia, reclusit in carcere antequam transirent 24 horæ post recessum prioris.

Quæsitum fuit à me primò, An subprior licite posset amouere illum ostiarium à suo officio. Secundo, An pro inobedientia posset formare processum, & probata inobedientia eum in carcerem detrudere. Tertio an incurrerit censuram contra iniicientes manus violentas in clericum, eo quod absque iurisdictione miserit religiosum illum in carcerem.

RESPONSIO AVTHORIS, PRIMO QVÆSITO.

An Subprior licite posset amouere illum ostiarium à suo officio?

2 PRo huius quæsiti resolutione notandum est, in subpriorem in absentia prioris non deuolui iurisdictionem ordinariam nisi post 24. horas à recessu prioris a Conuentu, dummodo aliud lege sancitum non sit, seu consuetudine receptum, in aliqua religione. Sic expresse Naldus *verbo abesse, n.11.* & cum eo Peirinis, *de priuilegiis, const.4. Sixti IV. n.26.* qui ait debere abesse à Conuentu per vnum diem naturalem quem refert, & sequitur Pelizarius; *manual. regul. tom 2. tract.8. cap.2. n.50.* Miranda, *tom. 2. Manual. prælator. q.20. art.1. conclus.5.* F. Ioannes à Sanctissimo Sacramento *in disquisitionibus regularibus, p.3. n.185.* & pro no-
3 stratibus colligitur ex nostra constitutione 1. *p. cap. 1.* Vbi ait, volumus, & declaramus, quod in absentia proprij prælati Conuentus quando est extra oppidum, & amplius quam per 24. horas immoratur eius Vicarius, vel præses possit in casu necessitatis præceptum imponere.

Ex quibus verbis colligitur legem solum tunc voluisse subpriorem verum prælatum haberi, & omnes iurisdictionis actus posse exercere post vi-
ginti quatuor horarũ spatium, vt tolleret opinio-
nes, quæ circa hoc circumferebantur, An statim 4
ac prior a Conuentu exibat extra locum vbi constructum est Monasterium, statim ei iurisdictio ordinaria competeret; alij namque ita existimabant, ita Peregrinus *1. p. constit. 5. cap. 9 lit. F.* Alij dicebant exeunte priore ad ciuitatem vbi Conuentus existit statim iurisdictionem acquiri subpriori, ita Lezana, *tom 2. cap. 13. n. 4.* Alij dicebant tunc solum subpriori conferri iurisdictionem, quando prælatus exit a Conuentu in alterum oppidum eadem die non reuersurus. Ita Diana, *p.3. tract. 2. de dub. regularib. resol. 28.* Omnes ergo has opiniones volens infringere nostra constitutio statuit, vt subprior non habeat iurisdictionem ordinariam in Conuentu, nisi post 24. horarum spatium, & non antea.

Nam licet constitutio solum loquatur de præ- 5
ceptorum impositione, eadem ratio militat pro quibuslibet potestatis, & iurisdictionis actibus,
casus vero præcepti exempli gratia expressus fuit, 6
quod minime restringit generalem dispositionem textus. *in l.1. §. quod vulgo. ff. de vi armata, l. damni infecti ff. de damn. infect. l. penult. § vult ff. de iur. & facti ignor. l. scire, §. oportet. ff. de excusat. tutor.* Tiraquell. *in l. si vnquam, verbo libertus, n. 37. Cod. de reuocat. donat.* Surd. *consil. 308. n. 10.* Molina, *de primogeniis, lib. 2. cap. 8 n. 4.* Lezana, *verbo leges regularium, n. 41.* Grat. *Disceptationum forensium, cap. 563. n. 75.* Tuscus, *tom 3. lit. E. concl. 547.* Fla. *de confid. q. 9. n. 55.* & alij passim: his suppositis,
Respondi primo quæsito subpriorem non pos- 7
se ostiarium illum antequam transirent 24. horæ amouere à suo officio, in quo erat positus à prælato. Ratio est, quia 3 *p. nostrarum constitutionum. c. 3. n. 12.* statuitur ne subprior, nec illi qui in absentia
prioris vices eius gerunt aliquid innouare præsu- 8.
mant, dictio vero illa, aliquid, pro minima enim re supponit, vt docet Tiraquel. *in l. si vnquã, Cod. de*
renouanda donat. verb. omnia n. 4. Menoch. *remed.* 9
14. recaper. n. 8. & consil. 4. n. 18. & consil. 39. n. 9 & consil. 1782. n. 29. Surd. *decis. 283. n. 8. & consil. 383. n. 2* Cened. *singul. n 1.* Grat. *Disceptationum forensium. cap. 509. n.* Barbosa, *de dictionibus, dictione 14. n. 6.* Atqui remouere officialem ab officio in quo eum posuit prior est magna innouatio, vt
bene aduertit P. Fr Ioannes à sanctissimo Sacra- 10
mento, *in disquisitionibus regularibus, p. 4. n. 145.* Ergo nullo modo subprior ad id habebat authoritatem, præcipuè cum nondum ad illum deuoluta fuerit iurisdictio, nec vllum esset periculum in mora.

Fateor enim quod si sit periculum in mora tunc 11
optime poterit subprior auferre officialem ab officio in quo erat positus à priore, quod colligitur ex verbis illis legis, ne aliquid innouare præsumant, nam si ex graui ratione, & causa officialem ab officio auferat, tunc non temere, & fraudulenter, vt supponit verbum præsumant, sed iuste, eum ab offi-
cio aufert, præsumptio namque dolum, temerita- 12
temque præfert vt bene Cardin. *Clem. 1. de priuil.*
qu. 29. Imola. *Clem. 1. de rescriptis, n. 12.* qui ait hoc 13
verbum importare vexationem, & attentationem
contra ius, Sanch 9. *de matrim. d. 32. n. 38* Barb. *tract.* 14
de dictionibus, dictione 278. & 274. & in Collectan. tom. 1. cap. decreuimus n. 5 de iudic. cum autem rationabilis causa superuenit persuadens dictam innouationem quæ non patitur recursum ad prio-
rem absentem, tunc talis innouatio, non so- 15

lum non est contra legem, sed menti illius valde conformis.

16 Quod probatur ex textu, *in cap. his qua* 11. *de maior. & obedient.* Vbi sibi reservans Pontifex corrigere, seu censuras imponere sede vacante prouidens hac via Ecclesiæ tranquillitati & paci, ista reseruatione non obstanti commentatur Glossa, *vt bo pro bono pacis*, quod satis potest concedi argumento illius capitis, quod capitulum, vacante Ecclesia, cum causa rationabilis subest, poterit excommunicare subditos, si fuerint contumaces, & inobedientes; Similiter ergo quamvis nostra constitutio prohibeat pro bono pacis ne subprior in absentia prioris aliquid innouare præsumat, satis ei potest concedi argumento ipsius, constitutionis id posse, si causa rationabilis subsit

17 cum autem in præsenti nulla subesset causa cum ex obedientia denegata nullum periculum immineret ex mora, cum alias religiosus in officio bostiarij antea bene processisset, nec de eo in officio esset aliqua querela, & obedientia illa fuisset casualis, & ea impetu passionis exorta, inde est quod auferre eum ab officio, non solum antequam ad subpriorem devoluta esset tota domus iurisdictio, sed etiam postea fuisset magna innouatio, ac per consequens nulla, siquidem omnia illa quæ subprior in absentia prioris innouando attentauerit sunt prorsus nulla.

18 Et ratio est; quia quotiescunque lex, siue statutum aliquid prohibet, & remanet pura prohibitio, nulla pro transgressoribus adiecta pœna, quamuis lex non apponat clausulam annullantem quidquid contra talem prohibitionem fit redditur cassum, & inane, ita Vantius, *de nullit. rubric. quot, & quibus modis Nullitas in iudicio proponatur, n.* 55. Bosau. *in const. Picen. glosa* 6 *n.* 107. Soarez, *lib.* 5. *de legibus, c.* 28 *n.* 10. Salas. *eodem tracta-*

19 *tu, q.* 96. *tract.* 14. *d.* 16. *sect.* 8. *n.* 12. Quod non accidit quando lex imponit pœnam, nam tunc tollit actus nullitatem. Suarez, *dicto cap.* 28. *n.* 29.

20 Salas, *dicta sect.* 8. *n.* 27. Cephalus, *consil.* 47. *n.* 14. Bechius, *praxi nouitior. d.* 4. *dub.* 4. Atqui nostra lex in prædicto casu nullam imponit pœnam subprioribus aliquid innovantibus; ergo quidquid egerint innovando absque legitima causa erit prorsos irritum & inane, & subditus non tenebitur ei in conscientia obedire: nam quando superior aliquid iniuste, & vltra suam potestatem præcipit, subditus non tenetur ei obedire, vt diximus, *in nostro Directorio Regularium p. tract.* 3. *d* 6. *num.* 174.

RESPONSIO AVTHORIS SECVNDO QVÆSITO.

An pro inobedientia posset formare processum, & probata inobedientia eum in carcerem detrudere.

21 Respondi subpriorem non posse antequam transirent 24. horæ formare processum, nec recipere informationes, & testes contra reum,

22 nec eum probata inobedientia posse detrudere in carcerem. Ratio autem est; quia subprior pro eo tempore non habebat vllam iurisdictionem in conuentu, nisi transactis 24. horis; Atqui forma-

23 re processus, inicere in carcerem, est actus iurisdictionis coactiuæ, vt tenent Henriquez, *de indulgent. cap.* 14. Confectius, *cap.* 2. *de exemptione*, Brunus, *tract.* 2. *priuilegiorum regularium, cap.* 14. 24
propositione 2 versu accedit, estque communis sententia apud DD. Ergo subprior si antequam habeat iurisdictionem in conuentu hæc faciat, nihil operatur.

Confirmatur primo, quia castigare religiosum 25
spectat priuatiue ad illius superiorem, vel ad Pontificem, vt tenet Abbas, *cap. fin. n.* 5. *versu si vere populus de clericis Peregrin.* Bartol. *à Diuo Dio in pr. ff de re iudicata*, Cocheir, *tom.* 1. *p.* 4. *q.* 33. *n.* 2. Portel. *verbo Episcopus*, Sanchez. Henriquez, Rodriguez, quos citat Barbosa, *de potestate Episcopi, p.* 3. *alleg.* 78. *n.* 23. Tamburinus, *de iure Abbatum, tom.* 1. *d.* 19. *q.* 7. *n.* 7. Scortia, *in Bullis Pontific. Theoremate* 393. Peitinis, *de Priuileg. io.* 1. *ad const.* 11. *Sixti IV. n.* 6. Villalobos, *tom.* 2. *tract.* 8. *difficult.* 6. *n.* 17. Zabarella, & Lupus, *in cap. Archiepiscop. § fin.* 5. *de Priuilegiis*; Atqui sub- 26
prior pro illo tempore antequam transirent 24. horæ non erat verus Prælatus, & superior illius religiosi, nec habebat iurisdictionem ordinariam spiritualem, vel temporalem vt tradunt communiter DD. *super Clement.* 2. *de rescriptis*, vbi Benedict. Capra, *ibi*, quia tota potestas est penes Abbatem, non penes ipsum, quod antea docuerat Zabarella, *ibidem, n.* 2. *per textum in cap. quorundam. & in cap. si religiosus de electi.* & tenet Syluester, *verbo confessor.* 2. *q.* 8. *dicto* 3. Sotus, *in* 4. *dist.* 8. *q.* 4. *art.* 2. Azor. *instit. moral.* 2. *p. cap.* 13. *q.* 7. Sanchez, *in Decalogum, tom.* 1. *lib.* 4. *cap.* 33. *num.* 16. *& c.* 39. *n.* 6. *& lib.* 6. *c.* 13. *num.* 73. Suarez, *de religione, lib* 6. *c.* 7. *num.* 17. *& tom.* 4. *lib.* 2. *c.* 2. *n.* 2. Tamburinus, *de iure Abbatum, tom.* 2. *d.* 1. *q.* 4. *n.* 4. Molina, *tract.* 5. *de iustitia, d.* 10. *n. vltimo*, ergo Subprior antequam transirent 24. horæ non poterat prædictos actus iurisdictionis exercere.

Confirmatur 2. Quia quod non inuenitur con- 27
cessum expresse, intelligitur esse prohibitum, *cap. illa nec sede vacante*, glosa, *ibidem Lit. C*, Sed subprioribus nostris non inuenitur alicubi concessum in lege ante 24. horas absentiæ prioris posse actus iurisdictionis exercere; ergo ei intelliguntur esse prohibiti: ergo subprior eos antequam transirent viginti quatuor horæ exercendo nulliter procedit. Dices quid ergo faciet Subprior pro illo tempore: nam si ille non potest vti actibus iurisdictionis conuentus, manebit pro eo tempore sine gubernio, & sine prælato, quod dicere proculdubio absurdissimum videtur.

Respondeo quod in nostra religione hæc obie- 28
ctio nullam vim habet, siquidem priores nostri ex vi legis, etiam absentes, etiam post 24. horas habent omnem iurisdictionem, non solum habitualem, sed etiam actualem in subditos suos, siquidem lex non absolute concedit iurisdictionem subprioribus, sed cum limitatione, vt nihil innouare possit: vnde cum authoritas subpriorum pro eo tem-
pore non sit absoluta, sed limitata dandus est præ- 29
latus qui absolute babeat illam, hic autem est ipse prior qui etiam vt absens potest exercere
omnem iurisdictionem voluntariam in subditos, 30
dummodo commode valeant scripta mandari;
Ita Porrel, *verbo Prælati potestas in additioni-* 31
bus, numero 12. N. Fr. Ioannes à Sanctissimo Sacramento, *in Disquisitionibus regularibus, p.* 4. *num.* 274.

In aliis vero Religionibus, in quibus absente 32
priore post 24. horas tota iurisdictio absoluta deuoluitur

ooluitur ad Subpriorem, & solum manet habitualiter in Priore, nisi aliud lege stabilitum sit, vt docent DD. & Glossa, *in Extrauagante venerabilis, verbo Prioratus de præbendis*, Syluester, *verbo prælatus, a. 2.* Azorius, *p. 1. lib. 7. cap.* 18. Sanch. *in Decalog. tom. 1. libro 4. cap. 24. numero* 23. Sairus, *in claui Regia, lib. 6. cap.* 10. *dub.* 6. Rodriguez, *1. regul. quæst.* 20. *art.* 3. Diana, *part.* 3. *tract.* 2. *de dub. regul. resolut.* 28. Tamburinus, *tom.* 2. *d.* 2. *q.* 18. Pelizarius. *tom.* 2. *tract.* 3. *cap.* 2. *num.* 3. Dicendum est, pro eo tempore prælatum adhuc censeri, ac si domi esset, vnde sicut si existet ad ciuitatem Subprior ex defectu iurisdictionis non posset exercere actus iurisdictionis, sed debet expectare aduentum prælati, nisi periculum sit in mora, ita pro illo tempore antequam transeant 24. horæ à recessu prioris à domo, debet spectare quod iurisdictio ad eum deuoluatur; interim tamen debet considerare quid faciendus sit & transactis 24. horis iterum vocare religiosum coram duobus, vel tribus testibus, & ab eo inquirere, an velit ei obedire, an vero persistat in sua inobedientia, & si dicat se velle obedire lucratus est illum, sin minus tunc vtatur gladio iurisdictionis quo potitur.

33 Et ratio huius doctrinæ est, quia Subprior pro eo tempore, quo iurisdictio, siue absoluta, siue limitata ad eum non est delata, non est verus prælatus conuentus, etsi in eo præsideat, sed tantum ast coadiutor Prioris, & solum ha-
34 bet ius præcipiendi intra limites domesticæ gubernationis, vnde circa res domesticas potest præcipere, corrigere, & leuibus pœnis iuxta religionis morem punire, non quia ei absolute dominatiua potestas incumbat: nam hæc ex vi voti obedientiæ soli prælato incumbit, sed quia eo ipso quod constitutus est vt prælatum adiuuet, sufficiens illi potestas in sua nominatione tribuitur, vt intra claustrum illa possit obire, quæ suæ curæ, & ex proprio munere committuntur. Ita Suarez, *tom. 4. de relig. lib. 2. cap. 2. num.* 2. & patet, *ex textu in cap. cum ad Monasterium, versu Prior autem, de statu monachor.* Sanchez, *tom. 1. in Decalogum, cap. 33. num. 16. lib. 4. & tom. 2. lib 6. cap. 13. numero* 75 Rodriguez. 1. *tom. regular. quæst. artic.* 1 Molina, *tract. 5. de iustitia, disp.* 10. Barbosa, *in Collectanea ad ius canon. tom. 3. clem. 2. de rescriptis, verbo subpriori claustrali.*

35 Vnde subditi in prædictis rebus tenentur ei obedire non solum vt filij parentibus, sed ex vi voti obedientiæ, vt tenet Vasquius, *tom. 2. in 1. 2. quæst. 96. art. 4. num.* 26. Sanchez, *in Decalog. tom. 2. lib. 6. cap. 1. num.* 21. & 22. Suarez, 3. *de relig. lib. 10. cap. 11. num.* 19. Pelizarius. *tom. 1. tract. 4. cap. 4. sect. 4. num.* 116. Et ratio est, quia religiosi ex vi voti obedientiæ tenentur obedire ei in quem prælatus suas vices delegauerit, ergo multo à fortiori tenebuntur obedire, si lex ipsa potestatem præcipiendi delegauerit, sed lex præcipit vt subprioribus in eis quæ sui muneris sunt omnes obediant; ergo ad id tenentur subditi ex vi voti obedientiæ. Aduerte tamen, quod si sub-
36 prior excedat limites suæ iurisdictionis, quæ solum est ad res leues, communes, & ordinarias, & ad gubernationem domus concernentes, tunc religiosi non tenentur ei obedire, siquidem eius iurisdictio ad solas res concernentes suo officio extenditur, vt diximus.

F. Ant. à Spir. Sanct. Consult. var.

Vnde si culpæ religiosorum sint graues, vt est
inobedientia in faciem ipsius subprioris præsiden- 37
tis, tunc non potest subprior dum non habet iurisdictionem eum corrigere, hoc enim pertinet ad prælatum ad quem spectat iudicare de culpa graui, sed debet spectare quod iurisdictio ad eum
deuoluta sit. Et minus potest processum forma- 38
re, carcerare, &c. Qui sunt actus iurisdictionis coactiuæ. Dixi nisi periculum sit in mora, nam tunc poterit recludere religiosum ne fugiat, vel alia ad vitandum periculum efficere, vt *suprà* diximus, non tamen formare processum, testes inquirere, quia in hoc nullum est periculum in mora breuissime enim transeunt 24. horæ, & postea vt diximus poterit formare processum, & cætera ad suum munus spectantia efficere, vt *supra* diximus.

RESPONSIO AVTHORIS.
TERTIO QVÆSITO.

An incurrerit censuram contra inicientes manus violentas in clericum, eo quod absque jurisdictione miserit religiosum illum in carcerem.

Respondi prædictum Subpriorem incurrisse in 39
censuram si quis suadente Diabolo, injiciens prædictum Religiosum in carcerem. Ita Tuscus, *lib. 2. de visitatione cap. 2. num.* 2. Paulus de Seas, *in cap. si clerici de sent. excomm. lib.* 6. & DD. *in Clemen. in frequent. de excessibus prælatorum*, & Abbas, *in eandem Clement. in verbo captum.* Sic etiam Sorbus, *in compendio priuilegiorum verbo carcerare* villalobos *in summa, tom. 2. tract. 35. difficul. 5. num.* 5. Diana, *tract. 2. de dubiis regularibus resolut.* 132. Hieronymus Rodriguez, *quæst. regulare l.* 62. *num.* 8. Brunus Casaingus, *de priuilegiis, tract. 2. cap. 4. proposit. 2. versu imo Paulus.*

Et tertio est, nam sicut alij qui clericum aut religiosum iniuriose caperent, aut carceri mancipparent absque iurisdictione incurrerent prædictam
censuram, sic procul dubio dictus subprior, cum 40
absque iurisdictione prædictum religiosum in carcerem iniiceret, imo & absque sufficienti causa, vnde videant prædicti subpriores, ne sic contra
religiosos inuehantur, inde enim tribuunt occa- 41
sionem multis dissensionibus, carcer enim cum magna cautela, & ex magna causa tribuendus est religiosis præcipuè in ordine nostro, in quo carcer est grauissima infamia.

Hinc fit prædictum religiosum non teneri obe-
dire prædicto subpriori, siquidem sententia car- 42
ceris lata fuit à non suo iudice, cum pro eo tempore iurisdictione Subprior careret, ac per conse-
quens fuerit omnino nulla, vt constat, *ex cap.* 43
cum olim de priuileg. & ex Panormitano, *in prædictum caput.* & cum aliis Rodericus, *q. 36. art. 4. tom. 1.* Ioannes de Lomede, *de exemptione cap.* 8. qui canones leges, & Authores ad hoc probandum allegat. Brunus Casaingus, *de priuileg. tract. 2. cap. 4. prop. 2. versu neque propter defectum*, & ita in casu contingenti iudicatum fuit.

CONSVLTVM LXXIX.

De quodam subpriore nostri ordinis præsidente in conuentu cum prior ad capitulum Prouinciale iret, an eo quod officiales positos à priore, & alia multa ad gubernium pertinentia alterauit, & mutauit, possit puniri à priore redeunte à capitulo.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Subprior, vel Vicarius in absentia prioris cuius vices gerant nihil possunt innouare.*
3 *Lex in hoc intendit pacem inter priorem, & subpriorem.*
4 *Multa pro pace conseruanda conceduntur de iure, qua alias non licebant.*
5 *Subprior in absentia prioris, neque minimum potest innouare.*
6 *Non potest mutare officiales conuentus, quos prior reliquit.*
7 *Non potest aliquid pracipere contrarium illi, quod prolatus praceperat.*
8 *Non potest aliquid considerabile emere, vendere, alienare, seu contractus efficere.*
9 *Solum potest efficere, qua sunt omnino necessaria, & cedunt in commodum conuentus.*
10 *Quidquid secus fecerit est irritum, & nullum.*
11 *Excipe nisi causa rationabilis superueniat, qua non pateretur ad priorem absentem recursum.*
12 *Potest vendere sepulturas pro humandis aliquibus defunctis.*
13 *Potest vendere capellas Ecclesia de consensu Conuentus ad aliquem defunctum tumulandum, si cedat in euidentem vtilitatem Conuentus.*
14 *Potest in absentia prioris corrigere, & punire subditos.*
15 *Potest vota irritare, & in eis dispensare.*
16 *Potest dispensare in ieiuniis Ecclesia.*
17 *Potest secum dispensare in casibus, in quibus potest dispensare cum subditis.*
18 *Potest subditorum confessiones audire, & eos à reseruatis absoluere, censuris ligare, & ab eis absoluere.*
19 *Potest corporalia, & catera pro cultu diuino benedicere.*
20 *Super his non cadit illa prohibitio, ne aliquid innouare prasumat.*
21 *Pradicta non cedunt in praiudicium prioris, vel Conuentus.*
22 *Pradicta non procedunt quando prior tendit vt socius ad capitulum generale, vel ad Prouinciale.*
23 *Pro hoc tempore concedit lex totum iurisdictionem Conuentus subpriori.*
24 *In hoc casu non potest prior Vicarium ponere in Conuentu.*
25 *Pronomina* hi, & illi, *sunt demonstratiua rei ad oculum.*
26 *Pro hoc tempore potest subprior mutare officiales relictos à priore.*
27 *Potest contractus efficere.*
28 *Propter hoc non potest reprehendi, vel puniri à priore redeunte.*
29 *Pro eo tempore subprior erat absolute prulatus Conuentus.*
30 *Par in parem non habet Imperium.*
31 *Pro eo tempore non erat subditus prioris sed pralatus illi aqualis.*
32 *Episcopus non potest suum Vicarium punire in his, qua deliquit circa suum officium.*
33 *Vicarius Episcopi quod iurisdictionem, & ea qua potest ratione officij non dicitur subditus Episcopo.*
34 *Pro delictis qua subprior pro eo tempore tanquam priuatus commisit potest eum pralatus castigare.*
35 *Idem dicendum est quoties subprior in locum prioris priuati, vel demortui subrogatur.*
36 *Subrogatus in locum alterius in eius locum, & cura subrogatus censetur, nisi lex aliud explicet.*
37 *Lex nostra in his casibus non restringit potestatem subprioris.*
38 *In his casibus licet subprior succedat priori cum omni potestate, & iurisdictione non succedit tamen cum praeminentiis priori debitis.*
39 *Lex nostra praeminentias loci, & patris nostri ad certos pralatos restrinxit.*
40 *Vicarius electus à definitorio eandem potestatem, & praeminentias habet, ac si esset prior.*
41 *Iurisdictio qua conuenit alicui per electionem collegij ad aliquod officium est ordinaria.*
42 *Vicarius electus à Generali, Prouinciali, vel priore solum est delegatus.*
43 *In nostra religione potestas eligendi, & nominandi pralatos, qui potestate ordinaria pollent, reseruatur capitulo Generali, vel definitorio Generali.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

QVIDAM subprior nostræ Congregationis, cum prior iret ad capitulum Prouinciale omnes officiales quos prior reliquit in officiis mutauit, quosdam contractus emptionis, & venditionis graues fecit, debita grauia contraxit, & alia similia fecit, non enim gubernium prioris sui illi placebat. Rediens autem prior ex capitulo vt moris est voluit prædictum subpriorem castigare, eo quod prædicta innouauerit, & fecerit, dicens deliquisse contra illam legem tertiæ partis nostrarum constitutionum, *cap.* 13. *n.* 12. Subprior in absentia prioris nihil innouare præsumat. 1

Quæsitum fuit à me, an eum ex prædicta causa, & propter illos actus, quos exercuit dum esset præses in conuentu posset prior castigare, & an subprior prædicta efficiens fecisset contra illam legem.

RESPONSIO AVTHORIS.

PRo explicatione huius casus notandum est. 3. *p. nostrarum constitutionum cap.* 13. *n.* 12. disponi, subpriorem, vel alium Vicarium in absentia prioris cuius vices gerunt nihil posse innouare, sic enim ait lex, & tam ij, quam illi in absétia prioris cuius vices gerũt nulla ratione aliquid innouare præsumãt. 2

Hinc

Hine orta est prædicta difficultas, quæ ponitur
in interrogatione huius casus, pro cuius clario-
ri notitia suppono, legem calluisse, quod Sub-
3 prior, vel alius Viearius in absentia Prioris
Conuentum in eo statu conseruaret, sicut ip e
Prior reliquit, intendens in hoe pacem inter
Priorem & subpriorem, quæ omnino turbare-
tur, si innouationi circa regimen locus daretur,
vt colligitur ex argumento textus *in c. bis qua de*
4 *maioris. & obedient.* ibi pro bono pacis nostræ
præsidentiæ reseruamus. Multa enim pro con-
seruanda pace conceduntur de iure, quæ alias
non licebant *c. vltim. de transactione. cap. nisi essent.*
l. apnissimam, ff. de vsufruct. Flamin. *de resignat.*
lib. 3. c. 3. n. 165. Gonzalez *ad reg. 8. Cancellaria*
glosa 25. n. 12.

5 Et hoc modo interpretandum est verbum, in-
nouare, quemadmodum interpretatur in rubri-
ca decretali; ne sede vacante aliquid innoue-
tur, vnde sicut iuxta illum textum, neque in
minimo admittitur innouatio, nam illa particu-
la, seu dictio, aliquid. pro minima etiam re sup-
ponit, vt docet Tiraquellus *in l. si vnquam Cod.*
de renouand. donat. verbo omnia num. 4 Menochio
remed. 14. recuperat. n 8. *& consil. 4. n. 18 & consil. 39.*
num 9. Surdus *decisione 283. num.* 8. Barbosa *de di-*
ctionibus. dict. 14. num. 6. ita sumenda est illa di-
ctio in nostra lege, vnde Subprior in absentia Prio-
6 ris nihil innouare potest. Vnde si Prior aliquod
præceptum imposuerat illud auferre non potest,
nec etiam mutare officiales Conuentus, quos
Prior designatos reliquit, nec potest aliquid præ-
cipere contrarium illi, quod prælatus præceperat,
omnia enim censentur illi prohibita illo verbo,
nulla ratione aliquid innouare præsumant, vt
patet *ex cap. ne sede vacante*; & tenet N. P. Fr.
7 Ioannes à sanctissimo Sacramento *in suis disqui-*
sitionibus regul. p 4 n. 146.

Vnde non potest aliquid considerabile alie-
8 naré, emere, vendere; seu contractus efficere,
hæc enim omnia cedunt in Prioris præiudicium,
cuius est habenas pro totius triennij curriculo
moderare; vnde sicut capitulum vacante sede
non potest exercere nisi necessaria, vt tenet Pa-
ninus *de potestate capituli sede vacante. p. 1. prin-*
9 *cip. quæst. 7. n. 7.* Azeuedo *ad Curiam Pisan. lib. 1.*
cap. 8. n. 11. & 12 Sanmiem. *select. lib 3. cap. 15. n. 3.*
Barbosa *de potestate Episcopi p. 3. allegat. 133 n. 4.*
sic nec Subprior noster, nisi omnino necessaria,
& quæ cedunt in bonum conuentus efficere po-
test, vt aduertit Barbosa *in Collectanea tom. 3 di-*
cto cap. fin. sede vacante, num. 12. Quod si secus
fecerit, omne quod fecerit, erit nullum, vt *su-*
10 *prà* diximus. Excipe nisi causa rationabilis su-
perueniat persuadens dictam innouationem, quæ
non pateretur ad absentem priorem recursum,
si quidem in tali euentu immutare, seu innoua-
re non modo contra legem, censeo verum &
11 menti illius valde conforme, quod probatur *ex*
cap. hi qua 11. de maioris. & obedient.

Hinc fit posse Subpriorem véndere sepultu-
ras, quæ pro humando defunctu tempore suæ
12 præsidentiæ postulantur, cum defunctus non
possit inhumatus aduentum Prioris spectare.
Idem die de venditione capellæ; vel altaris pro
13 tumulando defunctu, si cedat euidenter in vti-
litatem conuentus, & fiat de consensu commu-
nitatis, vt lex ipsa præcepit, secus dicendum est
si venditio sepulturæ vel capellæ non sit pro tu-
mulando corpore præsenti, sed pro tempore fu-
turo, nam hæc, & alia quæ aduentum prælati
expectare possunt, vel possint ad eum deferri
vbicunque sit nulla ratione potest Subprior ef-
ficere. Potest tamen Subprior in absentia Prio- 14
ris subditos punire, & corrigere, vota eorum ir-
ritare, super eisdem dispensare, nec non super 15
ieiuniis Ecclesiæ, reliquisque regularibus obser-
uantiis, insuper poterit secum dispensare, quem- 16
admodum cum sibi subditis, eorum confessio- 17
nem excipere, & à reseruatis absoluere, censuris 18
ligare, & ab illis absoluere, etiam reseruatis,
corporalia, & cætera pro cultu diuino benedi- 19
cere.

Et ratio est, quia hæc omnia tam ex vi iuris 20
communis quam specialis priuilegij pertinent ad
Subpriorem præsidentem, nec religio quoque
modo restrinxit talem potestatem, neque super
prædicta videtur cadere illa prohibitio, nulla
ratione aliquid innouare præsumant; Quia eis-
dem verbis inhibetur capitulu ne sede vacante
aliquid innouet *in rubric. ne sede vacante aliquid*
innouetur, quæ prohibitio notat ibi, glossa sequitur
negatiue, & ponit orationem perfectam, & ex
ea potest argui, quod nihil potest innoua-
ri sede vacante in ipsius sedis præiudicium.
Argumentum vero bene desumitur a Rubrica,
vt probat Moneta *tract. de option canon. cap. 2. n. 14.*
ideoque validum reputatur in iure, vt constat
per textum 1. *l. 1. versu quoniam*, vbi Bartol. *ff si*
cer. petat. Euerardus *in Topic. 7. loc. 45.* Petr. Andr.
Gamar. *in dialect. leg. lib. 2. loc. 7.* Aldouinus *cons. 101.*
num 6. Menochio *consil. 3. n. 11. & consil. 485. n. 2.*
11. *& 12.* Cenedo *Canonicarum quæst. q. 11. n 16.* 21
Barbosa *de locis communibus argument. loc. 98. n. 2.*
Atqui prædicta non cedunt in præiudicium prio-
ris, vel conuentus; ergo illa omnia potest Sub-
prior efficere, & alia similia quæ non cedant in
præiudicium prioris, vel conuentus.

His vt certis stabilitis inquiritur, An dicta 22
procedant etiam tempore quo Prior recedit à
Conuentu in capitulum prouinciale, vel sociua
tendit ad Capitulum generale, qui est casus pro-
positus in præsenti difficultate. Et videtur affir-
matiuè respondendum, cum lex absolute loqua-
tur, & tam hi quam illi in absentia Prioris cuius
vices gerunt nulla ratione aliquid innouare præ-
sumant. Verum his non obstantibus, dicendum
est istam prohibitionem legis respectu Subprio-
ris non habere locum quando Prior à Conuen-
tu abest accessurus ad generale, vel ad prouin-
ciale Capitolum. Et ratio est, quia pro eo tem-
pore absolute Subpriori constitutio præsiden-
tiam defert 3. *p. cap. 4. num. 11.* ibi, quando Prior 23
tendit ad Capitulum Prouinciale, seu generale,
eius hoc præsideat in Conuentu Subprior, nisi
aliud prouinciali iusta ex causa videatur. Vnde
cum in hoc casu Prior non possit Vicarium de- 24
signare, censetur tota iurisdictio à lege commis-
sa Subpriori.

Vnde *cap. 13.* vbi præcipitur, quod tam Vi-
earius designatus à Priore, quam Subprior
in absentia Prioris, nulla ratione aliquid inno-
uare præsumat, non intelligitur in hoc casu,
quando Prior tendit ad Capitulum generale, vel
Prouinciale, sed in aliis absentiis, quod clarius
appatet ex illis pronominibus, *hi, & illi.* quibus
vsa est constitutio, quæ quidem sunt demonstra- 25
tiua rei ad oculum coram se positæ, iuxta tex-

tum *in l.1 ff. de non. oper. nantiat.* & notata ibi per
Bartolum, & alios Nauar. *de dictis, & promissis,*
num. 42. & de pronomine, hic probat textus *in l.*
nemo, ff. de hered. instit. & tenet Surdus *decis.* 125.
num. 1. *& consil.* 308 *num.* 16. Tuscus *tom.* 1. *lit. D.*
consil. 160. *n.* 13. Vulpell. *de aduerb. signific. dicto*
hactenus, versu hac. Et de pronomine, ille, tenet
expresse idem Surdus citatus, Monachus, Bo-
noniens. *decis.* 66. *num.* 46. & vtrumque docet Ge-
minian. *consil.* 108. *num.* 2. ergo non comprehen-
ditur in tali constitutione præsidentia, qua Sub-
prior eminet tempore Capituli Prouincialis, vel
Generalis de qua *ibi.*

Per quod Respondetur ad præposita in quæ-
sito. Nam cum Subprior pro eo tempore po-
tiretur absoluta potestate, & iurisdictione,
etiamsi mutaret officiales Conuentus, quos reli-
26 querat Prior, vel aliquos contractus efficeret,
non propter hoc potest puniri, nec reprehendi à
27 Priore. Et ratio est, quia Subprior à lege con-
stitutus Vicarius, & potestate, & iurisdictione
28 Prælati fulgens, non subditur Priori, neque vlla-
tenus debet dici subditus illius, cum æquali, ac
illa potestate & iurisdictione à lege polleat, par
enim in parem non habet imperium text. *in l.*
29 *magistratus. ff. de arbitr. cap. innotuit de electione,*
& tenet Sanchez *de matrim. lib.* 9. *disp.* 31. *n.* 6. Azo-
30 rius *instit. moral.* 1. *p. lib.* 12. *cap.* 20. *num.* 14. ergo
cum pro eo tempore non esset subditus illius,
31 sed prælatus illi æqualis, non potest ab eo puni-
ri pro rebus quas fecit tempore suæ præsidentiæ,
vt prælatus.

Confirmatur quia Episcopus non potest suum
32 Vicarium punire in his quæ deliquit circa suum
officium, & iurisdictionem vt docet Glossa *c.* 1.
verb. rationabili de officio vicarij in 6. & ibi Inno-
centius, & Archidiaconus *cap. Romana, §. fin. de*
foro compet. quoad iurisdictionem enim, & ea
quæ potest ratione officij obire, non dicitur sub-
ditus Episcopo, nec minor illo, Bocrius *cons.* 22.
num. 13. *volum.* 1. sed idem dicendum est de Sub-
priore nostro, cum non sit delegatus à Priore.
sed à lege ordinarius, & succedat ei cum plena
33 potestate, sine vlla restrictione; ergo cum non
sit inferior Priori pro illo tempore suæ præsi-
dentiæ, nec subditus illius, non potest puniri ab
eo pro excessibus quos commisit in sui officij
administratione, sed hoc debet fieri à prouincia-
li in visitatione. Dixi in sui officij administratio-
ne, nam pro illis delictis, quæ tanquam priua-
tus commisit potest puniri à Priore ratione de-
licti commissi, sicut quilibet alius monasteriis.
34 Ita Sorbus *de Vicariis Episcopi lib.* 3. *quæst.* 17. *n.* 8.
& 9. N. P. Fr. Ioannes à sanctissimo Sacramento
in suis disquis. regul. tract. 3. *n.* 371.

Et idem dicendum est quotiescumque Subprior
35 in demortui, siue amoti, aut suspensi Prioris
loco subrogatur. Quia talis constitutio horum
casuum non meminit, & ideo in illis locum non
habet illa restrictio, nulla ratione aliquid inno-
uare præsumant, quia est correctoria, ac proin-
de nullatenus extendenda, & cum aliàs Sub-
prior subrogetur in his casibus à lege loco prio-
ris habet plenam iurisdictionem, ac ille cuius lo-
co succedit, nam subrogatus in locum alterius,
in eius loco, & cura subrogatus censetur, nisi
lex aliud explicet, *l. si cum §. qui iniuriarum, ff. si*
36 *quis caution.* vbi Bartol. Baldus, & Angel. *& l.* 1.
§. hac actio, ff. si quis testament. liber esse iussus est,
Thomas de Thomasset. *regul.* 289. Pichard. *§. ex*
condit. num. 13. *instit. de verb. oblig.* Tobias Nonus 37
ad §. sed nec hæres instit. de testam. num 5. Surdus
decis. 35 *num.* 9. Portel. *verbo prouincialis in addit.*
num. 5. Atqui lex in his casibus non restringit
potestatem Subprioris, quia solum loquitur de
absentia Prioris in qua ipse potest Vicarium de-
signare si velit; & non in his casibus, in qui-
bus non potest Vicarium designare, vt supra di-
ximus; ergo Subprior succedit illi cum plena po-
testate, ac si esset Prior.

Aduerte tamen, quod licet Subprior in his 38
casibus succedat cum omni iurisdictione, & pote-
state Prioris, non tamen succedit in præemi-
nentiis debitis Priori. Nam quoad hoc restri-
cta est Subprioris authoritas. nam lex solum vo-
luit præeminentias loci, & patris nostri, &
alias quæ supra retulimus tribui. P. Fr. generali, 39
definitoribus generalibus, prouinciali, & Prio-
ri, vt *suprà* diximus. Quando vero lex voluit
similibus præeminentiis aliquem vicarium de-
corare id expressit, vt fecit. 3. *p. cap.* 13. *in fine,* 40
ibi declaramus tandem quod omnis vicarius ele-
ctus eandem potestatem, & præeminentiam in
omnibus habeat, ac si esset Prior, loquitur au-
tem hic lex de Vicario electo à definitorio gene- 41
rali. Et ratio est, quia iurisdictio quæ conuenit
alicui per electionem Collegij, vel vniuersitatis
ad aliquid officium, sui vel natura sua, vel vir-
tute legis talis iurisdictio competat, est ordina-
ria; ergo secum trahit non solum iurisdictio-
nem, sed omnes præeminentias, vt bene Petrus
de Ancarrano *Clement.* 2. *num.* 9. *de rescriptis.* Sua-
rez *tom.* 4. *de relig. lib.* 2. *cap.* 2. *num.* 8. P. Fr. Ioannes
à sanctissimo Sacramento *p.* 4. *in disquisitionibus*
regularibus. num. 251.

Hinc fit quod cum vicarius electus à generali,
vel prouinciali, aut etiam à Priore solum sor-
tiatur iurisdictionem delegatam, non succedit in
præeminentiis debitis prælato cuius est vicarius,
sed tantum in iurisdictione, vel in aliqua præe-
minentia, si à lege ei concedatur, vt patet ex
Textu *in l. filius, ff. de legat.* & rationem reddit
Iurisconsultus, quia per filium legatione fun-
ctus videtur, tenetque Rodrig. 3. *regul. q.* 76. *art.* 1.
P. Fr. Ioannes à sanctissimo Sacramento *in disqui-* 42
sit. regul. p. 3. *num.* 462. Dixi vel in aliqua præemi-
nentia, si à lege ei concedatur, nam Vicariis de-
legatis à generali, prouinciali, vel Priore con-
cessus fuit locus eminentior Subpriori, non ta-
men definitoribus generalibus, vel prioribus hos-
pitibus, aut procuratoribus generalibus vtriusque
curiæ à nostro Capitulo generali anno 1667. vt
patet ex eius declaratione *n.* 43.

Nec obstat quod generalis, vel etiam prouin- 43
cialis, attento iure communi, possint vicarium
cum iurisdictione ordinaria delegare, vt docet
Rodriguez 3. *reg. quæst.* 76. *articul.* 1. Respondetur
namque, talem potestatem in nostra Congrega-
tione eis limitatam fuisse à nostris constitutioni-
bus *p.* 3. *cap.* 2. *in principio.* & *cap.* 1. *num.* 6. vbi
potestatem eligendi prælatos cum potestate or-
dinaria reseruauit lex Capitulo generali, & pro
tempore interlabente à Capitulo generali in ca-
pitulum definitorio generali: non ergo generalis
vel prouincialis, & multo minus Prior possunt
delegare Vicarium cum potestate ordinaria. Nec
obstat quod Vicarius electus à generali sit à su-
premo prælato designatus, qui in toto ordine
esplendet,

resplendet, tam iure, quam Pontificum priuilegijs, tum nostræ, tum cæteris religionibus concessis, nam hæc potestas debet exerceri iuxta sanctiooes, & limitationes religionis, vt constat ex 3. p. *nostrarum constitutionum cap.6. n.1.* cum ergo potestas Patris nostri Generalis quoad prædictum effectum restricta sit, nequaquam valebit ordinarios creare, sed delegatos.

CONSVLTVM LXXX.

De præeminentiis quibus gaudet præses Prouinciæ per mortem Prouincialis.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*

2 *Hoc consultum fuit communicatum cum P. Fr. Generali, & PP. FFr. Definitoribus generalibus, & ab eis laudatum, & approbatum, licet in mensa non fuerit definitum nec propositum.*

3 *De iure communi omnes præeminentiæ & honores Prouinciali debiti debentur præsidi Prouinciæ nominato à lege loco Prouincialis demortui.*

4 *Probatur textibus, & Doctoribus.*

5 *Iurisdictio quæ competit alicui per electionem Collegij est ordinaria.*

6 *Talis præses habet totam iurisdictionem ordinariam Prouincialis.*

7 *Quando lex aliquem ad vniuersitatem causarum designat, siue alicuius Conuentus, vel Prouinciæ præfecturam, aut loco principalis prælati demortui præsidentiam concedit, constituitur ordinarius.*

8 *Quoties quis iurisdictionem ordinariam concedere potest, in dubio id facere videtur.*

9 *Omnes præminentiæ debitæ Prouinciali, debentur de iure præsidi prouinciæ in locum prouincialis demortui.*

10 *Vicarius electus à Definitorio generali in locum Prouincialis, vel Prioris gaudet omni iurisdictione, & præminentiis, ac si esset prouincialis, vel Prior.*

11 *Gaudet exemptione ab examine pro confessionibus, vel concionibus.*

12 *Magis est esse deputatum à lege in præsidentem Prouinciæ, quam à definitorio generali.*

13 *Præses Prouinciæ deputatus à lege loco prouincialis demortui solum gaudet supremo loco Prouinciæ, tam in choro, quam in aliis locis.*

14 *Debet cedere in choro ante Sacerdotes sacris indutos.*

15 *Non potest exire à domo in qua est, donec veniat Prouincialis electus à definitorio.*

16 *Non potest alia efficere quæ à lege ibi disponuntur.*

17 *Non potest impertire benedictionem in choro in completorio, vel prima, vel dicere confessionem.*

18 *Hæc solum conceduntur certis prælatis, qui à nostro cæremoniali nominantur.*

19 *Hæ præminentiæ omnes conceduntur Vicario electo à definitorio.*

20 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*

21 *Præses positus à lege loco Prouincialis demortui habet omnem iurisdictionem ordinariam Prouincialis.*

22 *Subprior quando præsidet in Conuentu eo quod Prior mortuus est, habet solum iurisdictionem ordinariam Conuentus.*

23 *Subpriori loco Prioris demortui denegantur à nostra lege præminentiæ tituli Patris nostri.*

24 *Consuetudo Religionis est optima legum interpres.*

25 *Denegatur etiam ei dare benedictionem in completorio, & prima, & dicere confessionem, & cedere ante Sacerdotes sacris indutos.*

26 *Idem dicendum est de præside Prouinciæ loco prouincialis demortui, excepto loco, nam hic sedet ante Sacerdotes sacris indutos.*

27 *Benedictio, & confessio in prima, & completorio debet etiam in eius præsentia fieri à Priore, vel ab hebdomadario, absente Priore.*

28 *Vicarius positus à definitorio gaudet omnibus prædictis præminentiis.*

29 *Nomen Vicarij impropriè competit Vicario posito à definitorio loco prælati demortui.*

30 *Vicarius est alteri principali subordinatus.*

31 *Iste Vicarius positus à definitorio nemini subordinatur.*

32 *Idem inuenitur in præsidente posito à lege.*

33 *Præside prouinciæ posito à lege loco prouincialis demortui non debentur dicta præminentia, licet debeantur Vicario electo à definitorio.*

34 *Si lex id voluisset expressisset.*

35 *Lex correctoria iuris communis nullatenus extendi potest.*

36 *Subrogatus in locum alterius in eius quoque cura, & priuilegia subrogatus censetur, si lex aliter non disponat.*

37 *Nostra lex prædictas præminentias denegat prædictis præsidentibus.*

38 *Primus Definitor generalis quando loco generalis demortui præsidet in Choro in præsentia Prioris Conuentus non potest dicere confessionem, vel impertire benedictionem in completorio, vel prima.*

39 *Absente Priore id potest efficere, eo quod sit definitor generalis.*

40 *Si hoc durum alicui videbitur legi imputet, non mihi.*

41 *Subprior in nullo casu potest sedere in loco Prioris.*

42 *Locus Prioris, & aliæ præminentiæ prioris debentur Vicario electo à definitorio.*

43 *Nomenclatura Patris nostri, non debetur Subpriori in vllo casu.*

44 *Non potest vnquam impertire benedictionem, vel dicere confessionem in prima, & completorio in choro.*

45 *Non potest sedere ante Sacerdotes sacris indutos.*

46 *Vicarij positi à generali, prouinciali, vel priore gaudent loco prioris, non tamen aliis præminentiis.*

47 *Non gaudent loco superiori definitoribus, generalibus, Vicariis electis à definitorio, vel prælatis hospitibus, vel Procuratoribus generalibus vtriusque curiæ.*

48 *Non eis debetur nomenclatura Patris nostri.*

49 *Non*

49 *Non possunt facere confessionem, vel d re benedictionem in primu, & completorio in choro.*

50 *Vicarius positus à Priore non potest aliquid innouare. in regimine Conuentus, sed tantum exercere necessaria.*

51 *Vicarij positi à Prouinciali, vel generali non eis est prohibitum innouare quæ sibi bene visa fuerint.*

52 *Idem dicendum est quando Subprior præsidet, eo quod mortuus sit Prior, vel priuatus, vel iuit ad capitulum, vel designetur vicarius à Prouinciali, vel Generali.*

53 *In his casibus Subprior debet sedere in loco Prioris.*

54 *Si Prior suum Subpriorem faciat Vicarium conuentus, debetur ei locus Prioris.*

55 *Quando Subprior præsidet ex vi legis non debet mutare locum.*

56 *Præses prouinciæ loco Prouincialis demortui gaudet loco Prouincialis in tota Prouincia.*

57 *Debet sedere ante Priores, & Sacerdotes sacris indutos.*

58 *Non ei debetur nomenclatura Patris nostri.*

59 *Non potest impertire benedictionem, nec facere confessionem in prima, & completorio.*

60 *Visitatores, & commissarij de iure communi eis debentur omnes honores, qui debentur eis, à quibus mittuntur.*

61 *De iure nostro debetur ei supremus locus inter eos, quibus constituuntur visitatores, vel commissarij.*

62 *Debet præcedere Sacerdotes sacris indutos.*

63 *Concesso ro aliquo à Superiore, conceduntur omnia necessaria ad illum comparandum.*

64 *Vicarius Prouincialis pro tota prouincia, vel pro maiori parte illius de iure nostro à solo definitorio generali poni potest.*

65 *Visitatoribus, vel commissarijs de iure nostro non eis debetur nomenclatura Patris nostri.*

66 *Non possunt dicere confessionem in choro, vel impertire benedictionem in prima, vel completorio.*

67 *Visitator, vel commissarius missus à Definitorio generali, non ei debentur omnes præeminentiæ prædictæ, sicut Vicario electo à definitorio generali.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

1 MORTVVS fuit in nostra Portugalliæ prouincia Prouincialis: successit eius loco vt præses totius prouinciæ antiquior Prouinciæ definitor, iuxta legem nostram, *3.p. nostrarum constitut. c.9.n.7.* Et cum ipse, vt præses prouinciæ sederet in loco prouincialis demortui, & in prima, & completorio emitteret benedictionem communitati, vt mos est apud Prælatos nostræ Religionis, & aliis vellet gaudere præeminentiis debitis prouinciali demortuo, dubitatum fuit inter viros non mediocris sciẽtiæ, An id posset efficere, cum in hoc videatur huius præsidentis limitata iurisdictio in nostro Ordinario, & cæremoniali, *c.5.n.3. & c.7. n.3.* qui à nostris constitutionibus *1.p.cap.2.num.2.* præcipitur inuiolabiliter obseruari, in quo decernitur, quod prædictæ benedictiones, & alia ibi apposita à solis prælatis exerceantur, vbi etiam declarat quod nomine prælati ad has, & similes functiones intelligitur, P.Fr.Generalis, & definitores generales in toto ordine, prouincialis in sua Prouincia, & Prior in suo conuentu, vbi etiam addit, quod vbicumque facta fuerit mentio prælatorum ad res similes, prædicti sunt intelligendi. Vnde cum prædictus præsidens à lege deputatus, nec sit generalis, nec definitor generalis, nec prouincialis, nec Prior, videtur posse his præeminentiis gaudere, tempore suæ præsidentiæ, quapropter Patres illius Prouinciæ,

Quæsierunt à me, An prædictus pater tempore suæ præsidentiæ posset emittere benedictionem in prima, & completorio, facere confessionem, tam in prima, quam in completorio, sedere ante Sacerdotem sacris vestibus indutum, & alia similia. An vero hæc omnia, etiam in illius præsentis, deberent fieri à Priore Conuentus, vel in eius absentia ab hebdomadario?

RESPONSIO AVTHORIS.

FAteor me valde dubium fuisse in responsione huius consulti. Sed post maturam considerationem & communicationem cum P. Fr. Generali P.Fr.Stephano à S. ncto Ioseph, sequentia resolui. An bene? iudicent viri docti: ego enim cum res sit noua, solum contentus sum dicere, quod censui, non erit tamen mea resolutio improbabilis, cum sit canonizata, & approbata à Reuerendissimo P. Fr. Generale & ab aliis Patribus nostris Definitoribus generalibus quibus præsentem casum proposui, licet illum in mensa non definierint. 2

Fateor ergo omnes præeminentias, & honores prouinciali debitos deberi de iure communi præsidi Prouinciæ nominato à lege loco Prouincialis demortui, quod clare colligitur ex doctrina Bartoli *in l. si filius, ff. de legatis*, qui sentit Vicerectorem immunitatibus Rectoris non gaudere, si deputetur ab eo, secus si ab vniuersitate, subscribit Alciatus *rubric. de offic. ordinar.* Colligitur etiam ex textu in clementina, quæ de Ecclesia de officio Vicarij, idem docet Emanuel. 3. *regular. quæst.76. art.10.* Suarez *tom.4. de religione lib.5 c.2. num.8.* Et fauent huic doctrinæ satis eminentis Doctores, qui non modo asserunt prædictum præsidentem in Prouincialis demortui locum cum eadem potestate succedere, verùm & cum eadem authoritate, quos refert, & sequitur Azor. *instit. mor. li.7. c.18.* eandem sententiam tenet Peirinis *tom.2. Prælati, quæst.1. cap.4. §.4. num.74.* Tamburinus de iure Abbatum *tom.2. d.58. quæst.51. num.2.* 3 4

Quorum ratio est, quia iurisdictio quæ conuenit alicui per electionem Collegij, vel vniuersitatis ad aliquod officium, cui vel natura sua, virtute legis talis iurisdictio competit, est ordinaria; vt bene Petrus de Ancarrano *Clement. 5. num.9. de rescriptis*, vbi ait quod facta prouisione de dignitate, intelligitur facta de iurisdictione ei annexa, sed talis præses est constitutus à lege in defectu Prouincialis demortui; ergo sortitur omnem iurisdictionem ordinariam, & illius authoritatem. 5 6

Confirmatur: Quia quando lex aliquem ad vniuersitatem causarum designat, siue alicuius conuentus,

7 Conuentus, vel Prouinciæ, præfecturam, aut lo-
co Prouincialis demortui præsidentiam concedit,
constituitur ordinarius, vt tenent Glossa, & Bar-
tolus, *in l. 2. ff. de officio eius*, & idem Bartolus, *in
l. ne quidquam 1. §. ibi decretum, ff. de offic. per
consul.* Alexander, *Rubric. n. 2 ff. de officio eius*,
Alciatus *rubric. de offic. ordinar.* Et ratio est
quia quoties qui iurisdictionem ordinariam po-
test concedere, in dubio id facere creditur *cap.*
8 *sua*, & ibi per DD. de officio Vicarij expenden-
tes illud verbum iurisdictio, quæ in dubio de
ordinaria interpretatur secundum Panormita-
num ibi, Marant. *specul. aure. 4. p. dist. 5. num.
9.* Molin. *tom. 6. tract. 5. de iustitia, d. 14. num. 13.*
Sed lex potest concedere ordinariam iurisdictio-
nem. Ergo hoc ipso quod prædictum definito-
rem in præsidentem Prouinciæ loco Prouincialis
demortui posuit, censetur ei concessisse iurisdi-
ctionem ordinariam; ergo omnes præeminentiæ
debitæ Prouinciali demortuo ei debentur, si qui-
dem loco eius succedit cum tota iurisdictione or-
9 dinaria, & est præses proprius totius Prouinciæ,
vt *suprà* diximus.
10 Confirmatur 2. Quia stando, *in nostra lege 3.
p. cap. 13. num. 13.* Vicarius deputatus a nostro
Definitorio generali in loco Prouincialis, vel prio-
ris, eo ipso iurisdictione ordinaria fulget, nec
non eadem potestate, & eisdem præeminentiis,
ac si esset Prouincialis, vel Prior, vt habetur ex-
11 presse in citata lege ibi, declaramus tandem quod
omnis Vicarius electus à definitorio eandem po-
testatem, & præeminentiam in omnibus habet,
ac si esset Prior; vnde non solum gaudet loco,
& aliis præeminentiis Prioris, & prouincialis,
sed etiam gaudet exemptione, ab examine, seu
scientiæ periculo, quod singulis trienniis à Pro-
uinciali fieri consueuit, tam pro his qui sacris
concionibus operam nauent, quam pro his qui
confessiones excipiant, vt docet N. P. Fr. Ioan-
nes à sanctissimo Sacramento *in suis disquisitio-
nibus regularibus, p. 4. num. 238.* Sed iste est de-
putatus præses Prouinciæ non à Definitorio ge-
nerali, sed à lege quod videtur quid excellen-
12 tius; ergo eisdem præeminentiis debet gaudere,
ac Vicarius deputatus à Definitorio.
13 Verùm his & aliis non obstantibus, ego exi-
stimo prædictum præsidentem à lege solum
gaudere supremo loco Prouincialis, & præsi-
dentia, tam in choro, quam in aliis locis in do-
mo in qua reperitur, vnde debet sedere in cho-
ro ante Sacerdotem sacris indutum, nam cum
14 debeat sedere ante Priorem, & hic præcedat Sa-
cerdotem sacris indutum, necessario id nostro
præsidenti concedendum est, vt infra dicemus
loquendo de visitatoribus missis à Prouincia-
15 le, vel Generale, non tamen ex tali domo po-
test exire donec veniat Prouincialis electus à
Definitorio, nec potest alia efficere, quæ ei
16 prohibentur, *in nostra constitutione 3. part. cap.
9. num. 7.* Vnde non potest impertire benedi-
17 ctionem in completorio, nec in prima, neque di-
cere confessionem.
18 Ratio horum omnium est. Quia hæc om-
nia solum conceduntur secundum nostrum cæ-
remonialem, *cap. 2. num. 3. & cap. 7. numero 3.*
quod à nostris constitutionibus, *1. p. cap. 2. num. 2.*
inuiolabiliter præcipitur obseruari, P.N. Gene-
rali, Definitoribus Generalibus in toto ordine,

Prouinciali in sua Prouincia, & Priori in suo Con-
uentu, vt patet ex nostro cæremoniale, *cap. 2.
num. 3.* & iuxta nostras constitutiones eædem
præeminentiæ conceduntur Vicario electo à de-
finitorio loco Prouincialis, Generalis, vel Prio-
ris demortui, vel quomodolibet impediti, vt 19
patet *ex nostra constitutione 3. p. cap. 13. num. 13.*
Atqui prædictus præses, nec est Generalis, defi-
nitor Generalis, Prouincialis, nec Prior, aut Vi-
carius electus à Definitorio, sed tantum purus
præses deputatus à lege cum nimia restrictione;
ergo hæc omnia ei denegantur, non tamen ei
denegatur locus Prouincialis, nec præsidentia
in actibus communitatis, nam cum hac, & aliæ
prærogatiuæ, & præeminentiæ non ei à lege
denegantur, censentur ei concessæ iuxta ius com-
mune.
Dices etiam in nostro cæremoniali loco ci- 20
tato non præcipitur dati prædictas præeminen-
tias Vicariis electis à Definitorio, sed tantum Ge-
nerali, Definitoribus generalibus, Prouinciali, &
Priori, & tamen per nos eis debentur, eo
quod nostra constitutio, *3. p. cap. 13. numero 13.*
dicit eos gaudere omnibus præeminentiis, ac
priores; ergo idem dicendum est de hoc præsi-
de Prouinciæ; Nam licet in cæremoniali ei non
præcipiantur dari, præcipiuntur ei dari à iure com-
muni quod maiorem vim videtur habere, quam
nostra constitutio.
Respondetur Constitutiones, confirmatas à
Papa derogare iuri communi. Ita cum Nauar-
ro, Perez, Suario, Tiraquello, Gonzales, Le-
zana, *tom. 1. p. 2. cap. 12. num. 3. & tom. 3. in mari
magno Carmelitarum ad caput. 1. Regula n. 47.*
& *consult. 13. num. 74. & 86.* & *consult. 27. num. 4.*
Fr. Laurentius Espin. *consulto 17. num. 1477.* Vn-
de non est mirum, quod licet de iure commu-
ni tales præeminentiæ essent debitæ prædicto
præsidi, illi sint ablatæ per nostras constitutio-
nes, quæ sunt à Papa confirmatæ. Ad id vero
quod dicitur de cæremoniale, qui ad tales præemi-
nentias non enumerat Vicarios electos respon-
detur, nomine prioris includi Vicarium electum
à definitorio, cum reuera sit prior cum omni
iurisdictione ordinaria.
Et ratio est quia correctio legum vitanda est,
& statuta taliter interpretanda sunt, ne sequen-
tia corrigant præcedentia, vt cum Romano, &
aliis notauit Barbosa, *in axiomatibus iuris, axio-
mate 60. numero 2.* Et verba legis impropriari-
da sunt ad tollendam contrarietatem, vt cum
Daciano, ait Barbosa, *axiomate 222. num. 28.*
Ergo cum nostra constitutio concedat omnes
præeminentias Vicario electo à Definitorio, ac
si esset Prior, non est credendum nostrum cære-
monialem eis ad eas abstulisse, sed nomine prioris
intellexit etiam Vicarium electum à definitorio,
illa enim verba cæremonialis improprianda sunt,
vt tollatur legum contradictio, & ne sequentia
corrigant præcedentia.
Secundo faciliùs respondetur quod dato,
quod in cæremoniali prædictæ præeminentiæ
soli generali, definitoribus generalibus, Pro-
uinciali, & Priori concedantur, id non tol-
lit quin dandæ etiam sint Vicario electo à
Definitorio. Cuius ratio est; quia prædictæ consti-
tutiones factæ fuerunt, & confirmatæ à Pontifice
multis annis post dictum cæremonialem, etsi est

facienda correctio corrigendus est ipse ceremonialis, nam lex posterior abrogat priorem, in quantum illi contraria est, vt cum multis probat Fr. Laurentius Espio. *consult.* 17. *num* 1505. Ergo cum ceremonialis in hoc contrarius sit ipsi constitutioni, non illi, sed constitutioni, vt posteriori, & efficaciori standum est, dato quod sit facienda correctio, quæ tamen necessaria non est, cum vtraque lex possit conciliari, si nomine prioris intelligatur etiam Vicarius electus à definitorio, vt *suprà* diximus.

Dices etiam nomine Vicarij electi potest venire istæ præses prouinciæ; ergo sicut Vicario electo à definitorio debentur istæ præeminentiæ, non obstante dicto ceremoniali, ita & huic præsidi Prooinciæ; Antecedens patet, quia *in illo loco constitutionis* 3.*p.c.*23.*n.*13. non dicitur dictas præeminentias debere Vicario electo à definitorio generali, sed solum dicitur; declaramus quod omnis Vicarius electus eandem potestatem, & præeminentiam in omnibus habeat, ac si esset prior, sed nomine Vicarij electi potest venire iste præsidens, siquidem electus est à lege, & habet authoritatem ordinariam in tota Prouincia, vtpote constitutus à lege, vt tenet cum communi sententia N. P. Fr. Ioannes à sanctissimo Sacramento, *in suis disquisitionibus regularibus, part.* 4. *numero* 112. & patet, *ex l. Et quia* 6. *ff. de iurisdic. omnium iudic.* & tenet Suarez, *tom.*4. *de relig. lib.* 2. *cap.* 2. *numero* 7. & 8. Ioannes à sanctissimo Sacramento, *part.* 1. *disquisitionum Regularium, numero* 97. & cum Alexandro, & aliis tenet Menochius, *specul. aur.* 4. *part. distinct.* 5. *num.* 7. & 9. Molina, *tract.* 5. *de iustitia, d.* 14. *numero* 13. Ergo sicut Vicario electo à definitorio debentur dictæ præeminentiæ, ita & huic præsidi Prouinciæ, vtpote Vicario electo à lege pro tota Prouincia.

Respondetur negando antecedens. Ad probationem respondetur, concedendo in illo loco constitutionis solum dici prædictas præeminentias debitas esse Vicario electo, licet tamen non dicat electo à Definitorio, non potest aliter talis lex intelligi, siquidem electio prælati regularis solum pertinet ad congregationem de iure communi, *cap.* 1. *de electione*, nec potest aliter fieri prælatus regularis quam per electionem canonicam à Collegio, vt patet *ex cap. congregatio* 15. *quæst. vltima*, & docet cum aliis Tamburinus, *de iure abbatum, disput.* 5. *tom.* 1. *quæst.* 8. *num.* 1. & 2. Ergo cum lex tribuat dictas præeminentias, Vicario electo, debet intelligi à definitorio, vel capitulo Generali, nam omnes electiones canonicæ in nostra Religione reseruantur capitulo Generali, vel definitorio generali; vt patet, *ex* 3. *p. nostrarum constitutionum cap.* 2. *numero* 1. & 15. Hinc fit dictam legem non comprehendere nostrum præsidem Prouinciæ: nec de eo loqui, siquidem ille non est electus, nec à definitorio, vel capitulo generali electione canonica ad tale officium, sed tantum subrogatur à lege loco Prouincialis demortui, quæ subrogatio non est electio canonica: sed legis dispositio.

21 Nec obstat, quod talis præsidens Prouinciæ habeat potestatem, & iurisdictionem ordinariam in tota Prouincia, Nam etiam subprior in nostra religione per mortem prioris sortitur iurisdictionem ordinariam in Conoentu, vt
docent P. Fr. Ioannes à sanctissimo Sacramento, 22
in suis disquisitionibus regularibus, *p.* 3. *sect.* 1. *n.* 1,
& patet, *ex cap.* 1. *de officio Archidiaconi*, & tenet Azor, 2. *p. institutionum moralium*, *lib.* 3.
cap. 2. & 1. *part. lib.* 7. *cap.* 18. & *lib.* 11. *cap.* 18.
quæst. 3. Syluester, *verbo prælatus, num.* 2. Sairus,
in Claui Regia, *lib* 6. *cap.* 10. *dub.* 6. Rodriguez
1. *regul. quæst.* 20. *art.* 3. & *tom.* 3. *quæst.* 76. *art.* 1.
Sanchez, *in Decalogum, tom* 1. *lib.* 4. *cap.* 24. *num.*
23. & *cap.* 32. *num.* 16. & *cap.* 39. *numero* 6. Suarez, 2. *de Religione, lib.* 6. *cap.* 17. *num.* 7. Diana,
3. *part. tract.* 2. *de dubiis regularibus, resol.* 18. Tamburinus, *de iure Abbatum, tom* 2. *disp.* 13. *quæst.* 8.
num. 2. & *tom.* 1. *disp.* 2. *quæst.* 18. Pelizarius, *tom.* 2.
tract. 3. *cap.* 2. *num.* 3. Et tamen non potitur eis- 23
dem præeminentiis prioribus concessis in multis casibus, qui illi limitantur ab ipsa lege; ergo
idem dicendum est de nostro præside Prouinciæ;
licet alias habeat iurisdictionem ordinariam in
Prouincia.

Minor patet quia subprior in nullo casu potest decorari titulo patris nostri, siquidem hoc
nomine solum decorantur P. N. Generalis, &
definitores generales in toto ordine, Prouincialis in sua Prouincia, & Prior in suo Con- 24
uentu, vt patet ex nostra Constitutione, *part.* 1.
cap. 1. *num. vltimo*, & tenet consuetudo religionis, quæ est optima legum interpres, *iuxta textum in cap. cum dilectus de consuetudine,
l. more, ff. de legibus, l. si de interpretatione, ff.
eodem*, & tenet cum communi sententia Mascardus, *de probationibus concl.* 1415. *numero* 10.
Caldas, *in l. si curatorem verbo contractum, num.*
29. *Cod. de integr. restitut.* Et eadem ratione in 25
prima, & completorio, nec confessionem dicit, nec benedictionem impertit, quemadmodum ex nostri cæremonialis præscripto;
cap. 7. *numero* 3. Prælatus facere debet, nec in
choro hebdomadario, & ministris sacris indutis præcedit, vt ibidem habetur, quorum omnium ratio est, quia *in nostro cæremoniali, cap.*
2. *numero* 5. decernitur, quod hæ præeminentiæ solum competunt prælatis, per prælatos
autem solum intelligit generalem; & definitores generales, Prouincialem, & priorem,
modo dicto; ergo si hæc omnia ex lege, &
religionis consuetudine nullo modo tribuuntur subpriori, etiam quando est cum deuoluta
est tota iurisdictio Conuentus per mortem
prioris, idem omnino dicendum est de nostro 26
præside à lege constituto per mortem Prouincialis, siquidem licet præsideat in Prouincia sicut Subperior in suo conuentu, attamen non est
Generalis, Definitor Generalis, aut Prouincialis aut Prior, vel Vicarius electus à Definitorio,
quibus solis, & non aliis lex nostra prædictas
præeminentias concedit.

Vnde solum debet sedere in primo loco, &
toti Prouinciæ præsidere limitationibus positis à lege; benedictio tamen in prima, & completorio, confessio, &c. debent fieri à Priore, 27
vel in eius absentia ab hebdomadario; Debet
tamen præcedere Sacerdotes sacris indutos in
choro; cum isti sedeant post Priorem, vt *suprà* diximus, & quando lex concedit votum,
censetur concedere necessaria ad consequendum illud vt infra probauimus, quod tamen
non

28 non potest Subpriori conuenire.
Nec obstat si dicas, legem præcipere Vicarium
electum à definitorio gaudere omnibus præemi-
nentiis illius cuius est Vicarius; ergo idem dicen-
dum est de præside posito à lege in regimine Pro-
uinciæ loco Prouincialis demortui; Patet conse-
quentia, quia hic nomen Vicarij impropriè com-
petit præsidenti a definitorio loco prælati demor-
tui, vel impediti suffecto, nam iste sic positus a de-
finitorio non pendet à prælato cuius vices gerit,
quod est propria ratio Vicarij, vt notauit Suarius,
tom. 4. de religione lib. 2. cap. 2. n. 2. Sed absolute
ad eum deuoluta est à definitorio ordinaria iuris-
dictio, ac per consequens verus prælatus euadit;
sed hoc idem inuenitur in præsidente posito a
lege in Prouincia loco Prouincialis demortui; er-
go sicut illi debentur omnes præeminentiæ, ita &
huic præsidenti posito à lege.
Fateor hoc argumentum valde vrgere, sed
non est cur à data solutione recedamus. Nam vt
suprà diximus idem reperitur in subpriore, quando
præsidet ex vi legis loco prioris demortui, atta-
men non potitur præeminentiis prioris, quia non
est ex illis quibus solum lex præcipit exhiberi, er-
go idem dicendum est de nostro præsidente, licet
enim sit præses à lege, non est Vicarius electus à
definitorio, & licet in præsenti nomen Vicarij im-
29 propriè ponatur Vicario electo à definitorio, cum
sit absolutus præses conuentus, & non propriè Vi-
carius, de cuius ratione est, quod alteri principali
30 subordinetur, quod non accidit in prædicto Vica-
rio posito à definitorio, cum sit verus, & absolutus
prælatus, vt notauit N.P. Ioannes à sanctissimo
Sacramento, *in suis disquisitionibus regularibus, p. 3. n. 338.* Id tamen non conuincit vt dicamus quod
31 sicut Vicario electo à definitorio debentur prædi-
ctæ præeminentiæ, ita & præsidenti posito à lege,
32 nam si lex voluisset expressisset: *l. vnica, §. sin.
autem ad deficientis, Cod. de caduc. tollen. l. si*
33 *seruus, §. prætor ait, vers. non dixit, ff de acquir.
hæred. cap. ad audientiam 2. de decim. cap. 2. de
transact.* Lex enim id noluisse præsumitur cum
34 facile id exprimere potuisset, neque expressit, Me-
nochius, *consil. 30. n. 8.* Armendar. *in proœm. ad-
dit. ad recopila. legum.* Nauarr. *n. 150.* quia quod
35 lex non dicit, non est ab homine præsumendum,
*l. dissentientis Cod. de repud. cap. illa ne sede va-
cante.* Surdus, *consil. 219. n. 21.* & cum aliis Barbo-
sa, *axiomate 136. n. 5. & sequentibus.* Tum quia
cum lex sit correctoria iuris communis nullate-
nus extendi potest ad non expressos, *l. præcipimus,
Cod. de appellat. cum similibus,* Fr. Ioannes à san-
ctissimo Sacramento, *in suis disquisitionibus regu-
laribus, p. 4. n. 231.* Nec obstat quod iste præses
præsideat prioribus, nam etiam subprior quando
præses constituitur à lege loco prioris demortui
præsidet in choro, & tamen benedictiones, &
confessio fiunt ab hebdomadario, parum ergo
interest, quod iste præses Prouinciæ præsideat vel
36 non præsideat in choro.
Nec obstat si dicas cum Diana, *3. p. tract. 2.
de dubiis regularibus resolut. 1.* Subrogatum in
locum alterius in eius quoque iura, & priuile-
gia subrogatum censeri, *l. si autem, §. qui in-
iuriarum, ff. si quis cautionibus,* quod idem vi-
detur docere Tamburinus, *de iure abbatum, tom.
2. d. 13. quæst. 8. num. 2. & tom. 2. disp. 2. quæst.
18. & disp. 13. quæst. 11. num. 1* Respondeo nam-
que prædictam doctrinam verissimam esse stando
in iure communi, si aliàs lex, vel constitutio aliter
non disponat, cum autem lex nostra prædictas
præeminentias deneget similibus præsidentibus,
imo & Vicariis delegatis, siue à Generale, siue à 37
Prouinciale, siue à priore, & solum illas concedat
Generali, & definitoribus generalibus in toto or-
dine, Prouinciali in sua prouincia, & priori, siue
Vicario electo à definitorio in suo conuentu, vel
etiam Prouincia, vt *suprà* diximus, inde est quod
solis istis dandæ sunt huiusmodi præeminentiæ, non
verò aliis.
Et idem dicendum est de primo definitore 38
generali, quando præsidet in tota religione lo-
co generalis demortui, nam hic etiam in præ-
sentia prioris Conuentus in quo est non potest
dicere confessionem in prima, & completo-
rio, vel impertire benedictionem, siquidem lex
solum illi tribuit quod conuocet definitorium,
& eligat Vicarium Generalem, & interim ni-
hil amplius possit efficere, vt patet, *ex 3. p.
nostrarum constitutionum, cap. 7. n. 4.* ibi primus
autem definitum in hoc casu & quouis alio si-
mili, nullum alium actum præcedentiæ, aut
præsidentiæ in religione exercere valebit, quam
prædictum congregare definitorium, quid cla-
rius dici poterat; in absentia tamen prioris, hæc
omnia potest efficere, eo quod sit definitor ge-
neralis, non tamen quia præses religionis, quæ
omnia ita data fuere executioni à P. Fr. Petro 39
ab Angelis cum esset primus definitor genera-
lis in morte N. P. Fr. Gabrielis à matre Dei, vt
ipse mihi Matriti testatus est, quæ si alicui dura
videantur, non mihi, sed legi tribuant, quæ ita
disposuit, quæ an bene, vel male disposuerit, id
non mihi disputare licet, alij quibus id com-
petit iudicent, si placuerit, dum tamen lex 40
aliter non disposuerit, ita inuiolabiliter obser-
uandum.
Et ex his deduces pro casibus occurrentibus
generalem doctrinam practicandam in nostro or-
dine. Primo subpriorem in nullo casu etiam 41
in absentia prioris, siue in morte, vel priua-
tione illius, vel in qualibet absentia, etiamsi
sit illa, quæ fit quando prior tendit ad capi-
tulum generale, vel Prouinciale nunquam pos-
se sedere in loco prioris, vt patet, *ex lege nostra
3. part. cap. 15. numero 1.* Vbi decernitur, quod
post priorem sedeat subprior, nulla facti distin-
ctione, an sit, vel non præsidens: has enim præ-
eminentias loci, & alias debitas priori solum il-
las concedit lex nostra Vicariis electis à definito-
rio, vt patet *ex 3. p. cap. 3. num. finali.* Et præ-
eminentia loci hodie de iure nouo per quandam 42
declarationem nostri capituli generalis, quam
statim referemus solum conceditur omnibus
Vicariis siue positis à priore, Prouinciali, vel
Generali, non tamen conceditur subpriori; er-
go subprior quocunque modo, vel occasione
præsideat, si alias non sit Vicarius positus à
priore, Prouinciali, vel generali, vt *infrà* di-
cemus, non debet vnquam sedere in loco prioris,
sed debet in suo permanere, & ita tenet vniuer-
salis consuetudo religionis, quæ est optima legum
interpres vt *suprà* diximus. Ita Fr. Ioannes à San-
ctissimo Sacramento, *in suis disquisitionibus re-
gularibus, p. 4. n. 117.*

43 Vnde ſubpriori quocunque tempore præſideat,
ſi alias non fuerit Vicarius electus à definitorio
generali, nec debentur aliæ præeminentiæ debi-
tæ prioribus, vt nomenclatura P. Noſtri, nec po-
teſt facere confeſſionem in choro in prima, vel
completorio, nec impertire communitati bene-
44 dictionem, nec poteſt ſedere ante Sacerdotem ſa-
cris indutum in choro; hæc enim omnia ei pro-
hibentur, *in noſtro cæremoniali*, *cap.2.n.3.* & con-
ſtat, *ex 1. p. noſtrarum conſtitutionum, cap. 15.n fi-
nali*; & tenet idem P. Ioannes à Sanctiſſimo Sa-
45 cramento, *ſuprà*, *n.* 118. Alij verò Vicarij, ſiue
poſiti à generale, Prouinciale, vel priore gaudent
loco eminentiori, & præſident in omni loco ipſi
ſubpriori Conuentus, non tamen diffinitoribus
generalibus, nec prælatis hoſpitibus, nec Vicariis
46 electis à definitorio, nec procuratoribus genera-
libus vtriuſque curiæ, vt patet, *ex quadam de-
claratione noſtri capituli generalis facta anno 1667.
47 num.4.* Non tamen eis debentur præeminentiæ
tituli Patris noſtri, nec poſſunt facere confeſſio-
nem, vel impertire benedictionem in choro, tam
48 in prima, quam in completorio, propter ratio-
nem ſupradictam.

49 Licèt autem hæc omnia competant æqualiter
Vicario poſito à priore, vel à Prouinciale, ac ge-
50 nerale, ſiquidem declaratio conſtitutionis quam
ſuprà retulimus indiſtincte loquitur de omnibus
Vicariis; Attamen inter eos magna eſt diſtinctio.
Nam Vicarius poſitus à priore non poteſt aliquid
innouare in regimine conuentus, ſicut nec Sub-
prior, aut antiquior conuentus cum in defectu
ſubprioris præſidet. vt patet ex noſtra conſtitu-
tione, *3.p.cap.13.n.12.* Vbi ait, & tam ij, quam
illi in abſentia prioris, cuius vices gerunt nulla
ratione aliquid innouare præſumant, per quæ ver-
ba eis prohibetur omnis innouatio, ſeu gubernij
alteratio, vnde non poſſunt præcepta poſita a
priore auferre, nec officiales à priore relictos mu-
tare, nec aliquid præcipere contrarium iuſſis, ac
diſpoſitioni prioris abſentis, nec denique aliquid
facere, quod in præiudicium prioris cadere poſſit;
vnde non poſſunt emere, vendere, ſiue aliena-
tionis, aut obligationis circa bona Conuentus
contractus efficere, & tandem prædicti Vicarij ni-
hil aliud exercere poſſunt niſi neceſſaria, vt tenet
Gloſſa, *verb.capitulum in clement. 1.§. 1. de hæret.*
Pauinus, *de poteſtate capituli ſede vacante p. 1.
princ.q.7.n.7.* Azeued. *ad curiam Piſan. lib.1.c.* 8.
n.11. & 12. Sarmiento, *ſelect. lib. 3. cap. 15. n. 3.*
Barboſa, *de poteſtate Epiſcopi allegat. 13. p. 3.n.4.*
Fr. Ioannes à Sanctiſſimo Sacramento, *ſuprà, p.4.
n.149.* & alij.

Quòd tamen non accidit in Vicariis poſitis à
Prouinciale, vel generale, nam his non eſt prohi-
51 bitum aliquid innouare, niſi alias in literis ſuæ
commiſſionis aliqua prohibeantur; illa enim li-
mitatio noſtræ legis, ne poſſint innouare in ab-
ſentia prioris, non dirigitur ad hos Vicarios, &
cum ſit correctoria iuris communis, nullatenus
extendi poteſt ad non expreſſos *l. præcipimus, Cod.
52 de appellat. cum ſimilibus*, & tenet Fr. Ioannes à
Sanctiſſimo Sacramento, *loco citato, p.4.n.232.* Et
idem dicendum eſt de ſubpriore, quando prior
tendit ad capitulum prouinciale, vel generale, vt
ſuprà diximus. Et idem dicendum eſt quoties ſub-
prior in demortui, ſiue amoti, aut ſuſpenſi prio-
ris loco ſubrogatur, vt *ſuprà* notauimus. Et idem
dicendum eſt, quando ipſe ſubprior conſtituitur
Vicarius à Prouinciale, vel generale; Nam tunc
ſicut, & alij Vicarij poſiti à Prouinciale, vel ge-
nerale poteſt res conuentus immutare, & innoua-
re, imo tunc debet, ſicut & alij Vicarij poſiti à
Prouinciale, vel generale ſedere in loco prioris
iuxta declarationem *ſuprà* dictam, & cum eiſdem
limitationibus. Ita P. Ioannes à Sanctiſſimo Sa-
cramento, *in ſuis diſquiſitionibus, p.4 n 202.*

An autem ſi Prior conſtituat Vicarium ipſum 53
ſubpriorem in ſua abſentia, debeatur ei etiam lo-
cus prioris? An vero debeat ſedere in loco ſub-
prioris? Reſpondeo debere ei locum prioris. Ra-
tio eſt, quia prædicta declaratio noſtri capituli 54
Generalis diſcernit omnes Vicarios debere ſede-
re in loco ſuperiori ipſi ſubpriori, dummodo ſe-
deant poſt definitores generales, Prælatos hoſpi-
tes, Vicarios electos à definitorio, & procura-
tores generales vtriuſque curiæ; ergo non eſt cur
ſubprior dum a ſuo priore decoratur titulo Vica-
rij ſit peioris conditionis, quam quilibet alius, ſi
ab eo relinqueretur Vicarius: Vnde ſolum quan-
do ſubprior præſidet ex vi legis non debet mu-
tare locum, nam tunc non eſt Vicarius à priore, 55
vel à Prouinciale poſitus, ſed eſt præſidens à lege
deputatus, cui ipſa lex noluit eminentiorem lo-
cum concedere, ſed eum in ſuo loco reliquit;
quando enim lex id voluit, illud expreſſit, vt fecit
3.p.cap.13.n.13. loquendo de Vicario electo à de-
finitorio, & tandem id etiam fecit loquendo de
aliis Vicariis, ſiue à priore, Prouinciale, vel ge-
nerale poſitis, vt conſtat ex *ſuprà* citata declara-
tione.

Secundo deduces, præſidem Prouinciæ poſi-
tum à lege in loco Prouincialis demortui, de quo
eſt quæſtio in præſenti gaudere eminentiori loco
in Prouincia, & debere ſedere ante priores, & Sa-
cerdotes Sacris indutos, cum hi debeant ſede- 56
re ſecundum noſtrum cæremonialem poſt priorem
domus, non tamen tali præſidenti Prouinciæ de-
betur nomenclatura Patris noſtri, nec poteſt im- 57
pertire benedictionem in prima, vel completo-
rio, nec facere confeſſionem, ſed hæc debent
etiam in eius præſentia fieri à priore domus, vel
in eius abſentia ab hebdomadario, vt ſatis proba- 58
tum manet. De præſide autem religionis in mor-
te patris noſtri generalis aliter philoſophandum 59
eſt. Nam iſte in domo in qua eſt non ſedet in cho-
ro, vel aliis locis ante priorem domus; ſed prior
domus ei præcedit, vt antea. Cuius ratio eſt,
quia noſtra lex *3. p. cap. 7. n.4.* Nullam ei præſi-
dentiam in religione concedit, vt concedit præſi-
dentiam primo definitori Prouinciæ per mortem
Prouincialis, *3. p. cap.9. n. 7.* Mortuo Prouinciali
præſideat in Prouincia primus definitor Prouin-
cialis. Econtra verò loquens de primo definitore
in morte generalis tantum ei concedit vt conuo-
cet definitorium, imo ei prohibet omnem actum
præcedentiæ, vel præſidentiæ in religione, ibi
primus autem definitor, & quicunque alius ex
definitoribus in hoc caſu, & quouis alio ſimili,
nullum alium actum præcedentiæ, aut præſiden-
tiæ in religione exercere valebit, quam prædictum
congregare definitorium; vnde ſicut ante mor-
tem Generalis ſedebat poſt priorem in choro, &
aliis locis communibus, ita efficere debet mortuo
Generali, imo ſi in choro ponatur ex parte prio-
ris debet ſedere poſt Sacerdotem celebrantem ſa-
ctis

cris indutum; siquidem noster ceremonialis præ-
cipit, vt hebdomadarius sedeat in choro post pri-
mum prælatum in choro, qui dicitur cantoriæ an-
te omnes alios prælatos, qui ex illa parte fuerint;
nec thurisferarius eum debet incensare tribus vici-
bus, sed tantum duabus post priorem; & tandem
in omnibus se debet habere sicut antea quando so-
lum erat diffinitor generalis, & in solis illis casi-
bus præsidere in choro, & aliis locis communibus,
in quibus præsidebat quando solum erat definitor
60 generalis, vt patent ex dicta lege.
Sed quæres: An prædictæ præeminentiæ loci,
nomenclaturæ Patris nostri, dandi benedictionem
in completorio, & prima, & faciendi confessio-
nem debeantur visitatoribus, vel commissariis
missis à Prouinciale pro aliquo conuentu visitan-
do? Respondeo tales visitatores, vel commissa-
rios esse delegatos illorum à quibus mittuntur, vt
patet, *ex nostra constitutione 3. p. cap.* 10.*n.* 7. Et
licet de iure communi eis deberentur omnes præ-
eminentiæ, quæ debentur illis à quibus mittun-
tur, de quo nunc non disputo, de lege tamen no-
stra eis non debentur, sed tantum eis debetur su-
61 premus locus respectu illorum, quorum sunt vi-
sitatores, vt patet, *ex nostra constitutione, 3.p.cap.*
10.*n.* 6. Aliæ autem præeminentiæ eas solum ha-
bebunt, quas generalis, vel Prouincialis qui eos
miserunt eis assignarunt, vt patet, *ex 3. p. nostra-
rum constitutionum*, *cap.*16.*n.*12. Vnde si eis præ-
eminentias debitas Prouincialibus non assignaue-
rint, vt moris est apud nos, non eas habebunt, sed
cum, ex lege nostra *3. p. cap.*10.*n.*6. debeant præ-
cedere in loco priorem illius domus ad quam mit-
tuntur, debent in choro præcedere Sacerdotes sa-
cris indutos: nam cum prior præcedat hebdoma-
darium sacris indutum, & visitator præcedat
priorem, necessario debet præcedere ipsum heb-
62 domadarium sacris indutum; concessa namque
re aliqua à superiore, conceduntur & necessaria
63 omnia ad illam comparandam textus, *in lege 2. ff.
de iurisdict. omnium iudic. & l. penult. ff de vsu-
fruct. & cap. præterea de offic. & potest. iudic. de-
legat.* Tuscus. *tom.1. lit. A, concl.77.* Portel. *in du-
biis regularibus verbo prælati potestas in additioni-
bus*, Peirinis, *tom.2. de prælato, q.3. cap.3.n.*16. Pe-
lizarius, *tom 2. tract.*8. *cap.* 2. *num.*50. Cum ergo
dictis visitatoribus concedatur, quod sedeant an-
te priorem, necessario eis conceditur præeminen-
tia loci respectu Sacerdotum sacris indutorum in
choro; quod etiam *suprà* diximus de primo defi-
nitore, quando præsidet in Prouincia loco Pro-
uincialis demortui ex vi legis.
Hoc tamen non reperitur in Vicariis positis à
generale, Prouinciale, vel priore, in aliquibus
conuentibus; nam hi debent sedere post Sacerdo-
tes sacris indutos, cum non sint positi à defini-
64 torio generali, vt *suprà* diximus, nec sedem ha-
bent ante priorem, sed ipsi vices gerunt prio-
rum: Vicarius enim Prouincialis pro tota Prouin-
cia, vel maiore parte illius à solo definitorio ge-
nerali fieri potest, vt patet, *ex nostra constitutio-
ne 3. p. cap. 9. n.* 3. de aliis autem missis à Prouin-
ciale pro visitanda aliqua domo iam diximus lo-
cum, qui eis debetur; non possunt tamen prædi-
cti visitatores se immiscere in re aliqua regiminis
domus illius ad quam mittuntur, nec eis deben-
tur præeminentiæ nomenclaturæ Patris nostri, nec
possunt dicere confessionem, nec benedictionem
impertire in prima, & completorio, vt patet *ex* 65
nostro ceremoniali, qui solum concedit has præ-
eminentias Patri nostro generali, & definitoribus
generalibus in toto ordine, & Prouinciali in sua
prouincia, & priori, siue Vicario electo à defini- 66
torio Generali in suo conuentu, vt *suprà* diximus;
cum autem prædictus visitator, vel commissarius
non sit aliquis ex supradictis, inde est quod ei di-
ctæ præeminentiæ non debentur, sed hæc omnia
debent fieri etiam in præsentia illius à priore si ibi
fuerit, vel à definitore generali, aut Vicario electo
à definitorio; quod si nullus istorum adsit, de-
bet fieri ab hebdomadario vt moris est apud no-
strates.
An autem si visitator, vel commissarius mis- 67
sus sit à nostro definitorio generali pro visitanda
aliqua Prouincia debeantur eis omnes præemi-
nentiæ, ac debentur Vicario electo ab ipso defi-
nitorio generali; maiorem habet difficultatem.
Respondeo tamen negatiue, ita cum Bartolo, Le-
zana, *in summa tom.2.p.1. verbo sacra congregatio,
n.* 3. Noster Laurentius Espin. *consulto* 15.*n.* 1388.
& n. 1439. Et ratio est quia tales commissarij, &
visitatores sunt amouibiles ad nutum instituen-
tium, sunt enim illorum ministri, & iurisdictio
residet in illis, non per se, sed per accidens, & tan-
quam in subalternis habentibus super se, non so-
lum generalem, sed & omne definitorium, eo
quod regimen ordinis non est pure Monarchicum,
sed mixtum ex Monarchico, & Aristocratico,
vt cum Vrbano, ab Ascensione, Lezana, & aliis
notat Fr. Laurentius Espin. *consult.* 15. *num.* 1413.
& 1435. Ergo eorum iurisdictio non est ordina-
ria, sed delegata, nec eam possunt delegare, nisi
in casu eis expresse præmisso, & in particularibus
negotiis, quamuis sint instituti ad vniuersitatem
causarum, vt docet Lezana, *in summa tom.* 1.*p.*2.
cap. 13. *n.* 16. & 28. & *tom.* 2 .*p.* 2. *verbo Vicarij,
num.* 3. Ergo licet isti visitatores debeant honora-
ri, non tamen tantum, quantum hi, qui eos con-
stituerunt; siquidem illi sunt ordinarij, isti dele-
gati illorum. Ita cum S. Antonino, Nauarro,
Rodriguez, Peirinis, *tom.*1. *de subdito q* 1. *cap.*18.
Barbosa, *in Collectanea bullarum verbo Vicarius
generalis, Episcopi* 2. Franciscus Purpuratus, *lib.*1.
*n.*531.*ff. de officio eius, cui mandata est iurisdictio*,
& cum Tamburino, Fr. Laurent. Espin. *consulto
1.n.*1440. *in fine.*
Et potest hoc confirmari, ex *lege nostra 3. p.
cap.*10. *n.* 7. Vbi lex supponit tales visitatores, &
commissarios esse delegatos, sic enim ait, statui-
mus visitatores, & quicunque alij qui iurisdictio-
ne aliqua subdelegata vtuntur, teneantur suæ
commissionis literas manifestare: Atqui illa di-
ctio, alij, importat relationem in qualitate simi-
lem, vt post Romanum, Fuscum, & alios nota-
uit Augustinus Barbosa, *de dictionibus dictione* 16.
num. 3. Est enim hæc dictio repetitiua similium,
vt cum innumeris Doctoribus probat Barbosa,
ibi. n. 4. Ergo sicut illi, alij, de quibus loquitur
lex, vtuntur iurisdictione delegata, ita & visitato-
res ad quos talis dictio alij refertur; ergo iuxta
nostram constitutionem visitatores à quibuscunque
sint missi non ordinaria, sed iurisdictione delegata
pollent.
Confirmatur ex eadem *tertia parte nostrum con-
stitut. cap.* 16. *num.*12. vbi visitatori misso à nostro
Definitorio generali ad visitandam Prouinciam

S. Alberti apud Indos solum concedit lex posse habere eas præeminentias, quæ à Definitorio generali ei fuerint assignatæ, sic enim ait lex. Qui eas vices, ac præeminentias in omnibus habeat, quæ sibi fuerint à Definitorio concessæ; ergo talis visitator non est ordinarius, sed delegatus; nam concessa iurisdictione ordinaria de iure eam sequuntur omnes præeminentiæ, & integra potestas, vt colligitur ex doctrina Bartoli *in l. filius ff. de legation.* subscribit Alciatus *rubric. de offic ordinar.* & colligitur *ex textu, in clement. quæ de Ecclesia de offic. Vicarij*, vt benenotauit Emanuel 3. *regular. quæst.* 76. *art.* 10. Azor. *instit. moral. lib.* 7. *cap.* 18. Peirinis *tom.* 2. *de prælato q.* 1. *cap.* 4. §. 4. *n.* 4. Tamburinus *de iure abbatum tom.* 2. *d.* 18. *q.* 11. *n.* 2.

Tum quia subrogatus in locum alterius; in eius quoque iura, & cura, & priuilegia subrogatus censetur *l. si cum §. qui iniuriarum ff. si quis cantion.* vbi Bart. Baldus, & alij communiter, ergo cum hæc potestas possit tali commissario à definitorio coarctari, talis commissarius & visitator non est ordinarius, sed delegatus, ac per consequens solum habebit eas præeminentias, quas ei definitorium concesserit, quod si ei nullus concedat, solùm habebit præeminentiam loci concessam sibi a lege 3. *p. cap* 10. *num.* 6. & solum præsidebit prioribus, & Prouinciali, quorum visitator constituitur, & eos punire poterit, iuxta literas suæ commissionis, non tamen ei debitæ erunt aliæ præeminentiæ debitæ prouinciali, vel generali, aut definitoribus, à quibus mittitur, vt nomenclatura Patris nostri, nec in choro poterit dicere confessionem, aut benedictionem impertire in prima, & completorio, sed hæc omnia debent fieri à Prouinciali, definitore, vel Priore, si ibi fuerint, vel eis absentibus ab hebdomadario.

Dices, talis visitator, vel commissarius fuit electus à Collegio, sed iurisdictio, quæ competit alicui per electionem Collegij, vel vniuersitatis ad aliquod officium est ordinaria, vt tenet Petrus de Ancharrano *Clement. a. n.* 9. *de rescriptis.* Suarez *de Religione lib.* 2. *cap.* 2. *num.* 7. & 8. ergo iurisdictio ei concessa à definitorio non delegata, sed ordinaria est; ac per consequens ei debentur omnes præeminentiæ, ac eis cuius vices gerunt; consequentia detur certa, nam vt *suprà* diximus, concessa iurisdictione ordinaria, eam comitantur omnes præeminentiæ, & integra potestas, si alias à lege non restrigantur; sed hic nulla datur lex quæ horum visitatorum, vel commissariorum præeminentias limitet, vel auferat; ergo omnes præeminentiæ debitæ eis à quibus mittuntur eis censentur concessæ, minor patet, *nam nostra lex* 3. *p. cap.* 16. *num.* 12. vbi dicit visitatorem missum à Definitorio Generali ad visitandam Prouinciam S. Alberti apud Indos, ei solum deberi præeminentias, quæ ei à definitorio fuerint assignatæ non loquitur de omnibus visitatoribus, sed de solo illo, qui mittitur ad Indos, cuius iurisdictionem, & præeminentias forte lex ex aliqua iusta causa voluit limitare; ergo talis legis dispositio cum sit restrictiua iuris communis, non debet ad alios visitatores extendi, vt sæpè diximus.

Respondetur concedendo maiorem, deinde distinguo minorem, sed iurisdictio, quæ competit alicui per electionem Collegij, vel vniuersitatis ad aliquod officium est ordinaria distinguo, si talis officio ex natura sua, vel virtute legis, talis iurisdictio competat concedo, si ei non competat hoc modo nego; & ratio est quia ad consequendam iurisdictionem ordinariam non sufficit, quod quis ad aliquod officium electus sit à Collegio sed debet esse electus ad officium, cui vel natura sua, vel virtute legis talis iurisdictio competat, nam facta prouisione de dignitate, *intelligitur* facta de iurisdictione ei annexa, vt bene notauit cum Ancharrano Suario & aliis N. P. Fr. Ioannes à sanctissimo Sacramento *p.* 4. *n.* 237.

Secus quando officio, nec ex natura sua, nec ex lege talis iurisdictio est annexa; & alias Collegium, quod ad tale officium eligit non habet potestatem constituendi munera publica cum potestate ordinaria, vt bene notauit Molina Theologus *de iustitia tom* 6. *tract.* 2. *disp.* 14. *num.* 4. Atqui tale officium visitatoris, vel commissarij, nec ex natura sua, nec ex lege habet talem iurisdictionem ordinariam annexam, & alias nostrum definitorium non habet potestatem constituendi noua munera publica cum potestate ordinaria, sed solum habet potestatem eligendi Prælatos à lege iam constitutos, & destinatos, vt Priores, Prouinciales, & Vicarios Conuentuum, vel Prouinciarum, vel etiam Vicarium generalem totius religionis, ergo quando eligit specialem visitatorem pro aliqua prouincia, licet sic electus sit ad vniuersitatem causarum, non est propriè ordinarius, sed delegatus definitorij, vt bene notauit Molina *suprà num.* 4. quia nec ex lege, nec ex natura sua tali officio est annexa iurisdictio ordinaria vt est annexa officio Priori, Prouincialis, vel Vicario Prouinciali, Generali, vel etiam Priorali.

Et ex his manet responsum ad replicam, quam fieri posset de Vicariis conuentualibus, prouincialibus, vel etiam generalibus à definitorio electis, qui proculdubio habent iurisdictionem ordinariam, & non delegatam, vt *suprà* diximus, nam hi sunt ordinarij, non solum, quia sunt electi à definitorio generale, seu Collegio, sed quia talibus officiis natura sua, vel virtute legis talis iurisdictio ordinaria annexa est, ac per consequens eo ipso quod eliguntur à definitorio, à lege eis conceditur iurisdictio ordinaria, quod tamen non cernitur in commissariis, vel visitatoribus; quia nec ex natura sua, nec ex lege talis iurisdictio ordinaria ei competit, imo semper sunt delegati vt patet in dominis Inquisitoribus, qui licet sint commissarij Pontificis ad vniuersalem causam fidei sunt delegati, vt tenent communiter DD. & ideo tale officium visitatoris non illud comitantur nisi eæ tantum præeminentiæ, quæ eis conceduntur ab illis, à quibus mittuntur quod si definitorium nullas eis præeminentias concesserit, vt moris est, solum gaudebunt supremo loco, & præsidentia respectu illorum, quorum constituuntur visitatores, non vero gaudebunt præeminentiis, quæ solum debentur generali, vel definitoribus generalibus, Prouincialibus, & Prioribus, vel eorum Vicariis à definitorio electis, vt *suprà* diximus, quæ omnia stando in iure nostro certissima reputo, saluo meliori iudicio, nam cum res sit noua, eam aliis trutinandam relinquo.

CONSVL

CONSVLTVM LXXXI.

De Altari priuilegiato in Ecclesiis Regularium, an semel designatum possit de vno altari ad alterum à Prælato mutari.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Prior nostri Conuentus potest mutare altare priuilegiatum iam designatum ad aliud altare.*
3 *Facultas ad aliquid determinate agendum non expirat per vsum ipsius in primo actu.*
4 *Priuilegiatus vti ea poterit, & repetere toties quoties sibi bene visum fuerit.*
5 *Facultas ad designandum prædictum altare in nostris Ecclesiis non est ad semel tantum designandum illud, sed absoluta ad designandum.*
6 *Quando concessio priuilegij est absoluta, non est cur limitetur ad primum actum.*
7 *Licentia concessa Episcopo ad testandum non cessat ex vsu primi actus.*
8 *Lex Boues non habet vim in priuilegiis.*
9 *Si priuilegium haberet clausulam*, quod semel tantum posset vnum altare designari, *adhuc Prior loco vnius posset alterum designare.*
10 *Illa dictio*, semel, *non ponitur in priuilegiis taxatiue, sed designatiue.*
11 *Illa dictio*, semel, *idem est, ac prius, & facit hunc sensum, altare debet prius designari à Priore.*
12 *Repetita designatio in alio altari non est designatio, sed mutatio primæ in aliud altare.*
13 *Pontifex solum intendit, quod detur vnum altare designatum.*
14 *Ponitur quoddam argumentum in contrarium, & soluitur.*
15 *Priores possunt mutare designationem vnius altaris priuilegiati in nostris Ecclesiis quando sibi bene visum fuerit.*
16 *Hæc designatio potest fieri siue à generali, siue à Prouinciali, siue etiam à quocunque Superiore locali.*
17 *Subprior quando absolutè est Superior in Conuentu, vt quando mortuus, vel priuatus fuit Prior, seu iuit ad Capitulum prouinciale, vel generale, potest mutare dictum altare.*
18 *In his casibus tota potestas, & iurisdictio Prioris deuoluitur in Subpriorem.*
19 *Deuoluitur etiam ad illum potestas designandi dictum altare.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

1 CUm in quadam Ecclesia Carmelitarum iam esset designatum à Prælato vnum altare priuilegiatum pro Missis defunctorum iuxta priuilegium Gregorij XIII. quod supra retulimus consulto accidit, quod necessarium fuit mutare idem altare ad aliam capellam, eo quod patronus illius postulasset, quod in sua capella designeretur prædictum altare, cum autem iam à prælato designatum esset.

Quæsitum fuit à me, An Prior posset mutare dictum altare, & designare altare huius capellæ pro altari priuilegiato, transferendo illud de vno ad alterum altare, non obstante Prioris designatione.

RESPONSIO AVTHORIS.

REspondi posse: Ratio est quia facultas ad 2
aliquid determinatè agendum non expirat
per vsum ipsius in primo actu sed priuilegiatus 3
vti ea poterit, & repetere toties quoties sibi bene
visum fuerit; sed huiusmodi concessio desig- 4
nandi vnum altare priuilegiatum in vnaquaque
nostrarum Ecclesiarum est facultas ad aliquid determinate
agendum; ergo non expirat per vsum
ipsius in prima designatione; ergo Prior optime
potest illud iterum designare, etsi iam primo
designatum fuisset, dummodo vnum solum altare
remaneat in Ecclesia.

Confirmatur, quia facultas ad designandum 5
prædictum altare in nostris Ecclesiis, non est ad
semel tantum designandum illud, sed est absoluta
ad designandum vnum altare, vt patet ex priuilegio
supra relato; &, tenet N.P. Petrus ab Angelis
de priuilegiis in communi d.7.sect.10. nu.12. 6
sed quando concessio priuilegij est absoluta, non
est cur limitetur ad primum actum, ita vt quod
designato vno altare in vna Ecclesiæ, non possit
alterum eius loco designare; ergo quamuis illud
altare iam fuerit designatum, optime potest mutari
à Priore.

Confirmatur secundo. Quia licentia concessa 7
Episcopo ad testandum non cessat ex vsu primi
actus, & sic virtute ipsius poterit reuocare primum testamentum, & aliud conficere toties quoties sibi placuerit, vt resoluit Rota *in vna Piacensi* 14. *Ianuarij* 1587. vt testatur Gonzalez *de mensibus, & alienat. glossa* 11. *num.*9. habeturque *in decis. diuersar. p.* 1. *decis.*47. quia cum tale priuilegium sit gratia principis, & concessa sine restrictione, non ad vnicum actum, sed absolutè debet interpretari; sed nostrum priuilegium absolute concedit, quod possit Prior tale altare designare; ergo non de vno actu, sed absolute debet interpretari, ita Felinus *in cap.* 2. *de Trenga, & pace limit.*7. Alciatus *in l. Boues.* §. *hoc sermone, num.*6 Afflictus *decis.*391. N.P. Petrus ab Angelis *de priuil. in comm. d.7. sect.*10.*n.*8.

Nec obstat si dicas cum aliquibus iuristis, & canonistis, quod sermo simpliciter prolatus intelligitur de primo actu, seu prima vice tantum, vt patet *in l. Boues*, §. *hoc sermone, de verbor. signific.* & Afflictus *decis.*391. testatur sic fuisse resolutum in regali Consilio Neapolitano: Tum quia licentia disponendi de feudis, seu testandi intelligitur tantum de prima dispositione; ergo idem dicendum est in nostro casu. Respondetur namque dictam legem Boues, non habere vim in
priuilegiis, quia si dispositio priuilegij realis de
primo actu tantum intelligeretur, esset & non 8
esset priuilegium, esset quia supponitur, non
esset, quia non esset perpetuum, sed finitetur
primo

primo actu, quod est contra rationem priuilegij
realis, sicut & legis; non ergo potestas priuilegij
extinguitur, sed debet durare. & pennanere quan-
diu non reuocatur. Ad confirmationem patet ex
supradictis.

9 Sed quæres quid dicendum sit, si priuilegium
habeat clausulam, *quod semel tantum possit tale al-
tare designari?* Respondeo, adhuc posse Priorem
illud mutare. & designare quoties sibi bene visũ
fuerit. Ratio est, quia si Princeps concederet facul-
tatem ad primum actum tantum, non esset priui-
legium; sed quædam particularis licentia ad illum
10 actum faciendum; ergo tale priuilegium esset, &
non esset priuilegium, esset quia ita supponitur,
non esset quia esset tantum specialis licentia; ergo
quando apponitur illa dictio, *semel*, in priuilegiis,
apponitur non taxatiuè, & definitiuè, sed solum
designatiuè, id est, quod semel designatum, v. g.
altare priuilegiatum à Superiore non possit ab
alio inferiore mutare; vel dicito quod aduerbium,
11 *semel*, significat in his priuilegiis idem, quod,
prius, & facit hunc sensum, altare debet prius de-
signari à Superiore, & semel designatum non po-
test in aliud mutari indulgentia, nisi ab ipso Su-
periore, vel ab alio cum simili potestate.

12 Vnde non ad formam, sed ad meram condi-
tionem reducitur. Vel dicit, quod talis repetita
designatio in alio altari in rigore non est alia de-
signatio absolutè, sed mutatio primæ in aliud
altare. in quo nullum inconueniens reperitur,
nec voluntati Pontificis contradicitur, siquidem
Pontifex solum prætendit quod ibi non dentur
13 duo altaria priuilegiata, neque vnum indetermi-
natum; quod vero sit hoc, vel illud, tanquam
quid accidentale, nec pertinens ad formam re-
mittit Superiori. Ita P. Fr. Petrus ab Ang. *de pri-
uil. in comm. d. 7. sect.* 10. *n.* 12. quod à viris doctis
Romæ testatur se id accepisse.

14 Nec obstat si dicas, illam dictionem; *semel*, esse
taxatiuam; ergo non potest extendi ad secun-
dam altaris designationem, nam cum sit taxati-
na in primo actu finitur. Respondetur illam di-
ctionem in præsenti non poni taxatiuè, & defi-
nitiuè, sed solum designatiuè, quia si poneretur
taxatiuè, iam talis concessio non esset priuilegium,
siquidem vno actu finiretur, quod est contra ra-
tionem priuilegij, quod debet esse perpetuum.

15 Ex quibus omnibus concludo quod cum in
nostris priuilegiis ad designandum altare priui-
legiatum non apponatur illa clausula. *semel desi-
gnandum à superiore*, sed absolute concedatur al-
tare designandum à Superiore, inde est, quod
ipsi possint illud designare; vel mutare quomo-
do opportunum sibi visum fuerit, quod etiam
verum est, etsi talis clausula poneretur, vt *suprà*
diximus.

16 Superior autem, à quo talis designatio, vel
mutatio fieri potest non determinat Pontifex.
Vnde concessio intelligenda est de quolibet Su-
periore, etiam locali, & sic quilibet Prior si cau-
sa adsit poterit altare priuilegiatum iam designa-
tum relinquere, & aliud hoc illius in eadem Ec-
clesia designare, quia non datur ratio cur ad ali-
quem Superiorem limitetur gratia, cum Ponti-
fex eam non limitet. Vnde tam Generalis, qui in
17 Prouincialis, & etiam Prior localis veniunt in-
telligendi. Ita P. F. Petrus ab Angelis *suprà n.* 12.
18 Non tamen intelligitur id concessum Subpriori,
etiam quando actu præsidet, quia hic non est
verè Superior, sed subditus. Excipe nisi fuerit
tempore, quo absolutè est Superior in Conuen-
tu. vt per amotionem Prioris ab officio, vel per
illius mortem, vel eo quod Prior tenderit ad ca-
pitulum generale, vel Prouinciale, nam tunc 19
cum vero in Superior Conuentus ad illum de-
uoluta est tota iurisdictio ordinaria Prioris, vt
suprà diximus, ac per consequens, & potestas ad
designandum dictum altare, sicut & aliæ facul-
tates conceduntur.

CONSVLTVM LXXXII.

De irregularitate, excommunicatione, & aliis pœnis ortis ex quodam homicidio, cum quadam circumstantia notabili.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Mandans est causa principalis; & efficax damni.*
3 *Longitudo temporis non est causa sufficiens reuocationis voluntatis.*
4 *Vnusquisque vult quod eius voluntas sit mandatum perpetuum.*
5 *Tempus non est modus tollenda, vel inducenda obligationis.*
6 *Mandans occidere Petrum sæcularem, si Petrus factus sit religiosus, & mandatarius illum occiderit; mandans non incurrit irregularitatem vel excommunicationem.*
7 *Maior deliberatio requiritur ad occidendum religiosum, quam sæcularem.*
8 *Si occidendus factus esset Papa mandans non censetur persistere in mandato.*
9 *Mandatarius quando persona qua præcipitur occidi mutata est de sæculari in Ecclesiasticum tenebatur consulere mandantem.*
10 *Mandatum censetur reuocatum, si mandans tempore Paschatis confessus est sacramentaliter.*
11 *Reuocatum est mandatum, si mandans factus sit religiosus, vel Sacerdos.*
12 *Mandatum censetur reuocatum quando occidendus factus est religiosus, vel Episcopus, vel Sacerdos.*
13 *Mutatus status ex parte mandantis, vel occidendi censetur virtualis reuocatio mandati.*
14 *Hæc resolutio multis visa fuit intolerabilis, & improbabilis.*
15 *Hæc opinio fuit Romæ practicata à viris doctis propter easdem rationes.*
16 *Per ingressum in religionem Paulus Petro, & omnibus pro iniuria, & scandalo satisfecit.*
17 *Illa ingressio religionis fuit virtualis reuocatio mandati.*
18 *Mandatarius tenebatur iterum recurrere ad mandantem.*
19 *Mandatarius in hoc casu, & non mandans pœnas homicidij incurrit.*
20 *Idem dicendum est quando is, qui iubetur occidi factus est Episcopus, vel Sacerdos.*
21 *Episcopatus perfectior status est quam status Religiosus.*

CASVS

CASUS, SIVE FACTI SPECIES.

1 PETRUS mandauit famulo suo Francisco vt occideret Paulum, qui eius sororem deflorauerat: ipse autem Paulus fugerat ad Brasilicam ciuitatem dictam Bahiam, nauigauit Franciscus ad Brasilicam illam ciuitatem, vbi sciebat residere Paulum, vt eum occideret; peruenit ad eum locum, & inuenit Paulum factum esse religiosum discalceatum iam professum: hoc tamen non obstante cum quadam die prædictus Paulus Religiosus exiret è conuentu eum in platea ciuitatis trucidauit, peruenit de hoc casu nuncius ad ciuitatem Vlisiponensem, & qui mandatum dederat promotus erat ad quandam insignem dignitatem Ecclesiasticam, & volebat ordinari ordinibus sacris, anxiatus tamen, & agitatus scrupulis, eo quod iusserit Francisco prædictum Paulum occidere.

Quæsivit à me, an incurrerit irregularitatem, excommunicationem, & alias pœnas ortas ex illo homicidio, quod ipse præcepit fieri.

RESPONSIO AUTHORIS.

2 FAteor in hoc casu nimis perplexum stetisse, nam ex vna parte videbam expressum mandatum non reuocatum, & cum mandatum non est reuocatum, siue tacite, siue expresse homicidium secutum imputatur mandanti, cum mandans sit causa principalis, & efficax damni, vt tradunt Siluius, *verbo restit. 3. q. 6.* Angel. *eodem ver. & verbo furtum, num. 17.* Tabiena, *verbo restitutio, n. 21.* Ioannes Medina, *C. de restitutione, q. 7. & 8.* Petrus Nauarra, *lib. 3. de restitutione cap. 4. n. 26.* & alij communiter; cum ergo in hoc casu constaret de mandato, & non de reuocatione illius, videbatur mandantem incurrisse omnes pœ-
3 nas homicidij voluntarij.

Nec obstat mandatum dilatatum fuisse per multum tempus. Nam per se loquendo longitudo temporis non est sufficiens causa reuocationis voluntatis; Nam vnusquisque vult, quod eius voluntas sit mandatum perpetuum, & quod per-
4 petuo duret. Tum quia tempus non est modus tollendæ obligationis, *l. obligationem, §. placet. ff. de actibus, & obligat.* & tradit in Glossa, *in*
5 *cap. tum ex officiis de oescripsis, verbo ordinem.* Gomez, *variarum, tom. 2. cap. 11. n. 21.*

6 Verum his & aliis non obstantibus, ego tunc in ea opinione fui, quod mandans non incurrerit irregularitatem, excommunicationem, & alias pœnas impositas homicidiis Ratio, quæ me mouit fuit, quia Petro nunquam venit in mentem Paulum factum fuisse Sacerdotem, & reli-
7 giosum; si enim hoc illi venitet in mentem expresse illud esplicaret, cum autem putasset illum esse sæcularem, ideo præcepit occidi, maior enim deliberatio requiritur ad occidendum religiosum Sacerdotem, quam sæcularem.

8 Confirmatur 1. Quia si talis Paulus fuisset factus summus Pontifex, Cardinalis, vel Episcopus non est credibile mandantem velle persistere in
9 primo mandato illum occidendi, sed vel quod ab eo esquireretur, an etiam in illo statu vellet illum occidi, non enim aliud potest credi de mandante, cum maius peccatum, & magis contra bonum commune sit Papam, vel Episcopum occidere, quam hominem ordinarium sæcularem; ergo idem dicendum est, si talis homo factus est religiosus; nam per sumptionem habitus videtur fieri aliter homo.

Confirmatur 2. quia mandatum censetur reuocatum, si mandans tempore paschatis confessus 10
est, tunc enim debuit voluntatem occidendi reuocare, & idem dicendum est, si incepit viuere more timoratorum, vt si factus est Sacerdos, religio- 11
sus, vel Episcopus, vt cum aliis docet N. P. Fr. Gabriel à S. Vincent. *de iustitia & iure, d. 6. q. 16. §. 1. n.*
599. Ergo idem dicendum est quando occidendus 12
factus est religiosus, Episcopus, vel Sacerdos; sicut enim mutatio status ex parte mandantis censetur virtualis retractatio mandati, ita mutatio status ex 13
parte occidendi videtur virtualis reuocatio mandati, non enim apparet maior ratio distinctionis.

His, & alijs fundamentis ductus tunc in eam fui 14
sententiam, quod prædictus Petrus potuisset illam dignitatem, & ordinem sacrum recipere, non obstante executione mandati, & homicidio prædicti religiosi secuti. Sed mea resolutio multis visa fuit intolerabilis, & improbabilis, & quia nullum proponebam doctorem, cum casus adhuc à doctoribus non fuisset discussus, & alias noluissent meæ sententiæ assentiri, prædictum Petrum alij iurisperiti obligarunt, vt à Papa dispensationem obtineret, in quo ego ad tollendos scrupulos etiam consensi.

Verum post hæc scripta inueni, hanc meam opinionem consultam, & practicatam fuisse Romæ 15
à viris doctissimis propter easdem & alias rationes. Sic testatur N. P. Fr. Gabriel à S. Vincent. *de iustitia & iure, d. 6. q. 17. §. 1. n.* 598. Ratio illorum doctorum Romanorum, & eiusdem Patris, qui hanc 16
sententiam vt probabilem proponit fuit; quia per illum ingressum in religionem Paulus, & Petro, & omnibus pro iniuria, & scandalo sufficienter satisfecit, ac per consequens illa ingressio, & reli- 17
gionis professio fuit virtualis reuocatio mandati, & mandatarius debebat iterum recurrere ad mandantem, an vellet quod, non obstante quod Paulus factus fuerit religiosus, adhuc velit eum occidi, non enim de simplici mandato pro sæculari occidendo 18
colligitur mandantem velle occidi religiosum, quod cum mandatarius non fecisset, excessit mandatum, nam illi non fuit mandatum religiosum occidere, sed sæcularem, ac per consequens mandatarius temerarius fuit. ac per consequens non mandans, sed mandatarius pœnas homicidij incurrit, *ex* 19
l. diligenter, ff. mandati. Siquidem in eius potestate fuit fines mandati seruare, & noluit. Ita docet Bald. *in l. non ideo minus Cod. de accusat. §. item quæro,* P. N. Fr. Gabriel à S. Vincentio, *de iustitia & iure d. 6. q. 17. § 1. n. 660.* & alij communiter.

Et idem dicendum existimo quoties ille qui iu- 20
betur occidi ex statu sæculari factus est clericus, vel Episcopus, propter easdem rationes; sufficienter enim per sumptionem illorum sacrorum statuum videtur satisfecisse damno illato, & licet permaneat in sæculo, id non obstat quominus mandatarius teneatur inquirere à mandante, an etiam in illo statu Sacerdotali velit illum occidi; difficilius enim præcipitur occidi Sacerdotem, & Episcopum, quam sæcularem. Tum quia Episcopatus perfectior status est, religioso; sed susceptio status religiosi censetur virtualis retractatio mandati; er- 21
go & susceptio status Episcopalis, & Sacerdotalis, nam status Sacerdotis perfectior est statu simplicis religiosi, ita censeo saluo meliori iudicio.

CONSVLTVM LXXXIII.

De quodam filio nato ex duobus coniugibus factis religiosis, an sit legitimus, & succedat in bonis suorum parentum, etiam post renunciationem illorum in fauorem monasterij, & de quodam homicidio ab eo patrato ad dicta bona recuperanda, an ob illud incurrerit irregularitatem, & casu quo incurrerit, quis cum eo possit dispensare, ut ordinetur ordinibus sacris.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Quidquid dixero in hoc consulto, non de mea sententia profero; sed ex aliorum probabilibus sententiis.*
3 *Si maritus, & coniux post matrimonium ratum profiteantur solemniter religionem, si postea sacrilege coniungantur; proles nata est legitima, licet sacrilega.*
4 *Probatur multorum doctorum authoritate.*
5 *Quando coniuges de communi consensu profitentur religionem non dissoluitur vinculum matrimonij, sed ratum manet.*
6 *Filius progenitus ex valido matrimonio est legitimus.*
7 *Quando coniuges de communi consensu profitentur religionem post matrimonium ratum, nullus vinculo matrimonij renunciat, sed solum renunciant saeculo.*
8 *Non est contra substantiam religiosi status, quod cum eo detur vinculum matrimonij.*
9 *Ponitur argumentum in contrarium.*
10 *Ponitur solutio huius argumenti.*
11 *Ponitur alia instantia in contrarium, & soluitur.*
12 *Ponitur alia instantia in contrarium, & soluitur.*
13 *Ponitur alia instantia.*
14 *Soluitur praedicta instantia.*
15 *Filius ex praedictis coniugibus genitus, si casus est occultus potest sine dispensatione super illegitimitate ordinari ordinibus sacris.*
16 *Proles legitima non indiget dispensatione ut ordinetur.*
17 *Ponitur argumentum in contrarium.*
18 *Soluitur praedictum argumentum.*
19 *Haec opinio non est destituta authoribus.*
20 *Donatio omnium bonorum facta conuentui à praedictis coniugibus tempore, quo filio carebant, nato filio, reuocatur, ut inofficiosa, quoad eius legitimam.*
21 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*
22 *Ponitur alia instantia.*
23 *Soluitur praedicta instantia.*
24 *Renunciatio omnium bonorum facta Conuentui contra formam Tridentini non valet.*
25 *Iste adolescens occidens praedictum religiosum, ut ab eo surriperet pecuniam, quam deferebat grauissimè peccauit.*
26 *Supposita morte religiosi potest occulte compensari in sua legitima de bonis Conuentus, quam secum deferebat dictus religiosus.*
27 *Probatur ratione.*
28 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*
29 *Ponitur alia instantia, & soluitur.*
30 *Iste adolescens occidendo praedictum religiosum occultissime, ita ut à nemine fuerit visus, non incurrit irregularitatem.*
31 *Probatur authoritate doctorum.*
32 *Irregularitas solum incurritur in casibus in iure expressis.*
33 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*
34 *Dato quod talis adolescens occidendo occultissime dictum religiosum incurreret irregularitatem, potest ab Episcopo dispensari.*
35 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*
36 *Potest etiam dispensari à regularibus mendicantibus per sua priuilegia.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

PETRVS duxit Mariam in vxorem, & antequam consummarent matrimonium ambo de communi consensu ingressi sunt religionem, & ibi professi sunt. & ante professionem dederunt omnia bona sua religioni; postea temporis decursu, habita quadam occasione, Petrus ingressus Conuentum vbi Maria erat professa habuit cum ea copulam, ex quo coitu natus fuit Ioannes, qui occultissime post eius natiuitatem è Conuentu extractus, & iussu Patris sui educatus est in quodam oppido extra illum locum vbi sacrilegium accidit in loco nimis remoto. Postea veniens Ioannes ad eum locum vbi viuebat Pater suus & mater. & certior ab illis factus de parentibus suis, siquidem tam Pater, quam mater id occultissime ei narrarunt, voluit promoueri ad sacros ordines. & cum non haberet patrimonium, cogitauit de illo procurando, & anxiatus eo quod pater eius omnia bona sua dedisset religioni. cum quadam die in quadam via illi obuius fuisset quidam religiosus Conuentualis, illius conuentus, cui pater suus fecerat donationem, quaesiuit ab eo quo tenderet. & cum ab eo cognouisset se deferre magnam quantitatem auri, & argenti ad illum Conuentum ex illius reditibus, cogitauit secum de tali religioso occidendo, & pecuniam quam deferebat suscipiendo, ad comparandum suum patrimonium; sicut cogitauit, ita fecit, & repente irruens in religiosum eum trucidauit, & abstulit pecuniam, quam secum deferebat, quae erant duo millia aureorum in auro, & alia magna quantitas in argento, & misso cadauere in quandam speluncam, reuersus est gaudens in domum suam, & postquam illa pecunia comparauit quandam haereditatem, vineas, & olíueta, voluit ordinari; sed scrupulis agitatus secum reuoluebat quomodo id fieri posset, cum ille esset spurius. & haberet commissum homicidium voluntarium, & si quaereret à Papa dispensationem necessarium foret narrare defectum suorum parentum, & quod ad impetrandum dispensationem super irregularitate multam pecuniam insumendam esse tandem sic anxiatus accessit ad me.

Et quaesiuit primo, An ille stando in aliqua opinione,

opinione probabili esset filius leg timus, licet sacrilegus, ex eo quod ante professionem suorum parentum inter eos præcesserit matrimonium ratum? Secundo An posset sine dispensatione super illegitimitate ordinari sequendo talem opinionem? Tertio An donatio illa facta à suis parentibus Conuentui per Natiuitatem illius possit irritari, & reuocari. in aliqua opinione probabili? Quarto An ille posset occulte suscipere per compensationem ex bonis illius Conuentus? quo vsque integraret suam legitimam debitam ex parte patris stando in aliqua probabili opinione? An vero teneretur bona occulta suscepta restituere dicto Conuentui? Quinto An occidendo illum religiosum occultissime, ita vt à nullo viuente tale homicidium fuerit cognitum incurrerit irregularitatem ex homicidio voluntario, vel non, stando in aliqua opinione probabili? Sexto Andato quod talem incurrerit irregularitatem, An alius præter Papam, posset cum eo in tali irregularitate dispensare ad effectum suscipiendi ordines sacros, stando in aliqua opinione probabili?

RESPONSIO AVTHORIS. PRIMO QVÆSITO.

An ille stando in aliqua opinione probabili esset filius legitimus licet sacrilegus, eo quod ante professionem suorum parentum inter eos præcesserit matrimonium ratum?

FAteor casum esse grauissimum, & magna circumspectione dignum, Deo tamen fauente
quid nobis visum fuit aperiam, cupiens magis
audire alios, quam propriam proferre sententiam.
Aduertendum tamen est, dictum consulentem solum inquirere, an in his casibus detur aliqua opinio probabilis, quam sequendo doneretur, non
enim propriam meam sententiam, quærit, nec probabiliorem, sed aliorum doctorum, dummodo sit
2 probabilis; vnde quidquid dixero, non de mea sententia profero, sed aliorum. Dicam tamen quando
sit, vel non probabile, ad effectum satisfaciendi
dicto consulenti.

3 Primo igitur proposito quæsito Respondi affirmatiuè. Ita D. Th. *in 4. dist. 27. q. 1. art. 3. quæstiuncula 3. ad primum*, & ibi Paludanus, *q. 3. art. 2. concl. 2. n. 11.* Palacius, *eadem dist. d. 2. fol. 570. concl. 2. §. est autem*, Corneio, *d. 6 de matrim. dub 2 vers. quares 3. pag. 943.* Biescas, *in Apologia pro doctrina, D.*
4 *Thom. q. 11. art. 4 dub. 5. propositione* 10. *p.* 822. quam
opinionem probabilem dicunt Sanch. *lib. 2. de matrim. d. 20. n. 2* Ledesm. *2. p. art. 4. q. 61. art. 3.* Henriq. *lib. 11. cap. 8. n. 6.* Machado, *lib. 3. p. 1. tract. 10. documento 2. n. 4.* Leander *de sacramentis p. 8. tr. 9. q.* 10. Gutier. *tract. de matrim. cap. 45. n. 9.*

Ratio fundamentalis huius sententiæ est, quia
5 quando coniuges ante consumationem matrimonij de communi consensu profitentur religionem,
non dissoluitur vinculum matrimonij, sed ratum
6 manet, vt antea, Sed filius progenitus ex valido
matrimonio, licet sit cum sacrilegio, conceptus, est legitimus, vt post alios docet Sanch. *de matr. lib. 9. de debito coniugali, d. 58. n. 4. 5. & 6.* Ergo cum hi contrahentes de communi consensu ante consummationem matrimonij profiterentur religionem, filius postea conceptus, licet fuisset cum sacrilegio, ob vota parentum. ipse tamen legitimus euasit. Ma-
iot in qua est tota difficultas probatur à D. Thom. 7
quia quando vterque pari voto continentiam vouet, tunc neuter coniugali vinculo renuntiat, cum
nullus maneat indifferens ad suscipiendum alium
statum, & ad disponendum de se libere, sed solum
ambo renunciant sæculo ad suscipiendum religio- 8
sum statum; ergo adhuc manet vinculum matrimonij, siquidem non est contra substantiam religiosi status, vel solemnis professionis, quod cum illa stet vinculum matrimonij, vt patet in coniugibus, qui post consummatum matrimonium de communi consensu professi sunt religionem.

Dices Trident *sess. 24. de matrim can. 6.* ait, *si quis* 9
dixerit matrimonium ratum non consummatum per solemnem religionis professionem alterius non dirimi anathema sit, quod antea definitum fuerat ab Eusebio Papa, & habetur, *in cap. decreta legalia 27. q. 2.* & à Ioan. 22. vt habetur, *in eius extrauag. antiqua de voto*, & ab Alex. III. *cap. 2. & cap. ex publico de conuers. coniugatorum*, & ab Innocent. III. *cap. ex parte tua eodem titulo*; Ergo iuxta prædicta iura. & nouum ius Tridentini, solemnis professio dirimit matrimonium solum ratum; sed hoc matrimonium solum erat ratum; ergo per professionem solemnem illorum coniugum manus dissolutum.

Respondetur Tridentinum, & alia iura loqui,
quando alter sponsus religionem profitetur, vt pa- 10
tet ex illis verbis Tridentini, per professionem alterius; & ratio est, quia tunc vno profitente, relicto alio in sæculo, qui manet in sæculo, remanet cum indifferentia ad suscipiendum statum, vel matrimonij, vel cælibatus, quæ tamen indifferentia non remanet in neutro, quando ambo de communi consensu profitentur in religione, & hæc est ratio, ob quam in primo casu dirimitur matrimonium, non vero in nostro; quia in primo datur renunciatio vinculi matrimonij ex parte illius qui profitetur, relicta indifferentia in manente in sæculo ad suscipiendum statum quem voluerit, non tamen in nostro casu, nam in nostro casu, cum ambo de communi consensu intrent religionem, nemo illorum renunciat vinculo, relicta libertate in alio ad suscipiendum statum quem voluerit, sed ambo se determinant ad vnum statum religiosum, in nullo manente indifferentia ad suscipiendum alium statum; vnde non vinculo, sed sæculo solum renunciant, ac per consequens per illorum professionem non dirimitur vinculum matrimonij.

Dices non sufficit vtriusque coniugis, vel alte-
rius sola renunciatio, vt prædicti matrimonij vin- 11
culum dissoluatur, sed dissolutio prouenit ex Christi priuilegio; Sed Christi priuilegium melius exequitur vtroque coniuge profitente, quam vno solo; ergo per vtriusque coniugis professionem dissoluitur tale vinculum. Respondetur concessa prima parte maioris, distinguendo secundam, sed dissolutio prouenit ex Christi priuilegio, tanquam ab approbante dictam renunciationem concedo, tanquam ab aliquo per se solum sufficiente ad tale vinculum dissoluendum, nego. Ratio est, quia Christi Priuilegium, professione emissa, dat vires renunciationi præsuppositæ, non tamen habet locum nisi quando illa renunciatio præcedit, cumque non præcedat, nisi quando vnus tantum coniugum professionem emittit, solum tunc dissoluitur matrimonij vinculum, vnde nec sola renunciatio sufficit sine professione, nec sola professio sine renunciatione.

Dices consensus vnius sponsi profitentis est 12
expressa, vel implicita vinculi matrimonij renunciatio habens effectum ratione solemnis profes-

sionis ; ergo etiam consensus vtriusque sponsi solemniter profitentis, Patet consequentia. Nam vtriusque contrahentis matrimonium consensus firmauit illius matrimonij vinculum ab vtroque admissum ; ergo etsi solus consensus non sufficiat ad illud dissoluendum, at quantum est de se erit talis mutuus consensus vtroque coniuge profitente sufficiens prædicti vinculi renunciatio, res enim per quas causas constituitur ; per easdem dissolui potest, aliquo intrinseco non obstante. Respondetur concedendo antecedens ; Deinde negatur suppositum in consequenti, siquidem in illo supponitur adesse consensus vtriusqoe cooiugis, qui sit vinculi renunciatio, cum solum sit renunciatio sæculi ; itaque quando vnus solum profitetur, tunc respectu illius est duplex renunciatio, vna viuculi, & altera sæculi; quando vero ambo profitentur de communi consensu, datur renunciatio sæculi, non tamen vinculi, ex patte vtriusque. Nam cum res per quas causa constituitur ; per easdem dissoluitur, requiritur vt ea omnia conferat in vtrumque contraheutem communis eorum dissensus, quæ abstulerat ab vtroque communis ipsorum in contractum consensus ; Atqui per consensum vtriusque contrahentis ablatum fuit ab vtroque ius, & libertas cum alio contrahendi, & [ablato Christi priuilegio] aliter de se ipso disponendo ; ergo vt adsit contrarius dissensus debet vel vnus, vel vterque manere in libertate ad contrahendum cum quo voluerit ; Atqui aufertur huiusmodi indifferentia vtroque coniuge se libere ad professionem solemnem determinante, vt in casu posito, ergo non adest mutuus consensus, qui sit renunciatio vinculi firmati, antea per mutuum contrahendi consensum, sed solum adest mutuus vtriusque consensus, qui sit sæculi renunciatio, per quod patet ad argumentum.

13 Dices moraliter loquendo impossibile est quod
vterque coniux eadem hora, eodemque momento profiteatur, sed si vnus per horam, diem, vel dies profiteatur, datur verè professio vnius coniugis sine professione alterius ; ergo manet matrimonium ratum dissolutum : Patet consequentia quia de fide est per professionem alterius coniugis dirimi matrimonium ratum non consumatum, iam ergo non possit amborum dari professio in eodem momento moraliter, semper matrimonium manebit dissolutum. Respondetur concedendo maiorem, & minorem, deinde negatur consequens. Ad probationem Respondetur,
14 distinguendo antecedens per professionem alte-
rius coniugis dirimitur matrimonium ratum, si profitens saltem tacitè renunciet vinculo matrimonij, & sæculi vt accedit quando alter solum profitetur religionem concedo, si tamen habeat intentionem renunciandi solum sæculo, & non vinculo, vt accidit quando ambo profitentur de communi consensu nego.

Fateor equidem, quod ille, qui prius professus fuit, mansit irreuocabiliter ex parte sui obligatus ad religionem, ille vero qui in sæculo mansit posse profiteri si voluerit, vel manere in sæculo, & iterum nubere vtens Priuilegio Christi, quia tamen Priuilegio vtimur cum volumus, dum iste vnius, qui in sæculo mansit non amplectitur Priuilegium Christi, iterum nubendi, suspensa manet vinculi dissolutio; ergo si eligat non nubere, & simul profiteri, profecto impedict dissolutionem vinculi prædicti matrimonij; atqui ille eligit etiam profiteri, quod fecit statim ; ergo non renunciauit vinculo matrimonij, quod per se loquendo cum statu religioso compatitur, siquidem ad hoc tendit renuntiatio vinculi, vt vinculum aliud posset acquirere, vel alium eligere statum.

Nec est inconueniens ; quod ex parte prius profitentis detur obligatio ad religiosum statum, quod assumpsit, ex parte verò nondum profitentis non detur talis obligatio, sed detur libertas assumendi alium statum, si voluerit vti Priuilegio Christi, nam etiam qui promisit manet obligatus ad promissionem, promissarius autem potest si velit acceptare, vel non acceptare promissionem. Item profitens in Societate votis bieonij tenetur ad professionem, ipsa vero religio, si ille deliquerit poterit si velit illum excludere à Religione; non est ergo inconueniens quod ex parte primi profitentis detur obligatio ad religiosum statum, & ex parte alterius, dum non profitetur detur libertas ad vtendum Priuilegio Christi assumendi alium statum, si tamen tali priuilegio noluit vti, sed statim professus est, non renunciauit vinculo matrimonij, sed tantum, sæculo, ac per consequens matrimonium mansit validum, vt antea, vtpote compatibile cum professione.

RESPONSIO AVTHORIS.
SECVNDO QVÆSITO.

An possit filius ex hoc matrimonio sacrilegè genitus sine dispensatione super illegitimitate ordinari stando in aliqua opinione probabili?

RESpondi affirmatiue. Ratio est, quia proles 15
legitima nulla indigit dispensatiooe vt ordinetur, vt est certum apud omnes : Sed proles
nata ex hoc matrimonio licet fuetir sacrilege con-
ceptus est legitima in opiniooe D. Thomæ, & alio- 16
rum, quos supra retulimus; & post alios docet
Sanchez, *de Matrimonio lib. 9. de debito coniugali, d. 38. num. 4. 5. & 6.* quem sequuntur alij recentiores ; ergo filius ex hoc matrimonio natus, licet conceptus fuerit sacrilege, vt legitimus sine dispensatione potest ordinari. Ita expresse, P. Fr. Ludouicus à Conceptione, *in examine veritatis Theologia, tom. 1. tract. 1. casu 1. n. 8.* & à fortiori debet tenere Sanchez, licet sui oblitus, *lib. 9. de matrim. d. 38.* Certissimum apud omnes existimat, spuriam esse sobolem habitam ex vtroque coniuge professo ante matrimonij consummationem; Nam si probabile est in illius sententia, *lib. 2. de matrimonio, d. 20. n. 2.* tale matrimonium non fuisse solutum per professiooem ambotum coniugum, vt ipse fatetur, necessario debet concedere prolem postea ex tali matrimonio natam esse legitimam.

Dices, *in cap. literas de filiis presbyterorum*, ob 17
parentum incontinentiam filius remanet irregularis, ac proinde impeditus ad suscipiendos ordines sine dispensatione; sed iste filius habitus fuit per incontineotiam sacrilegam parentum ; ergo mansit irregularis, ac proinde sine dispensatione
non potest ad ordioes promoueri, quod videtur 18
communi calculo Doctorum acceptum, licet aliàs matrimooium antecedens professionem fuerit validum. Respondeo *prædictum cap.* præsentem casum

casum non comprehendere, siquidem loquitur de filiis Presbyterum nullo supposito valido matrimonio, cum autem hic præcesserit validum matrimonium, incont nentia parentum non reddit prolem illegitimam, vt apparet, si duo coniuges manentes in sæculo de communi consensu vouerent simplicem castitatem, & postea coniungerentur, nam tunc prolex nata fuisset sacrilega, in omnium tamen opinione legitima, ac per consequens posset sine dispensatione ordinarij; hic ergo in præsenti, licet proles habita fuisset sacrilega, & illicité habita, fuit tamen legitima, ac per consequens potest sine dispensatione ordinari.

19 Nec obstat illud quod ait de communi Doctorum consensu in contrarium, nam cum illorum ratio non sit conuincens, & aliàs opinio D. Thomæ sit probabilis, non est cur illorum sententiæ assentiamur. Tum quia hæc nostra opinio non est destituta Doctoribus, siquidem illam defendit P.F. Ludouicus à Conceptione *suprà num. 7.* & aliis, estque absque dubio valde probabilis, siquidem deducitur euidenter ex doctrina præceptoris Angelici, & aliorum Doctorum, quos supra retulimus.

RESPONSIO AVTHORIS.
TERTIO QVÆSITO

An donatio illa facta à parentibus conuentui per natiuitatem filij posset reuocari in aliqua opinione probabili?

20 Respondi affirmatiuè. Ratio est, quia donatio à patre facta tempore, quo filiis carebat, reuocetur siue de iure naturali, siue positiuo, iuxta varias Doctorum opiniones per prolem legitimam
21 postea susceptam, vt patet *ex l. si vnquam 8. Cod. de reuocanda donatione*, vtpote inofficiosa filiis, vt cum communi sententia docet Lugo *de iustitia d. 23. num. 179* sed hæc donatio facta fuit à patre tempore quo filio carebat, & postea habuit filium ex legitimo matrimonio, saltem in opinione probabili multorum Doctorum, vt *suprà* diximus; ergo stando in hac opinione per prolem susceptam reuocata fuit donatio facta Monasterio.

Nec obstat quod hæc donatio facta fuerit conuentui à non habente filios. Nam inde solum infertur non posse reuocare donationem in totum, bene tamen quoad id, in quo est inofficiosa filiis, scilicet quoad legitima. Nam quoad portionem filiis debitam, non præsumitur donans Ecclesiam pretulisse, sed potius voluisse primo loco suo pietatis debito satisfacere, vt cum communi sententia tenet Lugo *suprà n. 194.*

22 Nec obstat quod iste homo ingrediendo religionem renunciauerit omnia bona sua conuentui iuxta formam Trident. *sess. 25. de regularibus c. 16.* sed renunciatio facta à nouitio conuentui post eius professionem & volente illo perseuerare in conuentu reuocari non potest, vt docet cum Peregrino, Sanchez, Bartholomæo à sancto Fausto, Pei-
23 rino, & aliis Pelizarius *tom. 1. tract. 2. cap. 9 n. 52.* ergo huiusmodi donatio reuocari non potest, siquidem fuit vera cessio, & renunciatio facta à nouitio volente perseuerare in religione. Respondetur renunciationem, seu cessionem bonorum factam à nouitio iuxta formam Tridentini religioni posse reuocari in omnibus illis casibus, in quibus iuxta *l. si vnquam, Cod. de reuocanda donatione* possunt reuocari aliæ donationes, vt cum aliis docet Pelizarius *suprà num 61.* sed vnus casus in prædicta lege ad reuocandum donationem est susceptio prolis legitimæ postea habita, ergo in hoc casu ob prolem legitimam susceptam potest prædicta renunciatio reuocari, quod clarius hoc exemplo probatur.

Demus enim casum, quod duo vxorati post consummatum matrimonium ingrederentur religionem, & decimo mense ambo fecerunt renunciationem bonorum, & statim vxor peperisset filium habitum ex coniunctione, quam inter se ipsi vxorati ante ingressum religionis habuere, siquidem iuxta opinionem medicorum, partus aliquando potest detineri vsque ad decimum, & vndecimum mensem, post conceptionem, quis dicet quod in hoc casu ob prolem susceptam non foret reuocanda; saltem quoad legitimam, renunciatio facta à parentibus, vtpote inofficiosa filio legitimo postea nato; eodem ergo modo cum in no-
stro casu matrimonium fuerit validum, nec per 24
professionem dissolutum, stando in hac opinione, si vir coniungatur licet sacrilege suæ vxori moniali, & ex prædicta coniunctione nascatur proles, proculdubio rescindetur renunciatio bonorum, saltem quoad legitimam, licet facta fuisset conuentui, quia in hac parte est inofficiosa proli legitimæ susceptæ ex legitimo matrimonio.

Tum quia prædicta donatio non fuit renunciatio facta iuxta formam Tridentini, sed sine vlla solemnitate, neque cum licentia ordinarij, vt ex consulente accepi, & in hoc casu, talis renunciatio, etsi fuerit firmata iuramento fuit nulla, tam in foro externo quàm in foro conscientiæ, vt tenet cum Rodrig. Miranda, & aliis communiter Pelizarius *sup. num. 20.* Vnde concludo, quod licet fuisset vera renunciatio facta iuxta Tridentinum, siue fuerit simplex donatio, siue donatio ex testamento causa mortis, in omnibus his casibus, ob prolem legitimam postea susceptam, potest donatio, saltem quoad legitimam filiorum reuocari.

RESPONSIO AVTHORIS;
QVARTO QVÆSITO.

An ille posset occulte suscipere per compensationem ex bonis illius Conuentus, quousque integraret suam legitimam debitam ex parte patris, stando in aliqua probabili opinione: An vero teneatur bona occulte suscepta restituere dicto Conuentui?

Respondi occasionem prædicti Religiosi fuisse 25
iniustam, supposita tamen illius morte, potuisse homicidam compensare occulte in pecunia,
quam secum Religiosus occisus deferebat, quæ 26
erat illius Conuentus, cui pater illius dederat omnia bona sua. Ratio est, quia supposita morte di-
cti religiosi, acceptio pecuniæ fuit occulta; at- 27
qui compensatio occulta est licita; quando vitatur periculum spirituale, & temporale debitoris, & quando non sequitur alteri damnum, nec res quæ accipitur est, alteri data in depositum, nec est

aliena, nec potest aliter comparari, & quando sit in re eiusdem speciei; vel saltem in re vsu consumptibili, vt docet cum Molina, Soto, Lessio, & aliis Lugo *de iustitia d.16 sect. quinta. num.* 86. ergo cum hæ conditiones dentur in præsenti casu, siquidem damnum datum religioso fuit per accidens respectu debitoris, qui erat conuentus, & alias debitum non poterat peti in iudicio, cum partus fuerit occultissimus, licita erit in tali casu compensatio occulta.

28 Dices in opinione horum Doctorum debitum debet esse liquidum, & certum, vt licita sit occulta compensatio: atqui in præsenti debitum non est certum, cum solum sit probabile talem filium esse legitimum & ei deberi legitimam; ergo. Respondetur. Sufficere debitum esse probabile quando probabilitas non versatur tantum circa factum, sed circa ius, vt cum aliis docet Lugo *de inst.d.* 16.*n*. 99. sed in præsenti probabilitas non solum versatur circa factum, sed circa ius, an v.g. iste homo ex legitimitate habeat ius ad legitimam ex parte patris; ergo licet eius ius sit minus probabile, satis est ad faciendam compensationem occultam, vt rectè docet cum aliis Lugo *suprà num.*106. faciendo ergo prædictus homo dictam compensationem in re vsu consumptibili illius conuentus pro sua legitima non tenetur aliquid conuentui restituere, nisi fortè acceptum excedat suam legitimam.

29 Dices; compensatio fieri non potest cum alterius damno, Atqui hac compensatio facta fuit cum grauissimo damno religiosi, qui pecuniam deferebat, siquidem, & fuit occisus, & cum cadauer fuisset sepultum in occulto poterant religiosi illius Conuentus existimare illum furatum fuisse pecuniam, & fugisse, quæ omnia sunt grauissima damna in vita, & honore; ergo compensatio facta cum hoc peccato proculdubio erit illicita. Respondetur iniquissimam fuisse mortem, & grauissimè hominem peccasse, religiosum prædictum occidendo, imo tenebatur omittere compensationem, ne talia patraret delicta, supposita tamen morte, compensatio ex pecunia relicta est licita, nam illa damna sunt per accidens respectu compensationis, & si alias licet occisor peccasset, non solum contra charitatem, sed etiam contra iustitiam respectu religiosi occisi, non tamen compensando se, nam illa damna sunt per accidens respectu compensationis. Exemplum habes proportione seruata in Asinino, cui muta fuit merces, si aliquem occideret, nam iste tenetur non occidere, nec accipere oblatum pro patranda morte ex charitate, & ex iustitia, supposita tamen patratione homicidij, licitè potest accipere, nam acceptio præmij pro illa obligatione, quam super se suscepit, per accidens se habet respectu iniustitiæ commissæ; sic ergo proportionaliter in præsenti, licet actio occisionis fuerit iniusta, & non posset licitè ordinari ad compensationem, illa tamen supposita, licita est compensatio, ita in simili casu cum Molina, Lugo *de iustitia d.* 16. *n*. 88.

RESPONSIO AVTHORIS, QUINTO QVÆSITO.

An occidendo illum religiosum occultissimè, ita vt à nullo viuente tale homicidium fuerit cognitum incurrerit irregularitatem ex homicidio voluntario, vel non, stando in aliqua opinione probabili?

RESpondi non incurrisse irregularitatem. 30
Nam quando homicidium ita est occultum,
quod nulla ratione probari possit, nec in notitiam
hominis deuenire, nisi ex confessione ipsius
occisoris, probabile est non incurri per illud
irregularitatem, vt cum Castro, docet Rodri- 31
guez *tom.1.quæst.*24. *artic.*12. Pelixarius *tract.*9.
*cap.*3. *num.* 140. & alij multi quos refert Diana
*p.*10.*tr.* 13. *res.*38.& *p.a.tr.*3.*res.*6. quod probatur
tum *ex c.ex tenore, de tempore ordin.* vbi ait Ale-
xander III. *Veruntamen, quia peccatum occultum
est, si promoueri voluerit, non debet aliqua ratio-
ne prohiberi*: est autem ibi sermo de delicto degra- 32
datione digno. Tum quia irregularitas incurritur
solum in casibus in iure expressis; in nullo au-
tem iure expressum est, quod per delictum om-
nino occultum incurratur irregularitas; nam iura
quæ dicunt irregularitatem incurri, quando cul-
pa latet, vel quando delictum est occultum, non
loquuntur de delicto, quod sit omnino occultum;
ergo cum hoc delictum in præsenti fuerit omni-
no occultum, cum à nullo fuerit visum, nec
possit in hominum venire notitiam, absque con-
fessione rei, per illud non incurrit homicida
irregularitatem.

Nec obstat si dicas Tridentinum *sess.*14. *de reformatione cap.* 6. negare Episcopis posse dispensare in irregularitate ex homicidio voluntario occulto; ergo supponit per tale homicidium incurrisse homicidam irregularitatem. Respondetur Tridentinum loqui de homicidio occulto, quod scilicet non sit probatum in iudicio, sed possit probari aliquomodo publicum, non autem de homicidio omnino occulto, de quo loquitur Rodriguez, & Pelizarius. Tum quia excommunicatus, aut suspensus omnino occultua ex delicto omnino occulto, non tenetur abstinere ab vsu ordinis, ne se prodat, vt dicunt omnes teste Nauarro *cap.*27. *num.*259. sic ergo constat Ecclesiam nolle pœnam externam infligere ob delictum omnino occultum, nec adhuc vllam pœnam exteriorem intulit contra delictum omnino occultum, licet enim excommunicatio incurratur statim ob delictum omnino occultum exterius commissum quoad priuationem suffragiorum quæ est occulta, ac secreta, at non incurretus quoad excommunicationem exteriorem, & participationem Sacramentorum, cum in tali casu excommunicatus possit se ingerere ne se prodat, ac infamet, vt docet Rodriguez contra Sairum *lib.* 7. *de censuris cap.*1. *num.*6. Diana *parte secunda tract.*17.*resolutione* 69.& *parte septima, tractat.*11. *resolutione* 48. cum ergo delictum in præcedenti fuerit occultissimum probabile est prædictum homicidam non incurrisse irregularitatem.

RESPONS

RESPONSIO AVTHORIS.
SEXTO QVÆSITO.

An dato quod per tale homicidium licet occultissimum incurrerit irregularitatem, An alius præter Papam possit cum eo in tali irregularitate dispensare ad effectum suscipiendi ordines sacros stando in aliqua opinione probabili?

34 RESpondi quod dato quod per tale homicidium voluntarium omnino occultum prædictus homicida incurrerit irregularitatem, posse dispensari ab Episcopo. Et ratio est, quia quando homicidium voluntarium ita est occultum, vt nullo modo sciri, aut probari possit, possunt Episcopi dispensare irregularitate vi illius contracta, vt docet cum aliis Auil. *de censuris p. 7. d. 6. sect. 5. d. 5.* Miranda *p. 2. q. 6. art. 7.* Lezana *tom. 1. cap. 18. n. 44.* Ludouicus à Conceptione *in examine veritatis tom. 1. tract. 1. casu. 1. n. 34.* Pelizatius *tract. 9. cap. 3. n. 140.* Sed hoc homicidium ita fuit occultissimum, vt à nullo sciri, aut probari possit, ergo Episcopus potest in irregularitate ex illo contracta dispensare.

35 Nec obstat Concilium Tridentinum *sess. 14. cap. 6. de reformatione*, in quo videtur Episcopis denegare posse dispensare super irregularitate ex homicidio voluntario occulto, cum tamen ibi concedat Episcopis facultatem dispensandi super quacumque irregularitate ex delicto occulto; Respondetur namque cum prædictis Doctoribus, Concilium ibi loqui de homicidio occulto quando aliquo modo probari possit, aut certo de eo, quod factum est proditoriè per insidias, ac proinde iuxta *cap. 7. sess. 14.* eiusdem Concilij; Atqui prædictum homicidium fuit ita omnino occultum, vt nullo modo ab aliquo sciri possit, nisi ex confessione ipsius homicidæ, nec fuit proditorium, si quidem homicidium proditorium dicitur, quod fit per insidias, & de industria, vt cum Rodriguez, Suarez, Miranda, Cruz, Salzedo, Dias, Auila, docet Peirinis *de priuilegiis ad constit. 2. Iulij 2 num. 104.* Atqui hoc homicidium non fuit factum per insidias, nec de industria, cum homicida nunquam de eo cogitasset, sed forte cum sibi obuius fuisset ille religiosus, sciens deferre pecuniam illius Conuentus, ex intentione acquirendi pecuniam repente in eum irruit, & occidit; ergo sicut ille, qui in rixa repente exorta aliquem etiam voluntariò occidit, non dicitur homicida proditorius, vt docet Peirinis *suprà*, & nos diximus consultò ita hoc homicidium non potest dici proditorium, ac per consequens potest in irregularitate ex eo contracta Episcopus dispensare.

36 An autem hæc dispensatio super hac irregularitate possit etiam prædictus homicida obtinere à regularibus ex vi suorum priuilegiorum? Respondi posse. Ratio est, quia Regulares possunt dispensare cum sæcularibus ex *priuilegio Sixti IV. Bulla 9. & Iulij 2. Constitutione qua incipit dum ad sacrum ordinem Minimorum in omnibus irregularitatibus, in quibus potest Episcopus dispensare iure ordinario, non solum communi, sed etiam speciali per cap. liceat in Tridentino*, vt docet Veiga, Rodriguez, Henriquez, quos refert, & sequitur Portel. *in responsionibus ad casus conscientia, casu 8. n. 1.* Belsius, *verbo irregularitas n. 12.* Lezana *tom. 3. verbo confessarius n. 10.* Bauni *tom. 2. tract. 11. quæst. 58. dicto 4* Vibanus *tract. 2. disp. 1. cap. 1. regul. 8.* Muttia *in quæstionibus regular. cap. 7. regula 98. n. 8.* sed Episcopus potest in prædicta irregularitate dispensare iure communi per *cap. liceat in Tridentino*, vt probatum manet, ergo eodem modo possunt regulares per prædictum priuilegium, & hæc saluo semper meliori iudicio.

CONSVLTVM LXXXIV.

De domo Abbatis, seu Parochi contigua Ecclesiæ, an gaudeat immunitate?

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Domus Abbatis contigua Ecclesia, & ad quam per atrium Ecclesia est aditus gaudet eadem immunitate, ac Ecclesia.*
3 *Priuilegia immunitatis ad omne, quod Ecclesia inhæret extenditur.*
4 *Monasterium contiguum Ecclesia gaudet eadem immunitate Ecclesiæ.*
5 *Priuilegium concessum Ecclesiæ extenditur ad Cœmeterium annexum Ecclesia.*
6 *Extenditur ad ædes sæcularium positas in atrio Ecclesia, vel intra eius fines ad 40. passus.*
7 *Furnus Seminarij gaudet eadem immunitate, ac Seminarium.*
8 *Palatium Episcopi vbicumque sit gaudet hac immunitate.*
9 *Apotheca hospitalis, si habeat ostium in via publica non gaudet immunitate.*
10 *Hospitale Episcopi authoritate contractum gaudet immunitate.*
11 *Oratorium in domo priuata non gaudet immunitate.*
12 *Domus Abbatis coniuncta Ecclesia est accessoria Ecclesia.*
13 *Accessorium sequitur naturam principalis.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

PETRVS cum esset multorum criminum reus 1
à satellitibus quæsitus, & tandem inuentus aufugit in domum cuiusdam Abbatis in prouincia Interamnensi in Lusitania quæ domus coniuncta erat Ecclesiæ ipsius Abbatis, & habebat ostium principale in atrio ipsius Ecclesiæ, vt omnes ferè domus Abbatum illius Prouinciæ habent, insecutus fuit satelles reum & eum in domo Abbatis apprehendit, ac inuitum, & reluctantem abduxit in carcerem; recurrit reus ad iudicem Ecclesiasticum petens, vt ei immunitatis priuilegium concederetur, iudex Ecclesiasticus anceps, an in hoc casu reus ille gauderet priuilegio immunitatis?

Quæsiuit à me, an in eo casu potiretur priuilegio immunitatis reus ille, an non.

RESPON

RESPONSIO AVTHORIS.

2 RESpondi affirmariuè. Ratio est quia priuilegium immunitatis ad omne quod Ecclesiæ
4 inhætet extenditur, quæ enim religionis inhæ-rent, religiosa sunt *l. qua religiosis ff. de rei vend. not. in l. prædiis. § Balneu, § Titio. ff. de legatis* Alban. *consil.* 12. *num.* 7. Ric. *decis.* 171. *n.* 4. *p.* 1. Decius *lib.* 6. *crimin. cap* 25 *num* 15. & alij citati à Giurba *consil.* 10. *num.* 8. sed hæc domus Abbatis adeo Ecclesiæ coniuncta est, vt sub vnu pariete à suo initio constructa videatur, vnumque veluti corpus existimetur; ergo gaudet eadem immunitate, ac Ecclesia. Ita Decian. *consil.* 80. *num.* 28. *colum.* 3. Clarus, § *fin. q.* 30. Macerat. *variar. lib.* 1. *resol.* 18. *n.* 4. Farinacius *q.* 28. *n.* 12. *de immunitate Ecclesiarum, cap.* 18. *n.* 289. Cartarius *decis.* 46. *n.* 20. & cum Bonacina, & aliis Diana *p.* 3. *tract.* 1. *resol.* 75. & *p.* 6. *tract.* 1. *resol.* 2. Ausonius *in summa Dianæ, verbo immunitas, num.* 9. decisumque fuit à sacra Rota in vna Venetacen. anno 1607. vt testatur Diana *p.* 6. *tract.* 1. *resol.* 2. totus enim Ecclesiæ circuitus gaudet hac immunitate, Alexander *consil.* 145. *dub.* 2. *volum.* 7.

4 Confirmatur primo; quia ob hanc adhærentiam gaudet totum Monasterium contiguum Ecclesiæ hac immunitate, vt docent Rodriguez *tom.* 2. *regul. quæst. q.* 50. *art.* 1. 2. & 3. & alij multi, quos refert, & sequitur Giurba *suprà n.* 9. ergo idem dicendum est de domo Abbatis connexa Ecclesiæ.

5 Confirmatur 2. quia priuilegium Ecclesiæ concessum extenditur ad cœmeterium connexum Ecclesiæ *ex cap. fin. de immunitate Ecclesiar.* Alexander *consil.* 145. *n.* 1. Mantica *consil.* 60. *n.* 8. Nauar. *in manuali cap.* 25. *n.* 17. Azor. *lib* 9. *c.* 8. *q.* 6. imo ad ædes clericorum positas in atrio Ecclesiæ, vel
6 intra eius fines ad 40. passus vt patet *ex cap. si quis contumax* 17. *q.* 4. & tenet Oldradus *consil.* 55. Alexander *cons.* 145. *n.* 7. & cum aliis Giurba *cons.* 10. *n.* 11. sed hæc domus coniuncta est Ecclesiæ & posita iuxta atrium, & eius fores sunt in atrio Ecclesiæ, & solum per atrium Ecclesiæ est ad eum aditus; ergo etiam ad eam extendendum est priuilegium immunitatis, non enim apparet maior ratio.

7 Hinc est quod cum homicida quidam confugeret in quoddam Seminarium, & se absconderet in furno eiusdem Seminarij, iudicatus fuit gaudere immunitate Ecclesiæ, vt testatur Genuens. *in praxi Archiepisc. cap.* 22. *num.* 10. Farinacius *de immunitate Ecclesiarum cap.* 17. *n.* 252. Ric. *collect.* 17. *quæst.* 7. & *decis.* 171. non obstante quod domus furni haberet ianuam magnam ad viam publicam per quam intrauit homicida, & hoc solum quia Seminarium est locus pius. Farinacius *dicto n.* 225. ergo idem dicendum est de domo Abbatis iuncta Ecclesiæ, ad quam solum est aditus per atrium, & Cæmeterium Ecclesiæ, est enim locus pius, ita & bene cum aliis à se citatis Giurba *cons.* 101. *n.* 11.

8 Dices palatium Episcopi hac immunitate non gaudet, vt tenet cum aliis Butr. *num.* 9. Tuscus *lit. E, concl* 10. *num.* 7. Farinaeius *quæst.* 28 *num.* 38 & alij; ergo idem dicendum est de domo Abbatis, siue parochi. Respondetur palatium Episcopi gaudere hac immunitate, quidquid prædicti Authores dicant, vt patet *ex cap. id constituimus* 17. *quæst.* 4. hoc siue connexum & Ecclesiæ aut intra quadraginta passus, vel non, vt late probat Barb. *cons.* 33. *num.* 7. *colum.* 4. Oldradus *cons.* 55. Nauarrus *in manuali cap.* 25. *num* 18. Suarez *de statu Relig. lib.* 3. *cap.* 9 Remigius *de immunitate Ecclesiar. ampl.* 15. & cum aliis Giurba *cons.* 10. *num.* 15. & cum Loica, Azotio, & aliis multis Diana *p.* 1. *tract.* 1. *resol.* 27. & *p.* 4. *tract.* 1. *resol.* 96 & *p.* 6. *tr.* 1. *resol.* 4. Auzonius *verbo immunitas, n.* 7. ergo non propter hoc neganda est immunitas domo parochi coniunctæ & connexæ Ecclesiæ.

Dices, nec hospitali, nec Ecclesiæ apotheca eius gaudet immunitate, si ianuam habeat in via publica hospitali, vel Ecclesiæ deseruientem, & omnibus in ea publicè versantibus, Castro, & Alexander, quos laudat Iason. *in l. plerique n.* 17. *ff. de in ius vocan.* & tamen hospitalis, si Episcopi authoritate sit constructus gaudet immunitate, vt tenet cum aliis Menochius *cons.* 798. *n.* 26. Remigius *de immunitate ampl.* 17. Azor. *p.* 2. *lib.* 9.
c. 8. *quæst.* 2. Valascus *decis.* 105 *num.* 43. Rodriguez 6
tom. 2. *quæst.* 75 *artic.* 2. ergo idem dicendum de domo parochi, non enim magis coniuncta est Ecclesiæ, quam apotheca hospitalis Ecclesiæ ipsius
hospitalis. Respondetur, apothecam prædictam 10
habere ostium ad viam publicam, & cum per illud esset ad apothecam frequentius aditus, ab eo sumenda est denominatio, qui magis frequentatur *cap. Ofius de electione lib.* 1. & ibi Bart. *l.* 1. *ff. de Alb. scriben.* & alij citati à Giurba *suprà num.* 14. Non ergo mirum est; quod apotheca prædicta iudicetur profana, cum ad eam per viam publicam esset frequentiùs aditus, quod tamen non accidit in nostro casu, cum ad dictam domum solum sit aditus per Cæmeterium Ecclesiæ.

Dices Oratorium in domo priuata, etsi in 11
eo Missa celebretur non gaudet immunitate. vt docet Nauarrus *in manuali cap.* 25. *num.* 17. Farinacius *de immunitate cap.* 17. *num.* 252. & alij; ergo à fortiori non gaudebit immunitate domus Abbatis, in qua nec diuina celebrantur, nec vllum Oratorium habet. Respondetur Oratorium domus priuatæ non gaudere hac immunitate, quia cum ad ædificantis voluntatem destrui possit. quidquid sacrum non est, nec locus pius, licet in eo diuina celebrentur, si absque authoritate Episcopi constructum sit, siquidem non ad publicam, sed priuatam domini, eiusque familiæ vtilitatem erectum sit, ibi ita cum Decian. Suario, Claro,
Syluestro, & aliis Giurba *suprà num.* 15. Quod 12
tamen non accidit in nostro casu, nam domus Abbatis non ratione sui, sed ratione Ecclesiæ, cui annexa, & accessoria est, gaudet eadem immunitate, iuxta illud axioma *accessorum sequi-*
tur naturam principalis, quapropter eadem immu- 13
nitate gaudet atrium, & Cæmeterium; quamuis ergo prædictum Oratorium priuatum non gaudeat, immunitate, non per hoc domus prædicta illa carebit, & sic in facti contingentia iudicatum fuit anno Domini 1660.

CONSVLTVM LXXXV.

De quodam occidente amicum suum reconciliatum, an gaudeat immunitate Ecclesiæ?

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Occidens amicum reconciliatum in aliquorum opinione non est proditor, ac per consequens gaudet Ecclesiæ immunitate.*
3 *Probatur authoritate multorum doctorum.*
4 *Quis censeatur, & dicatur proditor in horum doctorum sententia explicatur.*
5 *Amicus reconciliatus in horum doctorum sententia æquipollet inimico.*
6 *Non est integer testis, etiam in criminibus exceptis.*
7 *Inimicus semper mala cogitat de inimico.*
8 *Bulla Gregorij XIII. non debet extendi ad alios casus præter exceptos.*
9 *Occidens amicum reconciliatum per insidias, & industriam in aliorum doctorum sententia est vere proditor.*
10 *Probatur authoritate multorum doctorum.*
11 *Proditio est deceptio contra fidem in alterius perniciem.*
12 *Qui amicum reconciliatum per insidias occidit, fidem datam in eius perniciem fregit.*
13 *Qui sub promissione de non offendendo pacem inijt, & alterum nihil tale cogitantem occidit, est proditor.*
14 *Reconciliatio extinxit rancorem.*
15 *Per reconciliationem causa ad non causam, est redacta.*
16 *Amicitia remouet omnem suspicionem.*
17 *Si cum inimico inita sit pax, qui illum sub pacis fide viuentem occidit, proditor homicida est.*
18 *Qui per insidias occidit proximum suum iuxta* cap.21.Exodi *caret immunitate.*
19 *Hæc Lex Exodi est recepta, & viget hodie in Ecclesia.*
20 *Non est credendum Pontificem velle occidentem inimicum reconciliatum per insidias gaudere immunitate Ecclesiæ.*
21 *Pontifex nec iure Diuino, nec canonibus per suos antecessores factis intendit derogare.*
22 *Hæc secunda sententia in opinione Authoris est magis conformis loco Exodi, & ordinationi regni Lusitaniæ, & bonæ rationi.*
23 *Romani gentiles dedecori habebant occidere inimicum per insidias.*
24 *Prima sententia fauet magis immunitati Ecclesiæ, & vt talis in sententia authoris tenenda.*
25 *Proditio est deceptio contra fidem in perniciem alterius, si fiat sub colore amicitiæ.*
26 *Ex eo quod pax sit inita inter eos inimicos non infertur inter eos amicitia.*
27 *Occidens inimicum dormientem, vel à tergo, vel per insidias, vel veneno non est proditor, nec priuatur immunitate Ecclesiæ.*
28 *Licet inimici sint reconciliati, semper ex inimicitia prohabita remanet rancor.*
29 *Rancor includit inimicitiam, & amicitiam excludit.*
30 *Ad constituendam amicitiam non sufficit, quod detur promissio de non vltra offendendo, sed requiretur arctior amicitia, vt si semel comedant, dormiant, ambulent, &c.*
31 *Non sufficit quod inter eos dentur communes salutationes.*
32 *Salutationes sunt signa communia.*
33 *Raro inter amicos reconciliatos tollitur inimicitia, & rancor.*
34 *Quomodo intelligatur locus Exodi.*
35 *Occidere amicum reconciliatum per insidias maximum peccatum est, & abominabile à gentilibus, non tamen caret immunitate.*
36 *Sodomia abominabilis maxime est, & tamen non caret immunitate.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

PETRVS rixam habuit cum Francisco, ita 1
vt adinuicem inimici capitales manerent,
postea interuentu cuiusdam religiosi reconciliati sunt, & facti amici, ipse tamen Petrus cum ex rixa acciperet vulnus quæsiuit opportunitatem, & cum illam haberet, irruit in Franciscum & eum occidit, occiso illo, aufugit in quoddam Monasterium, quem sequens iudex apprehendit, & in carcerem detrudit. Conquestus fuit reus apud Episcopum iniuste fuisse ablatum è loco sacro, cum illius immunitate gauderet; Dicebat iudex illum non gaudere immunitate, quia erat proditor; & proditores non gaudebant immunitate Ecclesiæ, iuxta bullam Gregorij XIV. & nostram ordinationem Lusitanam: simplex Episcopus.

Quæsiuit à me, An iste homo occidendo amicum suum reconciliatum esset verè proditor, ac per consequens exclusus, iuxta bullam Gregorianam ab immunitate Ecclesiæ?

RESPONSIO AVTHORIS.

FAteor hunc casum esse grauissimum, & in eo 2
diuisos esse Authores. Alij namque dicunt occidentem amicum reconciliatum non esse proditorem. Ita Ric. *Decisione* 168. *n*.4. Theor. *compend. Decis. verbo proditor*. & alij multi quos refert
Giurba *consil*.63.*n*.7. & aliquus refert, & sequitur 3
Diana, *p*.1.*tract*.1.*resol* 33. & *p*.4.*tract*. 1.*resol*. 34. Ausonius, *verbo immunitas n*.28. quod procedit, etsi occisor dedisset fideiussionem de non offendendo, quia adhuc se tueri debebat & præsumere perseuerantiam odij Marinus *cap*.174. *n*.3. Ausonius, & Diana, *suprà* contra Peregrinum. *cap*.7.*n*.1.

Ratio horum Doctorum est, quia solus ille dici- 4
tur proditor, qui fingens se alicui amicum aliud exterius simulans, aliud gerens in pectore sub ipso amicitiæ signo mortem intulit non cogitanti, nec præcauenti, nulla prius exorta cum eo rixa, vt patet ex *l*.1 *ff. de pœnis*. vbi Alexand. *consil*.13.*n*.8 *in* 6.*consil*.145 *num*.15. Gerard. *sing*.14. *num*.6. Suarez *de statu religioso*. *lib*.3. *cap*.12. *num*.12. & alij relati à Giurba, *consil*.60. *no*.1. & 2. Vnde præcipua proditoris criminis qualitas, est amicitia; qua cessante, cessat proditio, sed inimici reconciliati

vti odium adhuc, & occidendi animum retinere
præsumuntur, vt præcedentis inimicitiæ reliquia,
vt docet Baldus, *consil*.91. Farinacius q. 53. *num*, 59.
Ric. *decis*. 168. *n*. 4. Ergo si inter eos secutum est
homicidium, proditorium non est; Patet conse-
quentia, quia rancor iste inimicitiam includit, ex-
cluditque amicitiam. quæ est præcipua inducendæ
proditionis causa, vt *suprà*, dixi.

Confirmatur primo: Quia amicus reconcilia-
5 tus æquipollet inimico, Imola, *l. filius familias, ff.
de donat*: Tiraquellus, *cessant. causa, limit*. 16. *n*. 7.
Menochius, *de arbitris*, q. 28. *n* 8. Couarruuias, *pra-
cticarum*, q. 28. *n*. 108. Et proinde à iudicando vt
suspectus repellitur, Iason, *l. apertissimi*, *n*. 8. *C. de in-
6 dic*. Nec integer est testis in criminalibus, etiam
exceptis, Iason, *dicta l. apertissimi n*. 7. Alexander,
consil. 99. *n*. 6. Craueta, *consil* 9. *n*. 6. Surdus *consil*,
371. *n*. 17. Gomes, *p*. 3. *delict. cap*. 12. *n*. 14. Sed si ali-
quis suum inimicum per insidias, vel retro, & in-
caute occidat, non potest dici proditor, siquidem
ab eo præcauere debebat vt notat Gerard *singul*. 14.
n 5. & 6. Iacob. *de feudis Gloss. dictique vassalli*, *n*. 17.
Germon. *de sacror. immunit. lib*. 3. *cap*. 16. *n* 64. Gu-
tierres, *lib*. 1. *Practicarum quæst*. 2. *n*. 34. Farin. *consil*.
132. & *consil*. 136 *n*. 4. & *consil*. 188. *n* 68. Inimicus
namque semper mala cogitat de inimico, *cap. re-
7 pellantur. cap. cum oporteat de acusat. l*. 1. §. *prate-
rea ff de q. l. inimicitia, ff. de his quibus, vt indign*.
Farinac. q. 49. *num*. 88. Surd. *consil*. 32. *n*. 6. ergo si
amicus reconciliatus æquipollet inimico, si alter ab
eo occidatur, cessat proditio, siquidem inter eos
non erat vera amicitia, & occisus poterat sibi præ-
cauere, & se defendere.

8 Confirmatur tandem; quia bulla Gregorij XIII,
non debet extendi ad alios casus, etiam graues,
præter exceptos. Bartolus, *l. si constant. ff. solut.
matrim*. Bald. *l*. 1. §. *excipiuntur ad fin. ff. de fer*. Ro-
manus *consil* 271. *n*. 4. Dictio enim tantum, qua
Pontifex vtitur omnia excludit, quæ expressa non
sunt, *l. non tantum ff. de petit. hæredit l. aduersus.
C. si aduer. re iudic. l. si aliena*, §. *libertas, ff. de
negot. gestis l*. 1. Vbi Bart. Farin. *decis*. 123. *num*. 4.
& alij quos refert Giurba, *suprà*, *n*. 11. Sed bulla
Gregoriana solum excepit homicidium prodito-
rium, quale non est commissum ab inimico recon-
ciliato, vt diximus, ergo ad hunc casum non est ex-
tendenda exceptio Gregoriana, si enim ille vellet
excipere homicidium factum ab amico reconcilia-
to, ipse excepisset, quod cum non fecit, velle illud
excipere quod à lege non est exceptum, est legem
impropriate, *argum. l. cum lege ff. de testam*. Sur-
dus, *consil*. 22 *num*. 9. & alij notati à Giurba, *su-
prà*, *num*. 13.

9 Sed his non obstantibus alij existimant occi-
dentem amicum reconciliatum per insidias, & de
industria carere priuilegio immunitatis Ita cum
Glossa, Felino, Archidiacono, Specul. Alexandro,
Guido, Boer, Igneo, Couar. Claro, Remigio, Mil-
10 leo, Papiens Alciat. Cassan. Mantisell. Gomes, Fa-
rinacio, & aliis Gambacurta, *de immunitate lib*. 3.
cap. 31. Cuttellius. *de immunitate Ecclesia*, *lib*. 1.
q. 5. *num*. 10. & *q*. 33. *num*. 9. & cum multis Giur-
ba, *consil*. 60. *num* 15. Aretin. *in cap. cum non ab
homine colum*. 10. *de iudic*. Menochius, *de arbitris
casu* 36 Couar. *cap*. 20. *num*. 25. Plaza, *in Epi-
tom delict. cap*. 11. Caualcan. *de brachio regio*, *p*. 1,
num. 81. Villad. *in politic. cap*. 3. *num*. 208. Sua-
rez, *de religione*, *lib*. 3. *cap*. 11. *num*. 10. Azeuedo,
& alij apud Franch, *decis*. 73. *num*. 9. Caballus, *de
omni genere homicidij*, *num*. 436. & *num*. 460. Fa-
gundes, *de præceptis Ecclesiæ*, *tract*. 1. *lib*. 4. *n*. 46.
Portel. *in dubiis regularibus*, *verbo Ecclesia im-
munitas*, *n*. 15.

Ratio fundamentalis est, quia proditio nihil 11
aliud est, quàm deceptio contra fidem in alte-
rius perniciem, *l. fin. C. de delator. lib*. 1. *l. prodi-
tores, ff. de re milit*. Vel vt alij dicunt Fractio
pacis, Menochios, *consil*. 150. *num*. 38. *vol*. 1. *crim*. 12
Atqui qui amicum reconciliatum occidit, & fi-
dem datam in eius perniciem fregit, & pacem
initam violauit, altero incauto, & nihil tale co-
gitante; ergo procul dubio talis proditor vere
est, sed bulla Gregoriana excipit proditorem; er-
go qui inimicum reconciliatum per insidias, & in-
caute occidit, vt verus proditor non gaudet im-
munitate.

Confirmatur primo: Quia qui sub promissio- 13
ne de non offendendo pacem iniit, & alte-
rum nihil tale metuentem oppressit, & occidit
proditor est, quia amicitiæ colore id perrexit,
cum nulla subsit amplius inimicitia ex pace fa-
cta. nec rancor; eum namque reconciliatio ex- 14
tinxit, vt notat Ioannes Andreas, *in cap. cum opor-
teat de accusat*. Baldus, *l. ex ij sius C famil. hercis.
& in authent si dicatur, C. de testibus*, Alexander,
consil. 188. *num*. 10. Caball. *crimi. resol. casu* 272.
n. 7. Bertaz. *crimi. consil*. 157. *num*. 2. Borrel. *con-
sil*. 45. *num*. 3. Tuscus, *lit. P*, *conclus*. 172. *num*. 8. &
lit. R, *conclus* 54. *num*. 6. Per reconciliationem 15
namque causa ad non causam est redacta Lancell.
Gall. *consil*. 18. *num*. 107. Vnde timere potuisset
interfectus, si inimicitia propter reconciliatio-
nem iam extincta adhuc subsisteret, cum autem 16
iam fuerit extincta, non erat cur interfectus præ-
caueret, nam amicitia remouet omnem suspi-
cionem Glossa, *lib*. 1. *C. de sicar*. Felin. *cap. fin.
de homicid*. Macerat. *variar. lib*. 3. *resol*. 40. *num* 6.
Bertaz. *consil*. 556. *num*. 19. cum ergo per recon-
ciliationem extincta fuerit inimicitia, occidens in-
caute, & per insidias suum inimicum reconcilia-
tum vere proditor existit; sed proditor iuxta bul-
lam Gregorianam non gaudet immunitate; er-
go occidens suum inimicum reconciliatum inopi-
nate, cum sit verus proditor, non gaudet immu-
nitate Ecclesiæ.

Confirmatur 2. Quia si cum inimico inita sit 17
pax, qui illum sub pacis fide viuente; nihil-
que suspicantem, aut præcauentem ense, bacu-
lo, aut lapide occidit, proditorius erit homi-
cida, quia occidit illum, qui sub pace de illo,
confidebat, vel promissione de non offendendo
l. 1. ff. de præuar. l. si quis aliquid, §. *instrumen-
ta*, *ff. de pœnis*, Farinacius, *de immunit. Eccle-
sia*, *num*. 137. *ad fin*. & cum Menochio, & aliis
Giurba, *consil*. 60. *num*. 11. Atqui iste interfecit
inimicum, cum quo inierat pacem, nihil suspi-
cantem, & sub pacis fide viuentem; ergo fuit ve-
rus proditor, atque vt talis iuxta bullam Grego-
rianam caret immunitate.

Confirmatur tertio, Quia Exodi, *capit. vi- 18
gesimo primo*, statuitur, si quis per industriam oc-
ciderit proximum suum, & per insidias, ab altari
meo euelles eum, vt moriatur. Sed hoc ius ad-
huc viget, vtpote diuinum, & receptum est
inter canones, *capit. primo, de homicidio*,
vtpote in executione præcepti naturalis in
lege

19 lege humana contentum, vt docet Montesinus,
l. 2. *disp.* 23. *q.* 3. *n.* 44. Ergo cum Pontifices summi
iuri diuino obsequi potius, quam detrahi profi-
teantur, vt ait D. Augustinus, *in l. 2. de Baptismo*
30 *contra Donatistas, cap. 3. relato in cap. quis nesciat,*
dist. 9. non est credendum Gregorium velle oc-
cidentem inimicum suum reconciliatum incaute,
& de industria, & per insidias gaudere immuni-
tate, nam quando Pontificum sententiæ cum iu-
re diuino, & scriptura sacra conuenire possunt,
non est per scriptores correctio somnianda, cum
illi non tantum scripturis Canonicis, verum quo-
21 que & prædecessorum Pontificum canonibus de-
rogare nolle sciamus, estque lex pro humana iuris-
dictione insignis, prædecessorum instituta seruare,
quo & præsentium successores illibata demittant,
vt bene D. Gregorius aduertit. *lib. 5. epistola*
112. ad Montanum relatus in cap. iustitia 25. *q.* 1.
Non ergo est credendum Gregorium hunc casum
excipere, sed nomine proditoris intelligit, qui al-
terum per insidias, & industriam incaute occidit,
sic enim accipitur hoc verbum, prodo, seu pro-
ditorie, vt cum Calepino, Suetonio, & aliis multis
probat latè Currell. *lib.* 1. *q.* 5. *n.* 22.
22 His sententiis vnde ex quaque prælibans, quæ
à nobis eligenda sit animum torquet: prima enim
nimium fauet immunitati Ecclesiasticæ, secunda
magis conformis videtur illi loco Exodi, & bonæ
rationi, & nostræ ordinationi Lusitanæ *lib* 1. *tit.*
vbi excipit homicidium factum ex industria, &
de proposito; Tum quia inter homines cordatos
infamis habetur, qui etiam inimicum incaute, &
à tergo occidit. Vnde Romani gentiles hoc genus
vindictæ dedecori habebant, vt videre est apud
Tacitum 11. *annal. in fine* (*Reperio*, inquit, *apud*
scriptores, Senatores que eorumdem temporum Ad-
23 *gadestrij principis Chattorum lectas in senatu lite-*
ras, quibus mortem Arminij promittebat si patran-
da neci venenum mitteretur. Responsumque esse non
fraude, nec occultis, sed palam, & armatum popu-
lum Romanum hostes suos vlcisci.) Qua gloria æ-
quabat se Tiberius priscis Imperatoribus, qui ve-
nenum in Pitthum regem vetuerant, prodiderant-
que; si ergo gentiles hoc genus mortis proditio-
nem existimabant, & in magnum dedecus illam
habebant, quomodo credendum est Pontificem
summum, mortem per insidias, & inopinate, &
per industriam factam non eam proditoriam exi-
24 stimet.
Verum licet hæc ita sint, Existimo priorem
sententiam probabiliorem esse, vtpote benignio-
rem, & magis immunitate Ecclesiæ fauentem. Vn-
de in hoc casu illam consului, sicut feceram Vie-
næ in alio casu non multum dissimili quem refe-
ro, *in nostro Directorio Confessariorum, p.* 1. *tract.*..
Nec opinionis contrariæ argumenta nos terrent.
Ad primum namque respondetur, distinguendo
maiorem, proditio nihil aliud est quam deceptio
25 contra fidem in alterius perniciem, distinguo, si fiat
sub colore amicitiæ concedo, alias nego; non enim
ex eo quod pax sit inita inter duos inimicos in-
fertur inter eos amicitia, nam cum præcesserit ini-
26 micitia inter eos debebat alter præcauere. Nam
cum ante pacem staret inimicitia habebat occisus
causam ad sibi præcauendum, & poterat, & debe-
bat sibi præcauere.
Hinc fit occidentem inimicum dormientem, vel
27 à tergo, vel sclopeto, per insidias, vel veneno, non
priuari immunitate Ecclesiæ, quia non dicitur il-
lum occidere proditoriè, vt docet Palaus, *tom.* 1.
tract. 11. *d. vnica p.* 9. *n.* 28. & alij quos refert, & se-
quitur Diana, *p.* 6. *tract.* 1. *resol* 12. Quia non quæ-
cunque insidiæ priuant immunitate, sed insidiæ
quæ proditorem constituunt; sed stante inimici-
tia insidiæ non constituunt proditionem, nam ini-
micus semper habet fundamentum se præcauendi,
vt bene cum Palao, notat Pelizat. *tract.* 9 *cap.* 5. *n.*
17. Ergo idem dicendum est in nostro casu; Nam
licet illi inimici essent ad inuicem reconciliati sem-
per ex inimicitia præhabita manet quidam rancor;
sed vbi in amicis aliquis remanet rancor, iam inter
eos non est vera amicitia, quam præcipuam indu- 28
cendæ proditionis causam esse dixi, ex Bart. *d.* 5. *de-*
linquunt. n. 1. & cum multis docet Diana, *p.* 6. *tract.* 1. 29
resol. 12. *versu sed.* Ergo cum occisus sibi præcauere
debuerit, & non fecit homicidium secutum non
fuit proditorium. Ita cum multis Diana, *p.* 4. *tract.*
1. *resol.* 24 & *p.* 1. *tract.* 1. *resol.* 35.
Ad primam Confirmationem respondetur, ne- 30
gando antecedens, non enim solum sufficit ad con-
stituendam amicitiam, quod detur promissio de
non vltra offendendo, sed requiritur quod inter
eos sequatur arctior amicitia, vt si simul comedant
colloquantur, associentur; nam si hæc signa non dé- 31
tur, poterat occisus præsumere non esse veram con-
tractam inter eos amicitiam, & adhuc permanere
aliquem rancorem, & veram inimicitiam, vt docet
Riccius *p.* 1. *decisione* 268. *n.* 2. Ausonius, *in summa*
Diana verbo immunitas, n. 28. Diana. *p.* 1. *tr.* 1. *re-*
sol. 35 contra Gambacurtam *lib.* 1. *cap* 28. *n.* 2 Nec 32
sufficit quod inter eos darentur salutationes ordi-
nariæ: nam hæ non constituunt effectum amicitiæ,
cum salutationes sint signa communia Diana, *p.* 6.
tr. 1. *res.* 12. *versu ad authoritatem.* Ad secundam cō-
firmationem Respondetur eodem modo, quod om-
nia illa quæ ait vera sunt, si arctior inter eos amici-
tia præcessit, vt si adinuicem ambularent, comede-
rent, &c. vt in responsione ad primam Confirma-
tionem dixi, secus si solum reconciliati sunt, nam 33
raro inter inimicos reconciliatos tollitur totaliter
inimicitia, & semper inter eos remanet quidā rācor,
quem occisus timere debebat, & sibi præcauere.
Ad vltimam Confirmationem deductam ex
Exodo & *ex cap.* 1. de homicidio, respondetur, illa 34
verba textus per industriam, & insidias idem esse
significatum, vnus enim terminus alterius est de-
claratio, neque ibi esse propositionem simplicem,
sed copulatiuam, & facere hunc sensum qui per in-
dustriam insidiosam occiderit proximum suum ab
altari euellatur, hoc est sub colore amicitiæ, vnum
gerendo in corde, & aliud in verbis, & ita iudicatū
fuit in supremo consilio Castellæ in facti contin-
gentia, vt testatur Villal. *to.* 2 *tr* 39. *diffic* 7. *n.* 11. pro-
vt refert Dian. *p.* 6. *tr.* 1. *res.* 13. *vers. his non obstātibus.*
Ad illud quod ait, quod gentiles hoc genus vin- 35
dictæ, in dedecus habuisse, Respondeo nos illum
modum vindictæ non laudare, sed maxime repro-
bare, ex eo tamen quod sit malus, non inde sequi-
tur Reum sic se vindicantem carere immunitate,
nam etiam Sodomia abominabilis & nefanda est, 36
etiam inter gentiles, & tamen Sodomita gaudet
immunitate, vt docet Maranta, *p.* 2. *resp.* 36. *n* 22.
Ausonius, *in summa Diana verbo immunitas, n.* 22.
Diana. *p.* 4. *tr.* 1. *resol.* 26. contra Currell *in l. Martin-*
ni, cap. 17 *n.* 5. non ergo ex eo quod talis vindictæ
modus apud gentiles abominabilis esset, & adhuc
sit apud homines illo vtentes debent carere im-
munitate, & hæc saluo meliori iudicio.

CONSVLTVM LXXXVI.

De iurisdictione ad quem iudicem spectet punire eum, qui cum esset clericus in minoribus hominem occidit, & postea relicto habitu clericali factus est miles, an eius punitio pertineat ad iudicem Ecclesiasticum, vel sæcularem.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *In multarum sententia ad sciendum ad quem iudicem pertinet punire delinquentem accusationis tempus inspiciendum est.*
3 *Probatur authoritate multorum doctorum.*
4 *Omne delictum temporale est, & solum ratione personæ ad hoc, vel illud tribunal pertinet.*
5 *Priuilegium personæ attendi debet, quando iudicium incipit.*
6 *Ad personæ statum, eiusque mutationem motæ litis, & non commissi delicti tempus inspiciendum est.*
7 *Mutato personæ statu, mutatur forus.*
8 *Qui commisso delicto factus est Cardinalis gaudet Cardinalis indultis.*
9 *Nouitius si tempore nouitiatus committat delictum gaudet priuilegio fori, & canonis.*
10 *A solo suo prælato puniendus est.*
11 *Si demittatur antequam sit punitus à sæculari iudice pro delicto puniendus est.*
12 *Clericus in minoribus, qui deferebat habitum, & tonsuram clericalem, si commisso delicto factus est miles, non à ministro militiæ, sed à prælato Ecclesiastico iudicandus est.*
13 *Hæc opinio est communior, & multis authoribus probatur.*
14 *Ad fundandam iudicis iurisdictionem tempus commissi delicti inspiciendum est.*
15 *In delictis initium spectamus in fauorem Rei.*
16 *In delictis patrati criminis tempus inspicitur.*
17 *Non est necesse quod iudex Ecclesiasticus præueniat iudicem sæcularem.*
18 *Priuilegium personæ debet attendi quando delictum commissum est, & non quando iudicium incipit.*
19 *Mutatio status operatur multa, non tamen in præiudicium iudicis Ecclesiastici, cui ius acquisitum fuit.*
20 *Per ordinem clericatus imprimitur character.*
21 *Per characterem acquisitum fuit ius, quod clerici voluntate auferri non potest.*
22 *Per primam tonsuram deputatur homo ad diuinum cultum.*
23 *Contrariorum non est eadem disciplina, si diuersa est ratio.*
24 *Si sæcularis commisso delicto fiat clericus eximitur à iurisdictione iudicis laici, non tamen è contra.*
25 *Ecclesiasticus ordo eum liberat à iurisdictione iudicis laici.*
26 *Forum quod acquiritur per ordinem non mutatur per mutationem habitus.*
27 *Per mutationem status non mutatur forum, si delictum fuit commissum tempore quo habebat statum clerici.*
28 *Nouitius qui commisit delictum tempore nouitiatus, etiamsi expellatur à suo prælato regulari apud quem deliquit, puniendus est.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

QVIDAM clericus in minoribus nomine 1
Petrus, qui tamen deferebat tonsuram, &
habitum clericalem occidit quendam hominem,
& cum se videret irregularem, & non posse ad
Superiores ordines ascendere, factus est miles in
exercitu Lusitaniæ in Prouincia Interamnensi
occisi vero hæredes à Generale militiæ petierunt,
vt eum comprehenderet, & pro homicidio facto
puniret, comprehendit eum Generalis; ipse vero
homicida reclamauit dicens, non à Generali, sed
à Prælato Ecclesiastico debere puniri, & iudicari.

Quæsiuit à me Generalis militiæ, qui amicissimus meus erat, quid faceret in præsenti casu?

RESPONSIO AVTHORIS.

EXcellentissime Domine, cum pietas, quæ ob 2
incunabulis in te splendet à me postulet, quid
in hoc casu facere debeas, visum mihi fuit tuo
pietatis officio responsum non denegare, scio
enim te illam partem amplecti velle, quæ magis
Ecclesiæ fauorabilis est.

Fateor multorum Doctorum sententiam fuisse
accusationis tempus inspiciendum esse. Ita enim
arbitratus est Noster insignis Lusitanus Gabriel
Pereira *de manu regia, p.2.cap.42. num.* 8. Quia
omne delictum de se temporale est, solum ergo
ratione personæ ad hoc, vel illud iudicium spectat.
Vnde cum priuilegium personæ attendi debeat
quando iudicium incipit ex *l. cum quadam* 3
puella ff. de iurisd. omnium iudic. & *ex cap. penultimo de foro competenti plane*, si eo tempore clericus
nullum habet priuilegium, nulla ratio est ob 4
quam ad iudicium Ecclesiasticum remitti debeat;
sed Petrus in præsenti factus est miles cum iudicium
incipit, & dimisit habitum clericalem; ergo 5
nulla est ratio cur ad iudicium Ecclesiasticum
remittatur, sed à Generali militiæ, vt pote eius
iudex competens puniendus est.

Confirmatur: Quia ad personæ statum, eius- 6
que immutationem motæ litis, non commissi delicti
tempus inspiciendum est §. *omnis autem.* §.1 *seruus instit. de noxalibus*, Mars. *rubr. de fide ius*, q. 12.
n. 136. Hinc reus assumpto post militiam clericatu,
non à sæculari, sed ab Ecclesiastico iudice co- 7
gnosci debet. *cap. proposuisti, de foro competenti*,
l. si quis postea ff. de iudic. vbi innumeri, quos refert
Giurba, *consilio* 15. *n.* 2. Tum quia mutato personæ
statu, mutatur Forus, *l. si filius* 1. & ibi Baldus,
ff. de tutel, Surdus, *consil.* 396. *n.* 19. Hinc si
paganus commisso delicto fiat miles, sub secun- 8
do militari iudice puniendus est, *l. qui cum vno*,
§. *reus ff. de re militari l. hos accusare*, §. 1. *ff. de accusat.* Ancoranus, *cap. ea, q.* 13. *de reg. iuris, in*
6. Oldradus, *consilio* 4. Barbosa, *dictn l. si quis postea*, *n.* 114. Et idem dicunt Authores de eo, qui
commisso delicto factus est Cardinalis, nam in
eius cognitione priuilegiis gaudebit, & Cardi-
nalium

nalium indultis *cap. præsul.* 5. *q.* 2. Gratian. *in disceptionibus deceptione* 226. *n.* 23.
9 Et idem dicunt Doctores de nouitio Religio-
nis approbatæ, nam licet in multis censeantur lai-
cus ex relatis a Molina, *de primogeniis, lib.* 2. *cap.* 9.
num. 52. Gutiertes, *lib.* 2. *canon.* 91. *n.* 107. Duran-
te tamen nouitiatu, si aliquem occidat, cum per-
sona sit Ecclesiastica, *cap. religioso de sent. excom. in* 6. Garcia, *decept.* 226. *num.* 33. Nouarius, *de ele-
ctione for. sect.* 1. *q.* 35 *n.* 1. Gaudet fori, & Cano-
nis priuilegio, Toletus, *lib.* 5. *summa, cap.* 2. *n.* 2.
Molina, *d.* 139. Azor. *inst. moral. lib.* 12. *cap* 3. *q.* 2.
Rodriguez, *p.* 3. *reg. q* 51. *art.* 52. Ac per consequens
10 à solo suo prælato pro homicidio puniendus est.
Nauarius, *de electione fori sect.* 5. *q.* 35. Marta. *de
iurisdictione p.* 4. *sect.* 1. *casu* 111. *n.* 24 Rodriguez,
q. 2. *art.* 10. & alij communiter. at si habitum di-
mittat durante nouitiatu; vt integrum illi est, vel
à religione vel à prælatis ob sua demerita eapel-
latur, tunc à sæculari iudice pro eo delicto pu-
niendus est, pœna, quam pro eo delicto prome-
ruerat attento statu, in quo erat delicti tempore
Molina, *p.* 4. *de iustitia commutatiua*, *d.* 49. *n.* 24.
Farinatios, *q* 8 *n.* 49. licet sæcularem iudicem præ-
uenisset prælatus, quod procedere ait Molina, *præ-
11 dicto, num.* 24. In Societate Iesu in omnibus, qui
peractis duobus annis probationis vota emise-
runt, verique Religiosi eiusdem Societatis sunt,
non tamen professi ea *Pij V. Iulij III. Gregorij
XIII. bullis*, quod etiam ait Azor. *inst. moral lib.*
13. *n.* 7. Rodriguez, *q.* 56. *art.* 1. Fr Ioannes de
Cruz. *de statu religioso lib* 2. *cap.* 2. *conclusione* 5.
Barbosa, *ad Tridentinum, sess.* 25. *cap.* 16. *n.* 10.
12 Sed his non obstantibus ego existimo prædi-
ctum Petrum militem non à Generali militiæ,
vel ab alio iudice sæculari, sed à iudice Ecclesia-
stico esse iudicandum, & condemnandum. Ita
Baiardus, *in additionibus ad Iulium Clarum, q.* 56.
num 46. Francus, *decision.* 417. *n.* 4 *volum.* 2. Squi-
lante. *de priuilegiis clericorum, cap* 7. *n.* 110. & 224.
13 Barbosa, *de potestate Episcopi, p.* 2. *allegat.* 12. *n.* 6.
Sanchez, *in opuscul. tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 1. *dub.* 3. *n.* 1.
Bonacina, *in bullam cœnæ d.* 1. *q.* 16. *sect.* 1. *p.* 3. *n.* 14.
Gauantus, *in Enchirid. Episcoporum, verb. fori pri-
uilegium num.* 41. Riccius, *p.* 5. *collect.* 1864 Diana,
p. 4. *tract.* 1. *resol.* 6. Giurba *consil.* 15. *n.* 12. & con-
stat, *ex declaratione sacræ Congregationis immuni-
tatis in nullius Caropoli die* 9. *Septembris* 1631.
Ratio est, quia ad fundandam iudicis iurisdi-
14 ctionem commissi delicti tempus inspicitur, vt
sciamus ad quem illius punitio pertineat, *l. quid
ergo ff. de his qua non infa.* & docent Alexander,
consil. 149. *n.* 9. *volum.* 6. Valenzuela, *consil.* 4. *n.* 23.
& alij. quos refert, sequitur Giurbe, *consil.* 15.
15 *num* 12. in delictis enim initium spectamus fauo-
re rei, *l. si quis ff. de furt.* Valenzuela, *dicto consi-
lio* 4. *n.* 10. Eo enim ipso quod crimen committi-
tur quæsitum illi ius est, cuius subest iurisdictio-
ni, *Authentica qua in Prouincia, C. vbi de crim. agi
opor. l. licitatio.* §. *quod illicite ff de publ. l. fin. de
priuat. delict. l. fin. ff. de furt.* ac proinde iurisdictio
quæsita iudici ratione alicuius qualitatis in crimi-
nosa persona consistentis actus aut delicti tempo-
re mutata qualitate non tollitur, vt notat Pere-
grin. *tract. var. lib.* 1. *n.* 239. Sed tempore quo Pe-
trus deliquit Ecclesiastico iudici subiectus erat;
ergo licet mutaret habitum, & assumeret habitum
militiæ, non à sæculari iudice, sed Ecclesiastico
iudicandus est.

Confirmatur: Quia in delictis patrati crimi-
nis tempus attenditur, *l.* 1. *ff. de pœnis*, *l. iniu-
riarum, æstimatio, ff de iniuriis, l. doli,* 9. *fin. ff. de* 16
seru. corrupt. l. 1. §. 1 *ff ad Silan, l. si quis postea*, vbi
Marta, *de iurisdictione, p.* 4. *sent.* 2. *casu* 211. *n* 5.
Farinacius, *decisione* 76 *n.* 12. Peregrinus, *consil.*
105 *n.* 3. *volum* 1. & cum aliis Giurba, *suprà. n.* 15.
Valenzuela, *cons.* 4. *n.* 11. Sed tempore delicti Pe-
trus erat clericus; ergo non ad iudicem sæcula-
rem, sed Ecclesiasticum pertinet eius delictum iu-
dicare. Nec est necesse vt iudex Ecclesiasticus
in delicto præueniat, a iure namque præuentum 17
censetur, vt rectè probat Giurba, *suprà n.* 16. &
sic plures decisum refert Gram. *decisione* 30. *n.* 23.
Crauetta, *tit.* 66. *n.* 9 qui etsi, *n.* 10. censeat præuen-
tionem esse necessariam, improbatur tamen a Ca-
ualc. *decisione* 10. *num.* 20. & hoc verius dixere
Ceuall. *canon. quæst.* 565. *num.* 5. Gratian. *discept.*
226. *num.* 2.
Nec obstant argumenta adducta pro contraria 18
parte. Ac primum namque Respondetur priui-
legium personæ attendi debere quando delictum
fuit commissum, & non quando iudicium inci-
pit, nam licet mutatio status operetur multa, vt
bene ex illis legibus colligitur, non tamen in Ec-
clesiasticis iudicis præiudicium, cui delicti tem-
pore acquisitum fuit ius clericatus prætextu, quo
fungebatur, vt docet Baldus, *l. officiales, n.* 5. *C.* 19
de Episcopis, & clericis. & ratio est quia per cle-
ricatum imprimitur character in quolibet ordine,
& per characterem illi acquisitum fuit ius, quod cle-
rici authoritate auferri non potest sed retro fin-
gitur clericus, & ideo à solo iudice Ecclesiastico 20
puniendus est, si post delictum clericatus tempo-
re commissum demisit habitum, & tonsuram, &
factus est sæcularis; & licet in prima tonsura non 21
imprimatur character, siquidem non est Sacra-
mentum, per eam tamen deputatur homo ad di-
uinum officium, seu cultum, quod sufficit, vt 22
bene cum aliis Giurba, *consil.* 15. *n.* 30. per quod
patet ad primam confirmationem.
Ad primam instantiam Respondetur contrario-
rum non esse eandem disciplinam, si diuersa est 23
ratio, *l. inter stipulantem.* §. *Sacram.* vbi cum aliis
Valenzuela, *consilio* 100. *n.* 28. Sed inter vnum
& alium casum diuersa datur ratio, quia vbi lai-
cus commisso delicto fit clericus, adeo à sæculari
iurisdictione eximitur, vt molestari à iudice sæ- 24
culari amplius non possit, quia Ecclesiasticus or-
do eum omnino liberat à sæcularis iudicis iuris-
dictione argumento, *l. hos accusare.* §. *hoc benefi-
cio*: Adeo vt laicus factus statum mutet, & fo-
rum, etsi in sæcularis iurisdictionis fraudem fie-
ret, vt cum multis docet Giurba, *suprà, n.* 32. er-
go non ex eo quod laicus fiat clericus, & mutet 25
forum sequitur, quod si clericus mutet habitum
amittat forum, quia hoc fundatur in ordine, quod
per mutationem habitus non deperditur.
Ad secundam instantiam Respondetur, per
mutationem status non mutari forum, si deli- 26
ctum commissum fuit tempore, quo habebat
statum clerici, nam iam ex delicto iudici Eccle-
siastico quæsitum erat ius ratione ordinis, vel pri-
mæ tonsuræ, quod tamen non accidit in eo, qui 27
commisso delicto fit miles, bene tamen in eo, qui
ex sæculari factus est Cardinalis, quia ille forus
in quo deliquit incompatibilis est cum statu; qui
nunc personæ inhæret, propter assumptos pri-
mæ tonsuræ ordines, quod tamen non accidit in

eo, qui post delictum fit miles, ita cum multis Giurba, *suprà, n.*40.

Ad vltimam Confirmationem de nouitio Respondetur non solum debere puniri dum est in religione pro delicto commisso in anno nouitiatus à suo prælato Ecclesiastico, sed etiam si expellatur debere puniri à Prælato regulari apud quem deliquit. Ita Bonacina, *de legibus, d.* 10. *q.* 2. *p.*1. *§* 2 *n.*5. Grammaticus, *decisione* 10.*n.*3. Diana, *p.*3. *tract.*1.*resol.*34. Ausonius, *verbo iudex laicus. n.*15. Quia considerandus est status in quo quis delictum commisit; quod si contendas quod à iudice sæculari debeat puniri, vt vult Molina, Nauarrus, Ambrolinus, Farinacius, quos refert Bonacina, *suprà*; & tandem Giurba, *suprà n.* 41. Respondeo, id ideo esse, quia fingitur retro, quod sæcularis semper fuerit, quia nullo initiatus fuerit charactere ex religionis ingressu, & licet per admissionem ad habitum deputatus fuerit ad diuinum cultum, non fuit deputatus absolute, & irreuocabiliter, vt deputatur quis per primam tonsuram, sed sub conditione, dum persisteret, etsi vellet in religione persistere; quamuis nec hæ rationes nos cogant vt à prima solutione recedamus. nam cum fictio illa non sit fauorabilis reo, nec statui religioso, non est cur admittatur, siquidem dictus nouitius tempore nouiciatus in fauorabilibus fuit religiosus, & cum, puniri à iudice Ecclesiastico sit fauor. non est cur retro antea sæcularis fingatur, sed potius status in quo deliquit inspiciendus est, vt *suprà* diximus, & hæc saluo meliori iudicio.

CONSVLTVM LXXXVII.

De occidente clericum ex subita ira in Ecclesia, an gaudeat immunitate ipsius Ecclesiæ?

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Aliqui doctores docent occidentem clericum non gaudere immunitate Ecclesia.*
3 *Qui occidit clericum commisit sacrilegium.*
4 *Committens sacrilegium non gaudet Ecclesia immunitate.*
5 *Qui occidit clericum est excommunicatus.*
6 *Excommunicatus non gaudet immunitate Ecclesiæ.*
7 *Committens crimen læsæ Maiestatis diuinæ non gaudet immunitate.*
8 *Qui occidit clericum commisit crimen læsæ Majestatis diuinæ.*
9 *Delinquentes in Ecclesia non gaudent immunitate Ecclesiæ.*
10 *Qui in Ecclesia occidit ex multis iuribus, & ex Constitutione* Gregorij XIV. *non gaudet immunitate.*
11 *Bulla Gregorij excipit homicidium, etiam in subita rixa commissum in Ecclesia.*
12 *Homicidium ex proposito, & proditorium in omni loco commissum est exceptum à* Gregorio 14.
13 *Legis auxilium frustra inuocat, qui legem contempsit.*
14 *In quo quis deliquit debet puniri.*
15 *Qui in Ecclesia deliquit eam spernere videtur.*
16 *Occidens in Ecclesia, Ecclesiam iniuria afficit.*
17 *Contraria sententia in vtroque casu sustinenda est.*
18 *Referuntur plures Doctores pro hac sententia.*
19 *Homicidium factum à clerico in Ecclesia ex subita rixa per nullum textum est exceptum.*
20 *Verba constitutionis* Gregorij IV. *debent intelligi de homicidio plene voluntario, & deliberato.*
21 *Homicidium factum in subita rixa calore iracundiæ non est plene deliberatum.*
22 *Ita fuit Romæ iudicatum.*
23 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*
24 *Animus offendendi ex insolito armorum genere probatur.*
25 *Hoc axioma intelligitur, quando reus non esset solitus talia arma semper secum deferre.*
26 *Inimicitia, vt ex ea animus occidendi præsumatur, non præsumitur nisi probetur.*
27 *Committens sacrilegium gaudet immunitate.*
28 *Excommunicatus non amittit forum, nec Ecclesia interdicta priuilegium protegendi reos.*
29 *Occidens clericum etiamsi lædat Ecclesiam gaudet immunitate.*
30 *Ecclesia diligit inimicos.*
31 *Non datur ius decernens excommunicatos non gaudere immunitate.*
32 *In constitutione Gregorij non excipiuntur omnes rei læsæ Majestatis, sed qui in personam principis delinquit.*
33 *Bulla Gregorij solum excipit occidentes, vel mutilantes in Ecclesia, animo plene deliberato, & ex proposito.*
34 Cap. fin. *de immunitate Ecclesia, intelligitur de homicidio plene deliberato, & ex proposito.*
35 *Quid sit homicidium proditorium, quid homicidium ex proposito, & plene deliberatum.*
36 *Bulla Gregorij excipit homicidium ex proposito, & plene deliberatum, in Ecclesia, non tamen extra Ecclesiam commissum, & proditorium commissum extra Ecclesiam.*
37 *In hoc censu intelligenda est nostra Ordinatio Lusitana.*
38 *Occidens in subita rixa non contempsit legem.*
39 *Qui ex subita rixa in Ecclesia occidit non deliquit proprie in Ecclesia.*
40 *Occidens ex subita rixa, non intendit spernere Ecclesiam, sed solum intendit vindicari.*
41 Cap. *de vero,* & cap. *quia frustra intelligendi sunt de eo. qui occidit animo deliberato, & ex proposito.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

DVo Canonici in Ecclesia Cathedrali Bracharensi super prouisione cuiusdam Abba- 1
tiæ rixati sunt, in choro ipsius Ecclesiæ Cathedralis, & vnus ex illis passione ductus arripiens sclopetum, quem semper secum deferebat explosit illum in alterum Canonicum, & eum statim occidit,

occidit. & cum videret homicidium Clerici à se
in Ecclesia patratum, noluit ab Ecclesia exire,
dicens gaudere illius immunitate; voluerunt sa-
tellites illum apprehendere, & de facto appre-
henderunt, & miserunt in carcerem. ille vero
reclamauit ad Iudicem Ecclesiasticum, vt eum
restitueret ad Ecclesiam cuius immunitate gau-
debat, eo quod homicidium fuit patratum acci-
dentaliter in rixa forte exorta, & non ex propo-
sito, & animo deliberato, nec per insidias, aut
proditoriè.

Quæsitum fuit à me, an reus iste in casu præ-
senti gauderet immunitate Ecclesiæ; an vero vt
sacrilegus ab omni priuilegio immunitatis esset
exclusus.

RESPONSIO AVTHORIS.

Hic casus duas habet partes; prima est an
occidens Clericum gaudeat immunitate;
secunda est, an occidens in Ecclesia ex subita ri-
xa, & ita gaudeat immunitate; quoad primam
partem non gaudere immunitate occidentem
teoent Ludouicus Corea *in relectione de immuni-
tate Ecclesiæ p.3. num* 37. Boëtius *decis.* 109. *num* 5.
2 Riccius *in praxi p.2. decis.* 309. Bobadilla *tom.1.
lib.4. cap.14. num* 47. qui citat Vasquium, Bellli-
gium, & Suarez de Paz. *in praxi tom.1.p.5.cap.3.
num* 67. & probabile indicat Ioannes Sanchius *in
selectis d.44 num.* 51. secundam vero partem, hoc
est, non gaudere immunitate; qui occidit ali-
quem in Ecclesia, etiam ex subita ira, & rixa ex-
orta in Ecclesia tenent Gambacurta *lib 5. cap.* 25.
Clarum. & alios. & tenent etiam Lezana. Sesse,
Peregrinus *de immunitate cap. 6. num.* 15. Palaus
tom 2 d vnica p.9 n. 12. qui citat Suarium, Nauar.
Raphaël de la Torre, Trullenc. Fagundez, & alij,
quos larga manu refert, & sequitur Barbosa *de
iure Ecclesiastico cap. 3. num.* 102. & 104. Curtell.
lib.1. quæst. 11. *num.* 2. Sarpus *cap.5. fol.* 41. Pe-
lizarius *tract.8. cap.5. n.* 12. vbi dicit esse commu-
nem Doctorum, & aliorum, quos refert Diana
p.1. tract.1. resol 11.
3 Prima pars. quod scilicet non gaudeat immu-
nitate Ecclesiæ occidentem Clericum probatur.
4 Quia qui occidit clericum committit sacrilegium,
vtpote personam sacram offendens, sed com-
mittens huiusmodi sacrilegium immunitate non
gaudet; ergo.

Confirmatur primo: Quia occidens Clericum
5 est excommunicatus, sed excommunicatus non
gaudet immunitate Ecclesiæ; ergo.
6 Confirmatur 2. Quia hæc immunitas non con-
ceditur committentibus crimen læsæ Majestatis
7 diuinæ, sed offendens Clericum committit cri-
men læsæ Majestatis diuinæ; ergo. Confirmatur 3.
8 Quia delinquentes in Ecclesia non fruuntur hac
immunitate, sed hic Canonicus occidit alium ca-
nonicum in Ecclesia; ergo. Confirmatur 4. quia
9 delinquentes in Ecclesia non fruuntur immuni-
tate; ergo nec delinquentes in Sacerdotem.
10 Secunda vero pars, scilicet non gaudere hac
immunitate, in Ecclesia occidit probatur, Tum
ex cap. fin. de immunitate Ecclesiarum. Tum ex
11 *constitutione Gregorij XIII.* tale crimen excipien-
tis, sic enim indistincte ait Bulla. *Quivè homi-
cidia, aut mutilationes membrorum in ipsis Ecclesiis,
earumvè Cœmeteriis cõmittere non verentur, aut qui
proditoriè proximum suum occiderint.* Ex quibus
verbis Bullæ videtur exceptum homicidium, 12
etiam in subita rixa commissum, nam tale homi-
cidium, vt suppono, fuit voluntarium, & non
casuale, nec sequitur quod sit apostata, vel per
insidias, vel de industria factum, nam homici-
dium proditorium, non solum commissum in
Ecclesia, sed et am extra illum, est exceptum, vt
patet ex verbis bullæ.

Confirmatur 1. Quia legis auxilium frustra in- 13
uocat, qui legem contemnit *cap. quia frustra de
vsuris, & l. auxilium §. in delictis de minor.* Tum
quia in quo quis deliquit debet puniri, ideoque
eum deliquerit in Ecclesia priuari debet immuni-
tate Ecclesiæ. Confirmatur 2. Quia qui in Ec- 14
clesia deliquit, eam spernere videtur, & contem-
nere *cap. de vero 12 quæst. cap. An sit de appellat.
cap. quia frustra vsuris.* Confirmatur 3. Quia 15
occidens intra Ecclesiam, ipsam summa afficit
iniuria, quæ cum munda sit, & immaculata,
impium sane est deturpare eam. vel inficere, & 16
vbi crimina obsecrationibus & piis demittuntur
precibus, ibidem mala instruere, & grauiora
committere *dicto cap. de vero, & dicto cap. quia
frustra.*

Verum his non obstantibus, in vtroque casu 17
contrarium existimo: & nostram sententiam
quoad primam partem hoc est, occidentem Cle-
ricum gaudere immunitate, tenent Antonius de
Marinis *quotidi in. resolut. cap.* 107. *num.* 14. Pere-
grinus *de immunitate Ecclesiarum cap.* 11. *num.* 13.
Caual. *tract. de cognitione per viam violent. d. 2.
quæst.* 101. Farinacius *de immunitate cap.7. num.* 114.
retractans se contraria sententia, quam do-
cuerat antea *in tractatu de carcer. quæst.* 29. *num.* 19.
& cum multis Gurba *cons.* 70. *num.* 2. secundam
vero partem, occidentem scilicet in Ecclesia ex 18
subita ira, & passione in rixa forte suborta gau-
dere immunitate, tenent Marius Italian *de im-
munitate lib.1. cap.5. num.* 24. Tuscus, *verbo Eccle-
sia, concl.* 12, *num* 13. & 14. Azor, *p.2. lib.9. cap.9.*
Nouarius *in summa bullarum, titulo de immunita-
te Ecclesiæ n.* 58. Zambellus *in repertorio mer. ver-
su Ecclesia, quoad eius immunitatem num* 13.
Sperellus *decis* 56. *n.* 36 Farinacius, Gutierrez. quos
refert Diana *parte 1. tract.1. resolut.* 11. & *parte 6.
tract 1. resol* 7. & *p 4. tract 1. resol.* 97. & alij multi
quos refert Barbosa *de iure Ecclesiast. cap. tertio,
num* 103.

Ratio fundamentalis in vtroque casu est. 19
Quia neque per sacros Canones neque per con-
stitutionem Gregorij XIV. excipitur homici-
dium factum à Clerico in Ecclesia ex subita ira,
& rixa, vt bene notat Diana *p.4 tract 1. resol.* 68.
ergo non est cur dicamus talem Clericum in Ec-
clesia occidentem priuari immunitate. Antece-
dens patet, quia ius commune in nullo loco
priuat immunitate occidentem Clericum, vt be-
ne Gurba *cons.* 70. *num.* 4. Neque Constitutio
Gregorij XIV. excipit nisi homicidium, vel
mutilationem factam in Ecclesia; sed hæc verba 20
Constitutionis Gregorij debent intelligi de ho-
micidio plene voluntario, & deliberato, quod non
est homicidium factum ex subita ira, & rixa ca- 21
lore iracundiæ, siquidem talis non videtur habe-
re animum irreuerentem offendendi, & violandi
Ecclesiam. vt recte notat Diana *p.6. tr.1. res.7.* &
p.1. tr.4. res. 11. Auson. *verbo immunitas, n.* 26. ergo
in

in neutro casu priuatur reus immunitate Eccle-
22 siæ; & ita decisum fuit Romæ anno 1639. occasione cuiusdam homicidij facti in Ecclesia sancti Ioannis Lateranensis, vt testatur Diana *parte 1. tractat. 1. resolutione septima, vers. sed quid dicendum.*

23 Dices sacrilegus non gaudet immunitate Ecclesiæ *ex cap. nullus Clericorum, §. si quis Clericus cap. frater. 17. quæst. 4.* Respondetur cum Giurba *suprà num* 4. nullam in illo *cap.* fieri mentionem de confugio ad Ecclesiam, aut de immunitatis priuatione, vt aduertit Gambacurta *de immunitate Ecclesiæ, lib. 1. cap. 5. num. 5. Cap. vero fratres,* licet de alio casu sacrilegij tractet, cum tamen fundet se in ipsa ratione sacrilegij, quæ cum omni sacrilegio competat, videtur omne sacrilegium excludere ab immunitate, verum quia in pœnalibus cuiusmodi est immunitatis priuatio non sit à paritate, vel identitate rationis facienda extensio à casu expresso ad casum non expressum, ideo in præsenti ab illo casu non est facienda extensio ad nostrum casum, vt notat Gambacutta *dicto cap. 3. num. 2.* Giurba *suprà, num. 5. & cons 90. n. 3.*

Secundo Respondetur cum Diana *p. 6. tract. 1. resol. 26. vers. quaro 6.* in nullo textu inueniri expressè sacrilegium immunitate priuatum; dato tamen quod detur tale ius antiquum, iam est reformatum per Bullam Gregorij, quæ solum excipit occidentes, siue mutilantes in Ecclesia, quæ verba cum intelligantur de homicidio omnino deliberato, vt *suprà* diximus quale non est homicidium, vel mutilatione ortum in subita rixa, & ita, non est cur propter solum sacrilegium commissum in Ecclesia iste priuandus sit immunitate. Ita etiam Suarez *tom. 1. de religione, tract. 1. lib. 3. cap. 10. num. 3.* Alterius *de censuris, tom. 1. lib. 2 cap. 6.* alij, quos plena manu citat Spetellus *decis. 21. num.* 10. & ante illum Diana *p. 1. tr. 1. resol. 39. & parte 4. tr. 5. resol.* 68. & iuxta hanc solutionem explicandi sunt plures Doctores, qui dicunt sacrilegus non gaudere immunitate Ecclesiæ. Nam prædicti Doctores loquuntur, stando in iure antiquo, vt patet ex illo cap. statet, vt notat Giurba *suprà num.* 6. Diana *p. 1. tr. 1. resol. 39.*

Dices qui ex animo omnino deliberato & plene voluntario occidit in Ecclesia non gaudet eius immunitate, vt *suprà* diximus; & tenet cum multis Giurba *cons 90. num.* 5. Sed iste canonicus occidens alium in Ecclesia stlopeto videtur id fecisse animo omnino deliberato, & ex propo-
24 sito; ergo non gaudet immunitate. Minor in qua est difficultas probatur, nam animus offendendi ex insolito armorum genere probatur, vt ait Baldus *in cap. 1. de pace,* tenet Marf. *cons. 21. num. 25.* Amit. *cons. 23. num. 13.* Cepol. *crim. consil. 35. num. 4.* Grammat. *volum. 24. num. 6.* Felic. *alleg. 30. num. 6.* Aldouin. *cons. 20. n. 205* Vospell. *cons. 44. n. 14* Fatin. *cons. 41. n. 16* Menoch *de arbitr. casu 361 n. 45. & 363. n. 8.* Sed delatio stlopeti est insolitum genus armorum nec talia arma deferuntur animo deambulandi per ciuitatem, sed delinquendi, vel aliquid mali committendi, vt notat Blanc. *de ind. num. 67.* Cepol *crim. consil. 18. num. 7.* Herculat. *de caut. non offend. casu 30. n. 18.* Bertaz. *crim. cons. 17. num.* 18. Mascardus *de probat. cons 72. num. 11. conclus.* 1128. *num.* 15. Hæc enim arma malum animum ostendunt, vt notat Surdus *cons. 40. num. 7.* Menochius *de arbitrio casu 394. num. 58.* ergo cum prædictus Clericus stlopeto alterum Clericum occiderit, præsumitur id deliberato, & plene voluntario animo, & ex proposito fecisse, ac per consequens non gaudet immunitate Ecclesiæ.

Respondeo delationem stlopeti arguere ani- 25
mum deliberatum, & præmeditatum offendendi, si reus non esset solitus talia arma secum semper deferre, secus quando ipse esset solitus talia arma secum semper deferre, vt docet Blanc. *in prax. §. 13. p. 1. num. 45.* Menochius *dicto casu 361, num. 31.* Giurba *cons. 13. num. 94* sed prædictus Clericus solitus erat deferre semper secum prædictum stlopetum, vt multi in illa Ciuitate deferunt, cum gladium, vel alia arma secum afferre non possint, vt est notorium; ergo ex illius delatione non potest præsumi criminis præmeditatio. Tum quia inopinatio huius homicidij indicium est; quod antea nulla inimicitia inter istos duos Canonicos præcesserat; vt do-
cet Cabal. *de omni genere homic. num, 594.* Giurba 26
cons. 51. num. 13. inimicitia enim vt ex ea occidendi animus præsumatur non præsumitur, nisi probetur Craner. *cons. 8. n. 8.* Mascardus *de probationibus consil. 107. num 27.* sed inter istos duos Canonicos nulla præcesserat inimicitia, sed antea erant amici, & forte rixati sunt super prouisione illius beneficij; vt constat; ergo non præsumitur reum deportare stlopetum animo occidendi, nec ex deliberato animo, & ex proposito occidisse, sed forte ex calore iracundiæ, & ex animo non plene deliberato.

Nec argumenta in contrarium adducta ali- 27
quid conuincunt. Respondetur namque ad primum pro prima parte, negando minorem, committens enim sacrilegium gaudet immunitate, vt *suprà* diximus. Ad Confirmationem concedimus,
occidentem Clericum esse excommunicatum, 28
negamus verò non gaudere immunitate, nam Clericus excommunicatus non amitrit forum, nec Ecclesia interdicta priuilegium protegendi
reos Conar. *lib. 2 cap 10. num. 11.* Ausonius *verbo* 29
immunitas num. 22. Vnde gaudet immunitate percutiens, vel occidens clericum; etiamsi lædat
Ecclesiam. nam Ecclesia diligit inimicos, & be- 30
nefacit persequentibus illam, Spetell. & alij multi apud ipsum *decis. 22. num. 10.* Diana *p. 1. tract. 1. resol. 34. & p. 4. tract. 1. resol. 68.* Tum quia talis casus non est exceptus in Bulla Gregoriana; Tum quia hoc priuilegium non est datum fauore personarum, sed propter reuerentiam sacrorum locorum; Tum quia excommunicatio non debet habere alios effectus, nisi quos iura declararunt; sed nullum ius statuit vt excommunicatus immunitate non gaudeat; ergo, & ita contra
Felinum *in cap. 2. de except. num. 5.* docent omnes 31
Doctores, tam ante Bullam Gregorianam, quam post illam, vt cum Suario, Ioanne à Cruce, Fagundez, Alterio, Nauarro, & aliis notat Diana *p. 1. tract. 1. resol. 34.*

Ad secundam Confirmationem: Respondetur 32
quod *in Constitut. Gregorij XIV.* non excipiuntur omnes delinquentes in crimine læsæ Majestatis, sed tantum excipiuntur, qui committunt crimen læsæ Majestatis, in personam principis. Ita Diana *tom. 1. tract. 6. resol. 34.* Ad tertiam Confirmationem: Respondetur, ex dicta Bulla Grego-
rij omnes delinquentes in Ecclesia gaudent im- 33
munitate

manitate præter ibi committentes homicidia, & membrorum mutilationem non absolute, sed ex præposito, & animo plene deliberato, vt *suprà* diximus; Nam cum bulla excipiat homicidium, debet eius exceptio stare pro homicidio omnino voluntario, & plene deliberato, vt *suprà* diximus, & notant Ricc. *p.5.collect..17.a.92.*& cum aliis communitet Diana, *p. 1.tract.1.resol.34.*

34 Ad primum pro secunda parte, scilicet occidentē in Ecclesia non gaudere immunitate Respondetur, illud *cap. fin.* de immunitate Ecclesiarum intelligi, quando quis deliberato animo, & appensate homicidium in Ecclesia commisit, non vero quando in subita rixa. Ita cum multis Giurba, *consil. 9.n.5.* Ad constitutionem vero Gregorij XIV. Respondetur solum excipere homicidium plene voluntarium, vt *suprà* diximus, non vero commissum ex subita ira, nam iste non potest dici plene voluntarium. Vbi
35 nota aliud esse homicidium Apostatæ, & ex proposito factum, aliud proditorium. Nam proditorium est quando committitur colore amicitiæ, & cum insidiis, fingens quis se alterius amicum, & sub hac amicitia illum occidet; secus est homici-
36 dium ex proposito, & plena deliberatione factum, nam hoc accidit quando quis aliquem spectat in certo loco ex proposito ad eum occidendum, cum quo non habebat vllam amicitiam, sed potius inimicitiam, vt *suprà* diximus. vnde bulla Gregorij vtrumque homicidium excludit, & homicidium factum ex proposito in Ecclesia, non tamen extra Ecclesiam commissum & proditorium, etiam extra Ecclesiam, & in hoc sensu intelligenda est nostra
37 ordinatio regia Lusitana, *lib...tit...* vbi excipit homicidium ex proposito factum, vt diximus in nostro Directorio Confessariorum, *p.1.tra...n...*

38 Ad Confirmationem 1. Respondetur occidentem in subita ira non contemnere legem, siquidem non appensate, sed ex calore iracundiæ tale crimen in Ecclesia committit. Vnde verba illa prædicti textus solum intelliguntur de eo, qui plena delibera-
39 tione, & ex proposito aliquem in Ecclesia occidit. Ad secundam Confirmationem Respondetur, istum homicidam proprie non deliquisse in Ecclesiam cum non proposito, sed forte, & ex subita rixa clericum in Ecclesia occiderit. Ad tertiam Confirmationem Respondetur, prædictum homicidam
40 non intendisse spernere Ecclesiam, cum homicidium ex iracundiæ calore commiserit, sed solum intenderit vendicari, vnde prædictum, *cap. de vero 12. q.2.* Intelligendum est de eo, qui ex proposi-
41 to in Ecclesia occidit, nam hic saltem implicite spernit Ecclesiam, cum plene deliberato animo in Ecclesia occidit. Ad vltimam Confirmationem respondetur, omnia illa accidere præter intentionem homicidæ, cum ille nec deturpare Ecclesiam, aut inficere intendat, sed calore solum iracundiæ velit ab inimico vindicari, vnde illud *cap. de veru, & cap. quia frustra,* non de occidente in rixa repente exorta intelligenda sunt, sed de occidente ex proposito, & ex animo omnino deliberato, & Apostolo, vt dicunt, & hæc saluo meliori iudicio.

CONSVLTVM LXXXVIII.

De quodam hæretico furante Eucharistiam fugiente ad ipsam Eucharistiam furatam, an gaudeat immunitate Ecclesiæ?

F. Ant. à Spir. Sanct. Consult. var.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Hæreticus qui furatus est pyxidem cum Diuina Eucharistia recurrens ad locum vbi eam habebat, & pyxidem apprehendens, gaudet Ecclesiæ immunitate respectu iudicum sæcularium, non tamen Ecclesiasticorum.*
3 *Qui confugit ad domum vbi forte est Eucharistia pro communicando infirmo, gaudet immunitate, in criminibus non exceptis.*
4 *Qui confugit ad Sacerdotem deferentem Eucharistiam gaudet immunitate in criminibus non exceptis.*
5 *Reus qui in castris confugit ad altare portabile, & dum castra mouentur manibus portat gaudet immunitate.*
6 *Crimen quod iste hæreticus commisit furando pyxidem cum Eucharistia non est exceptum.*
7 *Non est exceptum ex eo quod sacrilege furatus sit Eucharistiam.*
8 *Non est exceptum eo quod ille sit hæreticus.*
9 *Non est exceptum eo quod furatus sit Eucharistiam ex Ecclesia.*
10 *Hæreticus si crimen, quod commisit non fuit hæresis, non caret immunitate.*
11 *Qui furatus est pyxidem Eucharistiæ non caret immunitate.*
12 *Hic hæreticus furatus fuit Eucharistiam, non ob Eucharistiam, sed ob argentum pyxidis.*
13 *Qui occidit actu confitentem in Ecclesia, non animo hæretico contra Sacramentum, sed vindicta in inimicum, gaudet immunitate.*
14 *Iste hæreticus non furatus est pyxidem cum Sacramento animo hæretico circa Sacramentum, sed cupiditate argenti.*
15 *Suspectus de hæresi non gaudet immunitate Ecclesiæ.*
16 *Non constat hunc hæreticum animo hæretico furatum fuisse Eucharistiam.*
17 *Hoc à Dominis inquisitoribus discutiendum est, & non à iudice laico.*
18 *Causa Ecclesiastica ab Ecclesiasticis iudicibus tractanda est.*
19 *In dubio an reus animo hæretico furatus sit Eucharistiam non est priuandus à iudice laico immunitate Ecclesiæ.*
20 *Sacrilegi gaudent immunitate Ecclesiæ.*
21 *Sacrilegium est mixti fori, quando reus non confugit ad Ecclesias, secus si ad Ecclesiā confugit.*
22 *Scandalum in materia fidei non à iudice laico, sed à dominis inquisitoribus probato scandalū debet iudicari.*
23 *Committens crimen læsæ Maiestatis in personam principis non gaudet immunitate.*
24 *Iste hæreticus proprie non deliquit in personam Christi.*
25 *Nihil volitum, quin præcognitum.*
26 *Iste hæreticus non credebat Christum esse in Eucharistia.*
27 *Hæreticus licet sit indignus beneficio immunitatis, Ecclesia ob suam pietatem illum non vale ab immunitate excludere.*
28 *Iste hæreticus à quo per vim è manibus erepta fuit Eucharistia, restituendus est loco sacro, quousque à iudice Ecclesiastico iudicetur eius causa.*
29 *Reus per vim, vel dolum extractus ab Ecclesia, restituendus est loco sacro.*

30 *Hic hereticus restitutus fuit Ecclesia, & traditus fuit ordinario.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

1 PETRVS miles quidam Anglicanus hære-
ticus in quadam inuasione, quam Generalis
Prouinciæ Intetamnensis regni Portugalliæ fecit
in regnum Gallœciæ anno 1664. in illa magna de-
uastatione illius Regni, forte intrauit in quan-
dam Ecclesiam, & accedens ad sacrarium illud
infregit, & furatus fuit pyxidem argenteum, in
quo erat repositum sanctissimum Eucharistiæ Sa-
cramentum, & secum illud abstulit in Lusitaniam,
cum autem deficeret Sacramentum in illa Eccle-
sia conquesti sunt Gallœciæ Optimates, eo quod
sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum defice-
ret. Militiæ Lusitaniæ Princeps, cum adeo Chri-
stianissimus esset; fecit omnem diligentiam, vt
apprehenderet, qui tam immane sacrilegium com-
miserat, & tandem ministri regij, qui de hoc de-
licto summo conatu inquirebant certiores facti
à quodam amico ipsius sacrilegi hæretici illum,
& pyxidem, & sanctissimum Eucharistiæ Sacra-
mentum furatum fuisse, statim ad illius domum
accessere, vt eum apprehenderent. Ille autem vi-
dens ministros iustitiæ eum requirentes, cucurrit
ad locum vbi babebat pyxidem cum Eucharistia,
& in manibus accepit pyxidem cum diuino sacra-
mento appellans Ecclesiam, & dicens se gaudere
illius immunitate, & non posse comprehendi:
Obstupuere ministri regij, & steterunt. Interim
quidam Sacerdos accessit ad eum, & ex manibus
eius abstulit pyxidem cum Eucharistia, quo facto
iudices iniecerunt manus in eum, & fortiter com-
prehenderunt, & adduxerunt ad carcerem. illo
clamante, & inuocante immunitatem Ecclesiæ.
Certior factus de prædicto casu Princeps militiæ;
& Gubernator exercitus Dominus D. Franciscus
à Souxa amicissimus meus, & in cuius domo tunc
ego forte aderam.

Quæsiuit à me, An prædictus hæreticus com-
mittens tam immane delictũ in Ecclesia confugiens
ad ipsum Sacramentum, quod sacrilege furatus fue-
rat gauderet immunitate Ecclesiæ, etiam postquam
per vim illud ab eius manibus ereptum fuit.

RESPONSIO AVTHORIS.

2 RESpondi prædictum hæreticum in dicto casu
gaudere immunitate respectu iudicum sæcu-
larium, non vero Ecclesiasticorum, & non po-
tuisse comprehendi à ministris militiæ, sed de-
bere restitui Ecclesiæ. Ratio fundamentalis est,
3 quia qui confugit ad domum vbi forte est Eucha-
ristia pro communicando infirmo, vel confugit
ad Sacerdotem deferentem Eucharistiam, etiam in
4 platea, gaudet immunitate in criminibus non ex-
ceptis, vt tenet Suarez de Religione, *tom. 1. tract. 2.
lib. 3 cap. 9. n 10. in fine*, & cum Peregrino, & Mario,
5 Diana, *p. 1. tract. 1. resol.* 28. Et reus qui in castris ad
altare portatile in tentorio confugit, & dum castra
mouentur illud manibus suis portat. gaudet immu-
nitate; vt cum Quintanadueñas, & Suario docet
Diana, *p. 10. tract. 15. resol. 15*. Sed iste homo confu-
6 git ad domum, vbi erat Eucharistia, & eam mani-
bus apprehendit; ergo multo à fortiori gaudebit
immunitate Ecclesiæ in criminibus non exceptis,
7 sed crimen quod iste hæreticus commisit non est
exceptum; ergo absque dubio gaudebit immunita-
te Ecclesiæ.

Hæc vltima minor subsumpta probatur, quia 8
istius crimen non est exceptum eo quod ipse sit
hæreticus, nec etiam quia furatus sit Eucharistiam
ex Ecclesia; ergo ex nullo capite priuandus est im- 9
munitate. Antecedens quoad primam partem pro- 10
batur; quia hæreticus ob solam hæresim, si alias
crimen quod commisit non fuit crimen hæresis,
sed aliud non exceptum non caret immunitate, vt
docent Portel, *in dubiis regularibus verbo Ecclesia
immunitas, n. 10.* Azor. *p. 2. lib. 9. cap. 9. q. 9.* Sylu. *ver-
bo immunitas 3. q. 3.* Suar. *de religione, to. 1. tr. 2. lib. 3.
cap. 10. n. 13.* Bonac. *de legib. d. 3 q. 7. §. 3. n. 3.* Diana,
p. 1. tr. 1. resol. 29. contra Gambacurt. *lib. 7. cap. 3. n. 6.*
Peregrin. *de immunitate. cap. 8. n. 13.* Bobadill *to. 1.
lib. 2 c. 14 n 55.* Tannerum, *in 2. 1. d. 5. q. 8. n. 16.* Et ra-
tio est, quia non habemus fundamentum ad exci-
piendam personam, vbi crimen non est exceptum,
vnde in illis locis vbi hæretici impune habitare
permittuntur, nec propter hæresim puniuntur, di-
cendum est in criminibus non exceptis gaudere, vt
cæteri immunitate Ecclesiarum; sed iste hæreticus
impune permittebatur habitare in illo exercitu in
Lusitania, vt cæteri hæretici Anglici permittuntur,
ergo ob solam hæresim, quam profitebatur, non est
priuandus Ecclesiæ immunitate.

Secunda vero pars antecedentis, scilicet, non 11
priuari immunitate eo quod ab Ecclesia furatus sit
pyxidem cum Diuina Eucharistia tenent cum Fari-
nac. Barb. *de iure Ecclesiastico, lib. 2. c. 3. n. 123.* Ga-
uantus *in additamentis ad manual. Episcoporum
verbo immunitas Ecclesiastica, n. 8.* Diana, *p. 6. tra...
resol. 9. versu sed indigemus*. Et licet ibi solum præ-
dicti Authores loquantur de pyxide sanctissimi Sa-
cramenti. non declarantes, an sit simol cum Sacra-
mento, idem in vtroque casu dicendum existimo in 12
nostro casu; Et ratio est, quia hic hæreticus non fu-
ratus fuit Eucharistiam propter se ipsam, & propter
aliquam irreuerentiam, quam in illam vellet exer-
cere, si enim id intenderet, statim eam conculcaret;
laceraret, vel alias iniurias in illam exerceret; Sed
propter argentum in quo erat reposita, ipse enim
cum non crederet ibi esse verum Christi corpus
non curauit de irreuerentia Sacramenti, vnde in-
uenta fuit Eucharistia sine vlla læsione, vel dimi-
nutione, eo modo, quo eam è sacrario furatus est,
vt confessus est ipse parochus Gallœciæ e cuius 13
Ecclesia furata fuit, sed solum curauit de argento in
quo erat reposita Eucharistia; ergo sicut si quis oc-
cidat actu confitentem Sacramentaliter non ani-
mo hæretico contra pœnitentiæ sacramentum, sed
animo vindictæ contra inimicum, gaudet immuni-
tate Ecclesiæ, vt cum Cartario. docet Diana, *p. 6.
tr. 1. resol.* 26. versu quæro duodecimo contra Bar- 14
bosam, Trull. & alios. ibi iste sacrilegus fur, licet
alias esset hæreticus, quia non furatus fuit pyxidem
animo hæretico circa Sacramentum, sed cupiditate
argenti. gaudebit vtique immunitate Ecclesiæ.

Dices suspectum de hæresi non gaudere immu-
nitate Ecclesiæ, vt cum communi sententia docet 15
Diana. *p. 1. tract. 1. resol.* 38. Sed hic suspectus est de
hæresi circa Sacramentum: ergo non debet gaude-
re immunitate. Respondeo hunc non solum esse
suspectum de hæresi, sed esse hæreticum for- 16
malem; An autem animo hæreticali contra
Sacramentum furatus sit Eucharistiam, de hoc
non constat, vnde hoc à Dominis inquisitoribus 17
discutiendum est, & non à iudice laïco, vt recte
docet

docet Diana, *ibi resol*.38 Nam iudicare an reus
18 gaudeat vel non immunitate, non ad iudicem laicum, sed Ecclesiasticum spectat in casu dubio,
vt cum Gutierres, Azeuedo, Barbosa, Palao, Rodriguez, Peregrino, Diana, *p.6.tract.1. resol.40.*
versu sed miror, & p.4 tract.1.resol 49. & patet, *ex*
19 *cap fin. de immunitate*, & *ex cap.ad Episcopos 17. q 4.& cap.mettenses eadem causa*, & *quæst*. & *ex cap.ex parte de verbor. significatione.*

Et ratio est, quia causa Ecclesiastica ab Ecclesiasticis iudicibus tractari debet per textum, *in cap. Ecclesia Sancta Mariæ de constitut*. Sed causa immunitatis vt de se patet est Ecclesiastica: ergo à Iudicibus Ecclesiasticis, & non laicis tractanda est Confirmatur; Quia iudices laici, etiam in criminibus exceptis non possunt ab Ecclesia extrahere reum, vt late probat Diana, *p.1.tract.1. resol.15.& p.6.tract.1.resol.28.& p 7. tract.3. resol.52.* Ergo multo à fortiori quando est dubium, an casus sit exceptus; sed hic sumus in dubio an talis reus furatus fuerit Eucharistiam animo formali hæretico, an animo furandi argentum; ergo reus extrahi non potest ab Ecclesia sine licentia Episcopi, qui iudicaturus est, an commiserit, vel
20 non crimen exceptum.

Dices reum istum commisisse immanissimum Sacrilegium: sed sacrilegium non gaudet immunitate. vt docet Bocrius, *decisione* 109. *num* 3. Gadofredus à Brauo, *in praxi criminali, lib 2 §. sacrilegium, n.23.* Gutier. *in quæstionibus practicis, lib 3. q.33.* est enim crimen mixti fori, vt docet Diana, *p.6.tract.1.resol.9.* ergo iste reus non gaudet immunitate. Respondeo negando maiorem, Nam licet illi, & alij Doctores ita censuerint de sacrilegio, contrarium probabilius est, vt cum Bonacina, Peregrino, docet Diana, *p.6. tract.1. resol* 26. Suarez, Alterius, & alij, quos plena manu refert Sperellus, *decisione* 22.*n.* 10. & idem Diana, *p.1.tract. 1.resol. 19. & p.4.tract. 1. resolutione* 68. & nos *suprà* diximus.

21 Et ratio est: Quia sacrilegium non est ex criminibus exceptis in bulla Gregorij XIV. vt late probat Diana, *p.6 tract. 1. resol.* 25. Vnde licet sacrilegium sit mixti fori, id intelligitur, quando reus non confugit ad Ecclesiam, nam tunc non à iudice laico debet comprehendi, gaudet enim immunitate Ecclesiæ, sed à iudice Ecclesiastico, vt bene ait cum Sperello, Diana. *p.6.tract 1. resol.9. versu notandum est*; Secus dicendum est, quando non confugit ad Ecclesiam, nam tunc tale crimen cum sit mixti fori, erit primo occupantis, vt dicunt communiter DD.

22 Nec obstat si dicas huiusmodi Hæreticum dedisse grauissimum scandalum toti reipublicæ Christianæ furando diuinissimum Eucharistiæ Sacramentum; ergo ratione scandali quod dedit poterit puniri à iudice sæculari. Respondetur cum Carena, *p.2.de officio inquisitorum, tract.17.§.6.n.22.* Huiusmodi hæreticum propter hoc scandalum, cum sit in materia fidei, non a iudice sæculari, sed à Dominis inquisitoribus, probato plene scandalo, debere iudicari.

23 Nec obstat si dicas hunc hæreticum commisisse crimen læsæ Majestatis diuinæ in personam Christi; ergo non debet gaudere immunitate. Patet consequentia, quia vnum ex criminibus exceptis in bulla Gregorij XIV. est crimen læsæ Majestatis in personam principis, vt notat cum alijs Diana, *p.6.tract.1.resol.18*, sed hoc crimen fuit contra personam Christi, qui est Rex regum, & Dominus dominantium; ergo talis reus non gaudet immunitate, sicut nec hæreticus, si crimen hæresis commisit.

Respondetur; hunc propriè, & formaliter non 24
deliquisse contra personam Christi, quam non credebat illic esse, nihil enim volitum, quin
præcognitum, quod colligitur ex eo, quia nullam 25
iniuriam in diuinum Sacramentum exercuit, sed eodem modo illud in pyxide conseruabat, sicut illam furatus fuerat, & forte nesciebat ibi esse Deum, sicut non credebat in Eucharistia existere
verum corpus Christi Domini, sed solum habuit 26
intentionem furandi argentum, vnde per accidens fuit offensa facta personæ Christi in Eucharistia, propter tamen tam immane sacrilegium tradendus est Episcopo, vt eum remittat Dominis inquisitoribus, vt cognoscant de hoc casu, vt *suprà* dixi.

Nec obstat si dicas Hæreticum esse indignum 27
hoc beneficio, & priuilegio, cum sit Ecclesiæ hostis, & proditor. Respondeo namque, hæreticum esse quidem indignissimum hoc priuilegio, sed Ecclesia ob ostentionem suæ eximiæ pietatis illum ab hoc priuilegio non vult excludere ad imitationem Christi, qui etiam pro eum crucifigentibus Patrem exorauit, & inimicos iubet diligere, vt notat Diana, *p.6.tract. 1. resol.24.*

Dices, quando iste hæreticus fuit comprehensus à satellitibus iam non erat in præsentia Eucharistiæ, quidam enim clericus ab eius manibus pyxidem cum Diuino Sacramento per vim abstulerat, vt *suprà* diximus; ergo non gaudebat
eius immunitate. Respondeo, quodcum per vim 28
ab eo fuerit ablata Eucharistia, non ob id priuandus est immunitate, si alias illa ex apprehensione pyxidis cum Sacramento gaudebat; nam sicut reus qui violenter extractus est ab Ecclesia in casibus non exceptis restituendus est eidem, vel alteri Ecclesiæ, vt docet Farinacius *tom. 2 consil.*168 *n.*49. Diana, *p.1.tract.1.resol.* 27. Quod verum est, etsi non vi, sed dolo ab Ecclesia fuerit extractus, vt cum Villadiego, Bobadilla, Megala, Mastril. docet Diana, *p....tr. 1.resol.* 26 Ita iste reus restituendus est Ecclesiæ, dum certior fit iudex Ecclesiasti-
cus; vt eum iudicet, an gaudeat immunitate, nec 29
ne, & interim non potest à iudice laico extrahi ab Ecclesia, & in carcere suo incarcerari, sed debet conseruari in Ecclesia, donec de veritate quæstionis appareat; vt cum Decimo, Farinacio, Peregrino, & alijs docet Diana, *par.6.tract.1. resol* 32.

Et ita fuit ille militiæ excellentissimos prin- 30
ceps, qui consilio meo fretus iussit hæreticum illum restitui Ecclesiæ illius loci; & statim certiorem fecit Ordinarium de delicto, qui videns immanitatem illius, certiores fecit dominos inquisitores, qui prædictum reum pro dicto immani Sacrilegio, & scandalo, vt per erat punierunt, sic meo consilio factum fuit, sed an bene iudicent viri docti, ego enim cum casus fuerit inauditus, nec à doctoribus, quos viderim discussus, volui potius fauere immunitati Ecclesiæ, quando ab illa recedere, sed hæc saluo semper meliori iudicio.

CONSVLTVM LXXXIX.

De confessione an fuerit nulla ex eo quod quis certam notabilem circumstantiam in ea non explicauerit.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Committens mollitiem, & solum declarans in confessione commisisse mollitiem cum tertia persona, non declarando an fuerit mas, vel fœmina in probabili sententia fecit validam confessionem.*
3 *Quod mollities sit commissa cum masculo, vel fœmina non habet maiorem malitiam, quam si furtum fuisset commissum cum masculo, vel fœmina.*
4 *Quod cooperans ad furtum, vel mollitiem sit mas, vel fœmina, est quid accidentale.*
5 *Species quæ solum differunt in genere entis non est necesse explicare illas in confessione.*
6 *Quod mollities sit commissa cum masculo, vel fœmina, solum datur diuersitas in genere entis.*
7 *Sodomita non tenetur explicare, an sodomiam commiserit cum mare, vel fœmina.*
8 *Quod patiens sit mas, vel fœmina, per accidens est.*
9 *In mollitie per accidens est quod socius sit mas, vel fœmina.*
10 *In sodomia sufficit quod sodomita dicat in confessione toties commisi sodomiam.*
11 *In mollitie id non sufficit, sed debet dicere pœnitens, toties commisi mollitiem cum tertia persona.*
12 *Ponitur argumentum in contrarium.*
13 *Saluitur prædictum argumentum.*
14 *Qui commisit mollitiem tactu pueri nondum doli capacis, vel iuuenis dormientis, vel bestia citra concubitum, secundum aliquos Doctores non tenetur dicere in confessione se tactibus alienis fuisse pollutum.*
15 *Sufficit si dicat, se habuisse pollutionem.*
16 *Illa circumstantia solum differunt in genere entis, & non in genere moris.*
17 *Cooperatio pueri nondum doli capacis, vel iuuenis dormientis, non fuit peccatum ex parte illorum, sed solum ensitatiæ concurrerunt ad peccatum, vt tactus statua.*
18 *Circumstantia quæ tantum differunt specie in genere entis non sunt necessario explicanda in confessione.*
19 *Hæc opinio etiam stante decreto Alexandri VII. aliquam habet probabilitatem.*
20 *Qualitas personæ cum qua fuit commissa mollities, vel sodomia, an scilicet sit mas vel fœmina, in mea sententia explicanda necessario est in confessione.*
21 *Probatur id optima ratione.*
22 *Prædictus pœnitens secutus sententiam contrariam bene operatus est.*
23 *Ratio nostra sententia non reddit improbabilem contrariam sententiam.*
24 *Respondetur nostra rationi satis probabiliter.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

QVIDAM multoties commisit mollitiem 1
cum quodam adolescente, & confitebatur
se habuisse pollutionem cum alia
persona non explicando, an fuisset homo, vel fœmina,
& cum confessor esset indoctus, de hoc eum
non interrogabat; postea iste pœnitens scrupulis
agitatus, eo quod non explicuerit, an complexus
esset mas, vel fœmina.

Quæsiuit à me, an eius Confessiones factæ hoc
modo fuerint validæ, & an in posterum sic posset
confiteri?

RESPONSIO AVTHORIS.

RESpondi vtrumque casum in satis probabili 2
sententia esse probabile, & quod confessiones
fuerint validæ, & quod sic posset in posterum
confiteri. Ita Reginaldus, *lib. 21. n. 49.* Diana,
p. 7. tract. 12. resol. 32. & cum Nauarro, Filiucius,
tom. 2. tract. 30. cap. 8. n. 153. Mazuchellus,
tract. de casibus reseruatis, cap. 22. difficult. 1. n. 24.
Caramuel, *in Theologia morali, n. 1607.* & probabile
putat P. Fr. Ludouicus à Conceptione; *in suo
examine veritatis tom. 1. tract. 5. casu vltima, n. 6.
& 26.* Ratio fundamentalis est, quia quod molli- 3
ties sit commissa cum masculo, vel fœmina, non
habet maiorem malitiam, quam si quis induceret
masculum, vel fœminam ad secum furandum, vel
hominem occidendum; sed in peccato furti, &
homicidij, quod cooperans mecum sit mas, vel
fœmina, est quid accidentale, nec tenetur quis
explicare in confessione, nisi quod aliam personam
induxerit ad secum furandum, vel hominem 4
occidendum; ergo idem dicendum est in peccato
mollitiei, non enim apparet maior ratio.

Confirmatur primo. Quia species quæ solum 5
differunt in genere entis, & non in genere moris
non est necesse explicare illas in confessione, scilicet
diuinatio per terram, per aëra, per aquam, item
furtum auri, ligni, vestis, &c. Sed quod mollities sit 6
commissa cum homine, vel fœmina solum datur
diuersitas ex parte cooperantis in genere entis, &
non moris, siquidem mollities constituitur ex voluntaria
pollutione absque concubitu quocunque,
siue propriis tactibus, siue alienis; ergo siue pollutio
sit procurata tactu fœminæ, siue viri, id non
est necesse explicari in confessione, sed sufficit si
dicat illam commisisse tactu alterius personæ.

Confirmatur 2. Quia Sodomita non tenetur 7
explicare an Sodomiam commiserit cum mare,
vel fœmina, sed sufficit si dicat, commisisse sodomiam
vt tenent Diana, *p. 7. tract. 12. resol. 13.* Mazuchell.
*tract. de casibus reseruatis, cap. 22. difficult. 1.
n. 14.* Caramuel, *in Theologia morali, n. 1607.* Et 8
ratio illorum est, quia licet sodomia cum fœmina
non sit vera sodomia, ad illam reducitur, vnde iuxta
horum Doctorum sententiam, quod patiens sit
vir, vel fœmina, quid materiale, & accidentale est
in ordine ad peccatum sodomiæ; sed etiam in mollitie
per accidens, & quid materiale est, quod socius
sit mas, vel fœmina; siquidem cooperatio fœminæ
etiam ad mollitiem reducitur; ergo si in sodomia
non est necesse explicare, an patiens sit vir, 9
vel fœmina, idem dicendum est in mollitie.

Dices: ergo sicut in sodomia sufficit quod sodo- 10
mita dicat in confessione commisi toties sodomiã
non

non explicando, an fuerit cum mare, vel fœmina.
ita in mollitie sufficiet dicere commisi toties mol-
litiem, non explicando an fuerit cum alia persona
mare, vel fœmina. Respondetur negando illatio-
nem: nam sodomia non potest dari sine socio,
11 siue mari, siue fœmina. Vnde si quis dicat se
commisisse sodomiam, satis explicat concubi-
tum socij, cum quo illam commisit, quod ta-
men non inuenitur in mollitie, quæ potest dari
sine socio, nec cooperatione alterius, vnde ad ex-
plicandam malitiam cooperationis socij debet
12 pœnitens explicare, an fuerit cum alia persona.
Dices ex hac ratione inferri, non esse necesse
explicare an mollities fuisset cum tactibus alte-
rius personæ; nam per me quod mollities sit ta-
ctibus propriis, vel alienis quid accidentale est;
sed circumstantiæ accidentales non sunt necessa-
rio explicandæ in confessione; ergo quod molli-
ties commissa fuerit tactibus propriis, vel alie-
nis, vel bestiæ, vel alterius viri, vel fœminæ id
13 non est explicandum in confessione. Respondeo
negando sequelam. Ad probationem: Respon-
deo negando maiorem; ad probationem Re-
spondetur, distingoendo minorem, circum-
stantiæ accidentales oon sunt necessario expli-
candæ, distinguo, quando pertinent ad integri-
tatem peccati nego, si non pertineant ad illius
integritatem concedo, in præsenti autem, quod
mollities sit commissa cum alia persona, pertinet
ad integritatem peccati, nam si non explicetur
quod fuerit cum tertia persona non explicatur
cooperatio alterius ad peccatum, cuius ille qui
commisit pollutionem fuit, quod sic explico.
Quando quis sulum propriis tactibus commi-
sit pollutionem, tunc in ipsa pollutione tan-
quam in fine, vel in delectatione essentialiter
cum fine coniuncta sistit delectatio ipsa exterius
consummata, quando vero sumitur pullutio ad
quem se delectandum tactibus alterius personæ,
tunc pollutio ipsa assumitur vt medium ordina-
tum ad captandam delectationem ex tactibus il-
lius personæ, cum quibus tactibus procuratur
tanquam ad finem executum, proindeque ad con
summationem actus pertinentem; non ergo suf-
ficit vt quis dicat se habuisse pollutionem, nam
iam non diceret totam peccati entitatem, siqui-
dem non explicaretur malitia cooperationis al-
terius socij, ad quam fuit pollutio, vt medium
ordinata; si tamen dicat se commisisse illam cum
socio, iam explicat totam entitatem, non solum
ipsius pollutionis, sed etiam cooperationis alte-
rius ad quam fuit ordinata, non tamen iofertur
teneri declarare qualitatem socij, an fuerit vir,
vel fœmina, nam qualitas socij, oisi noua super-
addatur circumstantia specie distincta sacrilegij
incestus, adulterij, vel superstitionis, &c. nihil
facit ad rem. Ita P. Fr. Ludouicus à Conceptio-
nè *in examine veritatis tom. 2. tract. 5. casu vlti-
mo, num. 6. & 7.*
14 Dices ergo si quis commiserit mollitiem tactu
pueri oondum doli capacis, vel iuuetis dor-
mientis, vel bestiæ citrà concubitum, noo teoe-
bitur dicere in confessione, se tactibus alienis
fuisse pollutum, sed sufficit si dicat se habuisse
pollutionem. Patet consequentia, quia iam coo-
peratio ex parte socij noo pertinet ad integrita-
tem peccati, cum talis cooperatio, ex parte dor-
mientis non fuerit peccatum, nec ex parte pueri,
nondum doli capacis, vel bestiæ. Respondetur
aliquos doctores concedere sequelam. Ita Caiet.
2. 2. q. 154. *art.* 11 probabile putat Azor. quem re- 15
fert, & sequitur Diana *p. 7. tract. 12. resol. 1.*, Dica-
stillus *de iustitia, lib. 1. d. 3. dub. 8. §. 2. num. 3.* Cara-
muel *in Regulam Sancti Benedicti, d. 66. num. 1013.*
Mazuchellus; quem refert Diana *p. 7. tractat. 22.*
resol. 23 Et ratio est, quia illæ circumstantiæ so- 16
lum differunt specie in genere entis, non in ge-
nere moris, vt diuinatio per terram, per aquam,
&c. cooperatio enim pueri nondum doli ca- 17
pacis, vel iuuenis dormieotis, in genere mo-
ris non fuit peccatum, sed tantum concurrerunt
ad peccatum enotariuè, & materialiter, vt ta- 18
ctus statuæ, vel vestis; &c. vel si quis haberet
concubitum cum muliere mortua, quæ copula
solum habet malitiam pollutionis, cum mulier
solum entitatiuè, & vt statua concurreret ad pol-
lutionem, vt docet Diana *p. 9. tract. 9. res. 1.* contra
Pelizarium *tom. 1. tractat. 4. capit. 3. num. 7.* sed
quando circumstantiæ tantum differunt in gene-
re entis non sunt necessario explicandæ; ergo.
Verùm licet omnes hæ opiniones aliquam 19
habeant probabilitatem, etiam stando *in decreto*
Alexandri VII. propositione 24. sub anathema
damnantis opinionem illorum, qui dixerunt mol-
litiem, sodomiam, bestialitatem esse peccata eius-
dem speciei, siquidem prædicti Authores tale
quid non asserunt, sed solum dicunt, qualita-
tem personæ; cum qua fuit habita mollities non
esse explicandam, quod tamen non dãnauit Pon-
tifex, nec de hoc tractat decretum; Hoc tamen 20
non obstante dico, qualitatem personæ cum qua
fuit habita mollities; vel sodomia necessario ex-
plicandam esse in confessione, etiam dante, & con-
cesso quod illi modi committendi mollitiem, vel
sodomiam cum masculo, vel fœmina non distin-
guantur specie in genere moris, vt vult Cara-
muel. *in Theologia fundamentali, num. 1707.* con-
tra Borgiam *quæst. 5.* Dicastillum, *de iustitia lib. 1.*
d. 3. dub. 8. num. 282. ita expressè docet ipse Cara-
muel *in Theologia fundamentali, num. 1707.* Ego
ipse *in nostro Directorio Confessariorum p. 1. tract.*
5. d. 8. n. 439.
Ratio fundamentalis est, quia in præcepto, 21
quod dirigit semen ad generationem, & prohibetur
quod effundatur contra naturam, dantur plures
partes eterogeneæ, & diuersæ rationis, nam de-
cisio seminis, vt sit connaturalis petit primo,
alterius personæ contactum, secundo eiusdem
speciei, tertio diuersi sexus, quarto in vase legi-
timo, quinto non in præpostero, & vt sit licita,
petit sexto vt sit inter maritum, & vxorem, si
ergo detur decisio seminis illicita tactibus alte-
rius non in vase legitimo, nec in præpostero,
tunc adhuc potest illi deficere quod sit tactu al-
terius personæ eiusdem speciei, & alterius sexus;
ergo si noo sit persona alterius sexus, & eius-
dem speciei, totum id explicandum est, vt ex-
plicetur tota entitas peccati, nam si id non ex-
plicetur, & deficiunt huic decisioni seminis non
solum illa connaturalitas vasis legitimi, & vt sit
licita, propriæ vxoris, sed eoam deficit quod sit
tactu personæ eiusdem speciei, & alterius sexus;
ergo vt hæc entitas peccati declaretur, requiritur,
vt pœnitens dicat in confessione quod commisit
mollitiem cum persona eiusdem speciei, sed eius-
dem, vel alterius sexus cum persona alterius
speciei, scilicet, cum bruto, vel cum Dæmo-
ne, &c.

22 Verùm licet hæc sententia sic à me explicata
sit vera, & communior inter Doctores, adhuc
existimo prædictum consulentem rectè confes-
sum fuisse in satis probabili opinione, quam *su-
prà* retulimus, non explicando; An mollitiem
commiserit cum viro, vel fœmina, sed dicendo
illam habuisse cum alia persona eiusdem speciei,
& sic posse in posterum confiteri si velit. Nec
rario pro nostra sententia sententiam illorum
Doctorum reddit improbabilem, possunt enim
23 prædicti Doctores ei respondere, connaturalita-
tem sexus esse accidentalem in ordine ad molli-
tiem, & sodomiam, nec variare hoc peccatum
in genere moris, sed in genere entis, ac per con-
sequens non pertinere ad integritatem peccati,
24 cum satis cooperatio complicis in vtroque pec-
cato explicetur dicendo se commisisse sodomiam,
vel mollitiem cum alia persona eiusdem spe-
ciei.

Vnde prædictus consulens non tenetur iterare confessiones. & si verecundia premitur in explicando, an mollitiem, vel sodomiam commiserit cum viro, vel fœmina, potest solum dicere commisisse sodomiam, vel mollitiem habuisse cum socio, vel altera persona, nec tenetur dicere, An mollitiem habuerit inter crura, vel brachia, vel in ore pueri, sed sufficit dicare, se cum socio habuisse mollitiem, vel pollutionem, vt docent Bonac. *de matrimon. quæst.* 4. *p.* 1. *num.* 12. Diana *p.* 1. *tract.* 7. *resol.* 52. Ego ipse in nostro directorio confessariorum *parte* 1. *tractat.* 5. *d.* 8. *num.* 462. *&* 464.

CONSVLTVM XC.

De Homicida qui voluntariè occidit Petrum v. gr. quem invincibiliter existimavit Paulum, An incurrerit irregularitatem, & alias pœnas annexas dicto homicidio.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Qui occidit Petrum Clericum, putans inuincibiliter esse Franciscum Clericum, in multorum sententia non incurrit excommunicationem aut irregularitatem.*
3 *Probatur multorum Doctorum authoritate.*
4 *Probatur ratione.*
5 *Ponitur argumentum in contrarium & soluitur.*
6 *Si quis voluit contrahere cum Maria primogenita Petri, & inuincibiliter contraxit cum Antonia secundo genita Petri, non contraxit matrimonium.*
7 *Tale Matrimonium fuit nullum, quia inualuntarium.*
8 *Occisio Petri non fuit peccatum externum, quia inuoluntarium.*
9 *Non sufficit dare operam rei illicitæ, vt quis dicatur reus illius quod ignorabat.*
10 *Accedens ad mulierem ignorans inuincibiliter esse vxoratam dabat operam rei illicitæ, & tamen non commisit adulterium.*
11 *Si quis volens adulterare cum Maria vxorata excludendo omnes alias fœminas vxoratas, si ignorantia inuincibili loco illius agnouit alteram vxoratam, non commisit adulterium.*
12 *Pecconit tamen peccato fornicationis.*
13 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*
14 *Ponitur alia instantia, & soluitur.*
15 *Ponitur alia instantia, & soluitur.*
16 *Qui occidit Petrum Clericum, putans inuincibiliter esse Franciscum Clericum, melior sententia tenet incurrisse excommunicationem & irregularitatem.*
17 *Probatur authoritate Doctorum.*
18 *Probatur ratione.*
19 *Confirmatur prædicta sententia.*
20 *Consulens potest sequi opinionem contrariam tuta conscientia, cum non sit periculum quod tale crimen sciatur in loco, in quo residet.*
21 *Argumentis factis ex iure pro nostra sententia facilè respondetur.*
22 *Primo argumento ex ratione respondetur.*
23 *Respondetur eius confirmationi.*
24 *Lato quod prædictus consulens in prædicto casu, stando in nostra sententia, incurrerit irregularitatem, cum eo potest Episcopus dispensare.*
25 *Quande delictum est publicum in vno loco, & occultum in alio, in quo non est spes, quod publicetur, potest Episcopus vigore Tridentini dispensare in irregularitate ex homicidio casuali, etiam culpabili contracta.*
16 *Probatur multorum Doctorum authoritate.*
27 *Hoc homicidium fuit casuale culpabile, & est occultum in loco, in quo residet consulens, & non est timor quod ibi publicetur.*
28 *Episcopus potest dispensare in irregularitate ex homicidio casuali contracta, etiam quando est publicum, ad maiores ordines, & simplex beneficium, & officium curæ.*
29 *Tridentinum non abstulit ab Episcopo facultatem, quam antea ex iure habebat ad dispensandum in irregularitate ex homicidio casuali culpabili publico.*
30 *Tridentinum circa homicidium casuale, etiam culpabile nihil disposuit.*
31 *In hoc homicidio non interuenit voluntarium directum.*
32 *Tridentinum solum excepit homicidium voluntarium directum.*
33 *Homicidium voluntarium directè solum dicitur, quod fit de proposito, & industria, & per insidias.*
34 *Episcopus potest dispensare cum eo, qui in repentina rixa aliquem, etiam voluntariè occidit, non tamen per insidias, sed ex repentina ira.*
35 *Tale homicidium est casuale, licet fuerit culpabile, & volitũ, non solum in causa, sed in se.*
36 *In hac irregularitate, etiam regulares possunt dispensare.*
37 *Regulares possunt dispensare cum sæcularibus in omnibus casibus, in quibus iure ordinario potest Episcopus dispensare.*
38 *Episcopus iure ordinario, & non extraordinario potest in hac irregularitate dispensare.*

CASVS

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

1 IN Ciuitate Babiæ in Brasilica regione procurauit Petrus occidere Franciscum Clericum, & cum quadam die in quadam Ecclesia ei fuisset obuius Ioannes Clericus, putans inuincibiliter esse Franciscum Clericum, cum quo ipse Ioannes multum similis erat, explosit in eum sclopetum, & occidit illum, postea sciens esse Ioannem Clericum, & non Franciscum, maximè de homicidio dolens, profectus est in Lusitaniam, vbi crimen omnino erat ignotum, & volens insigniri ordinibus sacris.

Quæsiuit à me primo, An per tale homicidium Clerici, quod commisit, incurrerit irregularitatem, excommunicationem; & alias pœnas contra Clerici homicidas in iure positas, ac per consequens maneret inhabilis ad accedendum ad sacros ordines sine dispensatione? Secundo, An dato quod eas omnes pœnas incurrerit, quis possit cum eo dispensare ad suscipiendum ordines sacros?

RESPONSIO AVTHORIS, PRIMO QVÆSITO;

An Per tale homicidium Ioannis Clerici, quem putabat esse Franciscum Clericum, incurrerit irregularitatem, & omnes pœnas contra occidentes Clericos stabilitas; ac per consequens maneret inhabilis ad suscipiendos sacros ordines sine dispensatione?

RESpondi non esse improbabilem sententiam
2 aliquotum doctorum dicentium talem homicidam in præsenti casu non incurrisse excommunicationem, nec irregularitatem, nec alias pœnas Clerici homicidæ impositas. Ita Fagund.
3 *en quinque Eccl. pratepta, pracept. 2. lib 4. c. 4. n. 15.* referens Suarium; *tom. 5 de censuris d.* 22. *sect.* 1. *num.* 54. & alij, quos refert Henriquez *lib.* 13. *c.* 13. *num.* 1. Pater F. Ludouicus à Conceptione *in suo examine veritatis, tom. 1. tr. 5. de Sacramento pœnitentia casu 6. n.* 2. & videtur approbare Lugo *de iustitia tom.* 1. *d* 7. *num.* 25. vbi ait, Aliqui addunt; quod si volens occidere vnum Clericum, alium Clericum per errorem occidit, eum non agnoscens, non incurrere excommunicationem, quia occisio illius Clerici non fuit sibi voluntaria, licet voluerit Clericum occidere; sic Lugo, & Probatur *ex l. item apud Labeonem* 15. *§. interdum* 45. *ff. de iniuriis; & ex textu in l. eum, qui §. at cum aliquis, ff. de iniuriis.*

4 Ratio autem est: Quia Petrus intendens occidere in Ecclesia Franciscum Clericum inimicum suum, nullo modo intendebat occidere Ioannem similiter Clericum, clericaliquè habitu indutum, nec de facto occideret, si ex ignorantia concomitante Franciscum non reputaret, omnem enim vt suppono diligentiam adhibuit ad cognoscendum Franciscum, & ex ignorantia inuincibili eum reputauit, eo quod cum eo habebet magnam similitudinem, ergo nullum externum commisit peccatum, ac per consequens non incurrit censuram, nec irregularitatem, quæ dati non possunt ex delicto sine peccato. Antecedens est certum, vt supponimus. Consequens vero probatur Quia nulla actio externa est peccatum, quin sit imperata à libera voluntate, vel volita; Atqui nullus præcessit actus liber à quo ortum haberet externa Ioannis occisio, cum solum intenderet Franciscum similiter Clericum occidere, quem non occidit: ergo externa Ioannis occisio peccaminosa non fuit; ergo nec Inductiua fuit excommunicationis, vel irregularitatis, nam hæ semper supponunt actum externum peccaminosum, & non sufficit internum tantum peccatum, sicut nec violatur Ecclesia, aut polluitur, nisi externum apponatur sacrilegium, qualè hic non fuit.

Dices Petrus intendens occidere Franciscum 5
Clericum, nec status clericalis, aut habitus, nec loci sacri ignorantia laborauit, sed verè in Ecclesia hominem Clericum cognitum occidit; ergo verè duplicis sacrilegij externi reus fuit; ergo & violauit Ecclesiam, & excommunicationem, & irregularitatem ex suo delicto incurrit. Respondetur distinguendo antecedens, Petrus non laborauit ignorantia status clericalis vt sic, concedo, non laborauit ignorantia circa statum clericalem Ioannis nego; ergo occidens Ioannem Clericum, quem inuincibiliter putauit Franciscum similiter Clericum in Ecclesia, fuit reus duplicis sacrilegij nego; Ratio est; quia Petrus non occidit Ioannem ex odio in statum clericalem vt sic, sed ex odio in talem Clericum, scilicet Franciscum, quem tunc ignorauit, vnde scientia illa status clericalis vt sic, per accidens fuit, & de materiali se babuit; quod patet hoc exemplo.

Nam si quis volens contrahere matrimonium 6
cum Maria primogenita Petri, & errore inuincibili cum filia secondo genita Petri contraxit, matrimonium est nullum, & tamen volens contrahere cum primogenita Petri, implicitè voluit cum muliere filia Petri contrahere; ergo licet volens occidere Franciscum Clericum, implicitè
vellet occidere hominem Clericum, non ob id 7
ei erit voluntaria occisio Ioannis Clerici, sicut volitio implicita fœminæ, non sufficit ad reddendum voluntarium & validum matrimonium de facto contractum; ergo sicut illud matrimonium de facto nullum est, quia inuoluntarium; posita non solum cognitione fœminæ, sed etiam cognitione filiæ Petri; qui primogenitam ignorauit, ita occisio Ioannis Clerici erit inuoluntaria, licet & rationem hominis, & statum clericalem agnouisset, implicitéque voluisset, quia Franciscum, quem intendebat occidere ignorauit.

Confirmatur: Quia si quis intendens suum 8
equum occidere, alium equum ex ignorantia occidit, non esset illi talis occisio voluntaria, licet aliàs, esse equum cognosceret; sic ergo licet Petrus cognosceret, esse Clericum illum, quem occidit, quia hoc tamen vt sic non intendebat, sed talem; v gr. Franciscum, & hunc Ignorabat, hinc est, quod hic, & nunc, fuit illi talis occisio saltem non voluntaria, proindeque externum sacrilegium non commisit; nec incurrit excommunicationem, vel irregularitatem. 9

Dices dari diuersam rationem in nostro casu ab ea, quæ in adductis exemplis; siquidem in exemplis

exemplis adductis, non adest prohibitio aliqua ob quam operans det operam rei illicitæ, in nostro autem casu adest præceptum naturale prohibens homicidium; ergo Petrus cognoscens esse hominem, tenebatur abstinere ab occisione. Respondetur non sufficere dare operam rei illicitæ, vt quis dicatur reus illius, quod ignorat,
10 vt patet in hoc exemplo, si Petrus accedat ad mulierem ignorans esse vxoratam, non committit adulterium, & tamen dat operam rei illicitæ; ergo licet Petrus occidens Ioannem Clericum daret operam rei illicitæ, quia tamen ignorabat illum esse Ioannem, non ob id incurrit sacrilegium.

11 Dices; ergo si quis volens adulterare cum Maria, excludendo omnes alias fœminas vxoratas, & ingressus domum eius, cognouit ibi aliam etiam vxoratam visam sibi Mariam omnibus ad id diligentiis adhibitis, iste non peccaret peccato adulterij; Patet consequentia, quia non adulterauit cum ea, cum qua solebat adulterare. Respondetur cum P. Fr. Ludouico a Conceptione *in suo examine veritatis tom. 1. tract. 5. casu 6. num.* 24. concedendo sequelam, ob paritatem rationis.

Dices; ergo nec peccauit peccato simplicis fornicationis. Patet consequentia, quia per nos etiam Petrus non peccauit peccato homicidij cum hominem scienter occideret; ergo licet iste scienter mulierem agnosceret, non peccaret peccato fornicationis, eo quod non peccauit cum
12 ea, quam ipse intendebat. Respondetur negando illationem. Ad probationem Respondetur, dari diuersam rationem; nam ille actus non potest extrahi à libidinis ratione, eo quod in exteriori se quis polluat, & voluntariè contra præceptum se non polluendi, qui enim vult rem habere cum Maria, licet alias excludat fœminas, & habet voluntatem adulterandi contra speciale præceptum, & se polluendi contra aliud distinctum præceptum, & certè independens ab eo, quod cum hac, vel illa sit fœmina.

13 Dices etiam ille, qui vult occidere Franciscum Clericum habet intentionem faciendi sacrilegium in Francisco Clerico contra speciale præceptum, & voluntatem faciendi homicidium contra distinctum etiam præceptum non occidendi: Respondetur dari diuersam rationem, nam immunditia vt culpabilis sit, sufficit quod fiat cum aduertentia intellectus; cum qualibet voluntate illam procurandi, & habendi, licet alias non ordinetur vt medium ad fornicationem, vel adulterium, quod tamen non accedit in explosionem sclopeti, vel proiectione sagittæ, nam talis explosio, seu proiectio, non est mala quia cum aduertentia, & voluntate fiat, sed vlterius requiritur, quod ad finem prohibitum, & volitum tanquam medium ordinetur; cum autem explosio illa sclopeti solum fuerit volita in ordine ad occidendum Franciscum Clericum, nam occisum, non potuit habere in exteriori malitiam finis, siquidem finis inuentus non fuit opere consecutus, & propter hoc non est illa explosio sclopeti exterius peccaminosa, qui non fuit coniuncta voluntariè cum fine intento, & aliàs non erat prohibita, vt pollutio cum aduertentia habita, & procurata, cum sit secundum se prohibita, quia mala, ideo externi peccati malitiam induit, & cum aliàs sit quantum est ex se per accidens coniuncta cum debito sexu, per accidens amittit rationem peccati contra naturam, induitque quod minus est, & tanquam speciem simplicis fornicationis malitiam, tam ex interpretatiua voluntate se polluentis, quam ex facto ipso indebito sexu per accidens contingente, & ex suppositione illius per se constituentis ad minus simplicis fornicationis peccatum.

Dices: Explosio illa sclopeti pro hic, & nunc est 14
libera; ergo est bona, vel mala, non bona, vt patet, ergo mala: sed est coniuncta cum hominis occisione; ergo re vera est homicidium, ac per consequens sacrilegium, ac per eam inducitur irregularitas, & excommunicatio, & Ecclesiæ violatio. Respondetur: explosio illa sclopeti pro hic, & nunc est libera distinguo, est libera provt ab effectu finis intenti procedit, concedo antecedens provt de facto cum talis Clerici occisione coniungitur nego, ergo est mala; distinguo similiter, est mala affectiuè ratione finis intenti concedo consequens, ratione effectus secuti nego.

Dices. Sufficit quod sit exterius libera ad hoc 15
vt si effectus secutus sit aliàs malus sit voluntarius. Respondetur negando antecedens, & ratio est, quia si quis liberè mittat sagittam dum venatur in obiectum existimatum feram; cum sit homo, talis proiectio sagittæ libera est, nullatenus mala, licet effectus secutus sit malus, scilicet hominis occisio; ergo eodem modo in nostro casu. Nec obstat si dicas in hoc exemplo hominem non fuisse præuisum, cum alias obiectum inuincibiliter putaretur fera à sagittario, quod tamen non occidit in nostro casu cum Petrus hominem Clericum, & non feram præuiderit. Non obstat, inquit; Respondetur namque, quod sicut in dicto exemplo, quia inuincibiliter non fuit præuisus homo, nullatenus imputatur effectus, sic quia in nostro casu non præuisus fuit inuincibiliter ille, quem homicida intendebat, nullatenus secutum homicidium formaliter est tale, nec ad culpam exteriorem imputatur.

Verùm licet hæc sententia sic explicata satis 16
probabilis sit: Contraria verior & probabilior est. Ita cum Corduba, Ledesma, & aliis Sanchez *lib. 9. de matrimonio, d. 32. num.* 27. Corneio *d. vltima, de censuris in genere, dub.* 2. Candidus *disquisitione* 22. *art.* 31. *dub.* 10. & cum Veiga, Saïrex, Henriquez, Leandet, *de censuris tract.* 1.
d. 9. *quæst.* 10. & penes illum omnes Thomistæ 17
cum D. Thoma 1. 2. *quæst.* 16. *artic.* 3. Bonacina *d.* 1. *de censuris q.* 2. *p.* 1. *num.* 10. Molina *d.* 30. *&* 33. *num.* 2. Castro Palaus *tom.* 1. *tract.* 2. *de peccatis, d.* 1. *p.* 17. *num.* 3. ego ipse *in nostro Directorio Confessariorum, parte secunda, tractat.* 12. *de censuris d.* 1. *numero* 174. & patet *ex l. eum, qui innocentem, §. si iniuria, ff. de iniuriis*, & ex aliis iuribus.

Ratio autem est, quia ignorantia non excusat 18
ab ea parte malitiæ, quam quis agnoscit, & voluntariè exequitur in obiecto, sed iste agnouit illum, quem occidit esse hominem, & Clericum; ergo ignorantia non potuit eum ex hac parte liberare, siquidem percussus iuste conqueritur, quod videns eum esse hominem, & Clericum, sponte percusserit, cum id malum, & damnum vitare teneretur.

Confirma

19 Confirmatur primo. Quia licet ista percussio fuerit inuoluntaria respectu personæ in particulari, scilicet respectu Ioannis, ratione erroris, & ignorantiæ inuincibilis, fuit tamen voluntaria ratione sacrilegij, aut iniuriæ factæ statui clericali; sed contra hanc percussionem lata est excommunicatio; & irregularitas; ergo Petrus occidens Ioannem clericum inuincibiliter putans esse Franciscum similiter clericum, & incurrit excommunicationem, & irregularitatem. Confirmatur 2. quia qui ex sua actione videt secuturum homicidium, & voluntarie non impedit, si sequatur reus est homicidij; sed in hoc casu Petrus videbat ex sua actione secuturum homicidium, & voluntarie non impediuit, cum posset si vellet, ergo reus fuit homicidij secuti, proinde quo excommunicationem, & alias pœnas incurrit.

20 Verum licet hæc sententia communior, & probabilior sit, adhuc existimo prædictum consulentem posse priorem contrariam amplecti, secundum quam nec in foro conscientiæ incurrit excommunicationem, vel irregularitatem, nec commisit sacrilegium, aut Ecclesiam violauit, & cum de præsenti versetur in ciuitate longinqua à loco vbi homicidium patratum fuit, in quo sciri non potest, nec in notitiam hominum istius Regni tale factum venire, vt suppono, procul dubio absque vlla dispensatione potest ordinari, & ad sacros ordines ascendere. Ita F. Ludouicus à Conceptione, *in suo examine veritatis, tom. 1. tract. 5. casu 6. n. 1. & 2.* Nec rationes pro nostra sententia adductæ reddunt hanc opinionem improbabilem si quidem.

21 Ad illum textum, *ex l. cum qui 18. §. si iniuria ff. de iniuriis.* Respondetur textum illum intelligi de eo, qui alicui vult iniuriam facere, non quatenus talis est, sed vt quidam est indefinite, ad quod per accidens se habet quod Petrum, vel Paulum existimet, cum sit Ioannes, vt cum tempore belli inter Lusitanos, & Iberos, Lusitanus solebat occidere Iberum, quemcumque, vt huc vsque faciebant, per accidens namque tunc erat, quod esset Petrus, vel Paulus, cum Lusitanus non hunc, vel illum in particulari, sed quemcunque Iberum vellet occidere.

22 Ad primam rationem Respondetur, concedendo maiorem. Ad minorem Respondetur, sed iste cognouit illum, quem occidit esse hominem, & clericum vt sic concedo, esse talem hominem & clericum nego, deinde negatur consequens, nam ipse non occidit hunc clericum ex odio in statum clericalem, vel in naturam humanam, sed in talem hominem, & clericum, quem cum non occiderit, sed alium hominem & clericum, quem non volebat, eius actio non fuit voluntaria. vnde percussus si sciret ignorantiam occidentis non iuste de eo conquereretur, nam licet vidisset illum esse hominem, & clericum, inuincibiliter existimauit esse Franciscum inimicum suum, quem ille intendebat occidere, & non Ioannem, quem forte, & præter suam intentionem occidit.

23 Ad 1. Confirmationem respondetur negando istam percussionem fuisse voluntariam respectu iniuriæ factæ statui clericali, siquidem iste homo non percussit ex odio in statum clericalem vt sic, sed solum intendit occidere Franciscum inimicum suum alias clericum, vnde circunstantia clericatus per accidens fuit respectu illius percussionis. Ad secundam Confirmationem Respondetur qui ex sua actione videt secuturum homicidium, si sequatur reus est homicidij distinguo, reus est homicidij, quia vult illud quod sequi prævidetur concedo maiorem, si non velit nego maiorem, & ad minorem similiter distinguo, sed in casu proposito videt Petrus secuturum homicidium distinguo, quod vult, & existimat secuturum nego minorem, quod non vult, neque secuturum putat nego suppositum, quia quod vult sequi homicidium nullatenus videt, siquidem illius ignorantia laborat, per quod patet ad replicam.

RESPONSIO AVTHORIS
SECVNDO QVÆSITO.

An dato quod incurrerit per tale homicidium excommunicationem, & irregularitatem quis posset cum eo dispensare ad suscipiendos ordines sacros?

Respondi quod dato quod incurrerit prædi-
ctam irregularitatem in probabiliori senten- 24
tia in præsenti casu posse in irregularitate Episco-
pum dispensare. Ratio est, quia quando deli-
ctum est publicum in vno loco, & occultum in
alio, in quo non est spes vt publicetur, potest 25
Episcopus vigore Tridentini dispensare in irre-
gularitate ex homicidio casuali, etiam culpabili
contracta, vt docet Fagundez, *de præceptis Eccle-
siæ, cap. 2. lib. 8. cap. 8. n. 28.* Auila, *de censuris p. 2.
cap. 7. d. 2. dub. 11. conclus. 3.* Sanchez, *in summa,
lib. 2. cap. 11. n. 20.* Duardus, *in bullam cœnæ lib. 3. §.
2. q. 11. n. 10.* Machado, *de perfecto confessore, tom.* 26
2. lib. 4. p. 6. tract. 12. docum 4. n. 2. Diana *p. 7. tract.
2. resol. 16.* Ausonius, *verbo Episcopi iurisdictio
in irregularitates, n. 14.* Sed huiusmodi delictum
fuit casuale, & de facto est occultum in loco in 27
quo residet homicida, nec est timor, aut spes quod
illic deueniat illius notitia cum fuerit commissum in
Brasilica à regione, vbi homicida non erat notus,
& per eius recessum omnino res in obliuionem de-
siit, licet fuerit culpabile; ergo optime potest
cum eo Episcopus dispensare.

Confirmatur. Quia Episcopus potest dispensa- 28
re in irregularitate contracta ex homicidio casua-
li, etiam quando est publicum ad maiores ordines,
& simplex beneficium, & officium curæ, vt do-
cet Caspensis, *in cursu Theologiæ tom. 2. tract. 15.
d. 5. sect. 17. n. 119.* Auila, *de censuris, p. 7. d. 6.
sect. 5. dub. 1. n. 2. in glossa litera R.* Sairus, *de cen-
suras, lib. 7. n. 20.* & alij, quos citat, & sequitur Mar-
chinus *de sacramento Ordinis, tract. 1. part. 1. 9 cap. 1.
difficultate, & n. 3* Diana, *p. 7. tract. 2. resol. 31.* Au-
sonius, *in summa Diana verbo Episcopi iurisdictio
quoad irregularitates, n. 22.* Et patet, *ex cap. conti-
nebatur, & cap. ad audientiam de homicidio*, se-
cundum quæ iura Episcopi ante Tridentinum po-
tiebantur facultate dispensandi in irregularitate
orta ex homicidio casuali, etiam publico, quam fa- 29
cultatem Tridentinum ab eis non abstulit, siqui-
dem circa homicidium casuale nihil innouauit, vt
probat Marchinus, *de sacramento ordinis tract. 1. p.
9. cap. 1. difficult. 3 n 9* Diana, *p. 7. tract. 2. resol. 31.* 30
Sed hoc homicidium fuit omnino casuale, cum ta-
le quid homicida non intentauerit, ergo licet sit
publicum, in irregularitate ex eo contracta potest
Episcopus dispensare.

Nec obſtat ſi dicas in hoc homicidio interce-
dere ſaltem voluntarium indirectum, imo & di-
rectum, cum ex intentione, & animo delibera-
to hominem clericum occiderit; ſed Epiſcopus
non poteſt diſpenſare in homicidio voluntario,
etſi ſit occultum, vt patet ex *cap. liceat in Triden-*
31 *tino*; ergo multo minus poterit in hoc diſpenſa-
re, cum ſit publicum. Reſpondetur negando in
hoc homicidio interuenisse voluntarium directum,
cum homicida talem clericum, nullo modo vellet
occidere, dato tamen quod aliquod voluntarium
indirectum intercederet, de quo etiam eſt dubium.
32 Reſpondeo, adhuc Epiſcopum poſſe cum eo diſ-
penſare, quia Tridentinum ſolum excepit Epiſco-
pis homicidium voluntarium, etiam occultum, ſed
homicidium voluntarium ſolum dicitur illud, quod
fit de propoſito, & de induſtria, & per inſidias, vt
tenet Auſonius verbo Epiſcopi iuriſdictio quoad
irregularitates, *n. 22.* & cum Barboſa, Marchino,
33 Aluin, Caſpenſe, Mazuchello, Diana, *p. 7 reſol.*
32. Ergo cum hoc homicidium fuerit caſuale, li-
cet fuerit culpabile per aliquod voluntarium indi-
rectum, adhuc poterit in eo Epiſcopus diſpenſa-
re, vt cum Marchino docet Auſonius *in ſumma.*
Diana, *verbo Epiſcopi iuriſdictio quoad irregula-*
ritates, *n 2.* Diana, *p. 7. tract. 2. reſol.* 31.

34 Confirmatur quia in aliquorum ſententia Epiſ-
copus poteſt diſpenſare cum eo, qui in repentina
rixa aliquem etiam voluntarie occidit, non per in-
ſidias, vel ex conſilio, vel matura deliberatione,
ſed ex repentina ira, quia tale homicidium eſt ca-
ſuale, licet fuerit culpabile, & volitum, & non ſo-
lum in cauſa, vt dicit Sairus *de cenſuris, lib. 7. cap. 7.*
35 *n. 8.* & alij, quos refert Diana, *p. 1. tr. 15. reſol. 91.* Sed
etiamſi ſit volitum in ſe, non ex animo omnino
deliberato, ſed caſu ex ſubita ira, & rixa, vt cum
Perez, Salzedo, Rodriguez, Auila, Coninc. tenet
Diana, *p. 1. tract. 15. reſol. 19.* & cum Caſpenſe, &
Mazuchello idem Diana, *p. 7. tract. 2. reſol.* 23. Sed
homicidium de quo eſt ſermo, nec in ſe fuit voli-
tum, etiam in ſubita rixa, nec in cauſa cum fuerit
omnino caſuale, & aliàs ſit occultum, in loco in
quo poſtulatur ab Epiſcopo diſpenſatio, optime
in illo poteſt Epiſcopus diſpenſare, licet in eo in-
tercederet aliquod voluntarium indirectum, ſiue
etiam directum, cum fuerit omnino caſuale.

36 Sed Quæres, An etiam in hoc caſu cum hoc ho-
micida poſſint regulares per ſua priuilegia quoad
hanc irregularitatem diſpenſare? Reſpondeo af-
firmatiue. Nam confeſſores regulares poſſunt diſ-
penſare cum ſæcularibus in omnibus irregularita-
tibus, in quibus poſſunt iure communi Epiſcopi
37 diſpenſare, vt conceſſit Sixtus IV. bulla 9. quam
poſtea confirmauit Iulius II. vt cum Rodriguez,
Veiga, Henriquez, Portel, Belaſio, Baſæo, Vrbano,
Murcia, Lezana diximus, *in noſtro Directorio Re-*
gularium, p. 1. tract. 2. d. 3. n. 63. Vbi hoc latius pro-
baui, & *in noſtro Directorio Confeſſariorum, p. 2.*
tract. 13. d. 3. num. 332. Sed Epiſcopi iure ordina-
rio poſſunt diſpenſare in prædicta irregularitate
vt patet, *ex cap. continebatur, & cap. ad audien-*
tiam, vt *ſuprà* diximus; ergo etiam in ea poſ-
38 ſunt confeſſores regulares mendicantes; & cum
eis communicantes diſpenſare. Sed hæc ſaluo me-
liori iudicio.

CONSVLTVM XCI.

De quadam diſpenſatione ad matrimonium, An fuerit nulla ex defectu narrationis cauſæ.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur caſus, ſeu factum.*

2 *Diſpenſatio ad ducendum conſanguineum data cauſa, ne fœmina maneat innupta, ex defectu dotis verificatur, ſi fœmina actualiter nihil poſſideat, licet expectet magnam hæreditatem parentum.*

3 *Ius ad hæreditatem poſt mortem patris non tribuet filia dominium viuente patre, quo tempore diſpenſatio fuit conceſſa.*

4 *Cauſa huius diſpenſationis verificatur ſi fœmina ratione copula habita cum conſanguineo indigeat maiori dote, quam poſſet habere ex hæreditate patris.*

5 *Iſta fœmina in ordine ad matrimonium vere eſt pauper, & ob defectum dotis maneret innupta, ſi cum conſanguineo, à quo defiorata eſt non contraheret matrimonium.*

6 *Paupertas allegata vt cauſa, non eſt abſoluta, ſed reſpectiua ad dotem ad matrimonium.*

7 *Dos quæ ante copulã cum conſanguineo ad ducendum cum alio erat ſufficiens poſt copulam iam non eſt ſufficiens, niſi ad ducendum conſanguineum.*

8 *Quo plura vitia fœmina habet, eo indiget ampliori dote ad nubendum.*

9 *Pontificis mens eo tendit, vt iſta fœmina ratione dotis non maneat innupta.*

10 *Cauſa finalis in hac diſpenſatione eſt Mariam innuptam fore permanſuram ex defectu dotis ſufficientis.*

11 *Poſita tali infamia, hæc fœmina permanſura erat innupta ex defectu dotis, ſi non contraheret cum prædicto conſanguineo.*

12 *Parum refert quod cauſa finalis ex hac, vel illa probatione verificetur.*

13 *Qui petit diſpenſationem eam implicat conditionẽ, ſi quod ago non valet, valeat vt valere poteſt.*

14 *Non eſt neceſſe explicare in narratiua copulam præceſſiſſe.*

15 *Inceſtus habitus cum conſanguinea non eſt impedimentum dirimens.*

16 *Ponitur argumentum in contrarium, & ſoluitur.*

17 *Si Papa in diſpenſatione ponat clauſulam, dummodo copula non interfuerit, ſi diſpenſatio fuit pro foro externo, & de copula tantum detur infamia, vel ſemiplena probatio, & contrahentes interrogati illam licite, vel illicite negent, valet diſpenſatio.*

18 *Contrahentes, ſi de copula habita detur infamia, vel ſemiplena probatio, tenentur interrogati fateri illam habuiſſe.*

19 *Si ordinario in foro externo plene cõſtat de copula, & adhuc diſpenſat, diſpenſatio eſt nulla.*

20 *Si tantum detur infamia, vel ſemiplena probatio, & contrahentes licite, vel illicite negent copulam, valet diſpenſatio.*

21 *Licet de copula conſtaret, ſatis probabile eſt validam eſſe diſpenſationem.*

22 *Illa*

22 *Illa clausula, dummodo copula non interfuerit, non est conditio, sed modus.*

23 *Si ponatur clausula dummodo copula non interfuerit spe facilioris dispensationis, & dispensatio fuerit pro foro externo, si in foro externo plene non constet de copula, valet dispensatio.*

24 *Hac dispensatio, de qua est præsens consultum, tam in foro externo, quam interno fuit valida, si contrahentes interrogati, licet illicite negarunt copulam.*

25 *Si contrahentes celebrassent matrimonium in loco, ubi copula ignoratur, licite possent copulam negare.*

26 *Ponitur argumentum in contrarium.*

27 *Ponitur solutio prædicti argumenti.*

28 *Vt dispensatio sit valida sufficit, quod causa tempore quo Roma dispensatio impetrata fuit sit vera.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

1 PETRVS. & Matia consanguinei in secundo gradu lineæ transuersalis petietunt dispensationem à Papa ad contrahendum matrimonium, & dederunt causam, quod scilicet Matia non inueniret æqualem sibi coniugem ob paupertatem fundatam in eo, quod cum Maria esset filiafamilias, non possidebat bona parentum suorum, qui aliàs diuites erant, de quibus erat hæc filia legitima hæres, inter eos tamen præcesserat copula, & de hac infamati erant, quam tamen in narratiua non exposuerunt.

Quæsitum fuit à me, an talis dispensatio esset valida, si alias talis mulier absque ampliori dote alium æqualem non inueniret sponsum, ob infamiam copulæ, cum suo consanguineo præhabita, vel illius infamia.

RESPONSIO AVTHORIS.

2 RESpondi talem dispensationem esse validam. Tum quia satis probabile est causam finalem in narratiua declaratam fuisse veram. Et ratio est, quia hic, & nunc, verum est Mariam esse pauperem eo quod ius ad hæreditatem capiendam post
3 mortem parentum non tribuat illi dominium, ratione cuius tempore concessionis dispensationis possit esse diues; ergo tempore dispensationis Maria vere pauper erat, & ita tenet Curialium practica. Ita cum aliis à se consultis, P. Fr. Ludou. à Conceptione. *in suo examine veritatis, tom. 1. tr. 1. casu* 14. *n.* 1. Tum quia dato quod ratio posita non sit adeo firma, alia probatur ratione. Nam Maria ratione in-
4 famiæ, quam ex copula cum suo consanguineo contraxit, maiori indiget dote quam habet, vt cum æquali sibi contrahat matrimonium, nullus enim ei æqualis cum ea ab alio uiro non suo corrupta vellet contrahere, nisi augmentata dote; sed illa non habet maiorem dotem, vt suppono; ergo in ordine ad matrimonium vere est pauper, & ob defectum dotis maneret inoupta, si cum suo consanguineo à quo
5 deflorata est non contraheret matrimonium; Patet consequentia, quia allegata paupertas in dispensatione non est in ordine ad vitam agendã cœlibatã, sed in ordinem ad competentem dotem, vt patet.

6 Confirmatur; quia paupertas allegata, non est paupertas absoluta, sed respectiua in ordine scilicet ad dotem, ad matrimonium sufficientem; Ac-
F. Ant. à Spir. Sanct. Consult. var.

qui eadem dotis quantitas perseuerans, quæ antea erat sufficiens, scilicet ante copulæ diffama- 7
tionem, posita publicitate copulæ, insufficiens fit, vt patet; ergo in hoc casu dos illa, quæ ante diffamationem copulæ sufficiens erat, insufficiens manet post tale delictum, Patet consequentia, Nam quo plura vitia mulier habet, eo ampliori indiget dote, qua illa vitia compensentur, ita Sanchez, *lib* 8 *de matrimonio, d.* 19 *n.* 29. P. Fr Ludou. à 8
Conceptione *in suo examine veritatis, to.* 1. *tract.* 1. *casu* 14. *n.* 2 & cum aliis Diana, *p.* 10. *tract.* 11. *ref.* 42.

Tertio probatur: Nam Pontificis mens eo tendit, vt Maria innupta non maneret, vt bene cum
Sanchio, notat Diana *loco citato*; ergo parum re- 9
fert, hoc alio ex capite illi non relato dimanare, si aliunde reuera futurum est, vt non posita dispensatione Maria innupta remaneat, nisi dispensetur. Confirmatur quia causa finalis in hac dispensatio-
ne, & similibus semper est Mariam innuptam fo- 10
re permansuram ex defectu dotis sufficientis, sed posita prædicta infamia, vel alio defectu naturali;
Maria innupta permansura est, ob defectum dotis, 11
eo quod posita tali infamia copulæ, vel alio naturali defectu, alium non inueniret virum, qui cum ea vellet contrahere, nisi augmentata dote; ergo causa finalis paupertatis allegata, siue talis reddatur ob infamiam copulæ, siue ob deformitatem fœminæ, siue ob aliam causam, quæ si dos augeretur cessaret, semper est vera, quia intentio Pontificis est concedere dispensationem, ne Maria maneat innupta ob defectum dotis.

Confirmatur 2, quia stante diffamatione copulæ, Maria permansura est innupta nisi dispensa-
tione apposita cum tali consanguineo matrimo- 12
nium iniret; Atqui parum refert quod causa finalis ex hac, vel illa probatione iustificetur; ergo si
sufficienter probatur ratione publicitatis copulæ, 13
& ex illius infamia resultante, valida prorsus erit talis dispensatio. Confirmatur 3. quia petentis informatio dispensationem eam implicat conditionem, vel voluntatem in illa regula iuris contentam, scilicet si quod ago non valet vt ago, valeat vt valere potest, Atqui valere potest hæc dispensatio tum ratione criminis ob publicitatem minuentis dotem, & paupertatem respectiuam ad dotem constituentem, tum etiam ratione eiusdem criminis ob infamiam aliquo modo inducentis impossibilitatem saltem moralem, vt Maria contrahat cum æquali, non posita tali dispensatione; ergo vno ex prædictis modis, vel omnibus supradictis valet talis dispensatio.

Nec obstat quod in petitione dispensationis tacuerint prædicti contrahentes copulam præhabi-
tam, & illius diffamationem. Respondetur namque 14
id non reddere nullam dispensationem, siquidem non est necesse explicare in narratiua copulam præcessisse inter contrahendos consanguineos. vel affines Ita Auersa, Perez, Præpositus, Hurt. Ochogauia & alij multi, quos refert, & sequitur Dian. 8. *par. tr.* 3. *res* 81. Rodrig. Nau. Henriq. Salz. Bernard. Diaz, quos refert, & probabile putat Trull *lib.* 7. *praxi sacram. c.* 10. *dub.* 5. *n.* 7. Ego ipse *in nostro Directorio Confess. tr. p.* 1. *tr.* 11. *d.* 9. *n.* 584 contra Sanch. Led. Filliuc. Bon. quos refert, & vt probabilius docet Trull. *suprà, n.* 3. Et ratio est; quia incestus habitus cum consanguinea non est impedimentum diri-
mens juxta veriorem sententiam, & affinitas licet 15
præstet impedimentum, est tamen iam abrogatũ ob contrariã consuetudinẽ; valet ergo talis dispensatio

ſuppreſſa copula io precibus oblatis,cum non ſint
narranda, niſi quæ iura præcipiant, quamuis illius
conditionis ſint, vt illis expreſſis Papa difficilius
diſpenſaret, ſed nullo iure cauetur quod copula
inceſtuoſa narretur ; ergo.
16 Dices id obſeruare ſtilum Curiæ Romanæ, vt
patet ex declaratione Cardinalium relata ab Ami-
co hic. *d. 25. ſect.3.n.92.* Reſpondetur primo de
tali ſtilo curiæ non conſtare, ſiquidem de illo nec
Nauarrus, nec Henriquez, aut Sà, vel etiam Dia-
na; qui Romæ ſcripſerunt de illo mentionem fa-
ciunt. Ita Reſpondet Diana. Secundo ad declara-
tionem Cardinalium Reſpondetur, Cardinales
reſpondiſſe ſecundum opinionem contrariam ,ſed
forſan non probabiliorem, vt cum Hurtado no-
tauit Trullenc. *ſuprà,n.7.*
17 Sed Quæres ,quid dicendum ſit, Papa appo-
neret in diſpenſatione clauſulam, dummodo co-
pula non interfuerit, vt dicitur feciſſe io hac diſ-
penſatione? Reſpondeo quod ſi diſpenſatio fuit
pro foro externo, vt fuit hæc, & copula de-
tur tantum infamia , vel ſemiplena probatio, &
contrahentes interrogati illam, illicite negent, (te-
18 nentur namque exiſtente infamia , vel ſemiplena
probatione eam fateri) valere diſpenſationem.
Quia cum commiſſio facta fuerit ordinario pro
foro externo, pro eodem foro debet illa clauſula
intelligi, Sà *verbo diſpenſatio n. 10.* & cum Trull.
ego ipſe *in noſtro Directorio Confeſſariorum,p.1.*
tract.1. d.8.n. 587. Pontius, & alij quos refert , &
ſequitur Diana.*p.8.tract 3. reſol.8.& p.10.tract.11.*
19 *reſol.44. & p. 11. tract.3. reſol.36.* Vnde ſi ordina-
rio in foro externo plene conſtet de copula , &
hoc non obſtante diſpenſet, diſpenſatio eſt nulla,
Trullenc. *ſuprà,n.8.* Secus ſi tantum detur infa-
mia , vel ſemiplena probatio & contrahentes licet
illicite negent , ita cum Sa, P.Fr.Ludouicus à Con-
ceptione, *in ſuo examine veritatis, tom.1.tract.14.*
20 *caſu 14. n. 6.*& cum aliis Diana *ſuprà*,Et ratio eſt.
quia nullitas diſpenſationis, poſito quod Ponti-
fex dicat , dummodo copula non interfuerit, de-
pendet ex appoſitione conditionis ; ergo illa non
appoſita, valida erit , atqui non ponitur, etſi illi-
cite, dum crimen non fatetur , nec aliunde de eo
iuridice conuincitur, quidquid ſit de fama ; popu-
lique exiſtimatione; ergo.
Tum quia licet de copula conſtaret valida eſſet
21 prædicta diſpenſatio. Nam illa verba ; dummodo,
copula non interfuerit , non adiunguntur per mo-
dum conditionis, ſed vt quidam modus, vt do-
cet Henriquez apud Sanchez, *lib.9.de matrimonio*
d 25. n.12. in fine,P.Fr. Ludouicus à Conceptione,
22 *ſuprà,n.7.* Quidquid dicat cum aliis Diana.*p.11.*
tract. 5.reſol.36. Sed quando illa verba ponuntur
vt modus, & non vt conditio, datur abſoluta di-
ſpenſandi voluntas ; ergo talis diſpenſatio eſt va-
lida ; & ſi in ea talia verba apponantur: vide de
hoc latius prædictum Ludouicum, *ſuprà.*
Sed Quæres quid dicendum ſit ſi apponatur
non ſolum illa clauſula, dummodo copula habita
non ſit, ſed ſi etiam addatur , vel habita ſit ſpe
facilioris diſpenſationis:Reſpondeo , quod ſi com-
23 miſſio diſpenſationis eſt pro foro externo, ſi alias
in foro externo non conſtet , nec plene probe-
tur copulam fuiſſe habitam illa ſpe, valet diſpen-
ſatio. Ita cum aliis communiter Trullenc. *ſuprà,*
n.8. Ego ipſe *in noſtro Directorio Confeſſariorum,*
p.1.tract.11. d. 9.n. 588. & cum aliis Diana.*p.10.*
*tract. 11. reſol. 44.*Quid autem in vtroque caſu di-
cendum ſit quando diſpenſatio conceſſa eſt pro
foro, interno,ſiue copula ſit occulta,ſiue de ea de-
tur aliqua ſemiplena probatio ; vide me ipſum *in*
noſtro Directorio Confeſſariorum. p.1.tract.11.d.9.
ſect 8.totam à n.584.
Ex quibus omnibus concluditur, talem diſpen- 24
ſationem in caſu præſenti fuiſſe validam, ſi tales
contrahentes interrogati negent,licet illicite,præ-
dictam copulam. Sed quæres an dari poſſit ca-
ſus, quo interrogati de copula ipſi contrahentes
eam negent ſine peccato, manente diſpenſatione
valida? Reſpondi poſſe, ſi celebrarent matrimo-
nium in loco in quo copula ignoratur , & in quo 25
de ea nulla detur infamia, vel ſemiplena probatio,
vt ſi Petrus moretur in loco, vel oppido, in quo
Mariæ infamia ignoratur, & diſpenſationis com-
miſſio facta ſit parocho dicti oppidi , nam tunc ſi
eo petant, vt ibi contrahant matrimonium, & à
parocho interrogentur de copula , non tenentur
fateri , ſi abſque ſufficientibus indiciis interroget,
vt ſuppono , ac per conſequens valida erit diſ-
penſatio. Ita P. Fr. Ludouicus à Cenceptione,
ſuprà, num. 8.
Dices ſi matrimonium contrahatur in loco vbi 26
Maria non eſt infamata de copula, iam non adeſt
cauſa diſpenſationis Et ratio eſt, quia cum in eo
oppido non ſit Maria de copula diffamata,non erit
pauper, ſiquidem vt *ſuprà* diximus infamia crimi-
nis commiſſi dotem minuebat , quod tunc ceſſat;
ergo verificari non poteſt illa vnica, & vniuerſa-
lis clauſula,ſcilicet Mariam menſ itam fore innup-
tam ratione infamiæ ; ergo nulla tunc erit diſ-
penſatio , cum bonæ famæ in tali oppido exiſtens
æqualem ſibi poſſet reperire virum, cum quo
contraheret, verificabiturque illud Poetæ dictum,
incidit in Scyllam, cupiens vitare Carybdim, ſiqui-
dem fugientes peccatum, reddunt nullam diſpen-
ſationem, Reſpondeo tamen, adhuc negando ſe- 27
quelam, & ratio eſt quia forte in eo oppido non
inuenietur æqualis cui Maria nubere poſſit , & ſi
detur, forte Maria nollet , vel ob iuſtas cauſas vel
quia ſibi non placet illi nubere. Tum quia Maria
eo conuenit vt matrimonium contraheret, de quo
contrahendo publicitas erat in ſuo oppido, cum
enim iuxta communem ſententiam ſufficiat cu-
iuſquam contrahentis parochus poteſt in cuiuſque
oppido matrimonium celebrari.
Nec hoc erit in fraudem legis beneficio vti,
quia cum poſſit licite eo tendere,per accidens eſt
iuris effugere rigorem , & diſpenſationis beneficio
potiri, ita & bene P.Fr. Ludouicos à Conceptio-
ne, *ſuprà,n* 10. Tum quia vt diſpenſatio ſit vali-
da; ſufficit in ſatis probabili opinione , quidquid
alij in contrarium dicant, quos ego retuli, *in no-*
ſtro Directorio Confeſſariorum, p. 1 tract. 12. d. 9.
n.556. quod cauſa tempore, quo Romæ diſpenſa- 28
tio impetrata fuit , ſit vera, vt tenent Sa, *verbo*
*gratia, n.6. & clarius, n.*10.Salas, & alij apud Bo-
nacinam , quem refert, & ſequitur P. Fr. Ludo-
uicus à Conceptione , *ſuprà, n.*12. Sed tempore
quo diſpenſatio Romæ fuit impetrata aderat
prædicta infamia probans Mariam innuptam fore
manſuram, tum ob paupertatem reſpectiuam , ſci-
licet inſufficientis dotis , tum ob infamiam ipſam
ratione talis delicti , cum quo nullus ei æqualis
in nobilitate , etiam ſuperabundantiſſima aucta
dote, vellet nubere ; ergo valida eſt prædicta diſ-
penſatio ,& ſi matrimonium celebretur in oppi-
do vbi Maria nulla laborat infamia, licet ibi in-
ueniretur

uenlretur æqualis.cum quo sine dispensatione, nec maiori dote posset matrimonium contrahere, sic censeo, saluo semper meliori judicio.

CONSVLTVM XCII.

De quodam suscipiente ordines sacros ante legitimam ætatem cum notabili circunstantia, quas pœnas incurrerit, & quis cum eo possit dispensare.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Aliqui dixerunt ætatem ad suscipiendos ordines computandam esse à die conceptionis, & non natiuitatis.*
3 *Probatur id ex aliquibus iuris textibus.*
4 *Quoad honores, & dignitates, & maioratus aliqui admittunt hanc computationem à die conceptionis.*
5 *Hæc sententia quoad ordines communiter reiicitur.*
6 *Secundum ius canonicum ætas ad ordines computanda est à die natiuitatis.*
7 *Respondetur textibus, qui pro contraria parte afferuntur.*
8 *Iste ordinatus ante legitimam ætatem si eum bona fides non excusauit, incurrit suspensionem ab exercitio ordinum susceptorum ante legitimam ætatem, non vero quoad alios.*
9 *Ad incurrendam hanc suspensionem requiritur dolus, & temeritas.*
10 *Ab incursu illius excusat bona fides, & ignorantia, etiam culpabilis, dummodo non sit affectata.*
11 *Iste consulens sequendo opinionem supra relatam, licet fuerit cum formidine, & timore, non incurrit hanc suspensionem.*
12 *Non dicitur temerariè agere, qui secundum aliquorum doctorum sententiam operatur.*
13 *Si durante hac bona fide ministrauit in ordinibus susceptis non incurrit irregularitatem.*
14 *Etiamsi celebrauerit postquam cognouit dictam opinionem esse falsam non incurrit irregularitatem.*
15 *Qui bona fide sine peccato ante legitimam ætatem ordinatus est, habet ius exercendi ordines quos sine peccato suscepit.*
16 *Standu in hac doctrina omnes casus sequentes huius consultis corruunt.*
17 *Iste consulens mala fide suscepit ordines, certum est incurrisse dictam suspensionem.*
18 *Si iste sic ordinatus ante legitimam ætatem mala fide postea celebrauit, licet peccauerit, si absit contemptus, in aliquorum sententia, non incurrit irregularitatem.*
19 *Sententia quæ asserit incurrisse irregularitatem est communis, & sequenda.*
20 *Suspensio contracta ab hoc ordinato ante legitimam ætatem non fuit ad tempus, vt aliqui voluere asserere, sed absoluta, & debet tolli per absolutionem.*
21 *Quando quis bona fide suscepit ordines ante legitimam ætatem solum incurrit suspensionem vsque ad legitimam ætatem.*
22 *Si iste consulens celebrauit post ordines mala fide susceptus ante legitimam ætatem incurrit irregularitatem.*
23 *Si delictum fuit publicum solum Papa potest tollere hanc suspensionem, & irregularitatem.*
24 *Si delictum fuit occultum potest tolli ab Episcopo, vel suis Vicario ex vi Tridentini.*
25 *Si delictum promotionis ante legitimam ætatem fuit occultum, potest Episcopus in irregularitate dispensare, licet celebratio fuerit publica.*
26 *Si hæc suspensio fuerit occulta, potest tolli per bullam Cruciatæ.*
27 *Per bullam non potest tolli irregularitas contracta ad celebrationem post dictam suspensionem.*
28 *Contraria sententia probabilis est.*
29 *Si casus deductus fuit ad forum contentiosum, & ibi non fuit probatus, adhuc Episcopus potest in hac irregularitate dispensare, & à suspensione absoluere.*
30 *Lex Tridentini.cum sit odiosa debet restringi ad irregularitatem, & suspensionem probatas in foro contentioso.*
31 *Illa quæ non probantur manent occulta.*
32 *Si casus fuit deductus & probatus in foro contentioso finito iudicio, & punito delicto potest Episcopus tollere suspensionem, & irregularitatem.*
33 *Tridentinum quando reseruat hos casus deductos ad forum contentiosum intelligitur, ante finitum iudicium.*
34 *Regulares per sua priuilegia possunt absoluere ab hac suspensione, & si delictum sit publicum, & deductum ad forum contentiosum.*
35 *Possunt regulares dispensare in hac irregularitate in casibus in quibus diximus posse Episcopum dispensare.*
36 *Collatio beneficij facta huic consulenti suspenso ob receptionem ordinum ante legitimam ætatem fuit valida.*
37 *Talis collatio est irritanda secundum ius.*
38 *Hæc irritatio non habet locum in hoc consulente, cum casus sit occultus, & completa ætate possit per bullam à suspensione absolui.*
39 *Collatio beneficij facta irregulari non denunciato, vt fuit iste consulens, non est irrita.*
40 *Collatio beneficij facta excommunicato tolerato, est valida.*
41 *Etiamsi de irregularitate publice constaret collatio beneficij facta tali publico irregulari est valida.*
42 *Nullo iure talis incapacitas constat.*
43 *Pœna non sunt augenda præter in iure expressas.*
44 *Ponitur argumentum in contrarium & soluitur.*
45 *Dato quod hæc collatio beneficij facta suspenso, & irregulari fuerit nulla, resignatio illius in fauorem tertij cum reseruatione pensionis de licentia Papæ fuit valida.*
46 *Probatur hæc sententia optima ratione.*
47 *Ponitur argumentum in contrarium, & simul ponitur illius solutio.*
48 *Resignans prædictum beneficiū potest sumere quotannis pensionem sine onere vllius restitutionis.*
49 *Intrusus in beneficium, licet sit inhabilis ad obtinendum idem beneficium, non est tamen inhabilis ad obtinendam pensionem.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

1 PEtrvs desiderans promoueri ad Ecclesiam parochialem quæ forte tunc vacauerat, & quæ ei à collatione libenter conferebatur, quam occasionem si perdidisset difficulter aliam consequeretur cum non haberet legitimam ætatem ad ordinem Presbyteratus, deficiebant enim illi octo menses computando tempus à die natiuitatis, secum reuoluit; an posset computare tempus à die conceptionis. & existimans, licet cum magna formidine, id sibi licitum fore, ordinatus fuit ordine Presbyteratus, & post ordinationem multoties celebrauit, imo post duos menses prouisus fuit in dicta Ecclesia parochiali, & per aliquot annos fructus recepit, & consumpsit postea scrupulis agitatus de sua promotione ad ordinem presbyteratus ante vigesimum quintum annum, numerando tempus à die natiuitatis, resignauit Eccleliam cum reseruatione pensionis annuæ in fauorem alterius, non explicando se ordinatum. & prouisum fuisse in ipsa Ecclesia ante legitimam ætatem. Annuit Pontifex, & Bullæ expeditæ sunt sicut fuere postulatæ.

Quæsitum fuit à me primo, An Petrus incurrerit suspensionem, eo quod fuerit ordinatus ante legitimam ætatem numerando eam à die natiuitatis? Secundo. An dato quod incurrerit suspensionem, celebrando post talem suspensionem, an incurrerit irregularitatem? Tertio. An dato quod incurrerit irregularitatem, quis cum eo possit in illa dispensare, & à suspensione absoluere? Quarto, An prouisio Ecclesiæ curatæ in illo facta fuerit nulla, tum quia suspenso, & irregulari facta est, tum quia prouisus fuit ante 25. annum requisitum ad beneficium curatum, & an teneatur fructus receptos restituere? Quinto, An dato quod talis prouisio fuerit nulla, resignatio ab eo facta de licentia Pontificis, non declarando prædictos defectus fuerit nulla? Sexto, An prædicta nullitate non obstanti, licitè possit quotannis recipere pensionem assignatam; sine onere restitutionis.

RESPONSIO AVTHORIS PRIMO QVÆSITO.

An Petrus incurrerit suspensionem, eo quod fuerit ordinatus ante legitimam ætatem numerando eam à die natiuitatis.

2 ALiqui Doctores voluere asserere talem ordinationem computando ætatem à die conceptionis fuisse legitimam, quæ doctrina si vera esset facile ab hoc casu expediremur, Ita autumauit Oddo Sfortias *tr. de restit. in integrum p. 2. q. 12. art. 7. n* 48. Glossa, *in regula* 8. *cancellaria* quos cum Quintiliano, Mandosio *de ætate minorum, cap.* 1. *n.* 55. *&* *c.* 3. *n.* 8. refert Thomas Sanch. *lib.* 8. *consil. cap.* 1. *dub.* 33. de qua etiam sententia meminit Bonacina *tr.* 3 *de suspension. in particulari, d.* 3 *q.* 2. *part. n* 6. & in hanc opinionem maxime inclinat P. Fr. Ludou. à Concept. *in suo examine veritatis, tom.* 1. *tr.* 2. *casu* 6. *n.* 6.

3 Probatur hæc sententia, tum ex iure antiquo *in* 1. *p. decret. dist* 78. *can.* 4. cui Trid. non derogauit. Tum ex iure ciuili *ex l. qui in vtero, ff. de statu hominum*, vbi Iurisconsultus sic habet. qui in vtero est, proinde ac si in rebus humanis esset custoditus, quamdiu de eius commodis agitur. Facit etiam textus *in l. quod dicimus* 231 *ff de verb. sign* & text. *in l. tum quidam* 30. *§.* 1. *vers. in nomine ff. de aquirenda heredit.* & textus *in l. nuper. C. de natis liberis.* & text. *in l. si seruum* 5. *§. ingenui ff de statu hominis, &* 4. *§. sufficis, de nuptiis*, circa quod videri potest Anton. Faber, *lib.* 20. *coniect. cap.* 1. quem refert, & sequitur Caitanea *de legitim. c* 254. *n.* 19. & quoad dignitates sæculares & honores hanc ætatis computationem à die conceptionis admittunt plures, quos refert Narbona *annot.* 25. *q.* 64. *n.* 11. *&* 12; & in maioratibus hanc etiam admittunt compu- 4 tationem ætatis Molina *de primogenitis lib.* 3. *c.* 10. Sanchez *tom.* 2. *consil. l.* 4. *c.* 1. *dub.* 26. *n.* 5. ergo non solum iure ciuili. sed etiam canonico valet fieri ætatis computatio à die conceptionis, etiam ad ordines sacros, ad officium Abbatiæ, ad professionem religionem, & ad matrimonium. Ita P. Fr. Ludou. à Concept. *suprà n.* 18. 20. *&* 21. qui licet hanc sententiam non audeat docere, in eam tamen maxime inclinat.

5 Verùm cum hæc sententia ab omnibus rejiciatur, vtpote contraria iuri canonico, secundum quod tempus ad legitimam ordinationem computandum est à die natiuitatis, & non à die conceptionis, vt optimè probat Sanch. *tom.* 2 *consil. lib.* 7. *c.* 1. *dub.* 25. *n.* 8. & ego dixi *in nostro Direct. Confessariorum, p. tr.* 9. *d.* 4. *n.* 84. Garcias de Benefic. *p.* 7. *cap.* 4. *n* 89. & alij communiter, non est cur in ea improbanda immoremur; nam licet iuxta ius ciuile talis computatio admittatur, vt patet ex his, quæ pro prædicta sententia allegantur, secundum tamen ius canonicum aliter dicendum est, si- 6 quidem in Tridentino *sess.* 24. *c.* 1. ætates ad omnes ordines declarantur. Nec ex textu allegato ex prima parte decretali *dist.* 78 *canon.* aliquid colligitur; nam 7 ibi ætas Christi sumitur incepta pro completa, sicut etiam sumitur in ordinatione Sacerdotis annus vigesimus quintus inceptus pro completo; non tamen inde licet colligere, quod computatio annorum pro ordinibus sumenda sit à die conceptionis. hoc enim est contra Ecclesiæ praxim, & communem Doctorum sententiam, quamvis non omnino improbem prædictam sententiam, quæ aliquos patronos habet, sicut nec eam improbat Sanchez *lib.* 7. *consil. cap.* 1. *dub.* 33. nec Bonacina *tr.* 3 *de suspensionib. in particulari d.* 3. *q.* 1 *p.* 2. *n.* 6. & eam maximè extollit, sed absolutè non sequitur P. F. Ludouicus à Conceptione *suprà n.* 6.

8 Reiecta igitur huiusmodi opinione, dicendum est prædictum consulentem ordinatum sacris ante legitimam ætatem, nisi aliàs eum bona fides excusauit, de quo infra, incurrisse iure communi suspensionem ab ordinum susceptorum executione, vsque ad legitimam ætatem, & ex Bulla Pij V. cum ex sacrorum est ipso iure suspensus, donec absoluatur, & idem habetur in extrauaganti Xisti V. Huiusmodi autem suspensio non extenditur ad omnes ordines, sed ad illum, quem suscepit ante legitimam ætatem. Ita cum Toleto, Nauarro, Henriquez, *lib.* 13. *cap.* 32. & cum Toleto, Auila, Diana *p.* 3. *tr.* 4. *resol.* 182. & alij contra Philibertum *tr.* 1. *p.* 5. *cap.* 3. *n.* 8. Villalobos *tom.* 1. *tr.* 18. *difficult.* 11. *n.* 2.

Dixi

Dixi nisi illum excusauit bona fides, nam ad
9 incurrendam hanc suspensionem requiritur do-
lus. & temeritas, & consequenter scientia huius
constitutionis, seu prohibitionis: Quia tam *in
Bulla Pij V. quam Sixti V.* habetur hoc verbum,
præsumpserit, quare excusant bona fides, aut
ignorantia, etiam culpabilis, dummodo non sit
10 affectata, vt cum Nauarro, Suario, Villalobos,
Barbosa, Bonacina, docet Trulleoc. *lib. 6. dub* 10.
num. 6. Hinc fit non incurrere hanc suspensio-
nem eum, qui facta debita diligentia, putans
habere legitimam ætatem, cum reuera non ha-
beat, fuit ordinatus, vt bene cum Diana, & aliis
dixi *in nostro Directorio Confessariorum, parte* 1.
tract. 9. *d.* 4. *num.* 90. qua doctrina supposita, non
11 improbabiliter ego hunc consilentem excusa-
rem à dicta suspensione, nam cum secutus fuerit
opinionem Glossæ, & Sfortiæ, suprà relatam, li-
cet hoc fecerit cum magna formidine; id sufficit
ad excusandum eum à præsumptione, & temerita-
12 te; Non enim dicitur temerarie agere, qui secun-
dum aliquorum Doctorum sententiam operatur, si-
cut nec temere operatur, qui solum ex testimonio
suorum parentum bona fide ordinatus est ante le-
gitimam ætatem, vt dixi *in nostro Directorio Con-
fessariorum suprà n.* 9.
13 Vnde cum durante bona fide, ministraret in
ordine suscepto ante legitimam ætatem, nec
peccauit, nec incurrit irregularitatem, vt cum
multis Diana 3. *parte, tract.* 14. *resol.* 182. & 192.
14 *& parte* 5. *tract.* 10. *resol.* 32. Quod verum est,
etiamsi celebraret postquam informatus fuit ta-
lem opinionem non esse veram, nec posse in
praxi sequi, cum sit contra communem Docto-
rum opinionem, & iam inueterata, & contra
decretum sacræ Congregationis, quod refert
Barbosa. Et ratio est, quia cum ille legitimè ob
15 bonam fidem fundatam in dicta opinione, quam
putauit esse probabilem ordinatus fuerit, habet
ius exercendi ordines, quos sine peccato suscepit,
vt bene Nauarrus *in Manuali cap.* 27. *num.* 156.
Machado *tom.* 2. *lib* 4 *parte* 1. *tract* 7. *document.* 4.
n. 5. & probabile putat Ledesma *c. p.* 7 Ludouicus
à Ioanne, *quæst. de ordine artic.* 8. *difficult.* 7. *con-
clusione* 3. Leander *tract.* 6. *d.* 6. *quæst.* 13. Ego ipse
in nostro Directorio Confessariorum, vbi *suprà
num.* 92.
16 Vnde stando in hac doctrina, omnes sequen-
tes casus corruunt. Nam cum ille suscipiendo or-
dines ante legitimam ætatem non incurrerit sus-
pensionem, nec celebrando irregularitatem, &
iuxta eandem sententiam licite etiam susceperit
collationem beneficij, optimè poterat illud resi-
gnare, & pensionem concessam de licentia Papæ
recipere, verum quia iste casus multam doctri-
nam habet, supponamus illum mala fide susce-
pisse ordines. quod etiam non parum ostendit illa
magna formido, quam ipse sequendo talem opi-
nionem habuit, nam cum de probabilitate dictæ
17 sententiæ tantum dubitaret, tenebatur inquirere.
An vere esset probabilis, & non temerarie illam
sequi, supposito igitur quod mala fide processerit,
certum est incurrisse dictam suspensionem, & per
hoc manet responsum primo quæsito.

RESPONSIO AVTHORIS SECVNDO QVÆSITO.

***An dato quod incurrerit suspensionem, cele-
brando post talem suspensionem incurre-
rit irregularitatem?***

Respondi non deesse graues Doctores dicen-
tes non solum per celebrationem, quam ipse 18
ordinatus fecit cum Episcopo, quando ordines
suscepit non incurrisse irregularitatem, vt te-
nent cum Henriquez, Molina, Siluio, Maiolo,
Suario, Rodriguez, Sairo, Hugolino, Qua-
ranta, Auila, Naldo, Homobono, Philibertus,
tract. 1. *parte* 1. *cap.* 3. *num.* 16. & Diana *parte* 5.
tract. 10. *resol.* 37. ego ipse *in nostro Directorio
Confessariorum, p.* 1. *tract.* 9. *d.* 4. *num.* 95. Verum
nec etiam per celebrationem post dictam ordi-
nationem sæpius factam, licet aliàs celebrando
peccauerit mortaliter in vnaquaque celebratio-
ne antequam à tali suspensione sit absolutus,
vel illa alias cesset, ita tenet Sa, *verbo irregu-
laritas ex ordinis abusu, num.* 7. *in fine*, vbi ait,
quod si quis sit suspensus solum ad tempus mul-
ti, censent, si celebret non fieri irregularem; sed
suspensio quam ordinatus ante legitimam ætatem
incurrit est ad tempus, & transacto illo per se
tollitur, vt post Sa, *verbo suspensio n.* 17. vt pro-
babile tenet Cordrba, *casu* 144. Soto *in* 4. *dist.*
25. *quæst.* 1. *art.* 2. *in fine*, Medina *in inst. lib.* 1. *cap.*
11. § 6. quos non improbans refert Diana 5. *p. tract.*
10. *resol.* 34. ergo per dictam celebrationem sic or-
dinatus non incurrit irregularitatem. Ita etiam te-
net P. Fr. Ludouicus à Conceptione *tom.* 1 *Exami-
nis veritatis tract.* 2. *casu* 25. *n.* 2. Tum quia idem
Sà, *verbo suspensio, n.* 22. asserit, quod si ordina-
tus ante legitimam ætatem celebret absque con-
temptu non incurrit irregularitatem, sed iste abs-
que contemptu celebrauit, siquidem secundum
opinionem Glossæ, & Sfortiæ celebrauit; ergo non
incurrit dictam irregularitatem. Ita etiam tenet P.
Fr Ludouicus à Conceptione *suprà n.* 2.
Verum quidquid sit de veritate huius opinio- 19
nis, quam quidem improbabilem ego non iudi-
co, absolute dicendum est prædictum ordina-
tum ante legitimam ætatem celebrando postea
incurrisse irregularitatem. Ita Arauio *in suis se-
lectis decisionibus tract.* 3. *q.* 32. *casu* 6. *num.* 23. Bar-
bosa *de potestate Episcopi allegatione* 16. *num.* 15.
Ego ipse *in nostro Directorio Confessariorum, p.* 1.
tract. 9. *d.* 4. *num.* 91. ipse Sa, *verbo suspensio ipso
iure num.* 22. vbi loquens de ordinato in sacris
sine legitima ætate, aut demissoriis, aut extra
tempora, sic habet, est suspensus ab executione
ordinum, nisi fecisset absque dolo, etsi ordine
vtatur, non quidem quando ab Episcopo ordi-
natur, sed post [tunc enim solum incurritur su-
spensio] fit irregularis, nisi absit contemptus,
requiritur enim præsumptio; ergo etiam stando
in opinione Sà, per talem celebrationem incur-
ritur irregularitas.
Nec obstat id quod ait P. Fr. Ludouicus à
Conceptione *suprà*. Nam quando talis suspen- 20
sio incursa fuit, quia mala fide quis ordines su-
scepit ante legitimam ætatem, talis suspensio
non

non fuit ad tempus, siquidem non tollitur com-
pleta legitima ætate. vt voluerunt prædicti Do-
ctores relati à Ludouico *suprà*, & alij relati à
Diana, *p. 3. tr. 4. resol.* 282. & *p. 5. tr. 10. resol.* 34.
Sed fuit absoluta, & debet tolli per absolutionem,
vt dixi *in nostro Directorio Confessariorum*, *p. 1.*
tr. 9 d 4. num. 93. quod non accidit quando quis bo-
na fide ordines ante legitimam ætatem suscepit,
nam tunc solum fuit incursa suspensio vsquequo
compleatur legitima ætas, vt cum Bonacina, Co-
21 uarruuias, Roderico, & aliis docet Diana *suprà*,
Philibertus *tr. 1. p. 5. cap. 3. n. 3.* ego ipse *suprà n.* 94.
Hic autem vt supponimus, non bona fide ordines
22 suscepit sed malè, siquidem cum maxima formidine
falsitatis illius opinionis illos suscepit, vt *suprà*
diximus; ergo proculdubio postea celebrando
incurrit irregularitatem.

RESPONSIO AVTHORIS
TERTIO QVÆSITO.

An dato quod incurrit irregularitatem, quis cum eo possit in illa dispensare, & à suspensione absoluere?

Respondi quod si delictum fuit publicum,
23 solum Pontificem posse tollere hanc sus-
pensionem, & irregularitatem. Ita cum aliis
Barbosa *de potestate Episcopi, allegatione* 16. *nu-*
mer. 25. Ego ipse *in nostro Directorio Confessario-*
rum, p. 1. tract. 9. d. 4. num. 97. Arauio *in suis se-*
lectis decisionibus tr. 3. quæst. 32. casu 6. num. 23. si
tamen delictum fuerit occultum, potest tolli
prædicta suspensio, & irregularitas per Episco-
24 pum, vel eius Vicarium, facultate sibi concessa
in Tridentin. *sess.* 14. *cap. sexto, de reformatione.*
Imo si delictum promissionis sit occultum,
potest Episcopus in irregularitate dispensare, li-
cet celebratio fuerit publica, quia non constat
25 publicè de delicto. Barbosa *loco citato, & alle-*
gat. 39. *num.* 44 Trullenc. *lib. 6. dub.* 10. *num.* 9.
Imò si hæc suspensio fuerit occulta poterit ab-
26 solui per Bullam Cruciatæ, ita cum Henriquez,
Medina, Aulla, Ludouicus, à Cruce, Trullenc.
in Cruciatam lib. 1. §. 7. *cap.* 2. *dub.* 15. *num.* 3. Dia-
na, *p. 5. tr. 10. resol.* 33. ego ipse *vbi suprà num* 98.
contra Rodericum, & alios penès ipsum Dia-
27 nam, Et ratio est quia Bulla absolute concedit
facultatem absoluendi ab omni censura; sed
prædicta suspensio est censura; ergo. An autem
per eandem bullam possit etiam tolli irregulari-
tas, quæ contrahitur ob malam ordinum executionem? negant communiter Doctores, apud
28 Trullenc. *in Cruciatam, lib. 1.* §. 7. *cap. 2. dub.* 17.
sed contra sententia satis probabilis est, ita Sotus,
Medina, Corduba, Salon, & alij quos refert Dia-
na *p. 5. tr. 11. res.* 27.
29 Sed quæres quid dicendum sit si delictum fue-
rit deductum ad forum contentiosum? Re-
spondeo, quod si delictum deductum ad forum
contentiosum in eo non fuerit sufficienter pro-
batum: siue quia testes re vera non erant, siue
quia reus sua industria eos remouit à testimonio,
aut ad taciturnitatem induxit, adhuc posse Epis-
copum in tali irregularitate dispensare, & à
suspensione absoluere, nam lex Tridentin. quan-
do excipit irregularitates, & suspensiones de-
ductas ad forum contentiosum cum pœnalis sit,
& odiosa debet restringi ad eas, quæ absolute, 30
& simpliciter dicuntur deductæ cum omni rigo-
re, id est, quæ sunt probatæ, & quæ fiunt noto-
riæ, & desinunt esse occultæ, illa autem quæ non
probatur manet occulta, & de genere illarum quę ex 31
delicto occulto proueniunt, quas Episcopi possunt
dispensare. Ita Arauio *in suis selectis decisionibus,*
tr. 3. quæst. 3. casu 6. num. 27. Imò si forte casus 32
fuit deductus ad forum contentiosum, & probatus,
post finitum iudicium, & impositam pœnam à iu-
dice, adhuc potest Episcopus, & absoluere à sus-
pensione, & dispensare in irregularitate *ex cap.*
& clerici de iudic. Tum quia cum Tridentinum 33
solum excipiat suspensionem, & irregularitatem
deductam ad forum contentiosum, intelligitur an-
te finitum iudicium. Ita Arauio *suprà n.* 27.
An autem Confessores Regulares per sua
priuilegia possint Clericum sic promotum à sus- 34
pensione absoluere? Respondeo affirmatiuè. Et
ratio est, quia Regulares possunt absoluere ab
omnibus censuris Sedi Apostolicæ reseruatis;
vt concessit Paulus III. *Bulla* 3. vt cum Cruz, Por-
tel, Sorbo, & aliis multis latius dixi *in nostro*
Directorio Confessariorum, p. 1. tr. 5. d. 16. *num.* 1359.
Quod verum est, etsi delictum sit publicum, &
deductum ad forum contentiosum, vt ibi dixi-
mus; sed hæc suspensio solum est Sedi Apostoli-
cæ reseruata, quando est publica; adhuc in hoc
casu possunt Regulares ab ea absoluere, vt ibi
latius diximus. Possunt etiam Regulares in hac
irregularitate contracta ob malam ordinis exe- 35
cutionem dispensare in omnibus illis casibus, in
quibus potest Episcopus, & ratio est, quia Re-
gulares possunt dispensare in omni irregularitate,
in qua dispensat Episcopus iure ordinario, vt pa-
tet ex Bulla Sixti V. quam postea confirmauit
Iulius II. Ita cum Rodriguez, Veiga, Henriquez,
Portel, Belasio, Bauni, Vrbano, Murcia, Lezana,
quos ego ipse refero, & sequor *in nostro Dire-*
ctorio Regularium, p. 1. tr. 2. d. 3. num. 665. vbi la-
tius hoc probamus, sed Episcopus in hoc casu
dispensat iure ordinario, vt dixi *in nostro Dire-*
ctorio Regularium loco citato; ergo.

RESPONSIO AVTHORIS
QVARTO QVÆSITO.

An prouisio Ecclesiæ curatæ in tali Clerico facta fuerit nulla, tum quia suspenso, & irregulari facta est, tum quia prouisus fuit ante vigesimum quintum annum requisitum ad beneficium curatum, & an teneatur fructus receptos restituere.

Respondi illam collationem beneficij curati 36
factam huic Clerico quantumuis suspensi
fuisse validam, & licitam, ita contra Auilam
p. 3. d. 2. dub. 10. & contra Coninkum *disp.* 15. *dub.* 2.
num. 7. Acuña *in decretum Gratiani p. 1. dist.* 71.
cap. 3. *num.* 3. Hurtado *de suspensione difficult.* 4.
num. 8. *tr. de censuris* Diana *p. 5. tr. 10. resol.* 2.
Suarez, Laïman, apud ipsum Dianam *suprà* Au-
zonius *verbo suspensio num.* 2. P. Fr. Ludouicus à
Conce

Conceptione, *in examine veritatis*, *tom.* 1. *tr.* 2.
casu 25. *n.* 5. Et patet, *ex cap. vel non est compos*,
14 *de tempor. ordin.* Nec pro contraria opinione
facit aliquid. *cap. vltimam de cleric. excomm.* nam
cum prædictum caput loquatur de clerico excom-
municato, non debet transferri ad clericum sus-
pensum, quia sumus in odiosis, Acuña, *in decre-*
tam, p. 1. *tract.* 71. *cap.* 3. *n.* 3. Tum quia dictum
caput solum probat collationem esse irritandam,
non tamen esse irritam. Nec aliud probat, *cap.*
37 *cum delictus*, 8. *nec cap. qui diuersitatem* 5. *de con-*
cess. prabend. vt afferunt prædicti Doctores. Fa-
teor iuxta communem sententiam talem collatio-
nem esse irritandam, si suspensus in suspensione
cum beneficio per triennium perseueret, *ex cap.*
cum bona memoria 8. *de atate, & qualitate*, & or-
dine perficiendorum, & notat Hurtado, *vbi su-*
prà, sed quia talis suspensio est occulta non ha-
bet locum collationis irritatio, nam completa
38 ætate ab illa poterit sic ordinatus absolui, vt *su-*
prà diximus virtute Cruciatæ in foro conscientiæ,
vt recte Corneio, *in* 3. *partem tr.* 3. *de suspensio-*
ne, d. 4. *casu* 3.

39 Dico 2. illa collatio beneficij facta prædicto
clerico suspenso tolerato, non solum fuit licita, &
valida; vt manet probatum, sed etiam fuit valida,
etsi dictus clericus fuerit irregularis, dummodo
non fuerit denuntiatus; & ratio est quia collatio
beneficij facta excommunicato tolerato valida
est, vt docet Hurtado Mondex. *d* 6. *de excommu-*
40 *nicatione difficult.* 2. *num.* 6. & 7. P. Fr. Ludoui-
cus à Conceptione, *tom.* 1. *examinis veritatis tr.*
3. *casu* 25. *num.* 7. Baunius, *d.* 7. *de excommuni-*
catione, *q* 18. *dicto* 3. & probabile putat Thomas
Hurtadus, *tract.* 12. *cap.* 1. *num.* 94. Quidquid
alij communiter in contrarium dicant, quos ego
refero, & sequor, *in nostro Directorio Confessario-*
rum. p. 12. *tract.* 12. *d.* 2. *nu n.* 338. Ergo à fortiori
collatio beneficij facta clerico irregulari non de-
nunciato valida erit.

41 Confirmatur, Quia dato quod de irregulari-
tate publice constaret, adhuc collatio beneficij
facta tali irregulari valida esset, vt docent Sylue-
ster, *verbo excommunicat.* 4. *num.* 4 Felinus, *in*
cap. inquisitionis de accusat. num 6. Nicolai Plo-
nij, quos sequitur Suarez, *d.* 4. *sect.* 2. Ægidius,
d. 18. *num.* 6 Hurtado, *de irregularitate, diffic.* 5.
42 *num* 2. P. Fr. Ludouicus à Conceptione. *suprà*,
num 8. Quorum ratio est quia nullo iure dicta
Incapacitas constat; nam in *cap. cum bona su-*
prà relato, tantum est sermo de suspensis perseue-
rantibus per triennium in suspentione, & in *cap.*
7. *de clerico excommunicato*, est tantum sermo
de excommunicati, *ex cap. vero vltimo eodem ti-*
tulo, & *ex cap.* 2. *de clericis pugnantibus*, ad sum-
mum deducitur beneficium illicite conferri irre-
43 gulari, & collationem esse irritandam; ergo cum
pœnæ non sint augendæ præter in iure expres-
sas, dicendum est, prædictam collationem bene-
ficij curati factam huic consulenti, etsi fuerit
suspensus, & irregularis, fuisse validam, proin-
deque illum in conscientia totum esse posse ad nul-
lamque teneri restitutionem. Ita P. Fr. Ludoui-
cus à Conceptione, *suprà n* 8.

44 Nec obstat si dicas huiusmodi beneficium fuis-
se curatum, ad cuius collationem requiritur æ-
tas vigintiquinque annorum ex Tridentino, *sess.*
24. *cap.* 12. & nos diximus, *in nostro Directorio*
Confessariorum, part. 1. *tract.* 9. *d* 4. *num.* 8. Non
obstat inquam, Respondetur namque, quod se-
cundum eius commune beneficium curatum licite
potest conferri non Sacerdoti, dummodo in-
tra annum possit fieri Sacerdos, vt patet, *ex cap.*
cum in cunctis de electione cap. is qui 19. *de pra-*
bend. in 6. *Clement. general. de atate, & quali-*
tate, Tridentinum, *sess.* 22. *cap.* 4. & *cap.* 12. *sess.*
24 & constat ex celebri Rotæ, *decisione* 1. *in tit.*
de prabend. in nouis, vbi dicitur, decernitur-
que, illum qui ætatis patitur defectum, posse
acceptare beneficium Ecclesiasticum, & Sacerdo-
talem præbendam si intra annum possit presby-
ter fieri, pro quo plures refert Ceuallos, *tom.* 2.
quæstion. pract. quæst. 693. *numero* 6. P. Fr. Ludo-
uicus à Conceptione, *in examine veritatis, tom.*
1. *part.* 1. *tr.* 2. *casu* 33. *numero* 5. Nam quan-
do Consilium petit ordinem presbyteratus in eo,
qui parochus constituendus est, intelligitur de
ordine præsbyteratus non actu, sed aptitudine,
vt cum Spino, ait, Ceuallos, *suprà numero* 71,
P. Fr. Ludouicus a Conceptione, *suprà*, *num.* 5.
Sed iste consulens quando factus est Parochus
poterat intra annum fieri Sacerdos, si iam or-
dinem presbyteratus non habuisset, siquidem
solum illi octo menses deficiebant; ergo vali-
de recepit collationem beneficij curati non ob-
stanti quod non haberet vigesimum quintum
annum quando tale beneficium illi collatum fuit,
ac per consequens de fructibus receptis nihil
tenetur restituere; per quod patet responsio
quarto quæsito.

RESPONSIO AVTHORIS QVINTO QVÆSITO.

An dato quod talis prouisio fuerit nulla, resi-gnatio ab eo facta de licentia Pontificis, non declarando prædictos defectus fuerit nulla?

RESpondi, quod dato quod illa collatio bene-
ficij fuerit nulla, adhuc resignationem in 45
fauorem tertij cum reseruatione pensionis de li-
centia Papæ fuisse validam. Ita Arauio, *in suis*
selectis decisionibus, *tract.* 1. *quæst.* 5. *num.* 4. Na-
uarrus, *lib.* 1. *consiliorum tit. de rescriptis consilio* 1.
Ratio est, quia eadem est ratio de resignante cum
titulo nullo atque cum titulo deperdito, sed resi-
gnans cum titulo deperdito, qualis est ille, qui re-
signat beneficium curatum, quod legitime ob- 46
tinuit, & per annum integrum, & amplius reti-
nuit sine assensu ad ordinem presbyteratus potest
optime, & valide illud resignare in fauorem ter-
tij, reseruando sibi aliquam pensionem, etiam ta-
cendo huiusmodi defectum in specie, dummodo
explicet illum in genere, vtendo scilicet, clausulis
generalibus, v. g. quibuscumque de causis, & simili-
bus, & dummodo non decipiat summum Pontifi-
cem in causa motiua principali gratiæ obtinendæ,
vt bene probat Nauarrus *in propriis terminis*, *lib.*
1. *consiliorum titulo de rescriptis consilio* 1. Ergo
pariter valida erit resignatio beneficij curati cum
reseruatione pensionis facta à resignante cum ti-
tulo nullo per defectum ætatis, quamuis hunc
defectum in specie non exprimat.

Confirmatur, quia titulus deperditus nihil

amplius potest operari in resignante, quoad valorem resignationis, & gratiæ pensionis reseruatæ, quam titulus nullus ex defectu ætatis proueniens, siquidem in re vterque titulus nullus est pariter, ac proinde nullius virtutis ac efficaciæ; sed titulus deperditus non reddit irritam resignationem in fauorem tertij cum reseruatione pensionis; ergo neque titulus nullus ob defectum ætatis reddet resignationem, aut gratiam pensionis inualidam.

47 Dices cum Azorio, *tom. 2. summa moralis, lib. 7. cap. 19. quæst.* 8. Resignatio est voluntaria demissio iuris, quod quis habet in beneficio; sed iste qui titulum amisit nullum ius habet in beneficio, ergo nec ratam ac validam potest facere illius resignationem. Respondetur quod resignatio non est dimissio iuris, sed dimissio ipsiusmet beneficij, quod resignans, siue iuste, siue iniuste, siue cum titulo, siue sine illo, possidebat. Tum quia vel hæc resignatio est absolute facta in manibus Papæ, & hæc valida est in omni sententia, vel fit conditionatè, hoc est, vt detur cuidam tertio, & de hac est controuersia inter Nauarrum affirmantem esse validam, & Azorium negantem; sed ego Nauarro affirmanti subscribo, cui etiam subscribit Araujo, *suprà, n.* 7. ob rationes factas, & quia ratio Azorij non conuincit dictam resignationem esse inualidam, maxime quando in narratiua neque exprimitur falsum, neque subticetur causa motiua principalis; sed in nostro casu hæc omnia ita se habent; ergo prædictus consulens resignare potest prædictum beneficium curatum in fauorem tertij cum reseruatione pensionis, etsi prouisio fuerit nulla ex defectu ætatis.

RESPONSIO AVTHORIS SEXTO QVÆSITO.

An prædicta nullitate non obstante licite possit resignans quotannis recipere pensionem assignatam sine onere restitutionis?

48 Respondi affirmatiuè. Ita Nauarrus, *lib. 1. consiliorum titulo de rescriptis consilio 1.* Araujo, *in suis selectis decisionibus, tract. 1. quæst.* 8. & alij. Ratio est, quia licet intrusus in beneficium sit ipso iure inhabilis ad obtinendum beneficium quod per intrusionem arripuit, nihilominus non manet inhabilis ad obtinendum ex illo pensionem quia pensio non est beneficium ad quam proinde lex pœnalis contra intrusum in beneficium extendi non debet; ergo licet iste clericus ob defectum ætatis sit inhabilis ad obtinendum beneficium, in quod fuit intrusus, non tamen erit inhabilis ad obtinendam pensionem, quam sibi

49 reseruat mediante gratia, quam à summo Pontifice impetrauit; ergo licite potest eam recipere quotannis sine onere restitutionis, quod etiam patet ex rationibus pro antecedenti quæsito, & hæc saluo meliori iudicio.

CONSVLTVM XCIII.

De committente homicidium ante annos pubertatis, an incurrerit irregularitatē vbi alia multa de irregularitate ex homicidio, & de illius dispensatione notatu digna.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*

2 *Adolescens antequam perueniat ad omnes pubertates occidens hominem in aliquorum sententia non incurrit irregularitatem.*

3 *Nulla censura neque irregularitas ex delicto incurritur ante annos pubertatis.*

4 *Odia sunt restringenda.*

5 *Pueri ante annos pubertatis non ligantur censuris, nec à iure, nec ab homine.*

6 *Irregularitas ex delicto in aliquorum sententia est censura.*

7 *Irregularitas ex delicto in aliquorum sententia non incurritur, nisi detur peccatum mortale ex conceptu, & dolo.*

8 *Iste consulens licet peccauerit mortaliter alterum proditoriè occidendo, non tamen peccauit ex contemptu censuræ, sed ex vindicta inimici.*

9 *Qui hominem occidit ignorando tali delicto impositam esse irregularitatem illam non incurrit.*

10 *Iste puer ignorabat irregularitatem esse impositam tali delicto.*

11 *Dato quod iste puer per illud homicidium incurrerit irregularitatem aliqui dicunt quod talis irregularitas potest tolli per bullam cruciata stando in sententia asserente irregularitatem ex delicto esse censuram.*

12 *In bulla non excipitur aliqua censura.*

13 *Stando in prædicta sententia, etiam à regularibus per sua priuilegia potest tolli hæc irregularitas.*

14 *Per hoc homicidium non incurritur irregularitas ex defectu lenitatis.*

15 *Irregularitas ex defectu lenitatis solum incurritur à publicis ministris.*

16 *Irregularitas ex defectu lenitatis tolli potest ab Episcopo.*

17 *Potest etiam tolli à regularibus per sua priuilegia, quæ ibi referuntur.*

18 *Hæc sententia horum doctorum, quoad absolutionem ab irregularitate per bullam cruciata non placet authori.*

19 *Ex ea sequitur omnem irregularitatem, etiam ex delicto per industriam, & proditoriè posse tolli per bullam in quacunque persona, & per regularium priuilegia.*

20 *Si talis sententia esset tolerabilis frustra Tridentinum exciperet irregularitatem ex homicidio voluntario, etiam occulto in concessione facta Episcopis.*

21 *Etiam stando in sententia asserente irregularitatem ex delicto esse censuram, nec per bullam cruciata, nec priuilegia regularium potest talis irregularitas tolli.*

22 Per

22 *Per Bullam vel priuilegia solum potest tolli irregularitas in prædicta sententia, quæ est iura pœna peccati, non vero quæ est pœna, & inhabilitas.*

23 *Irregularitas ex homicidio voluntario non solum est pura pœna, sed & inhabilitas ob significationem.*

24 *Doctrina Ludouici à Conceptione in hac parte reiicienda est.*

25 *Talis adolescens dato quod per tale homicidium incurrerit irregularitatem non potest in ea dispensari, nisi à Romano Pontifice.*

26 *Aliqui dixerunt occidentem clericum inuentum in adulterio cum vxore sua non incurrisse excommunicationem, neque irregularitatem.*

27 *Multorum sententia fuit marito licere occidere adulterum inuentum cum sua vxore in adulterio, dummodo Zelo iustitiæ id faciat.*

28 *Hæc propositio non peccat maritus occidendo propria authoritate vxorem in adulterio deprehensam damnata est ab Alexandro VII. vt scandalosa.*

29 *Pontifex non damnauit hanc propositionem, licet marito occidere adulterum inuentum cum sua vxore, sed hanc, licet marito occidere vxorem inuentam in adulterio.*

30 *Iste homicida non occidit vxorem, sed adulterum.*

31 *In pœnis non est facienda extentio ob paritatem rationis de casu ad casum.*

32 *Pontifex non condemnauit dictam propositionem vt falsam, sed vt scandalosam.*

33 *Bene potest dari propositio damnata sub anathemate vt scandalosa, & probabilis.*

34 *Deductio ad practicam illius prohibicionis damnata à Pontifice est mortale peccatum.*

35 *Facta suppositione quod iste homicida vellet talem opinianem practicare peccaret quidem, in ea opinione tamen non incurreret irregularitatem.*

36 *Non constat de tali decreto Alexandri, nec fuit promulgatum in Hispania, aut Lusitania, nec receptum.*

37 *Vt decreta Pontificia obligent requiritur in multorum opinione, quod in omnibus Prouinciis promulgentur, & accepeentur.*

38 *Contraria sententia est probabilior.*

39 *Prædicta sententia est probabilis.*

40 *Lex Pontificia declarans aliquid pertinens ad mores, & propositio de fide, vt obliget debet esse promulgata.*

41 *Fides ex auditu.*

42 *Prædictum decretum non loquitur de occidente adulterum, sed vxorem.*

43 *Hæc homicida saltem incurrit irregularitatem ex defectu lenitatis.*

44 *Irregularitas ex defectu lenitatis potest tolli ab Episcopo, & à confessoribus regularibus.*

45 *Vnicuique licitum est occidere cum moderamine inculpata tutela inuasorem iniustum rerum suarum, nec hæc propositio est ab Alexandro VII. damnata.*

F. Ant. à Spir. Sanct. Consult. var.

46 *Iste clericus inuadebat pretiosiorem rem huius homicidæ.*

47 *Vnusquisque ob defensionem sui honoris potest licite absque metu censuræ, vel irregularitatis inuasorum iniustum occidere.*

48 *Pontifex non damnauit propositionem asserentem licite posse maritum occidere adulterum deprehensum cum sua vxore, sed solum propositionem asserentem posse licite occidere vxorem deprehensam in adulterio.*

49 *Mulier non est aggressor, sed patiens in hoc casu.*

50 *Adulter est aggressor honoris homicidæ.*

51 *Homo nobilis potest licite occidere eum publice appellantem Iudæum, cornutum.*

52 *Homo nobilis non potest occidere licite inuasorem rerum suarum & sui honoris, nisi quando inuasor nolit desistere ab inuasione, vel inuasus aliter non potest res suas, & suum honorem recuperare.*

53 *Iste inuasus potest recuperare res suas, & honorem accusando clericum apud iudicem.*

54 *Iste inuasus omittendo hæc, & clericum occidendo, & peccauit, & incurrit excommunicationem, & irregularitatem.*

55 *Iste inuasus accusando clericum adulterum non videtur habere suam vxorem liberam ab inuasione clerici.*

56 *Per accusationem inuasoris honoris apud iudicem non recuperatur honor apud homines.*

57 *Hæc sententia ad excusandum hunc homicidam ab excommunicatione, & irregularitate non est necessaria.*

58 *Aliquo modo opponitur decreto* Alexandri VII.

59 *Iste homicida occidendo clericum adulterum cum sua vxore peccauit, non tamen incurrit excommunicationem, aut irregularitatem.*

60 *Iste Homicida occidendo clericum in dicto casu non incurrit excommunicationem capitis si quis suadente Diabolo.*

61 *Ecclesia reputat hanc occisionem fuisse factam ex vehementi passione.*

62 *Irregularitas & excommunicatio ex delicto parificantur, quoad pœnam.*

63 *Per tale homicidium non incurritur irregularitas.*

64 *Ecclesia non vult suo obligare præcepto in hoc casu.*

65 *Dato quod per tale homicidium incurratur irregularitas, cum sit occulta in ea potest Episcopus dispensare.*

66 *Hoc homicidium non fuit factum proditoriè.*

67 *Solum homicidium voluntarium de proposito, & proditoriè excipitur in Tridentino.*

68 *Episcopus potest dispensare cum homicida occulto, quando excessit debitum moderamen.*

69 *Vt homicidium sit occultum, sufficit quod non sit publicum notorium, aut famosum.*

70 *Vt tale sit requiritur, vt sciatur à maiori parte vicinia, quæ ad minus constet decem personis, vel quod non sit deductum ad forum contentiosum, aut si est deductum quod ibi non sit probatum.*

71 *Quando reus absoluitur in iudicio defectu*

probationis non dicitur crimen deductum ad forum contentiosum.

72 *Hoc homicidium non fuit scitum, nisi à quinque personis in magno populo.*

73 *Reus qui occidit iudicem volentem eum extrahere per vim ex loco sacro vbi tanquam ad azilum recurrit non incurrit irregularitatem.*

74 *Vnusquisque potest ius suum defendendo cum moderamine inculpata tutela iniustum inuasorem occidere.*

75 *Iste homicida non incurrit irregularitatem ex defectu lenitatis.*

76 *Irregularitas ex defectu lenitatis solum incurritur à publicis ministris.*

77 *Occidens clericum iniuste, non tamen proditorie, gaudet immunitate Ecclesia.*

78 *Oratoria authoritate Episcopi fundata gaudent immunitate.*

79 *Ad gaudendum immunitate sufficit quod reus portam, vel muros Ecclesia tangat.*

80 *Dato quod iste homicida, occidendo dictum iudicem incurrerit irregularitatem cum eo potest Episcopus dispensare.*

81 *Episcopus potest dispensare in irregularitate ex homicidio casuali occulto, quando quis illud fecit in sui defensionem absque moderamine.*

82 *Episcopus potest dispensare in irregularitate ex homicidio occulto commisso in subita rixa.*

83 *Hoc homicidium fuit culpabile, vel quia homicida excedit moderamen, vel quia fuit ex subita ira.*

84 *Quinque testes in magna popula non sufficiunt ab faciendam rem publicam, vel notoriam.*

85 *Regulares per sua priuilegia possunt dispensare in hac irregularitate.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

1 IN illustri quodam oppido Lusitaniæ, quidam adolescens antequam perueniret ad annos pubertatis cum duobus sociis ex proposito, & proditorie occidit alium iuuenem inimicum suum, & facta inquisitione à iudice de homicida non fuit inuentus quis fuisset homicida illius hominis, socij namque tacuere. Postea accidit quod cum iste adolescens iam esset quindecim annorum duxit vxorem quandam suam consanguineam; certior tamen factus à duobus seruis suis & duabus ancillis, illam committere adulterium cum quodam Sacerdote, finxit se longius ire, & noctu venit in domum, & eum inuenitet clericum in lecto dormientem cum vxore sua, illum occidit, & ob infamiam, quo poterat oriri ex occisione vxoris noluit eam occidere, sed eam in quadam domo inclusit. & arrepto cadauere clerici, illum cum prædictis duobus seruis deduxit ad locum desertum, vt author homicidij occultaretur; cum autem deferrent cadauer obuius eis fuit iudex regius cum duobus satellitibus, qui iniiciens in eum manus apprehendit, serui enim eum solum reliquerunt, & cum eum deferret vinctum in carcerem, cum appropinquarent ad quoddam sacellum, quod erat in loco illo deserto, anthoritate tamen Episcopi fundatum, adolescens se è manibus illorum euasit, & reposuit in porta ipsius Ecclesiæ quæ prope erat viæ publicæ, & cum iudex vellet eum eripere è loco illo, ipse adolescens euaginato gladio eis resistit dicens se esse in loco sacro, & non posse ab illis apprehendi; cum autem iudex insisteret, vt eum è loco illo eriperet adolescens eum occidit, quam occisionem è quadam fenestra viderunt duæ fœminæ, quæ prope illud sacellum viuebant; quibus, & satellitibus ipse adolescens magnam pecuniæ summam promisit, si tacerent mane facto. & inuento clerico; & iudice regio mortuo, magnæ ab aliis regiis ministris factæ sunt inquisitiones; non tamen potuerunt scire, quis homicidium illud iudicis regij, vel clerici patrarit; vnde homicidia illa manserunt impunita, nec adolescens fuit pronunriatus post aliquos dies mortua vxore ipsius adolescentis, ille volens ascendere ad ordinem presbyteratus accedit ad me.

Et quæsiuit primo, An per primum homicidium incurrerit irregularitatem? Secundo, An dato quod incurrerit, quis posset cum eo in tali irregularitate dispensare? Tertio, an per secundum homicidium clerici incurrerit excommunicationem, & irregularitatem? Quarto, An dato quod incurrerit, quis posset cum eo in tali irregularitate dispensare? Quinto, an per tertium homicidium incurrerit irregularitatem? Sexto, An dato quod incurrerit, quis posset cum eo dispensare.

RESPONSIO AVTHORIS PRIMO QVÆSITO.

An per primum homicidium iste adolescens incurrerit irregularitatem?

PRimo quæsito Respondi satis probabilem esse sententiam illum adolescentem occidentem, 2
etiam ex proposito, & industria, & per insidias, & proditorie illum inimicum suum non incurrisse irregularitatem, quæ resolutio si aliquibus videatur dura, non eam reprobent, antequam videant rationes. 3
Probatur primo: Quia nulla censura, nec irregularitas ex delicto incurritur ante annos pubertatis, vt docent, Sa *verbo censura, n.* 2. Sanchez, *in selectis. d.* 26. & citat Auillam, & Henriquium, vt ait Diana, *p.* 4. *tract.* 2. *resol.* 67. & quamuis hic contrarium asserat Diana, maxime inclinauit in hanc sententiam. *p.* 3. *tract.* 6. *resol.* 88. §. *ex quibus,* vt ait Ausonius, *verbo irregularitas, numero secundo.* Eandem sententiam tenet vt probabilem Bassæus, *verbo irregularitas, num.* 5.
Ego ipse, *in nostro Directorio Confessariorum tract.* 3. *d.* 1. *n.* 13. P. Fr. Ludouicus à Conceptione, *in suo examine veritatis, tom.* 2. *tract.* 2. §. 1. *n.* 3. Et ratio istorum Doctorum est, quia odia sunt restringenda, *ex reg. iuris in* 6. *Odia, &c.* Sed iste adolescens nondum peruenerat ad annos pubertatis, ergo, &c. 4

Confirmatur primo: Quia pueri ante annos pubertatis non ligantur censuris, neque à iure, neque ab homine vt patet *ex cap. fin. de sent. excomm.* & tenent cum aliis Leandet, *tract.* 1. *d.* 2. *q.* 21. Fr. Christophorus à sancto Ioseph. *verbo censura dub* 2. § 3. *n.* 3. Ego ipse, *in nostro Directorio Confessariorum, p.* 2. *tract.* 12. *d.* 1. *n.* 22. Sed irregularitas ex delicto est censura, vt probabiliter 5
6
tenent

tenent Corduba, *lib. 5. q. 3. dub. 4. & casu 28. 37. & 144.* Medina, *1. 2. q. 6. art. 4. & lib. 5. instr. & cap. 11. § 9. & 15. & lib. 2. cap. 12.* Gutierres, *Quaestion. Canonic. cap. 3.* Vega, *in summa 2. p. cap. 13. caso 9. & 12.* Bañes, *q. 64. art. 8. dub. 14.* P. Chrystophorus à Sancto Ioseph, *verbo censura, dub. 1 n. 6.* & probabile putat P. Fr. Ludovicus à Conceptione, *suprà, n. 3.* Quidquid alij probabilius dicunt, quos ego retuli, & secutus fui, *loco citato*; ergo cum iste adolescens nondum peruenisset ad annos pubertatis occidendo, etiam per insi dias, & proditorie alium, non incurris vllam irregularitatem.

7 Confirmatur 2. quia in sententia Sà, *verbo irregularitas, n. 6.* Irregularitas ex delicto non incurritur nisi detur peccatum mortale cum dolo, & contemptu, quam opinionem refert, & probabilem putat Fr. Lodouicus à Conceptione, *tom. 2. examinis veritatis, tract. 1. § 1. n. 2.* eam tenent Bal-
8 delus, *p. 1. lib. 1. d. 29. n. 7.* Felinus, Nauarrus, Panormitanus, quos refert Palaus, *d. 6 p. 3. n. 2.* Sed prædictus occisor, etsi mortaliter occidendo peccauerit, non tamen peccauit ex contemptu censuræ, vt ipse fatetur, sed ex odio in inimicum, ergo non incurrir vllam irregularitatem.

Confirmatur 3. Quia qui hominem occidit
9 ignorando inuinsibiliter tali delicto esse impositam irregularitatis pœnam illam non incurrit, vt docent Sanchez, *de matrimonio, lib. 9. de 32. n. 16. & 17.* Nauarrus, Couarruuias, quos refert, & sequitur Basæus, *verbo ignorantia, num. 17.* Diana, *p. 4. tract. 12. resol. 15.* Candidus, Suarez & alii, quos lata manu retuli ego ipse, secutus fui, *in nostro Directorio Confessariorum, p. 2. tract. 12. d. 1. num. 172.* Sed prædictus adolescens, omnino ta-
10 lem pœnam impositam esse illi delicto ignorabat inuinsibiliter, vt ipse fatetur: ergo nullam incurrit irregularitatem per quod patet responsio ptin o quæsito,

RESPONSIO AVTHORIS SECVNDO QVÆSITO.

An dato quod incurrerit prædictam irregularitatem, quis posset cum eo in hac irregularitate dispensare?

REspondi non deesse doctores asserentes hanc
11 irregularitatem posse tolli à quolibet confessore per bullam cruciatæ. Et ratio illorum est quia in sententia asserente irregularitatem ex delicto esse censuram, quam supra retulimus, nomine absolutionis ab omnibus pœnis, & censuris, quæ conceditur per bullam cruciatæ, venit intelligenda quælibet irregularitas ex delicto, vt docent Corduba, & Medina, quos refert Ludouicus à Conceptione. *tom. 2. examinis veritatis tract. 2. § 1. num. 8.* Arqui in bulla non exci-
12 pitur censura aliqua; ergo nec excipitur hæc irregularitas siue, ex publico, siue ex occulto delicto procedat, & siue fuerit ex proposito, siue per industriam, & ex insidiis, & proditorie; ergo in foro conscientiæ talis homicida absolui potest per bullam cruciatæ. Ita P. Fr Ludouicus à Conceptione, *suprà, n. 8.* quod idem à fortiori
13 dicere poterat de confessoribus regularibus, qui ex priuilegio Pauli III. bulla 7. possunt absoluere sæculares ad se vnde quaque venientes ab omnibus casibus, & quibuscumque censuris, & pœnis sedi Apostolicæ reseruatis, nulla excepta, nisi illæ quæ continentur in bulla cœnæ, vt cum Lezana, Naldo, Sanchez, Bordono, Delbene, Vidal, & aliis diximus, *in nostro Directorio Confessariorum, p. 1. tract. 1. d 16. n. 1359* cum ergo nulla irregolaritas sit excepta in bulla cœnæ, consequenter videtur dicendum in ea posse confessores regulares dispensare.

Nec obstat si dicas in hoc casu vltra irregula- 14
ritatem ex delicto dari irregularitatem ex defectu lenitatis, quæ per bullam, nec per priuilegia regularium tolli potest. Respondet namque ipse
Ludouicus à Conceptione negando antecedens, 15
nam irregularitas ex defectu lenitatis solum incurritur à publicis ministris vt docet Lessius, *lib.*
2. de iudice, Villalobos, Suarez, Filiutius. & alij, 16
quos refert, & sequitur ipse Ludouicus à Conceptione, *tom. 2. examinis veritatis, tract. 2. § 1. num. 2.* Et licet ab aliis incurratur, potest tolli ab Episcopo, vt tenent Rodriguez, Couarruuias Campanili, Viualdus, Medina. quos refert, & sequitur Barbosa, *de potestate Episcopi, p. 2. alleg. 3. num. 47.* P. Fr. Ludouicus à Conceptione, *suprà, num. 7.* Probabile putat cum multis Diana, *p. 4. tract. 2. resol 69.* Potest etiam stando in hac opinione tolli talis irregularitas à confessoribus regularibus, nam hi possunt dispensare in om- 17
nibus irregularibus, in quibus possunt Episcopi, *ex priuilegio Sixti IV. bulla 9.* quam postea Confirmauit Iulius II. vt cum Roderico, Vega, Henriquez, Pottel. Bellasio, Bauni, Vrbano, Mancia, Lezana, *dixi in nostro Directorio Regularium, p. 1. tract. 2 d. 3. num. 65. & in nostro Directorio confessariorum. p. 2. tract. 13. d 2. num. 192.* Cum ergo Episcopi possunt iure ordinario in hac irregularitate ex defectu lenitatis dispensare, idem poterunt consequenter facere regulares per sua priuilegia.

Verum licet predicta sententia aliquibus for-
tassis probabilis videatur mihi non placet. Et ra- 18
tio est, quia ex ea infertur omnem irregularitatem ex delicto, etiam homicidij voluntarij, ex industria, & ex insidiis, & proditorie, esse dispensabilem per bullam cruciatæ, & per priuilegia regularium, siue homicidium fuerit occultum. siue publicum, & hoc non solum si commissum sit à puero ante annos pubertatis, sed etiamsi commissum sit post annos pubertatis; siquidem in omnibus militat eadem ratio. & infertur ea- 19
dem consequentia. Nam si ex eo, quod in cruciata non excipitur aliqua irregularitas, censetur omnis irregularitas ex delicto, etiam homicidij voluntarij concessa vt vult P. Fr. Ludouicus à Conceptione. *suprà, num. 8* sequitur idem dicen- 20
dum esse, tam in eo, qui annos pubertatis habet, quam in eo qui nondum attingit annos pubertatis, quod quam durum sit, nemo est qui non videat, frustra enim Tridentinum irregolaritatem, ex homicidio voluntario, etiam occulto exceperet in concessione facta Episcopis, cum etiam ab irregularitate ex homicidio voluntario publico pœnitens in prædicta sententia à quolibet confessore per bullam in foro conscientiæ potest absolui.

Dicendum igitur est, quod etiam stando in
prædicta sententia asserente irregularitatem ex de- 21
licto esse censuram, quam cum multis à se relatis docet Diana, *p. 1. tract. 11. resol. 27* Confessores

per bullam, nec Regulares per sua priuilegia
non posse absoluere ab ea irregularitate, quæ
simul est pœna, & inhabilitas, qualis est illa,
quæ contrahitur ex homicidio iniusto volunta-
rio, vel mutilatione, & solum per bullam posse
22 tolli in prædicta sententia irregularitatem, quæ
est pura pœna peccati, vt rectè cum Corneio,
& aliis discipulis Diui Thomæ, docet Diana
parte 4. tract. 2. resol. 81. cum ergo irregularitas
23 orta ex homicidio voluntario, non solum sit
pœna peccati, sed inhabilitas ob significatio-
nem, non potest tolli etiam in hac sententia
24 per bullam Cruciatæ. Per quod patet non bene
inferre P. Ludouicum à Conceptione ex prædi-
cta sententia illam consequentiam, vnde ejus
doctrina omnino rejicienda est.

Et dicendum quod dato quod dictus adoles-
cens, etiam ante annos pubertatis incurrerit præ-
dictam irregularitatem, vt melior docet senten-
tia quam tenent Gauantus, Præpositus, & alij
25 quos refert Diana *p. 4. tr. 2. resol. 6.* Bonacina, &
alij quos ego refero *in nostro Direct. Confess. p. 2.
tr. 13. d. 1. num. 13.* Tunc solum posse dispensari
à summo Pontifice, siquidem homicidium fuit
ex proposito, per insidias, & de industria, &
proditorium, in quo casu dispensatio super irre-
gularitate ex eo orta reseruatur Pontifici, vt re-
ctè cum Barbosa, Turriano, Vasquio, & aliis
communiter docet Diana, *p. 4. tr. 1. resol. 72.* &
ego cum multis dixi *in nostro Directorio Confessa-
riorum p. 2. tr. 13. d. 2. n. 162.* per quod patet res-
ponsio ad secundum quæsitum.

RESPONSIO AVTHORIS
TERTIO QVÆSITO.

An per secundum homicidium Clerici incurrerit excommunicationem, & irregularitatem.

CVm hunc casum cum quodam non infimæ
26 notæ Theologo communicassem, ipse in eam
fuit sententiam, prædictum consulentem occi-
dentem Clericum cum vxore sua dormientem
non incurrisse excommunicationem, aut irregu-
laritatem. Et ratio illius erat, Quia multorum
Doctorum sententia fuit, licere marito occidere
adulterum inuentum cum sua vxore in adulterio,
dummodo non liuore vindictæ, sed zelo iusti-
tiæ id faciat. Ita docuerunt Gomez. *l. 8. Tauri
num. 52. & 55.* Castillo *l. 82. Tauri num. 6.* Meocha-
ca *lib. 1. controuersiarum c. 8. num. 2.* Sa *verbo homi-
cidium. num. 15.* Iulius Clarus *lib. 5. sententiarum, §.
27 homicidium, num. 5.* Fagundez *in 5. præcepto deca-
logi, lib. 5. cap. 10. num. 19. & 20.* Barbosa *in l. si ab
hostibus. § final. num. 36. tom. 2. pag. 229. col. 2.* Feli-
nus *in cap. quæ in Ecclesiarum, num. 13. de constit.*
P. Pr. Ludouicus à Conceptione *in suo examine
veritatis tom. 2. tr. 2. §. 1. casu 2. n. 5.* probabile putat
Lessius *lib. 3. cap. 9. dub. 5. num. 6.* & citari potest
*cap. admonere 23. quæst. 2. & l. merito, ff. de adulterio
& l. graues eodem titulo*, & patet ex *legibus Ca-
stellæ lib. 8. ordinament. lib. 5. titul. 20.* ibi iustè pos-
sunt occidere, lex vero nostra Lusitana *lib. 5. or-
dinationis titul. 38.* initio ait, licitè possont occi-
dere. Quorum ratio est, quia in hoc casu le-
ges ipsæ faciunt maritos executores delicti quam-
uis nulla præcedat sententia quæ leges iustissi-
mæ sunt propter bonum commune, ergo mari-
tus occidens adulterum apprehensum cum vxore
sua in adulterio stando in hac sententia nullum
peccatum commisit, si id zelo iustitiæ fecit,
nec vllam incurrit censuram, aut irregulari-
tatem.

Sic discurrebat iste Theologus, cui Respondi 28
hanc propositionem, non peccat maritus occi-
dens propria authoritate vxorem in adulterio
deprehensam, damnatam esse sub anathemate,
saltem vt scandalosam, ab Alexandro VII. *in suo
decreto edito anno 1665. die 24. Septembris, prop. 18.*
ergo cum iuxta decretum Pontificis consulens
peccauerit occidendo adulterum inuentum cum
sua vxore in adulterio, & incurrit excommuni- 29
cationem, siquidem Clericum occidit, & incurrit
irregularitatem. Verum iste Theologus audacter
Respondit, Pontificem non damnasse propo-
sitionem dicentem, occidentem adulterum in-
uentum cum sua vxore propria authoritate non 30
peccare, sed tantum damnasse propositionem
asserentem, non peccare occidentem vxorem
deprehensam in adulterio propria authoritate,
vt patet ex ipso decreto, vnde cum dictus ho-
micida non occiderit vxorem, sed adulterum,
cum ea inuentum, non comprehenditur in de-
creto Alexandri.

Quod si dicas idem in vtroque casu dicendum 31
esse ob paritatem rationis, vt ego ei respondi,
ipse huic obiectioni respondit primo, quod in
pœnalibus non est facienda extensio ob parita-
tem rationis de caso ad casum non expressum, vt
cum Portello notat Antonius *verbo lex quomodo* 32
interpretanda, n. 46. Secundo respondit, Pontifi-
cem in suo decreto non damnare dictam propo-
sitionem vt falsam, & improbabilem, sed vt
scandalosam, stat autem esse propositionem
scandalosam; & tamen esse probabilem, scimus
enim aliquam propositionem esse damnatam, vt
scandalosam, & cunctis prohibitam illam de-
fendere, asserere, prædicare, imprimere, de ea
tractare, etiam sub anathemate, & tamen talis
propositio non est damnata vt improbabilis ab
Ecclesia, sed potius vt probabilis ab Ecclesia 33
aliquibus permittitur vt consideranti faciliter
patebit, & nos ex proposito, nec illam in ore
assumere volumus, vtpote nobis maximè abhor-
rente; stat ergo posse dari propositionem scan-
dalosam, & sub anathemate prohibitam, cum
tamen in se sit probabilis, & tolerata ab Ec-
clesia.

Suppono ergo, quod iste homicida ita discur-
rit. Pontifex solum vt scandalosam condemnat
hanc propositionem, & solum sub anathemate
prohibet illam docere, defendere, edere, aut
de ea disputare publicè, aut priuatim tractare,
nisi forsan impugnando, non vero vt falsam, &
improbabilem eam condemnat, aut prohibet,
hoc supposito, ego nec doceo, nec defendo hanc
propositionem, nec eam edo, nec de ea dis-
puto, sed solum eam in practicam redigo, quæ
reductio ad practicam, licet etiam mihi sub mor-
tali prohibita sit ab Alexandro VII. in dicto de- 34
creto, ego vt ab irregularitate in tali opinione
probabili me liberem, non verò de hoc peccato,
de quo postea per Sacramentum confessionis 35
mundabor, si igitur iste homicida fecerit hunc
discursum, de quo eum condemnabis; ergo non
laudo

laudo eius determinationem peccandi, dicebat
ille Theologus, reducendo ad practicam talem
opinionem, sed facta suppositione, non il-
lam de irregularitate, vel excommunicatione
condemno.

Addo, dicebat ille, quid erit, si iste homici-
36 da dicat mihi non constat de tali decreto Ale-
xandri VII. nec tale decretum fuit promulga-
tum in Hispania, aut Lusitania, nec receptum,
quod erat necessarium, vt obligaret, vt tenent
37 plures Doctores, quos citat Diana *p.4. tract. 1. 4.
resol.127. & p. 1. tr. 8. resol.5. & p. 3. tr. 1. resol.54.*
de quo vide etiam Auzonium *verbo lex, n.52. & 26.*
38 ergo tale decretum me non obligat. Quid igitur
illi respondebis? Fateor contrariam opinionem
probabiliorem esse, quam tamen sequitur iste ho-
39 micida, de necessaria promulgatione, & accep-
tatione legis in maiori parte Ecclesiæ non esse
improbabilem necesse est vt confitear.

40 Dices, id intelligi de lege aliquid de nouo im-
perante, non tamen de lege declarante aliquid
pertinenta ad mores esse peccatum, nam hæc
sufficit quod à Pontifice in Roma publicetur,
vt vbique obliget. Sed quid si iste homicida
41 Respondeat, quod etiam propositio de fide vt
obliget fideles requirere promulgationem, nam
fides ex auditu, quomodo enim credent, si non
audierunt; si ergo nobis talis veritas non fuit
sufficienter proposita, quomodo ad eam cre-
dendum obligabimur, quis mihi dixit tale de-
cretum esse Pontificium, si mihi authoritatiuè
non fuit intimatum? Sed demus quod fuerit le-
gitime promulgatum; quid dices si iste homici-
42 da Respondeat, se non dubitare de decreto, præ-
dictum tamen decretum non loqui de occidente
adulterum, nec condemnare dictam propositio-
nem vt falsam, nec dicere talem occisionem
fuisse, peccatum, sed solum dicere talem doctri-
nam; & occisionem fuisse, & esse scandalosam,
sed cum propositione & facto scandaloso potest
esse probabilitas ex parte rei prohibitæ, vt *suprà
diximus*; ergo stando in illa opinione nulla datur
irregularitas in hoc casu.

Nec obstat si dicas saltem incurrisse hunc ho-
micidam irregularitatem ex defectu lenitatis;
nam cum tanquam publicus minister adulterum
occiderit, saltem incurrit irregularitatem ex de-
fectu lenitatis publicis ministris concurrentibus
43 ad mortem delinquentis impositam: Respondit
dictus Theologus, se non dubitare illum cum ir-
regularitatem incurrisse, non tamen incurrisse
irregularitatem ex delicto, de qua solum est con-
44 trouersia in præsenti; ab illa enim irregularitate
ex defectu lenitatis posse prædictum homicidam
dispensari, tum ab Episcopo, vt cum Rodri-
guez, Conar. Campanill, & aliis docet Barbosa
de potestate Episcopi, parte 2. allegatione 39 n.47.
quidquid cum aliis dicat Diana *p.4. tract.2. res.84.*
Candidus, *disquisitione 17. articul. 14 dub. 3. n.5.*
Tum etiam à Confessoribus regularibus, siqui-
dem ex priuilegio Sixti IV. possunt dispensare
in omnibus irregularitatibus, in quibus potest
Episcopus dispensare iure ordinario, vt diximus
*in nostro Directorio Regularium, parte 1. tract. 2.
d. 3. num.65.*

Hanc doctrinam alia ratione confirmauit iste
Theologus dicendo, si adhuc huic rationi, &
opinioni non acquiescis, dico ex alio capite præ-
dictum homicidam occidendo prædictum cleri-
cum, nec peccasse, nec incurrisse excommuni-
cationem, aut irregularitatem. Non quia id ei
leges ciuiles permittunt, quæ propositio damna-
ta est ab Alexandro VII. Sed ex alia ratione fun- 45
data in iure naturali, quam sic ostendo. Vnicui-
que licitum est occidere cum moderamine incul-
patæ tutelæ iniustum inuasorem rerum suarum,
vt colligitur *ex capit. olim de restitutione spoliat.
cap. 3. de homicid.* tum quia vim vi repellere licet,
vt cum Corneio, Gordono, Portel, Turria-
no, Villalubos, & aliis multis tenet Diana *p. 4.
tractat. 2. resol. 4.* Ego ipse *in nostro Directorio
Confessariorum, p. 2. tract. 13. d. 2. num. 218.* & in
præsenti casu P. Fr. Ludouicus à Conceptione 46
tom. 2. examinis veritatis, tract. 2. §. 1. casu 2. n. 3.
Sed iste Clericus inuadebat pretiosiorem rem
huius hominis, scilicet vxorem suam, quam se-
curam habere non poterat, illo viuo relicto,
cum quotidie ad eam accedere posset, nec aliàs
ex parte mariti posset dari aliqua securitas, vt
consideranti parabit; ergo cum id à Pontifice
Alexandro damnatum non sit, cum solum con-
demnet opinionem asserentem marito licere oc-
cidere vxorem deprehensam in adulterio, sequi-
tur licitè eum occidere posse, quæ ratio si adhuc
debilis videatur, accipe aliam, dicebat ille sapien-
tissimus Theologus.

Vnusquisque ob defensionem sui honoris po- 47
test licite, & absque metu excommunicationis,
vel irregularitatis inuasorem iniustum illius
etiam Clericum cum moderamine inculpatæ tu-
telæ occidere, vt cum Corneio, Gordono, Vil-
lalobos, Filliuc. Castro, Conixo, Turriano,
& aliis multis docent Diana, *p.5. tract. 4. resolut. 4.*
Fagundez *in decalogum, lib. 5. cap. 3 num. 59.* Lugo
de iustitia tom. 1. d. 10. num. 5. & ego dixi *in nostro
Directorio Confessariorum, p. 2. tract. 13. d. 2. n. 533.*
Sed hic Clericus inuadebat præcipuum hono-
rem huius homicidæ, siquidem eius vxorem co-
gnoscebat, quod magni apud homines æstima-
tur, & plusquam amissionem omnium diuitia-
rum, & etiam propriæ vitæ. cum ergo Pontifex
Alexander non damnauerit propositionem asse- 48
rentem, licitè posse maritum occidere adulterum
deprehensum cum propria vxore in adulterio, sed
solum propositionem asserentem, posse licitè occi-
dere vxorem deprehensam in adulterio, licitè eum
potest occidere.

Nec obstat si dicas eandem rationem prohi- 49
bitionis dari in vtroque casu. Respondit nam-
que dictus Theologus negando antecedens, nam
mulier non est aggressor bonorum, & honoris
mariti, bene tamen adulter. Vnde recto Ponti-
fex damnat propositionem asserentem maritum 50
posse licitè occidere vxorem deprehensam in
adulterio, cum illa tantum sit patiens, & non
aggressor bonorum mariti, nec illius honoris,
quod tamen non inuenitur in adultero, qui est
verè aggressor, & deceptor illius miserrimæ
adulteræ.

Confirmatur quia homo nobilis potest licitè
occidere eum publicè appellantem Iudæum, cor- 51
nutum, &c. vt cum Molina, & Escobar, & aliis
dixi *in nostro Directorio Confessariorum, suprà nu-
mera 237.* quod etiam tenet Petrus Nauarra,
Henriquez, Baldellus, quos refert Diana *part.5.
tract.4. resol. 11.* ergo à fortiori poterit occidere,
non solum appellantem eum cornutum, sed in
rei veritate eum facientem cornutum. Quibus sic
assertis,

asseretis, cum ego respondetem, quod in his ca-
sibus tunc solum inuasum posse licitè occidere
inuasorem terum suarum, & honoris quando
52 inuasor non vult desistere ab inuasione, vel in-
uasus aliter suum honotem, vel diuitias recupe-
rare non potest, vt latius ego dixi *locis citatis*,
Atqui in præsenti inuasor desistit ab adulterio,
& inuasua suum honorem recuperare potest,
53 Clericum prædictum apod suum iudicem accu-
sando, vt eum condigna pœna castiget; ergo
iste homicida omittendo hæc, & peccat, &
54 contrahit excommunicationem, & irregulari-
tatem prædictum adulterum Clericum occiden-
do.

55 Respondit dictus Theologus, inuasum alitet
vxorem suam securam habere non posse, nisi
adulterum occidendo, cum semper sit illa expo-
sita adulterio cum ipso Clerico, cum quo toties
adulterium commisit, vt experientia docet. Ad
id vero quod dicitur de recuperatione honoris
accusando prædictum Clericum coram suo iudi-
56 ce Respondit, hoc modo non tecuperari hono-
rem apud homines, nam etiam ille cui aliquis
alapam impegit, vel quem aliquis Iudæum, vel
cornutum appellauit, poterat eum apud iudicem
accusare pro iniuria accepta, & tamen Docto-
res dicunt in continenti posse non occidere vt
suprà diximus; ergo eodem modo poterat ipse
homo occidere dictum Clericum eum de facto
facientem cornutum sine metu excommunicationis,
vel irregularitatis.

Hæ sunt rationes, & argumenta, quibus hic
57 Theologus suam acerrimè probabat sententiam: ve-
rùm quia hæc sententia ad excusandum prædictum
homicidam ab excommunicatione, & irregulari-
tate necessaria nobis non est, & aliquo modo op-
58 ponitur *Decreto Alexandri VII. suprà relato*, vt
etiam fatetur P. F. Lud. à Concept. *in principio to.
a. examinis veritatis*, ideo oe homicidam istum in
has angustias injiciamus, vt alio principio di-
co, quod licet iste homicida occidendo talem
Clericum adulterum inuentum cum sua vxote
59 peccauerit vt statuit Alexander VII. non tamen
incurrit excommunicationem, aut irregularita-
tem.

Et ratio est: Quia iste homo occidendo præ-
60 dictum Clericum adulterum inuentum cum
vxore sua non incurrit excommunicationem
cap. si qui suadente Diabolo, vt docent Suarez
tom. 5. de censuris d. 22. sect. 1. num. 34. & cum
Molina, Emanuele, Sà, Nauarro, Filliucio, & aliis
communiter Bonacina *de censuris d. 2. quæst. 3. p. 6.
sect. 4. num. 6.* & patet *ex cap. si vero de sententia*
61 *excommunicationis*: Ecclesia namque non repu-
tat huiusmodi percussionem factam fuisse sua-
dente Diabolo, sed vehementi passione, cum
difficillimum sit in huiusmodi casu iustum tem-
perare dolorem; ergo oec etiam incurrit irregula-
ritatem.

62 Patet consequentia: Quia vt cum multis pro-
bat Sanchez *lib. 9. de matrimonio, d. 32. num. 16.
& 17.* Excommunicatio; & irregularitas ex de-
licto, qualis est hæc ex homicidio voluntario,
purificantur, quoad pœnam, si ergo per tale
homicidium non incurritur excommunicatio, vt
63 certi iuris est, quia Ecclesia non vult suo obli-
gare præcepto in hoc casu, vt *suprà* diximus,
nec etiam incurretur. irregularitas. Ita Fagundez
in 5. Decalogi præceptum lib. 5. cap. 10. num 31. Fari-
nacius *in praxi tom. 4. quæst. 121. num. 2. & 5.* pro-
pter eandem rationem, & allegans Textum *in* 64
l. nec in ea, ff. ad l. Iuliam de adulteriis, & cum
Farinacio idem tenet Glossa *in l. patri, num. 1.
verbo item non est ius. ff. eodem*, & nouissimè te-
net etiam hanc sententiam P. Fr. Ludouicus à
Conceptione *tom. 2. examinis veritatis, §. 1. casu
2. fol. mihi* 479. per quod patet responsio. 3. quæsi-
to. Verum quia oon desunt Authores contrarium
asserentes Respondeo 4. quæsito.

RESPONSIO AVTHORIS
QVARTO QVÆSITO.

An dato quod hic homicida Clerici adulteri incurrerit irregularitatem, quis possit cum eo dispensare?

RESpondi in hac irregularitate posse Episco- 65
pum dispensare. Ratio est, quia hoc homici-
dium est occultum, & non fuit proditorium, nec
per insidias factum, sed quando homicidium, 66
non est proditorium, nec factum per insidias, si
est occultum non est Papæ reseruatum per *cap.
liceat in Trident.* siquidem censetur homicidiuo 67
causale culpabile. vt docent Turrianus, Vasquez,
Hurtadus, & cum Barbosa, Diana *p. 4. tract. 2.
resol. 72.* & cum Sà, Suario, Palao, Machado,
ego ipse *in nostro Directorio Confessariorum, p. 2.
tr. 13. d. 2. n. 162.* ergo tum quia Episcopus potest 68
dispensare cum homicida occulto, quando excedit
moderamen inculpatæ tutelæ se, & sua defenden-
do, vt cum multis dixi *in nostro Directorio Confes-
sariorum, p. 2. tr. 13. d. 2. n. 1331.* sed iste homici-
da est occultus, & non est proditor, sed ad sum-
mum solum excessit in moderamioe inculpatæ tu-
telæ se, & sua defendendo; ergo optimè cum eo
potest Episcopus dispensare, vt cum communi sen-
tentia ego docui *in eodem Directorio Confessario-
rum, suprà n. 1331.* & idem possunt facere Regula-
res per priuilegium Sixti IV. quod *suprà* retulimus.
& ego cum multis dixi *in nostro Directorio Con-
fessariorum, p. 2. tr. 13. d. 3. n. 332.*

Dices hoc homicidium non fuisse occultum,
cum à duobus seruis, & duabus ancillis, & ab
ipsa vxore fuerit visum. Respondetur negando
antecedens; nam ad hoc vt delictum sit occul-
tum, quale requiritur in Tridentino, vt Episco-
pus possit ab illo absoluere, vel cùm illud com- 69
mittente dispensare in irregularitate ex eo con-
tracta, non requiritur quod à nemine sciatur,
sed sufficit quod non sit publicum, aut noto- 70
rium, aut famosum, vt autem tale sit, requiritur
vt sciatur à maiori parte viciniæ, quæ ad minus
constet decem personis, vel quod non sit dedu-
ctum ad forum contentiosum, aut si est, quod
non sit in eo probatum vnico saltem teste, vt be-
ne cum aliis Sanchez *lib. 2. cap. 21. num. 21. & lib.
8. de matrim. d. 34. n. 57. & 58.* Bonacina *d. 1. q. 3.
parte 2. num. 1.* & ego dixi *in nostro Directorio* 71
Confessariorum, parte 2. tract. 12. d. 1. num. 121.
Quando enim reus absoluitur in iudicio defectu
probationis non dicitur crimen deductum ad fo-
rum contentiosum cum effectu, etsi hoc fiat
falsis testibus, vt ibi cum Sanchez dixi; Atqui
hoc

hoc crimen non fuit deductum ad forum contentiosum, etsi fuit deductum, reus non fuit cognitus, nec citatus, nec fuit publicum. cum solum fuerit cognitum à quinque personis in magno populo, nec delictum in iudicio fuit saltem vnico teste contra reum probatum; ergo mansit inter terminos occulti, ac per consequens potest ab Episcopo, vel etiam à regularibus dispensari per quod patet responsio quarto quæsito.

RESPONSIO AVTHORIS QVINTO QVÆSITO.

An per tertium homicidium incurrerit irregularitatem?

73 REspondi prædictum homicidam non incur-
risse irregularitatem occidendo iudicem, qui
eum è loco sacro volebat extrahere. Ratio est,
quia reus in eo casu gaudebat immunitate Eccle-
siæ, vt late in simili casu docet Giurba, *in consiliis
crim. consil.* 30.*n*.21. & in præsenti casu cum Ma-
rio, Farinacio, Turriano, Palao, Diana, *p*.4.*tract*.10.
resol. 6. Ergo si iudex per vim illum volebat ex
atrio Ecclesiæ extrahere. cum licite poterat occi-
dere. Patet consequentia, quia reus percussit iudi-
cem cum moderamine inculpatæ tutelæ ob de-
74 fensionem immunitatis, qua fruebatur, Sed vnus-
quisque potest ius suum defendendo inuasorem
occidere. si res grauis sit, sicut præsens vt patet
ex cap. elim. de restitutione spoliat.cap.2.*de homi-
cidiis*, vim enim vi repellere licet, vt cum Cor-
neio, Gordeno Portel. Turriano, Villalob. Filiuc. &
aliis dixi, *in nostro Directorio Confessariorum.p*.1.*tr*.
13. *disp*.2 *num*. 228. Diana, *part*. 4.*tr*. 2.*resol*.4.&
in præsenti casu P. Fr. Ludouicus à Conceptione.
tom. 2. *examinis veritatis, tr*.2.§.1.*num*.36. Ergo
iste homicida occidendo iudicem per vim eum
volentem è loco sacro extrahere non incurrit irre-
gularitatem.
75 Dices ad minus incurrisse irregularitatem ex
defectu lenitatis. Respondeo negando antece-
76 dens. nam irregularitas ex defectu lenitatis non
incurritur, nisi à publicis ministris, vt tenet cum
Vasquio, Turriano, Diana, *p*.3.*tr*.5. *resol*.79.& *p*.1.
in additamentis ad resolutionem 46.& cum aliis
Ausonius, *verbo irregularitas, n*. 54. P. Fr. Ludoui-
cus à Conceptione, *suprà n*.35. Nec obstat quod
iste reus inuentus fuerit à iudice cum clerico
mortuo sed occidens clericum iniuste non gaudet
77 immunitate, vt docet Correa, *in relectione de im-
munitate Ecclesiæ, p* 3 *n*. 27. & alij: ergo Respon-
detur negando minorem. nam hoc delictum non
est exceptum in constitutione Gregoriana. Ita cum
Marino, & aliis multis Diana, *p*.1.*tr*.1.*resol*.34.&
p.4. *tr*.1. *resol* 86.
78 Nec obstat si dicas hunc reum non esse in Ec-
clesia, sed tantum confugisse ad ostium cuiusdam
Sacelli, siue oratorij in medio campi existentis.
Respondetur namque, quod etiam oratorium,
siue Sacellum authoritate Episcopi fundatum,
qualia sunt quæ habent cymbalum, siue campa-
nam super tectum, & publice pulsantur, gau-
dent immunitate, vt cum Peregrino, Sanchez,
& aliis docet Ausonius verbo, *immunitas quoad
loca, n*.3.
79 Nec obstat quod solum portam dicti sacelli
apprehenderet, nam id sufficit ad immunitatem;

Nam appellatione Ecclesiæ venit etiam ostium, ita cum Gambacurta, & aliis Ausonius. *verbo irregularitas quoad loca, n*. 11. Imo etiamsi solum tangeret muros ipsius Sacelli. siue oratorij gauderet immunitate, vt tenet cum Riccio, & aliis Diana, *part*. 3. *tr*. 1. *resol*.73.& *p*. 6.*tr*.1. *resol*.3. Ausonius. *suprà, num*. 11. Per quod patet responsio quinto quæsito.

RESPONSIO AVTHORIS SEXTO QVÆSITO.

An dato quod per tale homicidium incurrerit irregularitatem, quis possit cum eo dispensare?

REspondi quod dato quod hic homicida oc-
cidendo illum iudicem incurrerit irregulari- 80
tatem, cum eo posse Episcopum dispensare. Et
ratio est, quia iste homo solum potuit incurrere
irregularitatem, quia aliquo modo grauiter ex-
cessit moderamen inculpatæ tutelæ se ipsum de-
fendendo, ne è loco sacro à iudice per vim extra-
heretur; sed Episcopus potest dispensare in irre-
gularitate orta ex homicidio casuali occulto, vt
quando fit in sui defensionem absque moderami- 81
ne inculpatæ tutelæ, vt docet cum multis Dia-
na, *p*.10. *tr*.11.*resol*.11. Ego ipse, *in nostro Directo-
rio Confessariorum*, *p*.2 *tr*.13 *d*. 2.*num*.131. Tum
quia Episcopus potest dispensare in irregularitate 82
orta ex homicidio casuali occulto commisso ex
subita rixa, vt ibi dixi cum Diana; ergo cum istud
homicidium solum fuerit culpabile, vel quia fuit
commissum non seruato moderamine inculpatæ
tutelæ, vel quia fuit commissum ex subita ira, 83
& rixa; & alias fit occultum, cum illud solum faciat
duo serui ipsius homicidæ. & duo satellites, &
duæ fœminæ, qui testes non sufficiunt ad facien- 84
dam rem publicam, vel notoriam, vt diximus in
responso quarto huius consulti; nec alias delictum
fuerit deductum, ad forum contentiosum optime
in hac irregularitate potest Episcopus dispensare.
Et idem possunt facere Regulares per sua priui-
legia, siquidem possunt dispensare in irregularita-
te in omnibus casibus, in quibus potest Episcopus
iure ordinario, *ex priuilegio Sixti IV. vt suprà* di- 85
ximus *quæsito* 4.& latius dixi, *in nostro Directo-
rio, Regularium, p*.1.*tr*.2.*d*.3.*n*.6. & *in nostro Dire-
ctorio Confessariorum, p*. 1.*tract*.13.*d*. 3.*num*.332.&
hæc saluo meliori iudicio.

CONSVLTVM XCIV.

De religioso expulso ab ordine, an possit ad ordines promoueri, & ad beneficium curatum sine Papa dispensatione vbi multa de expulsis quoad beneficia.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Donata primæ professionis nostræ Carmelitani excalceatu familia cum tribus votis simplicibus sunt veri religiosi.*

3 *Talis modus viuendi fuit approbatus ab Clemente VIII. & nouissimè ab Alexandro VII.*

4 *Satisfit Magno Magistro Araoio in hac parte.*

5 *Donatus primæ professionis expulsus à nostra religione licitè potest in sæculo promoueri ad sacros ordines, si aliud habeat patrimonium, vel beneficium.*

6 *Decretum sacræ Congregationis de mandato Vrbani VIII. in contrarium, solum loquitur de religiosis solemniter professis.*

7 *Prædicti donati primæ professionis non sunt solemniter professi.*

8 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*

9 *Religiosi votorum simplicium eiecti à religione non sunt incapaces beneficiorum, aut dignitatum.*

10 *Licitè possunt promoueri ad beneficia, etiam curata.*

11 *Religiosi votorum simplicium eiecti à religione aliquam notam incurrunt, non tamen irregularitatem ex infamia.*

12 *Irregularitates non incurruntur, nisi expressa sint in iure.*

13 *In iure nulla irregularitas imponitur eiectis, etiamsi sint solemniter professi.*

14 *Eiecti à religione debent postponi aliis in petitione beneficij, ob eam solam causam, quia fuere eiecti.*

15 *Optime faciunt prælati Ecclesiarum facientes statutum eos non admittendi ad beneficia, Canonicatus, & prebendas.*

16 *Donati secundæ professionis in ordine nostro sunt verè religiosi solemniter professi.*

17 *De illis idem iudicium faciendum est, ac de aliis religiosis, si à religione eiiciantur.*

18 *Solum ob incorrigibilitatem possunt eiici ob ordine.*

19 *Aliqui Doctores dicunt donatos solemniter professos, & alios religiosos eiectos posse promoueri ad ordines sacros.*

20 *Alij idnegant prædictis eiectis solemniter professis.*

21 *Religiosi solemniter professi si eis à religione non imponatur suspensio contra eos lata à sacra Congregatione, possunt promoueri ad ordines, & possunt exerceri in ordinis susceptis ante eiectionem.*

22 *Dicta suspensio lata à sacra Congregatione est solum comminatoria, & ferenda.*

23 *Verbum sit, est futuri temporis.*

24 *Talis eiectus si ordinetur non debet ordinari ad titulum religiosi, nec titulo patrimonij proprij.*

25 *Debet ordinari titulo aliquorum redituum ab Episcopo assignandorum.*

26 *Talis eiectus debet ordinari ab Episcopo suæ originis.*

27 *Stando in opinione, quæ ait eiectos esse ipso iure suspensos, nec posse promoueri ad ordines talis sententia non procedit, quando aliquis eiicitur, eo quod ei us professio fuerit nulla.*

28 *Idem dicendum est de illis, qui iniustè ejiciuntur.*

29 *Dum non constat de iniustitia eiectionis se debet habere expulsus in foro externo, vt verè suspensus.*

30 *Idem dicendum est quando religiosus licet culpatus non eiicitur seruatis conditionibus in decreto de eiectis requisitis.*

31 *Conditiones appositæ in decreto de eiectis non sunt obseruandæ in eiectione nostrorum donatorum primæ professionis.*

32 *Cum coiutoribus formatis, tam spiritualibus, quam temporalibus Societatis Iesu, nec cum illis qui tantum vota biennij habent in eorum eiectiones, non obseruantur dictæ conditiones, positæ in decreto de eiectis.*

33 *Aliqui dixerunt donatos, & alios religiosos solemniter professos, si eiiciantur esse incapaces ad recipiendum beneficium, cui annexa sit functio ordinis.*

34 *Collatio beneficij supponit ordinis exercitium.*

35 *Nequit conferri illi, qui est suspensus ab omni exercitio ordinis, etiam minoris.*

36 *Regularis qui ex ordine mendicante transit ad non mendicantem est ibi incapax officij prioris, ministri, Vicarij, &c.*

37 *Taliter transfactus, etiamsi fuerit canonicus regularis, est incapax beneficij sæcularis.*

38 *Maiori pœna dignus est, qui ejicitur ab ordine, quam qui transit ab ordine mendicante ad non mendicantem.*

39 *Tales eiecti si eis non imponatur dicta suspensio à prælatis religionis sunt capaces beneficiorū.*

40 *Si talis suspensio à prælatis religionis eis imponatur adhuc sunt capaces recipiendi beneficia, etiam curata.*

41 *Diuersæ, & separabiles pœnæ sunt, suspensio ab officio, & suspensio à beneficio, & vna aliam non includit.*

42 *Vna siue altera potest executioni mandari.*

43 *Compati potest fruitio beneficij, etiam curati sine ordinis exercitio.*

44 *Suspensus ab ordinis exercitio, si ei conferatur beneficium curatum intra debitum tempus debet procurare suspensionis absolutionem, vt possit frui beneficio.*

45 *Suspensio ab officio per se non includit suspensionem à beneficio.*

46 *Suspensus à beneficio non est suspēsus ab officio.*

47 *Suspensus ab officio, seu ordinum exercitio, non est suspensus à beneficio.*

48 *Collatio beneficij facta suspenso ab officio licita, & valida est.*

49 *Collatio beneficij facta his eiectis licita, & valida est.*

50 *Respondetur* ad cap. final. de rescriptis.

51 *Ad simplicis beneficij collationem sufficit prima tonsura.*

52 *Prima tonsura non est ordo.*

53 *Beneficij actiua receptio, & collectio passiua dari, & existere potest, sine ordine, & sine exercitio illius.*

54 *Beneficium curatum non supponit in illud recipiente actualem ordinem, sed solum potentialem, seu aptitudinalem.*

55 *Qui est suspensus ob exercitia ordinis actualiter non est capax recipiendi beneficium curatum.*

56 *Pœna non irrogatur, nisi expressè in iure imponatur.*

57 *Ponitur argumentum in contrarium.*

58 *Ponuntur aliquæ confirmationes eiusdem argumenti.*

59 *Soluitur primum argumentum.*

60 *Soluitur prima Confirmatio.*

61 *Soluitur secunda confirmatio.*

62 *Si prælati religiosis solemniter professis non imponunt suspensionem ab exercitio ordinis*

non

non indigent aliqua dispensatione ad ministrandum in sacris.

63 *Si talis suspensio eis imponatur, vel in sententia, qua dicat ab eis incurri ipso iure, talis suspensio tollenda est à Romano Pontifice, vel à prælatis regularibus ipsius expulsi.*

64 *Non potest tolli ab Episcopo.*

65 *Res per quas causas nascitur, per easdem dissoluitur.*

66 *Prælati regulares possunt absoluere à suspensione Papæ reseruata, etiam sæculares.*

67 *Eiecti non possunt exercere munus prædicandi, nec audiendi confessiones.*

68 *De licentia prælatorum religionis, à quibus eiecti sunt, si sint ab Episcopo approbati, possunt prædicta munera exercere.*

69 *Religiosus approbatus ad Confessiones in aliqua Diœcesi, si à religione eiiciatur, ex vi talis approbationis non potest audire confessiones in ea diœcesi; non ex defectu approbationis, sed ex defectu iurisdictionis.*

70 *Per Iubilæum; vel delegationem parochi, vel per bullam cruciata, potest talis religiosus eiectus eligi ad audiendas confessiones.*

71 *Si Religiosus eiectus in aliqua Diœcesi sit approbatus ad audiendas confessiones, & ad prædicandum, de licentia prælati regularis, qui eum à religione eiecit, potest in ea Diœcesi audire confessiones, & prædicare.*

CASVS; SIVE FACTI SPECIES.

1 QVIDAM donatus nostræ religionis primæ professionis à me ipso fuit expulsus in nostro Collegio Viennensi in Lusitania, qui postquam à religione eiectus fuit, ordinatus fuit ordinibus sacris, & accepit beneficium curatum.

Quæsitum fuit a me primo, An prædictus à religione expulsus posset licite ascendere ad sacros ordines? Secundo, An posset licitè & valide ei conferri beneficium curatum? Tertio, An idem iudicium faciendum sit de donatis secundæ professionis in ordine ad ordines? Quarto, An donatis secundæ professionis vel religiosis choristis expulsis possint conferri licite, & valide beneficia etiam curata? Quinto, quis possit dispensare cum religiosis professis solemniter expulsis, adhoc vt ministrent in sacris, vt prædicent, & audiant confessiones?

RESPONSIO AVTHORIS

PRIMO QVÆSITO.

An donatus Carmelitarum discalceatorum primæ professionis ab ordine expulsus possit licite in sæculo ascendere ad sacros ordines?

2 PRo huius casus explicatione suppono vt certum, Donatos nostræ Carmelitanæ excalceatæ familiæ professionis votorum simplicium, esse veros religiosos; siquidem eius vita, & professio cum tribus votis simplicibus, vt laudabilis approbata fuit tum à Clem. VIII. vt latius, *dixi in nostro Directorio Regularium, p. 2. tract.... d.. n....*

3 Tum quia nouissime approbata fuit ab Alex. VII. vt patet ex bulla, qua omnes & singulas constitutiones nostras approbauit, & confirmauit his verbis *Et præterea constitutionibus, quas pro stabiliendo sub vera religionis obseruantia eorum laudabili proposito, prouide cognoscimus emanasse, libenter cum à nobis petitur Apostolici muniminis adiungimus firmitatem, prout in Domino conspicimus salubriter expedire.* Et infra, per inceptas constitutiones Apostolica authoritate tenore præsentium approbamus, & confirmamus illisque inuiolabilis Apostolicæ firmitatis robur adiicimus. Sed vna ex his constitutionibus approbatis, & confirmatis in hac bulla, est quæ continet modum, & vitam horum Donatorum primæ professionis, vt patet *ex 2. parte nostrarum constitutionum, cap. 3. n. 4.* Ergo talis modus viuendi vt vere religiosus, & laudabilis ab Alexandro VII. fuit approbatus, & confirmatus, vt patet ex illis verbis, & præterea constitutionibus, quas pro stabiliendo sub vera religionis obseruantia eorum laudabili proposito, prouide cognoscimus emanasse.

Vnde reiiciendus est Arauio, *in suis Decisionibus tract. 3. q. 32. n. 23* Nam si ideo ibi negabat huiusmodi donatos trium votorum simplicium nostræ excalceatæ Carmelitanæ familiæ esse veros religiosos, quia deficiebat approbatio sedis Apostolicæ, sicut fecit cum Iesuitis, approbando eorum primam professionem trium votorum simplicium, iam talis approbatio à sede Apostolica habetur, vt patet *ex prædicta bulla Alexandri VII.* & ex *alia Clementis VII.* quam ipse Arauio non viderat, vt dixi *in nostro Directorio Regularium, vbi suprà,* quæ omnino videnda sunt, vt videas firmitatem huius sententiæ, ibi enim omnibus argumentis in contrarium respondemus, & quæ ibi dicta sunt, hac approbatione nouissima Alexandri VII manent magis roborata, & confirmata. His igitur suppositis. 4

Dico huiusmodi donatum expulsum à nostro Carmelitano excalceato ordine licite posse ad ordines sacros promoueri, si aliàs habebat competens patrimonium, vel beneficium ad cuius titulum ordinetur. Ratio est, quia in iure nulla alia datur prohibitio, nisi Decretum Sacræ Congregationis de speciali mandato Vrbani VIII editum 21. Septembris anno 1624. in quo eiecti à Religione suspenduntur perpetuo ab exercitio ordinum, imo & à receptione illorum; siquidem vetita censetur susceptio ordinum, quibus est vetitus vsus illorum, vt vult cum Bonacina, Lezana, Pelizarius, *tract. 8. cap. 7. n. 15.* Sed tale decretum solum loquitur de eiectis solemniter professis, vt notauit Pelizarius, *suprà, n. 14.* Quintanadueñas, *tract. 13. singularium ad suspensiones censurum, singulari 12. n. 5.* & colligitur ex eodem decreto ex illis verbis, vt in posterum ex religionibus nullus legitime professus eiici possit, &c. Ergo cum prædicti donati non sint solemniter professi, de illis non loquitur prædictum decretum, sicut nec etiam loquitur de patribus Societatis, qui tantum habent prædicta vota simplicia, vt ait Quintanadueñas, *suprà, n. 5.* & Pelizarius, *loco citato.* 5 6 7

Dices sacra Congregatio in prædicto decreto hanc pœnam imponit omnibus religiosis ejectis extra religionem degentibus; sed prædicti donati erant veri religiosi vt *suprà* diximus, & eiecti degunt extra religionem; ergo etiam de illis loquitur decretum. Et idem de patribus Societatis votorum simplicium dicendum est. Respondetur prædicta verba decreti referri ad professos solemniter; Nam cum hæc clausula antecedat clausulam suspen- 8

suspensionis præfatæ pro eject s impositæ, ad illam
referitur, nam regulariter clausula sequens, refertur,
& trahitur ad omnia præcedentia vt docet Bartolus, *l. vltima, ff de reb. dub.C. a requiris 41. de appellat.* Anton. Gab. *lib. 6. eodem titul. de clausul. concl.* 9. Gonzales, *ad reg.* 8. *Cancellariæ glossa* 32 *n.* 3. Riccius, *prax. resol* 92. *n.* 2. & Rota apud Cenced. *post tractatum de censuris decisione* 51. *n* 4. Quæ regula præcipuum locum habet in odiosis, vt notant aliqui DD. præcedentem autem clausulam de eiectis solemni professione ligatis loqui patet ex incorrigibilitate, pœnitentia, & aliis circumstantiis in ea appositis ad professorum eiectionem requisitis, quæ iuxta nostras constitutiones confirmatas ab Alexandro VII. minime ad eiectionem prædictorum donatorum primæ professionis requiruntur, cum ipsi propter solum vnum peccatum mortale cum scandalo sæcularium ab ordine eiici possint, vt patet, *ex 2. p. nostrarum constitutionum, cap. 3. n...* Ergo prædicti donati non includuntur in dicto decreto, sicut nec etiam Patres Societatis Iesu, qui tantum habent vota simplicia, vt ait Quintanadueñas, *suprà*, *n.* 5. Ergo licite possunt prædicti donati primæ professionis ab ordine expulsi promoueri ad ordines sacros, si aliis habeant titulum patrimonij, vel beneficij, vt supponimus.

RESPONSIO AVTHORIS.

SECVNDO QVÆSITO.

An eis possit tribui licite, & valide beneficium curatum?

9 RESpondi me non inuenire in iure, nec in Pon-
tificiis decretis huiusmodi religiosos voto-
rum simplicium eiectos, etiam ob suos defectus
à religione esse incapaces beneficiorum, aut di-
gnitatum, sicut nec ipsos patres Societatis votu-
rum simplicium ob similes defectus eiectos à re-
ligione incapaces inuenit Quintanadueñas, *tract.*
10 *16. singulari 18. num* 3. Vnde sicut illi, & ita & no-
stri donati, sicut possunt licite promoueri ad or-
dines sacros, ita & promoueri ad beneficia sim-
plicia, & etiam curata, siquidem in iure nulla
datur prohibitio, & alias decretum de eiectis non
loquitur de his donatis votorum simplicium, sed
de Religiosis solemniter professis.

Dices prædicti donati etiam votorum simplicium eo ipso quod à Religione eiiciantur sunt infames infamia facti; sed quilibet infamis est irregularis; ergo tales censendi sunt omnes eiecti à religione, vt ait Lezana, *tom. 1. cap. 23. num.* 18. Rodriguez, *tom. 1. q.* 30. *art.* 21. Portel. *verbo eiicere, n.* 7. Miranda, *p. 1. manualis, q. 52. art. 7.* & de ipsis donatis qui tantum habent vota simplicia idem docet Nauarrus apud Quintanadueñas, *suprà*, *n.* 5. Ergo tales donati non possunt promoueri ad ordines, nec ad beneficium curatum. Respondeo Prædictos Doctores loqui de religiosis solemniter professis, & dato quod loquantur etiam de illis, qui tantum habent vota simplicia,
vt sunt patres Societatis, & nostri donati primæ
11 professionis; Respondeo cum Pelizario, *tract.* 8.
cap. 8. num. 34 Quod licet tam illi, qui solum ha-
12 bent vota simplicia, quam etiam religiosi solem-
niter, professi ex eiectione aliquam notam incur-
rant, non tamen censentur irregulares, siquidem
irregularitates non incurruntur, nisi expressæ sint 13
in iure, sed in iure nulla talis irregularitas impo-
nitur prædictis eiectis, etiam solemniter profes-
sis, sed tantum suspensio ab ordinibus; ergo non
est cur nos eam illis imponamus, sed de hoc *in-*
frà redibit sermo.

Aduerte tamen, quod licet prædicti donati non
sint irregulares, aut incapaces beneficiorum, etiam 14
curatorum, debere proponi in petitione beneficij
aliis ob eam solam causam, quia eiecti fuere à re-
ligione, siquidem ob eiectionem magnam incurre-
runt notam, eo quod deseruerint Dei castra, ad quæ
se voto, & Sacramento obstrinxerant. Ita Nauar-
ro, & cum eo Felicianus de Solis, & Vasquius,
quos refert & sequitur Quintanadueñas, *suprà, n.* 5.
Vnde optime facient Prælati Cathedralium Eccle- 15
siarum, si faciant statutum eos non admittendi
ad dignitates, canonicatus, præbendas, & bene-
ficia curata: nam cum hi regulariter ob graues
culpas eiiciantur, nunquam possunt bonum præbe-
re exemplum, quod in eis qui ad prædicta eligun-
tur desideratur, per quæ patet resolutio ad secun-
dum quæsitum; nam cum in prædictis eiectis non
interdicatur, licite potuit prædictus donatus pro-
moueri, non solum ad ordines sacros, sed etiam ad
beneficium curatum.

RESPONSIO AVTHORIS

TERTIO QVÆSITO.

An idem iudicium faciendum sit de donatis nostræ religionis secundæ professionis in ordine ad ordines, ac de donatis primæ professionis?

RESpondi negatiuè: Nam donati Carmelitani 16
excalceati secundæ professionis sunt veri re-
ligiosi solemniter professi, vt patet ex breui Vr-
bani VIII. confirmato ab Alexandro VII. quod
refertur, *in nostris constitutionibus 2. p. cap. 3. n. 6.*
Vbi loquens constitutio de donatis secundæ pro-
fessionis ait, ipsos enim vere, & proprie religio- 17
sos fuisse, & esse semper religio censuit, & cen-
set, & sanctissimus dominus noster Vrbanus Pa-
pa VIII. per suas literas Apostolicas in forma bre-
uis, declarauit, vnde de illis idem iudicium facien-
dum est, ac de aliis religiosis solemniter profes-
sis, vt etiam declarauit Gregorius XV. in alia bul-
la, quæ affertur, *in nostris constitutionibus 4. p.*
cap. 4. n. 4. prope finem, quæ omnia confirmauit
Alexander VII. vt diximus.

An autem Religiosi solemniter professi eiecti 18
ob incorrigibilitatem, ob quam solam, iuxta præ-
dictum decretum sacræ Congregationis, & nostras
constitutiones, *p. 4. cap. 6. n. 1.* possunt eiici, tam
donati secundæ professionis, vt patet *ex eadem con-* 19
stitutione, p. 4. cap. 4. n. 6. quam alij religiosi solem-
niter professi, possint ad sacros ordines promoueri?
Affirmat cum Nauarro, Sanchez, *lib. 7. consil. cap.*
1. d. 24. si habeant omnia requisita, & alioquin
delicta, ob quæ eiiciuntur, non inducant irregu-
laritatem, aut aliam inhabilitatem, non enim est
textus ait Sanchez, id prohibens.

Alij absolute dicunt eiectos, siue donatos so-
lemniter professos, siue religiosos choro depu- 20
atos,

tatos, non posse promoueri ad ordines sacros. Ita Bonacina, *q. 2. de clausura, p. 1.* § 6 *n.* 1. Lezana *tom. 1. cap. 23. n.* 8. Pelizarius, *tract. 8. cap. 7. n. 25.* Quintenadueñas, *tract. 14 singularium, singulari 12. n. 5. & singulari 15. n.* 1. Et ratio illorum est, quia cum prædictis ejectis vetitus sit vsus cuiuscunque ordinis sacri, etiam censetur vetita susceptio ipsius ordinis sacri, siquidem ordines suscipiuntur, vt exerceantur. Tum quia huiusmodi ejecti carent titulo, ad quem promoueantur, vtpote qui carent titulo paupertatis proprio religiosorum, cum non debeant ali à religione, nec sint capaces patrimonij, aut beneficij habentis annexum ordinem, aut functionem illius, siquidem illum exercere non valent.

21 Verùm ego existimo tales eiectos, si eis à religione à qua eiiciuntur non imponatur dicta suspensio, vt imponi potest, attenta qualitate delictorum, & posse promoueri ad ordines sacros, si aliàs habeant titulum, & exercere in ordinibus susceptis ante eiectionem. Ita cum Nauarro, Sanchea. Lauteto, Cespedes, *de exemp. reac d. 3. a. 13. 3.* Rodriguez, *tom 3. quæstionum regularium, q. 23. art. 3.* probabile putat Pelizarius, *tract. 8 cap. 7. n. 25. & tract. 8. cap. 2. n.* 167. Ratio est, quia dicta suspensio est solum comminatoria, ac ferenda, siqui-
22 dem lata est per verbum futuri temporis, sint perpetuo suspensi, nam verbum sint, est futuri tem-
23 poris Sanchez, *lib. 2. moralium, cap. 38. n. 90.* Aut saltem ambiguum, an sit futuri optatiui modi; aut præsentis subiunctiui; sed in dubio inclinandum est in partem mitiorem; ergo si prædicta suspensio non feratur à prælatis, à quibus tales eiiciuntur, & promoueri possunt ad ordines, si alias habeant titulum, & ministrare in susceptis. & ita habet vsus, siquidem quotidie videmus hos expulsos ministrare in ordinibus susceptis, nec Episcopi, aut prælati religionum id videntes impediunt, quod signum est, ita intelligere prædictum decretum sacræ Congregationis.

24 Aduerte tamen primo, quod vt prædictus eiectus ordinetur non debere ordinari ad titulum religionis, cum sit ab ea expulsus, nec titulo patrimonij proprij, cum sit incapax illius ratione voti paupertatis, sed titulo aliquorum redituum ab Episcopo designatorum, qui sint in proprietate Ecclesiæ, aut Episcopi, & assignati ad vsum
25 religiosi ejecti. Ita Lezana, *verbo eiecti, n.* 6 & cum Rodriguez, Cespedes, Pellizarius, *tract. 8 cap. 2. n.* 167. Item talis eiectus debet ordinari ab Episcopo suæ originis, cum subiectio originis sit à natura, & amitti non possit, ideoque manet in religioso ejecto, quippe quæ non amittitur, etsi quis per mille annos extra originis domicilium extite-
6 rit, teste Bartolo, *in l. quæsitum, ff. de legibus 3. & Soncin. consil.* 35. Pelizarius, *tract. 8. cap. 2. num.* 167.

27 Aduerte 2. Quod etiam stando in sententia asserente eiectos ipso iure esse suspensos ab ordinibus, nec posse ad sacros ordines promoueri, quam *suprà* retulimus, talis sententia non procedit, quando aliquis eiicitur, eo quod eius professio fuit nulla; siquidem hic nunquam fuit Religiosus. Ita Quintanadueñas, *suprà singulari* 14. *num.* 1. Item talis suspensio non ligat professos, qui de Superiorum licentia exeunt ob iustas causas, v. g. ad subueniendum parentibus, nam cum horum eiectio culpæ non innitatur, pœna afficienda non est, Ita cum D. Thoma 2. 2. *quæst.* 108. *art.* 4. Gutrieres, *can. lib. 2. cap. 30. numero* 12.

Idem dicendum est de illis, qui iniuste eiiciun- 28
tur, vel quia eis falsa crimina imposita, & comprobata fuere, vel quia prælati rigidiores plus iusto male secum illis gesserunt, hæc enim pœna suspensionis solos delinquentes tenere debet, *iuxta l. Sancimus, C. de pœnis l. absentem, ff eodem*, & docent Bertazol. *in l. si quis maior. C. de transact. num.* 111. Escobar. *de ratiociniis, cap. 24. n.* 7. Tus-
chus, *tom. 6. lit. P. conclus.* 112. Dum tamen non 29
constat de iniustitia expulsionis, se gerere debent expulsi in foro externo vt verè suspensi, propter scandalum. Quintanadueñas, *suprà, n.* 2.

Idem dicendum est, quando religiosus licet cul-
pa non eiicitur seruatis conditionibus in hoc 30
decreto assignatis, hoc est post annum incarcerationis, & incorrigibilitatem, &c. Nam forma legis omissa, seu non seruata corruit actus, seu dispositio legis, *l. si cum hi, §. si prætor de transactio l. traditionibus, C. de pactis, reg. cap. cum dilecta, de rescriptis, cap. quia propter de elect. & 1. de rebus Eccles. non alienandis lib.* 6 & docet cum Escobar, Farinacio, & aliis Barbosa, *de princip. lit. A. num.* 45. quæ omnia à fortiori procedunt in nostra sententia, nam si prælati eiectis imponant dictam suspensionem in prædictis casibus, eos non ligat. Ita præcitati DD.

Aduerte 3. Conditiones appositas à sacra Con- 31
gregatione in decreto de eiectis non debere obseruari in expulsione nostrorum fratrum donatorum primæ professionis; nam hi comparantur cum coadiutoribus spiritualibus, & temporalibus formatis Societatis Iesu, carent enim proprio, sicut illi; vt late diximus, *in nostro Directorio Regularium, p. 1. tr... d... n...* Sed cum coadiutoribus formatis, Societatis Iesu, tam spiritualibus, quam
temporalibus, nec cum illis qui tantum vota bien- 32
nij emiserunt, non sunt obseruandæ conditiones in prædicto decreto, vt sunt annua carceratio, incorrigibilitas, &c. vt docet Quintanadueñas, *tract. 14 singulari 14 n.* 7 Ergo idem dicendum est de nostris donatis primæ professionis, per quod patet responsio tertio quæsito.

RESPONSIO AVTHORIS QVARTO QVÆSITO.

An donatis solemniter professis, vel aliis religiosis choro destinatis expulsis, possint conferri licite, & valide beneficia Ecclesiastica.

ALiqui voluere asserere prædictos eiectos ex
vi prædicti decreti sacræ Congregationis, 33
quo priuantur ab ordinum exercitio, manere inhabiles ad recipiendum beneficium Ecclesiasticum, cui annexus sit aliquis ordo, seu functio ordinis; suspensus enim ab exercitio ordinum, suspenditur etiam à beneficio, cui ordo annexus est. Ita Bonacina, *tom 3. q. 2. p. 1. §. 6. num.* 4. consonant Glossa, Valentia, Couarruuias, Syluester, Henriquez, apud Dianam, *p. 5. tract.* 10. quatenus asserunt suspensum absolute ab officio propter crimina, suspensum esse à beneficio, quia hoc
non datur, nisi propter illud, & accessorium se- 34
quitur principale. Tum quia collatio Ecclesiastici beneficij necessario præsupponit ordinis exer-

citium saltem passiuum; ergo conferri nequit illi,
qui absolutè ab omni ordinis, etiam minoris, exer-
35 citio suspensus est.
Confirmatur: Quia *in Clement. de regularibus,*
36 *cap.* 1. statuitur, vt regularis, qui ex ordine men-
dicante ad non mendicantem, etiam diplomate
Pontifico transit, ibi sit incapax officij Prioris,
Ministri, Vicarij, &c. Et in Tridentino *sess.* 14.
cap. 12. statuitur, quod taliter translatus, etiamsi
37 canonicorum regularium fuerit, ad beneficia sæ-
cularia, etiam curata omnino incapax existat;
sed grauiori ignominia, & pœna dignus est, qui
38 de religione mendicante, vel non mendicante
ad sæculum redit, quam qui ad aliam religio-
nem transit; ergo sicut qui ad ordinem non men-
dicantem ex mendicante transeunt, sunt ibi inca-
paces beneficij, ita & hi qui ad sæcula ejiciun-
tur ab ordine.
39 Verum hæc omnia in nostra sententia non
habent locum, casu quo eiecti de facto non sus-
pendantur ab exercitio ordinis à prælatis reli-
gionis, cum ipsi alias possint exercere ordines
antea susceptos, & ad non susceptos promoue-
ri, vt *suprà* diximus Dato tamen quod talis, su-
spensio eis à prælatis imponatur, vel quis velit
stare sententiæ asserenti ipsos per eiectionem
40 matiere ipso iure suspensos ab ordinum exercitio,
nec ad ordines ascendere posse, adhuc dico præ-
dictos eiectos, si aliâ habeant, quæ de iure com-
muni requiruntur, esse capaces recipiendi bene-
ficia Ecclesiastica, etiam curata, nec suspendi à
beneficio obtento, nec obtinendo. Ratio est, quia
41 diuersæ, ac separabiles pœnæ sunt, suspensio à
beneficio, & suspensio ab officio, ac proinde, vna
42 aliam non includit, & vna sine altera potest exe-
cutioni mandari.
43 Confirmatur; Quia compati potest fruitio
beneficij, siue simplicis, siue curati, sine ordi-
num exercitio; nam beueficio simplici sufficien-
ter satisfit horas canonicas recitando, sine alio
Ecclesiastico munere, aut ordinum functione,
nec sub hac comprehenduntur temporalis bene-
ficij administratio, aut fructuum perceptio; si
vero curatum sit, potest ab ordinum exercitio
suspensus constituere Vicarium, qui pro se in-
seruiat, donec suspensionis obtineat dispensatio-
nem, quam intra debitum tempus obtinere de-
bet, vt possit frui dicto beneficio suscepto. Ita
Quintanadueñas *tr.* 14. *singul.* 16. *num.* 2. quæ sen-
44 tentia fulcitur authoritate Vgolini, Tanneri, Vil-
lalobos, Pilliucij, Gordoni, Megalæ, Reginal-
di, Turriani, Hurtadi, Connegij, Suarez, Sairi,
Auilæ, Layman, quos citat, & sequitur Diana
p. 5. *tr.* 10. *resol.* 1. asserentium suspensionem ab
officio per se non includere suspensionem à be-
neficio. Adduntque Sanchez *de matrimonio, lib.* 3.
d. 51. *num.* 12. & Coninxius *de Sacramentis d.* 13.
45 *dub.* 2. *num.* 5. cum aliis, hoc intelligendum,
etiamsi suspensio ab officio sit diuturna, ad per-
petua.
Confirmatur 2. Quia suspensus à beneficio,
46 non est suspensus ab officio, vt est communis
Doctorum sententia cum Glossa *in cap. cum Vi-
toniensis de electione*, ergo è contra, suspensus
47 ab officio, seu ordinum exercitio, non est sus-
pensus à beneficio; nam vt tradit Mendolius *ad
reg.* 32. *Cancellariæ quæst.* 2. *num.* 2. Cabebo Lusi-
tanus *decisione* 91. *num.* 4. *parte secunda*, vali-
dum argumentum est de beneficio ad officium,
vt docent Caldera, de iure Fisci, *cap.* 13. *num.* 16.
Pereira *l. si curatorum, virbo locus, cap.* 39. *de in-
tegr. restit. minor.*
Confirmatur 3. Quia vt ait Hurtadus *difficul-* 48
tate 4. *de suspensione*, *num.* 8. Collatio beneficij
facta suspenso absolutè ab officio non solum va-
lida, sed licita est, vt dicitur *in cap. vel non est
compos.* 14. *de tempor. ordinat.* quam sententiam
tenet etiam Acuña *in decret. p.* 1. *dist.* 71 *c.* 3. *num.* 3.
Quintanadueñas *suprà n.* 7. Ego ipse *in nostro Di-
rectorio Confessariorum, p.* 2. *tract.* 12. *d.* 4. *num.* 713.
contra Coninxium *d.* 13. *dub.* 2. *num.* 7. Layman
lib. 2. *tr.* 5. *p.* 3. *cap.* 1. *num.* 3. & Marcetum *de Sacra-
mentis in* 3 *part. quæst.* 2. qui dicunt talem colla-
tionem beneficij validam esse, non tamen licitum; 49
ergo collatio beneficij facta huiusmodi eiectis
suspensis, non solum valida, sed etiam lici-
ta est.
Ad rationes dubitandi Respondeo, benefi- 50
cium dati propter officium, *ex cap. fin. de rescri-
ptis in* 6. solum est, quod datur in sustentatio-
nem eorum, qui officiis diuinis: v. gr. canonicis
horis, vel aliis functionibus incumbunt, vt ex-
plicant Toletus *lib* 5 *cap.* 76. & Garcia 1. *p. cap.* 2.
num. 60. Harum autem plures esse possunt, quæ
non sint necessario ordinum exercitio annexæ,
& quarum exercitiis capaces sunt ex se benefi-
cium obtinentes, & exercebunt sublata suspen-
sione, & quid accessorium est beneficium respe-
ctu officij, cum ad inuicem separentur, & licet
beneficium conferri nequeat sine ordine, seu
ordinis dispositione, conferri verò potest sine or-
dinis exercitio.
Ad vltimum Respondetur, quod cum ad 51
simplicis beneficij collationem sufficiat prima
tonsura, quæ non est ordo, beneficij actiua re- 52
ceptio, & collatio passiua dati, & existe-
re possit, sine ordine, & à fortiori sine exerci-
tio illius ordinis, ac ita suspensus ab hoc exerci-
tio capax est recipiendi simplex beneficium, cu-
rati vero beneficij, seu muneris parochi acceptio, 53
seu assignatio passiua, cum non supponat, vel
afferat actuale ordinum exercitium, sed quasi
potentiale, vt ita dicam, seu aptitudinem ad
parochi functiones exercendas, qui ab actuali
ordinum exercitio suspenditur, minimè à 54
passiua collatione, & actiua receptione suspen-
sus manet, nec absolutè ineptus, aut inca-
pax est, cum suspensionis dispensationem obtine-
re queat.
Ad vltimam Confirmarionem Respondetur, 55
quod licet grauiori pœna expulsi digni sint, quam
illi qui ab ordine mendicante ad non mendican-
tem transeunt, quia tamen pœna non irrogatur,
nisi expressè iure caueatur, iuxta *authentic. de non
eligend. secund. nubend.* §. *fin autem*, & Docto-
res. *in l. cum quidem, ff. de liber. & posth. & in* 56
cap. fin. de iure patron. cum expressè hæc pœ-
na non sit imposita eiectis à religione, sed tan-
tum ex mendicante ordine ad non mendicantem
transeuntibus, his, & non illis, irrogatur.
Dices, Religiosi intra claustra degentes sunt 57
incapaces beneficij curati, vt patet ex decreto
sanctæ Congregationis Concilij Tridentini *in
cap.* 1. *sess.* 14. vbi sanctissimus Gregorius XIII. de-
clarauit, non licere Canonicis regularibus,
etiam de licentia sui generalis, absque permissu
summi Pontificis, assumere curam animarum ad
tempus, multoque minus beneficium curatum
ad

ad tempus; & quod sint incapaces beneficij simplicis patet ex *cap. super d. regni* & ex aliis textibus, quos refert, & sequitur Sanchez *lib. 7. summæ cap. 29. num. 75.* ergo si regulares intra claustra religiose degentes incapaces sunt beneficij, tam simplicis, quam curati, expulsi à religione propter crimina; proculdubio incapaces erunt prædicti beneficii.

58 Confirmatur: Quia prædicti deserentes Dei castra sunt infames, vt patet tum ex definitione infamiæ, quæ est famæ priuatio, aut diminutio status personæ alicuius; sed hi priuantur felicissimo statu religioso; ergo sunt infames. Tum quia infamia iuris contrahitur, quando ius dicit aliquem esse infamem, *sed in iure ciuili l. 1. C. de dign. lib.* 10. statuitur, quod infamia notatur, qui ab exercitu ignominiæ causa ab Imperatore, eovè, cui de ea re statuendi potestas fuerit, dimissus est: ergo cum idem de spirituali malitia censendum sit, vt probat Euerardus, *lo.* 56. *glossa* 1. *l. miles ff. de re iudicata*, & Bartolus *ibi n* 3. sequitur eiectum ob sua crimina incurrere infamiam iuris.

Tum quia ipsi eiecti, etiam incurrunt infamiam facti, nam hæc contrahitur cum apud bonos, & graues viros est opinio de crimine graui alicuius, vt ait Alex. Scotus, *in Lexico x l.* 1. Basilius *c. 22. de const. monast.* sed incorrigibilitas ob quam professus eiicitur est grauissimum crimen, vt tradit Menochius *num. 21. cap. cum ab hominibus de iudiciis*, Sanchez *lib 2. cap. 24. num.* 19. ergo tales eiecti sunt infames infamia iuris, & facti, ac per consequens incapaces beneficij, tam simplicis, quam curati, vtpote irregulares.

59 Respondeo ad primum, in illis decretis solum transeuntibus à religione mendicante ad non mendicantem imponi illam pœnam, non vero expulsis, vnde cum simus in materia pœnali, non est facienda extentio. Tum quia in expulsis non datur eadem ratio, ac in Religiosis mendicantibus transeuntibus ad non mendicantes, nam expulsi iam sunt liberi ab exercitiis religionis, à quibus tamen non sunt liberi non mendicantes, & maximè negotiis sæcularibus implicarentur, si essent capaces beneficiorum, tam simplicium, quam curatorum, quæ ratio in expulsis non militat, cum liberi degant in sæculo.

60 Ad primam Confirmationem Respondetur, negando prædictos eiectos esse infames infamia iuris, vnde ad probationem Respondetur, infamiam iuris non incurri nisi sit expressa in iure, expulsis autem nulla in iure expressa est infamia: Ad illud quod dicitur ex *l.* 1 *C. de dignitatibus*, Respondetur, prædictam legem intelligi de eo, qui ob crimina ab ordinibus degradantur, non vero de illis, qui ab ordine religioso expelluntur, non hæc pœna in iure illis non est imposita.

61 Ad secundam confirmationem de infamia facti Respondetur, infamiam facti præcisè non impedire præcisè exercitium ordinum susceptorum, nisi crimen tale sit, vt inducat ipso iure irregularitatem peculiarem, quale est homicidium, nullum enim est delictum, quantumuis grauissimum sit, quod ratione delicti inferat irregularitatem, nisi homicidium; alia enim delicta, faciunt irregularem non ex ratione delicti, sed ratione infamiæ ex eis resultantis, vt cum Suario, Nauarro; & aliis dixit *in nostro Directorio Confessariorum, parte 2. tr. 13. dub. 3. n* 313 Ab hac autem irregularitate ex infamia liberari potest eiectus per emendationem illorum delictorum, ob quæ fuit expulsus, nam res per quascunque causas nascitur, per easdem dissoluitur, ita Basæus *verbo irregularitas* 10. *num.* 5. & cum Bonacina ego ipse *suprà num.* 313 cum ergo prædicti eiecti emendati sint ab illis criminibus, ob quæ eiecti sunt, vt suppono, & ministrare possunt in ordinibus susceptis, & capaces sunt beneficiorum Ecclesiasticorum, per quæ patet responsio quarto quæsito.

RESPONSIO AVTHORIS QVINTO QVÆSITO.

Quis possit dispensare cum religiosis solemniter professis expulsis ad hoc vt ministrent in sacris, vt prædicent, & confessiones audiant?

Respondi, quod in nostra sententia, in qua diximus prædictos expulsos non incurrere
ipso iure suspensionem ab exercitio ordinum, sed
talem suspensionem tantum esse comminatoriam
& posse illis à prælatis imponi, in hac igitur sen-
tentia. si Prælati talem suspensionem eis non 62
imposuerunt, tunc nulla indigent dispensatione
ad ministrandum in sacris. sed solum ipsi expul-
si tenentur benè viuere, vt purgent infamiam,
quam ob incorrigibilitatem contraxerunt. Posita
tamen bona vita, ex qua apud probos, & graues
viros, bona opinio de nouo insurgat, & mala
quæ antea orta erat ex incorrigibilitate tollatur
possunt ipsi expulsi ministrare in sacris, non esto
ex tali infamia facti insurgeret aliqua irregulari-
tas, hæc per emendationem vitæ omnino tolli-
tur, vt *suprà* diximus & latius *in nostro Directorio Confessariorum, p.* 1 *tract.* 12 *disput.* 2. *num.*
313. & 317.

In opinione tamen asserente professos expulsos 63
contrahere ipso iure dictam suspensionem, vel
casu quo à prælatis eis imponatur in nostra sen-
tentia, tunc Respondeo, talem suspensionem
debere tolli, vel a Romano Pontifice, de quo 64
non est dubium, vel ab ipsis prælatis regularibus
ipsius expulsi. Non potest vero tolli ab Episco-
po, quia in ipso decreto ab Episcopis aufertur
potestas absoluendi à tali suspensione, vt patet
ex illis verbis decreti, item vt eiecti extra reli-
gionem degentes sint perpetuo suspensi ab exer-
citio ordinum, sublata ordinaris locorum facul-
tate dictam suspensionem relaxandi, aut mode-
randi per quæ verba videtur Pontifex hanc sus-
pensionem sibi reseruasse Quod autem Prælati 65
regulares ipsorum expulsorum eam possint rela-
xare patet; Tum quia res per quas causas nasci-
tur, per eadem dissoluitur. & cum ab illis hæc
suspensio eis imponatur. ab eis absque dubio tolli
potest, in hoc enim subsunt illis.

Tum, quia prælati regulares possunt absoluere 66
à suspensione Papæ reseruata, non solum suos
subditos, sed etiam sæculares, vt patet *ex Bulla Pauli III.* vt cum Sorbo, Portel. Miranda. Bordono; & aliis multis dixi *in nostro Directorio Confessariorum*

fessariorum, p.1.tr. 1.d. 16.num. 1359. Ergo quamuis expulsi non subdantur prælatis regularibus, nisi quoad reuocationem ad statum regularem, vt vult Pelizarius, *tom.1. tract. de votis cap.4 sect.4. q.* 24. Adhuc ab illis possunt à prædicta suspensione absolui, imo expedit; vt aduertit Rodriguez, *tom.3. q.13.art.* 13. & cum eo Pelizarius, *tr. 8.cap. 2.n.*167. vt prælati regulares cum prædictis eiectis dispensent in quibus possunt, ne postea misselli cogantur pro dispensatione Episcopos, aut etiam Papam adire, cum magno labore, & difficultate.

67 An autem prædicti eiecti possunt exercere munus prædicandi, vel audiendi confessiones; Respondeo non posse proprio suo motu, vt patet *ex decreto bullato Innocentij IV.* concesso fratribus minoribus, quod refert Miranda. *p.1. manualis, q* 52. *art.* 5. Lezana, *suprà, n.*18. Portel, *verbo eiicere, n.* 10. Quod priuilegium etiam est concessum prædicatoribus, & nobis Carmelitis, vt testatur Emanuel, *tom.3. q.32. art.*9. Illo tamen licet odioso, quoad regulares particulares, gaudent omnes religiones communicantes, siquidem est fauorabile Religioni. Ita cum Rodriguez, Cespedes, Pelizarius, *suprà, n.* 26.

68 An autem de licentia prælatorum religionis possint ipsi eiecti exercere munus prædicandi, & confitendi, si alias sint ab Episcopo approbati? affirmat Portel. *verbo eiicere, num.* 10. Quintanadueñas, *tr.*14 *singulari* 15. *num.* 3. nec dissentit Pelizarius. *suprà, num.*26. & patet, *ex eodem decreto Innocentij IV.* illis verbis, proprio motu non præsumant prædicare, seu confessiones audire, vel docere, nisi de licentia sedis Apostolicæ, aut prædictorum ministrorum; ergo de licentia ipsorum, possunt & oudire confessiones, & prædicare, supposita approbatione Episcopi.

An autem regularis in aliqua Diœcesi approbatus; si forte dimittatur a Religione possit vi talis approbationis audire confessiones in ea Diœcesi, in qua fuit approbatus, etiam postquam dimissus est? Respondeo non posse, non quidem
69 ex defectu approbationis, quæ durat vsquequo
reuocetur, sed ex defectu iurisdictionis, quam ille regularis habebat à Papa ex Priuilegio regularibus concesso, quod cessat, hoc ipso quod ille definit esse religiosus. Vnde fit vt huiusmodi re-
70 golaris per delegationem parochorum, necnon
per Iubilæum, vel bullam cruciatæ, in dicta Diœcesi eligi possit in confessarium, vtpote qui reuera est approbatus ab ordinario loci, & de nouo modis supradictis acquirit iurisdictionem, quæ sola illi deerat. Ita cum aliis à se consultis Pelizarius, *tr. 8. cap.3. n.* 38.

71 Secundo fit quod si talis regularis eiectus in aliqua Diœcesi sit approbatus ad audiendas confessiones, si prælatus regularis ei det licentiam ad audiendas confessiones, & prædicandum, vt potest, *ex citato decreto Innocentij IV.* non indigere alia licentia Episcopi ad audiendas confessiones in ea Diœcesi; siquidem approbatio Episcopi adhuc durat, & iurisdictio in hoc casu conceditur eis à Papa, sicut aliis religiosis: siquidem non fuit illis ablata, nisi dependenter à voluntate prælatorum, vt patet ex illis verbis decreti, non præsumant prædicare; vel confessiones audire, nisi de licentia sedis Apostolicæ, aut prædictorum ministrorum. Ita Portel, *verbo eiicere numero decimo.* A quo non dissentit Pelizarius, *tractatu 8.cap.7. numero 26.* Sed hæc salvo meliori iudicio.

CONSVLTVM XCV.

De Confessione: quomodo se gerere debet Confessor cum penitente non bene disposito.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*

2 *Si pœnitens bona fide existimet se habere causam ad non ieiunandum, cum re vera illam non habeat absoluendus est.*

3 *Quando quis existimat bona fide adesse causam iustam non ieiunandi non peccat non ieiunando.*

4 *Si confessor post examen inueniat non adesse causam iustam, & id ostendat pœnitenti, si pœnitens admittendo rationes confessoris, ex aliis rationibus sibi persuadeat, licet speculatiuo errore, se habere iustam causam non ieiunandi adhuc tunc non ieiunando absoluendus est à confessore.*

5 *Pœnitens operans ex bona fide non est in mala fide à confessario ponendus.*

6 *Si pœnitens noluerit examinare causam dimittendus est.*

7 *Si pœnitens dicat se non posse ieiunare ob magnam difficultatem, quam sentit ieiunando, si talis difficultas proueniat ex habitu vitioso gulositatis, non est absoluendus, si non proponat ieiunare.*

8 *Si talis difficultas proueniat ex aliis causis, puta ex debilitate stomachi; &c. excusandus est à ieiunio.*

9 *Si pœnitens dicat se non posse ieiunare, nisi cum aliqua circunstantia in omni opinione opposita substantia ieiunij, non est absoluendus, nisi proponat omittere talem circunstantiam.*

10 *Si talis circunstantia in aliqua opinione probabili non opponatur substantia ieiunij absoluendus est, etsi non proponat eam dimittere.*

11 *Confessor debet se accommodare opinioni probabili pœnitentis.*

12 *Si pœnitens dicat se non posse ieiunare, nisi sumendo in die ter magnam potionem chocolatis potest absolui.*

13 *Idem dicendum est si dicat non posse ieiunare, nisi ad reficiunculam sumat pisciculos paruos, vel partem pisces magni in debita quantitate.*

14 *Idem dicendum est si dicat non posse ieiunare, nisi ad reficiunculam sumat duo oua, vel butirum, aut caseum, vel quandam almendradam, vel aliquas herbas, vel legumina decocta, vel aliquam ex sacchare conseruam.*

15 *Potionem chocolatis ter in die ieiunij in magna quantitate concedunt aliqui DD. qui ibi referuntur sine fractione ieiunij.*

16 *Pisciculos paruos, vel partem piscis magni concedunt alij, qui ibi referuntur in debita quantitate.*

17 *Oua si ieiunans habeat bullam cruciata con-*

cedunt

cedunt alij, qui ibi referuntur.
18 *Lacticinia, si ieiunans habeat bullam cruciata, concedunt alij, qui ibi referuntur.*
19 *Iuscula ex herbis concedunt alij ibi relati.*
20 *Electuaria concedunt alij, qui ibi referuntur.*
21 *Secundum prædictorum Doctorum sententias in collatione serotina non ad qualitatem sed ad quantitatem attendendum est.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

1 QVIDAM accedit ad Confessionem, &
quæsitus à Confessore an ieiunaret io
quadragesima, respondit se non posse ie-
iunare, ob magnam difficultatem, quam sentiebat,
etsi ieiunaturus esset. se non posse aliter ieiunare,
nisi sumendo ter in die magnam potionem cho-
cholatis, & in refectiuncula nocturna partem
piscis magni, vel pisciculos paruos, aut duo oua
assa, vel aliqua electuaria, aut lacticinia.

Quæsitum fuit a me quomodo confessor se de-
beat gerere cum hoc pœnitente.

RESPONSIO AVTHORIS.

2 RESpondi primo, quod si pœnitens, etsi non
habeat veram causam ad non ieiunandum,
ipse tamen bona fide existimat illam se habere,
absoluendus est; siquidem hic non ieiunando non
peccat mortaliter, vt docent Caietanus. Paluda-
nus, Syluius, Molphesius, Henriquez, Filliuc.
Lessius, Laiman, Trullenc. & plurimi alij quos re-
fert, & sequitur Pascaligus; *de ieiunio decisione* 353.
3 Et ratio est, quia quando censetur adesse causam
justam non ieiunandi secundum rectam rationem
non peccant, ac proinde non fit contra legem,
quæ eximit eos, in quibus censetur adesse justa
causa.

4 Si tamen confessor post examen causæ inue-
niat eam iustam non esse, & rationibus id osten-
dat pœnitenti, si pœnitens admittendo confessa-
rij rationes, ex alijs rationibus, bona fide sibi per-
suadeat, licet cum speculatiuo errore, se legiti-
mam habere causam, tunc adhuc à confessario
5 absoluendus est, siquidem non est in mala fide
à confessore ponendus. Ita præcitati Doctores.
Secus dicendum est, si pœnitens nollet causam
6 examinare, nam tunc nollet intelligere vt bene
ageret, ac per consequens, tunc non est absoluen-
dus, donec pœnitens post examen cognoscat, quod
adhuc ille justam, bona fide, licet speculatiuo er-
rore, adesse causam existimaret. Ita Quintanadue-
ñas. *tract. 9 singularum, singulari* 12. *n.* 2.

7 Dico 2. si pœnitens dicat se non posse ieiunare
ex eo præcise quod magnam difficultatem censeat
in ieiunando, tunc considerandum est, an hæc
magna difficultas proueniat ex habitu vitioso gu-
losıtatis, vel ao proueniat ex naturali conditione,
8 vel stomachi, quia calor illius causat quandam
naturalem voracitatem, cui resistere maxime dif-
ficile sit, vel ex alio simili capite, non actualiter
vitioso. licet ex vitiorum consuetodine, cui iam
non possit resistere, proueniat, si hæc difficultas
proueniat ex habitu vitioso gulositatis, non est ab-
soluendus talia pœnitens, nisi proponat ieiunare.
Ita Angelus, *q.* 5. *dist.* 4. *dub.* 2. *propos.* 2. Filiuc. *tract.*
27. *cap* 6. *p.* 7 *q.* 9. *n* 123. Cruz *cap.* 19. *sum. n.* 14.
Et ratio est quia adest specialis obligatio tollendi
habitus vitiosos, & ad hoc institutum est ieiu-
nium; ergo etiam cum magno incommodo debe-
mus abstinere nos à ieiunij fractione; At si prædi-
cta magna difficultas in ieiunando prouenit ex alijs
præcitatis causis, tunc pœnitens excusandus est à
ieiunio. & absoluendus. Ita Bonac *to.* 3. *q.* 1. *p. vltim.*
n 1. Quintanadueñas, *suprà, n.* 3. debet tamen talis
difficultas esse grauis. & extraordinaria, nam ordi-
naria annexa est ex se ieiunij præcepto.

Dico 3. si pœnitens dicat, se non posse ieiuna- 9
re, nisi cum aliqua circunstantia, quam confes-
sarius existimat opponi substantiæ ieiunij, tunc
considerare debet, an talis circunstantia in aliorum
opinione sit opposita substantiæ ieiunij, vel non,
& si inueniat in omnium opinione opponi sub-
stantiæ ieiunij, tunc si pœnitens non proponat il-
lam omissurum, non debet eum absoluere; siquidem
pœnitens pro se non habet opinionem probabi- 10
lem cui se confessor conformet. Secus dicendum
est si confessor inueniat talem circunstantiam se-
cundum aliorum opinionem, probabilem, non op- 11
poni substantiæ ieiunij; Nam tunc debet se accom-
modare opinioni pœnitentis, iuxta cõmunem do-
ctorum sententiam, v.g iudicat confessarius potio
nem chocholatis opponi substantiæ ieiunij, vt do- 12
cent Anton. de Leon. *q. moral de chocholate. p.* 3. *n.*
20. Trullenc *lib* 3. *Decalogi cap.* 2. *dub.* 2. *dub.* 215. &
cum alijs Pascalig. *de ieiunio decis.* 341. *n.* 1. At pœ-
nitens iudicat non soluere ieiunium; vt docet Tur-
rian *p* 1. *summa cap.* 236. *dub.* 24 Lezana, *verbo ieiu-
nium, n.* 2. & cum Ludou. Lopez, Anton. Basil. Pon-
tio, Diana D. Didaco. Tasmeta, Ludou. Ramires, D.
Iosepho Pellizar. D. August de Padilla, Escobar,
Raphaele Luzan Roderico, Manriq. Marco de Ca-
stillo Christophoro Rodrigu. Ferdinando de los
Dios, Didaco Tello, Ildefonso Fernandes de Cor-
doua, Hurtarius, *tractatu de hac quæstion. cap.* 7. & 8.
n. 71. Probabile putat Quintanadueñas, *suprà, n* 4.
in hoc igitur casu absoluendus est pœnitens, di-
cens se non posse ieiunare nisi sumendo ter in die
potionem chocholatis in magna quantitate, etsi
confessor talem opinionem iudicet improbabilem
siquidem talis opinio in aliorum doctorum opi-
nione est probabilis, ita, cum Tãneto, Soto, Merca-
to, Candido, Verricelli, Machado, Amad. Guiner.
tractatu de opinione probabili propositione 1. *n.* 2.

Idem dicendum est, si pœnitens diceret se
non posse ieiunare, nisi sumendo ter in die ma-
gnam potionem chocholatis, & ad collationem
serotinam pisciculos paruos; vel partem piscis 14
magni, in debita tamen quantitate, vel duo oua,
vel butyrum, aut caseum, vel quandam almen-
dradam, vel aliquas herbas, vel legumina deco- 15
cta vel aliquam ex sacchato conseruam; Ratio est
quia potiones chocholatis, etiam ter in die in ma-
gna quantitate concedunt prædicti Doctores sine
fractione ieiunij, pisciculos paruos, vel partem 16
piscis magni in debita tamen quantitate conce-
dunt Bonacina, *de legibus disputatione vltima*, *q.*
1. *p.* 3. *num.* 1. Ghilin. *thesaur. verbo ieiunium, cap.*
7. *num.* 4. Bizozerua, *part.* 4. *sum. de* 3. *præcep-
to Decalogi, cap. vltimo membro* 2. *numero* 9. pro-
babile putat Quintanadueñas, *supra singulare de-
cimo tertio, num.* 1. Eam quo ad pisciculos par-
uos admittit, Azor. *libro sexto, cap. octauo, quæ-
stion sexta*, qui citat Armillam, Caietanum, Na-
uarrum, Lainam, consonat Bosius, *sect.* 4. *de
Iubileo casu* 18. *numero* 26. Laberius, *part.* 1. *de
Iubileo, cap.* 20. *num.* 10, Escobar, *tract. de ieiunio*,

probabile putat Pascaligus, *de ieiunio. decisione* 113. *n* 8.

17 Et quod oua, si alias oua non sint prohibita,
eo quod ieiunans habeat bullam cruciatæ, tenet
hanc opinionem Thomas Sanchez. Ildefonsus,
Rodericus, quos refert Quintanadueñas, *suprà,
n.* 4. Pascaligus, *decisione* 115. *num* 7. & citat pro hac
sententia Caietanum, Bonacinam, Bizozerum, &
18 in Biseoctis concedit oua Ioannes Sancius. *d.* 52.
n. 7. Villalobos, *tom.* 1 *tract.* 23. *dub.* 7. *n.* 3. Vega,
cap. 14. *casu* 9. Diana, *tom.* 1. *tract.* 9. *resol.* 3. Ledesma
tom. 2. *tract.* 27. *cap.* 1. *difficult.* 5. Pascaligus,
decisione 115. *num.* 7. Lacticinia vero, si alias,
vt diximus non sint prohibita, vt caseum, butyrum,
& alias, saccharto condita, concedant Siluius, 2.2. *q.* 147. *art.* 6. Azor. *suprà*, *q* 8 Laiman.
lib. 4. *tract.* 8. *cap.* 1. *n* 9. Turrianus, *p.* 1. *cap.* 156,
dub. 37. *concl.* 2. Bosius, *suprà*, *n.* 124 Ghesius, Fusar.
19 *verbo ieiunium*, *cap* 1 *n.* 4. Pascaligus, *decisione* 114.
num. 3. Iuscula vero ex herbis conceduntur ab
Azorio, *p.* 1. *lib* 7. *cap.* 9. *q.* 8. Reginaldo, *praxi tomo* 1. *lib.* 4. *cap.* 14 *n.* 185. & *d* 14. *dub.* 10. *n.* 185.
Electuaria vero concedunt Berard. *p.* 1. *cap.* 1.
20 *num* 69. Bosius. *tract. de iubil. sect* 4. *p* 8 *num.* 128.
Ergo si hæc omnia probabilia iudicet confessor,
(ego enim de harum opinionum probabilitate,
nunc non iudico) debet se accommodare sententiæ
pœnitentis, & eum absoluere, si aliter noluerit
ieiunare, cum in opinione illorum doctorum
hæc omnia non opponantur substantiæ ieiunij,
si sumantur in debita quantitate, secun-
21 dum enim prædictorum sententias, non ad qualitatem
ubi in collatione serotina attendendum
est, sed ad quantitatem, vt ait Bonacina *suprà*, &
cum eo Quintanadueñas. *loco citato*.

CONSVLTVM XCI.

De quodam Priore nostræ Congregationis punito à Prouinciali paternaliter ob culpas ordinarias inuentas in visitatione generali ad eum pertinentes, an ob alias iustas causas posset à definitorio generali priuari ab officio Prioris.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Prouincialis puniendo Priorem vnius Conuentus in visitatione ordinaria ob culpas, quæ ad suam iurisdictionem pertinebant, & culpas quæ ad definitorium generale pertinebant, ei remittendo non excessit suam iurisdictionem.*
3 *Prouincialis tenetur secundum nostras leges culpas inuentas in Priore vsque ad culpam grauiorem inclusiue punire.*
4 *Tenetur processum à se formatum in aliqua causa pertinente ad definitorium eidem definitorio remittere, vt ab eo iudicetur.*
5 *Processum formatum in hoc casu à prouinciali, & continebat culpas pertinentes ad iurisdictionem Prouincialis, & defectus pertinentes ad definitorium.*
6 *Ponitur obiectio in contrarium, & soluitur.*
7 *Correctio legum in omni interpretatione vitanda est.*
8 *Duæ actiones pœnales possunt exerceri contra eundem ob edem crimen, quando vna tendit ad vindictam, non vero alia.*
9 *Actiones pœnales, quæ contra hunc Priorem exercitæ sunt, vna tendebat ad vindictam, non vero alia.*
10 *Fur licet pro furto suspendatur, non tamen ob id liberatur à restitutione furti.*
11 *Priuatio officij data in hoc casu huic Priori non respiciebat directè culpam Theologicam.*
12 *Solum respiciebat defectum naturalis talenti, & defectum pacis in communitate.*
13 *Definitorium generale priuando dictum Priorem officio, non eum dupliciter pro eodem delicto condemnauit.*
14 *Definitorium priuauit dictum priorem ob defectum naturalis talenti.*
15 *Ob id non erat Prior à Prouinciali punitus.*
16 *Prouincialis eum castigauit ob culpas graues in eo repertas.*
17 *Causæ ob quas definitorium prædictum Priorem officio priuauit non erant per se culpabiles.*
18 *Ad hoc vt definitorium priuet aliquem Priorem suo officio Prioris non est necesse quod in eo dentur culpa, sed sufficit quod detur causa rationabilis.*
19 *Si detur causa boni communis possunt Prælati regulares absque vlla culpa ab officiis priuari.*
20 *Priuatio officij aliquando potest esse iusta pœna.*
21 *Prælatia religiosa instituta sunt ad bonum commune, & non ad commodum priuatum.*
22 *Cura boni communis maxime pertinet ad supremos prælatos religionis.*
23 *Turbatio pacis, & publica communitatis relaxatio directè opponuntur bono communi.*
24 *Ad restituendum bonum commune potest definitorium priuare aliquem Priorem suo officio.*
25 *Ponitur argumentum in contrarium.*
26 *Ponitur illius solutio.*
27 *Ad priuandum dictum Priorem sufficit processus factus à Prouinciali.*
28 *De iure nostro processus vsque ad sententiam definitiuam exclusiue pertinet in prima instantia ad Prouincialem, vel Priorem localem, etiam in casibus pertinentibus ad definitorium generale.*
29 *Probatur ex nostra lege, & variis priuilegiis.*
30 *Quid sit citatio rei, explicatur.*
31 *Processus incipit ab informatione summaria.*
32 *Ponitur argumentum in contrarium.*
33 *Respondetur prædicto argumento.*
34 *Ponitur alia instantia in contrarium.*
35 *Soluitur prædicta instantia.*
36 *Ponitur alia instantia.*
37 *Soluitur prædicta instantia.*
38 *Quando sunt plura petita in eodem libello diuersa, & separata, iudex potest ferre sententiam super vno petito, & non super alio diuerso, & separato.*

39 *Prælati regulares poſſunt procedere contra ſuos ſubditos ſummarie, & de plano, & ſola facti veritate inſpecta.*

40 *De iure noſtro ad priuandos Priores requiritur proceſſus.*

41 *Definitorium generalis non poteſt cognoſcere, an definitorium Pontificium Luſitanum tempore belli errauerit in danda illa priuatione illi Priori.*

42 *Par in partem non habet imperium.*

43 *Definitorium Luſitanum quando dedit illam ſententiam habebat æqualem poteſtatem, ac noſtrum definitorium generale ex Pontificis priuilegio.*

44 *Definitorium generale non poteſt ſententiam in hoc caſu latam à definitorio Luſitano reuocare.*

45 *Legatus de latere non poteſt geſta per ſuum anteceſſorem reuocare.*

46 *Non valet conſuetudo quod appelletur ad parem.*

47 *Sententia quæ tranſit in iudicatum facit ius.*

48 *Sententia à qua non fuit appellatum tranſit in iudicatum.*

49 *Prædictus Prior. ſi ſe ſentit grauatum habet recurrere ad capitulum generale.*

50 *Ponitur argumentum in contrarium.*

51 *Soluitur prædictum argumentum.*

52 *Ponitur alia ſolutio eiuſdem argumenti.*

53 *Ponitur alia inſtantia contra ſupra dicta.*

54 *Soluitur prædicta inſtantia.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

1 IN noſtra Congregatione datur ſtatutum, quod ſi Prouincialis viſitando aliquem Conuentum inuenerit Priorem minus habilem ad officium Prioris ex defectu naturalis talenti, ita vt ob illius incapacitatem maior pars communitatis viuat ſine pace, & obſeruantia, vel dentur aliqua incommoda in populo, tunc, etſi Prælatus ſit religioſæ vitæ, Prouincialis arbitrio ſuſpendatur, & quod tunc teneatur certiorem facere definitorium generalem, vt videat an in eo caſu oporteat eum omnino officio priuare. Ita habetur *3. p. noſtrarum conſtitutionum, cap. 10. n. 7*

Accidit autem, quod Prouincialis Luſitanus viſitans vnum Conuentum inuenit illius Prælatum multas culpas, & relaxationes contra leges commiſiſſe, & inſuper quod ob defectum naturalis talenti, & illius mali exempli maior pars communitatis ſine pace, & obſeruantia viuebat, & quod plura dabantur incommoda in populo ex eius gubernio. Quapropter de his omnibus poſt viſitationem generalem Conuentus, antequam proceſſerit ad puniendum dictum Priorem ad petitionem ipſius Prioris formauit proceſſum, ex quo cum hæc omnia probata apparuerint, dedit ipſi Priori copiam culparum, & horum defectuum & ſuæ incapacitatis, vt ſe defenderet.

Cum autem Prior ad omnia reſpondiſſet per ſcriptum, & ex parte ſua dixiſſet cauſam eſſe concluſam. Prouincialis eam etiam ex parte ſua pronunciauit concluſam, & illius vltimum iudicium, quoad defectum naturalis talenti ipſius Prioris, & turbationis pacis & relaxationis communitatis remiſit ad definitorium generale, culpas vero ipſius Prioris contra leges, & conſtitutiones ex proceſſu, & viſitatione generali reſultantes, quæ ſuam poteſtatem non excedebant in capitulo reprehendit, & ei conuenientes pœnas imp. ſuit, & inſuper eum ſuſpendit ab officio per vnum menſem iuxta formam ipſius legis, vt in eo faceret certiorem definitorium generalem, tum de defectu naturalis talenti huius Prioris, tum de turbatione pacis, & de relaxatione communitatis ex malo exemplo ipſius Prioris ortis.

Rogatus tamen ab ipſo Priore, etiam ei remiſit quindecim dies ſuſpenſionis, & partem aliarum pœnarum, in aliis autem quindecim diebus ſuſpenſionis proceſſum factum contra dictum Priorem, eius grauamina, & reſponſiones coram definitorio exhibuit, quod videns Prioris incapacitatem, pacis turbationem, & communitatis relaxationem, & illius friuolas reſponſiones, & videns cauſam ex parte ſua concluſam eum ab officio abſoluit.

Intimata ſententia definitorij dicto Priori conqueſtus maxime fuit dicens, ſe pro eiſdem culpis dupliciter puniri contra formam iuris, ſecundum quod ſemel condemnatus pro eodem delicto non poteſt iterum condemnari, iuxta *l. ſenatus, ff. de accuſat.* vbi cum multis Tuſchus, *lit. C, concluſione 573. num. 1. & lit. P, concluſione* 210. *n.* 1. & alij communiter ſcribentes, quapropter cum poſt illius priuationem pax inter Iberos, & Luſitanos fuiſſet ſtabilita, & noſtra Prouincia Carmelitana, quæ tempore belli à communi corpore religionis, & a ſuo generali authoritate Pontificia erat ſeparata, iterum ſuo generali fuiſſet vnita, & eius definitorium quod authoritate Pontificia eandem habebat iuriſdictionem, ac definitorium generale ceſſaſſet, prædictus Prior recurrit ad dictum definitorium generale per modum ſupplicationis dicens, ſe maxime grauatum fuiſſe à Definitorio Pontificio Luſitano in priuatione illius officij, eo quod dupliciter fuerit punitus pro eiſdem delictis, & quod inauditus fuerit per definitorium Luſitanum priuatus a ſuo officio, delata autem cauſa ad definitorium generale, in quo ego vnus eram ex definitoribus generalibus.

Quæſitum fuit à me primo. An talis Prior iam à Prouinciali punitus poſſet in eo caſu ab officio a Definitorio Luſitano priuari? Secundo, An ad hanc priuationem ſufficeret proceſſus a Prouinciali formatus. & citatio Prioris ab eo facta, an vero deberet formari alius proceſſus, & de nouo citari ab ipſo definitorio, & de nouo audiri talis Prior? Tertio, An definitorium generale poſſet cognoſcere, An definitorium Pontificium Luſitanum errauerit in danda illa priuatione illi Priori?

RESPONSIO AVTHORIS
PRIMO QVÆSITO.

An talis Prior iam à Prouinciali punitus, poſſet in eo caſu ab officio à definitorio, Luſitano priuari?

REſpondi quod nec Prouincialis puniendo dictum Prælatum prædictis pœnis, nec eum 2
ſuſpendendo ab officio, & mittendo proceſſum ad definitorium, vt ab eo iudicaretur exceſſit

ſuam iuriſdictionem, nec definitorium eum priuando ab officio, eum pro eadem culpa dupliciter condemnauit. Hoc reſponſum duas habet partes; prima quod nec Prouincialis exceſſit ſuam iuriſdictionem, ſecunda quòd nec definitorium eum pro eiſdem culpis dupliciter condemnauit. Ratio Prioris partis eſt.

Quia Prouincialis ſolum verbaliter dictum priorem in capitolo reprehendit ob defectus, & culpas contra leges religionis, quæ ex viſitatione generali, & occaſionaliter, ſiue concomitanter ex proceſſu reſultarunt, & pro eiſdem conuenientes pœnas impoſuit, & inſuper eum officio ſuſpendit arbitrio ſuo, vt interim, certiorem faceret definitorium de eius incapacitate, Sed hæc omnia tenebatur efficere ſecundum leges noſtræ religionis; ergo ita faciendo non exceſſit ſuam iuriſdictionem. Major eſt certa, vtpote quid notorium in Conuentu, nec ab ipſo priore negatur; minor vero probatur.

Quia Prouincialis tenebatur iuxta noſtras conſtitutiones. *3. p. cap. 10. n.5.* punire defectus, &
3 culpas inuentas in priore vſque ad culpam grauiorem incluſiue. Tenebatur deinde, ſi aliquem proceſſum formauit, in quo aliquid inuentum fuit, quod ſuam excederet iuriſdictionem, illum
4 remittere definitorio, vt ab eo iudicaretur, iuxta eandem legem, *cap. 10. num. 9* Vbi dicitur *ſi proceſſum aliquem formauerit, aut aliquid aliud pro cognitione illius negotij quod ſcilicet ſuam facultatem excesſerit) in ſcriptis habuerit, illud definitorio mittat.* Atqui prædictus proceſſus continebat non ſolum res pertinentes ad iudicium ipſius Prouincialis, ſcilicet culpas grauiores ipſius prioris, ſed
5 etiam res, quarum iudicium ad Prouincialem non ſpectabat, ſcilicet incapacitatem naturalem prioris, ſeu defectum naturalis talenti ad gubernium, pacis turbationem, & relaxationem in maiori parte communitatis ortam ex prædictis defectibus prioris, quorum iudicium ad definitorium generale pertinebat, iuxta eandem legem, *capit. 10. tertia partis noſtra conſtitutionis num.7.* vbi dicitur, *ſi inueperit prælatum minus habilem, & idoneum ad miniſterium, quod exercet, quod contingit, quando ex defectu naturalis talenti, omnis, vel maior pars Conuentus irreligioſe ſine pace, & obſeruantia viuant, vel alias grauia alia, ſiue in populo, ſiue in monaſterio incommoda ſequantur, & denique, ſi talis ſit, vt omnes fere fructus boni regiminis in eo deſiderentur, tunc quamuis alias prælatus ſit Religioſa vita, Prouincialis arbitrio ſuſpendatur, qui teneatur definitorium generale conſulere. an in eo caſu oporteat officio omnino priuari*, Ergo cum hæc omnia concurrerint in dicto prælato, ſiquidem vt ex proceſſu conſtabat religioſi ſine pace, & irreligioſe viuebant, & multa incommoda in Conuentu, & in populo ſequebantur ex gubernio ipſius prioris, quæ in proceſſu continebantur, optime fecit Prouincialis puniendo culpas dicti prioris, quæ ex viſitatione generali, & concomitanter ex ipſo proceſſu reſultarunt, quæ ſuam facultatem non excedebant, & quæ ad definitorium pertinebant eas cum proceſſu facto eidem definitorio remittendo.

Dices *in prædicta lege cap. 10. num. 7.* ſolum
6 præcipi quod talis prior à Prouinciali arbitrio ſuo ſuſpendatur, & quod certiorem faciat definitorium, vt videat, an oporteat eum omnino priuari, vt patet ex *verbis ipſius legis ſuprà relatis*; atqui dictus Prouincialis non ſolum eum ab officio ſuſpendit arbitrio ſuo, ſed ei alias pœnas, & pœnitentias impoſuit, vt ieiunium panis & aquæ, & quandam mortificationem extraordinariam, & alia ſimilia; ergo Prouincialis vel his pœnis debebat eſſe contentus, vel vltra eas eum remittendo definitorio transgreſſus fuit pœnas, & legis diſpoſitionem.

Reſpondetur in prædicta lege ſolum præcipi, quod talis prior ab officio arbitrio Prouincialis ſuſpendatur, ſi alias prior fuerit religioſæ vitæ, vt patet ex verbis ipſius legis. *tunc quamvis alias prælatus ſit religioſa vita Prouincialis arbitrio ſuſpendatur.* Si tamen fuerit irreligioſæ vitæ, tunc lex nihil diſponit, ſed id aliis legibus menſurandum reliquit; Vnde cum prior, & fuerit defectuoſus contra leges religionis, & ſimul habuerit defectum naturalis talenti ad gubernium; ratione defectuum contra leges eum puniuit Prouincialis prædictis pœnis iuxta eandem legem, *cap. 10. n.5.* Ratione defectus naturalis talenti eum ſuſpendit arbitrio ſuo dum definitorium de eius defectu conſulebat, in quo à prædicta lege, *cap. 10. n.7.* nec in apice deuiauit.

Confirmatur: Quia correctio legum in omni 7
interpretatione vitanda eſt. vt ex multis iuribus cum Abbate, Gemin. Tuſcho, Ancarrano & aliis docet Barboſa, *in axiomatibus iuris axiomate 60. num. 3.* Sed ſi Prouincialis ratione huius legis, *cap. 10 n.7.* non poſſet punire dictum priorem ob culpas ab eo commiſſas, quæ ſuam poteſtatem non excedebant, iam daretur correctio iuris contra prædicta iura, & Doctores; ergo ne dicamus dari talem correctionem iuris ſine cauſa, dicendum eſt Prouincialem, non obſtante hac lege, propter prædictas cauſas, & culpas eum potuiſſe punire.

Maior eſt certa; minor verò probatur. Quia Prouincialis, ex *eadem lege, n. 5.* tenebatur prædictum priorem ob culpas repertas in viſitatione generali punire; ſi ergo ex eo quod, *eadem lex, num. 10.* diſponat, quod ſi inueniat in illo defectum naturalis talenti eum ſuſpendat, & conſulat definitorium an oporteat eum omnino priuari non poſſet eum pro ſuis culpis caſtigare, iam ſecunda lex eſſet correctoria primæ; ſed correctio legis vt diximus, in omni interpretatione vitanda eſt; ergo dicendum eſt Prouincialem, & eum potuiſſe punire ob prædictas culpas, & ſimul eum ſuſpendere ob defectum naturalis talenti, dum definitorium de ſua incapacitate naturali, & aliis inconuenientibus conſulebat.

Confirmatur 2. Quia licet ſit contra ius quod 8
duæ actiones pœnales contra eundem ob idem crimen exerceantur, quando ambæ tendunt ad vindictam, non tamen quando vna tantum tendit ad vindictam, non vero alia; ſed in noſtro caſu actiones pœnales, quæ contra hunc priorem 9
exercitæ ſunt, ſolum vna tenebat ad vindictam, ſcilicet punitio Prouincialis, non vero priuatio data à definitorio; ergo optime ambæ ſecundum ius poterant in dictum priorem exerceri. Maior
eſt certa, & patet in fure, qui licet pro furto ſuſ- 10
pendatur, non tamen obinde liberatur à reſtitutione furti, vt notauit Bartolus, *conſilio 203.* & cum eo Tuſch. *lit. P. concluſ. 210. n.2.*

Minor vero probatur: Quia priuatio in illo
caſu non reſpiciebat directe culpam Theologi- 11
cam, cum lex eam præcipiat imponere, etiam prælato religioſæ vitæ, ſed tantum reſpiciebat defectum

ctum naturalis talenti, vel tantum posita fuit ad
12 tollendum defectum pacis in communitate, & re-
laxationem religiosorum, quæ ex malo exemplo
prioris, & ex eius malo gubernio resultarunt, si-
cut restitutio respicit damnum secutum ex furto
latronis; ergo sicut suspensio facta furis in pœ-
nam furti non impedit, quod ei etiam restitutio
damni imponatur, ita punitio delictorum facta à
Prouinciali huic priori, non impedit quod ei etiam
imponatur priuatio officij à definitorio, per quam
damnum illatum communitati suo malo exemplo
resarciatur.
13 Secunda vero pars Responsionis; Quod scili-
cet Definitorium priuando dictum priorem suo
officio non eum dupliciter condemnauerit pro
eodem delicto, sic ostenditur. Quia definitorium
priuauit dictum priorem suo officio ob defectum
14 naturalis talenti, & quia in eo omnes fere fru-
ctus boni regiminis desiderabantur, & quia ex
eius malo exemplo, & priori gubernio non erat
pax, nec obseruantia in tota, vel in maiori par-
te communitatis; sed prædictus prior ob hæc non-
15 dum erat à Prouinciali punitus; ergo definito-
rium priuans eum ob has causas non sæpè pro eo-
dem crimine condemnauit. Maior est certa, &
constat ex sententia definitorij, vbi ait se ob has
causas illum priuare, iuxta legem illam sæpè, *ci-
16 tatum, num.7.* Minor vero probatur, quia Prouin-
cialis solum eum puniuit ob culpas, quæ ad eum
priuatiue pertinebant, vt constat ex pœnitentiis,
quas pro eis imposuit, quæ omnes non excedebant
suam iurisdictionem, ergo definitorium priuans eum
ab officio post prædictam punitionem Prouincia-
lis, non eum bis pro eisdem criminibus condem-
nauit. Patet consequentia.
17 Quia causæ ob quas definitorium priuauit di-
ctum priorem non erant per se culpabiles, cum
possent inueniri in Prælato religiosæ vitæ, vt ait
prædicta lex, *cap.10, num. 7.* Sed solum erant de-
fectus naturalis talenti, ob quos communitas si-
ne pace, & obseruantia viuebat, & licet hoc
etiam procederet ex relaxationibus ipsius prioris
contra regulam, & constitutiones, propter has
tamen eum non priuauit definitorium, cum iam
ob transgressiones regulæ, & constitutionum à
Prouinciali esset punitus, & alias culpæ non erant
dignæ hac pœna secundum nostras leges, sed so-
lum illa priuatione attendit ad satisfaciendum bo-
no communi, ad tollendam relaxationem, & de-
fectum pacis inter religiosos ortum, ex malo
exemplo Prioris, vt patet, nam si definitorium
etiam attenderet ad punitionem dictorum deli-
ctorum vltra priuationem ab officio ob defectum
naturalis talenti eum aliis condignis pœnis pro
dictis legum transgressionibus puniret, quod non
fecit, vt constat ex sententia ipsius definitorij, er-
go definitorium eum priuans ab officio post pœ-
nas impositas à Prouinciali non eum bis pro eadem
culpa condemnauit.
Confirmatur: Quia ad hoc vt definitorium
priuet aliquem priorem à suo officio non est ne-
18 cesse quod in tali priore dentur aliquæ culpæ di-
gnæ priuationis, sed sufficit quod detur causa ra-
tionabilis; sed hæc causa dabatur in hoc nostro
priore, ergo seclusa omni culpa illius optime eum
poterat definitorium à suo officio priuare vt fe-
cit. Maior est certa, & patet, *ex cap. qualiter, &
quando de accusat.* Vbi Innocentius III postquam
posuit ordinem quo prælati sæculares suis benefi-
ciis deberent à superioribus priuari, loquens de
prædictis Prælatis regularibus addit hæc verba.
*Hunc autem ordinem circa regulares personas non
credimus vsquequaque obseruandum, qua cum cau-
sa requirit facilius, & liberius à suis possunt admi-
nistrationibus amoueri*, & ita etiam tenent Sigis-
mundus de Bononia, *de Electio e dub. 49 num.4.
& 6. & dub.102.n.6* Lauorius, *Variarum lucubrat.
tom.1 tit 4. cap.23.* Barbosa, *in Collectanea Docto-
rum in dictum cap. qualiter, & quando num. 18. &
in votis Decisiuis, lib. 1. voto 4. n.46.* Iosephus de
S. Maria, *in tribunali religiosorum tract. 5. cap. 6.
§. 1.* Rodriguez, *tom.2.q.25.art.10* Lezana, *in con-
siliis, consil.42.n.16.* & colligitur etiam, *ex cap. cum
ad Monasterium de statu monachorum, §. tales*, vbi
dicitur de Prælato regulari. *Cum oportuerit amo-
ueri sine contradictione quilibet reuocetur.* Minor
verò etiam patet, quia in hoc casu dabatur causa,
quæ a lege sufficiens iudicatur, vt talis Prælatus
officio priuetur, scilicet defectus naturalis talenti
in prælato, defectus pacis, & obseruantiæ in com-
munitate ex eius malo gubernio ortus; ergo opti-
me fecit definitorium illum suo officio pri-
uando.
Confirmatur 2. Quia communis Doctorum sen- 19
tentia asserit, quod si detur causa boni communis
possunt Prælati regulares absque vlla culpa sua à
suis officiis amoueri: Sed hic dabatur causa boni
communis; ergo sine vlla culpa ipsius Prælati pote-
rat à definitorio à suo officio amoueri. Maior est
certa & eam tenet Suarez, *tom. 4. de religione
tract. 8. lib. 2. num. 23*, vbi ait: *Certum est ex iu- 20
sta causa posse hoc, & licite, & valide fieri, quia
iurisdictio non deest, & ad licitum vsum sufficit iu-
sta, & proportionata causa, quod ita explicatur;
Nam hac causa generaliter loquendo duplex esse po- 21
test, vna est culpa sufficiens ipsius Prælati nam iuste
potest à suo Superiore priuari, sed priuatio officij po-
test esse iusta pœna; ergo, Alia est ratio aliqua vr-
gens maioris boni communis, nam hæc munera non
ad priuatum commodum Prælatorum, sed ab bonum
commune religionis ordinantur, cura autem huius
boni communis, & iurisdictio ad illud tuendum pro- 22
portionata maximè pertinet ad supremos, & vniuer-
sales Prælatos, vt suprà declaraui, ergo in eo ca-
su, & ex parte eorum est sufficiens potestas, & ex
parte causa sufficiens ratio, vt talis mutatio sanctè
fiat*, huc vsque Suarez.
Idem ait ex Panorminato, Tamburinus *de iure
Abbatum tom. 2. d 23.q 2. n.9.* Lezana *in Consiliis
consilio.42.n. 14.* Minor vero in qua est difficul-
tas probatur, quia in hoc nostro casu ex defectu
naturalis talenti Prioris, & ex eius malo exem-
plo dabatur turbatio pacis, defectus obseruantiæ
in tota communitate, & alia gratia incommoda
in populo; Sed hæc turbatio pacis, & publica
communitatis relaxatio directe opponuntur bono 23
communi, vt docet Palaus, *tom. 1. tract.6.d.3.p.13.
num. 2.* & Ego ipse dixi *in nostro Directorio Regu-
larium, p.3 tract. 4.d. 3 num. 130*, Ergo ad resar-
ciendum, & restaurandum bonum commune de- 24
perditum, scilicet pacem, & obseruantiam commu-
nitatis, optimè poterat definitorium hunc prio-
rem, etiam absque culpa illius ab officio amo-
uere.
Dices, relaxatio prioris, & eius lingua ma-
xime detractoria fuerit causa turbationis pacis in-
ter religiosos, & relaxationis communitatis; si 25
ergo definitorium illum priuauit ob turbationem

pacis, & relaxationem communitatis, priuauit eum ob suam relaxationem, quæ fuit causa turbationis pacis, & relaxationis communitatis; Patet consequentia; quia causæ, & causati idem est indicium. *l. commissus ff de fluminibus, l. & si amicus, ff. ad l. Iuliam de adulter. l. si autem in fin ff de aqua plu. l. non ideo C. de hared. instit. l. mariius. C. de procurat.* Et disposita in causato magis procedunt in causante, vt cum Tuscho notat Barbosa, *in axiomatibus iuris axiomate 40. n. 58.* Sed propter hæc crimina iam prior punitus erat à Prouinciali; ergo si pro eisdem culpis priuatur, dupliciter pro eisdem culpis punitur.

26 Respondetur Definitorium non priuasse istum Priorem, eo quod pacem turbauit, & relaxationem in communitate causauerit sua mala lingua, & exemplo, id enim fecit Prouincialis, ad quem hæ culpæ pertinebant iuxta nostras leges; sed supposita turbatione pacis, & relaxatione a priore causata, ad eam resarciendam ex motiuo boni communis eum priuauit; vnde non eum ob illas culpas priuauit, sed ex causa rationabili boni communis. Ad illud vero quod ait quod causæ, & causati idem est indicium, & quod disposita in causato, magis procedunt in causante. Respondetur illa intelligi de causa. & causante proximo, vt cum Ancharrano notauit Tuschus, *lit. C conclusione 145 n. 1. & 2.* Hic autem prior non fuit causa proxima turbationis pacis, & relaxationis, sed remota. & per accidens; causa enim proxima fuere ipsi religiosi, qui mori malo exemplo Prioris pacem turbarunt, & leges non obseruarunt; ad tollendam ergo huiusmodi causam proximam, & causatum, quæ opponebantur bono communi priuatus fuit Prior; non ergo dupliciter pro eadem culpa fuit punitus, sed fuit punitus pro culpis, quas commiserat, quæ fuere causa remota relaxationis, & turbationis pacis Religiosorum, & priuatus ex causa tollendi relaxationem, & turbationem pacis, quam proxime ipsi religiosi malo exemplo illius moti introduxerunt.

RESPONSIO AVTHORIS
SECVNDO QVÆSITO.

An ad hanc priuationem sufficeret processus à Prouinciali formatus, & citatio Prioris ab eo facta, an vero deberet formari alius processus, & de nouo citari ab ipso definitorio, & de nouo audiri talis Prior?

27 Respondi sufficere processum factum à Prouinciali ad priuandum prædictum Priorem suo officio, nec requiri nouum processum, aut nouam Prioris citationem, aut nouam ipsius responsionem. Ratio est: Quia prædictus processus factus fuit à Prouinciali, tum ex officio, tum ad petitionem ipsius Prioris, qui videns culpas sibi impositas, & quod ex eis, & ex eius malo exemplo. & gubernio, & defectu naturalis talenti imputabatur ei turbatio pacis, & relaxatio, quæ erat in communitate, petiuit à Prouinciale, vt formaret processum, quod fecit Prouincialis vsque ad sententiam diffinitiuam exclusiue; Atqui huiusmodi processus sufficit ad hoc vt definitorium sine alio nouo processu posset procedere contra dictum Priorem, & eum priuare; ergo licet definitorium posset alium processum præcipere efficere, ad id non tenebatur. sed per eum poterat dictum Priorem priuare: maior est certa & admittitur ab ipso Priore. Minor vero probatur.

28 Quia de iure nostro, processus neque ad sententiam definitiuam exclusiue pertinet in prima instantia ad Prouincialem, Visitatorem, vel Priorem etiam in culpis, & causis pertinentibus ad definitorium generale, nisi ab eis definitorium alium processum voluerit efficere, vt docet P. Fr. Petrus ab Angelis, *in suo ordine iudiciali, p. 2. §. 1. num. 21.* N. P. Thomas à Iesu, *de visitatione regularium tract. 3. cap. 2. num 1.* 29 Ego ipse, *in nostro Directorio Regularium, p. 3. d. 3. tract. 4. sect. 11. n. 322.* & patet, *ex nostris constitutione 3. p. cap. 10. n. 9.* vbi de Prouinciale seu Visitatore dicitur. *Si processum aliquod formauerit, aut aliquid aliud pro cognitione illius negotij: (quod scilicet suam facultatem excesserit) in scriptis vatuerit, illud definitorio remittat*, quod repetit, *cap. 11. n. 8. prope finem.* Colligitur etiam ex bulla Gregorij XIV. quæ incipit, *Quoniam non ignoramus*, in qua decreuit Pontifex Prouincialem posse formare processum, etiam in culpa grauissima vsque ad sententiam definitiuam exclusiue, & illum remittere definitorio, vt bene notat P. N. Fr. Thomas a Iesu *ibi*, & patet ex verbis bullæ, & quotidiana experientia comprobatur; ergo definitorium licet si vellet, posset alium processum præcipere efficere, non tamen ad id tenebatur, sed ex eo poterat priuare prædictum Priorem, nec indigebat alia citatione, vel responsione prædicti Prioris.

30 Confirmatur: Quia vt bene ait N. P. Fr. Petrus ab Angelis, *in suo ordine iudiciali, p. 1. cap. 17. num. 2.* Citatio rei nihil aliud est quam proponere reo ea, quæ contra eum testificantur. & responsio illius, quæ interrogatio, & responsio dicitur litis contestatio, vt patet ex *cap.* olim de litis contestatione, vbi glossa ait, *Litis contestatio fieri debet interrogante iudice, & reo respondente ad interrogationem iudicis.* Vnde ab hac citatione, 31 siue litis contestatione dicunt, multi incipere processum, vt notat *ibi*, P. Fr. Petrus ab Angelis, licet ille cum aliis probabilius teneat processum incipere ab informatione summaria; Atqui Prouincialis iam dederat dicto Priori capitula culparum, iam eum interrogauerat de his quæ contra eum opponebantur, iam ille responsum dederat, & ex parte sua causam conclusam pronunciauerat, ad quid ergo requirebatur noua illius citatio, vel responsio? ad quid dandi ei iterum erant articuli culparum? optimè ergo fecit definitorium nouum processum non faciendo, vt poterat.

32 Dices, dictum Prouincialem tulisse sententiam suprà processum à se formatum contra istum Priorem; ergo definitorium generale super eundem processum non poterat ferre suam sententiam, sed debebat de nouo formare processum ad procedendum ad illius priuationem. Antecedens est certum siquidem Prouincialis post formationem processus ob culpas in eo contentas Priorem reprehendit, & ab officio per vnum mensem suspendit, & alias pœnas imposuit. Consequentia vero probatur. Quia secundum nostras constitutiones nullus Prælatus Canonice electus, qualis erat iste, potest à suo officio priuari sine processu, vt patet, *ex 3. p. nostrarum constitutionum cap. 11. num. 8.* Sed processus factus à Prouinciali ad id

non

non sufficiebat; Nam iudicium vbi cœptum est per citationem, ibi finem accipere debet: *l. ibi cœptum, ff de iudic* Glossa, *in cap. proposuisti de foro competenti*, & cum aliis multis Barbosa, *in axiomatibus iuris axiomate 132. num.* 1. Ergo cum prædictum iudicium inceperit coram Prouinciali, *ibi* finire debebat, si ergo definitorium vult vltra procedere contra dictum Priorem, cum non possit eum priuare ab officio sine processu, debet id efficere de nouo illum citando, & nouum processum formando.

33 Respondetur primo, Prouincialem non castigasse prædictum Priorem sententiando dictum processum, sed eum castigasse ob culpas repertas in visitatione generali, & processum remisisse definitorio vt iudicaret, an talis Prior deberet omnino priuari ab officio ob defectum naturalis talenti, & turbationem pacis, & relaxationem communitatis. Vnde in illa castigatione processit vt iudex ordinarius, in confectione vero processus processit vt commissarius definitorij institutus à lege ad conficiendum dictum processum vsque ad sententiam definitiuam exclusiue; vnde cum idem sit iudicium commissarij, & committentis, & per commissionem processus non censeatur alterata iurisdictio ordinarij, vt docet Felinus, *in cap. licet in corrigendis de offic. ordin. n. 1.* vbi Baldus, Matthes. & cum aliis Barbosa, *de dictionibus, Dictione 61. n. 3* Non ex eo quod Prouincialis formauit processum, non propterea definitorium illum non posset iudicare. Alias quoties Prior, vel Prouincialis formaret processum in casu culpæ grauissimæ in prima instantia, vt de iure nostro potest, vt *suprà* diximus, non posset definitorium talem processum iudicare, quod est contra ius, & stylum nostræ religionis vt *suprà* diximus. Dicendum ergo est Prouincialem castigasse dictum Priorem propter crimina reperta in visitatione generali, quæ ad eum priuatiue, & non ad definitorium pertinebant. Processum vero quia continebat casum pertinentem ad definitorium generale priuatiue, scilicet defectum naturalis talenti, & turbationem pacis, & relaxationem communitatis, ortum ex malo exemplo, & gubernio ipsius Prioris, remisit definitorio, vt ab ipso tanquam a iudice ordinario in hoc casu iudicaretur.

34 Nec obstat quod in eodem processu continerentur eadem crimina Prioris, quæ inuenta fuere a Prouinciale in visitatione generali Conuentus, nam hæc solum concomitanter continebantur in processu ad effectum probandi defectum naturalis talenti ipsius Prioris, & defectum pacis, & relaxationem conuentus ortam ex malo exemplo Prioris circa quæ definitorium se se non intromisit, cum hæc crimina ad Prouincialem priuatiue iuxta nostram constitutionem, *p. 3. cap. 9. num.* 3. pertinerent, quas ad se non potest definitorium in nullo casu aduocare, vt patet ex nostra constitutione, *3. p. cap. 8. num.* 24. Ergo vbi iudicium cœptum fuit, ibi fuit finitum, nam processus fuit cœptus a Prouinciale, vt commissario definitorij virtute legis, & a definitorio iudicatus, Culpæ vero repertæ in visitatione generali fuere punitæ a Prouinciali, tanquam a iudice ordinario, quod si contendas ipsum Prouincialem etiam pronunciasse sententiam super processum formatum, ac per consequens iudicium non fuisse finitum vbi cœptum fuit; sed fuisse cœptum à Prouinciale, & finitum a definitorio iuper eundem processum contra dictam legem iudicium vbi cœptum *ff. de iudic.* Non multum grauabor tibi concedere quod prætendis, vnde ad argumentum deductum ex, *dicta l. iudicium vbi cœptum.*

Respondeo secundo, Illam regulam iudicium vbi cœptum ibi finem accipere debere, fallere respectu iudicis, cui non obstat dicta regula, quæ procedit respectu partium, ita Tuschus, *lit. I, clausula 487. num. 3.* & cum Ioan. Monacho, & Ioanne Andrea, & aliis docet Felinus, *in cap. de rescriptis ex tenore, n.* 18. vbi ait, *Inquisitor non intromittit se de vsuris, vt habetur in cap. accusatus de hære. & tamen si de ipsis cœperit se intromittere propter concomitantiam purgandæ hæresis, causa de vsuris expediri debet per alium, non obstante l. iudicium vbi cœptum, quæ loquitur, vbi non fit præiudicium iurisdictioni alterius*, quæ verba extollit Baldus, *in cap. ad ediftal. §. ad hæc de pace iura firman.* & Ann. *in dicto cap. postulasti*; Atqui si Prouincialis in nostro casu iudicaret processum à se formatum, quoad casum in eo contentum pertinentem priuatiue ad definitorium generale, inferret præiudicium iurisdictioni definitorij; ergo licet cœperit se intromittere in cognitione dicti casus pertinentis ad definitorium per concomitantiam purgandi alios casus ad se pertinentes, casus ad definitorium pertinentes ab ipso definitorio expediri debent, non obstanti L. iudicium vbi cœptum, quæ loquitur vbi non fit præiudicium iurisdictioni alterius, vel quando iudex habet iurisdictionem super tota lite; secus quando iudex non habet iurisdictionem super tota lite, vt notat Iason, *in l. nullus, C. de iudiciis in 6.* Tuschus, *litera I, clausula 487 n. 26.* 35

Sed contra instabis concomitantiæ causarum non debent diuidi, vt vna causa sit coram vno iudice, & pars eiusdem causæ coram alio, *l. nulli Cod de iudiciis*, vbi Alexander, *consilio 65. num. 11. lib. 7.* Tuschus. *lit. C, concl. 976. num.* 1. Sed causa istius Prioris erat coram Prouinciale, ergo pars eiusdem causæ non debet iudicari à definitorio; alias iam eadem causa esset coram duobus iudicibus contra prædictam regulam legis nulli *Cod de iudiciis* Respondetur prædictam legem, nulli, non habere locum in causis diuiduis, quia diuiduntur continentiæ causarum propter diuersas iurisdictiones, ita cum Felino, Romano, & aliis communiter Tuschus, *lit. C, concl. 976 n. 13.* & patet exemplo, *ex cap. accusatus de hæresi suprà citato*, vbi inquisitor non intromittit se de vsuris, & tamen si de ipsis cœperit se intromittere propter concomitantiam purgandæ hæresis, causa de vsuris expediri debet per alium, non obstanti, *l. iudicium*, vbi cœptum, aut lege nulli, & hoc propter diuersas iurisdictiones, ad quas vnusquisque istorum casuum pertinet; cum ergo in præsenti cognitio culparum huius processus pertineret priuatiue ad Prouincialem, & cognitio defectus naturalis talenti, pacis turbationis, & communitatis relaxationis, pertineret priuatiue ad definitorium, vt *suprà* diximus, inde est quod pars huius processus, quæ culpas continebat iudicanda erat à Prouinciale, tanquam a iudice competenti, vt factum fuit, & pars eiusdem processus, & causæ quæ prædictos defectus naturalis talenti, &c. continebat iudicanda erat a definitorio, quod solum erat iudex competens in hoc casu, non obstanti dicta, *l. nulli, C. de iudiciis*, quia dicta lex loquitur de causis indiuiduis, & non de causis diuiduis 36 37

uiduis pertinentibus ad diuersas iurisdictiones, & ita expresse tenet Portel, *tom. 1. casuum, p. 3 casu* 51. in omnino simili casu, qui videri potest.

Confirmatur: Quia quando sunt plura petita 38 in eodem libello diuersa, & separata, iudex potest ferre sententiam super vno petito, & non super alio diuerso, & separato, vt docent Felinus, *de re iudicata in cap. cum inter, num.* 6. Tuschus, *litera I, conclus.* 399. *num.* 17. & cum multis Farinacius, *tom 2. decisionum, decisione* 427. *n. 2. &* §. *non obstante lege in hoc iudicio, & l. nulli, & l. iudicium vbi cœptum, &. l. 1. materia, C. si aduersus rem iudicatam.* Quia prædictæ leges loquuntur, vt dicunt prædicti Doctores, quando petita in eodem libello, & processu sunt inter se connexa; Atqui libello, & processu huius prioris continebantur duo petita omnino diuersa, & separata, scilicet culpæ ipsius prioris, quæ priuatiue pertinebant ad Prouincialem, & defectus naturalis talenti, &c. Qui non erat culpa; cuius iudicium pertinebat priuatiue ad definitorium generale; ergo optime potuit Prouincialis pronunciare suam sententiam super parte processus, & libelli, quæ ei competebat, & aliam partem diuersam, & separatam remittere definitorio, cui competebat, ergo non requirebatur nouus processus, vel noua prioris citatio, vel illius auditio, & responsio ad hoc ac definitorium dum ab officio eum posset deponere; siquidem ille iam in prædicto processu fuerat citatus, & auditus, & processus pro vtroque iudicio regulari validus erat.

Confirmatur: Quia Nicolaus V. concessit Men-39 dicantibus, vt eorum Prælati possent procedere contra suos subditos simpliciter summarie, & de plano, & sola veritate facti inspecta, & Bonifacius VIII. concessit vt ad correctiones, & punitiones fratrum delinquentium infligendas Prælati ordinis ad ea, quæ spectare noscuntur regulis iuris, & apicibus eius postpositis, libere procedere valerent, secundum constitutiones approbatas, & generalia, & facienda ordinis instituta, vt videri est apud N. P. Fr. Petrum ab Angelis, *de ordine iudiciali, part. 1. cap. 1. n.* 6. Sed secundum nostras leges ad priuandum dictum 40 priorem solum requirebatur processus, & quod pars esset audita summarie, & de plano, postpositis omnibus regulis, & apicibus iuris, vt constat ex 3. *p. nostrarum constitutionum, cap.* 15. *numero* 8. Ergo cum hæc omnia in priuatione huius prioris præcederent, si quidem processus fuit factus, ab eo fuit confessio acceptata, dati ei fuere articuli culparum, eis latissime respondit, & ex parte sua dixit causam esse conclusam, omnia alia non videntur pertinere ad substantiam iudicij; Nam etiam stando in iure communi super eodem processu, quando continet diuersos articulo separatos, & diuersos, possunt duo iudices ferre diuersas sententias, vt *suprà* diximus; Ergo multo à fortiori Prælati regulares, qui non apices iuris, sed substantiam eius solum tenentur obseruare id possent efficere; ergo cum in hoc processu continerentur duo casus maxime diuersi, & separati, & pertinentes ad diuersas iurisdictiones, optime potuit vnus ab vno, & alter ab alio iudice iudicari, non obstantibus legibus, & iuribus allegatis, nam hæ non loquuntur in hoc casu, nec in casibus regularium, qui apices iuris non tenentur seruare, sed solum substantiam eius.

RESPONSIO AVTHORIS TERTIO QVÆSITO.

Ant definitorium generale posset cognoscere, an definitorium Pontificium Lusitanum errauerit in danda illa priuatione illi Priori?

Respondi negatiuè: Ratio est, quia par in parem non habet iurisdictionem, *l. nam & magistratus. ff. de recept. arbitr. l. ille a quo* §. *tempestiuum, ff. ad Trebell. cap. inferior, cap. denique* 21. *dist. cap. innotuit.* 20. §. *quamuis de elect. cap.* 1. *de locato*, & ita docent Bartolus, Clarus, Rebuffus, Menochius, Surdus, & alij, quos refert, & sequitur Barbosa, *in axiomatibus iuris, axiomate* 174 *num.* 1. Tuschus, *lit. P, conclusione* 89. *num.* 1. Atqui definitorium Lusitanum authoritate Pontificia Vrbani VIII. Innocentij X. & Alexandri VII. pro tempore belli erectum habebat eandem iurisdictionem, & potestatem à Papa, ac definitorium generale Hispanum, vt constat ex bulla Vrbani VIII. Innocentij X. & Alexandri VII. Ergo definitorium generale Hispanum non habet iurisdictionem super illud, vt illud possit iudicare Patet consequentia, Quia vt posset iudicare an prædictum definitorium Lusitanum errauerit, debebat definitorium Lusitanum esse inferius, & subiectum ipsi definitorio generali Hispano, vt est certi iuris; sed definitorium Lusitanum æquali pollebat iurisdictione, & potestate, ac definitorium generale Hispanum; ergo definitorium generale Hispanum non potest cognoscere, an Definitorium Lusitanum in hoc, vel aliis casibus bene iudicauerit, sed hoc pertinet ad capitulum Generale, iuxta nostras constitutiones, *3. p. cap. 11. n.* 1. [41, 42, 43, 44]

Quod autem nec sententiam ab eo latam possit reuocare, aut annullare, etiam liquet; quia legatus de latere non potest reuocare gesta per suum prædecessorem, vt docet Socinus. *consil.* 118. *n.* 14. *lib.* 1. Surdus, *consil.* 47. *num.* 11. Tuschus, *lit. P, conclusione* 89. *num.* 24. Ergo neque definitorium Hispanum potest reuocare gesta per definitorium Lusitanum suum antecessorem; Patet consequentia, quia ex eo legatus de latere non potest reuocare gesta per suum legatum antecessorem, quia est illi æqualis in iurisdictione, & potestate; sed definitorium Hispanum est æquale in iurisdictione, & potestate definitorio Lusitano: ergo non potest reuocare gesta per illum. 45

Confirmatur 1. quia non valet consuetudo, 46 quod appelletur ad parem, Surdus, *consilio.* 47. *n.* 13. Tuschus, *lit. P, conclusione* 89. *n.* 25. Sed definitorium Lusitanum habet parem iurisdictionem, ac definitorium generale Hispanum; ergo ab vno ad alterum non datur appellatio, nec recursus. Confirmatur 2. Quia sententia quæ transit in iu- 47 dicatum facit ius, & habetur pro veritate specialiter, si non fuit oppositum de nullitatibus, & appellatum, vt multoties canonizatum fuit per sacram Rotam, & cum multis docet Farinacius, *tom. 2. decisionum, decisione* 572. *num* 2. Tum quia 48 sententia à qua non fuit appellatum transit in iudicatum, *cap. quod ad consultationem de re iudicata, l. 1. C. si sap. in integr. restit.* & cum Rota, & alijs Farinacius, *tom. 1. decisione* 81. *n.* 1. Sed

sententia

sententia lata contra dictum Priorem à definitorio Lusitano non fuit appellata, nec contra eam aliquid ab ipso Priore oppositum coram definitorio Lusitano per tres menses, per quos durauit iurisdictio ipsius definitorij, post probationem illius sententiæ; ergo transit in rem iudicatam, & fecit ius, ac per consequens præsumitur insta, & recta, & sic rite & recte lata. Ita cum Alexandro. Hascus, *littera B, conclusione 166.n 17.* Ergo ab eodem definitorio, vel ab æquali in iurisdictione, quale est definitorium Hispanum, reuocari non potest, sed debet ab ipso Priore recurri ad superiorem, scilicet ad capitulum generale, quod constando de nullitate sententiæ notorie, tunc circa eam poterit iudicare, vt sibi visum fuerit, ci-
49 tando prius & audiendo ipsum Definitorium Lusitanum, de quo non dubitamus, sed solum dicimus id à Definitorio Hispano, vtpote æquali in potestate cum definitorio Lusitano non posse effici.

Dices, Definitorium generale potest ea, quæ à se sunt decreta concurrentibus sex ex septem votis alterare, & mutare, vt patet, *ex nostra consti-*
50 *tutione 3.p. cap.8. n.14.* Ergo etiam poterit sententiam a se, siue à definitorio antecedenti latam alterare, & mutare; siquidem eius loco succedit. Respondetur concedendo nostrum Definitorium generale posse alterare, mutare, &c. acta, & ordinationes ab ipso, vel ab alio factas, iuxta illam regulam res per quas causas nascitur, per easdem dissoluitur, *cap. omnis 27 q.2. cap. omnis res, de regulis iuris*, in decretalibus, & cum multis Barbosa, *in axiomatibus iuris, axiomate 199.n 8.* Non potest tamen alterare, vel mutare, aut reuocare sententias iudiciales à se, vel ab alio definitorio latas, quæ transierunt in rem iudicatam, nisi diminuendo pœnitentiam in eis datam infra dimidium, vt patet ex nostra constitutione. *p.4.cap.7. n.2.* per quod probatum, & roboratum manet nostrum responsum.

Tum quia dato, & non concesso, quod definitorium posset etiam sententias à se latas, vel à suo antecessore alterare, vel revocare, vt potest acta, & ordinationes reuocare, ad id debebant esse præsentes omnes illi definitores qui fuere præsentes in prolatione talis sententiæ, vel constitutione illius actus, vel decreti, vt patet *ex 3.p. nostrarum constitutionum cap 8.n.24* vbi ait: *Et quando aliquid in definitorio decretum fuerit, non poterit iterum proponi, aut reuocari absente aliquo eorum qui quando primum decretum fuit ibi adfuit;* Atqui in definitorio generali Hispano non sunt, nec possunt esse præsentes definitores Lusitani, qui talem sententiam tulerunt; ergo saltem ex hoc capite, etiam data, sed non concessa illa hypotesi, adhuc definitorium Hispanum, non potest reuocare sententiam definitorij Lusitani.

51 Nec obstat si dicas adesse tot definitores in definitorio Hispano quot adfuere in definitorio Lusitano. Nam contra hoc est, quod lex non postulat, quod adsint tot definitores, quot adfuere quando decretum fuit factum; sed quod non desit aliquis eorum, qui quando primum decretum fuit factum ibi adfuit. Illa autem dictio. eorum est restrictiua ad personas præcedentes nominatas cum suis qualitatibus, vt *in l. vltima, Cod de hæred. instituend.* & notauit Ruin. *consil. 99 num 2. vol 2.* Roland. *consil 74. n.54. tom 3* & cum Menochio, Mendozio, Cephalo, & aliis Barbosa, *de dictionibus, dictione 103 num 3.* Imo ista dictio eorum, non habet tractum ad futurum, vt notat cum Tiraquello, Socin. Cenedo, Barbosa, *supra*, ergo talis dictio. non debet extendi ad alios à personis nominatis, nec ad futuras, sed ad illas, quæ fuerunt 52
præsentes, quando primum decretum factum fuit, nec ex eo quod hæc lex in hoc sensu intelligatur potest vnquam sequi aliquod inconveniens considerabile, quia decreta Definitorij solum durant vsque ad capitulum generale, vt patet *ex nostra constitutione 3 p.cap 8. n.11.* Vnde parum interest, quod interim aliquod decretum non possit revocari à Definitorio, sicut non est reuocandum, si duo definitores cum aliis non concordauerint. Sed hæc saluo meliori iudicio.

CONSVLTVM XCVII.

De quinque Religiosis propositis ab electoribus ad electionem cuiusdam Prælatiæ Regularis, vno relaxato, alio nimis iracundo, alio superbo, alio nimis ambitioso, alio de sanguinis puritate diffamato. An aliquis illorum sit dignus, vt eligatur, & in casu quo in aliquo ex illis necessario debeat fieri electio, quis illorum aliis præponendus.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, sicut factum.*
2 *Inter regulares non sunt semper necessario eligendi in Prælatos digniores, iuxta probabilem sententiam.*
3 *Non est per se licitum eligere indignum prætermisso digno.*
4 *Omnes illi quinque religiosi propositi in hoc casu sunt indigni ad prælatiam regularem.*
5 *Moraliter non est possibile in hac religione non dari alios dignos licet iuniores.*
6 *Homo relaxatæ vitæ est indignus vt eligatur in prælatum.*
7 *Integritas præsidentium est salus subditorum.*
8 *Prælatus debet suo exemplo vitam subditorum sustentare.*
9 *Malum exemplum prælatis inficit, & destruit communitatem.*
10 *Ponitur argumentum in contrarium.*
11 *Soluitur dictum argumentum.*
12 *Qui non obseruat leges, etiam obligantes ad veniale, & sanctas ordinationes, est indignus, vt eligatur in prælatum.*
13 *Religiosus particularis non obseruando leges obligantes tantum sub veniali, secluso contemptu, vel graui scandalo non peccat mortaliter.*
14 *Prælatus, si aliquid faciat, etiam indifferens, quod sit occasio subditis peccandi peccat mortaliter.*
15 *Prælatus, qui regulam relaxat in se ipso deponi debet.*
16 *Turpius reiicitur, quam non admittitur hospes.*
17 *Ad recte impetrandum, quæ requirantur explicantur.*
18 *Præcipuum quod requiritur in eligendo in Prælatum est vita exemplaris, & rectitudo morum.*

Mm 19 *Si*

19 *Si in prælato deficit legum obseruantia inde summi totium relaxatio.*
20 *Vt aliquis censeatur dignus ad aliquam dignitatem, non sufficit quod sit aptus ad illam.*
21 *Aliud est esse aptum. aliud esse dignum.*
22 *Ineptus ad beneficium quis dicatur.*
23 *Sæpe malus, semper præsumitur malus in eodem genere mali.*
24 *Quando sunt alij probatæ vitæ, non licet eligere in prælatum hominem vita scandalosa, etiamsi detur spes quod positus in officio emendetur.*
25 *Religiosus maxime iracundus, & qui contra rationem irascitur contra subditos indignus est, vt eligatur in prælatum regularem.*
26 *Quis inordinate est iracundus destruit pacem communitatis.*
27 *Perturbator pacis communitatis est indignus vt eligatur in prælatum.*
28 *Prælatus maxime intendere debet ad pacis conseruationem.*
29 *Qui pacem turbant dissipandi sunt.*
30 *Sine pace nulla religio subsistere potest.*
31 *Vnitas est forma essentialis congregationis.*
32 *Rixa est filia iræ immoderatæ.*
33 *In prælato necessaria est mansuetudo, & clementia cum prudentia.*
34 *Mansuetudini opponitur iracundia.*
35 *Clementia opponitur crudelitas.*
36 *Exordium recti regiminis est amor inter prælatos & subditos.*
37 *Prælatus iratus, & nimis rixosus, non consequitur amorem subditorum.*
38 *Amor inter prælatos & subditos acquiritur misericordia, clementia, & benignitate.*
39 *Vbi prædominatur ira, non est misericordia, & ille in quo ita superat rationem, appetit vindictam iniustam.*
40 *Qui appetit vindictam sine misericordia est indignus, quod eligatur in prælatum.*
41 *Prælatus est Dei minister.*
42 *Qui appetit vindictam sine misericordia non potest esse Dei Vicarius, vel minister.*
43 *Minister Dei non est iracundus sed benignus.*
44 *Minister Dei debet Deum ipsum imitari.*
45 *Qui habet animum ferum, & inhumanum, non conseruat signa, & notas bonitatis, quæ in patre cælesti est.*
46 *Diuinæ nobilitati cecidit.*
47 *Non est Dei minister, & fidelis dispensator.*
48 *Est taurus saltans, vel asinus calcitrans.*
49 *Minister Dei, & scit punire, & parcere.*
50 *Qui nescit parcere, nescit punire.*
51 *Qui solum sciunt punire, debent esse cum ministris Tartareæ regionis.*
52 *Qui caret prudentia necessaria ad suum munus exercendum, est indignus vt eligatur in prælatum.*
53 *Homo nimis iracundus omni prudentia, & sapientia caret.*
54 *Vnus ex effectibus iræ est impedire vsum rationis.*
55 *Vbi non est vsus rationis non potest dari prudentia.*
56 *Prudentia proprie est in ratione.*
57 *Ille censetur indignus ad prælatiam, qui positus in illa suo gubernio destruit communitatem.*
58 *Homo iracundus non attendit ad iustitiam.*
59 *Deficiente iustitia in prælato communitas stare non potest.*
60 *Finis principalis prælati est obseruantia iustitiæ.*
61 *Ponitur argumentum in contrarium.*
62 *Soluitur prædictum argumentum.*
63 *Religiosus incorrigibilis in suis dictaminibus, rigidus in exequendis mandatis, & puniendis delictis, est indignus vt eligatur in prælatum.*
64 *Homo in quo regnat elatio, & superbia est indignus vt eligatur in prælatum.*
65 *Homo qui in suis dictaminibus multum confidit, & qui amoueri non potest à suo conceptu est summe superbus.*
66 *Superbus procul abiiciendus est à prælatia in sententia D. Pauli.*
67 *Prælatus debet esse benignus.*
68 *Ponitur exemplum regis Antigoni.*
69 *Prælatus debet instruere subditos in spiritu lenitatis.*
70 *Deus non dedit prælatis spiritum timoris, sed virtutis, & dilectionis*
71 *Prælatus humilis & affabilis facile religiosos ad se attrahit.*
72 *Prælatus debet magis procurare amari, quam timeri.*
73 *Moyses fuit mitissimus super omnes homines.*
74 *Deus dereliquit Petrum peccare, quia erat conditione durus, vt postea de aliis compateretur.*
75 *Qui est nimis iustus perit in iustitia sua.*
76 *Prælatus qui quærit potius timeri verberibus, quam verbis, ab officio est priuandus.*
77 *Subditi non acceperunt spiritum seruitutis iterum in timore.*
78 *Prælati dantur ad conseruationem, & vtilitatem communitatis.*
79 *Qui multum in se confidit, & sapientum consilia spernit, non attendit ad conseruationem, & vtilitatem communitatis.*
80 *Inter superbos semper iurgia sunt.*
81 *Qui agunt omnia cum consilio reguntur sapientia.*
82 *Prælatus in omni negotio semper debet esse pauidus, timens, & tremens, atque formidolosus, ne discedat à tramite iustitiæ.*
83 *Qui omnia per se solos posse autumant, in sua sapientia decipiuntur.*
84 *Prælatus ne plus sapiat quam oportet sapere, nec sibi plus credat, quam expedit.*
85 *Maior tentatio prælati est proprio censui nimie inniti.*
86 *Prælatus debet consilia seniorum libenter audire, & humiliter quærere.*
87 *Aliqui prælati, eius se repletos spiritu sapientiæ reputãt, vt antecessorũ facta omnia calũniẽtur.*
88 *Alij quando absoluuntur ab officiis, omnia quæ agunt successores condemnant, & depriment.*
89 *Prælatus habens consilium bonum à senioribus, non debet suam potius sequi sententiam.*
90 *Prælatus tanquam sui ipsius tantum consilio debet operari in rebus grauibus.*
91 *Maior tentatio Diaboli est persuadere prælatis, quod spretis seniorum consiliis suo tantum ductu gubernet.*
92 *Prælati nimis anxij in delictis subditorum conquirendis à consortio hominum sunt arcendi.*

93 Præla

93 *Prælatus debet esse vigilans, non tamen quæstor, nec occultus insidiator.*

94 *Non semper pœna, sed aliquando etiam in grauibus delictis pœnitentia contentus esse debet.*

95 *Prælatus qui leues culpas venenatis verbis mordet indignus est vt iterum eligatur in prælatum.*

96 *Nihil perniciosius est regimini regularium, quam quod rectores nimium suo iudicio confidant.*

97 *Rigidus in exequendis mandatis, & puniendis defectibus, indignus est vt eligatur in Prælatum.*

98 *Nihil magis turbat amicam societatem, quam nimius rigor, aspera, & arguta facie, verborum asperitas, & actionum incomitas.*

99 *Plures in religione perdidit nimius rigor, quam suauitas.*

100 *Etiam bruta suas proprias matres derelinquunt, si nimio rigore ab eis tractentur.*

101 *Plus volunt mori, vt in notabili casu expertus fui, quam tyrannidem propriæ matris tolerare.*

102 *Ponitur argumentum in contrarium & soluitur.*

103 *Religiosus nimis ambitiosus indignus est vt eligatur in Prælatum.*

104 *Ambitiosus, etsi aliàs esset sanctus, ex ambitione redditur indignus ad prælatiam.*

105 *Qui appetit prælatias per subornationes, dolos, & fraudes, est grauiter ambitiosus.*

106 *Qui appetit prælatias, quarum indignus est, vel minus dignus; est grauiter ambitiosus.*

107 *Ambitio est secretum venenum, pestis occulta, doli artifex, virtutum ærugo, tinea sanctitatis.*

108 *Quos capit ambitio, fiunt auidi, contentiosi, insimulatores.*

109 *Elector qui omnes prælatos procurat efficere ex certa Prouincia, vel oppido, eo quod sint sibi conterranei, vel amici, vt ipse ab eis postea eligatur, & sustineatur in superiori prælatia, vt caput Prouinciæ, est in graui peccato ambitionis.*

110 *Inter Apostolos contentio fuere murmurationes, eo quod aliqui procurabant sibi primorias.*

111 *Primus Angelus de cœlo, & primus homo de Paradiso electi sunt, eo quod volebant plus quod eis debitum erat.*

112 *Qui murmurationibus, etiam leuibus procurat alienare animos electorum, ut suffragia præstent in fauorem alicuius religiosi, sed sibi ipsi, peccat grauissime.*

113 *Iste sua murmuratione, licet leui, intendit graue nocumentum proximo.*

114 *Intendit perpetuare regimen in propria persona, vel factione scindendo pacem, & vnitatem religionis.*

115 *Factionum capita penitus sunt extirpanda.*

116 *Religiosus qui proposito bono communi suo priuato inhæret prætendendo dignitatem, est causa multarum dissentionum, & discordiarum.*

117 *Affectus proprij commodi, & non communis, est origo omnium perturbationum.*

118 *Talis religiosus dici potest Tyrannus.*

119 *Religiosus qui dignitates prætendit procurando per se vel per alios suffragia, siue directe, siue indirecte precibus, vel donis, incurrit pœnam priuationis ipsius officij, in quo est electus, & inhabilitatem ad quæcunque in futurum.*

120 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*

121 *Religiosus de quo est fama, & rumor quod sit ex sanguine Hebræorum, etsi sit virtuosus est indignus, vt eligatur in prælatum regularem.*

122 *Descendentes ab infidelibus, si à natiuitate, vel decennio baptizati sint de iure communi non sunt incapaces dignitatum.*

123 *Descendentes ex hæreticis solum sunt de iure incapaces vsque ad secundam generationem per lineam paternam, & vsque ad primam per lineam maternam.*

124 *In ordine minorum descendentes ex Iudæis vsque ad quartum gradum inclusiue non possunt eligi in Prælatos.*

125 *Similem prohibitionem habent Hieronymitani.*

126 *Rigidiorem prohibitionem habent Benedictini.*

127 *Inter Benedictinos sufficit quod ascendentes vsque ad 4. gradum fuerint inquisiti.*

128 *Probabile est hæc priuilegia omnibus religionibus communicantibus communicari.*

129 *In Regno Lusitaniæ ex priuilegio Clementis VIII. & Pauli V. descendentes ex Hebræis per lineam paternam, aut maternam vsque ad septimam generationem non possunt eligi ad præbendas, canonicatus, beneficia simplicia, siue curata, siue sæcularia, siue regularia.*

130 *Hæc dispositio Pauli V. in regno Lusitaniæ extenditur ad Prælatos regulares.*

131 *Appellatione Ecclesiæ venit Monasterium.*

132 *Prælati regulares vere, & proprie habent curam animarum.*

133 *Verba dispositionis sunt intelligenda in propria significatione.*

134 *Eadem inconuenientia dantur in parocho quam in prælato regulari.*

135 *Impugnatur Fragosus in hac parte.*

136 *In nostra Religione Carmelitana sunt inhabiles ad habitum, & professionem descendentes ex Iudæis vsque ad quartum gradum, vel vltra.*

137 *In nostra religione descendentes ex Hebræis, in quocumque gradu sunt inhabiles ad prælatias.*

138 *Per professionem non fiunt habiles ad prælatias.*

139 *Si ingredientibus fiat protestatio in nostro ordine quod religiosi non habent intentionem eos recipiendi, si descendant in quocunque gradu ex sanguine maculato, si de facto ex tali sanguine descendant professio est nulla.*

140 *Hæc protestatio fit nouitiis in nostra Prouincia Lusitana.*

141 *Si non fiat illis talis protestatio adhuc multi Doctores dicunt talem professionem esse nullam.*

142 *Si clare constet aliquem esse de sanguine Hebræorum vsque ad quartum gradum, talis est incapax, vt eligatur in quocunque beneficio sæculari, vel prælatia aliqua regulari.*

143 *Hac doctrina est valde conformis iuri communi.*

144 *Hi homines habentes hanc maculam in Hispania reputantur veluti infames.*

145 *Vilior est sanguis Iudaeorum inter catholicos, quam sanguis sclavorum.*

146 *Iudaei sunt dolosi, superbi, insolentes, ambitiosi, rixosi, mendaces, procaces, tenaces, avari.*

147 *Tales homines, vt infames relegandi sunt à dignitatibus.*

148 *Per crimen laesae Maiestatis diuinae perditur omnis nobilitas.*

149 *Descendentes ex sic infectis excluduntur ab honoribus, & dignitatibus in multis capitibus iuris, quae ibi referuntur.*

150 *Iudaei commiserunt crimen laesae Maiestatis in Christum Dominum.*

151 *Quotidie idem crimen in eum repetunt.*

152 *Vt infames relegandi sunt à dignitatibus.*

153 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*

154 *Negare esse licitum descendentes à Iudaeis excludere à dignitatibus est temerarium.*

155 *In nostra Religione Carmelitana excalceata, si constet aliquem esse ex sanguine Iudaeorum in quocunque gradu est inhabilis, vt eligatur in praelatum.*

156 *Descendentes ex Hebraeis in nostra religione vsque ad quartum gradum, & vltra sunt inhabiles ad habitum & professionem.*

157 *Multo a fortiori sunt inhabiles ad praelatias.*

158 *Maior habilitas requiritur vt quis in praelatum eligatur, quam vt religiosus fiat.*

159 *Illegitimi licet per professionem, vbi non est statutum irritans, fiant religiosi, non tamen fiunt habiles ad praelatias.*

160 *Descendentes ex Hebraeis sunt veluti infames.*

161 *Tales eos reputat nostra constitutio Pontificis authoritate confirmata.*

162 *Infames, siue iuris siue facti, sunt inhabiles ad praelatias.*

163 *Probabile est professionem descendentium ex Hebraeis in nostra religione in quocunque gradu esse nullam*

164 *Nullus potest eligi in Praelatum alicuius religionis, si non sit vere professus illius.*

165 *Illa dictio, vltra, importat infinitatem, & omnes gradus sequentes in infinitum excludit.*

166 *Religiosus de quo certo non constat esse ex sanguine Hebraeorum, datur tamen rumor, & fama, esse ex eo sanguine maculato, est inhabilis vt eligatur in Praelatum regularem.*

167 *Potest aliquis esse indignus, non tamen inhabilis ad Praelatiam.*

168 *Indignus potest fieri dignus, si emendetur inhabilis non potest fieri habilis, nisi dispensetur.*

169 *Descendentes genere Iudaeorum, siue vsque ad quartum gradum, siue ad septimum in regno Lusitaniae siue in quacunque, vt in ordine nostro; sunt inhabiles ad Praelatias regulares.*

170 *Hic religiosus de quo datur talis rumor, & fama, vt vere Hebraeus debet reputari.*

171 *Ad probandam consanguinitatem non restrictam ad certum gradum sufficit communis reputatio, & fama.*

172 *Quando consanguinitas est antiqua excedens memoriam hominum probatur per testes ex auditu, etiam sine fama, & adminiculis.*

173 *In antiquis excedentibus memoriam hominum testes ex auditu probant plene.*

174 *Consanguinitas huius religiosi est antiqua excedens memoriam hominum, & de ea datur fama, & rumor.*

175 *Quid sit fama explicatur.*

176 *Quid sit rumor explicatur.*

177 *Ponantur aliquae conditiones requisitae ad famam, & rumorem.*

178 *Licet talis rumor, & fama fuerit falsa, adhuc sufficit talis rumor, & fama, vt talis religiosus sit indignus, vt eligatur in Praelatum.*

179 *In electionibus regularibus, praecipue in nostro ordine, digniores eligendi sunt.*

180 *Talis religiosus habens talem famam non est dignior illis, qui eam non habent.*

181 *Falsus rumor, licet non soleat obesse, potest obesse.*

182 *Rumor publicus, quantumvis falsus maxime denigrat personam.*

183 *Homo denigratus, & signatus in fama non est tam dignus praelatia, quam ille, qui nullam nigredinem habet in fama, etsi iunior sit.*

184 *Saepè debet praetermitti senior, vt eligatur dignus, vt paulatim aptus fiat.*

185 *Non est quis dignior ad praelatiam, eo quòd antiquior.*

186 *Ille censendus dignior ad praelatiam, qui aptior est ad vtilitatem Ecclesiae, & maiorem animarum profectum.*

187 *Religiosus qui non habet talem nigredinem aptior est ad praelatiam religiosam.*

188 *Religiosi nunquam habebunt plenam fiduciam cum eo, qui habet famam, licet falsam, esse ex sanguine Iudaeorum.*

189 *Ab eo maxime fugiens in receptione Sacramentorum.*

190 *Multos vidimus comprehensos à sancto officio de quibus solum erat similis rumor falsus reputatus, qui tamen erat verus.*

191 *De hoc religioso datur talis rumor, & contrariam certo sciri non potest.*

192 *Casu quo Electores praeter vnum sint determinati ad eligendum vnum ex praedictis quinque religiosis, iste vnus potest ferre suffragium in eum, in quem maior pars suffragiorum inclinauerit.*

193 *Iste elector conformando se maiori parti capituli nihil facit, sed permittit aliorum peccatum.*

194 *Si praedicti electores praeter vnum sint determinati eligere unum ex istis, quem iste unus elegerit, talis elector debet inclinare in illum, qui solum habet defectum in obseruantia.*

195 *Quando electio indigni est necessaria ad impediendam electionem magis indigni, tunc electio indigni est licita.*

196 *Ex duobus malis minus est eligendum.*

197 *Minus indignus est, qui solum habet defectum in obseruantia citra peccatum mortale, homine nimis iracundo, superbo, ambitioso, siue Iudaeo.*

198 *Ex pluribus indignis, ille minus indicandus est, de quo datur maior spes emendae.*

199 Ex

199 *Ex prædictis indignis, maior spes emendæ datur in eo, qui est parum obseruans, quam in aliis.*
200 *Iste operatur contra legem ex passione, alij operantur ex malitia.*
201 *Maior spes emendæ datur de eo, qui operatur ex malitia, quam ex passione.*
202 *Qui peccat contra legem ex passione, operatur minori aduertentia impetu passionis.*
203 *Qui operatur ex malitia operatur ex mala inclinatione, & electione voluntatis, & veluti ex habitu.*
204 *Habitus vel consuetudo est altera natura.*
205 *Homo iracundus, superbus, ambitiosus, & Iudæus difficillime à suis erroribus emendatur.*
206 *Homines parum reformati, sæpe positi in dignitatibus emendantur.*
207 *Honores mutant mores.*
208 *Sæpe conuenit eligere potius peccatorem, qui vere pœnituit, quam qui nunquam peccauit.*
209 *Morum probitas magis sumitur à statu, & modo ordinario procedendi, quam ab vno, vel altero actu.*
210 *Iste religiosus est bene morigeratus in obseruantia legis Dei, & regulæ, quoad res graues.*
211 *Inclinationes naturales semper præsumuntur durare, dum contrarium non probatur.*
212 *Si nec de hoc detur probabilis spes emendæ, & omnes electores præter vnum sint determinati eligere vnum ex prædictis quinque indignis, quem iste elector elegerit, adhuc eligendus est iste defectuosus in obseruantia regulæ citra mortale.*
213 *Quilibet potest eligere minus indignum, ad impediendam electionem magis indigni.*
214 *Iste religiosus est minus indignus aliis.*
215 *Ille censetur minus indignus, qui positus in prælatia minus lædet bono communi.*
216 *Ille religiosus positus in prælatia, minus lædet bono communi aliis.*
217 *Prælatiæ institutæ sunt ad consulendum bono communi.*
218 *Magis opponitur bono communi inordinata arrogantia, superbia, & ambitio, & Iudaismus, quam non obseruantia legis non obligantis ad mortale.*
219 *Ira inordinata appetit vindictam iniustam.*
220 *Superbia generat discordiam.*
221 *Ambitio est pestis religionis.*
222 *Sanguis maculatus est periculosissimus in fide.*
223 *Ex iniustitia oriuntur seditiones.*
224 *Ex superbia oriuntur iurgia, & odia.*
225 *Ex ambitione oriuntur omnia mala.*
226 *Ex sanguine maculato oritur infidelitas.*
227 *Hæ magis opponuntur bono communi, quam non obseruantia legis non obligantis ad mortale.*
228 *Prædicta vitia tendunt ad destruendum pacem.*
229 *Sunt in damnum tertij.*
230 *Non obseruantia legis solum indirecte lædit bono communi.*
231 *Prælatus frangens legem non intendit, quod id subditi faciant.*
232 *Non obseruans legem solum sibi directe malum facit.*
233 *Defectus contra legem huius prælati non inducunt subditos ad peccandum mortaliter.*
234 *Causa exemplaris non potest plus mouere, quam habet virtutis, vel malitiæ.*
235 *Religiosus nimis iracundus, vel superbus, vel ambitiosus, aut Hebræus inducit subditos ad similia peccata mortalia.*
236 *Potest dari communitas adeo reformata, quæ non indigeat exemplo prælati ad continuandum in obseruantia.*
237 *Peccatum veniale multitudine operum bonorum obruitur.*
238 *Per solum peccatum mortale redditur homo indignus dignitate.*
239 *Subditi adeo perfecti sua obseruantia reprehendunt prælatum minus reformatum, & faciunt illum bene viuere.*
240 *Cum homine multum iracundo, superbo, vel ambitioso, vel hæretico non potest dari pax.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

IN Regno Castellæ, in quodam capitulo Prouinciali cuiusdam insignis Religionis, propositi fuere electoribus ad quandam Prælaturam regularem vnius Conuentus quinque religiosi, quorum primus erat optimus prædicator, sed parum reformatus, & qui de obseruantia legum non obligantium ad mortale non multum curabat, licet publice nunquam mortaliter peccauerit. Alius erat vir maxime reformatus in sua persona, pœnitentiæ eximiæ, & qui in omnibus obseruantiis regularibus primus erat, erat tamen valde iracundus, & rixosus, facileque contra subditos irascebatur, & sine causa contra eos inuehebatur. Tertius erat vir eximiæ obseruantiæ, sed incorrigibilis in suis dictaminibus, rigidus in exequendis mandatis, & puniendis defectibus. Quartus erat vir maxime reformatus, pœnitentiis deditus, & alias habebat genium ad gubernium, sed erat vir valde ambitiosus, maiores namque dignitates, quæ sibi adhuc non erant debitæ, summe appetebat, pro eis consequendis omnes perturbabat, fraudes, & dolos, etiam amicis faciebat, Religiosis quibus tales dignitates debitæ erant, ne sibi anteponerentur, imputabat graues defectus, qui re vera nunquam fuere, sed ille eos deducebat ex actionibus indifferentibus, & sæpe defectus leues ita exaggerabat, vt ex parua musca gigantem efformaret, vt solus ipse tali dignitate dignus electoribus appareret, & alias huiusmodi. Quintus erat nimium reformatus, bonæ indolis, & omnes partes ad gubernandum habebat, sed erat rumor, ipsum sanguine Hæbreo esse infectum. 1

Quæsitum fuit à me, quem ex illis ad talem prælaturam tuta conscientia electores essent electuri?

RESPONSIO AVTHORIS.

RESpondi quod si casus accideret in mea religione, quod tamen reuera non accidit, sed vt dixi accidit in alia grauissima Religione, in quodam capitulo Prouinciali celebrato in regno Castellæ, vbi de hoc casu à patribus illius capituli fui interrogatus. si igitur casus accideret in mea

religione & ego essem elector, nulli ex quinque il-
lis religiosis propositis ad aliquam prælatiam da-
rem suffragium, & idem consilium dedi illis, qui
de hoc casu me interrogarunt.
2 Ratio est, quia licet inter Regulares, secluso
speciali statuto, secundum aliquos Doctores, non
sint necessario eligendi semper digniores, vt cum
Valero Palao, Hieronymo, Rodriguez, Caietano,
& Lugo, & aliis docet Thomas Hurtado *in tra-*
3 *ctatibus variis, tom. 1. tract. 12. cap. 1. n. 1562* non est
tamen per se licitum eligere indignum, prætermisso
digno, vt cum communi sententia. Ego dixi
in nostro Directorio Regularium, p. 3. tr. 5. d. 4. n. 10.
4 Atqui omnes illi quinque religiosi sunt indigni,
vt eligantur ad prælaturam aliquam regularem,
& alias non est moraliter possibile, non dari alios
religiosos in illa religione, etsi sint iuniores, vt
infrà dicemus, digni tali prælatia, ergo nullus
5 illorum, sed aliquis illorum iuniorum eligendus
est. Maior est certa, minor verò probatur discur-
rendo per illos.

---

§ I.

In quo ostenditur hominem non reformatum, & qui de observantia legum obligantium ad veniale citra mortale non curat, esse indignum vt eligatur in Prælatum regularem.

DOctrina huius §. *sic ostenditur*. 1. Quia inte-
6 gritas præsidentium est salus subditorum, vt
habetur, *in cap. miramur dist. 61.* Sed iste Reli-
giosus etsi sit optimus prædicator; non curat de
7 regulæ, & legum observantia, nec habet illam
integritatem morum, quæ in prælato regulari
requiritur; ergo nullo modo dignus est vt Præ-
latus constituatur. Confirmatur primo. Quia qui
8 Prælatus eligendus est, debet non solum verbo,
sed suo exemplo vitam spiritualem subditorum
sustentare, vt cum Vgone, & aliis notauit Peiri-
nis, *de Prælato q. 2. cap. 7. §. 4. n.* 48 & habetur
in nostra constitutione 3. p. cap. 11. n. 4. Sed hic re-
ligiosus leges non observat; ergo potius suo ma-
lo exemplo destruet communitatem, quam eam in
vita spirituali, sustentabit.
9 Confirmatur 2. Quia malum exemplum Præ-
lati inficit, & destruit totam communitatem, vt
habetur, *in cap. ex merito, q. 1. n. 6.* vbi dicitur ca-
pite languescente, cætera corporis membra in-
ficiuntur, & S. Gregorius, *lib. 6. Epist. reg. epistol. 7.*
Ait mala actio præsidentis valde nocet subditis,
& Philo, *lib. de vita Moysis*, ait, si princeps totum
se voluptatibus ad vitam delicatam deflectit, vni-
uersa propemodum multitudo ad voluptates pro-
clinat. Quorum rationem reddit D. Gregorius,
21. moral. cap. 1. quia rationales nostri spiritus,
dum in Prælatorum intentione defixi, singulis
quibusque actionibus permiscentur, vt tales fœtus
operum procreent, qualia exempla præcedentium
in vocibus præceptorum vident. Vnde merito
potest subditus dicere, vt ait D. Augustinus, *lib.*
de past. cap. 4. sic præpositus meus sic vivit, ego
quid sum, quî non faciam, quod ille facit; Sed
hic religiosus suis prauis motibus solicitat ad re-
laxationem conscientiam subditorum; ergo in-
dignus, & ineptus est positiue, vt in Prælatum
eligatur. Ita cum Lessio, & Filiucio, docet Thom.
Hurtado, *in tractatibus variis, tract. 12. c. 1. n. 1501.*
Dices, defectus huius religiosi non sunt pec- 10
cata mortalia contra legem Dei, sed solum sunt
culpæ veniales contra regulam, & defectus ve-
niales contra constitutiones, & sanctas ordinatio-
nes; ergo per hoc non videtur indignus ad Præ-
laturam regularem, siquidem solum videtur ho-
mo indignus Prælatia per peccatum mortale, vt
ait D. Thomas, *Quodlibeto 8. art. 6.* Responde-
tur quod licet defectus huius religiosi contra re- 11
gulam tantum sint veniales culpæ, hoc tamen
tollit, quod talis religiosus sit dignus ad Præla-
tiam regularem. Et ratio est, quia suo malo exem-
plo est perniciosus bono publico, vt bene ait Gi-
ragus, *de regimine Regularium, p. 3. dub. 1. n. 17.* vbi
ait; advertendum est, quod quando locuti su-
mus debiles, & infirmos non esse excludendos à 12
regimine, non ideo intelleximus eos admittere,
qui tantum expellunt à se peccatum mortale, par-
vi æstimando culpas veniales; Religionis consti-
tutiones, sanctásque ordinationes, quia hi tan-
quam notabiliter perniciosi bono publico inter
indignos sunt numerandi. Hæc Giragus, quod
quid clarius, & illustrius pro casu præsentis dici
posse non intelligo. Vnde ad illud quod affertur
de D. Thoma, Respondetur D. Thomam loqui
de beneficiis sæcularibus, & non de prælatus
regularibus, in quibus maior requiritur perfe-
ctio, ob perfectiores leges, quas regulares tenen-
tur observare.
Confirmatur 3. nostra sententia & responsio
huius argumenti, quia licet religiosus particula- 13
ris non peccet mortaliter non custodiendo regu-
lam, & constitutiones obligantes solum sub ve-
niali, vel ad pœnam secluso contemptu, vel gra-
ui scandalo vt diximus, *in nostro Directorio Regu-*
larium, p. 2. tract. 3. d. 6. n. 207. & d. 1. eiusdem tra- 14
ctatus, n. 39. Non tamen sic accidit in prælatis,
nam Prælatus, si aliquid faciat, etiam indifferens,
quod subditis sit occasio peccandi, peccat morta-
liter, vt cum Nauarro notauit Peirinis, *suprà n. 35.*
Sed huiusmodi Religiosus cum sit assuefactus re-
gulam non observare, si prælatus fiet, idem effi-
ciet, ac per consequens semper erit in peccato
mortali, si quidem aliis erit occasio scandali, ergo
indignus est, vt eligatur in prælatum regularem.
Confirmatur 4. Quia Prælatus qui regulam re- 15
laxat in se ipso deponi debet ab officio vt patet ex
cap. Monachi de statu Monachorum, vbi Panormi-
tanus, *n. 6. & in cap. vt si clerici, & in cap. cum* 16
non ab homine de iudiciis, & docet Giragus, *p. 3.*
dub. 16 n. 1. Ergo multo à fortiori non est eligen-
dus. Patet consequentia, quia turpius reiicitur,
quam non admittitur hospes: si ergo omnino pri-
uandus est Prælatus, qui regulam non observat,
multo à fortiori non erit in Prælatum eligendus,
qui in se ipso regulam & leges religionis non ob-
servat; sed talis religiosus de quo est noster casus
regulam non observat, nec de hoc curat; ergo in-
dignus est vt eligatur in prælatum regularem.
Confirmatur 5. Quia ad recte imperandum 17
tria requiruntur, vt docet Aristoteles *5. Polit.*
cap. 3. Primum vt imperantes ament præsen-
tem statum Ciuitatis. Secundum vt habeant
potentiam ad ea exequenda, quæ magistratus re-
quirit. Tertio vt habeant virtutem, & iusti-
tiam ad rem publicam regendam necessariam;
Atqui hæc omnia in tali religioso deficiunt; si-
quidem

quidem non amat leges, & obseruantiam status,
vtpote illarum publicus præuaricator, non potest
habere potentiam ad ea exequenda, quæ prælatura
requirit; Nam vt ait Plinius, *lupus in lupum
non sæuit*, hoc est, qui leges non obseruat, non
punit non obseruantes leges, vnde religio in perditionem
iret, Nam vt ait Aristoteles, 4. *polit.
cap.* 4. Vbi lex non præualet, non est respublica,
nam lex dominari omnibus debet; cum ergo ille
Religiosus non curet de legum obseruantia in se
ipso factus prælatus, nec curabit de illarum obseruantia
in aliis, ac per consequens Religio in
præcipitem ibit: ergo talis religiosus indignissimus
est ad prælaturam regularem.

28 Confirmatur 6. Quia præcipuum quod requisitur
in eligendo ad Prælatum est vita exemplaris,
iustitia, & rectitudo, & morum reformatio,
vt ait Apostolus, *ad Titum* 2. *In omnibus te ipsum
præbe exemplum bonorum operum.* Cuius ratio est,
29 quia si in prælato deficit legum obseruantia, relaxatio
religionis inde sumit initium vt habetur,
ex cap. exemplum casu 11. *q.* 1. Et colligitur ex
illo vulgari axiomate, superiorum actio nostra
est instructio, & ex illo Regis ad exemplum totus
componitur orbis, vt notat cum Tiraquello,
Barbosa, & alij Giragus, *p.* 3. *dub.* 26. *n.* 180. sic
quod agitur a Prælatis facile trahitur ad exemplum
à subditis, vt dicitur, *Cur magna de vno.*
& notat Pelizarius, *tom.* 1. *tract.* 9. *cap.* 2. *n.* 151.
Sed prædictus religiosus nullam habet obseruantiam
legum, vt dicitur in consulto; ergo nullo
modo est dignus vt in prælatum eligatur, Patet
consequentia, quia si eligatur totam communitatem
facillime relaxabit; Nam vt optime ait Cassiodorus
5. *variar. epistol.* 12. Facilius est errare
naturam, quam dissimilem sui Principis possit rempublicam
formare. & idem dicit Plato apud Giragum
suprà, Nemo nobis persuadeat, ô amici vlla
ratione ciuis, aut facilius ciuitatem, leges, moresque
immutare, quam Principum exemplo præeunte,
nec aliter nunc esse, nec in posterum vnquam
futurum; cum ergo prædictus Religiosus
assuefactus sit regulam, & leges religionis non
obseruare, non solum non est dignus, vt eligatur
in Prælatum, sed si electus sit, debet deponi vt
suprà diximus; ergo talis religiosus ab electione,
vt omnino indignus reijciendus est.

20 Confirmatur 7. Quia vt aliquis censeatur dignus
ad aliquam prælaturam, non sufficit quod sit
aptus ad illam. Nam aliud est esse ineptum, &
25 non idoneum, aliud esse indignum, sicut aliud
est aliquem esse idoneum, & aptum & aliud esse
dignum. Aptus enim, & idoneus, ille est qui
22 habet scientiam, & doctrinam & industriam ad
munus, ad quod eligitur; Dignus vero qui morum
habet probitatem, & illis dignus efficitur, vt
munus Prælati illi conferatur, vt docet Maldetus
22. *tract.* 9. *cap.* 2. *dub.* 6. Hurtado, *in tractatibus variis
tract.* 12. *cap.* 1. *n.* 1350. & colligitur ex Tridentino
sess. 24. *cap.* 18. *versu tandem*; atqui in hoc religioso
licet sit aptitudo ad talem prælaturam non
habet tamen morum probitatem, nec operatur
habendum, nam cum illi vitæ relaxatæ sit à multis
annis assuefactus, non potest de eo concipi probabilis
spes, vt emendetur, sæpe enim malus semper
præsumitur malus in eodem genere mali, *cap.
23 semel malus extra de reg. iuris in* 6. Et talis quis
præsumitur, qualis per triennium fuit Dyn. *Reg.
semel malus de reg. iuris in* 6. Tuschus, *lit. M, conclusione*
28. *n.* 16. Ergo cum iste religiosus non solum
per triennium relaxate vixerit contra regulam,
sed per multos annos de eo nulla potest dari
spes probabilis vt emendetur positus in dignitate,
sed potius quod peioretur, vt experientia constat;
ergo talis religiosus indignus est vt eligatur.

Confirmatur 8. Quia quando sunt alij Religiosi 24
probatæ vitæ nullo modo licet, etiam si concipiatur
spes certa emendæ eligere in prælatum religiosum
vitæ scandalosæ & publicum regulæ transgressorem,
vt notauit Thomas Hurtado *in tractatibus
varijs, tract.* 12. *cap.* 1. *n.* 1364. Sed in tali religione
dantur multi probatæ vitæ, non enim est
credibile omnes esse relaxatos, ergo non est licitum
hunc vitæ relaxatæ, & scandalosæ eligere, etsi
daretur certa spes, quod emendaretur.

Confirmatur 9. quia ineptus ad beneficium est,
qui non potest satisfacere obligationi muneris, ad
quod eligitur, & vt talis agnoscitur ab electoribus.
Ita Turrianus 2. 2. *tom. d.* 22. *dub.* 2. Hurtado, *suprà,
n.* 1352. Atqui talis religiosus non potest satisfacere
obligationi muneris, ad quod eligitur, & vt
talis cognoscitur ab electoribus, siquidem in se
ipso est publicus regulæ transgressor, nec speratur
quod positus in prælatura emendetur, sed potius
timetur quod authoritate prælaturæ arrogantior,
& dissolutior euadat, vt *suprà* diximus; ergo talis
religiosus indignissimus est, vt ad prælaturam regularem
eligatur, & ita docet cum Lessio, Filiucio, &
alijs Hurtado, *in tractatibus varijs, tract.* 12. *cap.* 1.
n. 1301. vt *suprà* dixi.

---

§. II.

In quo ostenditur Religiosum inordinate, & nimium iracundum esse indignum, vt eligatur in prælatum regularem.

VEniamus ad secundum religiosum, qui erat vir
maxime reformatus in sua persona, pœnitentiæ
eximiæ, & qui in omnibus obseruantijs regularibus 25
primus erat; erat tamen valde iracundus, &
rixosus, facileque contra subditos inuehebatur, &
sine causa contra eos irascebatur, & quod etiam
iste sit indignus vt eligatur in prælatum regularem
sic ostendo.

Qui natura sua est iracundus, facileque sine ratione
irascitur contra oues suas, destruit pacem, 26
& vnionem communitatis, vt ait D. Chrysostomus,
tom. 6. *homilia* 20. *de ira, & furore*, vbi ait,
loquendo, de ira *totum integras domus subuertit,
antiquas familiaritates dissoluit, & inconsolabiles
tragœdias excitauit iste morbus* sed perturbator pacis 27
communitatis indignus est vt eligatur in prælatum;
ergo cum talis religiosus sua naturali, &
inordinata iracundia omnia inquietet, & perturbet,
indignus est vt eligatur in prælatum regularem.

Confirmatur primo. Quia Prælatus maxime
intendere debet ad pacis conseruationem, dis- 28
sipando illos, qui eam perturbant, vt ait Psalmista
67. *dissipa gentes, quæ bella volunt*, Discordiæ
enim inter religiosos sunt radix, & origo 29
omnium relaxationum, sine pace enim nulla religio
potest subsistere, siquidem vnitas est
forma essentialis Congregationis. Conuentus
enim, & Congregatio, nihil aliud est, ni- 30
si multitudo hominum in vno vinculo redacta
concordiæ, vt colligitur ex D. Augustino *epist.* 4. 31

ad

ad Marcellum,& nos latius diximus, *in nostro directorio Regularium, p.3.tract. 4. d. 4. n. 306 & n. 394.* Sed iste Religiosus sua innata,& inordinata iracundia, & mala conditione, rixas,& discordias inter religiosos mouet. Rixa enim est filia iræ immoderatæ,est ait D. Thom. 2. 2.q.158.*art.6.*
32 & 7 Ergo dissipandus est talis religiosus, & nullo modo in Prælatum eligendus.

Confirmatur 2. quia in Prælato maxime necessaria est mansuetudo, & clementia cum pru-
33 dentia, iuxta illud Christi [discire à me quia mitis sum.]vnde D Augustinus, *in sermone ad fratres in eremo 26. tom.10.* ait, Melius est vt redarguamur de misericordia, quam de crudelitate in die nouissimo, superexaltat enim misericordia iudicium; sed in hoc religiosu cum magno excessu,vt suppono, dantur vitia opposita mansuetudini, & clementiæ, nam mansuetudini opponitur iracundia, clementiæ vero crudelitas, vt ait Seneca, *lib.*
34 *2. de clementia.cap.4.* & tenet Decastillus, *de iustitia, tom. 1 lib.1.d. 3.dub.22 n.373.* Ergo cum in hoc religioso maxime prædominet iracundia, &
35 crudelitas omnino remouendus est ab officio Prælati.oportet enim,vt ait Paulus, *ad Titum 1. Episcopum sine crimine esse, non elatum, non iracundum*.hoc est,*ferocem & crudelem*,vt explicat Glossa interlinearis,sed benignum.

36 Confirmatur 3. Quia exordium totius boni regiminis. & rectæ gubernationis, est amor inter Prælatos, & subditos, vt ait Miranda, *tom.2.q 5. art. 3* Giragns,*p. 3 dub.16. n.118.* Sed prælatus qui irrationabiliter irascitur in subditos nunquam consequetur amorem subditorum; ergo eius regimen erit pessimum,ac per consequens detestandum. Minor patet, quia amor inter prælatos, & subditos acquiritur misericordia, clementia, &
37 benignitate, vt ait D. Bonauentura, *de sex alis Seraphim. cap. 7.* vbi ait, Ad benignitatis partem plus decliner, per quam reddatur subditis magis amabili; sed vbi prædominat ira non est miseri-
38 cordia, clementia, vel benignitas, iuxta illud *Prouerbiorum 27. ira non habet misericordiam; nec*
39 *erumpens furor*, Vnde D. Gregorius,*5. moral cap. 30.* inquit. *ira sua stimulus accensum cor palpitat corpus tremit, lingua se perpedit, facies ignescit, exasperantur oculi, & nequaquam recognoscuntur noti, lingua quidem clamorem format, sed sensus quid loquatur ignorat*; Ergo cum hæc omnia reperiantur in hoc religioso, qui quidem cum irascitur, taliter ab ira deuincitur, vt nec personas revereatur, nec verbis inordinatis parcat, & extra se exeat, inde est, quod talis religiosus indignus est vt in prælatum regularem eligatur.

40 Confirmatur 4. quia ille in quo ira superat rationem, appetit vindictam, & punitionem contra ordinem rationis, vel quia vult punire eum, qui non meruit, vel vltra quam meruit. vel etiam non secundum legitimum ordinem, vel non propter debitum finem,qui est conseruatio iustitiæ, & correctio culpæ, vt ait D. Thomas, *2.2.q. 157. art.1.* Sed qui appetit vindictam,& punitionem sine misericordia est indignus qui eligatur in Prælatum; ergo cum hoc detur in hoc religioso, indignus est vt eligatur in Prælatum. Minor patet, quia Prælatus est Dei minister, iuxta illud, qui vos audit me audit,quod etiam ait D. Thom. 2. 2.
41 *q. 63. art. 2.* & D. Bonauentura, *opusculo de sex alis Seraphim, cap. 1.* vbi ait, Prelatus Vicarius
42 æterni iudicij; sed qui appetit vindictam sine misericordia non potest esse Dei Vicarius, aut minister; ergo cum hic religiosus solum appetat punire, vt pote valde iracundus, indignus est vt Prælatus constituatur, maior est certa minor vero probatur.

Quia minister Dei oportet esse non iracun- 43
dum, sed benignum, vt ait D. Paulus, *ad Titum 1. Oportet enim Episcopum sine crimine esse, sicut Dei dispensatorem, non superbum, non iracundum, sed benignum*; Tum quia minister Dei debet Deum
ipsum imitari, vt ait Christus, discite à me quia 44
mitis sum, sed qui animum habet ferum, & inhumanum, vt ait Chrysostomus, *homilia 20. de*
ira, & furore, non conseruat signa, & notas bo- 45
nitatis, quæ in patre cœlesti est,sed in speciem fe-
rinam se ipsum transmutauit, diuinaque nobili- 46
tate excedit; ergo non Dei minister, & fidelis
dispensator, vt ait Paulus, dicendus est, sed tau- 47
rus saltans, aut asinus calcitrans, aut vrsus ra- 48
piens, aut lupus feriens, vt ait Chrysostomus vbi 49
suprà.

Tum quia minister Dei & scit punire, & scit parcere vt bene ait Guillelmus Parisiensis, *in suo*
tractatu de moribus, cap. de zelo: vbi ait, Quo- 50
niam parcere, & punire contraria sunt, erit disciplina eadem, & eadem virtus, quare qui nescit parcere, nescit punire, & sicut eius non est parcere, sic nec punire, quare non ministri Dei, qui punire solummodo,& norunt, & volunt, falso ergo zelatores nominantur quidam, quorum to-
tum studium, & officium est, punire, qui non 51
deberent esse, nisi in inferno, vt essent adiutores ministris tormentorum, vbi nemo est, qui de manu torquentium quempiam eripiat, aut qui eis resistat; ergo cum in hoc religioso perdominet ira per vitium, vt ait D. Thomas, & cum solum appetat inordinatam punitionem, inde est quod sit indignus vt in Prælatum regularem eligatur, sed vt inter feras viuat, quas imitatur demittendus est,vt ait Chrysostomus, vel inter damnatos, vt ait Guillelmus Parisiensis.*suprà*.

Confirmatur 5. quia ille censetur indignus ad
Prælatiam, qui caret prudentia, & sapientia ne- 52
cessaria ad suum munus exequendum; sed homo
nimis iracundus omni prudentia, & sapientia ca- 53
ret; ergo indignus est vt eligatur in Prælatum. Maior est D. Thomæ, 2. 2. *q.5.art.1. in corpore* vbi ait. ad prudentiam pertinet regere, & præcipere,& ideo vbi inuenitur specialis ratio regiminis, ibi etiam inuenitur specialis ratio prudentiæ. Et Aristoteles *3.polit cap.3* ait.Prudentia propria virtus est præsidentis. Et Plato *cap.2. ad Dionem*, ait, nulla ciuitas potest esse felix, nisi vbi cum prudentia sub iustitia viuitur; & Salomon ad bene Gubernandum solum petiuit sapientiam, *Sapient. 9. Da mihi sedium tuarum assistricem sa-*
pientiam. Minor vero probatur quia vnus ex ef- 54
fectibus iræ est impedire vsum rationis, iuxta illud Gregorij, *lib.5.moral. cap. 31.* ita intelligentiæ lucem subtrahit, mentem promouendo confundit.& D. Chrysostomus *,tom. 6. homilia 20. de ira, & furore* ait, homines iracundi, nec quidquam distant ab insanientibus,imo nec à feris astris. tam fœdus, & male compositus est homo iracundus. Et Regius Vates, *psalmo 30.* ait, *conturbatus est in ira oculus meus*,quæ verba de oculo mentis intelligit D.Thomas, *q. 48. art. 3.* Sed
vbi non est vsus rationis, & intelligentiæ, sed 55
potius insanitas, & feritas asini, vt ait Chrysostomus,

sostomus, non potest dari prudentia, vel sapien-
tia, nam prudentia proprie est in ratione, vt ait
56 D. Thomas, 2.2 q 47. *art. 1. in corpore*; ergo cum
iste Religiosus sit nimium iracundus, & vt talis
omni careat prudentia in agendis, indignus est vt
eligatur in prælatum, nisi forte illum velis Prælatum
asinorum, vel ferarum constituere, vt ait Chryso-
stomus.

Confirmatur 6. Quia ille indignus censetur ad
57 Prælatiam, qui positus in illa suo gubernio de-
struet communitatem; sed homo iracundus posi-
tus in Prælatia suo gubernio dissipabit commu-
nitatem; ergo indignus est vt eligatur in Præla-
tum. Maior est certa; nam Prælatus non constitui-
tur ad destructionem, sed ad ædificationem, &
vtilitatem subditorum, vt ait D Thomas. 1. *de
reg. princ. cap.* 1. Minor vero probatur quia ho-
58 mo iracundus non attendit ad iustitiam, nam vt
ait D. Gregorius, *lib. 5. homiliarum, cap.* 12. Per
iram iustitia relinquitur, quia dum perturbata
mens iudicium sine ratione exasperat omne quod
furor fugerit, ratum putat; sed deficiente iusti-
tia in Prælato communitas stare non potest, vt
ait Augustinus, *lib. 2 de ciuitate Dei, cap.* 21. vbi
ait, Respublica regi, aut stare non potest, sine iu-
59 stitia. Et Aristoteles, 5. *polit. cap. 7.* ait, dissoluun-
tur autem maximæ, & respublicæ, & optimatum
Gubernationes propter transgressionem iustitiæ
in ipsis factam. Vnde finis principalis Prælati est
60 obseruatio iustitiæ, vt ait D Thomas, *de reg. Prin-
cip. cap.* 1. & cum multis Giragus, *p. 1. dub.* 1. *n.* 1.
ergo cum in hoc religioso deficiat iustitia, ob ni-
miam iracundiam, inde est, quod sit indignus vt in
Prælatum eligatur, & ita espresse tenet Th. Hur-
61 tado *in tractatibus variis*, 10. 1. *tr.* 12. *cap.* 1. *n.* 1495.

Dices cum Aristotele 4. *Eth. cap.* 6. Qui non iras-
citur pro quibus oportet, & vt oportet, & in quos
oportet, is procul dubio fatuus, & stupidus est,
vnde Dauid, *Psal.* 40. ait, *Irascimini, & nolite pec-
care*, & Lact. *lib. de ir. cap.* 17. ait, ira quæ ad
correctionem vitiorum pertinet, nec homini adi-
mi debet, nec Deo potest, quia vtilis est rebus hu-
manis, & necessaria; sed huiusmodi Prælatus so-
lum irascitur contra subditos, quoad correctionem
vitiorum, quod absque dubio est, pro quibus ho-
mo debet irasci, vt ait Aristoteles *suprà*; ergo eius
ira est bona, siquidem irascitur quando oportet,
& in quos oportet; ergo ob prædictam iram non
est inhabilis vt eligatur in Prælatum regula-
rem.

62 Respondetur concedendo iram moderatam, &
eo modo quo ait Aristoteles, & Psalmista,
optimam esse ad gubernium, vt ait D. Thomas;
2. 2. q. 15. *art.* 2 *in corpore*, & *art.* 1. vbi ait, irasci
secundum regulam rationis laudabile est, vnde
aliqui apud Peirinum, *de prælato q.* 2. *cap.* 3. §. 23.
n. 223. vocant iram rationis Satellitium; At si ira
modum à ratione præscriptum non seruat, pec-
catum est, vt si quis appetat puniri eum, qui non
meretur, vel vltra quam meretur, vel non secun-
dum legitimum ordinem, vel non propter debi-
tum finem, qui est conseruatio iustitiæ, & cor-
rectio culpæ, vt cum D. Thoma, *supra art.* 2. ait
Peirinis, *suprà, num.* 223. Atqui hic Religiosus vt
suppono, non obseruat in ira modum præscrip-
tum à ratione; ergo irascendo contra subditos,
ex genere suo peccat grauiter, quia peccat con-
tra charitatem, & iustitiam; ergo indignus est
vt eligatur in Prælatum, Nam vt ait Sapiens 12.

*Tu autem dominator virtutis, cum tranquilitate
iudicas*; Licet enim impossibile sit, quod non ira-
scatur Prælatus ad vitia subditorum, præsertim si
in commune damnum vergant, iratum tamen iu-
dicare periculosum est, cum furor, iraque mentem
præcipitent, iuxta illud impedit in animum, ne possit
cernere verum, vnde Plato teste Peirino, *de prælat.
q. 2. cap. 3.* §. 15. *n.* 145. dixit iracundos ad disciplinas
discendas idoneos, ad regendum rempublicam inu-
tiles; Ergo si iuxta Platonis sententiam iracundi
sunt ad regendum inutiles, procul dubio sunt indi-
gni, vt eligantur ad Prælatias regulares.

---

§. III.

In quo ostenditur Religiosum incorrigibilem in suis dictaminibus, rigidum in exequendis mandatis, & puniendis defectibus, esse indignum vt eligatur in Prælatum regularem.

VEniamus ad tertium Religiosum, qui cum 63
esset vir eximiæ obseruantiæ, est tamen incor-
rigibilis in suis dictaminibus, rigidus in exequen-
dis mandatis, & puniendis defectibus, & hunc
etiam dico indignum, vt eligatur in Prælatum re-
gularem, quod sic euidenter probo.

Homo in quo regnat elatio, & superbia indi-
gnus est vt eligatur in Prælatum, vt patet ex il- 64
lis verbis Christi, quæ referuntur in regula no-
stra, qui voluerit inter vos primus esse, erit ve-
ster seruus; sed homo qui in suis dictaminibus
multum confidit, & aliorum consilia spernit, rigi-
dus in exequendis mandatis, & puniendis alio- 65
rum defectibus, & qui amoueri non potest à suo
conceptu, est summe superbus, vt patet ex illa pa-
rabola, *Lucæ 18. dixit Iesus ad quosdam; qui in se
confidebant, & spernabantur cæteros*; ergo talis re-
ligiosus indignus est vt eligatur in Prælatum regu-
larem.

Confirmatur primo ex illis verbis Pauli *ad Ti-
tum* 1. Vbi enumerans eos, qui ab Episcopatu, & 66
aliis Prælaturis Ecclesiæ excludendi sunt ait, *Non
superbum*, id est, ait Cornelius, ibi, *sui sensus tena-
cem*, & vt Syrus, *qui sua ducitur propria volunta-
te*, id est, *perfractus, durus, asper, inflexibilis, qui
sibi ipsi ita placet, vt cæteri displiceant.* Ita Chry-
sostomus & Theophilactus, S. Hieronymus vertit
proteruum, alij contumacem, hucvsque Corne-
lius. Sed hæc omnia inueniuntur in hoc religio-
so, est enim sui sensus tenax, proteruus, & contu-
max, propria ducitur voluntate, & consilium
etiam seniorum despicit, inflexibilis in suis di-
ctaminibus, perfractus, durus, asper cum sub-
ditis; ergo vt omnino indignus ex doctrina D.
Pauli omnino relegandus est à Prælatia regulari, 67
Prælatus namque debet esse benignus, vt ait, D.
Paulus; vnde etiam Antigonus Rex, vt ibi no-
tat Cornelius, videns filium suum ferocius tra-
ctantem subditos, ei dixit, An ignoras fili re-
gnum nostrum esse splendidam seruitutem, si er-
go Antigonus cognouit principem, etiam sæcu-
larem, non dominaturum in subditos, sed eis
seruiturum, & indignum esse regnu, qui potius 68
ferociter dominatur in subditos, quam eis ser-
uiat, quomodo nos non iudicabimus indignum

ad Prælatiam regularem hominem, in quo non
inuenitur nisi ferocitas, asperitas, & inhumana
subditorum tractatio, qui potius dominatur in fra-
tres, quàm eis seruiat, abiit, sed vt omnino indi-
gnus ad Prælatiam regularem talis religiosus iudi-
candus est.

Confirmatur secundo: Quia Prælatus regu-
69 laris non debet esse rigidus, & minax, vt notat
cum valerio maximo, Rodriguez, *tom. 1. quæst.*
2. *art.* 4. Prælati enim debent instruere subdi-
tos in spiritu lenitatis, considerantes se ipsos, ne
70 & ipsi tententur: Non enim Deus dedit illis spi-
ritum timoris, sed virtutis, & dilectionis, & so-
brietatis, nec subditi acceperunt spiritum serui-
tutis, iterum in timore, sed acceperunt spiri-
71 tum adoptionis filiorum, in quo clamant *Abba
Pater*, vnde D. Bonauentura, *in opusculo de
sex alis Seraphim. cap. sexto.* de eis ait, sit etiam
72 Prælatus humilis, affabilis, vt subditi facilem
accessum ad eum habeant, & fiducialiter ei allo-
qui possint, & studeat magis amari, quam ti-
73 meri, quia libentius ei obeditur, qui diligitur,
quam timetur, & Rodriguez, *tomo tertio, quæst.
trigesima-quarta, articulo septimo*; ait Prælatus
debet esse mansuetus, & benignus, consideran-
do quod Deus primum Principem populi sui
Moysem constituit, qui erat vir mitissimus super
omnes homines.

74 Vnde Augustinus, *de tempore sermon.* 125.
ait, Ideo Christum reliquisse Petrum in pec-
catum labi, quia erat re vera Petrus paulo du-
rior, atque seuerus (hic igitur tam durus, &
tam seuerus, si donum non peccandi à Do-
mino fuisset adeptus, quæ venia commissis po-
pulis donaretur, sed ideo diuinæ Prouidentiæ
secretum ita temperauit, atque permisit, vt
primus ipse laberetur, ac rueret in peccatum
quo erga peccantes duriorem sententiam pro-
prij casus intuitu temperaret) & *homil. de pæ-
nitent. cap. plerumque, secunda quæst.* ait, idem Au-
gustinus [illi robusti dicuntur, qui de sua iusti-
75 tia præsumunt, misericordiam peccantibus ne-
gandam putant, & impendentes reprehendunt:
vnde à Domino percussi intereunt, quia iudi-
cium sine misericordia erit illis, qui nolunt face-
re misericordiam delinquentibus, quibus per Salo-
monem dicitur, noli esse nimis iustus, qui est ni-
mis iustus, perit in iustitia sua.]

Vnde prælatus qui quærit timeri potius ver-
beribus, quam verbis, ab officio est deponen-
76 dus, vt habetur, *cap. Episcopus, distin. quadra-
gesima-quinta*, & notat Bettachinus, *in tracta-
tu de Episcopis, tertia parte, libro quarto, nu-
mero vigesima quinta*, Rodriguez, *tomo secundo,
quæst. vigesimo primo, artic. primo*, Giragus,
*part. tertia, dubio trigesimo, numero centesimo
nonagesimo secundo.* Sed huiusmodi Religiosus ma-
xime rigidus, & minax est, & nullum habet spi-
ritum lenitatis, sed timoris, siquidem contra
subditos incidentes in aliquem defectum taliter
scandescit, & furit, vt accepi ab ipsis patribus
consulentibus, vt sæpe etiam manibus, & pe-
dibus eos velit delineare, vt non semel visum
fuit, vt ipsi mihi consulentes testati sunt; ergo
77 talis religiosus omnino indignus est ad offi-
cium Prælati regularis, & si electus est, de-
bet deponi vt habetur, *in dicto cap. Episcopus*;
non enim subditi acceperunt spiritum seruitu-
tis iterum in timore, sed spiritum adoptionis
filiorum, vt *suprà* diximus. Tum quia ei de-
est præcipua qualitas ob quam est instituta præ-
latia, siquidem ei deest munus proprium Præ-
lati, quod est incumbere ad pacem, vt ait Gi-
ragus, *part. 1. dubio primo, numero septimo*, &
vt ait D. Cyprianus, *de oratione Dominica*, Pa-
cificos enim, & concordes, atque vnanimes es-
se in domo sua præcipit Deus, & vt ait D. Au-
gustinus, *tomo decimo, sermon de tempore* 168.
Vnitatis vinculum omnes debent Prælati simul, &
subditi in fide, & dilectione per omnia seruare,
quia sine pace non suscipitur Sacerdotis oratio, nec
plebis oblatio.

Confirmatur 3. Quia prælatia datur ad con- 78
seruationem, & vtilitatem communitatis; sed
homo qui multum in se confidit, & sapien-
tum consilia spernit, qui in suis dictaminibus
incorrigibilis est, & qui quod semel apprehen-
dit nunquam dimittit, non attendit ad conser-
uationem, vel vtilitatem communitatis, sed
potius ad illius destructionem; ergo indignus 79
potiùs omnino est, vt eligatur in Prælatum.
Maior est certa, & eam cum multis, docet
Giragus, *part. prima dubio primo, numero quar-
to, & dubio quarto, numero vigesimo nono.* Mi-
nor vero probatur, quia prælatus qui nimis de
ingenij sui viribus, ac scientia sibi promittit,
& timorem errandi à corde abiicit, in multa
incommoda in negotiis pertractandis, iustitia-
que administranda ruet, quia emergentia dubia
propria scientia, & ingenio absque doctorum
consilio demetietur, aliaque negotia etiam ma-
gni ponderis sua propria æstimatione absoluet,
vnde necessario inconuenientia exorientur, qua-
re, *in Prouerbiis, cap. 3. numero* 10. habentur,
hæc verba, *Inter superbos semper iurgia sunt qui* 80
*autem agunt omnia cum consilio reguntur sapien-
ter*, hoc est, vt optime explicat Salazar ibi, cum
superbi de re aliqua deliberant, dum suum quod- 81
libet consilium, aliorum consiliis, ac placitis
præponunt, multæ quidem suboriuntur conten-
tiones; ac iurgia, qui autem agunt omnia cum
consilio reguntur sapientia, id est, qui ex humi-
litate, & animi sui deiectione, posthabitis con-
siliis propriis, de aliorum consilio, & opinio-
ne cuncta gerunt, hi quidem sapientissime, ac
prudentissime res administrant, inter hos nul-
læ oriuntur discordiæ, nullæ sunt disgregato-
res sententiæ, nullus enim ita adhæret suæ, vt
perspecta ratione alteri libens non cedat, huc
vsque Salazar. Sed iste Religiosus ita est deuin-
ctus suo iudicio, vt cuncta omnia spernat, & so-
lum quod sibi obiicitur iustum diiudicat, ergo cum
ex illius gubernio plures rixæ, seditiones, & mala
necessario exoriri debeant, vt Sapiens prouerbio-
rum 3. ait; Inde est, quod sit indignus vt in Præ-
latum eligatur.

Confirmatur 4. quia *cap. omnis qui distinct.* 45. 82
inter alia ad Prælatos spectantia habetur, quod iu-
dex seu Prælatus in omni negotio semper debet
esse pauidus, timens, & tremens, atque formido-
losus, ne iustitiæ tramite deuians cadat, & vnde
iustificetur, inde potius condemnetur; sed iste Re-
ligiosus intrepidus est in suis dictaminibus, rigidus
in exequendis mandatis, & in puniendis defectibus
inexorabilis; ergo indignus est vt eligatur in Præ-
latum regularem.

Confirma

Confirmatur 5. Ex illis verbis Isaiæ, væ vobis qui
83 sapientes estis in oculis vestris, & coram vobismet-
ipsis prudentes, quasi diceret velit, Superiores qui
omnia per se posse autumant, qui sibi se solos suffi-
cere prædicant, qui auxilio opus esse, non consilio
clamant, in sua sapientia decipiuntur, dum negotia
peruertunt, iustitiamque in iniustitiam vertunt.
Vnde Caietanus, 2. 2 *q. 49. art.3.* ait, Quod tam
negligentia, quam contemptus audiendi viros,
& vita sanctos, mater est imprudentiæ, & Hora-
tius, *lib 3. ode* 4. inquit: vis consilij expers, mole
ruit sua; & Bonauentura, *in opusculo de sex alis
Seraphin. cap.* 7. loquendo de superiore ait, ne plus
sapiat, quam oporteat sapere, ne sibi plus credat,
84 quam expedit, ne sit sapiens in oculis suis quia te-
ste D. Gregorio, *lib. 23. Moral. cap.* 74. circa fi-
nem, sicut subditorum tentatio est reprehende-
re in Prælatis, quod in multis non recte agant,
ita Prælatorum tentatio est, quod se cæteris sa-
pientiores æstiment, vnde dicitur *Prouerbiorum* 20.
Vidisti hominem sapientem sibi videri, magis il-
lo spem habebit stultus; stultus enim sibimet non
confidens quærit consilium à sapientibus, ne deci-
piciatur, ille autem dum de se plus quam debet
præsumit, etiam vbi erat recte se plerunque sen-
tire deceptus putat, inter omnes tentationes vi-
85 detur ista periculosior cuique Christiano, scilicet
proprio sensui nimis inniti, cum enim nemo re-
periatur ita perspicacis intelligentiæ, quin possit
in aliquibus falli, qui hoc totum, & solum repu-
tat iustum, quod ipse senserit, astuto aduersario
ad varias seductiones sub specie boni liberum adi-
tum pandit, ait enim *Psalmista* 9. sedet in insi-
diis cum diuitibus in occultis, vt interficiat in-
nocentem; ibi enim libentius insidiantur, vbi
maiorum diuitias cernit inquiri, vt ibi innocen-
tem inquirat, & occidat, vbi se Deo maius ob-
sequium præstare sperabat; vnde cautum est sem-
per rectori, consilia libenter audire, & humili-
ter quærere, & in hoc triplex humilitas consistit.
86 Prima si alij idem sentiunt, quod ipse, securior
est, quod non decipiatur; Secunda quidquid fe-
cerit cum prudentum consilio, si aliquid ei eueniat
contrarij, minus ei poterit imputari, quam si de
suo tantum sensu id fecisset; Tertia quod sæpe
in merito humilitatis talis Deus dat ei agnosce-
re per se, vel per alium quod antea non intellexit.
Aliqui vero cum ad officium regiminis assumuntur,
ita se continuo repletos spiritu sapientiæ repu-
87 tant, vt omnia antecessorum suorum facta stulta
iudicent, & peruersa: Alij verò à contrario, cum
88 ab eodem absoluuntur officio, quæcunque suc-
cessores faciunt simili modo condemnant, non
attendentes quod sicut ipsi aliorum facta depri-
munt, ita eorum facta alij possunt despicere, huic
dicit *Isaias* 37. Væ qui spernis, nonne, & ip-
89 se sperneris? nonnullorum enim facta solent ab aliis
obseruando notari, sicut illorum, qui aliorum
facta seuere diiudicant, si forte in quo ipsi alios
arguunt reprehensibiles deprehendantur, hucusque
Bonauentura.

Et S. Gregorius Nazianzenus oratione de
moderatione *in disput.* ait, Præstat cum doctrina
instructus sis, propter animi æquitatem facili-
tatem consulto credere, quam cum eruditione
90 careas, per insolentiam ac temeritatem altius
efferri. Et S. Basilius Magnus, *oratione* 21. ait,
qui habens consilium bonum, suam potius se-
quitur sententiam, similis profecto est Regi Re-

roboam, qui spreto salutari consilio senum, ado-
lescentium qui secum educati erant secutus, de-
cem tribus Israel ab Imperio suo abscidit. Et *in
Epistola ad Chilonem* ait, Maxime omnium caue,
ne tuo vnius consilio innixus, tibi vni permit-
tas plus æquè fiduciæ, ne quando per eidem re-
rum inexperientiam è sublimi fastigio religionis,
quam ex professo accepisti deturbare. Et Cassia-
nus, *Collat.* 2. *cap.* 11. ait, Nullo alio vitio tam 91
præcipitem Diabolus monachum pertrahit, ac
perducit ad mortem, quam cum neglectis consi-
liis seniorum, suo iudicio persuaserit, definitio-
nique confidere, quorum omnium ratio est, quia
humana mens dominantis, ita est debilis, vt ex-
cogitare nequeat ea omnia, quæ possunt prodes-
se, vel obesse rei determinandæ; sed prædictus
religiosus ita de se confidit, ita suo iudicio est
deuinctus, ita in suis dictaminibus est incorrigi-
bilis, vt nequaquam ab ipsis dimoueri possit, sed
potius seniorum, & sapientum consilia despicit,
& spernit; ergo indignus est vt eligatur in Præ-
latum, de hoc enim dicitur, *Prouerbiorum* 27.
numero 12. Expedit magis vrsæ occurrere rap-
tis fœtibus, quam fatuo confidenti in stultitia
sua.

Et Peirinis, *de Prælato q* 2. *cap.* 3. §. 15. *n.* 145. 92
loquens de huiusmodi prælatis nimium anxiis in
delictis subditorum conquirendis, eos vocat
quæstores, & subditorum occultos insidiatores,
& tandem de iis ait, isti prælati sunt parum pru-
dentes, minus misericordes, multo maligni, in
summo gradu superbi, & hypocritæ, peruersi,
à consortio hominum arcendi; Nam licet Præ-
latus debeat esse vigilans, & curare pro posse, vt 93
regulæ, & constitutiones seruentur, non tamen
debet esse importunus quæstor, nec multo mi-
nus occultus insidiator, imo præstat aliquando
habere oculos, & non videre, aures & non au-
dire, Nam vt ait Tacitus, *in Agric.* Princeps om-
nia scita debet, non omnia persequi, paruis pec-
catis veniam, magnis seueritatem accommodare, 94
nec pœna semper, sed sæpius pœnitentia conten-
tus esse. Et Aristoteles 12. *Meta. textu* 5. ait,
Quædam melius est non videre quam videre, quod
obseruasse videtur Sapiens *Prouerbiorum* 7. Vbi
ait, de fenestra domus meæ per cancellos prospe-
xi, & video paruulos, considero vecordem iuue-
nem, sed huiusmodi Prælatus ob quamcunque
etiam leuem culpam, tam venenatis verbis mor- 95
det, vt acerbam putent ibi subditi eam esse vi-
tam; ergo arcendus est a consortio hominum vt ait
Peirinis, & vt indignus dimittendus à Prælaturis
regularibus.

Vnde Thomas Hurtado vir sane eruditus in
suo, *tomo de variis tractatibus*, *tract.* 12. *cap.* 1. 96
numero 1497. Hæc aurea verba ponit, nihil exi-
stimo perniciosius regimini regularium, quam
quod Rectores nimium suo iudicio confidant, si
enim Superiores Prælati illud deponere iubent,
vel non faciunt contra regularem disciplinam,
& pacem, vel si faciant, ita insipide, & acer-
be, quod omnes perturbant, & inquietant, &
statim, *numero* 1498. concludit idem author,
Rigidus in exequendis mandatis, & puniendis
defectibus, indignus est vt eligatur, vt pul-
chre & satis ad rem probat S. Ambrosius. *libro* 2. 97
de offic. cap. 7. confirmans exemplo Moysis, qui
præpositus fuit populo Dei, & Dauidis electi in re-
gem, & concludit, Legimus non solum in priuatis

sed etiam in ipsis regibus, quantum facilitas blan-
98 de affabilitatis profuerit aut superbia, verborum-
que obfuerit tumor, vt regna ipsa labefacta-
ret, & potestatem solueret. Fateor nihil magis
turbare amicam societatem, quam nimius rigor,
aspera, & argura facies, verborum asperitas, actio-
99 num incomitas, quibus subditi in desperatio-
nem vergunt, & spreta vita regulari, vel malè
viuunt, vel torquentur intolerabiliter, vel tan-
dem obliti suæ professionis apostatantur, & qui-
dem plures vidi in religione perdere rigorem,
quam suauitatem. Hæc Thomas Hurtado, nec
quid melius in hac re dici posse existimo.

Ad cuius doctrinam confirmandam materiale
100 quoddam exemplum afferam, quod quidem mihi
satis fuit in admirationem, & ad casum præsen-
tem maxime conducens. Die enim quo hæc scri-
bo, cum essem Segouiæ contingit, quod cum quæ-
dã Gallina in monasterio nostro viginti pullos ab
ouis sua communi accubatione extraheret, cum ip-
sa natura sua esset aspera, dura, & ferox in pullos
paruulos, & quotidie contra eos exasperaretur, &
quosdam morderet, quosdam pedibus ipsis cal-
caret, quid facerent pulli illi paruuli? mirabile
dictu omnes propriam matrem dereliquerunt,
iudicantes melius sibi esse matre carere, imo &
vitam amittere, quam tam inhumanam matrem
tolerare, quod & factum fuit: Nam cum paruuli
non haberent, qui eis victum ministraret, omnes
101 periere. Si ergo id accidit in brutis, si id in paruis
pullis omnes experti sumus, qui potius dissipati,
& mori voluere, quam tyrannidem matris tole-
rare? quid erit inter creaturas rationales? O Bo-
ne Deus, quot destruit Prælatorum crudelitas,
quot dissipauit cæca, & impia aliquorum Præla-
torum conditio? certe non video maiorem in ho-
mine indignitatem ad officium pastoris, quam ter-
ribilis, crudelis, & dura conditio; optime ergo
dicit Hurtado, plures esse quos perdidit rigor,
quam beneuolentia, quod etiam ait Giragus, *p. 3.
dub.24.n.* 157 Cum igitur hæc omnia in præ-
dicto religioso reperiantur, procul abigendus est
ab officio Prælati; est enim illius indignissimus,
ita Hurtado, *suprà, n.* 1498. Giragus, *suprà, n.*559.
Ego ipse, *in nostro Directorio Regularium, p. 5. tr. 4.
disp. 4. num* 300.

Nec obstat quod iste religiosus, & antecedens,
102 sint alias religiosi nimis reformati, nimium pœ-
nitentes, & abstinentes. Respondetur namque
cum D. Gregorio, *in Pastorali, p.* 1. Quod nemo
plus in Ecclesia nocet, quam qui peruerse agens;
nomen, vel ordinem sanctitatis habet; delinquen-
tem namque hunc redarguere nullus præsumit;
Atqui prædicti religiosi, licet alias nomen sancti-
tatis habeant, peruerse agunt, omnes perturban-
do, & inquietando, tum rixis, tum aliis innu-
meris vexationibus? ergo licet alias habeant ali-
quam speciem virtutis in aliis rebus non sunt
conuenientes ad officium Pastoris. Bonum enim
debet esse ex integra causa, malum ex quocun-
que defectu; vnde cum hi Religiosi in rebus
adeo necessariis ad bonum regimen deficiant,
omnino ab eo excludendi sunt, saltem dum non
resipiscunt.

§. IV.

In quo ostenditur Religiosum nimis ambitiosum esse indignum vt eligatur in Prælatum regularem.

VEniamus ad quartum Religiosum, qui cum
esset reformatus, pœnitens, & alias haberet
genium ad gubernandum, erat nimium ambitio-
sus, maiores enim dignitates, quæ adhuc sibi non
erant debitæ, quia alij digniores erant, quibus de-
bitæ erant, summe appetebat, pro eis consequen-
dis omnes perturbabat, fraudes, dolos etiam ami-
cis faciebat, Religiosis quibus tales maiores di-
gnitates debitæ erant, ne sibi anteponerentur
imputabat defectus, qui reuera nunquam fuere,
sed ille eos deducebat ex aliquibus actionibus in-
differentibus, & sæpe leues defectus ita exaggera-
bar, vt ex parua musca gigantem efformaret, vt
solus ipse tali dignitate dignus electoribus appa- 103
reret, & alia huiusmodi. Hunc igitur religiosum
dico etiam esse indignissimum vt eligatur in Præ-
latum regularem.

Ratio fundamentalis est; quia ambitiosus, etiam-
si alias esset sanctus, ex ambitione redditur indi- 104
gnus ad Prælatiam, *cap. p incipatus* 1. *q.* 1. Barbo-
sa, *de iure Ecclesiastico, lib.* 1. *cap.*59.*n.*155. Leza-
na, *verbo ambitio, n.*2. Sed talis religiosus est gra-
uiter contra iustitiam ambitiosus; ergo indignus
est vt eligatur in Prælatum. Maior est certa. Minor
verò probatur quia ille censetur grauiter, contra
iustitiam ambitiosus, qui appetit prælaturas per 105
subornationes, dolos, & fraudes, vel qui appetit
propter vindictam, vt scilicet aliquos à Prælatiis
excludat, vel qui appetit dignitates, quarum in-
dignus, vel minus dignus est, quia aliis dignio-
ribus debitæ sunt, vt docet Lezana, *verbo Am-* 106
bitio, num. 2. Sed huiusmodi Religiosus ad con-
sequendum maiores dignitates Prouinciæ, quæ se-
cundum iustitiam distributiuam aliis religiosis an-
tiquioribus, & dignioribus debitæ erant vteba-
tur subornationibus, amicos subornando, & suf-
fragia procurando, vtebatur dolis, & fraudibus,
etiam maiores amicos illudendo, & tandem tales
dignitates procurabat, vt aliqui qui ei contrarij
erant, omnino à Prælatiis excluderet; ergo talis
religiosus vt fictus, falsus, fraudulentus, ambi-
tiosus, omnino à Prælatiis relegandus est.

Confirmatur primo: Quia ambitio est secre- 107
tum venenum; pestis occulta, doli artifex, virtu-
tum ærugo, & tinea sanctitatis, vt ait D. Bernar-
dus, *serm.6. in psalm.* Qui habitat; sed hæc om-
nia inueniuntur in hoc religioso; siquidem ille
dolis, & artificiis vtebatur ad consequendam di-
gnitatem, omnes inficiebat vt venenum, & pestis,
vt ipse solus dignus appareret, omnium virtutes
annihilabat vt ærugo, & tinea vt ipse solus vir-
tuosus videretur, cuncta euertebat vt ipse sua in-
tentione exiret; ergo talis religiosus vt pestis, ve-
nenum, & doli artifex, ærugo & tinea sanctitatis,
omnino à dignitatibus deiiciendus est.

Confirmatur 2. quia quos capit ambitio sunt
inuidi, contentiosi, simulatores, vt ait D. Basi- 108
lius, *de constitut. monasticis, cap.* 5. Sed talis est
iste religiosus, siquidem ad consequendam digni-
tatem, quam desiderabat, contentionibus, & si-
mulationibus vtebatur, & videns se illam non
potuisse

potuisse tot fraudibus consequi, summe inuidebat illius possessorem, contra eum ignitos inuidiæ, & iracundiæ radios è venenosis visceribus euomens vt ab ipsis consulentibus accepi; ergo talis religiosus indignus est, vt in quacumque prælatiam regularem eligatur.

Confirmatur 3. Quia elector qui omnes Præ-
109 latias procurat efficere ex certa Prouincia, vel oppido, eo quod sint sibi connaturales, vel amici, vt ipse ab eis postea in supremum Prælatum eligatur, & ipse semper permaneat in gubernio, vt caput Prouinciæ, vel Congregationis, est in peccato mortali ambitionis, & vt talis indignus Prælatiæ, vt notat Bellarminus, *de Princip. Christ. lib.1. cap.* 10. Lugo, *de Iustitia, d.* 34. *sect.* 1. *n.* 3. *tom.*1. & cum Lessio, Salon, Aragonio, & aliis Giragus *p.*1. *dub.* 1. *n.* 3. *&* 4. *&* 7 *& p.* 3. *dub.*63. *num.* 367. Sed huiusmodi Religiosus cum esset vnus ex electoribus in capitulo, arte & industria omnes Prælatos inferiores procurabat eligi ex amicis suis, & conciuis illius, vt ipsi eum postea, eligerent, & conseruarent in Prælatia suprema, vt accepi à consulentibus, ergo talis religiosus, vt caput factionum, & vt acceptor personarum, omnino à Prælatiis relegandus est.

Confirmatur 4. Quia etiam inter Apostolus
110 concitatæ sunt murmurationes aduersus Ioannem & Iacobum, eo quod eorum mater primatum sedium ob amicitiam, & consanguinitatem à Christo postulauit, vt habetur Matthæi 20. *Audientes decem indignati sunt de duobus fratribus*, Arabicus, *legit murmurauerunt de duobus fratribus*, quia ægre ferebant, inquit, Caietan. in Matthæum 20. *quod illi duo ambientes voluissent omnibus præferri*; Sed iste religiosus omnibus vult præferri, & ad hoc vtebatur dolis, arte, & industria, distribuendo minora officia amicis, & suis naturalibus, ergo si hæc intentata præferentia causa fuit murmurationis, & seditionis inter Apostulos, procul dubio maiores seditiones causabit inter religiosus minoris perfectionis, ac Apostoli; ergo sicut illa matris postulatio pro filiis, vt ambitiosa reiecta fuit à Christo (non est meum dare vobis: sed quibus paratum est à patre meo) ita huic religioso tale munus non est dandum, sed quibus paratum est à Deo. & ille omnino est ambitiosus ab officio Prælati relegandus.

Confirmatur 5 Quia primus Angelus eo ipso
111 quod in cœlo intentauit plus ascendere, quam sibi debitum erat, [sedebo in monte testamenti, similis ero altissimo.] omnino à cœlo ad inferos in æternum deiectus est, cum omnibus illis, qui eum in tali sede collocare voluerunt. Et primus homo eo, ipso quod in paradiso intentauit plus assequi quam ei debitum erat, (eritis sicut Dij scientes bonum & malum.) comparatus est iumentis. & similis factus est illis, & vt talis statim in perpetuum è Paradiso cum suis sequacibus deiectus est; sed iste religiosus intendit plus ascendere, quam ei debitum est, anteponendo se dignioribus; ergo velut malus Angelus, & homo similis iumento factus, omnino ab omni honore, & dignitate in perpetuum deiiciendus est.

112 Confirmatur 6. Quia religiosus qui murmurationibus, etiam leuibus quærit alienare electorum animos, ne suffragia præstent in fauorem alicuius religiosi, sed sibi ipsi, vel alteri suæ factionis, & qui intendit alterum ab optimæ famæ opinione deturbare apud electores, vt ipse ei præferatur in prælatura, peccat grauissime peccato ambitionis, quia sua murmuratione intendit graue nocumentum proximi, vt ait D. Thomas, 2. 2. q. 6. 113
art. 2. *ad* 4. Azot. *p.*1. *lib.*6. *cap.* 15. *q.* 16. Et quia illis murmurationibus intendit conseruare regimen in propria persona, vel factione, scindendo vnitatem; pacemque conturbando, vt notat Caietanus *in summa tit. ambitio.* Bassæus *verbo Ambi-* 114
tio, Giragus, e.t. *dub* 9. *num.* 60. Sed iste religiosus de quibusdam aliis religiosis quorum aliquem timebat eligi in superiorem Prælatum defectus, licet leues patefaciebat; vt electorum animos ab alicuius eorum electione remouet, & eos in se ipsum inclinaret, vt patet ex narratione huius casus; ergo talis religiosus tales murmurationes, & defectus leues cum tali intentione patefaciendo, peccabat mortaliter peccato ambitionis, & intendendo electionem suam, indignus factus est, vt eligatur, & si facto eligatur electio est cassanda, vt statuit Clemens VIII. in decretis pro reformatione regularium, & tenet cum Barbosa, Lezaoa, *verbo ambitio, n.* 1. Ergo cum hæc omnia concurrant in hoc religioso, omnino à Prælatia relegandus est; De eo. enim ait Cyprianus de oratione Domini; discordans, & dissidens, & pacem cum fratribus non habens, nec si pro nomine Christi occisus fuerit, crimen dissensionis fraternæ poterit euadere; tale enim peccatum est alios exautborizare, illorum defectus aperiendo vt quisquam solus dignus appareat dignitate, vt ad talem maculam abluendam, etiam martyrium paruus fluuius Cypriano videatur.

Et ne verba mea vobis leuia videantur, audite 115
ea, quæ scribit Bernardus Epistola 116 *Obtestor vos Religionum capita, per sanguinem Iesu Christi Saluatoris nostri, vt capita talium factiosorum euellere non tardetis, eaque in malam crucem amandetis*; Et paulo antea inuehens idem sanctissimus Bernadus contra prædictos ambitiosos ait, *O stulti filij Adam, qui contemnentes pacem, & gloriam appetentes, & pacem perdunt, & gloriam væ vobis viri impij, qui dereliquistis legem domini altissimi, quia retributio vestra dabitur vobis? væ qui trahitis iniquitatem in funiculis vanitatis, ambitionis, superbiæ & inuidiæ; quibus quasi loris adstricti plaustrum peccati trahitis! væ qui dicitis malo bonus est, & bono malus est, vocantes tenebras lucem, & lucem tenebras, & ponentes amarum in dulci, & dulce in amaro! væ vobis, qui sapientes estis in cordibus vestris & coràm vobismet ipsis prudentes! væ vobis etiam filiis sceleratis genti peccatrici, populo graui, iniquitate nemini nequam!* quod pro nostro præsenti themate pulchrius afferri poterat, nihil sane cum de nostro religioso, de quo est præsens disputatio videatur mores describere D. Bernardus. Mitto alia grauissima verba eiusdem S. Patris in eodem loco, ne lectori fastidiosus appaream.

Confirmatur 7. Religiosus, qui postposito bo- 116
no communi, suo priuato inhæret, prætendendo dignitates, & officia, est causa multarum dissensionum, & discordiarum; affectus enim proprij commodi, & non communis, est radix, & origo
omnium perturbationum, quæ repetitur in re- 117
ligionibus, vt ait Rodriguez, *tom.*1. *q.* 34. *art.* 5. Giragus, *p.* 3. *dub* 15. *n.*68 Imo ipsam religionem scindit, vt ait D. Chrysostomus, *homil.* 11. *ad Ephes.* vbi ait. *Nihil Ecclesiam æque potest diuidere, vt*

 ambitio,

ambitio, & amor imperij, & gerendi magistratus,
118 *vnde talis religiosus dici potest Tyrannus*, vt ait Ari-
stoteles. 3. *Polit. cap.* 5. Tytannidem enim dicimus,
dominatum vnius ad proprium commodum in-
tendentis, & D. Thomas, 1. *de regim. cap.* 1. ait, *Si
vero non ad bonum commune multitudinis, sed ad
bonum priuatum regentis regimen ordinetur, erit re-
gimen iniustum, atque peruersum*; sed huiusmodi
religiosus procurando prælatiam supremam, non
bonum commune intentat, sed eo postposito,
solum curat de proprio commodo, de se conser-
uando in suprema dignitate, alios deprimendo,
& solum intendit suos naturales, & conciues,
etiam minus dignos ad officia eleuare, vt ipsum
in suprema dignitate quantum fieri possit susti-
neant; ergo talis religiosus vt seditiosus, pacis
turbator, & vnionis diuisor, Religionis Tyran-
nus, ab omni officio, & dignitate detruden-
dus est.

Confirmatur 8. quia religiosus qui officia, &
119 dignitates pertendit, procurando directe, siue
indirecte suffragia pro se, vel pro aliis, preci-
bus, vel donis, vel iniuste propalando defectus
eligendorum, vt electio in se ipsum, vel alium
cadat, incurrit pœnam priuationis ipsius officij,
in quo est electus, & inhabilitatem ad quæcun-
que in futurum, vt statuit Clemens VIII. in de-
cretis pro reformatione regularium approbatis
iussu Vrbani VIII. vt testatur cum Nauarro, Pei-
rino, & aliis Lezana, *tom.* 1. *cap.* 15. *num.* 24. Sed
prædictus religiosus precibus, imo etiam donis,
procurabat saltem indirecte suffragia pro se; ergo
talis religiosus vt vere ambitiosus omnino est in-
habilis ad quamcunque Prælatiam regularem, &
vt talis ab omni electione excludendus iuxta de-
cretum Clementis & Vrbani VIII.

120 Nec obstat si dicas huiusmodi religiosum esse
alias virtuosum, pœnitentiis, & orationi dedi-
tum, vt dicitur in consulto. Nam ad hæc Res-
pondeo cum S. Isidoro, 3. *lib. sentent. cap.* 19. cu-
ius titulus est de perfectione Monachorum, *quod
qui ad hoc conuersionem sanctitatis pertendit, vt
aliis quandoque præesse desideret, iste non disci-
pulus Christi, sed prauitatis sectator existit; sed iste
religiosus, si aliquam speciem virtutis & sanctita-
tis ostendit, est, vt electores videntes illius virtutem,
illum indignitatibus supremis cōstituant, aliis enim
præesse desiderat*, vt ex hucvsque dictis constat: er-
go non discipulus Christi, vt ait Isidor. *sed praui-
tatis sectator existit; ergo vt talis ab omni dignita-
te cum sanctitate sua apparenti detrudendus; nihil
enim Ecclesia Dei, & religioni*, vt supra diximoa
*perniciosius esse potest, quam colore sanctitatis ficta
dignitates Ecclesiæ, & religionis procurare*, quia
hunc nemo redarguere audet, vt ait D. Gre-
gorius, *in pastorali p.* 1.

---

§. V.

In quo ostenditur Religiosum de quo est rumor ipsum sanguine Hebræo esse maculatum esse indignum vt eligatur in Prælatum regularem.

VEniamus ad quintum Religiosum, qui cum
esset nimium reformatus, bonæ indolis, doci-
121 lis, erat tamen proh dolor; rumor, ipsum sangui-
ne Hebræo esse maculatum, & hunc etiam dico
indignum, vt eligatur in Prælatum regularem.

Pro cuius intelligentia notandum est primo,
quod licet hic casus in Regno Castellæ accideret,
cum tamen etiam in regno Portugalliæ, & in om-
nibus religionibus accidere possit, non solum il-
lum decidemus stando in iure communi, sed etiam
iuxta aliqua Priuilegia Pontificia, concessa tum
Regno Lusitaniæ, tum aliquibus religionibus, &
tandem quid dicendum sit de iure meæ Religionis
Carmelitanæ excalceatæ palam proponam. Lo-
quendo igitur de iure communi descendentes ab
infidelibus, si à natiuitate, vel à decennio bapti-
zati fuerint, non sint incapaces dignitatum, vt
cum Suario, Pelizario, Peirino notaui, *in nostro
Directorio regularium, p.* 3. *tract.* 3. *d.* 5. *n.* 152. Et 122
descendentes ex hæreticis, vel ex eorum fautori-
bus, solum sint incapaces vsque ad secundam ge-
nerationem per lineam paternam, & vsque ad pri- 123
mam per lineam maternam, vt patet, *ex cap. qui-
cunque de hæreticis, & cap. statuimus, el.* 2. *de hære-
ticis, in* 6. vt cum Pelizario, Tamburino, & aliis
dixi loco citato.

Ex specialibus tamen priuilegiis, in multis re- 124
ligionibus descendentes ex Iudæis non possunt eli-
gi in aliquam Prælatiam: Et quoad Minores pa-
tet ex bulla Pauli IV & Gregorij XIII. in quibus
præcipitur, vt descendentes ex Iudæis, hæreticis,
& Sarracenis, quorum ossa, vel statuæ combustæ
fuerunt, non possint eligi in Prælatos vsque ad 4.
gradum inclusiue: Et similem prohibitionem ha- 125
bent Hieronimyani, per bullam Alexandri VI. &
Gregorij XV. Et Benedictini rigidiorem habent
prohibitionem, siquidem inter eos sufficit ad perfe-
fectam inhabilitatem, quod ascendentes vsque ad 126
4. gradum fuerint confessi crimen, vel conuicti,
aut de crimine fuerint in particulari ab Inquisitori-
bus puniti, vel inquisiti, vt patet ex bulla Pij IV. 127
vt cum Portel, dixi *loco citato, num.* 156. Quibus
priuilegiis An gaudeant omnes communicantes, li-
cet ego ibi, *n.* 157. Respondetim negatiue; Con-
traria tamen sententia mihi satis probabilis videtur, 128
vt tenet Samuelius loquens de bulla Gregorij XIII.
pro Minimis, *tract.* 2. *d.* 6 *controuersia* 28. *num.* 4.
Nam licet tale priuilegium sit odiosum religiosis
particularibus, est fauorabile religioni, vt in simili
casu docet cum Rodrig. Cespedes, Pelizatius, *to.* 1.
cap. 4. *sect.* 49. *n.* 16.

Secundo notandum est in Regno Portugalliæ 129
descendentes ex Hebræis per lineam paternam,
aut maternam vsque ad septimam generationem,
non possunt eligi ad canonicatus, præbendas, aut
dignitates cathedralium, siue Ecclesiarum colle-
giatarum, vel ad officium parochi, vel Vicarij
perpetui, vel ad quæcunque alia beneficia, etiam-
si sint Vicariæ amouibiles, quæ habeant curam ani-
matum, siue sæculares, siue regulares. Ita statuit
ex grauissimis rationibus Clemens VIII. anno 1600.
die 8. Octobris, & Paulus V. anno 1612. *die* 17.
Ianuarij, vt testatur Thomas Hurtado, *de variis
tractatibus tractatu* 12. *cap.* 1. *n.* 1331. Fragoso, *p.* 1.
lib. 1. *d.* 2. §. 8. *n.* 245.

Et licet ibi Fragoso, *n.* 146. huiusmodi consti- 130
tutionem Clementis VIII. velit solum extendi
ad præbendas, & beneficia sæcularia, constitutio-
nem vero Pauli V. præter prædictas præbendas,
& beneficia sæcularia, solum extendi ad benefi-
cia regularia, hoc est ad Ecclesias parochiales sæ-
cularium Monasteriis cuiusuis ordinis vnitas, &
nullo

nullo modo extendi ad Prælatias Religionum; ego ei non possum acquiescere. Nam postquam Clemens VIII. ad instantiam magni Regis Philippi statuit, vt ex tunc canonicatus, & præbendæ, ac dignitates in Cathedralibus, & dignitates principales in Collegiatis Ecclesiis, nec non parochiales Ecclesiæ, & earum perpetuæ Vicariæ, cæteraque curam animarum habentia beneficia Ecclesiastica, dictorum Regnorum minime conferrentur habentibus originem ab Hebræis, vsque ad 7. gradum inclusiue, tam ex parte patris, quam matris. Paulus V. hoc decretum Clementis extendit, vt etiam personæ, tam sæculares, quam regulares ex Hebræorum genere, seu stirpe descendentes, non possent exercitium curæ animarum, tam in sæcularibus, quam in cuiusuis ordinis regularibus Ecclesiis, vllo modo obtinere, si descendant ex Hebræis vsque ad 7 gradum inclusiue; sed dispositio Clementis VIII. extenditur non solum ad beneficia curata sæcularia, sed etiam ad beneficia curata regularia, respectu sæcularium; ergo extentio Pauli V. vt etiam personæ, tam sæculares, quam regulares ex Hebræorum stirpe descendentes, non possint exercitium curæ animarum, tam in sæcularibus, quam in cuiusuis ordinis regularibus Ecclesiis, vllo modo obtinere, aliquid amplius debet operari, sed nihil aliud amplius potest operari, nisi quod etiam comprehendat Prælatos regulares; ergo ad illos extendenda est.

Minor in qua est difficultas probatur: Quia Clemens VIII. in sua dispositione comprehendit omnia beneficia curata, etiam regularia. Nam illa verba, cæteraque beneficia, extenduntur ad omnia beneficia curata, etiam regularia, nomine enim beneficij curati, proprie, & in rigore veniunt etiam beneficia regularia, vt cum multis probat Garcia, *de beneficiis, part. 1. cap. 6. numero 37. & 38.* Barbosa, *in appellatiuis appellat. 32. numero 1.* Et illa verba, cæteraque beneficia, est repetitio similium, vt patet, *ex l. non solum 39.* & cum multis tenet Barbosa, *de dictionibus dictione 53.* Ergo cum non possit repetere beneficia sæcularia curata, quæ Pontifex explicat in dispositione, debet repetere beneficia regularia, primis similia, siquidem sunt etiam respectu sæcularium. Tum quia illa dictio, etiam quæ habetur in dispositione Pauli V. est implicatiua, & explicat casum magis dubitabilem, & implicat minus dubitabilem, etiam in materia odiosa, vt cum multis late probat Barbosa, *de dictionibus, dictione 112. numero 1. & 2.* Sed non potest explicare beneficia regularia, quia hæc comprehenduntur in dispositione Clementis VIII. vt diximus; ergo explicat etiam prælaturas regulares, quæ vere sunt beneficia curata in Ecclesiis regularibus, vt docet Peirinis, *de Prælato, quæst. 2. cap. 5. §. 3 numero 47.* Suarez, *tomo quarto, de religione, tractatu octauo, libro secundo, cap. 3. n. 24.* Lezana, *verbo beneficium, num. 3.*

131 Confirmatur 1. Quia Paulus V. statuit, vt nullus descendens ex Hebræis, siue sæcularis, siue regularis habeat curam animarum; tam in sæcularibus, quam in cuiusuis ordinis regularibus Ecclesiis, sed appellatione Ecclesiæ in fauorabilibus veniunt Monasteria regularium *cap. cum dilectus in fine de consuetudine*, & cum Caldera, Frederico de Senis, Verall. Tuscho, & aliis notauit Barbosa, *de appellat. verborum, appellat. 85. num. 10.* & multo à fortiori appellatione Ecclesiæ regularis; ergo cum in præsenti simus in materia fauorabili, respectu religionis, vt *suprà* diximus, Dispositio Pauli V. non solum debet intelligi de Ecclesiis regularibus, hoc est, de Ecclesiis parochialibus Monasteriis vnitis, sed etiam de ipsis Monasteriis, in quibus nullus regularis exercere potest curam animarum respectu religiosorum, si descendat ex prædictis Hebræis vsque ad 7. gradum inclusiue.

Confirmatur 2. quia Pontifex ait quod descendentes ex prædictis Hebræis: non possint habere curam animarum, tam in Ecclesiis sæcularibus, quam in cuiusuis ordinis regularibus; sed Prælati regulares vere, & proprie curam animarum habent in Ecclesiis regularibus, vt cum Suario, Peirino, notauit Lezana, *verbo beneficium, num. 3.* & cum multis Garcia, *de beneficiis, p. 1. cap. 6. n. 6.* & patet, *ex cap. dudum 2. de electione*; Ergo dispositio Pontificis, non solum ad parochos Ecclesiarum parochialium regularium extendenda est, sed etiam ad ipsos Prælatos regulares, qui vere in Ecclesiis regularibus habent curam animarum. 132

Confirmatur 3. Quia verba dispositionis Pontificiæ sunt intelligenda, & interpretanda secundum propriam significationem, *l. non aliter, ff. de legat. 3.* & cum multis notat Barbosa, *axiomate 2. num. 224.* Et hoc etiam in materia odiosa, vt cum Surdo notauit ibi Barbosa; sed Prælati regulares proprie, & rigorose habent curam animarum in Ecclesiis regularibus, vt *suprà* diximus; ergo prædicta dispositio Pontificia de eis proprie, & in rigore intelligenda est. 133

Confirmatur 4. Quia eadem inconuenientia dantur in Prælato regulari respectu suorum subditorum, quam in parocho sæculari respectu suorum parochianorum, vterque enim potest non ministrare fideliter suis subditis Sacramenta, ergo non est cur hæc dispositio Pauli V. restringatur ad solos parochos Ecclesiarum vnitarum Ecclesiis regularibus, cum alias proprie, & rigorose possit de ipsis etiam Prælatis regularibus intelligi, nisi alias velis dicere, maiorem curam habuisse Pontificem de salute animarum hominum sæcularium, quam religiosorum, quod absit; Dicendum igitur absolute est contra Fragosum, dictam dispositionem Pauli V. non solum loqui de parochis Ecclesiarum parochialium, etiam vnitarum conuentibus regularibus, sed etiam de ipsis Prælatis regularibus, quorum munera, & officia descendentes ex Hebræis vsque ad 7 gradum inclusiue in nulla religione in Regno Lusitaniæ obtinere possunt. 134 135

Tertio notandum est in nostra religione Carmelitana excalceata esse inhabiles ad habitum & professionem descendentes ex parentibus per Sanctum Inquisitionis officium punitis, siue a Iudæis, Saracenis, sectis, hæreticis, vel alterius vitæ professoribus, vsque ad 4. gradum, & vltra, si aliqua noteotur infamia, vt patet *ex nostra constitutione parte secunda, cap. secundo, numero nono.* Quam constitutionem confirmauit Alexander VII. *speciali bulla anno 1658. die tertia Iulij*: Vnde cum descendentes ex Hebræis in quocunque gradu in ordine 136

nostro

137 no ro sint inhabiles ad habitum, & professio-
nem, multo à fortiori sunt irh biles ad Prælatias.
Nec per psofessionen fiunt habiles ad prædictas
138 dignitates vt diximus, *de illegstimis in aostro Di-
rectorio regularium, p. 3. tract. 3. d. 4. n.* 66. Tum
quia adhuc sub indice est, an illorum professio sit
valida, & in primis, si ingtedientibus fiat intet-
rogatio, an habeant prædictum sanguinem infe-
ctum, cum protestatione, quod si postea inuen-
139 ti fuerint talem sanguinem maculatum habere,
professionem non valere, vt fit in nostra Prouin-
cia Lusitana, cernm est talem professionem esse
nullam, vt cum Rodsiguez, Sanchez, Lezana, di-
xi, *in nostro Directorio Regulursum, p. 2. tract. 3. d.*
140 2. *nam.* 36. Quod si non fiat illis talis protestatio,
adhuc multi dicunt, talem professionem esse nul-
lam, ex defectu consensus totius Religionis, &
ex defectu potestatis in admittente, ad professio-
nem, & ex dolo, & errore circa qualitatem per
141 modum conditionis conceptam, & ob dolum
dantem causam contractui, vt cum Rozella, Lan-
celoto, docet Vidal, *saqussitiono 2 de voto, num.* 48.
Ergo ipse, *in nostro Directorio Regolariam, p. 2. tr.
3. d. 3. n.* 122. Vbi hanc sententiam multis sationibus
probaui, eandem sententiam tenet Nauarrus, *lib.
3. consilioram sital. de Regulur. num.* 11. Pottel
*tom. 1. ressponsionum moraisum, p. 1. cusa 3. num. 3.
prope finem.*

Quarto suppono quod si constet aliquem esse
142 ex sanguine maculato Hebræorum vsque ad 7.
generationem in Regno Portugalliæ esse incapa-
cem vt eligatur in Canonicum, præbendatum, vel
ad beneficium curatum, nec ad vllam Prælatiam
regularem, vt patet ex bullis Clementis VIII. &
Pauli V. & multis probat Hurtado, *suprà n.* 1331.
& nos *suprà* diximus. Quæ doctrina valde con-
143 formis est iuri Canonico, & ciuili, & Sanctis Pa-
tribus, *cap. consideranda, dist.* 86. quod est S. Am-
brosij, *lib. 1. de officiis, cap.* 30. iuncta Glossa ves-
bo ingenuos *cap. statuimas, quod est Honorij III.
iunctu glossa verbo potiorem, versu sed dico de maio-
ris. & obedi. l. Honor. C. de muner. & honor.* Vbi
id expresse dicitus, tenet D. Thomas, *lect. 2 sup.* 2.
epistol. ad Hebræos, D. Bernardus, *epist.* 113. Ca-
saneus, *ia cataiog. p.* 8. *consideras.* 36. Felinus, *in
cap. cum adeo, aum. 6. de rescriptis,* Baldus, *in cap.
statuimus, num.* 2. Peña, *l. malieres colam. 4. C d.
dignit. lib.* 12. Est etiam hæc doctrina valde con-
sona rationi.

Quia contra hos homines est sationabilis præ-
sumptio, quod redeant ad vomitum contra fi-
dem, de eis probabilites timetur, quod alios sub-
uertant. Tum quia eosum odium contra fidem
Catholicam est immane, & sanguine, & genera-
144 tione videtur transfuodi. Tum quia homines ha-
bentes hanc maculam ciuilem in his Hispaniæ se-
gnis velnti infames reputantur. Tum quia teste
D. Thoma, 1. 2. *q.* 103. *art.* 1. Sacra scriptura Deu-
teronomij 53. exclusit spurios ab Ecclesia He-
bsæorum vsque ad decimam generationem prop-
145 ter generis vilitatem, protet quam tanquam in-
fames habebantur; sed vilior est sanguis Iudæo-
146 rum inter Catholicos, sunt enim Iudæi dolosi,
superbi, insolentes, & vltra modum ambitiosi,
rixosi, cautilosi, mendaces, procaces, tenaces, aua-
ri, & pecuniarum auidissimi, de quibus dicit
Apostolus ad Titum, *cap.* 11. sunt enim multi in-
obedientes, vaniloqui, & seductores, maxime qui
ex circoncisione sunt, qui vniuersas domos sub-
uertunt, docentes quæ non oportet turpis lucri
gratia, vt etiam notauit Otalora, *de nobilitate p.* 2. 147
cap. 7. *n.* 20. Ergo tales homines velut infames, &
motum deprauatorum relegandi sunt à dignitatibus
Ecclesiasticis, est enim generatio praua, & adulte-
tera, vt dicitur *Deuteronomio* 12.

Confirmatus. Quia pes crimen læsæ Majesta- 148
tis diuinæ perditur omnis nobilitas, & sanguis
proditoris taliter inficitus, quod filij, & nepo-
tes, & descendentes quasi geniti ex sanguine in-
fecto priuantur, & excluduntur ab honosibus, 149
officiis, & dignitatibus, *vt in l. quisquis, C. ad l.
Iuliam Majest. maxime, in § filias.* Vbi dicitur,
infamia eos paterna semper comitetur, ad nul-
los prorsus honoses, ad nulla sacramenta perue-
niant, &c. Facit textus, *in cap. si quis cum mili-
tibus 6. & q. 5. & cap. Vrgentis, & cap. statutam
de har. & l. 2. tit. 2. p. 7. & l. 1. & 2. tit. de las trà-
tiones, lib. 8. ordinat.* Sed isti conuersi, vel eorum
patentes commiserunt tale crimen in proditione,
& morte Domini nostri Iesu Christi, quia conue- 150
nerunt in vnum, aduersus Dominum; & aduer-
sum Christum eius, vt dicitur, *Psal.* 2. Et quoti- 151
die id faciunt, vt dicitur, *Psal.* 84. Quadraginta
annis offensus fui à generatione ista, ergo vt in-
fames, & ignobiles relegandi sunt à dignitatibus
Ecclesiasticis Nam *reg.* 2 *cap.* 2. ait Dominus, *qui* 152
*me contempserunt erunt ignobiles, & facit textus
in cap. constituit.* 17. *q.* 4 quem dixit singularem ad
hanc conclusionem Ludouic. Romanus, *singular.*
672. Otalora, *suprà, n.* 18.

Nec obstat illud quod dicit Paulus ad Roma- 153
nos X. *Non est distinctio Iudæi, & Græci*; Nam
hic locus intelligitur quoad animæ salutem, &
spiritualem iustitiam. Et eodem modo intelli-
guntur cæteræ omnes rationes Theologicæ, &
sacræ Scripturæ. Secus vero quantum ad statum
reipublicæ Ecclesiasticæ, vel sæcularis; Nam in
hoc optime cadit distinctio graduum, & persona-
rum, quoad honores, & dignitates, vt dicit Tex-
tus in Authent. *quib. mod. nat. effic. legit. § illud,
versu quisquis, autem col.* 5. & docent Otalora, *de
nobilitate, p. 3. cap. 7. n.* 22. Tum quia ita statue-
runt plures summi Pontifices confirmantes plura 154
statuta religionum, & multarum Ecclesiarum,
quæ tales homines ab honoribus, & dignitatibus
excludunt, vnde temerarium erit, ne dicam er-
rori proximum, negare id licitum esse, vt ait Tho-
mas Hurtado, *in tractatibus variis tractata* 12. *cap.
1. num.* 1338.

Quinto suppono, quod in mea Religione Car- 155
melitana excalceata, si certo constet aliquem esse
ex sanguine Hebræorum maculatum, non solum
vsque ad 4. gradum, vel septimum, sed in alio 156
quocunque gradu, esse inhabilem, vt eligatur in
aliquam Prælatiam meæ religionis; & Ratio est,
quia descendentes ex Hebræis vsque ad 4. gra- 157
dum, vel vltra, in mea religione sunt inhabiles
ad receptionem, & professionem in illa: ergo
multo à fortiori ad Prælatias. Patet consequen-
tia, quia maior habilitas requiritur, vt quis in
Prælatum eligatur, quam vt religiosus fiat, vt
patet in illegitimis; qui licet per professionem
maneant veri religiosi, in quacunque religione, 159
si non detur statutum irritans, sed tantum prohi-
bens professionem illorum, vt dixi, *in nostro Di-
rectorio Regularium, p. 2. tract. 3. d. 2 num.* 3. Non
tamen per professionem manent habiles ad di-
gnitates, & Prælatias ordinis, vt dixi *in eodem*

Directorio

Directorio, p. 3. tract. 5.d. 4. num, 59. Ergo licet
talis descendens ex sanguine macularo per pro-
fessionem fiat verus religiosus, non tamen manet
habilis ad dignitates,& Prælatias.
Tum quia descendentes ex Hebræis in his Hi-
160 spaniæ, & Lusitaniæ tegnis, sunt veluti infames
reputati, propter præsumptionem rationalem
de eorum tedditu ad vomitum contra fidem, vt
ait Thomas Hurtado vbi, *suprà, tract. 12. cap. 1.
n.1.& 338.* Otalora, *de nobilitate 2. p. cap. 7. nu-*
161 *mero* 17. Et tales eos reputat nostra constitutio,
2. p.cap. 2. n. 9. confirmata ab Alexandro VII. vt
ait, descendentes ex Iudæis vsque ad 4 gradum, &
vltra, si aliqua notentur infamia, hoc est, si de
162 tali descendeotia fint infamati, vel si notentur in-
famia; huius descendentiæ; Atqui infames, siue
iure, siue facti, sunt inhabiles ad Prælatias regu-
lares, vt patet *ex reg. 86. infamibus, de reg. iuris
in 6. & cap. infames 6. q. 1. cap.* cum in cunctis de
electione, vt latius dixi, *in nostro Directorio Re-
gularium, p.3 tract. 5. d. 4. n. 115.* ergo Tum quia
163 satis probabilis opinio est, professionem talium
descendentium ex Iudæis esse nullam, vt *suprà* di-
ximus cum Rozella. Lancelloto, Vidal, Navarro, &
Portel. Sed nullus, potest eligi in Prælatum ali-
cuius religionis, si non sit vere professus illius,
164 vt patet, *ex cap. cum causa, cap. ad nostram cap.
cum ad magistrum, de electione,* & tenent Miranda,
tom. 2. q. 3. art. 11. Rodtigrez, *tom 2. q. 12. art,* 8.
Suarez, *de Religione, tom. 4. tract. 8. lib. 2. cap. 3.
num.* 11. Lezana, *in consiliis consilio 9 numero*
16. ergo.
Quod autem constitutio meæ religionis. non
solum excludat descendentes ex Iudæis vsque ad
165 4. gradum, vt in ordine minorum, vel vsque ad.
7. vt in regno Lusitaniæ, sed in quocunque gra-
du, patet ex illis verbis, vsque ad 4. gradum;
vel vltra. Nam illa dictio, vel vltra, importat
repetitionem sicut, dictio, hoc amplius, Calder.
consil. 336. alias 7 testament. Et includit se-
quentia eiusdem conditionis, quibus erant inclu-
sa præcedentia, vt cum Calderino, Tuscho, & aliis
notat Barbosa, *de dictionibus, dictione. 155 n, 1. &
dictione* 428. *n. 3.* Sed in antecedentibus excludit
à professione descendentes ex Iudæis vsque ad 4.
gradum; ergo & excludit eos in sequentibus vs-
que in infinitum per illam dictionem vel vltra his
igitur vt certis & in dubitatis suppositis.
Tota difficultas est, An iste Religiosus de quo
certo non constat esse descendentem ex sanguine
Iudæorum, sed de quo datur rumor, & fama non
solum intra suam religionem, sed etiam inter sæ-
culares, quod sit descendens ex sanguine Iudæo-
rum, non solum intra 7. gradum, & vltra, sed in
propinquiori gradu, sit omnino inhabilis, vt eli-
gatur in Prælatum regularem? Et suppono, quod
in illius religione, datur statutum, quod non re-
cipiantur ad habitum, & professionem vllo modo
descendentes ex Iudæis, siue vlla graduum distin-
ctione quæ prohibitio æquiualet vniuersali, &
omnes gradus prohibet, vt dixi de statuto meæ
religionis. Et si quod censeo dicere debeo; exi-
stimo talem religiosum non solum esse indignum
vt eligatur, sed esse omnino inhabilem Pro
166 quo nota, posse aliquem esse indignum vt eli-
gatur, non tamen inhabilem, vt patet in eo
qui est in peccato mortali, nam hic est indignus,
167 vt eligatur, vt ait D. Thomas, *quodlibeto 6. ar-
tic.6.* non tamen est inhabilis, quia non habet

aliquam iuris inhabilitatem, vnde si resipiscat.
poterit esse aptus, vt ait Hurtado, *tractatu 12.
cap. 1. num.* 1352. Ille autem qui est inhabilis, ci- 168
tra dispensationem numquam potest eligi. siqui-
dem habet iuris inhabilitatem, vt patet in ille-
gitimis, & descendentibus à Iudæia vsque ad 7.
gradum in Regno Lusitaniæ.
Dico igitur talem Religiosum esse inhabilem 169
vt eligatur ad Prælatiam regularem. Ratio est,
quia descendentes ex genere maculato Iudæo-
rum, siue vsque ad 4 gradum, vt in ordine mi-
norum, siue vsque ad septimum, vt in Lusita-
nia, siue in quocumque gradu, vt in mea, & 170
in religione istius religiosi. sunt inhabiles ad
Prælaturas regulares; sed iste Religiosus est de-
scendens ex Iudæis intra quartum, vel 7. gra-
dum, vel ad minus in aliquo gradu; ergo est om-
nino inhabilis vt eligatur. Maior iam manet in
superioribus probata Minor vero in qua est diffi-
cultas probatur. Quia vt dicitur in quæsito hu-
ius responsi, de hoc religioso datur fama,& rumor
esse ex consanguine Hebræorum, sed hoc sufficit
vt talis reputetur; ergo vt talis relegandus est à
dignitatibus,& prælatiis regularibus. Maior est cer-
ta, minor vero satis efficaciter probatur.
Quia ad probandam consanguinitatem, & 171
parentelam non restrictam ad certum gradum,
sufficit communis reputatio, & fama vt docet
Mascardus, *de probationibus conclus.* 409. Pacian.
eodem tractatu lib. 2. cap. 2. Rota in vna Placen-
tinæ capellaniæ coram domino Peña 13. *Nouem-
bris* 1593. & cum multis Garcia. *de beneficiis, p. 7.
cap. 15. num.* 28. Imo quando consanguinitas est
antiqua excedens memoriam hominum, proba-
tur per testes ex auditu, etiam sine fama, & ad- 172
miniculis, & sine requisitis, *cap. licet ex qua-
dam, de testibus.* Acet. *consil.* 37. Decius, *consil.*
595. Cephalus, *consil. 157. n. 45. lib. 1.* Gregorius
Lopez, *lib. 2. tit. 6. part, & glossa* 1. Simon de
Prætis, *de interpretat. vlt. volunt. lib. 5. interpret.
2. dub. 4. num.* 214. Mascardus, *concl. 419. num. 9.*
Peregr. *de fideic. art. 43 n.* 81. Cabedo, *decis. 73. p. 2.*
Perez, de Lara. *de Vniuersar. & capellan. lib. 2. cap.
4. n.* 11. Garcia, *de beneficiis supra, n. 35.* quidquid
velit Farinacius, *de testibus q. 69. cap. 1. n. 103.*
Et ratio est, quia in antiquis excedentibus me- 173
moriam hominum, testes de auditu probant plene,
l si arbitrer ff. de probat. leg. 2. § idem. Labeo, *ff. de
aqua plania arcen.* vbi DD. *l. 29. tit. 16. p. 3.* Feli-
nus, *in cap. Veniens primo de testibus, n.* 16. Grego-
rius Lopez, *dicta glossa* 2. Antonius Gabriel di-
cens esse communem, *concl. 3. de testibus,* Mieres,
de maioratibus 4. *p. q. 20. n* 56. Ioann. Garcia plurea
referens, *de nobilitate glossa* 18 §. 1. Perez de Lara,
dicto c. 4. n. 11. & n. 141, & plures relati per Farinac.
dicta q. 69 cap. 3 n. 125. Atqui in præsenti hæc con-
sanguinitas,& descendentia ex sanguine Iudæorum 174
in hoc religioso est antiqua, excedens memoriam
hominum, & alias de ea datur fama, & dantur plu-
res testes ex auditu, non solum intra, sed etiam ex-
tra suam religionem,& alias non agitur de proban-
do certo gradu consanguinitatis, sed solum quod
detur talis descendentia in quocunque gradu; ergo
satis probatur per dictam famam,& testes ex auditu,
vt nos infra latius probabimus; Minor huius syl-
logismi quoad primam partem, scilicet quod dicta
consanguinitas sit antiqua est certa apud omnes,
quoad secundam vero partem, quod scilicet de ea
detur fama, & testes ex auditu probatur.

Quia fama est quidam rumor ortus, non à
maleuolis, sed à probatis, & honestis personis,
sparsus inter multos, vt habetur in cap. qualiter
& quando secundo de accusationibus. & *in cap.
inquisitionis eodem titulo*; Hic autem rumor vt
175 causet famam, vel infamiam debet esse sparsus
ad minus inter decem personas, vt notat Fr. P.
Petrus ab Angelis *in suo ordine iudiciali p. 1. ca-
pite 3. num 1.* differt autem rumor à fama, quia
rumor est, quando pars aliqua viciniæ clamat,
fama vero quando pars maior. ita Syluester *ver-
bo fama q. 5 §. 6* Panormitan. *in cap. bona memoria
primo de elect.* Glossa *in cap. super eodem titulo.*
Fr P. Petrus ab Angelis *supra num.* 11. Vnde rumor
dicit minus quam fama, sed est superior illa,
176 quia omnis fama est rumor non tamen omnis ru-
mor est fama. Nam rumor tunc datur quando
notitia est sparsa inter paucos, vt inter tres, vel
quatuor, aut quinque; fama vero est quando no-
titia est sparsa inter plures, qui ad minus sint
decem, vel in maiori parte viciniæ, vt *suprà* di-
ximus. Non est autem necesse quod hæ perso-
177 næ inter quas rumor iste est sparsus, semper vi-
derint rem, de qua datur fama, sed sufficit, quod
dentur verosimiles coniecturæ. illius, apud
personas graues, & prudentes, & si nullus vi-
derit, vt notat Fr. P. Petrus ab Angelis, supra
num. 5 2 1 3. R. P. Fr. Thomas à Iesu *de visitatio-
ne regulari tract. 2. cap. 2 n. 5. & 6.* & nos *infra* de
hac re iterum agentes latius demonstrabimus. Et
idem est, si vnus solus viderit & iuste, vel in-
iuste sparserit inter alios, vt notant ibi iidem Au-
thores; Atqui inter multos, & graues personas,
tam regulares, quam sæculares, qui numerum
non solum decem, sed quadraginta, & plus cen-
tum excedunt, sparsus est rumor ab hinc multis
annis, prædictum religiosū descendere ex genere
Iudæorum, qui omnes dicunt, id à suis maioribus,
& à certis, & nominatis viris grauissimis audi-
uisse, & ex illorum dicto hunc rumorem in ea
prouincia, & regno inter graues personas spar-
sum fuisse, vt ab ipsis consulentibus accepi; Er-
go id sufficit ad probandum prædictum religio-
sum esse ex sanguine Iudæorum.

Patet consequentia: Quia consanguinitas
quando non agitur de certo gradu probando,
probatur ex sola fama, & quando est antiqua
probatur per testes ex auditu, vt supra diximus,
sed hic datur vera fama, dantur insuper testes ex
auditu quamplurimi, qui personas à quibus id
audierunt declarant, imò & plures testes gradum
consanguinitatis distinguant, qui est infra septi-
mum. Ergo vere probatur descendentia huius re-
ligiosi a sanguine Iudæorum; Ergo talis religio-
sus in suo ordine est inhabilis vt eligatur in præ-
latum regularem, & idem dicendum est de alio
simili siue in mea religione, siue in regno Lusi-
taniæ propter easdem rationes.

178 Imo addo, Quod licet talis rumor, & fama
sit falsa, adhuc sufficit talis rumor, & fama vt
talis religiosus non possit eligi in prælatum in
sua religione, quod sic probo. Regulares tenen-
tur sub mortali eligere ad prælatias regulares di-
179 gniores, vt cum communi sententia probat Lu-
go *de iustitia tom. 2. d. 35. num.* 54. Samuelius
tract. 5. d. 6. controuersia 5. num. 6. Giragus *parte 1.
dub. 2. num. 1.* & quoad nostrates patet *ex. 3. p. no-
strarum constitutionum cap. 1 num.* 10. vbi dicitur in
omnibus electiones digniores præferantur, in
quo electorum conscientias grauiter oneramus;
Atqui prædictus religiosus quamuis catholice
viuat, & doctrina, vita, & moribus sit conde-
coratus, eo ipso, quo de eo datur rumor, & fa-
ma, & si alias sit falsa, ipsum esse descendentem
ex sanguine Iudæorum, est indignus, vel ad mi- 180
nus non est dignior illis qui talem rumorem, &
famam non habent; Ergo talis religiosus omni-
no relegandus est à prælatiis regularibus. Maior
est certa, minor vero probatur. *ex l. fin. de hared.* 181
instituend. vbi dicitur, falsus rumor non solet
obesse, ergo potest obesse.

Tum quia rumor publicus, quantumuis sit 182
falsus, nescio quid nigredinis inducit, & vt di-
ci solet, *se naon mancha, tisna*, Sed homo de-
nigratus, & quia possessione famæ puritatis de-
iectus est, & si violenter deiectus sit, per falsum
rumorem, quem inducunt testes irati, & si
periurati, non est tam dignus ad prælatiam, vt
ille qui est in possessione famæ puritatis, vt no-
tant Amaia in Apologia pro Collegio Conchen-
si *num.* 16. Hurtado *tract. 12. cap. 1. num.* 1580. & ex 183
se patet; Ergo cum alias in tali religione non
desint plures religiosi virtute, & literis conde-
corati, qui talem nigredinem, & notam non
habeant, hi in omnibus electionibus anteponen-
di sunt prædicto religioso sic denigrato, licet
sint iuniores, & inexperti, sæpe enim expedit,
imo oportet prætermitti senior, & qui multum 184
gubernauit, & se probauit digniorem & eligi
alius iunior, tum vt prælaturæ non præscriban-
tur apud quosdam paucos, tum vt alij paulatim
apti fiant, vt notat Lugo *de iustitia d. 35. num.* 50.
Ergo multo magis poterunt hi iuniores, & inex-
perti eligi ad impediendum electionem indigni.

Tum quia non est censendus quis dignior, eo
quia antiquior est in habitu, vel sacerdotio, vel 185
ætate, vt decidit Rota *decisione 38. lib. 2. p. 3. di-
uersarum*, & cum multis probat Tamburinus *de
iure Abbatum tom 1. d. 5. q. 18. num.* 50 sed ille cen-
sendus est dignior, qui aptior est ad vtilitatem
Ecclesiæ, & maiorem animarum profectum, iux-
ta illud Pauli. 1. ad Corinth. *cap. 12. num.* 16. vni- 186
cuique datur manifestatio spiritus ad vtilitatem,
& docet D. Thomas 2. 2 *q. 63. art.* 21. & cum aliis
Hurtado *tract. 12. cap. 1. num.* 1316. Atqui religio-
sus, qui talem nigredinem, rumorem, aut famam
maculatam non habet, aptior est ad officium præ- 187
lari, si alias habeat scientiam, & motum honesta-
tem, & aliquam ad gubernandum habilitatem, et-
si iunior sit, siquidem maiorem de eo subditi fi-
duciam habebunt, & non erunt dubij de fide sui 188
prælati, cum certi sint esse ex sanguine puro
procreatum, quod tamen habere non possunt de
illo, qui difamatus est de sanguine impuro: Nam
licet non cōstet certo de veritate illius rumoris,
& famæ, semper remanet quidam timor, & scru-
pulus in subditis de illus fide, vnde timent ab eo
recipere Sacramenta; quotidie enim vidimus plu-
res, de quibus solum prædictus erat rumor, & fa-
ma comprehendi ab Inquisitoribus fidei, & sæ-
pe inueniuntur numquam habuisse intentionem
ministrādi sacramenta, vt hoc anno 1669. in quo- 189
dam sacerdote vidimus Vlisipone. Ergo cum
dubium sit, an huiusmodi religiosus sit ex san-
guine Iudæorum, nec contrarium possit certo 190
cognosci, cum sit rumor, & fama de tali defectu,
& aliàs sint multi, licet iuniores, qui talem fa-
mam non habent, & qui habent illa, quæ de iu-
re

te requiruntur ad prælatiam regularem, hi omnino præferendi sunt tali religioso denigrato, & difamato, vt digniores; Nam vt ait D. Petrus, in sua Epistola 1. *cap.* 2. Probatur electum pretiosius, & Paulus epistola 1. ad Titum *cap.* 1. eos qui de circuncisione sunt ab officio Prælati præcipit amoueri.

---

§. VI.

In quo quæritur, An in casu quo omnes electores præter vnum, velint eligere vnum ex dictis quinque indignis ad prælatiam regularem possit etiam iste vnus elector, in vnum ex illis indignis ferre suum suffragium, in quem omnes alij concordarunt.

192 Respondi affirmatiuè: ita Bordonus *tom.* 2.
resolut. 61. *num.* 32 Ego ipse *in nostro Directo-*
193 *rio Regularium parte* 3. *tract.* 5 *d.* 4. *num.* 54. Et
ratio est. Quia quando minor pars capituli certò cognoscit maiorem partem eligere indignum, Pretermisso digno, conformando se in suis suffragiis cum ea nihil efficit, cùm electio à maiori parte capituli pendeat, non à minori, sed tantum permittit malum ex materiali votorū suffragatione, quod non est peccatum; sed iste elector certò scit, alios electores velle eligere vnum
594 ex illis iodignis prætermissis dignis; Ergo conformando se cùm illis non peccat; sed tantum illorum peccatum permittit.

Sed Quæres, quis ex his indignis eligendus
195 sit ab hoc electore, si alij electores solùm sint determinati ad vnū ex illis, quem talis elector voluerit, non tamē ad hunc, vel illum in particulari? Respondi me in ea hypothesi, electurum esse il-
196 lum qui solum habet defectum in obseruantia
regulæ, & constitutionum, citra peccatum mor-
197 tale. Et ratio est, Quia licet indignus per se
nunquam sit eligendus, vt suprà diximus. Quando tamen electio minus indigni necessaria est ad euitandam electionem magis indigni, tunc optimè potest eligi minus indignus, siquidem ex duobus malis minus est eligendum. Ita Lugo *de iustitia d.* 35. *sect.* 3. *num* 29. & cum Lessio, Filiucio, ego ipse *in nostro Directorio Regularium p.* 3. *tract.* 5 *d.* 4 *num.* 23. Arqui minùs indignus est ille, qui habet defectum in obseruantia regulæ, & constitutionum, citra peccatū mortale, ho-
198 mine nimium iracundo, & rixoso, & qui absque
ratione contra subditos inuehitur, & homine superbo, incorrigibili in suis dictaminibus, rigido in exequendis mandatis, & puniendis defectibus, & homine nimium ambitioso, & homine de quo
599 est fama esse de sanguine Iudæorum; Ergo hic, &
non illi, eligendus est in tali suppositione. Minor in qua est difficultas patet.

Quia ex pluribus indignis, ille minus indignus iudicandus est, de quo datur maior spes, quod positus in officio emendetur, vt docet eum
200 Axor, Bannes, Aragonio, Ledesma, Hurtado,
tract. 52. *cap.* 1 *num.* 1364. Sed ex prædictis indignis maior spes datur de eo, qui ex fragilitate, &
201 passione regulam, & constitutiones non obser-
uat, quod positus officio emendetur, quam de aliis; Ergo in prædicta hypothesi, iste eligendus est. Minor patet. Quia ille operatur contra legem ex passione & infirmitate, alij verò quatuor operantur ex malitia; Sed minor spes emendæ datur in eo, qui operatur ex malitia, quam in eo qui operatur ex passione, & infirmitate, vt ait D. Thomas 1. 2. *q* 78 *art.* 4. *in corpore*, vbi ait passio quæ inclinat voluntatem ad peccandum citò transit, & sic homo citò redit ad bonum propositum pœnitens de peccato; Ergo ille potius eligendus est in prælatum, quam alii.

Minor huius syllogismi in qua est difficultas
probatur. Quia qui peccat contra legem ex pas- 202
sione, & infirmitate, operatur minori aduertentia, & libertate, siquidem impetu passionis appetitus sensitiui impeditur culpabiliter ratione malitiæ, quem scit, & tenetur aduertere, acta aduertat, vt notat illustrissimus Tapia *lib.* 2. *de*
vitiis, peccatis q. 11. *art.* 3. *num.* 2. qui vero 203
peccat ex malitia operatur ex praua inclinatione, & electione voluntatis mota ex peculiari, ac indiuiduali complexione prauæ dispositionis, qua homo inclinatur ad aliqua determinata peccata
proptet illam corruptionem naturæ, peculiariter 204
hunc disponentem; sed huiusmodi inclinatio est quidam habitus prauus acquisitus consuetudine malè operandi, quo malum efficitur homini quasi connaturale, cum habitus, seu consuetudo sit altera natura, vt ait cum D. Thom. 1. 2. *q.* 78. Doctissimus Tapia *lib.* 1. *catena moralis, q.* 11. *art.* 1. *num.* 2. Ergo potius sperāda est emenda ex eo, qui
ex fragilitate peccat, quam ex eo, qui ex mali- 205
tia, & innata inclinatione voluntatis ad malum, sed prædicti quatuor religiosi naturaliter ex praua quadam naturæ dispositione sunt inclinati voluntari, quia cum sæpè reprehensi sint de tali vitio nolunt emendari, vnus ad inordinatam iram, & vindictam, à qua difficillime dimouetur, iuxta illud *Prouerbior.* 27. ira non habet misericordiam, nec erumpens furor: alius est inclinatus ad arrogantiam, & superbiam, à quo etiam difficillime dimouetur, iuxta illud Psalm. 73. superbia eorum, qui te oderunt ascendet semper, Alius ad ambitionē, quæ est pestis inueterabilis, omnia contaminans, vt ait Bernardus *sermone* 6. *in Psal. qui habitat.* Alias est inclinatus ad Iudaismum à qua inclinatione difficillime dimouetur, cum sit inclinatio ab vtero, vt ait, *Psalmista* 57. *errauerunt ab vtero*, hoc est, à natura, vel quia ità à parentibus didicerunt, vt cum D. Gregorio exponit Lorinus *in Psalm.* 57. *versu* 4. vel vt ait
Glossa, interlinearis *à ventre in quo est veritas*; Er- 206
go tales religiosi, cum de eis non oreretur moraliter vlla emenda in suis vitiis, procul abijendi sunt à prælaturis, & in prædicta hypotesi potius eligendus qui ex fragilitate, & passione peccat contra regulam.

Patet consequentia, quia de hoc datur pro-
babilior spes emendæ, sæpe enim vidimus hu- 207
iusmodi homines forte positos in prelatiis suauiter allici ad strenuum certamen contra malas inclinationes, vt ait Giraguis *p.* 1. *dub.* 3 *num.* 22. Tum quia multi sunt, vt ait D. Thomas, *de reg. princip, cap.* 7. qui magis proficiunt in dignitatibus constituti, quam sine illis; sæpè enim, vt ait commune proloquium, honores mutant mores; Tùm quia vt ait D. Chrysostomus *tom.* 1. *in* S. Petrum, & Eliam, loquens de prælatis, Deus illos ipsos quorum fidei Ecclesiam, & populum commis-
situs erat, permisit peccato subjici, vt à suo- 208
rum conscientia admonerentur, in alios esse

benigniores, nam si ipsi non peccassent, nullam
peccantibus veniam daturi essent. Tùm quia sæpe
conuenit potius eligere peccatorem, quem verè
208 pœnituit, quàm innocentem, vt cum Abbate
notauit Baldus *verbo eligere num.* 55. Pellizzarius
tomo 2. *tract.* 9. *cap.* 1. *num.* 131. & cum D. August. &
Chrysostom. Giragus *p.* 3. *dub.* 34 *n.* 218.

Tum quia morum probitas magis sumitur à
209 statu, & ordinario modo procedendi, quam ab
vno, vel altero actu ex fragilitate commisso,
vt ait cum Sanchez, Lugo *de iustitia tom.* 5. *d.* 35.
num. 1. Sed iste Religiosus, licet aliquando ex
fragilitate non obseruauerit regulam in rebus le-
210 uibus, est tamen bene morigeratus in obseruan-
tia legis Dei, & regulæ quoad res graues; Ergo
optime potest præsumi, & operari de eo quod
sicut extra dignitatem bene morigeratus fuit in
rebus grauibus, ita positus in prælatia, etiam
resipiscet, quoad tractiones regulæ in rebus le-
uibus, & venialibus. Ergo cum de hoc religio-
so maior detur spes emendæ, & cum defectus
præteriti eum alia non inhabilitent, quin po-
tius reddent humaniorem, ad prælatiam, si vere
pœnitens sit, vt ait Chrysostomus, iste in illa hy-
pothesi, præferendus est aliis, de quibus non da-
tur tam certa spes emendæ, cum naturales incli-
nationes, & mali habitus ex eis prouenientes dif-
ficiliores, diuturniores sint, & non ita facile ex-
pellantur, sed semper præsumantur durare, dum
contrarium non probatur, vt patet ex Glossa in-
signi in cap. inter canonicos, & cum Ioanne An-
211 dreas Butr. Imola, & aliis tenet Mascardus *de pro-
bationibus conclus.* 825. *num.* 2. Natura enim non
patitur repentinam mutationem, vt dixit Decian.
consil. 34. *num.* 51. *vol.* 3. & cum aliis Mascardus
suprà num. 4. Ergo cum de hoc religioso maior
detur spes emendæ, quam alis eis proculdu-
bio, in illa hypothesi, eligendus est.

---

§. VII.

In quo quæritur, An in casu quo nec de hoc religioso minus reformato detur probabilis spes, quod positus in officio emendetur, & alias omnes electores, præter vnum, sint determinati eligere vnum ex illis quinque indignis, in quem iste solus elector inclinauerit, quem tum eliget iste elector, ex his quinque indignis?

212 Respondi me electurum esse illum, qui cum
alias habeat omnes partes requisitas ad bene
gubernandum, defici solùm ei obseruantia in re-
gula, & constitutionibus, citra peccatum mor-
213 tale. Ratio est: Quia quando electores sunt de-
terminati ad eligendum indignissimum, vel ma-
gis indignum, potest quis licite ferre suffragium
minus indigno, ad impediendum electionem in-
dignissimi, vel magis indigni, vt docet cum Les-
sio, & aliis Lugo *de iustitia d.* 35. *n.* 29 Pontius
lib. 5. *de matrim. cap.* 18. *num* 28. & alij quos refert,
214 & sequitur Dian. *p.* 5 *tract.* 7. *resol.* 19 quidquid in
contrarium, dicat cum aliis Hurtado *in tractatibus
variis tr.* 12. *c.* 1. *n.* 1472. Sed huiusmodi religiosus pa-
rum reformatus est minus indignus ad prælatiam
regularem, quam alij enumerati, ergo iste eligendus
est ad impediendam electionem alicuius aliorum. 215
Minorem in qua solum est difficultas sic probo. Ille
censetur minus indignus ad prælatiam, qui positus
in illa minus lædet bonum commune iustitiæ, paci, 216
& vnitati communitatis, sed iste positus in prælatia,
minus aliis nocebit bono communitatis; Ergo
iste in illa hypotesi, aliis præferendus est.

Maior est certa: quia prælatiæ institutæ sunt 217
ad consulendum bono communi, ad obseruan-
dam iustitiam, & impediendum eius damna, vt ait
Lugo *de iustitia d.* 35 *num.* 18. & 55. & cum aliis
Giragus *p.* 1. *dub.* 1. *n.* 4. & *dub.* 4. *num.* 18. ex iusti-
tia namque oritur pax religionis; nutrimentum
spirituale, Monachorum gaudium, silentium, secu-
ritas, in pulchritudine pacis; Ex iniustitia vero,
oriūtur seditiones, inimicitiæ, & cōtentiones pul-
lulant, vt ait cum vtroque Rodriguez, & aliis 218
Giragus *p.* 1. *dub.* 1 *num.* 1. Minor vero in qua est
difficultas probatur. Quia magis opponitur bono
communi, paci, & iustitiæ communitatis, ira nimis
inordinata, arrogantia, & superbia, ambitio, & Iu-
daismus, quam non obseruantia legis non obli-
gantis ad mortale ex fragilitate; sed iste religio-
sus solum habet hunc defectum obseruantiæ, alij
vero, vnus est valde, & inordinate iracundus, ri-
xosus, & præcipitans; alius arrogans, superbus, &
aliorum etiam seniorum, & totius boni consilij
aspernator, incorrigibilis in suis dictaminibus, ri-
gidus in exequendis mandatis, & puniendis defe-
ctibus; alius ambitiosus; & alius vt pote ex sangui-
ne Iudæorum procreatus in fide suspectus; Ergo
iste licet, etiam indignus, aliis vt magis indignus,
præferendus est.

Maior huius vltimi syllogismi probatur dis- 219
currendo per omnia. Nam in primis ira inordi-
nata appetit vindictam, & punitionem contra or-
dinem rationis, & contra iustitiam, vt ait D. Tho-
mas 2. 2. *q.* 157. *art.* 2. superbia generat discordias, vt 220
ait Sapiens *Prouerbiorum* 3. inter superbos semper
iurgia sunt, nimius rigor turbat amicam societa-
tem, & religiosos in desperationem ponit, vt ait
Hurtado *tract.* 12. *cap.* 1. *num* 1498. Ambitio est 221
pestis occulta, doli artifex, virtutum ærugo, & ti-
nea sanctitatis, vt ait Bernardus *in serm.* 6. *in Psal.* 222
qui habitat: sanguis maculatus est periculosissimus
in fide, sed ex iniustitia oriuntur seditiones, ini-
micitiæ, contentiones, ut ait Giragus *p.* 1 *dub.* 1. *n.* 1. 223
Ex iurgiis oriuntur odia, ex perturbata pace
oriuntur inimicitiæ, desperationes, apostasiæ, vt
ait Hurtadus *suprà*, ex ambitione oriuntur omnia 224
mala, nam vt ait Apostolus, radix omnium malo-
rum est cupiditas. Ex sanguine maculato regula- 225
riter oritur infidelitas in fide; sed hæc omnia
magis opponuntur bono communitatis, quam non 226
obseruantia legis non obligantis ad mortale;
Nam hæc vitia directe tendunt ad destruendam 227
pacem, vnitatem, concordiam, & societatem com-
munitatis, sunt enim omnia in damnum tertij, & 228
contra iustitiam, & cuius violatione oriuntur se- 229
ditiones, inimicitiæ, contentiones, vt ait cum Ro-
driguez, Giragus *p.* 1. *dub.* 1. *n.* 1. & *p.* 2. *dub.* 5. *n.* 11.
quod sumpsit ex D. Thoma 1. 2. *q.* 96. *art.* 2. *in cor-
pore*; Non obseruantia vero legis, licet etiam no- 230
ceat bono communitatis, nam capite languescen-
te cetera corporis membra inficiuntur, vt dicitur
cap. ex merito, q. 1. *n.* 6. & nos suprà multis rationi-
bus ostendimus, non tamen ita nocet ac alia vitia,
ergo religiosus, qui solum hunc defectum habet,
alius præferendus est.

Minor

Minot quoad istam vltimam p rtem probatur,
131 quia Prælatus frangens legem, solum intendit suis
inclinationibus satisfacere; Et licet inde aliqui subditi
sumant occasionem non obseruandi, etiam legem.
id est præter intentionem prælati, & omnibus
peccatis conuenit, quia per omnia peccata, etiam
quæ sunt in damnum solius committentis, præbetur
malum exemplum, vt bene aduertit Giragus,
p. 3. dub. 37. n. 218. Id tamen non intendit Prælatus.
Non enim Prælatus frangens legem intendit,
quod subditi idem faciant, id enim solum Diabolus
intendit, qui non est contentus facere malum
sed etiam aliis suggerit, vt idem faciant, vt optime
ait Giragus, *p. 3. dub. 24. n. 559.* Vnde Chrysostomus:
homilia 25. in Matthæum, ait, siquidem be-
132 ne vixeris, & docueris, omnium iudex es, si autem
bene docueris, & male vixeris, tui solius
condemnator es. Nam bene viuendo, & bene
docendo populum instruis, quomodo debeat viuere,
bene autem docendo, & male viuendo.
Deum instruis quomodo te debeat condemnare,
sed huiusmodi religiosus bene docet. licet ex fragilitate
male uiuat, ergo solum sibi malum directe
facit, quod autem inde alij sumant exemplum, id
per accidens est, nec id ille intendit, sicut alij, quorum
nimium iracundus intendit vindictam iniustam
subditorum, sub nomine iustitiæ, vt ait D.
Thomas, 1. 2. *q. 84. art. 4. ad* 2. Superbus & arrogans
intendit aliorum contemptum, vt patet ex
illa Christi Parabola *Lucæ* 18. Dixit ad quosdam,
qui in se confidebant, & aspernabantur cæteros ex
desiderio propriæ excellentiæ, vt ait D. Thomas,
2. 2. *q. 84. art.* 2. in corpore. Ambitiosus intendit
omnibus aliis dignioribus contra iustitiam distributiuam
anteponi, vt ait Lezana, *verb. ambitio*,
n. 2. Sanguine maculatus intendit destructionem
fidei, est etiam hoc peccatum ex se infectiuum
aliorum, & contra bonum publicum, vt notat
cum communi sententia Giragus, *p. 3. dub. 37. n.*
318. De talibus enim dicitur *Iob.* 14. quasi de industria
recesserunt a Deo, & vias eius intelligere
noluerunt; ergo horum peccata magis opponuntur
bono communi, quam defectus illius prælati
contra regulam, citra mortale, ex propria fragilitate.

Confirmatur, quia licet culpæ huius Prælati
contra regulam sint peccata mortalia, ob scandalum
quod inde sumunt subditi, & ob malum
exemplum, vt cum communi sententia docet Giragus,
p. 3. dub. 5. n. 60. Huiusmodi tamen Præ-
133 lati defectus non inducunt, etiam indirecte, subditos
ad peccata mortalia contra leges, siquidem
causa exemplaris non potest plus mouere, quam
134 in se intrinsecè habet malitiæ, vel virtutis; illi
autem defectus contra leges secundum se, & secluso
scandalo, tantum erant veniales contra legem.
Atqui aliorum religiosorum defectus sunt
secundum se peccata mortalia, siquidem grauiter
135 opponuntur iustitiæ, & fidei, vt *suprà* diximus
cum D. Thoma, & inducunt Religiosos ad peccata
mortalia, scilicet ad inimicitias, sedi tiones,
Apostasias, desperationes, hæreses, & alia huiusmodi,
vt *suprà* diximus; ergo magis nociui sunt
defectus horum religiosorum communicati,
quam non recta obseruantia legum huius religiosi.

136 Confirmatur 2. Quia potest dari communitas
adeo reformata, & in qua subditi interno feruore
docti, adeo sint propensi ad regularem obseruantiam
retinendam, qui fere non indigeant superiore,
sed iuxta illud, *Isaiæ cap. 11.* puer paruulus
minabit eos absque vlla difficultate, vt notauit
Lugo, *de iustitia. d. 35. num. 56.* Sed huic communitati
non potest multum nocere malum exemplum
prælati in materia leui. Tum quia peccatum 137
veniale multitudine bonorum operum, in quibus
religiosus versatur, veluti obruitur, vt notat Sanchez,
in summa lib 4. cap. 4. num. 7. Giragus, *p. 3.
dub. 51. n. 310.* Tum quia per solum mortale frequentatum
redditur homo indignus dignitate, vt 138
notat cum Soto, Ledesma, Aragonio, & aliis Giragus,
p. 3. dub. 47. n. 184. & cum aliis Hurtado,
tract. 12. cap. 1. num. 1494. Tum quia subditi adeo
præfecti de tali inobseruantia leui prælati non 139
curant, nec eum imitantur, sed potius sua obseruantia
reprehendunt, quod tamen non poterunt
facere cum homine nimis iracundo, superbo, ambitioso,
vel hæretico, qui omnes etiam bene vi- 140
uentes inquietant, & perturbant; ergo saltem in
Communitate reformata, melius est imponere
hunc Prælatum minus reformatum, quam alium
ex *suprà* dictis, & hæc de toto hoc consulto,
saluo meliori iudicio dicta sint.

CONSVLTVM XCVIII.

De quodam Prælato regulari qui accipiebat stipendia pro Missis, quas ex lege tenebatur, applicare pro religiosis defunctis sui ordinis, an peccauerit mortaliter, & teneatur ad restitutionem.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Prælati recipientes stipendia pro Missis, quas religiosi tenentur ex lege dicere pro suis religiosis defunctis peccant mortaliter, & tenentur ad restitutionem.*
3 *Sacerdos non potest duplici obligatione ex iustitia vnica Missa satisfacere.*
4 *Prælatus tenetur ex iustitia suas Missas, & suorum subditorum applicare pro religiosis defunctis sui ordinis, quando id lex præcipit.*
5 *Professio religiosa est quidam contractus inter religionem, & religiosum.*
6 *Ad quid obliget hic contractus, tam religiosum profitentem, quam religionem.*
7 *Si prælatus negaret subdito rem grauem, quam lex religionis ei concedit; sine causa peccaret grauiter contra iustitiam.*
8 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*
9 *Si lex vel constitutio non obligat ad mortale, religiosus transgrediens illius mandatum non peccat mortaliter.*
10 *Religiosi non vouent absolute obedientiam, vt castitatem & paupertatem, sed iuxta declarationes suarum legum.*
11 *Nostra constitutio non obligat ad mortale, nisi quando imponit formulæ præceptum.*
12 *Ponitur quædam obiectio. & soluitur.*

 13 *Poni*

13 *Ponitur aliud argumentum in contrarium, & soluitur.*

14 *Ponitur alia obiectio, & soluitur.*

15 *Religiosi recipientes stipendia pro missis, quas ex constitutione religionis tenentur applicare pro aliis religiosis defunctis, si talia stipendia consumant sine licentia tacita, vel expressa Prælati peccant mortaliter contra paupertatem.*

16 *Quid si religiosus applicet dictas Missas pro stipendiis, quæ iam consumpsit, siue licite siue illicite.*

17 *Quid si applicet illas pro religiosis defunctis secundum legem, & simul pro stipendiis ab aliis acceptis.*

18 *Ponitur aliquorum doctorum sententia.*

19 *Ponitur contraria sententia authoris.*

20 *Prælatus applicando dictas Missas pro Religiosis defunctis, & simul pro stipendio, peccat contra iusti tiam.*

21 *Religiosi particulares applicantes dictas Missas pro aliis religiosis defunctis, & simul pro stipendiis, tenentur dicta stipendia restituere.*

22 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*

23 *Ponitur alia obiectio, & soluitur.*

24 *Prælatus siue applicet dictas Missas pro solis dantibus stipendium, siue simul pro dantibus stipendium, & pro Religiosis defunctis semper peccat mortaliter, & tenetur ad restitutionem.*

25 *Quid si illas applicet modo dicto ex ignorantia.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

QVIDAM Prælatus pro Missis quas Reli-
giosi ex vi nostræ constitutionis dicunt pro
1 Religiosis, quando è vita decedunt, & pro aliis,
quæ pro defunctis in aliquibus diebus per discor-
sum anni à lege nostra præcipiuntur offerri, acci-
piebat stipendium, fretus in quadam opinione
Pelizarij, *tract.* 5 *cap.* 9. *n.* 12. quam ego secutus
fui, *in nostro Directorio Regularium, p.* 2. *tract* 3. *d.*
6. *n.* 1662. Vbi dico Regulares non celebrantes
Missas pro defunctis sui ordinis non peccare mor-
taliter, si alias regula, vel statutum non obligat
ad mortale. Nam cum hæc obligatio sit ex lege,
non transcendit obligationem simplicis ordina-
tionis. Ita colligit ex Suario Pelizarius, *suprà, n.*
12. quam opinionem sequitur, etiam Marchinus
de ordine p. 2. *tract.* 3. *cap.* 17. Thomas Hurtado.
tract. 12. *de obligatione Sacerdotum, cap.* 4. *resolutione* 17. *n.* 183. & 184. Diana. *p.* 10. *tract.* 15. *resol.*
43. Pater Leander à sanctissimo Sacramento, *tomo* 2. *tract.* 8. *d.* 4. *quæst.* 15. Fretus igitur hic Præ-
latus huic opinioni accipiebat stipendia pro dictis
Missis, postea scrupulis agitatus.

Quæsivit à me: an peccaverit mortaliter ita
prædictas Missas suorum subditorum applicando,
& an teneatur ad restitutionem.

RESPONSIO AVTHORIS.

RESpondi dictum Prælatum, seclusa ignoran-
2 tia, peccasse mortaliter contra iustitiam, &
teneri ad restitutionem, ita à fortiori debet tene-
re Bossius, *de conscientia, p.* 1. *tit.* 1. §. 15. *à num.* 412.
vsque ad 414. Ludouicus à Sancto Raimundo, *in*
tractatibus variis, p. 2. *tract.* 15 *num.* 129. Ratio est,
quia Sacerdos non potest duplici obligationi ad
quam tenetur ex iustitia vnica Missa satisfacere; 3
Atqui iste prælatus tenebatur prædictas Missas,
tam suas, quam suorum subditorum applicare ex
iustitia pro religiosis defunctis sui Ordinis; ergo 4
accipiendo pro eis stipendia peccauit mortaliter
contra iustitiam, & tenetur ad restitutionem. Ma-
ior est certa, & constat ex declarationibus sacræ
Congregationis, & eam tenent fere omnes Do-
ctores, qui post talia decreta scripserunt. Minor ve-
ro in qua est difficultas probatur.

Quia professio religiosa, quam faciunt religio- 5
si, est quidam contractus celebratus inter religio-
sum, & religionem, quo contractu religiosus se
obligat religioni ad obseruantiam regulæ, & con-
stitutionum, & ad ea omnia, quæ ad statum Re-
ligionis pertineant, & religio se obligat obserua- 6
re, mediantibus Prælatis, ea, quæ in regula, &
constitutionibus præcipiuntur in fauorem, tam
spiritualem, quam temporalem ipsius religiosi?
sed religio præcipit tales Missas applicare pro re-
ligiosis defunctis; ergo prælati eos illis defraudan-
tes peccant grauiter contra iustitiam, & tenentur
ad restitutionem. Consequentia est certa. Quia
si prælatus negaret religioso rem grauem, quam
illi regula, vel constitutio concedit, sine causa, vt si 7
nollet ei dare victum, vel vestitum in materia gra-
ui, peccaret mortaliter contra iustitiam, ratione
pacti professionis violati, vt docet Suarez. *tom.* 4. *de*
religione, lib. 1. *cap.* 11. *n.* 9. prope finem, ergo eum
defraudando Missis, quas ei religio concedit, po-
tiori iure peccabit, contra iustitiam, siquidem de-
ficit in re graui pertinente ad bonum animæ. 8

Dices; ergo etiam Religiosi, qui prælati non
sunt, si accipiant stipendia pro dictis Missis, pec-
cabunt contra iustitiam, & tenebuntur ad resti-
tutionem; Sed id est contra id, quod ego ipse di-
xi, *in nostro Directorio Regularium, par.* 2. *tract* 3.
d. 6. *num.* 661. & contra doctores *suprà.* citatos;
ergo sicut religiosi particulares accipientes stipen-
dia pro dictis Missis non peccant mortaliter in
mea sententia. ita nec Prælati pro talibus Missis
stipendia accipientes. Respondeo negando illa-
tionem. Ad probationem Respondeo quoad hoc
dari magnam differentiam inter Prælatum, & 9
subditos; Nam subditi si lex vel constitutio ali-
quid præcipiens non obligat ad mortale, vt est
nostra constitutio, etiamsi materia præcepta sit 10
grauis, Religiosus illam non adimplens non pec-
cat mortaliter. cuius ratio est, quia Religiosi non
vouent absolute obedientiam, vt vouent castita-
tem, & paupertatem, sed secundum declaratio-
nes suarum constitutionum, vt diximus cum Fa-
gundez, *in nostro Directorio Regularium p.* 2. *tract.*
3. *d.* 4. *n.* 113. & *tract.* 3. *d.* 6. *num* 15. & tenet Suarez,
tom 4. *de religione lib.* 1. *cap.* 11. *n.* 9. Atqui nostra
constitutio non obligat ad mortale, nisi quando 11
imponit præceptum formale, vel censuram; ergo
cum in hoc casu non ponat præceptum, illa con-
stitutio tantum erit quædam dispositio & simplex
ordinatio, obligans religiosos ad pœnam, non ta-
men transgredientes obligabit ad culpam gra-
uem contra iustitiam, nec etiam contra obe-
dientiam, vt diximus, *loco citato nostri Dire-*
ctorij.

Aliter dicendum est de prælatis. Nam Præla-
tus ex officio sine nouo præcepto habet hanc
obligatin

obligationem dandi religiosis id, quod constitutio, & regula præcipit; Ad hoc enim constituitur Prælatus à Religione, vt loco religionis immediate ministret subditis id, quod in pacto professionis Religio eis promisit, vt optime notauit Suarez, *loco citato*, *num.9*. Vnde sicut negando subdito necessaria ad suum sustentationem peccaret contra iustitiam sine nouo præcepto, vt ibi notauit Suarez, eo quod deficit in pacto inito in traditione professionis, ad quod adimplendum immediate constituitur Prælatus à Religione, ita negando religioso defuncto sacrificia ei debita ex lege peccat contra justitiam, quia ei negat, & ab eo subtrahit, necessaria ei concessa à religione ad bonum animæ in materia gravi; Quod tamen non cernitur in subditis, nam subditi immediate ex officio solum tenentur obedire, hæc autem obedientiæ obligatio in particulari semper est iuxta gradum præcepti, seu legis impositæ, & nunquam intelligitur obligatio iustitiæ ab ipsis exigi, nisi quando actus ita præcipitur, vt *suprà* diximus, & tenet Suarez, *suprà loco citato*; ergo subditi accipientes stipendia pro dictis Missis solum ibunt contra constitutionem, non vero contra iustitiam, ac per consequens non peccabunt mortaliter, nec tenebuntur ad restitutionem.

12 Dices cum Ludouico Raymundo. *suprà*, *n.119*. Legislatores, & Partes, qui tales constitutiones fecerunt, & pontifex, qui eas confirmauit volunt, & intendunt quod religiosi dictas Missas pro aliis religiosis defunctis applicent; ergo religiosi tali legi non obedientes peccant contra iustitiam, & tenentur ad restitutionem. Patet consequentia, quia in re graui defraudant defunctos in re iuste à prælatis eis præcepta. Respondetur concedendo antecedens, deinde negatur consequentia. Ad probationem Respondetur quod obedientia etiam in re graui non obligat ad mortale ex vi voti, nisi simul adsit præceptum. Nam hoc modo vouent religiosi obedientiam, vt *suprà* diximus. Nec ex vi contractus professionis, nam ex vi professionis ad nullos actus immediate se obligat religiosus, nisi ad id quod vouet, non vouet autem immediate actus illos, ad quos ex regula, vel ex constitutione detinetur, sed præter castitatem, & paupertatem vouet tantum obedire secundum regulam, & constitutiones. Tunc ergo solum ex vi voti obligabitur ad illos actus præceptos in regula, & constitutionibus, quando interuenerit obedientiæ præceptum, vel regulæ, vel hominis; ergo si vtrumque secludamus, non remanet obligatio ex vi voti; ergo nec ex vi professionis, ergo nec ex iustitia obligatio interueniet, donec Prælatus rigorose præcipiat, & exigat ius suum; Tunc enim fateor peccatum esse contra iustitiam ratione traditionis, & pacti contra virtutem religionis, ratione voti obedientiæ vt optime ait Suarez. *suprà*, *n 9*. ergo cum religio in nostris constitutionibus tales Missas non præcipiat dicere religiosis pro defunctis sub præcepto, nec ex obedientia, nec ex iustitia ex vi professionis tenebuntur religiosi eas eis applicare, sed tantum ex vi constitutionis, quæ tantum obligat ad pœnam.

13 Dices si Prælatus præcipiat officiali Conuentus, vt tribuat Petro religioso, v.g. vestem interiorem; illi omnino necessariam, & officialis ex malitia illam ei non dederit, peccabit ipse officialis contra iustitiam; siquidem obligationem quam Prælatus habebat ex vi contractus professionis dandi necessaria religiosis ad vitam corporalem transfundit in officialem monasterij ei præcipiendo vt tali religioso indigenti succurreret, sed etiam legislatores præcipiendo, vt religiosi dicant tres Missas pro defunctis religiosis, vt præcipit nostra constitutio, *1. p. cap. 17. num. 2*. Transfundit in ipsos religiosos obligationem quam ex vi contractus professionis habebant ex iustitia tribuendi religiosis necessaria ad salutem spiritualem, ergo sicut officialis Conuentus non tribuendo vestem religioso indigenti peccat contra iustitiam, ita religiosi non dicentes Missas pro religiosis defunctis peccabunt contra iustitiam.

Respondetur concessa maiori, negando minorem. Nam legislatores quando talem legem fecerunt, non habebant obligationem iustitiæ præcipiendi dicere tot Missas pro religiosis defunctis, sicut Prælatus habebat tribuendi religiosis necessaria ad vitam corporalem, vnde non refuderunt talem obligationem iustitiæ in dictos religiosos dicendi tales Missas, cum talis obligatio in eis non antecederet. Et ratio est, quia legislatores si vellent, quando leges fecerunt, poterant talem legem non efficere, nec tales Missas præcipere dicere pro religiosis defunctis, vt ex se constat; quando ergo præceperunt, vt dicerentur, non id fecerunt ex debito iustitiæ, quod in eis præcesserit, sed ex affectu pietatis, succurrendi religiosis defunctis. Secus dicendum est de prælato, nam Prælatus ex vi regulæ tenetur ex officio succurrere religiosis; dando eis necessaria ad vitam, vnde si officiali præcepit, vt alicui religioso aliquam rem necessariam tribueret, & officialis neglexerit id facere, excusabitur Prior, eo quod refundit suam obligationem in officialem, ad id deputatum iuxta regulam, quæ non obligat prælatum, vt per se succurrat religiosis, sed per se vel per fratrem ad idem officium deputatum, vt patet ex *nostra regula cap. de non habendo proprio*, vbi ait legislator, sint vobis omnia communia, & distribuantur vnicuique per manum prioris, vel per fratrem ab eodem ad idem officium deputatum, prout cuique opus erit, inspectis ætatibus, & necessitatibus singulorum satisfacit; ergo prælatus suæ obligationi, si id officiali committat, quod si ille non adimpleuerit peccabit quidem contra iustitiam, quia ex officio, & mandato prælati tenebatur id efficere, ipse tamen prælatus, si alias prædictam negligentiam officialis ignorauerit, excusabitur, quia iam refundit suam obligationem, quam habebat ex iustitia in officialem Conuentus.

Dices, ergo etiamsi prælatus non applicet dictus Missas suorum subditorum pro religiosis defunctis, sed pro eis accipiat stipendia non peccabit contra iustitiam, nec tenebitur ad restitutionem. Patet consequentia quia per nos tales Missæ non sunt debitæ ex iustitia ex vi contractus professionis dictis religiosis, siquidem in legislatoribus talis obligatio ante constitutionem legis non præcesserat, nec eam legislatores refuderunt in Sacerdotes ex vi legis; ergo prælati tales defunctos defraudantes non peccabunt contra iustitiam, sed tantum contra pietatem, vel charitatem 14

Respondetur. Negando illationem. Ad probationem Respondetur distinguendo antecedens;

tales

tales Missæ non sunt debitæ ex iustitia respectu sacerdotum particularium concedo, respectu prælati nego ? Et ratio est quia sacerdotes particulares solùm tenentur ex vi constitutionis tales Missas dicere pro defunctis, quæ constitutio cum non contineat præceptum non ab eis perit legislator, vt ex iustitia teneantur eas applicare pro defunctis, vt *suprà* diximus, nec in eos refundit aliquam obligationem ex iustitia, quam antea legislator haberet applicandi tales Missas pro defunctis, cum in eo talis obligatio nunquam præcesserit. At prælatus connenitus supposita lege, quæ præcipit tales missas dici pro defunctis, tenentur ex officio curare, vt pro eis tales missæ applicentur, ad id enim constituitur prælatus a Religione ad curandum, vt religiosis dentur ea, quæ regula, & constitutio præcipit, eis tam viuis, quam defunctis dare, vnde si ei constet quod aliquis religiosus eas non applicat, tenetur ei imponere præceptum, vt eas applicet; ergo si contrarium faciat, deficiet in re graui pertinente ad suum officium, cum deficiat in re debita ex lege religioso, quam illi tenetur ex officio dare, vel procurare vt ei conferatur, procul dubio peccabit contra iustitiam, & tenebitur ad restitutionem, vt *suprà* diximus quam tamen obligationem non habet religiosus particularis; cum id ad eum non pertineat ex officio, sed ex lege, quæ eum non obligat ad culpam, sed ad pœnam.

Aduerte tamen quod licet tales religiosi recipientes stipendia pro dictis missis non peccent contra paupertatem, nec teneantur ad restitutionem, sed tantum faciant contra legem prohibentem, vt cum Palao dixi *in nostro Directorio Regularium p. 2. tract. 3. d. 4. num.* 57. Peccare tamen
15 mortaliter contra paupertatem, si tales eleemosynas consumant, sine licentia tacita, vel expressa prælati, siquidem in hoc casu se gerunt tanquam domini accipiendo dominium, & vsum rei notabilis pretio æstimabilis, vt cum Ledesma, Sanchez, Peirino, & aliis dixi *in nostro Directorio Regularium suprà num.* 136. Hæc enim stipendia,
16 eo ipso, quod à tali religioso pro dictis missis recipiuntur, monasterio acquiruntur; Secus dicendum est. si talis religiosus applicet dictas Missas pro stipendiis, quæ iam consumpsit, siue licite, siue illicite, cuius ratio est, quia in hoc casu non acquirit stipendia, sed tantum se liberat ab obligatione, quam siue licite, sine illicite contraxerat, vt cum Sanchez, Palao, dixi *in nostro Directorio loco citato, numero* 264. vbi circa hoc plura inuenies.

17 An autem tales Religiosi, vel etiam prælatus applicando dictas missas pro religiosis defunctis possint etiam eas simul applicare pro dantibus stipendia, & pro illis stipendia accipere, maius est dubium: affirmant Marchinus *de ordine parte secunda, tract. 3. cap.* 17. Thomas Hurtado *tract. 1. de obligatione sacerdotis, cap. 4. resol. 17. num.* 183. & 184. Diana *p. 10. tract. 15. resol.* 43. Leander *de sacramentis, tom. 2. tract. 8. d. 4. q.* 15. & eam debent tenere omnes qui dicunt sacrificium Missæ posse simul applicari pro dante stipendium, & pro aliis ex charitate, gratitudine, vel liberalitate, vt sunt Lezana, Escobar, Decastillo, Gaspar Hurtado, Vasquez, & alij, quos refert, P. Ludouicus. Raymundus *p. 2. tract. 1. n.* 121.

Quorum ratio est, Quia ex eo talis sacerdos non posset simul applicare hoc sacrificium pro suis religiosis, ad quod tenetur ex lege, & simul pro dante stipendium, vel faceret contra decreta sa- 18
cræ Congregationis, vel defraudaret dantem stipendium in re graui spirituali; sed neutrum efficit; Ergo potest hoc sacrificium simul pro dictis religiosis, & pro dantibus stipendium applicare, Minor quoad primam partem patet, quia decreta sacræ Congregationis solùm prohibent accipere plura stipendia a diuersis personis pro eadem Missa, non vero illam pro pluribus gratis sine stipendio applicare. Quoad secundam vero partem etiam liquet, quia hoc sacrificium quoad fructum ex opere operato habet infinitatem extensiuam, & æque prodest vni, quam pluribus, vt tenet Thomistarum Schola, & multi alij grauissimi Doctores; Ergo applicando sacerdos illud pro dante stipendium, & simul pro illis, pro quibus tenetur ex lege, vel charitate applicare, nulli facit iniuriam, siquidem vnicuique tribuit integrum sacrificium.

Nec obstat, quod in hac applicatione detur periculum non dandi integrum sacrificium danti stipendium, cum non sit certum sacrificium esse infiniti valoris, sed tantum probabile, & sacerdos tenetur certum sacrificium applicare pro dante stipendium, vt ait Bossius *tomo primo de conscientia, p. 1. tit. 1. §. 25. num.* 396. & nos *suprà* diximus, Nam contra hoc est; Quia vt sacerdos possit sacrificium Missæ pro pluribus applicare, satis est vt sequatur opinionem probabilem, & certam moraliter; licet talis opinio sit dubia dubietate physica, aut metaphysica, quia supposita tali opinione probabili, tollitur periculum morale non applicandi certam Missam pro dante stipendium, quod solum operans tenetur vitare, ita respondet Raymundus *suprà num.* 123.

Verum quidquid sit de probabilitate huius sen- 19
tentiæ, quam suis patronis relinquo; Ego existimo nec prælatum, nec religiosos posse dictas Missas applicare pro religiosis defunctis ad quod tenetur ex lege & simul pro eis accipere stipendia; Et in primis quoad prælatos patet, quia cum in nostra sententia illi ex iustitia teneantur applicare dictas Missas pro religiosis defunctis, non possunt pro eis accipere stipendium, nam iam applicarent sacrificium pro duplici obligatione ex iustitia, quod fieri non potest, vt *suprà* diximus. Quod religiosos vero particulares, qui tantum ex lege non obligante ad culpam tenentur dictas Missas applicare pro religiosis defunctis, & in quibus pro-
cedit opinio prædictorum Doctorum probatur, 20
Quia quidquid sit de infinitate sacrificij, nullus fidelis dat stipendium pro dicenda sibi Missa, nisi cum intentione, quod ad participandum in illa Missa nullus alius admittatur, quoad fructum medium; Ergo sacerdos admittens alios ad participationem illius fructus medij, siue finiti, siue in-
finiti, siue ex gratitudine, siue ex charitate, siue 21
ex lege, vel ex alio stipendio, id faciat, deficit in promissione in re graui; Ergo non potest acquirere dominium stipendij, siquidem illud accipit contra voluntatem dantis, dans enim non habebat intentionem ei dandi talem eleemosynam, si ille alios ad participationem dicti fructus medij illius sacrificij admisisset.

Nec obstat si dicas donationem stipendij ex 22
parte petentis Missam esse absolutam, & liberalem, & non conditionalem, sub conditione applicandi Missam. Nam si talis conditio poneretur,

tenetur

teneretur Sacerdos ex iustitia dare spirituale pro temporali, quod re ipsa, & facto esset venditio, & velle pecunia possidere donum Dei, ac per consequens simonia; ergo tale pactum non interuenit ex parte petentis Missam, sed ipse dat stipendium libere, ad alliciendum animum Sacerdotis, vt pro eo offerat sacrificium, vt ait D. Thomas, *in 4. dist. 25 q. 3 art. 2. q. 2. ad 1.* & Nos *sup à* diximus *consulto 64.* Ergo Sacerdos applicando pro eo, qui stipendium dedit, & pro alio ex lege, vel charitate nullam ei facit iniuriam, nec deficit in promissione.

Respondetur concedendo donationem stipendij ex parte petentis Missam esse liberalem, & absolutam, prout refertur ad sacrificium. ex parte tamen dantis, & recipientis interuenire obligationem iustitiæ Nam dans eleemosynam, ex eo quod volt, quod sibi liberaliter applicetur totum sacrificium sine alterius consortio, quoad participationem fructus medij tenetur alere Sacerdotem, dando ei eleemosynam taxatam ab Ecclesia, & Sacerdos eo ipso quod ei datur debita sustentatio secundum taxam Ecclesiæ, tenetur integrum sacrificium sine consortio alterius, quoad participationem fructus medij applicare pro eo, qui ei tribuit sustentationem; sed qui Missam postulauit dat integram sustentationem Sacerdoti iuxta taxam Ecclesiæ; ergo Sacerdos tenetur ex iustitia ei integrum sacrificium sine consortio alterius, quoad participationem fructus medij applicare, alias non faciet suam eleemosynam.

23 Dices Sacerdotem applicando sacrificium pro dante stipendium, & simul pro alio ex lege dare illi integrum sacrificium, & in nihilo eum defraudare. Respondetur intentionem dantis stipendium non esse alere Sacerdotem celebrantem pro alio, sed solum velle & intendere alere Sacerdotem celebrantem pro se solum, vnde si Sacerdos pro alio simul celebret, non potest facere suum stipendium, non quia donatio stipendij fuisset conditionalis, sed quia datus fuit error ex parte personæ donatarij, siquidem intentio dantis non fuit directa ad Sacerdotem celebrantem pro se, & pro alio, sed ad Sacerdotem solum pro se celebrantem: vnde cum Sacerdos pro illo, & alio celebraret, datus fuit error in persona donatarij; sed quando error versatur circa personam donatarij, donatio non subsistit vt cum Lessio, & aliis communiter docet Trullene. *lib. 7. decalogi, cap. 17 dub. 14. n. 1.* & Nos *suprà* diximus; ergo talis Sacerdos non potest facere suam eleemosynam, & tenetur eam restituere.

24 Hinc fit, quod siue iste Prælatus applicet dictas Missas pro solis dantibus stipendium, siue pro religiosis defunctis, & simul pro dantibus stipendium peccasse mortaliter, seclusa ignorantia, & teneri ad restitutionem. Dixi seclusa ignorantia, nam cum Prælatus fretus illa opinione male intellecta, operatus fuerit ignorantia inuincibili, illa eum potuit excusare à peccato, si eam habuit, data tamen scientia veritatis, & intellecto sensu, 25 in quo illi Doctores, & ego loquutus fui, tenetur Prælatus siue eas Missas applicauerit solum pro dantibus stipendia, siue pro illis, & religiosis defunctis, alias tot in numero applicare, siue pro religiosis, si forte Missas solum applicauit pro dantibus stipendia, & non pro religiosis, siue pro illis qui dederunt stipendia, si forte pro religiosis, & simul pro illis applicauit, siquidem conuentus, vel debet ex iustitia tot sacrificia religiosis defunctis, vel illis à quibus recepit stipendia, vtque ab hoc debito iustitiæ liberetur, tenetur tot Missas applicare, etiam si dicta stipendia consumpserit bona fide, quia in his factus est ditior conuentus, vt ex se patet.

CONSVLTVM XCIX. 1

De quodam Mercatore certos contractus vsurarios faciente, cum extraordinaria, & notabili circunstantia.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Quod multis, & doctis placet probabilis iudicatur.*
3 *Referuntur aliqua opiniones in materia vsura.*
4 *Mercator potest licite vendere merces, quas habet summo pretio iusto.*
5 *Potest eas iterum emere ab emptore pretio infimo iusto, si non intercedat pactum de retrouendendo minori pretio, nec cognitio ex parte venditoris, quod emptor eas iterum vellet vendere.*
6 *Quod si intercedat tale pactum.*
7 *Merces vltroneæ vilescunt per dimidiam.*
8 *Venditio pretio summo, iusto tamen, est licita.*
9 *Emptio pretio infimo iusto est licita.*
10 *Ponitur obiectio in contrarium, & soluitur.*
11 *Vendens credito ratione periculi amittendi capitale potest aliquid vltra capitale petere absque vsura.*
12 *Periculum amittendi capitale est pretio æstimabile.*
13 *Non tenetur quis illud gratis subire.*
14 *Ratione damni emergentis & lucri cessantis potest aliquid accipi vltra sortem.*
15 *Mutuans ratione periculi amittendi mutuum potest aliquid petere supra sortem.*
16 *Vendens ad creditum ratione lucri cessantis potest accipere ab emente id, quod illa pecunia lucraturus erat.*
17 *Pro obligatione quam vendens ad creditum accipit non petendi principale vsque ad certum tempus potest aliquid exigere sine vsura.*
18 *Venditor suarum mercium si rogatus vendiderit ad creditum potest statim emere easdem merces ab emptore minori pretio, quam vendidit vsque ad dimidium.*
19 *Potest insuper ab eo petere lucrum cessans.*
20 *Potest petere aliquid pro periculo amittendi principale.*
21 *Potest aliquid exigere supra sortem pro obligatione non petendi debitum vsque ad certum tempus.*
22 *Censura Authoris circa has omnes opiniones recensitas.*
23 *Venditor ad creditum potest aliquid pro lucro cessante vltra sortem exigere si in promptu habeat, vel moraliter certo speret, qui res suas numerata pecunia emeret, secus si non haberet.*

24 *Venditor non potest merces fuas vendere credito fummo pretio cum pacto eas iterum emendi pretio infimo.*

25 *Hic contractus continet vfuram palliatam.*

26 *Si talis contractus liceret, tolleretur de modo vfura, & omnes vfura honeftarentur.*

27 *Venditor vendens rem fuam credito pretio fummo ignorans emptorem illam iterum vendíturum poteft eam emere pretio infimo iufto pecunia numerata.*

28 *Venditor credito poteft aliquid accipere vltra fortem ratione periculi, cui exponitur perdendi pretium illarum cum certis conditionibus.*

29 *Ponuntur conditiones, quæ vt id licitum fit requiruntur.*

30 *Venditor credito poteft petere ab emptore fideiufforem.*

31 *Venditor credito non poteft fine vfura aliquid accipere fupra fortem pro obligatione non petendi debitum vfque ad certum tempus.*

32 *Dilatio folutionis eft quoddam implicitum mutuum.*

33 *In mutuo nihil fuprà fortem recipi poteft abfque labe vfura.*

34 *Qui fufcipit obligationem mutuandi ad Vbitum mutuatarij poteft aliquid fuprà fortem accipere fine labe vfura.*

35 *Qui priuat fe inftrumento quo laborat ad aliquod tempus poteft ob id aliquid accipere.*

36 *Venditor ad creditum fummo pretio iufto, non poteft res fuas vendere cum pacto reemendi illas pretio infimo, nec fciendo emptorem id intentare poft celebratum contractum venditionis.*

37 *Poteft poftulare ab emptore lucrum ceffans, fi certo habeat, qui numerata pecunia tales res emat, fecus fi non habeat, nec de proximo fperet habendum.*

38 *Poteris aliquid poftulare pro periculo vero non recipiendi pretium quarti ipfe daret pro tali periculo, fi pecuniam ab alio mutuatam poftulaffet, nifi venditor alium fideiufforem affignaffet.*

39 *Non poteft aliquid fuprà fortem recipere pro obligatione non petendi pecuniam debitam per tantum tempus.*

40 *Non poteft aliquid pro hac obligatione gratis oblatum accipere ex obligatione ciuili.*

41 *Ponitur refolutio totius huius confulti.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

1 CUM forte accederem ad domum cuiufdam dititlimi mercatoris in quadam huius Lufitaniæ regni Ciuitate, accidit, quod me præfente acceffit quidam nobilis homo, & diues ad domus eiufdem mercatoris: & quæfiuit ab eo, An ei vellet vendere credito centum cubitos telæ aureæ: Annuit ipfe mercator, fi ipfe emptor illos centum cubitos telæ vellet recipere pro pretio mille aureorum, quod erat iuftum pretium fummum illius telæ, admifit emptor pretium. Poftea ei dixit venditor, quod dum non folueret principale mille aureorum, deberet ei quotannis foluere lucrum ceffans, quod erant in fuo computo, quinquaginta aureis, ad rationem quinque pro centum, in quo etiam confenfit emptor, quibus peractis dixit ei venditor, quod etiam ei deberet aliquid foluere quotannis pro periculo amiffionis capitalis, quod in fuo computo erant viginti quinque aurei, & quod debebat etiam foluere alios vinginti quinque aureos quotannis pro obligatione, quam ipfe venditor accipiebat non poftulandi ab eo capitale, dum illud non poftulabat, quibus omnibus annuit, & confenfit emptor.

His fic ftabilitis, telam menfus illi eft venditor, & eam ei tradidit, poft traditionem telæ, dixit emptor venditori ipfius telæ, An illam vellet emere, nam ille volebat eam iterum vendere. Refpondit primus venditor fe eam ab illo velle emere, fi illam minori pretio per dimidium illi daret, fiquidem hoc erat iuitum pretium infimum, & pro quo eam ipfe acciperet, quod fi amplius vellet, quæreret emptores, nam ipfum pro ea amplius non daturum. Refpondit ille, qui telam volebat vendere, fe pro eo pretio illam velle vendere, numerauit fecundus emptor pecuniam, & dedit ei quingentos aureos, remanente primo emptore, cum debito mille aureorum pro capitali, & cum obligatione foluendi quotannis dicto mercatori centum aureos, pro lucro ceffante, pro periculo fortis, & pro obligatione non petendi principale.

Hæc cum ego viderem, non mihi placuere, & zelo iuftitiæ motus dixi dicto mercatori, quomodo poffet ille tam iniquum contractum celebrare cum dicto homine, fi quidem pro quingentis aureis, quotannis accipiebat centum aureos redituum, cum folum ei debiti effent viginti quinque, ad rationem quinque pro centum, At ipfe mercator intendens in me dixit, Tu es Magifter in Ifraël, & hæc ignoras, & aperiens fcrinium fuum, abftulit quendam papyrum cuiufdam eximij doctoris, in quo hæc fequentia continebatur.

PROPONVNTVR RATIONES, quibus quidam Theologus dictum contractum vt licitum defendebat.

ATtente confidetavi contractum, quem exerces in venditione tuarum mercium, 2
& fane poteft magnam confidetationem inueni talem contractum vndequaque licitum effe omnia enim puncta, quæ à me quæris à grauiffimis tuentur doctoribus Et fi illud quod multis, & doctis placet in ftateta Scholaftica, & morali probabile iudicatur, proculdubio hic tuus contractus ab omni improbabilitate fecutus eft, quare vt hæc probabilitas clarius elucefcat, ad omnia figillatim refpondere propofui.

Et in primis ad illud, quod à me quæris, an poffis

merces,

merces, quas habet ad vendendum vendere cre-
3 dito summo pretio, iusto tamen, & postmodum
eas emere ab emptore, pretio infimo, iusto ta-
men? Respondeo affirmatiue. Et in primis si
4 non intercedit pactum de retrouendendo merces
minori pretio, nec cognitio ex parte venditoris,
quod emptor eas iterum vellet vendere, tenent
hanc sententiam Syluester, *verbo vsura, n.2.q.3.* Ro-
5 sella, *verbo vsura n.* 20. Fr. Ludouicus Lopez, *de
contractibus, lib.1.cap.* 34 referens Peñam, & alios
apud Bonacinam, *tom. 2 de contractibus d 3.q.2.p.3.
n.* 20. Fr. Accatius de Valasco, *tom. 1. verbo contra-
ctus resol.* 206.*n.*3. Fr. Ioannes à Cruce, & alij quos
refert, & sequitur Diana. *p.3.tract.8.resol.*33.& 58.
Mercatus, 2. *de contractibus, cap.* 26. Angelus, Sa-
lon, Garcia, Guttieres. Palatius, Azebedus, Graf-
fius, Salas, *tract. de contractibus vbi de venditione
dub.*37.*n.*2 *& de vsuris, n.* 16. Mendo, *in statera opi-
nionum q. 5. dif 6. n.*42. idem videtur sentire Ama-
dæus Guimenius, *tract. de vsuris propositione 2.n* 2.
Si vero intercedat pactum de retrouendendo,
6 eam tenet Bonac. Caietan. & alij, quos refert, &
sequitur Diana, *2.p. tract* 8. *resol.*53. Imo addo te
posse prædictas res à te venditas ab emptore sta-
tim emere, si ab eo rogeris, minori pretio, quam
7 vendidisti, per medietatem, nam merces vltro-
neæ, & cum emptor rogatur, vilescunt, & decres-
cunt in pretio, quoad medietatem, vt tenent Con-
radus, *in responsione casuum, p. 1. q.* 130. Palatius,
Megala, Faustus, & alij, quos refert Diana, *p.1.
tract. 8. resol.*78 Caramuel, *in Theologia fundamen-
tali, fundamento* 43. *n.* 795. Imo quandoque plus-
quam pro medietate vilescunt, vt tradit Fr. Mar-
cus Serra, *in 2. 2.q.77.art.1. dub. 3. § aduertendum*,
Beñas 2.2.*q.*78 *de vsuris, art.* 2. quem videtur sequi
Amadæus Guimenius, *tractatu de vsuris propositio-
ne 2.n.5.* & alij.
8 Et horum omnium ratio est, quia venditio pre-
tio, summo iusto, est licita, nec in ea datur do-
lus. Deinde emptio pretio infimo iusto, est etiam
licita, siquidem pretium iustum summum, me-
9 dium, & infimum, reddit contractum venditio-
nis, ac emptionis licitum, nec in eo fraus vlla in-
tercedit, siquidem emptor, & venditor vtitur iu-
re suo, vendens merces summo pretio, sed iusto,
& postea emens infimo pretio, sed etiam iusto;
ergo licitum est vendere merces carius, & iterum
eas emere villius, siquidem merces vltroneæ, &
quando rogatus emptor, vilescunt, ex eo quod
ex modo vendendi minuitur pretium rei, & mer-
ces efficiuntur vltroneæ, vt tradit Villalobos,
tom.1.tract. 21.difficult. 6. n. 20. Nanarra, Bonac.
quos refert, & sequitur Diana, *p. 1.tract.8.resol.*78.
10 Nec obstat lex 22. *tit.* 11 *lib.5. noua recopilatio-
nis*, in qua damnatur mercator, qui credito ven-
dit, si iterum emat pecunia numerata quocunque
pretio, & si quæ aliæ dantur leges municipales.
Respondeo namque, eam legem, & similes pro-
cedere contra vendentes, & iterum ementes pre-
tio iniusto, non vero pretio iusto, vt explicant
Palatius & Azebedo, apud Magistratum Salas, *tract.
de venditione, dub.*37.
11 Ad secundum vero quod à me quæris, an pos-
set vendere credito ratione periculi, cui exponi-
tis perdendi capitale petere aliquod supra sortem
principalis absque labe vsuræ? Respondeo etiam
affirmatiue. Ita docet Sylu. *verbo vsura 1.q* 35. Me-
dina, *codice de restitutione q.*38. *§ ad tertiam*: Mar-
cus Serra, *2.2.q.77.art.1. dub.*4. Ledesma, *2.p. summa*
tract. 8. *cap.* 33. *concl.*27. Aragonius, *2.2.q.77.art.*4.
Conrad. *1.p responf. casuum, q.*130 Rebell. *p. 2 lib.*
9. *q.* 12. Bonac. Maldet. Rodrig. & alij, quos refert,
& sequitur Diana, *p. 1.tract.8 resol.*37. & 57. & alij,
quos refert, & sequitur Amadæus Guimenius, *de
vsuris propositione 3.n.1.*
Ratio est, quia periculum amittendi principa- 12
le, est pretio æstimabile, & non tenetur quis illud
gratis subire; ergo ratione illius poterit quis ali- 13
quid petere vltra sortem. Confirmatur quia ratio-
ne damni emergentis, & lucri cessantis potest vltra 14
principale aliquid exigi, ergo etiam ratione pericu-
li amittendi sortem, cum hic titulus non sit mi-
noris efficaciæ, nec minus honestet, id quod vltra
sortem accipitur. Confirmatur 2. quia mutuans ra- 15
tione periculi, cui exponitur amittendi mutuum,
potest aliquid petere supra sortem, vt tenent Sylu.
*verbo vsura q.*37. Marcus Serra, *2.2 q.77.art. 2.dub.*
3. Aragonius, Couarr. Ioa Maior, Peña, & alij apud
Salas, *tract. de vsura cap.*22 *n.*33. & *tract de vendi-
tione cap.*14.*n.*5. Medina, *codice de restitutione, q.*38.
Petr. Nauarra, *de restitutione lib 3. cap 2.n.*343. Bo-
nac. *to 2. de contractibus d. 3.q.3.p.5.* Maior, *in 4.dist.*
15.*q* 31.*casu* 15. Fr. Ioan Henriq. *in quæstionibus pra-
cticis sect.* 33.*q.*4. *n.* 10. Malderus, Rodrig. & alij,
quos refert, & sequitur Diana, *1.p.tract.8.resol.*37.
& 57. Lessius, *de iustitia, lib.2.cap.2.dub.*13. Rebel-
lus. *p.2.lib.9.q.*12. Imo pro hac sententia citatur D.
Thom. *opusculo de vsuris, cap.*10. eam tenet etiam
Mendo, *to.1.in bullam cruciata, d.34.n.12. & in sta-
tera opinionum, differ. 6.q.8. n.*57. Ergo idem potest
efficere vendens credito ratione periculi amitten-
di pretium mercium, quas credito vendit.
Ad tertium quod à me quæris, An ratione lucri 16
cessantis, vel damni emergentis vendens ad credi-
tum possis exposcere ab emente id, quod illa pe-
cunia lucraturus eras si eam statim numerato ac-
ciperes? Respondeo affirmatiue. Et ratio est, quia
venditio ad creditum est quoddam mutuum, sed in
mutuo licitum est vltra sortem accipere lucrum ces-
sans, & damnum emergens, vt cum D.Th. Nauar-
ro, Lessio, & aliis multis tenet Bonac. *d.3.q.3 p 4 n.*
12. Villalob. *2.p.tract.32.dif.8.n* 4. & cum aliis Trul-
lenc. *lib.7.Decalogi, cap.*19 *dub.9 n.2. & dub.* 8. *n.*4.
Ergo etiam quando venditur ad creditum potest
aliquid peti supra sortem ratione lucri cessantis,
vel damni emergentis. Ita cum communi sententia
docet Trull. *lib.7. Decalogi, c.20.dub* 18.*n.*3.
Ad quartum vero quod quæris, An pro obliga- 17
tione quam accipis non petendi principale vsque
ad certum tempus possis aliquid exigere vltra sor-
tem principalem absque labe vsuræ? Respondeo
affirmatiue Cuius ratio est, quia in mutuo id licet
vt tenent Marcus Serra, *2.2 q.78.art.* 2. Medina, *co-
dice de restitutione q* 32. Diana, *1.p.tract.* 8. *resol.*
48. Caramuel, *in Theologia Fundamentali funda-
mento* 60. §.1. Philippus de Cruz *tract. vnico de in-
teresses, fol.*7. Ledesma, *p. summa tract.* 8. *cap.* 38.
conclus. 4 *dif.*2. probabile iudicat Bertrandus *in re-
sol. Theolog. tract.9 q.1.art. 4.tit.1* Ioannes Hen-
riquez, *in quæstionibus practicis sect.* 33. *resol.* 451.
Fr. Accarius de Velasco, *tom.* 2. *resol. moral. verbo
vsura resol.* 455. Fr. Ioannes Martines del Prado,
*tom.2.Theolog moral.cap.16.dub.*12. Bassæus, *in flori-
bus verbo vsura, n.*9. Ergo idem dicendum est in
venditione ad creditum, nam venditio ad creditum,
est quoddam mutuum vt *suprà* diximus.
Vnde concludo, quod in venditione tuarum mer- 18
cium, si rogatus vendideris ad creditum potest statim

emere easdem merces ab emptore minori pre-
19 tio quam vendidisti, vsque ad medietatem, & insuper potes petere ab eo lucrum cessans, quod tanti æstimatur, quanti lucraturus erat, si numerata pecunia statim pretium reciperes & insuper, potes petere ab emptore aliquid pro periculo
20 amittendi principale, cum his temporibus hoc periculum vt experientia docet semper illi annexum sit, vt docet Syluester, *in summa verbo negotium q. 4.* Marcus Serra, 22.q.77. *art.* 2. *dub.* 2. Et insuper potes petere ab eo aliquid supra sortem
21 pro obligatione non petendi debitum, vsque ad tale tempus, vt asserunt prædicti Doctores, & hoc sine vllo conscientiæ scrupulo, nec vsuræ labe: Vale.

Legi prædictam cedulam, & cum multorum Doctorum opiniones contineret, vt commodius illi responderem eam mecum attuli in domum; & altera die sequentia respondi.

RESPONSIO AVTHORIS.

Legi amice schedulam illius Theologi, qui tuum
22 contractum ex omni parte iustificat, afferendo ad illius iustificationem aliquas Doctorum opiniones, sed si tibi dicturus sum, quod intelligo, huiusmodi Theologus magis voluit primie auribus, & lucro tuo prospicere, quam veritatem dicere; cuius ratio est, quia licet aliqua vera dicat, ex mente doctorum, quos refert, multa tamen confundit & non ea dicit, eo modo, quo à Doctoribus traduntur, quædam enim cum aliquibus limitationibus, & conditionibus aliquando vera sunt, quibus tamen sublatis, falsissima omni iure reputantur, & aliqua ab aliquibus Doctoribus dicta sunt, quæ tamen, vel non vera, vel in bono sensu intelligenda sunt, vnde si veritatem sincere assequi pertendis, attende ea, quæ tibi dico, & ea executioni mandando securus ibis.

23 Dico igitur, Verum esse te pro lucro cessante vel damno emergente posse petere id, quod sperabas lucrandum, si in promptu haberes, aut moraliter certus esses, statim habiturum, qui dictas merces pecunia numerata emeret, secus si non haberes; Et ratio est, quia si talem, qui certo emeret numerata pecunia non haberes, nec eum certo, moraliter sperabas per multum tempus, non cessat lucrum ratione pecuniæ datæ ad creditum pro illis mercibus, vt bene cum Salone, Villalobos, & aliis notanit Trullenc. *lib 7. decalogi, cap. 20. dub. 18. n. 2.* Ergo pro lucro cessante non potes vltra sortem aliquid recipere, vnde in hoc maxime debes considerare, an reipsa habiturus sis, vel non, qui numerata pecunia statim dictas merces emeret, vt possis petere lucrum cessans.

Dico 2. te non posse merces tuas vendere sum-
24 mo pretio cum pacto eas iterum emendi ab eodem emptore pretio infimo, ita Molina, & alij, quos refert & sequitur Bonacina, *vbi suprà, d. 3. q. 3. p. 5. n. 6.* Toletus. *in summa lib. 5. cap. 31. num. 3.* Lessius, *de iustitia lib. 2. cap. 21. dub. 16. num. 130.* Salas, *de contractibus de venditione dub. 37. num* 2. *& tract. de vsuris dub. 17. num.* 2. Azor, *p. 3. lib. 7. cap. 9. casu* 8. Busembaus., *lib. 3. tract. 5. cap. 3. num.* 8. Laiman. *tom. 1. sect. 5. tract. 4. cap. 16. numero 5.* Mendo, *in statera opinionum differt. 6. q. 5. num. 3.* & alij.

25 Et ratio est, quia hic contractos continet vsuram palliatam, quoad rem namque nihil aliud in eo agitur, quam sub ea apparente specie venditionis, & emptionis, accipere primum emptorem mutuos, v. g. mille aureos cum obligatione soluendi postea mille, & quingentos aureos, quod reprobatur, *in cap. in ciuitate cap. consuluit, de vsuris.* Et ratio est, quia emptor petiit à mercatore merces sibi credito vendendas mille aureis, & statim reemendas ab ipso mercatore quingentis aureis, numerata pecunia, accepit quingentos aureos, & reliquit merces, & obligationem accepit soluendi mille aureos, hæc omnia sub pacto fuere peracta, expendat nunc vnusquisque, quid re ipsa differat contractus à petitione, ex concessione mille aureorum sub mutuo cum pacto soluendi mille quingenta, ego nullum reperio discrimen, sed solum video interponi illam apparentem speciem venditionis, & reemptionis, vt nomen mutui cum vsura non audiatur

Sed quid refert nomen mutui non audiri, si re 26
ipsa mutuum est, non venditio, & ibi vsura palliata datur, sane si is contractus liceret, tolleretur de medio vsura, & facile omnes vsuræ cohonestari possent; licet igitur venditio pretio summo iusto sit licita, & emptio pretio infimo iusto sit licita, attamen vt coniunctæ cum illo pacto, non sunt licitæ, quia includunt vsuram, & transeunt ad speciem mutui cum lucro ex eo prouemente; & hoc verum est etiamsi non præcedat expressum pactum reemendi, si ex circunstantiis cognoscat venditor ad hoc à se merces credito vendendas maiori pretio posci, vt illico ipsimet reuendantur minori pretio numerata pecunia, & eo animo eas vendere simulet, siquidem vsuram imbibit mentalem, & re ipsa perinde se habet, ac si in animum haberet mutuum præbere cùm intentione accipiendi lucrum ex illo.

Quod si absque pacto, nec cognitione animi 27
emptoris, qui reuenditurus est merces ei vendat merces credito pretio summo iusto, sincere credens eum eas emere ad vsum, sicut à cæteris emuntur, & post celebratum contractum venditionis eas emptor vellet vendere, potest primus venditor ipsas reemere pretio infimo iusto, pecunia numerata; Nam in hoc contractu sub his terminis celebrato nihil illicitum apparet, cum in eo nulla fraus detur, & illas merces alius posset emere eo pretio infimo iusto, nec in coniunctione vtriusque contractus quidquam est malitiæ, cum non interuenerit pactum, aut intentio pacto æquiualens; sed bona fide peracta fuerit prima venditio, & postea reemptio absque dolo fiat, & aliunde, vt suppono, nullum inde scandalum datur; quod autem lucrum proueniat mercatori ex contractibus nihil obest, cum id ex licita negotiatione accrescat, cum igitur Domine mi merces tuas vendas cum pacto, vel saltem cum cognitione, quod ideo à te credito petuntur summo pretio, vt tibi iterum pretio infimo vendantur, inde est, quod vsuram committis in tali venditione, & emptione, & teneris ad restitutionem illorum quingentorum aureorum, quos accepisti vltra sortem, per quod patet ad rationem allatam pro defensione huius pacti, nam illa coniunctio contractuum cum dicto pacto, vel cognitione reuenditionis minori pretio, est vsura palliata, & prorsus illicita, & reiicienda.

Ad illud vero quod dictus Theologus dicebat 28
te posse aliquid accipere vltra sortem ratione periculi cui exponeris perdendi pretium illarum.

Respon

Respondeo illam doctrinam veram esse cum his
conditionibus: Prima, vt periculum sit verum, sæ-
pe enim tale periculum non datur, vt infra dice-
mus. Secunda, vt venditor non cogat emptorem,
29 vt se potius quam alium fideiussorem pro pericu-
lo præstando accipiat. Tertia, est vt non accipiat
plusquam ipse libenter alteri daret, si necesse fo-
ret. Quarta, vt significet emptori, quo titulo tan-
tum exigat, præsertim si dubium sit, an illi pla-
30 ceat, nam forte nollet eo titulo quidquam dare, &
ratio horum est, quia exponere se tali periculo,
si vere, & re ipsa datur, est pretio æstimabile;
ergo sicut potest venditor petere ab emptore fi-
deiussorem, poterit ipse venditor hoc periculum
subire, dummodo ad id non obliget emptorem,
non enim debet esse prioris conditionis venditor,
eo quod beneficium præstat, quam alij, vt bene
Bonacina, *d. 2. p. 1. q. 2. p. 4. num.* 18. & cum Villa-
lobos, Trullenc. *lib. 7 Decalogi, cap. 2. dub.* 18. *n.* 4.
His igitur obseruatis circumstantiis, licitum exi-
[illegible] acceptum pro periculo amit-
tendi pretium mercium venditarum, quæ cum di-
ctus Theologus non distinguat, omnino reücien-
da est, quoad hoc punctum illius resolutio. An
vero, Amice Domine, pro tali periculo vero possis
petere tantam summam quantam ipse postulas, ab
illo emptore, de quo est sermo, tu considera, an
si fuisses emptor, tantum dares pro tali periculo,
& si tantum non eras daturus, quod tibi non vis
alteri ne facias, vt diximus in tertia condi-
tione.

Ad illud vero, quod dictus Theologus dice-
31 bat, venditorem posse aliquid accipere supra sor-
tem pro obligatione, quam accipiebat non pe-
tendi debitum vsque ad certum tempus. Respon-
deo hoc falsissium esse, est enim manifesta vsu-
ra aliquid exigere pro dilatione solutionis, si alias
res vendita fuit pretio summo. Ita cum commu-
ni sententia Trullenc. *lib. 7. Decalogi cap.* 20. *dub.*
32 58. *num.* 1. Et ratio est, quia dilatio solutionis est
quoddam mutuum implicitum, sed in mutuo vltra
sortem nihil communiter recipi potest: ergo. Tum
quia ea carentia pecuniæ, ad tale tempus est in-
trinseca, & essentialis mutuo; ergo sicut pro mu-
33 tuo non potest lucrum accipi absque labe vsuræ
ita neque, pro ea carentia, aut pro obligatione non
repetendi pecuniam intra certum tempus, & ita
tenent Lessius *lib. 2. cap.* 20. *dub.* 14. Molina, *tract.*
2. *d.* 308. *n.* 8. Reginaldus, *lib.* 25. *n.* 52. Amicus,
tom. 5. *d.* 20. *sect.* 8 *n.* 131. Lugo, *de iustitia, tom.* 2.
d. 25. 17. Laiman; *tom.* 1 *lib.* 3. *tract.* 4 *cap.*
16. *num.* 8. Ex quibus aliqui dicunt contrariam
sententiam esse periculosam, & vsuris expositam,
& ex ea totam quæstionem de vsuris ad quæstio-
nem de nomine reuocare, siquidem nnllus contra-
ctus esset vsurarius, cum in eo pro carentia pecu-
niæ, aut dilatione in solutione posset apponi titu-
lus lucri licite acquirendi vltra sortem.

34 Nec obstat quod qui suscipit obligationem mu-
tuandi ad libitum mutuatarij possit aliquid vltra
mutuum accipere; ergo etiam poterit qui se
obligat ad non petendum mutuum, nisi post cer-
tum tempus. Non obstat inquam. Respondeo
namque, negando consequentiam. Nam potest
quis accipere pretium pro actione ex se primo
æstimabili, cum eam peragere non teneantur, ta-
lis est obligatio mutuandi ad libitum mutuatarij,
& actio fideiubendi pro alio, & similes; at pro
mutuandi actione, nihil accipi potest, cum vsura
sit lucrum proueniens ex mutuo, quod prohibitum
est lege naturali, diuina, & Ecclesiastica, expe-
ctare autem tempus ad recuperandum mutuum, est
prorogatio beneficij gratuiti mutui.

Dices qui priuat se instrumento, quo laborat 35
ad aliquod tempus, potest ob id aliquid accipe-
re, ergo qui priuat se pecunia per aliquod tem-
pus, potest etiam aliquid accipere. Respondeo
negando consequentiam. Nam qui priuat se in-
strumento huiusmodi, locat illud retinens illius
dominium, & pro locatione accipit lucrum lici-
tum, at mutuans non locat pecuniam, sed trans-
fert dominium illius in mutuatarium, pro qua
translatione lucrum nequit accipere, nam id est
vsura. Et ex his reiiciendus est Fr. Philippus à
Cruce, *tract. des interessez. fol.* 7. asserens mutua-
tarium asserentem ex gratitudine donare aliquid
pro mutuo teneri obligatione ciuili ad illud sol-
uendum, hæc enim obligatio ex instrumento
publico, quod fieri posse ille tuetur, est vsuraria,
& omnino reiicienda, vt communis sententia do-
ctorum docet.

Ex quibus omnibus concludo, & dico, amice 36
Domine, te non posse licite, & absque vsura ali-
cui vendere merces tuas credito summo pretio
cum pacto de reemendo illas infimo pretio, nec
cum cognitione, quod talis reemptio post cele-
bratum contractum venditionis postuletur, po- 37
teris tamen ab emptore tuarum mercium credito
postulare lucrum cessans, si statim certo habeas,
qui numerata pecunia illas emeret, vel moraliter
certo illum sperabas, secus si talem certitudinem
moralem non habebas, vt fere nunquam habent
mercatores, cum raro sint qui tales telas aureas
emant, vnde hoc conscientiæ tuæ remitto. Pote-
ris etiam aliquod postulare pro periculo recupe-
randi pretium, quantum tu ipse dares pro tali 38
periculo, si pecuniam ab aliquo mutuatam postu-
lasses, & dummodo tale periculum vere detur, vt
infra dicemus, & nisi emptor alium fideiussorem
assignet, nullo vero modo poteris aliquid pete-
re pro obligatione non petendi pecuniam debi-
tam per tantum tempus, neque aliquid gratis 39
oblatum ex obligatione ciuili, vel contractu
per scriptum celebrato, pro tali obligatione 40
accipere.

Vnde stando in hac doctrina, quam veram re-
puto, debes dicto emptori restituere quingentos 41
illos aureos, quibus illum defraudasti, emendo
telam illam auream pretio infimo per medieta-
tem, quam antea vendideras pretio summo, si-
quidem sciebas ideo à te postulari talem venditio-
nem credito summo pretio, vt statim reemeres
dictam telam auream infimo pretio numerata pe-
cunia. Debes etiam demittere illos viginti quin-
que aureos, quos postulasti pro obligatione non
postulandi pretium debinin per tantum tempus;
& si forte re ipsa non erat periculum amittendi
sortem non potes pro tali periculo aliquid acci-
pere, sæpe enim tale periculum, non est, vt si
mutuatarius potens est soluendo, & est homo in-
dustrius, verax, & de quo non datur moralis, &
verosimilis præsumptio, quod non sit soluturus,
vt docet Soto, *de iustitia, lib.* 6. *q.* 4. *art.* 1. *ad pri-
mum*, Azor, 3. *p. lib.* 7. *cap.* 7. *quæsito vltimo*, Re-
ginaldus, *lib.* 25. *num.* 211. Salas, *tract. de vsuris*,
d. 23. *num.* 7. & patet, *ex cap. Nauiganti in ciuitate
de vsuris*; Dicere enim quod semper datur tale
periculum, vt voluere Syluester, *in summa verbo*

negotium, *q*.4.Marcus Serra,1.2. *q.*75.*art.*2.*dub.*2 est cohonestare omnem vsuram, semper enim posset acquiri lucrum ex mutuo, si id semper verum esset, quod tamen reprobatur à D.Antonino, 3. *p. tit* 8. *cap*.3. §.1. quem multi, & grauissimi Doctores sectantur, vt notauit Mendo *in statera opinionum dissert*.6.*q*.8.*n*. 58. Solum ergo licitum erit tale lucrum pro dicto periculo, quando dantur conditiones, quas supra assignauimus, quæ si dantur in præsenti casu, tu Domine considera, & Vale.

CONSVLTVM C.

De filio an teneantur denunciare Patrem suum hæreticum cum periculo vitæ, & honoris, & diuitiarum.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Aliqui Doctores dixerunt non teneri quempiam denunciare patrem hæreticum.*
3 *Alij dixerunt non teneri quempiam denuntiare hæreticum, si timeat probabiliter amissionem vitæ, famæ, aut bonorum ex denuntiatione.*
4 *Filius tenetur denuntiare patrem hæreticum, vel alium sanguine coniunctissimum.*
5 *Tenetur denuntiare hæreticum, etsi timent periculum graue vitæ, famæ, vel diuitiarum, sibi imminere.*
6 *Præceptum denunciandi hæreticum, etiam occultum, est diuinum.*
7 *Obligat omnes sub quocunque pericula.*
8 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*
9 *Quilibet iure naturali tenetur succurrere bono communi, etiam cum periculo vitæ, famæ, & diuitiarum.*
10 *Crimen hæresis tendit in damnum commune.*
11 *Quid si denuntiator non possit crimen probare.*
12 *Filius tenetur denuntiare patrem, qui sit hostis patriæ.*
13 *Hæreticus æquiparatur hosti patriæ, imo peior est illa.*
14 *Crimen læsæ Majestatis humanæ denuntiandum est, etsi delinquens sit pater.*
15 *Idem dicendum est de crimine læsæ Maiestatis diuinæ.*
16 *Occurritur obiectioni in contrarium.*
17 *Occurritur alteri obiectioni in contrarium.*
18 *Ordo charitatis postulat vt bonum priuatum, etiam proprium bono publica postponatur.*
19 *Bonum fidei est bonum publicum.*
20 *Non est impietas, quod filius patrem hæreticum denuntiet, sed potius est quoddam genus pietatis.*
21 *Ponitur obiectio in contrarium, & soluitur.*
22 *Ponitur alia obiectio, & soluitur.*
23 *Filius denuntians patrem hæreticum bene tractandus est à Dominis inquisitoribus.*
24 *Filius denuntians patrem hæreticum non debet timere minas ipsius parentis.*
25 *Denuntiatus pendente denuntiatione à testimonio repellitur contra denuntiantem.*
26 *Excipe crimen hæresis propter criminis atrocitatem.*
27 *Testes in hoc casu, etiam in crimine hæresis non sunt integræ fidei.*
28 *Domini inquisitores tunc maxime attendere debent euentum causæ.*
29 *Notandi sunt, an denuncians denuntiationem procurasset ad vitandum denuntiati testimonium.*
30 *Denuntians non debet timere, quod à denuntiato occidatur.*
31 *Si forte occidatur patienter ferat.*
32 *Filius tenetur patrem hæreticum denuntiare nulla præcedente correctione fraterna.*
33 *Non excusatur ob timorem probabilem mortis, vel ob amissionem famæ, vel diuitiarum.*
34 *Filij Iudæorum ordinarie sequuntur, & imitantur suorum parentum hæreses.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

QVIDAM homo sanguine Hebræo macu- 1
..tus forte inuenit suum Patrem, & alium ... in quadam domo Iudaizantes, qui cum à eo peterent, vt idem efficeret, & ipse noluisset, eum minati sunt, quod si eos dominis inquisitoribus denuntiasset, & ob id comprehenderentur, eos statim confessuros esse suum crimen, & dicturos prædictum denuntiatorem cum illis Iudaizasse. & quod si id non sufficeret, vt ab inquisitoribus pro tali delicto puniretur, post egressum illorum ab inquisitione, eum per se, siue per alios occisurum esse; erant enim personæ diuites, potentes. & magnam habebant familiam, & solitæ minas exequi, ob quod perterritus iste homo ex vna parte, timens incidere in excommunicationem. si non denuntiaret prædictos patrem, & fratrem, & ex alia parte timens infamiam inde sibi prouenturam, & timens quod ab illis etiam denuntiaretur, vel saltem mortem, quam procul dubio, si liberi euaderent ei procuratores certo timebat, accessit ad me, &

Quæsiuit, an cum tanto onere teneretur patrem suum, & fratrem denuntiare, vel possit desistere à denuntiatione.

RESPONSIO AVTHORIS.

RESpondi aliquos authores dixisse filium non teneri denuntiare patrem hæreticum. Ita Alexander de Alex. *p*.3.*q*.33. *membro* 4. *art*.2. *dub. vltimo*, Rojas, *singulari* 12.*n*.2.*& singulari* 5.*n*.19. Riccius, *p*. 3. *decisione* 278. *num*. 8. Joannes Valerus, *in differentiis vtriusque fori verbo hæresis differ*. 1. *num*. 4. Idem docent casu, quo patet non dogmatizat, aut filios hæresi imbuat, Simancas, *lib. de Catholic. instit. tit*. 29. *num*. 4 Genuensis, *in praxi cap*. 18. *num*.9. Thom. Hurtado, *tom*.2.*tract*. 6.*resol*.36.*num*.107.*& resol*. 37. Nec displicet hæc sententia Candido, *tom*. 2. *disquisitione* 5. *art*. 5. *dub*. 4. Et non teneri quempiam denuntiare hæreticum, si timeat probabiliter amissionem vitæ famæ, aut bonorum ex denuntiatione foro sequendam docent Santarellus, *in tractatu de hæresi cap*. 9. *num*. 16. Citans pro hac sententia Peñam, & Scacciam, Homobonus, *de casuum reseruatione p*. 2.*cap*. 2. Marcus Serra, 2.2. *q*.68. *art*.1. Peirinis, Genuensis, Abulensis, & alij apud Dianam, *p*.4. *tract*. 4.*resol*. 8. Accatius de Valesco, *tom*.1.*verbo* 3

accusare

accusare resol. 16. *num.* 3. Lezana, Acuña, Ioan-
nes Sanctius, Sousa, quos refert, & sequitur
Diana, *part.* 4. *tract. quinto, resol.* 19. Trullenc.
Thomas Hurtado, & alij quos citat & sequi-
tur Leander, *de sacramentis de pœnit. tract.* 5.
d. decima tertia, quæst. 42. Quod intelligunt
dicti Doctores, nisi ex delicto timeatur proba bi-
liter publica pernicies, cui postponendum est dam-
num priuatum.

4 Verum ex hac ipsa limitatione, quam om-
nes prædicti Doctores apponunt suæ sententiæ
colligo ego teneri quempiam denuntiare hæ-
reticum, etiamsi sit pater, mater, frater, vxor,
vel alius sanguine strictissime coniunctus. Ita
Suarez, *de fide disp.* 20. *sectione* 4. *numero* 21.
Toletus, *libro* 3. *summa, cap.* 1. *numero* 10. Azor.
tom. 2. *libro* 2. *cap.* 2. Hurtado de Mendoza, *de
fide. d.* 183. *sect.* 3. *subsect.* 1. Baldellus, *tom* 2.
disp. 60. *numero* 16. & 18. Sanchez, *lib.* 6. *consil.
cap.* 2. *dub.* 19. Theophilus Raynaudus, *de moni-
toriis, p.* 1. *cap.* 3. *q.* 12. Gaspar Hurtado, *de fide
disp.* 2. *difficult.* 8 Fagundez, *tomo* 1. *decalogi libro
primo, cap.* 26. *numero* 26. Et idem dicendum est,
5 si timeat periculum graue vitæ, famæ, vel di-
uitiarum sibi imminere. Ita Fagund. *in decalog.
tract.* 2. *libro* 4. *cap.* 3. *numero* 31. Genuensis, *in
praxi cap.* 18. *numero* 8. Carena, *de officio in-
quisitionis, part.* 2. *tit.* 9. § 7. *numero* 34. Men-
do, *in statera opinionum differta.* 1. *quæst.* 11.
numero 122.

6 Ratio fundamentalis est, quia præceptum
denuntiandi hæreticum, etiam occultum est di-
7 uinum; ergo omnes, & respectu omnium, &
sub quocunque dettimenti periculo obligat;
Antecedens patet *ex Deuteronomio cap.* 13. vbi di-
citur, *si tibi persuadere voluerit frater tuus vel
filius, vel vxor, vel amicus, clam dicens eamus,
& seruiamus Diis alienis non acquiescas ei, nec au-
dias, aut parcat ei oculus tuus, vt miserearis, &
occultes eum, sed statim interficies. sit primum ma-
nus tua super eum, & postea omnis populus mittat
manum*: hoc est statim eum denuntia, & ad in-
tetnecionem vsque prosequere; atqui relatiuo-
rum eadem est ratio; ergo idem præceptum di-
uinum vrget, si patens, aut maritus, illud perpe-
8 trent crimen.

Nec obstat si dicas, hunc textum loqui de
Idololatria, & Apostatia à fide. Nam conita hoc
est, quod hæreticus verum Deum deserit cum eius
fidem tectam non teneat vndequaque. Vnde hæ-
retici, qui alia ab Ecclesia dogmata tenent, Deos
alienos adorare, & esse veros Apostatas a fide, di-
cunt S. Hieronym. & S. Aug. vt notauit Sanctarel-
lus, *c.* 9. *n.* 1. Carena, *de offi io S. Inquisit. tit* 9 §. 1. *n.* 2.

9 Secundo probatur. Quia quilibet iure naturali
tenetur sucurrere bono communi, etiam cum pe-
riculo vitæ, famæ, & bonorum fortunæ, vt cum
D. Thoma, Salon, Bonacina, Aragonio, & aliis
communitet notat Genuensis, *in praxi, cap.* 18. *n.* 1.
Carena, *suprà, tit.* 9. § 1. *n.* 4. Sed crimen hæresis
10 tendit in perniciem reipublicæ, & in damnum
commune; ergo quisque iure naturali non ob-
stante quocunque damno, vel periculo famæ vitæ
11 vel bonorum fortunæ, tenetur illud denuntiare.

Nec obstat quod prædictus denuntiator non
possit delictum hæresis contra denuntiatum pro-
bare. Nametiamsi non possit tale delictum pro-
bare tenetur illud denuntiare, quantumuis oc-
cultissimum. Ita Suarez, *de fide disp.* 20 *sect.* 4 *n.* 7.
Fagundez, *de preceptis Ecclesiæ, tract.* 2. *cap.* 3.
lib 4. *num.* 31. Gaspar. Hurtado, *disput.* 2. *de ac-
cusatore diffic.* 7. Valentia, *tom.* 3. *disp* 3. *quæst* 1.
part. 5. § 1. Laiman, *tom* 1. *lib.* 3. *tract.* 3 *sect.* 5.
part. 2. *cap.* 4. *num.* 3 Escobar, *tract.* 5. *moralis
Theologia, cap.* 6 § 1. *num.* 137. Quidquid in con-
trarium dicant Megala, Nauarrus, Angelus, Fe-
linus, & alij, quos refert Diana, *part.* 1. *tract* 4.
resol. 1. Et ratio est, quia maior est iactura bo-
næ fidei, & religionis, & damni publici, quod
timetur, quam iactura famæ proximi denuntian-
di, vt bene notat Valentia *suprà*; ergo iactura
communitatis, quæ timetur, præualere debet ia-
cturæ priuatæ.

Tertio probatur. Quia filius tenetur denun- 12
ciare Patrem, qui sit hostis Patriæ, vt colligitur,
*ex l. minime, ff. de religiosis, & sumptibus fune-
rum*; sed hæreticus æquiparatur hosti patriæ,
imo peior est illo, quia est Ecclesiæ hostis in his 13
quæ ad Deum, & ad animarum bonum spectant;
ergo filius tenetur patrem hæreticum denuncia-
re. Confirmatur: Quia crimen læsæ Majestatis
humanæ denunciandum est, etsi delinquens sit 14
pater: ergo & crimen læsæ Majestatis Diuinæ.
Nec obstat si dicas crimen læsæ Majestatis huma-
næ, vel proditionis patriæ in momento totam
perdere rempublicam, secus vero crimen hæ-
resis. Non obstat inquam, respondetur nam- 15
que, quod licet hæresis paulatim serpat, ingen-
tem ferre perniciem, quia omnia perdit, cum
animas è medio tollat.

Nec obstat si dicas denunciationem esse actum 16
charitatis, cum ordinetur ad emendationem pro-
ximi, sed Charitas non obligat cum tanto de-
trimento proprio, quia nullus est magis proxi-
mus, quam quisque sibi; nec etiam hanc obliga-
tionem potest inducere præceptum positum ab
Ecclesia denunciandi hæreticos. Nam cum hoc
præceptum positiuum & humanum sit, ab illo
excusat metus cadens in virum constantem, ar-
gumento textus, *in cap.* 1. §. *cum autem*, & §.
*præterea de obseruatione ieiunij cap. cum dilectus
de his qui ui, &c.* Sed metus admittendi vitam, fa-
mam, honorem, & diuitias absque dubio est metus
cadens in virum constantem; ergo filius cum tan-
to detrimento proprio non tenetur patrem, & fra-
trem denunciare.

Non obstat, inquam: Respondetur namque, 17
hoc præceptum denunciandi hæreticos, etiam
cum proprio damno, & sanguine coniunctissimos,
non esse solum Ecclesiasticum, sed diuinum; vnde
sicut quis debet mortem subire, & omnes diuitias,
famam, patrem, & matrem, perdere antequam vio-
let præceptum non iurandi falsum, non fornican-
di, & reliqua alia præcepta diuina, ita hæc omnia
debet postponere, ne frangat hoc præceptum: Ad 18
illud vero quod dicitur de charitate Respondetur,
charitatis ordinem postulare, vt bonum priuatum,
etiam proprium, postponatur bono publico, quale
est bonum fidei Nec impietas est dedecens filios, 19
aut parentes propter Dei fidem seruandam, ac ob
bonum publicum Ecclesiæ patrem, vel filios, aut
fratres denunciare, quin potius est quoddam genus 20
pietatis, cum sic, etiam eorum animabus consula-
tur, quarum spirituale bonum æstimabilius est,
quam cæteta bona temporalia, quorum amissionis
imminet periculum.

Dices filius non tenetur seipsum denunciare 21
per nos: ergo nec parentem: patet consequentia,

quia

quia denuntiando parentem se ipsum infamat, & bonis paternis priuat. Respondetur filium denunciantem parentes hæreticos non debere sibi timere detrimentum adeo graue; Nam vt aduertunt Peña, Rojas, Castro, Suarez, Fagundez, quos refert, & sequitur Careoa, *de officio inquisitionis*,
22 *p. 2. tit. 9. §. 3 num. 11.* Quia sicres fidei seruantij sunt indemnem quantum fieri possit filium, qui
23 denunciaret patrem hæreticum, ita vt bona hæreditaria non amittat, nec alias pœnas impositas in filios hæreticorum à sacris Canonibus incurrat, & famæ ipsius prospiciatur, ne propter dictas pœnas deterreantur filij à denunciandis parentibus hæreticis. idque olim statuit Fredericus Imperator, & eius constitutionem approbauit Innocentius IV. vt refert Peña *suprà*. Et id ipsum colligitur, *argumento legis quisquis, §. vlt. Cod. ad legem Iuliam Maiestatis.*

24 Ad illud vero quod affertur de minis, quibus Pater, & frater dictum denunciantem minati sunt. Respondetur de hoc non esse curandum, & quoad minas eum accusandi, idem eum illis peccatum perpetrasse, existimo nihil est timen-
25 dum, nam denunciatus pendente denunciatione à testimonio repellitur contra denunciantem, *cap. fin. de testibus*, vbi Abbas, *n.* 6. Felinus, & cum aliis Farinacius, *de testibus, lib. 2. tit 6. q. 55 num.* 168.
26 Et hoc in criminibus exceptis, quale est hæresis, denunciatus admittatur in testem contra denunciatorem propter criminis atrocitatem, iuxta *dictum cap fin. de testibus*, vt cum Felino, & Abbate, notat Farinacius *suprà. num.* 173 Non ta-
27 men tales testes sunt integræ fidei, & omni exceptione maiores, vt notat cum aliis Farinacius,
28 *de testibus lib. 6. tit. 6 quæst. 56. num.* 71. Vnde domini inquisitores maxime tunc attendere, & expectare debent euentum causæ, & notare, an denuncians denunciationem procurasset, ad eui-
29 tandum denunciati testimonium, vt bene cum Abbate, & Felino, notat Farinac. *de testibus lib. 2. tit 6. q. 55. num.* 117.

30 Quo ad minas vero de eo occidendo, si è carceribus liberi exeant, de hoc etiam minus curandum est, nam Domini Inquisitores de hoc etiam solent prouidere, quod si ipsi rei adeo temerarij sint, quod nec sanctum Tribunal vereotes, nec etiam mortem metuentes, minas dictas exequantur, & alias denuncians non possit liberari, vel ab illorum accusatione, quæ ob aliquas coniecturas, & circunstantias, licet in se falsas, effectum tenent, vel etiam à morte sibi ab illis inferenda
31 minata tunc denuncians patienter ferat, sicut etiam tenebatur mortem subire, ne aliquod præceptum diuinum impingat.

32 Quapropter resolutorie consului dicto homini, vt fratrem, & patrem denunciaret nulla præcedente correctione fraterna, & ad id te-
33 neri, nec eum coniunctionem sanguinis, aut mortis metum, vel accusationis falsæ excusare; faxit Deus. vt ipse ita fecisset, & ne parentis delictis se
34 immisceret, vt frequentius solent efficere homines huius sanguinis maculati.

CONSVLTVM CI.

De trina celebratione Missæ, quæ fit in Regno Valentiæ, an per communicationem Priuilegij, vel extentionem consuetudinis, posset transferri in Regnum nostrum Lusitaniæ, vel in aliud regnum?

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus seu factum.*
2 *In regno Valentia est priuilegium dicendi tres Missas in die commemorationis defunctorum.*
3 *Hoc priuilegium concessum fuit Dominicanis Regni Valentia.*
4 *Illo communicant alij Religiosi illius regni, qui cum Dominicanis habent communicationem.*
5 *Sacerdotes sæculares in regno Valentia possunt bis in eadem die celebrare*
6 *In regno Nauarra vtitur eodem priuilegio.*
7 *Hoc priuilegium fuit viuæ vocis oraculum Pauli III.*
8 *In Cathalonia Sacerdotes vtuntur dicto priuilegio.*
9 *Quam varie locuti sint authores de hoc priuilegio, explicatur.*
10 *Datur vera notitia huius priuilegij.*
11 *Hæc trina celebratio incepit in regno Valentia sine priuilegio.*
12 *Iulius II. ad succurrendum scrupulis ter in ea die celebrantibus concessit Dominicanis, vt licite possent illa die ter celebrare.*
13 *Participatum, & datum executioni fuit à Religiosis Aragonia, & Catalonia*
14 *In Archiepiscopatu Cæsaraugustano inualuit eadem consuetudo.*
15 *Inde ad alios Episcopatus peruenit.*
16 *Hæc trina celebratio apud clericos illorum Regnorum ortum duxit ex consuetudine.*
17 *In religionibus ortum duxit ex oraculo Iulij III. & Pauli III.*
18 *Priuilegium concessum vni, vel pluribus conuentibus mendicantium, extenditur ad omnes, tum fundatos, quam fundandos, quando ratio concessionis est propter generalem rationem.*
19 *Quando priuilegium conceditur alicui monasterio ob titulum, qui aptari potest saltem inadæquate omnibus aliis Monasteriis eiusdem ordinis communicatur ab aliis communicantibus.*
20 *Idem dicendum est, quando est fauor, & gratia facta Monasterio, aut eius religiosis vt talibus, aut ad eorum supplicationem.*
21 *Probatur id multis priuilegiis.*
22 *Oracula quæ sunt religioni fauorabilia veniunt in communicatione priuilegiorum.*
23 *Ponitur obiectio in contrarium.*
24 *Ponitur aliud argumentum in contrarium, & soluitur.*
25 *In reuocatione oraculorum facta à Gregorio XV. & Vrbano VIII. non fuere comprehensa oracula cofirmata per bullas,*

26 Hoc

26 *Hoc oraculum iam erat per bullas confirmatū.*
27 *Omnia oracula concessa vsque ad annum 1610. sunt confirmata per bullas.*
28 *Vt priuilegium concessum vni ordini non censeatur amissum per non vsum, sufficit quod sit in vsu apud aliquam Prouinciam, seu Conuentum ipsius ordinis.*
29 *Tacita renunciatio ex non vsu negatiuo, vel priuatiuo priuilegiorum regulariter mere gratiosiorum, & qua aliis onerosa non sunt, siue iuri alterius non nocent, nunquam inuenitur.*
30 *Tacita renunciatio deducitur ex quadam iuris interpretatione.*
31 *Non habet locum, nisi in casibus iure expressis.*
32 *Non vsus non inducit tacitam renunciationem, quando nulli nocet.*
33 *Priuilegium quod dat facultatem ad agendum non necessitat vsu priuilegij.*
34 *Priuilegia regularium etiam negatiua non amittuntur per non vsum.*
35 *Contra ea non potest prascribi.*
36 *In regno Valentia datur consuetudo apud regulares ter celebrandi in die defunctorum.*
37 *Consuetudo habet vim priuilegij.*
38 *Priuilegia consuetudine acquisita veniunt in generali communicatione priuilegiorum.*
39 *Illud communicare possunt regulares communicantes, licet illo nunquam vsi fuerint.*
40 *Ponitur quadam obiectio in contrarium, & soluitur.*
41 *In regno Valentia datur consuetudo apud clericos celebrandi in die defunctorum.*
42 *Consuetudo, & prascriptio prater ius introducta in una Provincia, Regno, ciuitate, vel oppido, potest participari ab alia Provincia, regno, ciuitate, vel oppido, vbi est eadem ratio.*
43 *Potest extendi de persona in personam, vbi est eadem ratio.*
44 *Consuetudo ter celebrandi in die defunctorum secundum aliquos est prater ius, & nullo modo contraria iuri.*
45 *In iure non datur praceptum prohibens trinam celebrationem in eadem die secundum aliquos Doctores.*
46 *Probans id ex variis textibus, & glossis.*
47 *Si aliqua prohibitio datur in iure iuxta opinionem horum Doctorum est contra Sacerdotes ter in die celebrantes ex cupiditate.*
48 *Regulares Lusitania, vel Hispania, & multo minus clerici, non possunt vti priuilegio, vel consuetudine ter celebrandi in die defunctorum, etiam per communicationem.*
49 *Ad eos non potest extendi consuetudo, qua datur in regno Valentia ter celebrandi in hac die.*
50 *Communicatio priuilegiorum non extenditur ad eas gratias, qua raro & cum magna difficultate conceduntur.*
51 *Hoc priuilegium solis illis regnis fuit concessum.*
52 *In tota Ecclesia nullibi alibi inuenitur concessū.*
53 *Vsus talis priuilegij est quid exorbitans à iure communi.*
54 *Exorbitantia à iure communi non extendantur.*
55 *In generali concessione non veniunt ea, qua cum magna difficultate conceduntur, nec ea qua quis interrogatus verosimiliter non esset concessurus.*

F. Ant. à Spir. Sanct. Consult. var.

56 *Priuilegium ter celebrandi in die defunctorum, nec per communicationem potest extendi ad alios religiosos aliorum Regnorum.*
57 *Priuilegia concessa aliquibus Conuentibus vnius religionis ob maximam populi illius loci deuotionem quacirca illos habetur, non communicantur ab aliis Conuentibus eiusdem, vel alterius ordinis.*
58 *Hoc priuilegium ter celebrandi in die defunctorum fuit concessum illi Conuentui Dominicano, & communicatum ab aliis eiusdem regni, ob specialem deuotionem illorum populorum succurrendi animabus purgatorij in illa die.*
59 *Hac specialis deuotio numquam fuit in aliis regnis.*
60 *Si aliqua gratia ex his, qua raro conceduntur concessa sit aliquibus Conuentibus, vel alicui religioni, ob aliquam specialem rationem non potest communicari ab aliis Conuentibus eiusdem, vel alterius ordinis in quibus eadem ratio non inuenitur.*
61 *Probatur id variis exemplis.*
62 *Ratio concessionis huius priuilegij ter celebrandi in die defunctorum in Conuentibus regni Valentia, Aragonia, & Catalonia non inuenitur in aliis Hispania Regnis, nec in Lusitania.*
63 *Hoc priuilegium ter celebrandi in die defunctorum fuit oraculum.*
64 *Omnia oracula in multorum sententia fuere reuocata à Gregorio XV. & Vrbano VIII.*
65 *Tale oraculum hodie non existit.*
66 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*
67 *Particularis, qui rem actu possidet non potest ab ea priuari publice ex sola opinione probabili absque iudicis sententia.*
68 *Opinio probabilis sufficit ad contraueniendum iuri communi, quando ius non est in certa possessione.*
69 *Dari potest compensatio occulta cum sola opinione probabili, contra actu rem possidentem.*
70 *In nullo casu licet Sacerdoti sine vestibus sacris celebrare, etiam ad vitandam mortem.*
71 *Non potest Sacerdos celebrare in vna specie ad dandum viaticum infirmo.*
72 *Noui ritus circa Missa celebrationem non sunt propria authoritate admittendi.*
73 *Quacunque pracepta Ecclesia, qua vsu communi obseruantur, non sunt tollenda ex sola opinione probabili.*
74 *Nullus Episcopus audebit pracipere, quod non ieiunentur feria quatuor temporum, ex sola opinione aliquorum Doctorum, qui dixerunt in talibus feriis non dari praceptum ieiunij.*
75 *Dum lex obligat in foro externo, onus probandi eam euanuisse spectat ad illum, qui hoc affirmat.*
76 *In foro externo nulli creditur, sine probatione.*
77 *Lex non celebrandi ter in eadem die viget hodie in tota Lusitania. & Hispania.*
78 *Nemo in foro externo poterit probare oraculum concedens licentiam ter celebrandi in die defunctorum non esse reuocatum.*
79 *Declaratio priuilegij in foro externo, & iudiciali pertinet ad solum summum Pontificem.*
80 *Sine Pontificis declaratione non potest fieri trina celebratio in die defunctorum.*

81 *Consuetudo contra ius commune non extenditur de loco ad locum, vel de persona ad personam.*

82 *Consuetudo ter celebrandi in die defunctorum est contra ius commune.*

83 *Talis consuetudo non potest ad alia regna extendi.*

84 *Verbum*, sufficit, *aliquando importat praeceptum.*

85 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*

86 *Consuetudo vniuersalis dicitur forma, & quasi alterum ius naturale.*

87 *Religiosi Valentiae hodie ter celebrant in die defunctorum, non ex vi priuilegij, sed ex antiqua consuetudine.*

88 *Consuetudo legitime introducta, omne ius, praeter diuinum, & naturale, abrogat.*

89 *Quidquid potest princeps condere, potest consuetudo legitima introducere.*

90 *Haec consuetudo Valentiae ter celebrandi in die defunctorum habet omnes conditiones requisitas ad legitimam consuetudinem.*

91 *Consuetudo omnia potest, quae non sunt contra ius naturale, & diuinum.*

92 *Proponuntur conditiones quae requiruntur, vt consuetudo legitime sit introducta.*

93 *Haec consuetudo Valentiae ter celebrandi in die defunctorum habet omnes conditiones requisitas, vt consuetudo sit legitima.*

94 *Probatur hoc discurrendo per omnes.*

95 *Consuetudo vnius communitatis non obligat alteram distinctam.*

96 *Consuetudo vnius loci non extenditur ad alium locum, nec de persona in personam, ac de casu ad vsum.*

97 *Consuetudo ter celebrandi in die defunctorum non potest extendi in regno Valentiae ad Lusitaniam vel alia regna Hispaniae.*

98 *Consuetudo habet vim conferendi priuilegium.*

99 *In generali concessione priuilegiorum veniũt priuilegia acquisita per consuetudinem, si detur eadem ratio, vel similis, vel quando gratia non magna difficultate conceditur.*

100 *Quod fuerit motiuum concessionis huius oraculi ad ter celebrandum in die defunctorum declaratur.*

101 *Ratio ob quam fuit concessum hoc oraculum Conuentibus Valentiae non potest aptari, etiam inadaequate conuentibus Lusitaniae, vel Hispaniae.*

102 *Gratia, vel priuilegium concessum vni monasterio, aut religiosis, vt talibus, participatur ab aliis Monasteriis, quando est ex illis, quae solent concedi, non vero quando raro, & cum magna difficultate conceduntur.*

103 *Hoc priuilegium ter celebrandi in eadem die est ex illis, quae raro conceduntur.*

104 *Priuilegium consuetudine acquisitum tunc venit in communicatione priuilegiorum, quando datur eadem, vel similis ratio.*

105 *Oracula veniunt in communicatione priuilegiorum.*

106 *Reuocatio priuilegiorum facta à Gregorio XV. non comprehendit oracula signata manu alicuius Cardinalis.*

107 *Reuocatio oraculorum facta ab Vrbano VIII. non comprehendit oracula, quae in suo effectu principali vnicum tantum habent actum, licet successiue transeuntem.*

108 *Plura oracula in suo effectu principali vnicum tantum habent actum, licet successiue transeuntem.*

109 *Ponuntur aliqua exempla.*

110 *Aliter dicendum est de oraculis, quae plures effectus independentes habent.*

111 *Reuocatio oraculorum non includit oracula confirmata per bullas, si dentur executioni sine abusu, & scandalo.*

112 *Oracula concessa Praelatis pro bono regimine religionis non sunt reuocata.*

113 *Idem dicendum est de oraculis concedentibus indulgentias pro religiosis.*

114 *Probabile est Gregorium, & Vrbanum reuocasse oracula etiam confirmata per bullas, ex quorum vsu dabatur scandalum.*

115 *Melior opinio docet omnia oracula confirmata per bullas non esse reuocata.*

116 *Oraculum ter in eadem die celebrandi non potest à communitatibus, quae illo nunquam vsae sunt executioni mandari.*

117 *Personae priuatae non possunt priuilegio tantum probabili operari contra ius commune actu possidens, cum scandalo sine iudicis sententia.*

118 *Omnia oracula confirmata per bullas non fuere reuocata à Gregorio XV. nec ab Vrbano VIII.*

119 *Hoc oraculum ter celebrandi in die defunctorum non fuit reuocatum à Gregorio XV. nec ab Vrbano VIII.*

120 *Ex vi illius per communicationem non possunt regulares Lusitaniae ter in die defunctorum celebrare.*

121 *Ratio concessionis huius priuilegij non potest aptari regno Lusitaniae, vel aliis regnis Hispaniae.*

122 *Hoc priuilegium est veluti priuilegium locale, vel personale.*

123 *Tale priuilegium quando fuit concessum conuentui Dominicanorum Valentiae non poterat ab aliis Conuentibus eiusdem ordinis, etiam regni Valentiae communicari.*

124 *Hodie licite in illis regnis ab omnibus celebratur ob consuetudinem introductum.*

125 *Consuetudo contra ius non potest extendi de loco ad locum.*

126 *Haec consuetudo ter eadem die celebrandi est contra ius commune.*

127 *Consuetudo est optima legum interpres.*

128 *Ponitur quaedam obiectio, & soluitur.*

129 *Aliqui dicunt posse hanc consuetudinem transferri de regno Valentiae ad regnum Lusitaniae ex dispensatione Episcoporum.*

130 *Episcopi possunt in sua Dioecesi, quidquid Pontifex in tota Ecclesia, nisi à Pontifice aliquid eis reseruetur.*

131 *Non datur lex reseruans Pontifici trinam in eadem die celebrationem, iuxta aliquorum Doctorum opinionem.*

132 *Etiam si detur lex prohibens trinam celebrationem in eadem die, adhuc Episcopus potest in tali lege dispensare secundũ aliquos doctores.*

133 *Ponitur contraria sententia Authoris.*

134 *Inferior non potest in lege Superioris propria authoritate dispensare.*

135 *Dispensatio est actus iurisdictionis.*

136 *Datur praeceptum Pontificium non celebrandi ter in eadem die.*

137 *Dantur*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

1 IN regno Valentiæ solent Sacerdotes regulares dicere tres Missas, & sæculares duas in die commemorationis defunctorũ 2. die Nouembris, vt testantur aliqui Doctores dicentes id facere ex priuilegio Pontificio concesso Fratribus, S. Dominici, vt testatur Ledesma. *p.* 1 *de Eucharistia, cap.* 19. *dub.* 5. *conclus.* 6 *in editione Barchinonensi, pag. mihi* 183. Et idem testatur Lugo, *de Sacramento Eucharistiæ d.* 2. *sect.* 1 *n.* 43. idem affirmat Leander, *de Sacramentis, tract* 8. *d.* 5. *q.* 42. Marcus de Huertos, *de sacrificio Missæ, q.* 13. Gabriel Henao *de sacrificio Missa, p.* 2 *d.* 12. *sect.* 2. *n.* 2. *& p.* 3. *d.* 28 *sect* 21. *n.* 320 & alij.

Quæsiuit igitur à me Excellentissimus Dominus meus, D. Petrus ab Alencastro meritissimus Dux Auerij in Regno Lusitaniæ, An in Regno Portugalliæ, per communicationem dicti Priuilegij possint saltem Religiosi huius Lusitaniæ Regni vti dicto priuilegio, dicendo tres Missas in die commemorationis defunctorum.

RESPONSIO AVTHORIS.

EXcellentissime Domine alacri animo desidero satisfacere tuæ interrogationi, sed quia res obscura est, ideo aliqua mihi prius pertractanda, antequam deueniam ad responsionem, quam a me postulas, vel, vt melius loquar, quam mihi imperas, & in primis referam, quid de hac re dicant Doctores, quos vidi, deinde dicam quid censeam.

2 In primis P. Ledesma, *p.* 1. *de Eucharistia cap.* 19. *dub.* 5. *conclusione* 6. ait: *Aduertendum est, quod in Regno Valentia propter particulare Priuilegium concessum nostris Religiosis Dominicanis pos-*
3 *sunt hi ter celebrare Missam in die Animarum, & hoc priuilegium est in vsu, & eo fruuntur per viam communicationis alij Religiosi.* Idem ait Rodri-
4 guez, *in summa, tom.* 1. *cap.* 247. *concl.* 5. addit tamen hoc priuilegio solum communicare Religiosos, quibus est communicatio cum Dominicanis in Regno Valentiæ, non tamen extra. Et Lugo, *de Eucharistia, d.* 2. *sect.* 1. *num.* 43. ait. *Hoc*
5 *Priuilegium bis celebrandi in die commemorationis defunctorum* 2. *die Nouembris habent Sacerdotes ex concessione sedis Apostolica in regno Valentia in Hispania.* Et Leander à sanctissimo Sacramento, *tom.* 2. *de Sacramentis tract.* 8. *d.* 5. *q.* 42. ait: *In Regno Valentia in Hispania possunt Sacerdotes celebrare ex concessione summi Pontificis.* Et addit quod non potest sic fieri extra Regnum Valentiæ.

Et Marcus de Huertos idem docet, *de sacrificio Missa, quæst.* 13. vbi ait: *Aliquibus in locis est Priuilegium, & potest etiam Sacerdos dicere tres Missas, quo priuilegio gaudet Conuentus iste, S. Iacobi Dominicanorum ciuitatis Pampilonensis.* Ex 6
quibus verbis colligit Leander *suprà*, quod hoc priuilegio non solum in Regno Valentiæ, sed etiam in Regno Nauarræ, posse religiosos vti. Et noster Elias à sancta Theresia, *de legatione Ecclesiæ triumphantis ad militantem, lib.* 4. *cap.* 50. *n.* 3. adducit Priuilegium concessum pro Regno Poloniæ, ad preces Regis Vladislai, vt testatur Henao. *p.* 2 *d.* 22. *sect.* 2. *n.* 20. *de sacrificio Missa,* vbi idem Henao ait: *Occasione trium Missarum monet Cardinalis Lugo posse Sacerdotes in Regno Valentia bis celebrare in die commemorationis omnium defunctorum ratione priuilegij à sede Apostolica concessi, esseque in more positum respectu Sacerdotum sæcularium, testatur* Tiullenc. *lib.* 3. *de Sacramentis, cap.* 8. *dub.* 10. *num.* 3. *scribens in eodem Regno Valentia, non reuocant ad expressum priuilegium, sed ad implicitum summi Pontificis scientis, & consentientis.* Et Garcia, *tract.* 3. *de excellentiis Sacerdotij difficult.* 2. *dub.* 5 *num.* 6. *ex indit priuilegium, aut vsum Valentinum ad tres Missas.*

Et *p.* 3. *d.* 28. *sect.* 21. *num.* 316. addit idem Henao: *In nostra Hispania multis Ecclesiis ad honorem defunctorum in die commemorationis eorum duæ, aut tres celebrantur Missa ab eodem Sacerdote, & anno* 1540. *Ex authoritate, & mandato Pauli III.* 7
Pontificis maximi dato viua vocis oraculo Antonius Cardinalis quatuor Coronatorum, pœnitentiariusque Papa, concessit vt in Maxima, aliisque Ecclesiis, & capellis ciuitatis Oriolensis, celebrarentur duæ Missa die omnium Sanctorum, & totidem die omnium defunctorum, cuius concessionis subscripta manu Cardinalitia, & non vrgentis in vllius præiudicium, nunc etiam extat vsus. Et *n.* 319. prosequitur idem Henao. *Patres prædicatores Prouinciæ Aragoniæ in Capitulo Prouinciali apud Luchente anno* 1553. *denuntiarunt Iulium III. Papam ad supplicationem, Cardinalis Campostellani, viua vocis oraculo, ad securitatem fratrum scrupulosiorum concessisse, & confirmasse antiquam consuetudinem Prouinciæ, vt absque scrupulis, etiam sine necessitate: possint fratres in die commemorationis defunctorum, tres Missas celebrare, iuxta quod viua vocis oraculum in Prouincia Aragonensi patres Prædicatores hodie ter sacrificant, multique alij Regulares, qui cum Dominicanis habent communicationem Priuilegiorum, & pluribus placet in hoc communicare; quia vero olim Monasterium Pampilonense prædicatorum erat vnitum Prouinciæ Aragoniæ, retinet nunc consuetudinem antiquam, & si ab ea Prouincia sit diuisum.*

Et *n.* 318. addit idem Henao; *In coremoniali quodam sacræ Religionis Carmelitanæ impresso Romæ anno* 1616. *lib.* 2. *rubric.* 46. *num.* 5. *dicitur, hic notare oportet pro conuentibus, in quibus indulto Apostolico hac die Sacerdotes nostri tres Missas celebrant. De alio etiam indulto Apostolico ad tres Missas in Eremitorio Sancti Antonij extra muros Calaris apud Sardiniam confusa extat notitia, sed quod eiusdem vrbis extra muros in monasterio Patrum Dominicanorum tres Missa celebrantur, refertur ex fide digno testimonio, duæ quæ fiunt & totidem die omnium Sanctorum ex immemorabili consuetudine in Patrum Prædicatorum Monasterio de Huete Prouinciæ Hispaniæ, seu Castellana.*

Et addit idem Pater Henao, *n.* 319. *Sacerdotes*
8 *seculares Regni Valentia, & Maioria, nec non ciuitatis, & Archiepiscopatus Cæsaraugustani die commemorationis defunctorum bis litant, vt in Prouincia Catalonia, excepta Cathedral. Tortosa, nec non in Diœcesibus Osca, Teruela, & Albarrasin, & non longe ante id tempore in Barbastri. Tandem in Archiepiscopatu, Cæsaraugustana, suffraganeisque Diœcesibus, sed non in templo Archiepiscopali, semel, & iterum sacrificatur die, tum sanctorum, tum defunctorum, quæ omnia recensuit* Vasquez de Miranda, *disc ursu 2. cap. 7. num. 12. vsque ad cap.* 10. *inclusiue*

Ecce Excellentissime Domine quam varie, &
9 obscure locuti sunt Authores. Nam Ledesma solum dicit extare priuilegium pro patribus Dominicanis Regni Valentiæ ad ter eo die celebrandum. Lugo restrinxit ad bis celebrandum, & ait esse concessionem sedis Apostolicæ, nec distinguit, inter sæculares, & regulares. Leander dicit. Sacerdotes sæculares Regni Valentiæ ex concessione summi Pontificis posse die defunctorum bis celebrare, Regulares vero ter. Marcus de Huertos dicit, esse priuilegium eo die tres Missas celebrandi, quo priuilegio dicit gaudere Conuentum Dominicanorum Pampilonensis. & addit eodem priuilegio posse vti Conuentus Nauarræ, & Valentiæ, Fr. Elias à sancta Theresia dicit, hoc priuilegium fuisse concessum Regi Poloniæ. Pater Henao dicit Sacerdotes sæculares in Regno Valentiæ posse bis celebrare in die defunctorum ex priuilegio sedis Apostolicæ, Sacerdotes vero Regulares ter, in Regno Valentiæ non vero extra, & idem concedit pro multis locis Hispaniæ, vt videre est in illius verbis *suprà* relatis.

10 Hac igitur varietate Doctorum cum nullus afferat priuilegium, Fr. Laurentius Angelus Espin procurauit à fratribus Dominicanis Ciuitatis Valentiæ, vt sibi indicarent dictum priuilegium, vt ipse testatur, *consulto* 1. *num.* 997. Et responsum accepit à Reuerendo Patre Acacio March. de Velasco postea Episcopo Oriolanensi eisdem verbis datis à patre Henao, *suprà*, *n.* 319. Circa denunciationem factam in illo capitulo Prouinciali celebrato in Lechente, vnde postquam hæc omnia docte, & erudite considerauit Noster Espin, *loco citato concludit*, *num.* 998 quod tota ratio, & motiuum huius trinæ celebrationis, quæ in aliquibus Hispaniæ locis inualuit, ortum habuit ex eo quod Patres Dominicani Ciuitatis Valentiæ ducti
11 natiua pietate illius nationis, soliciti de subleuandis cruciatibus animarum Purgatorij, cœperunt ter celebrare die 2. Nouembris nullo sufragante ad id priuilegio, stimulante tamen conscientiæ dictamine, interuentu Cardinalis Compostellani, & pro sedandis animis ipsorum, amouendisque scrupulis obtinuerunt viuæ vocis oraculo à Iulio Pa
12 pa III facultatem ad trinam eo die celebrationem. Patres Dominicanos secuti sunt religiosi aliorum ordinum, vel vt æmularentur eorum deuotionem, vel vt vterentur eorum per communicationem priuilegio, paulatimque ita excreuit
13 ea pietas, vt diffusa fuerit ad Regna Aragoniæ, & Cataloniæ, in his religionibus quæ cum Valentinis vnum constituunt Prouinciam, imo etiam & peruenit ad alios regulares, qui non sunt ex eadem Prouincia cum Valentinis, & Aragonensibus, & Cathalanis.

In Archiepiscopatu vero Cæsaraugustano, Sacerdotibus sæcularibus in Synodo Diœcesana ce- 14
lebrata in loco Valderrobles, obiecta fuit ea celebratio vt illicita. Tandemque illis fuit permissa, probata iuridice consuetudine, bis eo dio celebrandi, quæ consuetudo peruenit ad Diœceses Oscensem, Turiasonensem Abbarrasinensem, Barbastrensem. Igitur originarius fons istius trinæ, vel binæ celebrationis fuit priuilegium il- 15
lud Iulij III. viuæ vocis oraculo concessum patribus Dominicanis Conuentus Valentiæ circa annum 1550. quando ad sedem Apostolicam fuit sublimatus Iulius III. vel si mauis sit originarium priuilegium Antonij Cardinalis quatuor Coronatorum concessum de mandato, & authoritate viuæ tamen vocis oraculo, à Paulo III. qui infulatus fuit Pontifex anno 1534.

Ex quibus omnibus concludo, quod ista duplex 16
celebratio in die defunctorum apud clericos sæculares in illis Regnis ortum habuit ex consuetudine antiqua, in religionibus vero illa trina celebratio ortum duxit ex illo priuilegio viuæ vocis oraculi Iulij III. vel Pauli III. His ergo suppositis tota difficultas est An in Regno Lusitaniæ Dominicani, vel alij Regulares, vel etiam Clerici sæ- 17
culares, possint hac die vti dicto priuilegio concesso Dominicanis Regni Valentiæ per communicationem priuilegiorum, vel ex alio quocunque titulo.

Proponitur sententia affirmans.

ET videtur affirmatiue respondendum: Nam 18
vt diximus, *consulta* 73. *n.* 3. & sequentibus, priuilegium concessum vni, vel multis conuentibus mendicantium extenditur ad omnes, tam iam fundatos, quam fundandos, quando ratio concessionis est propter generalem rationem, vt dixi *in nostro Directorio Regularium tract.* 1. *d.* 1. *sect.* 3. *n.* 46. & docet P. Fr. Petrus ab Angelis, *in speculo priuilegiorum, d.* 2 *sect.* 2. *n.* 16. & clarius constat, ex *Bulla Iulij II.* quæ incipit *Dudum*, & ex aliis bullis, quas loco citato retuli; sed ratio concessionis huius priuilegij est omnibus conuentibus mendicantium eadem, & generalis; ergo omnibus competit per communicationem. Minor patet quia ratio concessionis huius priuilegij fuit deuotio erga animas Purgatorij; sed hæc deuotio est communis, non solum omnibus religiosis mendicantibus Regni Valentiæ, Aragoniæ, & Cataloniæ, sed etiam Hispaniæ, & Lusitaniæ, vbi hæc deuotio animarum maxima est; ergo tale priuilegium ab omnibus mendicantibus Hispaniæ, & Lusitaniæ, communicari potest.

Confirmatur 1. quia quando priuilegium con- 19
ceditur alicui monasterio, ob titulum, qui aptari potest saltem inadæquate omnibus aliis eiusdem ordinis Monasteriis, seu vt gratia, & fauor factus 20
Monasterio, aut eius religiosis, vt talibus, aut ad eorum supplicationem, tunc omnia alia Monasteria eiusdem ordinis, & aliorum communicantium participant idem priuilegium, vt patet ex priuile- 21
gio Pij IV. concesso ordini S. Hieronymi in Hispania in hunc modum: *Prærogatiua, indulta temporalia, fauores, & gratia, ordini, & singulis, & cuiusuis monasterij, per quoscunque Romanos Pontifices prædecessores suos, ac per se, & sedem Apostolicam, eiusque legatos, & nuncios in genere, vel in specie concessa*

sa ad omnia & singula Monasteria ordinis, tam virorum, quam mulierum, quibus ea specie concessa non sunt, & in quibus alia causa concessionis. & indultorum prædictorum, alias quam, vt præfertur suberat ad id. vt illa monasteria illis pariformiter v. i frui, & gaudere possint, authoritate Apostolica extendit, & ampliauit. Quod priuilegium etiam confirmauit Paulus III. vt refertur a Manuale, *tom. 3. q. 55. art. 9.* & Miranda *tom. 2 q. 46. art. 7.* Et eandem concessionem confirmauit Clemens VIII. Præmonstratensibus, & Iulius II. Minimis, & alij Pontifices aliis Religionibus, vt videre est apud Cruz. *Epitom. lib. 2. cap. 3. concl. 3* quam concessionem tam ad priuilegia concessa, quam concedenda extendi adstruunt omnes Doctores; sed titulus ob quem fuit concessum hoc priuilegium illi Monasterio S. Dominici Valentiæ aptari potest omnibus aliis conuentibus, tum Dominicanorum, tum aliarum Religionum, non solum Valentiæ, Aragoniæ, & Cataloniæ, sed etiam Lusitaniæ, & totius Hispaniæ, siquidem titulus fuit deuotio animarum Purgatorij, quæ inest omnibus religiosis, etiam Hispaniæ, & Lusitaniæ, & alias illud priuilegium fuit gratia, & fauor facta illi Monasterio, & eius religiosis, vt talibus, & ad eorum supplicationem. ergo illo gaudent omnes aliæ religiones mendicantes, non solum Valentiæ, sed etiam Lusitaniæ, & Hispaniæ; ita in simili casu Quintanadueñas, *tract. 2. singulari 15. numero 5.*

21 Nec obstat, quod hoc priuilegium fuerit oraculum. Nam etiam oracula, quæ sunt Religioni fauorabilia, veniunt in generali communicatione priuilegiorum, vt notauit Fr. Petrus ab Angelis. *in speculo priuilegiorum d. 2. sect. 2. n. 33. & 35* Et ratio est, quia in bullis communicationum generalium ponitur hæc clausula, quomodolibet concessa, vel quouis modo alio concessa; ergo licet priuilegium fuerit oraculum, venit in generali communicatione priuilegiorum.

23 Nec obstat id quod ait Noster Espin. *consulto 11. n. 999.* scilicet Gregorium XV. in constitutione sua, quæ incipit *Romanus Pontifex*, reuocasse omnia oracula, ac per consequens etiam hoc oraculum in illa generali reuocatione fuisse comprehensum. Non contra hoc est, quod reuocatio Gregorij. solum fuit, quoad oracula, quæ non erant signata manu alicuius sanctæ Ecclesiæ Romanæ Cardinalis, hoc autem oraculum, vt suprà diximus signatum fuit à Cardinali Antonio, vel Campostellan, & de illo ipsi Cardinales testimonium perhibuere.

24 Nec etiam obstat, quod postea Vrbanus VIII. die 20. Decembris anno 1631. motu proprio, quem refert Lezana, *tom. 1. p. 1. cap. 3. n. 20. & p. 2. verbo oraculum, n 2 & 4.* reuocauerit omnia oracula, etiamsi à Cardinalibus essent subscripta. Non obstat inquam Nam talis reuocatio non comprehendit oracula, quæ iam sortita erant suum primarium effectum, licet haberent tractum successiuum in futurum, vt docet Lezana, *tom. 1. cap. 2. num. 21.* Peirinis. *tom 3. Priuilegiorum ad Constitutionem 18. Vrbani VIII.* Nouarius, *in Lucerna regularium verbo priuilegium, n 4.* Donatus *tract. 16. q. 5. n. 7* Leander à Sacramento, *tract. 9. de matrimonio d. 24* Et patet *ex quadam declaratione Sacræ Congregationis*, quam refert Peirinis, *tom. 2. priuilegiorum ad constitutionem 3. Gregorij XV.* Et Patet Castellinus, *de electione, cap. 5. n. 3.* & Fr. Petrus ab Angelis, *in suo speculo priuilegiorum d. 8. sect 3.* Sed hoc oraculum iam sortitum est suum effectum, etiamsi habeat tractum successiuum; ergo non fuit inclusum in reuocatione Vrbani VIII.

Minor in qua est difficultas probatur, quia actus primus priuilegij consistit in acceptatione illius, post illius concessionem, actus vero secundus est exercitium illius potestatis concessæ: v. g. concessit Pontifex potestatem ad absoluendum vndequaque ad se venientes à reseruatis mendicantibus, vel dispensandi in votis, vel in debito coniugali, acceptarunt ipsi gratiam, nihilominus hucvsque respectu aliquorum, aut multorum prædicta facultate non sunt vsi, hæc igitur priuilegia, licet sint oracula, non censentur reuocata per Vrbanum VIII. quia iam sortita sunt suum primarium effectum per acceptationem, licet in exercitio respectu aliquorum non fuissent posita, vt docet Donatus, *tractatu 16. q 4. de oraculis, n. 2* Leander à Sacramento, *tract. 9. de matrimonio, d 24* Sed hoc oraculum dicendi tres Missas, vel duas in die animarum fuit acceptatum, & datus executioni per multos annos ante reuocationem Vrbani VIII. à mendicantibus, imo & non mendicantibus, & Clericis secularibus Valentiæ, Aragoniæ, & Cataloniæ; ergo non fuit comprehensum in illa generali reuocatione oraculorum Vrbani VIII.

Confirmatur 2. quia in dicta reuocatione ora- 25
culorum facta à Gregorio XV. & Vrbano VIII. non fuere comprehensa oracula confirmata per bullas, vt tenent Pelizarius, *tract. 8 cap. 1. sect. 5. num. 131, & 132.* Philippus a sancto Antonio, *tract. de priuilegiis viua vocis oracul. dub. 1. num. 15.* Lezana, *in summa verbo oraculum, n. 7.* Peirinis, *tom. 3. priuilegiorum, cap. 12 const. 18. alias Vrbani VIII. in scholiis, num. 3.* Vidal. *in Arca Theologia moralis tract. de iurisdictione inquisitione 4. n. 1.* Hieronymus Garcia, & alij quos refert Diana, *part. 10. tract. 14. resol. 24.* & nos diximus, *in nostro Directorio Regularium p. 1 d. 1. tract. 2. num. 17.* Quidquid in contrarium dicat cum Donato, Bordonus, & Ioannes Martines del Prado Fr. Petrus ab Angelis, *in suo speculo priuilegiorum, d 8 sect 6. n. 11.* 26
Sed hoc oraculum iam erat confirmatum per bullas; ergo non fuit comprehensum in dicta reuocatione. Minor patet quia multi summi Pontifices ante dictas reuocationes confirmarunt, & innouarunt per bullas ex certa scientia, & de plenitudine potestatis, & cum clausula, quorum tenores, quæcunque priuilegia concessa religionibus, etiam ore tenus tantum, vt fecit Paulus III. Pius V. & Gregorius XIII. Clemens VIII & Paulus V. pro Dominicanis, vt testatur Fr. Petrus ab Angelis, *suprà d 8. sect. 6. n. 28.* Vnde concludunt prædicti DD. omnia oracola concessa vsque ad annum 1610. esse confirmata per bullas, vt testatur Fr. Petrus ab Angelis, *suprà num. 10.* & nos diximus, *in nostro Directorio, loco citato, num. 3.* Sed
hoc oraculum fuit concessum à Iulio III. anno 27
1553. vel à Paulo III. anno 1534. vt *suprà* diximus; ergo iam est confirmatum per Bullam Pauli V. concessam Dominicanis, & per alias aliorum Pontificum; ergo non fuit inclusum in dicta reuocatione Vrbani VIII.

Nec obstat quod Regulares Lusitaniæ, vel etiam Hispaniæ, nunquam vsi fuerint tali priuilegio dicendi tres Missas in die de-

functorum. Nam vt priuilegium concessum
alicui ordini non censeatur amissum per non vsum
28 sufficit, quod illud sit in vsu apud aliquem, seu
aliquas Prouincias vel Conuentus ipsius ordinis,
vel alterius ordinis, cum quo communicat dicta
religio, quæ nunquam vsa fuit tali priuilegio,
vt bene notat Rodriguez; *tom.1 q.8 art. 4 in fine* Portel, *verbo priuilegium, n.55.* Pellizarius, *tract.
8. cap. 1. sect. 3. q. 8. n. 14.* & cum Donato Fr. Petrus ab Angelis, *in speculo, d. 3. sect. 2. n. 11.* Sed
Patres Dominicani, Carmelitæ, & fere omnium
religionum vsi sunt hoc priuilegio in Valentia,
Aragonia, & Catalonia, vsque nunc; ergo licet
religiosi eorumdem Ordinum aliorum regnorum
illo non vsi fuerint vsque nunc, illo ea nunc, tam
in Lusitania, quam in Hispania possunt vti.

Nec obstat si dicas dictos Fratres Lusitaniæ, ta-
29 cite renunciasse dicto privilegio, cum nunquam
illo velint uti. Nam contra hoc est, quod tacita
renunciatio ex non vsu negativo, seu privativo
privilegiorum regularium more gratiosorum, &
30 quæ aliis onerosa non sunt, sive iuri alterius non
nocent, nunquam invenitur, & sic nunquam di-
cta privilegia deperduntur per talem renunciatio-
nem, quia tacita renunciatio deducitur ex qua-
31 dam iuris interpretatione, quæ locum non ha-
bet, nisi in casibus à iure expressis, vt docent Pa-
ris, *de resign beneficiorum, lib. 1. q. 1.* & alij. Non
vsus autem illam non inducit, quando nulli no-
32 cet; Privilegium enim, seu lex, quæ dat facul-
tatem ad agendum, non necessitat vti privilegio,
sed dat privilegiato ius liberum, vt scilicet vtatur
priuilegio cum voluerit, vt bene ait Fr. Petrus
33 ab Angelis, *in suo speculo, d. 3. sect. 2 num 21.* sed
hoc privilegium est gratiosum, & nemini onero-
sum, nec alicuius ius offendit, ergo non censetur
reuocatum per non vsum.

34 Confirmatur quia priuilegia, etiam negatiua
regularium non amittuntur per non vsum, nec
contra ea potest præscribi, vt patet ex bulla Eu-
35 genij IV. concessa Benedictinis, quam refert Portel, *in dubiis regularibus verbo priuilegium, n. 4. in
additamentis,* Diana *3. p. tract. 2. resol.* 88. Ioannes de la Crux, *lib. 2. cap. 3. dist. 2. concl. 2.* Fr. P. Petrus ab Angelis, *suprà d. 3 sect. 2. n. 7.* & cum Roderico, diximus *in nostro Directorio Regularium, p 1.
tract. 2. d. 4. num.* 179. Sed hoc privilegium est
affirmatiuum; ergo contra illud non potest præ-
scribi per non vsum, nec per contrarium vsum;
ergo stando in hac doctrina, Regulares Lusitaniæ
possunt vti dicto privilegio celebrandi ter in die
defunctorum, non obstanti, quod numquam tali pri-
vilegio vsi sint vsque nunc.

Probatur 2. Quia quidquid sit de reuocatione
36 dicti oraculi, negari non potest in Regno Va-
lentiæ, Aragoniæ, & Cataloniæ, dari consue-
dinem apud omnes regulares ter celebrandi in die
animarum; sed consuetudo habet vim priuilegij
37 ex tacita principis voluntate; longæva namque
consuetudo per actus priuatorum inducta paula-
tim suscipit à principe efficaciam, & virtutem con-
cessionis, seu priuilegij, & probata immemoriali
consuetudine non indiget alio diplomate Pontifi-
cio ad probandum priuilegium, vt recte ait Nauar-
rus. *lib. 3. consultorum, consilio 15. de regularibus,
n. 4* N. P. Petrus ab Angelis, *in suo speculo, d. 2.
sect 2 n. 28.* Ergo hæc consuetudo ter celebrandi
38 apud regulares iam habet vim priuilegij, sed pri-
uilegia, quæ sunt consuetudine acquisita veniunt
in generali communicatione priuilegiorum, vt
cum Donato notat Fr. P. Petrus ab Angelis, *suprà,
n. 28.* Ergo cum hoc priuilegium fuerit consuetu-
dine à Principio acquisitum, & postea, siue taci-
te, siue expresse confirmatum viuæ vocis oraculo
à Iulio III. & Paulo III. vt *suprà* diximus venit in
generali communicatione priuilegiorum; ergo 39
non solùm possunt illo vti mendicantes Valen-
tiæ, sed etiam mendicantes Lusitaniæ, & His-
paniæ.

Nec obstat si dicas hanc consuetudinem funda- 40
tam fuisse, & ortum duxisse in illis regnis à dicto
oraculo Iulij III. & Pauli III. sed quando consue-
tudo fundata fuit in suo principio in aliquo ora-
culo, reuocato oraculo, reuocatur ipsa consuetudo,
vt tenet Portel, *in responsionibus moralibus, tom. 1.
casu 13. num. 18.* Sed hæc consuetudo in illis re-
gnis ortum duxit ea illo viuæ vocis oraculo; er-
go reuocato oraculo, reuocata fuit ipsa consue-
tudo; ergo sicut nunc non possunt etiam in regno
Valentiæ dicti patres ea vi oraculi ter celebrare
in die defunctorum, nec etiam id poterunt effi-
cere ea vi talis consuetudinis. Non obstat, in-
quam: nam dato quod talis consuetudo fundata
fuerit, & ortum duxerit ab illo oraculo, quod ta-
men non fuit, cum oraculum potius concessum
fuerit ob antecedentem consuetudinem, vt *suprà*
diximus, dato tamen quod oraculum fuerit fun-
damentum ipsius consuetudinis, adhuc negatur
quod reuocato oraculo, reuocatur etiam consue-
tudo; tum propter vim consuetudinis, quæ po-
test inducere, & abrogare legem: Tum quia dato
quod posset dici talem consuetudinem esse
abrogatam, quatenus fundata in illo viuæ vocis
oraculo, non tamen quatenus est consuetudo le-
gitima, & rationabilis, habens conditiones ad il-
lam requisitas. Ita Lezana, *verbo oraculum, n. 7.*
Quidquid dicat Portel, & licet tale oraculum fue-
rit reuocatum, priuilegium acquisitum consuetu-
dine, adhuc est in suo vigore, sed priuilegia per
consuetudinem acquisita veniunt in generali com-
municatione priuilegiorum, ergo hoc priuilegium
potest à Religiosis Lusitaniæ, adhuc communi-
cari, non obstante, quod oraculum fuerit reuoca-
tum, vt *suprà* diximus. 41

Et idem videtur dicendum de clericis; cuius
ratio est, quia in Regno Valentiæ apud clericos
datur consuetudo bis, vel ter celebrandi in die de-
functorum, sed hæc consuetudo potest participa-
ri ab aliis clericis Hispaniæ, & Lusitaniæ; Ergo
sicut Religiosi Hispaniæ, & Lusitaniæ possunt
participare prædictum priuilegium concessum à
Pontifice vel consuetudine introductum; ita &
clerici sæculares. Maior est certa: nam talis consue-
tudo in illis regnis apud clericos introducta fuit
absque priuilegio, imo & apud regulares; ea tali 42
enim consuetudine moti religiosi Dominicani
scrupulosi postularunt à Pontifice dictum priui-
legium ad se ab scrupulis liberandos vt *suprà* di-
ximus. Minor vero in qua est difficultas proba-
tur. Quia consuetudo, & præscriptio præter ius 43
introducta in vna Prouincia, Regno, ciuitate, vel
oppido, potest participari ab alia Prouincia, Re-
gno, ciuitate, vel oppido, imo & de persona ad
personam extendi, vbi est eadem ratio, & æqui-
tas, vt post Ioannem Parisium & Bartolum affir-
mat Menochius, *de retinend. possession. remedio 5.
num. 92.* Salas, *de lege, d. 19. sect. 4. n. 20.* Tuschus
lit. C. conclus. 821. Barbosa *in Collectaneis ad textum*
in

in cap. olim in 6. de consuetudine in decrecalibus, eam tenet Diana, *p. 6. tract. 9. resol.* 31. & tandem eam tenet Ludouicus à Conceptione *in suo examine veritatis tract. 4. tom. 1. q. 3. n. 1. & tom. 2. tract.* 1. §. 3. *C, illatione* 1. *n.* 1. Sed huiusmodi consuetudo celebrandi ter, vel ad minus bis apud cle- 44 ricos, quæ datur in Regnis Valentiæ, Aragoniæ, & Cataloniæ, ob deuotionem animarum, est præter ius commune, & nullo modo contraria iuri, & aliàs eadem ratio, & æquitas ter celebrandi pro animabus in die defunctorum datur in Lusitania, & aliis Hispaniæ regnis quam in regnis Valentiæ, Aragoniæ, & Cataloniæ; ergo talis consuetudo hodie potest participari à clericis Regni Lusitaniæ, & totius Hispaniæ.

45 Minor in qua est difficultas, quoad primam partem probatur quia in iure non datur præceptum prohibens sub mortali trinam, vel duplicem celebrationem in eadem die. Nam *in cap. consuluisti* 46 *de consecratione dist.* 5. quod est Alexandri II. non adest expressa prohibitio, siquidem ibi solum dicitur sufficit Sacerdoti vnam Missam in die vna celebrare; & idem habetur *in cap. referente eodem titulo*, ibi cum cuilibet Sacerdoti quacunque dignitate præfulgeat, vnam in die Missam celebrare sufficiat, nam & valde est felix qui celebrat digne vnam, & ita tenet Glossa, *in cap. consuluisti*, vbi ait necessitas facit licitum, quod alias est illicitum. Item nota contra Sardotes, qui plures Missas celebrant in die causa cupiditatis, & eadem Glossa, *in cap. te refente* ait, nec expresse prohibetur, quin plures possint celebrari, ex eo quod dicit, sufficit, vnde potest vnam celebrare de die, & aliam pro defunctis, & quoties celebrat, toties sumat corpus Christi, & sanguinem, *de consecrat, dist. 2. comperimus, & cap. tribus*; ergo cum ex citata Glossa, nulla detur prohibitio ter celebrandi in die, & aliàs eadem ratio, & æquitas, quæ fuit causa huius consuetudinis in regnis Valentiæ, quæ fuit deuotio animarum, æqualis, vel maior existat in Lusitania, & tota Hispania, vt omnibus notum est, inde est, quod optime potest hæc consuetudo, quæ est in regnis Valentiæ ab aliis clericis totius Hispaniæ, & Lusitaniæ participari, sublato scandalo, quod fieri potest, prædictas doctorum allegando opiniones.

Confirmatur: Quia dictum *cap. consuluisti*, 47 eiusque dispositio, etsi contineat præceptum, tantum procedit contra Sacerdotes, qui plures Missas celebrant, causa cupiditatis, ergo si Sacerdotes non ex cupiditate, sed ex deuotione, absque stipendio, ter celebrent in illa die defunctorum, non facient contra dictum præceptum. Antecedens probatur quia illud verbum, *sufficit*, illius capitis *consuluisti*, etiamsi contineat præceptum non accipitur in dicto textu negatiue, quo casu æquipolleret vniuersali iuxta *textum in lege* 1. §. *quod autem ibi indictum non dabo ff. de alea vsu, & aleat.* Sed tantum accipitur affirmatiue, ac per consequens æquipollet particulari, vt dicitur in textu, *in cap. licet de electione in* 6. ad quod necessario succedit regula illa, *qua de tota ff. rei vindic.* vt docet Barbosa, *de iure Ecclesiastico tom.* 1. *lib.* 3. *cap.* 26. §. 1. *pag.* 975. Ergo cum illa dispositio textus, tantum sit affirmatiua, & particularis ratione scilicet solius cupiditatis, si Sacerdotes celebrent tantum ex deuotione, absque stipendio, iam dispositio textus, cum sit particularis contra Sacerdotes celebrantes ter ex cupiditate, vt ait Glossa, *in dicto capite consuluisti*, ibi, item nota contra Sacerdotes, qui plures Missas celebrant in die causa cupiditatis, non procedit contra tantum celebrantea ter in eadem die ex deuotione. Ita expresse tenet P. Fr. Ludouicus à Conceptione, *in suo examine veritatis, p. 2. tract. 1. §. 4. lib. C, num. 6. &* 11. Loquens de consuetudine, quæ est in illis regnis Valentiæ, Aragoniæ, & Cataloniæ, tam respectu clericorum, quam regularium totius Hispaniæ, quod à fortiori melius diceret de priuilegio respectu regularium communicantium, si sciret in illis regnis Valentiæ, dari tale priuilegium, quod tamen illum latuit, vt ille fatetur, *suprà, num.* 3.

Ponitur sententia Authoris.

VErùm his omnibus non obstantibus resoluto- 48 rie dico Regulares Lusitaniæ, vel Hispaniæ, & multo minus clerici, exceptis illis, in quibus tale priuilegium, vel consuetudo ter celebrandi in die defunctorum est in vsu, non posse tali vti 49 priuilegio, etiam per communicationem, nec ad eos, secluso priuilegio, posse talem consuetudinem ter celebrandi in illa die extendi, quidquid in contrarium dicat prædictus Ludouicus, *loco citato*, qui in hac opinione singularis est; ita expresse tenent loquens de priuilegio concesso illis regnis Rodriguez, *in summa, tom. 1. cap.* 147. *conclus.* 5. Leander à Sacramento, *tom. 1. tract. 8 de Sacramentis, d. 5. q.* 42. Noster Espin. *consul* 11. *numero* 999. idque supponunt alij communiter. DD.

Et in primis, quod tale priuilegium non possit communicari aliis religiosis Lusitaniæ, vel His- 50 paniæ, probatur efficaciter. Quia communicatio priuilegiorum non extenditur ad eas gratias, quæ raro, & cum magna difficultate conceduntur, vt notat cum aliis Diana, *p. 10. tract.* .... *resol.* 67. & cum Leaana Fr. P. Petrus ab Angelis, *in suo speculo. d. 2. sect. 2. num.* 27. Sapiunt enim naturam priuilegiorum personalium, quæ non participantur ex vi communicationis priuilegiorum, etiam ex identitate rationis, vt notat Miranda, *tom.* 1. *q. 46. art. 7.* Portel *verbo communicatio. n. 6. & verbo priuilegium, n.* 21. Sed huiusmodi priuilegium nunquam fuit concessum in Ecclesia, nisi illis Regnis, & illis religionibus pro illis locis; er- 51 go non potest participari à Religiosis aliorum Regnorum per communicationem priuilegiorum.

Confirmatur quia vsus talia priuilegij est quid exorbitans, à iure communi, siquidem in tota 52 Ecclesia nemini alibi vnquam fuit concessum; Sed exorbitantia à iure communi non extenduntur, *iuxta regulam iuris* 81. *in* 6. vbi dicitur, quod 53 in generali concessione non veniunt ea, quæ cum magna difficultate conceduntur, neque ea quæ quis vero similiter interrogatus non esset concessurus, vnde nisi expresse, & nominatim non ex- 54 primantur, non intelliguntur concessa, pro vt multoties decisum refert Rota Romana, *decisione* 414. *p. 2. recent. & decisione* 55. *n.* 14. *&* 15. *&* 55 *in aliis multis relatis*, à Donato, *q. 14. num.* 4. & tenet Fr. P. Petrus ab Angelis, *in suo speculo, d. 2. sect 2. num.* 22. Ergo tale priuilegium, nec etiam per viam communicationis potest extendi ad religiosos aliorum Regnorum. 56

Secundo

57 Secundo Probatur : Quia priuilegia concessa
aliquibus Conuentibus vnius Religionis ob ma-
ximam populi illius loci deuotionem , quæ circa
illos habetur non censentur communicata aliis
Conuentibus eiusdem ordinis , nec aliorum ordi-
num communicantium , vti talis specialis deuotio
non est in populo erga illos, vt notat Fr. P. Petrus
ab Angelis , *in suo speculo* , *d.1 sect.2. n. 15.* Sed
hoc priuilegium fuit concessum illi Conuentui
58 Dominicanorum Valentiæ , & communicatum
ab aliis eiusdem Regni Aragoniæ , & Cataloniæ ,
propter maximā deuotionem illorum populorum
succurrendi illa die defunctorum animas Purga-
torij multis sacrificiis, quæ deuotio numquam fuit
59 in aliis Regnis , nam licet in eis sit maxima deuo-
tio succurrendi animas Purgatorij multis sacrifi-
ciis, non tamen succurrendi eis multis sacrificiis in
illa defunctorum die , sed per discursum totius an-
ni : ergo tale priuilegium , nec per viam commu-
nicationis potest ab aliis Conuentibus eiusdem or-
dinis, & minus ab aliis ordinibus communicanti-
bus aliorum regnorum communicari.
60 Tertio probatur : Quia si aliqua gratia ex his ,
quæ raro conceduntur, concessa sit aliquibus Con-
uentibus , vel alicui Religioni, ob aliquam specia-
lem rationem , non censetur concessa aliis Con-
uentibus eiusdem ordinis , nec communicantibus,
in quibus eadem , vel similis ratio non inuenitur,
vt tenent Donatus, *q.14* Bordonus, *resol.52. n. 75.*
Lezana, *tom 2. cap.1 n.5.* Fr. P. Petrus ab Angelis;
in suo speculo d. 1. sect.2. n. 10. Et patet exemplo
61 Patrum Societatis , quibus concessum est priuile-
gium non recitandi diuinum officium in choro ,
non canendi , non eundi ad processiones publicas,
quæ priuilegia ab aliis religionibus communican-
tibus non participantur, quia in eis non datur ratio
concessionis quæ in Societate, scilicet propter scho-
las , & munus docendi, & propter maiora exerci-
tia literaria, quæ in ea Religione est, quam in aliis.
Et idem dicendum est de priuilegio celebrandi
Missam solemnem pontificalem cum insignijs
Pontificalibus , cum mitra & baculo concesso Ab-
batibus S. Benedicti, & S. Bernardi , & aliis ; quia
enim dicat tale priuilegium posse hodie participa-
ri à mendicantibus , in quibus non inuenitur ratio
ob quam illis religionibus tale priuilegium fuit
concessum , scilicet maior magnificentia, & Maje-
stas , quibus ob suas multas opes , & diuitias cele-
brant diuina officia ex proprio instituto , quæ om-
nino aliena sunt à viris pauperibus , & mendican-
tibus ; sed etiam ratio concessionis huius priuile-
62 gij dicendi tres Missas in conuentibus Dominica-
norum, & communicantium, Valentiæ, Aragoniæ ,
& Cataloniæ , non inuenitur in aliis eiusdem ordi-
nis , vel aliorum ordinum communicantium alio-
rum Regnorum ; ergo tale priuilegium non po-
test ab illis vi communicationis participari.
Minor patet : Quia ratio concessionis huius pri-
uilegij illi Conuentui Valentiæ fuit vitatio scru-
pulorum , quæ fratres scrupulosi habebant dictas
tres Missas ea die celebrandi ex antiqua consuetu-
dine , quæ introducta fuit sine priuilegio , vt *suprà*
diximus , vel ad summum fuit , maxima deuotio il-
lorum populorum faciendi celebrare fratres illo-
rum Conuentuum ter in illa die defunctorum pro
animabus Purgatorij ; sed neutra ex his rationibus
militat in Conuentibus Lusitaniæ eiusdem , vel al-
terius ordinis communicantis , siquidem in illis
nunquam tale scrupulum fuit apud scrupulosos,
cum nunquam consueuerint tales Missas illa die
celebrare , nec illo Regno fuit vnquam deuotio
faciendi celebrare Religiosos ter in illa die defun-
ctorum, licet alias maxima sit deuotio cum anima-
bus Purgatorij per totius anni discursu ; ergo tale
priuilegium non potest ab illis Conuentibus, nec
eiusdem, nec alterius ordinis participari.
Quarto probatur argumento Laurentij Espin , 63
consulto 15. n. 999. Quia illud priuilegium fuit ora-
culum ; sed omnia oracula in multorum sententia 64
fuere reuocata à Gregorio XV. & Vrbano VIII. er-
go tale oraculum hodie iam non existit, ac per con- 65
sequens non potest ab aliis religiosis aliorum re-
gnorum communicari.
Nec obstat id, quod *suprà* diximus pro senten- 66
cia affirmante , scilicet tale oraculum fuisse con-
firmatum per bullam , oracula autem confirmata
per bullas ex multorum Doctorum sententia non
fuere reuocata , vt *suprà* diximus : Ergo cùm sit
probabile tale oraculum non esse reuocatum , pro-
babile etiam erit , posse participari adhuc hodie à
religiosis Lusitaniæ, & totius Hispaniæ.
Non obstat igitur , hæc responsio : Nam con-
tra hoc est, quod quando ius commune est incer-
ta , & pacifica possessione suæ prohibitionis in
aliquo regno , vel Prouincia , non potest publice,
& cum scandalo violari à particularibus totius re-
gni, vel Prouinciæ , cum sola opinione probabili
dicente tale ius priuilegio esse abrogatum ; sed
hoc debet probari coram iudice competenti ;
& ab eo iudicari , quod sic euidenter probatur
primo.
Quia si quidam particularis aliquid pacifice 67
possideat , non potest publice deturbari à sua
possessione auferendo ab eo rem alius, qui tantum
habet opinionem probabilem rem esse suam , sed
id debet fieri coram iudice competenti , & suppo-
sita illius sententia, vt rectè ait Lugo, *de iustitia, d.*
16. n 154. Sed ius commune publice in toto Regno
Lusitaniæ est in pacifica possessione suæ prohibi-
tionis trinæ celebrationis in die defunctorum : er-
go ex sola opinione probabili non potest a sua pos-
sessione à particularibus , sine iudicis authoritate
publice deturbari.
Fateor opinionem probabilem sufficere ad con- 68
traueniendum iuri communi, quando non constat
ius commune esse in certa possessione , & quando
tali priuilegio probabili solum vtitur contra iura
commune in foro conscientiæ , vt quando datur
opinio probabilis adhuc existere priuilegium à
Pontifice reuocatum absoluendi à reseruatis , dis-
pensandi in aliquibus casibus , & in aliis similibus
rebus, quæ executioni dari possunt foro interno
& sine nota & admiratione , & scandalo fidelium,
& aliàs non constat ius commune esse in certa pos-
sessione, quomodo etiam dari potest compensatio
occulta cum sola opinione probabili contra actu
rem possidentem, cum sola opinione probabili, vt
cum multis docet Lugo, *d.16. de iustitia, n. 86.* vt
quando ius certo possidet, deturbare illud publice 69
à sua possessione cum scandalo, & nota fidelium ,
cum sola opione probabili , id videtur illicitum ,
non minus , ac auferre rem ab actu possidente pu-
blice ex sola opinione probabili; ergo tale ius com-
municans non potest à particularibus deturbari
per vim publice à sua possessione, sine iudicis com-
petentis authoritate ; & ratio à priori est. Quia pri-
uatus homo solum potest vim vi repellere; sed ille
qui cum iure probabili possidet , & retinet rem ,
nullam

nullum cuique infert vim; ergo contra illum non
potest ab aliqua persona priuata vis inferri; ita in
simili casu Lugo, *suprà, n.134.* Araujo, *in 2. 2. q. d.
3. 97. sect. 7. diff 4. n. 51.*

Et hinc est, Quod in nullo casu licet Sacerdo-
70 ti sine vestibus sacris celebrare, etiamsi sit ad se
ipsum pro viatico sumendo, vt voluit Sotus, Ta-
biena, quos refert Mendo, *in statera opinionam
differt. 11. q.2. n. 22.* Vel si sit ad vitandam mor-
tem minatam, non in contemptum religionis; sed
in alium finem, vt cum Ledesma, Suario, Trul-
lenc. & aliis communiter, dixi *in nostro Directorio
Confessariorum, tract. 7. d. 5. num. 173,* quamuis
71 Nauarrus, Hurtado, & alij, quos refert Tambu-
rinus, *lib. 1. de sacrificio Missæ, cap. 3. §. 1. n. 6.* di-
cant id in hoc casu licere. Item multorum opinio
est posse Sacerdotem celebrare in vna specie, casu
quo vnica ex illis desit, ad dandum viaticum mo-
ribundo, cum aliunde subuenire, non valeat, vt
tenet Maior, & Adrianus, quos refert Mendo, *in
statera opinionam differt. 14. q. 2. num. 25.* Et
72 tamen id nullo modo faciendum est, vt ait cum
Suario, Nuño, & aliis Mendo, *loco citato*, Quia
noui ritus circa celebrationem huius sacrificij,
propria authoritate non sunt admittendi, vt be-
ne aduertit Mendo, *suprà differt. 11. q. 2. num. 25.*
Alias in multis rebus daretur magna inuectio, &
turbatio in Ecclesia, quod tamen admitti non de-
bet, nec credo aliquem Sacerdotem, aut Episco-
pum, vel Prælatum sine assensu Apostolico tale
quid ausurum efficere; ergo idem dicendum est in
nostro casu.

73 Imo addo quod non solum in ritibus circa hoc
sacrificium, nullo modo ex sola opinione proba-
bili debet alterari consuetudo vniuersalis Eccle-
siæ, sed nec in aliis præceptis, quæ communi vsu
obseruantur. Hinc existimo, quod nullus Episco-
74 pus, aut Prælatus audebit introducere in suo Epi-
scopatu, Regno, vel ciuitate, aut communitate,
quod non ieiunentur feriæ quatuor temporum, vt
moris est in tota Ecclesia, cum tamen Pascalius.
decisione 169. de ieiunio, & Turrianus *in scholio cir-
ca cap. 19. const. Apostolica* dicant, illa non obli-
gare, nec ex iure, nec ex consuetudine sub mor-
tali, & idem dicit cum aliis Pascaligus, *de ieiunio
Vigilia Pentecostes, decisione 171. & de ieiunio
in vigiliis.* S. Ioannis Baptistæ, S. Laurentij, & om-
nium sanctorum, *decis. 172. cum aliis, quos ibi citat.*
Quorum ratio est, quia cum extet Ecclesiæ saltem
consuetudo vniuersalis ieiunandi in feriis quatuor
temporum, & in prædictis vigiliis, & tale ius pos-
sideat pacifice hanc suam prohibitionem, non est
publicè, & cum scandalo fidelium deturbandum a
sua possessione, ob aliquam solùm opinionem pro-
babilem, sed ad hoc debet dari priuilegium cer-
tum; alias daretur turbatio magna in Ecclesia, quæ
vitanda semper est; sed talis turbatio daretur in
illis regnis Lusitaniæ, & Hispaniæ, vbi nunquam
tales tres Missæ in die defunctorum celebratæ sunt
si ob opinionem Ludouici à Conceptione, tali die
à Sacerdotibus, sine alio priuilegio certo celebra-
rentur; ergo licet talis opinio fuerit probabilis, nul-
lo modo posset in illis regnis reduci ad practicam,
cum ius commune possit publice deturbari à sua
possessione à particularibus, vt *supra* diximus, &
alias celebratio Missæ est actio ex se publica, & au-
thoritatiuè facta à Sacerdote nomine totius Ec-
clesiæ.

Confirmatur. Quia dum lex obligat in foro ex-
75 *F. Ant. à Spir. Sanct. Consult. var.*

terno, onus probandi eam euanuisse spectat ad il-
lum, qui hoc affirmat, ideoque si hoc sufficienter
non probetur in foro externo, lex remanebit in sua
possessione, & vigore, vt optime ait cum Roderico,
Diana, *p. 11. tract. 1. Miscellaneo. resol. 16.* In foro 76
enim externo nulli creditur sine probatione vt pa-
tet. *ex cap tua nos, de sponsalibus, & cap accepimus
de priuilegio, & cap. cum persona 7. eodem titulo,* est-
que commune axioma iuristarum, & curialium. &
habetur in extrauaganti Iulij II. quæ incipit Ro-
mani Pontificis; sed lex non celebrandi ter in vna
die viget hodie in Portugallia, & Hispania; ergo 77
dicenti hanc legem esse abrogatã per aliquod Pri-
uilegium, illi incumbit onus probandi in foro ex-
terno dari tale priuilegium, alias lex manebit in sua
possessione; sed nemo probare poterit in foro ex-
terno tale oraculum non fuisse reuocatum, cum 78
alias constet de reuocatione, & solum detur quæ-
stio ad quæ oracula talis reuocatio se extenderit,
cuius intentionis solum potest esse iudex in foro
externo ipse summus Pontifex, vt patet *ex l. vlti-
ma, § ek hic C. de legatis, & cap. inter alia de senten- 79
tia excommunicationis, & cap cum. venissent de iu-
dic.* Declaratio enim iuris diuini, vel canonici, vel
etiam priuilegij, ad solum Pontificem spectat. *cap.
venerabilis,* qui filij sint legitimi, & cum commu-
ni sententia tenet N. P. Petrus ab Angelis, *in suo
speculo d. 1 sect. 5. n. 2.* Ergo cum nemo possit esse
iudex in foro externo, an intentio Pontificis re-
uocantis omnia oracula se extenderit ad hoc ora-
culum, vel non, nisi solus ipse Pontifex, & alias 80
ad contrariam probandum non sufficiat sola opi-
nio probabilis, cum sententia in hoc casu pro fo-
ro externo, non à Doctoribus, sed ab ipso summo
Pontifice debeat conferri, vt manet probatum, inde
est, quod absque declaratione Pontificia, non po-
test fieri licite talis trina celebratio, sed debere ex-
pectari assensum Apostolicum, quod si detur, tunc
de tali participatione non dubitamus.

Deinde, quod tale priuilegium ex vi consuetu-
dinis non possit extendi ad Lusitaniam, ad aliud 81
Regnum Hispaniæ probatur. Quia consuetudo
contra ius commune non extenditur de vna Pro-
uincia, Regno, vel ciuitate ad aliam Prouinciam,
regnum, vel ciuitatem, nec de persona ad perso-
nam, vt patet *ex l. 3 §. si quis hoc interdicto. & ibi,*
Bartolus, *de itin. actuque priuat. ex l. ius singulare,
& l. quod vero, ff. de lege* Aretin. *consilio 521. n. 4.*
Decius, *consil. 483. n. 22.* Purpurat. *consu 521. n. 12.*
& cum aliis Diana, *p. 6. tract. 5. resol. 31.* & admittit
ipse, P. Ludouicus à Conceptione, *tract. 1. §. 3. lit. C.
tom. 2. examinis veritatis, n. 1.* Sed consuetudo quæ
datur in Regnis Valentiæ celebrandi ter in die de-
functorum non solum est præter ius, vt vult Lu- 82
douicus à Conceptione *loco citato*, sed contra ius,
ergo non potest extendi etiam in opinione proba-
bili de loco ad locum, hoc est, de vno regno ad 83
aliud regnum, ac per consequens nec clerici, nec
Religiosi Lusitaniæ possunt participare de tali
consuetudine: quæ datur in dictis Regnis Valen-
tiæ, &c.

Minor in qua est tota difficultas probatur, *ex
cap. sufficit de consecratione dist. 1. vbi dicit textus,*
sufficit Sacerdoti vnam Missam in die vna celebra-
re, quia Christus semel passus est, & totum mundum 84
redemit, non modica res est vnam Missam facere, &
valde felix est, qui vnam digne celebrare potest;
sed verbum illud, sufficit, in vi præcepti intelligen-
dum est; ergo dicere tres Missas in eadem die est

contra hoc præceptum iuris communis minor patet ex verbis sequentibus eiusdem textus, quæ declarant verba præcedentia, statim enim ait textus; qui vero pro pecuniis aut adulationibus sæcularium, vna die præsumunt plures facere Missas, non æstimo euadere damnationem æternam; & hoc præceptum in eodem sensu confirmarunt Innocentius III. *in cap. consuluisti*, Honorius II. *in cap. te referente, de celebr. Missarum.*

Nec obstat id, quod respondet cum Glossa, Lu-
85 douicus à Conceptione, scilicet dictum *cap.* loqui de Sacerdotibus, qui ex auaritia pluris in die celebrant, vt etiam colligitur ex verbis eiusdem textus, qui vero pecuniis, & adulationibus sæcularium, vna die præsumunt plures facere Missas, non vero loqui vniuersaliter de omnibus, etiam celebrantibus ex deuotione. Nam contra hoc est, quia licet tale caput non sit ita expressum, vt bene ait Ludouicus à Conceptione, consuetudo tamen vniuersalis Ecclesiæ præceptum hoc vniuersaliter confirmauit, & ita illud recepit, vt optime ait cum communi sententia Suar. *de sacramentis,*
86 *d. 8. sect. 3.* Sed consuetudo vniuersalis dicitur forma, & quasi alterum ius naturale, Baldus, *consil.* 433. Turchus, *lit. C. conclus.* 806. *n.* 16. & cum aliis Barbosa, *in axiomatibus, axiomate* 56. *n.* 1. & nos iam *suprà* diximus; ergo talis consuetudo Valentiæ ter celebrandi in eadem die non solum est præter, sed contra ius, ergo nullo modo potest transferri de loco ad locum, & de regno ad regnum; ergo nec ex vi communicationis Priuilegij, nec ex vi participationis consuetudinis, potest de nouo, nec à religiosis, nec à clericis introduci in aliis regnis talis trina celebratio in die animarum, quidquid dicat in contrarium Ludouicus à Conceptione loquendo de consuetudine.

Dices: quo ergo titulo Religiosi Valentiæ, Ara-
87 goniæ, & Cataloniæ ter celebrant in die defunctorum? Respondeo non id facere ex vi dicti oraculi; cum de illius existentia tantum detur opinio probabilis, quæ non sufficit ad contrauueniendum publice, & cum scandalo iuri communi certo prohibenti talem trinam celebrationem, sed id licite hodie facere ex vi antiquæ consuetudinis, ratione cuius præscripserunt contra ius commune; consuetudo enim quando est legitime introducta, omne ius præter diuinum, & naturale abrogat, & facit licitum, quod alias ex iure communi erat illicitum.
88 Tum quia habet vim legis, vt tenet Fr. Ioan. Beetz, *in Decalogum circa præceptum* 2. *exposit.* 1. *cap.* 1. & *circa præceptum* 3. *exposit.* 2. *cap.* 2. Fr. Lezana *tom.* 1. *cap.* 8. *n.* 24. & *tom.* 2. *verbo leges, n.* 24. Graffi *p.* 1. *decisionum, lib.* 3. *cap.* 5. Fr. Espin *consulto* 17. *n.* 1505. Tum quia habet vim parem cum lege, *l. de quibus, ff. de legibus,* §. *ex non scripto instit. de iur. nat. gentium, l. fin. de consuet. cap. consuetudo* 1. *dist. l.* 2. *C. quæ sit longa consuetudo* Guido, *singulari* 83. Belletus, *in disquisit. cleric. p.* 1. *tit. de fauor. cleric.* §. 3. *n.* 10.

Tum quia, quidquid potest princeps concede-
89 re, potest consuetudo legitima introducere, *l. si quispiam de diuers. & tempor. præscript.* & *l.* 1. *Cod. de feudis, cap. super quibusdam de verbor. signif.* 2. Misingius, *centur.* 4. *singul. obseruat.* 4. Oldradus, *consil.* 171. *in principio, & consil.* 146. *in fine, & consil.* 54.
90 *n.* 8. Anchartanus, *consil.* 50. Bald. *lib.* 1. *consil.* 49. Sed huiusmodi consuetudo habet omnes conditiones requisitas ad veram, & legitimam consuetudinem, ergo abrogauit, quoad illas Prouincias, vbi est introducta, ius commune, non celebrandi ter in eadem die, & fecit licitum, quod alias erat illicitum; Lezana, *suprà, n.* 47. & *consilio* 55. *n.* 5. Consuetudo enim appellatur forma, & quasi alterum ius naturale, & omnia potest, quæ non sunt contra 91
ius naturale, & diuinum Bald. *lib. consil.* 433. Surdus, *de alimentis, tit.* 1. *n.* 7. Tusc *lib. C. concl.* 806. *n.* 65.

Minor in qua est difficultas probatur; quum con- 92
ditiones ad legitimam consuetudinem sint. Prima quod sit rationabilis, vt patet, *ex cap. fin. de consuetudine*, & tenet Sylu. *verbo consuetudo, n.* 6. Suarus *in claui regia, lib.* 3. *cap.* 11. *n.* 6. Nald. *in summa, verbo consuet. n.* 4. Suar. *de legibus, lib.* 7. *cap.* 6. *n.* 14. Secunda quod sit voluntaria, vt cum Bonac. Azor. Suar. Reginaldo, Salas, Granado tenet Lezana, *in summa tom.* 2. *verbo leges, n.* 55. Tertia conditio est, quod consuetudo inducatur ab his, qui tenentur seruare legem contrariam, nam consuetudo inducitur per actus contrarios legi. Ita cum Bonac. Lezana *suprà, n.* 55. Quarta conditio est, quod sit vniuersalis, id est, à maiori parte communitatis, *l. de quibus, ff. de legibus*, & tenet D. Thomas, 1. 2. *q.* 97. *art.* 3. Suar. *de legibus, lib.* 7. *cap.* 3. *n.* 7. & *cap.* 9. Quinta conditio est vt consuetudo sit longæua. Ita cum Suar. Azor. Salas, & aliis Lezana. *verbo leges. n.* 55. Sexta conditio est, quod inducatur per frequentiam actuum publicorum, ita vt possit innotescere principi. Ita Syluest. *verbo consuetudo, q.* 4. Suar. *de legib. lib.* 7. *cap.* 10. Septima conditio est, quod detur consensus saltem tacitus principis, seu legislatoris, vt tenent iidem Doctores, & Fr. Espin. *consulto* 11. *n.* 1008. At omnes has conditiones habet hæc consuetudo; ergo 93
legitime fuit introducta in illis regnis.

Minor patet discurrendo per omnes. Est enim
rationabilis, & potest esse materia legis, siqui- 94
dem maxime rationabile est, quod multoties pro animabus Purgatorij celebretur, & quod fiat in eadem die potest esse materia legis, vt patet, de trina celebratione in die natalis Domini, fuit voluntaria, & non coacta, imo adeo libera fuit, quod cum solum fuisset oraculum concessum dominicanis, omnibus Religionibus, imo & clericis illarum Prouinciarum placuit, cum eis communicare, vt notauit Henao, *de sacrificio Missæ, p.* 3. *decis.* 28. *sect.* 11. *n.* 993. Fuit inducta ab his, qui tenebantur obseruare legem de non celebrando, nisi semel in die, vt erant Fratres illi Dominicani, & alij, qui eos imitarunt. Fuit vniuersalis, hoc est, à maiori parte communitatis recepta, siquidem fuit à tota communitate Dominicanorum, & aliarum Religionum, imo & à clericis fuit recepta, & executioni mandata. Et plusquam longæua, siquidem anno 1553. fuit vocata antiqua, quando illi patres Dominicani illam denunciarunt Iulio III. consuetudo autem, quæ est contra legem, qualis est hæc, præscribit spatio 40. annorum, teste Lezana, *verbo leges. n.* 54. Imo forte sufficit decennium, vt tenent Sylu. Sairus, & alij plures apud Bonacinam, quos refert ibi Lezana, *n.* 58. Fuit inducta per actus frequentes, quos permittit anni deuolutio, & per actus publicos in templis coram omni populo. Quod autem id potuerit summo Pontifici innotescere, nemo negare poterit, cum id typis datum sæpe sæpius sit. Quod autem accesserit summi Pontificis tacita approbatio, & consensus patet, ex oraculo Iulij III. & Pauli III. & successores Pontifices nunquam id reprobarunt, nec contradixerunt; ergo cum talis consuetudo habeat omnes conditiones requisitas, vt sit legitima; ex ea solum hodie possunt dicti Patres, imo & clerici dicere duas, vel

tres

tres Missas in die defunctorum in illis locis, vbi
talis consuetudo est introducta, iuxta inductionis
mensuram, & non ex vi oraculi Iulij III. quod
certo reuocatum est ab Vrbano VIII. Ita Espin.
consulto 11.*n.*1008.
95 Dixi vbi talis consuetudo introducta est, iux-
ta inductionis mensuram; Nam consuetudo vnius
communitatis, non obligat alteram distinctam,
nec ad hoc censetur princeps præbere consen-
sum, vt cum Panormitano, Viguerez, notat Dia-
96 na. *p.*6. *tract.*5.*resol.* 17. Nec consuetudo vnius lo-
ci extenditur ad alium locum, nec de persona ad
personam, nec de casu ad casum, vt bene cum
Salas, & Palao ait Diana *suprà*; & ita *intelligen-
dum est cap. super eo de cognat. spiritual.* vt ibi no-
97 tat Diana. Vnde cum consuetudo ter celebrandi
in die defunctorum solum detur in Regno Va-
lentiæ, Aragoniæ, & Cataloniæ; non potest
extendi ad regnum Lusitaniæ, vel ad aliud reg-
num Hispaniæ.
Nec obstat si dicas, hanc consuetudinem intro-
ductam à Patribus Dominicanis Valentiæ, Ara-
98 goniæ, & Cataloniæ, saltem à religiosis eiusdem
Ordinis, & aliorum communicantium posse par-
ticipari. Et ratio est, quia consuetudo habet vim
conferendi priuilegium, ex tacita concessione
Pontificis, vt *suprà* diximus; sed in generali com-
99 municatione priuilegiorum veniunt, etiam priui-
legia per consuetudinem acquisita, vt *suprà* di-
ximus, ergo tale priuilegium licet iam non tan-
quam oraculum, saltem vt priuilegium per con-
suetudinem acquisitum potest participari à reli-
giosis communicantibus Portugalliæ, & aliorum
Regnorum Hispaniæ. Respondetur in generali
communicatione priuilegiorum venire priuilegia
consuetudine acquisita, si detur eadem ratio, vel
similis in Conuentibus, tam eiusdem ordinis, qui
illis fruuntur, quam in illis, qui illis non fruun-
tur, & quando gratia non magna difficultate con-
ceditur, vt *suprà* diximus Vnde cum hic non
detur eadem, vel similis ratio, vt *suprà* diximus,
& hoc privilegium sit difficillimæ concessionis, in-
de est, quod sicut quando est concessum per bul-
lam, vel oraculum, non venit in generali com-
municatione priuilegiorum multo minus veniet,
quando solum acquisitum est per consuetudinem.
Et ex his facilis est responsio ad obiecta pro
parte affirmatiua. Ad primum enim responde-
tur, concessa maiori negando minorem: nam ra-
tio concessionis huius oraculi. & permittendi con-
suetudinem, non fuit sola deuotio erga animas
Purgatorij, sed ratio motiua fuit liberatio scrupu-
lorum illorum Religiosorum, & deuotio anima-
rum solum fuit causa impulsiua. Tum quia, deuo-
100 tio etiamsi fuisset causa motiua, non fuit qualis-
cunque deuotio, sed deuotio faciendi celebrare
ter in eadem die defunctorum; hæc autem de-
uotio, vel scrupuli nunquam fuere in religiosis,
vel in ciuitatibus Lusitaniæ, vt constat. Nam li-
cet populi magnam semper haberent deuotio-
nem succurrendi animabus Purgatorij multis
sacrificiis, si tamen vnquam habuerunt deuo-
tionem, succurrendi eis trina celebratione eu-
iusdam Sacerdotis in illa die defunctorum vt ex
se constat.
Ad primam Confirmationem Respondetur
concedendo maiorem, quoad primam partem,
101 deinde negatur minor, quoad primam partem.
Nam titulus ob quem fuit concessum hoc priui-
legium Conuentibus Valentiæ non potest aptari,
etiam inadæquate Conuentibus Lusitaniæ, vt *su-
prà* diximus cum in illis non detur scrupulus
apud Religiosos dictæ trinæ celebrationis, nec
in populis deuotio faciendi celebrare ter in illa
die. Ad secundam vero partem minoris Respon-
detur, distinguendo illam, quando priuilegium 102
conceditur alicui Monasterio vt fauor, & gratia
facta Monasterio, aut religiosis vt talibus, aut
ad eorum petitionem, tunc omnia alia Monaste-
ria illius ordinis, & aliorum, communicantium
participant per communicationem idem priuile-
gium distinguo, si gratia, & fauor sit ex illis quæ
raro solent concedi, & cum magna difficultate, &
propter aliquam specialem rationem, quæ non
inuenitur in aliis Conuentibus eiusdem Ordinis,
vel communicantium, nego; si sit ex illis gratiis,
quæ solent concedi, & ratio concessionis, vel
similis æque militat, tam in Conuentibus, qui-
bus primum concessa est, & aliis eiusdem ordinis,
vel communicantium, concedo. Hic autem hæc 103
gratia est ex illis, quæ raro, vel nunquam solent
concedi, vt *suprà* diximus; & ratio concessionis
non est eadem in omnibus Conuentibus, tam 104
eiusdem ordinis, quam communicantium, vt *suprà*
diximus.
Ad illud vero, quod in illis instantiis affertur 105
de oraculis respondetur, concedendo oracula ve-
nire in communicatione privilegiorum, vt ibi be-
ne responsum est. Concedo etiam reuocationem 106
oraculorum factam à Gregorio XV. non com-
prehendere, nisi oracula, quæ non erant signata
manu alicuius Cardinalis. Concedo etiam reuo-
cationem Vrbani non comprehendere oracula, quæ 107
in suo effectu principali unicum tantum habent
actum licet successive transeuntem secus vero
alia, quæ plures affectus independentes habent,
ista enim in his, quæ non sortita sunt effectum 108
cassata remanserunt. Pro cuius distinctionis intel-
ligentia Nota plura oracula esse, quæ in suo effe-
ctu principali vnicum tantum habent actum licet
successiue transeuntem ut exemplum in Religio-
so, qui à Romano Pontifice obtinuit per vivæ vo- 109
cis oraculum gradum magisterij seu præsentati,
iste talis gaudet gradu recepto, præeminentiis
illi annexis, quandiu viuit, etiam post prædictas re-
uocationes. si quidem effectus principalis est con-
stituere graduatum in tali dignitate, cum præemi-
nentiis, & honoribus illis annexis, quibus per to-
tam vitam gaudet, quia reputatur, & est vnicus
effectus, licet in exercitio non semper manifestetur
ex defectu casuum occurrentium.
Similiter si quis per viuæ vocis oraculum ha-
beret facultatem comedendi lacticinia per to-
tam quadragesimam, si postquam cœpit vti
priuilegio adueniret perfecta reuocatio oracu-
lorum non ideo censeretur reuocatum priuile-
gium; sed posset illo vti per totam quadragesi-
mam, quia cum tale oraculum haberet vnicum
actum successiue perficiendum per totam qua-
dragesimam, semel iam ante reuocationem sorti-
to effectu, licet non omnino perfecto, non manet
reuocatum, quoad perfectionem ipsius effectus suc-
cessiue recipiendam, faciunt enim postremi dies
cum primis quasi vnicum indiuisibile tempus, &
comestio lacticiniorum per totum illud tempus est
quasi vnicus effectus successiue perfectus, cum per
gratiam sublatam sit impedimentū obligationis non
comedendi lacticinia pro tota illa Quadragesima.

110 Hoc autem non verificatur] in facultatibus absoluendi, aut dispensandi, aut ter celebrandi in vna die singulis annis; quia respectu cuiuslibet anni, vel non absoluti, res est integra, cum nullam cōnexionem habeat trina celebratio huius anni, cum trina celebratione anni præcedentis, vel futuri, vel absolutio, aut dispensatio huius pœnitentis, cum dispensatione, aut absolutione alterius: neque enim illa potestas habet tractum successiuum per vnicum actum, vt requiritur. vnde adueniente reuocatione, manet reuocata illa potestas respectu eorum, qui non sunt absoluti, aut dispensati, vel illius anni, in quo nondum in die defunctorum ter est celebratum. Quæ doctrina constare videtur ex verbis reuocatoriæ Gregorij XV. ibi in his videlicet, quæ non sunt sortita suum effectum tenore præsentium reuocamus, cassamus, soluimus, abrogamus, & annullamus; vbi nota illa verba in his, quæ non sunt sortita suum effectum, in quibus verbis annullat potestatem concessam ad plures actus, qui in effectu non sunt positi, non vero quoad illos actus, qui in executione sunt positi; ergo cum in executione non sit posita trina celebratio annorum sequentium dictam reuocationem, potestas concessa ad trinam celebrationem quotannis reuocata est, si quidem trina celebratio huius anni nullam habet annexionem cum trina celebratione anni præteriti.

Et hoc modo debet intelligi reuocatio facta à Gregorio XV & Vrbano VIII. oraculorum, quæ non sunt sortita suum effectum, aliàs inutilis, & vana foret reuocatio, tam Gregorij, quam Vrbani, cum omnes gratiæ, & facultates concessæ religiosis ante ipsas reuocationes per viuæ vocis oracula sint acceptatæ, & multæ positæ in executione, quoad aliquos effectus; non ergo hoc sufficit, vt dicatur, quod tales gratiæ per solam acceptationem sortitæ fuerint suum effectum, cum tractu successiuo pro futuris temporibus: & quod nullæ istarum inclusæ sint in prædictis reuocationibus; quia alias inutiles, & vanæ fuissent tales reuocationes, quod non est dicendum. Ita Bordonus, *tom. 1. resol. 31. n. 8.* Lezana *verbo oraculum, num.6.* Fr. P. Petrus ab Angelis, *in suo speculo, d. 5. sect. 3. n. 14. & d. 8. sect. 4. n. 4.*

Ad secundam Confirmationem poterat ex aliquorum Doctorum sententia responderi, distin-
111 guendo maiorem, in dicta reuocatione non includuntur oracula confirmata per bullas distinguo; si dentur executioni sine abusu, & scandalo concedo; si dentur executioni cum scandalo, & abusu illorum nego. Ita colligo ex Donato *tractatu 16. q. 7.* & ex Fr. P. Petro ab Angelis, *in suo speculo, d. 8. sect. 8. n. 3.* Pro quo nota, prædictos Pontifices solum intentasse tollere abusus, & scandala quæ ex vsu aliquorum oraculorum dabantur in Ecclesia, & non intentasse reuocare oracula confirmata per bullas, in quorum vsu talis abusus, & scandalum non erat, vt sunt oracula concessa præ-
112 latis pro bono regimine religionis, & salute animarum suorum Religiosorum, quia Prælati non abutuntur oraculis sibi concessis, nec] sine magna prudentia, & circumspectione illa interpretantur. Ita Donatus *suprà*; & sic fuisse declaratum à sacra Congregatione testatur Castellinus, *de electione cap. 5. n. 37.* & docet etiam Fr. Petrus ab Angelis, *suprà, d. 8 sect. 8. num. 3.* Et idem dici potest de oraculis concedentibus indulgentias pro reli-
113 giosis, in quarum concessione nullum datur scandalum, nec potest esse abusus.

Secus, dicendum est in oraculis, ex quorum vsu potest resultare scandalum fidelium, vt est 114
oraculum ter celebrandi in eadem die; nam hæc etiamsi sint confirmata per bullas omnia censentur reuocata, per reuocationem Vrbani VIII, vt bene ait N. P. Petrus ab Angelis, *suprà, d. 8. sect. 6. num. 1.* Et in hoc sensu bene poterant explicari quæ ego, *dixi in nostro Directorio Regularium p. 1. tract. 2. d. 1. n. 37.* Non enim credendum est Pontifices illos velle permanere illa oracula, eo quod fuissent confirmata per bullas, si alias ex vsu illorum sequeretur scandalum, nam si Alexander VII. aliquas propositiones damnauit, & prohibuit sub anathemate, quia erant scandalosæ, quanto magis huiusmodi Pontifices vellent, & intenderent auferre, & annullare, & reuocare oracula, ex quorum vsu sequitur scandalum sæcularium? Atqui si in Lusitania tale oraculum ter celebrandi in eadem die daretur executioni magnum insurgeret scandalum inter omnes fideles; ergo tale oraculum iam reuocatum est. Verum quia hæc responsio aliquo modo aduersatur his, quæ ego *dixi in nostro Directorio Regularium loco citato*, vbi absolute dixi, omnia oracula confirmata per bullas non esse reuocata a Gregorio XV. nec ab Vrbano VIII. accipe aliam solutionem.

Respondeo igitur secundo concedendo omnia 115
oracula confirmata per bullas non fuisse reuocata in mea, & aliquorum Doctorum opinione. In opinione tamen aliorum doctorum reuocata fuerunt, vt tenent Bordonus. *resol. 31. num. 5.* Donatus, *tract. 16. q. 3.* Iupiter, *Adrega. d. 3. de iure Pontific. q. 1.* Ioannes Martines del Prado, *tom. 1. q. 6. §. 3.* Fr. P. Petrus ab Angelis, *in suo speculo d. 8. sect. 7. num. 11.* Vnde cum tantum detur opinio probabilis existentiæ huius oraculi, non potest a communicantibus, quæ illo nunquam vsi fuere dari denuo executioni; Nam cum ius commune prohibeat trinam celebrationem in eadem 116
die, non possunt personæ priuatæ regulares priuilegio tantum probabili agere contra dictum ius commune; nam ius respectu illorum est in certa, & pacifica possessione, & melior est conditio pos- 117
sidentis, & ex tali introductione, trinæ celebrationis sequeretur turbatio, & scandalum fidelium illius regni, vbi talis celebratio eo die nunquam visa fuit, sicut qui solum habet probabilitatem rem esse suam, non potest eam publice auferre ab actu illam possidente, etiam cum iure probabili, si inde sequatur scandalum, vt notat Lugo, *de iustitia, d. 16. n. 104.* Sed id debet adducere ad iudicium; & expectare iudicis sententiam, vt *suprà* diximus; sic ergo in nostro casu, cum ius commune pacifice possideat, vt à sua possessione publice expellatur, vt fit per celebrationem trium Missarum, quæ ex se sunt actiones publicæ factæ nomine totius Ecclesiæ, debet rem afferre ad iudicium, & expectare sententiam iudicis, qui in hoc casu debet esse summus Pontifex, qui si declaret tale oraculum non esse reuocatum, de illius communicatione non dubitamus, vt *suprà* latius dixi; Sed quia hæc solutio meo videri multas patitur instantias accipe. 3. Solutionem.

Respondeo igitur tertio eidem Confirmatio- 118
ni; concedendo omnia oracula confirmata per bullas non fuisse reuocata, nec à Gregorio XV. nec ab Vrbano VIII. Concedo etiam hoc oracu- 119
lum iam esse confirmatum per bullam, ac per consequens

sequens non fuisse reuocatum per illam genera-
120 lem reuocationem Gregorianam, vel Vrbanam.
Nego tamen ex vi illius per communicationem
posse regulares Lusitaniæ ter celebrare in die de-
functorum. Et ratio est, quia quando ratio con-
cessionis priuilegij factæ vni, vel pluribus Mona-
steriis vnius regni, non potest adaptari aliis con-
uentibus aliorum regnorum, vel gratia concessa
est ex illis, quæ raro, & cum magna difficultate
solent concedi, & est exorbitans a iure commu-
ni, non communicatur conuentibus eiusdem, vel
aliorum ordinum mendicantium, vt *suprà* dixi-
mus; sed ratio concessionis huius oraculi illi
121 Conuentui Dominicanorum Valentiæ, non po-
test aptari conuentibus eiusdem ordinis Lusitaniæ,
vel aliorum regnorum, vt *suprà* diximus, & alias
gratia est ex illis, quæ raro, & quæ cum magna
difficultate conceduntur, & est valde exorbitans
à iure communi; ergo licet tale oraculum sit con-
firmatum per bullam, & non sit reuocatum, imo
sit in suo vigore, non potest à religiosis Lusita-
niæ eiusdem, vel alterius ordinis mendicantis par-
ticipari.

Per quod patet ad illam instantiam de non vsu,
vel renunciatione priuilegij. Nam licet priuile-
gia regularium non amittantur per non vsum,
quando in aliquo Conuentu sunt in vsu, vt bene
ibi probatum est, & quamuis regulares nunquam
censeantur tacite priuilegiis renunciare, vt bene
ibi probatum est, & licet contra eorum priuilegia
non præscribatur per non vsum, vt ibi, bene pro-
batum est, adhuc in Lusitania, vel alibi extra Va-
lentiam, & illa loca in quibus talis trina celebra-
tio est in vsu non potest denuo executioni man-
dari, esto oraculum sit bullatum, & sit in vsu, &
contra illud non sit præscriptum, siquidem ratio
illius concessionis non potest adaptari aliis con-
uentibus, præter illum, cui fuit concessum, &
122 quia est veluti priuilegium locale, & personale
quod non potest communicari de loco ad locum,
vt *suprà* diximus. Vnde nec alij Conuentus Va-
123 lentiæ aliorum ordinum, nec Aragoniæ, vel Ca-
taloniæ, tam eiusdem, quam alterius ordinis, po-
terant dictum priuilegium communicare quando
concessum primo fuit illi conuentui Valentiæ, nec
in eo hodie communicant, vnde à principio ter
celebrantes, nisi eos ignorantia excusasset, non
liberarentur à peccato, sed quia consuetudo in-
124 ualuit, tum apud omnes illos religiosos, quam
apud clericos, ideo hodie iam licite ter celebrant,
quod tamen hodie fieri licite non potest in Lusi-
tania, vel in altero Regno, cum consuetudo vnius
125 loci contra ius commune non possit transferri de
loco ad locum: & licet talis consuetudo, pro vt
habet vim priuilegij, posset communicari ab aliis
regularibus Lusitaniæ, vt probat secundum. Ar-
gumentum, id ad summum foret, quando eadem
ratio concessionis daretur in regno Lusitaniæ, ac
Valentiæ, & quando gratia non esset ex illis, quæ
raro conceduntur, quæ rationes, cum non den-
tur in præsenti, nec etiam per modum priuilegij
talis consuetudo potest communicari, sicut non po-
test communicari oraculum, etiamsi esset in sua vi,
vt *suprà* diximus.

Tandem ad illud quod ait Fr. Ludouicus à
Conceptione, de consuetudine, quæ quando est
præter ius potest de loco ad locum transferri, si
est eadem ratio, iam supra responsum est, & ite-
rum Respondeo, quod quidquid sit de tali opinio-
ne, quam etiam loquendo de consuetudine, quæ
est præter ius, reiicit cum aliis communiter Dia- 126
na, *p. 6. tract. 5. resol.* 31. Loquendo tamen de con-
suetudine, quæ est contra ius, ab omnibus reiici-
tur; Vnde cum hæc consuetudo sit contra ius com- 127
mune, vel saltem contra vniuersalem consuetudi-
nem Ecclesiæ, quæ facit ius, & est optimus ipsius
iuris interpres, *l. minime, ff. de legibus, l. si de in-
terpretatione, ff. eodem titulo, cap. cum dilectus de
consuetudine*, & cum Menochio, Mascardo, Giur-
ba, & aliis docet Barbosa, *in axiomatibus iuris
axiomate 56 n. 6.* nullo modo potest transferri talis
consuetudo de loco ad locum.

Nec obstat illud quod ait idem Ludouicus, il- 128
lam prohibitionem textus *Consuluisti*, non esse
vniuersalem, sed particularem, quoad illos, qui
ex auaritia, & adulatione sæcularium ter celebrant,
non verò contra illos, qui celebrant ex deuotione.
Non obstat inquam. Respondetur namque talem
prohibitionem esse vniuersalem, vt declarat totius
Ecclesiæ consuetudo, illi autem casus exprimuntur
exempli gratia, & non tollunt vniuersalitatem legis,
vt recte docet cum Syluestro, Naleto, Bonacina,
Lezaza, *verbo leges regularium, n.* 43. & Nos *su-
prà* diximus, ergo nullo modo talis consuetudo
contra ius commune potest transferri de regno ad
regnum, vel de Prouincia in Prouinciam, quidquid
dicat prædictus Ludouicus, *loco citato*.

DVBIVM APPENDIX
AD DICTVM CASVM.

An ex dispensatione Episcoporum, vel ordinariorum, possit talis consuetudo transferri de regno Valentiæ ad regnum Lusitaniæ verbi gratia.

AFfirmat idem Ludouicus à Conceptione, *dicto
tractatu* 1. §. 3. *lit. C. tom.* 1. *examinis veri-* 129
tatis, n. 4. Quod sic probat. Episcopi iure com-
muni, & ordinario possunt in suis Ecclesiis quid- 130
quid in tota Ecclesia summus Pontifex, nisi ipsius
summi Pontificis obstet reseruatio; Atqui sum-
mus Pontifex potest concedere, vt omnes, & sin- 131
guli presbyteri in vniuersa Ecclesia ter celebrent
in die defunctorum; ergo idem possunt facere
Episcopi, & ordinarij pro suis Diœcesibus. Ma-
ior est certa & ab omnibus admittitur. Minor
patet, quia non adest Pontificia lex, decretum,
statutum, aut bulla in contrarium, ergo vera est
consequentia. Antecedens patet, *quia cap. con-
suluisti*, non continet præceptum, sed tantum
sufficientiam, & conuenientiam, & consi-
lium.

Tum quia dato, quod contineret præceptum
non est vniuersale, sed particulare pro illis, qui
ex auaritia celebrant, vt suprà probauit; Ergo si
Episcopus dispenset, Sacerdotes ter celebrent
sine receptione stipendij in die defunctorum, non
faciet contra dictum *cap. consuluisti*; Tum quia
posita licentia ter celebrandi in illa die, nullus
relinquitur locus auaritiæ, & cupiditati, vt pa-
tet in trina celebratione in die Natalis Domini,
in quo pro qualibet Missa potest Sacerdos sumere
suum stipendium.

Tum quia dato, quod *in dicto cap. consuluisti* 132

contineretur præceptum vniuersale prohibens
532 trinam celebrationem in vna die, stante iusta cau-
sa potest Episcopus præbere facultatem dicendi
plures Missas in vna die. Nam *in cap. consuluisti*,
ita dicitur, nisi causa necessitatis suadeat; cum er-
go non explicet Pontifex, necessitatis causas, hoc
certe Episcopis iudicandum relinquit; ergo opti-
me potest Episcopus iudicare causam sufficientem
esse, necessitatem animarum Purgatorij. Nam si
hæc causa fuit sufficiens ad mouendum Pontifi-
cem ad dispensandum, quod in Regno Valentiæ
ter in illa die celebraretur, cur eadem causa non
erit sufficiens, vt quilibet Episcopus in suo Epis-
copatu idem explicet, sequendo vestigia sui pa-
storis, præcipuè cum nullum sit in prædictis tex-
tibus verbum, quoad hoc auferens iurisdictionem
Episcoporum.

533 Verum licet huiusmodi rationes prædicti Lu-
douici aliquam habeant apparentiam, & alicui for-
tasse videantur probabiles; Ego non illis assentior;
sed absolute dico, Episcopos nullo modo pos-
se dispensare, vt in suis Diœcesibus ter à quo-
libet Sacerdote in die defunctorum celebretur.
Ratio fundamentalis est, quia inferior qualis est
534 Episcopus respectu Papæ, non potest propria au-
thoritate dispensare in lege superioris, nisi supe-
rior, expresse, vel tacitè concedat Contrarium
enim esset destruere, quod superior facit, cum dis-
535 pensatio sit actus iurisdictionis, & relaxatio iu-
ris inducti per legem, vt tenet D. Thomas, *in p.
2.q.97.art. 4.ad 3.* Suarez, *lib. 3. cap.14.n.4.* San-
chez, Gutierrez, Valentia, Syluius, Granados,
Gordonus, Amicus, Azorius, quos refert, & se-
quitur Diana, *p. 8.tract. 3. resol.* 11. Quidquid alij
dicant apud idem Dianam; sed datur præceptum
536 Pontificium non celebrandi ter in eadem die, *in
cap. consuluisti*; ergo Episcopi non possunt in tali
iure dispensare.

Dixi nisi Superior tacite, vel expresse conce-
dat, quia dantur aliqui casus, in quibus Episco-
537 pus potest dispensare in legibus Papæ, primus est
in rebus, quæ frequenter occurrunt, vt sunt ieiu-
nia, recitatio horarum, auditio Missæ, &c. Se-
cundus quando materia est leuis, & exigui mo-
538 menti, id est, quæ non obligat sub mortali. Ter-
tius quando materia legis non est communis, sed
propria solum subditorum talis Episcopi. Quar-
tus quando recursus ad Superiorem esset valde
difficilis, seu quando occurreret magna necessi-
tas, & periculum esset in mora. Quintus quan-
do datur præscriptio ex parte inferioris, vt recte
cum aliis à se citatis notat Diana, *p.8. tract. 3. re-
sol.* 12. Atqui noster casus non est aliquis ex su-
539 pra enumeratis, nisi quartus, quando scilicet oc-
currit magna necessitas, & periculum est in mora;
siquidem non accidit frequenter, nec eius mate-
ria est leuis, nec est particularis alicuius Episco-
patus, sed communis totius Ecclesiæ, & alias po-
test facile dari recursus ad Superiorem, & nulla de
eo datur præscriptio apud aliquem Episcopum,
ergo cum solum possit esse casus quando occurrit
aliqua magna necessitas, & periculum est in mo-
ra, qui est casus qui continetur in textu, vbi dici-
tur nisi causa necessitatis suadeat, in multo alio
casu potest Episcopus in hoc præcepto dispensare;
sed etiam in hoc quarto non potest dispensare, si-
quidem deuotio fidelium, & necessitas anima-
rum, non est casus necessitatis, de quo loqui-
tur textus, nam in his datur facilis recursus ad
Pontificem, & non est periculum in mora; ergo
in tali casu non potest Episcopus dispensare.

Nec obstat id quod ait prædictus Ludovicus, 540
Episcopum posse in sua Diœcesi quidquid Papa
in tota Ecclesia, nisi specialiter aliquid ei prohi-
beatur; sed hæc trina celebratio in eadem die nul-
libi apparet reservata; ergo non obstat inquam:
Responde namque, illud axioma esse falsum, ni-
si multis modis limitetur, vt bene *inquit* Suarez,
lib.1 de legibus,c.14 n. 6 & cum aliis Diana, *p.
8.tract.3.resol.* 11. Nam supponit in primis Epis-
copos habere ex iure diuino absolutam, & uni-
versalem iurisdictionem in suis Diœcesibus, limi-
tabilem tamen à summo Pontifice, quod tamen
falsum est: nam Episcopi immediate habent iu-
risdictionem à summo Pontifice, ad quem etiam
spectat gradum, & modum illius iurisdictionis
definire.

Deinde multa sunt, quæ potest efficere Papa
in tota Ecclesia, quæ in rigore nunquam potue-
rant facere Episcopi, saltem eo modo, quo illa
potest Pontifex, v. g. committere presbytero mi-
nisterium Sacramenti Confirmationis, vel ordi-
nis minoris; Dispensare in matrimonio rato non
consummato in voto solemni instituere censuras
Canonizare sanctos. Deinde dato, quod tale
axioma esset verum, prohibitum est in iure mul-
toties in vna die celebrare, vt patet *ex cap. con-
sulnisti*; ergo tam Episcopus non potest concedere
licentiam ad ter celebrandum in die defunctorum
in suo Episcopatu.

Ad illud vero quod ait *cap. consuluisti*, non
continere præceptum, est falsum, vt *supra* dixi-
mus, & tenet vniuersalis Ecclesiæ consuetudo,
quæ est optimus legis interpres. Ad illud ve-
ro quod ait, quod dato quod contineret præcep-
tum tale præceptum non esse vniuersale, sed parti-
culare contra eos tantum, qui celebrant ex cupi-
ditate, id etiam falsum est, quia si hoc verum es-
set, posset quilibet Sacerdos sine vlla dispensa-
tione, etiam Episcopi multoties ex deuotione in
vna die celebrare; Nam per dictum Ludouicum,
tale caput *consuluisti* non continet præceptum,
sed tantum consilium, & dato quod contineret
præceptum, tale præceptum solum est particula-
re, contra eos qui celebrant ex cupiditate pecu-
niæ, & ex auaritia; ergo si quis non ex auaritia,
sed ex deuotione ter in die celebraret, non in-
fringeret tale præceptum, & cum alias non te-
neatur semper sequi consilium, posset quilibet
Sacerdos absque vlla etiam Episcopi dispensa-
tione, quotidie ter celebrare; sed hoc est ridicu-
lum, & inauditum, nec credo ipsum Ludouicum
concessurum, ergo tale præceptum est vniuer-
sale, & extenditur ad omnes, etiam ex deuotione
celebrantes.

Nec obstat id, quod ait prædictus Ludouicus, 541
quod stante iusta causa potest Episcopus præbe-
re facultatem celebrandi ter in vna die. Nam
cum *cap. consuluisti* dicas, nisi causa necessitatis
suadeat, & non explicet necessitatis causas, id
certe Episcopis examinandum relinquit; ergo si
Episcopus iudicet necessitatem animarum in
Purgatorio, & deuotionem fidelium respectu
animarum in illa die defunctorum ad hoc esse
sufficientem causam, vt eam iudicauit Pontifex
respectu Ecclesiæ Valentiæ, optime talem pote-
statem ter celebrandi poterit dare, sicut eam de-
dit Pontifex in regno Valentiæ eius vestigiis in-
hærendo.

barrendo, non obstat inquam, Respondeo namque necessitatem quam ibi postulat lex, & quam examinandam reliquit Episcopis, vel etiam Parochis esse necessitatem contra dispositionem legis, & cui lex ipsa non est subiecta, *l. Tutor. qui repertorium ff. de administrat. tutor. l. vt gradatim §. de muneribus, & honoribus l. non solum. § fin. ff de excusat. tutor. l. aliquando ff. de offic. procons. cap. licet de feriis, cap. exiit. in fin. de verbor. signific.* & cum Calderino, Iason, & aliis notat Barbosa, *axiomate 157. num. 1.* illa enim dictio, *nisi*, exceptiua est, & in affectu aduersatur præcedentibus, vt in *l. actione,* vbi Bartholus, Iason, & cæteri, *C. de transact. & in reg. peccatum, de reg. iuris in 6.* & cum multis tradit Barbosa *de dictionibus, dictione 217. num. 2.* Atqui hæc necessitas non potest esse necessitas animarum Purgatorij, nec deuotio circa illas, ergo ex hac causa non poterit Episcopus in trina celebratione pro suo Episcopatu dispensare.

Minor patet: nam necessitas animarum Purgatorij, & deuotio circa illas, sunt subiectæ legi, nec aduersantur legi præcedenti, siquidem videmus, quod Ecclesia sciens hanc quotidianam animarum necessitatem, & deuotionem fidelium, adhuc prohibet trinam celebrationem quotidie, etiam pro animabus purgatorij, & nolit, nisi quod semel tantum in die pro eis celebretur; ergo lex non loquitur de hac necessitate, sed de necessitate, quæ non est subiecta legi, vt quando pro communicando morituro necesse est, quod Sacerdos, qui iam sumpsit Hostiam, iterum sacrificet, vel in aliis casibus raro contingentibus, quorum vrgentiam examinandam reliquit Episcopis, imò & Parochis, in quibus necessitas persuadet duplam, vel etiam trinam celebrationem; alias si dicta necessitas animarum, & fidelium deuotio esset sufficiens causa ad multoties in die celebrandum, posset Episcopus dispensare, vt quotidie ter celebraretur, ex deuotione pro animabus purgatorij, imò quod decies, vel vigesies, cum necessitas animarum omni hoc auxilio semper indigeat, quod cum ridiculum sit, ridiculum etiam reputo dicere Episcopum posse in hoc iure dispensare.

142 Nec obstat id quod ait prædictus Ludouicus, Episcopum in hac dispensatione trinæ celebrationis imitari Romanum Pontificem, qui ob deuotionem & necessitatem animarum cum illis Regnis Valentiæ dispensauit. Non obstat, inquam. Nam motiuum, & causa dispensationis Pontificis non fuit deuotio, nec necessitas animarum, sed vitatio scrupulorum, & quies conscientiæ illorum religiosorum, qui ex antiqua consuetudine solebant ter in illa die celebrare, vt *suprà* diximus, alias non æquè procederet Pontifex cum aliis Regnis, in quibus est tanta, & maior deuotio cum animabus Purgatorij non eis concedendo idem priuilegium, nec charitatem haberet cum animabus, siquidem stante causa ex parte illarum sufficiente ad dispensandam cum tota Ecclesia vt ter pro animabus in die Defunctorum celebretur, imo & quotidie, id non concedit, sed potius prohibet, quod quidem dicere de summo Pastore maxima iniuria erit, cum in eius pectore æquitas, & misericordia, & charitas eluceat; causa ergo quam petit Pontifex in dicto textu non est necessitas animarum, vel deuotio fidelium, cum hæc ab eo cognita fuerint tempore prohibitionis & illam noluit exceptare. Tum quia magis ponderat digna celebratio illius sacrificij, quod multum faciet homo, si dignè semel in die offerat, vt ait textus, & mystica repræsentatio mortis Christi, quæ vna tantum fuit pro redemptione totius mundi, quam succurrere animabus Purgatorij, quibus aliis viis succurrere possunt fideles, si velint. Non ergo ex prædictâ causa Episcopi possunt dispensare *in dicto c. significasti*, quidquid dicat Ludouicus a Conceptio- 143 ne, cuius opinioni in hac re non assentior, licèt laudem illius deuotionem erga sanctissi- 144 mas illas animas, quarum ego etiam amicissimus sum, sed magis amica veritas.

145 Hæc sunt, Excellentissime Princeps, quæ in hac re potui inuenire, & quæ diligentia, & studio meo potui inuestigare, quæ si tibi arrideant, ea magni faciam, si displiceant, nihil à me actum esse existimabo, siquidem Superiorem te scientia, & sapientia veneror, & tunc credam rem non intellexisse, & nihil ad rem dixisse quando quæ mihi placuerunt, vt vera tibi vt falsa displiceant. Faxit Deus, vt quæ ingenij tenuitate adeptus non fui, tui intellectus excellentiori, & Superiori omnium perspicuitati pateant, vt sic veritas doctrinæ, quam omnes assequi desideramus, appareat, & deuotio sanctarum Animarum Purgatorij in fidelium animis huius Regni in dies magis augeatur. Vale. Post hæc scripta, videns excellentissimus Dominus Dominus Petrus ab Alancastro Dux Auerij meas rationes, & quomodo ex vi communicationis dicti priuilegij, vel consuetudinis, non potest transferri illam trinam celebrationem in die Defunctorum à Regno Valentiæ ad Regnum Lusitaniæ, postulauit à Sanctissimo Clemente IX. priuilegium ad hoc vt in Regno Lusitaniæ talis dicta celebratio fieret in die Defunctorum; rationes autem, quas allegauit in supplica ad Sanctissimum, dignatus est ad me mittere, vt eas viderem, & ingenue fateor admiratum fuisse tantam excellentissimi Principis sapientiam, vnde vt totum hoc volumen illis exornaretur eas in fine huius Consulti propono, tum vt toti orbi huius excellentissimi Principis sapientia innotescat, tum vt illius erga sanctissimas animas deuotio resplendeat; nam licèt adhuc responsum à Sanctissimo non habeamus, eo quod mors è viuis nobis abstulit sanctissimum Clementem IX. & hucusque Sedes vacat, speramus tamen, talem supplicam habituram felicissimum effectum, volui autem dictam supplicam eisdem verbis, & idiomate Lusitano hoc loco proponere, vt eas ad me misit excellentissimus Dux, quia aliquid ex eis vertare, mutare, aut alterare, piaculum iudicauit.

Suplica Excellentissimi Domini D. Petri ab Aelencastro Ducis Auerij ad Sanctissimum, in qua postulat priuilegia ad trinam celebrationem in die Defunctorum 2. die Nouembris.

PEdesse à S. Sanctidade indulto, paraque em o Reyno de Portugal possaon os Sacerdotes Seculares, & Regulares, no dia da Commemoraçaon dos Defunctos a 2. de Nouembro dizer cadahum tres Missas, & oque deue mouer o animo de sua Sanctidade a fazer esta graça he o seguente.

1. Porque à prohibiçaon de no mesmo dia dizer cada Sacerdote multas Missas; he so de dreito positino, aqual se acha no cap. consuluisti de celebrat. Miss. & no cap. Sufficit de consecrat. dist. 1. Donde Cened. & Barb. allegam largamente & neste nampadisse duuida puder sua Sanctidade dispensare.

2. Senaon fora o costume, que interpetrou a prohibiçaon de dreito pediasse duuidar se neste caso, panha esto precepto, on era so concelho: tomando fundamento de Christo S. ñor Nosso padescer huam so vez, oque se funda na palaura par là quel hum, & outro Texto falla, que he, Sufficit Sacerdoti, aqual (semota consuetudine) parece nam induzir precepto, bem como conforme à granes DD. naam induz a palaura (par est) do cap. denique dist. 4. Explicando o verbo sufficit, diz Pardulfo Prateo, & Ioam Caluino no sca Lexicon iuris, que este verbo, Significat quod fieri potest, non quod debet.

3. Fazem pera esta concessaon, a limitaçaon de ditto, cap. consuluisti v. Nisi causa necessitatis suadeat: & sendo tam euidente, & grande a das Almas, que partiram desta vida em graça, & estam no Purgatorio padescendo, podia seter senam fora o custume, que qualquer Sacerdote sem mais licença fundado nas dittas palauras as pedia dizer.

4. O mesmo seedhe de outra prohibiçaon do cap. Sufficit, allegado. v. Quidam tamen pro Defunctis vnam faciunt & alteram de die, si necesse fuerit: Logo a necessidade por la mesmo, capitulo far licita, oque alias por elle era prohibido.

5. Porque os DD. como Nauar. Henr. Ledesm. Tabien. Azor. &c. Valgarmente todos dizem ser cauza justa de hum Sacerdote dizer duas Missas ò custume, o Constituçaon Synodal de que os Defunctos se enterrem, com Missa, & sea Necessidade particular de huam Alma interpetra assi ò dreito, a quello mais deue obrigar ade santas, inclinando o animo de sua Sanctidade.

6. Faz o que dizem os DD. Como Nauar. Ledesm. Palud. Syluest. Tabiena, Angel. Azor. è S. Thomaz. 3. part. quæst. 31. art. 2. ad 5. que pode ò Sacerdote dizer segunda Missa, quando tendo consummido ò aduertem hauer hum enfermo de commungar per modum Viatici: donde se foz a mesma poaderaçoom, que assima da necessidade particular, e general.

7. Dizem os DD. como Henriq. Ledesm. Nauar. Fagund. & outros, ser justa cauza de hum Sacerdote dizer segunda Missa o custume das gracia, & statuto de que na Vigilia em que corre dia duplex se diga nas gracia duas Missas, & ha hum so Sacerdote para o que Henriquez allega a cap Creatura de celebratione Missarum, & pareco mais iustificada ado apertodas sanctas Almas.

8. Porque Nauar. no Manual. Latino cap. 25. n. 97. Azor. 1. tom. inst. moralium, lib. 10. cap. 24. § exeipiunt, Henr. lib 9. de Miss. c. 5. n. 7. Hallandoque multas dizem so pode dizer siconda Missa pro lo mesmo Sacerdote no proprio dia, cùm occurrit causa, quæ iusta videtur arbitrio boni viri. Van fundados no cap. Consuluisti sup. o que tambem tem Abb. no ditto cap. & bearezam porque quando à dreito, aliquid absolute, & non certo, ac definito modo statuit; dictamnio, arbitrio; ac iuditio prudentis viri committitur. l. 1. ff. iur. de liberand. cap de cauf de offic. iudic. delegat. & assim excepenando ò ditto. cap. assima a cauza iusta, ou necessidade, ficam ffes no arbitrio boni viri: & que cauza mais iusta? & que necessidade maior? que aque tem as sanctas Almas?

9. Porque admittindo os Capitulos de dreito, & o comman sintir dos DD. ser cauza justa à necessidade, em este Reyno a ha precisa, porque naquelle dia estam carregadas as igrejas com grande quantidade de Missas, para que nelle se digam, aque senam pode dar satisfaçaon.

Vltimamente paro esta concessam ha exemplo, porque no Reyno de Valença, Aragam, & Catalunha, se dizem tres Missas por cada Religioso deso Dotores no ditto dia, & pellos que partecipam de seus priuilegios per indulto de Iulio III. de que testimunhabam multos, & graues DD. como saon Ledesm. Trulleaq. Fr. Andr. de Spirit. sanct. & Fr. Mich. Rotz na sua summa, cap. 247. n. concl 5. a onde allegua Fr. Vincent. Iustinian. Nouida de S. Luiz Beltraon & atrsfetata. El qual priuilegio esta en vso en aquel Reyno, (falla node Valença) y los que gozan de sus indultos por via de comonicacion, gozan tambien del y ansi hallandome yo en aquel dia en el Conuento de Nuestro Padre San Francisco de Valençia, dixe tres Missas; como dezian los mas Sacerdotes.

Acrescentamos ser costume posto que antiquado, dizer nam so naquelle dia, mas en todos cada Sacerdote multas Missas, como se vee do Concil. 12. Tolet. que se celebreu na era de 719. iuntodose para elle 35. Bispos no, cap Relatum que he o. 5. onde condemna aos Sacerdotes que dezendo multas Missas so na vltima se communganaon, & notam alij Garçia, de Loaysa, & o P. Coriolano, que era costume dizer cada Sacerdote multas missas em hum dia vrgente aliqua necessitate, & que no Concil. Salugustadense no, cap. 5. sedispros que Sacerdote decesse so tres Missas cada dia, & no Antesiodorense, c. 10. que se celebren ò anno de 590. Sendo Papa Greg. I. se prohibe, que sobre ò mesmo Altar nam possa o proprio Sacerdote ao mesmo dia dizer mais que huan Misso, è deste costume antigo depoem multos como Vualafrido Strabo, de reb. Ecclesiast. cap. 21. donde refere hauer entendido que ò Pop. Leon dizia 7. & 8. Missas cada dia.

Novitor sabio Autor Español, & multo clacico que leva per opiniaon que em todo España se pode vzar de Priuilegio de Valença per participaçaon dizendo nodia de Commemoraçaon dos Defunctos tres Missas cada Sacerdote sem de nouo se recorrer ò Seo Apostolica de quem so espera faça esta graça a o Reyno de Portugal, sendo entre todos os da Christandade o maes bene merito.

CON

CONSVLTVM CII.

De Prælato regulari, an possit dispensare cum suo subdito podagra laborante, vt sedens Missam celebret?

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Nullus prælatus regularis potest dispensare cum suo subdito podagra laborante, vt sedens celebret Missæ sacrificium.*
3 *Qui celebrat sedendo necessario debet omittere plures Missæ caremonias.*
4 *Nullus prælatus regularis potest dispensare cum suo subdito, vt celebret absque aliquibus Missalis caremoniis.*
5 *Tales ceremoniæ præcipiuntur à Papa sub præcepto obseruari.*
6 *Inferior non potest dispensare in legibus Papæ, nisi detur implicita voluntas illius.*
7 *Nisi detur implicita voluntas superioris nequit inferior reuocare legem Superioris.*
8 *In hoc casu non datur talis voluntas implicita Superioris.*
9 *Ponitur quoddam argumentum in contrarium.*
10 *Ponitur illius solutio.*
11 *Ponitur aliud argumentum in contrarium, & soluitur.*
12 *Inferior ex iusta causa potest dispensare in lege Superioris, quando non reseruatur.*
13 *Ponuntur causæ, quæ requiruntur, vt inferior possit dispensare in lege Superiori.*
14 *Nulla ex dictis causis vrget in præsenti.*
15 *Probatur discurrendo per omnes.*
16 *Prælatus regularis non potest dispensare cum suo subdito, vt celebret si careret pollice.*
17 *Non potest dispensare cum omnino cæco vt celebret.*
18 *Sacerdos celebrans sedendo non potest multas efficere caremonias.*
19 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*
20 *Prælati regulares possunt dispensare cum suis subditis in irregularitate, quæ prouenit ex corpore vitiato, quando defectus non impedit totaliter vsum aliquarum caremoniarum, secus si impediat.*
21 *Prælatus regularis non potest dispensare, vt sacrificium sine caremoniis præscriptis celebretur.*
22 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*
23 *Non defuit author, qui dixit, nec Papam posse licitè dispensare, vt Sacerdos sedendo celebret.*
24 *Ponuntur illius rationes.*
25 *Pontifex non potest dispensare in iure diuino naturali, sed solum illud interpretare ex legitima causa.*
26 *Pontifex nunquam dispensauit, vt quis sedendo celebraret.*
27 *Ex facto negatiuo arguitur illius impotentia.*
28 *Pontifex non potest dispensare, vt celebrent perpetuo amentes, omnino cæci, vel priuati pedibus vel manibus.*
29 *Perpetuo amentes, omnino cæci & carentes pedibus, vel manibus, iure natura non sunt habiles ad sacrificandum.*
30 *Pontifex non potest dispensare, vt Sacerdos iacendo celebret.*
31 *Æquipollentiam eadem est disciplina.*
32 *Argumenta huius Doctoris, si aliquid probant, non solum probant Papam non posse licitè dispensare, vt quis sedendo celebret, sed neque validè.*
33 *Pontifex potest licitè, si detur iusta causa, & validè etiamsi non detur, dispensare, vt Sacerdos sedendo celebret.*
34 *Præceptum de celebrando stando est Ecclesiasticum.*
35 *Dispensatio Pontificis in iure Ecclesiastico, etiam sine causa est valida.*
36 *Solum est illicita venialiter, secluso scandalo.*
37 *Celebrare stando non est de iure diuino naturali.*
38 *Christus non celebrauit stando.*
39 *Christus omnem adimpleuit legem.*
40 *Christus recumbens celebrauit.*
41 *Recumbere, est quasi sedere.*
42 *Solum qui sedet, vel iacet, surgit.*
43 *Maior indecentia est celebrare capite cooperto, quam sedendo.*
44 *Sacerdos de Pontificis licentia potest celebrare capite cooperto.*
45 *Orans velato capite deturpat caput suum.*
46 *Maior honor est loqui cum rege capite cooperto, quam sedendo.*
47 *Aliqui Pontifices celebrarunt sedendo. qui referuntur.*
48 *Occurritur cuidam obiectioni, & soluitur.*
49 *Pontifex potest dispensare cum omnino cæco, vt celebret.*
50 *Potest dispensare cum carente manibus, vt celebret.*
51 *Maior indecentia est celebrare sine manibus, quam sine cruribus.*
52 *Papa non potest dispensare in iure naturali, sed tantum ex causa illud declarare.*
53 *Ex eo quod Sacerdos ex dispensatione Pontificis celebret sedendo, non deficit in reuerentia debita huic sacrificio.*
54 *Causa iusta facit licitum, quod alias esset illicitum.*
55 *Ex facto negatiuo Pontificum nihil infertur.*
56 *Pontifex non potest dispensare cum omnino amentibus, vt celebrent.*
57 *Amentia reddit hominem sine iudicio, & ratione, quæ necessaria est de iure naturali ad validè celebrandum.*
58 *Pontifex non potest dispensare cum omnino insciente, vt celebret.*
59 *Tales filias omnino repugnat venerationi huius sacrificij, & cur.*
60 *Ponitur causa, quæ requiritur vt Pontifex dispenset, vt quis celebret sedendo.*
61 *Summus Pontifex ob solam deuotionem, & affectum celebrandi hoc sacrificium potest secum dispensare ad celebrandum sedendo.*
62 *Conclusio, & iudicium authoris circa casum huius consulti proponitur.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

1 QVIDAM Grauissimos religiosus laborans podagra, ita vt non posset pedibus stare, habebat magnum desiderium, & consolationem dicendi Missam, sed quia pedibus stare erat ei impossibile.

Quæsiuit à me, an possit dispensari à prælato regulari, vel saltem à summo Pontifice, vt sedens posset celebrare.

RESPONSIO AVTHORIS. PRIMO QVÆSITO.

An laborans podagra possit dispensari à Prælato regulari, vt sedendo celebret.

CVm de hoc casu fuissem interrogatus, & in specie in nullo authore illum inuenissem, forte venit ad manus meas N. Laurentius Espin. Carmelitanæ familiæ decus, & ornamentum, qui mouet hunc casum respectu Episcopi, & summi Pontificis, satis erudite & docte; Verum quia non omnia, quæ ille asserit mihi placuerunt, dicam quid in hac re sentio. Vnde resolutorie respondi primo quæsito.

Nullum prælatum regularem posset dispensa-
2 re cum suo subdito podagra laborante, vt sedens
celebret Missæ sacrificium Ratio fondamenta-
3 lis est, quia qui celebrat sedendo necessario de-
bet omittere multas cæremonias, & genufle-
ctiones, conuersiones ad populum, assisten-
4 tiam ad cornu Epistolæ, & Euangelij; sed
nullus Prælatus regularis potest dispensare cum
suis subditis vt celebret sine his cæremoniis præ-
ceptis ab Ecclesia; ergo Prælatus regularis non
5 potest dispensare cum suo subdito, vt sedendo
celebret. Maior est certa minor vero probatur,
quia tales cæremoniæ præcipiuntur à Papa ob-
6 seruari in celebratione Missarum, & hoc præ-
ceptum obligat ad mortale, vt patet ex breui
Pij V. posito in principio Missalis, & colligi-
tur ex Tridentino, *sess. 7 canone 17. & sess. 22.*
in decreto de obseruandis, & vitandis in cele-
bratione Missarum; Sed nullus inferior Papa po-
test dispensare, vt sacrificium sine his cæremo-
niis fiat; ergo Prælatus regularis non potest dis-
pensare vt suus subditus sedendo celebret.

Minor patet. Quia nullus Papa inferior po-
test dispensare in legibus ipsius Papæ, *vt colli-
gitur ex cap. inferior dist. 21. & ex cap. cum infe-
rior. de maioritate, & obedientia*; & ex *Clemen-
tina, ne Romani de electione*, & tenet, cum
Suario, Sanchez, Granado, Amico, & aliis
communiter Diana, *p. 8. tract. 3 resol. 11.* Et
ratio id ostendit, cum voluntas Superioris lege
explicata, nequeat per inferiorem reuocari. Tum
quia nisi detur saltem implicita voluntas Supe-
7 rioris, nequit inferior reuocare legem Superio-
8 tis; sed in hoc casu nulla datur Pontificis sal-
tem implicita voluntas; ergo in eis non po-
test Prælatus regularis cum suo subdito dis-
pensare.

9 Nec obstat si dicas, Episcopum posse dispensare cum suis subditis in omnibus legibus Pontificiis, quoties Pontifex potestatem dispensandi in aliqua lege sibi non reseruat, vt tenet Pontius, *in relectione de sacram. confirmationis, p. cap. 3. num. 5.* Valerus, Veiga, Solorzanus, Marchinus, Aragonius, Torre, Homobonus, Baunius, quos refert Diana, *p. 8. tract. 3. resol. 11.* Sed nullibi dispensatio in hac lege apparet Pontifici reseruata; ergo optime potest Episcopus in ea cum suis subditis dispensare; ergo idem possunt facere Prælati regulares cum suis subditis. Patet hæc vltima consequentia. Tum quia Prælatus Regularis habet potestatem quasi Episcopalem Tum quia Prælati regulares possunt dispensari in legibus Papæ cum suis subditis, in omnibus illis casibus, in quibus potest Episcopus cum suis subditis, per Clementinam, *ne Romani de electionibus*, & patet ex Priuilegio Pij V. in bulla, quæ incipit ne Romani Pontificis, quam refert Bordonus, *tom. 1. resol. 10. num. 6.* & ex alio priuilegio Sixti IV. Iulij II. Gregorij XIII. & Eugenij IV. quæ refert Fragoso, 2. *p. lib. 11. d. 24. §. 7. num. 15.* & cum Lezana, Bordono. Ego dixi, *in nostro Directorio Regularium, p. 1. tract. 2. d. 1. n. 118.*

Non obstat inquam. Respondetur namque 10
negando maiorem. Nec obstat si instes cum eisdem Doctoribus, Quod quoties Papa non reseruat sibi absolutionem censuræ potest inferior prælatus ab ea absoluere; ergo quoties sibi non reseruat legem, potest inferior Prælatus in ea dispensare. Non obstat inquam. Respondetur namque negando consequentiam; nam absolutio à censuris non est contra, aut præter legem Superioris, sed secundum illam; Canones enim instituerunt censuras, vt homines corrigerentur; vnde qui iam sunt correcti, non possunt censuris puniri, sicut aliis pœnis, & si post censuras inflictas corrigantur, debent statim absolui à parocho, nisi absolutio sit reseruata superiori, vnde nihil mirum, si cum officio concedatur ab inferiori dari absolutionem, quando non reseruatur.

Dispensatio vero est contra legem. Vnde *cap. cum illorum de sent. excomm.* difficilior censetur dispēsatio, quam absolutio: Præterea absolutio à censura præsertim ab excommunicatione ordinatur ad bonum animæ, & est necessaria ad vsum Sacramentorum; & ideo ex consuetudine merito concessa intelligitur, quando non reseruatur, quod secus est de irregularitate, & similibus; vnde non solum Episcopo, sed etiam parocho censetur concessa absolutio à censura Canonis non reseruata dicto *cap. nuper.* nemo autem dicet Parochum, etiam dispensare posse in omni lege canonica, non specialiter reseruata.

Dices grauius est dispensare in votis, quam 11
in legibus Pontificiis, quia hæ sunt leges humanæ, vota vero obligant iure diuino naturali; sed Episcopus potest dispensare in omnibus votis non reseruatis Papæ; ergo idem poterit efficere in omnibus legibus Pontificiis Papæ non reseruatis, ergo idem potest efficere Prælatus regularis, qui vt *supra* diximus dispensare potest in omnibus legibus Pontificiis, in quibus potest Episcopus. Respondetur concessa maiori, distinguendo minorem; sed Episcopus potest dispensare in votis distinguo; iure proprio nego, ex Papæ præsumpta commissione, ex eo quod

vota

vota non reſeruata, freqoenter occurrant , & eorum diſpenſatio eſt animarum ſaluti neceſſaria concedo ; Deinde negatur conſequentia ; Quia hæc voluntas Pontificis in diſpeoſatione legis non præſumitur niſi in caſibus ordinariis , vt accidit in votis , vel in caſibus parui momenti , vel quando materia legis oon eſt communis, ſeu quando inſtat aliqua vrgeos oeceſſitas , & eſt periculum in mora vt cum multis late probat Diana *tom. 8. tract. 3. reſol.* 35.

Hic autem caſus eſt extraordinarius , & rarus, & magni momenti , inuoluens multas cæremonias miſſalis , quo ad genuflexiones , inclinationes , conuerſiones ad populum , & præcipitur ab omnibus ſacerdotibus obſeruari : Nec inſtat aliqua neceſſitas cum periculo in mora , cum aliàs talis Sacerdos nullam habeat neceſſitatem celebrandi, ſed ſolum id velit efficere ex deuotione , ergo Epiſcopus oec iure ordinario nec extraordinario poteſt in tali caſu diſpenſare , & ita in proprio caſu teoet P. Eſpin. *conſulto* 11. *n.* 972. ergo nec prælatus regularis , quia iſte, vt ſupra diximus ſolum poteſt diſpenſare in legibus Pontificiis, in caſibus in quibus poteſt Epiſcopus.

12 Secundo probatur noſtra ſententia : Quia etiam ſtando in opinione Pontij, & aliorum aſſerente inferiorem poſſe diſpenſare in legibus Pontificiis, quoties oon reſeruantur, id debet fieri ex iuſta cauſa proportionata & correſpondeote materiæ , quæ continetur in lege, ſed in hoc caſu nulla datur cauſa correſpondens, & proportionata grauitati legi, de celebrando cum veneratione , & reuerentia præſcripta in rubricis miſſalis ; ergo prælatus regularis , & idem dicendum eſt de Epiſcopo, non poteſt diſpenſare , vt ſuus ſubditus , ſedendo celebret. Maior eſt certa ; eam docet Nauarrus *in manuali cap* 31. *n.* 74 Syluester *in ſumma verbo diſpenſatio n.* 5. Lezan. *tom.* 1. *cap.* 18. *n.* 45. *&* *tom.* 2. *verbo diſpenſatio n.* 2. Minor vero probatur , quia cauſæ , quæ ad diſpenſandum in lege ſuperioris regulariter requiruntur ex parte inferioris diſpenſantis ſunt pietas erga Deum , neceſſitas communis, vel priuata , vtilitas communis , vel priuata, ita Azor *tom.* 1. *inſtit. moral. lib.* 15. *cap.* 14. *quæſtion.* 8.
13 Sylueſter *in ſumma verbo diſpenſatio* , *numero* 5. ſed nulla ex his cauſis vrget in præſenti ; ergo prælatus regularis , nec etiam Epiſcopus poteſt diſpenſare cum ſuo ſubdito , vt ſedendo celebret.

Minor patet diſcurrendo per omnes. Et in pri-
14 mis non datur pietas erga Deuio , quia licet deuotio erga ſacrificiuio huius ſacerdotis ſit pia, reſpectiue tamen ad tranſgreſſionem tot cæremoniarum, non debet cenſeri pia, nec Deus eam vult; Non
15 datur neceſſitas communis, cum ſint alij Sacerdotes , qui celebrent ſecundum rubricas. Non datur neceſſitas priuata cum celebratio huius ſacrificij non ſit medium neceſſarium ad ſalutem , & iſte ſacerdos communicando more laicorum ſatisfaciat præcepto communicandi , & alias ille nullo præcepto cogatur celebrare , cum ſit infirmitate impeditus. Non datur vtilitas communis, cum Eccleſia nullam recipiat vtilitatem ex ſacrificio abſque cæremoniis & ritibus præſcriptis celebrato : oon datur vtilitas priuata , quia augmentum gratiæ lucrandum ex ſacrificio , poteſt compenſari communione more laicorum , & deuotione maiore in eius receptione , & obedientia legibus Pontificiis, ergo cum nulla extet cauſa , nec etiam ſtando in prædictorum Doctorum ſententia nec prælatus regularis , nec Epiſcopus poſſunt diſpenſare cum ſuis ſubditis , vt ſedendo celebrent.

Tertio probatur ; Quia prælatus regularis non poteſt diſpenſare cum ſuo ſubdito , vt cele- 16
bret ſi careat pollice. vt cum Laiman notauit Lezana *part.* 5. *in mari magno Minorum n.* 144. Candidus *tom.* 2. *diſquiſitione* 24. *art.* 61. *dub.* 7. Ego ipſe *in noſtro directorio Confeſ. pag.* 2. *tract.* 13. *d.* 2. *num.* 62. Nec cum eo , qui eſt omnino cæcus , vt cum Auila , & Nuño dixi loco citato *noſtri directorij Confeſſariorum num.* 63. ergo nec 17
etiam poterit diſpenſare cum ſubdito , qui non poteſt celebrare , niſi ſedendo. Conſequentia patet, quia ex eo non poteſt diſpenſare cum eo , qui caret pollice , ſed hæc diſpenſatio Pontifici reſeruatur, quia talis Sacerdos carens pollice non poteſt accipere hoſtiam inter pollicem, & indicem , licet aliàs aliis digitis eam poſſet accipere , vt notat Diana *part.* 10. *tract.* 16. *reſol.* 80. Aueſa *quæſt.* 10. *ſect.* 6 *verſ.* 2. Franciſcus de Lugo *lib.* 4. *cap.* 12. *q* 24. 18
num. 58. Bonacina *d* 4 *q.* 5. *p.* 2. *num.* 10. ſed etiam iſte ſacerdos celebrans ſedendo , noo poteſt multas efficere cæremonias , quarum defectus eſt magis ſcandaloſus , & admirabilis videntibus , quam oon accipere hoſtiam inter indicem & pollicem, ſi quidem nec poteſt genuflectere , nec verti ad populum , & alia ſimilia ; ergo ſicut prælatus regularis non poteſt diſpenſare cum eo , qui caret pollice vt celebret , nec etiam cum eo , qui non poteſt celebrare , niſi ſedendo.

Dices : Prælati regulares poſſunt diſpenſare 19
cum ſuis ſubditis corpore vitiatis , & io irregularitate iode exurgente, vt ordinentur , & miniſtrent in ſacris , vt cum Laiman , Palao , Pellizario, Ego dixi *in noſtro Directorio Confeſſariorum part.* 5. *tract.* 13. *d.* 2. *num.* 62. ſed hæc incapacitas huius religioſi eſt defectus corporis ergo prælatus regularis poteſt in ea diſpenſare , & in irregularitate inde reſultante. Reſpondetur diſtinguendo maiorem. Prælatus regularis poteſt diſpenſare cum ſuis ſubditis corpore vitiatis , & in irregularitate inde reſultante diſtinguo , quando defectus corporales ſunt parum ſcandaloſi concedo , ſi ſint nimis ſcandaloſi nego. Hinc fit non poſſe prælatum regularem diſpenſare cum caduco , vel cæco vel cum eo , cui deeſt pollex , hinc autem defectus celebrandi ſedendo , eſt nimis ſcandaloſus.

Secundo Reſpondetur : Prælati regulares poſ-
ſunt diſpenſare cum ſuis ſubditis corpore vitia- 20
tis , & io irregularitate inde reſultante diſtinguo , quando defectus non impediunt totaliter executiooem aliquarum cæremoniarum grauium , ſed ſolum cauſant aliquem errorem , vel ſcandalum in audientibus nullam , concedo : quando defectus impediunt totaliter aliquam cæremoniam grauem , nego ; Et ratio eſt , quia prælatus regularis , vt *ſuprà* dixi non poteſt diſpenſare vt ſacrificium celebretur ſine cæremoniis præſcriptis. Hinc eſt quod non poteſt diſpenſare
cum carente pollice , quia non ſolum diſpenſa- 21
ret in irregularitate proueniente ex defectu corporis ſed quod poſſet celebrare ſine cæremoniis contra leges pontificias. Vnde ſolum poterit diſpenſare cum eo , qui caret auriculis , vel naſo,

vel aliquibus digitis, præter pollicem, & indicem.
cum clando, cum gibboso, & aliis similibus defe-
ctibus, qui non impediunt totaliter vsum cæremo-
niarum, nec sunt adeo scandalosi, vt dixi, *loco ci-*
tato, *num. 62.*
22 Dices, prælatus regularis potest dispensare cum
suo subdito carente pede, & ambulante cum pede
ligneo, quod celebret, & cum eo, qui non potest ac-
cedere ad altare, nisi cum baculo, vt cum Villalo-
bos, Rodriguez, Diana, Ego dixi, *in nostro Dire-*
ctorio Confessariorum, *loco citato*, *num. 63.* Ergo
etiam poterit dispensare cum eo, qui non potest ce-
lebrare, nisi sedendo. Patet consequentia quia iste
veluti pedibus ligneis assistit altari, & potest ei ef-
fici scabellum, quo sedeat, ita vt videatur quasi
stare in pedibus ligneis. Respondetur concesso an-
tecedenti, negando consequentiam. Ad probatio-
nem Respondetur dari magnam differentiam inter
vnum, & alium casum, Nam celebrans cum vno
pede ligneo, ambulat, & potest genuflectere, vel
saltem profunde inclinare corpus, potest verti ad
populum, vt ego Bracharæ vidi quendam Sacer-
dotem cum vno pede ligneo, qui recte ambulabat,
currebat, & genua flectebat, hic autem, & alius
similis, potest omnes cæremonias efficere; At qui
sedet non potest moueri à loco, nec genuflectere,
nec ambulare à cornu Epistolæ ad Euangelium,
nec verti ad populum, quapropter, licet prælatus
regularis possit in primo casu dispensare, non ta-
men in secundo.

RESPONSIO AVTHORIS SECVNDO QVÆSITO.

An summus Pontifex possit cum dicto Sacerdote dispensare vt celebret Missam sedendo.

NOster Laurentius Espin. *consulto* 10. *num.* 972.
Absolute negat summum Pontificem posse
licite dispensare, vt quis sedendo celebret Missæ
23 sacrificium. Ratio illius est, quia de iure natura-
li, & diuino est, vt insinuatur in Tridentino, *sess.*
22. *cap.* 4. Sancta sancte esse tractanda, & Missæ
sacrificium esse reuerenter offerendum; sed non
24 solum non videtur hoc sacrificium sancte tracta-
ri, & reuerenter offerri à sedente, verum irreue-
renter, & quasi vti mensa profana; Ergo Ponti-
fex non potest dispensare, vt Sacerdos sedendo
celebret. Patet consequentia, quia Pontifex non
25 potest dispensare in iure naturali, & diuino: sed
solum interpretare, & declarare ex causa legiti-
ma, illud hic, & nunc non obligare; sed hic
talis causa non apparet, vt *suprà* diximus; ergo
Papa non potest hanc dispensationem conce-
dere.
26 Secundo probatur ex facto negatiuo, quia cer-
tum est moraliter loquendo multos extitisse in
Ecclesia viros grauissimos, & affectos valde
ad hoc venerabile sacrificium laborantes aliqua
infirmitate qua præpediti non poterant stando
sacrificare, & inter hos aliquos Eminentissimos
Cardinales de Ecclesia benemeritos, & tamen
nescitur cum illis esse dispensatum ad sacrifican-
27 dum sedendo, ergo signum est; saltem pro-
babile negatiuum, Pontificem penes se non
cognouisse potestatem ad hanc dispensatio-
nem.
Tertio probatur. Quia Pontifex non potest 28
dispensare cum perpetuò amentibus, cum om-
nino cæcis, cum priuatis pedibus, vel manibus
ad celebrandum; sed talis videtur iste religio-
sus, cum pedes ad standum, genuflectendum,
& se conuertendum ad populum sint necessa-
rij, & aliunde non detur causa rationabilis ad
non sacrificandum, modo decenti; ergo Ponti-
fex saltem licite non potest cum eo dispensa-
re. Maior est certa quia Amentes, omnino cæ-
ci, vel carentes pedibus, & manibus, iure naturæ 29
non sunt apti ad ministrandum in ordinibus sus-
ceptis, vt cum aliis docet Basæus, *tom. 1. verbo ordo*
num. 6.
Quarto probatur quia Pontifex non potest 30
dispensare cum Sacerdote non potente habere
alium situm, nisi iacentis, vt iacens celebret, eo
quod situs iste est notabiliter deformis reueren-
tiæ debitæ tanto sacrificio; ergo cum sessio fe-
re eodem modo aduersetur venerationi huic sa-
cro sacrificio debitæ, videtur Pontificem non
posse dispensare, vt iste sedens sacrificet; *Æqui-*
pollentium enim eadem est disciplina l. si mater 31
cum Glossa, *Cardin. de verbor. signif.* Hæc sunt
fundamenta Nostri Espin. quæ si aliquid pro-
bant, probant quod Pontifex non solum licite,
sed neque valide, potest in hoc casu dispensare; 32
cum Pontifex nec licite, nec valide possit in iu-
re diuino vel naturali dispensare; sed tantum de-
clarare ius naturale, vel diuinum in aliquo ca-
su non obligare, quæ declaratio non est dispen-
satio propria sed impropria, vt bene ait Arauio
in 1. 2. D. Thomæ, *q.* 94. *a.* 2 *sect.* 2. *def.* 2. *versu se-*
cundum est, & alij communiter, quidquid tamen
de hoc sit.
Ego absolute dico contra Espin. summum
Pontificem posse licite, si detur iusta causa, & 33
valide, etiamsi non detur, dispensare vt Sacer-
dos sedendo celebret. Ratio est. Quia præcep-
tum de celebrando stando est Ecclesiasticum;
sed Pontifex dispensando sine causa in iure Ec- 34
clesiastico, licet alias peccet venialiter, secluso
scandalo; vt cum multis docet Diana, *p.* 8. *tract.*
3. *resol.* 6. dispensatio tamen est valida, vt tenet 35
cum Palao, Sanchez, & aliis ipse Diana, *part.* 8.
tract. 3. *resol.* 4. Ergo Pontifex potest cum cau- 36
sa licite dispensare, & sine causa valide cum Sa-
cerdote, vt sedendo celebret; Maior in qua est
difficultas patet. Quia si celebrare stando esset
de iure naturali, vt ait Espin, Christus celebra- 37
ret stando, siquidem non venit soluere legem,
sed adimplere. Atqui Christus discumbendo ce-
lebrauit hoc sacrificium, *vt patet ex cap.* 26. Mat- 38
thæi, *versiculo* 20. *vespere autem facto discumbe-*
bat, cum duodecim discipulis suis, vbi ait Cor-
nelius, dicitur autem Iesus cum suis hic discubuis-
se, quia veteres Senatores in thoris, id est lectu- 39
lis, mensalibus discumbebant, id est, prono
deorsum corpore iacebant, summum vero innixi
cubitis, quasi sedebant, iuxta mensam, ex 40
quo ritu, etiam nunc, mansit phrasis, qua di-
cimus accumbere mensæ, id est, accubare men-
sæ, cum illi more nostro assidemus, huc vsque 41
Cornelius; ergo cum Christus celebrauerit re-
cumbendo, id est more nostro sedendo, vt ait
Cornelius, celebrare stando non est de iure natu-
rali, nec diuino, sed solum de iure Ecclesiastico;
nam

nam ſi eſſet de iure naturali Chriſtus procul
dubio illud obſeruaret ; & patet clarius ea il-
lis verbis Ioannis ſurgit à cœna , quod verbum
ſupponit antea ſedere , non qui pedibus ſtat,
non poteſt ſurgere , ſed ſolum qui ſedet , vel
42 iacet , & patet ex Himno quod recitat Eccle-
ſia in feſtiuitate huius Sacramenti , recumbens
cum fratribus:obſeruata lege plene cibi illegalibus
ſe dat ſuis manibus.

Secundo probatur. Quia maior indecentia , &
irreuerentia eſt celebrare capite cooperto , quam
43 ſedendo ; ſed Sacerdos de Pontificis diſpenſa-
tione poteſt celebrare capite cooperto ; ergo
etiam ſedendo. Maior videtur certa. Nam ca-
44 pitis nudatio eſt ſignificatiua noſtræ erga Deum
obſeruantiæ , & reuerentiæ teſte Gregorio Gi-
raldo , *Syntagmate 27. Hiſtoria Deorum pag. mi-
hi* 499. Et clarius, *patet ex 1. ad Corinthios, cap.
11.n.* 4. vbi ait Apoſtolus , omnis vir orans , vel
45 prophetans,*velato capite,deturpat caput ſuũ:conſo-
nant Concilia Ternerenſ: cap. de Miſſa ſacrificio,&
Mediolanenſe primum part. 2. tit. de pertinentibus
ad celebrationem Miſſe* , & patet ex vſu apud Re-
46 ges apud quos maior honor eſt loqui cum rege
capite cooperto , quam ſedendo ; ſiquidem ali-
quibus Dynaſtis caput teges conceditur ſedes,non
tamen velare apud , vt experientia conſtat. Mi-
nor vero patet ea decreto Sacræ Congregationis
rituum confirmato ab Vrbano VIII. vbi ait ne-
mo audeat vti paleato in celebratione Miſſarum ,
ſine expreſſa licentia ſedis Apoſtolicæ , ita te-
net Henao, *de ſacrificia Miſſa, p.2. d. 27 ſect. ſe-
cunda, numero vigeſimo,* Scortia, *libro tertio. cap.
quarta* , Lugo , *libro quinto, cap. octauo, quaſt.ſex-
ta , numero* 29 & alij communiter : ergo ſicut
Pontifex poteſt diſpenſare , vt Sacerdos cele-
bret capite cooperto , ita & quod celebret ſe-
dendo.

Tertio probatur ex facto aliquorum Pontifi-
47 cum : Nam Honorius IV. celebrauit ſedendo ,
quia oſſa pedum , & manuum fere abſtulerat
ægritudo. Et Pius III. idem fecit ob cruris vul-
nus, teſte Henao , *de ſacrificia Miſſa* , *p.* 3. *d* 28.
48 *ſect.* 35. *num.* 666. Ergo ſignum eſt celebrare
ſtando non eſſe de iure naturali. Nam ſi eſſet de
iure naturali , Pontifices tale quid non efficerent.
Nec obſtat id quod ait Eſpin.*loco citato.num.*981.
prædictos Pontifices in hoc caſu non ſecum diſ-
penſaſſe , ſed declaraſſe , ius naturale ob cauſas
eximias concernentes bonum totius Eccleſiæ in
illis caſibus eos non obligare , quod efficere poſ-
ſe Pontificem nemo negat , vt ait Amicus, *tom.* 7.
d. 16. *ſect.* 9. *num.* 158, Non obſtat inquam , quia
de tali cauſa nobis non conſtat , ſed ſcimus il-
los celebraſſe , nec ſcimus dari poſſe cauſam
conſeruantem bonum totius Eccleſiæ , quod
Pontifex ſummus celebret ; ſi ergo celebrarunt, id
fecerunt , quia non erat de iure naturali , ſed tan-
tum Eccleſiaſtico.

Quarto probatur. Quia Pontifex poteſt diſ-
49 penſare cum omnino cœco , vt celebret , vt
cum Auila dixi , *in noſtra Directoria Confeſſario-
rum* , *p.* 2. *tract.* 13. *d.* 2. *num.* 63. Et cum ca-
rente vna , vel ambabus manibus , vt ibi dixi
cum Henriquez , *lib.* 14 *cap.* 8. *num.* 4. Per ma-
50 num enim alterius poteſt eleuare , frangere , &
ſumere ; ergo etiam poterit diſpenſare cum ca-
rente pedibus , vt ſedendo celebret , Non
51 enim apparet maior ratio ; ſiquidem maior de-
formitas eſt celebrare ſine manibus, vel brachiis,
quam ſine cruribus.

Per quod patet ad Argumenta Eſpin. Ad pri-
mum enim Reſpondetur , concedendo Papam 52
non poſſe diſpenſare in iure naturali, ſed tan-
tum illud interpretare ex aliqua cauſa vrgente.
Negatur tamen dari ius naturale de celebrando
ſtando. Ad illud vero , quod ait , quod ſancta
ſancte tractanda ſunt concedemus aſſertum, ne-
gamus tamen ſacrificium non tractari reuerentia
debita iure naturali , eo quod celebrant ſedens ex
diſpenſatione ſummi Pontificis , ſicut non tra-
ctatur ſacrificium irreuerenter , eo quod Sacer-
dos celebret cooperto capite ex eadem diſpen-
ſatione Pontificis. Nam licet celebrare ſedendo
ſit irreuerentia , id intelligitur , quando eſt ſi- 53
ne cauſa, vt videmus apud Reges ; quibus lo-
quitur ſedendo , etiam vilis homo , ſi alias ali-
ter ſtare non poſſit , & alias locutio cum Rege
ſit neceſſaria ex aliqua iuſta cauſa ; cauſa enim 54
iuſta facit licitum, quod ſine cauſa eſſet illici-
tum , vt videmus in eo, qui ex iuſta cauſa , &
ex conceſſione Pontificis celebrat cooperto ca-
pite. Nec inde fit celebrari hoc ſacrificium qua-
ſi vteretur Sacerdos menſa profana,vt ait Eſpin.
Nam in menſa profana ſtando ſæpe comedant ho-
mines , magna enim differentia datur , cum Sa-
cerdos , etſi ſedendo celebret , celebrat ſacris in-
dutus, cum vaſis, ſacris,non ad menſam profanam,
ſed ad altare ſacrum , vt ex ſe patet.

Ad ſecundum Reſpondetur ex facto negatiuo
Pontificum nihil inferri, Nam etiam Pontifex 55
nunquam diſpenſauit , vt vnus frater cum ſoro-
re ſua nuberet. Et tamen grauiſſimorum Docto-
rum opinio eſt poſſe in hoc gradu conſanguini-
tatis diſpenſare vt cum Eſcobar , Teaeda , D.
Thoma, Caietano , & aliis docet Diana , *part.*8.
tract. 1. *reſol* 71. Ergo quamuis nunquam cum
aliquo Eminentiſſimo Cardinale diſpenſauerit,
non inde inferri poteſt , non poſſe abſolute diſ-
penſare, cum videamus Honorium IV. & Pium
III. id ſecum feciſſe. Sed ſolum inferri poteſt
non eueniſſe iuſtam cauſam ad id faciendum. Ad
3. Reſpondetur concedendo Pontificem non poſ- 56
ſe diſpenſare cum amentibus , cum amentia red-
dat hominem ſine iudicio , & ratione, quæ ne-
ceſſaria eſt de iure naturali non ſolum ad lici- 57
tam , ſed etiam ad validam celebrationem huius
ſacrificij Nego tamen non poſſe diſpenſare cum
omnino cœcis , cum orbatis manibus , vel pedi-
bus vt *ſuprà* dixi cum his enim omnibus da-
ta ſufficienti cauſa poteſt Papa diſpenſare , vt ce-
lebrent.

Ad 4 Reſpondetur concedendo Papam non 58
poſſe diſpenſare cum eo , qui non habet alium
ſitum niſi iacentis , vt celebret. Non tamen in-
de fit non poſſe diſpenſare cum eo , qui non po-
teſt celebrare , niſi ſedendo Et ratio eſt , quia
celebrans ſedendo nullo exponitur periculo ef-
fundendi ſanguinem, qui autem iacendo celebraret
euidenti periculo exponeretur effundendi ſangui-
nem. Et hac ratione negat Nugnus , *in* 3. *partem,
q.*74.*dub* 4.*ad* 2. poſſe Papam diſpenſare cum om-
nino cœco vt celebret propter periculum effun-
dendi ſanguinem , quæ effuſio eſſet contra ius na-
turale tractandi ſancta ſancte. Tum quia talis ſi-
tus eſt totaliter repugnans confectioni huius ſa- 59
crificij, ſiquidem nec poſſet veſtibus ſacris
decenter indui , nec ad altare aſſiſtere , nec ali-

quam efficere cæremoniam, & licet eas omnes posset facere per aliam, vt qui caret manibus, vt *suprà* diximus, adeo in omnino iacente videtur dari maior deformitas, quam in manibus orbato ob quod non audeo talem potestatem Pontifici concedere, vt etiam eam illi negat prædictus Espin. *loco citato*, *num*.983. In iacente namque semper datur periculum effundendi sanguinem, quod non datur in manibus orbato.

Sed quæres, quæ causa requiratur, vt summus Pontifex dispenset cum Sacerdote, vt se-
60 dendo celebret? Respondeo, ad hoc requiri causam grauissimam, & ad bonum publicum pertinentem. Talem autem reputarem, si in aliquo Regno non daretur, nisi vnus tantum Episcopus, nec Papam vellet alium dare ob aliquam sibi iustam causam, nec Rex illius regni alium vellet admittere, qui non fuisset prouisus ad sui nominationem, & præsentationem, vt accidit annis præteritis in nostro Regno Lusitaniæ, per spatium 27. annorum, nam si detur hic casus, & talis Episcopus ob dictam infirmitatem non posset celebrare, nisi sedendo, tunc posset Pontifex licite huic Episcopo concedere, vt sedendo celebraret, ad conferendos ordines sacros titibus præscriptis ab Ecclesia, hæc enim causa videtur satis vrgens, & sufficiens. Et idem putarem, si in aliquo regno, vel prouincia non esset; nisi vnos Sacerdos, ne fideles multo tempore caterent hoc sacrificio, vt sæpe accidit in partibus Americæ, & in partibus Orientalibus.

Ob autem deuotionem specialem cuiuscumque, etiam Cardinalis, non tamen ipsios Pontificis; id non auderem licite, absque peccato saltem veniali, summo Pontifici concedere, cum cuiuscunque deuotiooi, aliis mediis posset succurri, vt receptione Sacramenti more laïcorum, maiori deuotione, &c. Dixi non tamen ipsius
61 summi Pontificis; Nam summo Præsuli, ob Eminentiam suæ dignitatis in tota Ecclesia, non id auderem negare, etiam ob solam propriam deuotionem, & affectum celebrandi, cum videam id ipsos aliquando fecisse, & nobis non constat habuisse aliam causam, quam propriam deuotionem, & affectum ad hoc sacrificium, quæ causa in tanto Præsule, ratione exempli, respectu aliorum Prælatorum, qui absque vlla causa multoties omittunt celebrationem huius sanctissimi sacrificij ad eos excitandos ad illius deuotionem, & quotidianam celebrationem, sufficiens causa mihi videtur, vt summus Pontifex id possit efficere, vt sæpe fecerunt alij summi Pontifices prædecessores.

62 Ex quibus colligitur nostrum religiosum non debere postulare talem dispensationem, siquidem eam ei noo concedet summus Pontifex, non ex defectu potentiæ, sed ex defectu causæ sufficientis, & proportionatæ, vt *suprà* diximus, quæ semper requiritur ex parte dispensantis, etiam in propria lege, vt euitetur saltem culpa venialis, vt cum aliis docet Diana, *p*. 8. *tract*. 3. *resol*.6. & hæc saluo semper meliori iudicio.

CONSVLTVM CIII.

De Religioso veneno occidente suum Prælatum, an incurrerit excommunicationem, & irregularitatem, & à quo possit absolui, & dispensari in irregularitate casu, quo contraxisset excommunicationem, & irregularitatem.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Aliqui dixerunt propinantem venenum Sacerdoti, etiamsi hausto veneno Sacerdos moreretur non incurrere excommunicationem,* si quis suadente Diabolo.
3 *Ponitur illorum fundamentum.*
4 *Alij dixerunt propinantem venenum clerico non incurrere excommunicationem* si quis suadente, *etsi mors subsequatur, si post propinationem veneni pœnituit facti propinantem ante mortem propinati.*
5 *Ponitur illorum ratio.*
6 *Idem dicunt alij de irregularitate.*
7 *Religiosus proprinans venenum suo Prælato si mors secuta fuit, & incurrit extomunicationem* si quis suadente Diabolo, *& irregularitatem.*
8 *Propinatio veneni est iniectio violenta manuum, ex qua mors sequitur.*
9 *Propinans venenum habet se vt explodens sclopetum.*
10 *Ponitur quoddam argumentum in contrarium, & soluitur.*
11 *Mandans, aut consulens occisionem clerici incidit in excommunicationem si quis suadente, & in irregularitatem secuta morte.*
12 *Ponitur quadam obiectio in contrarium, & soluitur.*
13 *Ponitur aliud argumentum in contrarium.*
14 *Respondetur eidem argumento.*
15 *Ponitur aliud argumentum in contrarium, & soluitur.*
16 *Qui propinauit venenum, & fecit violentiam natura, & persona.*
17 *Quoad hoc non potest separari persona à natura.*
18 *Ecclesia potest punire peccata præterita, etsi per pœnitentiam sint retractata.*
19 *Aliqui dixerunt irregularitatem ex homicidio simpliciter voluntario tolli posse per bullam cruciata in foro conscientiæ.*
20 *Ponitur illorum ratio.*
21 *Idem possent prædicti Doctores dicere de priuilegiis Regularium.*
22 *Probatur ratione.*
23 *Qui alteri propinauit venenum, ex quo mors secuta est non potest dispensari in irregularitate per bullam cruciata, vel per priuilegia Regularium.*
24 *Nomine censuræ non venit irregularitas, etiam ex delicto.*

25 *Irregula*

25 *Irregularitas ex delicto erogatur per modum pœno punitiua, ex se perpetua.*
26 *Non tollitur per absolutionem, sed per dispensationem.*
27 *Ita tenet stylus Curiæ.*
28 *Stylus Curiæ facit ius.*
29 *Sub nomine censuræ nulla venit irregularitas.*
30 *Etiam stando in opinione dicente irregularitatem ex delicto esse censuram, adhuc irregularitas ex homicidio voluntario non potest tolli per bullam cruciatæ.*
31 *In omni concessione ad dispensandum in irregularitatibus semper irregularitas ex homicidio voluntario censetur exclusa.*
32 *In generali concessione non veniunt ea, quæ quis verosimiliter non esset concessurus.*
33 *Idem dicendum est de priuilegio Regularium.*
34 *Iudicium authoris circa probabilitatem prædicta opinionis exprimitur.*
35 *Religiosus potest dispensari à suo prælato regulari in irregularitate ex homicidio voluntario, siue homicidium fuerit occultum, siue publicum.*
36 *Referuntur varia ad id priuilegia.*
37 *Ponitur specialissimum, & notandum priuilegium in hac materia.*
38 *Ponitur argumentum in contrarium.*
39 *Ponitur illius solutio.*
40 *Verbum*, alias *regulariter comprehendit solum similia, at si illis addatur signum vniuersale, quinis, comprehendit maiora expressis.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

1 QVIDAM Religiosus propiriauit venenum suo Prælato, quo hausto breui tempore mortuus est Prælatus.

Quæsitum fuit à me primo. An talis religiosus incurrerit excommunicationem, *si quis suadente Diabolo*, & irregularitatem? Secundo. An dato quod incurrerit, possit absolui à censura, & dispensari in irregularitate per bullam cruciatæ, à quocunque Sacerdote approbato, vel per priuilegia suæ Religionis ab alio Religioso? Tertio an dato, quod non possit dispensari in irregularitate ab alio Religioso per priuilegia, vel per bullam cruciatæ, An possit à suo Prælato regulari dispensari in irregularitate.

RESPONSIO AVTHORIS.
PRIMO QVÆSITO.

An talis religiosus occidendo veneno suum Prælatum incurrerit excommunicationem si quis suadente Diabolo, *& irregularitatem.*

ALiqui Doctores voluerunt asserere propinantem venenum Sacerdoti, etiamsi hausto 2
veoeno talis Sacerdos moreretur, non incurrere excommunicationem capitis si quis suadente Diabolo. Ita Emmanuel Rodrigoez, *in summa verbo excommunicatio, à n. 13. cap. 8.* Affirmans sic respondisse præcipuos doctores, & magistros Salmantieenses, & eum ita refert., & sequitur P. Auila, *de censuris, p. 2 cap. 5 disp. 2 dub 12.* Et non dissentit P. Fr. Ludouicus à Conceptione, *in suo examine veritatis, part. 1. de matrimonio casu vltimo n. 52.* quorum ratio est.

Quia *cap. si quis, suadente Diabolo* dicit, si 3
quis manus violentas, &c. Sed non occidit clericum manibus violentis, qui illum occidit propinando ei venenum; ergo non incurrit prædictam excommunicationem si quis suadente Diabolo, nec etiam incurrit irregularitatem. Maior est certa, Minor vero probatur, quia qui propinavit venenum, non intulit vim personæ clerici, sicut ille qui per vim illud faceret sumere venenum; sed solum intulit vim naturæ; Nam persona libenter bibit venenum, ignorans esse venenum; ergo cum vim personæ clerici non intulerit, sed illius naturæ, non incurrit dictam censuram, nec irregularitatem.

Non multum discrepant ab his Autoribus alij, 4
qui dicunt propinantem venenum clerico non incurrere excommunicationem si quis suadente, etsi mors subsequatur, si post propinationem veneni, pœnituit facti ante mortem propinati: ita docet Marcus Serra, *2. 2. q. 64. art. 7. dub. 1.* Nec dissentit Diana. cum Machado. Hieronymo Garcia, & Mazuchello, à se relat. *p. 8. tract. 7. resol. 85. & p. 9. tract. 4. resol. 36.* & in hoc sensu Ego ipse probabile iudicaui, licet contrarium tenuerim, *in nostro Directorio Confessariorum, p. 2. tract. 5. d. 6. n. 341.*

Ratio horum Doctorum est, quia si quem 5
propinato veneno clerico pœniteat facti ante mortem clerici, iam in eo non perseuerat contumacia, nec peccatum actuale; ergo in foro conscientiæ non incurrit dictam censuram tempore quo clericus moritur: nam hæc supponit peccatum, & contumaciam, quæ per pœnitentiam fuere deleta. Et idem à fortiori debent 6
dicere de irregularitate, nam cum per pœnitentiam tollatur contumacia, non potest incurri irregularitas ex delicto in sententia illorum qui dicunt, irregularitatem ex delicto esse censuram, & ita non solum de aliis censuris, sed etiam de irregularitate docet hanc sententiam cum Mondegarensi Fr. Christophorus à Sancto Ioseph. *verbo censura, dub. 2. §. 5. num. 9.* quem Ego retuli, *in nostro Directorio Confessariorum, part. 2. tract. 12. d. 1. n. 33.*

Verum quidquid sit de probabilitate huius 7
sententiæ, saltem quando post propinationem veneni quem pœnituit, vel confessus est, vt dixi loco citato nostri Directorij Confessariorum. Absolute dicendum est, talem religiosum etiam in foro conscientiæ incurrisse excommunicationem, & irregularitatem, etiam in sententia eorum, qui dicunt irregularitatem ex delicto esse censuram, vt sunt Corduba, Medina, Gutierres, Veiga, Bañes, Christophorus à sancto Ioseph, quos Ego retuli, *in nostro Directorio Confessariorum, part. 2. tract. 12. d. 1. numero 1.* & hoc, siue pœnituerit, vel non pœnituerit facti.

Ratio fundamentalis est: quia propinatio ve- 8
neni est iniectio violenta manuum, ex qua mors seqoitur, ergo per illam iocurritur censura, & irregularitas. Antecedens probatur, quia ad iniectionem manuum violentam non est opus, vt ipsæ

ipsæ manus violentæ aliquid agaot, sed quod
9 petagaut aliquid, quod è manibus prodiens operetur violenter, sicut excutiens stloperum nihil immediate per violentiam operatur, sed globus igneus, qui inde excutitur mortem infligit, quod nullus negabit sufficere ad violentam manuum iniectionem; sed venenom propinatum habet se sicut globus igneus, & propinans venenum sicut excutiens stlopetum; ergo sicut per mortem inflictam explosione stlopeti incurritur censura, & irregularitas, ita per propinationem veneni.

10 Nec obstat, quòd globus igneus operetur citius, & venenum tardius, nam id per accidens est, & aliquando venenum est adeo actiuum, vt illico operetur. Nec etiam obstat quod venenum bauriat ipse occidendus libenter, explosionem vero stlopeti recipiat nolens, & repugnans. Nam dari etiam potest casus, vt quidam globo igneo exploso à stlopeto occidatur non repugnans, vt si inuaderetur, & repente in eum explodatur stlopetum, cuius ictum quando præsentit iam est mortuus, vel pœne mortuus, vt accidit in eo qui bibit venenum, illius efficaciam non sensit, nisi quando venenum incepit operari, quod autem ipse sibi propinatet venenum, fuit ex ignorantia, sicut ille qui quietus stetit quando in eum exploserunt stlopetum.

Secundo probatur, quia mandans, aut consu-
11 lens occisionem clerici, incidit in excommunicationem, *si quis suadente Diabolo*, & in irregularitatem, ergo & qui venenum clerico propinauit: antecedens est certum, & illud docent Molina, *de iustitia, tract. 3 d. 52.* Suarez, Laiman, Nauarrus, Iulius Clarus, Sanchez, Auila, & alij communiter, quos refert, & sequitur Mendo, *in statera opinionum diss. 73. q. 11. n.* 146. Consequentia recte infert. Nam sicut propinans venenum non exercet violentam iniectionem manuum immediate, sed mediante veneno, ita mandans & consulens non immediate occidit, nec violentam manuum iniectionem exercet, sed solum aliquid immediate, & non violenter operatur, ex quo postmodum violenta iniectio manuum exequitur; ergo sicut in hoc casu mandans, & consulens secuto effectu incidunt in excommunicationem, & irregularitatem, ita & propinans venenum.

Nec obstat quod propinans venenum possit an-
12 te mortem clerici pœnitere; Nam ex sua parte malitiam operis prohibiti iam compleuit, & mors solum expectatur, vt conditio ad contrahendam pœnam iure inflictam, sicut qui iniecit lapidem, vel explosit in clericum stlopetum, antequam effectus sequeretur statim potest pœnitere, & tamen id non sufficit ad euadendam censuram, vel irregularitatem, vt docet Innocentius *in cap. ad audientiam, de homicidio*, & cum communi sententia tenet Mendo, *suprà, n.* 147.

13 Dices, qui mandauit fieri homicidium clerici, vel dedit de illo perpetrando consilium, si post mandatum, vel consilium reuocauerit, mandatum, vel consilium sit iam non potuit intimare reuocationem mandati, vel consilij mandatario, vel consiliario, non incurrit censuram *si quis suadente Diabolo*, nec irregularitatem, nec tenetur ad restitutionem, quia cessauit contumacia; Posita namque reuocatione quantum est ex parte mandantis, vel consulentis, actio subsequens non amplius habet illum influxum à mandato, vel consilio, vt cum Laiman docet Gibalinus, *de censuris disquisitione 5. q. 5. n.* 38. & ego dixi *in nostro Directorio Confessariorum, tract. 12 d. 1. sect. 5.* & cum Filondogarence Fr. Christophorus à sancto Ioseph. *suprà n. 9.* Ergo idem dicendum est in casu præsenti, nam sicut quando est impossibile mandanti intimare reuocationem mandati mandatario, excusatur à censura, & irregularitate, ita qui propinauit venenum clerico, eo quod non potest effectum veneni impedire si de facto pœnituerit ante mortem propinati, excusabitur à censura, & irregularitate.

Non obstat inquam. Nam datur magna diuer- 14
sitas in vtroque casu; Nam propinato veneno mors necessario sequitur, sicut exploso stlopeto, vel iacta sagitta; Vnde iam non est in manu propinantis venenum, vel proiicientis sagittam effectum naturalem, & necessarium impedire, vnde ex suppositione, quod propinauit venenum, iam necessario voluit mortem secutam. In nostro autem casu, non ita est. Nam dato consilio, & mandato, adhuc potest qui consilium dedit, vel mandatum, impedire effectum, intimando reuocationem mandati mandatario. Vnde si vere mandans, vel consulens reuocauit mandatum, vel consilium, & procurauit intimare reuocationem mandatario, si alias non potuit intimare, effectus secutus fuit per accidens respectu mandati, vel consilij illius, cum iam in illud non concurrerit, & imputabitur mandatario, vtpote causæ liberæ qui potuit aduertere, quod post mandatum, potuerit mandans, vel consulens reuocare mandatum, vel consilium ad tempus, quod iam ei non posset intimare reuocationem mandati, vel consilij: Vnde semper tenebatur abstinere à perpetrando mandato, vel consilio, quod si noluit, nisi executioni mandare, non mandanti, vel consulenti imputabitur, sed ipsi mandatario, vel consiliario, quod tamen non accidit in veneno, vel sagitta, quæ non sunt causæ liberæ, sed necessariæ, & posito impulsu proiicientis vel propinantis, necessario operantur.

Nec obstat si dicas, censuram, vel irregulari- 15
tatem non posse incurri sine peccato, sed quando iste homo veneno propinato moritur, iam qui ei venenum propinauit est in gratia, & alias quando propinauit venenum non incurrit censuram, ergo nec etiam secuta morte incurrit censuram, vel irregularitatem. Non obstat inquam. Respondetur namque quod non est necesse quod tempore quo quis excommunicationem, vel irregularitatem contrahit peccatum committit, sed sufficit quod illud antea perpetrauerit, & postea conditio, aut tempus adueniat, pro quibus in iure, aut ab homine lata est excommunicatio. Patet exemplo in eo, qui mandauit occidere clericum, si dormiens aut ebrius sit, cum mandatum exercetur, tunc enim, & non antea, incidit in excommunicationem: Nam Ecclesia potest punire peccata præterita quantumuis homo iam sit iustificatus, vt bene notat Suarius, *de censuris d. 5. sect. 3. num. 2.* Mendo, *suprà, n.* 149. Ego ipse, *in nostro Directorio Confessariorum, part. 2. tract. 5. d. 6. num* 341.

Et ex his facilis est responsio ad rationes pro contrariis sententiis. Ad rationem pro sententia Roderici, & illius sequacium. Respondetur, negando minorem. Ad rationem Respondetur, quod

qui

16 qui propinauit venenum, & fecit violentiam na-
turæ & personæ; impossibile enim est, quod de-
tur violentia naturæ clerici, quin etiam detur
17 violentia personæ, cum illa natura, & vita cle-
rici sit in persona clerici, & quo ad hoc non po-
test separari à persona; vitæ enim & personæ cleri-
ci fit iniuria, & non vitæ aliorum; quod probatur
exemplo. Nam si quis tormentum igneum con-
tra clericum excutiat, nec tamen globus igneus
illum tangat, sed tamen clericus pauore perterri-
tus ille concidat defunctus, is qui explosit tor-
mentum ferreum incurrit excommunicationem,
& irregularitatem, vt docent Fillincius, & Bo-
nacina, quos refert, & sequitur Mendo, *su-
prà, num.* 152. & tamen nulla vis inflicta fuit
personæ, sed naturæ, quam pauor causatus
ab explosione tormenti interemit, ergo sicut
in hoc casu, qui explosit tormentum ferreum
incurrit censuram, ita & qui propinauit vene-
num. Ad rationem pro parte aliorum Docto-
rum Respondetur, Ecclesiam posse punire pec-
18 cata præterita, & si iam per pœnitentiam sunt
retractata, vnde non sufficit pœnitentia ex par-
te propinantis venenum, quia effectus neces-
sario secutus fuit ex propinatione, vt *suprà* di-
ximus.

RESPONSIO AVTHORIS SECVNDO QVÆSITO.

An dato quod doctus religiosus incurrerit censuram, & irregularitatem possit absolui à censura, & dispensari in irregularitate per Bullam cruciatæ, vel per priuilegia suæ Religionis?

NOn deferunt Doctores asserentes homici-
19 dium simpliciter voluntarium, qualis fuit, qui
propinauit venenum suo Prælato secuta mor-
te, posse absolui a censura, & irregularitate ex
homicidio voluntario in foro conscientiæ per
bullam Cruciatæ. Ita Ludouicus a Conceptio-
20 ne, *in suo exam. ... v. ... tom. 2. tra. 1. lib. 6. §. 12.
numer.* 16. Et videtur ei assentiri Ausonius, *in
summ. Diana, verbo censura n.* 1. Ratio est, quia
probabilis est opinio defendens omnem irregu-
laritatem ex delicto esse censuram, vt tenent
Corduba, Medina, Gutierres, Veiga, Bañes
Christophorus a Sancto Ioseph, quos ego retuli
in nostro Directorio Confessariorum, part. 2. tract.
ta *d. 1. num.* 1. Cruz, *p. 2. tract. de irregularitate
dub.* 15. *conclusione* 1. probabile putat, Diana, 1.
part. tract. 11. *resol.* 27. Trullenc. *in bullam lib.* 1.
§. 7. cap. 2. dub. 13. *n.* 4. Fr Barnabas Gallego, *in
bullam, cap. 9. p. 2. dub.* 137. *prope finem*; sed
per bullam Cruciatæ potest quis absolui semel
in vita, & semel in articulo mortis ab omni-
bus censuris Papæ reseruatis, etiam publicis;
pro foro conscientiæ; non tamen externo, vt
cum communi sententia ait Mendo, *in sua state-
ra opinionum, dissert.* 14. *q.* 8. *num.* 304. & toties
quoties ab omnibus censuris occultis Papæ re-
seruatis excepta hæresi, vt tenet cum Egidio
Sanchez, Diana, Fragoso, Quintanadueñas, Esco-
bar, idem Mendo, *ibi, num.* 101. Ego stando
in hac opinione potest, qui venenum clerico pro-
pinauit absolui per bullam cruciatæ ab excom-
municatione capitis si quis suadente Diabolo, &
ab irregularitate, quam contraxit ex homicidio
voluntario ob mortem secutam pro foro interno,
in o & pro foro externo, licet talis absolutio non
ei suffragetur pro foro externo, ne forum exte-
rius turbetur, vt recte notauit Mendo, *suprà, num.*
104. Non enim adest decretum, vel lex, aut præcep-
tu, talem irregularitatem excludens in rei veritate.
Et idem posset dicere prædictus Ludouicus à 21
Conceptione posse fieri per priuilegia regularium,
nam hi etiam possunt absoluere suos pœnitentes
vndequaque venientes ab omnibus censuris
Sedi Apostolicæ reseruatis extra bullam cœnæ,
non solum semel in vita, vt fit per bullam, sed 22
toties quoties, etiamsi casus sunt publici, vt pa-
tet ex priuilegio Pauli III & aliis, quæ retuli *in
nostro Directorio Confessariorum, p. 1. tract. d. 3.
n.* 36. & ibi cum Sanchez, Couar, Rodriguez, Me-
rola, Vidal, Sotbo, & aliis multis. Ego ipse docui,
n. 38. Vnde cum nullum sit decretum, nulla vel
lex, aut præceptum, talem irregularitatem ex-
cludens, etiam respectu Regularium idem pos-
set prædictus Ludouicus affirmare de priuilegiis
regularium.

Verum, quidquid sit de probabilitate huius
sententiæ prædicti Ludouici, ego absolute dico, 23
quod licet ille qui veneno suum Prælatum oc-
cidit, possit per bullam Cruciatæ, vel per pri-
uilegia Regularium absolui à censura si quis sua-
dente Diabolo, vt asserunt prædicti Doctores;
Non tamen potest dispensari in irregularitate ex
tali homicidio simpliciter voluntario prouenien-
te. Ratio fundamentalis est, quia per bullam so-
lum potest quis absolui semel in vita, & semel
in articulo mortis à casibus Papæ reseruatis ex-
cepta hæresi, vel à casibus Episcopalibus toties 24
quoties, vt constat ex ipsa bulla, & tenent om-
nes, sed nomine censuræ non venit vlla ir-
regularitas etiam ex delicto; ergo irregulari-
tas ex homicidio voluntario non potest tolli per
bullam.

Minor præter quam colligitur *ex cap. quærenti
de verborum significatione*, & eam tenet cum D.
Thoma, Caietano, Ledesma, & aliis Diana, *p. 1.
tract.* 11. *resol.* 27. Scotus, Sairus, Cartusianus,
Couarruuias, Villadiego, Parisius. Cenedo, Trul-
lenc. Viualdus, Gomez. Nauarrus, Majolus, Aco-
sta, Zerola, Llamas, Bardi, Zechius, Graffis,
Sanctarellus, Basilius, Tolerus, Suarez, Auila,
Reginaldus, Laiman, Homobonus, Sanchez,
quos refert, & sequitur Mendo, *in sua statera
dissert. 14. quæst. decima quinta, numero* 150. Osten-
ditur Ratione. Nam irregularitas, etiam ex de-
licto, non irrogatur per modum pœnæ medici-
nalis, sed per modum pœnæ punitiuæ, ex se
perpetuæ, vnde non tollitur per absolutionem,
sicut censura, sed per dispensationem, vt cum
Palao, Bonacina, Bassæo, & aliis dixi, *in no-
stro Directorio Confessariorum, part. 2. tract.* 12.
d. 1. num. 5.

Hinc fit quod Clemens VIII. anno 1593. 25
in Iubilæo, quod concessit post facultatem
absoluendi à censuris, expressit facultatem dis-
pensandi in irregularitate, quæ expressio su-
perflua esset, si irregularitas ex delicto esset
censura, & ita tenet Stylus Curiæ, vt docet
Nauarrus, Sairus, Trullenc. quos refert & sequi-
tur Mendo, *suprà num.* 153. qui facit ius, *iuxta cap.*

ex literis de constitution. cap. quam graui de crimi-
28 *ne falsi*; ergo sub nomine censuræ non venit quæ-
libet irregularitas ex delicto; ergo cum per bullam
solum possit quis absolui à censuris Papæ reserua-
29 tis, nullo modo poterit dispensari, iste homicida
voluntarius ab irregularitate.

Imò addo. Quod etiam stando in sententia
30 asserente irregularitatem ex delicto esse censu-
ram, adhuc irregularitas ex homicidio simplici-
ter voluntario non potest tolli per bullam crucia-
tæ. Ita supponit Mendo, *in sua statera opinio-
num differt, 4 q. 15 num.* 148. Vbi ait, solum est
sermo de irregularitate contracta in puram pœ-
nam delicti, [excepta adhuc ea, quæ contrahi-
tur ex homicidio voluntario.] Et ratio est, quia
in omni priuilegio in quo conceditur potestas
absoluta ad dispensandum in omnibus irregulari-
tatibus, si non fiat mentio de irregularitate ex
homicidio voluntario, semper talis irregulari-
tas censetur exclusa, nam in generali concessio-
ne non veniunt ea, quæ verosimiliter quis non
31 esset concessurus, *l. obligam. 6.* & ibi Glossa &
cum Fr. Martino à Sancto Ioseph, Ego dixi, *in*
32 *nostro Directorio Regularium. p. 1. tract. 2. d. 1. n. 91.*
Sed in tali priuilegio nulla fit expressio irregula-
ritatis ex homicidio voluntario; ergo etiam stan-
do in dicta sententia irregularitas ex homicidio
voluntario censetur exclusa.

33 Et idem dicendum est de priuilegio regulari-
bus concesso propter eandem rationem. Quamvis
non improbem prædictam opinionem Ludouici
à Conceptione, cuius probabilitatem aliis iudi-
candam relinquo. Ego enim non solum Autho-
34 rum opiniones improbare, est qui iudicet, so-
let enim summus Pontifex opiniones improba-
biles, non solum improbare, sed etiam anathe-
matizare, vt fecit Alexander VII. in suo decreto,
quod refert idem Ludouicus, *in 2. tom. Examinis
veritatis in fine tomi.*

RESPONSIO AVTHORIS

TERTIO QVÆSITO.

An dato quod talis homicida non possit dispensari in irregularitate per Bullam vel priuilegia regularium, an saltem à suo Prælato regulari possit dispensari in irregularitate ex tali homicidio voluntario?

35 HVic tertio quæsito. Respondi talem Religi-
osum posse à suo Prælato regulari dispensa-
ri in hac irregularitate contracta ex homicidio
simpliciter voluntario, & hoc siue homicidium
fuerit occultum, siue publicum. Ita quando ho-
micidium non est notorium concessit Martinus
V. vt testatur Rodriguez, Cordoffa, Molina,
Portel quos refert, & sequitur Bordonus, *tom. 1.
resol. 13. n. 5.* Idem concessit Pius V. etiam quan-
36 do homicidium fuerit publicum, dummodo patra-
tum fuerit antè ingressum Religionis vt testatur
cum Lezana, Pelizario, Diana, *p. 10. tract. 2. d. 1. n. 8.*

Sed quia hæc privilegia sunt limitata. Acci-
37 pe aliud Pauli III. in quadam bulla concessa
Prælatis Valeioletanis, in qua eis concessit, vt
singulis annis, prima die lunæ Quadragesimæ,
possint dispensare cum suis subditis in omni ir-
regularitate, quauis occasione, vel causa contra-
cta, ubi nihil excepit, nec etiam homicidium
voluntarium publicum, quæ bulla confirmatur
alia Sixti IV. Concessa Carthusiensibus, in qua Pon-
tifex eandem facultatem illis concedit, vt testatur
Portel, *in Additionibus ad dubia regularia ver-
bo dispensare, n. 5.* & ita tam de homicidio volunta-
rio occulto, quam publico tenent idem Portel, *loco
citato*, Bordonus, quem refert Diana, *p. 4. tract.
2. resol. 63.* Peirinis, *de Prælato tom. 2. q. 2. cap. 5.
§. 8.* & cum Bauni, & Fr. Martino à Sancto Ioseph
Ego ipse, *in nostro Directorio Regularium loco ci-
tato, n. 92.*

Nec obstat si dicas in hac concessione noo fieri 38
mentionem de irregularitate ex homicidio volun-
tario; sed per nos quando in generali concessio-
ne ad dispensandum io omni irregularitate non fit
mentio homicidij voluntarij, talis irregularitas ex
homicidio voluotatio semper censetur exclusa; er-
go in tali privilegio non conceditur Prælatis regu-
gularibus potestas ad dispensandum in irregularitate 1
proveniente ex homicidio voluntario, præsertim
quando fuerit publica, siquidem de tali irregula-
ritate non fit meotio in illo priuilegio.

Non obstat inquam: Respondetur namque
cum Fr. Martino à S. Ioseph, *fol. 35. n. 4.* Hoc ita
esse, quando privilegium absolutè tantum con- 39
cedit facultatem generalem ad dispensandum in
omni irregularitate. Hoc autem privilegium Pau-
li III & Sixti IV. est magis generale: Nam vltra
quod dicit, posse dispensare in omni irregulari-
tate addit, quavis occasione, vel causa contracta,
quæ verba tam vniversalia ampliant dispositio-
nē iuxta Glossam *in clement. C. de re iudicata, ver-
bum quavis ubi probatur verbum alius comprehen-* 40
*dere regulariter solū similia, at si addatur signū vni-
versale quivis, comprehendere maiora expressis*, quā
Glossam *vt singularem commendat* Panormitanus
1. p. cons. consilio vlt. n. 5. Barbosa *in c. 3. de ap-
probat.* Vnde respondetur ad argumentum, illam re-
gulam in generali concessione non veniant ea, quæ
quis verosimiliter non esset concessurus, & alias
leges citatas intelligi, quando verba privilegij tan-
tum sunt generalia, Non tameo quando addantur
alia verba adeo vniversalia, vt privilegio præ-
senti, vt latius dixi *in nostro Directorio Regula-
rium p. 2. d. 1. n. 1. tract. 93.* per quod patet ad repli-
cam, quæ ex priuilegio bullæ cruciatæ posset fieri.

CONSVLTVM CIV.

De quodam Prælato regulari, an posset recusare suum visitatorem regularem in generali sui Conventus Paternali Visitatione, eo quod ei dederit per scriptum articulos culparum, ubi an etiam potuerit ab eo ad definitorium generale appellare.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *In generali visitatione paternali, quæ solet fieri*

A

à Provincialibus in Conventibus, non potest Prælatus, nec fratres visitatorem revocare.

3 *In visitatione generali nemini potest resultare infamia.*

4 *In visitatione generali solum potest visitator castigare culpas leves.*

5 *Si ex visitatione generali resultaverint graves culpæ, debet visitator procedere ad inquisitionem specialem, & citare reum, & dare ei articulos culparum.*

6 *Non tenetur visitator in inquisitione speciali facere novum processum ad procedendum contra graviter culpatum, sed ex probationibus visitationis generalis potest procedere contra reum, nullo alio processu facto.*

7 *Causa religiosorum resolvuntur de plano, non servatis apicibus juris.*

8 *Testes qui cum iuramento deposuerunt in visitatione generali, non est necesse quod ratificent suum dictum in inquisitione speciali.*

9 *Testes in generali inquisitione debent deponere cum iuramento, etiam de iure nostro, quando deponunt de aliquo in re gravi.*

10 *In casu nimis gravi, melius faciet Provincialis, si formet novum processum, & iterum inquirat testes, &c.*

11 *Prædictus Prior optime poterat recusare Provincialem, si alias habebat iustam causam eum recusandi.*

12 *Illa exhibitio articulorum culparum est effectus visitationis specialis contra dictum Priorem.*

13 *Visitator potest recusari à religiosis, si habeant legitimam causam, quando contra eos procedit specialiter.*

14 *In visitatione generali non potest visitator inquirere de culpis alicuius in particulari.*

15 *Ponitur argumentum in contrarium, & solvitur.*

16 *Visitatio generalis non fit ad damnandum, nec ad decidendum in rebus gravibus, sed ad inveniendum, & præparandum.*

17 *In rebus levibus, quæ non afferunt infamiam religiosis potest visitator ex visitatione generali procedere ad supplicium religiosorum secundum constitutiones, & consuetudinem approbatam religionis, sola audita parte sine processu; &c. nec admittendo recusationes, aut appellationes.*

18 *Religiosi renunciarunt in professione, ut in his rebus cum iis observetur ordo iudicialis.*

19 *Regulares non secundum iura, sed juxta eorum consuetudines, & generalia statuta debent puniri, si delinquant.*

20 *Prior, nec alius Religiosus non potest impedire visitationem generalem, quantumvis suspectus sit visitator.*

21 *Visitatio generalis tendit ad bonum commune.*

22 *Quando visitator ex generali visitatione descendit ad visitationem specialem dando alicui articulos culparum in re gravi, potest licite à quolibet recusari, si habeat legitimam causam, & ab eo appellare.*

23 *Ponitur argumentum in contrarium.*

24 *Ponitur illius solutio.*

F. Ant. à Spir. Sanct. Consult. var.

25 *Visitator ex eo solum quod in visitatione speciali dederit articulos culparum in scriptis, vel in voce non potest recusari.*

26 *Inquisitio specialis regulariter fit in scriptis.*

27 *Dare articulos culparum in scriptis in visitatione speciali nulli affert iniuriam, imo de ordinario ita dantur.*

28 *Visitator in visitatione speciali potest dare articulos culparum, vel scripto, vel viva voce.*

29 *Excipe si culpæ multæ sint, nam tunc debent dari in scriptis.*

30 *Scriptura non est de substantia rei gestæ, nisi quando lex specificat, ut fiat per scriptum.*

31 *Regulares non tenentur servare apices iuris, sed solum illud, quod est de substantia.*

32 *Quod culpæ dentur in scriptis, vel viva voce pertinet ad apices iuris, & non ad substantiam, excepto quando lex id specificat, vel culpæ multæ sunt.*

33 *Reus non potest recusare iudicem, eo quod in visitatione speciali ei det articulos culparum siue scripta, voce tenus.*

34 *Dare scriptis vel voce tenus articulos culparum in visitatione speciali est liberum visitatori, exceptis duobus casibus supra relatis.*

35 *Ponitur obiectio in contrarium & solvitur.*

36 *Recusatio non est nulla, eo quod fiat viva voce, & non in scriptis.*

37 *Recusans solum tenetur coram recusato assignare causas recusationis, quod potest fieri verbotenus.*

38 *Apellatio, si non fiat in scriptis est nulla.*

39 *In appellatione assignat lex pro forma scripturam.*

40 *In appellatione scriptura pertinet ad substantiã.*

41 *In recusatione requiritur expressio causæ.*

42 *Lex præcepit ut in recusatione exprimatur causa recusationis.*

43 *Quando lex tradit formam substantialem servandam in aliquo actu, si illa forma non servetur, ruit actus.*

44 *Si causa assignata pro recusatione non fuerit iusta, ruit recusatio.*

45 *Si causa fuerit sufficiens, debet visitator remittere causam alicui personæ gravi, & sine suspicione, ut eam iudicet.*

46 *Potest etiam nominare unam iudicem arbitrum, & reus alium, qui eam iudicet.*

47 *Potest etiam visitator associatus alicui religioso gravi, sine suspicione causam iudicare.*

48 *Si causa recusationis fuerit dubia, an sit iusta, vel frivola tenetur iudex vocare arbitros, qui illum iudicent.*

49 *Melius faciet visitator, si eam mittat superiori, ut ipse iudicet, an causa recusationis sit iusta, vel non.*

50 *Si causa recusationis certo sit frivola, tunc iudex recusatus debet eam reiicere, & procedere contra recusantem.*

51 *Tunc causa recusationis censetur frivola, quando recusator non allegat specialem inimicitiam visitatoris, contra recusantem, vel aliam causam sufficientem.*

52 *Provincialis potest reiicere appellationem, quando solum assignatur pro causa quod*

Tt 2 dederit

deleris articulos culparum reo in scriptis.

53 Idem dicendum est quando reus recusauit visitatorem, eo quod dederit ei articulos culparum in scriptis, & ob alias causas.

54 Prouincialis licet in visitatione speciali non teneatur dare articulos culparum in scriptis, melius faciet eos dando in scriptis.

55 Occurritur cuidam obiectioni, & soluitur.

56 Si aliquis in visitatione generali ex malitia, vel ignorantia peccatum occultum Prælati, vel alterius manifestauit; si peccatum non est in damnum publicum, vel in damnum tertij, vel nimis atrox, non debet Prouincialis ex tali notitia procedere ad inquisitionem specialem.

57 In hoc casu solum debet reum fraternaliter corrigere.

58 Solum debet Prouincialis ex generali inquisitione descendere ad specialem in aliquo crimine, quando rumor sparsus est per maiorem partem Conuentus, vel quando crimen ita est publicum vt de illo publice sine detractione loqui possit.

59 Si peccatum est in damnum commune, vel tertij, vel nimis atrox, in his ad descendendum ex inquisitione generali ad specialem, sufficiunt indicia, vel suspiciones non leues, vel aliqua semiplena probatio.

60 Prouincialis potest suspendere ab officio Priorem, quando Prior talem pœnam meretur iuxta ordinis constitutiones.

61 Quando recusatio sine causa ab aliquo intentata est, eam potest rejicere visitator.

62 Potest castigare recusantem propter intentatam recusationem sine causa, vel cum causa non probata.

63 Iuxta nostras leges potest visitator castigare priorem pro recusatione friuola intentata, pœna suspensionis ab officio.

64 Pœna priuationis officij de iure nostro imponitur, cuicunque transgresseri votorum cum scandalo.

65 Prior nolens recipere articulos culparum sine causa data à Prouinciali cum scandalo, transgressus fuit votum obedientiæ.

66 Hoc verum est, etsi cum articulis culparum non fuisset impositum præceptum formale.

67 Nolle obedire Prælato in facie eius in re graui est peccatum mortale, & contemptus obedientiæ.

68 Qui per metum amissionis patrimonij suo beneficio renunciauit illud repetere potest.

69 Quæ metu, & vi fiunt, de iure debent in irritum reuocari.

70 Renunciatio beneficij facta ob terrorem laicorum, nisi forte iuramento sit confirmata non valet.

71 Qui per metum cadentem in virum constantem renunciauit beneficio, illud repetere potest.

72 Quæ vi, & metu cadente in virum constantem fiunt, vt irrita debent declarari.

73 Timor amissionis famæ, & honoris est cadens in virum constantem.

74 Metus incussionis est cadens in virum constantem.

75 Renunciatio officij facta ex metu extrinseco iniusto cadente in virum constantem est valida, potest tamen irritari ad petitionem illius, qui metum passus est.

76 Metus istius Prioris, ob quem officio renunciauit, non fuit iniustus, sed iustus.

77 Renunciatio officij ab illo facta fuit valida, nec potest irritari.

78 Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.

79 Vt metus sit cadens in virum constantem requiritur, vt incutiens potens sit, & præsumatur probabiliter executurus rem minatam.

80 Requiritur vt metum patiens non possit occurrere malis sibi minatis.

81 Metus illatus ab eo, qui rem minatam non potest dare executioni non est probabilis.

82 Renunciatio officij facta ex timore non cadente in virum constantem est valida, nec potest irritari.

83 Professio facta ex timore amissionis rei grauis ignoranter à profitente concepto est valida.

84 Metus illatus ex culpa metum patientis non debet illi prodesse.

85 Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.

86 Qui per metum cadentem in virum constantem officio, vel beneficio renunciauit, talis renunciatio est nulla.

87 Timor amissionis honoris, & famæ est cadens in virum constantem, quando illatus est ab eo, qui tali honore, & fama potest priuare.

88 Qui ignoranter putauit metum incutientem posse rem minatam dare executioni, cum alias non possit, sibi imputet.

89 Metus concussionis est cadens in virum constantem, quando illum incutiens potest dare executioni rem minatam.

90 Reuocatio renunciationis facta à renunciante, si non peruenit ad manus Superioris ante illius acceptationem, non valet.

91 Impedito non currit tempus.

92 Si reuocatio renunciationis non peruenit ad manus Superioris ante illius acceptationem, ob culpam alicuius, acceptatio renunciationis est nulla.

93 Reuocatio Procurationis ad matrimonium, annullat matrimonium si facta fuit ante contractum matrimonium, etiamsi non peruenerit ad manus Procuratoris ante contractum matrimonium.

94 In dubio melior est conditio possidentis.

95 In dubiis & in pœnalibus benignior pars est eligenda.

96 Reuocatio renunciationis facta per Procuratorem, si non peruenit ad manus Superioris ante illius acceptationem est nulla.

97 In hoc casu ius supplet consensum renunciantis.

98 Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.

99 Quando quis renunciauit officio ob suam ignorantiam, vel culpam fuit causa, quod eius reuocatio renunciationis non perueniret ad manus procuratoris eius nomine renunciantis ante acceptationem renunciationis, reclamatio facta non valet.

100 Si renunciatio facta fuit per chartam missam ad Superiorem, aliqui Doctores docent in

invalidari per reuocationem illius, etiamsi non fuerit intimata ante renunciationis acceptationem.

101 *Contraria sententia probabilior est.*

102 *Probatur ratione.*

103 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

1 CVm quidam Prouincialis visitaret quendam
Conuentum suæ Prouinciæ, inuenit in visita-
tione generali Prælatum culpatum, & cum ei de-
disset copiam capitulorum culparum per scriptum,
vt se defenderet, Prælatus noluit accipere co-
piam capitulorum, sed Prouincialem recusauit,
dicendo illum non posse ex visitatione generali
dare ei articulos culparum per scriptũ, sed ad hoc
debere prius procedere inquisitione speciali contra
eum, quod cum non fecerit, cum accusabat pro-
pter hanc, & alias causas, non tamen hanc cau-
sam, aut alias dedit per scriptum, quod cum vi-
disset Prouincialis, reiecit recusationem, & eum
suspendit ab officio per quatuor menses, & ei per-
suasit, vt renunciaret officium, alias ipsum præ-
sentaturum esse illius culpas definitorio generali,
quibus visis proculdubio definitorium eum esse
priuaturum ab officio ob talem culpam, eam ex-
ponendo. Prior videns resolutionem Prouincia-
lis, existimans talem culpam esse dignam priuatio-
ne officij secundum legem dictæ religionis renun-
ciauit officium, & misit renunciationem defini-
torio. Facta autem renunciatione, & missa defi-
nitorio, antequam à definitorio acceptaretur, in-
formatus Prior, quod talis culpa non erat digna
priuatione officij, pœnituit eum se renunciasse,
& coram notario publico reclamauit, & annul-
lauit talem renunciationem, & cam reclamatio-
nem misit ad definitorium, sed quando peruc-
nit iam renunciatio erat acceptata, & nouus præ-
latus electus, & confirmatus à Definitorio.

Quæsierunt igitur à me primo. An Prior ille
potuerit non acceptare capitula culparum, & re-
cusare suum Prouincialem, eo quod ei dederit ca-
pitula culparum in scriptis, deducta ex visitatio-
ne generali, & non facta prius inquisitione spe-
ciali? Secundo, an dato, quod potuerit prædicta
recusatio fuerit nulla, eo quod eam in scriptis
non exhibuit, nec assignauit aliam causam recu-
sationis, quàm dictam? Tertio, an Prouincialis
potuerit dictam recusationem vt friuolam reiicere-
re, & dictum Prælatum suspendere ab officio?
Quarto, an illa renunciatio, quam dictus Prior
fecit ex metu fuerit valida? Quinto, an per reuo-
cationem factam dictæ renunciationis coram no-
tario annullauerit acceptationem factam à Defi-
nitorio generali, & impedierit electionem noui
Prælati, etiam si copia illius non fuerit præ-
sentata definitorio, ante dictam acceptationem
renunciationis, & electionem noui Prælati;

RESPONSIO AVTHORIS. PRIMO QVÆSITO.

An Prior ille potuerit non acceptare capitula culparum, & recusare suum Prouincialem, eo quod ei dederit capitula culparum in scriptis deducta ex visitatione generali, & non facta prius inquisitione speciali?

PRo explicatione huius casus, qui sanè ordina-
rius est inter regulares notandum est, in visi- 2
tatione generali paternali, quam solent Prouin-
ciales facere in conuentibus suæ prouinciæ, non
posse, nec prælatum, nec alios religiosos illum re-
cusare, vt infra latius dicemus *consulto* 110. Ex
hac enim visitatione generali nemini potest re-
sultare infamia, siquidem visitator in visitatione
generali, solum potest castigare culpas leues, ex 3
quarum correctione nemo infamatur, ita habetur
in Tridentino *sess.* 14. *cap.* 20. *de reformatione*, &
ibi Barbosa *n.* 11 & idem decidit Paulus 3. in qua- 4
dam bulla, quam refert Barbosa *de potestate Episcopi allegat.* 73. *n.* 38. & cum aliis, Pascaligus *in decisionibus, de recusatione iudicij, decisione* 546.
num. 3. & 7. Quod si ex visitatione generali resul-
tauerint contra prælatum, vel alium religiosum 5
graves culpæ, debet visitator procedere ad infor-
mationem specialem, & citare reum grauiter cul-
patum in visitatione generali, dando ei per scri-
ptum capitula culparum, & acceptata illius re-
sponsione illum castigare, vt bene notauit Portel.
1. *part. casuum. casu* 21. *n.* 5.

Non tenetur autem visitator facere nouum pro-
cessum ad procedendum contra grauiter culpatum 6
in visitatione generali; sed ex indiciis, sed proba-
tionibus repertis in inquisitione generali, nullo
alio processu formato potest procedere contra
reum, dando tamen primo ei capitula culparum.
Ita Paulinus, Bertus *in sua praxi crimin. tit.* 8. *c.* 5.
Author repertorij inquisitorum *verbo testis.* §. *item nota fol.* 747. Panormitanus *in cap. ad Apostolicam de accusationibus* vbi ait, tota ex textu, quod si in
inquisitione generali, aliquis reperiatur culpabilis
potest contra eum procedi ad impositionem pœnæ
ex illis probationibus in inquisitione generali re-
ceptis, nec est opus, vt de nouo illæ proba-
tiones specialiter recipiantur, sed satis est illum
nominatum citare, vt veniat ad opponendum,
& tenet. Portel. *t.* 2. *casuum casu.* 10. *p.* 2. *n.* 7. & col-
ligitur *ex c. ad petitionem. de accusatione;* vbi Glos-
sa *in verbo non citatum*, & clarius patet *ex cap. qualiter, & quando de accusat.* vbi in fine ait tex-
tus, hunc tamen ordinem circa regulares perso-
nas non credimus vsquequaque seruandum.

Cuius ratio est, Quia causæ religiosorum 7
iuxta nostra priuilegia resoluuntur summarie, &
de plano, non seruatis apicibus iuris, vnde non est
necesse, quod testes, qui cum iuramento deposue- 8
runt in visitatione generali, vt debent, deponere
etiam ex iure nostro, quando deponunt de aliqua
culpa graui, vt patet ex quadã declaratione nostri
capituli generalis anni 1667. *n.* 41. denuo ratificent
suum dictum in nouo processu, sed ex dicto illo- 9
rum in visitatione generali, si cum iuramento

fuit formatum, vt etiam de iure nostro debet esse,
potest prouincialis procedere ad punitionem cul-
pæ grauis, vt dicūt prædicti Doctores, & tenet P.
Iosephus à sancta Maria *in suo tribunali Religio-*
sorum tract. 4. cap. in *fol. mihi. 307.* Portel *suprà.*
10 Quamvis in negotio grauissimo, melius faciet
Prouinciali, si formet nouum processum, & faciat
testes, qui testificati sunt in visitatione generali
iurare in dicto processu, vt notauit idem P Iose-
phus à sancta Maria *cap. 11. &* Portel. *loco citato*
his suppositis,

11 Respondi primo quæsito prædictum priorem
optime potuisse recusare prouincialem, quando
ei dedit capitula culparum grauium in scriptis
cum animo puniendi; si alias habebat iustam cau-
sam eum recusandi. Non tamen eum potuit re-
cusare ex eo solum, quod ei dederit articulos cul-
12 parum in scriptis. Prima pars huius asserti patet
quia illa exhibitio articulorum culparum cum ani-
mo puniendi est effectus visitationis specialis
contra dictum priorem, sed quando visitator
specialiter procedit contra priorem, vel alium
religiosum, potest ab eis si legitimam habeant
13 causam, recusari, vel ab eo appellare. ergo talis
prior quando ei fuere exhibita capitula culpa-
rum, nolendo ea recipere, & recusando visita-
torem, nulli fecit iniuriam sed bene processit.
14 Major est certa, Nam in visitatione generali
non inquirit; nec potest inquirere prælatus de
culpis alicuius in particulari, ergo si alicui dedit
articulos culparum grauium, vt se defenderet,
talis exhibitio articulorum non est effectus vi-
sitationis generalis, sed inquisitionis specialis.

15 Nec obstat si dicas illas culpas graues resultas-
se ex visitatione generali contra dictum priorem,
ergo optime eas ei potuit visitator exhibere, vt
se defenderet absque eo quod talis exhibitio cul-
parū fuisset effectus inquisitionis specialis. Non
obstat inquam, Respondeo namque ex visitatio
ne generali non posse resultare contra aliquem
16 culpas graues. Nam hæc visitatio generalis, vt
ait Nauarr. *lib. consiliorum tit. de accusat. In-*
quisit. consilio 3. neminem infamat, non enim
fit ad damnandum, nec ad decidendum in re-
bus grauibus, & quæ possunt infamare aliquem,
sed solum ad inveniendum, & præparandum;
Vnde per testes acceptos in illa nemo potest dam-
nari, nisi in inquisitione speciali ratificentur ita
cum Baldo, Aretino,, Nauarrus, *tom. 3. suorum*
operum in rubrica de iudic. num. 49 Portel 2. *tom.*
Responsionum p. 1. casu. 20. n 2. ergo si prouincialis,
in re graui dicto priori dedit articulos culparum,
talis exhibitio culparum non processit ex sola
visitatione generali, sed ex inquisitione spe-
ciali.

17 Dixi in rebus grauibus. Nam si res fuerint le-
ues, ex quibus religiosis non oritur infamia,
tum paternaliter potest prælatus ex sola visita-
tione generali contra eos procedere, eos paterna-
liter corrigendo, secundum constitutiones, &
consuetudinem approbatam in religione, atten-
dendo solum ad veritatem, rectitudinem, & ob-
seruantiam, sine formatione processus, nec dan-
do sententiam per scriptum, nec admitendo ap-
pellationem, aut recusationem, imponendo pœ-
nas iuxta leges Religionis, ita Panormitanus *in*
cap. deprehensibiles de appellationibus, & in
cap. ad nostram. Lupus *Allegat. 74. n. 5.* Federicus
de Senis *cons. 55. n. 105.* Ioannes Monachus *cap. 5.*
de religiosis dom. lib. 6. cons. 3 & alij communiter. Et
vt aduertit Fr. Thomas à Iesu *tract. 13. de visita-*
tione regularium cap. 1. n. 11. res esset intolerabilis,
si Prælati quando visitant conuentus inuenis-
sent in visitatione generali aliquos non ob er-
uasse silentium, ieiunia vel alias constitutiones,
deberent formare processum iudicialem ad cor-
rectionem & punitionem harum culparum.

Idem dicit F. P. Petrus ab Angelis *in suo ordine* 18
iudiciali, part. 1. cap. 1. numer. 9. Et ratio
horum est, quia religiosi in professione renun-
ciarunt ius, quod habebant, vt in his re-
bus cum eis obseruetur ordo iudicialis vt ad-
uertit Clauis Regia *lib 15. cap. 11. num 20.* Tum
quia obseruare ordinem iudicialem in his rebus
esset occasio turbationis, & destructionis ob-
seruantiæ, & ita in his rebus sufficit procedere
de plano, attendendo ad stylum commune, & ad
id, quod constitutiones disponunt, sine respectu
ad alia iura; in his enim rebus habent locum
priuilegia, quando absolute concedunt regula-
ribus, vt nequaquam secundum iura, sed juxta 19
eorum consuetudines approbatas, & generalia
statura facta, & facienda delinquentes corrigan-
tur, & puniantur, vt habetur in compen-
dio priuilegiorum; verbo correctio fratrum,
numer. 6. & 8. Et sic etiam faciunt iudices
sæculares in rebus leuibus innixi, *in l. leuia. ff.*
de accusat. Et ratio est quia in his rebus su-
periores magis exercent officium parentum,
quam iudicum Ita Fr. P. Petrus ab Angelis, *su-*
prà, num. 9.

Minor vero etiam liquet, quia licet prior, nec 20
alius particularis non possit vllo modo impedire
visitationem generalem, & ordinariam, quam
Prælatus facit ex officio, quantumvis suspectus sit,
cum hæc visitatio se dat ad bonum commune, 21
quod nemo impedire potest, siquidem contra
neminem in speciali ordinatur, vt decernit Pau-
lus III. in suo decreto, quod refert Barbosa in re-
missionibus ad Tridentinum *sess. 24. cap. 10. de*
reform. n. 4 & docet Portel. *supr. casu. 21. n. 5.* Potest 22
tamen quilibet particularis, quando visitator ex
visitatione generali descedit ad inquirendū con-
tra aliquem in particulari in re graui dando ei
articulos culparum cum animo puniendi, potest
subditis licite eum recusare, vel ab illo appel-
lare, si habeat legitimas causas recusationis, vel
appellationis, ita cum Nauarro, Portel. *casu. 21.*
n. 5. & casu 12. n. 5.

Dices Prior, tacuit & consensit prouincialem 23
visitare; ergo etiā non potest eum recusare. Patet
consequentia *ex cap. ad petitionem de accusat.* vbi
Papa iussit quendam legatum visitare vnum mo-
nasterium petente id, ipso Abbate monasterij,
& præsente ad visitationem legati, nec Abbate
reclamante; facta visitatione, & resultantibus
culpis contra Abbatem, legatus obtulit Abba-
ti capitula culparum vt responderet pro sua de-
fensione; Abbas appellauit ad Papam dicens le-
gatum sibi esse suspectum, quo non obstante,
legatus Abbatem priuauit officio, & post priua-
tionem officij, Abbas recurrit ad Papam per ap-
pellationem, Papa illo audito confirmauit sen-
tentiam legati, & reiecit appellationem, & re-
cusationem, & addit Papa notanter, tanquam
concedens pro causa iustitiæ, quod dictus lega-
tus

tus præsente, nec reclamante Abbate, super statu monasterij cœpit inquirere diligenter; sed iste videtur noster casus in terminis; ergo sicut Papa reiecit hunc Abbatem, quia cum esset præsens non reclamauit, quando legatus cœpit inquirere super statu monasterij, idem de hoc priore dici potest, qui videns prouincialem incipere inquirere de statu monasterij tacuit, & non reclamauit, & clarius patet *hoc ex regula illa* 21. *iuris in 6.* quod semel placuit amplius displicere non potest, sed huic Prælato semel placuit litigare coram isto prouinciali acceptando illum, vt ille visitaret; ergo licet antea haberet causam appellandi, & eam recusandi sibi cognitam, non potuit posteà appellare, vel recusare; quia tali causæ, vel appellationi renunciauit, eo quod prouincialem in iudicem acceptauit. Idem confirmatur à simili ex iure nostro Lusitano *in ordinatione lib. 3. tit. 21. §. 1.* vbi rex decernit, non posse aliquem recusare iudicem illum, coram quo fecit vllum actum acceptationis, per quem actum videtur in illum consensisse.

24 Respondetur concedendo antecedens, & negando consequentiam. Nec obstat illa taciturnitas prioris, & consensus in visitatione generali; nam prior tenebatur consentire in visitatione generali sui conuentus, vt *suprà* diximus. Vnde hæc taciturnitas, & consensus in visitationem generalem non potest ei nocere, quin postea recusaret, vel appellaret valide in secunda inquisitione speciali. Ad probationem respondetur illum legatum processisse contra ordinem iuris contra illum Abbatem non iudicando recusationem, vt patet ex eodem textu, vbi ait; cum igitur nobis de talibus fuerit facta fides, propter quæ præfatus Galterius merito amouendus, etsi restituendus foret; propter iudiciarium ordinem non seruatum, ipsum prouidimus manere priuatum regimine Abbatiæ. Vbi Glossa, *verbo, etsi restituendus*, notat, quod hic Abbas de iure erat restituendus, propter iudiciarium ordinem non seruatum; sed Papa de officio suæ potestatis voluit eum manere priuatum. Non igitur ex tali textu potest afferri contra nos argumentum; nam ideo talis legatus processit nulliter contra dictum Abbatem, quia quando ex visitatione generali descendit ad specialem inquisitionem dando dicto Abbati articulos culparum non accepit, & iudicauit eius recusationem secundum ius; vnde Papa non ideo confirmauit sententiam, quia dictus Abbas consensit in visitatione generali, vt aliqui voluot colligere ex illis verbis, quia dictus legatus præsente, nec reclamante Abbate, super statu monasterij cœpit inquirere diligenter; siquidem ipse pontifex in eodem textu dicit legatum iniuste processisse; sed inde sumpsit Pontifex motiuum, vt ex potestate absoluta sententiam nullam dicti legati, confirmaret non tamē id dedit pro causa iu-
25 stitiæ sententiæ legati cum eam pronunciauerit nullā, sed pro conuenientia illius confirmationis.

Dixi si habeat iustam causam eum recusandi. Nam ex eo solum quod Prælatus ei dederit articulos culparum in scriptis, vel in voce, non potest eum recusare, quæ est secunda pars nostri asserti. Et ratio est, quia dicti articuli culparum in
26 scriptis supponebant inquisitionem specialem
27 contra dictum priorem, vt suprà diximus; sed inquisitio specialis regulariter fit in scriptis; ergo dando visitator capitula culparum in scriptis deducta ex inquisitione speciali, nullam iniuriam intulit priori ob quam eum posset recusare vel ab eo appellare.

Confirmatur primò: quia *in cap. qualiter, & quando de accusat. secundo.* Vbi Papa tradit formam citandi, & audiendi reum, solum dicit quod culpæ sunt reo exponendæ, & explicandæ; ergo vtroque modo id potest efficere. Prælatus, vel per scriptum, vel sine scripto sola voce, cum exponere, & explicare, vtroque modo æquè 28
fieri possit, nisi alias culpæ multæ sint, & indigeant scripto, quia facile memoriæ retinere non 29
poterant; nam tunc tenetur Prælatus ea dare in scriptis, quia hoc pertinet ad substantiam propriæ defensionis; ergo visitator dando huic priori capitula culparum in scriptis nullam ei iniuram intulit; ergo propter id non potuit eum recusare.

Confirmatur secundò: quia etiamsi dictum *cap. diceret*, quod culpæ non darentur in scriptis, adhuc si prælatus eas dedisset in scriptis, nullam faceret iniuriam priori, ob quam eum posset recusare, quod sic euidenter probo. Quia 30
scriptura non est de substantia rei gestæ, nisi quando lex specificat vt fiat per scriptum; nam scriptura non est inuenta, nisi vt res de memoria non pereant vt constat *ex l. pactum de pactis, & l. contrahitur, ff. de pignoribus*, & tenet Glossa super *cap. Cordi nobis est, de appellat. in 6. in fine casus*, Portel. *tom. casuum, casu* 21. *p.* 1. *n.* 4. Sed Prælati regulares non tenentur seruare apices iu- 31
ris, nisi solum illud, quod est de substantia iuris, vt constat ex multis priuilegiis; ergo cum illa 32
dispositio iuris, quod culpæ non dentur per scriptum pertineat ad apices iuris, quos Prælatus regularis ex speciali priuilegio non tenetur obseruare, dando articulos culparum per scriptum, nullam faceret iniuriam reo, sed potius beneficium, cum faciliùs posset eis respondere.

Confirmatur tertiò, quia si visitator in hoc 33
casu daret dicto reo articulos culparum absque scriptura, voce solum, non posset prædictus prior eum recusare, eo quod ei non dederit articulos culparum in scriptis eo quod *in dicto cap. qualiter, & quando* non specificatur, quod articuli culparum dentur per scriptum vt cum Gloss. tenet Portel *supra num.* 4. Ergo è contrariò, non potest conqueri prior, eo quod ei visitator dederit culpas per scriptum; nam cum dare per 34
scriptum, vel voce tenus, fuerit liberum visitatori, vt suprà diximus, nullam iniuriam illi fecit visitator dando ei culpas per scriptum, sicut nullam ei iniuriam faceret, si eas dedisset absque scripto, sola voce.

Dices, si ius disposuisset specialiter, quod articuli culparum darentur in scriptis, si eos Præ- 35
latus daret sine scriptis faceret iniuriam reo; ergo si lex disposuisset, quod darentur in voce absque scriptis, etiam visitator faceret iniuriam dando eos reo in scriptis; sed *in dicto cap. qualiter*, non dicitur, quod dentur in scriptis; ergo iniuriam fecit visitator dando eos reo in scriptis. Respondetur concedendo antecedens. Nam tunc scriptura pertinet ad substantiam iudicis, cum specialiter postuletur in tali casu à iure ob aliquam specialem rationem, quod rarò accidit, vt diximus. Deinde negatur consequentia. Ad pro-

bationem

bationem reſpondetur. Tale *cap. qualiter, & quando non dicere*, quod culpæ non dentur reo in ſcripos ſed ſolum dicit, quod ei exponantur, & explicentur, vnde negatur ſuppoſitum, quia dictum *cap. vtroque modo* admitti poſſe dari articulos culparum, tam in generali, quam ſpeciali inquiſitione, cum ſolum dicat, quod culpæ reo exponantur, & declarentur, quod fieri poteſt, & ſcriptis, & viua voce, prout viſitator voluerit.

36 Dato tamen, quod id diceret tale caput, tunc talis diſpoſitio pertineret ad apices iuris, cum reus non grauetur per exhibitionem ſcripturæ, quando lex præcipit, vt res fiat abſque ſcriptis; ſed potiùs id ei magis commodum eſt, ad ſuam defenſionem; quod non accidit quando ius petit ſpecialiter quod res fiat per ſcripturam; nam defectus ſcripturæ in tali caſu poſſet eſſe nociuus reo, eo quod poſteà argueretur de re, quæ in voce ei non fuit propoſita. Tum quia ſcriptura ſæpè poſtulatur, vt res fiat maiori conſideratione, & circumſpectione, eo quod grauitas rei id poſtulet, Vnde ſi ita non fiat, fit iniuria reo, cum res contra eum ſine ea conſideratione, quam grauitas rei poſtulat geſta ſit, quod non accidit in rebus leuibus, & ordinariis, in quibus lex diſponit, vt procedatur ſine ſcriptis; Nam id fit eo quod per punitionem illarum reus non infamatur. Vnde ſi Prælatus forte culpas leues ob aliquam cauſam in viſitatione generali dederit in ſcripturis contra formam ipſius legis, non ob id poſſet recuſari vt *infrà* dicemus; nam id non pertinet ad ſubſtantiam, nec vllam iniuriam infert reo, cum ſit de rebus, quæ de ſe non afferunt infamiam, quales ſunt quæ in viſitationibus generalibus puniuntur, vt ſuprà diximus.

RESPONSIO AVTHORIS SECVNDO QVÆSITO.

An dato quod prior potuerit recuſare viſitatorem, prædicta recuſatio fuerit nulla, eo quod eam in ſcriptis non exhibuit, nec aſſignauit aliam cauſam recuſationis, quam dictam in præcedenti quæſito?

37 RESpondi recuſationem non eſſe nullam ex eo tantum, quod fiat viua voce, & non in ſcriptis. Ita colligitur *ex c. cum ſpeciali de appell.* vbi ſolum dicitur, quod recuſans coram ſuperiore recuſato aſſignet cauſas recuſationis, quod verbo tenus fieri poteſt, & cum textus non requirat ſcripturam, nec nos requirere debemus. Ita cum Suario, Portel. *2. tom caſuum, caſu. 12. num. 6.*
38 Secus dicendum eſt in appellatione. Nam hæc ſi non fiat in ſcriptis eſt nulla, vt patet *ex cap. Cordi nobis eſt de appellat. in 6. & ex l. contractus. ibi de fide inſtrumenti.* Et ratio eſt, quia ibi aſſignat lex pro
39 forma ſcripturam; ergo ſcriptura in appellationem
40 pertinet ad ſubſtantiam. Ita cum Sanchez, Portel. *ſuprà num. 7.*

41 Licèt autem in recuſatione non requiratur ad eius valorem ſcriptura; requiritur tamen expreſ-
42 ſio cauſæ. Et ratio eſt, quia lex *in dicto cap. cum ſpeciali*, tradit formam recuſationis, vt ſcilicet in
43 ea exprimatur cauſa recuſationis; ſed quando lex tradit formam Subſtantialem ſeruandam in aliquo actu, ſi illa forma non ſeruetur, corruit actus, vt tradunt communiter Doctores, maxime Suarez
de legibus lib. 5. cap. 31. num. 3. Ergo ſi cauſa re- 44
cuſationis iuſta non exprimatur, recuſatio eſt nulla. Ita Portel. *ſuprà num. 6.* Fr. P. Petrus ab Angelis, *in ſuo ordine iudiciali, part. 1. cap. 12. §. 1. num. 12.*

Quod ſi cauſa fuerit ſufficiens, tunc viſitator 45
debet, vel remittere cauſam alicui perſonæ graui, & ſine ſuſpicione, cum poteſtate vt eam iudicet, vel debet nominare vnum iudicem arbitrum, ipſe
reus alium, qui eam iudicent, vel ipſe, viſitator 46
aſſociatus alio religioſo graui, ſine ſuſpicione, debet cauſam iudicare, vt latiùs docet ex multis
textibus, & Doctoribus Fr. P. Petrus ab Angelis, 47
in ſuo ordine iudiciali. part. 1. tractat. 20. §. 1. n. 13. & 14. Quod ſi cauſa recuſationis fuerit dubia.
An ſit iuſta, vel friuola, tunc iudex tenetur abſti- 48
nere, & vocare arbitros, qui illam iudicent, iuxta formam dictam *in citato cap. Cum ſpeciali.*
Ita Portel. *dicto caſu 12. num. 5.* Sed meliùs fa- 49
ciet viſitator, ſi recuſationem in caſu dubio, an ſit iuſta, vel non remittat ſuperiori, vt ipſe iudicet, an cauſa recuſationis ſit iuſta, & an debeat procedere contra reum, vel non, vt optimè docet Fr. P. Petrus ab Angelis, *ſuprà num. 16.*

Dixi, ſi dubia ſit cauſa recuſationis, nam ſi cau- 50
ſa recuſationis certa ſit friuola, vt quando recuſans non eſt grauatus iniuſtè, vel quando cauſa eſt vana, & inutilis, ita vt non poſſit ſortiri effectum, tunc iudex debet eam reiicere, & procedere contra recuſantem, vt docet Portel. *ſuprà num. 5.* Fr.
P. Petrus ab Angelis, *ſuprà num. 18.* Erit autem fri- 51
uola; quoties non allegat ſpecialem inimicitiam viſitatoris contra recuſantem, vt ait ibi, Fr. P. Petrus ab Angelis, *num. 19.* vbi alias cauſas recuſationis affert, quas videre ibi potes, ſi caſus occurrat; quas omitto, quia non ſunt tam frequentes.

RESPONSIO AVTHORIS. TERTIO QVÆSITO.

An prouincialis potuerit dictam recuſationem vt friuolam reiicere, & dictum priorem ſuſpendere ab officio.

RESpondi optime potuiſſe dictum Prouincia- 52
lem reiicere dictam recuſationem; & punire priorem ſuſpenſione ab officio. Ratione primæ partis noſtri aſſerti eſt, quia dictus prior nullam aliam cauſam recuſationis allegauit, niſi quod prouincialis ei dederit capitula culparum ex ſola viſitatione generali, abſque inquiſitione ſpeciali; ſed hæc cauſa eſt friuola omninò; ergo cum aliam non allegauerit, ſed ſolum dixerit, & propter alias cauſas, optimè potuit prouincialis talem re-
cuſationem, vt friuolam, & inutilem reiicere. 53
Maior conſtat ex interrogatione huius caſus. Mi-
nor verò conſtat ex dictis ſuperiori quæſito. Nam 54
Prouincialis licèt non teneretur ei dare capitula culparum in ſcriptis melius fecit dando ea in ſcriptis, ſiquidem id magis conforme eſt iuri, vt notat Portel. *tomo 2. caſuum caſu 20 num. 8.*

Nec obſtat id quod allegat dictus prior, quod 55
Prouincialis ex inquiſitione generali contra eum, proceſſerit; nam vt iam ſupra dictum eſt, id abſque iniuria prioris potuit optimè efficere Prouincialis

cialis. Quamuis melius, & securius faceret, si post
factam visitationem Generalem formatet inquisi-
tionem specialem, quando ex visitatione generali
contra aliquem resultauit infamia. cum noto-
rietate, vel probatio in particulari, faciendo
nouum processum contra reum, citato illo, &
repetitis testibus antiquis & aliis testibus, si for-
te fuerint necessarij, vt bene ibi ait Portel, *suprà*,
num. 8.

56 Dixi, quando resultauit Infamia cum notorie
tate. Nam si aliquis ex malitia, vel ignorantia
in visitatione generali peccatum occultum Præ-
lati manifestauit Prouinciali, si peccatum non
est in damnum publicum, vel in damnum tertij,
vel non est peccatum nimis atrox, non debet Pro-
uincialis ex tali notitia procedere ad inquisitio-
57 nem specialem, sed solum debet fraternaliter
reum corrigere inter se. & ipsum solum, vel ad
summum adhibendo duos testes, iuxta præcep-
tum correctionis fraternæ, vt optime ait Soto,
de secreto membro 2. *q.* 6. *conclus.* 3. *casu* 5 Nauar-
rus, *cap. inter verba, q.* 3. *concl.* 6. *resol.* 62. *num.*
176. mutans sententiam, quam tenuit *in rubric. de
iudic. num.* 89. Miranda, Sanchez, Fr. Iosephus a
sancta Maria, Villalobos, Rodriguez, Bañes,
quos refert, & sequitur Fr. P. Petrus ab Angelis,
in suo ordine iudiciali, part. 1. *cap.* 11. §. 1. *nume-
ro septimo.*

58 Solum igitur Prouincialis debet descendere
ex generali inquisitione ad specialem contra reum,
quando rumor est sparsus per maiorem partem
Conuentus, vbi delinquens commoratur, dum-
modo in tali Conuentu ad minus sint decem
personæ, inter quas talis rumor sparsus sit, ita
cum Sanchez, & aliis Tamburinus, *tom.* 3. *in
praxi criminali, quæsito* 7. *num.* 2. Vel vt alij di-
cunt, taliter debet esse publicum, quod de eo pu-
blice sine detractione loqui possit, vt cum Lu-
go, & Suario, *dixi in nostro Directorio Regula-
rium, p.* 3. *tract.* 4. *d.* 3. *num.* 108. Dixi si peccatum
non est in damnum publicum, vel tertij, vel ni-
mis atrox, nam in his sufficiunt indicia, vel sus-
59 piciones non leues, vel aliqua semiplena proba-
tio, vt cum Lugo, dixi *in nostro Directorio Regu-
lari loco citato, num.* 116. Vbi plura ad inuentum
inuenies.

60 Secunda vero pars nostri asserti, Potuisse sci-
licet Prouincialem suspendere dictum Priorem
officio, etiam probatur. Tum quia, vt suppo-
no, illius culpis talis pœna iuxta ordinis consti-
tutiones imposita erat. Tum quia cum recusatio
Prouincialis intenta à Priore fuerit friuola, &
61 nulla, vtpote sine causa sufficienti, vt *suprà* di-
ximus, eam potuit reiicere Prouincialis, vt patet,
ex cap. cum speciali de appellat. & tenet Portel,
62 *supra casu* 22. *num.* 5. & Priorem ipsum castiga-
re pro intentata recusatione, sine causa, vel cum
causa non probata, vt bene cum Rudriguez, ait
N. Fr. Petrus ab Angelis, *in suo ordine iudiciali,
p.* 1. *cap.* 25. § 2. *n.* 17.

An autem pro sola recusatione friuola, vel non
probata, potuisset Prouincialis castigare Priorem
pœna suspensionis ab officio, non declarat illis
Fr. P. Petrus ab Angelis, sed ideo dicit debere,
commensurari cum pœnis, quæ in aliis tribunali-
bus dantur recusantibus iudic friuolè, vel non
63 probantibus reuocationes. Ego tamen dico iuxta
nostras leges, talem Priorem debere suspendi ab

officio Ratio est quia in 4 *parte nostrarum consti-
tutionum, cap.* 4 §. 2. *n.* 1. Imponitur pœna priua-
tionis ab officio, cuicumque transgressioni votorum
eum scandalo; sed iste Prælatus nolendo accepta- 64
re capitula culparum absque causa, & cum recusa-
tione friuola, cum scandalo noluit obedire præcepto
formali imposito in fine articulorum culparum; Er-
go incurrit pœnam priuationis ab officio. sed hanc
non potest Prouincialis alicui Priori dare; ergo ad 65
minus poterit talem Priorem suspendere, & cau-
sam remittere ad definitorium, vt videat an expe-
diat Priorem priuare ob talem culpam, & ob alias,
super quas erat professus, vt statuitur, *in nostra
constitutione* 3. *part. cap.* 10. *n.* 7.

Tum quia dato quod in dictis capitulis cul-
parum non daretur tale præceptum formale, nol- 66
le obedire Prælato in facie illius in re graui est
peccatum mortale, & contemptus formalis obe-
dientiæ, etiamsi non præcedat præceptum, vt 67
cum Caietano, Lezana, Sanchez, & aliis dixi,
in nostro Directorio Regularium p. 2. *tract.* 3. *d.* 6.
sect. 3. *n.* 460. Sed tale delictum non potest alia
pœna conuenientiori puniri, quam suspensione
ab officio, ad tollendum scandalum subditorum;
ergo optime fecit dictus Prouincialis suspenden-
do Priorem ab officio vt latius infra dicemus ca-
su 110. & colligitur, *ex cap. speciali de appellat.*
& cum aliis docet Portel, 1. *part. casuum casu*
22. *num.* 5.

RESPONSIO AVTHORIS.

QVARTO QVÆSITO.

*An illa renunciatio, quam Prior fecit ex me-
tu fuerit valida.*

NOn defuit qui dixit talem renunciationem
fuisse nullam. Ita P. Fr. Ludouicus à Con- 68
ceptione, *tom.* 2, *examinis veritatis, tract.* 1 *lite-
ra O*, §. 12. *num* 2. Et probat, *id primo ex cap. ad
aures*, vbi dicitur, quidquid per metum amissio-
nis patrimonij suo beneficio renunciauit, illud
repetere potest; & in corpore sic redditur ratio
vnde quia, quæ metu, & vi fiunt, de iure de- 69
bent in irritum reuocari, mandamus inquit
Alexander III. quatenus prædicto cum integri-
tate restituas vniuersa. Secundò probatur *ex cap.
ad aures, quod cap. pro titulo habet*, qui terrore 70
laicorum electioni de se factæ renunciat, si re-
nunciatio iuramento, vel fide firmata non sit, re-
gimini ad quod electus erat præfici poterit, &
in corpore textus ait Pontifex, tuæ igitur dis-
cretioni præsentibus innotescat, quod renuncia-
tio facta ad terrorem laicorum, nisi forte iura-
mento. vel fide interposita sit confirmata, non
impedit quominus, is qui renunciauit Ecclesiæ,
ad cuius regimen prius erat electus præficiatur
eidem.

Tertio idem probat *ex cap. ad audien-
tiam*, quod sic in titulo continet, qui per 71
metum, qui cadere potuit in constantem vi-
rum Beneficio suo renunciare iurauit, & re-
nunciauit, illud repetere poterit. In cor-
pore autem capitis sic habet, Quia vero
quæ vi metusve causa fiunt, carere debent ro-

bere firmitatis, mandamus quatenus si eundem ad resignationem constiterit vobis per talem metum fuissa coactum, qui potuerit & debuerit cadere in virum constantem, non obstante iuramento prædicto, quo ad non repetendum, sed ad resignandum dum solummodo tenebatur præfatam Ecclesiam ei restitui faciatis.

72 Deinde probat Ratione. Quæ vi & metu causa fiunt, quando metus est cadens in virum constantem, vt irrita debent haberi, & declarari; sed metus illatus à dicto prouinciali huic priori fuit metus cadens in virum constantem; ergo eius renunciario fuit irrita, & nulla. Maior patet ex dictis testibus. Minor vero probatur, quia dictus prior renunciauit ob timorem amissionis honoris, & famæ, quam passurus erat priuatione officij sibi minata; sed huiusmodi timor est cadens in virum constantem; ergo. Minor patet quia timor amissionis patrimonij est cadens in virum
73 constantem, vt dicitur *in cap. Abbas*; sed grauior est timor amissionis famæ, & honoris, quam patrimonij, siquidem homines pluris æstimant famam, & honorem, quam diuitias, vt ex se patet; ergo.

Confirmatur quia inter metus cadentes in virum constantem præcipuum obtinet locum metus concussionis, hoc est metus à superiore inductus, à prælatisve incussus; Atqui metus de quo in infor-
74 mi. fuit metus concussionis, vt patet; ergo inter metus cadentes in constantem virum numerari debet. Probatur totum ex doctina Basilij Poncij *l. 4. de matrim. cap. 4. num.* 11. vbi expresse hoc ait, & & multis iuris ciuilis textibus probat.

His tamen non obstantibus, Respondi dicto
75 quæsito, talem renunciationem fuisse validam, & ad summum solum posse irritari ad petitionem illius, qui metum passus est, ita Nauarrus *in cap. accepta oppositione* 1. *per totum de restitut. spoliatorum.* Lessius *cap.* 17. *dub.* 6. *numero* 37. Lugo *de iustitia dub.* 25. *numero* 130. Rebellus *part.* 2. *lib.* 1. *quæstion.* 5. *numero* 12. Sanchez *lib.* 4. *de matrim. d.* 8. *numero* 6. Dixi ad summum posse irritari ad petitionem illius, qui metum passus est. Nam in præsenti casu, adhuc iudico probabilius, nec ad petitionem illius posse talem renunciationem irritari.

Et ratio est: Quia renunciatio beneficij solum tunc est irritanda ad petitionem illius, qui metum passus est, quando metus fuit ab extrinseco illatus iniuste, vt cum communi sententia docet Lugo *de iustitia d.* 22. *numero* 155. Et hoc siue metus fuerit illatus ab acceptante renunciationem, siue ab alio tertio, vt docet idem Lugo *ibi. numero* 172. sed metus illatus, ab hoc prouinciali non fuit iniustus, sed iustus,
76 ergo renunciatio fuit valida, nec potest rescindi ad petitionem renunciantis: Probatur minor, in qua est difficultas. Quia prouincialis solum minatus est se delaturum culpas dicti prioris ad de-
77 finitorium; sed hoc ipse poterat facere, si culpæ excedebant suam iurisdictionem, vt patet *ex* 3. *part. nostrarum constitutionum cap.* 10. *numero* 9. vel si ob defectum talenti prioris iudicauit ipsum oportere priuare ab officio, vt patet ex *eadem lege tertia partis nostrarum constitutionum cap.* 10. *numero* 7. ergo cum hic prouincialis iudicauerit ipsum priorem debere priuari ob dictas culpas, vel ob defectum talenti, ex delatione minata non intulit metum iniustum, sed iustum.

Nec obstat si dicas illas culpas non esse cul- 78
pas pertinentes ad definitorium vt supponimus; ergo prouincialis iuste non poterat eas deferre ad definitorium; ergo minando se illas delaturum, metum iniustum incussit minato. Respondeo quod licet culpæ non fuissent pertinentes ad definitorium directe poterant ad illud pertinere ratione scandali, vel ob turbationem pacis communitatis, vel ob aliqua incommoda grauia, quæ ex illis sequebantur in monastario, vel in oppido, in quo casu *iuxta nostram constitutionem* 3. *part. cap.* 10. tenetur prouincialis definitorium consulere an oporteat dictum priorem officio priuare, & remittere casum ad illud, vnde cum dictus prouincialis in hoc casu iudicauerit se ob dictas causas posse remittere culpas ad definitorium, licet alias culpæ non essent pertinentes ex se ad definitorium, non incussit metum iniustum dicto priori, sed iustum.

Imo addo quod si tales causæ petitæ à lege *dicto cap.* 10. non darentur, adhuc talem metum non fuisse metum iniustum cadentem in virum constantem, qui solum sufficiens est ad irritandam dictam renunciationem, quod sic 79
probo. Quia vt metus sit grauis cadens in virum constantem requiritur, vt incutiens potens sit, & præsumatur probabiliter executurus, & alias requiritur, vt metum patiens non possit occurrere malis sibi minatis, vt Ego ipse cum communi sententia *dixi in nostro Directo-*
rio Confessariorum p. 1. *tract.* 11. *d.* 5. *numero* 222. 80
& 226. Sed Prouincialis non poterat priuare priorem officiò, nec poterat remittere culpas illius ad definitorium siquidem ad eum non pertinebant, & prior poterat facile occurrere tali priuationi, & remissioni culparum ad definitorium sibi minatæ ostendendo talem culpam secundum nostras constitutiones non esse dignam priuatione, nec pertinere ad definitorium, quapropter Prouincialem non posse eam ad definitorium remittere; ergo si hoc efficere noluit, sed ex tali timore officio renunciauit, talis metus non fuit cadens in virum constantem, sed in virum inconstantem, vt loco citato dixi, cum Palao, & aliis communiter.

Confirmatur quia metus iste non erat pro- 81
babilis quia non fuit illatus à Definitorio, qui talem priorem poterat ab officio priuare, nec à prælato qui posset talem culpam remittere ad definitorium, quod necessarium erat ad in-
ducendum iustum metum, vt docent Hostien- 82
sis *in cap. Abbates numero* 9. de his quæ vi, aut metu causa; sed à prouinciali dicente quod si non renunciaret officio, eum definitorium priuaturum officio, sed talis priuatio minata à definitorio non habebat vllum fundamentum, nec fieri poterat secundum legem; ergo iste prælatus timuit, vbi non erat timor, ac per consequens si ex tali timore renunciauit, eius timor vtpote non cadens in virum constantem, non irritauit renunciationem ita in casu vrgentiori Graffis *lib.* 3. *consiliorum de regularibus cons.* 7. *numero* 16. vbi quærens, An professio cuiusdam

nouitij,

83 nouitij, qui cum ante ingressum religionis renun-
ciasset bonis suis, & postea cum esset nouitius
nollet profiteri, ad suasionem cuiusdam monachi,
qui ei dixit, quod si exiret à religione eum fra-
trem priuandum esse omnibus bonis ob renun-
ciationem ab eo factam ante ingressum religionis,
Nouitius credens renunciationem fuisse validam,
& à patre esse bonis spoliandum, professus, est,
quo in casu quærit Graffis, an talis professio ex
tali metu facta fuerit valida, & Respondet affir-
matiue, *num.* 12. Quia iste nouitius timuit vbi
non erat timor, & metus illatus ex sua culpa
non debet illi prodesse, *l. si mulier in fine, ff. quod*
84 *metus causa.* Sed idem accidit in nostro casu, nam
Prouincialis non poterat dictum Priorem priua-
re, nec mittere culpas ad definitorium, & dato
quod eas misisset, ob eas eum non poterat defini-
torium priuare secundum ius nostrum; Ergo si prior
facile credit, & sua ignorantia, & culpa incidit
in timorem, vbi non erat timor, sibi id imputare
debet, nec per hoc renunciatio irritatur, aut irri-
tari potest, sicut nec professio in illo casu, vt nota-
uit Graffis *suprà.*

85 Nec obstat quod dolus illatus à Prouinciali
fuerit totalis causa renunciationis; Nam quan-
do dolus qui dat causam actui non fuit causa-
tus ab eo respectu cuius factus est actus, sed eo
ignorante, ab alio tertio, talis dolus non irri-
tat actum, nec propter dolum venit talis actus
rescindendus, vt constat, *ex l. eleganter, ff. de dolo*
& l. si proxineta, ff. quod censeo, & tenet cum Mo-
lina, Rebello, & aliis Lugo, *de iustitia, d.* 22.
num. 84. Et ratio id ostendit. Quia totum ius ad
rescindendum actum prouenit ex iniuria deci-
pientis, sed definitorium, qui acceptauit renun-
ciationem non decepit, nec particeps fuit dece-
ptionis, sed Prouincialis; ergo si Prouincialis
malitiose decepit Priorem renunciantem, contra
eum habebit actionem deceptus; & non contra
definitorium, vel contra renunciationem fa-
ctam, cum definitorium nec deceperit eum, nec
fuerit causa deceptionis. Dixi si Prouincialis ma-
litiose decepit: Nam si bona fide hoc consilium
dedit dicto Priori, putans talem culpam posse de-
ferri ad definitorium, & Priorem posse propter
eam à definitorio officio priuari, ad nihil etiam
Prouincialis ipse teuebitur, saltem in foro con-
scientiæ, vt eleganter ait Lugo, *de iustitia, d.* 22.
num. 85. Sed deceptus id suæ ignorantiæ, & culpæ
debet tribuere.

Et ex his patet solutio ad rationes factas in
contrarium. Nam ad omnes illos textus Res-
pondetur, locum solum habere quando metus
est cadens in virum constantem, vt ex verbis il-
86 lorum constat; iste autem metus non fuit cadens
in virum constantem, sed in virum inconstan-
tem, & ignorantem. Ad rationem negatur mi-
nor. Ad probationem Respondetur quod talis
timor amissionis honoris est cadens in virum con-
stantem, quando illatus fuisset ab eo qui potuisset
87 tali honore, & fama priuare; Prouincialis autem
in hoc nihil efficere poterat. Quod si Prior dece-
ptus fuit, id suæ ignorantiæ tribuat, quæ quidem
fuit, vincibilis, siquidem poterat videre legem,
88 imo illam tenebatur scire, vel id poterat ab aliis
doctoribus inquirere, quod si noluit efficere, sed
statim credere Prouinciali, suæ cordis leuitati hoc
tribuat, vt ait Sapiens, qui cito credit leuis est
corde, & suæ ignorantiæ, quam facile remouere
poterat id inquirendo ab alijs, tribuat: vt ait Ec-
clesiasticus 32. fili sine consilio nihil facias, & post
factum non pœniteris.

Ad Confirmationem Respondetur conceden- 89
do metum concussionis esse metum grauem caden-
tem in virum constantem, si incutiatur à Prælato
potente priuationem minatam executioni mandare;
hic autem non accidit, quia Prouincialis nec pote-
rat dictum Priorem priuare, nec mittere eius cau-
sam ad definitorium, quia non excedebat eius iu-
risdictionem, nec pertinebat ad definitorium; &
supponimus, non dari alias causas legis, videlicet
scandalum, vel alia inconuenientia, vel defectus
talenti in Prælato, ob quæ iuxta dictam nostram
constitutionem, 3. *p. cap.* 10. Prouincialis posset
prædictas culpas, etsi secundum se non pertine-
rent ad definitorium, ad illud eas remittere, vt
suprà diximus.

RESPONSIO AVTHORIS.

QVINTO QVÆSITO.

*An per reuocationem factam dictæ renuncia-
tionis coram notario annullauerit accepta-
tionem factam à definitorio dictæ renun-
ciationis, vel impedierit electionem noui
Prælati, etiamsi copia illius reuocationis
non fuerit præsentata dicto definitorio an-
te dictam acceptationem renunciationis,
& electionem noui Prælati?*

PAtet Fr. Ludouicus à Conceptione, *dicto* 2.
tomo examinis veritatis, tract. 1. *litera O,* §. 12. 90
num. 9. Existimat dictam reuocationem, etsi
non peruenerit ad definitorium ante ejus accep-
tationem impedire, & annullare illius accepta-
tionem, & electionem noui Prælati. Ratio il-
lius est, quia in hoc casu prædictus Prælatus im-
peditus fuit, vel per ignorantiam, vel impoten-
tiam, vt reuocatio dictæ renunciationis non per-
ueniret ad manus definitorij coram quo fuit re- 91
nunciatus; Atqui sicut impedito, ita & impo-
tenti non currit tempus, vt communiter ab
vtriusque iuris doctoribus recipitur; ergo Ma-
ior constat tum ex distantia loci, in quo erat Prior
ab oppido, in quo definitorium celebrabatur, quæ
multa erat, tum ex tenore renunciationis eiusdem,
quæ & ignorantiam, & impotentiam, & violen-
tiam arguit, à qua si posset se statim eximeret.

Confirmatur primo. Quia si quis reuocauerit
renunciationem officij à se factam, & reuo- 92
catio non peruenerit ad manus illius, qui re-
nunciationem acceptaturus est ante illius acce-
ptationem ob culpam alicuius, qui impedi-
uit, quominus reuocatio tempore habili per-
uenisset ad manus acceptaturi renunciationem,
acceptatio renunciationis est nulla, & reuoca-
tio valet, vt tenet Sanchez, *libro secundo con-
siliorum cap.* 3. *dub.* 37. *num.* 31. Et habetur ex-
presse in Clementina vnica de renunciatione, vbi
Glossa *versiculo facienda*; sed ex malitia Prouin-
cialis, qui Priorem decepit, factum fuit, quod reuo-
catio renunciationis non peruenisset ad definito-
rium ante illius acceptationem; ergo acceptatio re-

nunciationis fuit nulla, & electio subsecuta; nam vt ait Glossa, *ad cap. ad petitionem de accusat.* si aliquis est iniuste remotus ab officio patet quod alius in locum prioris est iniuste substitutus, ita ista annexa sunt.

Confirmatur 2. quia reuocatio procurationis
93 ad matrimonium annullat matrimonium, si facta fuit ante contractum matrimonium, etsi non peruenerit ad manus Procuratoris ante contractum matrimonium; ergo idem dicendum est in nostro casu. Maior est certa in iure. Consequentiam admittunt aliqui, inter quos est ipse Ludouicus, *suprà; num.* 8. ob similitudinem, quam habet matrimonium carnale cum spirituale, & è contra, quale est esse quem Prælatum.

Confirmatur 3. Quia in dubiis melior est con-
94 ditio possidentis; ergo melior erit conditio possidentis in opinione probabili; sed iste Prior est in possessione sui prioratus, & alias habet opinionem probabilem eius renunciationem per reuocationem cassatam fuisse, etsi talis reuocatio non peruenerit ante acceptationem coram definitorio; ergo non est detrudendus à sua possessione, sed manutenendus in suo officio. Confirmatur 4. Quia in dubiis, imo & in pœnalibus cer-
95 tis benignior pars est eligenda, ergo & in probabilibus, quod benignius fuerit. sed in dicto casu benignius est manutenere dictum Priorem in sua possessione; ergo manutenendus est.

96 Verum ego in hoc casu respondi, quod vel prædicta renunciatio facta fuit per chartam Missam ad definitorium, vel per procuratorem, qui nomine prioris renunciaret coram definitorio, si facta fuit per Procuratorem, eius reuocatio postea facta coram notario, si non peruenit ad procuratorem ante acceptationem renunciationis non est sortita effectum, sic habetur, *expresse in Clement. vnica de renunciat.* vbi glossa, versiculo facienda. Panormitanus, Felinos. Imola, quos refert, & sequitur Sanchez, *in consileis, lib. 2 cap. 3. dub. 36 num.* 31. Lambertinus, Castro, quos refert, & sequitur idem Sanchez, *dicto libro consiliorum cap. 3. dub. 71. n. 7.*

Et ratio est. Quia licet illa quæ à libertate pen-
97 dent, vt est renunciatio sui officij, requirant consensum renunciantis; & hic posita reuocatione tollatur, attamen ius supplet consensum in hoc casu, ne detur locus fraudibus, vt bene notat Sanchez, *lib. 2. de matrim. d. 11. n.* 6. Ergo quamtumuis dictus Prior reuocauerit dictam renunciationem, si eius reuocatio non peruenit ad manus procuratoris ante acceptationem renunciationis, nullum habuit effectum; sed ius consensum à Priore reuocatum suppleuit, & de facto habuit plenum effectum eius renunciatio, non obstante illius reuocatione; facta etiam ante renunciationis acceptationem.

Nec obstat. Quod in Matrimonio ius consensum non suppleat, quod idem videtur dicendum
89 de Pastore renunciante suam Ecclesiam cum qua habet contractum veluti vinculum matrimonij spiritualis. vt dicebat P. Fr. Ludouicus à Conceptione *suprà.* Respondetur namque cum Sanchez, *hoc esse speciale in matrimonio.* Nam cum sit Sacramentum necessario requirit consensum contrahentium, nec iste suppleri potest à iure. Secus dicendum est in Prælato, vbi consensus suppleri potest à iure. Ad illud vero quod dicit Ludouicus eodem modo Philosophandum esse in matrimonio carnali, quam spirituali, vt est Prælatus cum suo conuentu; Respondetur, negando simile. Nam vinculum matrimonij iure diuino naturali est indissolubile, vinculum vero Prælati cum suo Conuentu, est dissolubile per solam illius renunciationem, quod tamen non accidit in matrimonio, vt recte notauit N. Laurentius Espin. *consulto 1. n. 106.*

Vnde ad obiecta ex parte prædicti Ludoui. 99
Respondetur ad primum, nullum adfuisse impedimentum ex parte Prælati renunciantis; Nam si permansit in renunciatione vsque ad tempus, quo iam eius reclamatio non poterat definitorio, vel eius Procuratori intimari, id suæ culpæ debet attribuere, cum antea habuerit commodum tempus ad reclamandum; vnde ad confirmationem Respondetur, Prouincialem non impedisse Prioris reclamationem, nam dato, & non concesso, quod ex malitia ei persuaserit, quod renunciaret, id non eum impediuit: quod ab aliis quæreret, an id sibi conueniens esset, vel an eius culpæ mereretur priuationem officij, quod si non fecit, sibi imputet, vt diximus. Nam Prouincialis non impediuit, quod eius reclamatio perueniret tempore habili ad definitorium. Ad vltimam Confirmationem Respondetur, id esse speciale in matrimonio, ob rationem *supra* dictam, non tamen in renunciatione beneficij, aut officij, & ad instantiam in contrarium iam *suprà* responsum est.

Dixi si renunciatio facta fuit per procuratorem 100
non reuocari per reuocationem non intimatam procuratori ante acceptationem renunciaionis; Nam si renunciatio facta fuit per chartam missam ad definitorium, vt fuit renunciatio huius Prioris, maius est dubium an per reuocationem etiamsi reuocatio non peruenerit ad definitorium ante acceptationem, renunciatio fuerit valida? Partem negantem tenet cum Armacano, Domin. Ioanne Andr. quos refert Sanchez, *lib. 2. de matrim. d. 11. numero septimo.* Et colligitur, *ex leg. si pater de manuum vindic. in princip.*

Quorum ratio est. Quia Epistola est tanquam merum instrumentum, & organum per quam dominus profert verba, & ita concipit verba in persona mittentis, vnde consensu domini deficiente tempore, quo profert verba, nihil operatur epistola, aut nuncius, quamuis reuocationis ignarus sit, quod non accidit in procuratore, nam quando quis Procuratorem instituit, facto illius voluit obligari, vnde necesse est eum per quem consensus præstatur reuocationis conscium esse.

Verum quidquid sit de probabilitate huius 101
sententiæ, absolute dicendum est, talem renunciationem factam per chartam, vel nuncium fuisse validam, nec reuocari per dictam reuocationem, si non peruenit ad definitorium tempore habili ante illius acceptaionem. Ita Glossa, *l. 1. fine de contrab. emption.* & videtur tenere Sanchez, *suprà*, *numero septimo.* Et ratio est, quia etiam Procurator est merum instrumentum, & organum per quem dominus pro- 102
fert verba, & tamen si ad eum non peruenit notitia reuocationis, gesta per eum valent; ergo sicut quod renunciatio facta per Procuratorem, non reuocatur per reuocationem si ei non fuit intimata ante renuncia

renunciationis acceptationem, ita quando renunciatio facta fuit per chartam; vel nuncium, non enim apparet maior ratio distinctionis.

Vnde ad rationem in contrarium respondetur, quod sicut Dominus se obligavit stare factis per Procuratorem, ita se obligavit stare dictis in sua epistola, si notitia revocationis non pervenit ad tempus ante illius acceptationem, per quod manet responsum nostro quæsito, non enim per dictam revocationem impedita fuit prædicta renunciatio, nec impedita electio novi prioris, si quidem extra tempus pervenit, & post factam electionem novi prioris.

103 Nec obstat id, quod ait dictus Ludovicus, quod sicut in dubiis melior est conditio possidentis ita melior est conditio possidentis in opinione probabili. Non obstat inquam. Respondetur namque in primo cum Sanchez, *de matrimonio d. 41. libr. 2. num.* 30. quod illud axioma, solum habet locum in dubiis, & quando sunt diversæ opiniones circa aliquam rem, non tenetur iudex facere possidenti, quia tantum in dubio melior est conditio possidentis; Iudex autem in præsenti non est dubius, sed probabiliter opinatur, talem revocationem non anullare renunciationem factam, constat autem quod in rebus moralibus iuxta communem sententiam satis est amplecti opinionem probabilem.

Secundò respondetur, quod adhuc dato, sed non concesso, quod dictum axioma haberet locum; quod tamen revera non habet, in eo qui possidet aliquo titulo saltem probabili, nullo tamen modo habet locum in eo, qui certò cessit omni titulo, quod habebat ad possidendum, qui autem renunciavit officio, quod habebat, cessit iuri, quod ad illud habebat, & non habet iam vllum ius, aut regressum ad ius, cui per renunciationem cessit, vt patet *ex l. quæritur. §. si venditū ff de adulter. l. 1. §. qui semel ff. de successor. cap. cum inter. cap. ex transmissa. cap. cum in præsentia de renunciatione.* & cum Decio, Romano, Crameta, Lezana. *in consiliis, consil 7. num. 27. & in summa, tom. 2. verbo renunciatio* Fr. Espin. *consulto. 1. num.* 41.

Et ratio est quia renuncians, quoad effectum repetendi rem, cui renunciavit, habetur pro mortuo, si sacra Rota in novissimis *decisione* 28. *de proc.* Lezana. *in consulto Apannang. dub. 5. n.* 123. Gonzales *in reg.* 8 *Cancellaria* §. 2 *proœm. num.* 14. Quod adeò verum est, vt Papa papatui renuncians habetur pro mortuo, sunt enim paria, Papam obiisse, & Papam renunciasse, vt in specie probatur in clementina de Romanis, sancta Glossa, cum moriente, de electione; Atqui iste prior certo renunciavit suo officio; ergo iam nullum habet ius probabile possidendi, & solum versatur probabilitas, an per revocationem renunciationis reassumeret titulum, vel ius quod habebat, quod cum versetur sub opinione, melior est conditio definitorij possidentis acceptationem renunciationis tempore habili, stando etiam in dicto axioma, quod melior est conditio possidentis in opinione probabili, propter eandem rationem, per quod manet responsum obiectioni prædicti Ludovici à Conceptione, & toto huic consulto, & hæc saluo semper meliori iudicio.

CONSVLTVM CV.

De fundatione Monasteriorum, an possit hodie fieri à Carmelitis excalceatis in toto orbe, ex sola licentia ordinarij, nulla alia requisita?

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *In iure communi prohibetur mendicantibus fundare noua Monasteria, sine licentia Sedis Apostolica.*
3 *Mendicantes habent varia priuilegia ad fundandum noua Monasteria sine Pontificis licentia, de sola licentia ordinarij.*
4 *Concilium Tridentinum determinauit, quod noua loca à regularibus non recipiantur, sine licentia Episcopi.*
5 *Vltra hanc licentiam alias conditiones postulat Clemens VIII. in quadam constitutione.*
6 *Vrbanus VIII. abrogauit omnes licentias concessas regularibus erigendi noua Monasteria, & pracepit, quod in erigendis nouis Monasteriis obseruarentur sacri Canones, & Concilij Tridentini decreta, & constitutio Clementis VIII. & Gregorij XV.*
7 *Stando in dicto decreto Vrbani, hodie secundum aliquos non potest fundari aliquis Conuentus regularium, sine consensu Apostolico.*
8 *Nostri Carmelita qui in Lusitania de sola licentia ordinarij fundarunt vnum Monasterium sine consensu Apostolico, non sunt intrusi.*
9 *Mendicantes habent priuilegia Sixti IV. & Iulij II. ad fundanda noua Monasteria de sola licentia ordinarij.*
10 *Predicta priuilegia non sunt abrogata ab Vrbano VIII.*
11 *Vrbanus solum abrogauit priuilegia concessa mendicantibus ad fundanda noua Monasteria post Concilium Tridentinum, & Clementem VIII.*
12 *Nostri Carmelita ante Tridentinum, & decretum Clementis VIII. habebant dicta priuilegia.*
13 *Vrbanus non reuocauit priuilegium Pauli V. concessum Trinitariis ad fundandum in Regnis Hispania.*
14 *Vrbanus solum reuocauit priuilegia fundandi cuique concessa post Tridentinum.*
15 *Quando maiori derogatur non est visum minori derogari.*
16 *Si constet Ordinario Conuentum de nouo fundandum posse sustentari sine detrimento aliorum ibi existentium, non est necesse vocare Prælatos aliorum Conuentuum, nec requiritur illorum consensus ad dandam licentiam ad fundandum.*
17 *Dicti*, vel, *disiunctionem significat in toto rigore.*
18 *Est aduersatiua illius, quod sequitur contra id, quod antecedit.*
19 *Dictio*, vel, *sumitur pro saltem.*

20 *Dictio alias, diuersum innuit modum exercendi rem.*

21 *Facit quod illud quod sequitur excludat id, quod antecedit,*

22 *Significat alterationem in antecedenti.*

23 *Licentia fundandi noua monasteria non solum potest concedi ab Episcopo sed etiam à vicario capituli sedis vacantis.*

24 *Vicarius generalis capituli sedis vacantis est, & dicitur ordinarius.*

25 *Ponitur obiectio in contrarium ; & soluitur.*

26 *Fundatio nostrorum Religiosorum in Brachara Lusitania de sola licentia ordinarij facta fuit legitima.*

27 *Tolerantia approbatiua indicat licitum consensum.*

28 *Prælati Religionum illius ciuitatis assistentes dictæ fundationi, & non contradicentes, illam approbarunt.*

29 *Non minus facto, quam verbo consensus elicitur.*

30 *Plus est facto aliquid declarare ; quam verbo.*

31 *Ex temporis antiquato in quo dicti prælati non reclamarunt præsumitur interuenisse dictum consensum.*

32 *Clemens IX. ad instantiam nostrorum Carmelitarum excalceatorum Hispaniæ confirmauit motum proprium Gregorij XV. & Pauli V. ad nostros Carmelitas fundandum noua monasteria de sola licentia ordinarij.*

33 *Refertur bulla Clementis IX.*

34 *De hoc datur etiam declaratio sacræ congregationis, quæ ibi refertur, in qua declarat sacra congregatio Carmelitas de sola licentia Ordinarij posse vbique fundare nouos conuentus.*

35 *Ponitur obiectio in contrarium, & soluitur.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

1 IN Ciuitate Bracharensi, in Regno Lusitaniæ fundarunt nostri religiosi quoddam monasterium de consensu ordinarij, nullis Regularibus ex his, qui antea ibi habitabant contradicentibus, imo potius prælati omnium illorum conuentuum astiterunt actui possessionis, & primæ missæ, & positioni Sanctissimi Sacramenti; & ipsi Carmelitæ acceperunt mutuata ab Eremitis S. Augustini, qui in dicta ciuitate habent conuentum omnia paramenta & vasa ad celebrationem missæ. Post duodecim annos, quædam fœmina reliquit in suo testamento, vt in hoc monasterio Carmelitarum excalceatorum ei fieret quædam capella pro eius sepultura cum duabus missis perpetuis, & quod dicto monasterio daretur certa eleemosyna, quod si Carmelitæ eam accipere nollent, fieret talis capella in monasterio Eremitarum S. Augustini. Requisiti autem Carmelitæ, an velint accipere dictam eleemosynam pro construenda dicta capella, & missis, illi libenter annuerunt ipsis tamen Patribus Eremitis S. Augustini displicuit, acceptatio Carmelitarum, & se eis opposuerunt dicentes, eos posse accipere illam eleemosynam pro capella facienda, & missis celebrandis in suo conuentu; si quidem illi non habebant conuentum in ciuitate Bracharensi; cum illam domum in qua viuebant fundauerint ex sola Ordinarij licentia, qui talem licentiam dare non poterat, inauditis ipsis fratribus Eremitis, vt de facto non fuerunt vocati, nec auditi. Nec de facto ipsos Carmelitas potuisse fundare absque licentia Pontificia, siquidem tunc temporis non erat Archiepiscopus, qui talem licentiam concedere posset, & alias capitulum sede vacante non poterat concedere talem licentiam, vt de facto concessit, iuxta quamdam declarationem sacræ Congregationis, quam refert Diana *part. 8. tract. 4. resol. 6. 8.* ac per consequens, ipsos Carmelitas esse intrusos in illam ciuitatem, & non habere legitimum conuentum, in quo talis capella fieret, & in quo tales missæ celebrarentur, ac per consequens legata pertinere ad eos, qui verum, & non intrusum conuentum habebant, quod dubium cum delatum fuerit ad iudicium.

Interrogatum fuit à me, An Carmelitæ potuissent fundare in dicta Ciuitate, absque licentia sedis Apostolicæ, cum sola licentia ordinarij inauditis; & non vocatis ipsis Fratribus S. Augustini?

RESPONSIO AVTHORIS.

PRo resolutione huius casus, qui quotidie accidere potest notandum est. Quod *in cap. cum ex eo de excessibus prælatorum*; & in Clementina *Cupientes*, de pœnis prohibitum erat Religiosis mendicantibus fundare noua monasteria, vel antiqua alienare, seu mutare, sine licentia sedis Apostolicæ. Idem prohibetur *in cap. vnico de Religiosis domibus.* Quamuis *in hoc capite, vnico de Religiosis domibus*, non id prohibeatur quatuor ordinibus mendicantibus. scilicet Prædicatoribus, Minoribus, Eremitis S. Augustini, & Carmelitis, *cum isti expresse in dicto capite à dicta prohibitione excludantur*, sed quibusdam aliis mendicantibus post Concilium Lateranense constitutis; quos Gregorius X. author illius capitis, cum Concilio Lugdunensi extingui iubet, prout notat Frater Thomas à Iesu super Regulam Carmelitarum, *parte 3. cap. 2. Glossa 2. §. extendenda tamen*, & cum Suario Fr. Lezana, *tom. 3. verbo Monasteria regularium, num. 4.* 2

Secundo notandum est. Quod post huiusmodi iuris prohibitionem, concessere Sixtus IV. 3 Carmelitis, & Iulius II. Fratribus Minoribus, vt absque Pontificis licentia ædificarent noua Monasteria, vt testatur Miranda *in manuali tomo 1. quæstione 33. articulo 1.* Extántque varia priuilegia circa hoc de quibus Miranda, ibi *articulo 2. & 4.* Et Paulus V. in Bulla ad Ecclesiæ Militantis anno 1605. concessit nostris Carmelitis excalceatis, vt possent vbique ex sola ordinarij licentia construere Monasteria, & Fratribus Capucinis, in Bulla ad vberes anno 1606. edita concessit, vt in Regnis Hispaniarum possent recipere Monasteria, seruata forma sacrorum Canonum, & Concilij Tridentini; & Fratribus

Fratribus B. Mariæ Tuliensis, ordinis Cistereiensis
concessit idem Paulus V. anno 1608. vt vbique de
sola ordinariorum licentia possent noua Monasteria
fundare.
4 Tertiò Notandum est quod Concilium Tri-
dentinum *sess. 25. de regularibus, cap. 3. mandauit*,
quod noua loca à Regularibus non recipiantur,
sine Episcopi in cuius Diœcesi erigenda sunt
licentia prius obtenta, posteà vero Clemens VIII.
in constitutione, quæ incipit quoniam ad in-
5 stantiam præcepit, locorum Ordinarios non
posse licentiam ad nouos Conuentus quorum-
cumque mendicantium erigendos impertiri, nisi
vocatis, & auditis aliorum in eisdem Ciuitatibus,
& locis existentium conuentuum prioribus, seu
procuratoribus, & aliis interesse habentibus. Et
sacra Congregatio sub Gregorio XV. præcepit,
ne aliqua monasteria de nouo erigerentur, nisi
in eis saltem duodecim religiosi inhabitare, ac
ex redditibus, & consuetis eleemosynis susten-
tati valeant, ac priores, seu procuratores alia-
rum Religionum, non solum in prædictis, sed
etiam in aliis, per quatuor millia passuum cir-
cumuicinis locis ad id vocari, & auditi fuerint,
aut tali erectioni consenserint, vel alias ordina-
riis locorum constiterit, religiosos monasterij
sic erigendi, absque detrimento Religiosorum
in monasteriis antea in Ciuitatibus degen-
tium, ibi in numero duodecim commode, & con-
gruè sustentari, ac ali posse. Vrbanus verò
VIII. in literis in forma breuis, anno 1624. om-
nes licentias, & facultates concessas regulari-
6 bus erigendi monasteria, & loca regularia, abro-
gauit, & annullauit, simúlque præcepit, in
huiusmodi locis regularibus erigendis seruari
debere secreta sacrorum Canonum, & Concilij
Tridentini decreta, & hoc sub variis pœnis, vt
videri est in ipso decreto, quod, & alia refert Fr.
Lezana *tom. 1. cap. 9. num. 35. & tom. 3. verbo mo-
nasterium, num. 4.*

Ex quibus prænotandis deducitur, quod ex
cap. cum ex eo de excessibus Prælatorum, & ex
Clementina cupientes, de pœnis, non posse
mendicantes fundare noua monasteria sine li-
centia sedis Apostolicæ. Ex Concilio verò Tri-
dentino, requiritur ad talem fundationem con-
sensus ordinarij, quod etiam ante requirebatur,
ex can. quidam & sequent. 18. quæst. 2. Ex de-
creto verò Clementis VIII. & Gregorij XV.
id debet fieri auditis, & vocatis prioribus, seu
procuratoribus conuentuum iam existentium in
loco vbi erigendus est nouus Conuentus. Ex decre-
to verò Vrbani VIII. requiritur ad fundationem
alicuius Conuentus obseruatio sacrorum Cano-
num, decreti Tridentini, & decreti Clementis VIII.
& Gregorij XV. non obstantibus quibuscumque
priuilegiis, in contrarium, quibus omnibus derogat
sanctitas sua.
7 Ex quibus evidenter concluditur, quod stando
in decreto Vrbani VIII. hodie non potest fundari
nouus aliquis conuentus regularium, etiam men-
dicantium, absque consensu Apostolico, & cum
consensu ordinarij, vocatis prius, & auditis re-
ligiosis aliorum conuentuum, ex quibus, con-
cludebant prædicti Patres Eremitæ Sancti Au-
gustini, quod cum noster Conuentus, sine ob-
seruatione istorum decretorum, Bracharæ Au-
gustæ fuerit fundatus, de sola licentia capituli
sede vacante, quam Vicarius capituli sedis va-
cantis dare non poterat, vt declarauit sacra Con-
gregatio, vt testatur Barbosa, *in Collectanea Bul-
larum, verbo Monasteria, numero 1.* Nauarrus,
in Lucerna Regularium, verbo Monasteria, num.
a Fr. Lezena, *verbo Monasterium, num. 3.* quod
talis Conuentus erat intrusus, & sine debita licen-
tia fundatus, ac per consequens, vt talem debere
excludi a consecutione illius legati, & legatum,
ex defectu subiecti reuerti ad ipsos Fratres Ere-
mitas, qui legitimè fuere in illa Ciuitate fun-
dati.
Verum his omnibus non obstantibus, ego 8
respondi, prædictos nostros Patres Carmelitas,
qui ex sola licentia ordinarij in dicta Ciuitate
fundarunt, non esse intrusos, sed legitime fun-
dasse quod vt probem notandum est, Sixtum IV.
concessisse nostris Carmelitis, & Iulium II. Mi-
nimis, posse fundare noua Monasteria, sine li-
centia Papæ, non obstantibus. *cap. cum ex eo,
de excessibus Prælatorum*, & Clementina *Cu-
pientes, de pœnis*, vt testatur Cuuaruuias,
in compendio priuilegiorum mendicantium, verbo 9
ædificare, num. 18. & 20. Lezana, *verbo Mona-
steria, num. 4.* Concilium verò Tridentinum his
priuilegiis non derogauit, sed solum præcepit,
quod non erigantur dicta monasteria, sine ordinarij
licentia. Ita cum Suario, Nauarro, Fr Thomas à
Iesu Lezana, *suprà num. 4.* Nec contra id, facit
quædam declaratio sacræ Congregationis, quam
refert Barbosa, *ad cap. 3. sess. 25.* Concilij Triden-
tini. Nam de tali declaratione non constat authen-
ticè & solum loquitur de Monachis, vt *ibi* testatur
Lezana, *num. 4.*
An autem prædicta priuilegia Sixti IV. & 10
Iulij II. sint abrogata per decretum Vrba-
ni VIII. maius est dubium. Affirmat Peliza-
rius, *tractat. 8. cap. 7. numero 91.* Verùm con-
trarium probabilius est. Ita cum Roderico, Sorbo,
Cespedes, *cap. 1. de exceptione, d. 2. num. 4.* asserit-
que pro sua sententia decisionem Rotæ, quam
adducit Farinacius, *decisione 745. tom. 2. part. 2.*
Ego ipse, *in nostro Directorio Regolarium, p. 1.
tract. 2. d. 1. numero 186* Idem probabile putat Le-
zana, *verbo Monasteria, num. 4* vbi ait Vrbanum
VIII. solum loqui de illis religiosis, qui facultates,
seu licentias ad fundanda noua Monasteria, non
seruata debita forma obtinuerunt, post Concilium
Tridentinum, & Clementem VIII. non de illis,
qui ante Concilium priuilegia, & indulta ad 11
id obtinuerunt, quales sunt nostri, Carmelitæ, 12
& Minimi, idque ait se sæpe vidisse practicari
apud multos.
Idem docet cum suo Reuerendo Patre Ge- 13
nerale Petro ab Ascentione Fr. Ludouicus à
Conceptione in suo examine veritatis, *tom. 2.
tract. 1 littera M, §. 10. num. 1. & 2.* Et *num. 5.* af-
fert quoddam priuilegium Pauli V. concessum
suæ Religioni ad fundandum vbique in Re-
gnis Hispaniæ, quod priuilegium ait, non fuis- 13
se reuocatum ab Vrbano VIII. Nam Vrba- 14
nus VIII. solum reuocauit priuilegia fundandi
vbique terrarum, non vero priuilegium fundan-
di in certis Regnis; nam sicut cui conceditur 15
minus, non censetur maius concessum, sic quan-
do maiori derogatur, non est visum esse minori,
derogatum, præsertim, quando in minori non
eadem ratio reperitur, quia non eadem incon-
uenientia currunt: hæc prædictus Ludouicus,
ex quibus omnibus concluditur, saltem proba-
bile

bile esse posse nostros Carmelitas, & alios communicantes fundare noua Monasteria absque licentia sedis Apostolicæ, de sola licentia Ordinarij.

An autem consensus Prælatorum, vel procuratorum aliorum ordinum, ita requiratur; vt si hi dissentiant, ordinarius loci non possit dare licentiam illa erigendi? Respondeo non requiri talem consensum, si constet Ordinario Religiosos
16 Monasterij construendi, absque detrimento religiosorum in Monasteriis ibi antea erectis degentium in numero duodecim posse commode sustentari. Ita Cespedes, *cap. 1. de exemptione, d. 4. num. 1.* Lezana, *verbo Monasteria, num.* 7. Pelizarius, *tract. 8. cap. 7. n. 99.* & constat ex prædicto Decreto sacræ Congregationis iussu Gregorij XV. edito, in eo enim post verba illa erectioni concesserunt, ita addit sacra Congregatio de mandato Gregorij XV. Vel alias ordinariis locorum constiterit, religiosos Couentus sic erigendi, absque detrimento Religiosorum in Monasteriis antea erectis degentium, ibi in numero duodecim commode, & congrue ali posse. Vbi nota, quod illa dictio, vel, in toto rigore disionctionem significat. 24. *q. 1. schisma 10. distinct. non debet.*
17 *ff. de verborum signif. l. alienatio §. vult.* Estque aduersatiua illius, quod sequitur, contra id quod
18 antecedit, taliter quod quodlibet illorum contenta sit, *l. sæpe. ff. de verborum, obligat. l. si heredes plures, ff. de condit. instit.* ex quo constat, quod dictio, *vel*, sumitur pro, *saltem*, significat, ergo quod ex duobus disiunctis vltimum, saltem,
19 exequi debeat, 25. *q. 3. cap. alias, ff. de liber. agnosc. l. alimenta.*

20 Et tandem dictio, *aliàs*, diuersum innuit modum exercendi rem, *l. 1. §. aliud tamen, ff. de aqua quotid. & æst.* Præterquam, quod quia dicta dictio, alias exclusisse significat, tacitque, quod illud, quod sequitur, excludat id, quod antecedit,
21 & consequenter significat alterationem in antecedenti, *ff. de iureiurand. l. admonendi*; Ergo si Gregoriana sacræque Congregationis constitutio, sic habet, vocatis, & auditis Prælatis, vel
22 alias, si ipsis ordinariis constiterit, &c. Planum est, non esse necessarium consensum Prælatorum in antiquis existentium conuentibus, & ita tenet cum Cespede; & Lezana; Pelizarius, *suprà, num. 99.* Fr. Ludouicus à Conceptione, *suprà, n. 9.* Vbi asseruerat prædictum decretum Gregorij fuisse confirmatum ab Vrbano VIII. per bullam, quæ incipit Romanus Pontifex, quod non aduertit Peirinis, *tom. 3. de Priuilegiis in addita-mentis ad constitutionem.* Vrbani VIII. *cap. 12. not. 2.*

23 An autem huiusmodi licentia possit concedi non solum ab Episcopo, sed etiam à Vicario capituli sedis vacantis, maius est dubium, propter prædictam declarationem sacræ Congregationis, quam supra retulimus. Verum absolute dicendum est, talem licentiam posse concedere Vicarium capituli sedis vacantis. Ita ex Bizono, Rotæ, Iasono Abbate, Sanchez, Cespedes, *d. 21. n. 3.* Nec dissentit Peirinis, *suprà n. 93.* Et ratio
24 est, quia Vicarius Generalis capituli sedis vacantis est, & dici potest ordinarius; ergo cum in præcitatis decretis sola licentia ordinarij requiratur, sufficit licentia Vicarij capituli sedis vacantis in omnibus illis casibus, in quibus eam concedere potest Episcopus. Nec obstat dicta declaratio sacræ Congregationis. Nam de ea non constat authentice, vt alteri declarationi in hac 25
materia Respondet Lezana, *verbo Monasteria, num. 4.* Et dato quod authenticè de ea constaret, non ei necessario standum est, vt melior docet opinio Doctorum.

Ex quibus omnibus concludo directe Respondendo quæsito huius consulti, quod cum nostri Religiosi fundauerint in dicta Ciuitate de licen- 26
tia ordinarij, qui optime sciebat nostros Religiosos in maiori numero duodecim posse ex assuetis eleemosynis in ea ciuitate sostentari, est enim Ciuitas magna, & non habet in circuitu plusquam millia passuum, nisi vnicum Conuentum pauperem, talis fundatio fuit legitima, & non intrusa, siquidem licentia Papalis non erat necessaria, vt pro nostris religiosis, & aliis communicantibus probatum manet, & sufficiebat licentia ordinarij, etiam non requisitis Prælatis, vel procuratoribus aliorum ordinum, quando ordinario, constabat, talem erectionem noui Conuentus, non esse in præiudicium aliorum iam fundatorum, quod cum accideret in præsenti, non est cur dicatur talis fundatio conuentus intrusa, maxime cum ipsi Prælati illorum Conuentuum assisterent eidem erectioni, & dederint mutuata ornamenta, ad celebrandam primam Missam, & singulares eleemosynas, per spatium duodecim annorum, in quibus terminis non potest dici defecisse consensum Prælatorum aliorum Conuentuum iam fundatorum.

Quia tolerantia approbatiua indicat tacitum 27
consensum; vt asserunt communiter Doctores, quos refert, & sequitur Vidal, *titulo de residentia inquisitione vnica, n. 20.* Sed dicti Prælati videntes fieri conuentum, non solum non restiterunt, sed ornamenta, & paramenta dederunt ad eius constructionem, cum tunc possent resistere eius constructioni, absque vllo impedimento; er- 28
go signum clarum habetur, quod ipsi approbarunt, & concesserunt in dicta constructione Conuentus. Non enim minus facto ipso, quam ver- 29
bo consensus elicitur, *l. Paulus, l. non tantum, ff. rem ratam haberi, l. de quibus circa fin. de legibus,* & Doctores plures; apud Barbosam *in axiomatibus iuris, axiomate 93. num. 6.* Imo plus ex facto ali- 30
quid declarare, quam verbo, *Canone dilecti filij primo de appellat.* & cum pluribus Doctoribus Lezana, *in Consiliis, consilio 42. num 9. & 10.* Atqui dicti Prælati facto ipso approbarunt, & consenserunt in dictam fundationem, præbendo ornamenta, & paramenta ipsis religiosis Carmelitis, ad dicendam primam Missam, & ponendum in noua Ecclesia, & Conuentu de nouo fundato diuinum Eucharistiæ Sacramentum; ergo facto ipso concesserunt constructioni dicti Conuentus, vt ex se patet.

Tum quia, cum per duodecim annos non reclamassent dicti Prælati ex temporis antiquitate, 31
qua ipsi Carmelitæ perstiterunt in dicto Conuentu in pacifica possessione sine vlla contradictione præsumitur dictum consensum interuenisse, vt cum Alexandro, Decio Cephalo, Surdo, & aliis innumeris probat Lezana, *in consiliis consilio 45. num. 22.* Dato, ergo quod talis consensus esset necessarius, quod tamen negamus, casu quo ordinarios iudicet dictos patres Carmelitas sine præiudicio aliorum Conuentuum iam existentium posse in dicto loco commode sustentari ex assuetis eleemo-

eleemosynis, vt de facto iudicauit, te ipsa talis consensus de facto non defuit; ergo talis Conventus non intrusus, sed ritè, & iuxta ius, & nostra privilegia Pontificia fundatus fuit, ac per consequens non potest ex hoc capite impediri à consecutione prædicti legati.

32 Tandem vt hæc difficultas penitus abscindatur sanctissimus Clemens IX. ad instantiam Nostrorum Carmelitarum excalceatorum Congregationis Hispaniæ, in quadam bulla incipiente *Ecclesiæ Catholicæ regimini*, data die 6. Octobris anni Domini 1668. Pontificatus sui anno 2. Confirmauit motum proprium Gregorij XV. & Pauli V. in quibus dicti Pontifices concesserunt nobis Carmelitis excalceatis licentiam ad fundanda nova Monasteria vbi libet cum sola licentia ordinarij, nullo alio requisito consensu Apostolico, & hoc etiamsi fuisset prope alias domos regularium, cum derogatione Priuilegij Clementis IV. Sixti IV. Iulij II. & aliorum Pontificum. in quibus prohibebatur fundari noua Monasteria, etiam mendicantium, iuxta alia Monasteria aliorum mendicantium per spatium 100. canarum, verba autem dicti Pontificis Clementis IX. in dicta bulla sunt.

33 Nos per incertas Pauli, & Gregorij prædecessorum literas cum omnibus, & singulis in eis respectiue contentis, authoritate Apostolica tenore præsentium approbamus, & confirmamus, illisque inviolabilis Apostolicæ firmitatis robur adiicimus, non obstantibus, &c. Qua concessione Apostolica extante non potest amplius controverti. An nostri religiosi de sola licentia ordinarij sine alia noua sedis Apostolicæ licentia, vel alterius consensu possint vbique fundare noua Monasteria, nec quoad hoc ab aliquo impediri vt declaravit Sacra Congregatio Regularium, ad quam cum recurrerent Prædicti Patres Eremitæ D. Augustini, Collegij Beatissimæ Virginis Mariæ de Populo Civitatis Bracharensis in Regno Lusitaniæ, asserentes Carmelitas discalceatos Congregationis Hispaniæ intendere erigere quoddam Monasterium in dicta ciuitate Bracharensi, cum sola licentia ordinarij, quod videbatur esse contra determinationem summorum Pontificum Clementis VII. & Gregorij XV. &c. Qua propter postulabant, vt sacra Congregatio dignaretur declarare prædictam fundationem non potuisse fieri, &c.

34 Sacra Congregatio eorum petitioni Respondit quod citaretur Procurator Generalis Fratrum Discalceatorum Provinciæ Portugalliæ, qui procurator citatus respondit, ita esse, quod Fratres Carmelitani discalceati intenderunt perfectam fundationem in dicta ciuitate Bracharensi, cum sola licentia Ordinarij illius loci, &c. Attamen hoc fecisse virtute Privilegiorum, quæ illis concessere Felicis recordationis Paulus V. & Gregorius XV. quæ Privilegia confirmavit in totum Sanctissimus Dominus noster Clemens Papa IX. die sexta Octobris immediate præteriti, per quæ Privilegia tribuitur dictis fratribus Carmelitis discalceatis, facultas, vt possint erigere Monasteria cum sola licentia ordinarij locorum, nullo aliarum personarum, etiam regularium requisito consensu, quorum Privilegiorum ibidem, & confirmationis copiam exhibuit dictus Procurator, coram sacra Congregatione, quibus visis respondit sacra Congregatio Eminentissimorum sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium negotiis, & consultationibus Episcoporum, & regularium præposita, referente Eminentissimo Spinola; *censuit oratores, non posse à prædictis fratribus, S. Augustini in erectione noui Monasterij impediri. Romæ octauo Februarij Millesimo sexcentesimo sexagesimo nono Marius Cardinalis Ginetus.*

Ex quibus omnibus constat prædictam fundationem Monasterij Bracharensis Carmelitarum excalceatorum fuisse legitimam cum sola licentia ordinarij. Tum ex privilegiis antiquis, vt *suprà* explicuimus. Tum ex privilegio Pauli V. & Gregorij XV. Tum ex nova concessione Clementis IX. Per quam omnis lis in hac materia sublata est, licet talis Conventus fuerit fundatus de sola licentia Vicarij generalis Capituli sedis vacantis, vt declaravit sacra Congregatio optime sciens in dicta civitate Bracharensi non dari hodie abhinc multis annis alium ordinarium, nisi dictum Vicarium, cum omnes sedes Episcopales Regni Portugalliæ sint sine Episcopis abhinc multis annis, vt ipsis eminentissimis & toti orbi notum est, & tamen ipsa sacra Congregatio censuit, dictum Conuentum fundatum cum licentia dicti ordinarij, legitime iuxta dicta priuilegia fuisse fundatum.

Vnde non est vlla ratio cur prædicti Patres Carmelitæ priuentur dicto legato facto suo Monasterio, cum illud velint recipere, iuxta dispositionem testatoris. Nec contra hoc facit quod tempore quo Conuentus fundatus fuit, & legatum relictum, adhuc non extabat confirmatio Clementis IX. Nam enim ea non existente, vt *suprà* probauimus, Conuentus legitime fundatus erat, ex sola licentia ordinarij vt *suprà* probauimus, ac per consequens capax erat legati, & ita iudicatum fuit in Senatu Bracharensi, & Iudice Apostolico delegato, & per quod manent soluta omnia, quæ contra hanc resolutionem afferri poterant. 35

CONSVLTVM CVI.

De quadam Moniali sine causa negante suffragium omnibus fœminis volentibus ingredi Religionem, An illius suffragium debeat, vt iniustum & nullum à prælatis declarari.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Si monialis in receptione novitiæ apta iniuste suffragium denegaverit, habetur pro concesso.*
3 *Quotiescumque consensus est in aliquo actu necessarius, si qui illum præstare debet, sine causâ denegauerit, habetur pro præstito.*
4 *Si lex postulet vota omnium Monialium ad receptionem alicuius nouitiæ, & aliqua monialis votum iniuste denegauerit, censetur habere omnia suffragia.*

Xx 5 *Non*

5 *Non tantum debet attendi suffragiorum numerus, quam zelus, & meritum suffragantium.*

6 *Si maior pars capituli ex odio, & passione dederit votum reprobativum novitia, standum est minori parti capituli, qua votum approbativum cum zelo religionis dedit.*

7 *Ponitur in contrarium argumentum ex lege nostra, qua postulat omnia vota in approbatione vigesima prima monialis, & in aliis maiorem partem capituli Conventualis.*

8 *Respondetur eidem argumento.*

9 *Ponitur alia obiectio, & solvitur.*

10 *Ponitur aliud argumentum in contrarium, & solvitur.*

11 *Ponitur alia obiectio, & solvitur.*

12 *Monialis ex odio, & passione denegans suffragium volenti ingredi in loco vigesimo primo peccat contra iustitiam, & tenetur ad restitutionem.*

13 *Pralatus dictarum monialium non tenetur stare eius suffragio, sed potest novitiam recipere ad habitum.*

14 *Talis monialis defecit absque causa, in eo ad quod tenebatur ex officio.*

15 *Eo ipso quod à Religione deputatur ad recipiendas novitias, tenetur habiles, qua illi proponantur, approbare, & inhabiles reprobare.*

16 *Non fuit fidelis dispensator bonorum Christi.*

17 *Sine causa impedit conventum, ne possit recipere monialem vigesimam primam.*

18 *Conventus habet ius ad recipiendam novitiam vigesimam primam fundatam in lege.*

19 *Qui impedit sine causa aliquem à consecutione rei ad quam habet ius, peccat contra iustitiam, & tenetur ad restitutionem.*

20 *Ponitur argumentum in contrarium, & solvitur.*

21 *Si aliquis vocalis in electione canonica nolens neminem eligere sine causa dederit suffragium indifferens, vel miserit schedulam albam, per hoc non irritatur electio.*

22 *Tale votum habetur, ac si non esset de corpore capituli.*

23 *Si in receptione novitia vigesima prima aliqua monialis nullam fœminam voluerit approbare, & ob id semper dederit votum nigrum, sine alia causa, tale suffragium debet reputari, ac si non esset de corpore capituli, & receptio ex aliis suffragiis debet fieri.*

24 *Si aliqua Monialis clausis oculis assumeret fabam albam, vel nigram, & qua acciderit, misit in approbationem novitia, cognito errore, tale suffragium, etsi sit reprobativum, habetur pro non prastito.*

25 *Monialis qua sine distinctione omnibus fœminis volentibus ingredi Religionem dat suffragium reprobat, illud votum habetur pro non prastito.*

26 *Suffragium non debet dari cæco modo, sed modo humano, & rationali.*

27 *De iure communi ad receptionem novitia solum desideratur consensus Pralati, & maioris partis capituli.*

28 *Statuto Religionis petenti in aliquo casu vota omnium monialium ad receptionem alicuius novitia satisfit per consensum maioris partis capituli.*

29 *In iure factum à maiori parte capituli ab omnibus fieri dicitur.*

30 *Illa particula* omnium, *intelligenda est secundum subiectam materiam, id est, maioris partis.*

31 *Statutum postulans suffragia omnium monialium in receptione alicuius novitia est nullum.*

32 *Mulieres sunt nimis faciles ad dissentiendum.*

33 *Papa obligans se cum iuramento non facere Cardinales, nisi concurrant vota omnium Cardinalium, non ligatur iuramento.*

34 *Statutum postulans vota omnium monialium in receptione alicuius novitia debet intelligi, secundum iustitiam, hoc est, quando iniuste non denegant.*

35 *Votum sine ratione, & iniuste denegatum, habetur pro concesso.*

36 *Quomodo poterit sciri inter suffragia secretè data unum esse datum ab aliqua certa moniali contra iustitiam, & ex odio, & passione demonstratur.*

37 *Lingua est cordis nuncia.*

38 *Confessio extraiudicialis probat contra confitentem, donec constet de eius errore.*

39 *Animus talis prasumetur, qualem verba ipsa declarant.*

40 *Voces sunt signa eorum, qua sunt in anima passionum nota.*

41 *Nullum est maius mentis nostra testimonium, quam qualitas inspecta verborum.*

42 *Voluntatis mutatio non prasumitur.*

43 *Qui voluntatem mutatam dicit, probare debet.*

44 *Id non procedit in fœmina, in qua prasumitur voluntatis mutatio.*

45 *A facto prasentis temporis, coniectura deducitur ad futurum.*

46 *Ponitur argumentum in contrarium, & solvitur.*

47 *Vehemens suspicio arctat iudicem ad credendum delictum.*

48 *Vt omne dubium tollatur Pralatus Monialis de qua prasumitur, quod iniuste dat votum nigrum recipienda ad habitum debet pracipere, vt manifeste suffragetur coram Pralata, & duobus testibus.*

49 *In receptione novitiorum non est necesse de iure communi, vt suffragia occulte dentur.*

50 *Lex Religionis pracipiens quod talia suffragia dentur secreto, vt est lex harum monialium saluatur, si illarum Monialium vota sint secreta.*

51 *Per hoc quod in electione canonica unum suffragium, etiam consentiente capitulo publicetur, non desinit esse secretum, nec electio irritatur.*

52 *Vota data coram tribus testibus, adhuc dicuntur secreta.*

53 Si

53 *Si talis Monialis noluerit coram Prælato suffragari, maior contra eam oritur suspicio.*
54 *Cum quis non facit id, ad quod tenetur, censetur facere aduersus id, ad quod tenetur.*
55 *Contumax contra se habet præsumptionem malæ causæ.*
56 *Si reus inquisitus recuset præstare iuramentum calumniæ, contra eum oritur grauis suspicio.*
57 *Quando reus interrogatus à iudice noluit respondere, vel ei parere, grauissima contra eum oritur suspicio delicti.*
58 *In hoc casu poterit Prælatus præcipere tali moniali cum præcepto, vt suffragetur coram Prælato.*
59 *Si noluerit obedire potest eam priuare voce actiua in receptione nouitiarum.*
60 *Idem potest efficere Prælatus, si dentur duo testes affirmantes illum dixisse, nunquam aliquam nouitiam approbaturam, si dentur simul aliæ coniectura ibi assignata.*
61 *Potest Prælatus dictam monialem priuare voce actiua ob peccatum iniustitiæ, quod commisit negando iniustè suffragium omni fœminæ volenti ingredi religionem.*
62 *Ponitur argumentum in contrarium.*
63 *Ponitur illius solutio.*
64 *Quando opinio vna circa ius est minus probabilis; quam alia, potest iudex in iudicando sequi minus probabilem, relicta probabiliori.*
65 *Probabile est iudicem in iudicando, siue probabilitas versetur circa ius, siue circa factum, posse sequi opinionem probabilem, quam maluerit non solum in causis ciuilibus, sed etiam in criminalibus.*
66 *Hic versatur probabilitas circa ius, scilicet An negando sine causa ista suffragium monialis peccet contra iustitiam, & charitatem, vel non.*
67 *Prælatus in iudicando potest sequi opinionem quæ dicit eam delinquisse, non vero quæ eam à peccatore excusat.*
68 *Talis monialis ex odio denegando votum omni fœminæ in omni opinione peccat contra charitatem, & contra iustitiam.*
69 *Ostenditur hæc veritas ratione efficaci.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

1 Religiosæ Carmelitæ excalceatæ Congregationis Hispaniæ habent quandam constitutionem, vt non recipiant nisi viginti; & vnam monialem, & quod illa una supra vegesimam recipiatur per suffragia omnium monialium, nemine discrepante. Accidit autem, quod quædam monialis parum contenta status religiosi, quem professa est, apud se statuit non dare suffragium approbationum ad recipiendum vllam nouitiam, etiam dignissimam, & vtilissimam religioni. & hoc quibusdam aliis monialibus dicti Conuentus dixit, & de facto in illo Conuentu non potest, ab hinc multis annis, recipi vigesima prima monialis, quia cum ad illius receptionem requirantur suffragia omnium monialium, nemine discrepante, & hæc monialis semper mittat suffragium reprobatiuum, semper ex defectu suffragij illius, vigesima prima manet exclusa. Et idem accidit in alio Conventu, in quo alia monialis apud se statuit non dare suffragium approbatiuum alicui fœminæ viduæ, etsi fuisset dignissima, & vtilissima Religioni, quapropter in loco vigesimo primo in illo Conventu non potest recipi Fœmina aliqua vidua, quia hæc monialis nullam etiam dignissimam vult approbare, & hoc aliis similiter monialibus manifestavit.

Quæsitum igitur fuit à me, an si constet de determinatione harum monialium denegantium suffragium prædictis fœminis volentibus ingredi religionem, & à Prælatis propositis communitati si vlla ratione, sed ex sola sua passione, & odio in dictas nouitias, possit Prælatus sine illarum suffragiis, recipere vigesimam primam monialem non obstante, quod in receptione vigesimæ primæ monialis lex harum monialium postulet, vt omnes moniales, nemine discrepante, consentiant per vota secreta.

RESPONSIO AVTHORIS.

Respondi affirmatiuè. Ita in propriis terminis Bartholomæus, *de vechis in praxi nouitiorum disp. 7. dubio secundo, numero 11.* Peirinis, *tomo secundo de Prælato, quæstione tertia, cap. primo, numero vigesimo secundo*, Tamburinus, *de iure Abbatum, tomo tertio, d. sexta, quæstione prima, numero decimo-tertio.* Pelizarius, *tractatu secundo, cap. secundo, numero decimo tertio.* Ratio fundamentalis est: Quia quotiescumque consensus est in aliquo actu necessarius, si qui illum præstare debet, sine causa denegauerit, habetur pro præstito *l. in iure ciuili, ff. de reg. iuris, & cap. licet, §. tulis, ergo, de regular.* & Doctores, *in l. non solum, §. de voluntate, ff. solut. matrimon.* quod etiam decisum fuit, *à sacra Rota Romana, decisione nonagesima prima, numero quinto, part. secunda, in recent.* Sed consensus harum monialium in hoc casu erant omnium necessarij, ad receptionem vigesimæ primæ monialis, & alias illæ debebant illum dare tum ex officio, tum ex charitate, cum fœminæ propositæ haberent omnes conditiones requisitas, tum ex parte religionis, quam ex parte ipsarum. Ergo talia suffragia habentur pro præstitis.

(Margin numbers beside this paragraph, in order: 2 at the first line; 3 at "denegauerit, habetur pro præstito"; 4 at "prima, numero quinto".)

Confirmatur quia tales Moniales denegando votum non adimplerent suum officium, & grauiter offenderent religionem priuantes eam suo augmento, & suo fine, facerent etiam contra charitatem respectu proximi, qui sine causa hoc magno beneficio priuari non debet, quia Ioannis VI. dicitur eum, qui venit ad me non ejiciam foras. Tum quia tales moniales tenentur vt fideles dispensatores præbere id beneficium ex bonis communibus Christi, & Ecclesiæ illud procuranti, si habeat omnia requisita, vt tenet Suarez, *tom. 3. de religione lib. 5. cap. 10. numero 28.* Peirinis, *suprà numero 24.* & cum Palao, Pelizarius, *tract. 2. cap. 2. num 28. & alij, quos referemus*; Ergo si sine vlla ratione, seu causa, sed ex solo odio, & passione denegent suffragium, & consensum, vna omni fœminæ volenti recipere statum religiosum, altera omni

fœminæ viduæ volenti similiter fieri religiosam,
earum suffragia habentur pro præstitis, non ob-
stante quod sint reprobatiua, ac per consequens
si solum deficiant suffragia harum religiosarum,
recipienda censetur habere omnia suffragia, &
secundum legem, quæ postulat omnia suffra-
gia potest recipi ad habitum, quia suffragia
negata harum monialium habentur pro præ-
stitis.

Secundo probatur *ex cap. in genesi de electione*
& cap. Ecclesia de eodem titulo, cum glossis vtius-
5 que capitis, ibi namque expresse dicitur ac ju-
betur, vt non tantum attendatur suffragiorum
numerus, sed multo magis inspiciantur zelus, &
dignitas, & meritum suffragantium; sed huius-
modi moniales ex odio, & passione denegant suf-
fragia huiusmodi fœminis volentibus ingredi re-
ligionem; ergo licet ipsarum suffragia excludant
omnino nouitias, eo quod lex postulat omnium
suffragia, nemine discrepante, non illarum suf-
fragia attendenda sunt, sed aliarum, quæ ex ze-
lo religionis suffragium approbatiuum pro novi-
tiis dederunt.

6 Confirmatur. Quia si maior pars capituli ex
odio, & passione dederit votum reprobatiuum
nouitiæ, standum est minori parti capituli, quæ
votum approbatiuum ex zelo religionis dedit,
ut ex citato cap. in genesi, & c. Ecclesia, tenet Portel
in additionibus ad dubia regularia. verbo electio,
num. [illegible] P. Fr. Ludouicus à Conceptione, *in 2. to-*
mo [illegible] *veritatis. tract. 3. de opinione proba-*
bili [illegible] *litera O, num.* 6 Sed votum cuiusli-
bet harum religiosarum reprobatiuum in recep-
tione vigesimæ primæ monialis habet se, vt ma-
jor pars capituli, siquidem ob illud suffragium
negatum non recipitur talis novitia, eo quod lex
postulat, vt omnes moniales consentiant in vi-
gesima prima moniali; ergo non illius suffragio,
sed aliarum monialium standum est, si quidem il-
læ ex zelo religionis, istæ vero ex odio, & passio-
ne suffragata est.

7 Nec obstat quod lex postulet, quod omnes
moniales consentiant in hac vigesima prima mo-
niali: Nam vt *suprà diximus*, illarum vota haben-
tur pro præstitis; siquidem ea sine causa, vel
vlla ratione, sed solum ex odio denegantur, vel
8 *suprà diximus.* Nec etiam obstat Clementina
exiui, de verborum signif. Vbi dicitur, quod ele-
ctus à majori parte capituli confirmatur non ha-
bita collatione zeli, & meriti suffragantium.
Nam revocatio facta in dicta Clementina, so-
lum est pro fratribus minoribus, quo ad electio-
nes, non tamen quoad suffragia danda pro novi-
tiis, ut ait Portel. *suprà, num.* 3. P. Fr. Ludouicus
à Conceptione, *suprà n.* 5.

9 Nec etiam obstat *cap. si quando de electione*
in 6, vbi videtur limitari *cap. in Genesi, & cap. in*
Ecclesia. Non obstat inquam: Respondetur nam-
que quod, *cap. si quando*, solum limitat, *cap. in*
Genesi, & cap. in Ecclesia, quando pars sana ex-
ceditur in duplo à minus sana, sed in nostro casu
pars, quæ denegat votum, est minor parte sana,
& non est minus sana, sed iniqua, siquidem ex
odio, & passione denegat suffragium; ergo in
nostro casu non habet locum *cap. si quando.*

10 Nec etiam obstat si dicas, Portelum, & Lu-
douicum à Conceptione, *loqui de parte maiori*
capituli, quæ ex odio, & malo affectu denegat
suffragium nouitio, non vero quando denegat
suffragium illi, qui vult ingredi religionem. Non
obstat inquam. Respondetur namque, cum Sua-
tio. *tom. 3. de religione, lib. 5. cap. 10. num. 9.* quod 11
vbi est vnum propter aliud, ibi est vnum tantum,
vt Aristoteles dicit, vnde cum prima receptio tota
ordinetur ad secundam, ideo Authores indifferen-
ter de vtraque loquuntur, & id quod dicunt de
approbatione nouitiorum, proportionaliter appli-
cari possunt approbationi ad receptionem ad ha-
bitum, vt ibi *ait* Suarez.

Tertio probatur. Quia ista monialis denegans 12
in hoc casu suffragium fœminæ idoneæ ad ha-
bitum peccat contra iustitiam, & tenetur ad re-
stitutionem, tum ipsi fœminæ volenti ingre-
di religionem, tum ipsi conventui, qui ob vo-
tum denegatum illius monialis priuatur monia-
li vigesima prima; ergo Prælatus prædictarum
monialium non tenetur stare voto reprobatiuo
huius monialis, sed potius tenetur recipere no-
uitiam ad habitum. Antecedens quo ad primam
partem, scilicet quod dicta monialis denegan- 13
do sine causa suffragium peccet contra iustitiam,
& teneatur ad restitutionem ipsi fœminæ vo-
lenti ingredi religionem tenent plures Autho-
res, scilicet Sotus, Syluester, quos refert, & se-
quitur Lezana, *tom. 1. cap. 24 num. 28.* & cum
Molina, Sairo, Vasquio, Aragonio, & aliis Bo-
nacina, *tom. 2. d. 2. de restitutione, q. 1. proposi-*
tione 2. num. 4. Portel. *tom. 2. casuum casu 95.*
n. 2. & cum Pertino, Tamburinus, *de iure abba-*
tam, tom. 3. d. 6. q. 1. n. 16. Pelizarius, *tom. 2. cap. 2.*
num. 18.

Quorum ratio est, quia talis monialis sine cau- 14
sa, ex solo odio, vel prauo affectu negando suf-
fragium dictæ fœminæ volenti ingredi religio-
nem defecit absque causa in eo, ad quod tene-
tur ex officio, eo enim ipso quod tales monia-
les à Religione deputantur ad approbandum, vel 15
reprobandum nouitias, quæ in capitulo à Præla-
tis eis proponuntur, tenentur ex officio appro-
bare eas, quas idoneas iudicauerint, & reproba-
re eas, quas aptas non invenerint. Tum quia pri-
vant proximum beneficio, quod ex bonis Chri-
sti, & Ecclesiæ, vt fideles dispensatores, tene-
bantur ei conferre, vt ait D. Basilius, *in Regula,*
fus. disp. reg. 10. vbi *ait*. Cum Christus prædicet, 16
ac dicat venite ad me omnes, qui laborati, & one-
rati estis, non sit sine periculo, si qui ad Dominum
accedere in animum habent, hi a nobis rejiciantur,
quod etiam ait Suarez, *tom. 3. de Religione, lib. 5.*
cap. 1 n 28.

Quoad secundam vero partem, scilicet quod
dicta monialis peccet contra iustitiam, & tene-
tur ad restitutionem ipsi conventui, etiam pro-
batur. Quia ista monialis denegans votum om- 17
ni fœminæ volenti ingredi religionem sine cau-
sa, sed ex sola passione, & malo affectu, im-
pedit Conuentum, ne possit habere Monia-
lem vigesimam primam, siquidem hæc, se-
cundum legem harum monialium, debet reci-
pi de consensu omnium Monialium, nemine
discrepante; ergo peccat contra iustitiam con-
tra ipsum Conventum. Consequentia patet quia 18
Conuentus habet ius ad recipiendam vigesi-
mam primam monialem fundatum in lege; sed
qui inique impedit aliquem à consecutione
rei, ad quam habet ius, peccat contra iustitiam, &
tenetur ad restitutionem, vt optime in simili 19
casu notat Portel, *tomo secundo casuum, casu 95,*
num. 1,

num. 1. Ergo talis Monialis negando votum om-
ni fœminæ sine vlla ratione, peccat contra
iustitiam, & tenetur ad restitutionem, tum ipsi
fœminæ volenti ingredi religionem, tum ipsi
conuentui; ergo Prælatus prædictarum monia-
lium non tenetur stare voto reprobatiuo huius
monialis, sed potius tenetur recipere nouitiam
ad habitum; hæc vltima consequentia.

Probatur à Portel. *tom.* 1. *casuum casu* 95.
num. 1. Quia quando Prælatus scit, quod subdi-
tus suus debet aliquid ex iustitia, quod est ob-
noxium restitutioni, & subditus ex malitia non
vult restituere; potest imò & debet Prælatus
obligare subditum, vt restituat, eoque nolente
rem illam ab eo auferre, & dare creditori; cùm-
que hæc monialis teneatur quasi de iustitia dare
suffragium petenti religionem, si est idonea, &
insuper teneatur non priuare sine ratione con-
uentum iure, quod habet ad habendum mona-
lem vigesimam primam, si tale suffragium ex
malitia, & odio denegauerit, poterit; imò te-
nebitur Prælatus obligare talem monialem, vt
det votum dictæ fœminæ habili; quod si noluे-
rit, ipse Prælatus poterit dare habitum dictæ
fœminæ, quasi per viam restitutionis; cum illi
solum sit denegatum ob votum iniustum præ-
dictæ monialis.

Dices, lex istarum monialium ex suarum consti-
20 *tutionum n.* 11. præcipit quod monialis vigesima
prima recipiatur de omnium monialium consen-
su, nemine discrepante; sed ad receptionem
huius nouitiæ vigesimæ primæ defecit votum
illius monialis, quæ denegat votum omni vo-
lenti ingredi religionem, vel alterius quæ dene-
gat votum omni fœminæ viduæ, etiamsi sit ido-
nea, & proficua conuentui; ergo prælatus sine
talibus votis, vel aliquo illorum, non potest
ad habitum talem sæcularem recipere. Respon-
detur cum Portel. *tomo* 1. *casuum casu* 95. *versu*
ad primum argumentum, talem statutum intelli-
gendum, esse, quando tales moniales iuste ex
aliqua ratione, vel causa sufficiente, sua suffragia
denegarunt, secus quando injuste, & sine vlla
ratione, vel causa sufficiente illa denegarunt,
nam tunc non reiicienda est fœmina, quæ vult
ingredi Religionem, sed debet recipi ad habi-
tum, propter rationes satis efficaces à nobis su-
prà adductas, cum in tali causa Prælatus tenea-
tur, quasi ex iustitia talem fœminam ad habitum
admittere.

Quod autem tale statutum sic debeat intelli-
gi euidenti exemplo probatur ibi, ab eodem
Portello, Nam in eadem religione datur statu-
tum, vt Religiosus, vel Religiosa, qui alium
vulnerauerit, pœna carceris, & aliis grauissimis
puniatur, vt patet ex nostra constitutione, *p.* 4.
cap. 4. §. 4. *num.* 1. cui moniales nostræ, etiam
subiiciuntur ex sua constitutione *cap.* 22. *num.* 3.
Demusque quod aliqua Monialis aliam vulne-
ret, vel occidat iuste, & in veram suam defen-
sionem, seruato moderamine inculpatæ tutelæ,
numquid ista occidens punietur illa pœna? non
profectò: quia occidit iuste. Eodémque modo
in nostro casu attendendum est, an fuerit huic
fœminæ suffragium iuste denegatum, an iniuste,
& constitutio quod negatum fuerit iniuste, non
habet locum dictum statutum Religionis, ita
doctissimus Portel Secundò respondetur in hoc
caso, quo suffragium a tali Moniali iniustè de-
negatur, habetur pro præstito, vt suprà dixi-
mus, ac per consequens iam talis fœmina cum
omnibus votis recipitur.

Quartò probatur Quia si aliquis ex vocali- 21
bus in electione Canonica neminem sine vlla
causa voluerit eligere ad prælatiam, & ob id de-
derit suffragium indifferens, & indetermina-
tum, vel miserit schedulam albam per hoc non
irritatur electio, sed alia vota habentur, ac si
non essent de corpore capituli, & electio, con-
surgit ex majori parte suffragantium, quæ his
demptis remanserunt, vt cum Sigismundo, Sa- 22
muele, & Bordono, dixi *in nostro directorio re-*
gularium, *p.* 3 *d.* 2. *tract.* 5. *num.* 14 Ergo similiter
in nostro casu, si in receptione nouitiæ vigesi-
mæ primæ, aliqua Monialis nullam fœminam 23
voluerit approbare ad habitum, & ob id semper
dederit votum nigrum, sine aliqua iusta causa,
tale suffragium habebitur, ac si non esset de
corpore capituli, & receptio fiet ex aliis suffra-
giis Monialium. Patet consequentia, quia sicut
illud votum album, vel indeterminatum reiici-
tur in electione, quia absque causa, & inique
opponitur bono communi electionis, ita hoc
votum nigrum in receptione nouitiæ vigesi-
mæ primæ debet reiici, quia inique, & in-
iuste opponitur bono communi Conuentus,
qui ex eo solo voto priuatur iure ex lege sibi
competendi recipiendi vigesimam primam Mo-
nialem.

Quintò probatur, Quia si aliqua monialis in 24
receptione ad habitum alicuius nouitiæ clausis
oculis assumeret fabam albam, vel nigram &
sine cognitione an si alba vel nigra illam mise-
rit in vrnam in qua recipiuntur suffragia pro re-
ceptione alicuius nouitiæ, si forte misit fabam
nigram, & ob illud suffragium maior pars capi-
tuli reprobauit nouitiam, cognito facto talis
monialis, tale votum reiiciendum, est, etsi eo
reiectu maior pars capituli approbauerit noui-
tiam, recipienda est, vel si iam est recepta dan-
da est ei professio religiosa, vt docet Portel *tom.* 1. 25
casuum casu 10. *num* 2. Ergo similiter, si aliqua
monialis in receptione alicuius fœminæ ad ha-
bitum absque distinctione omnibus fœminis vo-
tum denegauerit ob odium, quod habet contra
statum religiosum, & ob id solum suffragium
fœmina fuit reprobata, vt accidit in nostro casu,
in receptione monialis vigesimæ primæ, si fa-
ctum talis monialis sciatur a Prælatis, tale vo-
tum reiiciendum est, etsi alia vota fuerint ap-
probatiua, fœmina recipienda est ad habitum.
Patet consequentia. Quia ex eo tale votum mis-
sum clausis oculis, & sine cognitione illius, re-
jicitur à Portel. *loco citato*, quia talis monialis 26
sine electione finis, nec mediorum, sed cæco
modo dedit suffragium, sed etiam monialis in
nostro casu cæca passione contra statum religio-
sum, sine electione finis, vel mediorum omni-
bus fœminis suffragium nigrum præbet; ergo
sicut illud suffragium missum clausis oculis, vt
irrationale, & non datum humano modo reiici-
tur à Portel, ita in nostro casu tale suffragium
nigrum datum ab hac moniali cæca sua passio-
ne, vt irrationale, & contra modum humanum
missum debet reiici, & non debet computari cum
aliis suffragiis capituli.

Sextò probatur, Quia fœminæ postulanti ha-
bitum monialis vigesimæ primæ, solum defuit

votum istius monialis; ergo cum votis aliarum,
27 quæ faciūt maiorē partē capituli recipi potest ad
habitum. Patet consequentia, quia de iure com-
muni ad receptionem nouitiæ ad habitum solum
desideratur consensus prælati, & maioris partis
capituli, vt patet *ex cap. cum Ecclesia Valaterrana
d. electione, & cap. vult. 16. quæst. 7.* quod incipit
congregatio. Et tenet Nauarr *lib. 1. consiliorum
de co stitu. consi. 9* & cum aliis Miranda *in ma-
nuali q. 15. art. 1. conclusione 3.* patet etiam *ex cap.
noui de his quæ fiunt à prælatis, & ex cap. quar-
to eodem titulo & cap. ea noscitur*, & notat glossa
in cap. fin. de regula. lib 6. & tenet Sanchez *lib. 5.
Decalogi cap. 4. n. 65* Portel. *tomo 2. casuum, ca-
su 95. versu quod attinet.*

Dices statuta harum monialium ad receptio-
nem monialis vigesimæ primæ requirunt vota
omnium monialium; ergo si defuit votum vnius
monialis non potest recipi nouitia vigesima pri-
28 ma. Respondeo primo si cū Barbosa *in vatis deci-
sinis lib. 3. vota 151. n. 3.* Tali statuto satisfieri per
consensum maioris partis capituli, cuius ratio
est, quia in iure factum à maiori parte capituli,
ab omnibus fieri dicitur *l. quod maior ff. ad
municip. ibi*, quod maior pars curiæ efficit, pro
vero habetur, ac si omnes egerint *l. alias 120. §. re-
29 feratur ff. de verbor. signif. l. plane ff. quod cuiusque
vniuers. l. nominatim C. decurion. l. 10. c. & fin. de
his quæ fiunt à maiori parte capituli, & vtrobique
glossa*, & Doctores, Afflictus *decis. 1. n. 4.* Cabedo
decis. 6 n 4. & 5 p. 1. Barbos. ibi; illa enim particula
30 omnium, intelligenda est circa subiectam mate-
riam, est maioris partis, ne alias detur occa-
sio rarius, ac difficilius expendendi negotia pro-
vt fieret cum semper homines sua natura ad dis-
sentiendum proni sint *l. quia poterat ff. ad Trebel.*
& tenent Dacian. Granan. Bartol. & alij quos
refert, & sequitur Barbosa *ibi n. 34* Idem re-
soluunt glossæ *in cap. non potest. 3. & in cap. cum
olim verbo plena de sent. & re iudicata, & in cap. 1.
glossa fin. de maioritat. & obedient.* quarum Glos-
sarum authoritas cæterorum authoritatem pla-
ne superat. vt post Bartolum, Bald. Alexandrum,
& Iason. tradit Mol *in emporio iuris tit. 1. q. 5. n.
13.* vbi cum Imola, dicit opinionem glossæ suffi-
cere pro textu quando textus non reperitur.

Secundo Respondetur, quod tale statutum
31 postulans vota omnium monialium, nemine
discrepante esse nullum: impedit enim commu-
nem vtilitatem conuentus, cum homines, &
multo magis fœminæ, sint faciles ad dissentien-
dum: ita Alexander *cons. 124 in re tam graui n. 1. &
32 3 lib. 7.* Thusens *litera. D, conclusione 454. n. 10. vbi
n. 11.* scribit etiam non ligari Papam se obligan-
33 tem, & vouentem cum iuramento non facere
Cardinales, nisi concurrant vota omnium Car-
dinalium, quia per vnius facilem discordiam im-
pediretur bonum publicum; Sed quia hæ so-
lutiones Barbosæ valde opponuntur statutis ha-
rum monialium, quæ semper, vt valida habita
sunt in religione. Tertio Respondeo facilius, &
melius, cum Portel *tom. 2. casuum casu 95. versu
ad primum argumentum*. Tale statutum intelli-
34 gendum esse, quando aliqua monialis iuste de-
negauit votum, non vero quando iniuste,
35 & sine ratione illud negauit vt iam *suprà dixi-
mus.* Quarto Respondetur tale, suffragium
negatum sine ratione haberi pro concesso,
vt *suprà diximus* cum Tamburino.

Sed ex hac solutione maius insurgit dubium sc.
quomodo sciendum sit, illud suffragium reproba-
tiuum esse illius monialis, & quod sit datū iniuste,
sine vlla ratione? Respondeo id debere constare
ex testimonio aliarum monialium, quæ à dicta
moniali audierunt se nunquam daturum suffra- 36
gium alicui fœminæ ad recipiendum statum re-
ligiosum. Et ratio est, quia lingua est cordis
nuncia *l. Labeo ff. de sup. lege.* Et confessio extra-
iudicialis probat contra confitentem, donec 37
constet de errore, & dicitur probatio omnium
melior *l. generaliter. C. de non num. pecun.* Animus 38
enim talis præsumitur, qualem verba ipsa decla-
rant *l. Labeo. §. idem, Tui ff. de sup. legat.* Nemo
enim dixit, quod non sentit. Hinc Aristoteles 39
cap. 1. Perihermenias, scriptum reliquit, vo-
ces esse signa earum, quæ sunt in anima passio- 40
num notæ; Et Cassiodorus *lib. 3.* dixit, quod nul-
lum est maius mentis nostræ testimonium, quam 41
qualitas inspecta verborum, Vide Menochium
*de præsumptionibus lib. 6. præsumptione 35. n. 4. &
lib. 3. præsumptione 150. num 50.* sed hæc monialis
aliquibus monialibus dixit, se nunquam datu-
ram suffragium alicui fœminæ. vt reciperet habi-
tum, vel alicui viduæ; ergo illis confessio con-
tra illam est legitima probatio.

Nec obstat si dicas, hanc monialem potuisse
mutare voluntatem, & quod dixit non adimple- 42
re in futurum. Nam licet voluntatis mutatio
non præsumatur, sed potius credatur, cum qui
semel vnius fuit sententiæ, in ea adhuc perstitera
l. cum qui voluntatem mutatam dicit probare hoc
debet. & *l. cum hic status §. pœnitentiam. ff. de
donat. in. virum & vxorem*, quod procedit etiam-
si lapsum sit longum tempus, vt bene probat 43
Menochius *de præsumptionibus lib. 6. præsumptio-
ne 37. numero 58.* id non procedit in fœminis, in
quibus præsumitur voluntatis mutatio, vt cum 44
multis late probat Menochius ibi *n 42.* ergo li-
cet hæc monialis aliquando dixerit, se non da-
turam suffragium vlli fœminæ, non inde præsu-
mi potest illam persistere in ea voluntate, sed po-
tius præsumendum est, illam voluntatem mu-
tasse.

Respondetur istam doctrinam procedere quan-
do solum constaret de dicto istius monialis; At
si simul coniungatur cum dicto factum, & ex-
perientia constet illam semper dare suffragium
reprobatiuum, tunc præsumendum est contra il-
lam, etsi fœmina sit, quod idem faciet in futu-
rum; Nam à facto præsentis temporis, coniectu-
ra dicitur ad futurum, vt ait Iustinianus *in §.
vult.* vbi Glossa *inst. de iniuriis.* Qui enim in præ- 45
senti est incontinens, ita etiam præsumitur quod
erit in futurum, *C. si quis Diaconus 10. distinct.*
Menochius *de præsumptionibus lib 1. q. 19 n. 6.* Tum
quia qui semel delictum commisit, præsumitur
quod in futurum simile sit perpetraturus, ita
cum Bartolo, Felino, Alciato, Menochius *de præ-
sumptionibus lib. 5. præsumptione 32 n. 43.* sed huius-
modi fœmina multoties recepturis ad habitum
negauit suffragium; ergo ex dicto, & facto, il-
lius præsumendum est ita in futurum fa-
cturam.

Dices, quod licet pro receptione alicuius no-
uitiæ in hoc conuentu semper inueniatur suffra- 46
gium quoddam nigrum, inde tamen non probatur
esse istius monialis, cum possit esse alterius, cum
suffragia sint occulta per fabas albas, vel nigras;
ergo

ergo ex eo ſolum , quod vnum ſuffragium ni-
grum intet alia ſuffragia totius conventus inve-
niatur , noo ſtatim præſumendum eſt eſſe huiuſ-
modi monialis. Reſpondetur ita eſſe, ſi alias non
conſtaret de dicto iſtius monialis,quæ dixit ſe nun-
quam daturam ſuffragium vlli moniali , nec aliæ
moniales confiterentur ſe omnes dediſſe ſuffra-
gia approbativa fœminæ petenti habitum reli-
gioſum ; At ſi conſtat de tali dicto , & cæteræ
moniales dicant , ſe omnes dediſſe votum appro-
bativum , datur vehementiſſima ſuſpicio , quod
tale ſuffragium teprobatiuum ſit illius monialis;
ſed vehemens ſuſpicio arctat iudicem ad creden-
dum delictum; ita vt tergiuerſationibus non ex-
47 cuſetur , vt tenet cum Humberto , Emerico , Fa-
rinacio . Lezana , *in conſiliis conſulto* 10.*num.*37.
Vnde in delictis occultis , & difficilis probatio-
nis , quale eſt iſtud , ſufficit ad condemnandum,
vt poſt Baldum , Alexandrum , Pariſium, & alios
tenet idem Farinacius , *in praxi criminali, q.*86.
num. 29. *&* 32 *&* 51. præcipuè in tractatibus ſe-
cretis, qualis eſt approbatio nouitiarum , vt etiam
poſt Baldum , Brunum , Menochium , & alios
affert idem Farinacius ,*ibidem num.* 36. Lezana ;
*num.*38. ergo cum in hoc caſu detur vehementiſ-
ſima ſuſpicio contra talem monialem , quod il-
la ſit , quæ ſemper præbet ſuffragium teproba-
tiuum omni fœminæ volenti ingredi Religio-
nem , vel omni viduæ , Prælatus, Ita debet iu-
48 dicare.
Vnde vt omnis dubitatio tollatur ; & honori
talis monialis conſulatur , & conſtet de veritate,
debet Prælatus præcipere tali moniali , vt ſuum
votum tribuat coram Prælata , & aliis duabus mo-
49 nialibus , vt conſtet , an votum reprobativum ſit
illius , vel alterius monialis : non enim eſt neceſ-
ſarium , vt in receptione novitiorum vota occultè
promantur ſed poteſt publicè haberi conſenſus,
vt cenſuit ſacra Congregatio.prout teſtatur Tam-
burinus , *tomo* 3. *de jure Abbatum* , *d.*6. *quæſt.*1.
*num.*13.
50 Nec obſtat ,quod lex ſtatuti monialium præ-
cipiat , quod vota in receptione novitiarum tri-
buantur ſecrete ; nam talis lex ſaluatur , ſi alia-
rum monialium vota ſint ſecreta , per hoc enim
quod vnum ſuffragium ſit publicum inter viginti,
non dicitur ſuffragia non eſſe ,occulta , vt patet
in electione Canonica, in qua ſi quis ob aliquam
rationabilem cauſam , etiam de conſenſu capituli
oſtendat alicui electori ſuum ſuffragium , non ideo
51 electio irritatur , nec fit aliquid contra Tridenti-
num , *ſeſſ.* 25. *cap.* 6. *de Regularibus.* Nam in
Tridentino ſolum dicitur , vt nunquam ſingulo-
rum eligentium nomina publicentur , per hoc au-
tem, quod nomen vnius eligentis publicetur , non
publicantur nomina ſingulorum . nec electio de-
ſinit eſſe ſecreta , vt rectè docet Paſcaligus , *de-
ciſione* 204.*num.* 1. ego ipſe in noſtro Directorio
Regularium , *part* 3. *tract.* 5. *d.*2. *num.* 62. Sicque
in præſenti ,licet lex præcipiat , quod novitiæ re-
cipiantur per vota ſecreta . non deſinunt ſuffra-
gia eſſe ſecreta , per publicationem vnius ex iu-
ſta cauſa; Sicut que præſes capituli poteſt præci-
pere ex juſta cauſa alicui electori , vt manifeſtet
ſuum votum , ita Prælatus ex iuſta cauſa , poterit
præcipere alicui . moniali , vt manifeſtè coram ſe
votet , præcipue cum ſecretum votorum in rece-
ptione novitiatum non ſit de iure communi , vt
declarauit ſacra Congregatio , vt eſt receptio vo-
torum , *in electione Canonica.*
Secundo reſpondetur , cum Portel, *tomo.* 1, *ca-
ſuum caſu* 14. *num.* 2. Quod ſuffragia exhibita co- 52
ram tribus teſtibus , adhuc dici , & manere ſecre-
ta ; nam quod fit coram tribus teſtibus , adhuc
dici , & manere ſecreta ; nam quod fit coram tri-
bus tantum , vel quatuor dicitur ſecretum , ante-
quam diuulgetur , & publicetur , vt tradit Nauar-
rus *in ſumma cap.* 18. *num.* 52.citans D. Thomam,
Scotum . Caietanum , & tenet Sanchez , *lib.* 2.
de matrimonio , *d.*37. *num.* 11. *in fine.* Ergo cum
votum huius monialis ſolum manifeſtetur Præla-
tæ , & duobus teſtibus , adhuc dicitur dari ſecre-
to per fabas albas . vel nigras , nec aliquid fit
contra dictam legem.
Quod ſi dicta monialis noluerit dare ſuum
ſuffragium coram Prælata , & dictis duobus . te- 53
ſtibus , contra eam oritur ſuſpicio , ſiquidem 54
cum quis non facit id ad quod tenetur , cenſetur
facere aduerſus id . ad quod tenetur. §. *ſi aduer-
ſus inſtit. de nuptiis, l. qui non facit. de reg. iuris,*
& tenet cum Aretino , & aliis Mantica , *de con-
iecturis lib.* 12. *tit.*13.*num.*9. Tum quia contumax
contra ſe habet aliquam præſumptionem malæ
cauſæ , vt notauit Alciatus, *reg.* 3. *præſumptio-
ne* 22. Menochius *de præſumptionibus* , *lib.* 2.*præ-* 55
ſumptione 70. *num.* 13. *&* patet *ex cap. nullus de
præſumptione.* Vbi præſumitur contra eum , qui
dilationibus quærit ſubterfugere iudicium. Tum
quia ſi reus inquiſitus recuſet præſtare iura-
mentum calumniæ , contra eum oritur grauis 56
ſuſpicio, ſufficiens ad torturam , vt cum Care-
rio , Alexandro , & aliis docet Menochius , *de
præſumptionibus lib.*1.*quæſt.*89. *num.* 138.
Tum quia quando reus interrogatus à iudice
nolit reſpondere . vel illi parere , grauiſſima con- 57
tra eum oritur ſuſpicio , & præſumptio delicti,
ſufficiens ad torturam , vt cum Capicio tenet
Diana , *part.* 4. *tract.* 6. *reſol.* 34. Carrena , *p.* 3.
titulo 10. §. 10. *num.* 119. *de officio inquiſitionis* ;
ſed huiuſmodi monialis iuſſa dare ſuffragium
coram Prælato , & duabus aliis monialibus no-
lit parere , & obedire ; ergo contra eam euiden-
ter præſumitur , ideo nolle dare ſuffragium mo-
do dicto , quia vult illud dare reprobatiuum.
Et in hoc caſu ob dictam contumaciam , & in
obedientiam , & propter præſumptiones , quæ
inde contra dictam monialem oriuntur poterit 58
Prælatus ei præcipere cum præcepto , vt det ſuf-
fragium coram Prælata , & duobus teſtibus,
quod ſi noluerit efficere . ob violationem præ- 59
cepti , poterit Prælatus eam voce actiua in
receptione nouitiarum priuare , vt patet *ex no-
ſtra conſtitutione , part.*4.*cap.*4. §.2.*num.*1.
Imò id etiam efficere potuerit Prælatus , ſi per
duos teſtes conſtet , talem monialem dixiſſe ſe 60
nunquam daturam ſuffragium alicui fœminæ,
ad hoc vt fieret religioſa , ſi dentur aliæ conie-
cturæ , vt ſi ſemper votum vnum nigrum in re-
ceptione nouitiarum inueniatur , ſi aliæ monia-
les proteſtentur ſe non dediſſe tale ſuffragium
nigrum; Et ratio eſt , quia dicta monialis ne-
gando ſemper ſuffragium ſaltem vigeſimæ pri-
mæ moniali extra omnem opinionem peccat
contra iuſtitiam ; & violat præceptum naturale
priuando ſine cauſa conuentum iure , quod cer-
to habet ex lege ad recipiendam monialem vigeſi-
mam

mam primā, vt *suprà diximus*, ſed violans præceptum Prælatorū, ſecundum noſtras cōſtitutiones punitur pœna priuationis vocis actiuæ, vt patet, *ex 4. part. noſtrarum conſtitutionum*, *cap. 4 §. 2. n. 1.* ergo multò magis, qui violat præceptum Dei, & præceptum naturale, ergo ob id poterit Prælatus eam ſuffragio priuare, vt ſuffragium irregulare, & irrationale,

61 Poteſt etiam eam priuare vocē actiua, ob peccatum iniuſtitiæ, quod committit contra ipſam poſtulantem habitum religioſum, eam priuando ſtatu religioſo, ſiquidem ob id non ſolum peccauit contra iuſtitiam, ſed etiam incurrit excommunicationem latam in Tridentino *ſeſſ. 25. cap. 8.* vt docet Suárez, quam refert, & ſequitur Bonacina, *puncto fin. de excommunicatione*, *num. 2* quam ſententiam Ego ipſe probabilem reputaui, *in noſtro Directorio Regularium*, *part. 2. tract. 3. d. 2. n. 19.*

Nec obſtat ſi dicas, eum Portel. *tom. 3. ca-*
62 *ſuum, caſu 40 num. 1.* & cum Diana, *part. 2. tr. 13. reſol. 3. & part. 9. tract. 8. reſol. 42. & part. 11. tract. 2. reſol. 60. Religioſum.* Et idem dicendum eſt de moniali, non poſſe à Prælato condemnari, ſi detur opinio probabilis illum non deliquiſſe contra præceptum, nec incurriſſe excommunicationem, ſiquidem vt reus condemnetur, debet conſtare de delicto commiſſo, vt habetur, *cap. E ſi clerici, de iudiciis, & cap. Sciunt cuncti ſecundo, quæſt. vltima*; ſed quando ſunt diuerſæ opiniones non conſtat certo de delicto, cum alij dicant deliquiſſe, alij negent; ergo non poteſt declarari, vt talis, ſiquidem ad condemnandum debent eſſe probationes luce meridiana clariores; ſed ſatis probabilis eſt opinio impedientem fœminam ne recipiat habitum religioſum non incurrere excommunicationem, latam *in Tridentino ſeſſ. 25. cap. 18.* vt tenet Sanchez *lib. 4 moralium, cap 4. num. 15.* Bordonus, *tom. 2. reſol. 54. num. 147.* Imò neque incurrere peccatum non recipientem nouitium idoneum ad habitum, vt tenet Bordonus *tom. 2. reſol. 54. num. 138.* ergo Prælatus non poteſt condemnare dictam monialem ad priuationem vocis actiuæ, eo quod negauit votum fœminæ volenti ingredi religionem, ſiquidem iuxta opinionem probabilem, in hoc nullum peccatum commiſit, nec excommunicationem incurrit, ſed vſa eſt iure ſuo.

Non obſtat inquam reſpondetur namque prę-
63 dictam doctrinam Porteli, & Dianæ habere locum quando opiniones verſantur circa factum, ſecus quando opiniones probabiles verſantur circa ius; nam tunc poteſt iudex ſequi opinionem probabiliorem, etiam in criminalibus, vt cum Choi Regia, Bonacina, Rodriguez, Valentia, & aliis tenet Baſſæus, *verbo conſcientia, n. 16.* Ioannes Sanchez, *in ſelectis, d. 44 num 52.* vbi plura exempla affert, & Doctores refert, & cum Salas, Villalobos, Filliucio, Souſa, Salon. Trullenc, *in Decalogum, lib. 8 cap. 1. dub 6. num. 3.* quæ opinio ſecurè procedit, quando talis opinio eſt benignior, & conformior religioſæ perfectioni, *l. ſemper in dubiis ff. de reg. iuris l. ſunt perſonæ ff de relig.* vt cum Nauarro, & Corneio notat Lezana, *verbo Iudex num. 20.* ſed in præſenti opinio quæ ait talem monialem deliquiſſe contra iuſtitiam, & charitatem, & fauet religioſæ perfectioni, ſiquidem negare ſuffragium omni fœminæ habitum religioſum poſtulanti opponitur ſtatui perfectionis, & religionis, qui ſine monialibus conſeruari non poteſt; ergo.

Tum quia etiam quando vna opinio circa ius 64
eſt minus probabilis, quam alia poteſt iudex ſequi minus probabilem relicta probabiliori, vt tenet cum Aragonio, Diana, Sanctio, & aliis Baſſæus, *ibi num. 16.* & cum Sairo, Salas, Bonacina, aliis Trullenc. *ibi. num. 5.* Imo Bonacina, *tom. 2.*
d. 2 quæſt. 4. p. 9 num. 15. ait, ſatis probabile eſſe in 65
opinione æquè probabili ſiue ex parte iuris, ſiue ex parte facti, licere iudici quam maluerit ſequi, non ſolum in ciuilibus, ſed etiam in criminalibus; ſed ſi verſatur probabilitas circa ius,
an detur vel non obligatio ex charitate, vel iu- 66
ſtitia approbandi fœminam habentem omnia requiſita ad ſtatum religioſum, ergo Prælatus
poteſt ſequi eam opinionem, quæ dicit talem 67
monialem deliquiſſe contra charitatem, & contra iuſtitiam, & incurriſſe cenſuram; & iuxta hanc opinionem eam priuare voce actiua in receptione nouitiorum ad habitum religioſum.

Imo addo quod quando Doctores dicunt Monialem non peccare negando votum volenti ingredi religionem debere intelligi, quando ex aliqua ratione id faciunt, non verè quando ex odio ſtatus religioſi, vel ſtatus perſonæ, id faciunt, nam ſi ex tali odio id faciant, iam talis negatio ſuffragij ex malo fine eſt peccaminoſa contra charitatē vt recte notauit Suares, *tom. 3. de religione, lib. 5. c. 10. n. 28. in fine.* Imò ſi ſuffragium negatum eſt totalis cauſa nunquam recipendi monialem vigeſimam primam, vt in præſenti, erit etiam contra iuſtitiam, ſiquidem ſine cauſa priuat conuentum moniali vigeſima prima ad quam conuentus habet ius ex conſtitutionibus ordinis vt *ſupra diximus.*

Tum quia licèt in illa opinione Porteli Mo- 68
nialis poſſet negare ſuffragium ſine peccato vni, vel alteri, aut aliquibus etiam dignis volentibus ingredi religionem, non tamen id poteſt etiam in ea opinione omnibus efficere; nam ſi omnibus denegaſſet ſuffragium totum capitulum, vel maior pars illius, impediretur abſque cauſa conſeruatio religionis, quæ abſque nouis religioſis continuari non poteſt, ſicut licèt electores in electione Canonica poſſint aliquibus dignis negare ſuffragium, ad Prælaturam, non tamen omnibus dignis; quia ſi omnibus negarent ſuffragium, vel religio ab indignis deberet gubernari, vel carere Prælatis; ſicque in præſenti; ex nullo ergo capite hæc monialis denegans ſuffragium omni fœminæ volenti ingredi religionem excuſari poteſt, quod peccet contra charitatem, & contra iuſtitiam, & contra bonum commune, nec etiam altera, quæ negat votum omni fœminæ viduæ ex odio illius ſtatus; ergo etiam ſtando in opinione Porteli tales moniales poſſunt priuari voce actiua à Prælato, vel ſaltem obligari cum præcepto, ſi aliter noluerint, vt ſuffragentur coram Prælato, & duabus monialibus, quod ſi nec hoc efficere voluerint; tunc ob transgreſſionem præcepti formalis eas extra omnem opinionem priuare poteſt voce actiua in receptione nouitiarum; imò & aliis condignis pœnis punire; & hæc ſaluo meliori iudicio.

CON

CONSVLTVM CVII.

De fuga vnius Monialis de suo Conuentu ad alium eiusdem ordinis, & an in secundo Conuentu de licentia sui Prælati possit permanere, vel ad hoc requiratur consensus Apostolicus?

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Monialis ob grauem rixam cum alia Moniali, & persecutionem iniustam Abbatissæ non habuit causam legitimam ad exeundum à suo Conuentu furtiuè.*
3 *Talis causa non concernit bonum commune totius Monasterij, nec est expressa in bulla Pij V.*
4 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*
5 *Moniales eiusdem ordinis alterius Conuentus licite poterant recipere Monialem ab alio Conuentu fugientem, absque licentia Prælati.*
6 *Moniales vnius Monasterij possunt licite recipere intra clausuram absque licentia Prælati Monialem eiusdem ordinis, siue causa hospitij, siue causa recreationis, quando Monialis licite è suo Conuentu egressa est.*
7 *Etiam poterunt eam recipere quando illicite è suo Monasterio egressa est.*
8 *Prohibitio recipiendi aliquem intra clausuram solum est contra extraneos.*
9 *Hæc monialis non est extranea, sed eiusdem ordinis.*
10 *Egressio è proprio Conuentu siue licita, siue illicita, non facit licitum ingressum in alium Conuentum, absque licentia Prælati.*
11 *Monialis alterius ordinis, etiam licite è suo Conuentu egressa non potest recipi in Conuentu alterius ordinis, sine Prælati licentia.*
12 *Monialis siue licite, siue illicite egressa à suo Conuentu, ingrediens Conuentum, etiam alterius ordinis sine licentia Prælati, non incurrit vllam censuram.*
13 *Moniales eam recipientes, etiam nullam incurrunt censuram.*
14 *Prælatus dictæ Monialis poterit ei concedere licentiam ad manendum in secundo Conuentu.*
15 *Prælatus secundum aliquos potest dare licentiam dictæ Moniali stando in iure communi, & in Tridentino ad transeundum ad Conuentum alterius religionis laxioris ob dictam causam.*
16 *Hæc opinio est contra communem, & ab omnibus reiicitur.*
17 *Probabile est Prælatum posse dare licentiam dictæ Moniali ad transeundum ad ordinem æqualem.*
18 *Causa, quæ sufficit, vt Prælatus possit dare licentiam moniali, vt transeat ad aliud ordinem æqualem, melius sufficiet ad dandum transitum ad alium Conuentum eiusdem ordinis.*
19 *Causa assignata est sufficiens ad concedendum transitum ad ordinem æqualem.*
20 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*
21 *Si secundus Conuentus talem Monialem libenter accepit, non tenetur primus Conuentus ei dotem dictæ Monialis restituere.*
22 *Dos fuit data primo Conuentui solum sub conditione, si professio sequatur, non vero sub conditione, si monialis in eo vixerit.*
23 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur*
24 *Si secundus Conuentus cogatur recipere talem monialem fugitiuam, debet ei solui dos à primo Conuentu.*
25 *Non est danda afflictio tali Conuentui afflicto.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

QVÆDAM Monialis S. Benedicti in Illu- 1
stri oppido Viennæ in Lusitania cum in suo Conuentu grauem rixam cum alia Moniali haberet, & minimè posset cum illa habere pacem; sed semper in continuo odio fuissent, nec Prælata huic discordiæ, & odio remedium procurasset, sed potius illam foueret, patrocinando aliam Monialem, cuius erat specialis amica, & hanc religiosam maxime iniuste vexando, ob quod ipsa quasi in desperationem vertebatur, cum quadam die inuenisset ostium Conventus apertum; exiuit à Conuentu, & fugiens recta via properauit ad alium Conuentum eiusdem ordinis, qui est in eodem oppido, vbi fuit statim libenter recepta de consensu Abbatissæ, & Monialium eiusdem Conuentus. Ipsa autem Monialis fugitiua, statim recurrit ad Prælatum, qui erat vtriusque Conuentus Prælatus, vt ei concederet licentiam ad permanendum in dicto Conuentu eiusdem ordinis, & non reuertendi ad proprium Conuentum, allegando pro causa dicti transitus inimicitiam antiquam, quam cum illa Moniali habebat, iniustam, & sine causa vexationem Abbatissæ; cum quibus moraliter non sperabat posse pacifice viuere in primo Conuentu.

Quæsitum igitur fuit à me primo. An ista Monialis ex illa causa licite posset fugere à suo Conuentu in alium eiusdem ordinis? Secundo. An moniales alterius Conuentus eam potuissent intra clausuram licite recipere, absque licentia proprij Prælati? Tertio, An Prælatus posset dictæ Moniali concedere licentiam ad manendum in secundo Conuentu, ob dictam causam, absque licentia Summi Pontificis? Quarto. An data dicta licentia à Prælato Prior Conuentus teneatur restituere dotem dictæ Monialis secundo Conuentui, in quo dicta Monialis viuit.

RESPONSIO AVTHORIS.
PRIMO QVÆSITO.

An ista Monialis ex illa causa, licite posset fugere à suo Conuentu in alium eiusdem Ordinis?

PRimo quæsito Respondi dictam Monialem
2 non habuisse causam legitimam ad exeundum
furtiue à suo Conuentu. Ita in proprio casu Tam-
burinus, *de iure Abbatissarum, disput.* 19. *quæst.*
4. §. *octauo.* Et cum Victorello Pelizarius *de mo-*
nialibus, tractatu decimo, cap. quinto, numero 64.
3 Et ratio fundamentalis est, quia talis casus non
concernit bonum commune totius Monasterij,
nec est expressus in Bulla Pij V. Imo multo dif-
fert ab his, qui ibi exprimuntur; ergo non datur
titulus vnde hic exitus furtiuus à proprio Mona-
sterio iustificetur.
Dices, Monialis potest licite fugere à Mona-
4 sterio ad mortem vitandam, si immineat pericu-
lum vitæ, vt tenet cum Sancio, Tamburino, Pe-
lizarius, *suprà, cap. quinto, numero sexto, & nu-*
mero sexagesimo quarto; Ergo etiam poterit li-
cite fugere à Conuentu ad vitandam discordiam,
& rixam cum alia Moniali, vel etiam despera-
tionem causatam ex iniustitia Abbatissæ. Patet
consequentia quia potius fugenda est mors spi-
ritualis, quam corporalis, sed licitum est Mo-
niali recedere à suo Conuentu ad vitandam mor-
tem corporalem; ergo etiam licitum ei erit à
Conuentu recedere ad vitandam mortem spiri-
tualem, quæ illi proueniebat ex odio, & discor-
dia cum Abbatissa, & alia moniali.

Respondetur, concesso antecedenti, negan-
do consequentiam. Ratio diuersitatis est. Quia
mors corporalis non potest, vt suppono, ali-
ter vitari, nisi recedendo à clausura; clausura au-
tem non obligat cum tanto rigore; lex enim
humana non potest obligare cum periculo vi-
tæ, vt recte notauit cum Suario, & aliis Peli-
zarius, *de Monialibus, tractatu decimo, cap.*
quinto, numero trigesimo quarto; At mors spiri-
tualis, quæ habetur per peccatum mortale, po-
test multis modis vitari primo si ipsa Religio-
sa patienter ferat iniurias alterius Monialis,
& suæ Abbatissæ. Secundo fortiter resisten-
do tentationi. Tertio recurrendo ad suum Su-
periorem pro remedio; Vnde non potest da-
ri casus, quo egressio à clausura necessarius
omnino sit ad vitandum peccatum odij, vel
inimicitiæ, vel desperationis, cum etiam ex-
tra Conuentum, tale odium, & inimicitia pos-
sit durare, si modis dictis non expellatur.

RESPONSIO AVTHORIS
SECVNDO QVÆSITO.

An Moniales alterius Conuentus dictam Monialem fugitiuam potuissent intra clausuram licite recipere, sine licentia proprij Prælati?

REspondi affirmatiuè Ratio est, quia Monia- 5
les vnius Monasterij possunt licite recipe-
re intra clausuram absque alia licentia Prælati mo-
nialem eiusdem ordinis, & habitus siue causa
hospitij, siue gratia recreationis, quando talis 6
Monialis legitime egressa est ex proprio Mona-
sterio, vt cum Sanchez, Peirino, Tamburino, &
aliis tenet Pelizarius, *tract.* 10. *de monialibus, cap.*
5. *num.* 109 Ergo etiam illam licite recipere po-
terunt, quando illicite egressa est; patet conse- 7
quentia, quia prohibitio admittendi aliquem in-
tra clausuram solum est contra extraneos, vt ad- 8
uertit idem Pelizarius, *ibi, numero* 107. Sed hæc
Monialis non est extranea, sed eiusdem Religio- 9
nis, & habitus; ergo talis prohibitio non est con-
tra illam.

Confirmatur primo. Quia quod egressio fue- 10
rit licita, vel illicita, id non facit licitum in-
gressum in alium Conuentum absque licentia
Prælati; Monialis enim alterius Religionis, etsi 11
licite sit egressa, non potest licite intrare clausu-
ram aliarum Monialium sine licentia proprij
Prælati, imo & Pontificis, si talis ingressus fiat
recreationis gratia, vt cum Sanchez, Tamburi-
no, & aliis tenet Pelizarius, *tract.* 10. *de monia-*
libus, cap. 5. *num.* 107. Sed quod facit licitum ta-
lem ingressum in Monasterium eiusdem ordinis
est, quod talis Monialis sit eiusdem habitus, &
non sit extranea, super quas solum cadit prohibi-
tio; sed hæc Monialis eiusdem habitus; er-
go licite potest recipi à Monialibus alterius Con-
uentus eiusdem ordinis, siue licite, siue illicite
egressa sit à proprio Monasterio vtpote non ex-
tranea; sed eiusdem ordinis.

Confirmatur secundo. Quia talis Monialis 12
ingrediendo clausuram alterius Monasterij, etiam
diuersi ordinis, non incurrit vllam censuram, si-
quidem talis censura non datur in iure, cum bul-
la Pij V. solum afficiat excommunicatione Mo-
niales illicite egredientes, non vero ingredien-
tes alium Conuentum Monialium, vt docet Bor-
donus, quem refert Pelizarius, *de monialibus,*
tract. 10. *cap.* 5. *numero* 57. Llamas *in Metho-* 13
do, curationis in append. §. 11. *in fine*, quem re-
fert Bonacina, *de clausura, quæst.* 3. *p.* 1. *n.* 3. Quid-
quid in contrarium dicat cum Palao, & Baldelo
idem Pelizarius ibi; ergo nec Moniales eam re-
cipientem incurrent aliquam censuram, Patet
consequentia, quia cum non detur vlla prohibi-
tio in hoc casu, vt ait Bordonus, prout testatur Pe-
lizarius, optime possunt moniales alterius Con-
uentus, etiam diuersi ordinis talem Monialem re-
cipere, imo addo, in dicto casu, id maxime Con-
ueniens fuisse, ne dicta monialis cogeretur per
oppidum vagari, cum alias nollet ad proprium con-
uentum vllo modo reuerti.

RESPON

RESPONSIO AVTHORIS.

TERTIO QVÆSITO.

An prælatus posset dictæ moniali concedere licentiam ad manendum in secundo conventu od dictam causam, absque licentia Pontificis.

14 REspondi tertio quæsito affirmatiue. Et licet
hanc resolutionem apud neminem inuene-
rim, eam hic efficaciter probo. Prælatus dictæ
monialis ob causam assignatam ei potest præbere
licentiam, vt transeat ad alterum conventum al-
terius religionis laxioris stando in iure commu-
15 ni, & non obstante decreto Tridentini. *sess. 25. de regularibus*, vt tenet cum Saito, & Hierony-
mo Rodriguez, P. Ludovicus à Conceptione, *to-
mo 2. examine veritatis, tract. 1. de opinione proba-
bili*, §. 14 *litera R. n. 7.* Vbi ex Sanchez, & aliis
16 ait, quod intentio Tridentini solum est, vt licen-
tia non concedatur absque iusta causa, eiusque
cognitione, saltem extraiudiciali, & licet hæc
opinio ab aliis Doctoribus communiter reicia-
tur; Ad minus probabile est posse dictum Præ-
17 latum concedere licentiam tali moniali ad tran-
seundum ad aliam æqualem religionem, vt tenet
Hieronymus Rodriguez, *in compendio, regul. pag. 862. retract. 14.* Et eum Manuele Rodriguez,
P. Fr. Ludouicus à Conceptione, *suprà, num.* 11.
Ergo multo à fortiori talis Prælatus absque licen-
tia Papæ poterit dare licentiam dictæ Moniali
ad transeundum ad alium Conventum eiusdem
18 ordinis. Patet consequentia, quia si illa causa
est sufficiens ad dandum licentiam, vt transeat
ad aliam religionem laxiorem in opinione Ludo-
uici à Conceptione, vel ad minus ad æqualem,
19 vt tenent prædicti Doctores, cur non erit suffi-
ciens ad concedendum licentiam ad transeundum
ad alium Conventum eiusdem ordinis, ego sane
nullam discriminis inuenio rationem.

20 Nec obstat quod Sanchez, & alij Doctores
loquantur de transitu religiosorum ad laxiorem,
vel æqualem religionem. Nam contra hoc est,
quod in eisdem casibus, in quibus permissum
est religiosis de Prælatorum licentia ad aliam
religionem transire, permissum etiam est mo-
nialibus, vt cum Franco de Marques ex senten-
tia Abbatis docet Rodriguez, *tom. 3. quæst. 52. art. 2.* Ludouicus à Conceptione, *suprà num. 6.*
& cum aliis Bonacina, *quæst. 2. de clausura, p. 9. §. 3. difficult. 1. num. 11.* Tum quia causæ, quæ
Religiosorum licitum faciunt transitum ad la-
xiorem ordinem, de suorum Prælatorum licen-
tia obtenta, æquè ad minus militant in religio-
sis fœminis, vt tenet ipse Ludouicus à Concep-
tione ibi; Ergo stando in dicta opinione Lu-
douici à Conceptione optime potest Prælatus ta-
li moniali concedere licentiam, vt maneat in di-
cto Conventu ejusdem ordinis ob supradictam
causam, præcipue cum hæ moniales nullam ex
lege propria habeant prohibitionem, sed tantum
illam quæ datur in iure communi.

RESPONSIO AVTHORIS

QVARTO QVÆSITO.

An data dicta licentia à Prælato Prior Conventus teneatur restituere dotem dictæ Monialis secundo Conventui, in quo dicta monialis viuit?

REspondi quod si secundus Conventus dictam
Monialem libenter recepit, vt accidit in præ- 21
senti, non tenetur Prior Conventus ei dotem
dictæ monialis restituere. Ita Sanchez, Rodri-
guez, Nauarro, Bonacina, Tamburinus, quos re-
fert, & sequitur Pelizarius, *tract. 10. de moniali-
bus cap. 3. num. 69.* contra Solinum, Baldum, Ta-
piam, quos refert Sanchez, *lib. 7. moral. c. p. 32. num 12.* Et ratio est, quia dos non fuit data Prio-
ri Conventui sub conditione, si monialis in eo 22
Conventu manserit, sed solum sub conditione,
si professio sequatur; vnde cum hæc secuta fue-
rit, dos perpetuo manſit illius Monasterij. Tum
quia posterius Monasterium sponte admittens
talem Monialem, vt suppono, debet sibi imputa-
re hoc incommodum, quod teneatur illam alere
sine dote.

Nec obstat lex, *si is qui ff. de iure dotis*, vbi di-
citur, quod ibi debere esse, vbi onera matrimo- 23
nij sunt. Tum quia dos datur accessorie ad per-
sonam, & sub tacita conditione, dum Monialis
in eo Monasterio permanserit; ergo translata
Moniali ad alium Conuentum per legitimum tran-
situm, reddenda est dos dicto Monasterio, ad
quod Monialis translata est, sicut redditur dos
tradita viro ob matrimonium carnale, si hoc le-
gitime dissoluatur. Non obstat inquam. Respon-
detur namque dari diuersam rationem in ma-
trimonio carnali, nam in eo datur dos marito
solum pro tempore matrimonij, & ideo soluto
matrimonio redditur dos parentibus fœminæ,
ac dos Monialium perpetuo transit in dominium
Monasterij, secuta professione, vnde licet dis-
soluatur professio monialis per mortem illius, dos
non restituitur parentibus Monialis, quia dos non
fuit data sub conditione, dum viueret monialis
sed absolute secuta professione.

Dixi si Conuentus spontanè recepit dictum 24
Monialem, vt accidit in casu præsenti. Nam si
secundus Conuentus cogatur recipere dictam Mo-
nialem à Prælato ob dictas causas, debet ei sol-
vi dos à Priori Monasterio, cum non soleant mo-
niales admitti, sine dote, & in tali casu imputari
non possit posteriori Monasterio voluntaria ad-
missio dictæ Monialis. Ita citati Doctores, & pa-
tet ex dictis. *Tum ex cap. de lapsis 16. quæstione. 6. & cap. si qui rapuerint. 27. quæstione 1. & authentica de sanctissim. Episcop. § penult.* Tum quia
par non est, vt posterius Monasterium, quod
inuoluntarie recepit talem Monialem, vltra hoc 25
etiam patiatur iacturam alimentorum, sicque
addatur afflictio afflicto; & hæc saluo meliori iu-
dicio.

F. Ant. à Spir. Sanct. Consult. var.

CONSVLTVM CVIII.

De electione cuiusdam Prioris loco alterius putati mortui, cum esset viuus, quis eorum debeat manuteneri in dicto Prioratu?

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Si loco Prioris qui morali certitudine putabatur mortuus alius Prior electus est, electio secundi Prioris est valida, & electio primi cassanda, etsi iam sit in possessione sui Prioratus.*
3 *Definitores habuerunt legitimam causam eligendi secundum Priorem.*
4 *Electio secundi Prioris fuit destitutio alterius.*
5 *Fama communis aliquem esse mortuum, simul cum visu naufragij, si persona aliqua per multum tempus dispareat est probatio sufficiens ad credendum eius mortem.*
6 *Generatio vnius, est corruptio alterius.*
7 *Electio vnius, est destitutio alterius.*
8 *Vna sponsa non potest habere multos sponsos.*
9 *Vna Ecclesia non potest habere plures parochos.*
10 *Etiamsi non constaret de morte dicti Prioris, si constaret de naufragio, & non esset spes, quod in breui talis Prior appareret, habebat definitorium causam legitimam ad illum à Prioratu deponendum.*
11 *Si Definitorium id fecit, primus Prior iam non habet ius ad Prioratum.*
12 *Definitorium in nostra religione habet potestatem disponendi Pralatos, quando recta ratio id postulaverit.*
13 *Recta ratio in hoc casu postulabat, vt fieret nouus Pralatus.*
14 *Recta ratio dictat, vt Conuentus per multum tempus non sit Pralato orbatus.*
15 *Captiuitas cuiusdam Prouincialis simul cum desperatione eum per breue tempus redimendi iudicata fuit causa sufficiens ad eum deponendum.*
16 *Certitudo moralis mortis nostri Pralati, & desperatio illius aduentus per multum tempus, vrgentior causa est ad illum deponendum ab officio.*
17 *Vt Pralati Superiores deponant aliquem Pralatum sufficit de iure communi causa rationabilis.*
18 *Hic dabatur causa rationabilis boni communis, ne Conuentus per multum tempus careret Pralato.*
19 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*
20 *Ponitur aliud argumentum, & soluitur.*
21 *Ponitur aliud argumentum, & soluitur.*
22 *Occurritur alteri obiectioni, & soluitur.*
23 *Possessio quam habebat primus Prior solum ei prodebat dum erat in bona fide.*
24 *Postquam ei constitit de secunda electione, tenetur dimittere possessionem.*
25 *Qui sine titulo possidet, est intrusus.*
26 *Possessio sine titulo, licet non sit nulla, est iniusta, & mala.*
27 *Talis possessio solum poterit prodesse tali [illegible] ri, vt non possit amoueri à Conuentu, sine citatione.*
28 *Si citatus noluerit dimittere possessionem, potest à iudice violenter expelli.*
29 *Non potest in hoc casu à parte expelli à sua possessione.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

1 IN nostra religione in Provincia Lusitaniæ electus fuit in capitulo quidam prior quodam Conuentu, quem habebat in regione Brasilica in Ciuitate Angolæ. Accidit autem, quod cum talis Prior ad Angolam nauigasses, impetu procellarum nauigium expulsum est ad littora maris, & ibi fractum, & submersum fuit, quod cum viderint alij nauigantes aliarum nauium, quæ cum illa ibant, existimanunt omnes, qui in dicto nauigio erant, periisse. Accidit tamen quod prior cum aliquibus aliis dejectus est à fluctibus ad littora, vbi cum magno labore per terram gradiens post multum temporis peruenit ad Ciuitatem Leandæ, in Regno Angolæ, & accepit possessionem sui conuentus. Interim tamen Prælati dictæ Prouinciæ Lusitanicæ certiores facti de naufragio prioris, & quomodo ipse cum omnibus, qui cum eo ibant periissent, in primo definitorio elegerant alium priorem pro dicto conuentu Leandæ Angolæ, qui cum peruenisse ad Ciuitatem Leandæ, inuenit iam in suo conuento priorem priorem, qui putabatur mortuus.

Quæsitum igitur fuit à me, quis ex duobus esset verus prior & an primus deberet dare locum secundo, vel secundus, cognito errore, deberet relinquere primum in sua possessione in qua erat.

RESPONSIO AVTHORIS.

RΕspondi primum priorem per electionem secundi prioris amisisse Prioratum, ac per consequens dandam esse possessionem prioratus. Ratio fundamentalis est. Quia definitores habuerunt causam legitimam, & necessariam eligendi nouum priorem in primo definitorio sequenti naufragio dicti primi prioris; ergo erectio illius fuit destitutio alterius. Antecedens est certum. *Quia Nostra constitutio 3. part. cap. 8. numero 3.* præcipit, quod in definitorio ordinario omnium officiorum, tunc vacantium, Prælati eligantur, sed dicti definitores moraliter certificati sunt de morte illius prioris; ergo tenebantur necessario eligere secundum priorem loco alterius.

Minor huius vltimi syllogismi patet, quia plures testes deposuerunt, & fama publica erat illud nauigium, & omnes qui in illo nauigabant periisse, & naufragium passos esse;
Sed

Sed hæc probatio sufficiens est ad credendum
mortem, si per multum tempus aliqua persona.
quæ in tali nauigio nanigabat non appareat, vt
docet cum Mascardo, & aliis Sanchez, *libr.* 2.
5 *de matrimonio, d.46.num.* 16. ergo cum prior per
multum tempus non appareret, & omnes de eius
naufragio testificarent, legitimam causam habu-
runt definitores eligendi alium priorem.

Consequentia rectè infert. Nam sicut in na-
6 turalibus generatio vnius est corruptio alterius,
ita in moralibus expectantibus ad electionem,
7 electio vnius est destitutio alterius; siquidem
8 vna sponsa non potest habere plures sponsos,
*cap.*1. *de sponsa duorum*, nec vnum corpus potest
habere duo capita, *ex cap. quoniam de offic. ordi-*
9 *nar.* Nec vna Ecclesia plures patronos, seu cu-
ratos, *cap. non ignores de præbendis*, & *cap. in api-*
bus 7. quæst. 1. & *cap. sicut vnaquæque* 21. *quæ-*
stione 2.

10 Secundo probatur. Quia etiamsi certo mora-
liter non constaret de morte dicti prioris, si con-
staret de illius naufragio, & nulla esset spes mo-
ralis, quod ipse per breue tempus appareret,
tunc definitorium poterat eligere nouum prio-
rem, & deponere antiquum, si forte viuebat; er-
go si id de facto fecit, iam primus prior nullum
11 ius habet ad dictum prioratum. Antecedens pro-
12 batur, quia definitorium generale habet pote-
statem deponendi Prælatos, quando recta ratio
id postulauerit, vt patet *ex* 3. *part nostrarum*
13 *constitutionum cap.* 8. *num.* 11. sed hic recta ratio
postulabat; vt eligeretur nouus Prælatus, & an-
tiquus deponeretur; ergo si definitorium id de
facto fecit, iam primus prior nullum habet ius
ad dictum prioratum.

14 Minor patet. Quia recta ratio dictat quod
Conuentus per multum tempus non debet care-
re Prælato, rueret enim disciplina regularis, &
daretur graue detrimentum illius, vt optimè
probat Lezana, *in consiliis consilio* 42. *num.*6 sed
hic nulla dabatur moralis spes, vt prior per bre
ue tempus appareret; cum multi dicerent esse
mortuum, & nemo sciret vbi à fluctibus deie-
ctus esset, & iam per multum tempus ipse non
apparebat; ergo cum hæc ratio sit rationabilis,
vt ait Lezana, optimè potuit definitorium de-
ponere primum priorem, si fortè viuebat, & eli-
gere nouum priorem.

15 Confirmatur primò. Quia cum quidam pro-
uincialis certæ Religionis captus fuisset à Tur-
cis, & non esset spes, vt ille breui tempore re-
dimeretur, Prælati illius Religionis ob eam so-
lam causam, ne Prouincia per multum tempus
esset sine Prouinciali exposita multis periculis,
elegerunt nouum Prouincialem, quo electo præ-
ter spem redemptus est Prouincialis antiquus, &
peruenit ad suam Prouinciam, & cum postulas-
set sibi reddi Prouinciam, ei contradixerunt di-
cti Prælati dicentes, ipsum ex causa sufficienti
depositum fuisse, & secundum electum esse ve-
rum Prouincialem, quam sententiam secutus est
Doctissimus Fr. Lezana *in suis Consiliis*, *consi-*
lio 42. per totum; sed eadem, & fortior causa
est in nostro casu; Cum in casu Lezanæ certo
constatet de vita Prouincialis, & de loco vbi exi-
stebat, in nostro autem casu, nec de vita, vel exi-
stentia illius vlla notitia erat; ergo si illa despe-
rata spes redeundi cito ad suam prouinciam
fuit sufficiens causa, & ratio, vt nouus eligere-
tur Prouincialis, multo à fortiori in nostro casu, 16
illa desperata spes, quod iste prior intra breue
tempus perueniret ad suum Conuentum fuit
sufficiens causa, vt definitorium generale no-
uum eligeret priorem, non enim apparet maior
ratio.

Confirmatur secundò. Quia vt Prælati supe- 17
riores deponant aliquem priorem à suo priora-
tu sufficit stando in iure communi rationabilis
causa; sed hanc habuerant prædicti definitores
ad eligendum nouum priorem; ergo primus
prior per electionem secundi depositus fuit à
suo prioratu. Maior est certa, & patet *ex cap.*
qualiter, & *quando secundo de accusat.* & tenet
cum Sigismundo, Lauorio. Barbosa, & Fr. Iose-
pho à Iesu Maria, Lezana, *in consiliis, consilio* 42.
num. 17. Patet etiam *ex cap. cum ad monasterium*
de statu Monachorum, §. *tales*, ex quibus tex-
tibus constat, quod cum derur causa boni com-
munis, possint Prælati regulares à suis officiis
amoueri, vt optimè explicat Suares, *tomo* 4. *de*
Religione, lib. 2. *num.* 2. & cum aliis Fr. Lezana,
suprà num. 21. Minor verò patet quia hic vrge- 18
bat causa boni communi, scilicet, quod mul
tum tempus careret Conuentus suo Prælato, quæ
causa sufficiens est, vt latè probat Lezana, *loco*
citato; ergo primus prior per electionem secun-
di depositus legitime fuit à suo prioratu.

Dices definitores non potuisse procedere ad 19
electionem noui prioris, nisi is qui erat electus,
& confirmatus fuisset prius absolutus, vel pro-
pter completum tempus à constitutionibus
concessum, vel propter renunciationem, vel per
destitutionem ob crimina, vel per mortem na-
turalem, vel per assumptionem ad aliam dignita-
tem superiorem. sed nulla ex his causis interue-
nit; ergo electio noui prioris fuit irrita. Res-
pondetur namque, non solum propter illas cau-
sas potuisse dictum priorem deponi à suo officio,
sed etiam propter suum desperatum regressum
ad suum conuentum, & propter necessitatem il-
lius ad habendum pastorem, qui prioris nomine,
& non solum vicarij poneretur, vt ipsum in ob-
seruantia regulari conseruaret, & difficultatibus
occurrentibus resisteret, & id non solum ex ex-
presso statuto religionis hanc facultatem conce-
dente definitoribus, quando recta ratio id postu-
lauerit, sed ex iuris communis sanctionibus, &
ipso iure naturali præscribente, vt bonum com-
mune semper præponatur bono particulari.

Dices, nullus beneficiatus, siue Prælatus regu- 20
laris possidens Prælaturam regularem electi-
uam potest ab ea amoueri, vt patet *ex cap. Mo-*
nachi in fine, de statu Monachorum, vbi Glossa
verbo mutentur, & Panormitanus, *num.* 8, *versu in*
Glossa penult. Azor. *part.*2 *lib.*3 *cap.* 26. *quæst.* 15.
& communiter Doctores, teste Rota, *decisione*
772. *num.*3 *part* 3. *diuers.* Respondetur id intelli-
gi, nisi iusta, & rationabilis causa existat, prout
de facto extitit in præsenti, ea enim existente,
prælatiæ regulares, etiam electiuæ possunt à su-
perioribus auferri ab his, qui illas possident, vt
probatum manet.

Dices beneficia auferri non possunt, viuente 21
beneficiato, nisi à solo Papa; sed prælatia regu-
laris est beneficium; ergo, Respondetur. Ante-
cedens esse verum de veris beneficiis, qualia sunt
perpetua, quia in collatione eorum contrahitur
matrimonium spirituale inter beneficiatum, &

Ecclesiam, *cap. Sanctorum 70. distinct. cap. penult. de Cleric. agrotant. cap. si gratiose de rescriptis cap. inter. de translatione Episcopor.* Gonzales, *super reg 8. Cancellaria, Glossa 5. num. 11. & 12.* Ex Rebusso, Gigante, & aliis; officia autem Religionum non sunt proprie, & vere beneficia, vel officia temporalia, & quasi manualia, vel saltem triennalia; vnde facilius, & liberius soluuntur cum oportuerit, vt dixit Innocentius III. *in qualiter, quando, secundo de accusat. & in cap. cum ad monasterium, de statu monachorum, & vocantur bona de mensa*, Barbosa, *de iure Ecclesiastico, lib. 3. cap. 4. num. 84.* Tamburinus, *de iure Abbatum, tomo 3. d. 9. quæsito 12. num. 9.* Ac per consequens eorum consetuario, vel destitutio pendet à rationabili voluntate supremi capitis Religionis quale est in nostra Religione definitorium generale.

22 Dices, si fœmina ad secundas nuptias transeat
credens, quod primus vir erat mortuus, si posteà
vir eius reuertatur ipsi restituenda est, & à secun-
do viro separanda, ergo idem dicendum videtur
in præsenti. Respondetur, concesso antecedenti,
negando consequentiam. Et ratio est, quia cum
vinclum matrimonij viuente viro sit iure diui-
no, & naturali perpetuum, & indissolubile, se-
cundum matrimonium prorsus irritum est, & in-
ualidum, & ideò vxor primo marito restitui de-
bet, tanquam legitimo domino, & proprietario,
vt habetur, *cap. cum per Bellicam, 32. quæst.* 1. hoc
autem non procedit in nostro casu, cum priora-
tus multis de causis auferri possit à priore eum
possidente, vt ostensum est, nec vinculum illius
sit perpetuum, sed amouibile, etiam per volun-
tatem definitorij, causa subexistente rationabili,
& proportionata.

23 Nec obstat, quod primus prior fuerit in pos-
sessione domus, & prioratus. Respondetur nam-
que talem possessionem solum prodesse primo
24 priori, dum erat in bona fide. At postquam ei
constiterit de noua prouisione definitorij ex di-
25 cta causa, teneri dimittere possessionem, alias
26 erit intrusus; siquidem sine titulo possideret di-
ctum prioratum. & possessio sine titulo, licèt non
sit nulla, est tamen iniusta, & mala, vt cum Ab-
bate, Rebusso, & aliis notat Garcia, *de beneficiis,
part. 10. cap. 3. numero 325.* Vnde solum poterit
27 prodesse talis possessio dicto priori, ad hoc vt
non possit amoueri à suo prioratu, sine cita-
tione, vt cum Romano, & aliis notauit Thuscus,
littera P, conclusione 442. num. 4. & conclusione 436.
28 *num.* 8. Citato tamen priore, & audito, si postquam
ei constiterit de noua prouisione definitorij no-
luerit dimittere possessionem, & tradere illam
nouo priori; poterit à iudice repelli à possessio-
ne; si quidem procedit sine iure; non poterit ta-
men repelli à possessione à parte, vt optimè cum
multis notat Thuscus, *littera P, conclusione 436.*
29 *num.* 10. quæ omnia non fuerunt necessaria; nam
primus prior statim dimisit possessionem, & tra-
didit conuentum secundo priori prouiso à defi-
nitorio, quod & laudatum, & approbatum fuit
ab ipso definitorio, & primus prior ad aliud
maius officium euectus.

CONSVLTVM CIX.

De quadam professione solemni facta in Religione habente statutum annullans professionem habentis sanguinem infectum sanguine Iudæorum in quocumque gradu, an talis professio fuerit nulla, si de tali macula in profitente certo non constet, sed tantum detur de illa probabilis, vel probabilior opinio?

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus seu factum.*
2 *Paritas sanguinis plene, & concludenter probatur per famam, & communem reputationem.*
3 *Fama plene probat in his, quæ sunt difficillimæ probationis.*
4 *Puritas sanguinis est difficillima probationis.*
5 *In informationibus puritatis ex statutis præcipuè quæritur circa proprietatem, & possessionem prætensoris.*
6 *Proprietas, & possessio cuiuscunque rei per famam concludenter probatur.*
7 *Fortior est probatio, quæ ex fama prouenit, quam ex auditu.*
8 *Auditus in materia puritatis sufficit ad plenam probationem.*
9 *Fama est assertio plurium, & totius populi.*
10 *Auditus sufficit si proueniat à duobus, vel tribus.*
11 *Paria sunt esse talem, & haberi pro tali.*
12 *Nulla maior probatio esse potest puritatis, vel impuritatis, quam publica vox, & fama.*
13 *In antiquis fama plenissime probat.*
14 *Aliquem oriri ex sanguine Iudaico ex sola fama, & communi reputatione probatur.*
15 *Vt fama plene probet maculam, vel puritatem debet esse antiqua, & non recens.*
16 *Fama recens non habet pro se præsumptionem stabilitatis, & constantiæ.*
17 *Probatio quæ deficere, & adesse potest iure est nulla.*
18 *Si fama est antiqua, & constans velut vera amplectitur.*
19 *Perseverantia constans per plurimos annos veritatem eius arguit.*
20 *Fama falsa citò opprimitur.*
21 *Tempus facit crescere veritatem, & submergit mendacium.*
22 *Fama quæ diu firmatur, habet pro se iuris, & veritatis præsumptionem.*
23 *Vt fama dicatur antiqua sufficiunt centum anni.*
24 *Vt fama plene probet debet aliquibus vestiri circunstantiis.*
25 *Prima debet esse antiqua.*
26 *Secunda debet habere initium à bona origine.*
27 *Fama sine causa dicitur vanus rumor, cui attendi non debet.*
28 *Fama orta ab inimicis prætensoris, seu ab aliquo ex sua familia nihil probat.*
29 *Si à prætensore, vel ab eius consanguineis spargatur*

gatur vex, seu causa, qua purgare intendant labem iam diu contractam seu præsumptam, assignando aliam bonam originem, seu æquiuocationem, talis fama non mereatur fidem, nec est attendenda.

30 *Testes testificantes de fama, non tenentur exprimere originem, nec authores famæ, quando res est antiqua.*

31 *Sufficit quod dicunt, quod sic publicè audierunt.*

32 *Præsumitur in antiquis causã famæ iustã præcessisse.*

33 *Quoties effectus apparet, præsumitur causam præcessisse.*

34 *Testes de puritate testantes non debent esse inimici, vel æmuli prætensoris.*

35 *Debent dicere, quod credunt id, quod fama dicit.*

36 *Debent dicere sic audiuisse à maiori parte Ciuitatis, vel dicere se audiuisse à duobus, vel tribus personis nominatis, & publice ab aliis.*

37 *Sufficit si dicant, sic audiuisse à suis maioribus usque nunc, & anteà ab omnibus accepisse.*

38 *Fama antiqua his circunstantiis vestita plenam facit probationem.*

39 *Per accidens in eadem populo, & de eadem re possunt dari duæ famæ contrariæ.*

40 *Non possunt dari tales famæ realiter veræ.*

41 *Possunt in eodẽ populo dari duo rumorescẽ ariis.*

42 *Quando agitur de puritate, vel macula probanda per famam, non est necesse vt fama ista constanter probetur, vt à nemine contradicatur.*

43 *Si duæ famæ contrariæ apparent vna prior, posterior altera, in materia puritatis præferri debet prior, dummodo suo tempore recepta fuerit, nec postea constiterit fuisse falsam.*

44 *Præstantior fides adhibenda est testibus designantibus coniunctiones, qualitates, & cognomina ascendentium prætensoris, quam mille alias testibus contradicentibus.*

45 *Testes maculam firmantes, etsi pauciores sint præferendi sunt pluribus puritatem firmantibus.*

46 *Si testes pauciores testantes de macula dent rationem sui dicti æqualem pluribus deponentibus de puritate sunt illis præferendi, si omnes testentur de fama.*

47 *Ex paucorum numero saltem septem, genus prætensoris maculatum apparet in parte oppidi considerabili.*

48 *Statuta puritatis duo copulatiue requirunt primum quod prætensor non descendat à Iudæis, secundo quod non sit, vt talis habitus.*

49 *Nostra lex magis excludit macula puritatis diffamatos, quam alios.*

50 *Idem est esse talem, & communiter haberi pro tali.*

51 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*

52 *Quando septem aut octo testes testantur ac macula prætensoris non est dubium quod prætensor apud illos & alios quos nominant maculatos existat.*

53 *Idem dicendum est, quando manet pro vtraque parte par testium numerus, & ratio.*

54 *Testes vt probent famam, debent esse ad minus septem.*

55 *Debent deponere in loco originis.*

56 *Testes pauciores, qui maculam asserant, debent esse exceptione maiores.*

57 *Debent loqui de fama, & auditu antiquorum.*

58 *Debent dare rationem, & causas verosimiles & sufficientes ad mouendum animum iudicum.*

59 *Rationes contrariorum testium non debent esse taliter natæ, vt destruant rationes illorum, qui maculam astruunt.*

60 *Si incertitudo qualitatum ex parte parentum proueniat si vnus ex illis, qui assignatur pro parentibus prætensoris sit sanguine maculatus, prætensor velut incertæ qualitatis admitti non debet.*

61 *Ex diuersis duorum qualitatibus certum quid colligi non valet.*

62 *Vnum extremum inhabile, totũ mediũ corrũpit.*

63 *Ex parentum incertitudine oritur suspicio illorum infamia.*

64 *Interpretatio semper facienda est contra eum, qui se fundat in probatione dubia.*

65 *Dum quis peculiare cognomẽ alicuius generis, & familiæ fert, præsumitur illius esse familiæ, & generis.*

66 *Excipe eos, qui potius appetunt esse filios spurios quam naturales, causa fugiendi maculam.*

67 *Descendentes ex Hebræis plerumque mutant cognomina, & aliena sumunt, vt maculam sanguinis elidant.*

68 *Quando non constat, an filius sit spurius potius præsumitur naturalis, quam spurius.*

69 *Ad probandum, quod filius sit naturalis, sufficit quod concubina sit domi retenta.*

70 *Matri dicenti filium esse spurium & non naturalem, non est credendum, si filius natus est in domo illius, cuius dici potest filius naturalis, & non spurius.*

71 *Matris assertio non potest nocere filio, cui melius est esse naturalem, quam spurium.*

72 *Matris assertio dicentis filium non esse ex suo marito non præiudicat filio, si natus est in domo mariti.*

73 *Filius natus in domo. v.g. Petri, si non constet certo de alio patre, præsumitur illius, in cuius domo natus est.*

74 *Filius præsumitur procreatus ab eo, qui ad libitum suum mulierem tenebat.*

75 *Si mulier in domo vnius Amasii nunquam concepit, & cum peruenit ad domum alterius Amasii statim concepit, & peperit, illius præsumitur filius, in cuius domo natus est.*

76 *Hæc præsumptio magis roboratur, si is, in cuius domo natus est filius eum alimentat, domi retinet, & heredem bonorum suorum instituit.*

77 *Hæc nisi veris filiis raro fiunt.*

78 *Quæ magis filiis conueniunt, quam aliis, veram filiationem inducunt.*

79 *Si quis est in puritatis possessione actuali, vt si sit professus in religione vbi dantur puritatis statuta, vt deiiciatur à sua possessione requiruntur veræ probationes de macula.*

80 *Talis possessio reiicit probationes priuilegiatas, & præsumptas.*

81 *Sicut possessio est certa, ita per veras, & certas probationes tolli debet.*

82 *Possessio est causa, vt præsumatur verum dominium, & puritas sanguinis.*

83 *Quando agitur de spoliando professo à professione quam actu possidet, requiruntur pleniores probationes.*

84 *Plus requiritur ad repellendum iam admissum, quam ad non admittendum.*

85 *Turpius reiicitur, quam non admittitur hospes.*

86 *Ad non admittendum ad habitum sufficit vnus testis, & leuis suspicio.*

87 Ad

87 Ad reiiciendum iam admissum ad professionem, maior & plenior requiritur defectuũ probatio,
88 Religiosus professus, ius habet ad rem, seu in re.
89 Si pratensor iam sit professus in religione, vbi sunt puritatis statuta, indices in dubio pro puritate eius debent iudicare.
90 Quilibet in sua possessione manuteneri, nisi sit aperta, & iusta ratio in contrarium.
91 Si non detur dubium negatiuum, sed opinio pro vtraque parte, aliqui dicunt posse iudicem sequi opinionem, quam maluerit, si vtraque probabilis sit, & spoliare possidentem, si contra se habeat opinionem probabilem.
92 Proponitur Authoris opinio.
93 Si opiniones in prasenti casu sint aquè probabiles, tenetur iudex fauere reo.
94 In pari causa melior est conditio possidentis.
95 Si opiniones ex parte facti non sint aque probabiles, sed vna probabilior, tenetur iudex iudicare, iuxta opinionem probabiliorem.
96 Si detur melior probatio, pratensorem habere maculam in puritate, iudex debet eum statu religioso spoliare, ad hoc enim sufficit opinio probabilior.
97 Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.
98 Ponitur aliud argumentum in contrarium, & soluitur.
99 Quando opiniones versantur circa factum tenetur iudex sequi opinionem probabiliorem, etiam in matrimonio carnali, illud nullum declarando.
100 Ponitur argumentum in cõtrarium & soluitur.
101 Ponitur resolutio consulti.
102 Ad rem antiquissimam probandam in materia puritatis sufficit communis fama, & populi reputatio, si sit adminiculata certis circunstantiis, qua ibi referuntur.
103 Quando datur incertitudo ex parte patris, an filius sit naturalis, vel spurius, potius prasumendus est naturalis, quam spurius.
104 Ponitur argumentum in contrarium.
105 Ponitur illius solutio.
106 In pari dubio fauendum est reo, non tamen in opinione probabili.
107 Fama antiqua, & adminiculata cum testibus ex auditu, & aliis prasumptionibus supra relatis facit rem non solum probabiliorem, sed certam moraliter.
108 Religiosus potest deiici à professione quam possidet ex probabiliore opinione, vel saltem cum probatione certa moraliter.
109 Ponitur resolutio totius consulti.

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

1 IN nostra Prouincia Lusitaniæ datur quoddam statutum, quod nullus admittatur ad professionem religiosam, nisi cum protestatione, quod religio non intendit ei dare professionem, si sit maculatus sanguine Hebræorum in quocumque gradu, & quod ex tunc declarat professionem nullam, si fortè aliquando constiterit prædictum profitentem habere dictum sanguinem maculatum? Accidit autem, quod cum hæc protestatio facta fuerit cuidam nouitio profitenti, & informationes etiam factæ fuerint, & talis macula non fuerit inuenta, ei dederunt professionem; posteà tamen occasione alterius informationis, quæ facta fuit ab alio Religioso calidiori, pro alio nouitio consobrino istius religiosi, inuentum est ipsos esse ex sanguine maculato. Et cum exactissimæ informationes iterum de mandato definitorij factæ fuerint tandem inuentum est magnam partem populi dicere ipsos esse ex sanguine Hebræorum.

Dicebant enim, illam familiam processisse à quadam fœmina, quæ cum prius fuisset ancilla cuiusdam Clerici, posteà fuit ancilla cuiusdam medici Hebræi, & quod in eius domo concepit & peperit quandam filiam, quæ semper habita fuit pro filia medici Hebræi, & quod ab hac filia medici procedebat illa familia, & quod id semper constanter audierint à suis maioribus. Dicebant etiam quod illa medici Hebræi concubitu ad occultandum defectum sanguinis in dicta prole ei imposuisse cognomen Clerici, in cuius, domo primò stetit, & cuius prius fuerat concubina, reuera tamen, quod illa non erat filia Clerici, sed medici Hebræi. Dicebant etiam, quod dictus medicus dictam puellam domi suæ natam, vt filiam semper reputauerit, & in domo sua, vt filiam educauerit & quod ei totas suas diuitias, quæ multæ erant, reliquerit, post mortem.

Alia vero æqualis pars populi planè confitebatur prædictam antiquissimam famam, dicebant tamen esse falsam, quia illa familia non à medico Hebræo, sed à dicto Clerico procedebat, cuius primo fuerat ancilla eius mater, & quod iam grauidata exierit è domo illius ad seruiendum dicto medico Hebræo, in cuius domo peperit, & adeò illæ natæ non posuerit cognomen medici Hebræi, sed Clerici, quod cognomen talis familia semper continuauit, & quod licet medicus dictam puellam natam in domo sua educauerit, & totas diuitias suas ei reliquerit, non id ideò fecit, quia illa eius filia esset, sed propter affectionem, quam erga illam habuit, & quia illius mater, postquam exiuit è domo Clerici, & peperit dictam filiam, fuit etiam illius concubina, quibus visis à diffinitorio.

Quæsitum fuit à me, an talis Religiosus reputandus esset ex sanguine maculato medici, & vt talis reiiciendus à religione, vtpore non professus, an vero reputandus esset ex sanguine puro Clerici, & vt talis retinendus in religione?

RESPONSIO AVTHORIS.

FAteor hunc casum grauissimum esse. & me potius velle ab aliis resolutionem audire, quam illam dare. verum quia obedientia me cogit, dicam quidquid mea insufficientia attigerit.

Proponuntur aliqua praponenda ad faciliorem nostri casus resolutionem.

IN primis suppono puritatem sanguinis plenè & concludenter probari per famam, & communem reputationem. Et ratio est, quia fama plenè probat in his, quæ sunt difficillimæ probationis; sed puritas sanguinis difficilis est probationis; ergo poterit per famam plenè probari. Maiorem tenent Decius, Marsilius, Iulius Clarus, Mascardus, Bartolus, Menochius, Surdus, Farinacius. Azeued. 1 2

4 Azeuetua, Norbona, & alij, quos refert, & se-
quitur Escobar de Carro, *de puritate*, *p.* 1. *q.* 10.
§. 2. *num.* 2.
Ratio autem est quia in informationibus pu-
ritatis ex statutis præcipue quæritur circa proprie-
5 tatem, & possessionem prætensoris, & sui ge-
neris; sed possessio, & proprietas cuiusque rei
6 per famam concludenter probatur; ergo & pu-
ritas. Minor quoad proprietatem patet, ex plu-
ribus adductis à Tiraquello, Aym. Craueta, Pa-
laez, quos refert, & sequitur Escobar del Cor-
ro, *suprà*, *num.* 4 Quod vero ad possessionem pro-
bant communiter Doctores, *in cap. veniens* 10,
de testibus, *& in cap. quod si nouale* 21. *de verbo. si-
gnif.* & tenet Petra, *de Fideicommiss. quæst.* 13. *nu-
mero* 138 Mascardus, *conclusione* 53. *num.* 23 Me-
noch. *de recuper. re ned.* 15. *n* 41. Craueta, *conclus.*
54. *num.* 13. & cum Palacz., Farinacio, Escobar,
suprà, *n.* 3.
Confirmatur primo, quia maior, & fortior pro-
batio est, quæ ex fama prouenit, quam ex audi-
7 tu; sed auditus in materia puritatis sufficit ad ple-
8 nam probationem, ergo ex maiori ratione suffi-
ciet fama, & communis reputatio. Maior patet,
Quia certior, & indubitabilior probatio est, quæ
à pluribus prouenit, quam à paucis, vt patet *ex
cap. licet ex quadam*, *& cap. in nostra* 32 *eodem
cap. licet causa n* 9. *de probat.* Seraphin. *decisio-
9 ne* 148 *1. num.* 1. *&* 3. Sed fama, est assertio plu-
rium, & totius populi, Auditus vero sufficit, si
proueniat à duobus, vel tribus; ergo probatio
10 per famam, firmior auditu est. Minor vero, sci-
licet, quod testes de auditu plene probent ma-
culam, præcipue si testes sint exceptione maio-
res, & dicant sic audiuisse à duobus, vel tribus
fide dignis maioribus suis, & quod ita intellexe-
runt, & crediderunt, tenet cum multis Escobar
del Corro. *de puritate*, *p.* 1. *q.* 9. §. 4 *per totum*;
ergo puritas, vel impuritas sanguinis per famam
plene probatur.
11 Confirmatur 2. Quia paria sunt esse talem, &
haberi pro tali vt tenet Baldus, Innocentius, &
alij, quos refert Barbosa, *axioma.* 174. *num.* 12.
Sed per famam, & communem reputationem
apparet qualiter quis reputetur, & sit habitus
circa sui generis qualitates, ergo nulla maior pro-
batio puritatis, vel impuritatis esse potest, quam
12 publica vox, & fama. Illorum enim æquipara-
torum, eadem est ratio, & debent esset eidem ef-
fectus; *l. gallus* 29. §. *& quid si tantum*, *de lib. &
postnum.* & tenet Cephalus, Paris Gratus, &
alij, quos refert, & sequitur Barbosa, *axioma.*
num. 1. Escobar *pars.* 1. *de puritate*, *quæst.* 10. §. 2.
num 9.
13 Confirmatur 3. Quia in antiquis fama plenis-
sime probat, vt tenent communiter Doctores;
sed hic agitur de probanda puritate ab antiquissi-
mis maioribus proueniente; ergo fama plenis-
sime probat prædictam qualitatem. Maior con-
stat, ex his quæ notant Doctores, *in l. admo-
nendi*, maxime Iason, *num.* 141. & Corras. 3. *p.
num.* 83. *de iureiurand. & in cap. veniens de testi-
bus*, Craueta, Auendaño, Alciatus, Mascardus,
Valascus, Thoscus, Gutierres, & alij multi, quos
refert, & sequitur Escobar. *suprà n* 11. Azeuedo,
in l. 22. *num* 3. *tit.* 6. *lib.* 1. *& in rubr. n.* 162. *tit.* 2.
14 *lib* 6. *recop.* Vbi ait, quod aliquem priori à na-
tione Iudaica ex sola fama, & communi reputatio-

reprobatur, quod etiam firmat Hojeda, Zeballos,
Castro, & alij innumeri, quos refert, & sequitur
Escobar, *sup. n.* 21. Ergo in antiquis fama pro
plena habetur probatione.
Secundo suppono, quod vt fama plene probat
maculam, vel puritatem, debet esse antiqua, &
non recens; recens enim non habet pro se sta- 15
bilitatis, & constantiæ præsumptionem, qua
deficiente, potest esse vera, potest esse falsa, 16
& cum probatio, quæ deficere, & adesse potest
si iure nulla, *l. natales* 10. *C. de probat.* *cap.* 2. *de
translat. Prælator.* ideo fama recens non idoneam 17
facit probationem, vt recte ait Escobar, *de pu-
ritate*, *p.* 1. *q.* 2. §. 2. *num.* 11. At si fama est anti-
qua, & constans, nec in aliquo labefactata, velut
vera amplectitur, *ex textu in cap. de parentela*, §.
35. *q.* 6. Mascardus, *de probationibus*, *conclusione* 18
748. *n.* 10. Valenzuela. *consil.* 92. *num.* 191. & cum
Farinacio, Garcia, & aliis Escobar, *suprà*, *q* 2. § 2.
num. 5.
Et ratio est; quia perseuerantia constans per 19
plurimos annos eius veritatem arguit, & ideo
fama antiqua, si adhuc durat vera, sin vero, fal-
sa, citò opprimitur, ex D. Hieronymo ad Mar-
cellum, vbi inquit, Falsus rumor cito opprimi- 20
tur; *&* vita posterior iudicat de priori, si anno
præterito fama mentita est, aut certe verum di-
xit, cessit & vitium, cessauit, & rumor. Cuius
ratio est, quia tempus facit crescere veritatem, & 21
submergit mendacium, vt recte dixerunt Tacit.
lib. 2. *historia*, & Liui. *lib.* 2 *decad.* 3. Ergo fa-
ma, quæ diu firmiter atque constanter persistit,
habet pro se iuris, & veritatis præsumptionem,
vt optime ait Cuiacius, *lib.* 3 *obseruat.* 16. & ex 22
aliis docet Menochius, *de præsumptionibus*, *q.* 18.
num. 15 Ergo fama in antiquis plena, & vera pro-
batio est.
Si tamen quæras, quod tempus requiratur, vt
fama dicatur antiqua, & non recens; Respondeo 23
sufficere quod habeat centum annos, vt patet ex
l. An vsusfructus 56. *de vsufructu*, *l. fin. C. de sa-
crosanctis Ecclesiis*, & tenet cum Iason Padilla,
Couarruuias, Grasso, Tiraquello, Menochio,
Auendaño, Farinacio, & aliis multis Escobar,
suprà, §. 2. *num.* 15. Respectu vero testium suf-
ficiunt sexaginta anni, vt docet Farinacius, Bur-
satus, Rota, Veralus, & alij, quos refert, &
sequitur Escobar del Corro, *ibi*, *numero decimo
octauo.*
Tertio suppono, quod vt fama plene probet, 24
debet aliquibus vestiri circunstantiis. Prima de-
bet esse antiqua; Nam si recens est post incep-
tam prætensionem, aut litem, aut paulo antea
nulla est, *ex cap. licet ex quadam* 47. *de testibus*, 25
& probat cum Petra, Mascardo, Valenzuela,
Menochio, & aliis Escobar, *de puritate*, *part.
prima*, *quæstione nona*, § *decimo*, *numero secun-
do.* Secunda debet inspici origo ipsius famæ.
Nam vt fides ei detur, debet à bona origine ini- 26
tium sumere, nam fama sine causa, potius va-
nus rumor dicitur, qui attendi non debet, se-
cundum textum, *in l. si priuatus* 17. *qui & quibus*,
l. Decurionum 12. *Cod. pœnis*, *cap.* 2. *de elect.* & 27
cum Valenzuela, Simancas, Barbosa, Escobar, *de
puritate*, *part. prima*, *quæstione* 10. § 4. *num* 9. Vn-
de debet prouenire à rationabili causa, seu conie-
ctura vero simili.
Hinc fit quod fama orta ab inimicis præten- 28

28 foris, seu alicuius ex sua familia nihil probat; &
idem dicendum est, si à prætensore, vel ab eius
consanguineis, amicisve spargatur vox, seu cau-
sa, qua purgare ntendunt labem iam diu con-
tractam, seu præsumptam; assignando aliquam
29 bonam originem, seu æquiuocationem, quæ
aliud suadeat, nam tunc fama nec fidem mere-
tur, nec est attendenda, *ex textu in l. nullus* 10.
de testibus, *l. in omnibus* 10. *C. eodem*, *cap de cæ-
tero* 14. *extra illo tit.* & ex Zephato, *consilio* 255.
& ex Baldo, *in l. miles*, *§. mulier per illum tex-
tum ad l. Iuliam*, *de adulter.* Mascardus, *conclus.*
118 *num.* 8. & cum Farinacio Escobar, *de purita-
te, part.* 1. *q.* 10. *§.* 4. *num.* 1. *& quæst.* 9. *§.* 4. *num.* 71.
30 Non tenentur tamen testes exprimere originem,
ne authores famæ, quando res antiqua est, sed
sufficit si dicant, quod si publice audierunt, vt
31 cum Baldo, Garcia, Cassiodoro, Farinacio, & aliis
probat Escobar, *ibi. n.* 21.
32 Cuius Ratio est, quia præsumitur in antiquis
causam iustam præcessisse, ex qua orta fuit fama,
vel auditus, vt probatur *ex cap. illa autem* 11.
dist. 12 Quoties enim effectus apparet, præsu-
mitur causam præcessisse ad eius productionem, *l.
cum in rem versu.* *de vsuris*, *l. filius* 10. *C de re-
33 tentione. hæreditat* & cum multis probat Escobat,
in additionibus ad primam partem, *num.* 51. *omnino
videndus.* Tertio testes de puritate non debent
esse inimici, nec æmuli prætensoris, & debent di-
34 cere, quod credunt id, quod fama dicit existe-
re verum. Debent etiam testes dicere, ita audi-
uisse à maiori parte Ciuitatis, vel ad minus de-
bent dicere, sic audivisse à duobus, vel tribus
35 personis nominatis fide dignis; & publice ab
aliis, sufficit etiam si dicant, sic audivisse à suis
36 maioribus vsque nunc, & antea ab omnibus ac-
cepisse, vt cum multis probat Escobar, *suprà n.* 2.
37 quibus circunstantiis fama antiqua vestita plé-
nam facit probationem, vt *supra* diximus.
38 Quarto suppono quod licet realiter circa ean-
dem rem, & in eodem loco, non possint dari
duæ contrariæ famæ, quæ vere tales dici va-
39 leant, bené tamen dari possunt per accidens. Ita
cum Aretino, Fulvio, Paciano, Menochio, & aliis
Escobar à Corro, *de puritate* 1. *p. quæst.* 10. *§.* 16.
n. 11. Vbi concordat contrarias sententias, vnam
asserentem talem famam non posse dari in eodem
40 tempore, & loco, & aliam affirmantem contrá.
Nam vna opinio loquitur vere, & realiter, &
alia apparenter, & per accidens; quod autem per
accidens dari possint, patet. Quia optime acci-
dere potest, quod in una causa duæ famæ con-
trariæ maneant probatæ, per tot testes, & ratio-
nes, ita vt diversæ videantur. Quod autem non
possint in re dari tales famæ contrariæ, quæ ve-
ræ tales dici possint patet; quia fama est opinio,
seu traditio quædam recepta, velut vera in ma-
iori oppidi parte, vt ex Baldo, & aliis probat
Mascardus, *de probationibus conclusione* 749. *n.* 2.
Sed non possunt dari duæ maiores partes simul
in vno, eodemque populo; ergo duæ famæ con-
trariæ eiusdem rei realiter simul extare non pos-
sunt. Possunt tamen dari realiter simul in eo-
dem populo duo rumores contrarij, quia ad ru-
morem, nec ea sa verosimilis, nec maior pars
41 populi requiritur. Imo rumoris proprium est, esse
vanum, sine ratione, & sine fide, variumque in
populo, suum ortum trahat à variis, & contra-
riis hominum credulitatibus, vt cum multis
probat Escobar del Corro, *suprà, numero vigesi-
mo quarto.*
Quinto suppono. Quod si agatur de puritate,
seu macula probanda per famam, & communem
reputationem, provt maxime fit. Non est ne- 42
cesse, quod fama ita inconcusse, & constanter
probetur, vt à nemine contradicatur; siquidem
raro testes de macula vniformiter deponunt, vt
notat Escobar, *part.* 1 *q.* 9. *§.* 2. *num.* 19. Vnde si
duæ famæ appareant contrariæ, vna prior, po- 43
sterior altera, in causa puritatis, in qua de re
antiqua agitur, præferri debet prior, quæ pro-
pinquior est origini puritatis, aut maculæ, dum-
modo suo tempore recepta fuerit, & pro vera à
maioribus habita, nec postea comperta sit cau-
sa deceptionis, & erroris, vt latè cum aliis pro-
bat Escobar, *ibi, n.* 23. Deinde præstantior est fi-
des adhibenda testibus distinguentibus coniun-
ctiones, qualitates, & cognomina ascendentium, 44
& maiorum prætensoris, quam mille aliis testi-
bus contradicentibus, vt cum multis Escobar, *ibi,
num.* 27. Tandem testibus affirmantibus plus
creditur, quam aliis pluribus negantibus, vt cum
multis ibi probat Escobar. *suprà. n.* 33.
Deinde testes maculam affirmantes, etsi pau-
ciores sint præferendi sunt pluribus puritatem af- 45
firmantibus; Et ratio est quia testes opinionem
maculæ firmantes testantur de re magis speciali,
& propinquiori memoriæ hominum. Nam puri-
tas prouenit à longiori facto sumptæ fidei Catho-
licæ semper, & intrepide obseruatæ à maioribus
omnibus absque eo, quod memoria sit eius, qui
primo eam fuit amplexus. Macula vero proxime
orta est ab alio facto propinquiori memoriæ ho-
minum, & certiori, nempe à crimine contra fi-
dem à maioribus commisso, vel à contraria le-
ge nostræ fidei obseruata, quæ omnia, & si anti-
qua, non tamen ita sunt longinqua; vt exce-
dant hodie metam centum, & quadraginta anno-
rum, à quo tempore Iudæi fuerunt ab Hispania
expulsi, & in Lusitaniam introducti; ergo cum te-
stes deponentes d. macula maiori ratione, & ve-
risimilitudine moniti sint, eis potius danda est fi-
des, quam multis aliis puritatem firmantibus. Ita
cum Bartolo, Tepato, Lara, & aliis Escobar, *p.* 1.
de puritate, *quæstione* 9. *§.* 3. *numero* 37. omnino
videndus.
Sed quid si vtrorumque rationes eandem ha-
beant vim, & alias testes deponentes de purita-
te plures sint, quam deponentes de macula? 46
Respondeo quod si omnes testes, tam plures,
quam pauciores omnes loquuntur de fama, &
communi reputatione, seu auditu maiorum, &
pauciores per se plene, & cum debitis requisitis
famam, siue auditum probent, reddendo suffi-
cientem rationem cæteris non inferiorem, sed
saltem æqualem, præferri pluribus debent. Tum
quia macula per eos sufficienter probata manet ad
excludendum prætensorem ex mente statutorum
puritatis. Tum quia assertio plurium non con-
uincit, quod pauciores non audierint maculam,
& suo tempore viderint de ea esse communem
reputationem, nec quod positiue & vere genus
prætensoris maculatum non maneat, cum extan-
te macula, & veritate à paucioribus asserta, possit
esse, quod aliquando cæteri contrarium audierint, 47
quorum dicta non tollunt veritatem aliorum, quæ
ab illis ignorari potuit. Tum quia ex pauco-
rum testium numero, saltem septem, genus
prætenso

prætensoris maculatam apparet, in parte oppidi
considerabili, quod sufficit, vt statutorum pro-
hibitioni locus sit. Tum quia pauciores testes,
qui maculam asserunt, specialius loquuntur, quam
puritatem affirmantes, & debent præferri ex eis,
quæ *suprà* diximus.

48 Tum quia statuta puritatis duo copulatine ex-
presse requirunt, circa illam qualitatem proban-
dam. Primum quod prætensor non descendat à
Iudæis. Secundum quod non sit in ciuitate, vel
oppido suæ originis vt talis habitus; & quoad no-
49 strates patet ex nostra constitutione, *1. p. cap. 2.*
num. 21. Vbi lex ait, quod testes circa puritatem
interrogentur de infamia, & de notorietate, aut
publicitate. Ex quibus colligitur, quod lex non
solum postulat, quod vera descendentia maculata
excludatur, sed multo magis putatiua, vt patet ex
illis verbis nostræ legis *sup. a n.* 10 Si aliqua præ-
cessit infamia, & latius cum Abbate, Butr. Cla-
ueta, & aliis docet Escobar, *lib. 2. de puritate, q. 9.*
50 *§ 3. num.* 81.

Et huius ratio est, quia idem est esse talem, &
communiter haberi, & reputari pro tali, vt pro-
bant Perezius de Lara, *cap. 4 num.* 100. Valenzue-
la, *consilio 90. num.* 193. Decius, *consilio 5. num.* 32.
lib. 1. Thuseus, *litera P. conclusione* 84. *n.* 21. *tom* 6.
Barbosa, *axioma* 174. *num.* 12. Tum quia cum præ-
dicta duo in statutis æquipatentur, idem ius in
vno, ac in alio est seruandum, *in textu in l. iam*
hoc iure de vulg. & in l. quamuis 4. Cod. de impuber.
Romanus *consilio* 308. *num.* 4. Valenzuela, *consil.* 83.
num. 138. Ergo quælibet maculata reputatio in po-
pulo, seu in parte eius considerabili, vt est in sep-
tem, vel octo testibus, nocere debet, maxime si
iuncta fuerit cum sufficienti ratione, vt *suprà* di-
ximus, & tenet cum Osuald. & aliis Escobar del
51 Corro, *suprà n.* 79.

Nec obstat si dicas quod in dubio debet iudex
iudicare pro puritate prætensoris, cuius honor
faciendus est, testes enim deponentes circa bo-
nam famam præferendi sunt aliis contrarium as-
serentibus, etiamsi pauciores numero existant,
vt cum multis probat Farinacius, *tomo 1. q. 47 n.*
182. Cum testibus enim de bona fama, & puri-
tate concurrit iuris præsumptio, quæ omnino præ-
ferri debet *ex cap. fin. de præsumptionibus cap. 1.*
Fulgos. *in l. 3. num 3. de probat* Baldus, *in l. cum*
quam, n. 8. C. de fideicommiss. Non obstat inquam
Respondeo namque, cum Escobar, *p. 1. de purita-*
te, q. 1. §. 3. n. 96. Quod licet in dubio prætensor
fauendus sit, dum ex causis, rationibus, & vero-
similitudinibus dubius pro vtraque parte manet
iudex in exquirendo, cum macula vere existat, aut
52 sufficiens sit eius diffamatio, vt bene ibi proba-
tur. Dum vero septem aut plures testes probi, &
fide digni cum ratione, & aliis requisitis paulo
inferius referendis maculam asserunt, non est du-
bium, saltem in hoc quod prætensor apud illos
graues, & probos viros, & apud cæteros quos no-
minant maculatus existat, qui efficiunt magnam
populi partem sufficientem, vt in ea verificetur
& locum habeat statutorum populi prohibi-
tio, quæ quoad hoc solum postulant infamiam;
& idem maiori ratione dicendum, est, quan-
do manet pro vtraque parte par testium nu-
53 merus, & ratio, quia si testes maculam firman-
tes per se famam probent, & probabunt ma-
culatum sine dubio, vt ex præcedentibus pa-
tet, nec maiori indiget probatione. Ita Escobar,
suprà, n. 97.

Debent tamen hæc requisita concurrere; primum
quod testes sint saltem septem. Secundo, quod de-
posuerint in originis loco, in quo originarij fue- 54
runt maiores, de quorum agitur descendentia, &
puritate Tertio, quod testes pauciores, qui ma- 55
culam asserunt, sint fide digni integri, & omni
exceptione maiores. Quarto, quod loquantur de 56
fama, seu auditu antiquorum, non enim debent
loqui de nouo auditu, nec de fama recenti.
Quinto, quod afferunt rationes, & causas verosi-
miles, & sufficientes ad mouendum animos iudi- 57
cum ad sic credendum. Sexto, quod rationes con-
trariorum testium non sint talis naturæ, vt euel- 58
lant, & omnino destruant rationes illorum, qui
maculam astruunt. 59

Sexto suppono, quod si incertitudo qualita-
tum ex parentum proueniat incertitudine, nec sit 60
maior ratio cur Ioannes, v. g. sit filius Petri, quam
Francisci, tunc videndum est, an Petrus, & Fran-
ciscus ambo sint puri in sanguine, necne. Et si
vnus sit sanguinis puri, & alius sanguinis impu-
ri, & maculati, nec plus pro vno, quam pro alio
probatum apparet, tunc prætensor velut incertæ
qualitatis admitti non debet, vbi sunt puritatis
statuta. Tum quia ex diuersis duorum qualitati-
bus, certum quid colligi non valet, *l. Papianus*
10. de maior. l. final. de calumniat. Stephanus
Gratianus, *Marchia, decis. 32. n. 8. & decisione 42.* 61
n. 10. Valenzuela, *consil. 1. n. 79. & consil. 5. num.*
6. & consil 67. numero 41. Nam quia vnum ex-
tremum inhabile totum medium corrumpit, *l. ne-*
cessario in principio, l. bonorum 24. §. an autem.
Tum quia expositi reiiciuntur, vbi dantur statu- 62
ta puritatis, eo solum, quia in parentibus potest
abesse macula, sed hic interuenit certa macula
in vno ex parentibus; ergo vt certior, & pro-
pinquior magis timenda est, vt cum multis pro-
bat Escobar, *part. 1. de puritate, quæst. 8. §. 3.*
numero 63. Vnde optime concludit Sairus in
thesauro libro 6. cap. 10. Et cum Seraphino, 63
Escobar, *suprà numero* 33. Quod ex parentum in-
certitudine oritur suspicio eorum infamiæ; sem-
per enim interpretatio facienda aduersus eum,
qui se fundat in probatione dubia, *ex textu in* 64
l. veteribus 39 de pactis, C. quidquid 99. de ver-
bor. etiam in materia fauorabili, vt cum Decio,
Surdo, Clarueta, Petra, & aliis probat Escobar,
part. 1. de puritate, quæstione nona, §. decimo nu-
mero 4. & 5.

Septimo suppono. Quod dum quis peculia-
re cognomen alicuius generis, & familiæ fert, 65
præsumitur illius esse familiæ, & generis vt pa-
tet, ex *l. vxorem prægnantem* 29. ibi. *nomine pa-*
tris vocitatus de manumiss. stam. l. cum præsump. 9.
ibi nomini cognomen quo liberi tantum nuncupan-
tur adiecerit, C. de liber. causa, l. 131. Et in ter-
minis docuerunt Bartolus, *in rubr. num. 4. fol. ma-*
trim. vbi etiam Petrus Barbosa, 1. *p. n.* 28. Idem
Bartolus, *in l. 1. num. 19. ad municip.* & cum Fe-
lin. Gregor. Decio, Cabedo, & aliis Escobar,
part. 1. de puritate, quæstione decima sexta, §. secun-
do, n. 28.

Excipe eos, qui potius appetunt filios esse
spurios, quam naturales, causa fugiendi macu- 66
lam. Nam hi audiendi non sunt, nisi eui-
dentissimis nitantur probationibus, vt optimè

probat Escobar, *de puritate,p.1.q.16.§. 4. num.* 28.
Er ratio est. Tum quia descendentes ex Hebræis
67 plerumque mutant cognomina, & aliena sumunt,
vt maculam sanguinis elidant, vt bene aduertit
Escobar, *de puritate, p. 1. q. 6. §. 3. n.* 40. Tum
68 quia quando non constat, An filius sit spurios,
vel naturalis potius præsumitur naturalis, quam
spurius, vt cum Bosio, Matienco, Gratiano, Mascardo,
Gutierrez, Sanchez, docet Escobar, *de puritate, p. 1. q. 16. §. 4. n. 27.* Er ad probandum
quod filius sit naturalis sufficir, quod concubina
69 sit domi retenta, vt cum Antonio Gomes, Auendaño,
notat Sanchez, *lib. 4. consiliorum, cap. 3. dub. 1. n.* 2. Vnde matri dicenti filium esse spu-
70 rium, & non naturalem, non est credendum, si
filius natus est in domo illius, cuius potest dici filius
naturalis, & non spurius; & ratio est, quia
matris assertio non potest nocere filio; cui me-
71 lius est esse naturalem, quam spurium, sicut assertio
matris dicentis filium non esse ex marito, non
præiudicat filio, si natus est in domo mariti, vt te-
net cum multis Menoch. *lib 6. præsumpt.53.n.6.& 7.*
72 Octauo suppono, quod filius natus in domo
v.g. Petri, si non constat certo de alio patre, præ-
73 sumitur illius, in cuius domo natus est. Ita cum
Decio, Corneo, Alexandro, Alciato, Socino, &
aliis communiter Menochius, *de præsumptionibus, lib. 6. præsumptione* 53. *n.* 19. Vbi etiam cum aliis
74 ait, filium præsumi procreatum ab eo, qui ad libitum
suam mulierem tenebat, quæ certiora sunt,
si talis mulier dum in domo alterius concubinatij
erat numquam peperit, nec concepit, nam tunc
75 si cum alio homine habitauit, & illius concubina,
fuit, & statim concepit, & peperit, non illius cu-
ius prius concubina fuit, sed istius secundi præsu-
mitur filius conceptus & natus, vt bene cum Are-
tino, Felino & aliis, etiam respectu proprij ma-
riti, notat Menochius, *suprà, n.*19. Quæ veriora
76 sunt, si ille in cuius domo est dicta concubina, fi-
lium natum alimentat, & domo retinet, & mul-
to magis, si hæredem instituit. Nam hæc omnia;
nisi veris filiis rato fiunt, & quæ magis filiis con-
ueniunt, quam aliis, veram filiationem inducunt,
77 vt cum Alexandro, Socin, Rolando, Gratian.
78 docet Escobar, *part.1 de puritate,q.6.§.4.n.* 50. &
cum aliis Menochius, *de præsumptionibus, lib. 6. præsumptione* 53 *n.* 33.
Nono, suppono. Quod is qui est in puritatis
79 quasi possessione actuali, vt si sit Religiosus in
religione, vbi dantur puritatis statuta, ipsa actua-
lis possessio status requirit veras probationes, &
reiicit Præuiligiarias, & præsumptas, vt sunt
80 probatio ex solo auditu, *l. fine possideris 16. C. de probationibus.* Tum quia sicut possessio ipsa
certa est, ita per veras, & certas probationes tol-
81 li debet; Probatio autem auditus incerta est;
Tum quia possessio est causa, vt præsumatur verum
dominium, & puritas sanguinis, *ex l. fin. C. de rei vendic.* vt ex Abbate, Ripa, & aliis tradit
82 Gracia, *de nobilitate glossa* 18. §. 1. *n.*10. & cum
Alciato, Cauera, Valenzuela, & aliis probat Escobar,
*de puritate, p.9 §.4 num.*57. Vnde quando
agitur de spoliando admisso, v. g. ad professionem,
quam actu vere possidet, requiruntur ple-
niores probationes, *ex textu in cap. super his 16. de accusat.* cum aliis adductis à Parezio de Lata,
83 *cap.4 num.* 56. Plus enim requiritur ad repellen-
dum iam admissum, quam ad non admittendum
ad habitum. Turpius enim reiicitur, quam non
admittitur hospes. Ad quemlibet enim non ad- 84
mittendum sufficir vnus testis, & leuis suspicio,
vt cum Nauarro notauit Rodriguez, *tom.1. q. 14. art. 3.* Ad reiiciendum vero iam admissum ad 85
professionem maior, & plenior requiritur defe-
ctuum probatio, quidquid in contrarium dicas 86
Perezius de Lara, *cap. 4. numero* 56. Et ratio est,
quia religiosus iam receptus ad professionem ius 87
habet ad rem, seu in re; ergo ad repulsam illius
maior requiritur probatio, quam ad repellendum 88
eum, qui adhuc nullum ius assecutus est, & fa-
cilius impeditur ius quærendum, quam tollitur ius
quæsitum, vt cum Alexandro, Thusco, Barbosa, &
aliis notat Escobar, *de puritate, part. 1. quæst.6. §.1. n.5. & part.1. quæst.7. à n.* 135. vbi plura ad rem.
Ex quibus omnibus concludo, quod si præten-
sor constitutus fuerit in quasi possessione purita- 89
tis ex obtenta professione Religionis, vel officio
illam requirente. Tunc iudices dubio pro eius
puritate debent iudicare, *ex reg. textus, in l. in pari.* 128. *de reg. iuris, & in cap. in pari* 65. *eodem tit. in* 6. & cum Couartuuias, Adriano, Cordu-
ba, Soto, Vasquio, Sairo, Bonacina, *tomo 2. d. 2.* 90
de restitutione, part.2. num. 5. Escobar, *de puritate, part.2. quæst. 9. § 4. n* 21. Cuius Ratio est quia
quilibet debet in sua possessione manuteneri, ni-
si sit aperta & iusta ratio in contrarium, *ex cap. querelam 24. de electione. cap. consultationibus 19. de iure patron.* Maxime in dubiis, quæ condu-
cunt ad bonam, seu malam existimationem per-
sonarum, pro qua est præsumptio, & interpreta-
tio facienda, ad quod tenemur ex iustitiæ lege se-
cundum, D. Thomam, 1.2. *quæst.*19. *art.*4. & cum
aliis Theologis Lessius, *libro 1. de iustitia, cap.* 29.
*dub.4.n.*36. Ioannes Sanchez, *in selectis, d.42.n.7. & d.43.n.13.*
Dixi quod iudices in dubio potius debent iu-
dicare possidentis puritatem. Nam si non solum
rem possidentis puritatem. Nam si non solum
detur dubium negatiuum, sed positiuum, ratio- 91
ne opinionum oppositarum; si vtraque probabi-
lis sit: Tunc multi dicunt posse iudicem sequi quam
maluerit opinionem, & spoliare possidentem, si
contra sed habet opinionem probabilem. Ita do-
cet Ioannes Sanctius, *in selectis, d. 44. num.*54 &
loquens de matrimonio carnali, quando dantur
duæ opiniones probabiles, vna quæ dicit matri-
monium fuisse nullum, altera fuisse validum *eadem, disp.*44. *num.*8. Thomas Sanchez, *lib. 2. d. matrim. d* 41. *n* 30. *& in Decalogum, lib. 1. cap. 9. num* 53. & cum aliis Bonacina, *tomo 2. tract. de legibus d. 2. q. 4. p 9. n.5. & n* 15. Escobar, *de puritate, p.2. q.9. §.4. n* 28.
Verum ego dico, quod cum hic non dentur 92
opiniones æquè probabiles ex parte iuris, siqui-
dem ex parte iuris supponimus certo dari legem
esse excludendum maculatum, etiamsi sit in pos-
sessione; sed solum ex parte facti, an prætensor
sit, vel non maculatus. si opiniones sint æquè 93
probabiles, tenetur iudex fauere Reo, vt bene
aduertit Bonacina, *suprà, numero 14. versu quod diximus,* iuxta illud axioma, in pari causa potior est
conditio possidentis & cum sunt partium iura ob- 94
scura. Deo potius fauendum est, quam actori, ita
etiam Clauis Regia, Aragonius, Filiucius, quos ibi
refert, Bonacina, & cum aliis multis Trullenc. *lib.8. Decalogi cap.1. dub.6.n.*8.

Quaodo

95 Quando verò opiniones ex parte facti non ſunt æquè probabiles, ſed vna eſt probabilior altera, quia ſcil. vna pars probauit ſuam cauſam teſtimoniis melioribus, & probabilioribus, iudex tenetur iudicare iuxta opinionem probabiliorem; quia ex parte illius pro quo ſtat opinio probabilior, adſunt maiora merita, Iudex autem debet vnicuique ſuum tribuere, iuxta merita. Ita Valentia, Clavis Regia, Salon, Sanchez, Reginaldus, Filliucius, quos refert, & ſequitur Bonacina, *de legibus d. 2. quaſt. 4. part. 9. num 14. verſu opinio*; vnde ſtando in hac ſententia, ſi
96 detur melior probatio prætenſorem haberet maculam, tunc iudex debet eum ſpoliare ſtatu religioſo, ad hoc enim ſufficit opinio probabilior, vt diximus cum prædictis Doctoribus.

97 Nec obſtat ſi dicas talem eſſe in poſſeſſione ſtatus religioſi, & alias habet opinionem probabilem; ergo manutenendus eſt in religione, donec certo abſque opinione conſtet ipſum eſſe maculatum. Patet conſequentia, quia in dubio melior eſt conditio poſſidentis; ergo à fortiori melior erit conditio poſſidentis cum opinione probabili, vt non eiiciatur à ſtatu quem poſſidet ob opinionem contrariam probabiliorem. Non obſtat inquam Reſpondetur namque, negando conſequentiam. Ad probationem reſpondetur cum Sanchez, *de matrimon. d. 42. num.* 30. quod illud axioma, melior eſt conditio poſſidentis, intelligi in dubio, at quando ſunt diverſæ opiniones circa aliquam rem, non tenetur iudex favere poſſidenti, quia tantùm in dubio melior eſt conditio poſſidentis; Iudex autem non eſt dubius, ſed probabiliter, vel probabilius opinatur, in rebus autem moralibus, iuxta communem ſententiam, ſatis eſt amplecti opinionem probabilem, ſi probabilitas verſetur circa ius, vel magis probabilem, quando probabilitas verſatur circa factum.

98 Nec obſtat ſi dicas aliquos Doctores dicere, quod quando probabilitas verſatur circa factum, tenetur iudex ſequi opinionem minus probabilem faventem reo, contra actorem, vt docet cum Salon, Villalobos, *tom. 1. diffic. 15. numero* 3. Trullenc. *lib.* 8. *Decalogi cap.* 1. *dub.* 6. *numer.* 6. *circa finem*, ſed prædictus religioſus in hoc caſu eſt reus; ergo ſemper favendum eſt ei contra religionem, quæ eſt actor, & aggreſſor. Reſpondetur primo prædictam doctrinam intelligi, quando nullum nocumentum ſequitur accuſatori, vt advertunt prædicti Doctores, vt notat Trullenc. *loco citato*; hic autem maximum nocumentum provenit Religioni in fama, & in honore, & in eo quod habeat religioſum infamatum de ſanguine Hebræo. Secundo reſpondetur dictam ſententiam procedere in cauſis criminalibus, nos autem hic, non ſumus in caſu criminali, quod enim Petrus ſit deſcendens ex ſanguine Hebræorum, vel ex ſanguine puro, non eſt crimen.

Tertiò reſpondetur prædictam ſententiam procedere, quando ſolum datur probabilitas remota circa factum, non vero quando datur etiam probabilitas proxima circa ipſum factum, hoc eſt, quando opinio non ſolum eſt, an Petrus ſit, vel non Hebræus, quæ eſt probabilitas remota circa factum, ſed quando datur etiam opinio probabilis dicens, quod quando dantur meliores probationes Petrum eſſe Hebræo ſanguine maculatum, & vt talem excludi à ſtatutis requirentibus puritatem pro ingreſſu alicuius religionis, nam tunc probabilitas non ſolum eſt remota circa factum, ſed etiam proxima, ſiquidem tales Doctores dicunt, ſtante tali probatione de macula, prætenſorem excludendum à religione vbi dantur ſtatuta puritatis, vt rectè cum Sanchez docuit Lugo, *de iuſtitia*, *d.* 16. *numer.* 101. & 102. ergo cum in hoc caſu ſint Doctores probabiliter affirmantes hic, & nunc, talem prætenſorem, eo quod contra ſe habet fortiores probationes de macula, cenſendum eſſe Hebræum, & prohibitum recipi in religione habente ſtatuta puritatis, non obſtante opinione contraria, conſequens eſt, vt poſſit iudex formare iudicium proximum, & vltimum, quod dicat hic, & nunc, religionem habere ius contra poſſeſſorem, & debere illum excludere; atqui multi Doctores dicunt, quod quando dantur meliores probationes aliquem eſſe ſanguine maculatum, vt talem reputandum eſſe excluſum à ſtatutis acquirent.bus puritatem, etiamſi pro ſe habeat aliquas rationes in contrarium facientes opinionem minus probabilem, vt docet cum aliis Eſcobar, *de puritate*, *part.* 2. *quaſt.* 9. §. 4. *numer.* 28. ergo ſtando in hac opinione, optimè poteſt iudex ferre ſententiam contra dictum Religioſum eum habitu ſpoliando, & profeſſione, non obſtante ſua opinione probabili in contrarium.

Dices, ſi detur opinio ſingularis alicuius Do- 99
ctoris defendens valorem matrimonij carnalis, quæ verè ſit probabilis, præferenda eſt talis opinio communi opinioni dicenti matrimonium eſſe nullum, ergo idem dicendum eſt in profeſſione religioſa, valet enim argumentum de matrimonio carnali ad ſpirituale, qualis eſt profeſſio religioſo, vt patet *ex cap. frequenter, §. porro, vt lite non conteſta, cap. inter corporalia. & cap ſi de tranſlatione Epiſcopi. cap. cum inter Canonicas, de electis* cum multis probat Riccius. *in praxi aurea variarum reſolutionum, reſol.* 464. *numero* 1. Sed huiuſmodi Religioſus pro ſe habet opinionem probabilem, non eſſe maculatum; ergo per opinionem probabiliorem dicentem ipſum eſſe maculatum non eſt eiiciendus à poſſeſſione profeſſionis. Antecedens eſt certum, & illud cum multis tenet Sanchez *lib.* 1. *de matrimonio, diſt.* 18. *numero* 7. Ergo.

Reſpondetur, illam ſententiam Sanchez loqui quando datur opinio probabilis circa ius, vt patet ex illis verbis Sanchez., hinc patet opinionem ſingularem alicujus Doctoris matrimonium ſuſtinentis præferri plurium ſententiæ illud impugnantium; niſi textui apperto innitantur. Et ratio eſt, quia quando opinio verſatur circa ius, tenetur iudex ſequi eam ſequi opinionem quæ favet cauſæ piæ, matrimonio, valori actus, & reo contra Fiſcum, vt conſtat *ex l. ſemper in dubiis. ff. de regulis iuris*, & tenet cum Siluio, Nauarro, Villalobos, Souſa, Syluestro, & aliis Trullenc. *lib.* 8. *Decalogi, c.* 1. *n.* 3. At quando opiniones verſantur circa factum, ut in præſenti, tunc tenetur iudex ſequi opinionem probabiliorem, etiam in matrimonio, illud nullum declarando, vt cum Nauarro, Couarruuias,

Ledesma docet Sanchea *lib. 2. de matrimonio d. 45. n. 4. & 5.* vbi ait ob coniecturas enim probabiles prudeotis iudicis arbitrio concedunt hi Doctores facultatem alibi nubendi, & idem dicit loquendo de matrimonio Ioannes Sanchea *in selectis d. 44. num. 8.* & multi alij Doctores, qui dicunt, quod cum sola probabilitate mortis viri, potest iudex concedere vxori, vt alteri nubat, quam sententiam probabilem iudicat Sanchea *lib. 2. de matrim. d. 46. n. 6.* ergo multo à fortiori id dicendum est in professione religiosa, cuius vinculum non est tam indissolubile, vt matrimonium carnale consummatum per quod patet ad argumentum.

Dices, si coniuges habeant opinionem probabilem non dari impedimentum dirimens, & si
100 detur opinio probabilior de illius existentia, possunt matrimonium vt validum iudicare, & licite possunt petere, & reddere, non obstante, quod talis opioio non versetur circa ius, sed circa factum; ergo etiam iudex poterit sequi opinionem probabilem, relicta probabiliori, etiam quando opinio non est circa ius, sed circa factum, vt in præsenti. Antecedens tenet cum Ledesma, Saochea *lib. 1 de matrimonio d. 44. num. 4. & d. 42. n. 9.* Ochogavia *tract. 2. de matrimonio q. 12. num. 13.* Consequentia recte infert; ergo. Respondetur cum Bonacina *de legibus d. 2. quæst. 4. p. 9. num. 14* Lugo *de pœnitentia d. 22. num. 40.* Admittendo antecedens, & negando consequentiam, Et ratio diuersitatis est, quia iudex constitutus est à republica ad iudicandum inter partes, iuxta id, quod magis æquum est, & iuxta vnius cuiusque merita, quam tamen obligationem non habent coniuges, sed solum tenentur petere, & reddere sine peccato. ad hoc autem sufficit opinio probabilis, vt ait Sanchez *d. 41. de matrimonio num. 3.* iuxta communem Doctorum sententiam.

PONITVR RESOLVTIO AVTHORIS casus propositi in hoc consulto.

101 His ergo suppositis, & prænotatis, veniamus ad decisionem nostri casus. Cui Respondi quod si ea quæ in narratiua illius dicuntur vera sunt, talem religiosum reputandum esse sanguine Iudæorum maculatum, & vt talem repellendum à religione, & eius professionem, vt nullam declarandam.

102 Ratio fundamentalis est. Quia nos hic sumus in re antiquissima excedente centum, & quadraginta annos, ad cuius plenam probationem sufficit communis fama, & populi reputatio, si sit adminiculata aliis certis coniecturis, verosimilitudinibus, & præsumptionibus, sed fama communis, & vox totius populi in oppido originario huius Religiosi, & suorum maiorum est, quod ille descendat à quodam medico Iudæo, & hoc fama adiuuatur omnibus adminiculis, & coniecturis, & verosimilitudinibus, quas supra diximus requiri, vt famam faciat plenam probationem in materia puritatis; ergo talis religiosus iudicandus est impurus, & maculatus, & vt talis rejiciendus à statu religioso; & eius professio, vt nulla declaranda.

Maior quo ad primam partem, scilicet quod simus in re antiquissima excedente centum, & quadraginta annos, est certa, & assertitur ab omnibus, & non negatur ab ipso Religioso. Quo ad secundam vero partem, scilicet quod ad probandam rem antiquissimam in materia puritatis sufficit fama cum certis conjecturis, & verosimilitudinibus, patet ex primo, secundo, & tertio 103
prænotando. Minor vero patet; Quia hic datur fama totius populi in re antiquissima, & non recenti in materia puritatis. Datur incertitudo ex parte primi antecedentis huius religiosi, nam alij dicunt descendere à quodam medico Hebræo, alij dicunt descendere à quodam clerico Christiano veteri; sed præsumptio, quod sit nepos medici Hebræi, & non clerici, fortior est, nam quando datur incertitudo ex parte patris, an filius sit naturalis, an spurius, potius præsumendus est naturalis, quam spurius, vt diximus prænotando 9. ergo prima auia huius religiosi, potius præsumenda filia medici Hebræi, quo casu esset naturalis, quam clerici, quo casu esset spuria.

Confirmatur quia datur etiam fortissima præsumptio contra matrem illius ascendentis, quæ cum peperisset in domo medici Hebræi imposuit filiæ natæ cognomen clerici, cuius prius fuerat concubina; præsumitur enim id fecisse ad fugiendam maculam sanguinis medici Hebræi; cu- 104
ius filia erat, vt late diximus in septimo prænotando. Datur etiam contra eam præsumptio, quod eum nunquam in domo clerici peperisset, cum per plures anoos fuisset illius concubina, dum venit in domum medici Hebræi, statim concepit, & peperit, vt diximus prænotando octauo. Datur etiam contra illum fortissima præsumptio, quod dictus medicus Hebræus domi suæ filiam educauit eam reliquit heredem suorum bonorum, vt patet ex dictis prænotando 8. ergo fama his vestita circunstantiis, proculdubio facit, non solum probabilem; sed moraliter certam probationem, vt io simili casu docet Sanchez *lib. 2. de matrimonio d. 46. n. 55.* Ochogauia *tract. 2. de matrimonio q. 13. n. 6.* & patet ex dictis in primo, secundo, & tertio prænotando.

Nec obstat si dicas, quod etiam est fama in 105
eodem populo æqualis, quod iste religiosus non à medico Hebræo, sed clerico Christiano veteri procedat; ergo in pari dubio fauendum est illi, vtpote reo. Tum quia cum talis fama est fortissima præsumptio, quod mater illius fœminæ ascendentis, quæ à fama contraria dicitur filia cuiusdam medici Hebræi, pluries declarauit, & dixit illam filiam suam, à qua iste religiosus trahit originem, non esse filiam medici Iudæi, sed cuiusdam clerici Christiani veteris, cuius prius fuerat concubina, & ob id quando filia nata est in domo medici Iudæi, ei imposuit cognomen clerici, & non medici Iudæi, sed quando quis fert cognomen alicuius generis, & familiæ, præsumitur illius esse familiæ, & generis, vt diximus septimo prænotando; ergo.

Tum quia, vt quis rejiciatur à statu, quem possidet petentem puritatem, debent probationes esse veræ, & non priuilegiatæ; sed probationes ex auditu sunt priuilegiatæ, vt diximus nono prænotando; ergo talis religiosus non potest dejici à statu religioso, quem actu possidet, ob solam probationem maculæ ex auditu. Tum quia iudex in dubio pro puritate debet iudicare, nam vt quis spolietur à sua possessione, debet adesse

adesse aperta & iusta ratio in contrarium; in dubio enim melior est conditio possidentis. Tum quia cum iste religiosus sit in possessione professionis, non est repellendus ab ea ob solam opinionem etiam probabiliorem in contrarium, si pro se habeat probabilem opinionem, nam si detur opinio unius authoris, dummodo sit probabilis, defendens valorem matrimonij, illa est sustinenda contra communem; sed argumentum valet à matrimonio carnali ad spirituale, vt diximus suprà; ergo.

105 Non obstat inquam Respondetur namque, quod quomodo dantur duæ famæ contrariæ ambæ antiquæ in eodem populo, vna affirmans maculam, & altera puritatem, præferenda est, quæ affirmat maculam, vt diximus prænotando quinto, præcipuè cum testes distinguunt coniunctiones, qualitates, & cognomina ascendentium prætendentis & alias testes contrarij non destruunt rationes illorum, qui maculam astruunt; sed hæc omnia accidunt in præsenti; nam id quod dicunt aliqui matrem illius fœminæ ascendentis, & originariæ huius generationis, dixisse illam esse filiam Clerici non debet ei vlla fides dari. Tum quia potius vult facere suam filiam spuriam, quam naturalem; secundo, quia cum per multum tempus fuisset concubina Clerici nunquam ab eo concepit, & postquam peruenit ad domum medici Iudæi, statim concepit, & peperit; Tum quia præsumitur, quod vt euitaret maculam filiæ, illi imposuit cognomen Clerici; Tum quia Clericus non reliquit aliquod legatum huic fœminæ; nec eam domi, vt filiam recepit, nec vt talem cognouit, cum medicus Iudæus eam domi suæ nutriret, ei totam suam hæreditatem reliquerit; ergo cum hæc omnia non illidant dicta illorum testium affirmantium puritatem, ex illis causis, vt *suprà diximus* septimo, & octauo prænotando, talis fœmina non Clerici, sed medici Hebræi filia reputanda est.

106 Ad illud vero, quod ait, quod in pari dubio fauendum est reo; Respondeo ita esse, sed nos hic non sumus in dubio, sed sumus non solum in probabili, & probabiliori opinione, sed in re certa moraliter; nam fama antiqua adminiculata cum testibus ex auditu, & cum tot præsumptionibus, non solum facit opinionem æquè probabilem, cum alia fama in contrarium, sed probabiliorem, & reddit rem moraliter certam, vt diximus in primo, secundo, & tertio prænotando, & in fine nostræ rationis. Ad illud verò quod ait, quod vt quis spoliatur à statu petente puritatem, in cuius possessione est, debent probationes esse veræ, & non priuilegiatæ. Res-
107 pondeo ita esse. Nos autem hic non solum habemus probationem priuilegiatam, quæ habetur ex auditu, sed probationem ex publica voce, & fama totius populi adminiculatam grauissimis præsumptionibus, & verosimilitudinibus, quæ sufficit, non solum ad faciendam opinionem probabilem, & probabiliorem, sed ad faciendam rem moraliter certam, vt constat ex primo, secundo, & tertio, prænotando, & ex supradictis in nostra ratione.

108 Ad illud verò quod ait, quod iudex in dubio pro puritate debet iudicare. Respondeo ita esse. Non tamen quando datur probabilior opinio in contrarium, & multo minus quando datur probatio moraliter certa, vt in nostro casu. Ad illud verò quod ait, quod Religiosus non debet repelli à sua professione, ob solam opinionem probabiliorem. Si pro se habeat opinionem probabilem, vt sit in matrimonio carnali. Respondeo id ita esse, quando opiniones versantur circa ius, non verò quando versantur circa factum, vel quando versantur circa factum, non solum remote, sed etiam proximè, vt in præsenti præcipuè quando probatio in contrarium non solum facit probationem probabilem vel probabiliorem, sed moraliter certam, vt in præsenti.

109 Ex quibus omnibus concludo, quod suppositis his, quæ dicuntur in narratiua, & supposita prædicta fama cum dictis adminiculis, dictus religiosus iudicandus est procedere ex sanguine maculato Iudæorum, nec ei fauet fama in contrarium, siquidem non destruit fundamenta alterius contrariæ, vt probatum manet. Tum quia trahit originem à radice viciata; nam fama quæ datur dictam fœminam descendere à dicto Clerico, traxit originem à dicto matris, quæ dixit illam fœminam esse filiam Clerici, & non medici Iudæi; sed consanguineorum testimonium nihil valet in materia puritatis, vt patet ex tertio prænotando; ergo cum hæc fama ortum habuerit à dicto matris nullam meretur fidem, & permanet fama maculam adstruens, vtpote de re proximiori verior, & adminiculata dictis præsumptionibus moraliter certa, vnde cum macula vere & realiter, & plene, & non solum probabiliter sit probata, tenentur iudices iudicare talem professionem illius religiosi fuisse nullam; siquidem ipse descendens est ex sanguine Hebræorum, vt *suprà diximus*, & hæc saluo meliori iudicio.

CONSVLTVM CX.

De recusatione cuiusdam visitatoris regularis, eo quod in visitatione generali vnius Conventus dederit illius priori articulos culparum leuium, qui ex ea resultarunt contra eum in scriptis; An fuerit valida, & dato, quod fuerit nulla, qua pœna dictus prior recusans, & appellans ob dictam causam à suo visitatore, sit in ordine nostro puniendus?

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Visitator nonpotest recusari in visitatione generali, si ex eo solum procedat contra aliquem in culpis, quæ secundum nostras constitutiones præcipiuntur puniri in visitatione generali.*
3 *Probatur id ex variis textibus.*
4 *Probatur multiplici ratione.*
5 *Occurritur cuidam obiectioni in contrarium.*
6 *Explicatur quas culpas debet visitator punire in visitatione generali, & quas non.*
7 *Si defectus Prælati sint occulti quomodo visitator eos debeat punire explicatur.*

8 *Quid*

8 *Quid ſi fuerint publici, vel notorij.*

9 *Quando culpa ſunt graviores formandus eſt processus cum è qu ſitioni ſpeciale.*

10 *In inquiſitione ſpeciali potest reus recuſare iudicem, ſi habuerit legitimam cauſam.*

11 *In noſtra Religione id raro conceditur.*

12 *In noſtra Religione eſt prohibita appellatio à ſuperioribus.*

13 *Eſt etiam interdicta recuſatio.*

14 *Solum in caſu graviſſimo, & raro, & quando grauamen eſt certum contra noſtras conſtitutiones in noſtra Religione eſt licita appellatio, & recuſatio.*

15 *Tunc meliùs facit Religioſus ſi recurrat ad ſuperiorem abſque appellatione, & recuſatione per ſimplicem explicationem.*

16 *Quando culpa fuerint graues, & notoria, debet eas viſitator in capitulo corrigere, ex ſola viſitatione generali, ſecus ſi fuerint occulta.*

17 *Ha culpa quando ſunt publica, potest eas prior in capitulo Conuentuali punire de iure noſtro, ſine vllo proceſſu.*

18 *Non eſt in noſtra Religione formandus proceſſus, niſi ob delicti atrocitatem.*

19 *In aliis Religionibus vnuſquiſque conſulat ſua ſtatuta.*

20 *In aliis Religionibus, ſi culpa fuerint leues, non eſt neceſſe formare proceſſum, ſed ex viſitatione generali, eas poteſt viſitator punire, ſecus ſi ſint graues, ſecluſis ſpecialibus ſtatutis.*

21 *Dato quod viſitator poſſit recuſari in viſitatione generali, hic prior non poterat illum recuſare, eo quod dedit ei articulos culparum leuium in ſcriptis.*

22 *Recuſatio fit ob præſumptionem claram, quod iudex in proceſſu poterit lædere ob inimicitiam, & ob alias cauſas.*

23 *Propter grauamen illatum non datur recuſatio; ſed appellatio.*

24 *Melius faceret hic prior ſi appellare à dicto viſitatore, quam eum recuſando.*

25 *Exhibitio culparum in ſcriptis non eſt cauſa ſufficiens recuſationis.*

26 *Viſitator vt poſſit aliquem Prælatum punire debet ſecundum noſtras leges illum prius audire.*

27 *Si viſitator ob aliquam cauſam dedit in viſitatione generali articulos culparum in ſcriptis proteſtando ſe non facere proceſſum, nec procedere iuridice, nullam iniuriam intulit ei, cui tales culpas in ſcriptis dedit, vt ſe defenderet.*

28 *Quod articuli culparum, ſiue in viſitatione generali, ſiue ſpeciali, dentur reo in ſcriptis, vel viua voce, non pertinet ad ſubſtantiam rei geſta; niſi quando lex id ſpecificat.*

29 *Nec in iure, vel in noſtra lege dicitur, quod culpæ dicantur in viſitatione generali viua voce, vel in ſcriptis.*

30 *Quod culpa manifeſtentur reo per ſcriptum, vel viua voce, ſiue in viſitatione generali, ſiue in inquiſitione ſpeciali, id per accidens eſt.*

31 *Si dentur in ſcriptis, afferunt maius commodum reo.*

32 *Ponitur argumentum in contrarium, & ſoluitur.*

33 *Ponitur alia inſtantia, & ſoluitur.*

34 *Reus poteſt appellare, quando exceditur modus ſubſtantialis in corrigendo.*

35 *Licet reus poſſet appellare ab exceſſu in corrigendo, etiam accidentali, non tamen ab exceſſu in modo dandi articulos culparum.*

36 *Exceſſus in corrigendo poteſt infamare, non vero diuerſus modus dandi articulos culparum.*

37 *Si culpa multa fuiſſent teneretur iudex dare reo articulos culparum in ſcriptis.*

38 *Religioſi non poſſunt appellare, etiam ad Superiores ordinis à mandato, ſententia, vel pœnitentia quæ fuerit iuxta conſtitutiones ordinis*

39 *Non poſſunt appellare à ſententiis, quæ non afferunt grauem infamiam, aut pœnas valde rigoroſas, etſi exceſſus clarus, & manifeſtus inueniatur in illis.*

40 *Probabile eſt, quod à nulla ſententia correctionis poſſunt religioſi, etiam intra religionem propriè, & iuridice appellare.*

41 *Excipe aliquem eorum rariſſimum, grauiſſima iniuria, & irreparabilis damni, cui non poſſet obuiari per ſimplicem recurſum.*

42 *Appellatio præter prædictum caſum Religioſis prohibetur, ob pacem Religionis, & ob Prælatorum reuerentiam.*

43 *Prior non potuit appellare à viſitatore ad definitorium, in viſitatione generali.*

44 *Regularibus non eſt licita appellatio à mandatis Prælati, quando mandata ſunt ſecundum regulam, & conſtitutiones.*

45 *Mandatum de reſpondendo articulis culparum datis in ſcriptis eſt iuxta noſtras conſtitutiones.*

46 *Conſtitutio non præcipit quod in viſitatione generali dentur grauamina viua voce, vel in ſcriptis.*

47 *Solum præcipit, quod viſitator audiat reum.*

48 *Viſitator poteſt audire reum viua voce, vel in ſcriptis, prout ſibi placuerit.*

49 *Regulares non poſſunt appellare à ſententiis, quæ non afferunt grauem infamiam, vel pœnas valdè rigoroſas, etſi exceſſus clarus, & manifeſtus inueniatur in illis.*

50 *Non poſſunt appellare, etiam à ſententia rigoroſa, niſi grauamen ſit irreparabile.*

51 *Ab actibus extraiudicialibus non datur appellatio ſuſpenſiua.*

52 *Quadam vlterius Prioris appellatio reprobatur ob eandem rationem.*

53 *Etiam quando eſt licitum religioſo appellare grauamen, debet eſſe certum, & notorium.*

54 *Prouincialis poteſt ſuſpendere Priores, non ſolum ob culpas, quibus hac pœna in noſtris conſtitutionibus imponitur, ſed quando grauitas culpæ id poſtulauerit iudicio prouincialis.*

55 *A mandato, quod ex iudicis arbitrio fertur, non datur appellatio.*

56 *Iſti Priores recuſando, vel appellando à ſuo viſitatore ob dictas cauſas peccarunt mortaliter.*

57 *Primo, quia impoſuerunt ei teſtimonium in re graui.*

58 *Secundo quia intentarunt eius impedire iuriſdictionem.*

59 *Tertio peccarunt peccato ſcandali, quod aliis dederunt, tum quia fuerunt primi qui appellationem, & recuſationem in noſtro ordine intentarunt.*

60 *Quarto*

60 *Quarto peccauerunt contra obedientiam, nolentes parere viſitatori.*

61 *Nolle parere Prælato præcipienti etiam ſine præcepto in ſcriptis in facie illius eſt peccatum mortale.*

62 *Contra appellantes à ſuis ſuperioribus, vel eos recuſantes non datur pœna in iure taxata*

63 *Id relinquitur arbitrio iudicum.*

64 *Pœna debet commenſurari cum ea, quæ ponitur in tribunalibus ſæcularibus recuſantibus ſine cauſa ſufficienti iudices; vel ab eis appellantibus.*

65 *De iure noſtro recuſantes Prælatos, vel ab eis appellantes debent priuari officio irremiſſibiliter.*

66 *Qui contra ordinis ſuperiores ſe erexerint, eorum officium impedire conantes, voce, & loco, & officio priuentur.*

67 *Recuſantes, vel appellantes à viſitatore ſine iuſta cauſa, ſe contra eum erexerunt, procurantes eius officium impedire.*

68 *Suſpenſiones, & recuſationes ſunt impedimentum iuris, quod iure ipſo impedit iuriſdictionem.*

69 *Ille proprie dicitur impedire officium iudicis ordinarij, qui eſt cauſa, cur dictus iudex inuitus deſiſtat ab opere, quod intendebat.*

70 *Quando lex noſtra non declarat pœnam, quæ alicui culpæ imponenda eſt, debet iudex ſeruare proportionem cum alijs pœnis in eadem conſtitutione taxatis.*

71 *Hæc pœna priuationis officij habet magnam proportionem cum alijs pœnis pro ſimilibus culpis in noſtris conſtitutionibus taxatis.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

1 CVM Prouincialis quidam noſtræ Congregationis viſitaret vnum Conuentum ſuæ Prouinciæ, facta viſitatione paternali vocauit ad ſe Priorem, vt ei diceret in ſua cella inter ſe, & ipſum ſolum, quæ contra eum ex viſitatione paternali reſultauerint, vt Prior daret ſuam excuſationem, ſi quam haberet, & cum illi proponeret quendam defectum leuem quem religioſi illi aduerterant, Prior impatiens in verba parum religioſa coram ipſo Prouinciali erupit quod videns Prouincialis, præcepit ei, vt recederet, & poſtquam receſſit, ſcripſit alios defectus leues in quadam papyro, dicendo in principio illius, ſe non illi dare grauamina in ſcriptis, quia feciſſet vel vellet facere proceſſum iudicialem, vel informationem ſpecialem, ſed vt ille melius per ſcriptum reſponderet ad illa, quæ contra eum proponebantur, & propter alia inconuenientia, quæ ipſe Prior optime ſciebat.

Ipſe autem Prior accipiens defectus ſuos in ſcriptis, poſtquam eos legit, acceſſit ad cellam Prouincialis, & ei dixit illum ſibi eſſe ſuſpectum, & eum recuſare, & ab illo appellare ad definitorium, & cum Prouincialis ab eo quæreret cauſas recuſationis, & appellationis, Reſpondit Prior quod aſſignabat pro cauſa exhibitionem ſuarum culparum in ſcriptis, contra ſtylum Religionis, in qua in viſitatione paternali, qualis erat illa, grauamina ſolum proponebantur Prælato, & alijs religioſis verbaliter, ſolùm dabantur in ſcriptis, quando fiebat inquiſitio ſpecialis, & caſus erat grauiſſimus, non vero in caſibus, & culpis legibus, quæ ſolum pertinebant ad viſitationem generalem, & paternalem.

Quæſitum fuit igitur à me primo, An Prior potuiſſet in viſitatione generali, & paternali ſui Conuentus ponere ſuſpectiones, ſeu recuſationes Viſitatori ſiue Prouinciali; Secundo an dato quod potuerit eum recuſare, An ad id fuiſſet ſufficiens cauſa ſola illa exhibitio culparum in ſcriptis, an alia requireretur? Tertio an ob eandem cauſam potuerit Prior à Prouinciali appellare ad definitorium? Quarto quam culpam commiſerit Prior recuſando ex dicta cauſa Viſitatorem, & ab eo appellando ad Definitorium? Quinto qua pœna dicta culpa ſit punienda in ordine noſtro?

RESPONSIO AVTHORIS PRIMO QVÆSITO.

An Prior potuiſſet in viſitatione generali, & paternali ſui Conuentus ponere ſuſpectiones ſeu recuſationes viſitatori, ſiue Prouinciali?

RESpondi primo quæſito, Prouincialem non 2
poſſe recuſari in viſitatione generali, ſi ex ea ſolum procedat contra Priorem, vel alium religioſum in culpis leuibus, & ordinarijs, & quæ iuxta noſtras conſtitutiones præcipiuntur puniri in viſitatione generali. Ita Panormitanus, Lupus, Federicus Senenſis, Ioannes Monachus, & alij communiter, quos refert, & ſequitur N. P. Fr. Thomas à Ieſu, *tract. 5. de viſitatione regulari, cap. 1. num. 21. & nos ſuprà probauimus, conſulto 104. n....* Tenet etiam hanc ſententiam Portel, *tomo primo caſuum caſu 21. p. 1. num. 3.* Paſcaligus, *in deciſionibus de recuſatione iudicis deciſione 146. num. 3. & 7.* Quidquid in contrarium dicat cum Bajardo, Hoſtienſe, Abbate, Innocentio, Graſſio, Peirinis, *de ſubdito quæſt. 1. cap. 29. dicto 1.* Sanchez, *lib. 6. in Decalogum, cap. octauo, num 111.*

Probatur noſtra ſententia, primo ex decreto 3
Pauli V. quod affert Barboſa, *in ſuis deciſionibus ad Tridentinum, ſeſſ. 24. cap. 10. de reformatione, n. 4.* in quo decreto ait Pontifex, Epiſcopum, vel alium, cui id legitime competit, viſitantem non poſſe vti ſuſpectum recuſari; Quem locum licet Peirinis, *in formulario litera B, cap. 2. num. 5.* Solum velit intelligi de Epiſcopo, vel Archidiacono, vel delegato, nullam tamen habet rationem, nam id prædictis non legitime ex lege competit, ſed ex delegatione Epiſcopi; Pontifex autem loquitur de Epiſcopo, & omnibus illis, quibus ex iure, vel lege competit viſitatio generalis, & in hoc ſenſu intelligendum eſt etiam Tridentinum, *ſeſſ. 14. de reformatione cap. 10.*

Secundo probatur ratione: Nam Prælatus in viſi- 4

tatione generali concernente bonum commune.
non inquirit, nec potest inquirere de culpis alicu-
ius in particulari, cumque illa visitatio tendat ad
bonum commune Conuentus, non potest subditus
particularis impedire bonum commune Conuen-
tus; Tum quia cum visitator de ordinario ratio-
ne officij incurrat odium subditorum, eo quod
puniat, reprehendat, & appetitibus resistat, &c.
nascuntur multi æmuli, & non bene affecti ad il-
lum in Prouincia, & propterea multi ex eis tædio
affecti ad Prælatum, si possent in quovis Con-
ventu eum recusare visitare volentem ad libitum
suum, impedirent bonum commune visitationis,
quia ex quauis leui causa illum recusarent, vt col-
ligitur *ex cap. qualiter, & quando de accusat.* vbi
ait Papa, quod non facile admittatur accusatio
Prælatorum, & causam assignans Pontifex ait, nam
Prælati sunt quasi signum positi ad sagittam, & æmu-
lorum odia incurrunt.

5 Si vero dicas ex illa visitatione generali posse
resultare culpas contra Prælatum Conuentus, vel
alios graues Patres, quorum interest Prouincia-
lem suspectum non visitare. Respondeo, hoc
non sufficere ad illum recusandum. Nam vel
culpæ, quæ resultarunt in visitatione generali
contra Prælatum, vel alios patres; sunt culpæ
ordinariæ, & leues, vt defectus contra regulam,
vel constitutiones, non nimium infamantes, vt
fractio silentij, ingressus diurnus in cellam alte-
rius, defectus assistentiæ in choro, accelerata Mis-
sæ celebratio, defectus in Prælato non curandi
charitatiue infirmos, vel in aliqua re graui defi-
ciendo, fractio alicuius constitutionis, quæ ha-
bet pro pœna, etiam suspensionem ab officio,
vt si aliquem ad populum sine socio mitteret,
vel alias culpas publicas contra constitutiones
committeret, quæ similem habent pœnam. Vel
sunt culpæ graues, & peccata mortalia, vel quæ
licet non sint peccata mortalia, nimium infa-
mant religiosum reformatum, vel Prælatum;
vt eius carnium clandestinus intra Conventum,
ingressus nocturnus in alterius cellam, aliqualis
bonorum Conuentus dissipatio, defectus conti-
nuus veritatis, etiam in rebus leuibus; vel in
damnum alterius, iuramentum sine necessitate,
conuersatio cum mulieribus sine debita circun-
spectione, comestio epularum, etiam licitarum in
cella, sine licentia, haustus vini quotidianus clan-
destinus, vel nimia vini potatio, defectus ieiunij
regulæ, ludus alearum, & alia similia, quæ in re-
ligione reformata nimium infament Prælatum, vel
alium religiosum tunc.

6 Dico, quod si defectus sint primi generis, tunc
potest visitator procedere ad illorum punitionem
iuxta nostras constitutiones absque eo, quod for-
met processum, vel inquisitionem specialem, sed
ex visitatione generali, vt patet, *ex nostra con-
stitutione 3. p. cap.* 10. *num.* 8. vbi ait, Ordinarius
neminem Prælatorum teneri formare processum,
aut vti aliis libellis in scriptis nisi in casu culpæ
grauissimæ, aut in grauiori etiam culpa, in illis
tamen casibus, in quibus aliquis rigorosum sup-
plicium in nostris constitutionibus pro grauiori
culpa adscriptum meretur, aut si agatur ad depo-
nendum aliquem Prælatum Canonicè electum, aut
ad suspendendum ab hoc officio, vel priuandum
aliquem voce actiua, vel passiua per sex men-
ses, nisi quando hæc pœna in constitutionibus
exprimitur, & simul casus est notorius, sed in
aliis omnibus rebus de plano, sine processu, &
sine iudicij strepitu, cognita veritate, æquitate
seruata, auditaque parte, procedatur, vt sic ef-
ficaciter culpæ, & defectus media charitate, &
rectitudine corrigantur, hæc enim omnia pro re-
gulari correctione inter nos existimanda, & ac-
ceptanda sunt.

Aduertere tamen debet Prælatus visitator,
quod si defectus Prælati sint occulti, non debet 7
eos propalare in capitulo; sed secreto in præsen-
tia aliquorum corrigere, vt decernitur, 3. *p. no-
strarum constitutionum, cap.* 10. *num.* 5. Si tamen
defectus *suprà* dicti publici sint, siue notorij, pu-
blice debet illos corrigere, vt qui alios exemplo
suo ad malum prouocauit, sua emendatione ad
bonum reducat, vt decernitur in eadem consti-
tutione ibi. Et ratio horum omnium est, quia 8
religiosi in professione renunciarunt ius, quod
habebant, vt in his rebus cum eis obseruaretur
ordo iudicialis, eo enim ipso, quod prædictam
constitutionem professi sunt, non habent ius ad
postulandum, vt in his rebus cum eis ordo iudi-
cialis obseruetur, vt aduertit Clauis Regia, *lib.* 12.
cap. 21. *n.* 10. N. P. Fr. Petrus ab Angelis, *in suo or-
dine iudiciali, p.* 1. *cap.* 1. *n.* 9. & nos fusius dixi-
mus, *suprà casu* 104. *n...*

Quod si culpæ fuerint posterioris generis, tunc 9
distinguendum est, si enim sint culpæ grauiores,
tunc formandus est processus, vt constat ex di-
cta constitutione, & tunc facienda est inquisitio
specialis, & in hoc processu speciali, citato illo
culpato, in generali inquisitione, poterit recusa-
tiones ponere contra visitatorem, vt bene ait Por-
tel, *suprà, num.* 5. Quamuis in nostra religione, id 10
raro concedatur, nam cum *in nostra constitutione,
p.* 4. *cap.* 6. *num.* 10. omnibus religiosis interdica-
tur appellatio, aut supplicatio à sententia, aut à 11
pœna iuxta nostras constitutiones imposita à de-
finitorio, vel aliis Prælatis superioribus, etiam 12
censetur recusatio Prælatorum interdicta, siqui-
dem constitutio quæ negat religiosis appellatio-
nem, negat etiam recusationem, vt notauit N. 13
P. Fr. Thomas à Iesu, *tractatu* 4. *de visitatione
regularium, cap.* 17. *num.* 13. Vnde solum erit no- 14
stris religiosis licitum recusare Prælatum aut ap-
pellare ab illo in casu grauissimo, & quando gra-
uamen notorie fuerit iniustum, & contra nostras
constitutiones, vt patet ex illis verbis nostræ con-
stitutionis, nemini religiosorum appellatio, aut
supplicatio a sententia, aut a pœna, iuxta nostras
constitutiones ei imposita, à definitorio, vel aliis
superioribus admittatur; in quibus verbis datur
intelligi, quod si sententia, vel pœna imposita non
sit iuxta nostras constitutiones, sed exorbitans ab
illis, tunc si grauamen fuerit certum, & notorium,
& in casu grauissimo, & raro irreparabilis dam-
ni, tunc licita erit appellatio, vel recusatio, quam-
uis etiam tunc, melius faciet Prælatus, vel reli-
giosus si recurrat ad Superiorem, non per appella- 15
tionem suspensiuam, vel recusationem iudicialem,
sed per simplicem supplicationem, vt bene aduertit
N. P. Fr. Tho. à Iesu, *suprà, n.* 13. & alij communiter.

Si tamen solum fuerint culpæ graues, vt si quis 16
in præsentia sæcularium cum aliquo immodeste
contenderit, si sine debitis circonstantiis iurauerit,
si quis silentium tempore prohibito, aut regu-
læ mandatum non obseruare in consuetudinem
duxerit,

duxerit, si in aliquibus verbis malitiosis, aut inordinatis deprehendatur, si aliquod opprobrium alicui dixerit, aut scripserit, si sermonem turpem protulerit, vel eum mulieribus inordinate, aut immodeste loqui inventus fuerit, vnde mala suspicio oriri possit, si aliquod peccatum mortale sine scandalo commiserit, cui in constitutionibus non sit aliqua pœna assignata, vel alias peccatum grauius non appareat, si carnes furtiue in cœna comederit, si cellam alterius noctu intrauerit, & alia similia. Tunc si casus non est notorius, sed occultus debet visitator secrete corrigere delinquentem; si tamen fuerit publicus, & notorius, tunc audita parte, sine vllo processu ex sola visitatione generali potest procedere ad punitionem horum grauium delictorum; hæc enim omnia pro regulari correctione inter nos existimanda, & acceptanda sunt, vt ait nostra constitutio, *tertia parte, capit. octauo, numero octauo.*

17 Tum quia si lex, *quarta part. cap. tertio, numero secundo.* Concedit priori, vt absque processu has omnes culpas, quando notoriæ, aut publicæ sunt, puniat in capitulo Conuentuali, quanto magis id concedet visitatori in capitulo culparum. Tum quia id expresse decernitur in eadem constitutione, *tertia parte, cap. decimo, numero primo.* Vbi ait, similiter, & alia, quæ occulta correctione indigent secrete, & occulte corripiat; si vero publica sint, siue notoria coram omnibus publice corrigantur. Si autem ob delicti grauitatem

18 virga opus fuerit, cum misericordia iudicium exerceatur. Ex quibus verbis constat, quod non est accedendum ad processum iudicialem, vel informationem specialem nisi ob delicti grauitatem, non enim sufficit quodcumque delictum, sed debet esse delictum grauius, vt statuitur in eadem constitutione, in cæteris vero de plano debet iudex procedere sola cognita veritate, & audita parte, cum conditionibus recensitis, & in his omnibus non potest visitator, vt suspectus recusari, siquidem hæc omnia pertinent ad correctionem

19 regularem, vt *suprà* diximus.

Aduerte tamen, quod hæc omnia, quæ dixi debent in nostra reformata Religione obseruari. In cæteris vero religionibus vnusquisque consulat sua instituta. In illis vero solum dico, quod si culpæ fuerint leues, & ordinariæ non est necesse formare processum, sed ex sola inquisi-

20 tione generali potest visitator procedere ad punitionem, si tamen fuerint culpæ graues, vel quæ infamiam possint afferre religiosis, tunc si alias leges alicuius religionis aliud non disponant, formandus est processus, & reus citandus, & tunc potest recusare visitatorem, si causas legitimas habeat, vel ab eo appellare, vt optime ait Portel, *suprà, numero 5.* Peirinis, & alij eo... iter, siquidem hoc remedium est de iure naturali.

RESPONSIO AVTHORIS SECVNDO QVÆSITO.

An dato, quod potuerit visitatorem recusare, An ad id fuisset sufficiens causa, sola illa exhibitio culparum in scriptis, An alia requireretur?

Respondi quod dato, & non concesso quod visitator posset recusari in visitatione generali, vt vult Peirinis, *de subdito. quæst. 1. cap. 19.* 21 Tunc priorem illum, iuridice loquendo non potuisse recusare, eo quod ei dederit culpas per scriptum, & hoc non solum, quia hæc non erat sufficiens causa, vt statim dicemus, sed quia recusatio fit ob præsumptionem claram, quod iudex in processu poterit cædere, vel ob inimicitiam antiquam, vel ob consanguinitatem, vel amicitiam, quam habet cum meo aduersario, vel ob 22 alias causas, quas affert Peirinis, *loco citato.* non vero propter grauamen iniustum illatum, nam 23 propter grauamen illarum, vel comminatum à iudice in processu causæ datur appellatio; vnde melius faceret hic Prior, si appellaret à dicto Prouinciali, quam eum recusando, vt optime notauit 24 Portel, *tom. 1. casuum casu 22. n. 5.*

Deinde addo talem exhibitionem culparum in 25 scriptis non esse causam, non solum recusationis, vt diximus, sed nec etiam appellationis. Et ratio est; quia visitator, vt posset ex visitatione generali procedere ad punitionem illarum culpatum 26 Prioris tenebatur eum audire iuxta nostras constitutiones, *3. p. cap. 8. num. 8.* Vbi dicitur, cognita veritate, æquitate seruata, auditaque parte, sine processu, & sine iudicij strepitu procedetur; sed non poterat eum audite os ad os, quia 27 cum hoc primum tentaret, Prior in verba inordinata prorumpit, ob quod Prouincialis eum demisit, & elegit ei culpas suas in scriptis ostendere, vt suas excusationes audiret, protestando id facere ad maiora inconuenientia vitanda, & non quia vellet procedere per processum iudicialem, vel informationem iudicialem, ergo hæc exhibitio culparum in scriptis nullum grauamen attulit iniustum Priori, ob quod à Prouinciali posset appellare, vel eum recusare, sed potius commodum afferebat, quia sic melius poterat respondere, & suas excusationes dare.

Confirmatur. Quia quod atticuli culparum, 28 siue in visitatione generali, siue etiam speciali dentur viua voce, vel per scriptum, non pertinet ad substantiam rei gestæ, nisi quando lex id specificat, vt optime notat Portel, *tomo primo casuum, casu 22. num. 4.* Sed nec in iure communi, 29 nec in nostra lege dicitur quod in visitatione generali, vel etiam speciali, articuli culparum dentur in scriptis, vel viua voce; ergo dando eos Prouincialis, siue viua voce, siue in scriptis nullam iniuriam, aut grauamen intulit Priori; Minor quoad primam partem de iure communi patet, *ex cap. qualiter, & quando de accusat.* Vbi Papa tradit formam audiendi reum, & non dicit, quod culpæ illi dentur per scriptum, vel absque scripto, sed solum ait, quod hæc sint reo exponendæ, & explicandæ; & nostra lex, 3. p. cap.

Regularium, loco citato num 781. sed nec ad Superiores ordinis, vt ait N. P. Fr. Petrus ab Angelis, *suprà num.* 31. & nos diximus *loco citato*, *suprà num.* 782. *& sequentibus.* Imò casibus, in quibus permittitur religiosis appellatio, vt diximus, debet fieri gradatim, hoc est à priore ad Prouincialem, à Prouinciali ad generalem, à generali ad definitorium generale, à definitorio ad Capitulum generale, deinde ad protectorem, & tandem ad summum Pontificem, vt sub excommunicationem præcipit Bonifacius VIII. Leo X. Paulus III. vt testatur Fr. Petrus ab Angelis, *suprà num.* 33. Ego ipse in nostro Directorio Regularium *suprà num.* 778. his ergo suppositis

43 Respondi ad tertium quæsitum prædictum
priorem non potuisse in dicto casu appellare
44 à visitatore ad definitorium generale. Et ratio
est, quia Regularibus non est licita appellatio à
mandato Prælatorum, quod fit secundum regulam, & constitutiones, vt *suprà diximus*; sed
45 mandatum illud visitatoris factum priori, quod
responderet dictis articulis culparum datis in
scriptis, erat iuxta nostras constitutiones; ergo
46 ab illo non poterat prior iuste, & licitè appellare.
Maior constat ex prænotando proposito. Minor
vero patet; quia vt diximus quæsito 1. Constitutio non præcipit quod grauamina dentur in visitatione generali viua voce, vel in scriptis, sed
47 solum quod visitator audiat reum; sed potest il-
48 lum audire viua voce, vel per scriptum; ergo
dando ei articulos culparum in scriptis, & præcipiendo, quod in scriptis responderet, nullam iniuriam, vel grauamen intulit illi.

49 Confirmatur primo. Quia regulares non possunt appellare à sententiis, quæ non afferunt grauem infamiam, nec pœnas valdè rigorosas, etiamsi excessus clarus, & manifestus inueniatur in illis, vt diximus prænotando antecedenti; ergo quamuis hic daretur aliquis excessus in modo dandi articulos culparum clarus, & manifestus, cum alias ex eo non resultaret in Prælatum grauis infamia, nec pœna valdè rigorosa, non ob id poterat dictus prior appellare iuridice ad definitorium, sed solum poterat recurrere ad generalem pro remedio.

50 Confirmatur secundo. Probabile est quod religiosi à nulla sententia, quantumuis graui, & rigorosa, etiam intra ordinem possunt appellare iuridice, nisi grauamen sit irreparabile, in aliquo casu extraordinario, vt diximus in antecedenti prænotando; sed in nostro casu nullum datur gravamen irreparabile, nec casus erat alicuius momenti; ergo in dicto casu non poterat dictus prior appellare à prouinciali.

Confirmatur tertio. Quia Prouincialis extraiudicialiter dedit dicta grauamina dicto priori, vt patet ex protestatione, quam in principio illorum faciebat, se nolle facere processum, nec visitationem specialem, nec procedere iuridice, sed tantum paternaliter ex visitatione generali
51 & solùm dare articulos culparum in scriptis ob
alias causas, quæ sibi benè visæ fuerunt; sed ab his actibus extraiudicialibus non datur appellatio suspensa vt docet Gonzales, *ad reg.* 8. *Cancellariæ Glossa* 9. *num.* 26. & cum Marescote, Salgado, Barbosa, *in votis decisiuis, lib.* 1. *voto* 4. *num.* 54. Ergo talis appellatio fuit iniqua, & illicita.

52 Et ex his resoluitur casus, qui ab hinc paucis diebus accidit. Nam cum alius Prouincialis visitaret certam domum, & in capitulo culparum reprehenderet priorem ob aliquos defectus ordinarios, & qui solent in nostro ordine in his capitulis reprehendi, vt ob defectum pacis, cuius prior causa erat, & ob id imponeret ei vnum mensem suspensionis, ipse prior se erexit à terra vbi erat genuflexus, vt mos est apud nos, & dixit se appellare à dicta sententia à dicto Prouinciali ad generalem, de quo casu cum fuissem interrogatus respondi, priorem nullo modo potuisse talem interponere appellationem, tum ob rationes dictas, tum quia casus non erat iacturæ, & infamiæ irreparabilis, sed ordinarius. Tum quia culpæ erant ex his, quæ solent in his capitulis in nostra Religione reprehendi, & simili pœna puniri.

Tum quia dato quod licitum esset priori ap-
pellare debebat grauamen esse certum, & noto- 53
rium, vt diximus cum multis in nostro Directorio Regularium *suprà num.* 791. Hic autem non erat grauamen certum, cum tali culpæ dicta pœna in nostris constitutionibus imponatur. 3. *p. cap.* 10. *num.* 7. Tum quia *in eodem num.* 7. com-
mittitur Prouincialis prudentiæ vt ob alias cul- 54
pas præter eas, quibus in nostris constitutionibus ponitur pœna suspensionis, vt ille prout sibi visum fuerit possit priores suspendere; sic enim ait Constitutio, Prouincialis poterit priores suæ prouinciæ ab officio suspendere, tam in casibus in nostris constitutionibus expressis, quam ra-
tione alicuius culpæ, siue delicti, ab eis commis- 55
si; sed ex mandato quod ex iudicis arbitrio fertur non datur appellatio, vt cum Bartholo, Craueta, Menochio, Alderete, & aliis probat Barbosa, *in votis decisiuis, voto* 4. *num.* 16. Ergo talis prior appellando à prouinciali in hoc casu inique egit, nec eius appellatio fuit admissa à generali, sed potius ille grauius fuit punitus, ob talem audaciam nunquam in religione visam, nec vsitatam.

RESPONSIO AVTHORIS QVARTO QVÆSITO.

Quam culpam commiserint dicti priores recusando ex dicta causa visitatorem, & ab eo appellando ad definitorium.

RESpondi dictos priores recusando, vel ap-
pellando à suo visitatore ob dictas causas 56
peccasse mortaliter ex multis capitibus. Primò, quia grauem iniuriam intulerunt prouinciali imponendo ei testimonium in re graui dicendo
illis facere grauamen iniustum contra nostras 57
constitutiones in re grauissima, & irreparabili, cũ tamen ille eos puniret de rebus leuibus iuxta ordinis constitutiones. Tum quia sine iusta causa intentarunt impedire eius iurisdictionem. Ita D.
Bernardus *lib.* 3. *de consideratione ad Eugenium*, 58
vbi ait, qui non grauatus appellat manifeste liquet, quod aut grauare intendit, aut tempus redimere. Ita etiam D. Thomas 2. 2. *quæst.* 69. *art.* 3. & cum Nauarro, Alderete, Portel, & aliis communiter N. P. Fr. Petrus ab Angelis. *p.* 1 *sui ordinis iudicialis, cap.* 27. *n.* 9. qui *num.* 10. *&* 11. addit cum Torres, & Diana, quod vt licita sit appellatio

apud regulares etiam in aliquo casu raro, & irre-
parabilis damni, debet esse grauamen certum, &
clarum ad minus in opinione probabili, quod
cum non fuerit in præsenti, euidenter sequitur
istos priores grauissimè peccasse.

59 Peccarunt etiam peccato scandali, quia in re
grauissima dederunt scandalum toti communita-
ti, ex qua multi ob dictum malum exemplum
idem posteà efficient. Tum quia fuerunt primi,
qui in tota nostra Congregatione à sententiis,
& mandatis suorum Prælatorum talem viam ap-
pellationis nunquam in religione vsitatam con-
tra nostra priuilegia, & cõtra nostras constitutio-
nes, *4. part. cap. 6. n.* 10. intentarunt, quod absque
dubio ob graue scandalum inde prouenicos est
mortale, vt in simili casu docet Lugo *de insti-
tia, d.* 31. *num.* 12 *sect.* 1. Peccarunt etiam contra
60 obedientiam nolentes parere visitatori, quod
peccatum licèt secundum se, secluso præcepto
formali in scriptis, non sit graue vt diximus in
nostro directorio Regularium, *p. 2. tr. 3. d. 6. n.* 11.
Hic tamen absque dubio fuit mortale, tum quia
præcepta posita in visitatione generali, etiam vi-
ua voce sine scriptis obligant sub mortali, vt pa-
tet *ex nostra constitutione, 3. part. cap..., n....* Tum
propter circumstantiam rebellionis contra Supe-
riorem, quod peccatum grauissimum est. Tum
61 quia nolle parere Prælato præcipienti; etiam sine
præcepto in facie illius, est peccatum mortale
contemptu, vt dixi cum Caietano, Lezana, &
aliis in nostro Directorio Regularium, *part. 2.
tr. ctat. 3. d. 6 num.* 460. Quam autem pœnam ta-
les priores sic appellantes meruerint in sequenti
quæsito videbimus.

RESPONSIO AVTHORIS QVINTO QVÆSITO.

Qua pœna dicta culpa punienda sit in ordine nostro?

62 REspondi in Iure non dari pœnam taxstam
contra recusantes, vel appellantes à suis
63 Superioribus in casibus non permissis, sed id re-
linqui arbitrio iudicum, vt optimè notat cum
Rodetico, Paz, N. P. Fr. Petrus ab Angelis,
1. part. ordinis iudicialis, cap. 21. §. 1. *num.* 17. Vbi
64 cum prædictis Doctoribus ait, pœnam debere
commensurari cum illis, quæ solent imponi in
tribunalibus sæcularibus recusantibus sine causa
sufficienti iudices, vel ab eisdem sine causa ap-
pellantes. De iure tamen nostro existimo tales sic
65 nulliter recusantes Prælatum, vel ab eo appel-
lantes debere, priuari officiis irremissibiliter.

Et ratio est, quia 4. *part. nostrarum constitu-
tionum, cap.* 4. §. 2. *num.* 1. Hæc pœna imponitur
cuicumque transgressori votorum cum scanda-
lo; sed hic Prælatus cum scandalo transgressus
est votum obedientiæ, nolendo obedire suo visi-
tatori, eum sine causa recusando, & ab eo appel-
lando, vt quæsito 4. diximus; ergo secundum
ius nostrum incurrit priuationem officij irremis-
sibiliter: Nec obstat quod transgressio obedien-
tiæ inter nos, vt sit grauis requirat præceptum
formale, vt diximus præcedenti quæsito. Nam
huic obiectioni tetur, quod violatio obedien-
tiæ in facie Prælati, vt fuit hæc; est peccatum
mortale contra votum obedientiæ, vt diximus
præcedenti quæsito.

Confirmatur primo, quia qui contra ordinis
Superiores se erexerint eorum officium impedi- 66
re conantes voce & loco, & officio inuiolabili-
ter priuantur, vt patet *ex 4. part. nostrarum consti-
tutionum, cap.* 4 §. 2. *num.* 1. Sed hi priores recu-
santes, & appellantes à visitatore sine causa se 67
contra eum erexerunt, procurantes eius officium
impedire, ergo iuxta nostras constitutiones in-
currerunt pœnam priuationis vocis, & loci, &
officij Minor patet ex Bulla Pauli III. quam
refert Barbosa, *de potestate Episcopi allegatione*
73. *num.* 38. Vbi ait: Fraternitatis tuæ nobis ex-
positum fuit, quod visitationes, quæ in tua
Diœcesi in vim Decretorum Concilij Tridenti-
ni, & aliorum legitimè fiunt, impediantur, eo
quia visitati Prælatum visitantem suspectum al-
legant. Idem ait P. Fr. Petrus ab Angelis, *in suo
ordine iudiciali, part.* 1. *cap.* 21. §. 1. *num.* 8. Barbosa
in Tridentinum sess. 14. *de reformatione, cap.* 10.
num. 11. Ergo recusare Prælatum, seu ab eo ap-
pellare sine iusta causa est impedire suum of-
ficium.

Confirmatur secundo. Quia suspiciones, & 68
recusationes sunt impedimentum iuris, quod
iure ipso impedit iurisdictionem, vt cum mul-
tis resoluit Pascaligus. *decisione* 358. *num.* 9. er-
go qui imposuerit suspiciones, vel recusatio-
nes, aut appellationes impedit Superioris iuris-
dictionem impedimento iuris; sed sic est, quod
hic Prælatus posuit dictas suspiciones, & recu-
sationes in casibus non permissis, & contra no-
stras leges, & contra ius commune: ergo ini-
que illas posuit; ergo inique impediuit iurisdi-
ctionem superioris; ergo incurrit pœnas nostræ
constitutionis contra conantes impedire Supe-
riorum officium, & iurisdictionem.

Confirmatur tertio. Quia ille propriè dicitur 69
impedire officium, & iurisdictionem iudicis or-
dinarij, qui est causa cur dictus iudex ordina-
rius inuoluntarie, & inuitus desistat ab opere,
quod intendebat, etiam si sis impediendo, adhi-
bitis mediis ab ipso iure datis, si iniustè, & con-
tra Canones impediat, & cum multis probat
Fragoso, *part. 2. lib.* 5. *d.* 3. §. 16. *num.* 291. Sed sic
est, quod isti Prælati impedierunt officium visi-
tatoris, adhibitis mediis ab ipso iure datis, qua-
les sunt recusatio, & appellatio contra iustitiam,
& contra Canones, siquidem recusarunt visita-
torem, & ab eo appellarunt in visitatione pater-
nali, & generali contra Canones, & decreta
Tridentin. *sess.* 14. *de reformatione, c,* 10. & contra
decretum Pauli III. & contra nostras constitu-
tiones 4. *p cap.* 6. *num.* 50. ergo propriè impedie-
runt officium visitatoris, & vt tales incurrerunt
pœnas dictæ legis.

Confirmatur quarto. Quia quando lex nostra
non declarat pœnam, quæ alicui culpæ impo- 70
nenda est, tunc applicandæ sunt à Superioribus
suo arbitrio, seruata mensura, & proportione
cum pœnis in nostris constitutionibus taxatis,
vt patet *ex 4 part. nostrarum constitutionum. cap.* 7.
num. 3. Sed prædicta pœna priuationis ab offi-
cio imponitur Prælatis transgredientibus ali- 71
quod votum cum scandalo, vt patet *ex 4. p. no-
strarum constitutionum, cap.* 4. §. 2. *n.* 5. ergo idem
dicendum est in nostro casu, in quo prædicti
Prælati tot peccata mortalia commiserunt; &
tot

tot præcepta violarunt, vt *suprà diximus.* Possunt etiam Superiores prædicta ctimina aliis pœuis punite iuxta suum arbittium pœnæ tamen debent esse graves iuxta gravitatem delicti, vt priuatio vocis actiuæ, & passiuæ, & aliæ similes, & hæc omnia salvo meliori iudicio.

CONSVLTVM CX.

De quodam priore nostri Ordinis ingredien- te clausuram nostrarum Monialium vnius Conventus existentis in oppido, vbi etiam talis Prælatus erat prior causa visitandi clausuram, an incurrerit pœnas contra ingredientes clausuram, tam in iure, quam in nostris legibus stabilitas.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Prælatus Convētus religiosorum eiusdem oppidi vbi est Conventus eiusdem Ordinis Monialium potest intrare earum clausuram in casibus necessariis.*
3 *In absensia Provincialis talis prior est commissarius Provincialis.*
4 *Ponitur obiectio in contrarium, & solvitur.*
5 *Ponitur alia instantia in contrarium, & solvitur.*
6 *Talis prior potest intrare clausuram ad dandum ordinem ad aliquod opus faciendum, vel ad videnda opera iam facta, vel ad videndum clausuram.*
7 *Hæc fuit, & debuit esse intensio Prouincialis committentis prædicto priori, vt disponeret dictum Monialium monasterium.*
8 *Vt Prælatus intret clausuram monialium, vel det licentiam ad eam ingrediendum requiritur causa rationabilis, iusta, & necessaria.*
9 *Hæc necessitas sufficit quod sit moralis.*
10 *Non est necessaria necessitas strictissima.*
11 *Sufficit quod detur causa moraliter necessaria.*
12 *Hæc causa debet esse manifesta soli Prælato.*
13 *Sufficit quod Prælatus iudicet causam probabiliter esse iustam.*
14 *Ostendere monialibus de novo monasterium ingredientibus interiores domus Conventus ad aliqua inconvenientia vitanda in aliquibus fenestris, & videre, an clausura sit vndequaque firma est causa sufficiens, vt hic Prælatus intraret clausuram Monialium.*
15 *Quoties charitas postulat, vt ingrediatur clausuram est causa sufficiens ad eam ingrediendū.*
16 *Videre an opera fieri præcepta manerent bene facta, & clausura benè munita, est causa sufficiens ad Prælatum ingrediendum clausuram.*
17 *Tali priori competit in absentia Provincialis curare de clausura, & de commodo dictarum Monialium.*
18 *Ponitur obiectio in contrarium, & solvitur.*
19 *Prior intrando clausuram in dictis casibus non incurrerit pœnas legis iterum Monialium, vel decretorum Pontificium.*
20 *Si causa non erat sufficiens ad ingrediendum pro prima, & secunda vice non incurrèt prior excommunicationem ingrediendo clausuram dictarum Monialium.*
21 *Incurrit pœnam privationis impositam in constitutionibus dictarum Monialium, etiam pro primo ingressu sine causa.*
22 *Si cum ignorantia inuincibili intrauit putans habere iustam causam, etsi de facto talem non fuisset nullam incurrit pœnam.*
23 *Hoc verum est etsi ignorantia fuisset vincibilis, dummodo non fuisset crassa, supina, vel affectata.*
24 *Quomodo sit probanda in foro externo hæc ignorantia ostenditur.*
25 *Ignorantia præsumitur, dum scientia non probatur.*
26 *Talis Prælatus, si habuit ignorantiam, etiam vincibilem, dummodo non fuisset crassa, vel supina licet alias peccaverit, non incurrit tamen alias pœnas, vel censuras.*
27 *Ignorantia crassa, & supina est, quæ facile superari potest.*
28 *Homo præsumitur innocens quamdiu crimen non probatur.*
29 *Possessio stat pro sua vita anteacta.*
30 *Ponitur revolutio totius consulti.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

QVIDAM Prælato nostræ Religionis, in 1
qua gubernium Monialium competit ex le-g suli Provinciali, commisit ipse Provincialis, vt disponeret certam domum cum clausura competente, vt in ea de novo fieret quoddam Monasterium Monialium eiusdem ordinis, & quod eam omnibus rebus necessariis accommodasset vt illi possent dictæ Moniales habitare, composuit ille Prælatus prædictas domos. Accesserunt Moniales, & Monasterium nouum intrarunt, & simul cum eis intravit ipse Prælatus, vt eis ostenderet cellulas, & alias officinas, quia tamen in Ecclesia erat sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum expositum & erat magna celebritas non potuit ipse Prælatus intra clausuram detineri, vt interiores domos eis ostenderet, & eas de aliquibus rebus necessariis, & inconvenientibus, quæ in aliquibus fenestris, & locis erant advertere, quapropter die sequenti cum tribus religiosis iterum intravit clausuram, tum ad eis ostendendum loca interiora Monasterij, erat enim domus quoddam palatium magnum cuiusdam principis, & simul ad eas advertendum, de aliquibus inconvenientibus vitandis, in aliquibus fenestris, & simul ad videndum, an quidam officiales, quos ad perficiendam clausuram, & ad occludendas quasdam fenestras reliquerat die antecedenti, rem benè egissent, & clausura vndequaque maneret firma.

Quæsitum igitur fuit à me primo, An Prælatus Conventus religiosorum eiusdem populi; vbi est Conventus Monialium nostri ordinis in casibus necessariis possit intrare clausuram ad videndum, an clausura sit vndequaque firma, in casu quo intelligat, id esse necessarium, ob aliquod opus de novo factum in ipsa clausura. Secundo an dictus prior supposita commissione Provincialis ad reducendum illas domos ad formam Conventus, & ponendum in eis clausuram competentem potest ex aliquo titulo, vt ad videndum clausurum, vel aliquod opus de novo factum, an maneret firmum,

&

& stabile, & sicut ille disposuerat officialibus intrare clausuram, quoties sibi visum fuisset necessarium? Tertiò ao fuerit sufficiens causa ad intrandum clausuram ostendere monialibus de nouo monasterium ingredientibus interiores domos, ad aliqua inconuenientia vitanda, in aliquibus fenestris, & videre, an officiales clausuram competenter perfecerint die antecedenti, vt illis disposuerat, an quasdam fenestras sufficienter clauderent, ita vt maneret clausura vndequaque firma. Quartò, an intrando clausuram incurrerit pœnas impositas in legibus nostræ religionis, vel in decretis Pontificis?

RESPONSIO AVTHORIS,

PRIMO QVÆSITO.

An Prælatus Conventus Religiosorum eiusdem populi, vbi est Conuentus monialium nostri Ordinis, in casibus necessariis possit intrare clausuram, vel videndum, an clausara sit vndequaque firma in casu, quo intelligat id esse necessarium, ob aliquod opus de nouo factum in ipsa clausura?

2 RESpondi affirmatiuè. Et ratio est, quia ab absentia Prouincialis priores dictorum Conuentuum sunt veluti præsumpti commissarij Prouinciales; ergo in casibus necessariis possunt intrare clausuram, & dare aliis licentiam ad eum in-
3 grediendum. Ita expressè Miranda; *de sacris monialibus, q.2. art.17.* Et cum Rodriguez, Ludouicus à Bertrand. Loth *tract.23. quæst.3. de clausura monialium, art.14. postulatione* 3. Et probatur ex Tridentino, *sess.25. de reformat. cap.5.* vbi fit facultas superioribus, atque Prælatis, vt possint præstare licentiam ad ingrediendum monasteria monialium in casibus necessariis, vt notauit Miranda *suprà*.

4 Nec contra hoc est, aliquid in constitutinnibus nostræ religionis. Nam constitutiones dictarum monialium *cap.* 1. in quo lex committit gubernium temporale, & spirituale dictarum monialium prouincialibus non impedit, quod Prior Conuentus eiusdem oppidi possit intrare clausuram in casibua necessariis, & aliis concedere talem licentiam, imò videtur concedere illis talem licentiam in casibus præcisè necessariis, vt constat *ex cap.* 3. *earumdem constitutionum, num.7.* & multo magis probatur ex eodem *cap.1. num.6.* vbi ait quod maximè aduertant Prælati, quod iuxta Tridentinum, & Constitutionem Gregorij XIII. nulla persona, cuiusque qualitatis, & status, etiamsi sit Prælatus, & superior intret in monasteria monialium, nisi ob causam necessariam, & cum licentia concessa à Prælato in scriptis, sed sic est, quod per hunc Prælatum, qui concessurus est talem licentiam, de qua loquitur Tridentinum, & Bulla Gregorij XIII. intelligitur non solum Prouincialis; sed etiam Prior Conuentus siti in eodem oppido, vbi sunt moniales, vt docet Miranda, Rodriguez, & Bertrandum Loth. *loco suprà citato*; Ergo eódem modo intelligenda est constinitio istarum monialium, siquidem illa solum refert dicta decreta, & in fine addit, *è tengan centa, que alos dichos decretos, è constituisois Apostolicas se guarden complidamente,* &c.

Nec faciant dubium illa verba, quod nulla 5
persona cuiuscunque ætatis, & qualitatis, quamvis sit Prælatus, & Superior intret monasteria monialium, nisi ob causam necessariam, & vrgentem, & cum licentia in scriptis à Prælato siquidem illa verba, quamvis sit Prælatus, & Superior, intelliguntur de Prælatis aliorum Conuentuum, vel de Prælatis sæcularibus, siquidem his; nec iure ordinario, nec delegato præsumpto competit gubernium dictarum monialium, sicut competit priori Conuentus religiosorum eiusdem oppidi, vbi est Conuentus dictarum monialium, nam hic quando non habeat dictam facultatem expressè delegatam à prouinciali ad casus necessarios, in quibus est periculum in mora, habet illam præsumptam, vt aduertit Miranda *suprà*, & est conforme bonæ rationi, & bono gubernio.

RESPONSIO AVTHORIS,

SECVNDO QVÆSITO.

An dictus Prior supposita commissione Prouincialis, ad reducendas illas domos ad formam Conventus, & ponendi in illis clausuram competentem, posset ex aliquo titulo, vt ad videndum clausuram, vel aliquod opus de nouo factum, an maneret firmum, & stabile, & sicut ipse disposuerat officialibus, intrare clausuram, quoties sibi visum fuisset necessarium?

RESpondi affirmatiuè & patet ex Bulla Vr- 6
bani IV. quam refert Miranda, *quæst.2. de sacris Monialibus, art.17. casu 7.* & tenet eum Col- 7
lectore, Corduba, & aliis idem Miranda *ibi.* Et ratio est, quia hæc fuit intentio prouincialis, quando ei præcepit, vt disponeret dictas domos in formam Conuentus, ne aliquis error, aliquis error, vel circa clausuram, vel circa cellas, vel alia necessaria ad dictas religiosas committeretur, & contrarium asserere in casu præsenti est extra rem, siquidem quidam Conuentus de nouo fundatus non in vna die totus disponitur, nec omnia, quæ sunt necessaria ad illius commoditatem, & decentem clausuram, tam cito perficiuntur. Vnde si dictus prior iudicauit suum ingressum esse necessarium ad disponendum aliquod opus necessarium ad clausuram, vel ad officinas, & cellulas dictarum monialium, optimè poterat ingredi, & determinare res faciendas, siquidem hæc fuit, & debuit esse intentio delegantis; talem commissionem, alias esse frustranea, siquidem solum extendebatur ad casus præcisæ necessitatis; nam in his habebat prædictus prior præsumptam licentiam, vt tenet Miranda. *quæst.2. art.17. de monialibus*, Portel. *verbo Clausura Monialium, num.13.* Villalobos, *tract.35. difficult.47. num.10.* & cum Rodriguez, Bertrandum Loth. *tract.23. quæst.3. art.14. dicto 5.*

RESPONSIO AVTHORIS
TERTIO QVÆSITO.

An fuerit sufficiens causa ad intrandum clausuram ostendere Monialibus de nouo Monasterium ingredientibus interiores domos ad aliqua inconuenientia vitanda, in aliquibus fenestris, & videre, An officiales clausuram competenter perfecerint, vt die antecedenti illis dispofuerat, an quasdam fenestras sufficienter clauderent, vt maneret clausura vndequaque firma.

8 AD responsionem huius quæsiti, ex qua totalis, & controuersia huius consulti pendet,
notandum est, Quod ad hoc vt Prælatus det licentiam ad intrandam clausuram, vel vt ipse intret clausuram, requiritur causa rationabilis, iusta, & necessaria, vt supponit Trident. *sess. 25. cap. 5. de regularibus*, & *cap. periculoso.* Attamen hæc necessitas non est necesse, vt sit extrema, sed sufficit quod sit necessitas moralis, siquidem omne præceptum morale, quale est præceptum seruandæ clausuræ, solum petit necessitatem moralem. Ita Bonacina, *de clausura, q. 4. p. 4. numero* 1. Lezana, Miranda, Barbosa, Rodriguez, quos refert, & sequitur Delbene, *tom.*
9 2. *cap. 19. dub. 39. num. 6.* Vnde non est necessaria necessitas strictissima, sed sufficit, quod detur causa moraliter necessaria, vt quando Ministe-
10 rium exercendum concernit moralem cœnobij, vel Monialium necessitatem, nec per moniales commode exerceri potest vt ait Sanchez, *in Decalo-*
11 *gum, lib. 6. cap. 16. n. 42.* Tamburinus, *de iure Abbatum, d. 24 q. 1. n. 3.*
12 Secundo suppono, quod hæc causa debet esse manifesta soli Prælato, quia solius Prælati est iustitiam causæ iudicare. Ita cum Lezana, Bonacina, Rodriguez, Delbene, *cap. 19. dub. 39. num 5.* vbi addit cum Rodriguez sufficere, quod sit manifesta soli Prælato moraliter, id est vt proba-
13 biliter is iudicet illam esse iustam, quia in moralibus, probabilitas sufficit ad recte, & prudenter operandum, secus si causa fuerit tantum dubia. Ita & bene Delbene, *ibi, n. 5.* in quibus etiam omnibus concordat Sanchez, *in decalogum lib. 6. cap. 16. n. 39.* Tamburinus, *d. 24. de iure Abbatissarum, q. 1. n. 2. & 6.* his suppositis,
14 Respondi, talem causam positam in narratiua huius quæsiti, esse nimium rationabilem, iustam, & necessariam ad ingrediendum clausuram. Et ratio est, quia si dictus Prior in dicto casu clausuram non intraret, ipsæ moniales, quæ de nouo ingrediebantur Conuentum, inciderent illa pericula, & inconuenientia, quæ dabantur, siquidem ignorabant dictas domos, nec cognoscebant illa, quæ debebant vitare, & sic charitas postulabat,
15 quod Prior, qui dicta inconvenientia sciebat, illa dictis monialibus ostenderet, intrando clausam ad hunc finem, toties enim quod charitas postulat, quod ingrediatur clausura ad aliquam rem faciendam, quæ Conuentui, vel ipsis monialibus
pertineat, quam ipsæ non possunt efficere, licitum est ingredi clausuram, vt notauit Delbene, *cap. 19. dub. 39. num.* 10. cum aliis multis Doctoribus.
Tum quia dato, quod hæc causa non fuisset sufficiens, sufficiebat intrare ad ostendendum ipsis monialibus pericula, quæ erant in clausura in aliquibus fenestris, & ad ostendendum illis domos interiores eis ignotas, & quomodo eis vti debuerant, quæ solo verbo non fiunt, præcipuè à monialibus, quæ de nouo habitabant dictas domos, & si Prælatus clausuram ad hunc effectum non intrare facile possent euenire aliqua inconuenientia circa clausuram, quæ omnia ex charitate indigebant ingressu dicti Prælati, vt aduertit Delbene *suprà.*
Et dato, quod nec etiam hæc causa fuisset sufficiens ad ingrediendum clausuram, absque du- 16
bio sufficiebat, quod ipse Prælatus antea præceperat fieri aliqua opera necessaria in dicto Conuentu, quæ facta fuerunt sine sua assistentia, & erat necessarium videre, an cum effectu Moniales sufficienter accommodatæ manerent, & clausura sufficienter munita, quam causam nemo cum ratione negare potest esse iustam, & moraliter probabilem. Nam vt *suprà* diximus persona, cui commissum est curare de dictis operibus Monialium potest ingredi clausuram, ad videndum an opera sint bene & perfecte facta, & clausura sufficienter munita, quoties prudenter iudicauerit id esse necessarium, & quoties detur aliqua causa iusta, quæ ad hoc obliget, vt docet Miranda, *tractatu de monialibus, q. 2. art. 17. casu 7.* & patet ex bulla Vrbani IV. quam ibi refert Miranda.
Et dato. Quod Prouincialis non commisisset 17
dicto Priori accommodare dictum Conuentum cum clausura competente, adhuc talis Prior in casu præsenti habebat talem præsumptam licentiam, à dicto Prouinciali. Nam cum Prouincialis abesset per spatium quadraginta leucarum, & dictæ Moniales deberent intrare dictum Monasterium, tali Prælato competebat, vtpote viciniori, dictis monialibus curare de illarum clausura, & ingredi clausuram ad videndum, an ipse Moniales accommodatæ essent, & Conuentus cum decenti & conuenienti clausura nec aliud præsumi potest de voluntate Prouincialis, siquidem non debet de eo præsumi velle Moniales manere sine clausura, vel cum defectu aliquarum rerum necessariarum ad suam commoditatem.
Nec obstat si dicas, quod antequam Moniales 18
ingrederentur dictum Monasterium poterat prædictus Prior hæc omnia facta habere. Non obstat inquam, Respondetur namque non omnia potuisse accommodari ante ingressum dictarum Monialium, quia plura dependebant à præsentia illarum. Tum quia post ingressum illarum facta fuerunt multa opera, quæ antea non potuerunt fieri, ad quæ videnda, an bene facta remanerent, & clausura bene munita, necessarius erat ingressus istius Prælati, Moniales enim, vtpote fœminæ, de his rebus non intelligunt, vt experientia docet, nec illius committenda est securitas clausuræ, sed hæc omnia debent videri, & notari à Prælato, vt ex se patet.

RESPONSIO AVTHORIS,
QVARTO QVÆSITO.

An dictus Prælatus intrando clausuram incurrerit pœnas impositas in legibus nostræ religionis, vel in decretis Pontificiis?

RESpondi negatiue siquidem cum sufficienti
causa ingressus est, vt diximus. Difficultas
igitur solum est, An in casu, quo causa re ipsa
non fuisset adeo præcisa, & necessaria, sed ipse
19 Prælatus eam, vt talem iudicauit, an in hoc ca-
so incurrerit dictas pœnas ingrediendo clausuram.
Et quoad pœnas decretorum Pontificum Respon-
deo, quod pro prima, & secunda vice, satis pro-
babile est, quod etiam si absque vlla causa neces-
20 saria, ingrederetur solus, vel comitatus, nullo
modo illas incurrerit, sed solum incurrit pro prima
vice interdictum ab ingressu Ecclesiæ, & pro se-
cunda suspensionem à diuinis, pro tertia vero so-
lum incurreret excommunicationem. Ita cum
Llamas, Delbene, *cap.* 19. *dub.* 68. *num.* 8. Bona-
cina, Tamburinus, quos refert, & sequitur Peli-
zarius, *tract.* 10. *cap.* 5. *n.* 114. Et ratio est, quia
constitutio Gregorij XIII. cum sit pœnalis, non
extenditur quoad pœnas in ea impositas, quoad
Prælatos regulares habentes potestatem ingre-
diendi in casibus necessariis clausuram Monialium,
vt iste Prior habebat, saltem ex præsumpta li-
centia Prouincialis, sed quoad Episcopos, vt no-
tant prædicti DD.

Dato tamen, quod prædictas pœnas incurrerit
21 pro prima vice, vt vult Sanchez, quem refert Pe-
lizarius, *suprà, num.* 114. Et vt de facto incurrit
pœnam priuationis ab officio impositam in con-
stitutionibus harum Monialium, attamen Res-
pondeo, quod id debet intelligi, quando sine
aliqua causa intrauit clausuram, si tamen ille
cum bona fide, & ignorantia inuincibili, pu-
tans habere sufficientem causam intrauit dictam
clausuram; etiamsi talis causa fuisset nulla, non
incurrit aliquam censuram, tam Decretorum
Pontificum, quam constitutionum ipsarum Mo-
nialium; vt cum Suario, Nauarro, & aliis
docet Delbene, *cap. decimo nono, dub.* 59. *nu-
mero* 2.

Imo addo, quod etiamsi ignorantia fuisset
22 vincibilis, & peccaminosa, adhuc non incur-
rit prædictas censuras, & pœnas, dummodo
ignorantia non fuisset crassa, & supina, vel af-
23 fectata. Ita Diana, *pars.* 3. *tract.* 5. *resolut.* 13. &
alij multi, quos refert, & sequitur Sanchez, *de
matrim. lib.* 9 *disp.* 32. *num.* 31. Delbene, *suprà,
numero* 2. Et hoc; etsi ignorantia fuisset con-
comitans Henriquez, *lib.* 11. *cap.* 10. in Vasquez,
12. *disp.* 126. *num.* 9. Suarez, *de censuris disp.* 4.
sect. 8 *num.* 7. Sanchez, *suprà, numero* 26. Et
quod id debeat intelligi, non solum de censuris,
sed etiam de pœnis priuationis, qualis est, quæ
habetur in dictis decretis Pontificiis, & in con-
stitutionibus harum Monialium docet cum San-
chez, Syluestro, Rodriguez, Curiel, Auila,
Sairo, & Palao, & aliis multis Delbene, *suprà
numero decimo quinto & decimo sexto*, Bona-
cina, *de censuris, d.* 1. *q.* 2. *p.* 1. *numero* 13.

Quod si quæras, quomodo sit probanda in
foro externo hæc ignorantia? Respondeo, quod
si non dentur aliquæ coniecturæ, ex quibus pos- 24
sit probari, tunc probanda est talis ignorantia
exhibendo iuramentum tali Prælato, an intrauerit
bona fide, existimans habere causam sufficien-
tem, aut an saltem habuerit ignorantiam vin-
cibilem, & non crassam, supinam, vel affecta-
tam, vt cum Menochio, Mascardo, & aliis pro-
bat Pelizarius, *tract.* 7. *cap.* 1. *numero quarto*, *&
sumitur ex cap. præsumitur de reg. iuris in* 6. ibi
dicitur, ignorantia præsumitur, dum scientia
non probatur, & ex alia regula, melior est con- 25
ditio possidentis, & ex altera, in dubiis stan-
dum est pro possessione, quæ fuerit ante du-
bium sed sic est quod hic non potest sciri, an
talis Prælatus habuerit, vel non, ignorantiam ta-
lis causæ, nisi ex dicto, iuramento illius; er-
go dum scientia non probatur præsumendum est
habuisse talem ignorantiam, & non est detur-
bandus à sua possessione absque probatione cer-
ta in contrarium, siquidem in dubio melior est
conditio possidentis & standum est pro possessio-
ne, quæ erat ante dubium.

Qua propter dico quod talis Prælatus, etiam- 26
si peccauerit grauiter intrando dictam clausu-
ram; attamen si habuit ignorantiam vincibilem;
non crassam, nec supinam, aut affectatam, non
incurrit prædictas pœnas, vel censuras. Et quod
hic non derur ignorantia crassa, & supina, vel af-
fectata facile probatur, quia ignorantia crassa, & 27
supina est, quæ facile superari potest; sed sic
est, quod causa, quam iste Prælatus habuit ad
ingrediendum dictam clausuram est adeo magna,
vt aliquibus, etiam doctis; videatur sufficiens, &
necessaria, vt *suprà* diximus; ergo talis Præla-
tus ingrediendo cum dicta causa non operatus est
cum ignorantia crassa, & supina; & multo mi-
nus affectata.

Tum quia ex virtute huius Prælati, erat enim
homo opinionis sanctitatis, non potest præsu-
mi, quod vellet Deum offendere, ob ingressum 28
in Monasterium, in quam ipse sæpe sæpius in-
trauerat; homo enim præsumetur innocens, quan- 29
diu crimen non probatur, & possessio stat pro
sua vita anteacta, vt bene, & dilucide probat
Caramuel, *in Theologia fundamentali à numero*
1902. Et ex comitatu religiosorum grauium,
quibus sociatus intrauit probatur, quod non in-
trauit ex malo fine, sed ex necessitate vrgenti;
& quod posset in dicto casu prædictos religio-
sos secum ferre, docet Miranda. *quæst.* 2. *de mo-
nialibus artic.* 15. *conclusione* 2. & patet ex bul-
la Vrbani IV. quam ibi refert Miranda ex qui-
bus concludo, & dico, quod talis Prælatus non
incurrit dictas censuras decretorum Pontificum, 30
nec pœnam priuationis officij impositam in
constitutionibus dictarum Monialium, siquidem
cum iusta causa intrauit, & hoc saluo meliori
iudicio.

CONSVL

CONSVLTVM CXII.

De professione novitiæ factæ in articulo mortis, an fuerit valida; & an, si ab infirmitate evaserit, teneatur illam ratificare, & an, si moriatur, Conventus succedat ei in dote, & aliis bonis sic professæ?

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Novitia quando de cuiuscuius medici consilio de hoc sæculo transitura conspicitur potest profiteri in manibus Abbatissæ, si alias habeat 16. annum in quocunque tempore novitiatus.*
3 *Hoc privilegio gaudent omnes Moniales communicantes in privilegiis cum Dominicanis.*
4 *Ordo D. Benedicti communicat in Privilegiis cum ordine S. Dominici, & aliis mendicantibus.*
5 *Moniales S. Benedicti, etiam subjectæ ordinario gaudent hoc privilegio, & aliis privilegiis ordinis S. Benedicti.*
6 *Vbi est eadem ratio, est eadem iuris dispositio.*
7 *Bonifacius VIII. concessit Monialibus S. Claræ subiectis ordinario privilegia sui ordinis, tam concessa, quam concedenda.*
8 *Hoc privilegium competit per communicationem aliis Monialibus habentibus communicationem cum ordine Minorum.*
9 *Ponitur obiectio in contrarium, & soluitur.*
10 *Si talis novitia evaderet ab illa infirmitate, non teneretur iterum profiteri.*
11 *Illa professio valida fuit.*
12 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*
13 *Papa dispensavit in examine Episcopi, & consensu communitatis, & solum petit, quod professio fiat in manibus Abbatissæ, in ætate legitima iuxta Trid.*
14 *Defectus examinis Episcopi in nullo casu, etiam extra mortis articulum, irritat professionem.*
15 *Licentia Episcopi qui est Prælatus harum Monialium ad profitendum non est necessarius.*
16 *Licentia proprij Prælati requiritur ad ingressum religionis.*
17 *Ad professionem non requiritur talis licentia sed Abbatissa, sine nova licentia id potest efficere.*
18 *Casu, quo talis licentia fuisset necessaria, Pontifex illam dat per suum privilegium.*
19 *Idem quod diximus de novitia ante impletum tempus novitiatus, dicendum est de ea, quæ habet completum annum novitiatus, & est in mortis articulo.*
20 *In hoc casu non requiritur, etiam consensus communitatis, vel examen, aut licentia Episcopi, sed quod solum fiat professio in manibus Abbatissæ.*
21 *Hoc privilegium, cum sit favorabile, ad omnes novitias extenditur.*
22 *Dato quod talis novitia non gauderet tali privilegio, adhuc potest profiteri sine examine Episcopi, de solo consensu communitatis, & Abbatissæ.*
23 *Examen Episcopi non est simpliciter necessarium.*
24 *Non pertinet ad substantiam professionis, sed ad modum.*
25 *Si ex causa omittatur, nec erit peccatum, & professio valebit.*
26 *In matrimonio carnali, si eum casu omittuntur denunciationes, nec datur peccatum, & matrimonium validum est.*
27 *Si novitia professa ante completum annum novitiatus moriatur, Conventus succedit in dote, & aliis bonis sic professa.*
28 *Eo ipso, quod aliqua persona profitetur, succedit Monasterium ipsi.*
29 *Ponitur argumentum in contrarium, & solvitur.*
30 *Idem dicendum est, quando novitia professa est, post expletum annum novitiatus, in articulo mortis, sine examine Episcopi.*
31 *Ponitur argumentum in contrarium, & solvitur.*

F. Ant. à Spir. Sanct. Consult. var.

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

ERAT quædam novitia Monialis in Conventu S. Benedicti oppidi Viennæ morti proxima, & desiderabat profiteri ante mortem. 1

Quæsitum fuit à me primo, An in articulo mortis de consilio medici, posset profiteri in manibus Abbatissæ. Secundo, An si forte evaderet ab infirmitate, teneretur iterum profiteri. Tertio, An si forte moreretur cum illa professione, Conventus succedat in dote, & aliis bonis sic professæ.

RESPONSIO AVTHORIS, PRIMO QVÆSITO.

An novitia Monialis S. Benedicti in articulo mortis possit de consilio medici profiteri, quocunque tempore anni novitiatus in manibus Abbatissæ?

REspondi affirmatiuè si aliàs talis novitia habeat annum 16. suæ ætatis completum. Ita 2
concessit Pius V. Monialibus S. Dominici in bulla, quæ incipit summi sacerdotis. Et hoc privilegio 3
gaudent omnes Moniales communicantes in privilegiis cum Dominicanis, quales sunt Moniales, S. Benedicti ex privilegio Eugenii IV. quod refert Fr. Joannes à Cruce *lib. 2. cap. 4. concl. 1.* Et ex aliis privilegiis. Et ita hanc resolutionem quod Moniales subiectas ordini tenent Lezana, *tom. 1. cap. 25.* 4
n. 39. Peirinis; *tom. 2. privilegiorum in constitutione Pij V. §. 2.* Sanchez, Megala, Leonardus, Faustus, Sa, quos refert, & sequitur Diana, *p. 3. tract. 2. resol. 17.* & cum Tamburino, Pelizatius, *tract. 10. cap. 9. num. 18.* Et hoc priuilegium non est derogatum per Gregorium XIII. & docent hi Authores, præcipue Pelizarius, loco citato.

Difficultas solum est, An hæ Moniales, eo quod

 sunt

5 ſunt ſubjectæ ordinario, gaudeant etiam hoc Pri-
uilegio, & aliis conceſſis Ordini S. Benedicti ?
Cui difficultati Reſpondeo affirmatiuè. Ita Ro-
driguez. *tom.* 1. *q.* 13. *art.* 22. Suarez, *de legibus, lib.*
8 *cap.* 10. *n.* 3. Palaus, *tract.* 3. *d.* 4. *p.* 12. *n.* 1. Tam-
burinus, *de iure Abbatiſſarum, d.* 17. *q.* 1. *n.* 1. Peli-
zarius, *tract.* 10 *cap.* 9. *n.* 1. Lezana, *tom.* 1, *cap.* 25.
6 *n.* 1. Portel, *p.* 2 *caſuum caſu* 4. Et ratio eſt. Quia vbi
eſt eadē ratio, eſt eadem iuris diſpoſitio, *l. illud ff.*
ad l. Aquil. l. à Titio ff. de verb. oblig. Sed eſt eadem
ratio, quoad vſum priuilegiorum ſui ordinis, tam
de monialibus exemptis, & ſubiectis ordini, quam
de non exemptis, & ſubiectis ordinario; ergo tam
exemptis, quam non exemptis competunt eadem
priuilegia.

Confirmatur primo. Quia Sixtus IV. teſte Pe-
lizario *ſuprà, n.* 1. conceſſit monialibus S. Domini-
ci, & S. Franciſci Priuilegia ſuorum ordinum, nec
diſtinxit de ſubiectis ordinario, vel ſubiectis or-
7 dini; ergo vtriſque competunt priuilegia ſui or-
dinis. Confirmatur 2. Quia Bonifacius VIII. te-
ſte Roderico in Bullario, bulla 5. dicti Pontificis,
conceſſit Monialibus S. Claræ, vt gaudere poſſent
omnibus Priuilegiis, ac indulgentiis fratrum Mi-
norum, tam conceſſis, quam concedendis in po-
ſterum, & tamen tempore talis conceſſionis, ta-
les Moniales non erant ſubiectæ ordini Minorum,
vt aduertit Portel, *ſuprà caſu* 14. *num.* 3. Ergo li-
cet poſtea ſubiectæ fuerint ordini ab Eugenio IV.
& poſtea iterum ſubtractæ ſint ab eorum guber-
natione, & ſubiiciantur ordinariis, non ob id
8 amittent tale priuilegium; ſed hoc priuilegium
competit per communicationem aliis Monialibus
habentibus communicationem cum ordine Mi-
norum; ergo tam Moniales ſubiectæ ordini, quam
ſubjectæ ordinario gaudent priuilegiis ſui or-
dinis.

Nec obſtat quod Leo X. & Sixtus IV. conceſſe-
rint Monialibus S. Claræ, quæ fuerint ſubiectæ
9 Prælatis ordinis Minorum priuilegia fratrum Mi-
norum, Ex quo Barboſa, *lib.* 1. *de Eccleſ. cap.* 41.
n. 217. vult inferre quod priuilegia conceſſa or-
dini Minorum non competere Monialibus ſubie-
ctis Epiſcopo, & idem ait de aliis ordinibus, in
quam ſententiam nimium ſe inclinat Portel, li-
cet doceat contrarium, *p.* 2. *caſuum caſu* 14. Non
obſtat inquam. Reſpondetur namque, cum Pe-
lizario, *loco citato*, illos Pontifices conceſſiſſe di-
cta priuilegia in ſpecie Monialibus S. Claræ vi-
uentibus ſub obedientia fratrum Minorum, eo
quod forte de illis in ſpecie interrogati fuerunt,
ſed non ideo negaſſe, quin dicta Priuilegia, item
ſuffragari poſſint eiſdem Monialibus, quantumuis
non exiſtentibus ſub regimine dictorum fratrum,
& ita etiam Reſpondet Tamburinus, *ſuprà, q.* 2.
Portel, *ſuprà*, Paſcaligus, *deciſione* 179. *n.* 4.

RESPONSIO AVTHORIS
SECVNDO QVÆSITO.

*An ſi forte euaderet ab infirmitate tenere-
tur iterum profiteri?*

10 Reſpondi negatiuè. Et ratio eſt, quia illa pro-
feſſio valida fuit, & ſolum illi defuit com-
11 plementum nouitiatus, in quo Papa diſpenſauit;
ergo non eſt cur iterum ratificetur. Ita cum Pe-
rino, Lezana, *tom.* 1. *cap.* 25. *num.* 39. & cum Tam-
burino, Pelizarius, *tract.* 10. *cap* 9. *num.* 18. quam-
uis bonum conſilium erit illam iterum ratificare
ad tollendos ſcrupulos, vt cum Gauanto aduertit
Lezana, *loco citato*.

Nec obſtat, quod hæc nouitia profeſſa ſit ſi- 12
ne examine Epiſcopi, vel conſenſu communita-
tis. Nam cum profiteretur ex priuilegio, & in
tali priuilegio, nec poſtuletur examen Epiſcopi,
vel conſenſus communitatis, ſed ſolum quod 13
profiteatur in manibus Abbatiſſæ, vel alicuius
Superioris ordinis non eſt cur tale examen, vel
conſenſus capituli requiratur, cum Papa diſpen-
ſauerit in aliis omnibus requiſitis de iure commu-
ni, excepto quod habuerit ſufficientem ætatem.
Ita cum multis Sanchez, *in Decalogum, lib.* 5. *cap.*
4. *num.* 65. Tum quia defectus examinis Epiſcopi
in nullo caſu, etiam extra articulum mortis, irritat
profeſſionem, vt cum multis probat Lezana, *tom.* 14
1. *cap.* 25. *num.* 12. Ergo multo minus in articulo
mortis. Nec etiam obſtat quod in hoc caſu de-
ficiat conſenſus capituli, nam hæc omnia ſupplet
Pontifex, vt ait Pelizarius *ſuprà. n.* 58. *& cap.* 3.
eiuſdem tractatus, n. 7. *&* 37.

Nec etiam obſtat, quod in hoc caſu deficiat
licentia Epiſcopi ad admittendam profeſſionem,
qui eſt proprius Prælatus harum Monialium. Non 15
obſtat inquam quia licet licentia proprij Prælati
neceſſario requiratur ad ingreſſum nouitiatus, non
tamen requiritur ad dandam profeſſionem, ſed 16
Abbatiſſa valide poteſt dare profeſſionem noui-
tiæ, ſine noua licentia Epiſcopi, ſiquidem ac-
ceptatio profeſſionis non eſt actus iuriſdictionis,
vt eſt receptio ad habitum, ſed tantum eſt actus 17
cuiuſdam Superioritatis. Ita cum Sanchez, Azor,
& aliis Lezana, *tom.* 1. *cap* 26. *n.* 17. *&* 58. Tum
quia priuilegium Papæ vtpote Prælati Superioris 18
ſupplet hanc licentiam, caſu quo fuiſſet neceſſa-
ria, vt ſupplet conſenſum capitulo, & examen
Epiſcopi.

Et idem, quod diximus de noua profitente 19
in articulo mortis ante completum tempus no-
uitiatus, dicendum eſt de nouitia profitente in ar-
ticulo mortis poſt completum annum nouitia-
tus, nam etiam hæc poteſt profiteri ſine exami-
ne Epiſcopi, vel approbatione communitatis, ſed 20
de ſolo conſenſu Abbatiſſæ. Nam cum hoc pri-
uilegium ſit fauorabile, & in bonum animæ, ad
omnes nouitias debet extendi, ſiue compleuerint
annum nouitiatus, ſiue non; ita Peirinis, *de* 21
Priuilegiis ad Conſt. 8. *Pij V. num* 3. §. 2 Et da-
to quod dictæ Moniales, quæ habent comple-
tum annum nouitiatus non gauderent dicto pri-
uilegio, adhuc ſine examine Epiſcopi poſſent pro- 22
fiteri, de ſolo conſenſu communitatis, & Abba-
tiſſæ. Ita Sanchez, Barboſa, Portel, *tom.* 2. *ca-*
ſuum, caſu 64. Lezana. *tom.* 1 *cap.* 25. *num.* 52. Nam 23
vt *ſuprà* diximus, examen Epiſcopi non eſt ſim-
pliciter neceſſarius, ita vt ſi omittatur in quo-
cunque caſu, profeſſio irritetur, non enim perti- 24
net ad ſubſtantiam profeſſionis, ſed ad modum.

Vnde ſi abſque cauſa omittatur erit peccatum,
profeſſio tamen valida erit, ſi tamen ex cauſa
omittatur, & erit valida profeſſio, & nullum 25
committetur peccatum: patet conſequentia, in ma-
trimonio carnali, in quo ſi omittantur ſine cau-
ſa denunciationes, matrimonium valebit, con-
trahentes tamen peccabunt, ſi tamen omittan-
tur, eo quod aliquis ex contrahentibus ſit in ar- 26
ticulo

ticulo mortis, nec parochus et assidens, nec contrahentes peccabunt, vt docet Grassius, Sarmiento, Henriquez, Cenedo, Layman, quos refert, & sequitur Diana, *p.3.tract.4.resol.234.* Et idem dicendum est de nouitia profitente in articulo mortis, sine examine Episcopi.

RESPONSIO AVTHORIS TERTIO QVÆSITO.

An si forte moreretur cum illa professione Conventus succedat in dote, & aliis bonis sic professæ?

27 RESpondi, quod si nouitia professa in articulo mortis ante completum annum nouitiatus moreretur, Conuentus succedit in dote, & aliis bonis nouitiæ sic professæ. Ita Sanchez, *lib.5.Decalogi, cap.4 num.16.* & cum Henriquez, Petrinis. *in constitutione* S. *Pij V.* §.2. *n.1.* Pelizatius, *tract.* 10 *cap.9.n.* 18 Lezana, *tom.1.cap.25.n.59.* contra Rodericum, *tom.3. q.15. art.6.* Ratio est, Quia licet concessionis Pontificis finis sit consolatio nouitiæ spiritualis, ergo ipsius fructus, & nulla successionis Monasterij in bona mente ibi fiat, vt vbi semel virtute illius priuilegij professa est, redditur vere in posterum professa. nec ad pristinam sanitatem restituta indiget alia professione, sed fruitur omnibus professorum priuile-
28 giis; At eo ipso quod aliqua persona profitetur, succedit Monasterium ipsi; & dos illi debetur; ergo cum ista nouitia vere in mortis articulo profiteretur, eius hæredes ab intestato tenentur soluere dotem, & alias res pertinentes huic nouitiæ, vt suam legitimam, & alia bona, si quæ habuerit.

29 Nec obstat si dicas cum Rodriguez Pontificem tantum concessisse licentiam ad talem professionem ad consolationem spiritualem nouitiæ, vt ipse Pontifex in eodem moto proprio declarat; ergo non concessit talem professionem ad hoc vt Conuentus succederet in dote, & in aliis bonis nouitiæ. Patet consequentia, quia Pontifex nunquam intendit alterius iuri derogare. Respondetur, quod licet finis concessionis solum fuerit consolatio nouitiæ, eo ipso tamen quod professa est, succedit Monasterium in illis bonis, quare Pontifex hac concessione nulli iuris alterius derogauit, ius enim venientium ab intestato est, vt ea Moniali decedente nouitia, & intestata, ipsi succedant, quando autem virtute priuilegij profitetur; non decedit nouitia, sed professa; ergo hæredes ab intestato nullum ius habent ad bona illius, sed tenentur soluere dotem promissam, & alia bona prædictæ nouitiæ, sic professæ pertinentia.

30 An autem idem dicendum sit, quando nouitia post expletum annum nouitiatus professa est in articulo mortis, absque tamen licentia ordinarij, sed de solo consensu Abbatissæ? Respondeo affirmatiue. Ita cum Sanchez, Pelizatius, *tract.10. cap.9. n.18.* Et ratio est, quia in hoc casu professio fuit valida, siquidem nihil in ea defuit pertinens ad substantiam professionis ex iure communi, Abbatissa enim se sola potest recipere professionem, vt *supra* diximus sine licentia proprij Prælati; Examen namque Episcopi non pertinet ad substantiam.

Nec obstat quod professio facta sit in articulo mortis, siquidem hoc non impedit valorem professionis. Tum quia matrimonium carnale, cui æquiparatur professio facta, in articulo mortis est validum, & tribuit ius filiis ad successionem, vt tenent communiter Doctores; ergo idem dicendum est de professione, non enim datur maior ratio, cum etiam professio sit matrimonium spirituale, & Conuentus habeatur loco filij, vt tenent communiter Doctores. 31

CONSVLTVM CXIII.

De electione cuiusdam Prælati actualis vnius Conventus in Prælatum alterius Conventus nondum existentis, sed de novo fundandi, An per electionem ad hunc secundum Prioratum vacaverit primus ipso iure, etiamsi ipse secundum acceptauerit, dum Conventus non est fundatus.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Rector nostri Collegij Conimbricensis licite, & valide poterat non acceptare Prælaturam Angolæ, ad quam fuit electus, etiam post confirmationem electionis, & etiamsi esset vera Prælatia.*
3 *Melius faciet subditus non acceptando Prælatiam, & spectando, vt illi imponatur præceptum, vt acceptet, quam statim acceptando.*
4 *Si subdito tale præceptum imponatur, & ille non acceptet, non remanet verus Prælatus.*
5 *Consensus electi essentialiter requiritur, vt sit verus Prælatus.*
6 *Quoties requiritur consensus ad aliquem actum si deficiat consensus actus est irritus.*
7 *Ponitur obiectio in contrarium, & soluitur.*
8 *Si poneretur dicto Priori præceptum, vt acceptaret talem Prælatiam, & ille haberet causas ad non acceptandam, tale præceptum non obligaret.*
9 *In casu quo non habuisset causam non acceptandi peccaret non acceptando, sed non maneret Prælatus.*
10 *Talis rector licite poterat non acceptare talem Prælatiam Angolæ.*
11 *Etiam si acceptaret dictam Prælatiam Angola, vel eius acceptatio non esse necessaria, adhuc non extitit prior Angola.*
12 *Tunc non dabatur, nec vnquam fuerat talis Conuentus Angola.*
13 *Antequam detur Conuentus non potest dari illius Prælatus.*
14 *Inter prælatum, & suam Ecclesiam, & Conuentum celebratur matrimonium spirituale.*
15 *Non existente Ecclesia, & Conuentu, non potest dari tale matrimonium inter illum, & prælatum.*
16 *Conuentus dicitur propriè locus habitationis capituli.*
17 *Monasterium est territorium Abbatis.*
18 *Conuentus formaliter ille vocatur, in quo prior & fratres morantur.*

19 *Sub nomine Conuentus non venit ille, qui est in fieri.*

20 *Prioratus regulares sunt vera prælatia, & rigorosa dignitates Ecclesiastica.*

21 *Prioratus aut prælatia, si careat cura, & Conventu non est vera prælatia, aut dignitas.*

22 *Potest dari minori 25. annorum.*

23 *Non potest dari Conventus sine Ecclesia.*

24 *Ab existentia Abbatis, arguitur existentia Conventus, & è contra.*

25 *Vicarij electi in nostro definitorio generali sunt veri Prælati & habent votum in capitulo Provinciali, si iam habuerint Ecclesiam cum Eucharistia, secus si illam non habuerint.*

26 *Cum in Angola, nec tunc daretur Ecclesia cum Sacramento, nec Conventus, non poterat dari Prælatus illius.*

27 *In conventibus de novo fundatis dum non habent ædificium domus, & Ecclesia cum clausura competenti de iure nostro non potest dari Prælatus, sed solum ibi sunt duo, aut tres fratres ad directionem ædificij.*

28 *Non potest dari prioratus, qui sit vera prælatia, quin habeat adiunctam administrationem cum iurisdictione, non solum nomine, sed effectu cum præeminentiis in choro, & capitulo.*

29 *Prælatus qui non habet Conventum, non habet iurisdictionem, aut administrationem, nec præeminentias in choro, vel capitulo.*

30 *Ponitur obiectio in contrarium, & solvitur.*

31 *Non sufficit quod adsint Clerici in Ecclesia, ut faciant collegium, nisi concurrant requisita ad faciendum collegium.*

32 *Vt detur collegium requiritur Ecclesia collegiata authoritate Superioris constituta.*

33 *Deficiente Ecclesia, & Conventu authoritate Superioris constituto, non datur collegium.*

34 *Hoc verum est, etsi dentur fratres cum suo præsidente de consensu generalis, & definitorij.*

35 *Probatur hoc casu omnino simili.*

36 *Ex illa arguitur efficaciter ad nostrum casum.*

37 *Fratres designati ad Conventum Angolæ cum suo præsidente sunt personæ singulares, nullum constituentes collegium, dum non habuerint Conventum cum Ecclesia, & clausura competenti.*

38 *Si quidam Conventus authoritate Superioris destructus fuerit sine spe reædificationis, statim Prælatus illius desinit esse Prælatus, & Conventus desinit esse collegium.*

39 *Dignitas, & prælatia dicit ordinem essentialem ad Conventum.*

40 *Ponitur obiectio in contrarium, & solvitur.*

41 *Ponitur aliud argumentum in contrarium.*

42 *Ponitur prima solutio illius.*

43 *Ponitur secunda solutio illius.*

44 *Cum iste rector non acceptauerit talem prælatiam Angolæ non vacauit restauratus illius, etiamsi tales prioratus Angolæ esset vera prælatia.*

45 *Ex quacumque causa confirmatio dicta prælatia Angolæ non habuerit effectum non vacavet prælatia, ubi rector antea erat Prælatus.*

46 *Beneficium non vacat per solam collationem alterius beneficij, nec per acceptationem, sed requiritur pacifica possessio.*

47 *Hoc intelligendum est non solum de beneficiis sæcularibus, sed etiam in prælatiis regularibus.*

48 *Ponitur argumentum in contrarium.*

49 *Ponitur illius solutio.*

50 *Per adoptionem unius beneficij non vacat alterum cum eo incompatibile ipso iure, in sententia Nauarri.*

51 *Hæc opinio Nauarri est probabilis.*

52 *Vt unum beneficium vacet per adoptionem alterius, requiritur quod sit beneficium Curatum in actu, & non in habitu.*

53 *Beneficium Curatum in habitu non est incompatibile cum alio Curato in actu.*

54 *Ista Prælatia Angolæ ad summum est prælatia in habitu.*

55 *Cum ea non est incompatibilis alia prælatia in actu.*

56 *Vt una prælatia vacet per electionem ad aliam requiritur, quod secunda prælatia sit sine litigio.*

57 *Adhuc est sub lite, an Prælatia Angolæ sit vera Prælatia.*

58 *Per electionem acceptatam cum possessione saltem intentionali sine litigio unius beneficij Curati vacat aliud.*

59 *Ponitur breuis resolutio totius consulti, & sententia Authoris.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

RECTOR nostri Collegij Conimbricensis in Prouincia Portugalliæ petiuit licentiam à Desinitorio generali proficiscendi ad Regnum Angolæ, vbi Prælati decreverant ædificare quoddam monasterium, & ad hunc effectum renunciauit prælatiam Rectoratus in manibus Definitorij generalis. Noluit Definitorium generale acceptare renunciationem, de facto tamen prædictum rectorem elegit in priorem Conventus Angolæ de nouo ædificandi, designando ei Religiosos quos secum delaturus erat, quando iret ad Angolam, & statim ipsum priorem electum confirmauit, cuius rei cum certior factus esset dictus Rector Conimbricensis noluit acceptare dictum prioratum futurum Angolæ. 1

Quæsitum igitur fuit à me primò, An talis rector posset non acceptare talem prioratum Angolæ licitè, & validè, & an non acceptando extitit Prior Conuentus Angolæ de nouo ædificandi, siquidem iam erat à definitorio confirmatus. Secundò, an in casu, quo acceptaret dictum prioratum, vel non fuerit necessaria dicta acceptatio, extitit verus Prior, & Prælatus Conuentus Angolæ. Tertiò, an in casu, quo non acceptauerit, vt de facto non acceptauit, an vacauerit ipso iure Rectoratus, & prælatia, vbi antea ipse erat Rector, & Prælatus per solam electionem Prioratus Angolæ?

RESPON

RESPONSIO AVTHORIS,

PRIMO QVÆSITO.

An talis rector posset non acceptare talem Prioratum Angolæ licitè, & validè, & an non acceptando extitit Prior Conuentus Angolæ de nouo ædificandi, siquidem tam erat à definitorio confirmatus?

2 FAteor casum hunc esse grauissimum, Deo ta-
men adiuuante, quidquid tenuitas nostri in-
genij adeptus fuerit breuiter dicam. Respondi
igitur, quod quamvis talis Priotatus Angolæ
fuisset vera prælatia, & verus Prioratus, quod
non est, vt infra dicemus, adhuc dictus Rector
poterat licite, & validè illum non acceptare, non
solum ante confirmationem, vt cum multis re-
soluit Samuelius *de electione tract. 1. d 7 contr. 4.*
3 *conclusione* 8. *num.*14. *& num.* 16. Sed saltem
valide, etiam post confirmationem. Ita Samue-
lius, *ibi num.*20.*& conclus.*8. *num.*14. Et quod
posset eam non acceptare non solum valide, sed
etiam licitè, docet Lezana, *tom.1.cap.15. num* 23.
Imò addit Lessius, *lib* 2. *c.*46. *dub* 5 *num* 34. quod
multo melius faciet subditos rogando, & pe-
tendo, quod ab eo auferatur prælatia, & spe-
ctando quod illi imponatur præceptum, vt ac-
ceptet, quam statim illam acceptando. Et ratio
est, quia subditus non acceptando prælatiam
non facit contra voluntatem Superioris, nisi
tantum materialiter, dum illi non imponitur
præceptum, quod probat exemplo Moysis, &
alij.

4 Dato tamen casu, quo illi imponatur talè
præceptum addo, & dico; quod adhuc, si talis
subditus non acceptat prælatiam non remanet
verus Prælatus, nec Prior, nec aliquod ius sibi
acquirit. Ita expresse Samuelius, *tractat.* 1. *d.*7.
controuersia 4. *num.* 20. & cum aliis Gonzales,
super Regulam 8. *Cancellariæ Glossa* 47. *num.*17.
Ratio est, quia inter Prælatum, & electores,
qui repræsentant Ecclesiam, vel Congregatio-
nem, quando eligitur Prælatus, contrahitur
5 matrimonium spirituale; sed sic est quod ad
matrimonium, tam spirituale, quam carnale,
essentialiter requiritur consensus ex parte vtriusque
contrahentis; ergo deficiente consensu ex ali-
6 qua parte, fuit electio. Patet consequentia, quia
quoties requiritur consensus cuiuscumque perso-
næ, etiamsi sit minoris, ad aliquem actum, si talis
actus celebratus fuerit sine tali consensu, ipso iure
est nullus, vt cum multis resoluit Gonzales, *supra
num.*15.

7 Nec obstat si dicas, id solum locum habere
in illis, qui habent propriam voluntatem; cum
autem Religiosus non habeat velle, vel nollè,
& dependeat à voluntate Superioris, eo ipso
quod fuit electus, & confirmatus, absque alio
consensu remanet verus Prælatus. Non obstat
inquam: Respondetur namque quod licet reli-
giosus non habeat licite velle, vel nolle, vltra
voluntatem Superioris, attamen non est contra
voluntatem Superioris, quod subditus non ac-
ceptet prælatiam; Et ratio est; quia præsumitur
quod Prælatus vult, quod illa volunt, sed tus
vult, quod sicut subditus potest velle, & acce-
ptare, possit etiam nolle, & non acceptare; er-
go id ipsum est, quod vult Prælatus in quan-
tum non imponit præceptum in contrarium, vt
cum multis resoluit Samuëlius, *de electione tra-
ctat.*1.*d.*2.*contr.*4.*num.*16. Ergo cum huic Prælato
non fuisset impositum præceptum, sequitur quod
non fecit contra voluntatem Superiorum, non ac-
ceptando prælatiam, sed potius cum illa se con- 8
formauit.

Et addo, quod dato quod Superiores illi im-
posuissent præceptum, vt acceptaret, si talis re-
ctor habuisset causam sufficientem ad non acce-
ptandum talem prælatiam, tale præceptum eum
non obligabat; etiam post confirmationem ele-
ctionis. Ita docet cum Castelino, Tamburinus,
*de iure Abbatum tom.*2 *quæst.*2 *d.*6. *num.*13. &
patet *ex cap. si Religiosus in* 6. *de electione*, vbi
cum Glossa, & aliis Samuelius, *tractat.* 3. *d.* 5.
*contr.*3. *num.* 5. Et in casu, quo non habuisset 9
causam sufficientem, quæ eum à peccato excu-
sasset peccaret non acceptando contra præceptum,
sed non maneret Prælatus, quia Superior non po-
test supplere consensum, qui requiritur essentiali-
ter ex parte subditi, vt benè aduertit Gonzales,
super reg. 8. *Cancellariæ Glossa*.47.*num.*17. vbi ait,
quod si Papa in collatione Abbatiæ non fecerit
mentionem consensus electi, electio non tenet,
ob rationem dictam.

Ex quibus omnibus infero, quod talis rector 10
poterat licitè non acceptare talem Prælatiam
Angolæ primo; quia non fuit illi impositum
præceptum, vt illam acceptaret, vt constat, sed
solum illi dictum fuit quod erat electus, imo
ipse tenebatur se indignum illius reputare. Se-
cundo, quia dato casu, quod illi præceptum
imponeretur, habebat multas causas ad non ac-
ceptandum, quas hic non refero, quia de facto
tale præceptum illi non fuit impositum; ergo
cum illi præceptum impositum non fuerit, lici-
tè, & validè poterat dictus rector non accepta-
re talem Prioratum Angolæ, & non acceptan-
do, certum est, quod non extitit Prior Angolæ,
& manet probatum.

RESPONSIO AVTHORIS

SECVNDO QVÆSITO.

An in casu, quo acceptaret dictum Prioratum, vel non fuerit necessaria dicta acceptatio, extitit verus Prior, & Prælatus Conventus Angolæ.

REspondi, quod etiamsi acceptaverit talem 11
prælatiam Conventus Angolæ, vel eius ac-
ceptatio de iure non fuerit necessaria, adhuc
non extitit Prior dicti Conventus Angolæ. Et 12
ratio est. Quia nec tunc dabatur, nec vnquam
fuerat talis Conventus in Angola; Et antequam
detur Conventus, non potest dari verus Præla- 13
tus talis Conventus, ita vt talis prioratus sit
vera prælatia, & dignitas Ecclesiastica, quod ex
multis rationibus probatur.

Primo. Quia inter Prælatum, & suam Eccle-
siam, & Conventum celebratur matrimonium 14
spirituale, vt cum multis notavit Gonzales,
super regulam 8. *Cancellariæ Glossa*.47.*num.*17. Sed
sic est, quod adhuc non existit Conventus, vel 15
Ecclesia,

16 Ecclesia ergo non potest dari tale matrimonium
inter Prælatum, & conuentum. Maior est certs,
17 minor probatur, quia conuentus propriè dicitur
locus babitationis capituli, Sylvester, *verbo con-*
18 *uentus n.1.* aut vt definit Bordonus *tom 2. resol 96.*
num.16. cum Cardinale, Monasterium est terri-
19 torium Abbatis, & conuentus formaliter ille vo-
catur, in quo Superior, & Fratres morantur, vt
decidit sacra Rota, & cum illa docet Bordonus
tom.2.res.76. num.44. Vnde sub nomine conuen-
tus non venit ille, qui est in fieri, vt cum Porre-
lo notauit Bordonus *ibi num.* 85. ergo cum iste
conuentus, nec adhuc sit in fieri, siquidem ad-
huc septus non est, nec de facto existat in rerum
natura & possit adhuc non dari, vt si rex præcipe-
ret, vt religiosi non irent ad Angolam, non potest
iam dari verus Prælatus talis conuentus.

20 Confirmatur 1. Quia prioratus regulares sunt
veræ prælatiæ, & rigorosæ dignitates Ecclesia-
sticæ, vt cum communi Doctorum late probat
Tamburinus *tom.1.d.7. quæst.8. num.2.* sed sic est,
21 quod prioratus, & prælatia, si careat cura, & con-
uentu, non est vera dignitas, aut prælatia; vnde
potest dari minori 25. annorum, vt late cum mul-
22 tis Doctoribus decidit sacra Rota apud Tambu-
rinum *tom.3. in decisionibus, decisione 9. n.7. &*
decisione 10 *per totam*, & latius docet idem Tam-
burinus *tom.1.d.1.quæst.2.n.10.* ergo cum talis præ-
latia Angolæ adhuc careat cura, & conuentu non
est vera dignitas, & prælatia.

Confirmatur 2. Quia non potest dari conuen-
23 tus sine Ecclesia, vt decidit sacra Rota, *decisio-*
ne 204. *part. recent.* vbi ab existentia Abbatis, ar-
guitur existentia conuentus, & Ecclesiæ, vt no-
24 tauit, & decidit sacra Rota *in alia decisione*, quam
refert Lezana *in consiliis, consilio 41. in decisione*
num.2. ergo à contrario, ab inexistentia Ecclesiæ,
& monasterij, arguitur inexistentia prælati, sunt
enim correlatiua; sed sic est, quod hic non datur
Ecclesia, nec monasterium; ergo non potest dari
verus prælatus.

Confirmatur 3. ex nostra *constitutione 3. part.*
25 *cap. 4. n. 3.* vbi declarando prælatos, qui habituri
sunt votum in capitulo prouinciali dicit, quod
erunt definitores, & priores, & vicarij electi in
definitorio generali, dummodo in suo conuentu si
Eucharistiæ Sacramentum, per quod videtur de-
cidere, quod dum non fuerit sacramentum Eu-
charistiæ in aliquo conuentu de nouo fundato
non potest dici dari conuentum in facto esse, sed
solum dari conuentum in fieri, quod in rigore non
est conuentus, vt cum Portel notauit Bordonus
tom.2.resol.76. num. 85. Et per consequens eius vi-
carius, vel præses, non est verus, & rigorosus præ-
latus, quia si talis esset, non illi denegaret lex,
quod aliis prioribus, & vicariis de iure communi;
& speciali competit; ergo quod conuentus habeat
Ecclesiam est omnino necessarium, & veluti quid
essentiale, vt detur vera dignitas, & prælatia; ergo
26 cum in Angola tunc temporis non fuerit Ecclesia,
vel conuentus, & adhuc tunc fuisset nimium con-
tingens, quod non daretur, ridiculum est, assere-
re, quod iam sit, & detur verus prælatus, cuius
prælatia sit vera dignitas.

Confirmatur 4. ex eadem nostra constitutione
part.2. cap.1. n.4. vbi præcepit, quod non commo-
27 rentur religiosi in conuentibus de nouo fundatis,
vsquequo ædificium domus, & Ecclesiæ sit cum
sufficienti clausura competenti, exceptis duobus
vel tribus fratribus, qui poterunt ibi assistere pro
directione ædificij; ergo iuxta hanc legem, dum
non fuerit ædificium cum Ecclesia, & clausura
competenti, non potest dari conuentus, nec præ-
latus; siquidem lex solum permittit, quod illic
sint duo, vel tres religiosi pro directione ædificij,
& non ad constituendum conuentum; ergo cum
in nostro casu, nec adhuc detur conuentus prin-
cipatus, efficaciter sequitur, quod non potest da-
ri prior illius, iuxta nostras leges, sed in solum tunc
dari potest quando conuentus habuerit Ecclesiam,
& clausuram competentem.

Confirmatur 5. Quia non potest dari abbatia, 28
vel prioratus; quæ quoad catum præsentem idem
sunt, qui sit dignitas, absque eo quod habeat
adiunctam administrationem cum iurisdictione,
non solum nomine, sed effectu, cum præemi-
nentia in choro, & capitulo, vt cum multis Do-
ctoribus decidit Rota in quadam decisione, quam
refert Lezana *in consiliis, consilio 22. in decisione*
num.6. quam etiam refert Tamburinus *tom. 3. in*
decisionibus, quæ habentur in fine, decisione 5. sed sic
est, quod talis prælatus dum non habet conuen-
tum, non habet iurisdictionem, aut administra-
tionem, nec præeminentias in choro, & capi-
tulo, siquidem non habet chorum, nec Ecclesiam, 29
aut capitulum, vt patet, nec potest habere suffra-
gium in capitulo prouinciali, vt patet ex nostra
constitutione 3. part. cap.4. num. 3. ergo non est
prælatia, nec dignitas.

Nec obstat, quod hic prælatus fuit positus pro
capite octo religiosorum, quos illi designarunt, vt
cum eis pergeret ad fundandum hoc monasterium, 30
& quod inter illos habet præeminentias iurisdi-
ctionis, & administrationis, etiamsi non habeat
conuentum, siquidem huic obiectioni Respon-
deo, cum Rota in decisione, quam refert Leza-
na *in consiliis, consilio 22. in decisione 2. n.2.* & apud
Tamburinum *tom.3. in decisionibus, decisione 5.*
vbi sic ait. Nec obstat, quod concurreret requisi-
tum administrationis, cum Abbas iste deputetur
pro præside, & velut capite beneficiatorum, Glossa
in cap. cum ab Ecclesiarum in verbo Ecclesiast. in
fine, versa, & illam dico Prælatum de offic. ordin.
Quia fuit Responsum, quod cum iste Abbas de-
putetur pro præside, & velut capite beneficiato-
rum non *faciemia* collegium, pro vt sequitur Glos-
sa *in dicto cap. cum ab Ecclesiarum de constituto*
ab Episcopo, Abbas ab eis deputatus sequitur di- 31
gnitatem, nam non sufficit quod adsint clerici in
Ecclesia, vt faciant collegium, nisi concurrant re-
quisita ad faciendum collegium: huc vsque Rota,
sed sic est, quod hic non concurrunt requisita ad
constituendum collegium; ergo præses designatus
pro illis religiosis non potest dici vera dignitas,
& prælatia.

Minor patet; quia vt detur collegium requiri- 32
tur Ecclesia collegiata authoritate superioris con- 33
stituta, vt docet Glossa *in eodem capite cum ab*
Ecclesiarum, verbo Ecclesiastica sententia in fine.
ergo deficiente Ecclesia, & conuentu authorita- 34
te superioris constituto, non datur collegium, vt
ait Glossa *in cap. statuti, de electione in 6. verbo*
collegiata, quæ conditiones, etiam requiruntur ex
iure nostro 2. *part. nostrarum constitutionum cap.1.*
num. vt *sæpiùs* diximus. Quod verum est, etsi dentur
fratres cum præsidente de consensu generalis, & 35
definitorij, vt in simili casu decidit sacra Rota ex
multis textibus, & Doctoribus, in quadam deci-
sione

fione quam refert Tambur.*tom.3.in decisionibus de-*
*cis.*115.vbi facta Rota iudicauit quandam commu-
35 nitatem cum suo Abbate positam à generali cum
suo definitorio,veluti personas singulares,eo quod
talis domus.& conuentus non fuit fundatus iuxta
certam constitutionem Pauli V. in qua disponeba-
tur,quod in tali domo,vel conuentu non esset com-
munitas,sed quod solum ibi esset quidam religiosus
pro illius conseruatione,& ad procurandum reddi-
tus ipsius domus.donec poneretur in illa certus nu-
merus religiosorum, & redditus competentes pro
istis religiosis,quod decretum cum in omnibus non
obseruaretur, iudicauit Rota quod religiosi illic
positi à generali cum suo Abbate,non constituere
collegium,& quod Prælatus positus à generali non
erat verus Prælatus,sed quod omnes erant personæ
singulares,ex quo casu sic arguo ad nostrum casum.
36 Sicut Pontifex præcepit,quod in eo Conventu
non poneretur communitas religiosa,sed quod so-
lum ibi esset vnus religiosus ad curandum de dicta
domo, & de eius redditibus, sic nostra constitutio
2.p. cap.1.n.4 præcipit,quod non ponatur commu-
nitas in nullo conventu de nouo fundato,vsquequo
habeat Ecclesiam, & clausuram competentem; sed
quod solum illic sint duo, vel tres religiosi ad diri-
gendum opus; sed sic est quod Rota iudicauit illos
religiosos, quos generalis præcepit cum suo defini-
torio vivere in illa domo conventualiter,tanquam
personas singulares, nullum constituentes colle-
gium nec dignitatem, eo solum, quia generalis,&
definitorium non posuit dictam communitatem
iuxta constitutionem Pontificis sui superioris, abs-
que illius dispensatione; ergo cum nostrum defini-
torium non etiam obseruaverit formam nostræ con-
stitutionis sui superioris in eligendo Prælato, &
constituendo communitatem, antequam esset ædi-
ficatum;vel domus cum Ecclesia,& clausura compe-
tenti, & hoc sine dispensatione legis, cui definito-
rium est inferius, & tenebatur eam obseruare, eui-
denter sequitur, quod sicut Rota iudicauit illos re-
ligiosos cum abbate, tanquam personas singu-
lares, nullum constituentes collegium, nec digni-
tatem, eo quod tale collegium fuit institutum con-
37 tra ordinem superioris, sic nos debemus iudicare
tales fratres designatos ad Conuentum Angolæ
cum suo priore, tanquam personas singulares,nul-
lum constituentes collegium, dum non habuerint
domum cum Ecclesia, & clausura competenti, eo
quod talis Prælatus, & collegium fuit institutum
absque, & contra superioris voluntatem,non enim
appatet maior ratio.
38 Confirmatur tandem 6. Quia si de facto destru-
ctus fuerit hic Conuentus Mutriti authoritate su-
perioris, sine spe reædificationis, statim Prælatus
illius desinit esse Prior, & Conuentus desinit esse
collegium, vt cum multis resoluit Tambur.*to 3 de*
*iure abbatum.d.5 q.9.*Ergo dignitas,& prælatia dicit
ordinem essentialem ad conuentū, siquidē illo defi-
39 ciēte,omnino desinit esse prælatus;ergo cū hic tali-
ter deficiat conuentus,quod nec fuit nec est,& po-
test non esse,non potest iā dari verus illius prælatus.
40 Nec obstat si dicant, quod si quidam conuentus
destructus fuerit ex casu fatali. & contingenti, abs-
que superioris voluntate,nec ob id prior talis Con-
ventus desinit esse verus prælatus;ergo etiamsi non
detur conuentus,non ob id desinet quidam esse præ-
latus;Non obstat inquam.Respondetur namque cum
Tamb.*d.5.q 9.to.1.* Quod id ideo est,quia quamuis
destructus fuerit cōuentus,locus vbi fuit conuentus
adhuc permanet,& extat quasi anima sine corpore,
sinoa est,sine cōuētu materiali,& hoc sufficit,vt per-
seueret dignitas prælati,quæ dicit ordinem ad illud
territorium,vbi fuit cōstructus conuentus,super quē
prælatus habet ius in re;quod non datur in casu præ-
senti,siquidem nos,non solum non habemus conuē-
tum in Angola, sed nec locum destinatum,vel terri-
torium ad illum,in quo aliquādo habuissemus ius in
re,& dominium,quod erat necessarium nō solum vt
esset in re,sed etiam ad se intitulandū prælatum, vt
probatur ex his, quæ ait Lez.*to.1 cap.8 n.98* vbi ex
eo probat,quod possint dari in sua cōgregatione præ-
lati titulares,quia antiquitus habuerunt verū,& rea-
le ius,& dominium, & iurisdictionem in illis locis,
vnde intitulantur prælati;sed sic est, quod nec hic
noster nouus prælatus,nec etiam religio, vnquam
habuit,nec habet, verum,& reale ius & dominium
in aliquo loco,aut parte Angolæ; ergo dum illud
non habuerit, nec est, nec post dici prælatus.
Nec obstat id,quod potest dici de Episcopis titu- 41
laribus,qui nec habent administrationem,aut locū,
& tamen vocantur,& sunt veri Episcopi,& dignita-
tes,ergo videtur,quod idem potest dici de hoc præ-
lato.qui quamuis non habeat domum,vel conuētū,
aut territorium,adhuc poterit dici,& esse prælatus.
Respondetur namque, quod Episcopi titulares ali- 42
quando habuerunt Ecclesias in illis locis vnde deno-
minantur Episcopi,quæ fuerūt ab infidelibus destru-
ctæ,& cū iā habuissent in re in illis ciuitatibus ius,
sunt veri Episcopi,& prælati illarū vt optime probat
Grat.*in disceptationibus forensibus c.295 to.2.n.68.*
Secundo Respondetur quod dato quod tales Epis- 43
copi non habuerint aliquando,nec de facto habeāt
aliquē locum,vel territorium,adhuc dici possunt,&
sunt vere,& realiter Episcopi, quia quamuis nō ha-
beant locum,vel illum renunciassent,retinēt ordinē,
honorem,& dignitatē Episcopalem,vt notauit Grat.
*suprà,n.*60 quod non datur in nostro priori Angolæ,
huius dignitas solum consistit in administratione,&
iurisdictione,quæ absque territorio non potest exer-
ceri,vt ibi late probat Gratian.ergo optime sequitur, 44
quod quamuis hic prælatus acceptasset talem præla-
tiam,vel non fuisset necessaria illius acceptatio,non
ob id manebat prior Angolæ,siquidem nec est talis
prælatia,nec dari potest,vsquequo fundetur cōvētus
cum ecclesia,& quo vsque accipiat illius possessio-
nē, vt manet probatum.Quapropter an potuerit ta-
lis eligi prælatus,ipsi electores viderint,solum dico,
quod cum adhuc tunc esset dubia fundatio talis cō-
ventus in Angola,non erat possibilis electio condi-
tionalis in casu,quo extitisset convētus.vnde intel-
ligo,salvo meliori iudicio,quod hæc electio huius
prioris facta à nostris prælatis solum fuit quædam
designatio præsidentis ad illam missionem, & non
electio canonica,vel ad summum fuit electio prioris
in habitu;& non in actu,de quo nunc non disputo,
hanc enim illi gratis concedo.

RESPONSIO AVTHORIS, TERTIO QVÆSITO.

An in casu, quo non acceptaverit, vt de facto non acceptaverit,an vacaverit ipso iure rectoratus,& prælatia vbi antea ipse erat rector,& Prælatus per solam electionem prioratus Angolæ?

Respondi negative. Et ratio est:Quia casu dato,
quod dictus prioratus Angolæ esset vera præla- 45
tia,eo ipso quod ille eā nō acceptauit, & cōfirmatio

ex quocumque casu non habuit effectum, nõ vacauit prælatia, vbi ipse antea erat Prẹlatus. Ita expresse Samuel *de electione, tr.1.d.7.contr. 4 n.12.* & de hoc datur statutum apud Dominicanos, quod refert idẽ Samuel *ibi*, quod statutum loquitur in casibus vrgẽtioribus, scilicet quando vnus fuit absolutus ab officio, vt esset electus in alio officio. nam si ex quacunque causa confirmatio secundi officij non sortita est effectum, remanet talis prælatus in prælatia, in qua antea erat, quod non accidit in nostro caso, siquidem dictus Rector non fuit absolutus à primo officio, sed solum in alio electus, imo electores noluerunt eius acceptare renunciationem, vsquequo scirent, an ille vellet acceptare, vel non dictum prioratum Angolæ, in quo de nouo illum eligebant.

46 Deinde probatur alia ratione, Nam vt ait Tambur. *de iure Abbat. to. 1. d. 5. q. 24. n. 2.* Tunc prima prælatia vacat, quãdo aliquis præficitur alteri dignitati, & dignitatem acceptat, iuxta *canonẽ clericus. & can. seq. can. vnũ Abbatẽ, 21. q. 1.* [& loquitur de Prælatis regularibus;] Ergo si solũ vacat prima Prẹlatia per acceptationem secundæ, sequitur euidẽter, quod si talis Rector non acceptauit secundã prælatiam Angolæ, etiamsi ad illam fuisset electus, & confirmatus, non vacauit ipso iure prælatia, vbi antea erat rector.

47 Confirmatur primo. Quia beneficium, vel dignitas non vacat per solam collationem, imo nec per acceptationem alterius beneficij, sed requiritur pacifica possessio, vt patet *ex cap. de multa de prabendis, & ex cap. licet Episcopus de prabendo in 6.* & docet cũ Glossa, & aliis Fragoso, *2. p. lib. 2. d. 9. §. 2. n. 53. & 54* Tamb. *d. 5. de iuro Abbat. to. 1. q. 5. n. 2.* quod verũ est, etsi per prouisum stet; quod possessionem, & ius in re non consequatur, vt docet Garcia; *de benefic. p. 11 c 5 n. 101.* Ergo cum hic Rector non solum non acceptasset talem prælatiam Angolæ, sed nec illius potuisset accipere possessionẽ, cũ de facto conuentus rè ipsa non existeret, vel locus illius sequitur quod dum possessionem illius non acciperet, non vacabat illius prima Prælatia.

48 Et quod hoc sit intelligendum, non solum in dignitatibus, & beneficiis sæcularibus, sed etiam in regularibus, docet cum multis Fragos. *p. 2. lib. 2. d. 9. §. 2. n. 55.* cui addo, quod eodem modo philosophandũ est in Prouincialatibus, & prioratibus, & aliis officiis regularibus, & sæcularibus, vt docet Suar. *to. 4. de relig. tr. 8. lib. 2. cap. 3. n. 24* Peirinis, *de Pralato, q. 2. c. 5. § 3. n. 47.* Lezana, *verbo beneficium. n. 47.* Ergo cũ cætera beneficia regularia, & sæcularia non vacent solum per electionem, & collationem illorum, sed tantum per pacificam possessionem aliorum, sic etiã prioratus, & aliæ prælatiæ Regulares.

49 Nec obstat, quod dicant, quod quamuis hoc ita sit de iure communi, attamen ex stylo Curiæ Romanæ beneficia promoti ad alteram dignitatem statim dicũtur vacare, à quo stylo nullatenus est recedendũ, vt cũ aliis notauit Mand. *reg. 2. q. 4. n. 4.* & Rota, *Diuersarum decisionum dec. 53 p. 1. n. 1.* Ergo quamuis iste rector non accepisset possessionem prioratus, Angolæ, sufficit illius promotio, & confirmatio in alia dignitate, vt dicatur, quod prima prælatia, vbi antea erat rector, vacauerit. Non obstat inquã

50 Respondetur namque cum Stephano Grat. *to. 2. c. 296. n. 10. disceptation. forensium*, quod hic stylus Curiæ Romanæ inualuit, quia promoti in Episcopis non denegant, sed consentiunt, vnde Papa præsumit illum velle promoueri, propter quã præsumptionem cõfert beneficia; sed si dissensus adesset; stylus curiæ nihil operatur, vt declarat Cald. *cons. 1. ad finẽ versic. non obstat de transl. Episcop.* sequitur Dec. *in c. cum in cunctis 7. §. cum vero 23. ad finẽ, versic. stylus tamen de elect.* Barbat. *de prastant. Card. in fin colum. vlt. ante medium, n. 14. in fine versu, vel ideo isto stylus, to. 3. p. 2. fol. 85.* Huc vsque Gratianus; Sed sic est quod in nostro casu non poterat cum fundamento præsumi, quod dictus rector vellet relinquere quãdam dignitatem meliorem ad acceptandum aliam inferiorem, & dato quod tale quid præsumeretur, eo quod ipse postulabat licentiam ad eundum ad Angolam, & ad hunc finem dictam Prælatiam renunciabat, de facto tamen consensus, & acceptatio defuerũt ex parte electi, ergo stylus curię nihil operatus fuit & talis rectoratus, etiã secundum stylum curiæ adhuc non vacauit per solam electionem, & confirmationẽ alterius prælatiæ, sed requirebatur ad vacandum, quod saltem ex parte electi daretur acceptatio, hac enim fictione iuris sufficit ad possessionem, acceptatio enim instrumenti, vel traditio alicuius tituli, fictione iuris, est vera possessio, vt notauit Lessius, *lib. 2. c. 3. dub. 11. n. 2.* Lug. *de iustit. d. 2. n. 63.* Sed sic est, quod in nostro casu omnia hæc defuerunt, siquidem prædictus rector in nihilo consensit, nec acceptauit; ergo euidenter sequitur; quod sua rectoria non vacauit.

Confirmatur 2. quia quamuis hæc duo benefi- 51
cia fuissent incompatibilia, adhuc probabile est
per adoptionem vnius, non vacare alterum, vt docet
expresse Nauarr. *consilio 13. de prabendis lib. 3.*
consiliorum, n. 6. quem refert Bordonus, *to. 1. res. 26.*
n. 12. quam opinionem Nauarri, etiamsi eam non se- 52
quar, nemo potest negare illam esse probabilem,
& maxime confirmat casum præsentem, siquidem
ad illum extenditur, vt aduertit Bordonus *loco citato*, siquidem cum in dicto casu non daretur acceptatio,
nec possessio, non solum realis, sed nec intentionalis,
& quamuis hæc omnia darentur, non sufficiebant
in opinione Nauarri, vt ipso iure vacaret
tale beneficium, & prælatia, sequitur euidẽter, quod
talis rectoratus non vacauit, & dictus rector adhuc
est verus rector, & Prælatus.

Confirmatur 3. quia dato quod talis prælatia 53
vacaret, per electionem, vel adeptionem alterius
prælatiæ, hoc debet intelligi, quando prælatia, quæ
de nouo consequitur, est beneficium curatum, non
solum in habitu, sed etiam in actu, siquidem beneficium
curatum in habitu tantum, non est incom-
patibile cum alio beneficio curato in actu, vt docet 54
cum Glossa communiter recepta, & cum Panormitano
Nauar. *lib. 1. consiliorum consil. 3. n. 1.* Sed sic est,
quod hæc prælatia Angolæ ad quam iste rector fuit
electus, & promotus, ad summum solum est præla- 55
tia in habitu, & nõ in actu, vt manet probatum; ergo
talis rector simul poterat habere istas duas præ-
latias, ad minus dũ secũda ad actũ nõ reduceretur. 56

Confirm. 4. quia casu dato, quod per solã electionem
ad aliquã dignitatem vacasset prima prælatia,
hoc intelligẽdum est, de dignitate vera, & sine li- 57
tigio, & non de dignitate litigiosa, vt cum multis
aduertit Garc. *de benef. p. 11. c. 5. n. 100.* Rota, & alij,
quos refert, & sequitur Tambur. *to. 1. de iuro Abba-*
tũ, d. 5. q. 25. n. 5. Sed sic est, quod adhuc est sub lite,
an hæc prælatia Angolæ sit vera prælatia, imo pro 58
certo habeo, quod talis non est; ergo clarum manet,
quod per solam electionem, & confirmationem
ad talem prælatiam, non vacauit prælatia,
quam antea prædictus pater habebat.

Et in hoc sensu videtur mihi intelligendum esse Bordonum, *tomo 5. resolut. 56. numero 12.* vbi dicit, quod per electionem ad secundum officium statim ipso iure electus sit priuatus priori officio,

personatu,

personam, vel dignitate, hoc est, quod per electionem acceptatam cum possessione, saltem intentionali, sine litigio, vel controuersia vnius beneficij, vacat aliud, vt constat ex verbis, quæ idem Bordonus statim addit in eodem. *n.12.* deductis ex extrauaganti execrabilis. *Decernendo vt per acceptationem posterioris ipso iure vacet Prior.* Quod idem ait Tamburin. *to.1. de iure Abbatum, d.5. q.25. n.1. & 2.* Vera enim adeptio beneficij non datur, nisi per pacificam possessionem, absque controuersia, vt bene cum Gratiã, & alijs notauit Tamburin. *ibi n.2.*

Ex quibus omnibus concludo, & dico; quod talis rector optimè fecit non acceptando talem prælatiam Angolæ, si quidem de facto non extabat, nec poterat dari antequam Conuentus construeretur, nec dato quod talis prælatia fuisset possibilis, & de facto daretur, eo ipso quod ipse cum non acceptauit, non extitit illius prælatus, nec vacauit ipso iure rectoratus, vbi ille erat rector, per solam electionem, & confirmationem secundæ Prælatiæ, ob rationes dictas, quæ omnia non solum reputo probabilia, sed tanquam certa habeo, & sine controuersia, nisi forte fuerit affectata, quia non inueni Authorem, vel textum, qui contrarium diceret in casu præsenti, imo quos vidi sunt in confirmationem doctrinæ huius Consulti, & Bordon. & Tamborinus, qui videntur parti contrariæ fauere, ipsi se statim explicant in fauorem nostræ responsionis, vt *suprà* vidimus ex ipsorum verbis, quæ absque violentia aliter intelligi non possunt; & dato quod illi partem contrariam defendant, alij quos supra retulimus defendunt nostram sententiam, quapropter dico, quod dictus rector licite potest permanere in suo rectoratu, & tenetur in illo residere, dũ illum non renunciauerit, & superiores acceptauerint renunciationem, siquidem est, & semper fuit verus, & legitimus rector. & ita factum fuit, & hæc saluo meliori iudicio.

CONSVLTVM CXIV.

De quodam Religioso dubitante de suo Baptismo, an possit iterum sub conditione baptizari?

SVMMARIVM.

1 *Ponitur casus, seu factum.*
2 *Religiosus cui nec ex libro baptismi, nec ex alia persona constat an sit baptizatus, & si constet illi fuisse imposita sacra olea, potest iterum sub conditione baptizari.*
3 *Probatur ex variis textibus.*
4 *Ponitur obiectio in contrarium, & soluitur.*
5 *Liber in quo pater solebat scribere diem, in qua eius filij nati sunt, facit integrum fidem.*
6 *Non est consuetudo in Lusitania baptizare solemniter sine impositione oleorum.*
7 *Datur consuetudo spectandi ante baptismum solemnem saltem per octo dies.*
8 *Certitudine saltem morali constare debet de baptismo alicuius, vt non iteretur.*
9 *Certitudo moralis est, qua prudenti non sinit prudenter formidare.*
10 *Hic baptismus sinit prudenter formidare, quia non constat de baptizante.*
11 *Vt quis rebaptizetur sub conditione non requiritur dubium probabile de baptismo, nec dubium negatiuum.*

F. Ant. à Spir. Sanct. Consult. var.

12 *Sufficit, quod detur suspicio, vel formido de probabilitate baptismi.*
13 *Si iste Religiosus non iterum baptizatur sub conditione, exponitur grauissimo periculo damnationis.*
14 *Necessitas veri baptismi, & dubium morale antecedentis facit licitum baptismũ cõditionalẽ.*
15 *Quædam mulier, cui constabat fuisse baptizatam eo solum, quia scrupulis magnis agitabatur, quod non erat baptizata, iterum sub conditione fuit baptizata.*
16 *Illi scrupuli, & dubia, arguebant aliquale dubium, & suspicionẽ de valore baptismi suscepti.*
17 *Illæ anxietates cordis iudicatæ fuerunt à doctoribus pro inspirationibus Spiritus sancti.*
18 *Eosdem scrupulos, & anxietates, & dubia habet iste religiosus.*
19 *In casibus occurrentibus, dum peccatum non interuenit, semper inclinandum est in fauorem animarum.*
20 *Qui aliquem vere baptizatum rebaptizat manet irregularis.*
21 *Si rebaptizes sub conditione vere baptizatum non incurris irregularitatem.*
22 *Qui alium vere baptizatum rebaptizat cum conditione peccat mortaliter.*
23 *Quoties dubium est de valore baptismi ex quocunque capite oriatur, debet quispiam rebaptizari sub conditione.*
24 *Qui fuit domi baptizatus, à quacunque persona fuisset baptizatus, iterum potest baptizari sub conditione.*
25 *Iudicium alicuius viri docti aliquid exactè examinantis facit opinionem probabilem.*
26 *Ad tollendam dubitationem quod aliquis sit baptizatus, opus est testificatione vnius, saltem testis fide digni affirmantis de visu.*
27 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*
28 *Liber baptizatorum non facit plenam probationem, si in eo aliquis error inueniatur.*
29 *In libro baptizatorum, in quo est iste religiosus plures errores inueniuntur.*
30 *Quisque in administratione Sacramentorum tenetur sequi tutiorem partem.*
31 *Baptizandus est quidam adultus de quo dubitatur, an sit mortuus, vnus testis etiam paganus dicat baptismum petisse.*
32 *Ponitur argumentum in contrarium, & soluitur.*
33 *Idem dubium quod datur circa baptismum, datur circa chrisma, & ordines susceptos.*
34 *Dubium quod sufficit ad repetendum baptismum sub conditione sufficit ad iterum recipiendum chrisma, & ordines etiam sacros.*

CASVS, SIVE FACTI SPECIES.

QVIDAM religiosus cum præciperet sibi afferri testimonium suæ ætatis ex libro baptizatorum Ecclesiæ vbi fuerat baptizatus forte in libro baptizatorum inventa fuit hæc adnotatio, certifico ego, F. Vicarius talis Ecclesiæ, quod ego baptizavi, dico, quod ego posui oleum baptizatorum, F. filio F. fuerunt illius patrini. F. & F. hodie 8. Augusti, &c. & non inuenitur alia declaratio, vel nota in dicto libro. Perrexit ergo statim iste religiosus ad patriam suam, & inquisiuit à patre suo, & matre, an fuisset domi baptizatus, & quis illum baptizauit, & nec eius pater, nec mater, nec obstetrix, qui omnes adhuc viuebant, ne- 1

ſciunt an fuerit domi, vel in Eccleſia Baptizatus, imo omnes dicunt, quod eis videtur, quod fuerit baptiaatus in Eccleſia, ſed nec de hoc ſciunt reddere rationem, nec recordantur quis illum baptizauerit, vel an baptiſmus domi fuerit, vel in Eccleſia, nec inuenitur perſona in dicto oppido, quæ de hoc recordetur, & patrini, & Vicarius Eccleſiæ, qui dictam notam poſuit in libro mortui ſunt quapropter iſte Religioſus poſitus eſt in tali conflictu, & dubio ſuo baptiſmi, vt in quadam infirmitate, quam habuit cum delitaſſet, nullam aliam rem dicebat niſi quod ei daretur baptiſmus, quia non erat baptizatus, & cum illi poſt infirmitatem homines docti dicerent ſæpe ſæpius, quod animo quieſceret, quia certo erat baptizatus, numquam ab eo potuerunt id conſequi, ſed perpetua anxietate verſabatur, & nec quieſcit, & ſemper illi conſcientia clamat, vt recipiat baptiſmum, quia non eſt baptizatus, quibus ſuppoſitis,

Quæſitum fuit à me, an ea eo quod nulla ſit perſona, quæ aſſerat, an iſte Religioſus ſit baptizatus, an non, & ea eo, quod non conſtat ex libro baptizatorum, quod fuerit baptizatus, ſed ſolum quod illi fuerint olea impoſita, & ſuppoſita anxiete & dubio, & afflictione, quam iſte patitur Religioſus, poſſit talis religioſus iterum ſub conditione baptizari, & iterum ſub conditione accipere omnes ordines, etiam ſacros, ſiquidem de facto iam erat Sacerdos.

RESPONSIO AVTHORIS.

2 RESpondi, quod poteſt iterum ſub conditione baptizari. Probatur 1. *ex cap. Placuit de conſecrat. diſt.* 4. vbi dicitur. *Quoties non inueniuntur certiſſimi teſtes, qui eos baptizatos eſſe ſine dubita-*
3 *tione teſtentur, neque ipſi ſunt per ætatem idonei de traditis ſibi Sacramentis reſpondere, abſque vllo ſcrupulo rebaptizandos, ne iſta trepidatio eos faciat Sacramentorum purgatione priuari. Et idem decernitur cap. cum itaque de conſecratione diſt.* 4. *in cap. ſi nulla ibi*, Si nulla extent iudicia inter propinquos, aut familiares, nulla inter clericos, aut vicinos, quibus hi de quibus quæritur, an baptizatos fuiſſe doceantur, agendum eſt, vt renaſcantur, ne manifeſte pereant, in quibus quando non oſtenditur geſtum, ratio nõ ſinit, vt videatur iteratum. *Et in ſexta Synodo can.* 84. *dicitur.* Quoties non inueniuntur firmi teſtes, qui illos abſque vlla dubitatione baptizatos eſſe dicant, nec ipſi propter ætatem de tradito myſterio apte reſpondere poſſint, debere baptizari. Sed ſic eſt, quod non datur aliquis teſtis, qui firmiter, & ſine dubio teſtificet, & dicat, an iſte Religioſus fuerit baptizatus, nec conſtat ex libro baptiaatorum, quod fuerit baptiaatus, ſed ſolum ex iſto conſtat, quod olea ſacra illi impoſita fuere, nec inter parentes illius, clericos, aut vicinos loci eſt memoria talis baptiſmi, nec eſt aliquis, qui dicat, an fuerit baptizatus in Eccleſia, vel domi; ergo talis religioſus iuxta prædictos textus, debet iterum baptizari ſub conditione, ne forte pereat non baptiaatus.

4 Nec obſtat ſi dicant, conſtare ea parochi teſtimonio, quod dicto Religioſo impoſuerit ſacra olea, & cum parochus eſſet homo pius, & prudens, & Vicarius ipſius Eccleſiæ, videtur certum quod debebat examinare, an talis puer fuiſſet domi baptizatus, an non, ſiquidem certum eſt, quod non ponendum erat oleum ſacrum cuidam pagano, aut cathecumeno, qui nec domi, nec in Eccleſia fuiſſet baptizatus Non obſtat inquam: Reſpondetur namque quod ea hoc argumento ſolum infertur, quod parochus fecerit dictam diligentiam, & quod eaaminauerit perſonam, quæ illum domi baptizauit an fecerit illa, quæ diſponit Eccleſia in adminiſtratione priuata huius Sacramenti, non tamen infertur, quod ille dictum puerum baptizauerit, ſed ſic eſt quod cum ſolo hoc eaamine, & diligentia parochi, poteſt dari dubium, prudens talis baptiſmi; ergo iterum poteſt talis religioſus ſub conditione baptizari.

Minor patet, quia dantur grauiſſimi Doctores, qui dicunt, quod puer domi baptizatus in caſu neceſſitatis, etiam parochus per examen inueniat, quod obſtetria, vel perſona, quæ illum baptizauit, eſt prudens, & docta, & optime ſcit formam, & teſtificatur, & iurat quod vere, & rite bapizauit, adhuc dicunt dicti D D. quod ſic baptizatus poteſt iterum baptiaari ſub conditione, ſiquidem in illo conflictu ſæpe ſæpius baptiaans turbatur, etiamſi optime ſciat formã, & ea quæ debet efficere, quod ſufficit ad formandum dubium prudens talis baptiſmi, vt docet cum Bart. Syluio, Molano, Leand. *de ſacramentis, tr.* 2 *d.* 3. *q.* 45. Quintanadu. *tract.* 5. *ſing.* 5. *n.* 2. Ergo cum ea hoc libro baptiaatorum ſolum colligatur, quod talis parochus fecit examẽ, an baptiſmus priuatus domi præceſſerit, & non conſtet an factum fuerit examen, an talis baptiſmus fuerit ſolemnis in Eccleſia, infertatur, quod non fuerit ſolemnis, ſiquidem eſt cõtra ſtatum Eccleſiatum huius Luſitaniæ Regni, imo & totius Eccleſiæ, baptizare pueros abſque oleorum impoſitione immediate poſt baptiſmum, ſequitur quod poſitus talia religioſus in hoc dubio, optime poteſt iterum ſub conditione baptizari, non obſtante dicto parochi teſtimonio de oleorum impoſitione.

Confirmatur hoc. Quia iſte puer natus fuit die tertia Auguſti; vt conſtat ea libro eius patris, in quo ſolebat ſcribere diem, in qua eius filij naſcebantur, qui liber facit integram fidem, etiam contra tertium, vt cum Saliceto, Bart. Baldo, Aleaandro Maſc. & aliis docet Quintanadu. *tract.* 2. *ſingul.* 15. *n.* 4. & olea prædicto puero fuere impoſita die 8.
eiuſdem Auguſti, vt cõſtat ex libro baptiaatorum; 5
ergo neceſſario ſequitur, quod non præceſſit baptiſmus ſolemnis in Eccleſia impoſitioni oleorum, ſiquidem in quinque diebus, qui interfuere inter pueri natiuitatem, & impoſitionem oleorum,
non eſt credibile, quod duabus vicibus ad Eccle- 6
ſiam aſportaretur, nec eſt conſuetudo baptizare abſque oleorum impoſitione.

Nec poteſt dici, quod defuerint olea, ſiquidem in menſe auguſti, iam omnes Eccleſiæ habent olea eiuſdem anni, & antiqua ſemper reſeruantur, dum non veniũt noua. Tum quia ſi olea defuiſſent non adeo feſtinãter puer baptizaretur, ſed exſpectaretur ad minus per 8. dies vt olea ſacra veniret, præcipue cum omnes pueri, etiãſi dentur olea, eaſpectãt ſine baptiſmo per ſpatium 8. dierum vt eſt conſuetudo totius huius regni, ea quibus omnibus euidenter ſequitur, quod puer iſte non fuit baptizatus ſolemniter, ſed domi per obſtetricem, vel aliam perſonam priuatam; ſed ſic eſt, quod ſi domi fuit baptizatus in caſu neceſſitatis, datur dubium prudens de tali baptiſmo; ergo ſic baptizatus poteſt iterum ſub conditione baptizari, vt tenent prædicti Doctores; ergo talis religioſus habet fundamentum ſufficiens, & valde prudens ad dubitandum de ſuo baptiſmo, & ad illum iterum ſub conditione ſuſcipiendum.

Secundo

Secundo probatur ratione. Quia ex communi
Theologorum consensu, certitudine saltem mo-
8 rali debet constare de baptismo alicuius, vt non
iteretur, vt docet cum communi Doctorum Quin-
tanadu. *tract. 1. singulari* 1. *n.* 7. Atqui huic religio-
so non potest constare certitudine morali, quod
sit baptizatus; ergo potest iterum sub conditione
baptizari. Maior est certa, minor probatur quia
certitudo moralis est, quæ prudenti non sinit pru-
denter formidare. vt patet ex *l.* 2. § *idem ff de aqua*
pluuia, & cum Aristotele. 1. & 2. *Ethic.* & D Tho-
9 mas docet Quintanadu. *suprà*, *n.* 7. Atqui hic bap-
tismus sinit prudenti prudenter formidare, siqui-
dē non constat de baptizante. etsi domi fuerit mi-
nistratus, poterat ex aqua turbatione, vel accele-
ratione non dici tota forma, vel eo modo, quo de-
bebat proferri, & si fuit in Ecclesia, debebant dari
testes, qui de tali baptismo sine dubio testifica-
rent. ergo talis religiosus cum dentur hæc dubia,
10 potest iterum sub conditione baptizari.

Tertio probatur, quia vt quidam homo rebap-
tizetur sub conditione non est necesse quod detur
dubium probabile, nec etiam est necesse, quod de-
11 tur dubium negatiuum, hoc est, quod maneat homo
indecisus pro vtraque parte in æquilibrio, sed suffi-
cit quædam suspicio, vel formido de probabilitate
sui baptismi. vt probat Lugo, *in consiliis lib* 1. *dub.* 1.
n. 12. Atqui iste Religiosus habet magnam, & ra-
tionabilem formidinem, & suspicionem, & timo-
12 rem sui baptismi, siquidem ignorat, an domi fuerit
baptizatus, ab aliqua persona ignorante, quæ nesci-
ret formam baptismi, vel etiamsi illam sciret an ob
celeritatem in aliquo defecisset, ita vt illi fuissent
olea sacra imposita absque eo, quod præcesserit
verus, sed solus putatiuus baptismus; ergo de-
bet iterum baptizari.

Quarto probatur quod si iste religiosus iterum
sub conditione non baptizatur grauissimo se expo-
nit periculo damnationis, siquidem non potest va-
13 lide aliud recipere sacramentum; ergo ne se expo-
nat huic periculo, poterit sub conditione baptizari.
Patet consequentia quia hic baptismus conditio-
nalis, non solum illum facit licitum, sed omnino ne-
14 cessarium, necessitas maxima veri baptismi, & du-
bium morale antecedentis; sed sic est, quod in hoc
casu datur dubium morale, siquidem iste religiosus
non potest assentire quod vere sit baptizatus, nec
habet fundamentum probabile, & certum morali-
ter, ex quo inferat dictum baptismum, nec cum quo
quiescat, quod sufficit ad formandum dubium mo-
rale; vt cum D. Thoma, Durand. Corduba. Nauar.
Vasquio, & aliis multis docet Quintanadu. *tract.* 1.
singulari 1. *n.* 73. ergo iste religiosus in hoc dubio
morali optime potest sub conditione baptizari.

Quinto probatur quia vt refert Quintanadueñas
15 *suprà singulari*. 8. quædam mulier cum ex libro
baptizatorum constaret, quod fuerit baptizata, &
aqua eo solum, quia scrupulis magnis agitabatur, &
dubiis interioribus, quod non erat baptizata, multi
DD. in eam fuere sententiam, quod iterum sub con-
ditione baptizaretur, vt de facto baptizata fuit; &
16 idem accidit cuidam Patri Societatis Iesu, vt testa-
tur ipse Quintanadueñas, *ibi*, *n.* 2. Et ratio fuit, quia
illi scrupuli, & dubia, & cordis anxietates, argue-
bant aliquale dubium, & suspicionem de valore
baptismi suscepti, quod prædicti Doctores iudica-
17 runt pro sufficienti causa ad iterandum baptismum
sub conditione, quia illæ anxietates cordis vide-
bantur inspirationes Spiritus sancti; sed sic est, quod
18 easdem anxietates cordis, dubium, suspicionem, &
timorem habet hic religiosus, & habet multo ma-
ius fundamentum ad illud habendum, siquidem
non constat de baptizante, nec an sit baptizatus, vt
constabat illi mulieri, & patri societatis, sed solum
constat illi fuisse olea imposita. cum quo potest
esse dubium de baptismo, vt *suprà diximus*; ergo
cum multo maiori fundamento potest hic religio-
sus iterum sub conditione baptizari.

Sexto probatur. Quia in casibus occurrentibus,
dum peccatum non interueniat, semper inclinan-
dum est in fauorem animarum, & præcipue in illis
rebus, quæ ad baptismum conducunt, vt pote ad sa-
lutem ita necessarium, vt docet Vasq *tom.* 4. *q.* 66.
dist. 25. *sect.* 2. Suar. *hic d.* 22. *art.* 9. Zambran. *dub.* 1. *de* 19
baptismo cap. 1. *n.* 10 Laiman. *lib.* 5. *tract.* 2. *cap.* 4.
Atqui si hic baptismus sub conditione iteretur,
non incurritur irregularitas, nec datur peccatum
mortale; ergo cum eius iteratio sit in fauorem ani-
mæ, conuenit vt iterum iteretur. Minor quoad pri-
mam partem, hoc est, quod non incurratur irregu-
laritas probatur, quia hæc solum incurritur: quan-
do quis rebaptizat absque conditione illum, qui
vere est baptizatus, non vero quando rebaptizat
eum, qui est baptizatus sub conditione, si non est 20
baptizatus, siquidem hoc non est vere rebaptizare,
vt cum Soto, Henr. Valent. Nauarr. & aliis docet
Quintanadu. *tr.* 1. *singular.* 8 *n.* 5. Et quod non com- 21
mittatur peccatum mortale, etiam probatur, quia
hoc solum committitur, quādo vnus rebaptizatur,
etiam sub conditione, cum alias sit certus de suo
baptismo, & non est dubium, suspicio, aut scrupu-
lus prudens de valore baptismi, vt cum Nau. Sot.
Valent. Villalob. Suar. docet Quintanad. *suprà n* 7.
sed hic est, quo, iste religiosus habet dubium, sus- 22
picionem, timorem, & scrupulum prudentem huius
baptismi; ergo suscipiendo iterum baptismum sub
conditione, nec incurrit irregularitatem, nec peccat
mortaliter, & multo minus, qui eum sub conditio-
ne baptizat.

Septimo probatur. Quia vt docet Ioann. Sanc.
in selectis d. 4 *n.* 44. vt quidam rebaptizandus sub
conditione, quoties de baptismo dubiū est, ex quo-
cumq; capite oriatur dubitatio, cum ratione dubij
licitè fiant, quæ alias non fierent, & vndequaque 23
oriatur ambiguitas; atqui hic datur dubium, & am-
biguitas orta ex libro baptizatorū, ex quo non con-
stat, quod talis religiosus fuisset baptizatus, nec da-
tur persona, quæ recordetur, vel dicat illum fuisse
baptizatum, nec eius pater vel mater, vel obstetrix
sciunt, vel recordantur, an ille fuerit baptizatus; er-
go positus in hoc dubio, & perplexitate, optimè
potest iterum sub conditione baptizari.

Octauo probatur, quia est opinio grauissimorum
Doctorum, quod qui fuit baptizatus domi à qua-
cumque persona fuisset baptizatus, iterum potest
sub conditione baptizari, quia de ordinario, cum
celeritate in illo conflictu non fit baptismus rite,
vt debet. vt cum Silu. Molano, docet Leander, *de* 24
sacramentis tom. 1. *tr.* 2. *d.* 3. *q.* 54. Quintanad. *tr.* 5.
sing. 5. *n.* 2. & 13. sed sic est, quod ex libro baptiza-
torum infertur, quod hic religiosus fuit domi ba-
ptizatus vt supra probauimus; ergo si talis religio-
sus fuit domi baptizatus, optimè potest iterum sub
conditione baptizari, iuxta hanc opinionem; ergo
cum non possit sciri, an fuerit domi baptizatus, nec à
quo fuerit baptizatus, nec detur persona, quæ de hoc
vllā habeat notitiam, multo maius dubium datur, &
multo magis potest iterum sub cōditione baptizari.

Nono probatur. Quia iudicium vnius tantum
modi veri docti aliquid exacte examinantis, opi-

 ninonem

nionem efficit probabilem, vt ex pluribus Doctoribus probat Sanch. *lib. 1 summ. c. 9. n. 7.* ergo à fortiori dubium prudens efficiet, vt ait Quintanadueñas *tract. 1. singul. 9. n. 9.* Atqui multi viri docti, quibus hic casus fuit propositus, & qui illum exactè examinarunt, omnes iudicarunt, hic dari dubium prudens huius Baptismi; ergo si iudicium vnius viri docti sollus sufficit ad faciendam opinionem probabilem, aut saltem ad faciendum dubium prudens, quod sufficit ad iterandum sub conditione baptismum, Iudicium hoc tot virorum Doctissimorum sufficiens erit ad faciendum hoc dubium prudens, & ad hoc vt iste religiosus iterum sub conditione baptizetur.

25 Decimo probatur: Quia ad tollendam dubitationē, quod aliquis sit baptizatus opus est testificatione vnius saltem testis fide digni affirmātis de visu, vt cum Ledesm. Dian. & aliis docet Ausonius, *verb. Baptismi subiectum. n. 35.* Sed sic est quod in hoc casu non datur vllus testis fide dignus, qui testificet de visu; ergo non potest dubium auferri, an iste Religiosus fuerit, an non baptizatus. Probatur minor quia solum inuenitur in libro baptizatorum, quod Parochus posuit olea hic puero; sed hic testis non testificat de visu baptismi, & dato quod testificaret, iam talis testis est mortuus, nec datur testis, qui vidisset facere hanc notam in libro baptizatorum, quod est necessarium, vt credatur scripturæ particulari, etiamsi sit subscripta ab aliquo, & recognita à personis fide dignis, vt docet cum Castro, Socino, Thuse. Quintanad. *tr. 1. singul. 9. n. 14.* ergo cum nec Parochus testificet de visu baptismi, nec detur aliquis, qui viderit facere talem notationem in libro baptizatorum, non potest dubium auferri, an iste religiosus sit baptizatus; ergo in hoc dubio, & conflictu optimè potest iterum sub conditione baptizari.

27 Nec obstat, quod liber baptizatorum faciat plenam probationem, siquidem Parochus conscribens in his libris est testis omni exceptione maior, imò notarius publicus, vt cum Socina, Thuseo, & aliis docet Quintana. *tr. 2. singul. 12. n. 2. & 5.* Nam huic obiectioni Respondeo, quod admissa hac doctrina, quam alij negant, ex ea solum infertur, quod Parochus imposuit sacra olea tali infantulo, non tamen quod illum baptizauerit, imò constat per quendam notarium publicum, & per testem omni exceptione maiorem, quod non fuit baptizatus tempore, quo illi olea sacra imposita fuere, siquidem ait Parochus, baptizaui, dico imposui olea sacra, F, tali die, vt cum non constet de persona, quæ illum baptizauerit, nec quando fuerit baptizatus, nec an fuerit domi, & incredibile sit, quod fuerit baptisma solemne in Ecclesia, vt *supr.* diximus. ex his omnibus circumstantiis arguitur magnū dubij fundamentum, an

28 talis religiosus sit vel non baptizatus. Tum etiā, quia liber baptizatorū facit plenā probationem, si nō est, quod in illo aliquis error inueniatur, vel euidenter oppositum probetur, vt notat cum Gonzal. Quintanad. *tr. 2. singul. 12. n. 6.* Sed sic est, quod

29 in hoc libro plures errores inueniuntur, siquidem nec Parochus in illo imposuit personam, quæ talē religiosum baptizauit, nec an fuerit domi baptizatus, nec posuit, an patrini fuissent solū assistentes impositioni oleorum, an verò susciperent puerum de fonte, quæ omnia tenebatur explicare, iuxta Trid *sess. 24. de matr. c. 1.* ergo tali libro nulla fides debet adhiberi, & dato quod debeat dari, ex illo solum infertur, quod in Ecclesia imposita fuere olea huic puero, non tamen quod fuerit baptizatus.

Vndecimo probatur: Quia quilibet tenetur in administratione Sacramentorum propter ipsorum valorem sequi tutiorem partem, omissa etiam probabiliori, vt docet cum Vasq. & aliis communiter Quintanad. *tr. 1. singul. 14. n. 2.* sed tutior pars est, quam si quis sequatur nullum periculum salutis si potest ei, cui Sacramenta administrantur, & ipsi, qui administrat; ergo talis religiosus tenetur sub conditione iterare hunc baptismum dubium, cum sit pars tutior, & cum ex hac iteratione nullum periculum salutis supersit ei, cui baptismus administratur, vel ipsi, qui administrat. 30

Duodecimo probatur 1. Quia baptizandus est quidam adultus, de quo dubitatur, an sit mortuus, vel viuus si vnicus tantum testis, etiam paganus dicat baptismum petisse, etiamsi dubitentur de vanitate testis, aut si audientes non satis recordētur, an testis asserenerit expostulatum esse, nec compareat testis, à quo sciatur, & in omnibus euentibus, in quibus probabile vestigium dubij pareat, vt docet cum Ioan. Sanch. Quintanad. *tr. 1. singul. 4. n. 14* ergo à fortiori dandus est iterum baptismus sub conditione huic religioso. Patet consequentia, quia si quodā vestigium dubij, an baptismus postulatus fuerit à quodā pagano sufficit, vt illi detur baptismus sub conditione, quanto magis sufficiet quoddam dubium adeò magnum, an verè sit datur baptismus, vel non huic religioso, vt iterum sub conditione detur, fateor me non inuenire rationē, cur ei sub conditione denegetur. 31

Nec contra id facit designatio patrinorum, quam Parochus posuit in libro baptizatorum, quando dicto puero imposuit olea. Respondetur namque, quod ex hoc solum infertur, quod talis religiosus fuit domi baptizatus, & quod alij ritus suppleti sunt, vt debuerat, in Ecclesia, vt cū Ledesm. & aliis docet Palaus, *tr. 19. d. vnica p. 12. n. 20.* ergo cum ex designatione patrinorū, & impositione oleorū solum inferatur, quod puer domi baptizatus fuit, optimè potest iterū sub conditione baptizari, nā vt *sup.* diximus, qui domi baptizati sūt, possunt iterū sub cōditione baptizari. 32

Et hinc infertur, quod idem dubium, quod datur circa baptismum, datur etiam circa Sacramentum Chrismatis, & Ordinis, & quod ideo dubiū, quod sufficit ad iterandum sub conditione baptismum, sufficit ad iterandum Chrisma, & Ordines, etiam sacros, sub conditione, vt latè probat Quintanad. *tract. 1. singul. 10. & 12.* vbi ait, quod si vnus Sacerdos, vel Episcopus dubitasset de suo Baptismo, & dubium tale fuisset, vt eum cogeret ad iterum sub conditione recipiendum baptismum, eodem modo debet iterum sub conditione ordinari, & profiteri, si est religiosus. Quapropter resolutorie dico, quod cū detur hoc dubiū adeò prudens de hoc baptismo, quod talis religiosus iterum sub conditione baptizetur, & ordinetur Sacris ordinibus, & quod iterum ratificet suam professionem, quod & ita ex hoc meo Consilio factū fuit, accedente etiam confirmatione aliorum Religiosorū sapiētum huic meo Consilio subscribentium Vlisipone, anno Domini 1665. sed hæc saluo semper meliori, & doctiori Consilio, & de tota hac materia Consiliorum vtinam cedant in laudem Dei & Ecclesiæ cuius correctioni omnia committo. 33 34

FINIS.

Laus Deo, & B. Virgini Mariæ, de Monte Carmeli.

INDEX

INDEX RERVM INSIGNIVM, QVÆ IN HOC TOMO CONTINENTVR.

Littera N, numerum marginalem P, paginam designat.

A

Abbatissa.

Absolutio.

Quid

Acceptatio.

ptandi

Index Rerum.

Ponitur

Clauſura.

In

Quando

Index Rerum.

Probatur

Argumenta

Dos.

Dubium

E

Ecclesia.

Index Rerum.

Emptor.

Episcopus.

Dispensa

Capituli

Index Rerum.

Solum

Index Rerum.

Index Rerum.

In

Illegitimi

Iudex.

Iurisdictio.

L

Liber.

Legatarius.

Index Rerum.

Pontificiæ

Index Rerum.

Opinio

Index Rerum.

Opinio.

Oraculum.

Papa

Index Rerum.

Index Rerum.

Religiosus

Index Rerum.

Præsumptio

Priuilegium

Ratio

Quando

Index Rerum.

Regimen.

Religioſi.

F. An. à Spir. Sanct. Conſult. var.

Renunciatio.

Repræſentatio.

Reſidentia.

 neceſſaria.

hypothecæ

Subrogatus.

Suffragium.

Index Rerum.

Suſpenſio.

T

Tempus.

Testator.

Testamentum.

Testamentarius.

Index Rerum

Poteſt

F I N I S.

PRIMATVS,
SIVE
PRINCIPATVS
ELIÆ,

In quo toti orbi ostenditur tum Sanctorum Patrum, tum Summorum Pontificum authoritatibus, tum rationibus, Eliam Prophetam illum Dei magnum fuisse Principem, Auctorem, & primum Institutorem Religionis Carmelitanæ in Lege scripta,

Cum vero monachatu, cum tribus votis simplicibus; & inde Religionem hanc continuatam fuisse sine vlla interruptione vsque ad Legem Gratiæ, & inde vsque ad hæc tempora.

Auctore P. FR. ANTONIO A SPIRITV SANCTO, *quondam Theologiæ moralis primario Lectore, Prouinciæ Lusitaniæ, Carmelitarum Discalceatorum Diffinitore, & Pontificia authoritate Consiliario, & pro diffiniendis causis Patri nostro Generali pertinentibus vno ex Iudicibus à Pontifice designato,*

EX ILLVSTRI OPPIDO DE MONTE MOR O VELHO.

INDEX PARAGRAPHORVM,

Quæ in hoc primatu continentur.

AD PIVM LECTOREM.

AMICE LECTOR, *cum à me quidam casus fuisset interrogatus circa recitationem D. Officij magni nostri Protoparentis Eliæ, necessarium mihi fuit totam Carmeli venerandam antiquitatem euoluere, vt cuiusdam neoterici difficultatibus satisfacerem. Non erunt autem tibi hæc omnia fastidiosa; nam licet non tam necessaria videantur ad rem moralem, maximè tibi proficient ad cognitionem hujus antiquissimæ familiæ Carmelitanæ, & rerum quæ hucusque sub antiquitatis latebris erant. Quod si nec hæc tibi arriserint, parce meæ digressioni, nam cum filiorum sit patris honorem tueri, libuit aliquantum diuertere calamum à rebus moralibus ad has res Historicas; vt sic magni Parentis Eliæ honori succurreremus. Faxit Deus vt tibi, & cunctis proficiat. Vale.*

FR. ANTONIVS à Spiritu sancto.

Censura P. FR. ANDREÆ A REGIBVS *quondam Theologiæ speculatiuæ primarij Lectoris, & nunc Prouinciæ Lusitaniæ Diffinitoris, & authoritate Apostolicæ Consiliarij integerrimi.*

EX commissione nostri Diffinitorij huius Prouinciæ Lusitaniæ, quod authoritate Pontificia vices gerit Diffinitorij Generalis, hunc Eliæ Primatum, seu Principatum à N.P. Fr. Antonio à Spiritu sancto huius Prouinciæ Lusitaniæ Diffinitore, & Consiliario compositum, qua potui diligentia euolui: & perlegi; in quo cùm nihil quod Orthodoxæ, Catholicæque fidei, se moribus Christianis obesse, bene tamen quod vtrique plurimum prodesse potest reperetim, opus dignum censeo, vt typis mandetur, vt cunctis fidelibus innotescat antiquitas Religionis Carmelitanæ, quæ eum ipsa nimia senectute à plutibus dignoscitur. Datum in nostro Carmelo Vlysiponensi 30. die Octobris anni Domini 1667.

FR. ANDREAS A REGIBVS.

Censura Patris Fratris GASPARIS A REGIBVS *quondam vtriusque Theologiæ, speculatiuæ scilicet, & moralis Lectoris primarij, nunc authoritate Apostolica Consiliarij Carmelitanæ Prouinciæ dignissimi.*

EX commissione nostri Definitorij huius Prouinciæ Lusitaniæ, quod authoritate Pontificia vices gerit Definitorij Generalis, hunc Eliæ Primatum, siue Principatum à N.P. FR ANTONIO à Spiritu sancto huius Prouinciæ Lusitaniæ Definitore, & Consiliario compositum vidi, & magna animi propensione, ac mentis attentione perlegi, & verè primatum reputaui, quia inter plura, & magna volumina, quæ de hac materia edita sunt primatum, siue principatum judico fuisse conseeutum; elegantia enim, mira breuitate conjuncta res hominibus, etiam doctis nimium difficiles patefacit, & quæ in obscuro antiquitatis omnino recondita erant in lucem prodit, & incredibili claritate illustrat. Quapropter vt typis mandetur non solum dignum, sed necessarium judico, vt nobilitas, & antiquitas Carmelitanæ Familiæ omnibus innotescat. Sic censeo in hoc nostro Carmelo Vlysiponensi 20. die Nouembris anni Domini 1667.

FR. GASPAR A REGIBVS.

APPROBATIO.

FRater Franciscus à Christo Prouincialis Prouinciæ S. Philippi in Lusitania Ordinis Fratrum Discalceatorum Beatæ Mariæ Virginis de Monte Carmeli. De consensu sex Patrum Consiliatiorum pro rebus Definitorio Generali pertinentibus, Apostolica authoritate designatorum. Vt tractatus cuius titulus est. *Primatus, siue Principatus Eliæ*, à P. FR. ANTONIO à Spiritu sancto olim Theologiæ moralis primario Lectore, nunc Definitore huius Prouinciæ, ac Consiliario nostri consessus accuratè compositus & à grauioribus doctisque viris (quibus ipsum videndum & examinandum commisimus) recognitus & approbatus typis mandetur, & in lucem prodeat, debitis aliis obtentis facultatibus, tenore præsentium licentiam & facultatem concedimus, datis Bracharæ Kalendis Decembris Anno Domini M. DC. LVII.

FR. FRANCISCVS à Christo, Prouincialis.

FR. EMANVEL à Sancto Antonio Diffinitor & Secretari.

PRIMA

PRIMATVS,

SIVE

PRINCIPATVS

ELIÆ.

ARGVMENTVM OPERIS.

CVM Fratres Minores femel in Menfe prima die non impedita recitent de fuo Patriarcha Sancto Francifco ex priuilegio Pauli V. Bulla edita Romæ die 10. Martij anno 1617. dubitatum fuit inter aliquos ex noftratibus Carmelitis, an per communicationem eiufdem priuilegij poffent de fuo Fundatorē, & Patriarcha S. Elia femel in menfe prima die non impedita recitare; quæ dubitatio cum mihi fuerit propofita, & ei benigne annuerem affirmatiuè, quidam Anonymus fe meæ refolutioni oppofuit, deceptus doctrina P. Francifci Salinas in fuo fecundo tomo fuper Ionam Prophetam in quo defendit Eliam non fuiffe verum authorem ftatûs monaftici, nec fundatorem Religionis Carmelitanæ, quæ hodie eft in Ecclefia Dei. Quapropter operæ pretium duxi huic Anonymo refpondere, qua refponfione etiam fatisfaciam cuidam promiffioni, quam in noftro Directorio Regularium *p. 2. tr. 3. d. 1. num. 33.* feci P. Francifco Salinas fatisfaciendi omnibus, quæ contra Primatum Sancti Patris noftri Eliæ attulit in illo fuo infulfo tomo 2 fuper Ionam Prophetam, fed quia eorum argumenta aliqualem poftulant digreffionem; ideò vt clarius procedamus *primo* § proponam Refponfionem, quam dedi cafui, qui huius Operis fuit occafio, an fcilicet Carmelitæ poffint fingulis menfibus de fuo Fundatore, & Patriarcha Elia recitare prima die non impedita. Deinde primum huius Anonymi argumentum in contrarium proponam, & §. *fequenti* dabo illius exactam folutionem, deinde alia fuo ordine. Sic igitur

§. I.

In quo oftenditur Carmelitas poffe recitare fingulis menfibus prima die non impedita fefto nouem lectionum de fuo Fundatore, & Patriarcha Sancto Elia.

SVMMARIVM.

1 *Carmelitæ poffunt recitare femel in menfe prima die non impedita de fuo Patriarcha S. Elia.*

2 *Probatur id ex varijs priuilegiis.*

3 *Probatur ex authoritate Doctorum.*

4 *Ponitur argumentum in contrarium.*

1 POffe Carmelitas recitare quolibet menfe prima die non impeditâ fefto nouem lectionum de fuo fundatore, & Patriarcha S. Elia apud me extra controuerfiam eft, cuius ratio eft, quia minores ex priuilegio Pauli V. poffunt recitare de fuo Patriarcha S. Francifco, vt fupra diximus; fed noftra Religio Carmelitana participat hoc priuilegium, ac fi ei fuiffet fpecialiter conceffum; ergo ficut illi recitant de fuo Fundatore, ita nos idem poffumus facere de noftro Fundatore S. Elia. Major eft certa, & patet ex prædicto priuilegio Pauli V. quod refertur à Cherubim, vbi ait Pontifex; *De Venerabilium Fratrum noftrorum S. R. Ecclefiæ Cardinalium facris ritibus præpofitorum confilio eifdem Fratribus Minoribus Conuentualibus, vt Officium de eodem Sancto Francifco femel in menfe prima die non impedita fefto nouem lectionum, prout ab ipfis recitatur in die fefto* 2

fancti

sancti Francisci recitare perpetuo concedimus, & impartimur, non obstantibus, &c. Minor verò etiam probatur ex priuilegio Iulij I I. in bul'a quæ refertur à Manuale *tom. 1. q.55. art. 29.* Vbi ait Pontifex; *Et quod de Prælatis ad Prælatos dictum est, ita de festiuitatibus ad festiuitates alterius Ordinis aliquid concessum est, nunc & pro tempore respectiuè concessum intelligatur, ita quod ea quæ in honorem Sanctorum Dominici Petri Martyris, Thomæ de Aquino fratribus, vel locis Prædicatorum sunt concessa, omnia illa fratribus Minoribus præfactis, eorumque locis, & festiuitatibus sanctorum Francisci & Antonij, Ludouici, ac in aliis festiuitatibus dicti Ordinis Minorum, licet sint maiori numero quam festa ipsorum fratri Prædicatorum sint concessa.* Atqui prædicto Ordini Minorum concessum fuit à Paulo V. posse quolibet mense prima die non impedita festo nouem lectionum de suo Patriarcha S. Francisco recitare; ergo idem censetur concessum nostro ordini Carmelitarum, & aliis Ordinibus communicantibus.

Confirmantur hæc omnia ex Bulla Leonis X. hanc communicationem omnibus mendicantibus concedente, quam refert Lezana *ad* §. 52. *Maris magni Prædicatorum n. 166.* & pro nobis Carmelitis excalceatis patet ex Bulla Clementis V I I I. quæ incipit, Cum &c. quam refert P.Fr. Petrus ab Angelis, *in suo speculo priuilegiorum, d.a. sect. 1. n. 4.* Deinde probatur ex Doctoribus concedentibus
3 hanc communicationem in festorum celebratione, vt sunt Suar. *lib. 8. de leg. c. 17. n. 7.* Portel. *p. 3. casuum casu 28. n. 3.* Palaus *tom. 5. tr. 3. de priuil. d. 4. p. 2. § 9. n. 5.* Emanuël *q. 55 tom. 3. art. 2.* Hieronymus Rodrig. *resol. 65. n. 2.* & in propriis terminis nostri casus docet Quintanaduenas *tract. 2. singulari. 14. n. 1.*

Dices cum prædicto Anonymo, Elias non fuit
4 verus Fundator, & Patriarcha Carmelitarum; ergo de eo tanquam de Fundatore non possunt Carmelitæ per communicationem priuilegiorum semel in quolibet mense prima die non impedita festo nouem lectionum recitare. Antecedens patet, quia Religio Carmelitarum multis postea sæculis incæpit post Eliam; ergo Carmelitæ de Elia tanquam de Fundatore, & Patriarcha semel in mense non possunt recitare, vt alij Religiosi communicantes de suis Fundatoribus.

§. II.

In quo ostenditur Eliam Patrem nostrum fuisse authorem, & institutorem Religionis Carmelitarum, quæ hodie est in Ecclesia, & totius status monastici.

SVMMARIVM.

5 *Elias fuit Author Religionis Carmelitanæ.*
6 *Probatur authoritate B. Virginis Mariæ.*
7 *Probatur authoritate totius Ecclesiæ.*
8 *Probatur authoritate Pontificum.*
9 *Probatur authoritate Sanctorum Patrum.*
10 *Probatur authoritate grauium Doctorum.*
11 *Probatur ratione.*
12 *Probatur ex inconsequentia contrariorum.*
13 *Probatur ex facto Pontificum.*
14 *Ponitur quædam obiectio contrariorum.*
15 *Monachi possunt testificari in causa suæ monasterij.*
16 *Probatur Eliam esse Authorem Religionis Carmelitanæ ex præscriptione.*
17 *Maximè iuuat ad confundendos hæreticos concedere Eliam fuisse authorem status monastici.*
18 *D. Antonius non fuit author status monastici.*
19 *Esseni antiquiores fuere D. Antonio.*
20 *Antonius per quendam Essenum fuit instructus.*
21 *Ponitur quædam aduersariorum obiectio.*

PRo resolutione propositi argumenti, *in fine §. præcedentis*, multa à nobis attingenda sunt, quamuis ea breuissimè attingam quæ ad illius solutionem necessaria sunt, cætera Chronistis Ordinis relinquendo.

Respondeo igitur negando patrem nostrum 5
Eliam non fuisse authorem, & institutorem religionis Carmelitanæ, quæ hodie datur in Ecclesia Dei. Et primum testem pro hac veritate enucleanda sit Beatissima Virgo Maria Dei genitrix.
Hæc enim vt asserit authoritas Ecclesiæ con- 6
cessioni subnixa Vrbani V I I I. in officio S. Petri Thomæ martyris. Carmelitæ lectione 5. sub die 21. Februarij; cum D. Petrus Thomas instantissimè oraret in nocte una Pentecostes pro sui Ordinis conseruatione ei respondit B. Virgo. *Confide o Petre: religio enim Carmelitarum in finem vsque mundi est perseueratura, Elias namque eius institutor iam olim etiam hoc à filio meo impetrauit.* Quid illustrius afferri posset pro nostro themate probando? quod testimonia maius afferri potest, nisi summæ veritatis? eo præsertim quod vt S. Rota in vna Cæsaraugustana Cathedralitatis coram Coccino anno 1630. decidit, historiæ in præfatis Breuiariis contentæ, veluti canonizatæ ab Ecclesia censeantur *cap. licet causam de prob. cap. in nostra. de testibus.* Mariana in tractatu aduentus S. Iacobi in Hispaniam, Ambrosius de Morales *in Chronic. lib. 9 c. 14. & lib. 8 fol. 213.* 7

Accipe tamen aliud testimonium sanctissimæ Matris nostræ Ecclesiæ quo maius dari testimonium non potest; nam vt ait Trithemius *lib. 1. de laudibus Carmel.* quidquid approbauerit illa, alterius testimonio non amplius indigebit. Hæc ergo in festo S. Spiridionis die 14. Decembris in oratione festi eandem veritatem probat, & firmat his verbis, *Sancti Spiridionis confessoris tui atque Pontificis nos Domine festa tueantur, vt sicut ille Religionis à Propheta Elia institutæ orationibus, & operibus fuit Fidelis imitator*, &c.

Tertium testimonium accipe à Summis Pon- 8
tificibus Ecclesiæ: nam Sixtus V. sic loquitur in Bulla quæ incipit, Dum attenta. *Ordinem ipsum, ac illius personas inter cæteros regularium ordinum professores in catholica Ecclesia militantes tanquam Religionis exemplar speciali charitate fulgentes, sanctorum Patrum Eliæ, & Elisæi, & Enoch, nec non aliorum SS. Patrum, qui montem sanctum Carmeli iuxta Eliæ fontem inhabitarunt successionem hæreditariam tenentes, &c.* Eadem eiusdem ferè verbis affirmarunt Iulius II. Pius V. Greg. X I I I. Sixtus V. Clemens V I I I. Paulus V. Item Iulius II. approbauit Ordinis Breuiarium anno 1584. in quo habentur officia sanctorum Eliæ, & Elisæi veluti Ducum, & fundatorum Religionis, quæ officia etiam approbauit Sixtus V. in Bulla, Eximium, quod in vobis, ex quo etiam firmitatem Apostolici testimonij Patronatus Eliæ in ordinem nostrum accepit.

Approbauit etiam hanc Ordinis Successionem

ab Elia

ab Elia parente nostro Clemen. VIII. *anno* 1604. *in Balla quam refert Fr. Franciscus à sancta Maria in Historia prophetica lib.* 1. *cap.* 10. in qua Pontifex scribit ad Sciabam potentissimum Persarum Regem anno 1604. hæc verba. *Ha habuerunt olim Religionis huius professores sicut à Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris memoria proditum est sui instituti authores sanctos Prophetas Eliam, & Elisæum omnibus nationibus, & gentibus notos.* Quæ majora possemus de hac veritate testimonia afferre? Si B. Virgo, si Ecclesia, si Pontifices summi Eliam proclamant nostrum authorem, religionis nostræ Fundatorem, Institutorem, & Patriarcham, quorum testimonia afferre possemus, quæ his minora non sint? sed ne hæc nostra probabilissima sententia authoritatibus sanctorum Patrum, & gravium Authorum destituta videantur plures huius veritatis Authores referemus.

9 Primus sit S. Hieronymus *epist.* 13. ad Monachos vbi ait: *Noster Princeps Elias, noster Elisæus, nostri Duces filij Prophetarum*, & S. Isidorus *lib.* 8. *offic. cap.* 9. ait: *Huius propositi Principes Elias, & discipulus eius Elisæus fuerunt, siue filij Prophetarum.* & Cassianus *lib.* 1. *instit. monach. cap.* 2. ait: *Hoc enim ambitu illos ambulasse, qui in veteri testamento professionis huius fundauere primordia Eliam scilicet & Elisæum diuinarum Scripturarum authoritate monstratur.* Et S. Cyrillus *lib. ad Eusæb.* ait: *Veruntamen probatissimi monachi nostra Religionis permanserunt sub diciplina monastica vita per Eliam prophetam instituta.* Et S. Bernardus *in expositione cap.* 1. *regula S. Benedicti*, ait: *Attende bene quod in veteri testamento Elias, & Elisæus, in nouo vero S. Ioannes Baptista, postea tandem tempore Apostolorum horum monachorum inventores extiterunt.*

Et S. Macharius sermone ad monachos ait: *Duos viros magnificos exordium monastici Ordinis protulisse credimus; vnus igneis equis in cælos raptus legitur, alter vero prophetasse antequam natus sit, Primus Elias pater noster extitit, alter vero Ioannes Baptista.* Et S. Antoninus 2. *p. summa tit.* 16. *cap.* 1. § 4 ait: *Hi sub Elisæo sumpserunt principium, isti ab Elia exordium habent, cuius imitator Ioannes Baptista erat.* Ioannes vero Hierosolymitanus Patriarcha 44. *in toto suo libro de instit. monach.* nihil aliud contendit quam Eliam Carmelitanæ Religionis ostendere principem, etenim *cap.* 2. sic ait: *Hic propheta Dei Elias monachorum Princeps primus extitit, à quo sancta eorum primaua institutio sumpsit exordium.* Idem docet Trithemius *de laudibus Carmelit cap.* 2. vbi ait: *Elias propheta Domini eximius rectè, & catholicè fundator Carmelitana Religionis dicitur.*

Deinde ad aliorum Doctorum testimonia de-
10 ueniamus, & primus sit Ioannes Molanus in martyrologio *die* 17. *Iulij*, vbi ait: *In Arabia raptus S. Elia propheta Domini Carmelitana Religionis Patriarcha.* Et Philippus Hierosolimytanus, ad illud Ioannis miserunt Iudæi, ait: *O Carmelitarum Religio quam magna facta es in domo Domini; nunquid olim à modico fonte Elia Dei propheta principium non habuisti, & ecce nunc in magnum fluuium excreuisti; tu olim planta a in eremo facta es ciuitas plena populo.* Et Genebrardus *lib.* 4. *Chron. ad annum* 1180. ait: *Sed eorum origo altius repetenda est, nempè à Propheta Elia, & Elisæo.* Et Clitoueus *tom. concion. de sanct. serm. in comitiis prouincialibus Carmel.* ait: *Memoria proditum est Eliam primum huius Religionis fuisse autorem.* Et Eraldus Carthusianus *fasc. temp. in anno Christi* 300. *&* 450. *& ab orbe condito* 1294. ait: *Elias propheta origo Religionis Carmelitana.* Ægidius Camartus de Elia Thesbites *cap.* 9. *sect.* 2. ait: *Elias fuit Religiosorum omnium Patriarcha, & Carmelitarum parens.* Et Carthagena *tom.* 4. *homil.* 1. *de laudibus Carmel. lib.* 17. ait: *Prophetam Eliam primum sacra huius Religionis Carmelitana institutorem fuisse probatione non indiget.* Et Basilius Pontius de Leone *de matrim. lib.* 7. *cap.* 1. ait: *Ad Eliam, & Elisæum, & filios prophetarum Carmelitana Religionis primordia, & immobilia fundamenta refert merito Hieronymus.*

Idem confirmat Commas Antonius Montecatinus consistorialis aulæ aduocatus coram Vrbano VIII. qui in publico consistorio anno 1629. pro S. Andreæ Carsini canonizatione hæc verba protulit. *Sapienter ille quidem hanc sibi præ cæteris religiosam familiam selegit, qua tam originis antiquitate, quam vbi ab ipsis prophetis Elia atque Elisæo repetit tum institutis integerrime sanctitate, tum illustrium vita doctrinaque virorum copia in Christiana republica floruit semper at magis magisque florebit in dies.* Non omittam etiam testimonium Cardinalis Bellarmini *lib.* 2. *de monach. cap* 5. vbi ait: *Vitam eremiticam sanctam, & perfectam esse probatur primo testimonio scripturæ, quæ vehementer laudat Eliam, & Ioannem qui eremitarum Principio fuerunt.* Et quod vita huiusmodi ad verum monachatum pertineat his verbis affirmat idem Author. *Vita Eremitica est culmen, & fastigium status religiosi.* Eandem sententiam docet Suarius *tom.* 3. *de relig. lib.* 3. *cap.* 1. vbi ait: *Est autem valde recepta & satis antiqua traditio Religionem hanc Carmelitarum à temporibus prophetarum signatim ab Elia institutione suam dicere originem, & quasi hæreditariam successionem, quam traditionem suscipimus vt veram.* Et Iacobus Salianus annal. ante Baronium ad annos mundi 3132. §. 4. *Ne quis nostrum hoc beneuolentia potius gratia erga religiosissimum Carmelitarum Ordinem, quam veritatis testimonium putet, quod eos sanctissimi Elia discipulos atque institutores agnoscamus audiatis, &c.*

Et Ludouicus Alcazar in Apocalipsim *c.* 11. *v.* 3. de Elia ait: *Quippe non Virginitatis pudicitia, sed vita etiam religiosa fuit, & parens, & author.* Et Gregorius de Valentia 2. 2. *tom.* 3. *d.* 10. *quæst.* 4. ait: *Ac ipse etiam Elias peculiari habitu succinctus huiusmodi institutum profitebatur, & adducit Hieronymi locum, noster Princeps Elias.* Et Gaspar Sanchez *in lib.* 3 *Reg. cap.* 17. *num.* 52. ait: *Accedit ad hoc Pontificum summorum iudicij grauissimum pondus, qui sacrum hunc ordinem ab Elia disciplina atque instituto exordium habuisse testantur.* Et Antonius Fernandius *de vision. vet. testam. vision.* 9. ait: *Hinc est quod hos duos, Eliam scilicet, & Elisæum agnoscunt plurimi Patres, appellantque principes, ac primos parentes religiosæ vitæ.* Et Ioannes Bonifacius *in Mariali lib.* 2. *cap.* 1. ait: *Hanc autem Carmeli recessus antiquissimam esse familiam, eiusque primum patrem Eliam fuisse facile sibi persuadebit, qui illius libri authorem leget, quem ipse fratri suo Carpatio nuncupauit.*

Et si plures Authores desideres qui Eliam principem, Patronum, & Authorem nostræ Religionis Carmelitanæ proclament consule Carthagenam

homil.

*homil.2. de laudib Carmel.lib.*17 Idem docet Polydo-
rus Virgilius *de inuentoribus rerum lib.7. c. 3.* Diuus
Ioannes Soretus in .Commentariis ad Regulam
S. Alberti Michael Galbinus in Epiſtolis Wer-
nerus Rovelinchus *lib.7. c. 13.* Vincentius Ro-
uelinchus *in Faſciculo temporum.* Carolus Fer-
nandius *lib. de laudibus Carmelit.* Gillel. Eſſengre-
nius *centuria 1. tractatu de cœlibatu.* Anton. Abbas
Vercellenſ.*Comment. ad cap. 7. Cantic.* Timotheus
Bottoni *in vita S.Vgoni* Palynodorus *lib. 1. c. 6.*
Trimerico *de antiquitate Carmelitar.* Fernandus Ca-
ſtillus 1. *p. Chronic. Ordin.Prædicat.lib.6. c. 65.* Guil-
let. Poſtellus. *lib. de Vniuerſ. tit. de Syria.* Paulus
Morogia *de orig. Relig. lib.1.c. 30.* Baptiſta Glanus
in Hiſt. Pontif. in vita Deodati 1.ad ann. 615. &
in vita Honorij III. ad ann. 1216. Ioann. Baptiſta
Confectius *in ſumma priuilegiorum c. 7.* Iacobus
Middendorpius *in hiſtor. aromatic. c.* 1. Oliuarius
Bunartius *Comment.in Eccl. ad c.48. v.* 1. Petr. Wa-
ſtelius *Apologia pro Ioann. Patriarcha* 44.c.47.

Eandem ſententiam tenent Maturinus Pigno-
ronius *in Anagraphe Carmelit.* Aubertus Miræus *in*
Prologomenis ad lib. de origine ordinis S. Auguſt.
Auguſt. Torniellus *tom. 2. annal ad ann.* 3139.*quin-*
ta mundi ætatis ann. 117. *n.* 2. Auguſt. Barboſ. *lib.1.*
iuris Eccleſ.vniuerſ.c.41. n.24. Carillus *in Chrono-*
*logia lib. 6 ad ann.*1582. Ioann. Gazus *in Sermone*
S. Thereſia. Iacob.Rebulloſa *in ſermone* S. *Thereſia.*
Angelus Manrique *in vita V. Anna à Ieſu lib.5.c.1.*
Syluester Marcellus in Mari Ocean. *religio. lib. 4.*
Honophr. Marczcal. *tom. 1.concion. in concion. B.*
Maria Virginis de monte Carmeli. Laurentius Beyer-
linck.*in Theatra vita humana tom. 6. litt. B. verbo*
Religioſus. Petrus Valderana *in Theatra Religionum*
in concione S. Elia. Petrus Oxeda *in informatione*
pro immaculata Virginis Maria conceptione. Leander
de Granata *in lib S.Gertrudis.* Mitto alios plures,&
doctores noſtri ordinis Carmelitani, qui omnes vno
ore S. Eliam primum inſtitutorem noſtræ Carmeli-
tanæ familiæ proclamant.

11 Deinde aſſumptum probatur ratione. Nam,
vt ait Hieronymus ad Paulinum: *Habet vnum-*
quodque propoſitum, ſeu inſtitutum principes ſuos.
Nulla enim eſt Religio quæ non agnoſcat ſuum
authorem, ſed Religio Carmelitana nullum vn-
quam Authorem recognouit, quam ſanctiſſi-
mum Parentem noſtrum Eliam: ergo nemo, ni-
ſi nemo ſit, & cum ipſa velit pugnare ratione
12 id poterit negare. Confirmatur, primo. Quia an-
tiquitùs inoleuit mos in Religionibus ſæpe ap-
pellationes ſuas à ſede ſui deſumere ortus in
quo primitus fuit obſeruatum propoſitum vitæ,
vt inde ad cæteras partes mundi eiſlueretur, vt
à Ciſterio Ciſtercienſes, à Cartuſia Cartuſien-
ſes, &c. Sed Religio Carmelitana à Carmelo
monte Phœniciæ ſumpſit appellationem, ergo
& in illo ſumpſit exordium à magno Parente
Elia, & inde in alias mundi partes deriuata eſt.
Confirmatur 2. Quia Sixtus V. de conſilio Car-
dinalium Eliam vt Patronum toti Carmelitano
13 Ordini propoſuit, vt patet ex eius Bulla quam
ſupra retulimus, ſed nemo dicere poteſt Ponti-
ficem errare poſſe in approbando pro Patrono,
& fundatore alicuius Religionis, qui reuera, nec
fundator vnquam, nec Patronus extitit; ergo
ſignum eſt Eccleſiam, & Pontificem Eliam vt
fundatorem Carmelitici Ordinis ſemper agnouiſ-
ſe, non enim in rebus Eccleſiæ diſcernendis Pontifex
errare poteſt.

Confirmatur 3. Quia nullus ex aduerſariis no-
ſtris poteſt aſſignare alium Authorem huius ſacræ
Religionis: ergo ſignum eſt fuiſſe Eliam Ante-
cedens patet: nam, qui dicunt fuiſſe Albertum
Patriarcham Hieroſolymitanum ex titulo ipſius
regulæ conuincuntur. Vnde ipſimet fatentur
Albertum ſolum Ordinem ſua tantum regula
reformaſſe, Qui vero dicunt Ordinem iſtum ab
Aimerico duxiſſe principium, ipſi fatentur hunc
tempore Alexandri III. Carmelitas per nemora,
& Carmeli eremos diſperſos in vnum cœnobium
congregaſſe, & ad commodiorem vnam viuendi
normam redigiſſe. Qui vero dicunt incepiſſe à
Ioanne Patriarcha Hieroſolymitano circa annum
Domini 400. ab ipſomet Ioanne conuincuntur,
nam *in lib. de inſtit. Monach. cap.*1. ait ad Caſpa-
tium. *Nequaquam poſſet hac ratio plene verborum*
doctrina, niſi ab experta tradi. Quo loco confite-
tur ſe per experientiam huius Carmelitanæ vitæ
didiciſſe, quæ in ſuo libro tradit; ante illum er-
go iam Carmelitana Religio exiſtebat. Alij tan-
dem qui Carmelitici ordinis initium ad Apoſto-
lorum tempora referunt, nullum certum autho-
rem aſſignant; ergo cum hæc Religio aliquem
debuerit habere Authorem, & cum nullum alium
ipſa agnouerit, niſi magnum Prophetam Eliam.
manifeſtum eſt Authorem huius Carmelitanæ
familiæ fuiſſe Eliam; non enim dicendum eſt tam
claram, & illuſtrem familiam caruiſſe Authore.

Nec obſtat ſi dicas hæc non alia nixa eſſe fir- 14
mitudine, quam ea,quam accipiunt a Carmelitarum
authoritate, & aſſertis: non obſtat, inquam; nam 15
ſecundum ius 14. *q. 2.ſuper prudent.* Monachi poſ-
ſunt teſtificari in cauſa ſui Monaſterij; quia illi
potiſſime in teſtes aſſumendi ſunt, qui eadem ne-
gotia tractauerunt, maximè quod cum de hac an-
tiquitate immemorialis ſit in toto ordine Carme-
litarum traditio, prudenter eſt ei ſtandum, vt ra-
tiones multæ præſcribunt. Nam ſi cum quis poſ- 16
ſidet rem aliquam bona duntaxat fide per trien-
nium perpetuo illius præſidio gaudet, vt habetur
16. *q.6. c.præſcription.* multo rationabilibus Reli-
gio habens præſcriptionem à prædeceſſoribus
ſuis de antiquitate Fundatoris, & fundationis il-
lius per ſæcula multa, præſidio talis antiquitatis
gaudere debet, præcipue cum hæc traditio, non
ſolum fundetur in authoritate ipſorum Carme-
litarum, ſed in quadam reuelatione B. Virginis
Mariæ approbata à Ioann. XXII. qui ann. 1322. in
bulla ſacratiſſimo, quam confirmauit Alexander
V. ſui Pontificatus anno 1. refert, & approbat
quandam reuelationem B. Virginis in qua dicitur
hunc ordinem fuiſſe per Eliam, & Eliſæum in
monte Carmelo inchoatum, vt refert Lezana *in*
ſuis annalibus in apparat. ad annal. c.6. num.6.& ex
alia Reuelatione facta B. Petro Stomæ Patriar-
chæ Conſtantinopolitano, in qua B. Virgo ait,
Eliam fuiſſe huius ordinis inſtitutorem, quam
reuelationem approbauit ſacra Rituum congre-
gatio in officio eiuſdem Beati, ſub Vrbano VIII.
anno 1628. vt *ſuprà* diximus.

Si ergo B. Virgo Eliam proclamat inſtitutorem
Carmelitici Ordinis, ſi id approbat Eccleſia in
canone S. Spiridionis. vt *ſupra* diximus: ſi id tot
Pontifices ſuis bullis approbant, & confirmant
ſi tot Patres ſanctiſſimi id atteſtantur: ſi tot
Authores, grauiſſimi id in ſuis libris profiten-
tur quis poterit nos ab hac poſſeſſione detru-
dere? Audite ergo Carmelitæ antiquitatis veſtræ
defenſores

defensores D. Bernardum cap. ad Patres de mente
Dei dicentem. *Quosdam esse qui cum manifestum*
lumen veritatis obnubilare nō queant de solo novita-
tis nomine conciliuntur. Et infrà, *fileant ergo qui in*
7 *tenebris lucem indicantes vos arguunt nouitatis ex*
abundantia malu voluntatis, hæc Bernardus. Caueant
igitur nouitatum amatores, ne in foueas incidant,
& in laqueos hæreticorum asserentium, nouum
esse, & inuentum quoddam in Ecclesia Dei statum
Religiosum, cùm adeò sit antiquus, quòd non
solum à tempore Apostolorum, sed ante à Paren-
te nostro Elia ortum duxerit. Quæ sola ratio vt
ora hæreticorum oblatrantium obturarentur suffi-
ciebat, vt omnes orthodoxi hanc nostram probabi-
lissimam sententiam amplecterentur, siquidem
illius probabilitate hæretici conuincuntur de an-
tiquitate religiosi status.
18 Et hinc colliges quam sine fundamento Baro-
nius *tom. 2. ann. 161.* Monachatus primas tribuit
Antonio magno Abbati, & non Eliæ magno Pro-
phetæ; cum sit manifestum ante Antonium qui
floruit anno Christi 300. plures in Ecclesia Dei
monachos fuisse, primum quod ex monachis sum-
mum Pontificem assumptum, & electum anno
267. vt tradit Eusebius *in Chronic. ad ann.* 267. Imò
Cassianus *collat.* 18. *cap.* 5. & Genebrardus *lib.* 3 *ad*
ann. 339. affirmant à tempore primitiuæ Ecclesiæ
fuisse vera monasteria Cœnobitarum, qui in com-
munitate degebant, quæ perstitere vsque ad tem-
pus Antonij & Pauli. Vnde S. Athanasius in vi-
ta S. Antonij Abbatis refert ipsum Antonium à
quodam illorum monasteriorum Sene petiisse, vt
sub eius illum disciplina coaptaret. Tum quia Hie-
ronymus in vita Patrum affirmat S. Eugeniam
mentito fœmineo in virilem habitu propè Ale-
xandriam monasterium fuisse Cœnobitarum in-
19 gressam, quod contigit anno Christi 188. Et in-
super addit ipse monachos illos fuisse Essenorum
successores, quos multo antiquiores Antonio fuisse
ipse Baronius testatur; Antoniumque per quen-
dam ex Essenis successorem monachum instru-
20 ctum in monasticis fuisse. Vnde ipse Baronius
non audens ipsum Antonium institutorem vitæ
Cœnobiticæ dicere eum restitutorem appellat. Sed
nos eum Reformatorem appellamus, cum succes-
sio hæreditaria nunquam ab Elia vsque ad hæc
tempora cessauerit, nec in finem mundi cessare
speramus, vt verba Beatæ Virginis attestantur.
21 Dices omnes prædictæ reuelationes, & Eccle-
siæ, & Pontificum, & Doctorum locutiones so-
lum conuincere Eliam fuisse impropriè, & accom-
modatitiè Patronum huius Carmelitanæ familiæ,
quatenus quia in Eremum secedens iuxta Tor-
rentem Carith, & in monte Carmelo ab homi-
num consortio abstractus vixit, & alieno modo
vitam eremiticam inchoauit, Carmelitæ eum de
concessione Sedis Apostolicæ in patronum acce-
perunt, non vero quia verum statum religiosum
instituerit cum tribus votis essentialibus; ergo Car-
melitæ singulis mensibus prima die non impeditis
festo nouem lectionum non possunt de eo, tan-
quam de suo fundatore recitare. Antecedens est
certum quia ante Christum non fuit verus status
religiosus cum tribus votis. Consequentia vero
patet, quia verba priuilegiorum non in sensu im-
proprio, sed proprio accipienda sunt, ergo cum Elias
tantum impropriè, & accommodatitiè; vt diximus,
sit electus à Carmelitis in suum Patriarcham, non
possunt de eo tanquam de suo fundatore recita-
rē, vt faciunt Minores, & alij communicantes de
suis veris, & propriis fundatoribus.

§. III.

In quo ostenditur Eliam fuisse authorem, in-
stitutorem, & fundatorem status monasti-
ci, in lege scripta cum tribus votis essen-
tialibus, scilicet obedientiæ, paupertatis,
& castitatis, & quomodo id fuerit.

SVMMARIVM.

22 *Elias fuit Author status monastici cum tribus votis simplicibus.*
23 *Probatur id authoritate Patrum exempla Christi.*
24 *Probatur ab exempla Apostolorum.*
25 *Probatur ex eo quod Elias princeps monacho-rum à sanctis Patribus appellatur.*
26 *Probatur ex eo quod religiosus à sanctis Patribus appellatur.*
27 *Probatur multiplici D. Thom. authoritate.*
28 *Elias obedientiam obseruauit.*
29 *Obseruauit paupertatem.*
30 *Obseruauit castitatem.*
31 *Elias obseruauit obedientiam, paupertatem & castitatem ex voto.*
32 *Quodcunque opus bonum melius fit ex voto, quam sine illo.*
33 *Melius est obseruare obedientiam, paupertatem, & castitatem ex voto, quam sine illo.*

HOc est præcipuum contrarium fundamen-
tum, & silex quam infringere non pos-
sunt, sed immerito, cum id quod eos maximè tor-
quet, nos facillimè superemus. Respondeo ergo 22
negando Eliam non fuisse vere, & proprie autho-
rem status monastici cum tribus votis essentiali-
bus, non cum ea solemnitate, quam hodie habet
in Ecclesia, sed cum tribus votis simplicibus, eo
modo, & ea perfectione, qua illa Ecclesia capax
erat, quod sic probo de omnibus tribus votis in
communi, & deinde ad vnumquodque in particu-
lari maioris claritatis gratia descendam. Sit ergo pri-
mum pro probanda nostra assertione fundamentum.
Concors omnium Patrum, & Doctorum sen- 23
tentia est, Christum statum religiosum cum tribus
votis consuluisse in illis verbis: venite post me,
qui statim relictis retibus secuti sunt eum, cum
tamen in prædictis verbis nulla fiat expressio vo-
torum; sed similibus verbis vocauit Elias Elisæum
mittens super illum pallium, qui statim relictis bo-
bus cucurrit post Eliam, vt constat *ex 3. Reg.* 19.
ergo licet ibi nulla fuerit expressio votorum; ibi
fuere imbibita, vt eleganter ait D. Hieron. epistola
ad Lucinum *Elisæus boues, & iuga prioris Operis*
vertit in vota. Et Hugo Cardinalis *in cap. 9. Lucæ*
ait: *Elisæus in aratra coxit currus, mactauit boues, id*
est, religionis fecit votum; ergo in prædicto loco Elias
statum religiosum cum tribus votis instituit.
Confirmatur, quia Abulensis 3. *Reg.* 19. *q.* 23. & 24
26. ait: *Elisæum in sequela Eliæ recessisse ab amicis,*
& cognatis non reuersurum ad statum illorum, quem-
admodum Apostoli Petrus, & Andreas, Iacobus, &
Ioannes, ac Matthæus secuti sunt Christum. At qui
ex mente omnium Theologorum Apostoli sequen-
tes Christum veri religiosi fuere cum tribus votis
obedientiæ, paupertatis, & castitatis; ergo idem di-
cendum est de Elisæo sequente Eliam, non cum
eadem proportione, ac Apostoli fecere vota, sed ea

perfectione. quia illa antiqua lex eapax erat. Vnde Gaspar Sanchez 3.*Reg* 19.*n*.66.ait : *Iniecto itaque pallio in suam sibi societatē describēt, quasi eiusdē secū instituti participem, unctio igitur fecit Prophe-*
25 *tũ Elisæum, pullium autē contuberuulē, & monachum.*

Secundò probatur ; Quia multi Sancti Patres vocant Eliam, & Elisæum, & filios Prophetorum monachos veteris testamenti, & duces monachorum. ergo necessario dicendum est ipsos veros monachos cum tribus votis fuisse. Antecedens patet est testimoniis sanctorum Patrum, & primus, sit D. Hieron.*epist*. 13.*ad Paulinum*, vbi ait : *Noster princeps Elias noster Elisæus, nostrē duces filij Prophetarum*, & *epistola ad Rusticum* ait : *Filii prophetarum quos monachos in veteri testamento legimus.* Secundus sit Ioan. Ierosolymit.*in cap.2.* vbi ait : *Propheta Dei Elias monachorum primus extitit.* Et *cap.9.* addit ; *Monachus enim vere deinceps ipse fuit.* Tertius sit Rupertus Abbas *lib.3.in cantica cap.3.* vbi loquens de Elia ait : *Hac dixit; & hac fecit ille primus Author, & institutor eorum, qui dicti sunt fily Prophetarum, quos fuisse monachos in veteri testamento constat authoritas Patrum venerabilium.* Quartus sit Vualdensis *lib.3.doctr.fidei cap.4.* vbi loquens de filiis Prophetarum ait : *Beatus Hieronymus audacter appellat eos monachos.* Consequentia vero recte infert, & admittitur à Suario *tom.3 in 3. p.d.04.sect.6.* vbi hoc argumento probat Ioan. Baptistam virginitaté vouisse, quia inquit Suar.*id indicant Patres cũ dicunt Ioannem monasticam vitam egisse, & monachorum principem fuisse* ; ergo cum idem sancti Patres de Elia, & Elisæo, & aliis Prophetis dicant fuisse monachos, vel duces, aut principes monachorum necessario dicendum est fecisse tria vota essentialia, sine quibus monachatus stare non potest.

26 Tertio probatur ; Quia multi DD. appellant Eliam, & Elisæum Religiosos, vt sunt Ioannes Ierosolymitanus *in lib. relato cap.* 21. 22. 23. & 24. Liranus 3. *Reg.* 10. & 4. *Reg.* 2. Vgo Cardinalis 3. *Reg.*10. Dionys. Carthusian. *ibi*, Waldensis *tom* 3. *lib.3.art.1.c 4.* Cassaneus *in Catalogo gloria mundi 4 p.consider.* 53. Abulens.1.*Reg.* 19.31.& *Reg.*2.q. 23. Gaspar Sanchez. 4. *Reg.* 17. *n.7.* & *cap.19.n.66.* & 68. Salian. *in annalibus anno* 3133. *n.* 2. & *anno* 3139.Anton.Fernand. *in lib.de visionibus veteris testamenti sessione* 9.& alij ; sed nullo modo stare potest Eliam, & Elisæum, & filios Prophetarum fuisse religiosos, sine tribus votis essentialibus, siquidem sunt de essentia status religiosi, ergo si fuerunt religiosi vt asserunt dicti Doctores ; euidenter sequitur tria, vota substantialia religionis emisisse.

Confirmatur ex authoritate D. Thomæ, quæ
27 tanti ponderis est in Ecclesia Dei. Ipse enim a.2. q. 187. *art.* 2. quærit, Vtrum Religiosis liceat sæcularia negotia tractare ? Et respondit in solutione ad 3. *Adire palatia propter pias causas competit Religiosis, vnde dicitur 4.Regum, quod Elisæus dixit ad mulierem numquid habet negotium, & vis vt loquar Regi vel Principi militia.* Ex quibus verbis D. Thomæ sic argumentor. Ex eo probat D.Thomas licere religiosis adire palatia, quia Elisæus id facere promittebat : Ergo D. Thom. reputauit Elisæum verum Religiosum. Alias eius exemplum quod affert ad probandum suum intentum esset ineptum & insulsum. Et idem argumentum desumitur ex *eadem*, q. 187. *art.6.* vbi dum quæreret S.Doctor, vtrum liceat Religiosis vilioribus vestibus vti quam cæteri ? Respondet affirmatiué, & rationem assignat, *Quia ad Hebræos* 11. *Apostolus dicit circuierũt in melotes & pellibus caprinis, Glossa, vt Elias, & alij.* Probat ergo licere religiosis vti vilioribus vestibus, quia Elias, & alij sic fecerunt; ergo existimauit Eliam fuisse verum religiosum veteris testamenti cum tribus votis, alias eius argumentum esse insulsum, & non ad rem; siquidem ad probandum id licere religiosis cum tribus votis, afferret exemplũ de non habente votum, quod non est dicendum
de ingenio, & consequentia ineffabili D.Thomæ. 28

Quarto probatur. Quia tam Elias, quam Elisæus obseruarunt tota vita obedientiam, paupertatem, & castitatem ; ergo id fecerunt ex voto. Antecedens ad obedientiam patet Eliæ, eo modo, quo in supremo ordinis capite obedientia potuit esse, vt infra dicimus scilicet eminenter [vt ait Suarez *tom 4. relig. tit. 9. lib. 1. num.* 12. vel in præparatione animi, vt ait D.Thom.2.2. *q.* 188. *art.8, ad 3.*] Probatur à Ioanne Ierosolymitano *in præfato lib. cap.9.* vbi ait. *Qui semetipsum prorsus abnegans, & voluntati propria renuntians, semper superioris nempè Dei voluntatem prorsus secutus fuit, quemadmodum de eo scriptum est ubisit quocunq; eum ferebat voluntas, scilicet Dei.* Quod etiam probat perfecta Dei sequela; quæ sine dubio in tam perfecto viro fuit, hæc enim vt ait Bellarm. *lib.de monach. c.*21. in perfecta obedientia consistit. De Elisæo autem id probat illud 3.*Reg.*19.*n.v* 21. secutus est Eliam, & ministrabat ei. Quod & indicat illud, osculer oro patrem meum, & matrem meam, & sic sequar te, vt enim ait Abulens. 3. *Reg.* 19. *q.* 24. *Petiuit sententiam. quia putauit quod non poterat iam aliquid agere contra præceptum Eliæ.* De aliis autem filiis prophetarum id constat, ex 4.*Reg.*14.& 16 vbi dicitur. & adorauerunt eum; Vbi Nicolaus de Lira. 4 *Reg.*2.*v.*15.ait : *Adorauerũt Elisæum adoratione dulia tanquam superiorē suum, eo quod esset substitutus loco Eliæ, sub cuius regimine vixerant.* Et Caiet.ibid. ait : *Honoris signum tanquam nouo patri loco Eliæ exhibuerunt.* Et Franc.Somnius *in lib.demonstr. Euang.c.*9 ait, *In hac perfecta obedientia filij autem prophetarum illustres facti sunt in Scripturis.*

Deinde quoad paupertatis obseruantiam, quod 29
Eliam ipsum id probat Chrysost. *lib.*4.*de prouid.*dũ ait: *Nihil illi terrenũ præter melotam erat*, & *hom.*1. *ad popul. Antioch.* sic ; *Quid enim dic mihi Elia pauperius.* Et infra, *Ipsum vero paupertatē ex mentis opulentia elegit.* Et Crauina *in lib. vox turturis p.* 1. *c.* 8. cum paupertatis prototypum vocat. De Elisæo vero ad comprobat illud 3.*Reg.* Et statim relictis bobus cucurrit post Eliam, quod est idem, ac omnia reliquisse, sicut Christi Apostoli fecerunt. Vnde Salian. *sub ann.* 3144.non solum ipsius paupertaté commendat, vt faciunt Abulens.*ad* 4.*Reg.*6. *v.*23. & Gaspar Sanch.*n.*68. Sed eam fuisse voluntariam probat, quod cum valeret gratia apud Regem tamen eleemosynis viuere voluit. Et sub anno 3145. *n.* 6. ex Theodoreto de filiis prophetarum ait : *Chorus prophetarum extremum ample Etabatur paupertatem.* Et idem ait Bellarm. *lib.3.de monach.cap.* 5. Abulensis c. *reg.6.quest.*94.

Deinde de castitate, seu virginitate quoad Eliam 30
patet, nam Eliam virginitatem, & castitatem coluisse tenet Ignatius martyr. *Epist. ad Philadelp.* sequitur S. Ephrem. Syrus *exhort ad monach. tom.* 2.*de sermon.de transfigur.* Habet & id S.Hieron. *ad Eustochium* dicens, *Virgo Elias, Elisæus virgo, Virgines multi filij prophetarum.* Item Chrysost.*lib.de virgin.* Ambr.*de virg.lib.*1. *de laud.virginit.in tom. Bibliotheca noua.* Isid.*lib.*2.*de offic.Ecclesiast.*,c.17. Cassian. *lib.*2.

lib.2.de inst.monach.c.3. & *lib.de spiritu fornicat. cap.4.* S. Thomas *in 4. dist.49.q. 5. art.3.q.1.ad 3.* Glossa ordinaria *in Ieremiam 35.* Gaspard Sanchez *3.Reg.17.n.6.* vbi ait, *Virginitatem voluisse perpetuam communis est veterum Patrum constans sententia*; & Grauina relatus ait, *Quem primũ colendæ virginitatis authorẽ Patres, & Doctores appellant.* De Elisæo autem & filiis Prophetarum id asserunt Ignatius Martyr, & Hieronymus relati, & idem affirmant Bellarminus *lib.2.de monachis cap.5.* Suar. *tom.4.de relig.lib.3. cap.1.n.6.* Ægidius Camartus *de rebus Eliæ cap.6.sect.8.* Cornelius *in 3. reg.17.*

31 Antecedente igitur sic probato, probo consequentiam nostri propositi enthimematis, scilicet observantiam obedientiæ, paupertatis, & castitatis in his sanctis Prophetis fuisse ex votis, quod sic probo. Elias & Elisæus, & multi filij Prophetarum per totam vitam observarunt obedientiam, paupertatem & castitatem, vt probatum manet, nec in hoc est dissidium inter nos, & recentiores sive aliquos novatores; sed id non poterant facere absque voto; ergo dicendum est prædictas virtutes firmasse ex voto. Antecedens manet probatum, & admittitur à contrariis, minor vero patet: nam vt ait D. Thomas 2.2.q.186.*art. 6.ad.2.* *Non aliter homo potest totam vitam suam Deo exhibere nisi per voti obligationem.* Quia vt bene Suarez *lib. 3. de relig.lib.2.cap 3.n.2.* inquit, *Cum hoc sit dare valdè difficile, & de se nõ necessaria, sed voluntaria, nisi aliquo morali vinculo firmata sit, facile fluctuabitur.* Vnde vt ait idem Suarius *dicto to.3.lib.8. c.2.n.14.* *Ex eisdem locis, & verbis quibus Christus Dominus paupertatem consuluit votum hoc etiam consuluisse colligendum est, quia si paupertatẽ consuluit, ergo & paupertatẽ eius, ergo & immobilitatem, seu firmitatem, propter quam votũ adhibetur.*

Si ergo sancti hi Patres, & Prophetæ totam vitam suam exhibuerunt in observantia obedientiæ, paupertatis, & castitatis, vt supra diximus, id fuit ex aliquo voto, hoc enim argumento probat Suarius *tom 2. in 3. part. d.24 sect.6.§.quæres vero.* Ioannem Baptistam voto emisso virginitatem observasse, quia scilicet vitam cœlibem, ac solitariam perpetuo agere decreuit, quæ ratio eandem vim habet in Prophetis nostris.

Quinto probatur: Certum, & indubitatum est, Eliam, & Elisæum, & multos filios Prophetarum fuisse sanctissimos viros, & à Deo illuminatissimos, & perfectionis studiosissimos, vt vel eorum egregia facta, signa, miracula, & prophetiæ in sacra pagina expressa manifestant; Constat etiam
32 lumine naturali viros sanctitatis insignes nũ ignorasse opus bonum quodcumque fieri melius, & gratius Deo, & magis meritorium, si voto fiat, quam sine illo, si ergo dicti Patres obedientiam, paupertatem, & castitatem perpetuo seruarunt, vt supra diximus, non id absque voto fecerunt; patet consequentia, quia melius, & Deo gratius est
33 obedientiam, paupertatem, & castitatem ex voto seruare, quam sine illis: ergo cum in hoc nulla implicatio detur, nulla indecentia, nullumque inconueniens reperiatur, quinimo maximè id decens videatur, vt isto modo propositum ipsorum immobilius esset, & Deo gratius procul dubio ita eos fecisse credendum est. Et hac ratione vtitur Suarez loco citato ad probãdum cœlibatum Ioannis Baptistæ voto firmatum fuisse, vt & immobilius inquit esset, & Deo gratius. Deinde descendendo ad quodlibet ex his votis in particulari id probo tum rationibus, tum Patrum, & authorum authoritate.

§. IV.

In quo ostenditur Eliam fuisse Authorem, & institutorem status monastici, & Religionis Carmelitanæ cum tribus votis essentialibus obedientiæ, paupertatis, & castitatis, probando hoc per singula vota.

SVMMARIVM.

34 *Elias vovit obedientiam Deo.*
35 *In eo fuit status religiosus eminentre.*
36 *Habuit obedientiam in præparatione animi.*
37 *Probatur habuisse obedientiam ex voto, ex eius sanctitate.*
38 *Elisæus perfectissimam habuit obedientiam.*
39 *Habuit obedientiam ex voto, vt Apostoli, sed cum minori perfectione.*
40 *Habuit necessitatem sequendi Eliam ex voto, & præcepto Eliæ.*
41 *Recabitæ habuerunt votum obedientiæ.*
42 *Probatur authoritate Concilij Senonensis.*
43 *Recabitæ fuere discipuli Eliæ & Elisæi.*
44 *Recabitæ etiam in minimis obediebant Recab.*
45 *Hæc obligatio oriebatur in illis ex voto.*
46 *Non datur præceptum naturale, vel positiuum de rebus consilij.*
47 *Parentes non possunt filiis præcipere consiliorũ.*
48 *Esseni habuerunt votum obedientiæ confirmatum iuramento.*
49 *Esseni fuerunt filij, & discipuli Eliæ.*
50 *in lege veteri fuit verum votum obedientiæ.*
51 *In quo consistat votum obedientiæ.*
52 *Elias, & Elisæus fuere primi homines, qui fecerunt votum obedientiæ.*
53 *Elias fuit exemplar veri paupertatis.*
54 *Elias reliquit omnia quæ possidebat ex voto paupertatis, vt fecere Apostoli, sed cum minori perfectione.*
55 *Non poterat relinquere omnia propter Deum absque voto.*
56 *Probatur authoritate D.Thomæ.*
57 *Probatur ex paupertate Elisæi & exemplo Apostolorum.*
58 *Probatur ex præcepto Recabitarum.*
59 *Probatur ex supplicio Giezi.*
60 *Elias habuit votum castitatis.*
61 *Quid per Eunuchos intelligatur, tam in veteri quam novo testamento.*
62 *Esaias locutus fuit de illis Eunuchis spiritualibus de quibus loquitur Christus in Evãgelio.*
63 *Elias, & Elisæus fuere Eunuchi spirituales.*
64 *Eunuchi spirituales observant castitatẽ ex voto.*
65 *Christus vocavit Eunuchos, qui castitatem ex voto observabant.*
66 *Christus non solum locutus fuit de Eunuchis legis gratiæ, seu de Eunuchis legis veteris.*
67 *Stando in verbis Christi plures fuere in lege veteri, qui castitatem ex voto observarunt.*
68 *In lege veteri votum castitatis magnum nuncupabatur.*
69 *Nazaræi observabant castitatem ex voto.*
70 *Votum castitatis Nazaræorum fuit perpetuum.*

71 Elias & Elisæus virginitatē perpetuo seruarūt.
72 Virginitatem servarunt ex voto.
73 Elias dicitur à Patribus virgo consecratus propter votum castitatis.
74 In lege veteri venerata fuit virtus continentia.
75 Multi Patres legis veteris continentiam servarunt ex voto.

SVperiori §. id probauimus in communi de
34 prædictis votis, nunc maioris claritatis gratia ad vnumquodque particulari descendemus.
Et in primis suppono, Eliam solum voluisse obedientiam Deo iuxta illud, abiit Elias vbi eum ferebat voluntas. & fecit iuxta verbum Dei; Nam
cum Elias fuisset supremus pater, & institutor
Religionis, semper in ea fuit superior, & sic in
ea non habuit superiorem, cui promisisset actualem obedientiam, nisi soli Deo. Vnde de eo
dicere possimus id quod Suarez tom. 4. de relig.
tit. 9. lib. 1. cap. 2. n. 12. ait. de D. Paulo primo
Anachoreta, & aliis qui tempore illo antiquo in
deserta recedebant; nam sicut Suarez ibi ait, *In*
35 *eis fuisse statum religiosum quasi eminenter*, ex eo
quod non haberent cui, nisi Deo promitterent
obedientiam, ita nos idem dicimus de Elia: vel dici-
36 mus Eliam habuisse obedientiā prælato in præparatione animi, vouēdo se obedientiam præstitutū
summo sacerdoti Synagogæ, quem ille vt superiorem eligeret, quod sufficit saluo iure ecclesiastico ad constituendum verum statum religiosum
vt ait D. Thomas 2. 2. *q.* 186. *art.* 5. *ad* 3. *& art.* 8.
ad 3. Suarez *tom.* 3. *de relig. lib.* 1. *cap.* 12. *n.* 10.
& lib. 2. *cap.* 4. *n.* 14. *& lib.* 10. *cap.* 2. *n.* 10.
37 Confirmatur: Quia cum sanctitas Eliæ fuerit
magna vt apud omnes indubitatū est, & egregia
ipsius miracula, & gesta, & quæ in fine mundi
facturus est sufficienter ostendunt, non est credendum ignorasse, vel neglexisse aliquid, quod ad
perfectam Dei sequelam necessario requiritur;
sed ad perfectam sequelā Domini necessario requiritur votum obedientiæ, vt ait Bellarm. *lib.* 2. *de
monachis cap.* 11. vbi ait, *Perfecta sequela Domini,
qua in abnegatione sui ipsius, idest, in perfecta obedientia consistit, necessario includit votum, quo quis
ita se abnegit, vt non possit retrocedere, non enim
perfecta est abrogatio sui obedire alteri ad tempus;*
Ergo cum Elias fuerit in sequela Domini perfectissimus, vt patet ex illis verbis 3. *reg.* 17. Et abiit,
& fecit iuxta verbum Domini, & ex illius verbis
cap. 18. Iuxta præceptum tuum feci omnia verba
hæc, euidenter sequitur, illum tantam perfectionem voto obedientiæ confirmasse.
De Eliseo autem id clarius constat, tum ex fa-
38 cto Elisæi, qui vocatus ab Elia statim relictis
bobus cucurrit post Eliam, in quo perfectissima
cernitur obedientia, sicut in discipulis Christi,
quamuis non cum tanta perfectione, vt ait Chrysostomus *homil.* 14. *in Matthæum*, vbi loquendo,
de Apostolis ait. *Perpende obedientiam vocatorum,
cuncta illico relinquētes fecerunt, quod Elisæus quoque sub Elia legitur implesse, talem quippe obedien-*
39 *tiam à nobis Christus efflagitat*, sed obedientia
Apostolorum, & quam Christus à nobis efflagitat est cum voto, vt omnes patres astruunt: ergo
si Eliseus sequendo Eliam id impleuit, vt ait
Chrysostomus obedientiam ex voto, vt Apostoli
licet nō cum tāta perfectione obseruauit. Confirmatur ex licentia, quam petiuit ab Elia osculandi patrem, & ex responsione Eliæ, vade & reuer-
tere. Vbi ait Abulensis 3. *Reg.* 19. *q.* 24. *revertere
quia si veneris aut moratus fueris peccabis.* Et 40
Salianus anno mundi 3127. *n.* 26. ait. *Postulatio
ista significat: enictam à Deo nouo Propheta necessitatem sequendi Eliam.* Atqui si non præcederet
votum obedientiæ nulla esse culpa in Elisæo, & si
non reuerteret, siquidem reuersio ad Eliam secluso voto ei erat voluntaria; ergo si hi, & alij
Patres & Authores dicunt Elisæum peccaturum,
nisi esset reuersus, ideo est, quia in Elisæo præcesserat votum obedientiæ.
De Recabitis vero id etiam liquet. Nam Con- 41
cilium Senonense in Decreto 19. de votis monasticis proponit pro exemplo Relegiosis legis
gratiæ votum obedientiæ Recabitarum his verbis: *Si quis votum aliquid huiusmodi voverit Do-
mino, etiam si perpetuum fuerit, non facies irritum* 42
verbum suum, sed Deipara Virginis, Anna Samuëlis matris, & Recabitarum exēplo, omne quod promisit implebit. Ex quo loco sic conficio argumentum. Concilium ad compellendum monachos legis gratiæ ad obseruantiam voti obedientiæ proponit eis exemplum B. Virginis, Annæ, &
Recabitarum; ergo sicut Beata Virgo obseruauit
obedientiam ex voto, ita & Anna, & Recabitæ:
patet consequentia, quia si Anna, & Recabitæ
non obseruarent ex voto obedientiam, vt fecit
B. Virgo, inepte à Concilio illorum obedientiæ
obseruantia proponeretur, vt exemplar imitandum à monachis legis gratiæ; siquidem illi ex
voto illam obseruant: ergo ne dicamus Concilium exemplum monachis legis gratiæ extra rem
adduxisse, dicendum est Annam, & Recabitas, obedientiam ex voto obseruasse, vt fecit B. Virgo
quamuis cum multa minori perfectione.
Hos autem Recabitas fuisse discipulos Eliæ,
& Elisei nullum est dubium, vt ait D. Hierony- 43
mus *in Epistola ad Paulinum*, vbi loquens de filiis Prophetarum Eliæ, & Elisei, addit, *De his
sunt & illi filij Recab, qui per Ieremiam voce laudantur:* & Boulducas *lib.* 3. *de Ecclesia ante legem
cap.* 6. ait *Elia, & Eliseo successit in officio Ionadab,
qui passim in scripturis dicitur filius Recab.* Ergo si
Recabitæ qui discipuli fuere Eliæ, & Elisei votum obedientiæ emiserunt, vt supponit Concilium Senonense, multo à fortiori Elias, & Eliseus
illud emiserunt, qui fuere ipsorum Patres. & Archimandritæ, & à quibus ipsi Recabitæ votum
istud acceperunt, vt patet ex *illo Ieremia* 35. *v.* 8.
vbi Recabitæ dixerunt, obediuimus voci Patris
nostri in omnibus, quæ præcepit nobis, vnde ait.
Valentia 2. 2. *d.* 10. *q.* 4. *p.* 1. §. 1. sine controuersia
constat, Recabitas exactam obedientiam suis superioribus præstitisse.
Confirmatur, quia Recabitæ in omnibus re-
bus etiam minimis obediebant patri suo Ionadab 44
filio Recab, vt patet ex illo loco *Ieremia* 35. Non
bibimus vinum, quia Ionadab filius Recab pater
noster præcepit nobis dicens, non biberis vinum
vsque in sempiternum; obediuimus ergo cæci Ionadab filij Recab patris nostri in omnibus quot
præcepit nobis; sed hæc obligatio non poterat
procedere nisi ex voto, quod Recabitæ fecerant
Ionadab filio Recab, ei in omnibus obediendi; 45
ergo filij Recab, & discipuli Eliæ in lege veteri
habebant votum veræ obedientiæ. Minor probatur, quia hæc obligatio quam Recabitæ in se
ipsis agnoscebant obediendi in rebus adeò minimis Ionadab non oriebatur ex aliquo præcepto

natu

nanrali. vel positiuo humano, vel diuino, ergo
oriebatur ex voto. Patet consequentia, quia talis
obligatio ex nullo alio capite, quam à voto, vel
præcepto poterat oriri. Antecedens vero proba-
tur, quia non est præceptum naturale, vel diui-
num de rebus adeo minimis, & quæ sunt de con-
sillo. Præceptum vero humanum de rebus tan-
46 tum consilij dari etiam non potest non solum à
principe supremo, sed nec etiam à proprio pa-
rente respectu filij, vt ait Cornelius super hunc
47 locum his verbis: *Respondeo secundo parentem tam
ardua non posse præcipere filio. sicut non potest pro-
cipere Religionis ingressum*, ergo si Recabitæ in se
agnoscebant obligationem obediendi, & hæc
obligatio non proueniebat ex præcepto naturali,
vel diuino, aut positiuo humano, euidenter sequi-
tur fuisse ex voto; cum ex alio capite oriri non
posset, quare Abraham Bzobio *in Thes. Despara
serm.* 34. concludit loquendo de hoc præcepto
Recab. *Quod verum præceptum votum fuerit. quo
illos ligauerat pater suus apud patres plusquam
certissimum est.*

Confirmatur 5. Quia Esseni idem votum iu-
ramento firmatum emittebant, vt ait Iosephus
48 *lib. 2 de bello Iudaico cap. 7.* & clarius Cedrenus *in
compend. histor. in Claudio Imperatore*, vbi lo-
quens de Essenis ait: *Iurant huic diuina Religioni
vnico vsque ad sanguinem se pio, ac reuerenter operam
nanaturos.* Quod votum Essenorum admit-
tunt etiam Beauxamis *in Harmon. Euang. tom.* 1.
ad cap. 3. Matthæi, Lucæ 3. & Marcij 1. Suarez
49 *tom. 3. de relig. lib. 6 cap. 1. n. 3.* Sed Esseni fuerunt
filij, & dicipuli Elisæi, vt ait Genebrardus *lib.
Chronolog. circa ann. mundi* 3272. vbi ait: *Elisæus
cōstruxit cellas Prophetis in Ierecunsis solitudine,
manauit institutum, & loci religio ad posteros fuit
quod desertum hoc vsque ad Engaddi ab Essenis ha-
bitatum hominibus continentia incredibilis.* Idem
ait Adrianus Iesuita *in lib. de vita Monastica origine
cap.* 2. vbi ait *Essenos esse ex filiis Prophetarū me-
liores Eliæ, & Elisæi discipulos.* Cartagena 4. *tom.
homil. lib.* 17. *homil.* 2. *obiect.* 8. vbi ait *Essenos vi-
tam propheticam æmulatos esse, eam scilicet, quam
Elias, & Elisæus, filijque prophetarum coluere.* Gra-
uina in libro de ore *Turturis p.* 2. *cap.* 15. ait *Suc-
cesserunt eis illi qui supra Eliæ institutione alias su-
perrogauerunt forte ab Elisæo propheta eorum ma-
gistro, & authore acceptas, hi fuerant Esseni.* Et
Onuphrius Marescal. tom. 1. in Concione B. Mariæ
de monte Carmeli loquens de religione Eliæ in-
quit. *Continuata est per prophetarum filios, vt per
religiosos, qui Esseni vel Eliseni ab Elisæo appellati
sunt.* Ergo cum hi Esseni votum prædictum obe-
dientiæ iuramento firmatum emiserint, à fortiori
eorum pater, & magister Elias, & Elisæus illud
50 emiseront.

Secundo probatur, quia in lege veteri fuit ve-
rum votum obedientiæ; sed non erant in illa lege,
quibus proprius hoc votum conueniret, quam
Eliæ, & Elisæo, & filiis prophetarum, Recabitis
& Essenis; ergo omnes illi habuerunt prædictum
votum obedientiæ religiosæ. Maior probatur,
quia votum obedientiæ consistit in eo; quod ho-
51 mo ita animam suam sacrificet Deo, vt non pro-
pria, sed Dei, & prælati loco eius voluntate, & nu-
tu dirigatur, vt ait D. Thomas, 2. 2. q. 186. *art.* 7.
his verbis: *Tertium bonum est anima, quod aliquis
totaliter offert Deo per obedientiam.* Sed in lege ve-
teri dabatur votum; per quod homo offerebat
Deo animam suam, vt patet ex illo loco *Numero-
rum* 30. Si quis virorum votum Domino voverit.
Vbi Septuaginta legunt: Homo homo, quicun-
que voverit votum Domino, aut iuraverit iura-
mentum, aut definierit definitione de anima sua.
Hoc est animam suam Deo per votum obedien-
tiæ dedicaverit, vt ex Augustino, & Origene ex-
plicat Vvaldensis tom 1. lib. 3. doctrinalis fidei art.
1. cap. 3. his verbis. *Et ideo notatur ab vtroque Do-
ctore, quod hæc voti professio contingit in animam
hominis, quando animā suam, & voluntatis arbitriū
per voti professionē, Domino dedicauit, quod propriū
est obedientiæ.* Ergo cū in lege veteri iuxta transla-
tionē LXX. & intelligentiam Augustini, Origenis,
& Vvaldensis, daretur votum obedientiæ, & in ea
lege non fuerit alij, quibus proprius adaptari pos-
set, quam Eliæ, & Elisæo, & filiis Prophetarum
euidenter sequitur tale votum fuisse apud illos.

Confirmatur ex eodem loco iuxta translatio- 52
nem LXX Homo homo, quicunq; voverit de ani-
ma sua. Nam licet iste locus intelligatur de dupli-
ci homini, interiori scilicet & exteriori; vt ait
D. Augustinus hic intelligi etiam potest de Elia,
qui homo in sacris literis dicebatur, vt patet ex
illo Ecclesiastici: Elias homo erat, facitque hunc
sensum, Elias purus homo, fuit primus homo, qui
in lege veteri votum de anima sua Deo fecit: vel
dicito, illa verba homo homo, intelligit de Eli-
sæo, quia erat duplex homo, vnus ratione sui spi-
ritus, & alius ratione spiritus Eliæ, qui in eo re-
quieverat, iuxta illud: Requievit spiritus Eliæ,
super Elisæū; iste ergo homo homo, hoc est Elias
& Elisæus fuere primi, qui tam arduum obedien-
tiæ votum in lege adeo imperfecta emiserunt.

De voto vero paupertatis, id etiam euidentius
probatur. Nam vt ait D. Isidorus *lib.* 2. *de offic.* 53
c. 9. *Vnde ad monachos studium fluxit paupertatis,
vel quis huius conuersationis extitit Author quan-
tum attinet ad authoritatem veterum sanctorum,
huius propositi princeps est Elias;* Si ergo in sen-
tentia Isidori, Elias fuit exemplar paupertatis, quo
ad monachos legis gratiæ, si aothor fuit pauper-
tatis eorum, cum hæc apud illos obseruetur ex vo-
to, euidenter sequitur talem debere inueniri in
authore, & exemplari illius.

Confirmatur ex illo loco 3. *Reg.* 17. vbi Deus
dixit Eliæ. Recede hinc & vade contra orientem 54
& abscondere in torrente Caribt, vbi ait Ioannes
Ierosolymitanus dicto lib. cap. 9. *Recessit nunc Deo
de terra, & de cognatione sua, relinquens munda-
nas diuitias, non solum mente, sed etiam opere.* Ex
quo loco sic argumentor. Omnes DD. & sancti PP.
concedunt in illo loco. Ecce nos reliquimus om-
nia, & secuti sumus te, includi votum paupertatis,
vt ait D. Ambrosius *lib. de offic. cap.* 30. Tum quia,
vt ait Bellarminus *lib.* 2. *de monachis cap.* 21. *Perfe-* 55
cta sequela Domini necessario includit votum. Sed
Elias audita voce Domini recessit in Torrentem
Caribt, relictis diuitiis, patria, & gente sua: ergo
in hac rerum omnium demissione, & perfecta se-
quela Domini emisit votum paupertatis; nam, vt
supradiximus ex Bellarmino, perfecta sequela Do-
mini, qualis fuit hæc Eliæ, necessario includit
votum.

Confirmatur 2. ex eisdem verbis: Recede hinc,
& vade contra orientem. Nam in prædictis ver-
bis consuluit Deus Eliæ, vt relinqueret domum,
patriam, & parentes, & omnia, quæ possidebat,
vt ait Ioannes Ierosolymitanus supra; sed hoc

consilium non potest stare sine voto paupertatis:
ergo Deus præcipiendo Eliæ, vt recedente ab om-
nibus, quæ possidebat, & in torrente Carith ab-
sconderetur suppeditando à corvis victum ei cõsu-
luit votum paupertatis: maior est certa, & suppo-
nitur à Ioanne Ierosolymitano loco citato, vbi ait:
*Recessit nata Dei de terra, de cognatione sua, de
domo patris in solitudinem relinquens de cætero
mundanas diuitias non solum mente sed etiã opere.*
Minor verò probatur à Suar. *to.3 de relig. lib.8. c.2.
n.* 14. vbi ait, *Ex eisdem locis & verbis, quibus
Christus Dominus paupertatem consuluit, votum
hoc, etiam consuluisse colligendum est; quia si pau-*
56 *pertatem consuluit, ergo & paupertatem eius: ergo
& immobilitatem seu firmitatem, propter quã vo-
tum adhibetur.* Quæ confirmatur ex verbis D. Tho-
mæ 2.2. *q* 186. *art.6. ad.* 2. vbi ait: *Non aliter potest
homo totam vitã suam Deo exhibere, nisi per voti
obligationem.* Deinde consequentia recte refert,
nam si ex eo quod Christus consuluit paupertatẽ,
necessario consuluit votum, vt ait Suarez, & D.
Thomas euidenter sequitur, quod cõsulendo Deus
ipse Eliæ paupertatem, eodem modo cõsuluisse vo-
tum, nam vt ait idem Suarez *tom.3. de relig. lib.*2.
*cap.3. n.*2. cum hoc sit de re valde difficili, & de se
57 non necessaria, sed voluntaria, nisi aliquo morali
vinculo firmata sit, facile fluctuabitur.

Secundo probatur; quia omnes DD. astruunt in
illis verbis *Matthæi* 19. *v.* 21. Si uis perfectus esse,
vade, & vende omnia, quæ habes; & da pauperi-
bus, & veni & sequere me, consuluisse Christum
illi adolescenti votum paupertatis: Sed eisdẽ ver-
bis 3. *reg. cap.*19. vsus fuit Elias cum Elisæo mit-
tens pallium suum super illum, qui statim reli-
ctis, & in eleemosynis mactatis bobus cucurrit
post Eliam; ergo sicut in illis verbis Christi in-
cluditur consilium voti paupertatis, ita & in his
verbis Eliæ respectu Elisæi. Vnde S. Hieronymus
Eccles. jubar. *epist.* 18. ait. *Elisæus boues, & iuga
prioris operis vertit in vota.* Et Hugo Cardinalis
cap.9 Lucæ ait: *Elisæus in aratro coxit carnes, ma-
ctauit boues, religionis fecit votum.*

58 Tertio probatur ex præcepto Recabitarum,
quod non solum erat obediendi, ut diximus de
voto obedientiæ, sed etiam de non habendi vineas,
domos, &c. quæ obligatio, vt ibi diximus, cum
fuerit de rebus consilij à præcepto Ionadab non
poterat oriri, nisi supposito voto paupertatis, ex
parte Recabitarum, vt ex argumento ibi facto
euidenter concluditur. Confirmatur ex pœna.
qua Elisæus puniuit Giesi 4. *Reg.*5. Nã ex eo pro-
bat Suarius *tom.3. de relig. lib.* 8. *cap* 2. *n.*17. fuisse
59 votum paupertatis in primitiua Ecclesia, quia
Anania, & Sapphira act.5. *grauissima pœna, & modo
miraculoso puniti sunt, eo quod de pretio agri quem
vendiderant clam sibi reseruarant.* Sed etiam Giesi
punitus fuit grauissima pœna, lepræ scilicet perpe-
tuæ, quæ morti æquiualebat & modo miraculoso
ob pecuniam & vestes sibi à Naaman datas clam
reseruat: ergo sicut illa inflictio pœnæ respectu
Ananiæ & Sapphiræ in primitiua Ecclesia argue-
bat votum paupertatis, ita & hæc pœna Giesi in
lege veteri. Patet consequentia, quia sicut occul-
tatio pretij in Anania, & Sapphira non erat pecca-
tum, sublato voto, quia erat dispositio de re pro-
pria, ita receptio, & occultatio pecuniæ à Giesi
non erat peccatum, sublato voto paupertatis, cum
eam liberẽ donaret Naaman.

60 Quod ad votum vero Castitatis, in quo est car-
do totius difficultatis, & quod est petra scandali
Neotericorum, hoc euidẽtissimè probatur ex illo
loco Isaiæ *cap.56. v.3. Non dicat Eunuchus, vel
ego lignum aridum, quia hæc dicit Dominus Eunu-
chis, qui custodierint sabbata mea, & elegerint quæ
ego volui, & tenuerint fœdus meum, dabo eis in domo
mea, & in muris meis locum, & nomen melius à fi-
liis & filiabus nomẽ sempiternũ dabo eis quod non
peribit.* In quo loco loquitur Esaias de Eunuchis
spiritualibus, illis scilicet qui castitatem volunta-
riam ex voto observabant, vt docent D. Hierony-
mus, & Cyrillus ibi, & D. Augustinus *de sancta* 61
*Virginitate cap.*24. D. Basilius *in lib. de vera Virgi-
nitate* D. Ambrosius *in exhort. ad Virg.* & D. Greg.
3. *parte pastor. cap.*29. quos refert, & sequitur Bel-
larminus *lib.2. de monachis cap.*9. Medina *in quod-
libeto 4. exposit. n.*5. Suarez *tom.3. de relig. cap.* 1.
n. 3. *& lib.9. cap.1. n.* 17. Basilius de Leone *lib.* 1.
de matrim. cap.19. n. 2. Spinellus *lib. Deipara
cap.*32.

Et ratio est. quia vt ait Michaël de Medina *de* 62
sacrorum hominum continentia, lib. 3. *capit.* 32.
Communis sensus Patrum est, Isaiam de eisdem
Eunuchis locutum fuisse. de quibus Christus
Matthæi 19. Sunt Eunuchi qui se ipsos castraue-
rant propter regnum cœlorum, quem locum de
Eunuchis spiritualibus, eis scilicet. qui voto ali-
quo castitatis ligati sunt, intelligendum docet
Glossa interlinearis, quæ hunc locum intelligit
de eis, qui voluntariè deuouerunt se castitati. Et
Glossa ordinaria intelligit eundem locum de eis
qui propter Christum continent. Et idem probat
Bellarminus *dicto lib. cap.* 23. ex Epiphanio hæresi
58 & ex Hieronymo ibi. ex & D. August. *de san-
cta Virginit. cap.*30. & Fulgentio *lib. de fide ad Pe-
trum cap.* 3. Pro quo refert etiam Suarius Tertul-
lianum *lib. de pœnit. cap.*73. Clementem Alexan-
drinum *lib.2. stromat. circa principium.* Fulgentium
epist.3. ad Probam. Et ratio est, quia ut ait Bellar-
minus *ibidem*, ipsa Eunuchorum appellatio præ-
cipuè indicat votum non enim est Eunuchus, qui
solum continet, sed qui non potest non continere:
quemadmodum enim Eunuchus corporalis est
ille, qui in carne habet aliquid impedimentum ad
coniunctionem carnalem, sic Eunuchus spiritua-
lis erit ille, qui in spiritu, & voluntate habet illud,
nempe votum. Legatur Pamelius in Tertullia-
num *in scholiis ad cap.9. lib. de cult. fœmin. & ad
cap.6. lib.1. ad vxor.*

Ex hac ergo doctrina sic formo meam rationẽ. 63
In lege veteri fuere Eunuchi spirituales, ex qui-
bus illustriores fuere Elias, & Elisæus, vt ait Epi-
phanius *hæresi* 58. & Anastasius Synaita *in quæst.
Scrip sacr. q.* 66. Robertus Athoricensis, *tom.1 de
cœlibatu*, & Franciscus Turrianus *in Demonstr. tract.*
12. *cap.*5. Quibus addit Recabitas, & Essenos,
& multos Prophetarum filios Bouldus *in lib. de
Ecclesia post legem cap.12. §. nihil igitur*; Sed Eu-
nuchi spirituales sunt, qui castitatem seruant ex 64
voto; ergo in lege veteri Elias, & Elisæus, & mul-
ti filij Prophetarum fuere Eunuchi spirituales ser-
uantes ex voto castitatem. Maior patet ex prædi-
cto loco Isaiæ, & interpretatione sanctorum Pa-
trum, quibus consonant illa verba Sapientiæ, *cap.*
3. *v.*14. *Felix spado* Minor vero probatur ex Eu-
nuchis legis gratiæ, ex interpretatione sancto-
rum Patrum, qui omnes dicunt illos Eunuchos,
de quibus loquitur Christus esse illos, qui ex vo-
to castitatem seruant; ergo in lege veteri Elias, &
Elisæus

Elisæus, & multi filij Prophetarum, & aliæ per-
sonæ castitatem servarunt ex voto.

Confirmatur; Quia in sententia sanctorum Pa-
trum, quos *suprà* retulimus. Christus in illo loco
65 *Matthæi* 19. Eos vocat Eunuchos, & qui castitatem
ex voto observant; sed Christus non solum lo-
quebatur de Eunuchis, qui futuri erant in lege
gratiæ, sed etiam de illis, qui actu existebant. &
tempore antecedenti extiterant, vt ait Salianus
tom. 3. annalium anno mundi 3031. *in scholio* 1. di-
cens. *Videtur Dominus non de eo tantum futura, sed
iam vsitata loqui, nam octingentis, & amplius annis
dixerat Isaias cap. 56. & non dicat Eunnchus:* Ergo
non solum locutus fuit de eunuchis legis gra-
66 tiæ, sed etiam legis veteris: major est certa apud
sanctos Patres, vt suprà monstrauimus: Minor ve-
to quod scilicet Christus loquatur non solum de
Eunuchis, futuris, sed etiam de illis, qui actu ex-
stabant. & antea extiterant, probatur ex eisdem
verbis Christi. *Sunt Eunuchi, qui se ipsos castra-
uerunt.* Quæ verba referuntur ad tempus præseos,
& præteritum consequentia vero rectè infert,
nam eo tempore, quo Christus loquebatur, nulli
alij erant, nec extiterant Eunuchi, nisi Eunu-
chi legis veteris, eum pro eo tempore, adhuc
lex vetus vigeret, & lex Evangelica solum post
Christi mortem cœperit obligare: ergo si hunc
& antea erant Eunuchi, vt ait Christus *Sunt Eu-
nuchi qui se ipsos castrauerunt.* Hi ad legem vete-
67 rem pertinebant: ergo in illa lege ex verbis
Christi euidenter colligitur fuisse Eunuchos spi-
rituales: ergo Christus non solum locutus fuit de
Eunuchis legis gratiæ; sed etiam de Eunuchis le-
gis veteris; Sed hi Eunuchi de quibus loquitur
Christus sunt illi qui castitatem ex voto obser-
vant, vt etiam ipsi adversarij admittunt; ergo
stando in verbis Christi, in lege veteri plurimi
fuere qui castitatem ex voto observabant; sed ex
his principaliores, & magis noti fuere Elias, &
Elisæus, & Recabitæ, Esseni, & Asidei, & alij filij
Prophetarum, vt suprà diximus: ergo Elias & Eli-
sæus & multi filij Prophetarum in lege veteri
castitatem ex voto observaruot, non ea perfectio-
ne & solemnitate, quæ in lege gratiæ; sed ea, quæ
illi legi conveniens erat.

Secundo probatur *ex Numerorum* 6. v. 2. Ibi
enim vbi Vulgata dicit, vir siue mulier cum fece-
rit votum, vt sanctificetur, &c. Legunt Septua-
ginta, qui magno voverit Domino, vt sanctificetur
sanctificationem coram Domino, seu vt alij dicunt
magno voverit votum purificandi puritatem Do-
mino: Sed hoc magnum votum, quod Chrysosto-
68 mus *tom. 2. homil. 4. de vigilia Epiphaniæ*, insigne,
& Damascenus *lib. 4. de fide ortodoxa cap.* 25. in-
gens appellant, est votum castitatis, vt ait Chry-
sostomus *loco citato* his verbis. *Nazaræi secundum
legem nuncupabantur, qui castitatem Deo insigni vo-
to mancipabant*, quod etiam docuit Damascenus *loco
citato his verbis* An non denique lex ingens vo-
tum castitatem nuncupavit. Quod etiam ait Cor-
nelius *in cap. 4. Threnorum v. 7. ex Epiphanio heresi*
29. & ex Augustino *sermone* 107. Quod etiam col-
ligitur ex Vgone Cardinali; qui *n.* 6. loquens de Na-
zaræorum voto inquit *in voto eorum erant multi ar-
ticuli religionis, inter quos amplexibus mulierum non
vacabant*; Ergo in lege veteri iuxta mentem san-
ctorum Patrum fuit votum insigne, seu ingens
castitatis, quod propter sui magnam arduitatem
his nominibus nuncupabatur. Vnde Claudius Spin-
ceus *lib. 1. de continentia c. 1.* expresse ait: *Nazaræi* 69
*quoque castitatis Deo magni insignisque voto consecrati
ac emancipati.* Et Augustinus Eugubinus *in recogn.
veter. testam. cap.* 6. idem amplectitur, nec dissen-
tit Lorinus ibi: Fuisse autem quotundam ex illis
votum perpetuum, & non tantum ad tempus do-
cent expresè Litanus, Vgo adductus, Abulensis
ibi *q. 2. & 3. & in Iudic. 13. q. 12. & 17. & 18.* quos 70
plures alij sequuntur specialiter Thena ad Hebræos
11. *diff.* 17. imò ex eo quod perpetuo aliqui se Deo
in Nazaræorum ordinem obtulissent colligi potest
id ex voto fecisse, nam vt ait, S. Thomas 2. 2. *quæst.*
176. *art.* 6. *ad* 2. *Non aliter homo potest totam vi-
tam suam Deo exhibere, nisi per voti obligationem:
ergo in lege veteri fuit insigne votum castitatis.*

Tertio probatur quia Elias, & Elisæus virgini-
tatem perpetuo servarunt, vt suprà diximus, &
clare ait Hieronymus ad Eustochium dicens. *Virgo* 71
*Elias, virgo Elisæus, virgines multi filij Propheta-
rum.* Et quod hæc sit sententia sanctorum Patrum
testatur Sanches 3. *reg. num.* 6. vbi ait, *Eliam per-
petuo coluisse virginitatem communis est veterū Pa-
trum, constansque sententia, quod idem de discipulis
illius dicendum est.* Ergo id fecerunt ex voto; pa-
tet consequentia: quia vt ait D. Thomas 2. 2. *quæst.*
152. *art.* 3. *ad* 4. *Virginitas secundum quod est vir-* 72
*tus importat propositum voto firmatum integritatis
perpetuò servandum.* Sed virginitas, quam coluit
Elias, & Elisæus, & alij filij Prophetarum erat
virtus. [Contrarium enim asserere solum insen-
sati, & malevoli possunt asserere.] Ergo eorum
virginitas perpetuo voto erat consecrata.

Confirmatur 1. Quia Patres ipsum Eliam vir-
ginem consecratum, aut dedicatum, vel virgini-
tatis sacræ, aut sacratæ authorem agnoscunt, inter
quos est vnus S. Isidorus *lib. 2. offic. cap.* 17. vbi
ait: *Quæ sit sacra virginitatis integritas, vel à quo* 73
*tā sancti propositi studium sit exortum breviter in-
timabo quantum attinet ad vetus testamentum, Elias
Ieremias, & Daniel, castitatis, & continentia bono
primi studuisse noscuntur.* Et Altelmus *in lib. 1. de
laudib. virginit.* ait: *Elias vates, quem terna volu-
mina Regum insignem memorant virtutum virgo sa-
cer fuerat fama per sæcula notus.* Sed hæ locu-
tiones denotant Eliam virginem ex perpetuo vo-
to fuisse; votum enim est quod Deo sacrat, seu
dedicat rem; sic enim sanctimoniales nostræ ob
votum Deo sacræ aut dedicatæ stilo Ecclesiæ di-
cuntur: ergo Elias & Elisæus, & multi filij Pro-
phetarum castitatem suo virginitatem suam voto
consecrarunt.

Confirmatur 2. Ratione: quia in lege veteri
venerata fuit continentiæ virtus, vt videri est 74
apud Chrysostomum *homil.* 75. *in Matthæum*, &
patet *ex illo loco Sapientiæ cap. 13. num. 14. Felix
Spado*; & ex illis locis in quibus multæ benedi- 75
ctiones Eunuchis permittuntur; sed incredibile est
nullum ex tot sanctis Patribus ex illa lege eum
veneratum fuisse voto; ergo dicendum est ex illis
continentiam voto consecrasse,

§. V.

§. V.

In quo ostenditur authoritate sanctorum Patrum, & gravium Doctorum in lege veteri fuisse votum castitatis.

SVMMARIVM.

76 *Elias, Elisaus, Nazarai, Recabita, & Esseni, & Assidei, observabant castitatem ex voto.*

77 *Probatur authoritate sanctorum Patrum.*

78 *Probatur authoritate gravium Doctorum.*

CVm huevsque rationibus probauerimus in
lege veteri fuisse ingens, & insigne votum
castitatis, primo in Elia, & Elisæo, & deinde in
Nazaræis, Recabitis, Essenis, Assideis, & aliis filiis
Prophetarum, restat ad maiorem firmitatem, vt id
76 ostendamus authoritatibus sanctorum Patrum,
& gravium Doctorum, qui expresse dicant in lege
veteri fuisse hoc insigne votum castitatis: Sit
77 igitur primus S. Hieronymus *Ecclesia iubar Episto-
la* 28 quæ est ad Lucinum, vbi ait: *Elisaus boves, &
iuga prioris operis vertit in vota.* Secundus fit S.
Ioannes Chrysostomus *tom.2. homil. 4. de vigiliis
Epiphania*, vbi ait: *Nazarai secundum legem nun-
cupabantur, qui castitatem Deo insigni voto mancipabant.* Tertius sit Sanctus Ioannes Damascenus *lib.4. de Orthodoxa fide cap.25.* vbi ait: *An non denique lex ingens votum castitatem nuncupavit*, mitto alios qui non tam expresse loquuntur licet idem sentiant.

Quartus sit Hugo Cardinalis *Numerorum 6.* vbi
ait: loquens de Nazareis *in voto eorum erant mul-
ti articuli Religionis, inter quos amplexibus mulie-
78 rum non vacabant.* Quintus sit Concilium Senonen-
se *in decreto quastion. de votis monasticis*, vbi ait: *Si quis votum aliquid huiusmodi voverit Domino, etiam si perpetuum sit, non faciet irritum verbum suum, sed Deipara Virginis, Anna Samuelis Matris, & Recabitarum exemplo, omne quod promisit implebit.* Constat autem Recabitas fuisse filios, & discipulos Eliæ, vt *suprà* diximus. Sextus sit Vvaldensis de sacramentalibus, vbi ait: *de Beata Virgine hac verba. Qua virgo feminum prima Propheta scilicet Elia in Virginitatis perpetuo voto successit.* Intellige quo ad tempus. Septimus sit Tritemius *de laudibus Carmelitarum cap. 2.* vbi ait: *Fratres autem Carmelita sancti principis Elia exemplo instructi ad perpetuam castitatem voto religionis se obligant.* Octavus sit Iodocus Clitoveus *tom.2. homil.2.* vbi ait: *Virginitatis perpetuo servanda votum ab Elia ortum habet.* Nonus sit Cartagena *tom.6. homil. lib.17. homil. 2. obiect.7.* vbi ait: *Elias tria vota substantialia religionis emisit.*

Decimus sit Franciscus Costerus in Evangelia Dominica 1. *post Christi nativitatem*, vbi ait: *intelligebunt quoque Iudai opus pium ex voto factum longe melius esse, Deoque placere magis, quam sine voto, & quidem hoc sciebant vidua veteris testamenti, & pudicitiam suam vovebunt Deo, vt totu eius essent.* Vndecimus sit Abulensis *numeror. 30. quast. 11. & 12.* vbi ait: *Licet votum de castitate, vel virginitate raro esset in veteri testamento, aliquando tamen erat.* Duodecimus sit Lorinus *cap.30. numerorum vers.3 & 4.* vbi ait: *Si esset sui iuris, sive vir sive femina continentiam vovere potuisset.* Decimus tertius sit Ovandus *in 4 dist. 3. proposit. 8.* vbi ait: *Notum erat Iudais quod opus factum ex voto erat laudabilius, notum erat eis Deo placere virginitatem, quare igitur ante adventum Messia non se confirmarent per votum.* Decimus quartus sit Robertus Arboricensis *de cœlibatu filio mihi 3.* vbi ait: *Huic Catalogo eorum, qui virginitatem voverunt, Elias, & Elisaus inscribendi sunt, etiamsi rumpantur ilia stupido Iuueniano.* Decimus quintus sit Alphonsus Mendoza *Quodlib. quast.2. opposit. n. 5.* vbi ait: *Virgines illas, qua templo Salomonico vacabant ex voto id fecisse.*

Decimus sextus sit Thomas Ferratius Iesuatus in Historia imaginis B. Virginis Mariæ nuncupatæ *del monte de la Guardia cap. 1.* vbi ait: *Elias ad honorem B. Virginis emisit votum in Carmelo virginitatis perpetua.* Decimus septimus sit Claudius Spinceus *lib.1. de continentia cap. 1.* vbi ait: *Nazarai quoque castitatis Deo magni, insignique voto consecrati, ac emancipati.* Decimus octauus sit Ægidius Camarius *de Rebus Elia c. 6. sect. 8.* vbi ait: *Elias omnium Monachorum parens fuit, qui tria essentialia vota religionis primus ipse opere implevit.* Decimus nonus sit Ioann. Suares Episc. Conimbricensis super Matt. *c.2. st.1.* vbi ait in nomine sanctissimæ virginis respondendo Angelo, qui ei mysterium Incarnationis nunciavit. *Et si sim desponsata votum habeo virginitatis, habebat enim exemplum in Elia, & Elisao*, & concludit, *licebat igitur prout ex pracedentibus liquet vota emittere, & castitatem servare. quod semper laudabile fuit.* Vigesimus sit Fernandus Vellosillus *in advent. theolog.* Ad S. Ambrosium *quast. 3.* vbi ait: *Licet aliqui ex Iudais voverent castitatem ad providentiam spectabat, ne linea per quam descendere debebat Christus deficeret.* Vigesimus primus sit Suarius *tom. 3. de religion. cap. 1. art. 3.* vbi ait: *Ante legem novam in vsu fuisse tria vota, in quibus substantia religiosi status consistit verisimile videtur.*

Vigesimus secundus sit Onufrius Saltus Valentinus in vita S. Onufrij regis *cap.18.* vbi ait: *Fraile foi Elias, y el primero que entre os hombres iso voto de Castidad.* Vigesimus tertius sit Iacobus Salianus *tom. 4. annal. ad annum 3139. numer. 12.* vbi: *Eliam tanquam à Cathedra Moisis loquentem audietis, & in eius manibus vota vestra offeretis.* Vigesimus quartus sit Iosephus Syguença *lib. 2. disc. 2. de la castidad*, vbi ait: *Ni de los hijos de los prophetas, que en la escuela de Elias, è Eliseo vivian sin mugeres, sin azandas, donde tan claramente estan calificados los tres votos.* Vigesimus quintus sit Valdotama *in Theatro Religios. Serm. de S. Propheta Elia*, vbi ait: *Pero con su voto sin duda Elias fue el primero que votò virginidad, è la enseñò à guardar en el testamento vejo à sus religiosos.* Vigesimus sextus sit Ludovicus Tena *in serm. S. Ther. Mariti anno 1615.* vbi ait. *La Sagrada Religion del Carmen tiene su principio en Elias, que fue el primer hombre que voto castidad.* Vigesimus septimus sit Petrus de Ribeira *in serm. S. Theresia Mariti excuso anno 1637.* vbi ait: *Elias fue el primero de los mortales, que en carne humana se consagro à Deo spontanea voluntaria mente en perpetua virginidad.* Ex nostris vero.

Vigesimus octauus sit Paliniodorus *lib.1. de origine ordinis Carmelitarum c.1.* vbi ait: *Elias propheta sacrum Carmelitarum ordinem in tribus substantialibus*

libus punctis voluntaria paupertate, obedientia, & .astitiae instituit. Vigesimus nonus sit Didacus Coria in *Chronic. Curmelit lib. 1. cap. 7* vbi ait: *Elias reformauit Samuelis ordinem trium votorum essentialium religiones in eum introducens obseruantiam.* Trigesimus sit Petrus Sarracenus *in Monologio Carmelitar. in vita S. Eliæ* vbi ait: *Theologi nostri tuentur monastica disciplina formam trium votorum uexu à magna parente nostra Elia primordialiter promanasse.* Trigesimus primus sit Cornelius *in Conclusionibus Romæ habitis, & impressis anno 1613. conclusione* 10. vbi ait: *Forma monasticæ disciplinæ sub obseruantia trium votorum ab Elia primordialiter emanauit.* Trigesimus secundus sit Ioannes de Molina *lib. de institutione Carmelitarum cap.* 1. vbi loquendo de Elia, & Carmelitis ait: *Ad imitationem eius castitatem Deo voventes.* Trigesimus tertius sit Petrus Muños *in propugnaculo Eliæ lib. 2. tit. 1. cap. 2. art. 5. num. 4.* vbi ait. *Elias & Elisæus casti, obedientes, & pauperes ex instituto voti disciplinam monasticam à Deo eruditam induxerunt.* Qui liber approbatus fuit Romæ à Magistro sacri Palacij Nicolao Richardo.

His accedunt Ioannes Hierosolymitanus *in toto suo libro de institutione monachorum*, Thomas de Iesu *in lib. de antiquitate ordinis*, & super *Regulam Carmelit. cap. 1. §. 1.* Valerius Ximenes Embun *in stimulo de voto ad ordin. Carmelit. 1. part. cap. 2. §. 4.* Thomas Aquinas *de Patriarchatu Eliæ 3. part. sect. 3.* N. P. Franciscus à sancta Maria *in historia prophetica sæpè.* Ioannes Sylueira *lib. 2. in Matthæum capit. 9. numer. 2.* Lezana approbatus Romæ à Magistro sacri Palatij *in apparatu ad annales Carmelit. cap. 4 n. 20.* Marcus Antonius Alegre *in paradiso Carmelitici decoris preambulatione, 4.* Ego ipse *in nostro Directorio Regularium part. 2. tract. 3. d. 1 num. 45.* Et tandem ex nostris cuncti historici, & Theologi, qui prælo opera sua mandarunt, quos breuitatis causa omitto.

§. VI.

Proponuntur plures obiectiones contra Votum castitatis in lege scripta, & resoluuntur.

SVMMARIVM.

79 *In lege veteri non fuit præceptum de non obseruanda castitate.*
80 *Proponitur, & soluitur casus filiæ Iephte.*
81 *Christus adimplevit omnia præcepta legis.*
82 *Virginitas Beatæ Virginis Mariæ plurimis encomiis sanctorum Patrum extollitur quæ ibi referuntur.*
83 *Virginitas in Maria, & Christo eminentissimo modo super omnes alias creaturas.*
84 *Beata Virgo Maria fuit prima, quæ vouit castitatem in nouo testamento.*
85 *Fuit prima etiam in lege veteri ordine dignitatis, non tamen temporis.*
86 *Virginitas Mariæ fuit causa exemplaris voti castitatis in lege veteri.*
87 *Quod ante B. Virginem nullus prius voverit castitatem, id ad illius prærogatiuam non refert.*
88 *B. Maria fuit prima in vovenda virginitate, non ordine temporis, sed ordine dignitatis, eminentiæ, & perfectionis.*
89 *In quo consistat hæc eminentia virginalis Mariæ super omnes creaturas.*
90 *Beata Maria fuit prima, quæ vouit virginitatem inter fœminas.*
91 *Quomodo fuerit prima quæ Deo placuit sine exemplo.*
92 *Ad specialem dignitatem Ecclesiæ Evangelicæ non pertinet, vt ante ipsum non fuerit votum castitatis.*
93 *Pertinet ad authoritatem Ecclesiæ Evangelicæ quod ante illam hæc vota non fuerint perfecta vt modo sunt.*
94 *In lege veteri perfectissima charismata prophetiæ miraculorum, Martyrij, &c. fuere.*
95 *Perfectius est martyrium, quam status religiosus.*
96 *In lege veteri vota solum fuere simplicia.*
97 *Solemnitas votorum cœpit ab Apostolis.*
98 *Votum castitatis in lege veteri non dirimebat matrimonium raptum precedens, nec impediebat subsequens.*
99 *Quomodo lex vetus fuerit figura legis gratiæ.*
100 *Tempore legis naturæ fuit status religiosus adumbratus.*
101 *Tempore Samuëlis fuit delineatus.*
102 *Tempore Eliæ fuit inchoatus cum tribus votis.*
103 *Christus perfecit statum religiosum.*
104 *Enoch, de quo loquuntur Pontifices in suis bullis fuit quidam discipulus Christi.*
105 *Proponitur quoddam argumentum adversariorum contra monachatum Eliæ.*

ALiqui neoterici videntes vim, & pondus huius nostræ sententiæ, & illius eximiam probabilitatem. cum eam nescio ob quid, non possint deglutire, cum tamen adeo deglutibilis sit, & à probatissimis Doctoribus, & sanctis Patribus nimio sapore deglutiatur, plura argumenta congerunt contra votum castitatis, hoc enim est illis petra scandali, quam non possunt dentibus conterere, quasi hoc votum maiorem excellentiam, vel impossibilitatem haberet in illa lege, ac alia vota obedientiæ, & paupertatis. Sed nos absolutè sustinendi sumus in lege veteri fuisse votum castitatis, & si vt ait Robertus Arborisens. *de cælibatu, folio mihi 3. Rumpantur ilia stupido Iuueniano.*

Obiiciunt ergo primo: In lege veteri extitit præceptum Diuinum de non seruanda castitate, & per consequens multo magis de non vouenda; ergo non est credibile Eliam virum sanctum hoc præceptum legis non obseruasse; sed oppositum illius fecisse. Antecedens patet *ex Exod. 23. v. 26.* vbi dicitur. *Non erit infæcunda, nec sterilis in terra tua.* Et rursus Deut. 7. v. 14. *Non erit apud te sterilis vtriusque sexus.* Propterea etiam filia Iephte dum se virginem morituram audiuit *Iudic. 11. v. 37.* dixit ad patrem. *Demitte me vt duobus mensibus plangam virginitatem meam:* ergo in lege veteri non fuit votum castitatis.

Respondetur negando antecedens, nullum enim
præceptum fuit in lege veteri de non seruanda ca- 79
stitate, ita enim docent non solum S. Ignatius martyr,
S. Hieronymus, Epiphanius, Damascenus, Isidorus,
& alij Patres in superioribus relati, dum
plures cœlibes in ea lege commendant, sed ex posterioribus
Abulensis *in Leuit. cap. 30. q. 32.* Sotus *in
4. dist. 30. q. 2. art. 1.* Molina *3. p. q. 18. art. 4.* Et ibi
Siluius, & Suarius *d. 6. sect. 1.* Vasquius *d. 124. c. 3.*

C Basilius

Baſilius de Leone *lib. 1. de matrim. c. 19. n. 2.* Mendoſa *q. 2. poſit. in.* D. Thom. *in 4. diſt. 33. q. 3. art. 2. ad 2.* Neque oppoſitum *docuit 3. part. q. 28. art. 4. ad 1.* Quia ibi ſolum dicit quod videbatur, intellige iuxta mores illius temporis prohibitum. Vnde *verba illa Exodi 23.* Non erit infœcunda, nec ſterilis in terra tua, ſolum continent benedictionem Dei illi populo promiſſam, ſi cuſtodiret legem illi datam, & ita immediate ſubiungitur, numerum dierum tuorum implebo, quod etiam ſignificat benedictionem longævæ ætatis. Clarius hoc cernitur *in illo Deuter. 7.* Non erit apud te ſterilis vtriuſque ſexus, ſubiungitur enim tam in hominibus, quam in gregibus tuis. quo euidenter demonſtratur, non præceptum, cum illius capacia non ſint pecora, & greges, ſed benedictionem, ac promiſſionem Dei illis verbis contineri.

80 Ad illud de filia Iephte facile reſpondetur cum Abulenſi ibi, planctum illum non fuiſſe, niſi de eo, quod cum in tam teneris annis mortem ſubitura eſſet. Dato tamen, quod ipſa ploraſſet Virginem mori, non ideo erat, quia eſſet præceptum de non ſeruanda virginitate' ſed quia deſiderabat, ſicut & totus ille populus filios procreare, vt Meſſias deſideratus ex ſemine ſuo naſceretur. Imo aliqui Hebræi apud Abulenſem *in Iudic. 21. q. 36.* dicunt, quod mors, quam Iephte filiæ dedit, non fuit corporalis, ſed ſpiritualis, & ciuilis, includendo illam in collegio fœminarum, vt ibi virginitatem ſeruaret cum aliis virginibus Tabernaculi, vel templi, quod non omnino reprobat Suar. *tom. 2. in 3. part. d. 6. ſect. 3.* Vaſq. *d. 1. 24. c. 5.* Thena *in c. 11. ad Hebræos diffic. 1.*
81 *n. 14.* Ouandus *in 4. dict. 3.* Sed quidquid de hoc ſit, certum eſt in lege non fuiſſe tale præceptum, quod clarius hoc exemplo confirmatur, nam ſi tale præceptum eſſet in lege magnam difficultatem paterentur illa verba Chriſti, non veni ſoluere legem, ſed adimplere; nam cum Chriſtus caſtitatem, & virginitatem ſeruaret, & illum ex voto conſuluerit, iam eius verba non verificarentur, ſiquidem hoc præceptum non obſeruauit, ſed contrarium, & fecit, & docuit: cum ergo Chriſtus legẽ non ſoluerit, ſed adimpleuerit, vt ipſe ait, ſequitur euidenter in lege veteri tale præceptum non fuiſſe.

Obiicies 2. Prima perſona, quæ in mundo ſeruauit virginitatem ex voto fuit B. Virgo Maria, hæc enim eſt ſpecialis prærogatiua illius, vt ante illam nullus alius ſiue vir, ſiue fœmina id fecerit, poſt eam vero, qui primus ſeruauit Virginitatẽ fuit Chriſtus Ieſus eius filius, id enim indicant S. Patres S. Ambroſ. namque *lib. 1. de inſtit. virgin. c. 5.* loquens de B.
82 Maria ait: *Sacra Virginitatis ſignum extulit, & intemerata virginitatis primum Chriſto vexillũ leuauit.* Origenes vero *c.* 13 Matth. ait. *Virilis quidem puritatis in caſtitate primitias fuiſſe Ieſum.* Et Epiphan. *hæreſi* 87. Mariam appellat *Initium & principium virginitatis.* Et Auguſt *ſerm.* 146 eam vocat. *Reginam Virginum.* Et Damaſc. *Reginam, matrem, & gloriam virginum.* Et Iſid. *Virginum caput.* Bernard. vero. *Signum magnum virginitatis primicerium.* Et Idiota *Virginitatis primipilam.* Et S. Iacob. in lithurgia eam appellat *Virginum gloriam.* Et Cyril. Alexand. *Virginitatis Coronam.* Et S. Ildephonſus *Faſtigium omniũ Virginum, caput, & exemplar virginitatis.* Et S. Petrus Chryſol. *Reginam totius caſtitatis.* Et S. Ephrem *Coronam Virginum, & ſanctorum omniũ.* Et S. Anſelm. *Matrem virginitatis.* Et S. Bonau. *Signiferum, florem & decus virginum.* Albert. Magnus. *Virginum matrem.* Et tota ipſa Dei Eccleſia eam appellat *Virginem Virginum.* Mitto alia loca ſanctorum Patrum, quorum aliqua refertur Suarez *tom 2. in 3. part. d. 6 ſect. 2.* Et Ioan. Baptiſt. Nouatus *in lib. de eminentia B Virginis c. 7. q. 30.* Franciſc. Salinas. *2. tom. ſuper Ionam Prophetam q. 33. & ſequentibus.* Qui ſimilibus encomiis, & titulis eam appellant, quæ omnia recenſere eſſet prolixum, & nullo modo neceſſarium, cum ea omnia, & alia habeant eandem ſolutionem:) ergo Elias & Eliſæus ante Virginem ſanctiſſimam & eius filium Ieſum Chriſtum non vouerunt caſtitatem ſeu virginitatem in lege veteri & hoc eſt præcipuum argumentum & Achilles contrariorum.

Reſpondetur tamen, quod ſi Patrum encomia, quibus Chriſti, & Deiparæ Virginis virtutes celebrant ſedulo attendantur proculdubio conſtabit ſimilia epitheta aliis eiuſdem Chriſti, & Virginia donis, & chariſmatibus, obedientiæ videlicet, humilitatis, & præſertim charitatis tribuere; cum er- 83
go pro comperto cunctis ſit has virtutes in aliis iuſtis præceſſiſſe, manifeſtum erit ea ſolum de cauſa ita Patres locutos, quod in Chriſto Domino præcipue, deinde in Deipara Virgine eminentiſſimo, & perfectiſſimo modo ſuper alios quoſcuoque cernerentur: pari ergo modo in præſenti de epithetis virginitatis ipſi conceſſis exiſtimandum.

Addendum ſecundò, quod Patrum teſtimonia vel ſolum loquuntur de nouo teſtamento non de veteri. Propterea enim Iſidorus *lib. 1. de offic.*
Eccl. c. 17. dixit *quantum pertinet ad vetus teſtamen-* 84
tum Elias, Ieremias, & Daniel caſtitatis, & continentia bono primi ſtuduiſſe dignoſcũtur, qua non vero ad nomen virorum Virginum caput eſt Chriſtus fœminarum virginum caput eſt Maria. Vel eatenus intelligenda erunt, quatenus licet ordine temporis alij ante Chriſtum, & Deiparam virginitatem ſer- 85
uauerint, ordine tamen dignitatis, & excellentiæ, Chriſti, & Deiparæ virginitas aliorum omnium virginitati præfertur, Chriſti namque virginitas cauſa finalis, efficiens, moralis, ſeu meritoria, & exemplaris fuit virginitatis aliorum, etiam in lege veteri, Mariæ quoque virginitas, cauſa etiam exemplaris fuit, & ſpeculum virginitatis ſanctorum cunctorum, etiam in lege veteri, & aliquo modo
finalis, & moralis, de qua ſolutione Suar. *tom. 2. in* 86
3. p. d. 6. ſect. 3. inquit. Huoc primatum Mariæ in virginitate ſeruanda ſufficienter ſaluari in eminentia, & ſpeciali prærogatiua, qua in ipſa eluxit hæc virtus, de quo Nicol. Richard *ſerm. 1. ſuper letanias.*

Ad illud vero quod addit argumentum hanc eſſe ſpecialem prærogatiuam Deiparæ. Reſpondeo
cum Suario, *ſuprà. Quod B. Virgo perfectum votum* 87
virginitatis emiſerit ad perfectionem eius pertinet, quod vero ante ipſam nullus hoc fecerit, ad eius commendationem non admodum refert. Adde ſecundo cum eodem Suario ibi, *Deinde etiam dici poteſt qua propoſita eſt tanquam dux, & exemplar huiuſ-*
modi voti, & hunc exiſtimo eſſe ſenſum ſanctorum 88
Patrum. Eſſe ergo in ſentẽtia Suarij mentem Patrum aſſerentium B. Virginem primam fuiſſe in vouenda caſtitate, ſeu virginitate non eſſe de ordine temporis, ſed ſolum de ordine dignitatis, eminentiæ, & perfectionis, quia ſcilicet vt inquit Suares *Propoſita eſt vt dux, & exemplar huiuſmodi voti.*

Quod ſi quæres in quo conſiſtat huiuſmodi maior dignitas, eminentia, & perfectio virginitatis, & voti
Deiparæ? Id explicat inferius ſtatim Suares his ver- 89
bis. *Virginitas Mariæ, quoad propoſitum, & animum*

fuit

fuit tanto efficacior, & vehementior, quanto ex majori
claritate, & gratia procedebat; quo ad immobilitatem
habuit hoc propositũ perfectissimo voto confirmatũ, quo
ad intentionem ex perfectissime Dei, & puritatis amo-
re hoc fecis. Quoad executionem vero tam perfectè il-
lud seruauit, vt omni prorsus motu contrario, re-
pugnante caruerit, imò alios ad castitatem prouocaue-
rit, &c. In prætogatiuaa speciales voti Mariæ san-
ctissimæ, quas nec Eliæ ipsi, nec Elisæo, aut aliis tri-
buere possumos.
90 Tandem addo testimonia sanctorum Patrum,
etiam intelligi posse, Beatam Virginem fuisse pri-
mam quæ castitatem inter fœminas vooit, nam
nos id non contradicimus, nam inde nihil detoga-
tur Eliæ, & discipulis eius, cui solutioni clarè fauet
Bonau. *in 4. dist.* 30. *q.* 2 Canisius *lib.* 2. *de Deipara*
c. 12. Rupertus *in cantic.* 3. & alij, qui solum dicunt
B. Virginem fuisse primam in emittendo hoc voto
inter fœminas, quod nihil facit contra nos, sed po-
tius iuuat, vt diximus, quos etiam sensu intelligi
debent D. Antoninus; Richardus, & quidam alij à
Salinas citati: Quamvis probabile etiam sit in le-
ge veteri fuisse fœminas, quæ castitatem ex voto
seruauerint, vt patet ex illa Anna matre Samuëlis,
de qua loquitur Concilium Senonense, & de S.
Emerentiana matre S. Annæ de qua dicit S. Cyril.
in lib. de ortu B. Anna habuisse votum castitatis, si
id Deo placuisset, quod etiam colligitur *ex illo Nu-*
merorum 3. *Mulier, si quippiam voverit*, super quem
locum S. August. q. 57. ait: *Merito quaritur, hoc loco,*
etiã de voto virginitatis, mulieres enim in scripturis,
etiam virgines solent appellari, & Rubertus Abbas,
super eundem locum, Mulier si quippiam voverit ait,
Id est si continentiam voverit, mitto alia loca, quæ in
probationem huius sententiæ afferri poterant, id est
illud *n.* 6. vir, sive mulier cum fecerit votum, vt san-
ctificentur, & alia quæ probando voto castitatis
virorum attulimus, quæ hic etiam possent deseruî-
re, cum sub masculino fœmineum comprehenda-
tur, præsertim quando res est fauorabilis Religioni,
vt ait Suar. *tom.* 4. *de relig. tit* 9. *lib.* 1. *c.* 11. *n*; de qui-
bus vide Apologiam N. Francisci à sancta Maria
propositione 2. *per totam* In hac igitur sententia so-
lutio data habet locum; in contraria tamen sen-
tentia, quam etiam probabilem reputamus, siqui-
dem hoc votum non tam expressum est in fœmi-
nis, quam viris, optime procedit.
Dices has explicationes esse oppositas sensui
Ecclesiæ quæ de B. Virgine cauit. Tu sola sine exem-
plo placuisti Domino nostro Iesu Christo; patet
assertum, quia si Elias, & Elisæus, & alij prius vo-
uerunt, quam illa castitatem, iam non posset de ea
dici, tu sola sine exemplo placuisti, quia iam illa
haberet exemplum in illis sanctis patribus; ergo
ne dicimus Ecclesiam errasse, dicendum est, ante
Mariam non fuisse votum castitatis. Confirmatur
ex testimonio S. Bartholomæi Apostoli relato ab
Abdia Babylonico in vita huius sancti Apostoli
vbi ait: *Hac virgo servanda virginitatis votum pri-*
ma Deo vouit; primam autem ideo dixi, quia ex quo
homo factus est ab initio saeculi, nulla hoc votum Deo
obtulit; Virgo hoc constituit in corde suo cum hoc à
nullo homine, nec verbo didicisset, nec exemplo. Sed
si aliquis homo ante illam vouisset castitatem iam
ab eo didicisset verbo, & exemplo; ergo ne hoc di-
camus contra aperta verba S. Apostoli, & sensum
totius Ecclesiæ, dicendum est ante B. Virginem nul-
lam creaturam, siue marem, siue fœminam vouisse
castitatem.

Respondetur ad argumentum. Illam Ecclesiæ 91
locutionem posse intelligi de perfectione gratiæ,
& omnium virtutum, quibus super omnes creatu-
ras hæc sanctissima Virgo Deo placuit. Dato ta-
men quod intelligatur de voto castitatis, vt con-
tendunt aduersarij, Respondetur sanctissimam Vir-
ginem ad nullius exemplum emisisse votum castita-
tis, sed potius Eliam, & alios patres veteris testa-
menti ad illius exemplum illud emisisse, vnde li-
cet votum Virginale B. Virginis fuere posterius in
tempore, fuit tamen primum in causalitate, dignitate,
excellentia, & perfectione. Tum quia coniunctũ fuit
cum fœcunditate, quod tanquam visum est, nec
habuit exemplum, nec habebit sequentem. Et in
hoc eodem sensu debet explicari illa D. Bartholo-
mæi Apostoli authoritas relata ab Abdia, præter
quam quod non est certum talem authoritatem esse
D. Bartholomæi, cum liber ille Abdiæ sit apocri-
phus, admisso tamen tali testimonio Respondetur,
Virginem dici ab Apostolo primam, quæ vovit ca-
stitatem, id est, inter mulieres, vt colligitur ex ver-
bis ipsius Apostoli; *Nulla hoc votum Deo obtulit.*
Hoc est fœmina. Vel dicito, intelligi de prioritate
excellentiæ, causalitatis, dignitatis, & perfectionis,
illud vero quod addit, quod hoc à nullo homine
didicit, nec verbo, nec exemplo Respondeo, ita
fuisse, nam ipsa B. Virgo omnibus fuit exemplar
virginitatis, nam illius virginitas reuelata illis san-
ctis Patribus veteris testamenti fuit motiuum, vt
ipsi etiam votum emiserint castitatis, vnde licet in
tempore B. Virgo non fuerit prima, quæ votum
castitatis emisit, hoc ab ea non tollit prærogatiuam
primæ, sicut non tollit à Christo quod sit primo-
genitis omnis creaturæ, eo quod post multas crea-
turas in tempore natus esset, vt suprà diximus.
Obiicies 3. Ad specialem dignitatem Ecclesiæ
Euangelicæ pertinet, vt ante ipsam non fuerit vo-
tum virginitatis, nec status religiosus. sed quod A-
postoli fuerint primi religiosi; ergo in lege veteri
non fuit votum castitatis, nec status religiosus, an-
tecedens patet *ex illo Matthæi* 16. *v.* 24. *Si quis vult*
post me venire abneget semetipsum. Nam in hoc loco
statum Religiosum Christus consuluit, vt plures
DD. astruunt; ergo in lege veteri nullo modo
fuit status religiosus. Respondetur negando an- 92
tecedens. Nam quemadmodum ad specialem di-
gnitatem legis Euangelicæ non spectat quod ante
ipsam non fuerint in lege veteri vera Sacramenta,
vera sacrificia, verusque cultus Dei, quo ad essen-
tiam, & substantiam ipsorum, sed solum quod ante 93
illam non fuerint perfecta, & consummata, multo
minus ad eandem Evangelicæ legis dignitatem
spectabit, quod ante ipsam non fuerit verus status
religiosus cum tribus votis, sed solum quod ante illã
non fuerint perfecta, & consummata, neq; illis priui-
legiis ornata, quibus decoratur in lege Evangelica.
Nec assignari potest ratio, cur in hominibus perfe-
ctis illius legis fuerint perfectissima dona, & cha-
rismata Prophetiæ, miraculorum, martyrij, & simi-
lium, non tamen aliqualis religionis, etiam imper- 94
fectæ status, & cui hoc solum reseruatum si legi
Evangelicæ, & non alia, præsertim cum martyrem
esse perfectiua quid videatur, quam religiosum esse, 95
iuxta illud; maiorem charitatem nemo habet, vt ani-
mam suam ponat, &c. Dicendum igitur est, in lege
veteri vota illa solum fuisse simplicia, & non cum
ea solemnitate, quæ modo viget in Ecclesia, & quæ 96
ab Apostolis cœpit, *vt habet S. Thom.* 22. *quæst.* 88.
art. 7. *& cum traditione sub potestate superioris* ha-

bentis iurisdictionem spiritualem clauium in sub-
97 ditos, quæ non fuit in lege veteri: Tum quia tunc
vota non habebant eas prærogatiuas, quæ hodie
habent per professionem religiosam, siquidem tunc
98 non soluebant matrimonium tantum præcedens, nec
irritabant matrimonium subsequens, non aliis pri-
uilegiis. De hoc igitur statu perfecto religioso in-
telligendi sunt Patres, Doctores, qui dicunt.
Christum primo ad illum homines inuitasse, &
Apostolos fuisse primos religiosos, sicut etiam di-
cuntur Christus, & Apostoli fundamenta fuisse
Ecclesiæ, cum tamen certum sit Ecclesiam fuisse
ante illos, etsi non cum ea perfectione, ac excel-
lentia, quam ab ipsis accepit.

Obiicies 4. Tota lex vetus figura fuit legis Euan-
gelicæ iuxta illud 1. *ad Corint. 10. v. 11. Omnia in fi-
gura contingebant illis*; Nihil ergo in ea lege fuit
perfectum, iuxta illud ad Hebræos *7. v. 19 Nihil ad
perfectum adduxit lex:* Ergo contra rationem vide-
tur ponere in illa verum statum religiosum, & non
solum figuram ipsius: Eliæ ergo institutum non
99 vera religio, sed figura Religionis fuit. Responde-
tur concedendo antecedens, deinde negatur conse-
quentia. Ratio est quia sicut obedientia Isaac, ca-
stitas Ioseph, patientia Iob; & aliæ virtutes in an-
tiquis Patribus repertæ fuere figuræ similium vir-
tutum in Christo Domino, & ob eminentiam, &
perfectionem maiorem, qua in ipso effulserunt; per
hoc tamen non desierunt esse virtutes, quoad es-
sentiā, sic ratio religiosi status in lege veteri, licet
fuerit figura status religiosi legis Euangelicæ ob
prærogatiuas, & excellentias quas ex Christi, &
Apostolorum institutione participat, vt dictum est,
non tamen ob id desiit esse verus status religiosus,
etiam in ea lege, licet imperfectus, quo sensu tota
ipsa lex vetus, Sacramenta, & sacrificia ipsius dici
possunt figura legis gratiæ, Sacramentorum, & sa-
crificij illius, quantumvis illa rationem, & essentiam
talium participauerint, etsi imperfecte, quia gratiam
non continebant, vt docet D. Thom. 1.2. *q* 98. *art.* 1.

Obiicies 5. Pari etiam ratione posset dici statum
religiosum incepisse ab Enoch in lege naturæ, quam
à tempore Eliæ. Nam de Enoch dicitur Genes. 4.
iste cœpit inuocare nomen Domini, quod fuit, vt
plures volunt, quia vniuersitatem instituit ad ve-
ram Dei scientiam docendam, vt propterea filij
Seth inter quos vnus erat Enoch, appellarentur
filij Dei, id est, Religiosi, super alios communiter vi-
uentes. Tum quia ab Enoch æqualiter à summis
Pontificibus dicitur procedere Carmelitas per
hæreditariam successionem, ac ab Elia, vt patet *ex
Bulla Iulij II.* vbi ait: *Non igitur ordinem ipsum, illasq;
personas, tanquam religionis exemplar speciali cha-
ritate fulgentes, sanctorumque Patrie Elia & Elisei,
& Enoch, qui montem sanctum Carmeli iuxta fontē
Eliæ inhabitarūt hæreditariam successionem tenentes.*
Quod etiam merito possent dicere de Samuële; nam
de eo habetur 1. *Reg.* 1. *&* 19. fecisse cuneos Propheta-
rum quorum Author fuit ipse Samuel, vt patet *ex
actibus Apostolorum c.* 5. ex illis verbis Petri *Omnes
Propheta à Samuele & deinceps*: Et tamen nec E-
noch, aut Samuël verum statū religiosum cum tribus
votis instituerunt, etiam in nostra sententia, alias
iam Elias primus author status monastici non es-
set: ergo licet Carmelitæ dicantur successionem
hæreditariam trahere ab Elia, non ideo dicendum
est Eliam statum religiosum cum tribus votis, &
vero monachatu instituisse, sicut non dicitur de
Enoch, aut Samuële.

Respondetur hoc argumentum solum probare 100
tempore legis naturæ fuisse statum religiosum de
longe adumbratum, quatenus Enoch instituit ali-
quem peculiarem cultum Dei, & sublimiorem,
quam erat religio vulgi, & veluti præludium, &
initium vitæ religiosæ, & monasticæ, vt ait Lauren-
tius Begerlinck. *in Theom. vir. hum tom. 6. lib. 16. ver-
bo Religiosus, §. de Enoch.* Boulducus *de Eccl ante le-
gem lib. 1 c. 13.* vbi ait: Hunc Enoch fundasse quandā
sodalitatem Prophetarum qui dicebantur Enos-
cei, & postea Esseni, vel Assei, quod etiam confir-
mari potest *ex Gen. 6. u. 4.* vbi enim Vulgat. legit,
isti sunt potentes à sæculo viri famosi ex Hebræo
legi potest, si sunt illi hæroes, à sæculo Enos- 101
cei nomine. Tempore vero Samuëlis clarius fuit
delineatus status religiosus, quia tunc fuerunt ab eo
instituta cœnobia, seu collegia Prophetarum, vt patet
ex 1. *reg.* 19. *v.* 20. vbi dicitur in Naioth Ramata
fuisse cuneum prophetarum, & Samuelem stantem
super eos, id est, vt exponit Lira. præsidentem eis.

Quia tamen tempore Eliæ, vltra hoc, quod est 102
in Carmelo, & aliis locis congregati tria puncta
religionis ex voto obseruari cœperunt, quod an-
tea non fecerat Enoch, aut Samuel, ideo dicimus ve-
rum statum religiosum non ab Enoch, vel Samuele,
sed ab Elia sumpsisse exordium; possumus tamen
dicere, quod Enoch statum religiosum adumbra-
uit, Samuel delineauit, Elias inchoauit, & Christus
consummauit, quod & Bellarminus eisdem ferè 103
verbis expressit *tomo 2. lib. 2. cap. 5. § nos ergo,* vbi
ait: *Diximus itaque primam vitam religiosam adeò
esse antiquam, vt quadam eius adumbratio fuerit in
lege natura, ante diluuium, maior quadam expressio
in lege Moysis, perfectio autem Apostolorum tem-
pore.* Ergo expressio maior Religionis, etsi non per-
fectio, Eliæ tempore potuit esse, etiam ex mente
Bellarmini eminentissimi Cardinalis, & eximij
Doctoris.

Et ex his colliges illum Enoch, de quo loquitur
Iulius II. in prædicta bulla non fuisse illum Enoch 104
Patriarcham, qui cœpit inuocare nomen Domini,
vt claré patet ex verbis ipsius bullæ; Non enim
dicit sanctorumque Patrum Enoch, Eliæ, & Elisæi,
vt ordo antiquitatis inter ipsos postulabat, sed
prius posuit Eliam, & Elisæum, & postea Enoch,
quia prædictus Enoch fuit quidam Christi Disci-
pulus, qui cum esset ex ordine prophetico, & au-
disset Ioannem Baptistam de regno Dei disputan-
tem, & monstrantem digito Christum, aliis se
Ioannis discipulis iungens Authorem vitæ cum
S. Andrea & S. Ioanne Euangelista, & aliis disci-
pulis secutus est, & fuit septimus discipulus Christi
& successor in generalatu ordinis Carmelitici, &
Prophetici, S. Ioann. Baptistæ, vt infra dicemus,
& docet Marcus Antonius Alegre de Cassanate
in Paradiso Carmelitici decoris, *cap. 22. anno Christi*
64. Lezana *in apparatu ad annales cap. 6. num. 9.* &
Ioannes Paleonidorus *lib. 2. c. 2.* Didacus Coria *de
laudibus Carmelitarum lib. 15. & lib. 7. c. 1.* & alij.

Obiicies 6. Licet in lege veteri fuerint tria
vota obedientiæ, paupertatis, & castitatis, adhuc 105
dici non potest in ea lege fuisse verum monacha-
tum,: ergo licet Elias tria vota emiserit, & eius
discipuli, non ideò dici potest author status mo-
nastici. Antecedens patet, quia ad verum mona-
chatum vltra tria vota requiritur traditio; & dona-
tio perpetua, & acceptatio à persona habente po-
testatem spiritualem acceptandi prædicta vota, &
traditionem; Et insuper requiritur approbatio
illius

illius modj viuendi, vt est certum apud Theologos: Atqui in lege veteri, nec fuit, qui statum illum, & modum viuendi approbaret, nec qui vota, & traditionem reciperet: ergo in ea lege nec fuit, nec potuit esse verus status monasticus.

§. VII.

In quo ostenditur Eliam fuisse authorem, & institutorem status vere monastici, seu monachatus in lege veteri.

SVMMARIVM.

106 *Tempore legis scripta fuit verus monachatus cum omnibus requisitis, qua ad verum monachatum requiruntur.*
107 *Probatur id facto Christi, & exemplo Apostolorum.*
108 *Probatur authoritate Patrum, qui Eliam principem monachatus appellant.*
109 *Proponitur quadam obiectio contrariorum, & eius solutio.*
110 *Non est contra Christi excellentiam, quod Elias in tempore sit primus author monachatus.*
111 *Non repugnat imperfectioni legis veteris quod in ea fuerit verus monachatus.*
112 *Quomodo aliqui Sancti legis veteris operati sunt secundum perfectionem legis Euangelica.*
113 *Non inde aquatur lex vetus cum lege gratia, sed multo illa inferior est.*
114 *Elias, & Ioannes Baptista fuere primi principes monachatus.*
115 *Qui dicunt Ioannem verum monachatum habuisse non vero Eliam, inconsequenter loquuntur.*
116 *Elias fuit exemplar status monastici in lege gratia.*
117 *Probatur authoritate sanctorum Patrum.*
118 *Monachatus Elia fuit verus monachatus cum tribus votis, & aliis requisitis.*
119 *Elias in lege veteri habuit Christum, vt exemplar status monastici, quod instituit in suo tempore.*
120 *Soluitur argumentum in contrarium aduersariorum.*
121 *Probatur Eliam fuisse authorem status monastici ex variis Patrum testimoniis.*
122 *Ad verum monachatum in lege veteri sufficiebat approbatio negatiua.*
123 *Quid sit approbatio negatiua.*
124 *In lege veteri fuit approbatio monachatus positiua speculatiua.*
125 *Modus viuendi Nazaraeorum, & Recabitarum cum tribus votis fuit approbatus in Synagoga.*
126 *In lege veteri fuit approbatio monachatus cum tribus votis practica.*
127 *Monachatus Elia cum tribus votis fuit approbatus immediatè à Deo.*
128 *In lege veteri fuit vera donatio, & traditio, qua essentialiter requiritur ad verum monachatum.*
129 *Ad acceptandam hanc traditionem non requiritur ex parte pralati acceptantis potestas clauium.*
130 *Sufficit potestas dominatiua œconomica.*
131 *Hac potestas dominatiua fuit in lege veteri.*
132 *Religiosus status constare potest pralato existente merè laico.*

ARgumentum positum *in fine §. praecedentis nos cogit*, vt ostendamus tempore legis scriptæ fuisse verum monachatum ab Elia parente
nostro institutum cum omnibus requisitis, quæ ad
verum monachatum requiruntur; quod sic probo.
Ex eo colligunt AA. & Sancti PP. in Apostolis 106
fuisse verum Monachatum; quia consulente eis
Christo, vt omnia relinquerent, & sequerentur
eum, iuxta illud veni, & sequere me, Apostoli relictis omnibus secuti sunt eum, vt dixit Petrus,
ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te;
Nam in Christi vocatione inuenitur approbatio 107
illius status, & acceptio votorum, & traditionis,
in facto vero Apostolorum inueniuntur obedientia in sequela Domini, paupertas in derelictione
bonorum, & castitas in sequela Christi; Atqui
hæc omnia inventa sunt in vocatione Eliæ. Nam
Deus 3. *Reg.* 17. ei dixit: *Recede hinc, & vade contra Orientem & absconderе in torrente Carith, coruisque praecepi vt pascant te ibi*, ille autem abiit, &
fecit iuxta verbum Domini; Vbi vt vides, in Dei
iussu inuenitur approbatio illius status, & acceptio
traditionis, & promissionis ex parte Dei, in sequela vero Eliæ inuenitur obedientia; in recessu
in Torrentē Carith inuenitur paupertas, siquidem
non solum ei præcepit vt iret in torrentem Carith,
in quo est obedientia; sed quod secum nihil deferret, vt colligitur ex promissione prouidentiæ
coruorum, nam si Elias secum aliquid deferret,
non indigeret coruorum eleemosynis, castitas vero inuenitur in illis verbis, abscondere in Torrente Carith, vbi non solum à mulieribus consuluit
recessum, sed etiam fugam illarum visus, & conspectus: ergo cum Elias hæc omnia fecerit; Abiit
ergo & fecit iuxta verbum Domini, euidenter sequitur quod sicut ex illa vocatione Christi, & sequela Apostolorum colligitur in eis fuisse verum
monachatum, etsi ibi nulla fiat expressio votorum, ita & in vocatione Dei facta Eliæ, & in sequela Eliæ, non enim apparet maior ratio.

Secundo probatur; quia multi S. P P. dicunt
Eliam fuisse Principem, fundatorem, & principium 108
status monastici, etiam in lege gratiæ, sed non cum
eadem perfectione: ergo in lege veteri fuit verus
status monasticus, cum omni perfectione essentiali, quæ ad illum requiritur, antecedens probatur,
omnibus illis Patrum authoritatibus quibus §. 1.
probauimus, Eliam fuisse authorem, & fundatorem
Carmelitanæ Religionis, quibus adde Iodocum
super Eglog. 10. vbi ait. *Monastica vita Princeps est Elias, cuius filij primi fuerunt, qui religiosorum more simul viuere, & monasticam vitam in Carmelo agere cœperunt.* Secundus sit D. Fr. Didacus à Iepes
Episcopus Tarraconensis in vita S. M. nostræ
Theresiæ *cap.* 20. vbi ait: *Nacio esta Religion en el monte Carmelo, tuuo por Padres à los sanctos Elias è Eliseo.* Tertius sit Ludouicus Tenas, *in sermone S. Theresia Matriti impresso anno* 1615. vbi ait, *El instituto monastico de la sagrada Religion del Carmen tiene su principio en el Propheta Elias.* Quartus
sit S. Cyrillus *de gestis Carmelitarum ad Abbatem Ioachim, qui habetur in speculo ordinis lib.* 8. *cap.* 1.
vbi ait: *Inducebat ad perfectionem acquirendam secundum propheticam disciplinam vita monastica per*

 Eliam

Eliam instituta. Quintus sit venerabilis Ioannes Soter. *in præambulo regulæ*, vbi ait: *Elias cœpit facere, & docere regulam huius sacræ religionis, & quidem perfectè, scilicet quod suum esse essentiale diuina reuelatione ductus.* Consequentia vero probatur, nam si omnes hi Authores, & alij quos §. 1. retulimus; dicunt Eliam fuisse authorem, principium, & principem status monastici, euidenter sequitur monachatum Eliæ habuisse omne illud, quod essentialiter ad verum monachatum requiritur; ergo cum non possit dari verus monachatus sine tribus votis, sine approbatione, traditione, & acceptatione, euidenter sequitur hæc omnia reperiri in monachatu Eliæ.

Confirmatur ex *D. Thoma 2. 2. q. 184. art.* vbi quærit, An status parochorum sit perfectior statu religiosorum. Et postquam respondit negatiuè, sibi obiicit quandam authoritatem D. Ioannis Chrysostomi, *tom 5. in Dialog. lib.6.* vbi ait Chrysostomus, *si talem mihi adducas monachum, qualis [vt secundum exaggerationē dicam.] Elias fuit, non tamen illi comparandus est, qui traditus populis, & multorum peccata ferre.* Cui authoritati respondet D. Thomas. *Ad primum ergo dicendum, quod non loquitur de sacerdote curato minoris ordinis, sed de Episcopo qui dicitur summus sacerdos.* Ex quo loco sic argumentor. Diuus Thomas ex Chrysostomo ait statum monachalem Eliæ perfectiorem fuisse statu sacerdotali parochi, non vero Episcopi, ergo sentit Eliam verum fuisse monachum cum tribus votis, patet consequentia, quia si Elias non haberet verum statum monachalem cum tribus votis esset ridicula comparatio, comparare hominem mere laicum sine vllo voto, nec statu religioso, cum statu sacerdotali, qui status proculdubio perfectior est statu mere laico, & non religioso cum tribus votis, siquidem presbyteratus includit votum vel præceptum continentiæ quod tamen aduersarij negant in Elia: ergo vel dicendum est solutionem D. Thomæ non esse ad rem, quod est ridiculum, vel dicendum D. Thomam existimasse Eliam esse, non solum qualemcunque monachum cum tribus votis, & vero monachatu, sed perfectissimum monachum, vt etiam ait Chrysostomus eodem loco.

Dices prædictos sanctos Patres, & Authores solum velle dicere Eliam fuisse authorem status monastici, quoad aliquas obseruantias, non vero quoad vota, & alia essentialia status monastici. Sed contra, quia hoc est miserum aduersariorum effu-
109 gium. Nam idem possent hæretici respondere illis, qui dicunt monachatum incepisse ab Apostolis, vnde ad eos conuincendos sumpsit Guillelmus Esengrenus *in histor. Ecclesiast. centuria 1. tit. de relig.* argumentum ab Elia dicens. *Elias Propheta primus Carmelita, en hæretice, Eliæ posteritatem dici monachos Carmelitas.* Tum quia locutiones patrum, & doctorum propriè accipiendæ sunt, quando inde nullum inconueniens sequitur, sed ex hoc quod in vero, & rigoroso sensu accipiantur nullum inconueniens sequitur, sed potius hoc nostro monachatu facile conuincuntur hæretici huius temporis, qui dicunt monachatum esse quid nouum inuentum in Ecclesia; ergo non est cur
110 in sensu improprio accipiantur; maior est certa. Minor vero probatur, quia inconueniens quod aduersarij assignant, est, quia hoc aufert à Christo excellentiam essendi primum fundatorem status monastici; sed hoc inconueniens est nullum, ergo probatur minor. Quia per hoc quod Christus non fuerit primus in tempore, qui instituit statum monasticum, quoad suam essentiam nulla ab eo tollitur perfectio primariæ in dignitate, & causalitate, vt patet ex illo Pauli ad Colossenses 1. vbi vocat Christum primogenitum omnis creaturæ, non obstanti, quod ille fuerit post innumerabiles creaturas in tempore natus, vnde D. Hieronymus explicando hunc locum ait: *Christum fuisse primogenitum omnis creaturæ, non tempore, sed honore*; sic ergo dicimus Christum fuisse primum institutorem, & authorem status monastici, non tempore sed honore, quia Christus per fidem à sanctis illis patribus cognitus fuit causa exemplaris, & motiua omnium virtutum, quas exercuerunt, iuxta illud Pauli *ad Hebræos* 11. & iuxta illud *Ioannis* 8. Abraham pater vester exultauit, vt videret diem meum, vidit & gauisus est, & iuxta illud *Iob.* 23. Vestigia eius secutus est pes meus: ergo per hoc quod Elias in lege veteri in tempore instituisset statum verè monasticum, nulla à Christo tollitur excellentia, cum Elias id fecerit sequendo vestigia Christi cogniti per fidem, & per eius gratiam illum imitauit, imo potius augetur gloria Christi, quem facimus causam motiuam, & exemplarem, non solum omnium virtutum, quæ fuere & sunt in lege gratiæ, sed & in lege scripta, & naturali.

Dices id repugnasse imperfectioni illius legis, 111
nam vt ait D. Paulus *ad Hebræos* 7. nihil ad perfectum adduxit lex; Sed contra, quia hi Patres licet viuerent in lege imperfecta, non sunt operati secundum illam, sed secundum legem Euangelicam, nam vt *ait* ex Augustino Angelicus Doctor 1. 2. *q. 107. art. 1. ad 2. fuerunt aliqui in statu veteris te-
stamenti habentes charitatem, & gratiam Spiritus* 112
sancti, qui principaliter spectabant promissiones spirituales, & æternas, & secundum hoc pertinebant ad legem nouam; ergo licet Elias, & eius discipuli viuerent in lege imperfecta, poterant operari, & de facto operati sunt, secundum perfectionem legis euangelicæ, vnde Suarez *lib. 19. de legibus cap. 2.* ait *perfectionem voti castitatis non repugnare cū imperfectione status legis veteris.* Nec inde sequitur 113
nos æquare legem scriptam cum perfectione legis gratiæ, quia illi sancti Patres, qui fidem, obedientiam, martyrium, & alias insignes virtutes in lege scripta habuere, non id fecerunt, vt quid proprium illius legis, sed habentes Christum vt causam exemplarem, magistralem, meritoriam, & motiuam illarum virtutum: ergo sicut illas virtutes ad Christi imitationem, & ex illius meritis sine vlla diminutione legis gratiæ potuerunt exercere, vt omnes fatentur, ita eodem modo poterant illi sancti Patres obseruare statum monasticum, cum omni essentiali perfectione absque diminutione legis Euangelicæ, cum id non vt proprium illius legis operarentur, sed vt proprium legis gratiæ, & ex Christi meritis, & ex illius gratia, habentes eum cognitum per fidem, tanquam causam exemplarem, & meritoriam.

Tertio probatur, quia Bellarminus *lib. 2. de mo-
nachis cap. 3.* Suarez *tom. 2. in 3. p. d. 14. sect. 6.* Baro- 114
nius *tom. 1. ann. 31. n. 35.* & alij DD. ex eo probant contra hæreticos huius temporis verum monachatum incepisse à Ioanne Baptista, quia Sancti PP. illum vocant principem monachorum, sed eodem contextu, & eisdem verbis, quibus sancti PP. dicunt Ioannem principem monachorum, eodem vocant Eliam principem monachorum, ergo vel

argumen

argumentum horum Doctorum contra hæreticos nihil probat, vel absolutè dicendum est, monachatum non solum à Ioanne, sed ab Elia sumpsisse exordium; consequentia rectè infert; minor vero
115 probatur, ex authoritate sanctorum Patrum, & primus sit S.Isidorus *lib.2 cap.20. n.4* vbi ait: *Quis huius conversationis extitit author; quantum attinet ad authoritatem veterum scripturarum, huius propositi princeps Elias, huius etiam propositi in Euangelio Baptista Ioannes auctor extitit.* Secundus S. Odilon Abbas *in vita S. Maiol apud Lipomanum* vbi ait: *Tempore Apostolorum cœpit monasticus ordo postulare, seu vt melius dicam reminiscere, quem à beato Elia, & Ioanne Baptista nouimus processisse.* Vbi nota obiter, tempore Apostolorum non incepisse statum monasticum, sed renouatum fuisse, quod etiam ait S. Antonius *3. p. tit. 16. §. 4.* vbi ait; *Monachi videntur exorti sub Elia, & fuerunt renovati à Christo qui discipulos habuit pariter in cõmuni viuẽtes.* Tertius sit Bernardus *in expositione cap. 1. regula S.Benedicti* vbi ait: *In veteri testamento Elias in novo vero S. Ioannes Baptista horum monachorum inventores exstiterunt.* Quartus sit S. Macharius *in sermone ad monachos*, vbi ait: *Duos viros exordium monastici ordinis protulisse credimus, primus Elias extitit, alter vero Ioannes Baptista.* Quintus sit S.Antoninus *2. p. summa tit.16. cap. 1. §.4.* vbi ait: *Isti ab Elia exordium habent, cuius imitator Ioannes Baptista erat.* Sextus sit Cassianus *collat. 18. cap.5* vbi ait: *In veteri testamento professionis huius fundavere primordia Elias, & Elisæus, ac deinceps principes auctoresque testamenti noui Ioannes, Petrus, & Paulus, cæterique eiusdem ordinis viri.* Septimus sit Cassiodorus, *in vita D. Antonij apud Lipomanum.* vbi ait: *Huius elegantissima philosophia princeps fuit, sicut quidam dicunt, Elias propheta, & Ioannes Baptista* Octavus sit Baronius, *lib. 2. de monachis cap. 39.* vbi ait: *Veteres patres Eliam, & Ioannem Baptistam eremitas, & eremitarum principes faciunt*; Si ergo ex authoritate horum, & aliorum Patrum Baronius, Bellarminus, Suarez, & alij colligunt contra hæreticos Ioannem fuisse authorem veri status monastici, idem necessario debent dicere de Elia, cum Patres eodem modo loquantur de Ioanne, ac de Elia, alias inconsequentiæ conuincentur.

116 Quarto probatur, quia multi Patres recognoscunt Eliam, vt exemplarem vitæ monasticæ in lege gratiæ: ergo necessario concedendum est Eliam veram vitam monasticam egisse. Patet consequentia, quia si status Eliæ non fuisset verus status monasticus cum tribus votis, & omni illo, quoad verum statum monasticum requiritur, iam Elias non posset esse exemplar status monastici in lege gratiæ, in quo hæc omnia reperiuntur, siquidem vt ait D.Thomas *q 8. de veritate art. 8 & 3.p.q.59.art.1.ad 3. & tom. 3. contra gentes cap. 19.* Exemplar debet esse æqualis; vel maioris perfectionis cum exemplato; ergo vel dicendum est, Eliam non fuisse exemplarem status monastici in lege gratiæ, vel concedendum Eliam verum statum monasticum cum tribus votis habuisse. Antecedens in quo est difficultas, scilicet Eliam fuisse exemplarem vitæ monasticæ in lege gratiæ pro-
117 batur authoritate multorum Sanctorum Patrum, & primus sit S. Athanasius Alexandrinus, *in vita S.Antonij*, vbi ait: *Igitur S. Antonius secum reputans oportere Dei famulatũ, ex instituto Eliæ exemplum capere, & ad illud speculum vitam suam debere componere.* Secundus sit S. Basilius *homil. 19. in Gord. Martyr.* Vbi loquendo de S. Gordio qui ex milite factus est monachus ait: *Eliæ Prophetæ secutus exemplum ad vasta deserta, & hominibus inuia concessit.* Tertius sit Isidorus *lib.7. Etymolog. cap. 24.* vbi ait: *Anachoretæ Eliam, & Ioannem Cœnobitæ apostolos imitantur.* Quartus sit Cassianus, *collatione 18. cap.2.* vbi ait: *Anachoreta ad imitationem Ioannis Baptistæ, Eliæ quoque, &c.* Quintus sit Baronius *tom.4 ann.440.n.8.* vbi ait: *Erat quidem in oriente summum illud vivendi genus instar Eliæ, & Ioannis Baptistæ.* Sextus sit Pater Suarez *tom.4. religionis lib. 2. cap. 10. n.4.* vbi ait: *Patres apertè ponunt Eliam exemplar monachorum.* Si ergo Suarez fatetur Patres ponere Eliam exemplar monachorum, & id tot Patres, & Authores; vt vidimus attestantur, cur in exemplari deficiet, quod in 118
exemplato invenitur? Si de ratione exemplaris est, vt ait Diuus Thomas quod sit ad minus æqualis perfectionis cum exemplato; si in exemplato inueniuntur tria vota, & quidquid ad verum monachatum requiritur, cur non id reperiendum est in exemplari, si non enim tanta perfectione accidentali, ad minus cum omni perfectione essentiali? Fateor me non intelligere consequentias horum Authorum, qui fatentes Eliam exemplarem status monastici in lege gratiæ, negant Eliam verum monachatum cum tribus votis, & aliis ad illud necessariis habuisse.

Nec obstat si dicas, Eliam per nos habuisse Christum, vt Authorem status monastici in lege
gratiæ, vt exemplar ad incipiendum statum mona- 119
sticum in lege veteri, vt *suprà* diximus; ergo Elias non potest esse exemplar status monastici in lege gratiæ; Alias simul esset exemplar, & exemplatus. Non obstat inquam, Respondetur namque Eliam habuisse Christum vt exemplar primarium, quoad statum monasticum, quem instituit;
ipse tamen Elias exemplatus à Christo fuit exem- 110
plar secundarius respectu monachorum in lege gratiæ, sicut Iob, Habraham, & Ioseph, habuere Christum vt exemplar patientiæ, fidei, & castitatis, ipsi tamen exemplati à Christo, fuere in exemplum aliis fidelibus, etiam in lege gratiæ patientiæ, fidei, & castitatis, sed de his vide Apologiam P. Fr.Francisci à sancta Maria, *propositione 5.p.2.*
§.5.n.36. Tandem probatur hæc veritas omnibus 111
illis authoritatibus sanctorum Patrum, in quibus Elias appellatur Monachus, & Religiosus, siquidem ratio monachi, Religiosi stare non potest sine vero monachatu cum tribus votis, vt latius probauimus, *supra §.3.n...* 112

Vnde ad Argumentum *in fine §.6.adducti.* Respondetur, temporibus legis scriptæ, imo & legis gratiæ ante decreta Innocentij III. & Gregorij X. non requiri ad essentiam status religiosi aliquam approbationem positiuam, sed sufficere negatiuam, quæ consistit in eo, quod Ecclesia talia vota, vel donationem, & traditionem non irritaret, aut eis contradiceret, vt latè probat Basilius de Leone *lib. 7. de matrim. cap.11.* Bellarminus *tom. 2. lib.2. de monachis cap.4.* Medina *lib.4 de continent.*
cent. 7. cap. 38. Sanch. *lib.7. de matrim. d.25.n. 10.* 113
Azor. *tom.1. lib.11. cap. 13. q. 1.* Tritemius *de laudibus Carmelitarum cap. 5.* Carthagena *tom. 3. homil. 2. lib.17.* Castro Palao *tit. 56. d.1. p.1. n.7.* Atqui in illa lege nec illa traditio irritabatur, nec illi statui, aut votis contrariabatur, vt patet; ergo hoc sufficiebat, vt monachatus in illa quantum est ex

haç

hac parte haberet quidquid requiritur ad verum
statum religiosum.
154 Deinde dato quod requireretur, etiam appro-
batio positiua, speculatiua, vel practica, hæc etiam
fuit in lege veteri. Et ratio est, quia in lege veteri
fuit potestas ad determinandas res fidei, vt tenent
communiter DD quos larga manu refert. N Fran-
ciscus à S Maria *in Apologia Historia prophetica
propositione 3. p.1.§. 6.n.29.* ergo etiam fuit pote-
stas ad approbandam vt bonam quandam Reli-
gionem, vnde Albertus Magnus *in 4.dist.38. art.
13.* docet ab initio fuisse modis approbatis à Syna-
goga, vel Ecclesia vt institutum Recabitarum, &
Nazaræorum his verbis. *Ab initio fuere modi ap-*
125 *probati à Synagoga, vel Ecclesia, sicut modus iuris
Nazaræorum, qui votum vouebant perpetuum, &
Recabitarum, & huiusmodi illi modi erant loco regu-
la.* Sed huiusmodi Recabitæ, & Nazaræi de qui-
bus loquitur Magnus Albertus erant, eiusdem pro-
fessionis, ac filij prophetarum, vt infra dicemus;
ergo illorum modus viuendi approbatus fuit spe-
culatiuè ab illa Ecclesia.
Quod autem etiam daretur approbatio practi-
ca patet, quia in illa Ecclesia erat potestas spiri-
126 tualis condendi leges de rebus spiritualibus in or-
dine ad finem supernaturalem, vt cum communi
Doctorum probat N. Franciscus à S. Maria, *suprà
§. 7.n. 37.* Ergo etiam fuit potestas ad approban-
dam practice aliquam religionem dando ei pote-
statem ad condendas leges, eligendi prælatos, ad-
mittendi ad professionem, in qua consistit appro-
batio practica Religionum Confirmatur quia da-
to, & non concesso, quod in illa lege talis potestas
approbatiua, tam speculatiua, quam practica non
daretur, in nostro casu negari non potest, quod sic
euidenter probo. Deus præcepit Eliæ, vt ordinem
127 suum Carmeliticum fundaret, vt patet ex illis ver-
bis; Recede hinc, & vade contra Orientem, & ab-
scondete in Torrente Carith, vt supra probaui-
mus, & clarius patet ex illo loco, Elisæum filium
Saphat vnges Prophetam pro te: ergo communi-
cauit Eliæ omne quod necessarium erat, vt reli-
gionem veram fundaret, nam secundum ius cano-
nicum, cui iurisdictio data est, ea quoque conces-
sa censentur sine quibus iurisdictio explicari non
potest, vt patet *ex cap. præterea de offic. & potest.
iudi. deleg & ex l.2. ff. de iurisdict.omnu.iudic.* Ergo
si hæc approbatio erat necessaria, à Deo facta est
immediatè quod est magna Carmelitanæ Reli-
gionis prærogatiua, & excellentia. An autem ex
hoc sequatur hanc religionem esse de iure Diui-
no; latè diximus *in nostro Directorio Regularium
loco citato.*
Deinde quod in illa lege non solum fuerint
128 vota, sed etiam donatio, & traditio ex parte re-
ligiosi, quæ necessario requiruntur ad verum sta-
tum religiosum, vt ait D. Thomas 2. 2.q.184. *art*.4.
Patet, quia ad hanc traditionem acceptandam
non requiritur ex parte prælati potestas clauium,
129 vel iurisdictio, ex ea dimanans, sed sufficit pote-
stas dominatiua, & œconomica, quæ prouenit ex
traditione perpetua; quam religiosus sui ipsius
fecit Religioni, & prælato illam acceptanti, in
130 quem transfert dominium sui ipsius, vt ait Basi-
lius Pontius *lib. 7. de matrimonio cap. 5. num. 22.*
Sed hæc omnia poterant esse, & de facto fuere
in lege veteri; ergo de facto ibi fuit verus status
monasticus: vnde concludit Basilius *loco citato;*
131 *Cur ergo Religiosus status constare possit prælato
existente mere laico, cui pleno iure subiecti monachi
sint, non est cur dicamus eam iurisdictionem derinari
ex potestate clauium, vnde & in lege scripta, quod* 132
*multi concedunt statum Religionis esse posse, nihil est
quod impediat.* Et hanc sententiam probabile
iudicat Suarez, *tom. 3. de religion.lib. 2.cap. 13.
num. 10.*

§. VIII.

Infertur ex hucusque dictis conclusio sta-tus monastici cum tribus votis in lege scripta ab Elia fundati.

SVMMARIVM.

133 *Infertur in lege veteri fuisse verum monachatum cum tribus votis, & aliis ad illum necessariis.*
134 *Solum minus affecti Carmelitis id negare pos-sunt.*
135 *Os insulsi Salinas Decreto sancta Inquisitionis Hispania obtunditur.*
136 *Domini Inquisitores Hispania iudicarunt in iudicio contradictorio in lege scripta fuisse votum castitatis perpetua.*
137. *Fuisse votum obedientia perpetua.*
138 *Fuisse votum paupertatis.*
139 *Fuisse verum monachatum religiosum.*
140 *Monachatus legis scripta non fuit cum ea solemnitate, perfectione, & potestate clauium prove est in lege gratia.*
141 *In lege veteri fuit verus status religiosus cum tribus votis essentialibus.*
142 *Illius Author, & institutor fuit Parens noster Elias.*
143 *Proponitur quadam aduersariorum obiectio.*

SI ergo Amice lector, tot sancti Patres, si tot
grauissimi DD, fatentur in lege veteri fuisse 133
statum verè monasticum cum tribus votis essen-
tialibus obedientiæ, paupertatis & castitatis, cum
vera traditione, & acceptatione ex parte præla-
torum, cum sufficienti ad id potestate, & iurisdi-
ctione, cum vera approbatione ipsius status mo-
nastici in ea lege, quantum ea lex capax erat, quis
hanc sententiam improbabilem iudicabit, quis
eam non nimium probabilem confitebitur, nullus
equidem, nisi aliquis minus affectus Carmelitano 134
ordini, qualis fuit insulsus Pater ille Salinas, de
quo aliqua dixi *in nostro Directorio Regularium lo-
co citato.* Sed vt eius contra statum monachalem
Carmelitanum in lege scripta, & eius continua-
tionem, & hæreditariam successionem vsque ad 135
hæc tempora omnino obturetur, obiicio illi De-
cretum sanctæ Inquisitionis Hispaniæ editum
Matriti 9. Decembris anno Domini 1639. coram
Illustrissimo Episcopo Inquisitore generali, aliis-
que iudicibus in supremo illo Senatu fidei censo-
ribus subscribente Sabastiano de Huerta eiusdem
Tribunalis secretarij: In eo enim post magnam
grauissimorum Theologorum consultationem, &
re maturissime in iudicio contradictorio examina-
ta sequentes propositiones approbantur,
Prima. *Que en la lei scrita huuo voto de vir-* 136
ginidad è Castidad perpetua.

Secunda,

157 Secunda. *Que en la lei scritu buno voto de obediencia perpetua.*

138 Terceira. *Que buno voto de pobreßu voluntaria.*

139 Quarta. *Que bune en la lei scrita verdadeiro monuchato religioso.*

Additur tamen in prædicto Decreto prædictas pro-
positiones ita declarari debere, vt scilicet denote-
140 tur, non fuisse monachatum in lege scripta cum
ea solemnitate, perfectione;, & potestate clauium,
provt in lege gratiæ, quod nos etiam dicimus
imo ad maiorem cautelam, & vt scrupulis quo-
rundam, vtcumque morem geramus addimus,
hunc veteris legis monachatum, illiusque vota
talia solum fuisse. qualia illius legis imperfectio
postulabat, & veluti ad formam Monachismi, seu
votorum legis Evangelicæ.

Ex quibus omnibus de primo ad vltimum con-
141 cluditur. in illa lege fuisse verum statum religio-
sum, quoad substantiam cum tribus votis essen-
tialibus, & illius Authorem fuisse sanctissimum
Patrem nostrum Eliam, & illius successorem Eli-
142 sæum, & alios filios prophetarum, vsque ad tem-
pus Christi, & inde ad nostrum tempus, vt infra
ostendimus, per quod patet ad argumentum, ob quod
hæc dicta sunt. solutio; Non enim Elias solum im-
propriè est patronus nostræ religionis, sed verus
author illius, quia statum illius cum tribus votis
essentialibus, & aliis ad verum monachatum ne-
cessariis instituit, vt *suprà* diximus.

Obiicies tandem: Quamvis Elias fuerit pri-
143 mus prophetici Ordinis fundator cum vero mo-
nachatu, illius tamen institutum non permansit
vsque ad Christi æuum: ergo Religio Carmeli-
tana. quæ hodie est in Ecclesia, non ab Elia
sumpsit exordium; patet consequentia, quia si ab
illo sumeret exordium deberet continuari ab Elia
vsque ad Christum, & à Christo vsque ad hæc
tempora; sed hoc ostendi non potest, nec est ve-
risimile; ergo: Antecedens vero probatur, quia
ille ordo propheticus ab Elia institutus omnino
extinctus est tempore quo Hierosolyma à Chal-
dæis obsidebatur, vt ait Baronius *tom. 1. annal. sub anno 64.*

§. IX.

Refertur continuatio & hæreditaria successio Carmelitarum ab Elia vsque ad Christum.

SVMMARIVM.

144 *Proponitur quam difficile sit sucessionem Carmelitana Religionis ab Elia vsque ad Christum adducere ob temporum varietates.*

145 *Successio Carmelitana familia ab Elia vsque ad hac tempora nunquam interrupta fuit.*

146 *Anno mundi 3114. Dedit Elias principium suæ Religioni in Monte Carібi.*

147 *Anno mundi 3217. vnxit Elias Elisæum in suum successorem.*

148 *Primi Elia discipuli erant ordinis Nazaræi.*

149 *Vocabantur propheta, quia Deo psallebant.*

150 *Anno mundi 3139. Raptus est Elias in cœlum, & ei successit Elisæus in ordinis generalatu.*

151 *Anno mundi 3143. suscepit statum nostra Religionis Ionadab filius Recab.*

152 *Anno mundi 3159. Recabita susceptum institutum Elisæi,*

153 *Recabita obedientiam, & paupertatem, obseruabant, castitatem vero non omnes, benè tamen multi illorum.*

154 *Recabita ex consilio Elisæi obedientiam. paupertatem, & castitatem obseruarunt ex voto.*

155 *Recabita etiam appellabantur scriba, id est, legis Doctores.*

156 *Ex his scribis multi apostatarunt ab ordine prophetico tempore Christi.*

157 *Anno mundi 3204. die 14. Iunij mortuus est Elisæus.*

158 *Eodem anno ei successit in ordinis generalatu Ionadab filius Recab, vel vt alij dicunt Obed propheta.*

159 *Huic Generali reliquit Elisæus pallium Elia, quod adhuc hodie obseruatur in Arca Ovetensi in Hispaniis.*

160 *Anno mundi 3279. Multa Collegia Carmelitarum periere in illa translatione Israëlis ad Assyrios.*

161 *Collegium Carmeli speciali prouidentia intactum remansit.*

162 *Carmelita translati ad Assyrios ibi multa Collegia construxere.*

163 *Anno mundi 3294. Ingressus fuit Ionadab cum suis filiis prophetarum Ciuitatem Hierusalem fugientes à facie Chaldæorum obsidentes ciuitatem.*

164 *Hoc anno eis fecit Ieremias illam celebrem promissionem quod non deficeret vir de stirpe Ionadab stans in conspectu Dei.*

165 *Quomodo hæc promissio fuerit impleta vsque ad hac tempora.*

166 *Anno mundi 3447. Translati sunt Carmelita cum populo à Chaldæis in Babylonem.*

167 *Aliqui demissi sunt in Hierusalem cum Ieremia.*

168 *Qui Carmelo habitabant immunes permanserunt ab hac translatione, nec eis aliquam iniuriam Chaldæi intulerunt.*

169 *Ex his Carmelitis qui translati sunt cum populo aliqui ad Hispaniam pervenerunt.*

170 *Malachias senior propheta peruenit ad Bracharam, & ibi mortuus & sepultus, postea veniente D. Iacobo Apostolo Bracharam eum à mortuis suscitauit, & constituit primum Brachara Episcopum mutato nomine Malachia in Petrum.*

171 *Toto tempore captiuitatis non defuere cultores Ordinis prophetici.*

172 *Tempore captiuitatis successit Daniel in generalatu ordinis Ionadab filio Recab, quo autem anno ignoratur.*

173 *Eodem tempore successit Aggæus propheta in generalatu Danieli.*

174 *Anno 3543. Aggæus propheta generalis ordinis in reductione populi in Hierusalem facta à Dario congregauit Carmelitas. qui cum populo dispersi erant, & relicto nomine Recabitarum, & prophetarum eis imposuit nomen Essenorum, vel Assydæorum.*

175 *Eodem Anno mundi 3543. successit Aggæo in*

generalatu ordinis Malachias propheta.

176 *Esseni obedientiam, castitatem, & paupertatem obseruabant.*

177 *Esseni idem institutum Eliæ profitebantur, ac Recabitæ.*

178 *Aliqui pseudo-Esseni fuere heretici, non tamen nostri Esseni.*

179 *Esseni post mortem Aggæi sui generalis relicto nomine Essenorum vocati sunt Assidei.*

180 *Anno mundi 3608. successit in generalatu ordinis Aggæo Esdras.*

181 *Hic reformauit Essenos iam nominatos, Assideos, & imposuit eis nomen scribarum, quod iam antea habuerant.*

182 *Anno mundi 3887. successit in generalatu ordinis Esdræ, Iudas Machabæus.*

183 *Assidei subditi Iudæ fugientes sæuitiam Antiochi habitarunt in syluis, & aliqui in ea persecutione martyrium passi sunt, qui ibi enumerantur.*

184 *Anno mundi 3895 successit in generalatu ordinis Iudæ Machabæo Ionathas frater eius.*

185 *Successit in generalatu ordinis Ionathæ; Iudas non ille Machabæus, sed alius, quo autem anno ignoratur.*

186 *Anno 3976. reuelata fuit incarnatio filij Dei nostris Carmelitis.*

187 *Anno mundi 4037. concepta fuit Virgo Maria sine labe peccati originalis.*

188 *Mysterium immaculatæ conceptionis reuelatum fuerat Eliæ in illa nubecula parua.*

189 *Beata Virgo in die quo in templo fuit præsentata fecit votum virginitatis.*

190 *Anno mundi 4051. desponsata fuit B. Virgo Maria S. Patri nostro Iosepho.*

191 *Anno mundi 4052. Incarnatus fuit, & natus filius Dei in vtero B. Virginis Mariæ.*

192 *Eodem anno 24. Iunij natus fuit Ioannes Baptista.*

193 *Ioannes Baptista secutus est per omnia vitam Eliæ.*

194 *Ioannes Baptista successit in generalatu ordinis Iudæ, quo autem anno ignoratur.*

195 *Christus non suscepit vitam Essenorum, vt aliqui voluere asserere.*

196 *Beata Virgo multoties Carmelum visitabat, & cum Carmelitis loquebatur.*

197 *Anno mundi 4081. cœpit Ioannes Baptista iam factus ordinis generalis prædicare, & baptizare.*

198 *Esseni eius subditi susceperunt ab eo baptismum.*

199 *Post mortem Christi cum plurimi Carmelitæ essent in cœnaculo cum Apostolis super eis descendit Spiritus sanctus.*

200 *Promulgata lege Euangelica multi Carmelitæ illam susceperunt.*

PRæcedens argumentum nos cogit, vt successionem Carmelitanæ Religionis ab Elia vsque ad Ioannem Baptistam, in lege gratiæ, & in-
144 de ad hæc tempora ostendamus, quod quam difficillimum sit ob temporis vetustatem, ob varias temporum mutationes, nemo est qui non videat. Verum Deo auxiliante quantum sat est, hanc nunquam interruptam successionem per tot sæcula monstrabo, ea breuitate, qua materia tam prolixa capax est; Vnde ad argumentum in for-
145 ma, Respondeo negando antecedens. Ad probationem ex Baronio negatur etiam antecedens; nam successio Carmelitanæ familiæ ab Elia vsque ad hæc tempora numquam interrupta fuit, quod sic ostendo discurrendo per singulos annos ab Elia vsque ad hæc tempora, iuxta meliorum, & magis probatorum Doctorum, tam ex nostris, quam ex extraneis sententiam.

Anno igitur mundi 3124. & ante Christum 146
929. Factum est verbum Domini Eliæ dicens;
Recede hinc, & vade contra Orientem, & ab-
scondere in Torrente Carith. Audito Elia verbo
Domini, statim relictis omnibus, vt Apostoli fe-
cerunt, licet non cum tanta perfectione, recessit
in Torrentem Carith. Illuc statim aliqui viri de-
uoti, & pij ad Eliam accesserunt, & cum his in-
choauit Elias in Torente Carith vitam monasti-
cam cum tribus votis, ita Ioannes Ierosolymita-
nus, *lib. de instit. monachi cap.* & præsertim 10.
Lezana *tom.* 1. *anno mundi* 3124. *num.* 2. Anno au-
tem mundi 3127. ante Christum 916. iussit Deus
Eliæ, vt egrederetur de quadam spelunca mon- 147
tis Dei Oreb, quo iussu Dei fugerat metu Iezabel,
& quod pergeret in Damascum, & vngeret Eli-
sæum in prophetam post se, quod & fecit Elias,
nam cum eum inuenisset in agro arantem, misit
pallium suum super illum, prophetam post se
ipsum declarans, & successorem in statu mona-
chali, vt rectè Gaspar Sanchez *in* 3. *Regum* 19.
vers. 19. Erat autem tunc cum Elia etiam Ionas
Propheta filius viduæ Sareptanæ, quam Deus
precibus Eliæ à mortuis suscitauit, vt tradit Lira
cap. 1. *in Ioann.* Hunc autem ad ordinem pro-
pheticum receperat Elias, vt ait Abulensis, 3.
Regum 17. *vers.* 31. Erat etiam cum eo Michæas
filius Semblæ, Abulensis 3. *Regum cap.* 10. *q.* 6.
& 8. His adde Abdiam. Hi autem primi Eliæ
discipuli erant ordinis Nazaræi vt ait Glossa or-
dinaria, 1. *Reg.* 19 *Isti religiosi viri erant dicti Na-* 148
zaræi. Vocabantur tamen prophetæ, non quia
omnes prophetarent futura, sed quia Deo psalle-
bant musicis instrumentis, ita Salianus, *sub anno
mundi* 2961. *num.* 101. Gaspar Sanchez 3. *Reg.*
cap. 10. *num.* 32. Postea isti discipuli Eliæ incepe- 149
runt inde vocari filij prophetarum, hoc est, prophe-
tarum discipuli, vt tradit Vatablus 4. *Reg.* 3. Theodo-
retus ibidem.

Cum igitur Elias per 12. annos suam religio-
nem in monte Carmeli gubernasset raptus fuit
in cœlum, & gubernium illius tradidit Elisæo an- 150
no 3139. mundi ante Christum vero 914. vt
tradunt Abulensis *quæst.* 1. *in cap.* 2. *in* 4. *Reg.* &
alij. Elisæo autem Filij prophetarum dederunt sta-
tim obedientiam tanquam suo generali, vt ait
Abulensis 4. *Reg.* 4. *quæst.* 15. *&* 4 *Reg.* 2. *quæst.* 31.
& patet ex isto textu; Adorauerunt eum proni in
terram. Anno autem mundi 3143. Suscitauit Eli-
sæus filium Sunamitidis, quod miraculum videns 151
Ionadab filius Recab vir insignis in Israël susce-
pit statum religiosum Elisæi, ita Ioannes Ieroso-
lymitanus *lib. relato cap.* 25. Fr. Franciscus à san-
cta Maria, *in Historia prophetica lib.* 1. *cap.* 19. Hic
autem Recab fuit alio nomine vocatus Ioab
filius Ietro, vnde de eis dicitur *Paralipom.* 2. *v.* 55.
Hi sunt Sinai, qui venerunt de calore Patris
Recab. Hic autem Sinai seu Recabitæ anno mun-
di 3159. susceperunt institutum Elisæi, quod Io- 152
nadab filius Recab, & illorum magister iam antea
acceperat, ita Lezana *anno mundi* 3154. Hic au-
tem Ionadab successit Elisæo in generalatu or-
dinis, *vt infrà dicemur*, vt ait Boulducus *in lib* 3.
de Ecclesia ante legem cap. decimo sexto. vbi ait:

Elia,

Eliæ, & Elisæo successit in officio Ionadab, qui passim
in Scriptura dicitur filius Recab.

153 Hi autem Recabitæ obedientiam, & pauperta-
tem strictissimam obseruabant, castitatem vero
non omnes multi tamen inter eos eam obserua-
bant, vt ait S. Gregorius Nazianzenus in poëma-
te de vita sua, Valeotia a. 2. d. 10. q. 4. p. 1. §. 1.
vbi ait: *Inter omnes controuersias constat Recabitas*
Diuino cultus se ipsos obdixisse, à coniugio abstine-
bant, exactam obedientiam suis superioribus præsta-
154 *bant.* Has autem obseruantias ex consilio Elisæi
voto obseruabant, vt patet ex Concilio Seno-
nensi, vbi pro exemplo proponit monachis le-
gis gratiæ votum Recabitarum, & ait. Lezana
anno mundi 3159. *n.* 7. Hi autem Recabitæ, etiam
appellabantur scribæ, hoc est legis Doctores.
etiam enim præcipui legis interpretes, vt ait Ge-
nebrardus, *in Chronolog. lib.* 1. *sub anno mundi* 3271.
vbi loquens de Recabitis ait: *Vocantur Scribæ, si-*
155 *ue Doctores.* Multi autem istorum scribarum tem-
pore Christi adiuncti sunt Pharisæis, & eorum
156 prorsus mores ebiberunt apostatantes ab ordine
prophetico, quod non est mirum, cum hodie
etiam in multis religionibus, & Apostatas, & hæ-
reticos videamus.

Postquam ergo Elisæus per multos annos Re-
157 ligionem propheticam gubernauit mortuus est
anno mundi 3204. *die* 15 *Iunij.* Ante autem mor-
tem suam proposuit Carmelitis pro Generali eius
158 loco Ionadab filium Recab vt supra diximus. Alij
dicunt proposuisse Obed prophetam, ita Caietan.
in 2. *Paralipomen.* 28. Lezana *anno mundi* 3204.
159 *n.* 9. Hinc generali reliquit Elisæus pallium Eliæ,
quod ei ceciderat quando raptus fuit Elias, quod
pallium conseruatum fuit à Carmelitis vsque ad
hæc tempora, nam vt ait Sebastianus Salmanti-
censis Episcopus in sua historia, huius Pallij pars
in Arca Ouetensi in Hispaniis opera S. Fulgentij
conseruata, reseruatur, ita etiam ait Lezana, *supra*
num. 10. Pallium autem album fuisse constat ex
Ioanne Ierosolymitano *lib. relato cap.* 40.

160 Cum igitur Religio prophetica plus in dies
augeretur. *anno mundi* 3179. *& ante Christum*
774. Accidit illa Israelis translatio in Assyrios
facta à Rege Assyriorum; vt patet *ex* 1. *Paralipom.*
v. 26. In qua translatione multa Collegia Car-
161 melitarum periere, Speciali tamen prouidentia
remansit Collegium Carmeli, vt ait Ioannes Ie-
162 tosolymitanus. *cap.* 26. Imo ipsi Religiosi Car-
melitæ translati cum populo ad Assyrios ibi alia
Collegia construxerunt, suam religionem obser-
uantes, quibus non nocebant Assyrij, vt ait Au-
bertus Miræus *in tractatu de origin. Carmelitan.*
sub anno 3279. Florebat autem adhuc *anno mundi*
3294. Obed propheta, qui vel immediatè succes-
163 sit Elisæo, siue Ionadab. vt *supra* diximus. Hic
autem cum Nabuchodonosor Rex Babylonis ve-
nisset super Iudam, & Hierusalem ingressus fuit
cum aliis filiis prophetarum ciuitatem fugientes
à facie Chaldæorum, & cum ibi habitarent fecit
eis Ieremias illam promissionem insignem nomi-
164 ne Dei, scilicet; *Non deficiet vir de stirpe Ionadab*
filij Recab stans in conspectu meo cunctis diebus;
165 Quæ prophetia adimpleta est in continuatione,
& perpetuitate instituti Recabitarum per ipsos
Recabitas, Essenos, & alios monachos Carmeli-
tas legis gratiæ, qui ab ipsis emanarunt, vt suis
locis dicemus, ita Ioannes Hierosolymitanus *lib.*
relato cap. 17. Thomas Waldensis, *in doctrinali*
fidei lib. 1. *art.* 1. *cap.* 6. Fr. Franciscus à S. Maria
in historia prophetica lib. 1. *cap.* 20. *n.* 11.

Anno igitur mundi 3447. & ante Christum
600. capta est Hierosolyma à Chaldæis, & om-
nes habitatores traduxerunt in Babylonem cum 166
Sedecia Rege suo. Nostri tamen Carmelitæ Re-
cabitæ aliqui dimissi sunt in Hierusalem cum Ie- 167
remia à Nabuzardan principe militiæ Chaldæorum.
Hi videlicet, qui Hierosolymis habitabant. Alij 168
vero conuentus translati sunt cum populo in Ba-
bylonem, illi tamen qui Carmelum habitabant
illic permanserunt, nec eis Chaldæi aliquam iniu-
riam intulerunt, vt ait Ioannes Hierosolymitanus
dicto lib. cap. 16. & ad confusionem aliorum Iudæo-
rum, nam eis parcebant inimici, quia vero Deo
seruiebant. Ex his autem discipulis Eliæ, qui
translati sunt cum populo postea dispersi sunt 169
cum populo per totum orbem, vnde aliqui ex
his translati sunt in Hispaniam, vt ait Luitprandus
pagin. 49. *num.* 263. vbi ait: *Magna pars eorum*
qui ex Iudæa traiecerant in Hispaniam tempore Na-
buchodonosoris erat ex discipulis Sanctorum Eliæ, &
Elisæi. Imo Diuus Athanasius prout refert Pru-
dentius de Sandoual *de antiquitate Tudensis Eccle-* 170
siæ in principio. ait hæc verba; *Ego nouj S. Petrum*
primum. Bracharensem Episcopum, quem antiquum
prophetam suscitauit S. Iacob Zebedæi filius magister
meus. hic venerat cum duodecim tribus missis à Na-
buchodonosor in Hispaniam à Hierosolymis Duce
Nabuzardan, vel Pyrrho Hispaniarum præfecto, di-
ctus est hic propheta Samuël iunior, vel Malachias
senior Vriæ prophetæ filius qui factus Episcopus mul-
tos Iudæorum ad fidem conuertit dicens eo venisse cum
eorum maioribus, & prædicasse transmigratis, obiisse
vero viginti annos post aduentum eorum in Hispa-
nias. Hic vir Apostolicus, acceptis à Iacobo institu-
tionibus Apostolicis, &c. Quem casum mirabilem,
etiam refert Barbosa *de potestate Episcopi, tit.* 3.
cap. 8. *n.* 21. & alij.

Toto autem tempore captiuitatis non defue- 171
re ordinis prophetici cultores in Israël, vt con-
stat de Carmeli incolis, quos diximus ibi re-
mansisse. Sed etiam de aliis prophetis existen-
tibus in captiuitate, scilicet Daniel, qui in ge-
neralatu successit Ionadab filio Recab; Et erat 172
cum eo Aggæus, Zacharias, Malachias, Habacuc,
qui obiit anno mundi 3514. ante Christum 539.
Postquam autem populus multis annis fuit in
captiuitate, restitutus fuit à Dario Rege in Hie-
rusalem anno mundi 3543. ante Christum 519. 173
Et templum reædificatum fuit ad id instantibus
prophetis Aggæo, qui iam successerat in genera-
latu Danieli, cum Zacharia, qui erat de ordine
prophetico. qui etiam curarunt, vt ordo pro-
pheticus, qui multam ruinam passus fuerat ex-
citaretur, & promoueretur, vt fecerunt, non
tam prophetarum, & Recabitarum nomine,
vt prius, quam sub Essenorum, vel Assidæo- 174
rum, vt ait Scaliger relatus à Serario *in Mi-*
neruali lib. 5. *cap.* 10. Lezana *anno mundi* 3535.
num. 5. Hoc autem tempore successit in ge-
neralatu ordinis Malachias de quo *Esdra* 3. vt
ait Vilalpandus *in apparatu vrbis, & templi lib.* 3. 175
cap. 1. Fauet Boulducus, *lib. de Ecclesia ante le-*
gem cap. 17.

Isti autem Esseni castitatis obseruantissimi
erant, vt ait Iosephus, *lib.* 2. *de bello Iudaico c.* 7. vbi 176
etiam ait ipsos paupertatem maximè colere, & obe-
dientiam, sic enim ait Iosephus *loco citato Veneratio.*

quoque apud eos magnu legislatoris erat. Et infra:
177 *Nihil sine præcepto curatores*. Vnde isti Esse-
ni vtpote filij & successores Recabitarum cum
eiusdem instituti fuerint eodem pari titulo Reli-
giosorum illius legis potiri debent, vnde illorum
institutum Religionem appellant Philastrius de
hæresibus vbi ait: *Esseni sunt qui monachorum vi-
tam exercent*. Cassaneus *in catalogo gloriæ mundi
p.4. consid.53.* vbi ait: *Esseai ferè in omnibus vitam
monasticam ducebant*. Isti autem Esseni idem in-
stitutum profitebantur Eliæ, ac Recabitæ, siqui-
dem ab eis ortum duxerunt, vt *suprà* diximus.
Tum quia in Carmelo, & aliis locis, in quibus
antea Recabitæ habitabant successerunt, ita Ioan-
nes Ierosolymitanus *sa dicta. lib. cap.* 11. Tambu-
rinus *de iure Abbatum d. 2. q. 1.* & alij multi, quos
refert, & sequitur Lezana *anno mundi 3545. n. 41.*
178 Vnde id quod aliqui dicunt Esseoos fuisse hære-
ticos, non de nostris Essenis intelligendum est;
sed de aliquibus pseudo-Essenis, vel non de om-
nibus, sed de aliquibus, qui doctrinam Christi
amplecti renuerunt, vt benè Fr. Franciscus à S. Ma-
ria *in sua Apalogia ad historiam propheticam p. 2.
§ 11. n. 99.*
179 Perseverarunt igitur isti Esseni etiam post mor-
tem Aggæi. & Zachariæ, quos promotores ipso-
rum supra diximus, quibus successere Assidei, qui
ex illis Essenis erant, siquidem post plures annos
illorum commemoratur Scriptura 2. *Machabaeo-
rum* 1. *v.* 42. Tum congregata est ad eos Synago-
ga Assideorum, & 1 *Machabaeorum* 7. *v.* 12. Item
2. *Machabaeorum* 1. *v.* 6 Hos autem Essenos, siue
Assideos postea reformavit Esdras, qui successit
Malachiæ *anno mundi* 3608. & ante Christum
180 445. imponendo eis nomen scribarum, quod no-
men antea habuerant, vt *suprà* diximus. Ipse ta-
181 men Esdras fuit princeps & veluti generalis reli-
gionis propheticæ, ita Serarius in *Trihæreseo lib. 2.
c. 7.* & latius Lezana *anno mundi* 3608. Quod autem
huiusmodi Assidei, qui ab assiduitate orandi Assi-
dei dicti sunt, quos postea appellauit Esdras Scri-
bas fuerint ex ordine prophetico patet, quia erant
iidem cum Essenis, vt ait Genebrardus *lib. 2.
Chronolog. sub anno mundi* 3911. & alij multi
quos refert, & sequitur Lezana *anno mundi* 3847.
num 5.
182 Esdræ autem successit in generalatu Assideorum
anno mundi 3887. & ante Christum 166. Iudas
Machabæus, vt patet ex 2. *Machabaeorum* 14. *v.* 6.
vbi impius Alcimus ad Regem Demetrium ve-
niens dicebat. *Ipsi qui dicuntur Assidei Iudaeorum,
quibus præest Iudas Machabaeus, bella nutriunt, & se-
ditiones mouent, nec patiuntur Regnum esse quietum.*
Quo loco cum prælatus Assideorum vocetur,
clare etiam ipsum Assideum fuisse denotatur. Vn-
de merito eum, & Assideos ordinis prophetici
cultores recensent Serarius *in cap. 7. lib. 1. Macha-
baeorum* & *cap. 14. lib 2.* Et de illis intelligit illud
Apostoli *ad Hebraeos* 11. Circuierunt in melotis,
in pellibus caprinis, egentes, angustiati, quibus di-
gnus non erat mundus, in solitudinibus errantes,
in montibus, & speluncis, & cavernis terræ. Quo-
rum ratio est quia hi subditi Iudæ fugientes serui-
183 tiam Antiochi habitabant in sylvis, & come-
debant veluti pecora, vt ait Iosephus Gorioni-
des *lib 3 cap. 3.* Vnde inter multos, qui in ea per-
secutione mortui sunt, vnus fuit Eleazarus vt pa-
tet *ex cap. 6. lib. 2. Machabaeorum*. Qui erat Esse-
nus & ex nostra familia Prophetica & vnus ex
principalioribus illius, vt ait Lezana *anno mun-
di* 3887. *num* 5. Mortuus etiam fuit Bazias, qui
Essenus, siue Assideus erat, vt patet ex *Macha-
baeorum* 14. vbi ait textus, *Hic multis temporibus
continentiæ propositum tenuit in Iudaismo, corpus-
que, & animam tradere conteatus pro perseuerna-
tia, quibus verbis denotatur votum quod habebat ca-
stitatis.*
Anno autem mundi 3895. & ante Christum 184
158. mortuus est Iudas Machabæus, Ei successit in
generalatu ordinis prophetici Ionathas pater eius,
vt ait Genebrardus *lib. 2. Chranolag. sub Ionatha
principatu*, Lezana *anno mundi* 3895. *n.* 5. Mortuo
autem Ionatha ei successit in generalatu ordinis
prophetici Iudas, qui Hircani tempore viuebat, de
quo Iosephus *lib. 1. de bello Iudaico c.* 3. de quo
etiam Salian *sub ann. 3930. n. 8.* vbi ait: *Eum esse ex* 185
*secta Essenum, & virum religione, & prophetia gra-
tia celebrem, ideoque magna apud Iudaeas omnes Au-
thoritatis, præsertim circa ea, quæ ad Religionem, &
Dei cultum pertinerent.* Non erat autem hic Iudas
Machabæus, sed alius Iudas, vt patet ex 2. *Machab.* 1.
& latè probat Lezana *anno mundi* 3910. *n.* 7. &
3952. *n.* 2. Anno autem mundi 3976. & ante Christum
77. reuelata fuit incarnatio filij Dei nostris Car- 186
melitis in Carmelo habitantibus, vt testatur Petr.
Morales *in Matth. cap. 1. lib. 1. tract. 6.* & multi
alij Authores quos larga manu refert Lezana;
anno mundi 3976. *n.* 6. Vbi etiam refert quo-
modo id acciderit, quod nos breuitatis causa omit-
timus.
Rebus sic stantibus & Essenis habitatoribus
Carmeli pace fruentibus toto tempore Imperij
Iulij Cæsaris, & Octauiani Augusti, qui anno mun-
di 4011. Ante Christum verò 41. suscepit clauum
Imperij Romani, & regnante in Iudæa Herode, 187
anno mundi 4037. & ante Christum 15. Imperij
vero Roman. 31. Augusti Cæsaris 26. & Herodis
regni 32. concepta fuit Virgo Maria sanctissima
sine labe peccati originalis, vt latè probat Lezana,
anno mundi 4037. *n.* 6. Hoc autem mysterium im-
maculatæ conceptionis antea Patri nostro Eliæ
revelatum fuerat in Carmelo in illa nubecula par-
ua vt ait Ioannes Ierosolymitanus *dicto lib. cap.* 32. 188
Ex quo tempore inter discipulus Eliæ hoc myste-
rium purissimæ conceptionis celebratum fuit. Vn-
de Petrus Oxella Iesuita *in informatione pro imma-
culatæ Virginis conceptione fundamenta* 1. congratu-
latur nostræ Religioni Carmelitanæ, quod á duo-
bus millibus quingentis, & supra annis huius ve-
luti traditionis testimonium proferre possit, sed
de his vide latius Lezanam *anno mundi* 4037.
num. 8.
Hæc autem sanctissima Virgo tempore quo 189
fuit in templo præsentata, votum fecit virginita-
tis, quod Pontifici, & Essenis nostris indicauit,
vt notat cum aliis Lezana *anno mundi* 4042. *num*
1. & 3. Imo aliqui dicunt sanctissimam Virgi-
nem sumpsisse institutum Essenum, & Elianum,
ita Carthagena 4. *tom. homil. homil. de Carmel.*
Muñosius *in propugnaculo Eliæ lib. 2. titul. 2. cap.
3. num.* 4. Quod tamen eatenus solum accipien-
dum videtur, quatenus eminentissima suæ vi-
tæ ratione quidquid in Esseno, & Eliano institu-
to probitatis, & perfectionis erat amplexata sit,
iuxta modum quo similiter de Christo dicemus
intelligendos eos qui ipsum vitam Essenorum æmu-
latum fuisse dixerunt, de quo inferius. Anno au- 190
tem mundi 4051. & ante Christum 2. desponsata
fuit

fuit B. Virgo Maria Ioseph. vt latè probat Lezana
ibi. hoc tempore floruit in Carmelo S. Aggabus; vt
ait Durlandus *in vita S. Annæ c.6.*
Anno autem mundi 4052. incarnatus fuit filius
191 Dei in vtero B. Virginis Mariæ & eodem anno
24. Iunij natus fuit Ioannes Baptista præcursor
Domini, qui venit in spiritu. & virtute Eliæ, nam
vt ait Abulensis 4. *Reg. 2. quæst. 24.* Secutus est per
192 omnia vitam Eliæ, ita vt à Iudæis putaretur esse
Eliam, vnde illius institutum accepit; & fuit vetus
monachatus Carmelita, & princeps monachorum
193 nostri ordinis in lege gratiæ vt infra dicemus, &
patet ex testimonio Bellarm. *lib. 2. de monachis c.5.*
vbi ait: *Denique Ioannem Baptistum monachorum, & Eremitarum principem fuisse subscribunt ferè omnes Patres.* Cum ergo tempore Ioannis nulli fuissent
194 monachi, vel eremitæ, quam Carmelitæ, date euidenter sequitur Ioannem Baptistam fuisse in lege
gratiæ primum illorum principem, & generalem,
& relictis innumeris testimoniis, quos possem
afferre, accipe vnum tantum Dominici Soti *in 4. sentent. quæst. 2. art. 1.* vbi ait: *Ante Christi aduentum Essenorum collegium in deserto Iudææ more nostrorum anachoretarum sanctissimam degisse vitam, ab vxoribus prorsus & omni fœmineo conspectu semotissimam, quorum institutum secutus est Ioannes Baptista.* Vide alia multa pro probanda hac veritate
apud Lezanam *anno mundi 4052. num.31.*
Addunt aliqui, etiam Christum Essenum vocari posse, quia vita ipsius Essenorum institutum sapiebat, ita multi quos refert Lezana *anno mundi 4065. num.5.* Verum cum communis sensus Ec-
195 clesiæ sit, Christum communem vitam cum aliis
hominibus fuisse secutum, vtpote omnium magistrum nullo modo est dicendum vitam Essenorum, tam à communi vita hominum separatam
egisse, quamuis quidquid in Esseno instituto probitatis, & perfectionis erat, eminenter in vita
Christi, etiam continetetur, vt diximus de Beatâ
196 Virgine. Hæc autem Sanctissima Virgo multoties
ad Montem Carmelum venierat, & cum Carmelitis sæpe sæpius conuersabatur, vt patet ex lectionibus Festi commemorationis solemnis eiusdem Beatissimæ Virginis de monte Carmelo, vbi
dicitur. *Ipsius colloquiis, & familiaritate frui potuere.* Quæ lectiones approbatæ sunt à Congregatione Rituum. Tum quia ita docent Ioannes Hierosolymitanus *in dicto lib. cap. 23.* vbi ait: *Dei genitrix à professoribus huius religionis multoties fuit visa.* Et Ioannes Grossus *in suo viridario clauf. 1.* ait;
Ipsa virgo gloriosa mater, nunquam suos ipsos filios Prophetarum visitauit sæpius, vt fratres, & ipsi primi ad honorem gloriosæ Virginis Cappellam fabricarunt. mitto alia testimonia, quæ affert Lezana
anno 4065. num.7.
Anno autem mundi 4081. & Christi 27. cœpit
Ioannes Baptista iam factus ordinis Carmelitani
197 Generalis prædicare, & baptizare, & inter eos,
qui eius prædicatione baptismum susceperunt fuere Esseni, vt patet *ex lectionibus officij B Virginis*
198 *de monte Carmeli,* vbi dicitur: *Viri plurimi, qui vestigiis sanctorum Prophetarum Eliæ, & Elisæi institerant Ioannis Baptistæ præconio ad Christi aduentum comparati fuerunt.* Mortuo igitur Domino nostro
199 Iesu Christo, in die Pentecostes sequenti, multi
Carmelitæ erant in cœnaculo cum Apostolis;
super quos descendit Spiritus Sanctus, vt patet
ex Actor. 2. v. 5. Erant autem in Ierusalem habitantes Iudæi viri religiosi ex omni natione quæ sub cælo est. Vt latè probat Lezana *anno mundi* 4086. Hæc
igitur fuit successio Carmelitarum ab Elia, vsque
ad finem legis veteris. Promulgata autem lege
Euangelica, multi Carmelitæ secuti sunt illam, vt
patet *ex officio Commemorationis solemnis B. Virginis lectione 4.* vbi dicitur, *Viri plurimi qui vestigiis sanctorum Patrum Eliæ & Elisæi institerunt verum veritate perspecta, atque probata, Euangelicam fidem confestim amplexi sunt.* Et latè probat Lezana *anno mundi* 4086. *& Christi* 34. Quomodo autem Carmeliticus ordo ex tunc processerit, & quæ
fuerit illius continuatio iam explico. 200

§. X.

Refertur hæreditaria successio Religionis Carmelitanæ in lege gratiæ à Ioanne Baptista vsque ad S. Bertoldum.

SVMMARIVM.

201 *Anno Christi 64. successit Ioanni Baptistæ in generalatu Ordinis Carmelitani S. Enoch ab Amatim.*
202 *Anno Christi 110. successit S. Enoch S. Ignatius martyr.*
203 *Anno Christi 168. successit S. Frontonius.*
204 *Anno Christi 179. successit S. Serapionus.*
205 *Anno Christi 190. successit S. Elanni martyr.*
206 *Anno Christi 264. successit S. Samonius.*
207 *Anno Christi 272. successit S. Dionysius.*
208 *Anno Christi 276. successit S. Speredion.*
209 *Anno Christi 357. successit S. Antonius Abbas.*
210 *Anno Christi 380. successit S. Euthicius.*
211 *Anno Christi 386. successit S. Cyrillus.*
212 *Anno Christi 432. successit Ioannes Hierosolymitanus.*
213 *Anno Christi 455. successit S. Carpasius.*
214 *Anno Christi 520. successit S. Sabbas.*
215 *Anno Christi 536. successit S. Theotitus.*
216 *Anno Christi 540. successit S. Theodosius.*
217 *Anno Christi 556. successit S. Ioannes Sylenciarius.*
218 *Anno Christi 557. successit S. Quiriacus.*
219 *Anno Christi 600. successit S. Ioannes Calebita.*
220 *Anno Christi 615. successit S. Alypius.*
221 *Anno Christi 635. successit S. Meliso.*
222 *Anno Christi 714. successit Sanctus Theodorus.*
223 *Anno Christi 780. successit S. Nicetus.*
224 *Anno Christi 854. successit S. Petrus.*
225 *Anno Christi 990. successit S. Simon Armenus.*

EXplicatâ iam continuata successione Religionis propheticæ in lege veteri superest, vt explicemus successionem, & continuationem in lege Euangelica. Primus igitur Generalis in lege gratiæ fuit S. Ioannes Baptista, etiam ante Christi mortem ita Paleonydorus *lib. 2. cap. 2.* vbi ait: *Tunc primum, & præcipuum Carmelitarum caput Ioannes apparuit Baptista.* Ita etiam Ioannes Hierosolymitanus, & alij, quos lata manu refert Cassanate in Paradiso Carmelitici decoris anno Christi 1. *cap. 2.*
Secundus generalis fuit S. Enoch ab Amatim anno 201
D 3 Christi

Christi 64 ita ex Coria Casanate, *ætate 2. post Chri-*
201 *stum cap* 12. Tertius generalis fuit S. Ignatius mar-
tyr, anno Christi 110. ita Casanate, *ætate 3. post*
Christum cap. 14. Quartus generalis fuit S. Fron-
tonius anno Christi 168. ita ex Coria Casanate,
203 *ætate 3. post Christum cap.* 27. Quintus generalis,
204 fuit S. Serapionus anno Christi 179. ita ex Coria
Casanate, *ætate 3. post Christum cap.* 30. Sextus ge-
neralis fuit S. Elanus martyr anno Christi 190. ita
205 Casanate, *ætate 3. post Christum cap.* 31. Septimus
generalis fuit S. Samonius natione Græcus anno
206 Christi 264. ita Casanate, *ætate 4. post Christum*
cap. 38.

Octauus generalis fuit S. Dionysius natione Sy-
207 rus, anno Christi 271. ita ex Coria Casanate, *æta-*
te 4. post Christum cap. 39. Nonus generalis fuit
208 S. Spiridion anno Christi 276. ita Casanate, *ætate*
4 *post Christum cap.* 40, Decimus generalis fuit S.
209 Antonius Abbas magnus nuncupatus anno Chri-
sti 357. ita Casanate, *ætate 5. post Christum cap.* 77.
210 Vndecimus generalis fuit S. Euthicius Græcus an-
no Christi 380. ita Casanate, *ætate 5. post Christum*
211 *cap.* 102. Duodecimus generalis fuit S. Cyrillus na-
tione Græcus, anno Christi 386. ita Casanate,
ætate 5. post Christum cap. 115. Decimus tertius ge-
neralis fuit Ioannes Hierosolymitanus anno
212 Christi 432. ita Casanate, *ætate 6. post Christum*
cap. 1 Decimus quartus, generalis fuit S. Carpasius
anno Christi 455. ita Casanate, *ætate 6. post Chri-*
213 *stum cap.* 15. Decimus quintus generalis fuit S. Sab-
bas anno Christi 520. ita Casanate, *ætate 7. post*
214 *Christum cap.* 13. Decimus sextus generalis fuit S.
215 Theotistus Græcus anno Christi 536. ita Casanate;
ætate 7. post Christum cap. 36.

Hic Casanate *ætate 13. post Christum cap.* 1. ait
se non inuenire in authoribus sequentes Genera-
les, & ideo suspicari per illud tempus gubernasse
religionem Patriachas Hierosolimitanos facul-
tate ad id à summis Pontificibus, quod posse esse
admittit Vasques 1.2. *quæst. 6. art. 4. d.* 195. & nul-
lam habet difficultatem, cum id hodie in monia-
libus subiectis Episcopis videamus. Verum ergo
non contentus hac solutione, licet eam improba-
bilem non reputem, perquirendo in nostris Au-
thoribus continuationem huius successionis inue-
216 nio, quod Theotisto successit S. Theodosius in ge-
neralatu anno Christi 540. qui vixit 140. annus
217 ita Coria *lib. 9. c. 21.* Teodosio vero successit S. Ioã-
218 nes Sylenciarius, anno Christi 556. ita Coria *ibi*:
Huic vero successit S. Quiriacus anno Christi 557.
219 ita Coria *eodem loco*. Huic successit S. Ioannes Ca-
220 lebita anno Christi 600. ita Coria *eodem loco*. Huic
successit S. Alypius anno Christi 615. ita Coria
221 *ibidem*. Huic successit S. Theodorus Studita anno
222 Christi 714. ita Lippomanus *tom.* 5. Antonius de
223 Iepe *tom. 3. historia S. Benedicti anno* 826. Huic suc-
cessit S. Nicetas Græcus anno Christi 780. ita
224 S. Angelus *Catalog.* 85. Huic successit S. Petrus an-
no Christi 854. ita Coria Delucid. *lib. 9. cap.* 29.
225 Huic successit S. Simon Armenus anno Christi
990. ita Fr. Marcus à Guadalazara in *Catalogo*
Sanctorum Carmelitarum.

§. XI.

Refertur hæreditaria successio Religionis Carmelitanæ in lege gratiæ à S.º Bertoldo primo Generali Latinorum vsque ad hæc tempora.

SVMMARIVM.

226 *Anno 1096. Aimericus reduxit Eremitas Carmelitas ad vitam cœnobialem, extra tamen ciuitates.*

227 *Edificauit cœnobium in Carmelo, & illi posuit generalem S. Bertoldum, qui successit Simeoni Armeno anno Christi 1121. & fuit primas generalis Latinorum.*

228 *Anno Christi 1166. successit S. Brocardus.*

229 *Anno Christi 1171. S. Brocardus petiit regulam à S. Alberto.*

230 *Anno Christi 1225 successit in generalatu ordinis S. Cyrillus Græcus.*

231 *Anno Christi 1229. successit S. Bertoldus.*

232 *Anno Christi 1237. successit S. Albanus.*

233 *Anno Christi 1250. successit S. Simon Stokio.*

234 *Anno Christi 1266. successit Nicolaus Gallicus*

235 *Anno Christi 1272. successit Venerabilis Radulphus Tudescus.*

236 *Anno Christi 1275. successit Petrus de Emiliano.*

237 *Anno Christi 1297. successit Raymondus de Insulis.*

238 *Anno Christi 1307. successit Gerardus à Bononia.*

239 *Anno Christi 1317. successit Simon de Spicra.*

240 *Anno Christi 1318. successit Guidus de Terreaa.*

241 *Anno Christi 1321. successit Ioanne de Merlo.*

242 *Anno Christi 1342. successit Petrus Raymondus.*

243 *Anno Christi 1356. successit Ioannes Balistarius.*

244 *Anno Christi 1375. successit Bernardus Oliuarias.*

245 *Anno Christi 1381. successit Michaël Angrianus.*

246 *Anno Christi 1387. successit Ioannes à Raide.*

247 *Anno Christi 1405. successit Mattheus à Bolonia.*

248 *Anno Christi 1412. successit Ioannes Grosias.*

249 *Anno Christi 1425. successit Bartholomæus Rocelius.*

250 *Anno Christi 1430. successit Ioannes Faco.*

251 *Anno Christi 1451. successit B. Ioannes Sorethus.*

252 *Anno Christi 1472. successit Christophorus Brixiensis.*

253 *Anno Christi 1482. successit Pontius Raymondus.*

254 *Anno Christi 1503. successit Petrus Terraza.*

255 *Anno Christi 1513. successit Baptista Mantuanus.*

256 *Anno Christi 1517. successit Bernardus Landucias.*

257 *Anno Christi 1524. successit Nicolaus Audithias.*

258 *Anno Christi 1564. successit Ioan. Bapt. Rosto.*

259 *Hic generalis anno Christi 1567. dedit facultatem S. M. nostra Theresia erigendi conuentus monialium, & Religiosorum discalceatorum sub regula primitiua.*

260 *Anno Christi 1580. successit Ioannes Baptista Gusardus.*

261 *Anno Christi 1593. successit Ioannes Stephanus Chyzola.*

262 *Eodem anno in Capitulo generali Cremonæ facto sub eodem Generali separati sunt excalceati ab obseruantibus.*

263 *Anno Christi 1593. Electus fuit primus generalis discalceatorum Congregationis Hispaniæ, Nicolaus à Iesu Maria.*

264 *Anno Christi 1594. successit Elias à S. Martino.*

265 *Anno Christi 1600. successit Franciscus à Matre Dei.*

266 *Anno Christi 1607. successit Ildephonsus à Iesu Maria.*

267 *Anno Christi 1613. successit Iosephus à Iesu Maria.*

268 *Anno Christi 1619. successit Ildephonsus à Iesu Maria secunda vice.*

269 *Anno Christi 1625. successit Ioannes à Spiritu Sancto.*

270 *Anno Christi 1631. successit Stephanus à S. Ioseph.*

271 *Anno Christi 1637. successit Ioannes à Spiritu Sancto secunda vice.*

272 *Anno Christi 1643. successit Ioannes Baptista.*

273 *Anno Christi 1649. successit Hieronymus à Conceptione*

274 *Anno Christi 1655. successit Didacus à Præsentatione.*

273 *Anno Christi 1661. successit Gabriël à Matre Dei.*

276 *Anno Christi 1664. successit Stephanus à S. Ioseph.*

277 *Carmelitana Religio, quæ hodie viget est ipsamet, quam parens Elias in Carmelo instituit sine vlla interruptione.*

278 *Solum differt ab ea quam parens Elias instituit accidentaliter ob solemnitatem, quam ex Christi institutione habet.*

279 *In re nimis antiqua sufficiunt scriptorum testimonia ad probandam antiquitatem.*

280 *Probatur Carmelitana successio ex variis iuris regulis.*

FLorescente igitur toto hoc tempore Carmelitano ordine in Tebaida, Egypto, & Palesti-
226 na, Carmelo, & aliis Eremis, anno Christi 1096.
Aimericus Patriarcha Antiochenus videns Carmelitanum ordinem in Eremis habitare, non tam
commodum esse populis, ad cœnobialem vitam,
extra tamen ciuitates, qua populo essent vtiliores
reducere instituit & in Carmelo celebre cœnobium ædificauit, quo collegialiter in vnum intra
claustra, & dormitoria communia, commorentur
diu, noctuque vitam monasticam more Latinorum peragerent, & ei præposuit anno Christi
1121. S. Bertoldum, qui erat monachus Carmeli,
quem ipsi Carmelitæ more Latinorum generalem
217 appellarunt. antea namque Abba nomine more
Græcorum prælatus generalis appellabatur. Voluit tamen Aimericus hanc monachorum Ecclesiæ Latinæ consuetudinem nostrates habere quapropter vetustissima ordinis omnia monimenta
S. Bertoldum primum priorem generalem ordinis inter Latinos annumerant; Ex quo facto aliqui voluere asserere, Aimericum fuisse institutorem nostræ Religionis, quod quidem falsum est: Aimericus enim nunquam dedit regulam Carmelitis, sed tantum collegialiter viuere instituit, ita cum multis Casanate, *ætate 13. post Christum cap. 5.* & alij scriptores nostri ordinis, & multi exteri, à quibus referendis breuitatis causa abstineo.

Secundus generalis Latinorum fuit S. Brocardus Hierosolymitanus anno Christi 1166. ita Casana-
te, *ætate 13. post Christum cap. 111.* Hic generalis
videns nouam sibi viuendi regulam necessariam 228
esse, siquidem Ioannis Patriarchæ regula, iam
pridem in ordine suscepta, non sufficere tunc iudicabat, cum anachoreticæ vitæ propositum, de
quo ipsa ferebat iam esset absolutum, Albertum
Patriarcham addit, vt sibi iusta nouum vitæ propositum, nouam viuendi traderet normam, quod
equidem fecit ipse Albertus Patriarcha Hierusolymitanus anno Christi 1171. eam reducens ex 229
illa regula Ioannis Hierosolymitani, & satis indicant priora verba regulæ Alberti. *Verum quia requisitos à nobis, vt iuxta propositum vestrum tradamus vobis vitæ formulam, quam tenere in posterum debeatis &c.* Ceteros generales qui sequuntur cum de eis non sit dubium inter Authores suo ordine proponam, sicut illos proponit Casanate, *in suo paradiso Carmelitico decoris ad ann. Christi 1225. ætate 24. post Christum.*

Tertius igitur generalis inter Latinos fuit S. Cy-
rillus Græcus anno Chr. 1223. Quartus B. Bertoldus 230
anno Christi 1229. Quintus S. Albanus Britonus 231
anno Christi 1237. Sextus S. Symon Stoxio anno 232
Christi 1250. Septimus Nicolaus Gallicus anno 233
Christi 1266. Octauus V. Redulphus Tudescus 234
anno Christi 1272. Nonus Petrus de Emiliano 235
anno Christi 1275. Decimus Raimundus de Insu- 236
lis anno Christi 1197. Vndecimus Gerardus à Bo- 237
nonia anno Christi 1307. Duodecimus Simon de 238
Spiera anno Christi 1317. Decimus tertius Gui- 239
dus de Terrena anno Christi 1318. Decimus quar- 240
tus Ioannes de Alerbo anno Christi 1321. Deci- 241
mus quintus Petrus Raymundus anno Christi
1342. Decimus sextus Ioannes Balistarius anno 242
Christi 1356. Decimus septimus Bernardus Olle- 243
rius anno Christi 1375. Decimus octauus Michaël 244
Angrianus anno Christi 1381. Decimus nonus 245
Ioannes à Raide anno Christi 1387. Vigesimus 246
Matthæus à Bolonia anno Christi 1405. Vigesi- 247
mus primus Ioannes Grossius anno Christi 1418. 248
Vigesimus secundus Bartholomæus Raccolius
anno Christi 1425. Vigesimus tertius Ioannes Fa- 249
co anno Christi 1430. Vigesimus quartus B. Ioan- 250
nes Soretus anno Christi 1451. Vigesimus quin- 251
tus Christophorus Brixiensis anno Christi 1472. 252
Vigesimus sextus Pontius Raymundus anno 253
Christi 1482. Vigesimus septimos Petrus Terræ- 254
za anno Christi 1505. Vigesimus octauus Bapti- 255
sta Mantuanus anno Christi 1513. Vigesimus no- 256
nus Bernardinus Landucius anno Christi 1517.
Trigesimus Nicolaus Audithius anno Christi 257
1524. Trigesimus primus Ioannes Baptista Rosso 258
anno Christi 1564. Hic generalis veniens Hispa-
niam, & visitans sanctissimam Matrem nostram
Theresiam dedit ei facultatem erigendi conuentus monialium Carmelitarum excalceatarum Abu-
læ die 27. Aprilis anni 1567. & postea ei dedit 259
facultatem pro patribus Carmelitis discalceatis
erigendi 5.

erigendis in conuentu Valentiæ. Trigesimus se-
260 cundus fuit Ioan. Baptista Gaffardus anno Christi
261 1580. Trigesimus tertius fuit Ioaones Stephanus
Chyzola anno Christi 1593. qui solum post suam
electionem per duas horas vixit in generalatu.

262 Tempore huius generalis in Capitulo genera-
li Cremonæ inito anno Christi 1593. communi
Patrum applausu Discalceatorum nostrorum feli-
cissima Congregatio omnino se ab antiqua Car-
meli obseruantia congregauit, aonuente diplomate
Clem. VIII. in duos nobilissimos, & fertilissimos
palmites multiplicata est, illa Carmeli arbor an-
tiqua numquam tantorum temporum procellis la-
befactata, sed semper inconcussa manens quasi
arbor vitæ in medio Paradisi situata, quæ Eliæ
fonte irrigata taliter in dies pullulauit, vt & ter-
tium palmitem procreauerit fertilissimum, scili-
cet Congregationem nostrorum Carmelitarum
Discalceatorum Congregationis Italiæ; Verum
quia hi tres nobilissimi Palmites, hi tres huius ar-
boris rami, hæc tria Eliæ fontis flumina, infini-
tos ferunt fructus odoris, nec ego in tam breui
fasciculo tot heroas, tot insignes viros possim
contexere, successionem generalium, tam Obser-
uantium, quam nostræ Congregationis discalcea-
torum Italiæ suis relinquo Authoribus, qui illo-
rum memoriam in suis scriptis in Ecclesiæ viri-
dario proponent, ego vero solum nostræ congre-
gationis Hispaniæ Carmelitarum discalcearorum,
quæ prima fuit quæ arborem illam antiquam Car-
meli nouo decore, nouis virgultis, pomis, & fru-
ctibus decorauit è qua postea congregatio discal-
ceatorum Italiæ pullulauit incompto calamo prio-
res generales enumerabo.

Primus igitur huius Carmelitanæ excalceatæ
familiæ Generalis post separationem factam anno
263 Christi 1593. fuit P. Fr. Nicolaus à Iesu Maria co-
gnomine Doria, quem Clemens VIII. eodem an-
no suo diplomate ex motu proprio omnibus His-
264 paniæ Excalceatis generalem proposuit. Secundus
265 fuit Elias à S. Martino anno Christi 1594 Tertius
266 fuit Franciscus à Matre Dei anno Christi 1600.
Quartus fuit Ildephonsus à Iesu Maria anno
267 Christi 1607. Quintus fuit Iosephus à Iesu Maria
268 anno Christi 1613. Sextus fuit Alphonsus à Iesu
Maria, secunda vice, anno Christi 1619. Septi-
269 mus fuit Ioannes à Spiritu Sancto, anno Christi
270 1625. Octauus fuit Stephanus à S. Ioseph anno
271 Christi 1631. Nonus Ioannes à Spiritu Sancto
272 secunda vice, anno Christi 1637. Decimus Ioan-
273 nes Baptista anno Christi 1643. Vndecimus Hie-
ronymus à Conceptione anno Christi 1649. Duo-
274 decimus Didacus à Præsentatione anno Christi
275 1655. Decimus tertius Gabriël à Matre Dei an-
276 no Christi 1661. Decimus quartus Stephanus à
S. Ioseph. anno Christi 1664. Qui hodie nostrum
excalceatum, Carmelum Hispanum singulari vi-
gilantia, & speciali sapientia, & charitate quasi
è cœlo elapsus dirigit, tuetur, & regit, cuius gu-
bernium, hæc nostra Lusitana familia nimium
exoptat; sed proh dolor! bella inter Iberos, & Lu-
sitanos hac nos felicitate penitus priuant, faxit
Deus, vt pace cuncta composita, prout vtraque
nobilissima natio summe exoptat, bella remouean-
tur, vt hæc nostra Lusitana prouincia suo capi-
ti, à quo abhinc viginti & septem annis est se-
parata authoritate Pontificia iterum annectatur,
quod si fuisset sub illo generali, magni facerent
nostri Lusitani Carmelitæ, audio enim illum ma-
xime diligere Lusitanos; est enim natione Na-
uarrus, vir literis, & virtute eximia præditus, sit
leo ab aliis huius insignis Patris virtutibus, & do-
tibus referendis, ne ipsius venustatem offendam, &
ne nostris Lusitanis fidelitatis Lusitanæ appaream
suspectus, quod absit.

Hæc igitur fuit Carmelitani ordinis nunquam
interrupta successio ab Elia vsque ad hoc nostrum
tempus. Exeat nunc nescio quis mendosus ille
P. Salinas, & dicat, quia Carmelitana Religio ab
Elia non sumpsit exordium. Quomodo potest fie-
ri, vt Religio Carmelitana ab Elia non processe-
rit, si tot sacri textus testimonia, si tot Sancti Pa-
tres, si tot Pontifices, si tot Authores omnium
Religionum, & etiam suæ societatis id procla-
mant, si Ratio, & ipsamet continuata successio id
demonstrant? crede ergo, si non Sanctis Patribus,
vt soles, & Pontificibus, ad minus sacris textibus,
& authoribus tuæ ipsius societatis; ipsi enim sunt
præcipui patroni, qui hanc nostram veritatem
defendunt, vt hucvsque monstramus. Per quod
responsum manet argumento, ob quod hæc
adducta sunt, nam si ostensum manet ex tot gra-
uissimis Authoribus, & Patrum testimoniis, Or-
dinem Propheticum sine interruptione continua-
tum fuisse ab Elia vsque ad S. Ioann. Bapt. primum
legis gratiæ Carmelitarum Generalem. Et inde v-
sque ad S. Brocardum secundum generalem Latino-
rum, qui Alberti regulam recepit. Et inde v-
sque ad hæc tempora, vt ipsi etiam adversarij fa-
tentur, quis poterit dubitare hanc eandem Reli-
gionem Carmelitarum, quæ hodie cum tam exi- 277
mio decore floret in Ecclesia Dei, esse ipsissimam
cum ea, quæ floruit in lege veteri ab Elia patente
sanctissimo vsque ad Ioannem Baptistam, & so-
lum ab ea differre accidentaliter, ob perfectiones,
quas illi Christus, & Apostoli addiderunt, vt su- 278
prà diximus.

Anno quia in tanta temporum varietate, de
aliquibus Præpositis generalibus dubitatur, An
qui proponuntur, vel alij loco ipsorum fuerint,
ideo Religio desiit esse, cum alias tantos, & tot
eximios asseclas in omnibus ætatibus ostendamus,
& Religionis continuationem in Carmelo, & in
omnibus locis, in quibus priora collegia ab Elia,
& Elisæo fuere primitùs in lege veteri fundata?
Absit. In re enim tam obscura, & antiquissima,
& de qua nulla extant vetusta monumenta, cum 279
Carmelus ipse, qui erat veluti commune Prom-
ptuarium sub Barbarorum manibus sæpius ve-
nerit, qui oratorium, cuncta, quæ in eo erant
combusserunt, & fratres ibi assistentes interfece-
runt, non requiritur maior demonstratio, quam
ea, quæ per testimonia relata nos adduximus,
præcipuè cum in tot rationibus non contemnen-
dis, & in ipsa possessione & præscriptione Re-
ligionis fundatur, quæ patent ex pluribus dog-
matibus iuris prodentum, quæ refert Bertachi-
nus *in Repertorio part. 4. verbo possessio.* præcipua
sunt hæc.

Primum est. Possessio præsumitur ex titulo præ-
cedenti. Secundum Possessio continuata probatur, 280
probatis extremitatibus temporis, quia medio
tempore præsumitur. Tertium Possessio præsumi-
tur continuata per eum, qui in præteritum posse-
dit, nisi contrarium probetur, scilicet quod alius
postea possederit. Quartum Possessio Authoris, &
successoris præsumitur continuata. Quintum Pos-
sessio præsumitur continuata tempore turbationis,
& litis

& litis contestationis, quando Author probat de antiquiori. Atqui hæc omnia in hac nostra causa concurrunt, vt hucvsque latè ex tot patrum Authoritatibus, & possessione ipsa & præscriptione probauimus, & statim ex communi & antiqua ordinis traditione monstrabimus, & nemo est qui non videat; ergo solum ille qui non viderit, probabilitatem huius nostræ sententiæ non introspiciet.

§. XII.

Probatur hæc successio hæreditaria Religionis Carmelitanæ cum vero statu monachali cum tribus votis obedientiæ, paupertatis, & castitatis ab Elia parente nostro vsque ad hæc tempora per Religionis Carmelitanæ Traditionem.

SVMMARIVM.

281 *Continuata successio Ordinis Carmelitanæ cum vero monachatu ab Elia vsque hæc tempora probatur Religionis traditione.*
282 *Hæc traditio sine magno fundamento negari non potest.*
283 *Hæc traditio probatur plurimorum summorum Pontificum authoritate.*
284 *Probatur authoritate Clementis VIII.*
285 *Probatur authoritate multorum SS. Patrum Religionis.*
286 *Probatur authoritate Doctorum exteriorum præcipuè societatis Iesu.*
287 *Pater Salinas refellitur.*
288 *Os illius obruditur testimonio Academiæ Cantabrigensis in Anglia.*
289 *Dubitare an ordo Carmeli descenderit ab Elia est dubium puerile.*
290 *Propositio damnata in aliqua Academia catholica potest haberi suspecta de hæresi.*
291 *Traditiones particularium prouinciarum habent eximiam authoritatem.*
292 *Traditio Diuum Iacobū venisse ad Hispaniā est vera, & ab Vrbano VIII. vt talis fuit recepta.*
293 *Nostra traditio est vera, & à Pontificibus recipitur.*
294 *Nostra traditio maximè fauet fidei contra hæreticos huius temporis.*
295 *Testimonium domesticorum admittitur in causis suorum religiosorum, & communitatum.*
296 *In canonizatione sanctorum alicuius religionis, Religiosi eiusdem Religionis assumuntur vt testes.*
297 *Argumentum contrarium contra hanc nostram traditionem possunt hæretici facere contra aliquas traditiones Ecclesiasticas in ordine ad plures articulos fidei.*
298 *Proponitur quoddam cuiusdam Anonymi argumentum contra hucusque dicta.*

QVamvis quæ hucusque diximus satis ostendunt hanc celebrem continuationem, & non interruptam successionem, Religionis Carmelitanæ ab Elia Parente auctore, & fundatore cum vero statu monachali, cum tribus votis obedientiæ, paupertatis & castitatis, id tamen tandem confirmo ex constanti, & perpetua Ordinis traditione, quæ semper quæ dicta hucvsque manent, fuere in illo recepta, quod solum argumentum, ad totum hoc consilium probandum sufficiebat, siquidem traditio in rebus quæ consistunt in facto, & vetustissimis, est irrefragabile argumentum. Probatur igitur nostra assertio.

Constans traditio est in tota religione Carme- 281
litana à temporibus immemoralibus, Eliam, &
Elisæum fundasse hanc Carmelitanam religionem, cum vero monachatu, cum tribus votis essentialibus obedientiæ, paupertatis, & castitatis, & sic ab Elia fundatam continuatam fuisse per filios Prophetarum, per Recabitas, Essenos, & Assideos vsque ad mortem Christi, & inde in lege gratiæ per ipsos Essenos, qui legem Euangelicam susceperunt, & per alios sanctos eremitas, qui vsque ad tempus Brocardi in Eremis habitarunt, & inde per ipsos Carmelitas, qui cœnobi-
ticè in conuentibus vixerunt, vsque ad hæc tem- 282
pora; sed huiusmodi traditio, sine aliquo magno fundamento in contrarium negari non potest; ergo dicendum est Religionem Elianam ab Elia vsque ad hæc tempora prædicto modo continua successione perdurasse.

Maior præterquam quod sit certa, vt patet 283
ex testimoniis tantorum Patrum, & Doctorum quæ hucvsque retulimus probatur, non solum authoritate septem summorum Pontificum, qui de hac hæreditaria successione testificantur, quæ suprà retulimus, & ex concessione officiorum in toto Ordine Carmelitarum recitandorum pro prædictis Sanctis, tanquam de Fundatoribus, &
Patronis, sed etiam authoritate Clementis VIII. 284
in quadam Epistola, quam scripsit ad Regem potentissimum Persarum anno 1604. in recommendationem priorum Carmelitarum, qui ad conuersionem illius Regni abierunt, vbi ait Pontifex: *Habuerunt olim Religionis huius professores, sicut à Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris memoria proditum est, sui instituti Authores Sanctos Prophetas Eliam, & Elisæum, omnibus nationibus, & gentibus notos.*

Deinde probatur authoritate Ioannis Hiero- 285
solymitani *in lib. institutionis Monachorum per totum*, qui vixit circa annum Domini 400. & authoritate Sancti Cyrilli Constantinopolitani Epistola ad Abbatem Ioachim, qui vixit per annos Domini 1200. Et authoritate Waldensis in suis scriptis contra Wiclefum hæreticum cuius doctrina fuit approbata à Sanctissimo Papa Martino V. cum decreto suo, & totius Congregationis Cardinalium in Bulla eiusdem sanctissimi quæ incipit, Placuit nobis, vt refert Cotia de antiquitate Ordinis Carmelitani *lib. 1. cap. 12.* versu Non pat. Sed ne aliquis dicat huiusmodi Authores, etsi grauissimos esse proprios. Probatur authoritate
multorum etiam extraneorum; & primus sit Pa- 286
ter Suarius *tom. 3. de relig. lib. 2. cap. 10.* vbi ait: *Est autem valde recepta traditio Religionem hanc à temporibus Prophetarum, & signatim ab Elia institutione suam ducere originem, & quasi hæreditariam successionem in monte Carmelo, à quo nomen etiam accepit, quam traditionem vt veram suscipimus.*

Et Gaspar Sanchez *lib. 3. reg. cap 17. num. 12.* ait: *Ab Elia opinor ortum habuerunt antiquum & nobilem;*

lem, qui nostro æuo Carmelitæ dicuntur, viri Reli-
gionis gloria, & vita sanctitate conspicui, quod, vt
credam, facit non solum illius Ordinis, sed omnium
penè gentium constans, & perpetua traditio, & quidem
si pro hac mea cogitatione nihil staret præter traditio-
nem, omni memoria superiorem, satis putaretur ha-
bere præsidij, quia communis, conspiransque confes-
sio nullo interrupta tempore eam habet authoritatem,
quam nulla, nisi magna fides infirmare possit. Quid
illustrius poterat hic grauissimus Author dicere?
Vbi ergo ista magna fides in contrarium, qua
287 hæc communis omnium gentium traditio infir-
metur? Erit ne fides Patris Salinas, qui hanc tra-
ditionem suis fallaciis; & mendaciis intendit in-
firmare, vt dixi in nostro Directorio Regularium
part. 2. tract. 3. d... n... Absit: illius enim fallaciæ, &
mendacia, clarissimo testimonio totius Academiæ
Cantabrigensis in Anglia eliduntur, & conterun-
tur.

Hæc enim Academia anno Domini 1374. vt
288 habetur in speculo ordinis fol. 81. & testatur Le-
zana in Apparatu ad Annales *cap. 6. num. 8.* cum in
ea esset dissidium inter scholasticos (hoc enim
dubium puerorum est.) An ordo Carmelitarum
289 descenderit ab Elia per hæreditariam successio-
nem, conuocatis per illius Cancellariam Acade-
miæ Doctoribus, in Iudicio contradictorio, in
claustro pleno, hoc decretum edidit: *Auditis al-*
legationibus, visisque priuilegiis, eorum regula, &
aliis huiusmodi monimentis, & antiquis scripturis, ac
diligenter rimatis, & discussis, de consilio discreto-
rum, & iurisperitorum dictæ Vniuersitatis nobis as-
sistentium decidimus, & declaramus prædictos Patres
dicti ordinis B. Mariæ de monte Carmelo, prout
sufficienter apparuit per præmissa exhibita, producta,
& allegata, Eliæ & Elisæi Sanctorum Prophetarum
fore imitatores, & successores, &c.

Quod illustrius testimonium pro probanda
hac traditione afferri potest. Nam vt ex *cap.* ad
290 abolendum extra de hæreticis infert Valentia
tom. 1. d. 4. quæst. 1. part. 3. suspecta haberi potest de
hæresi ea propositio, quæ in aliqua Academia ca-
tholica condemnata fuerit. Atqui propositio, quæ
asserit Carmelitas non esse veros successores Eliæ,
damnata fuit ab hac illustri catholica Academia.
Videant ergo ipsius authores, an in opinione Pa-
tris Valentiæ, & an ex *cap.* Abolendum extra de
hæreticis, dici possit suspecta de hæresi hæc sua
propositio; Ego enim non hæc dixi, vt vel le-
uem aliquam nostris aduersariis notam inuererem,
sed vt maiorem firmitatem assertionis nostræ iniiciã.

Dices, hanc traditionem esse particularem ipsius
Carmelitanæ Religionis, quæ cum ex ea commo-
dum, & interesse recipiat, scilicet gloriam anti-
quitatis, in hac parte non sunt credendi. Sed con-
trà qui præter quam, quod hæc traditio non est so-
lum particularis Carmelitarum, sed omnium gen-
291 tium vt testatur Gaspar Sanch. *suprà* traditiones
particulares Prouinciarum habent eximiam au-
thoritatem, vt patet ex traditione, qua prouincia
Hispaniæ habet venisse ad eam D. Iacobum, quæ
traditio, licet à Baronio, & aliis contrarietur, tantæ
authoritatis est, vt Vrbanus VIII. insserit, quod
in lectionibus eiusdem S. Iacobi non ponerentur
illa verba, *Mox Hispaniam venisse, Ecclesiarum il-*
lius Prouinciæ traditio est, vt anteà ponebantur, sed
quod absolute diceretur: Mox in Hispaniam profectus;
292 *ibi aliquos ad fidem conuertit.* Et Baronius *tom. 1. an-*
nalium anno 54. n. 54. vt certum asserit B. Bernabi-
tum venisse in Italiam, & prædicasse. In Lithurgia
in ciuitate Mediolanensi, eo quod: vt ipse ait, fidæ
traditiones, eiusdemque Ecclesiæ monimenta fi-
dem certam, atque indubitatam faciunt; Atqui
huiusmodi traditiones sunt ipsarum Prouinciarum,
quæ interesse recipiunt gloriæ habendi tales pa-
tronos, & fundatores, si ergo ipsis habitatoribus
illarum prouinciarum tanta fides adhibetur, non
obstanti illorum interesse, illorum testimonium,
& traditio ab Vrbano VIII. vera, & indubitata 293
habetur, & ab ipso Baronio, cur nostra traditio
ita non erit, cum habeat in suum fauorem tanto-
rum Pontificum approbationem, & authoritatem,
quæ resultat ex officiis approbatis à sacra rituum
Congregatione.

Nunquid hanc firmam traditionem labefacta-
bit aliquorum inuidorum contrariatio? Absit, vt
ait D. Hieronymus Epistola ad Lucinum Bethicam
his verbis. *Sed ego illud breuiter admonendum puto,* 294
traditiones Ecclesiasticas præsertim, quæ fidei non offi-
ciunt ita obseruandas, vt à maioribus tradita sunt,
nec aliorum consuetudinem aliorum contrario more
subuerti. Sed hæc nostra traditio tantum abest, vt
officiat fidei, quin potius maximè ei fauet contra
hæreticos huius temporis, qui sacrilege dicunt, sta-
tum religiosum nouum quid inventum esse in Ec-
clesia Dei: ergo licet aliqui inferioris notæ Autho-
res contrarium autument, non ideo talis traditio, vt
falsa, sed vt probabilissima reputanda est.

Nec etiam obstat, si dicas testes de hac traditio-
ne testantes esse domesticos. Nam idem possumus 295
dicere de traditione prædicationis S. Iacobi in
Hispania; & S. Barnabæ Mediolani. Tum quia etiam
habemus testes extraneos, vt sunt Suar. & Sanchez,
& testimonium vnius Academiæ Catholicæ. Tum
quia etiam testimonium domesticorum admittitur
in causis ipsorum collegiorum, & communitatum, vt
habetur *cap.* insuper *cap.* cum nuntius de testibus,
& est commune inter DD. vt notat Conrado in
Praxi *§. 2. de testibus n. 55.* Quod de religiosis in
causis suorum conuentuum, & Religionis clarius
patet ex Glossa *in authentic. de monach. §. cogitandum*
& in l. idonei, ff. de testibus, & tenent Decius super
cap. *citatum num.* 10. Quod clarius patet ex *c. veniens*
2. de testibus, &c. Abbas cap. super prudentiam 14. 7.
cap. & si Christus de iureiurando, & sic videmus,
quod in canonizationibus sanctorum alicuius Reli- 296
gionis, religiosi ipsius religionis assumuntur vt te-
stes, vt resoluunt Auditores Rotæ in canonizatio-
ne S. Theresiæ matris nostræ *Relat. 1. de miraculis*
in vita art. 2. fol. 8. & in canonizatione S. Francis-
cæ Romanæ *p. 1. art. 7.* si ergo Religiosi eiusdem
Ordinis ad canonizationem sanctorum, vt testes
idonei assumuntur, cur non assumuntur ad testifi-
candum de hac traditione? Tandem concludo, & 297
dico, quod idem possunt hæretici dicere de traditio-
nibus Ecclesiasticis in ordine ad plura articula fidei,
cum testes huius traditionis sint ipsi catholici Roma-
ni. Vt ergo eis non detur ansa tam sacrilegæ propo-
sitionis, nullus catholicus hanc nostram traditionem
negare debet, eo quod ab ipsis Carmelitis testi-
ficetur, per quod patet ad argumentum, ob quod
hæc adducta sunt.

Obiicies tamen: Dato quod Elias fuerit funda-
tor Religionis Carmelitanæ cum tribus votis, &
vero monachatu, & quod eadem religio hucusq;
ab Elia continua successione perseuerauerit, adhuc
Carmelitæ non possunt singulis mensibus prima 298
die, festo nouem lectionum non impedita, tanquam
de

de suo fundatore recitare: ergo omnia quæ hucusque dicta sunt, ad hoc intentum corruunt: Antecedens patet, quia non datur bulla, aut Pontificium privilegium, ex quo constet Carmelitas posse de S. Elia recitare, tum quia Elias adhuc viuus persistit; sed Ecclesia non solet cultu publico sanctos viuos celebrare: tum quia Elias in loco in quo est non audit eum depræcantes nec scit quæ sunt in mundo; ergo non potest officio canonico, & publico ab Ecclesia deprecari; patet consequentia, quia talis deprecatio esset inanis, & vacua, cum ab ipso non possit exaudiri. Vnde & ipse Elias eludebat prophetis Baal, eo quod Baal, qui eos, nec audiebat, nec audire poterat exorabant, vt mitteret ignem super sacrificium dicens, clamate voce maiori, si ergo Elias, nec audit, nec exaudire potest eum deprecantes, ridiculum erit illum saltem cultu publico deprecari: ergo de Eliæ non potest officium Diuinum recitari: ergo multo minus poterit semel in mense de eo tanquam de fundatore à Carmelitis recitari.

§. XIII.

In quo attenditur Carmelitis posse recitare Diuinum officium de suo Patriarcha Elia non obstanti, quod adhuc sit viuus.

SVMMARIVM.

299 *Senes non sunt vocandi in iudicium, sine venia.*

300 *Aliqui Neoterici huius ætatis, nec ipsis sanctis canonizatis parcunt.*

301 *Facultas recitandi D. officium de S. Elia concessa ab Ecclesia Carmelitis immemorialis est.*

302 *Probatur Pontificum priuilegiis.*

303 *Probatur ex variis sacræ congregationis approbationibus.*

304 *Probatur authoritate plurium missalium antiquorum, in quibus missa de S. Elia reperitur.*

305 *Solus hæreticus potest dubitare de sanctitate magni patris Eliæ.*

306 *Qualibet religio iuxta rubricas potest recitare de suo Patrono, etsi non sit in Calendario.*

307 *Festum Eliæ in omnibus Calendariis reperitur.*

308 *Carmelitæ ex antiqua consuetudine possunt hodie de S. Elia recitare, etsi non daretur alius titulus.*

309 *Consuetudo antiqua habet vim legis, & priuilegij.*

310 *Sacra Congregatio vltimo declarauit Carmelitas posse de S. Elia recitare, & quæstioni in contrarium factæ perpetuum silentium imposuit.*

311 *Elias est confirmatus in gratia.*

312 *Et ab Spiritu sancto canonizatus.*

313 *Potest ab Ecclesia venerari, etsi sit viuus.*

314 *Aliquibus sanctis adhuc viuis aliqua Ecclesiæ, & aræ dedicatæ sunt à fidelibus.*

315 *Probabile non esse de fide S. Ioannem Euangelistam non esse mortuum.*

316 *Ecclesia eum celebrat cultu publico, & cur.*

317 *Elias canonicatus est ab Ecclesiastico.*

318 *Cognoscit per reuelationes orationes, quæ ei fiunt.*

319 *In Elia datur specialis ratio ad hoc vt viuus ab Ecclesia colatur, quæ non inuenitur in aliis sanctis.*

320 *Beati in cælo quomodo cognoscant orationes ad eos factas.*

321 *Ad statum Eliæ pertinet orationes ad eum factas cognoscere.*

322 *Ecclesia certo supponit Eliam cognoscere preces ad eum factas.*

323 *Elias in loco in quo est habet curam de suis deuotis.*

324 *Elisæus inuocauit Auxilium Eliæ.*

325 *Synagoga tenuit Eliam posse inuocari.*

326 *Theologi, & SS. P P. supponunt Eliam inuocari & intercedere posse pro hominibus.*

ARgumentum positum in fine § præcedentis nos cogit ostendere titulos quibus Carmelitana Religio abhinc tot annis festum S. Eliæ 199
cum officio canonico; cum octaua, & Missis celebrat. Nam licet senes in ius sine venia non debeant vocari iuxta l. Generaliter. ff. de in ius voc. 300
hoc ab aliquibus Neotericis huius ætatis non solet obseruari, qui non solum contra Carmelitanam Religionem non verentur opponi, sed & ipsum sanctissimum, & venerabilissimum senem Eliam, longæuum, annosum, probatum, quasi in ius vocant, quæ cum sit causa Paterna, de illa cura habenda est à nobis vsque ad vltimum spiritum, vt ait Chrysostom. *homil. 24. in Ioannem.*

Dico igitur antiquissimam immemorialem, & 305
venerabilem, sæpiusque confirmatam esse facultatem ab Ecclesia factam Patribus Carmelitis recitandi officium S. Prophetæ Eliæ, per quod euanescit præcipuum argumentum huius Anonimi; sumitur autem prima probatio huius veritatis à Bulla Gregorij XIII. quæ incipit vti Breuiarij, in qua Pontifex approbat omnia officia contenta in Breuiario Carmelitano edito à Generali Ordinis Ioanne Baptista Gaphardo anno 1584. in quo breuiario continetur officium S. Eliæ tanquam de patrono Religionis cum octaua, verba autem bullæ 302
sunt hæc. *Nos prædictum Breuiarium, sicut perfertur recognitum, & reformatum authoritate apostolica tenore præsentium approbamus.* Sed hoc modo omnia alia sanctorum officia approbantur ab Ecclesia in breuiario Romano, siquidem nullius sancti in particulari approbatur officium contentum in breuiario; ergo per hanc approbationem officium S. Eliæ in tali breuiario contentum censetur approbatum.

Secunda approbatio sumitur ex bulla Sixti V. quæ incipit Eximium, quod in vobis anno 1589. die 27. Iunij, in qua Pontifex concedit nostris Excalceatis Carmelitanis, vt possint de sanctis ordinis Carmelitarum recitare. *Dummodo tam in missa, quam in recitandis horis canonicis diurnis, & nocturnis modum & formam descriptam in quinternio, seu libello per prædictos filios nostros Antonium Sanctorum Ioannis, & Pauli Garrafam, & Vincentium S. Mariæ in via titulorum presbyteros Cardinales montis regalis nuncupatos de mandato nostro reuiso, correcto, & approbato inde obseruetis, & nihil penitus addatis, vel diminuatis.* Atqui in prædicto quinternio, seu libello, officium

S. Patris Eliæ, vt patroni reperitur, fol. 58. ergo prædictum officiom à Sixto V approbatum est, vtpotè de mandato ipsius reuisum, correctum, & approbatum, vt ipse in prædicta bulla testatur.

Tertia approbatio sumitur ex Bulla Clementis V I I I. quæ incipit Romanus Pontifex sub datis Ferrariæ die 30. Iulij 1598. in qua concessit, & indulsit presbyteris, & monachis Græcis præsertim, S. Basilij, vt vti possent breuiario quodam Græco in quo officium S. Eliæ Prophetæ pag. 459. continetur, nam cum prædictum breuiarium à Clemente VIII. sit approbatum, etiam officium S. Eliæ
303 in eo contentum censetur approbatum. Quarto sub Paulo V. anno 1609. sacra Rituum Congregatio pro nostris excalceatis approbauit officia propria sanctorum ordinis Carmelitarum contenta in quodam Libello Romæ impresso de mandato ipsiua sacræ Congregationis recognita, & subscripta à Cardinali Bellarmino; cum ergo in eo libello contineatur officium S. Eliæ cum sua octaua, euidenter constat tale officium à sede Apostolica jam iterum probatum, recognitum, reuisum: Quinto ad instantiam. P. Generalis Carmelitarum Gregorij Canalij Veneti, sacra Congregatio rituum iterum approbauit libellum sanctorum ordinis Carmelitarum anno 1618. vt constat ex ipsius sacræ Congregationis decreto subscripto a Cosma Cardinali de Torres, libello pag. 107. continetur idem officium S. Eliæ cum octaua pro die 20. Iulij ergo ex his omnibus constat sæpe sæpius prædictum officium S. Eliæ fuisse ab Ecclesia approbatum, & confirmatum.

Confirmatur quia præter has sedis Apostolicæ
304 approbationes, extant quoque antiquiora missalia, in quibus missa de eodem S. Elia sæpius recepta conspicitur, & primum patet de antiquo missali Carmelitano, quod in Bibliotheca S. Mariæ Transpontinæ de Vrbe reseruatur impresso Venetiis tempore Iulij III anno 1551. in quo prædicta missa de S. Elia reperitur. Aliud etiam datur antiquum ordinis missale, in quo eadem missa de S. Elia reperitur, vt testatur Lezana *in Consiliis consil. 3. num.* 22. Datur etiam aliud antiquissimum missale in sacra Apostolica Bibliotheca Vaticana, in quo missa S. Eliæ reperitur, vt testatur Lezana ibi; quo autem tempore missale hoc descriptum fuerit aut in prædicta Bibliotheca ad custodiam repositum, nec suspicari licet, certum tamen est, esse antiquissimum, & maximæ authoritatis; ergo cum in tot missalibus, & breuiariis antiquis de S. Elia officium, & missa reperiatur, credendum est hoc processisse ex aliqua antiqua concessione, & priuilegio sedis Apostolicæ, siue Ecclesiæ Græcæ Antistitum Catholicorum, vt moris antiquitus erat, quod Carmelitana Religio antiquitus habuit celebrandi festum S. Eliæ supposita illius sanctitate,
305 quam solus hæreticus negare potest, cum ex sacra Scriptura sæpissimè, Ecclesiæ traditione, Patrum, Theologorumque testimonio roborata, liquido cunctis constet.

Confirmatur 2. Quia quælibet Religio potest iuxta rubricas breuiarij Romani recitare de suo
306 patrono, etiam si prædictum festum in calendario non sit scriptum; Atqui festum S. Eliæ scriptum est in Calendario, & Martyrologio Romano 20. die Iulij vbi sic habetur. *In monte Carmelo S. Eliæ Prophetæ.* Quod etiam habetur in Mar-
307 tyrologio Molani, & in Monologio Græcorum, & in Calendario Rutheuorum, quo vtitur Russia, & Moscouia, vt latè probat Lezana *suprà num.* 84. ergo cum aliàs sit Religioni patronus, de illo iuxta rubricas possunt Carmelitæ recitare. Confirmatur tandem ex antiqua ordinis traditione, & consuetudine fundata in vsu Ecclesiæ græcæ, iuxta quem vsum, qui antiquissimus erat, in illa Ecclesia, & cuius principij memoria non extabat, Gregorius X I I I. & Sixtus V.
approbarunt Breuiarium ordinis, in quo est officium S. Eliæ, patet ex verbis Bullæ Gregorij 308
X I I I. *Vt Breuiarij, quo dilecti filij Fratres Ordinis Beatæ Mariæ Carmelitarum, iuxta Ierosolymitanæ Ecclesiæ consuetudinem, multis sæculis vtuntur, &c.* Atqui hæc antiqua ordinis consuetudo, quamuis alterius Ecclesiæ approbatio non extaret sufficiebat ad recitandum de S. Elia, siquidem vim præscriptionis quasi induit, quæ vt iurisconsultis perspicuum est, excludit omnem actionem contrariam præscriptam, & habet vim assensus superioris, & ipsa est titulus, vel ita efficax, ac si titulus esset. & habet vim priuilegij
à principe concessi, præcipuè cum in facie Pon- 309
tificis prædictum festum S. Eliæ Romæ quotannis solemnissimè à nostratibus celebretur, & de hoc habet ipse Pontifex plenam notitiam, & tota Dei Ecclesia; ergo quamuis nullus alius titulus esset, quam hæc Ordinis antiqua consuetudo, id sufficiebat. Quapropter his, & aliis à
Lezana notatis in illo Consulto 3. visis & reco- 310
gnitis à sacra Congregatione rituum, sancitum ab illa fuit, vt præfatum officium S. Eliæ à nostris quotannis more solito celebraretur, imposito perpetuo silentio his, & aliis zelatoribus qui in illud impegerant, vt testatur Lezana *suprà, num.* 132. per quod manet solutum primum argumentum nostri Anonymi, & illi impositum perpetuum silentium.

Ad secundum autem in quo dicebat Elia adhuc viuum persistere, & Ecclesiam non solere festiuitates de sanctis viuis celebrare, facilis est Responsio. Et relicta aliquorum DD. sententia asserente Eliæ animam Beatitudine, visione scilicet, fruitioneque Beata gaudere, quam refert Lezana *suprà n.* 44. *vsque ad* 99. vtpote quæstio ad rem præsentem non necessaria, & cum aliis multi DD. & sacræ paginæ locutiones hominibus ac vita degentibus Dei visionem negent, Christo excepto, qui speciali pri-
uilegio simul viator, & comprehensor fuit, relicta 311
igitur hac sententia, cuius iudicium censoribus fidei remittimus. Respondeo, quod cum Elias [vt communis sensus Ecclesiæ tenet, omnesque Theologi, & si non explicite, implicite tamen suffragantur] in altissimo sanctitatis gradu donoque perseuerantiæ, & confirmatione in gratia [prout specialiter tradunt Franc. Suar. *3. p. d.* 55. *sect.* 1. *tom.* 2. & Viegas in Apocalypsim *c.* 11. *sect.* 4. Camarr. de gestis Eliæ *c.* 3. *sect.* 17. Sanch. *lib.* 4. *reg. c.* 2. *n.* 33. & ante eos Abulensis ibi *q.* 15.] constitutus sit, & à Spiritu sancto in sacra pagina sæpius ob signa, mi-
racula, portenta, prodigia, ab ipso patrata ca- 312
nonizatus, dubium non est, quod possit ab Ecclesia, non solum coli, venerari, & inuocari sed medio quoque officio canonico eius intercessio apud
Deum pro nobis pie postulari; id enim indicant non 313
solum, qui dicunt Eliam visione beata gaudere, sed etiam illi, qui Eliam terrestris paradisi colonum æstimant, siquidem in eo cœlestis quasi statu potiri profitentur, ac proinde quasi cœlestem hominem venerari posse hi sunt Abulensis 4. *reg. quæst.* 24.

*quæst.*24. Tertullianus de resurrectione carnis *c.*58. Irenæus *lib.*5.*cap.*5. Dorothæus in *Synopsi*.

Nec obstat id quod argumentum ait Eliam ad-
314 huc viuere, & Ecclesiam non solere sanctos viuos cultu publico venerari. Nam contra hoc est, quod vt constat ex pluribus historiis Ecclesiasticis, hominibus sanctis adhuc in hac vita degentibus aliqua templa à fidelibus dedicata sunt, vt patet primo de Ecclesia dedicata in honorem S. Petri Apostoli viuentis Senonis, de qua meminit Lira *in Psal.* 58. *& Matthai* 24. Et de alia quam Martha, & Maria Magdalena apud Marsiliam extruxere in honorem B. Virginis Mariæ adhuc viuentis, vt notat Canisius *lib.* 5. *de Maria cap.*23. & de illa celebri Ecclesia de Pilar à S. Iacobo Cæsaraugustæ in Hispaniis in honorem eiusdem B. Virginis adhuc viuentis ædificata, vt cunctis annales Hispani testantur. Deinde S. Marcum primum Alexandriæ Episcopum, in eadem vrbe Ecclesiam nomine S. Petri adhuc viuentis fundasse testatur Gelasius Papa primus in Concilio Romano; quod & de aliis Ecclesiis fundatis in honorem B. Virginis testatur Lezana *suprà n.*118. ergo falsò asserit argumentum, Ecclesiam non solere sanctos viuos cultu publico venerari, siquidem, & B. Virgini, & D. Petro adhuc viuentibus aræ, & templa declarata sunt, si ergo id Petro, & B. Virgini factum est à fidelibus, cur etiam Eliæ fieri non poterit.

315 Confirmatur 1. Quia probabile est non esse de fide B. Ioannem Euangelistam esse mortuum, vt dicunt multi DD. quos refert Lezana *suprà num.*116. Et tamen Ecclesia Dei ei offert sacrificia, & missas credens, non esse ad id necessarium illum esse mortuum, & comprehensorem, sed sufficere quod
316 sit sanctus, & in gratia confirmatus, & in tali statu, quo fidelium preces, quæ ad Deum per eius intercessionem funduntur exaudire possit; ergo cum hæc omnia Eliæ competant, siquidem ille canonizatus est ab Spiritu sancto per Ecclesiasticum *cap.* 44. vbi de illo, & aliis ibi relatis ait,
317 Laudemus viros gloriosos; & parentes nostros
318 &c. & testatur Bellarminus *tom.*2. *lib.*1. *cap.*7. ergo cum aliàs Elias sit in statu quo fidelium preces exaudire possit, vt statim dicemus, euidenter sequitur, quod potest ab Ecclesia cultu publico, & officio canonico venerari.

Confirmatur 2. Quia dato, quod Ecclesia nullum alium sanctum adhuc viuentem unquam cultu publico veneratus esset, hoc non obstaret ad hoc,
319 vt posset venerari Eliam cultu publico, & illum officio canonico implorare: Patet sequela, nam ad id Ecclesiam incitat Ecclesiasticus *cap.* 44. dicens laudemus viros gloriosos, quos enumerat, ad quorum laudes prouocat Ecclesiam, vnus est Elias adhuc viuus, ergo licet Ecclesia nullum vnquam viuentem cultu publico veneratus sit, hoc non procedit in Elia, ad cuius laudes Spiritus Sanctus specialiter nos prouocat. Confirmatur tandem. Quia in Elia datur alia ratio specialis, quæ non inuenitur in aliis sanctis viuis ad hoc vt ab Ecclesia cultu publico veneretur, non vero alij sancti. Ratio autem est, quia translatio illa Eliæ in Paradisum, illa à communi consortio separatio, vitæque incorruptio, cum facit quasi ciuiliter, moraliter, & politicè mortuum, quod hucusque nunquam visum fuit in aliis sanctis viuis, vt optimo notauit Abulensis 4. *reg.* 2. *quæst.*24. & alij, quos congerit Lezana *suprà num.*130. ergo licet Ecclesia alios sanctos viuos nunquam cultu publico celebrauit, hoc non procedit in Elia, ergo Elias potest ab Ecclesia cultu publico venerari.

Ad illud verò quod ait argumentum, Eliam non audite preces ad eum factas, ac per consequens ridiculum esse eum inuocare: Respondetur negando antecedens. Nam omnia, quæ ab eo postulentur ei fiunt præsentia per reuelationem, & illustrationes diuinas, vt ait Maluenda *lib.* 9. *de antichristo cap.*12. vbi sic ait: *Frui frequenter colloquiis Angelorum, diuinis imbui reuelationibus.* Idem ait Suarez 3. *part. d.* 55. *sect.* 2. *tom.*2. Tertio colligo maximis Dei consolationibus, diuinisque illustrationibus, ac frequentibus reuelationibus gaudere, de his saltem rebus, quæ eorum statui conseruata sunt, *Atqui nihil magis consentaneum Eliæ statui est, quàm quod preces ad eum oblata exaudiat mediis reuelationibus, & illustrationibus diuinis quibus à Deo decoratur; ergo certam videtur tales orationes exaudire, & preces qua ad ipsum fundunt ar cognoscere, ac proinde posse pro illis Deum exorare*, vt optimè ait Sanchez. *super lib.* 4 *reg. cap.*2. *his verbis*: Satis ergo habent viri illi sanctissimi Enoch, & Elias, dum Angelicis fruuntur colloquiis, mirisque rerum illustrationibus, quod si illi humana curant, adhuc humanarum rerum statu edocentur, ab Angelis, *& statim loquens de Elia* ait qui licèt abstractus à suis, non tamen de illorum curam abiecit.

Confirmatur. Quia plures DD. circa *quæst.* 12. 320
1. *part.* S. Thomæ asserunt, preces, & orationes, quæ ad beatos in cœlo existentes à nobis viatoribus, funduntur ab ipsis cognosci, non quidem ex visionis beatæ, vt dicitur, quasi id necessario talis visionis natura exigatur, cum posset bene sine illo consistere, sed vel per particulares reuelationes extra visionem factas vel per eandem concomitanter visionem, itavt, quæ suapte natura ad Dei essentiam solum terminabatur, ex voluntate & peculiari Dei concursu, ad tales orationes cognoscendas terminetur, eo quod talium precum, & orationum notitia ad statum beatorum perti-
neat; Atqui ad statum etiam S. Eliæ spectat preces 321
quæ ad ipsum funduntur cognoscere: ergo dicendum est illas intelligere ex reuelationibus, quibus à Deo præfruitur; non enim apparet cuius alterius obiecti congruentius diuinæ reuelationes ipsi
fiant, nisi de illis, quæ ab ipso per orationes po- 322
stulantur. Confirmatur quia Ecclesia in officiis pro ipso à seipsa approbatis preces ad Eliam fundit, sed nunquam Ecclesia preces suas ad eum funderet, nisi eas noscere, & audire certo putaret: ergo Elias in statu in quo est exaudit orationes nostras. Major patet ex oratione festi S. Eliæ vbi sic ait Ecclesia. *Eodem interueniente ad cœlestia subleuemur, & sanctorum tuorum consortio gaudeamus.*

Confirmatur. Quia Elias in loco in quo est ha- 323
bet curam de suis amicis & de eorum necessitatibus: ergo signum est, id per reuelationes Dei cognoscere. Antecedens patet ex *lib.*2. *Paralipomenon cap.*21. vbi dicitur, quod ad Regem Ioram allatæ sunt litteræ ab Elia Propheta missæ in quibus, vt Hebræi tradunt, quæ ipsi ventura erant explicabat; ergo Elias in statu in quo est habet notitiam, & curam illorum, quæ ad suum statum pertinet, vt optimè ex hoc loco colligit Barradas *tom.*1. *lib.*7. *c.*11. Et Gaspar Sanch. *lib.*4. *reg.* & Maluenda *suprà*. Confirmatur ex facto Elisæi 4. *reg.*2.

cui cum eecidisset pallium Eliæ reuersus ad Ior-
324 danem pallio Eliæ percussit aquas, quæ cum non
fuerint diuisæ, dixit Elisæus, vbi est Deus Eliæ
etiam nunc, seu vt Chaldæus habet, suscipe peti-
tionem meam Domine Deus Eliæ, etiam ipse, seu
vt quidam ex L X X. vertunt, vbi est Deus, &
Elias? vbi vt vides, ideo Deum Eliæ compellit, eo
quod intercessionem Eliæ apud Deum profuturā non
diffidebat, vt ait Carthusianus super hunc locum,
& S. Ambrosius *in Psal.* 37. Tostatus *quæst.* 28.
super hunc locum & Caietan. ibi: ergo, certo cre-
debat Elisæus exaudiri ab Elia, nam si contrarium
existimasset, ad quid illius auxilium postulasset,
Confirmatur quia id semper videtur tenuisse il-
lam Ecclesiam Hebræorum, quod non incongruè
probari potest ex illa falsa intelligentia, quàm de-
325 derunt illis verbis Christi Matthæi 27. Eli Eli
Lamasabatani, quidam namque dixerunt, Eliam
vocat iste, cæteri vero dicebant, sine videamus
an veniat Elias liberans eum, ex quo facto satis
colligitur illam Ecclesiam semper reputasse Eliam
in statu in quo est posse ab hominibus inuocari, &
illis in angustia positis suffragari posse, nam si id
non existimasset, quomodo diceret, sine videamus
an veniat Elias liberans eum? Quod si dicas, id
non à populo Iudaïco, sed à militibus Romanis
dictum fuisse, adhuc remanet eadem suspicio, nam
ideo milites illa verba dixerunt, quia videbant Iu-
dæos in suis necessitatibus Eliæ patrocinium in-
uocare, quod clarius patet ex illo loco Threnorum
4. Impleta est iniquitas tua filia Sion, non audet
vltra vt transmigrare te faciat; sic enim vertit
Chaldæus; Postea finire faciet iniquitatem tuam
ô Synagoga Sion, & redimeris per Christum, &
Eliam sacerdotem magnum; ergo tota illa Eccle-
sia existimabat, Eliam & habere curam illius, &
ab ea posse orari, & exaudiri. Confirmatur tan-
dem quia DD. & SS. Patres supponunt Eliam 326
posse intercedere pro illis, qui eum implorant, vt
patet ex iis quæ asserit Maluend. *lib.9. de Antichri-
sto cap.12.* & ex Patribus D. Basilius *homil.* 40. &
S. Gregorius *in cap.7. Iob. cap.12.* vbi ait: *qui fu-
rorem Dei placat, aliisque intercessionem*, idem
dicunt Metaphrastes in sermone de Elia apud Su-
rium die 20. Iulij & alij; ergo prædicti Patres, &
Theologi supponunt Eliam cognitionem habere
eorum precum, quæ ad eum ab Ecclesia fiunt,
per quod manet solutum argumentum nostri
Anonymi; nam Baal de quo irridebat Elias, nec
exaudiebat preces ad eum missas, nec eas exaudi-
re poterat, siquidem erat quoddam simulacbrum
Idoli, quod nec aures babebat ad audiendum, nec
Dei prædictas illustrationes, vt patet. Elias vero
in statu in quo est, licet non exaudiat immediatè
orationes ad eum fusas, eas cognoscit per Dei re-
uelationes; non ergo est ridiculum ad eum ora-
tiones etiam officio canonico fundere, sed san-
ctissimum, vt semper Religio Carmelitana fecit,
tum innixa antiquæ ordinis consuetudini, tum Ec-
clesiæ concessionibus, in quo Ecclesia errare non
potest, & hæc sufficiant de toto hoc Eliæ prima-
tu, siue principatu ad laudem omnipotentis Dei,
& B. Virginis Mariæ, S. Iosephi, S. Matris nostræ
Theresiæ, quod si quid in hoc primatu dictum
sit quod non sit conforme doctrinæ S. Matris Ec-
clesiæ, quasi dictum non sit, vnde omnia quæ di-
cta sunt subiicio Censuræ S. Inquisitionis, & S.
Matris Ecclesiæ, cuiusuis correctioni vsque ad san-
guinis effusionem, & spiritus exhalationem sem-
per iosistam.

Laus Deo & B. Virgini de Monte Carmelo.

FINIS.

INDEX

INDEX
RERUM NOTABILIUM,
quæ in hoc Primatu, siue Principatu Eliæ, continentur.

Littera N, numerum ; P, paginam significat in Primatu.

Probatur

Martyrium.

Monachi.

Monachatus.

N

Nazaræi.

Primi

Anno

T

Theologi.

Theresia.

Traditio.

V

Votum.

F I N I S.

Instructio Parochorum, & aliorum Confessariorum pro Casibus, quorum Absolutio, vel Dispensatio spectat ad Sacram Pœnitentiariam, seu ad Sedem Apostolicam.

CVM sciam multos inter Christi Fideles vtriusque sexus vbique locorum existentes Censuris, Irregularitatibus, impedimentis Votorum, & Matrimonij, alijsque huiusmodi casibus ad Sacram Pœnitentiariam, seù Sedem Apostolicam spectantibus respectiuè irretitos diu permanere, immò interdum miserè perire, tanti mali causam ex his fontibus prouenire comperi.

Primò, quia Parochi, vel alij Confessarij, in quorum manibus huiusmodi Pœnitentes veniunt; ij præsertim, qui ruri, & in pagis extra Ciuitates habitant, sæpissimè nesciunt ad quem in Vrbe pro remedio confugiant, qui, vel absolutionis, vel dispensationis Litteras à Sacra Pœnitentiaria obtinere ijs procuret. Vnde fit vt hac cura deposita Penitentes, vel ad Episcopos, vel ad alios mittant, ad quos isti præ rubore, ac verecundia, (Fœminæ præsertim) accedere verentur.

Secundò. Alij verò, qui suos habent Romæ Procuratores tantam pecuniæ vim pro expensis exigunt, vt hi præ inopia tantis sumptibus impares omninò recedant, & fortè sibi persuadeant, (quod longè peius esset) Sacrum Tribunal Pœnitentiariæ pro dictis Litteris aliquid lucri reportare.

Tertiò. Facit etiam nonnullorum Confessariorum incogitantia, vt gratiæ obtentæ irritæ sint, quia casus, & casuum circumstantias necessariò explicandas malè interdum exponunt: quò fit vt litterarum Executores præmisso pœnitentium examine rem aliter se habere, quàm exposita fuerit, comperiant, ac proinde dictas litteras exequi non possint. Vnde Pœnitentes quasi desperati pro nouæ gratiæ impetratione remedio priuati manent.

Quartò. Accidit etiam non rarò vt Pænitentes obtentis litteris non possint in suis pagis facilè reperire Doctorem Theologiæ, vel Sacrorum Canonum (his enim vt plurimum litteræ Sacræ Pœnitentiariæ inscribuntur) aut saltem ille suspectus sit, nec etiam in Vicinia eos, quippe qui procul absunt, difficilè adire possint: Vnde litteræ suo carent effectu, ac miseri Pœnitentes in suis sordibus perseuerare coguntur.

His præmissis, cum certum sit Sacræ Pœnitentiariæ Tribunal salutem dumtaxat animarum intendere, & omnia gratis concedere, existimaui Parochis, & Confessarijs aliquot capita à me proponi pro remedio indicatorum incommodorum.

Primò. Vbi accedit aliquis ad illos casu quopiam ad dictum Tribunal pertinente laborans examinent diligenter Pœnitentem, vt rem totam sincere aperiat: obseruent genus Censuræ: scrutentur etiam facti circumstantias. Item inquirant de Pœnitente an sit vir, aut fœmina; An Laicus, aut Clericus; an Regularis, aut Sæcularis, an Sacerdos, vel in ordine Sacro, aut symplex Clericus, aut Monialis, &c. Item appellent genus censuræ incursæ, & casum, ex quo incursa est, an publicus, vel occultus. Et circa Irregularitatem videant an ex delicto, & ex quali delicto, cum suis circumstantijs: an ex defectu, & ex quali defectu: an ex Homicidio, aut mutilatione; an ex violatione censuræ. In Matrimonijs inquirant quale sit impedimentum; an reuera occultum, an de contracto Matrimonio, vel de contrahendo agatur: Item quid causæ allegetur pro dispensatione obtinenda: (idem fiat pro votis, scilicet quid causæ pro commutatione, & ad quem effectum.) Sed præsertim de Clerici percussore disquiratur ad Vrbem pro Absolutione si accedere non valeat.

Secundò. Habita veratoris causæ notitia scribant casum in carta quocumque charactere, dummodo legi possit, idque siue latina, siue qualibet alia cuiuslibet Regionis natiua lingua, omissis inutilibus, reticito etiam nomine, & cognomine pœnitentis (quamuis nullum sit periculum rem, & personam prodendi) nisi fortè ageretur de Censuris inflictis contra publicos Clericorum Percussores, & Duellantes in publicum, Tunc enim nomen, cognomen, & Diœcesim exprimant; In occultis verò per simplex N.N. proceditur, & casum sic inscriptum directè mittant per postam, seu communem Tabellarium publicum Romam Maiori Pœnitentiario in hunc modum.

Eminentissimo, & Reuerendissimo D. Cardinali Maiori Pœnitentiario.

Qui certè pro sua humanitate, & charitate libenter omnes audiet, iubebit litteras expediri, & rescribendo mitti curabit.

Tertiò. In Litteris tamen Romam ad eum missis significent quomodo, & qua via responsum mittendum sit per Postam, seu communem publicum Tabellarium, terminando litteras Eminentiss. inscriptas in hunc ferè modum.

Dignetur Eminentia vestra rescribere N. N. in Ciuitate N. pro tali Oppido N.

Sic autem casum proponet.

Eminentissime, & Reuerendissime Domine.

N. Sacerdos contraxit Irregularitatem, ex Homicidio occulto ab eo ob talem, vel talem causam clam tali modo patrato, vel procurato in persona hominis laici. Ab eo Tempore non abstinuit ab exercitio ordinum, vitandi scandali causa, vel ne se proderet; siue abstinuit, sed cum diu absque scandalo abstinere non possit, humillimè supplicat pro remedio.

N. N. Contraxit matrimonium cum muliere, cuius matrem antea carnaliter cognouerat, conscius, vel nescius impedimenti (quod occultum est) quare cum absque scandalo separari non possint humillimè supplicat pro remedio.

N. N. Mulier emisit Votum Castitatis perpetuæ, sed cum adsit, vel futurum esse prævideat periculum incontinentiæ. Humillime supplicat pro dispensatione ad effectum nubendi.

Sed cum innumeri sint casus, in quibus supplicari debet Eminentiss. Cardinali M. Pœnitentiario, innumera quoq; sunt supplicationum Exemplaria pro quorum notitia hæc indicasse sufficiat.

Denique si in illo Oppido, seu Ciuitate, in qua Eminentiss. Pænitentiario (vt præfertur) scribitur non fuerint Confessores, Doctores in Iure Canonico, vel Magistri in Sacra Theologia, vel si adsint Pænitens non possit de facili induci eis aperire suam Conscientiam, cum iam aperuerit alicui confessario non graduato, hoc ipsum in litteris missis ipsi M. Pænitentiario significetur, quod idem significandum est si Confessarius Gotticum Characterem legere nesciat, quia (vti spero) de opportuno remedio prouidebitur.

Quod si fortè aliquando tardauerit responsum Eminentiss. M. Pęnitentiarij, tunc poterunt Confessarij, seu Pęnitentes, iterum scribere, vt si fortè fuit deperdita prima epistola, altera ad manus Eminentiss. M. Pęnitentiarij perueniat, & ex his adiuuante Deo præmissis omnibus incommodis prouidebitur, & animas fratrum nostrorum Deo nostro lucrabimur. Hortantur Parochi, & Confessarij ad quos præsentes litteræ peruenerint suis Confessionariis illas affigere, & alijs quantum poterunt rescribendo, siue typis mandando communicare pro animarum salute.

VENETIIS, M.DC.LXXVIII. *Superiorum Permissu.*